

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

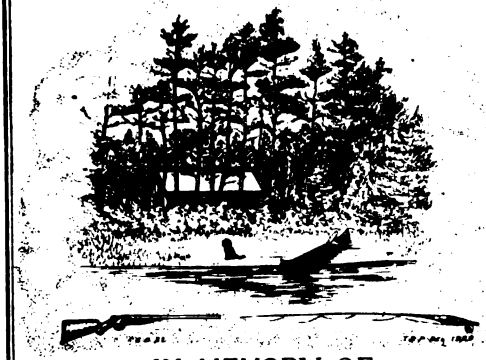
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

25294.56.10
C

HARVARD COLLEGE
LIBRARY

IN MEMORY OF
JOHN DEVEREUX WINSLOW
OF BOSTON
1892 – 1922

CLASS OF 1914

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

FÆRØSK ANTHOLOGI

VED

V. U. HAMMERSHAIMB

I

TEKST

SAMT

HISTORISK OG GRAMMATISK INDLEDNING

MED UNDERSTØTTELSE AF CARLSBERGFONDET

KØBENHAVN
S. L. MØLLERS BOGTRYKKERI (MØLLER & THOMSEN.)
1891

Digitized by Google

25294.56.10 (1-2),
C

Winslow Fund
(2 vols. in 1)

Digitized by Google

FORTALE.

Fra mine ungdomsår har der boet i mig en levende attrå efter at frede om og redde fra tilintetgörelse de oldtids- og fortidsminder, som i sprog, folkeviser og sagn endnu leve i folkemunde på Færøerne, så vel som også at göre dem bekendte i videre kredse, hvor jeg har haft den glæde at se mine meddelelser modtagne med velvilje. Denne min attrå er bleven imødekommen og opmuntret på mange måder, idet jeg er bleven opfordret til og støttet i denne min virksomhed først ved konferensråd Rafns interesse for sagen og venlige opsøgen af mig, ved etatsråd Westergaards formående bestræbelser for at skaffe mig gentagen understøttelse af det Smithske stipendium til videregående undersøgelse af det folkesprog, som tales der på øerne — og ikke at forglemme vennen, professor Sv. Grundtvigs stærke opmuntringer til mig i denne retning, da vi tidlig fandt hinanden ved de fælles interesser, vi besjæledes af, og da navnlig af kærligheden til folkeviserne.

Det var mig derfor en stor tilfredsstillelse at modtage en opfordring fra bestyrelsen for »Samfund til udgivelse af gammel nordisk litteratur« til at besørge en færøsk anthologi med litterærhistorisk og grammatisk indledning og at se, at bestyrelsen for Carlsbergfondet gunstigst vilde bevilge et anseligt beløb til udgivelse af en sådan anthologi.

Digitized by Google

Jeg kan dog ikke nægte, at jeg jo blev noget betænkelig ved den i ordet »anthologi« indeholdte opgave; thi ligesom blomsterrigdommen i naturen på Færøerne kun er sparsom og tarvelig, således er den det også på litteraturens mark, som tilfældet må være hos en almuebefolkning på slige fjærne, ved det store hav fra den øvrige verden afsondrede øer, som ingen fortidslitteratur har at leve åndelig i, men som i kirke og skole er henvist til et sprog, der er betydelig forskelligt fra det sprog, der bruges i daglig tale, med en i almindelighed dansk embedsstand, som kun føler ulemperne af, at beboernes sprog står så fjærnt fra det danske, igennem hvilket den skal sætte sig i forbindelse med dem. — Desto mere må man undre sig over, at dette lille åndslivlige, læselystne folk ved siden af den danske litteratur, hvilken Færingen må ty til som hovednæring for åndslivet, med en sådan kærlighed og troskab har kunnet bevare og ved den mundtlige overlevering fra slægt til slægt uden pennens hjælp forplante til os så meget af det, som var hans åndelige ejendom og arv fra forfædrene. Deriblandt har der været småblomster, som ikke blot beboerne selv have sat stor pris på og holdt höjt i ære, men som der også udenfor øerne har været set hen til med interesse.

De her i anthologien meddelte kvæder og folkeviser må betragtes som fortsættelse af de to dele »færøske kvæder«, jeg i sin tid har besørget for »det nordiske Litteratursamfund«; restoplaget af disse tilhører nu »Samf. t. udg. af gl. nord. litter.«, og glossaret omfatter tillige disse to kvædesamlinger. — Et af de meddelte sagn, nemlig „*Flokksmenn*“ s. 358—68, er optaget i »Dimmalætting, Færøernes Amtstidende« for 1884, nr. 21—25, hvor det har stået som feuilleton; de øvrige sagn, ordsprog og gåder har jeg samlet på min rejse til Færøerne i 1847—48. En stor del af sagnene have

Digitized by Google

været meddelte i »Antikv. Tidsskr.« for 1849—51, men nogle af dem ere fuldstændigere meddelte her efter mit senere lange ophold på øerne som præst. – Jeg har tillige meddelt nogle skildringer af livet der oppe, som jeg nok tör indestå for ere korrekte såvel fra indholdets som fra sprogets side, således som det i den jævne fortælling nu tales mellem mand og mand. Disse »folkelivsbilleder« ere ny og særlig forfattede for anthologien.

Da min tid er meget optagen af min præstegærning her i mit nuværende kald, som den også var det på Færøerne, hvor jeg tillige havde provsteembedets forretninger, har udarbejdelsen af denne bog taget mig forholdsvis lang tid. Jeg har dog haft gode medhjælpere, blandt hvilke jeg først må nævne Færingen stud. mag. Jakob Jakobsen, som ikke blot har stået mig bi ved afskrivning og korrekturlæsning, men som navnlig ved udarbejdelsen af lydskrift og lydskriftsprøver samt af glossaret har en væsentlig andel i dette værk. Bibliothekar dr. phil. Kålund har været mig en venlig rådgiver og med stor interesse omfattet arbejdets praktiske udførelse, ligesom professor, dr. phil. Wimmer har haft den godhed at gennemgå min i Annaler for nord. Oldkyndighed og Historie 1854 optagne færøske sproglære, rette og omordne det mangelfulde i dette første forsøg på grammatisk at behandle dette almuesprog. I henhold til hans anvisninger og i tilslutning til hans »oldnordiske formlære« har stud. J. Jakobsen redigeret den i efterfølgende indledning optagne grammatik i den her foreliggende form. Endelig må jeg udtale min forbindtligste tak til arkivsekretær J. Bloch for velvilligt udlån af samtlige håndskrevne optegnelser af de kvæder, som ere optagne i anthologien, og for gode vink og rettelser under et gennemsyn af korrekturarkene. Jeg benytter lejligheden til her at fremhæve herr Blochs store fortjenester som professor Sv. Grundtvigs trolige med-

Digitized by Google

arbejder og utrættelige fortsætter af de store samlinger til bevarelse af færøsk sprog og folkeviser i de af ham håndskrevne omfangsrige værker »Færøsk ordbog« og »Corpus carminum Færoensium«, som opbevares på det store kgl. bibliothek.

Lyderslev præstegård i oktober 1890.

V. U. Hammershaimb.

Digitized by Google

INDLEDNING.

1. Geografisk oversigt.

Den lille øgruppe ude i det store Atlanterhav, om hvilken i dette værk skal gives meddelelser, består af 17 beboede øer og 1 ubeboet *(Lítla Dímun)* foruden adskillige holme, *stakkar*, *drangar* o: fritstående höje klipper og större skær *(„flesjar")* med en befolkning af c. 12,000 mennesker på et fladeindhold af omtrent 24 □ mil. Höjdedragene gå i nordvestlig-sydøstlig retning adskilte ved snævre dale eller sunde; de fleste af øerne, og da navnlig de i Norderøgruppen, ere langstrakte og smalle, gennemskårne af sunde med rivende strömninger. Mod nord og vest findes de höjeste stejle forbjærge, og derfor ere kun ganske enkelte bygder at finde der; hvor der fremkommer et smalt indløb til et dalstrøg som ved Saxen (Saxhavn) eller en »botn«-dannelse*) som ved Tjörnevig på Strömø, er det muligt at lande og finde beboelsesplads. Ellers ligge bygderne på øernes lavere østlige og sydlige side, idet der gennemgående er en sænkning mod syd og øst; — i fjordene, sundene og bugterne ere bygderne anlagte fra gammel tid; — det er kun ganske enkelte bygder, som i den senere tid ere komne til, som *á Víkum* og *á Slættanesi* på Våge, *á Langasandi* (på Nybo) og *á Hvítanesi* på Strömø, *undir Götueiði*, *i Rituvík* på Østerø og enkelte andre småpladser.

---

*) *Botnur* kaldes en kortere dal, der er åben mod havet, men halvrund og hævende sig med »*brekkur*« (skråninger) og bratte hamre op imod landet med en elv løbende midt ned igennem den (jf. Dr. Forchhammer »Om Færøernes geognostiske beskaffenhed«, Kbhvn 1824, s. 6; særtryk af Videnskabernes Selskabs skrifter).

Digitized by Google

Øerne, hvis største længde fra nord til syd udgör henved 15 mil og største brede fra øst til vest c. 10 mil, inddeles i seks sysler: *1. Norderøsyssel* mod nordøst, bestående af sex øer: *Fugloy, Svínoy, Viðoy, Borðoy, Kalsoy* og *Kunoy* (egl. *Konoy* efter en drang norden for den, som kaldes „*Kona*“, ligesom *Kalsoy* af drangen „*Kallur*“). *2. Østerøsyssel*, som kun består af *Eysturoy* med mange fjorde på den østlige side og den to mil dybe *Skálafjörður* mod syd. *3. Strömøsyssel*, bestående af *Streymoy* med tilhørende mindre øer: *Nólsoy, Hestur* og *Koltur*. *4. Vågesyssel*, bestående af den mest rundformede af øerne, *Vágar*, og den dertil hørende i østlig-vestlig retning liggende ø *Mikines* og ubeboede holm. *5. Sandøsyssel*, bestående af *Sandoy, Skúvoy* og *Stóra Dímun*. *6. Suderøsyssel Suðuroy* med mange dybe indskæringer mod øst. Hertil hører den ubeboede ø *Lítla Dímun*. I gejstlig henseende ere øerne inddelte i syv præstegæld, idet Strömøsyssel består af to pastorater Syd- og Nordströmø; øerne have 40 kirkesogne.

Navnet Færøerne, oldn. *Færeyjar*, fær. *Føroyar*, have de dertil udvandrede Nordmænd uden tvivl givet øerne på grund af den mængde får, som de der forefandt.

I de beskrivelser, man har over Færøerne, have forfatterne dog været meget betænkelige ved at slutte sig til denne derivation. Lukas Debes vil helst have navnet udledet af at fare, de øer, som man farer imellem; Landt af fjer på grund af de mange fugle, eller af fjærn; Peter Clausen i Norges beskrivelse (i anhanget til oversættelsen af Sn. Sturlesons norske Kongers Krønike), s. 125, siger: »en del mene, at disse øer have deres navn af får, hvilket ikke er troligt, efterdi får er et dansk og ikke norsk ord, men burde da kaldes Saudöi, siden en saud bemærker et får på gammel norsk mål.« Men den bedste gramatiske afhandling i Snorra Edda har som bekendt endnu ordet *fær* i samme betydning som *sauðr*, og i »Historia Norwegiæ« kaldes Færøerne »insulæ ovium« (s. G. Storms Monumenta historica Norvegiæ, s. 92 og 211); når dertil kommer, at den irske munk Dicuil i sit 825 skrevne værk »De mensura orbis terræ« beretter om Færøerne, at der haves »utallige får«, altså inden de bebyggedes af Nordmændene, må forannævnte afledning af *fær* (får) ansés for höjst sandsynlig, for ikke at sige som utvivlsom. Mærkeligt er det dog, at øernes beboere selv kalde dem *Føroyar (Førjar)*, og

Digitized by Google

ikke *Færoyar*, medens *á* der ellers altid bliver til *æ* i omlyd *(fáa—fær, ráða—ræði)* og *ó* til *ø (bót—bøtur, óður—øði)*, hvilket således fra formens side kunde synes at tale for med Debes at udlede navnet af *fara*.

Med hensyn til navnene på de enkelte øer, bygder, fjorde m. m. kan henvises til P. A. Munchs »historisk-geografisk Beskrivelse over Kongeriget Norge i Middelalderen«, Moss 1849, hvor vi s. 210—11 se de i breve og dokumenter forekommende navne i deres oldnordiske form. Men især må henvises til det store værk »Ny Matrikel for Færøerne«, Kbhvn. 1873, hvor samtlige bygder og alt hvad der hører under dem, ere opførte med de nuværende færøske navne.

Imellem disse i matrikelen anførte stedsnavne og dem, som findes i Munchs fortegnelse, er der nöje overensstemmelse, idet de oprindelige navne igennem tiderne i det hele ere vel bevarede der på øerne på ganske få undtagelser nær. Således sagdes ifølge Munch de seks Norderøer at ligge *„fyri noraðn fjall“*; denne betegnelse høres nu ikke mere. Derimod bruges en lignende betegnelse, som Munch ikke har, om de øer, som indbefattes under Suderø- og Sandø-sysler, at de ligge *„fyri sunnan fjörð“*, eller som det kaldes nu i det officielle sprog »søndenfjords« og »nordenfjords«.

De afvigelser, som findes i stedsnavnene, ere følgende: *Norsey* kaldes nu *Nólsoy* eller *Nölsoy*; man har villet aflede navnet af *nál* og skrevet »Nålsø« efter det hul, som går igennem sydspidsen af øen og er blevet sammenlignet med et nåleöje. Men denne derivation må være urigtig; øen vilde i så fald også i de nordlige øers dialekter kaldes *Nálsoy* og ikke *Nölsoy*; *ö*-lyden her kan nu enten være oprindelig eller forudsætte et *ó*, der foran to medlyde her udtales som *ö* (f. ex. *gólv = gölv*), hvorimod á overalt beholder sin rette *å*-lyd. — Øen *Skoltur* hedder nu *Koltur*. — Øen *Vágar* har beholdt sit navn uforandret i daglig tale (»i Vágum, fara vestur í Vágar«), og det er kun i det officielle sprog, den kaldes Vågø. — Som fjorde på vestsiden af Strömø nævnes *Hinguvík* og *Sagihöfn*; at dette sidste må være *Saxhöfn*, som nu kaldes *Saxun*, efter dens sakslignende dannelse, forekommer mig utvivlsomt, ligesom beboerne endnu kalde den »havnen« *(„úti fyri hövnini“)*, skönt den er ophørt at være havn, idet det henved $^1/_4$ mil lange, smalle indløb er tilstoppet af sand, hvilken naturrevolu-

Digitized by Google

tion siges at have fundet sted *„í kyndilmessuni hörðu“*; men indenfor dette af sand opfyldte indløb, hvorigennen et smalt åløb baner sig vej til havet, er den såkaldte *pollur*, nu en af höje skrænter omgiven indsø, ved flodtiderne c. 15 favne dyb; heri falder blandt andre större elve en bæk, som kaldes *Skipá*, ved hvilket navn sagnet bestyrkes, at her i fortiden har været en havn, hvor skibe kunde søge ind og forsyne sig med vand af denne å. Et skibsanker af en mærkelig form er for en 50 år siden fundet i sandet på *lógvin (lá)* udenfor indløbet, og sagnet beretter, at der var en hollandsk skipper *Kjálki* (*Tjálki* — benævnelsen på det hollandske fartöj »tjalken« overført på skibsføreren?), som plejede at søge denne havn, men strandede, da han mod forvæntning fandt indløbet tilstoppet. Det andet navn *Hinguvik* må formodentlig være *Tjörnuvík* på nordenden af Strömø, da *Kvívík* såvelsom *Vestmannahöfn* (nu alm. *Vestmanna*) andensteds ere anførte i fortegnelsen. *Strandir* på Østerø har nu formen *Strendur*, *Lagarvík* på samme ø hedder nu *Leirvík* (*Lárvík*?), *Ásvík* på Viðoy kaldes nu *Eiðsvík* (vigen ved ejdet). *Ragtangi* er fejlagtig henført til Strömø i stedet for til Østerø, *Sjór (við Sjógv)* er kun en byling med to gårde af bygden *í Kollafirði*. Det gamle *Sandvík* på Suderø er nu bebygget igen og hedder *Hvalvík*. — Disse ere de eneste afvigelser fra de gamle stedsnavne, som de findes i Munchs fortegnelse; alle de andre ere uforandrede, hvorved tillige bemærkes, at flere bygdenavne der savnes.

Det må her anføres som en mærkelighed, at ordet *„fjörður“* på Færøerne ikke blot bruges om fjorde, indskæringer i landet af en arm af havet, men også om de bredere sunde, som adskille øerne fra hverandre, medens de smalle sunde have beholdt deres almindelige nordiske benævnelse, som *Hvannasund* imellem *Viðoy* og *Borðoy*, *Haraldssund* mellem *Borðoy* og *Kunoy*, *Sundini* mellem *Eysturoy* og *Streymoy*, *Vestmannasund* mellem *Streymoy* og *Vágar*, *Hövdasund*, *Hólmasund*, *Dragasund*. Igennem disse smalle sunde løber meget stærk ström. Sundet mellem *Kalsoy* og *Kunoy* kaldes nu *Kalsoyarfjörður* (för *Karlseyjarsund*), mellem *Borðoy* og *Eysturoy* *Leirvíksfjörður* (för *Lagarvíkrfjörðr*), mellem *Kalsoy* og *Eysturoy* er *Djúpini*; alle de andre løb mellem øerne benævnes *fjörður* også i de gamle optegnelser af stedsnavnene, som

Digitized by Google

Fugloyarfjörður, Hestfjörður, Skúvoyarfjörður, Vágafjörður, Suðroyarfjörður.

Da næsten hver plet, i det mindste af den opdyrkede jord, har sit særegne navn, vil man i den foran nævnte matrikel blive bekendt med en stor mængde stedsnavne. Medens man før i jordefortegnelserne ofte havde ondt ved at genkende de forvanskede navne, f. eks. *Hexhaugen* for *Heygshagi*, *Lienhø* for *Línteigar* o. lign., forefinder man her de rette færøske benævnelser. Ved bygder og hovedinddelingerne af jordegodset (»haveparter«) er den i skriftsproget brugelige danske form af stedsnavnene anført og derunder i klammer den færøske benævnelse deraf, f. ex. Viderø sogn *(Viðareiðs sókn)*, Andefjord *(Oyndarfjörður)*; men ved navnene på de enkelte matrikulerede stykker findes nu og da efter det færøske navn vedføjet i parenthes det navn, som det har i den ældre jordefortegnelse, som *Ytsta mörk* (Istnemark), *Kropna hálvmörk* (ɔ: den krogede halvmark) gengivet ved Kroppehalvmark, *Úti á hundraði* ved »Ude i Hundre« o. fl. lign.

Der er mange stedsnavne, hvis afledning kan være tvivlsom og vanskelig at forklare; men så er der atter andre, som ere så betegnende, at blot navnet kan lede en til selve stedet, som bærer det. Dette er således tilfældet med de formationer, på fjæld og i mark, som have navn af ligheden med visse dele af det menneskelige legeme: *Kollur, Enni, Nakkur, Nös, Nev, Tunga, Munni, Hálsur, Öxl, Barmur, Ryggur, Síða, Hælur, Fingur (Tröllkonufingur), Fótur* o. lign., eller af andre velbekendte genstande: *Sáta, Sneis, Stakkur, Kjölur, Máli, Steyrur, Kambur* o. lign.

Som historisk mærkelige steder på øerne kan nævnes Nordregöte *(Gata)* på Østerø, hvor den fra sagaen bekendte høvding Thrands bolig påvises. På øen Store *Dímun* angreb Sigmund Bresterson Össur Hafgrímsson, da han kom fra Norge for at hævne drabet på sin fader; sagaen henlægger dette til Skuvø, men beskrivelsen i kap. 22 og 24 af opgangen til øen passer ikke ret på Skuvø, derimod godt på Dímun, hvor også såvel det gamle færøske *Sigmundarkvæði* som sagnet lader deres tvekamp foregå. Ikke langt fra gården findes nemlig to små indsøer *(tjarnir)*, som kaldes *Sigmundar spor* og *Össurar spor;* dér har sagnet henlagt stedet, hvor de kæmpede. Nord for øen står klippen *Össurs*

G. A. Hagemanns

drangur; dér siger både kvadet og sagnet, at Össur efter sit udtalte ønske skal være begravet. — Alt dette tyder på, at Össur, i det mindste under angrebet, har opholdt sig — ikke, som sagaen beretter, på Skuvø, men på det mod overfald mere betryggede sted Dímun. På *Skuvø* påvises stedet, hvor Sigmund byggede en kirke og havde sin bolig. Dér blev han overfalden af Thrand med følge; han og hans frænder Thorer og Einar måtte flygte skjulte nord på øen; dér står en stor sten, som bærer navnet *Tróndarsteinur*, bag hvilken efter sagnet Thrand gik, da han i følge sagaens beretning i den mørke nat havde æsket Sigmund at give tegn fra sig, om han var der tilstede, hvorpå Sigmund sprang over en kløft og kløvede med sit sværd Thrands sidemand Steingrím og sprang derefter baglængs tilbage over kløften. Der er rigtignok ingen kløft eller *gjá*, som sagaen beretter det, men denne sten står dog ved kanten af en brat fordybning, som Sigmund vel kunde komme opad for at vise den spottende Thrand sit mod. Denne sten er höj og fremragende og tjener til sømærke *(ýti)*. — Aldeles utroligt er det ikke efter Skuvøboernes mening, at en så udmærket svømmer som Sigmund med kendskab til det rette strömfald kunde komme vejen frem fra nordenden af Skuvø over Suderøfjorden til *Sandvík (Hvalvík)*, hvor han blev opdaget liggende udmattet i tangen og myrdet af Thorgrim den onde. — På Skuvø vises også stedet, hvor Leif Össursson gennemborede Sigurd Thorlákssons.

På Strömø ligger det gamle bispesæde „*i Kirkjubø*", hvor der i den storslåede ruin af en ikke fuldendt kathedralkirke, i den hvælvede kælder, bjælkehus m. m. findes minder om fordums storhed. Her var det og, at kong Sverre blev opdraget hos biskop Roe, og man påviser en hule i fjældet ovenfor gården, hvor Sverre efter sagnet i sin spædeste barndom blev holdt skjult af moderen Gunhild. Den gamle kirke, som skulde erstattes af den påbegyndte store kirke, er for henved en snes år siden bleven ombygget; dens med udskårne billeder og våbenskjolde smykkede stole såvelsom den såkaldte bispestol bleve ved ombygningen nedsendte til musæet for nordiske oldsager, da træet var stærkt medtaget af ælde. *Thorshavn* er fra oldtiden bekendt som en god havn, hvor skibene have søgt leje, som Rafn Hólmgarðsfari, Karl Mørske (se Færeyingas., s. 34 og 210) o. fl.; — her var også tingstedet for alle øerne, hvor

Digitized by Google

Færøernes alting fra de ældste tider holdtes; her er et smalt næs, som kaldtes *Tinganes*, og det deler bugten ved Thorshavn i to dele: østre og vestre våg. — Som tingsteder i oldtiden vises *Stevnuválur* på Østerø, der ligger imellem Skålefjord og Fundingsfjord; på Suderø ovenfor bygden *Örðavík* var Sudringernes særlige tingsted, som endnu kaldes »Tingstovan«; naturen har selv anvist de tingsøgende sæder op ad skråningerne i denne lille runde dal, medens lagmanden og lagrettesmændene skulle have haft deres plads i bunden af dalen; de skulle have boet i telte, medens tinget stod på, hvoraf vel også den nærliggende bugt *Tjaldavík* har fået sit navn.

I bygden *á Sandi* påvises Snæulfs bolig, og ikke i *Húsavík*, som meddeles i fortalen til Færeyingasaga. Endnu, når der er tvistigheder imellem folkene på Sand og Østerbygderne, lade disse Sandsmændene høre, at der ikke kan væntes noget godt fra dem, som nedstamme fra Snæulf.

På Norderøerne findes flere steder, som kaldes „*Íslendingabúðir*“ eller „*Íslendingatoftir*“; det kan formodes, at Islændere have haft disse boliger at ty til på deres rejser mellem Norge og Island; sagaerne og de islandske annaler berette oftere om skibe, som på denne vej kom til Færøerne og led skibbrud *(týndist)* der; således berettes i Biskupa sögur (I, 708), at Sturla lögmaðr forliste på Færøerne og var der vinteren over og kom næste forår til Norge. Det er vel også muligt, at Islændere, som ere blevne dömte til landflygtighed fra deres hjemstavn, kunne være flygtede til Færøerne og have opholdt sig der, så længe forvisningstiden har varet. Der fortælles jo også i sagaerne, at Islændere have nedsat sig på Færøerne, købt jordegods og taget stadigt ophold der, som Droplaug.

Der findes flere steder mindre höje, som bære navnet: *Gullheyggjur* eller *Ketilgrótsheyggjur*, hvor et æventyrsagn fortæller, der skal være nedgravet en stor skat af en mand ved navn *Ketil;* ingen tör bryde höjen for at grave efter den, da en lindorm våger over den, og runerne, hvormed skatten er nedlagt, binder for den og værger den; skal dette trylleri ophæves, og adgang til skatten åbnes, må det være af en mand, hvis forfædre i femte led alle have båret navnet Ketil, såvel som han selv og en sön af ham, hvorom et vers siger: „*Ketil hól* (eller *gróv*), *Ketill fjól, Ketil undir, Ketil á, Ketil hann,*

Digitized by Google

ið finna mí." Formerne ere i slige mystiske vers forvanskede, for at noget usædvanligt og hemmelighedsfuldt kan hvile over dem; således her *hól, fjól* for *huldi, fjaldi.*

Flere steder på øerne findes der stenbunker, som kaldes „*Kyrjarheyggir*". Navnet, siger man, hidrører fra den katholske tid; når en kirke viste sig for en vandringsmands öje, skulde han knæle, korse sig og udråbe: »kyrie eleison!« Enkelte steder bruger man endnu efter gammel vedtægt at kaste en sten til dyngen første gang, man går der forbi. Dette og mere om mærkelige steder på øerne findes i mine »meddelelser fra en rejse på Færøerne i 1847—48« i Antikv. Tidsskr. for 1846–48, s. 258—67.

2. Bebyggelse.

Vi have ikke for Færøerne en sådan særlig, nöjagtig og pålidelig landnamsbog over indvandring og indvandrede høvdingeslægter, som Islænderne kunne glæde sig ved at besidde. Dog kunne Færingerne med taknemlighed påskönne, hvad Islænderne have givet dem i den for øernes bebyggelse og ældste historie vigtige og såre interessante *Færeyinga saga.*

Denne saga begynder med ordene: »Maðr er nefndr Grímr Kamban, hann bygði fyrstr Færeyjar.« Og det kan vel slås fast, at han har været den af de norske vikinger, som først har taget fast bolig på Færøerne, hvilket også andre islandske sagaer bekræfte; thi det glemtes vist ikke i norden, hvem banebryderen og grundlæggeren af denne kolonisation havde været. Men når sagaen derefter fortsætter, at det var på Harald den hårfagres tid og på grund af hans tyranni mod de norske småkonger og høvdingeslægter, denne udvandring til Færøerne og andre ubeboede steder skete, da kan dette ikke være således for Grímr Kambans vedkommende, idet han må være udvandret længe forinden den almindelige store udvandring fra Norge efter slaget ved Hafrsfjord. Det berettes således, at Grímr Kambans sönnesön Thorolf Thorsteinsson drager med Ravne-Floke nordpå for at opsøge Island, og da denne Islandsrejse antages at have fundet sted c. 868, må Grim Kambans

Digitized by Google

nedsættelse sættes meget længer tilbage i tiden*). Færøerne have da formodentlig allerede for en stor del været befolkede, inden den store udvandring fra Norge gik for sig. Herpå tyder også, at Floke her bortgifter sin datter, og at senere hersen *Ketil Flatnefs* datter *Auðr hin djúpauðga* på vejen til Island også her bortgifter sin söns, kong Thorstein den rødes, datter *Ólöf;* thi dersom forholdene her ikke havde nogenlunde ordnet sig med hensyn til bebyggelsen og afgivet udsigter for en god fremtid, vilde næppe slige höjere stillede folk betro deres døtre eller slægtninge til mænd, som havde valgt disse øer til deres opholdssted. — Desuden have vi i det ældste sprogmindesmærke fra Færøerne, Kirkebøstenen, som tilhører midten af det 9de årh. (se Wimmer: Die runenschrift, s. 304, 311 f.) et talende bevis herfor.

Også fra en anden kilde end de foran omtalte kunne vi slutte os til, at begyndelsen af kolonisationen af Færøerne ikke kan have været senere end først i 9de århundrede. — Der var nemlig en irsk munk Dicuil, som i året 825 forfattede sit værk »De mensura orbis terræ«, hvori han skriver, at nogle Irer af lyst til eneboerlivet havde haft ophold på øerne i en 100 år; »men«, siger han, »disse fra verdens skabelse ubeboede, navnløse øer ere nu (altså en tid förend affattelsen af hans værk eller c. år 800) på grund af de normanniske sørøvere forladte af eneboerne.« Disse kristne Irers ophold på Færøerne er altså efter de af Dicuil omtalte 100 år ophørt ved Nordmændenes landnam, da de have frygtet dem og deres mere vilde hedenske liv og unddraget sig samkvem med dem. Da Irerne kaldtes Vestmænd af de indvandrede Nordmænd, som i modsætning dertil — i det mindste på Island — kaldtes østmænd, kunde man mulig tænke sig, at navne som *Vestmannahöfn***) på Strömø og *Írland* ved Ström i Sundene (mellem Strömø og Østerø) kunde være givne dem af Nordmændene efter Irerne, som da skulde have haft ophold på disse steder. Rimeligere er det dog vel, at disse navne ere opståede senere i tiden, efter at de irske sørøvere havde begyndt

*) Jvf. Niels Winthers »Færøernes oldtidshistorie« (Kbhvn. 1875), s. 73 og flg.

**) Jvf. G. Storms »Minder fra en Islandsfærd« Chra 1874, s. 34.

Digitized by Google

deres røvertog til Færøerne og da havde deres tilhold der (se N. Winthers Fær. oldtidshist. s. 43).

3. Historisk overblik.

I Færeyínga saga skildres så levende det liv, som førtes på øerne i de første tider efter bebyggelsen til henimod midten af det 11te årh.; det er nærmest kampen om herredömmet imellem øernes høvdinger og mægtigste mænd. Vi göre således bekendtskab med Göteskæggernes störste og mest fremragende mand Thrand i Göte, hvis klogskab og træskhed erstatter hans mangel på mandemod og tapperhed og baner ham vejen til den magt og indflydelse, som gör sig gældende her på øerne. — Vi finde her det vennesæle broderpar på Skuvø og Dímun, Brestir og Beinir, Hakon jarls hirdmænd og høvdinger over en del af øerne, Thrands meget nære slægtninge, men dog som magthavere genstand for hans misundelse, så at han i ledtog med den mægtige Havgrim på Suderø og Bjarne på Svinø deltager i et overfald på brødrene, hvorved disse falde i kampen mod overmagten. Deres unge sönner Sigmund, Bresters sön, og Thorer, Beiners sön, undgå kun ved Bjarnes mellemkomst Thrands hensigt også at dræbe dem, og han søger senere efter at have taget dem til opfostring at få dem fjærnede der fra øerne for bestandig. Efter deres æventyrlige ungdomsliv i Norge komme de tilbage til deres fædreneøer. Ved sin djærve og kraftige optræden på øerne mod sin faders og farbroders banemænd og genvindingen af den fædrene ejendom på Skuvø og Dimun bliver Sigmund Bresterson sagaens og Færingernes helt, som den følgende tid har herredömmet over øerne, først under Hakon jarls lenshöjhed. På Olaf Trygvesöns opfordring kommer han til Norge, antager der kristendommen og kommer så hjem igen og indfører kristendommen på alle øerne.

Denne interessante og ypperlig fortalte saga sætter os også ind i retsforholdene på øerne og fører os derfor ofte til det for Færøerne fælles tingsted: Thorshavn, hvor alle större tvistigheder og retssager bleve forhandlede og afgjorte ved dom.

Man sér således her i de første tider af Færøernes historie høvdinger og stormænd, hvis dådskraft og hele

Digitized by Google

færd var jævnbyrdig med deres frænders i Norge og Island, stående i stor anseelse hos de norske konger og hædrede, hvor de på deres rejser og tog kom frem. »Men*) efterhånden indsnævredes alle forhold; den udvikling, som fandt sted i Norge og deltes af Island, lod Færøerne blive mere og mere tilbage; og da sagatidens storhed var bleven et minde om henfarne slægter, da også Island efterhånden måtte opgive sin deltagelse i det aldrig hvilende evropæiske kulturliv, medens selve Norge havde mere og mere ondt ved at følge med, da sank disse slægter hen i den lydløse tilværelse, som er betegnende for enhver af verdenslivet glemt almue: den finder sin tungsindige glæde i sange fra fortiden, medens dögnets liv er småligt, og kun den större inderlighed i de personlige forhold vidner om, at der her findes en gren af en rigere stamme.« — I disse træffende udtryk har den lærde forfatter kortelig betegnet, hvad Færøernes historie kan have at berette om livet der igennem tiderne. Høvdingetiden der er snart svunden, dådskraften fortæres i de indbyrdes partistridigheder, udenlandsrejser og handelsrejser blive sjældnere og sjældnere. Handelen, af hvis vilkår beboernes velfærd i så höj grad afhænger, er i den første tid fri, senere ifølge kongernes anordninger snart i Hansestædernes hænder, snart i Bergensernes besiddelse, nu ført af handelskompagnier, så betroet enkelte mænd**), navnlig Christoffer og Frederik Gabel, der havde øerne helt i forlening som en særlig benådning af kongen uden afkortning i gage, med ret til at udnævne fogeder, bortforpagte handelen m. m. (se herom: J. H. Schrøters »Samling af Kgl. Anordn. og

*) A. D. Jørgensen: »Den nordiske kirkes grundlæggelse« (Kbhvn. 1874—78), s. 352.

**) Dette er ikke enestående i Færøernes historie, at øerne have været prisgivne til enkelte mænd, ofte fremmede æventyrere, hvorover der også er blevet klaget. Således forlenedes de i 1524 til en Peder Fresenborg, i 1529 til Hamborgeren Thomas Koppen, der i 1533 fik for sig og sine befuldmægtigede eneret til handelen; det sés, at i 1533 har afgiften af Færøerne været 100 mark lybsk. I 1584 forlenedes øerne til Niels Skinckel, der blev udnævnt til befalingsmand på Færøerne. Dog sér man også en dansk adelsmand Eske Bille i 1527 som forlenet med øerne. (Dette efter meddelelser fra Niels Winthers utrykte samlinger til Færøernes historie.)

Digitized by Google

andre Dokumenter, Kbhvn. 1863, s. 68—101). Det kongelige handelsmonopol oprettedes 1709, og siden har handelen været ført for kongelig regning, en tid (fra 1774) i forbindelse med den islandske og finmarkske handel. Indtil 1836 var der kun ét udsalgssted på øerne, nemlig i Thorshavn, hvor de langvejsfra kommende handelsøgende ofte måtte ligge hele uger for at få adgang til at handle. Først i 1856 blev dette kgl. handelsmonopol hævet og handelen frigiven, og dermed indtrådte en ny tid for øboerne, hvor de rige erhvervskilder, navnlig fiskeriet, kunde blive benyttede, idet der nu er oprettet mange etablissementer rundt omkring på øerne, hvor de let kunne få afsat deres varer, medens det forhen ikke kunde lönne sig for de fra Thorshavn fjærnt boende at fiske mere end til husbehov på grund af den lange vej, de havde at transportere den törrede fisk til handelstedet; klipfisk blev ikke modtaget för de sidste år för monopolets ophør*). I »Færøernes Oldtidshistorie« s. 293—304 har N. Winther udførligt berettet om handel og skibsfart i de ældste tider.

Af Færeyingasaga ses, at Færøernes tingsted var Thorshavn, og at der ofte stævnedes til dette ting af høvdingerne, når sager af större vigtighed skulde forhandles. Således taler Sigmund Bresterson her til den talrige af ham indkaldte almue for at formå den til at antage kristendommen (kap. 30); ligeledes når retssager skulde forhandles og pådömmes. Dette ting kan således stilles ved siden af det islandske alting med hensyn til dets myndighed som øverste domstol og tillige som det sted, hvor love vedtoges og øernes anliggender forhandledes*).

At Færøerne tidlig have haft en lagmand, fremgår af sagaens beretning om de mænd fra Færøerne, som på Olav den helliges opfordring i 1024 kom til Norge, da han vilde formå dem til at lægge øerne under hans overherredömme; iblandt disse mænd nævnes *Gille lögmaðr* eller *lögsögumaðr* (kap. 42). Færingerne gik vel ind på Olavs forlangende, og de vigtigste af dem bleve Olavs hirdmænd, nemlig Leiv Össursön, Gille lagmand og Thorolf af Dimun. Men så længe Trand i Göte levede, kunde kongen ikke få bugt med Færingerne; to skibe,

*) Se videre herom: Traps topogr. stat. Beskrivelse af Danmark i anhanget om Færøerne, s. 544.

Digitized by Google

som han sendte at kræve skatten af øerne, forsvandt spørløst, og da så det tredje skib blev sendt med Karl hin mørske for at kræve skat og lydighed imod den norske konge, blev han myrdet efter Thrands anstiftelse på det ting, han havde sammenkaldt i Thorshavn. Men efter Thrands død, da Leif var enerådende på øerne, tog denne øerne til len af kong Magnus den gode år 1035, og fra den tid regnedes øerne til de norske skatlande, indtil de i 1814 ved Norges adskillelse fra Danmark helt kom til at høre til sidstnævnte rige under Sjællands stift og ved grundloven af 5te Juni 1849 bleve indlemmede i det som et af de andre amter i Danmarks rige.

Benævnelsen lögmaður (el. lögsögumaður) brugtes i den ældste tid om den lovkyndige, der på tinge skulde fremsige loven og forstå og fortolke landets love. Men i de senere tider var lagmanden den embedsmand, som var formand for lagretten, og som førte forsædet i lagtinget. Håkon Håkonsen oprettede et lagdömme for Shetland og Færøerne i forening; men da Shetland med Orknøerne senere bleve pantsatte til Skotland, bleve Færøerne under Christian den første et lagdömme for sig selv. I et brev af 1412 (Dipl. Norv. 2. saml., 2den halvdel, nr. 460) nævnes Harald Kalfsson som lagmand, og efter Schröter (Saml. af Dokumenter, s. 11) skal han have været den første lagmand i den specielt færøske lagret. Som mærkeligere færøske lagmand nævnes Thormod Sigurdssen i 1524, Anders Guttormsen i 1531, og i 1555 Guttorm Anderssen, i hvis embedstid gården Stegård *(á Steig)* på Vågø overdroges afgiftsfri til lagmandsembedet som lönning. I 1572 blev den første færøske landprovsts Heine Havrekes sön Jon Heinesen udnævnt til lagmand.

Lagmandsinstitutionen med lagting og lagret, der bestod af 36 lagretsmænd *(lögrettumenn)*, har været af stor betydning for øerne igennem tiderne til værn imod hensynsløse, strenge fogeder og uforsvarlig samvittighedsløse købmænd, idet fogederne, lensmændenes fuldmægtige og købmænd, til hvem handelen var forpagtet, vare forpligtede til at tage deres skudsmål af lagretten, som ofte fremførte klager angående misligheder og overgreb af dem, der til forskellige tider havde øerne i forlening (især under Gabel'ernes herredömme), over mangler ved

Digitized by Google

handelen o. lign., hvorom lagtingsprotokollerne bære vidnesbyrd (jvf. Schröters Saml. af Dokum.).

Efterat lagmandsembedet i 1816 blev nedlagt (J. F. Hammershaimb var øernes sidste lagmand), og dermed det gamle lagting også bortfaldt, blev lagretten som overret for øerne erstattet af hof- og stadsretten og i nogle sager af höjesteret i København. — Lagtingsinstitutionen er genoprettet i nutiden; ifølge lagtingsloven af 1854 har dette nye lagting en lignende myndighed som amtsrådene i kongeriget: afgörelse af kommunale sager, bestyrelse af kirkekasserne, amtsfattigkassen, skydsvæsenet, men tillige en politisk side som rådgivende forsamling med hensyn til særlige love for øerne med ret til at tage initiativet til nye love for øerne, hvilke derfra gå til lovgivningsmagtens yderligere drøftelse og afgörelse i rigsdagen. Færøerne have én repræsentant såvel i landstinget som i folketinget. — Lagtinget samles nu som i ældre tider den 29de juli *(Ólavsökudag)*; efter gammel skik åbnes det med gudstjeneste i Thorshavns kirke. Samtidigt med lagtinget holdtes årlig et så kaldet præstemode af gejstligheden, hvor kirkelige sager forhandledes, og retssager præsterne vedkommende procederedes; landfogeden havde som stiftamtmandens eller lensmandens fuldmægtig forsæde der; i det færøske provstearkiv opbevares en forhandlingsprotokol for sager, som dér ere førte. Dette præstemode, til hvilket præsterne havde friskyts, bortfaldt for en snes år siden, da der, efter at det nye lagting var oprettet, sjælden var sager af vigtighed at forelægge og forhandle, og det kun var formelt efter den gamle tradition, at amtmanden samledes med gejstligheden efter den afholdte gudstjeneste Olaidag. Nu befordres kun den præst, der skal prædike ved lagtingets åbning, og hans suppleant med skyts for offentlig regning; men dog komme de fleste præster ved den lejlighed sammen til præstekonvent.

Henhørende til retsplejen på øerne må sysselmanden nævnes. Ordet *sýslumaður* var i den ældre tid en ansét stilling; i Færeyingas. kap. 58 nævnes Hafgrim Sigmundsöns sönner Einar og Skegge som sysselmænd. I kong Magnus Håkonsens brev af 1272 forordnes, at der kun skal være én sysselmand for øerne. Men øerne bleve alt tidlig delte i seks sysler (se foran, s. VI), og for hvert af disse er der en sysselmand, som dels har selvstændig virksomhed (nemlig som politiembeds-

Digitized by Google

mand til at overholde orden i syslet, at lede grannestævnets forhandlinger og påsé, at dets vedtægter blive fulgte, dömme i grindesager og i sager om bådsrettigheder o. lign.; han er skibsklarerer uden i Thorshavn, hvor læsteafgiften indbetales til landfogeden), dels også udfører flere forretninger for landfogeden og sorenskriveren. I hvert af de seks sysler holdes vårting og undertiden høstting, medens hovedtinget er Olaiting i Thorshavn; ifl. Luc. Debes s. 259 var det den gang sysselmandens hverv at præsidere og sorenskrivens at dömme på sysseltingene. Bekendtgörelsen om, når disse sysselting skulle holdes, går bygd fra bygd, modtages af beboerne efter gammel skik med megen interesse og kaldes *tingakrossur*. Disse vårting have tabt meget af deres betydning, nu månedsting holdes i Thorshavn, hvor sager fra alle øerne kunne behandles.

En for øerne meget vigtig embedspost i den senere tid var landfogedembedet, som i regelen kongen beskikkede mænd til; men undertiden fik også de, som havde øerne i forlening, ret til at vælge fogeder. Da de nærmest skulde påsé kongens eller lensmandens rettigheder på øerne og opkræve skatter og ofte vare strenge og hensynsløse mod beboerne, var der ikke sjælden klager over dem og stridigheder mellem dem og beboerne, så at det ord opkom: *fáur harmar fúta deyða*, sjælden sørges der over en fogeds død. Indtil amtmandsembedet oprettedes i 1816, repræsenterede landfogeden stiftslensmanden*) ved lagtinget og præstemodet, og senere stiftamtmanden over Sjællands stift. Nu er landfogeden amtsforvalter, aktor i offentlige retssager og politimester i Thorshavn.

Når sorenskriverembedet er oprettet, vides ikke; men på Lucas Debes's tid existerede det, idet sorenskriveren ved lagtinget »protokollerede« de sager, som forhandledes af lagmand og lagrettesmænd**). Nu har sorenskriveren omtrent de samme forretninger som herredfogederne i det øvrige rige: underdommer, skifteforvalter, overformynder og auktionsdirektör.

Når vi betragte Færøernes historie på religionens og oplysningens område, mærke vi som forhen omtalt kristendommens indførelse i begyndelsen af det 11te

*) Luc. Debes s. 258—59.
**) Luc. Debes 259.

Digitized by Google

årh. som udøvende den store indflydelse på beboerne. Henimod slutningen af samme årh. på Sigurd Jorsalafars tid oprettes et eget bispedömme for Færøerne med Gudmund som biskop 1080 (1070?). Dette kaster lidt glans over øerne og vækker selvfølelse hos beboerne, at de ikke bleve oversete eller uænsede, men tilkaldte og optagne i det större samfund til meddelagtighed i styrelsen af vigtigere sager i kirkens og statens anliggender. Thi vi høre oftere, at færøske bisper ere blevne tilkaldte og have haft sæde og stemme ved kirkeforsamlinger og rådsforsamlinger, således en ellers ubekendt biskop Orm på conciliet i Lund 3. august 1139 (efter Suhm), Halgeir på rådsforsamlingen i Oslo 29. marts 1392, Jöns 1453 ved kong Christians kroning i Nidaros. Peder Clausen og efter ham Lucas Debes have meddelt en bisperække for Færøerne; den er vel ufuldstændig, men vil dog nogenlunde kunne suppleres andenstedsfra, især af islandske annaler, breve samt historiske skrifter. Mattheus, som vel har været den 3dje i rækken († 1157), fik det faste bispesæde i Kirkebø. Den 4de Roe = *Hrói* (Peder Clausens ved misforståelse anførte »Kroll«), hos hvem kong Sverre blev opdraget og oplært til præst, blev viet til biskop 1162. Derefter nogle, der intet andet vides om end navnene: Svein, død 1212, Bergsvein, død 1243, Peder (eller Nicolaus), som 1257 blev biskop i Bergen og derfra nogle år bestyrede Færøernes bispeembede, Gaute (1265—68), Erlend (1269—1308). Ved biskop Erlends død 1308 kom Færøernes bispestol til at stå ledig en 4—5 år på grund af stridigheder imellem erkebisp Jörund af Nidaros, som havde valgt Lodin til biskop på Færøerne, og biskop Arne af Bergen, som protesterede mod dette valg, da han påstod at have hævd på med sit kapitel at vælge de færøske biskopper. Denne sag blev først bilagt i 1312, da begge parterne på mødet i Vienne valgte erkebiskop Nikolaus af Upsala til voldgiftsmand. Den throndhjemske erkebiskops valg af Lodin blev da stadfæstet, men hans bispevirksomhed på Færøerne har kun været kortvarig, da han omkom på søen 1316. De følgende: Signar, viet 1320, Halvard (Hávarðr), viet 1343, Arne(?), Arne Svæla 1365, Halgeir, Vigbald 1394, Jon(?) 1412—1432, Severinus 1434, Hemming 1434—1453, Jöns 1453, Mathias er der intet mærkeligt opbevaret om; Hilarius, † 1511, begyndte på en ny

Digitized by Google

kathedralkirke i Kirkebø, der står endnu som en storartet, smuk, men ufuldendt ruin, medens den gamle kirke har været brugt igennem tiderne og blev restavreret i 1874. Efter Hilarius nævnes en Chilianus og derpå den sidste katholske biskop Amund Olafsson, hvis valg efter Færingernes indstilling blev stadfæstet af kongen (ikke paven) 1532, mod at Amund derfor gav ham 1000 gylden; 1ste januar 1533 fik Amund »livsbrev« af kongen på bispedömmet på Færøerne »efter deres udvælgelse, kår og begæring, som der på landet bo« (jvf. R. Keyser: den norske kirkes hist. under katholicismen, II, 787). Hans eftermand var Jens Riber, den første evangeliske superintendent på øerne. Han var plaget af sørøverne og blev i 1557 forflyttet til Stavanger. Med ham blev bispestolen i Kirkebø nedlagt, og Færøerne have siden haft som tilsynsmand for kirken en provst, senere såkaldet landprovst, som i den første tid stod under Bergens biskop, da handelen på øerne blev dreven fra Bergen, men siden have øerne i gejstlig henseende stået under Sjællands biskop. Den første provst var den på æventyrlig måde til øerne drevne Heine, med tilnavnet *Havreki* eller *Havrekstur*, fader til Jon lagmand og æventyreren Magnus Heinesen. Da der oprettedes amtsprovstier, gik landprovstiet på Færøerne over til et amtsprovsti, og ved dettes nedlæggelse blev det som et distriktsprovsti i det øvrige rige.

Sognepræst og viceprovst for Færøerne J. Begtrup har skrevet en god lille bog: »Nogle Oplysninger til nærmere Kundskab om Færøerne, fornemmelig med Hensyn til Undervisningen der fra de ældre til nuværende Tider«. København 1809. — Der haves ingen meddelelse fra oldtiden om, at der fra det offenliges side blev sørget for de unges undervisning, og oplysningen har vel indskrænket sig til, at forældrene søgte at bibringe börnene de kundskaber og færdigheder, de selv vare i besiddelse af. I sagaen siges om Brestir, at hann var lovkyndig *(lögkænn)*, og han kunde derfor ved Strömø ting påtage sig at føre sagen for sin frænde Einar mod Hafgrim (Fær. s. 19). I sagaens 56 kap. fortælles, at Thora Sigmundsdatter spurgte sin unge sön Sigmund Leifsson, som var til opfostring hos Thrand i Göte, hvad han havde lært, og han forklarede da som det første »at han havde lært at udføre enhver sagsøgning og rettergang for sig og andre, og det lå ham på rede hånd.«

Digitized by Google

Men da moderen så spurgte ham videre, hvad hans fosterfader havde lært ham af den hellige tro, og han så måtte lade hende høre *pater noster* og *credo*, således som det var indprentet ham, bebrejdede hun Thrand, at »det *credo*, som sönnen havde lært, ikke lignede efter noget.« Heraf ses, at lærdommen ikke heller i de tider var folk en ligegyldig sag, og at forældre, i det mindste de mere ansete, have søgt undervisning for deres börn hos de mest oplyste mænd der på øerne. I Thorshavn findes endnu en meget gammel bygning, som bærer navnet *Munkastova*, hvor man fortæller, der blev givet undervisning af de gejstlige; — dér var også oplagsted for varer, som hørte biskopperne til, og som derfra bleve udskibede. Den læreanstalt, som må have haft den störste betydning for øerne, var præsteskolen i Kirkebø, hvor landets præster uddannedes under biskoppen, og at den har præsteret noget stort, i det mindste til sine tider, kan man slutte af, at kong Sverre er udgået fra den, i det han blev navnkundig af sin lærdom. Da bispestolen efter reformationen blev nedlagt, anlagde Christian den tredje en latinskole i Thorshavn. Denne lærde skole havde i begyndelsen kun få midler at råde over, idet kongen tillagde sognepræsten i Thorshavn, der skulde være lærer, 70 færøske gylden og 30 gylden til disciplene. Dette var kun en tarvelig og ringe begyndelse, og skolen var også kun sparsomt besøgt af disciple, indtil den i Christian den fjerdes tid fik tillagt andre indtægter og penge til fattige studerendes underhold, hvormed så mange indfødte Færinger bleve uddannede, at de ikke alene kunde besætte alle de færøske præstekald, men nogle endogså fik ansættelse nede i Danmark (Luc. Debes s. 313 — 18). - Fra den tid, da øerne bleve forlenede Gabel med de kongelige indkomster, handelen og amtmandsembedet, og hans fogeder bestyrede alt, idet han ikke selv opholdt sig på øerne, kom der mørke og trange tider over øerne, som man endnu mindes med gru, »da almuen af fogederne blev behandlet som vornede, embedsmændene på alle måder fornærmede, landet slet forsynet«*), og dette regimente udøvede også sin fordærvelige indflydelse på skolen, »lærerne tabte lysten og indbyggerne evnen til at sætte deres börn i skolen*).« Skolen sygnede hen, og præsteembedet led også under

*) Begtrup, s. 30.

Digitized by Google

det, så at biskop Christen Worm i 1722 fratog Thorshavns sognepræst lærerposten ved latinskolen og beskikkede en særlig rektor for denne. For at skaffe rektoren lön så biskoppen sig nødsaget til at tage de stipendier, som vare tiltænkte uformuende disciple, og deraf fulgte, at disses antal aftog i en sådan grad, at skolen var nær ved at ophøre. Dog blev denne skole bestående med vekslende held efter rektorernes dygtighed og nidkærhed, så at disciplene snart dimitteredes til øverste klasse, snart til 3. og 4. klasse i en af latinskolerne på Sjælland: København, Helsingør eller Slagelse. Den sidste rektor var magister Gr. Müller, under hvem der i de 42 år, han bestyrede skolen, var god fremgang, så at den var efter forholdene vel besøgt, og en del af disciplene bleve dimitterede lige til universitetet; da han døde i 1804, var det forbi med latinskolen på Færøerne. I 1861 oprettedes der i Thorshavn, tildels af den nedlagte latinskoles midler, en realskole, som nu har tre lærere og har forholdsvis været godt besøgt.

Med hensyn til almuens oplysning skyldes den igennem tiderne hjemmeundervisning; i almindelighed have forældrene oplært deres börn i religionskundskab og læsning, og uagtet de ikke have haft skoler, have Færingerne såvel af deres præster (se Lucas Debes 309 flg., Landt 441 flg.) som af fremmede rejsende (Graba: Tagebuch auf einer Reise nach Färö, Hamburg 1830, s. 74) fået det lov, at de ikke i oplysning og åndelig udvikling stå tilbage, især i kristendomskundskab; ja Tyskeren Graba siger endog, at »han heller vil underholde sig en halv dag med en Færing end en halv time med en af de tyske bønder.« — Der er flere gange gjort forsøg med indførelse af et ordnet skolevæsen i bygderne. I Frederik den fjerdes tid blev der efter biskop Chr. Worms foranstaltning gjort forsøg med omgående skolelærere på landet, men det mislykkedes aldeles; man kunde ikke komme over de stedlige hindringer og mange vanskeligheder. Der var dog i Thorshavn en dansk skole, til hvilken også börn fra landet havde adgang, og denne tilladelse blev ikke sjælden benyttet. I 1845 blev der forelagt stænderforsamlingen i Roskilde et af regeringen udarbejdet »provisorisk reglement for almueskolevæsenet på Færøerne«, der fik lovskraft og blev indført i bygderne. Men befolkningen var ikke vel stemt imod dette dem påtvungne skolevæsen, uden at de selv havde fået

Digitized by Google

lejlighed til at udtale sig derom, og mange af de unge lærere stillede sig ikke i det rette forhold til hjemmene, hvorved den gamle undervisning af forældrene mer og mer bortfaldt. Misfornöjelse var der blandt befolkningen med dette tvangskolevæsen og uvilje mod erlæggelsen af skoleskatten; præsterne klagede over tilbagegang, så at de i almindelighed ikke havde så flinke konfirmander som för. Følgen heraf var, at der under 1. Marts 1854 udkom en ny lov om ordningen af skole- og undervisningsvæsenet på Færøerne, hvorved det atter overlodes forældrene i bygderne at sørge for deres börns undervisning under tilsyn af en skolekommission for hver bygd, bestående af præsten og to valgte mænd. Men den afbrudte hjemmeundervisning var det nu ikke så let at få i gang igen, og den nye tid med det liv, som frihandel, lagting, forstanderskaber m. m. (hvilke øerne i halvtredserne vare gjorte delagtige i) medførte, stillede krav til en videre uddannelse end den, forældrene kunde meddele deres börn. Der vaktes herved en trang hos befolkningen til at skaffe den opvoksende slægt en mere tidsvarende undervisning, en trang, som yderligere blev næret ved påvirkning af præsterne og en del af beboerne, som under de dygtigere af de för ansatte lærere havde lært at kende og påskönne gavnligheden af gode skoler. Nu blev der ad frivillighedens vej bragt ofre af befolkningen for at opret e skoler i bygderne, bygge skolehuse og anskaffe fornødent inventarium. Ved regeringens og rigsdagens velvillige imødekommen imod disse bestræbelser til oplysnings fremme på øerne blev der efter lagtingets indstilling ifølge andragender fra forstanderskaberne i de enkelte kommuner af statskassen bevilget de fattige kommuner både et tilskud (200 kr.) til lærernes ellers tarvelige lönninger og desuden en gang for alle halvdelen af omkostningerne ved opførelsen af skolebygninger af sten med murværk.

For at uddanne skolelærere blev der ved regeringens forsorg efter andragende fra lagtinget og provstens anbefaling oprettet et kursus i Thorshavn for vordende skolelærere. Dette ledes af realskolens lærere og læreren i Thorshavn almueskole, hvor skolelærereleverne uddannes i praktisk skolegerning. I den første tid var dette kursus toårigt, men er senere omdannet til et treårigt kursus. Det må siges, at det er ikke få flinke unge mænd, som ere udgåede herfra, og som nu virke med iver og dygtig-

Digitized by Google

hed i de dem betroede skoler rundt omkring i præstegældene. Danske lærebøger ere grundlag for undervisningen, til hvilken begge sprog bruges, dog mest dansk.

4. Indbyggernes levevis.

Når man nærmer sig Færøerne, ser man i klart vejr fjældtoppene dukke op af havet i en afstand af omtrent 15 mil fra øerne; nærmer man sig mere mod dem, omgives skibet, man sejler på, af flyvende og svömmende fugle (lunder, lomvier, alker o. lign.); derpå søger öjet bådene, som ligge på fiskefangst hist og her en tre—fire mil til havs: *i oyðuni* (det øde, hvor den nöjagtige pejling af fjældtoppenes stilling til hverandre og andre sømærker ophøre); længer inde på de store fiskebanker (»grunnar«), hvor den store torsk i marts og april søger hen at kaste sine rogn, samles da i den tid en stor mængde både og skibe; endelig træffer man bådene mere enkeltvis på medene, hvor det gælder om at have klart vejr for at kunne se de fjældtoppe, fjorde, næs o. lign., som skulle give fiskerne anvisning til at »lægge méd«, hvor de kunne spænde deres med talrige kroge besatte langliner eller sænke deres fiskesnører til bunds og drage dem op igen, hver gang de mærke bid på krogen. Under sejladsen ind imod øerne ser man også undertiden hvaler, som sprøjte vandstråler op i luften, når de komme op fra dybet at trække vejret; snart er det en *royður*, *slættuböka*, *tjörn á baki*, *sildreki*, *nebbahvalur* eller *bóghvituhvalur* (sådanne store hvaler tör man ikke binde an med ude på havet eller forsøge at drive med de små både), snart er det *döglingar*, *grindahvalir* (som ofte forfølges af *hvessingar*), hvilke man kan drive langt ude fra havet til en passende hvalvåg, hvor de så dræbes i store flokke (se folkelivsbilleder s. 397—440). Hine store hvaler holde vel især af silden og få sig nok en god mundfuld, når de fra dybet med åbent gab komme op, hvor silden går i stimer; grindehvalen elsker især *höggu-slokkur* (blæksprutten), hvis hornkæber man almindelig finder efter drabet i grindehvalens ellers tomme mave; sagnet i kongespejlet, at hvaler leve af *„myrkur og regn“*, »af tåge og det som ovenfra luften kommer til dem,« er også kendt på Færøerne.

Styrer man nu midt ind på øgruppen imod sydspidsen af Strömø eller Nolsø, for at komme til Thors-

Digitized by Google

havn, har man i klart vejr en storartet udsigt både til styrbord og bagbord, idet øerne vise sig for beskueren liggende i en stor halvcirkel med deres fjældtoppe og tinder, deres lodrette forbjærge, hvor søfuglene have deres stade, dejlig grönne fjældsider*) *(líðir)*, hvor får og kør gå og græsse Alt som man nærmer sig, åbne sig bugter og fjorde med deres frodige opdyrkede marker *(bøur, gerði og traðir)* ved bygder og gårde, hvor røgen minder om, at her bo folk, skönt husene i disse bygder ikke ere meget fremtrædende, idet deres med grönsvær dækkede tage ikke let i afstand skelne sig fra de omgivende grönne marker; kommer man nærmere, vise de tjærede huse sig med den hvide grund og de malede vinduer tydelig.

Når man nu har fulgt foranstående beskrivelse af indsejlingen til øerne, vil man let kunne slutte sig til, hvor beboerne søge deres erhverv og hvilke deres sysler ere i det daglige liv på hav og land, på fjæld og i bygd. Fiskeriet står naturligvis som hovederhvervet og den vigtigste beskæftigelse og mændenes daglige syssel, når vejret tillader det; om vinteren drives det mest med store både, til hvilke der hører en fast besætning af 8 mænd, som almindelig efter gammel skik vælge sig en formand; — der haves også timandefar og seksmandefar som vinterbåde til havroning, men om sommeren bruges kun de små både til fire eller tre mand. Torsk, langer, kuller, hvidlinger, seid, murt, sild, helleflynder, rødspetter, og af ferskvandsfisk örred, foreller og ål er de almindelig forekommende fiskearter. Udbyttet af fangsten, efter at mulige udgifter til fornyelse af langlinen såvel som

---

*) Sir G. L. Mackenzie: A short account of the Faroe isles, drawn up for the Edinburgh Encyclopædia, Edinburgh 1814, hvor den berömte engelske rejsende, der i 1814 berejste Færøerne, udtaler sig således: »Øernes udseende enten man nærmer sig dem i godt eller ondt vejr, er overordentig sublim især fra sydost eller vest. Når solen nærmer sig den vestlige horisont, og havet er roligt med en sagte bølgende bevægelse, kan intet overgå en sådan scenes höjhed. De gyselige masser af lys og skygge, tilbagekastede fra tusinde sælsomme former, og de forskellige fjældtinder, huggede ved naturens hånd fra klippemasser, af hvilke nogle nå til en höjde af 3000 fod, frembringe en virkning, som er over al beskrivelse« (se Collin: For hist. og statistik, 1. del, Kbhvn. 1822, s. 98).

Digitized by Google

tienden er fraregnet, deles lige imellem mændene, således at båden også får en mandspart, dersom den ejes af en enkelt mand; have alle mændene båden i fællesskab, som ofte nu er tilfældet, idet de gamle til visse gårde hørende bådsrettigheder (eller om man vil: forpligtelser) ikke hævdes længer, dele de lige mellem sig. For den uformuende og fattige del af befolkningen har fiskeriet her ganske andre heldige og gunstige vilkår end dem, som Shetlænderne arbejde under, trykkede af herremænd og jorddrotter, som vel skaffe både og fiskeredskaber til lejerne på deres ejendomme, men som derfor også betinge sig hovedudbyttet af deres fiskeri (se amtmand Plöyens erindringer fra en rejse til Shetlandsøerne, Orknøerne og Skotland, Kbhvn. 1840, s. 39 og flg.). Om fiskeriet se videre stykket »útróður«, s. 411—416.

Fra fiskeriet på havet må vi se hen til fjældet og til fåreavlen som den næstvigtigste indtægtskilde for beboerne. Fåret giver dem føde af sit på de fleste græsgange velsmagende kød, klæder af den bløde uld, sko og skindklæder af skindet, ligesom også uldtilvirkningen har bidraget sit til udkommet hos den fattige, der ved *triðjungsgerð* har fået tilvejet uld til tre tröjer, af hvilke hans lön var en tröje, medens ejermanden fik de to af dem. Der er ved denne husflid indvundet betydelige beløb, som for største delen ere komne den uformuende tilgode; i året 1849 udførtes således 97,870 stkr. tröjer og 14,092 par strömper, hvoraf tredjedelen altså beregnes som indtægt for arbejdet, de to tredje dele for den rå uld; — det var en god hjælp for den trængende, og det er beklageligt, at denne indtægtskilde synes at ville falde bort, da priserne på denne industrigren ere faldne så meget, at man vil nödes til at søge andre tilvirkningsmåder for at opnå bedre priser for ulden; — skade, dersom den skulde sælges i rå uforarbejdet tilstand! — Om fåreavlen se videre stykket »fjallgonga«, s. 416—21.

Hvaler færdes ofte omkring og imellem øerne; men det er kun sjælden, beboerne få nogen af de store bardehvaler; en sådan blev dog for en 30 år siden dreven på land i Vestmanhavn, to kom nogle år senere i Våg på Norderøerne og bleve dræbte; i 1858 løb 13 spækhuggere, *bóghvituhvalir*, eller *steyrhvalir* på land på Nordströmø, nogle ved Kollefjord, nogle ved Hvalvig. Ellers er det mest i død tilstand en sådan stor hval kommer drivende, som man undertiden kan få noget spæk flenset af,

Digitized by Google

medens kødet almindelig er fordærvet og uspiseligt. De hvaler, som Færingerne savne meget, når et år går hen, uden at de fanges i större flokke og på forskellige steder på øerne, er grindehvalen; — de gå i flokke på flere hundrede, ja der har også været 1000 og derover, som ere fangede på en gang (se folkelivsbilleder: *grindaboð*, s. 397—404).

Der er to arter af grindehvaler (jvfr. sorenskriver Hösts »Om hvalfangsten på Færøerne«, separataftryk af »nord. tidsskr. f. fiskeri«, s. 4): den ene art lang (indtil 24 fod) og smal med höj og spids rygfinne, den anden art kortere og tykkere med en bagtil indhulet og ved roden bred rygfinne. Begge arter kaldes grind, og når det skal oplyses, hvilken art der er fanget, betegner man dem efter rygfinnen og siger: dem med det brede eller dem med det smalle horn. — Da man dog alm. bruger benævnelsen *nýðingur* om en stor hval og *leiftur (leittur)* om en lille grindehval, er det utvivlsomt, at vi i det første ord genfinde Kongespejlets *hnýðingur*, således som de der skildres (10—12 alen lange), »som ikke ere farlige hverken for både eller folk, men sky dem, som göre jagt på dem og blive stadig fangne og i hundredvis drevne på land og afgive megen føde for folk, når de fanges i mængde.« Det andet ord genfindes da vel i Kongespejlets *leiptr*, om hvilken det siges, at deres længde kun udgör 7 alen (jvf. Kongespejlet, Kristiania 1848, s. 29). Når derfor Færingerne bruge benævnelsen „*nýðingur*“ og „*leiftur*“ kun med hensyn til störrelsen af en hval, er dette vel fremkommet ved en forglemmelse af, at disse navne, hvilke de dog have bevaret, för vare en betegnelse for de tvende arter af grindehvaler.

Disse hvaler ere af störste værdi for beboerne; de store masser af kød afgive rigelig føde i fersk, törret og saltet tilstand, så at man i gode grindeår kan i husene have et måltid deraf daglig. der afgiver sund og nærende føde, som man ikke bliver ked af. Af spækket bliver noget grönsaltet, noget saltet og törret eller røget og bruges som sul, *viðskeri*, til den törre fisk; det øvrige bliver smeltet til tran, *lýsi*, hvormed røgstuen oplyses de lange vinteraftener; — det overflødige af tranen bliver leveret til købmanden som handelsvare. Der er flere ting på hvalen, som anvendes: den opblæste törrede mave, *kýkur*, til tranbeholder, eller den beredes som læder til sko; der skæres remme af finnerne, som befæstes ved åre-

Digitized by Google

toldene at stikke åren ind i; det er de såkaldte *homlubond*, og de ere meget stærke og varige. De største af grindehvalerne kunne være c. 10 alen lange*) og give en 3—4 tdr. tran; i gennemsnit regner man dog kun 1—2 tdr. på hver hval af flokken. — I Traps topografi, anhanget om Færøerne, s. 537, findes en meddelelse om de i heldige år fangede hvaler, og i Bergsøes den danske stats statistik, 4. b., s. 493, findes anført, hvad der af grindehvaler er kommet til øerne i hvert år fra 1827—50, hvilket i gennemsnit giver 1326 hvaler årlig. I den senere tid har det været mere sparsomt med grindefangsten; dette kan vel tildels hidrøre fra, at man nu også fanger grind på Shetlandsøerne og Orknøerne.

En anden hval, som hyppig fanges, er *döglingur* (isl. *andarnefja*), dog mest på Suderøen, hvor der årlig drives flere ind De ere korte (30—50 fod), men meget tykke. Der knytter sig et sagn til denne hval, som er meddelt s. 350, og folketroen tillægger döglingen kun ét öje, ligesom Odin og (rimeligvis efter ham) enhver enöjet person kaldes *döglingur*. Efter det nævnte sagn river Mikinesboen det ene öje ud af trolden, som han kæmper med, som mulig i en ældre tradition af sagnet har været den af kvæderne velbekendte enöjede kæmpe og dögling over alle döglinger, Odin, der i den senere tids opfattelse oftere fremstilles som en trold (jvf. kvædet »Skrímsla«, anthol. nr. 1). Det er denne trold, som i sagnet giver Mikinesboen hvalen, og rimeligt, at den heraf har fået det Odin tillagte attribut efter sagnet kun at have ét öje, og som enöjet efter folketroen har fået det besynderlige navn *döglingur*.

Skönt havet er den kilde, hvor Færingen søger sin hovednæring, er dog det ud mod havet stående stejle fuglebjærg med sine utallige skarer af søfugle ikke af ringe vigtighed, idet man ved fuglefangsten fra dette får godt forråd til vinterkost af de nedsaltede fugle og ved salg af fjeren som handelsvare kan indvinde penge.

Når derfor den tid om sommeren indtræder, da fuglen i bjærget har udruget sine æg, og derfra flyver ned på havet for at fange fisk (et slags små sild) til

*) Graba angiver i sin »Tagebuch«, s. 233, nöjagtig mål af dem.

Digitized by Google

sine unger, da begynde længslerne hos fuglemændene, og da især hos de yngre, at røre sig efter at komme til fuglebjærget med alle de tillokkelser, denne farlige, men yndede idræt har for dem. Den svære, lange bjærgline, som de skulle betro deres liv til, bliver nu taget frem af sit vintergemme og nöje undersøgt; den seks alen lange fuglestang med sit net til at fange fugl i bliver prøvet, om den er i orden, og de unge prøve da også deres færdighed i at svinge den og i nættet gribe en vante eller andet, som bliver kastet op i luften, en færdighed, som de skulle udøve i bjærget ved i nættet at fange fuglen i flugten.

De fugle, som fanges, er lomvien (Uria troile) og alken (Alka torda), hvilke kaldes *stórfuglur;* de lægge deres æg på den bare klippe i de hylder *(røkur)*, som almindelig ved forvitring af de blødere sten- eller lerlag gå tværs igennem bjærget. *Rita* (Larus tridactylus), røtteren, og *havhestur* el. *nati* (Procellariu glacialis), malmukken søge at vinde herredömmet i nogle af fuglebjærgene og at fortrænge storfuglen fra sin hævdede plads, — dog også af disse fugle drager man nytte. Den fugl, der fanges mest af, er *lundi* (Mormon arcticus), søpapegöjen; den har en anden levevis end storfuglen, lader sig ikke nöje med en så primitiv, luftig og hård rugeplads som lomvien og alken, men vil have tag over hovedet og opsøger sig derfor en bolig i urderne ved foden af fuglebjærget eller i udbygninger af jord og græstörv oppe i bjærgets side, hvor den da graver sig en gang ind under grönsværen og ved enden af denne gang laver sig en bolig og lægger sit æg; thi den såvel som storfuglen lægger kun ét æg, som ordsproget siger: *lundi verpur eitt.*

Fuglefangsten drives enten ved *fygling*, eller *fleyging*, eller *omanfleyg*, og fangst af *hellufugl* fra båd under fuglebjærgene.

Ved *fygling* opsøger man fuglen på dens rugeplads på bjærghylden, hvor den sidder kærlig hos sin unge. Fuglemanden må da oven fra bjærgets skarpe kant, *egg*, lade sig i linen fire ned til en *rók* eller hylde, hvor han kan tage ophold, undertiden i et par uger; eller også, hvor der ikke er godt *sig* (nedfart) ovenfra, hjælpes to og to ad, den ene med stang, den anden med reb neden fra at klatre op på utrolige steder for at komme til fuglens opholdssteder; — på de løst fra bjærget stående *drangar, stakkar* og *stapar*, hvor fuglen også bygger, kan i

Digitized by Google

regelen kun den sidste farlige måde anvendes. Når manden i linen ovenfra fires, *sígur*, ned i bjærget, har han en snor *(undirstjóri)* for ved ryk i den at give mændene, som give ud af linen, stoppesignal, hvorpå han løser linen af sig og befæster den i bjærget, og går da på fangst ved at lægge nættet over fuglene, hvor de sidde; — langs ad disse hylder, der ofte indsnævres og blive så smalle, at der dårlig nok er plads til at sætte foden, er ikke sjælden mangt et voveligt skridt gjort, som ikke burde været gjort, over det svimlende dyb på flere hundrede fod, som man dér har under sig.

Når man opsøger lunden på dens rugeplads, gå altid to og to mænd sammen med reb imellem sig, da græsset ved guanoen er frodigt, men meget glat. Lunden fanges ved at grave jorden ovenfra, hvor fuglen ligger, eller stikke en pind med krog på gennem gangen ind i hulen, og så trække den arrige fugl frem, som bider i pinden og ikke slipper den för fuglefængeren får fat i den og drejer halsen om på den *(kippa)*; denne fangst kaldes *at draga lunda*. Det er her, de fleste ulykkestilfælde indtræffe, da disse af lunderne underminerede græstörvsudbygninger let hist og her ved mandens vægt kan rives løs og styrte i afgrunden tillige med mændene, som træde på en sådan upålidelig plet uden at ane nogen fare, da den som alt det øvrige er bevokset med det tætte og lange græs, *sinagras*. — Til dem, som ligge i bjærget for at *fygla*, blive både sendte daglig, når det for søgang er muligt, for at tage imod fangsten, som da i bundter fra fangestederne bliver kastet ned i søen. Når dette ikke lader sig göre, blive fuglene i linen hejsede op over bjærgkanten og bårne til hus, hvor der da bliver travlhed med at plukke og tilberede de tusinder af fugle, som i gode år kan fanges.

Ved *fleyging* søger fuglemanden et sted i bjærget, hvor han kan sidde om dagen med sin fuglestang og svinge den, når fuglene flyve forbi, og fange dem i nættet. Man lader sig godt nöje med en plads dér, om den end er meget indskrænket og umagelig at sidde på, når den blot er heldig beliggende, så at fuglene sværme der forbi. Sådanne pladser, til hvilke man kommer enten ovenfra ved at *síga* ned i line, eller nedenfra ved at entre op ved hjælp af liner, som flere stéder, især på de i havet stående *drangar* og *stakkar*, ere anbragte der i flejetiden, eller til hvilke man kan gå fra fjældet og marken igennem afsatser i

Digitized by Google

bjærget såvelsom ad strandkanten til urderne, ere meget værdifulde på gode fuglepladser; de ere herligheder *(lunnindi)*, som tilhøre jorddrotten, og når der er flere lodsejere i en havepart eller fællig, dele de disse flejepladser *(sessir)* imellem sig; når de ikke selv eller deres huskarle kunne gå på fuglefangst, lade de andre, som ingen adkomst have til fuglebjærget, få deres ret til sædet imod en vis del af fangsten. Da fuglene her fanges i flugten, vælger man til denne fangst dage, når det blæser noget, og vinden ligger langs med bjærget, thi da flyver fuglen mest og kommer nærmest, så fuglemanden kan nå den med sit næt. En rask og øvet mand, der har stærke arme til at svinge den lange flejestang, kan på en dag fange flere hundrede, ja med gunstig vind en tusind lunder, hvilket dog hører til sjældenhederne.

En tredje måde at fange fugl på er *omanfleyg*, hvor man søger at skræmme de fugle, som sidde lavt i bjærget, idet man fra båden gör larm; fuglen vil da søge søen fra den plads, hvor den sidder; men mændene fra båden kender dens flugt og kunne fra höjden, hvorfra fuglene flyve, beregne, hvor de ville dale ned for at dykke under i søen, og så komme de i steden for ned i nættet. Det er et pudsigt syn, når man ror langs med fuglebjærget for at »taka hellufugl«, d. v. s. fange de fugle, som sidde på de store stene i strandkanten, enten ved at lægge nættet over dem, når man for brændingen i søen kan komme nær nok, eller man blot opskræmmer dem ved at føre stangen med nættet henimod dem, da at se den ene efter den anden dumpe ned i nættet, stikke hovedet ned igennem maskerne for at komme i sit element, men blive siddende indviklet i nættet og i fuglemandens vold.

Vi gå nu over til Færingens mere fredelige sysler i og ved bygderne og omtale først kvægavl og kornavl, som høre med til livet der på øerne.

Hvor de i almindelighed höje kyster på øerne sænke sig og danne lave strandbredder, og især hvor der fremkommer bugter og fjorde, have bygderne dannet sig for landingsstedets skyld; thi uagtet Færingen har meget til sit daglige behov af den opdyrkede mark og af sine kør, har han dog ikke tilstrækkeligt deraf til sit underhold, — havet kan han ikke undvære, enhver, endogså storbonden, er fisker, og derfor ligge alle bygder ved havet.

Digitized by Google

Forholdene der på øerne føre det med sig, at der dannes bygdelag. Vel siger et færøsk ordsprog: *„eingin metur einbýli, sum vert er“* (ingen påskönner det enlige, afsondrede opholdssted, som det fortjener), og deri synes at ligge en misbilligende dom over samlivet i bygder og fremhævelse af dets mulige skyggesider og ulemper. Men det viser sig dog, at fordelene ved dette samliv langt overveje mislighederne, især når der, som det ofte har været tilfældet, findes en fremragende hædersmand, som de andre bygdemænd kunne se op til med agtelse og tillid, der ofte har været som en høvding iblandt dem, hvis råd de følge, og hvem de nødig ville göre imod, og som har kunnet jævne opståede tvistigheder mellem mand og mand i bygden. For at kunne drive havfiskeri i vinter- og vårtiden må der bruges store både mandede med 8—10 mand; for at gå til fjælds at samle fårene til slagtning eller til uldens afrykning kræves lige så mange folk og ofte mange flere; til handelssted, efter læge, til skyds med præst, embedsmænd og rejsende ligeledes; til indbjærgning af høet (se artikelen »Desasneið«, s. 427—29) ligeledes. Og dette fællesskab har sin store betydning for samlivet; der udveksles tanker og følelser under samarbejdet, snart i alvor og snart i spøg, og arbejdet selv lettes derved, som ordsproget siger: *„tungur er tigandi róður“*; alt dette har en oplivende, dannende indflydelse på det selskabelige samliv, og den gensidige hjælpsomhed, som alle trænge til og til gengæld altid ere redebonne til at udvise, knytter et indbyrdes bånd af hengivenhed og deltagelse mellem bygdemænd, der kan være velsignet og dyrebart, når bygden besjæles af en god ånd. I den fælles dansestue i bygden, hvor alle mødes, udjævnes ofte opståede uenigheder, latterliggöres i deres »tåtter« (smædeviser) naragtigheder og nye moder som i *Fruntatátt**), og i slige lette,

---

*) Den begynder:

Eina so vil eg vísuna kvöða
hvörki um fýrkantað ella um runt,
hvörki um dygdir ella um lastir,
uttan um gentur, sum klippa sær frunt.

Der fortælles da, hvorledes pigerne komme sammen og rådslå, om de skulle optage den nye mode at klippe frunt (bære pandehår); en fraråder sin veninde det:

Digitized by Google

men ofte vittige og bidende dögnviser revses dumheder, kejtethed, urigtige handlinger og forsyndelser i bygdelaget; — disse tåtter ere derfor ikke uden betydning som advarsel mod alle slags udskejelser, thi alle ere bange for at bære sig således ad, at der skal kunne *„yrkjast tátt"* (digtes nidvise) om dem.

Ved bygderne ligger bøen, d. v. s. den opdyrkede mark (*tún* kaldes kun den plads, som er mellem husene, i modsætning til bøen, ligesom i Norge, jvfr. engl. town; her findes også *heimrustir* til byggeplads, møddinger, m. m., *heimabeiti*, udyrket mark til græsning for kør, *geilar*, veje til kør og heste fra bygden, og lign.). Bøen er fra gammel tid matrikuleret; *mörk*, *gyllin* og *skinn* ere betegnelserne for inddelingen, idet der til én mark høre 16 gylden og til hver gylden 20 skinn (jvfr. Páll Vídalíns »Skýringar«, Rvík. 1845, s. 356 flg. og J. A. Lunddahl: Nogle bemærkninger om de færøske landboforhold, Kbh. 1851, s. 13 flg.). Når man køber en mark, gylden eller skinn af jordegods, anvises den købte ejendom i den matrikulerede bø, og køberen kan altså behandle og dyrke dette som sit eget; dermed følger rettighed til græsning i »hagen« eller overdrevet ɔ: det uopdyrkede udenfor på fjæld og i dal, og da for så mange kør i denne udelte fælleshage, som han af sin ejendom i bøen kan vinterfodre med hø; fremdeles del i uld og slagt af fårene, som græsse der, efter hans andel i fællesskabet (jvfr. *fjallgonga*, s. 416—21), og endelig hans del af *lutum og lunnindum* (herligheder), som høre til jorden, f. eks. fuglebjærge, skorer, *feitilendi* (til græsgang for stude el. får), jorddrotsret til hval, som driver op eller fanges på ejendommen, tang på strandbredden m. m. — Der var en så udstrakt udstykning för af alt odelsgodset, at det nærmede sig til forholdet i Dalarne i Sverige, således som C. Säve skildrer det i sin ypperlige afhandling »Några upplysningar om Dalmålet och Dalallmogens

---

Fruntur man tær so illa bera
andlitið títt tað er so runt;
betur ber teimum, sum langleiddar eru,
tí búgvist eg at klippa mær frunt.

Tað var áður á öðrum sinni,
gentur inntóku so mangan glunt,
tó at tær snildirnar vitstu tær ikki,
krumsakka og at klippa frunt o. s. v.

Digitized by Google

Folklynne« i Tidskrift för Litteratur 1852, 5. hefte), hvor han siger, at en »Dalkvinde med lethed kan rumme hele årets høhøst af en eller flere slige besiddelser i sit — forklæde!« Dette er nu på Færøerne ad lovgivningens vej standset, idet jordegods ved arv nu ikke deles i mindre lodder end to gylden. På statens fæstegods finder ingen deling af de såkaldte kongsgårde sted; de gå fra fader i reglen over til ældste sön.

På bøen dyrkes der byg (undertiden også havre), kartofler og roer; kornet er kun småt på de fleste steder og bliver mange år ikke fuld modent, men der er dog en god hjælp i husholdningen af det, så vel som af kartoflerne og roerne, der almindelig lykkes vel, skönt kartoffelsygen også der har indfundet sig og ofte gör megen skade. Om der vel kan være delte meninger om, hvorvidt agerdyrkningens udbytte i det hele lönner möjen og omkostningerne, hvad selve kornavlingen angår, er denne dog meget vigtig for græsset, som vokser frodigt op, hvor korn har været dyrket. Der er vel nok de steder på øerne, hvor der i gunstige år uagtet den ufuldkomne gamle måde for agerdyrkningen (se *Våring*, s. 391—393) dog skal kunne høstes en 16—20 fold byg, men andre uheldig beliggende steder nöjes man med en 6—7 fold. Der er i de sidste 20 år sket stor fremgang med agerdyrkningen, meget af den omliggende udmark er indhegnet og dyrket, og man ser nu overalt nydyrkning i *tröð*, *gerði* og *viðbirgi*, som disse nye indhegninger benævnes. Steder, som der hørte mod til at tænke på at få ryddede til agerdyrkning, ere dog med stor möje og besvær satte i sådan stand, at der kan avles ikke så lidt der på. Her står en mand og rydder småstén og grus af et stykke land, hvor der ingen muldjord er at se, kun en lille tot af mosegræs hist og her viser sig; manden fylder gruset og stenene i sin løb og bærer det bort på ryggen ved sin i løben anbragte *fetil* (bånd), som anbringes over panden, for anden steds fra, hvor der er dybere jordsmon, at bære jord at fylde i det ryddede stykke. Man spörger ham, hvad dette skal nytte til, og han svarer: »se denne indhegning her ved siden af, hvoraf min granne ikke blot kan få lidt korn, kartofler og roer til hjælp i sin husholdning, men også et halvt kofoder hø, så at han hver anden dag kan få mælk til sit hus, og dog var dette stykke jord ikke stort bedre at rydde og sætte i stand end det, jeg arbejder på, — skulde det da ikke lönne

Digitized by Google

möjen og det strænge arbejde, når et så stort gode kan opnås derved!« Usigelig langt mere arbejde med opdyrkning af den øde mark og besvær med bjærgning af årets høst end i andre lande finder øboerne her sig i med tålmodighed; men når frosten ofte kommer sent om foråret og lægger sig over den tilsåede kornager og ødelægger de unge spirer, som ere komne frem, og når sommeren er kold, og kornet kun langsomt gror og ikke er tjenligt til at skære för ved Mikkelsdag og undertiden endnu senere, og der så kommer sne og storme over agrene, og fårene fra fjæld og udmark trænge ind over gærder og hegn*), nedtrampe og fortære aksene, hvilket ikke sjælden er tilfælde, da sukker han vel over den mislykkede høst, hvor han havde væntet sig udbytte af det arbejde, som nu blev forgæves, men trøster sig med, at Gud er mægtig og har andre veje at hjælpe ham og dem, han skal forsørge, igennem trange tider; — har det været sparsomt med fiskeriet af den store torsk, som giver penge i lommen, har der dog i sådanne år i almindelighed været rigeligere med mindre fiskearter; sejd og murt komme ofte om vinteren ind i store stimer og fylde bugter og fjorde, og fanges da med not (våd), og dette har da afgivet føde, mens leveren derhos giver beboerne tran at levere i handelen, hvorved de også have fået lidt at købe varer for. (Med hensyn til foranstående meddelelser om agerdyrkning og kvægavl kan henvises til folkelivsbillederne: *Våring* med flere, s. 391—96 og *desasneið*, s. 427).

Når vi dernæst skulle skildre bygden og livet i den, skal her mindes om, hvad forhen er berørt, at alle bygder ligge ved søen, hvor der haves et mere eller mindre bekvemt landingssted, at bygdemændene kunne drage deres både på land ind i bådehuse *(neyst)* — ofte ad meget stejl og lang vej, for at bådene der kunne stå sikrede mod brændingen. Ved bygden er næsten altid en elv eller bæk; disse kunne ofte ved tøbrud om vinteren svulme op og göre stor skade, så man flere steder har måttet flytte husene eller værge dem ved store stensætninger som isbrydere (f. eks. ved Gjóen i Kollefjordsdal). Også

*) I henhold til loven skulle gærder og hegn nedlægges fra 25. oktbr. til 14. maj på det opdyrkede areal til vintergræsning for fårene; — husmænd kunne tilkøbe sig ret til vinterfredning på deres lod.

Digitized by Google

er der andre hensyn at tage ved anlæg af bygder; der kan være fare for fjældskred og sneskred *(skriður* og *skalvar)*, når bygden ligger nær under fjældet, og dette er således dannet, at snedriver samle sig på den fremspringende hammer ovenfor; bygden Blankskåle blev således for c. 100 år siden begravet af en snelavin; der har ingen boet siden, da de, som ejede jordegodset der, have anlagt bygden Sydredal på den østlige side af Kalsøen; af samme grund har en större bonde i Vågsbygd på Bordø måttet flytte sydligst til Gerðar. For en snes år siden blev bygden Tjörnevig næsten ødelagt ved jordskred, og når vinden er nord-nordost, er man i Hvannasund på Viðoy i stor ængstelse, da denne vind der ofte fører stærk regn med sig, som har haft skadelige jordskred til følge.

Når en fremmed rejsende kommer i det almindelige befordringsmiddel på Færøerne, båden, til en bygd, og landingsstedet er besværligt at komme op på eller farligt på grund af brænding, bliver han som oftest behagelig overrasket ved at se en eller flere kraftige karle, lette på foden, komme løbende ned til stranden for at hjælpe ved landstigningen. Enhver kender jo bedst sin egen bygds landingsplads, og derfor gör man klogest i at følge det vink og de ordrer, som den kyndige bygdemand giver det ikke der hjemmehørende bådsmandsskab, angående hvor og i hvilket öjeblik båden skal skydes ind mod klippen for at få folk og gods fra den op på landet. At blive uventet modtagen med sådan venlig forekommenhed på et ubekendt sted af folk, som ofte må lade brændingen overskylle sig til beltestedet for med fanglinen at have magt over båden, men som i deres uldsko *(skølingar)* eller på hosesokker på den glatte klippe sikkert sørge for at få passagereren i god behold på land, at høre dette trøstende og opmuntrende tilråb: »vær ikke bange, vi skal nok passe på,« når de store brådsøer kommer brølende og vælte sig hen over stedet, hvor der skal landes, dette er så beroligende for den, som ikke er vant til at færdes i brænding; og når så manden med det sikre öje, den støtte gang og den kraftige arm får fat i den, som skal bjærges på land, overgiver man sig tillidsfuldt til ham, om end ofte med bankende hjærte i den farlige situation, til man får fast grund at stå på.

Så beder den fremmede i almindelighed om at blive ført hen til det hus, hvor præsten på sine omrejser har

Digitized by Google

sit logis *(tilhald)*, da han véd, at han der får et efter forholdene behageligt værelse og en god seng. „*Glögt er gestins eyga*“ (skarpseende er den fremmedes öje), siger ordsproget, og på vandringen igennem bygden er der da vel nok et og andet, han ikke er vant til at se, der som skarpe kanter falder ham i öjet. Han ser nu på sin ledsager, der går foran, og har lejlighed til at tage ham i öjesyn, føler sig tiltalt af den mandige skikkelse med den klædelige lette hue på hovedet, den korte vadmelskofte, knæbenklæderne, der vise de veldannede ben, og med lette skindsko på fødderne. — Der kommer fremmed mand til bys, og så vil jo alle vide, hvem han er, og hvad han vil, og ud af husene komme bygdens beboere, eller titte ud af vinduerne for i forbigående at se et glimt af ham. Og er så gæsten kommen til ro i sit logis, får han besøg til den sildige aften, og med den videbegærlighed, som er stærkt fremtrædende der på øerne, bliver han udspurgt om mangt og meget i fremmede lande, hvor han har været; sligt har interesse for den isolerede øboer at få oplysning om.

Færingerne er et gæstfrit folkefærd; det har været gammel skik, at når tusmørket begyndte og »stakkala stjörna« (Venus) om vinteren kunde sés, lod man ikke »stavkarlen« eller vandringsmanden forlade ens hus; det har også hændt, at en stakkel, som intet hjem havde, og som er bleven standset på sin betlervej hos en eller anden bonde, har fået ophold der for sin øvrige levetid. Siden den offenlige fattigforsørgelse ved lov er indført på øerne, har den för så storartede godgörenhed og gavmildhed tabt sig meget, da den ofte forholdsvis store kommuneskat for mange er trykkende — det rette forhold mellem giveren og modtageren af almissen er forrykket; nu kan der af den trængende kræves hjælp, når nød er, og der er ingen enkelt mand som forhen, hvem han kan udtale sin tak til og vise sin taknemlighed i hengivenhed og paskönnelse. For øvrigt er også den udstrakte hjærtelige gæstfrihed mod rejsende, som mange fremmede have givet Færingerne godt lov for (se f. eks. Grabas Tagebuch, s. 46—47), i tilbagegang; glæden over at se fremmede i bondens hjem er betydelig svækket, da det nu ikke længer er så sjældent at se turister der oppe, og iblandt dem nogle, som ere fordringsfulde overfor deres gjæstfri værter, hvad der støder Færingerne, som altid have budt af det bedste og søgt at göre det så

Digitized by Google

behageligt som muligt for deres gæst, forhen uden at ville tage betaling for opholdet.

Når en Færing kommer ind i en andens hus, er hans indtrædelse ledsaget af en hilsen: *„góðan morgun, góðan dag, gott kvöld“*, efter de forskellige tider på dagen, mødet finder sted, eller: *„Guds friður inni!“*, og der svares altid igen: *„Gud signi!“* Og når han forlader huset, lyder afskedshilsenen oftest: *„Jesus komi her aftur!“* og der svares da: *„hann fylgi tær!“* — *„Far vœl!“* besvares med samme ønske, eller med et: *„góðir vegir liggi fyri tær, Gud gevi tær bliðan byr og góðan sjógv!“* Det har været skik og er det endnu i de fleste bygder, at hilsenen bliver ledsaget af de gamle kristnes broderkys. Når der kommer en fremmed, man vil hædre, kysser man flere steder på sin egen højre hånd, inden man rækker den frem til håndslag. Börn tiltale deres forældre (undtagen hist og her söndenfjords) med »De« *(tær, tygum)*, og den samme tiltale bruges mellem folk, som ikke stå i nöjere slægtskabs- og venskabsforhold. Man ynder meget i sin hilsen og tiltale at föje et måske noget smægtende henvendelsesord til den tiltalte, som: *vœlsignaður, góðin, søtin* (du velsignede, gode, søde) o. lign.

I det hele holder Færingen ikke af, at der befales ham noget; han vil helst anmodes venlig om det, man ønsker, han skal göre, og overlade det til hans frie vilje; men da kan man også være sikker på, at han böjer sig og föjer sig efter det udtalte ønske; i modsat fald kan han let blive stædig og sige: *„eg troysti mœr ikki“* (jeg ser mig ikke i stand til det), hvilket anføres som undskyldningsgrund til at skulke sig fra det. For øvrigt er forholdet mellem husbondefolket og tyendet i almindelighed godt, og på mange gårde ser man ikke sjælden udlevede oldinge og gamle piger, som have tjent der hele deres tid og med hengivenhed og troskab røgtet deres gerning; de omfattede alt, hvad bondens var, som var det deres eget. — Meget er på Færøerne kvindearbejde, som det anden steds tilfalder mændene og karlene at göre, hvilket vel har sin grund deri, at mændene hele dagen ere ude på arbejde eller fiskeri, og natten endogså ofte må tages i brug. Om vinteren må karlene sørge for at trække hø af stakken til kvæget, inden de tage på fiskeri, med mindre bonden eller en anden ældre usødygtig mandsperson er hjemme; men alt det øvrige arbejde med kvægets fodring, malkning og rensning af stalden er pigernes gerning, og når mændene da komme

Digitized by Google

hjem fra fiskeri, må kvinderne være behjælpelige med opskæring af fisken og ofte også med at bære den op til hus og vaske den. Foruden det daglige husstel med madlavning, rengöring o. lign. er pigernes gerning at strikke og væve, hvorimod mændene spinde ulden på deres skotrokke, hamp og hestehår på hampsnælder, uldbånd på den almindelige *snælda* (håndtén); de ere flinke til at lave husgeråd af træ, som *sneis* (redskab til at røre mel på vælling), *tíril* (piske flødeskum), sleve, skeer o. lign., skæfte knive, lave slidrer o. lign., anbringe udskæringer på deres fjældstave og æsker *(kistlar)*. Kvinderne flætte brede lidser til skotvinger ved et slags fingervæv, hvor en holder de fem lykker på sine fingre og flytter dem skiftevis fra fingrene på den ene hånd til den anden hånd, medens en anden person gör slagbommens tjeneste på væven og slår vævningen med en finger på den höjre hånd fast til lidsen, som holdes i den anden hånd; dette kaldes at *bregda tveingir*. Mændene bruge altid hvide tvinger til deres grå eller brune eller blå strömper; kvinderne bruge dem mørkeblå eller røde til deres sorte strömper. De væve også smukke stribede strömpebånd med flere farver og *skúgvingar* eller fryndser på enderne, som da stikke frem under knæet på mændenes korte benklæder. — Til farvestoffer har man vidst at hjælpe sig selv med det, naturen der frembød: den røde farve *(korki*, persio) har man tilberedt ved at skrabe et slags hård, hvid lavart af stenene og tillavet den i runde kugler *(korkaleivir)*; en smuk brun farve fås af et slags mos, som vokser på stenene *(steinamosi)*, smuk ægte sort farve af *mjaðurt* (engdronning) og *eldurt* eller *sortugras* (geranium sylvaticum) i forbindelse med *sorta* (en vitriolblandet flydende jordart); gult farves med blomster og planter, hvoriblandt *javni* (flad ulvefod) og *smæra* (hvidkløver), undertiden blandet med *kattarklógv* og andre blomster. Lammeskind *(rað)* bruges til sko og skindklæder, tröje og benklæder; de garves af roden af *börkurúsa* (tormentilplanten, som vokser overalt), hvis rod bliver knust og yderligere tilberedt; skindet får derved en smuk gul farve, holder sig fra at rådne og bliver stærkere at slide på; det samme göres også ved kohuderne, der ligeledes bruges til sko, især til fjældgang og rejser. — Måltiderne ere: *morgunmatur* c. kl. 9 med forudgående *ábit*, når man meget tidlig skal til arbejde ude, ved törvarbejde og lignende; *dögurði* el. *dagverður* kl. 3: törfisk; *náttarði*, som nydes silde om aftenen, når man går i sæng, er

Digitized by Google

hovedmåltidet. *Mannsverður* ɔ: det kvantum ködmad, som tildeles mænd, er et stykke köd af en af de 20 dele, hvori en lammekrop deles, eller 1 lomvie, 2 alker, 3 lunder; pigens *verður* er mindre, således kun to lunder, $^1/_2$ stykke köd. Man elsker köd og har med hensyn til nydelsen af fersk köd inddelt året i kalvetiden (fra nyår til forår), fugletiden, lammetiden og den egenlige slagtetid om efteråret. — Dette er det vigtigste, jeg har at berette i korthed om livet hjemme i husene og beboernes sysler og husflid, idet jeg yderligere henviser til folkelivsbillederne, navnlig *kvöldseta*, s. 389—91.

Mål og vægt er kun lidet forskellige fra de danske. Dog har man ved siden af den danske alen også brugt den to tommer kortere *stikka* (fra Hansestædernes tid). *Kannubœri* er sjætte delen af 1 skæppe. *Kanna* er fire potter. *Vág* er 36 skålpund, 72 *merkur*, 3 bismerpund. For jordegods har man en hartkorns ansættelse i *mörk* = 16 *gyllin*, hver *gyllin* igen 20 *skinn*. Indtil den nye kronemynt blev indført, blev der regnet med *gyllin* og *skinn* (= 4 skilling eller *kvartar*).

Folkeforlystelser har man ikke mange af, ja, der er kun én hovedforlystelse, som opliver alle, unge og gamle, og det er den gamle færøske nationaldans. Vel er kortspil kommet derop, som mange have glæde af at fordrive en og anden time med, når dansen ikke holdes, og der spilles grev jas, styrvolt og lign., ligesom skakspil — *talvborð* og *talvfólk*, brikker af eget fabrikat, ofte smukt udskårne, med andre figurer og navne end i Danmark, nl. *kongur, drottning, riddari* (springer), *biskupur* (løber), *rókur* (tårn), *finnur* (bønder) — også findes mange steder i bygderne og bliver ikke sjælden spillet med dygtighed. — Herhen hører også en tankeleg med at afvikle to med bånd forenede stykker træ med tre huller i, som båndene ere stukne igennem på en bestemt måde, uden at løse nogen knude. Dette redskab har det betegnende navn: *dagdvölja*. Et andet lignende tankespil er *fimla*, som ved navnet hentyder til, at man må være *fimur* ɔ: opfindsom, for at kunne føre to runde skiver med hul igennem en liden abning i træet. — Boldspil øves på marken med stor iver, brydekampe *(at glímast)*, hvor der prøves kræfter og tages kvikke tag (f. eks. i *bröðratöka*) for at søge at fælde hinanden; gymnastiske øvelser i reb, legemlige færdigheder, som at *reisa veðragjóling*, *kyssa durakelling* (böje ryggen bagover, til man kan kysse

Digitized by Google

dören) og mangfoldige andre øvelser, hvor tilskuerne naturligvis gotte sig over den, som kommer galt fra det.

Den færøske danses glæde består væsenlig deri, at den ledsages af sang, kvæder, kæmpeviser og folkesange, som foresynges af en eller flere, medens omkvædet ved slutningen af hvert vers istemmes af alle. Indholdet af folkesangen følges af alle de dansende med spændt interesse, og når der er noget særligt tiltalende eller gribende i det, præger det sig i de dansendes miner og bevægelser; — når slagets tummel skildres, knuger man hinandens hænder, når sejren er vunden, springes der i jublende hop. Dansen selv består kun i, at man holder hinanden i hænderne og danner en rundkreds, og når flere slutte sig til den, så brydes ringen og en rundkreds dannes inden i den, og er de dansendes antal stort og stuens rum tillader det, opstår en ny kreds inden i den igen og så fremdeles, men dog selvfølgelig i én uafbrudt kæde, så at enhver, der deltager i dansen, må følge alle disse svingninger i kæden og er snart i den yderste kreds og snart inde i midten. De dansende komme derved til at passere forbi hverandre med ansigterne vendte imod hverandre og mødes to gange i hver hele omgang. Sangens melodier ere affattede i $^6/_8$ takt og ledsages af en meget taktfast, ensformig stampen med fødderne. Den almindelige måde, hvorpå dansen trædes, er det såkaldte *stígingarstev* (jvfr. det bekendte omkvæd: „*stígum fast á várt 'gólv*“ ɔ: træder fast på vort gulv, efter hvilken melodi C. Plougs sang om slaget ved Slesvig er digtet). Dette består deri, at de dansende bevæge sig i jævn fremadskriden til venstre, så at hver hel takt i melodien ledsages af seks trin med fødderne: 1. venstre fod gör et skridt fremad (til siden), 2. höjre fod gör et skridt henimod det sted, hvor venstre fod står, 3. venstre fod gör igen et skridt fremad, 4. höjre fod træder tæt hen til venstre, 5. höjre fod træder til siden eller et skridt tilbage, 6. venstre fod træder hen til höjre fod, og så begyndes og fortsættes uafbrudt den samme rækkefølge af trin til melodiens takt; er det en alvorlig vise, som synges i langsomt tempo, går dansen langsommere og adstadigt.

En anden art af dansen er *trokingarstev* (af „*troka*“, stimle sammen, presses i folkestimmel), hvor man som sædvanlig holder hinanden i hænderne i en uafbrudt rundkreds, men står stille eller går lidt tilbage med de

Digitized by Google

sædvanlige trin, mens verset af visen bliver sunget, og så går fremad stadig med samme trin, når omkvædet synges. Hertil bruges især viser, som gå hurtig og livligt. Denne måde er bortfalden nordenfjords, men på Suderø, og da især i de sydligste bygder, har jeg oftere deltaget i den. I det hele taget forstår man der at lægge et ganske andet udtryk i dansen end nordenfjords, hvor det mest er en ensformig stampen med fødderne, man lægger vægt på. En tredje slags, hvor der ligeledes bruges kvæder og viser, der gå let og hurtig som trokingar — stevet, er *bandadansur*. Man står der i to rækker i 1—2 alens afstand fra hinanden, mændene på den ene side og kvinderne på den anden, og holder et bånd imellem sig. Medens visen kvædes, står man på samme sted og gör de almindelige taktfaste trin med fødderne; men når omkvædet istemmes, løftes hænderne, som holde båndene, i vejret, og fra den ende af rækkerne, som ansigterne vende imod böjer man sig parvis under de hævede bånd, indtil man er kommen rækken ud, og ven der sig da om og hæver påny båndene i vejret over dem, som man da møder; der standses ved den plads, hvorfra hvert par gik ud, hvorefter der begyndes forfra igen på samme måde, indtil kvædet eller visen er endt; — dette er en meget livlig, men noget trættende dans.

Foruden dansen er der mange forskellige julelege, af hvilke nogle ledsages af sange, som særlig høre til dem; nogle af dem ere vel specielt færøske (se f. eks. s. 268: Frisavísa), andre ere komne anden steds fra (f. eks. *ríða ediling*, der også er islandsk *vikivaka: „hèr ríðr Hoffin...“* og ligeledes findes i Jylland, jvfr. Lyngbys fær. kvæder, s. 37—38 og 589); Svabo har i sine rejseberetninger i 5te bind på det kgl. bibliothek meddelt en mængde sådanne lege, både af dem, som bruges ved sammenkomster i husene, og som bruges ude under åben himmel (*skjóta verpur*, *spæla kák*, *renna dystaleik*, *kapprenna*, *aka á skíð*, *spæla exebiti* o: ecce! accipite! o. s. v.).

Til forlystelserne må også henføres folkemødet i Thorshavn Olafs dag den 29de juli (Ólavsöku), hvor folk fra alle øerne komme sammen. Hellig Olaf har været Færøernes skytspatron, og derfor har denne dag fra gammel tid været fejret med gudstjeneste i kirken, lagtingets åbning, præstemode (synode) eller kapitel, hvor landfogeden på stiftlensmandens vegne præsiderede og

Digitized by Google

deltog i forhandlingerne af de forelagte gejstlige sager. Der fældtes dom i retslige sager, ligesom der »ellers indbyrdes consuleris, hvad som kan være til Menighedens bedste« (se Lucas Debes, s. 257—62). En episode på denne dag, som var til stor fryd for börnene i Thorshavn, var opbrændingen af rovfuglenæbene på en flad sten udenfor byen; sysselmændenes håndlangere, kaldsmændene fra samtlige sysler, kom med de i årets løb udryddede rovfugles næb, som lovene tilpligtede hver mandsperson mellem 16 og 50 år at afgive til sysselmændene eller at svare 4 skilling i »neftoll« (næbafgift), dersom nogen manglede næb at fremlægge. — Det var en morsom »autodafé« at være vidne til, når rovfuglenæbene blev overgivne til bålet.

En anden sammenkomst med dans og forlystelse er Jóansökunótt (skt. Hansnat) ved Varmekilde under Nordregöte-eidet; der komme folk langvejs fra for at deltage i dansen på den flade udstrakte helle. Mindre sammenkomster ligeledes med dans finder sted 2den pinsedag på fjældtoppe, som f. eks. Stödlatind på Østerø mellem Solmundefjord og Göte, hvor beboerne fra de nærmeste bygder samles.

5. Åndslivet.

Folkelivet, som det viser sig udadtil, skildringen af den udvortes levevis, arbejdet og kampen for at tilfredsstille de timelige fornødenheders krav, omgængelsen i samfundet ved samlivets bånd — fortsættes her med hentydninger til det indadvendte åndelige liv, således som ethvert menneske og ethvert folk lever det mere eller mindre fyldigt efter dets åndsgaver og anlæg, hvilke udvikles under den indvirkning, som også det ydre livs vilkår bidrage til at påtrykke det for hvert folk især ejendommelige præg.

Den omgivende natur med sine fænomener har også her på øerne sat Nordens folkeånd i bevægelse, så at fantasien har lagt liv ind i den døde natur og lokalt i höje, stene, indsøer o. s. v. befolket den med den nu svindende og for nutidens mere materielle blik på omverdenen hendøende folketros åndsfostre i den særlig færøske opfattelse, som vi finde fremstillet i sagnene om de kunstfærdige dværge i højene, huldefolkene

Digitized by Google

eller ålverne, der skjulte for mennesker vandre iblandt dem på land og på sø, men også kunne træde frem synlig som onde fristende skabninger og byde glemselsdrik for at drage mennesket fra den verden, det er sat at leve i, fremdeles de elskelige *„vættrar"* i hjemmene, endvidere *nykur*, *marmennil*, *niðagrísur* o. s. v., som de ere skildrede i sagnene, s. 326—58. Disse væsener forsvinde og dermed også den poesi, som havde skabt dem, og som havde tilbagevirkende indflydelse på åndslivet.

Påvirkningen af de ydre forhold, i hvilke Færingen lever, har sin betydning for åndslivet, idet åndsævnerne vækkes og udvikles under farerne, han udsættes for ved sin færden på sø og land i sin gerning, og det præger sig i den djærvhed, livlighed og besindige sikkerhed, som han lægger for dagen i hele sin måde at være på. Hvad enten han med sin lille båd ude på det store hav værger sig mod brådsøerne, som true med at fylde den, eller mod hvirvelvindene, som fra fjældene fare hen over havet og piske det til støvskyer, eller han ofte ligger timevis med båden og fangsten foran sit landingssted for at give agt på det belejlige öjeblik til at styre båden mod land igennem brændingen — eller også han hænger i sin line i fuglebjærgene, eller går i de glatte farefulde bjærglider efter fårene, — der kræves overalt en omsigt, snarrådighed, besindighed og åndsnærværelse, som udøver sin indflydelse og giver ham en tiltalende og tillid indgydende raskhed og sikkerhed under farerne. De tarvelige kår, under hvilke han lever, ugunstige og trange tider på landjorden og ofte lidet udbytte af havet lærte ham nöjsomhed, som var Færingens bedste skat og höjeste lykke, og de lysere og gunstigere forhold, han hørte om i andre lande, bragte ham kun til at trøste sig ved, at *„lítið er gott í frið og náðum"* — han var fornöjet med det lidet, han havde i sit fattige hjem, hvor han kunde nyde det i fred og ro, om end i stor sparsommelighed.

At Færingerne overhovedet må være et åndslivligt, begavet folk, mærker man snart i samtale med dem, når de kunne bruge deres eget sprog. Den idelige benyttelse af de fyndige ordsprog giver talen et liv og en kraft, som er meget tiltalende, vidner om en hurtig opfattelse og skarp forstand og viser, at den gamle ordsprogsskat er tilegnet og levende i deres bevidsthed. Og hvor malende er ikke ofte deres udtryksmåde, når noget ret skal fremhæves og indtrængende betegnes! Når man hører

Digitized by Google

udbrud af harme eller glæde, som: *„hetta verður ikki niðurlagt, men haft á lofti“*, er det da ikke, som så man dette ord eller denne handling, hvorom talen var, i stedet for at blive lagt i glemselens grav, vedblive at svæve gennem luften fra mund til øre uden at finde hvile? Slige malende talemåder bruges meget ofte og göre talen livlig. Jeg har ofte glædet mig ved at høre den betegnende måde, hvorpå en Færing, helst af de gamle, har f. eks. berettet om et møde med en ubekendt mand og skildret ham og ordskiftet mellem dem så levende i den korte fyndige sagastil, at han kom til at stå så livagtig for tilhørerens öje.

Må man nu ikke undre sig over, at denne begavelse og åndslivlighed ikke allerede i oldtiden skal have givet sig udtryk i litteraturen ved sagadigtning, som Færingernes nærbeslægtede granner Islænderne vare så store mestere i. Sligt hører man intet om på Færøerne, som aldeles mangle en fortidslitteratur i egenlig forstand — intet spor af nogen skreven saga, skönt det af Diplomatarium Islandicum I, s. 664 sés, at tre så navnkundige islandske stormænd som Sturla Þórðarson (Snorres fader), Rafn og Þorvarður om sommeren 1277 rejse fra Island, lide skibbrud på Førøerne, hvor de så blive til næste forår for at drage til deres bestemmelsessted Norge. Dette var i den livligste sagadigtningstid, og man kan ikke tænke sig, at dette lange ophold skulde have været uden frugt for de videbegærlige Færinger, som de have levet sammen med. Af færøske skindbøgers tilværelse findes intet spor; årsagen til denne mangel må vel søges i indbyggernes fåtallighed, de trykkende ökonomiske kår og fremdeles deri, at de i den ældre tid ere blevne delagtiggjorte i den rige islandske og norske litteratur, og endelig vel også deri, at det danske sprog meget tidlig har fået overtaget over modersmålet og er blevet kirke- og retssprog, medens det færøske holdt sig i folkemunde uden noget skriftsprog; forbindelsen med Island og dets litteratur blev igennem tiderne for ringe til, at Færingerne kunde få tilstrækkelig næring for åndslivet af den, hvorved de naturlig måtte slutte sig til den danske og norske litteratur, i det mindste efter reformationen.

At Færingerne, skönt de ikke have nogen oldtids- og fortidslitteratur at fremvise, dog ikke have været et sløvt og dødt folkefærd, derom bære allerede deres tal-

Digitized by Google

rige sagn, ordsprog, gåder o. lign. vidnesbyrd, men da især den store skat af folkesange, kvæder, rimer og viser, hvilke vi kunne pege på som en mærkelig fremtoning hos dette lille folk og et særsyn blandt folkeslagene. Disse kvæder ere ikke bevarede ved pennens hjælp gennem tiderne, men dog trolig bevarede igennem århundreder på Færøfolkets tunge, hvor de have lydt fra slægt til slægt ved den tro hukommelse alene, så at der i nutiden kun behøvedes opsøgen af en forsanger og en samler som nedskriver efter diktat, og der fremkom da en ikke ringe fortidslitteratur, som giver os endogså minder fra vor folkestammes ældste heltesagn, hvilke man kendte fra eddaer og sagaer, men som nu findes i en fra disse tildels afvigende tradition i Sigurdskvæderne. Ligesom på Island beretninger om store mænd og bedrifter, hvilke rejsende Islændere bragte hjem med sig fra Norge og deres øvrige udenlandsrejser, bleve opbevarede for Norden og for verden i de talrige og storartede sagaer, således har det været Færingernes skik og trang at nedlægge slige beretninger i kvæder og folkeviser, som så kunde genlyde ved deres nationaldans til oplivelse og glæde for gamle og unge, som deltoge i den.

Når der opkastes spörgsmål om oprindelsen til disse folkesange og om deres ælde, da angive kvæderne selv meget ofte i begyndelsesstroferne, at det, som skal besynges, er kommet til øerne fra Island „*skrivað í bók so breiða*“, og et sagn beretter om en skindbog, som var kommen dertil fra Island, der var så stor, at den var svær nok for en hest at bære på den ene side af sadelen. Dette kunde med nogen sandsynlighed tyde på, at der i fortiden have været islandske sagabøger, som man her havde benyttet til at omsætte i kvæder til de almindelige folkeforlystelser. Sligt göres endnu den dag i dag, og jeg er under mit ophold der oppe oftere bleven anmodet om lån af en eller anden islandsk saga, som kunde afgive stof til at digte et kvæde ud af, og det er sket — ikke sjælden smukt og godt i den gamle stil, se f. eks. s. 270 kvædet „*Ormurin langi*“.

Den mærkeligste og tillige en af de mest omfangsrige af de færøske folkesange er kvæderne om Sigurd Fofnersbane, som biskop P. E. Müller både i sit sagabibliotheks 2den del, s. 420–30, og i sin udmærkede, interessante og formfuldendte indledning til pastor Lyngbys udgave af disse kvæder (Randers 1822) udførlig har

Digitized by Google

beskrevet og sammenlignet med andre behandlinger af denne sagnkreds, således som vi finde den i eddaerne, Völsungasaga, Vilkinasaga o. fl. st. Det fremgår af denne jævnførelse, at der i det færøske Sjúrðarkvæði er meget, som stemmer overens med Völsungasaga, og da især i de to første sange, skönt også her ere træk, som der ikke findes noget tilsvarende til anden steds, og noget, som mest stemmer med Vilkinasaga, og endelig nogle begivenheder, som slet ikke omtales i nogen af de andre behandlinger af æmnet, men dog passe godt ind i det. Dette er således tilfældet med *Ísmals tátt*, hvor Sigurd er til stede ved sin halvsösters Svanhild sólarljómas bryllup og dér for første gang træffer sammen med Brynhild, som straks fatter kærlighed til ham. Der hentydes nok i Völsunga saga, kap. 32, til et möde mellem dem; men det henlægges her til tiden efter at Sigurd har redet gennem vaverluen til Brynhild, hvilket er ukronologisk og modsigende, medens det færøske kvæde henlægger dette möde för hin begivenhed, hvilket må være det rette.

Af dette og lignende træk, der kun findes i det færøske kvæde, synes det nu klart at fremgå, at Sjúrðarkvæði ikke er digtet efter nogen saga, men er af selvstændig støbning i henhold til den tradition, som fra de ældste tid er harværet bevaret på øerne om denne sagnkreds, så jeg tiltræder P. E. Müllers slutningsbemærkninger i hans foran nævnte indledning: »Det bliver således meget sandsynligt, at vi i de færøske kvæder om Sigurd have sange tilbage, der gennem et årtusinde mundtligen have forplantet sig, således at vel i formen meget tid efter anden har vekslet med sprogets farve, at i indholdet enkelte træk ere blevne forandrede, og adskilligt föjet til, men at dog det væsentlige såvel i form som i indhold er blevet bevaret.«

I *Lokatáttur* (F. K. I, s. 140—45) findes minder om hedenskabet, idet *Óðin*, *Hønir* og *Loki* optræde som beskyttere for en til jætten prisgiven dreng, for hvem forældrene anråbe disse tre guder (der også i de eddiske gudesagn nævnes sammen med hverandre) om hjælp. Der er flere lærde forskere, som have haft deres op mærksomhed henvendt på denne sang, og Karl Simrock har i sin tyske mythologi erklæret indholdet af den for at være en ægte nordisk mythe, jævnbyrdig med dem, der indeholdes i eddakvadene. Mythens indklædning i

Digitized by Google

sangen kan passe for færøske forhold (ageren, svanen*) og fiskeriet), og der findes intet tilsvarende til den andensteds.

Den næste række kvæder efter Sigurdskvæderne og de kvæder, som ere satte i forbindelse med dem, og som ere optagne i F. K. 1ste del, består af de sange, hvori folketroens myther udgöre det fremherskende indhold, hvilke findes i F. K. II og i F. A. s. 1—50; nogle af dem ere kristelige legendeviser, som F. A. nr. 10 *sankti Niklas* og F. A. nr. 11 *Rudisar vísa*. Til de fleste af disse findes danske, norske og islandske sidestykker.

Den störste del af de færøske kvæder er dem, som have deres oprindelse fra islandske sagaer, norske folkeviser og måske enkelte islandske *rímur*. Disse elske mest at skildre kamp og strid, samt det æventyrlige med jætter og jættekvinder, omhandle ofte episoder af de æventyrlige islandske sagaer, nogle også æmner »sandsynlig svarende til nu tabte æventyrlige sagaer, delvis grundede på sagnminder fra vikingetiden« (Sv. Grundtvig: »Færøernes litteratur og sprog« i årbøger f. nord. oldk. og hist. 1882, s. 367).

Prøver af denne række kvæder findes i de af mig for det nord. litteratursamf. udgivne »færøske kvæder«, 2den del, og i F. A. s. 51—140. Disse kvæder ere almindelig noget udförlige og langtrukne, ofte med gentagelser; — de korte kvæder yndes ikke i dansestuen, det er en ære for forsangeren at kunne kvæde længe og holde dansen gående uden at skifte tonelag for ofte. Hvor langt skönnere og kraftigere er således i F. K. I, s. 101 Dvörgamoy IV med de poetiske udtryk og vendinger end sidestykket til den sst., s. 92 Dvörgamoy III, der er mer end dobbelt så lang! Således også det i F. K. II, s. 50—52 meddelte *Gunnarskvæði* sammenlignet med dets sidestykke i *isl. fornkv.* II, s. 132, om hvilken P. J. Willatzen i »alt-islandische Volksballaden und Heldenlieder der Färinger« (Bremen 1865) i tillægsanmærkningen til »Gunnarslied«, s. 233, siger, at det islandske kvæde vel her er fuldstændigere, men at just de dejlige

*) Det er måske ikke uden betydning, at Høner benytter svanen som sit redskab til drengens befrielse, da Høner etymologisk skal være = cygnus (jvf. J. Hoffory, Eddastudien I, s. 104 ff.).

Digitized by Google

(»wundervolle«) pointer i det færøske fragment mangle dér aldeles«.

Herefter følge Karlamagnus-kvæderne, af hvilke nogle ere optagne i F. A., s. 139—188, dernæst kvæder behandlende sydlige middelalderssagn, s. 188—250, og endelig nogle korte viser, til hvilke tildels sidestykker findes i danske folkeviser, dog også andre, hvortil der ingen tilsvarende findes; af disse ere nogle prøver meddelte, s. 250—270.

Foruden de gamle kvæder og de nyere i gammel stil digtede såvelsom de i nutiden fremkomne skæmtedigte, hvoraf der også i anthologien er optaget prøver (s. 270 flg.), bruge Færingerne til deres dans også danske kæmpeviser. Som bevis på, hvor tro deres hukommelse har været, kan anføres, at Sv. Grundtvig har fået opskrifter af danske folkeviser fra Færøerne, uden at de have været påvirkede af de trykte kæmpevisebøger og flyveblade, hvilke han derfor som viser af selvstændig tradition har optaget i DgF.— Der findes en gammel lystig norsk vise om »Ole Morske« (Berggreen: »Danske Folkesange og Melodier«, s. 236), som rimeligvis en Færing en gang i tiden har hørt af en norsk sømand og så straks tilegnet sig for at bringe den som en interessant nyhed i dansestuen, og har den først slået an dér, er den vel bevaret, skönt den nu i tiden ikke vides at være kendt enten i Norge eller Danmark. Men at den for en 200 år siden har været en gammel bekendt vise her, se vi af Moths håndskrevne ordbog under ordet »krumpen«, hvor han som bevis for dette ord anfører denne vises omkvæde, hvor »krumpen« forekommer. Den er meddelt af Berggreen som »færøsk« vise, skönt der ikke er et færøsk ord i den. Det var vel også, for at de gamle kvæder og hvad Færingerne fra andre steder havde tilegnet sig, ikke skulde gå ad glemme, at det — i det mindste på de sydlige øer — var en vedtægt, at samme vise eller kvæde ikke gærne måtte synges i bygdens dansestue mer end én gang året rundt.

Den mand, som først ret har henledet opmærksomheden på den skat, som Færingen ejer i sine talrige folkeviser, og vakt interesse for dem i videre kredse udenfor øerne, er præsten H. C. Lyngby, der foretog en rejse til Færøerne i året 1817 for at samle tangplanter til det lærde, store værk »Hydrophytologia Danica«, og dér, som tilskuer til den færøske dans, der samlede folk om söndagene, fik lyst til at lytte til nogle af de

Digitized by Google

sange, som ledsagede dansen. »Hændelsesvis,« skriver han i fortalen til sin udgave af »Færøske Kvæder om Sigurd Fofnersbane og hans Æt«, traf han på dette kvad, som han foreviste P. E. Müller, der »gjorde ham opmærksom på æmnets antikvariske betydning«.

Der var nok spor til, at man længere tilbage i tiden vidste lidt om, at der var folkeviser på Færøerne; den lærde oldgransker doktor Ole Worm havde således i 1639 fra Færøerne fået nogle kvæder (se anmærkningen efter kvædet Hermundur illi, F. A., s. 84—85), men der vides ikke at være bleven vist dem nogen opmærksomhed, og de ere tabte, skönt de endnu vare til på P. Syvs tid. Kvæder og viser vedbleve at leve deres af verden upåagtede liv i deres hjemstavn på det lille folks tunge, uden at nogen, selv præster og andre dannede mænd der på øerne, videre ænsede dem, indtil min bedstemoders broder Jens Christian Svabo (født 1746) på en undersøgelsesrejse på Færøerne i 1781—82 benyttede lejligheden til at samle en hel del kvæder, som smukt afskrevne i tre dele bleve afgivne til det store kgl. bibliothek, hvor de endnu findes. Dette arbejde var ikke uden betydning; skönt det ikke udrettede noget for selve folkeviserne til at vække interesse for dem eller bringe dem ud af den forglemmelse, som udenfor øerne var udbredt over dem, gav det dog anledning til, at Rask deraf lærte at kende lidt til den færøske sprogart«, som han i et tillæg til sin »Vejledning til det Islandske« af 1811 gav oplysning om. Men da man så ved Lyngbys opdagelse i 1817 fik oplysning om, at der blandt de færøske kvæder var sange af værdi for Norden og hele den germaniske stamme, og biskop P. E. Müller havde henvendt sig til amtsprovst Hentze med anmodning om at interessere sig for dem, og denne så havde fået en skrivekyndig husmand Johannes Klementsen på Sandø til at optegne nogle af disse sange, så blev dette samlerarbejde ret sat i gang. Der findes på det kgl. bibl. en samling, foranstaltet ved Hentze, og en ved pastor J. H. Schröter, som vedblev at sysle med litterære færøske sager til sin død, besørgede oversættelser af Matthæus evangelium og af den islandske Færeyingasaga på færøsk og tog opskrifter af en mængde kvæder og viser og sagn. Disse mænds eksempel blev taget til følge af flere: Johannes Klementsen på Sand fortsatte for sin egen fornöjelse det for Hentze begyndte afskrivningsarbejde og fik en hel tyk bog kvæder, som

Digitized by Google

kom i Sv. Grundtvigs eje og nu opbevares på det store kgl. bibliothek under navnet „*Sandoyarbók*“. Bonden Hans Hansen på Fuglø samlede ligeledes en stor bog i folio med kvæder, „*Fugloyarbók*“, som blev foræret mig, og opskrifter af kvæder cirkulede nu fra ø til ø, fra bygd til bygd; man bestilte således rundt om kvæder fra Johannes Klementsen, der gjorde sig en lille forretning af udskrifter af sin store bog. Landkirurg N. Nolsö samlede også i to store foliobøger afskrifter af færøske kvæder. I året 1847—48 rejste jeg rundt på øerne for at opsøge og samle alle gamle sprogminder dér og bragte en stor mængde med mig tilbage. Jeg forfattede da en registratur over alle de forefundne færøske kvæder, som kunde antages at være gamle, med nogenlunde udførlig indholdsangivelse under 190 nummere, flere af disse med underafdelinger under det samme løbenummer, således 9 underafdelinger af Karlamagnuskvæderne, så at hele samlingen af færøske folkesange er meget omfangsrig, om den end ikke i tal kan måle sig med de danske folkeviser.

Det glædelige resultat af dette samlerarbejde på den færøske folkevises område er det storartede håndskrevne værk: „*Føroyja kvæði*, Corpus carminum Færoensium“, ved Sv. Grundtvig og Jörgen Bloch, i 16 tykke kvartbind, som nu bevares på det store kgl. bibliothek, og som indeholder alt, hvad der vides at eksistere af ældre og nyere folkeviser og skæmtekvad med tabellarisk oversigt over forskellige opskrifter, samling af omkvæder, meddelelse af de almindelige begyndelses- og slutningsstrofer i kvæderne, samt overgangene i dem til et nyt afsnit (*táttaskifti*) og meget andet, som der er udarbejdet, for at man med lethed der kan finde oplysning om, hvad man søger i kvæderne. Dette værk, som udførlig er beskrevet af cand. mag. Axel Olrik i »Arkiv for nord. filol.« VI, 1890, s. 246—261, omfatter 234 kvæder og viser i 8—900 opskrifter, tilsammen 70,000 vers. Da kand. Olrik tillige her har meddelt en fortegnelse over samtlige folkeviser med henvisning til, hvor de af dem findes, som ere trykte, samt en kort indholdsangivelse eller henvisning til den saga, som ligger til grund for flere af de utrykte, kan her henvises til denne gode anmeldelse af værket.

Med hensyn til disse færøske kvæder skal jeg endnu tilföje, at versemålet i dem almindelig er det samme som

Digitized by Google

i de danske kæmpeviser. De have tolinjede eller firelinjede vers med enderim, de sidstnævnte i 2den og 4de linje. I de tolinjede vers kan omkvædet komme bagefter verset eller også deles, den ene del af det imellem begge verslinjerne, den anden del bagefter, og siges omkvædet da at være *tvíflættað*. Der er afvigelser herfra i ganske enkelte kvæder. I Jósveins vise, s. 234, ere versene sekslinjede, hvoraf 1ste og 2den, 3dje og 6te, 4de og 5te linje have samme enderim. I Koralds (Konrads) kvæði, som man nu kun har meget forkvaklede, uforståede opskrifter af, er versbygningen mærkelig med enderim i alle linjer, og derfor anføres første vers af det her: »Ríkaldur ræður for langari lund | og keisarin fyri Saxlands grund | við ástum leiddi lystugt sprund | mætur unti menjar grund.« Omkvædet: »Mær var lyst og leik í lund | lat tær sorgir mildna fund | skulu so byrja á bønastund | bíða mín, tú hit væna sprund.«

Skönt det gamle bogstavrim er faldet bort i kvæderne, således som det brugtes i den oldnordiske versbygning, forekommer der dog ofte to eller tre ord nær efter hinanden med samme forbogstav for at give eftertryk og velklang. I det foran anførte vers af Koraldskvæði, især i omkvædet ses prøver derpå, som også i det bekendte kraftige omkvæde til Sigurdskvæderne: »**G**rani bar **g**ullið av heiði, **br**á hann sínum **br**andi av reiði.«

Gamle digteriske omskrivninger og betegnelser findes ikke sjælden i kvæderne, f. eks. *benjardögg*, sårdugg = blod, *benjarkolvur*, sårpil = sværd, *brynjugjálv*, brynjedönning = kamp, *heljarmatur*, hels føde, o: døende mænd; i stedet for at sige: helten, N. N., nævnes hans navn med tilföjelse: *„ið væl kann randir rjóða"*, som vel kan farve skjolde røde med blod, og mange lignende.

Med hensyn til visernes tekst, som den af mig er redigeret, beklager jeg i Sjúrðarkvæði at have benyttet flere opskrifter og sammenarbejdet dem i stedet for kun at holde mig til én opskrift og følge den helt i gennem, hvilket jeg har gjort her i anthologien og i færøske kvæders 2den del. Hvor der i disse udgaver er foretaget nogen rettelse, er der overalt gjort rede for det i anmærkninger under teksten, og hvor en anden opskrift har haft betydelige afvigelser i indholdet fra den meddelte tekst, er dette oplyst i bemærkninger bagefter visen.

Digitized by Google

6. Det færøske sprog.

Ligesom Færøerne ligge ude i det store hav imellem Island og Norge, lidt nærmere Island, således er det og med sproget, som det nu tales på øerne, — det står imellem det islandske og de nynorske bygdemål — i grammatikalsk henseende nærmest islandsk, i udtale og tildels i ordforråd nærmere det norske.

Det færøske og det norske have haft lignende kår efter reformationen: dansk som kirkesprog, retssprog og undervisningssprog, danske lærebøger for ungdommen og opbyggelsesbøger for hjemmene, medens Islænderne vågede med troskab over deres gamle sprog og udviklede det på den gamle grund, så det endnu den dag i dag er ligt oldsproget; ved sit bogsprog, som har været fælles for hele landet, har Island samlet alle, selv i de mest ensomme bygder, under ét, og er derfor blevet befriet for de mange indbyrdes forskellige dialekter, som såvel i Norge som på Færøerne ere fremkomne på grund af mangelen på litteratur i folkets eget sprog.

I den ældre tid var skriftsproget på Færøerne det samme som på Island og i Norge. Der foreligger en del færøske breve og dokumenter fra det 15de årh., og i dem er sproget ikke at skelne fra det sprog, som forefindes i gamle norske og islandske breve, om end en sprogforsker ved meget nöje eftersyn kan finde en enk elt form i et færøsk håndskrift, som ikke findes andensteds (jvf. P. A. Munch: Norrønasprogets Grammatik, Kra. 1847, s. 4 og 11). Efter den tid ere kun få spor til, at færøsk er blevet brugt i skrift; et dokument fra Færøerne af 1532 har prof G. Storm givet mig et facsimile af, samt oplysning om en lille kodex med en samling af gamle norske love, som har tilhørt lagmand Jon Heinesen i slutningen af det 16de årh. Lukas Debes, som udgav sin beskrivelse i 1675, meddeler s. 261 en officiel skål *(„minni")*, der skulde udbringes af oldermanden ved gildet efter lagtingets slutning, og uagtet han gengiver den ved sin danske pen, se vi dog der gamle ord og former og ordstillinger i brug ved festlige lejligheder, f. eks. »Blæssen«, »hvert Witne« (ɔ: *hvervetna*, overalt), »vær skullum«, »allum godum Mannum«, »Præstum oc Klærckum«, »det er Villie min Herre Kongis«, o. s. v.

Digitized by Google

Hvad angår det, som i den senere tid er skrevet på færøsk, da skrev Svabo nærmest i Vågødialekt, Schröter i Suderødialekt (Math. ev. — dog eng f. ang) og Sydströmødialekt (oversættelsen af Færingas.), Johannes Klementsen i Sandødialekt, Hans Hanssen i Norderødialekt, og hver, som optegnede kvæder, skrev i sit bygdemål.

Da jeg så for henved 50 år siden blev opfordret til at meddele kvæder, sagn m. m. i Oldskriftselskabets skrifter og at forfatte en færøsk sproglære, følte jeg mig i den störste forlegenhed, eftersom ingen af de brugte dialekter forekom mig at kunne benyttes som fælles skriftsprog og meddelelsesmiddel for alle øerne. Jeg indså, at valgte man en enkelt dialekts lydbetegnelse, vilde det være en uret mod de andre dialekters måske ligeberettigede krav for deres ejendommelige lydforhold, og gik man en anden vej til at danne et sådant skriftsprog, ved enten at vælge en etymologiserende retskrivning med tilnærmelse til den gamle, dér forglemte, eller en væsenlig fonetisk med udvalg af det i de forskellige dialekter, som forekom at være det rigtigste for et færøsk normalskriftsprog, da vilde der i begge tilfælde kunne rejses de samme indvendinger som mod forsøget på at danne et landsmål i Norge, at det var kunstigt og doktrinært (jvf. Knudsen: »det norske Maalstræv«, Kra. 1867, s. 182 fl.). Jeg valgte den etymologiserende skrivemåde, da den forekom mig at frembyde de störste fordele for sproget, dersom det skulde have nogen fremtid for sig: ikke blot at meddelelser på færøsk herved blev lettere at læse for fremmede og tækkeligere af udseende, men også at Færingerne herved kom nærmere til de nærbeslægtede sprog: islandsk og dansk, fik lettere ved at tilegne sig det fælles i disse i stedet for at isolere sig ved at lade deres på forskellig måde forvanskede udtale give sig udtryk i skriftsproget. For at tage et eksempel, det gamle *ó*, der snart var gengivet som *ou* el. *ow* (Suderø), snart som *eu*, *öv* (Norderøerne) og foran to medlyd som *ö* (foran *gv* nordenfjords som *e* el. *æ*), syntes mig således tjenligt at beholde, da de enkelte dialekter måtte kunne finde sig igen og gå op i dette *ó*, nordenfjords med den egenhed ved udtalen af *ou*, som man også kan høre af denne tvelyd i Norge og Nordengland, f. eks. how (udt. höw).

Denne etymologiserende normalretskrivning er fulgt her i anthologien såvelsom i de to dele færøske kvæder,

Digitized by Google

fremdeles i alle stedsnavnene i den ny færøske matrikel, i alle i Sv. Grundtvigs DgF. optagne færøske folkeviser, i »Føringatíðindi« (et lille blad, der udkommer på færøsk i Thorshavn), i en ny oversættelse af Færeyingasaga på færøsk, i en hel del kvæder og sagn som feuilleton i »Færøernes Amtstidende Dimmalætting«, citater i N. Winthers Færøernes Oldtidshistorie, o. fl. st., samt endelig i de foran nævnte *Føroyja kvæði* ved Sv. Grundtvig og J. Bloch. En såre stor fortjeneste af det færøske sprog har Sv. Grundtvig og J. Bloch indlagt sig ved det store værk: »Lexicon Færoense«, en færøs kordbog i tre store foliobind i 15,000 artikler, der også er skreven med den etymologiserende normal-retskrivning. (Se A. Olriks foran nævnte artikel i »Ark. f. nord. fil.« VI.)

Da dette etymologiserende normalsprog har forekommet flere at ligge for fjærnt fra udtalen og være for vanskeligt for beboerne at tilegne sig og benytte i skrift, er der i den sidste tid fremkommet et forsøg på dannelsen af et nyt fonetisk normalskriftsprog ved stud. mag. J. Jakobsen og lærer D. Larsen, — nogle prøver af kvæder med denne retskrivning ere trykte som feuilleton i »Dimmalætting«.

For at få det færøske sprog oplyst så fyldig og nöjagtig som muligt her i anthologien, er det, at stud. mag. J. Jakobsen har meddelt en efter det færøske sprog afpasset lydskrift, lydskriftprøver, samt ved hvert enkelt ord i glossaret i klammer givet dets udtale i Sydströmødialekt; et nærmere indblik i dets bygning er efterfølgende sproglære, med hensyn til hvis tilblivelse henvises til fortalen, bestemt til at give.

Digitized by Google

Sproglære.

Dialekterne.

Skönt Færøerne kun ere af ringe udstrækning, finde vi dog her flere sprogejendommeligheder på de enkelte øer; dialekterne kunne henføres til to hovedgrupper:

A. **Søndenfjordsmålet,** som strækket sig syd for Skopenfjord (der skiller Sandø og Strömø) over Suderø, Dimun, Skuvø og Sandø og omfatter noget over $^1/_4$ af befolkningen. De vigtigste kendemærker for Søndenfjordsmålet, som spalter sig i de to hovedgrene: **Suderømål** og **Sandømål**, ere: 1) en fyldigere, mere klingende konsonantudtale end i de øvrige dialekter, og en renere udtale af selv- og tvelydene; 2) overgangen af *p, t, k, kj* (udt. som eng. ch) i ind- og udlyd til fuldstemt *b, d, g, gj* (udt. som eng. j), som: *dreba, drab* f. *drepa, drap, eda, áð* f. *eta, át, rega, rag* f. *reka, rak, krøgja* f. *krøkja;* 3) bevarelsen af *a* i forbindd. *ang, ank,* som nordenfjords ɔ: norden for Skopenfjord eller i de øvrige færøske diall. ere gåede over til *eng, enk* (*æng, ænk*), som: *mangur, blankur;* 4) udtalen af *ó* i lang stavelse som *ou* (*åu*), i kort enten som det åbne *o* el. *å* eller med sin oprindeligere lyd *ou* (nordenfjords *ö*), som: *bróðir* udt. *brouir, bóndi* udt. *boundi* el. *bondi* (*båndi*); ligeledes 5) en tydelig udtale af *y*'et i kombinationen *ey* (udt. *æi*) i kort stav. hvilket *y* ofte falder ganske bort i udtalen nordenfjords, som: *leyst, eydna* (on. *laust, auðna*), udt. *læist, æidna;* 6) udtalen af *ei* som *ai*.

Af egenheder ved Suderømålet, som står temmelig særskilt, måbemærkes: 1) *e* for *æ*, som: *lera* f. *læra* (udt. *læara*), *lerdi* (udt. *lærdi*) f. *lærdi* (udt *lardi*), undertiden også for *a*, som: *feðir* f. *faðir;* 2) manglen af åbent *ö*, således: *dvørgur* f. *dvörgur, førdi* f. *fördi;* 3) manglen af *j* og *v* foran endelser, der begynde med selvlyd (*i* og

Digitized by Google

u) eller foran et stumt *ð* el. *g* med efterfølgende *i*, *u*, som: *áin, fáur, feðir* (udt. *feir*), i de andre diall.: *ájin, fávur, faðir* (udt. *fœajir*); 4) bevarelsen af *t* og *d* i forbindd. *tj, stj, dj*, som på Sandø og nordenfjords — når undtages en part af Norderøerne og Østerøen — ere blevne til *kj, sj, gj;* 4) den delvise overgang af *gj* til *j*, som: *jørdi* f. *gjørdi* (*gjördi*), *jørð* f. *gjørð* (*gjörð*); omvendt *gj* for *j*, som: *gjørð* f. *jørð* (*jörð*); 6) udtalen af *nn* som *dn* efter en lang selvlyd: *kúdna* f. *kúnna, ádna* f. *ánna;* 7) forkortelse af selvlyden foran *p, t, k* med efterfligd. *l* og *r*, som: *aggrar* f. *akrar, ebbli* f. *epli, beddri* f. *betri;* 8) *o* (*å*) foran *gv*, som *rogva* (Sandø og nordenfjords *regva*), ro.

Af egenheder ved Sandømålet må bemærkes: 1) bevarelsen af *ei* (udt. *ai*) foran en del medlydsforbindd. i flere ord, hvor denne tvelyd i de andre diall. er gået over til *o* (*å*), som: *eingin* (nordenfj. og Suderø: *ongin*), *neikta* = *nokta* (on. *neita*), *sleiktur* = *sloktur;* 2) i østbygderne den delvise bevarelse af endelsen *-um* for det alm. *-un*, som: *börnunum, húsunum.*

B. **Nordenfjordsmålet** (over alle øerne nordenfor Skopenfjord) med bevaret *p, t, k, kj* i ind- og udlyd samt med *eng* og *enk* for *ang, ank* (*mengur, bleukur*); det spalter sig i **Sydströmødialekten** og **Norderødialekten.**

1. Sydströmødialekten strækker sig over Sydströmø, Vågø, Nolsø, Hestø og Kolter og omfatter henimod $^1/_4$ af befolkningen; fælles kendemærker for denne dial.'s grene ere: 1) udtalen af *ó* i korte stav. som *ö* (*bóndi*), foran *gv* som *e* (*æ*) (*sjógvur*); 2) udt. af *ei* som *ai;* 3) *tj, stj* og *dj* til *kj, sj* og *gj* (*kjóvur, sjala, gjúpur* = *tjóvur, stjala, djúpur*).

På Vågø bliver 1) foran *a* (eller stumt *ð* el. *g* med eftfligd. *a* el. *æ*) *a* og *æ* til *æi* og *á* til *ou* (*åu*), som: *í hagan, skaða, læa,* udt. *hœian, skœia, lœia; Váar, fáa,* udt. *Vouar, foua;* 2) *ó* i lang stav. til *œu* (*öu*): *bróðir* udt. *brœuir* (*bröuir*).

På Nolsø 1) *ei* f. *o* (*å*) foran en del medlydsforbind. som: *eingin*, 2) *ó* i kort stav. som *å* (*bóndi*).

2. Norderødialekten strækker sig over Norderøerne, Østerø og Nordströmø og omfatter halvdelen af befolkningen; fælles kendemærker for denne dial.'s grene ere: 1) udt. af *ó* i lang stav. som *öu* el. *œu: bróðir* udt. *bröuir, brœuir*, i kort stav. som *ö: bóndi* udt. *böndi*, foran

Digitized by Google

gv som *e* (*æ*): *sjógvur* udt. *sjegvur;* 2) udt. af *ei* som *oi* (*åi*): *bein* udt. *boin.*

Af fælles kendemærker for Østerø- og Norderømålet, der udgör denne dialektgruppes egenlige bestanddel, må bemærkes: 1) mindre diftongeret udt. af *á, a* og *æ* i lang stav. end i de øvrige diall., meget ofte rent *a* for *á* og rent *æ* for *a* og *æ;* 2) en gennemgående mere åben udt. af *í* og *ý*, omtr. = *yi, yj*, end i de øvrige diall., hvor udtalen ligger nærmere ved *ui* (*lív, lýsa*); 3) den delvise bevarelse af *t* og *d* i forbindd. *tj, stj, dj;* 4) et i det hele mere slæbende tonefald.

Det, hvori disse diall. afvige fra hverandre, angår især lydlæren; i formlæren, den egenlige sprogbygning, er der enhed imellem dem; dog kan brugen af 1. og 2. persons stedo. i flertal i så henseende tjene som kendemærke på dem. I Norderødialekten gives der både tot.- og flt.-former af disse ord (med flert.'s betydning), *vit, vær* og *tit, tær;* i de andre har man kun det ene af dem (*vit, tit*) til at hjælpe sig med; ja, på Suderø har man endogså taget genstandsformen af totallet til at udtrykke »vi« og »I« (*ogur* og *tygur*). Ord og udtryksmåder kunne undertiden være særegne for en enkelt ø eller bygd.

Lydlære.

A. Bogstavernes udtale.

§ 1. Selvlydene ere: **a, á, e, i, í, o, ó, u, ú, y, ý, æ, ö, ø**; tvelydene: **ei, ey, oy**. Selvlydene have for det meste en dobbelt udtale: 1) en åben i korte stavelser, d. e. hvor selvlyden bliver efterfulgt af to eller flere medlyd, når disse ikke ere *ðr, rð, ðj* og *ðl* (hvor *ð* ikke høres), samt *kl, kr, pl, pr, tr, kj, tj, sj,* og 2) lukket i lang stavelse, d. e. hvor en betonet selvlyd ender en stav., eller kun en enkelt medlyd følger efter, samt foran de ovennævnte *ðr, rð* o. s. v.

a udtales som rent a i enhver kort stavelse samt i alle ubetonede endestavelser, f. eks. *andi*, ånde, ånd; *marka*, mærke. I en lang stavelse udtales det på Norderøerne og Østerøen som dansk *æ*, på de øvrige øer

Digitized by Google

som et sammensmeltet *æa* (i én stavelse), dog således at a-lyden er den fremherskende, f. eks. *flag*, græstörv, *hagi*, udyrket mark, *skarð*, bjærgkløft, udt. *flæa*, *hæaji*, *skæar*.

á udtales, når det står i en lang stavelse, på Norderøerne og i flere bygder på Østerøen som et langtrukket *a*, f. eks. *ár*, år; *bátur*, båd; på de andre øer lyder det som et sammensmeltet *åa* (i én stavelse), dog med fremherskende *a*-lyd; på Vågø udtales denne lyd bredest: *åar*, *båatur*. I en kort stavelse udtales det på Norderøerne og Østerøen som et meget åbent *å* eller undertiden som *a* (der kan have en svag bilyd af *o* el. *u* efter sig), men på de andre øer som rent *å*, som: *átti*, ejede, *sátt*, forlig.

e er åbent (= *æ*) i en kort stavelse, som *errin*, stolt, *brestur*, knald, lukket i en lang, f. eks. *hevur*, har, *ferð*, en rejse.

i lyder, når det er kort, som dansk *i* i »spinde«, f. eks. *sigla*, sejle, *stinga*, stikke, men når det er langt, som dansk *i* i »smile«, f. eks. *til*, til, *skin*, skin. Som udlyd i ubetonede endestavelser er det mere åbent, nærmende sig noget til *e*, f. eks. *koddi*, en pude, *kravdi*, krævede. Når *á*, *æ* el. *ø* står umiddelbart foran *i*, indskydes i udtalen et *j* foran *i* (jf. hermed udtalen af *ð* og *g* nedenfor); f. eks. *smáir* (læs: *smájir*), små; *træið* (læs: *trækjið*), træet; *bøin* (læs: *bøjin*), marken; således og i gutlandsk (som *e*, et hunfår, *eji*). På Suderøen høres dette indskudte *j* sjælden.

í lyder i en lang stavelse som *yi* (*yj*) el. *ui*, f. eks. *hví*, hvorfor, *líva*, beskærme. I en kort stavelse har det en mindre bred lyd, *skírdi*, døbte. I de dalske, den gutlandske og nogle norske diall. udtrykkes dette *í* ved *aj*, *æj* og *ej*.

o er åbent (= *å*) i en kort stavelse, som *tosti*, tørst, *smokka*, glide ned, lukket i en lang, som *brot*, et brud, et stykke, *troka*, trænge på.

ó udtales i en lang stavelse som *ou* el. rettere *åu*, men i Norderødialekten (samt på Vågø) som *öu*, *æu* (jf. Nordmændenes udtale af *ou* (*au*), samt gutlandsk, hvor man nu siger *stæurar*, stor, *djæur*, et dyr), f. eks. *ósi*, en flodmunding, *bjóða*, byde. I en kort stavelse lyder det i Søndenfjordsdialekten som *å* el. *ou*, f. eks. *stórt*, stort, *dóttir*, datter, læs: *stårt*, *dåttir* el. *stourt*, *douttir*; men derimod nordenfjords som *ö*, altså *stört*, *döttir*.

Digitized by Google

Som udlyd får det et *gv* efter sig, f. eks. *klógv* f. *kló*, en klo, *sjógvur*, sø; ligeledes når ordet ender på *óv* el. *óg*, som *hógv* for *hóv*, mådehold, *nógv* f. *nóg*, meget; men kun på Suderøen udtales dette *ógv* som *ogv* (*ougv*), på Sandø og nordenfjords lyder det *egv* (*klegv*, *negv*).

u lyd er som det danske *u*, enten det korte som i »hun«, f. eks. *upp*, op, *stuldur*, tyveri, eller det lange, som i »hus«, f. eks. *duga*, at due, *hurð*, en dör. I ubetonede endestavelser lyder det som *o* eller en mellemlyd mellem *o*, *ö* og *ø*, f. eks. *flutu*, de flød, *gjóstur*, törrende blæst. Når *á*, *æ*, *ø* el. *ö* står umiddelbart foran *u*, indskydes i udtalen foran *u* et *v* (jf. nedenfor udtalen af *ð* og *g*), f. eks. *smáur* (læs: *smávur*), liden, *bøur* (læs: *bøvur*), indmark; dette indskudte *v* høres ikke på Suderø.

ú i lang stavelse lyder som norsk *u* med et efterslag af dansk *u* (eller som *yw*), f. eks. *nú*, nu, *hús*, hus (i gutlandsk og nogle vestnorske diall. lyder det endnu bredere, da det her hedder *hœus*, *heus*). I en kort stavelse lyder *ú* alm. som dansk åbent *y*. Som udlyd får det ofte, ligesom *ó*, et *gv* efter sig og har da en åben *i*-lyd (på Suderø træffes endnu udtalen *ygv*), som: *búgv* (udt. *bigv*), bo, *trúgvur* (udt. *trigvur*), trofast, *kúgv* (udt. *kigv*, ikke *tsjigv*), ko.

y udtales ganske som *i*, f. eks. *tyggja*, tygge; *synir*, sönner.

ý udtales ganske som *í*, f. eks. *krýndur*, kronet, *mýs*, mus (flt.).

æ udtales ganske som *a* (se ovf.) og sammenblandes derfor med dette overalt undtagen på Suderø, hvor det lyder som *e* eller dansk *æ*; eks. *klæðir*, klæder, *rættur*, rigtig. Det svarer til on. *æ* og *é*.

ö er åbent i en kort stavelse, som: *snöggur*, glathåret, lukket i en lang, som: *öl*, øl.

ø (omlyd af *ó*) udtales nu på samme måde som *ö* (omlyd af *a*), *bøtur*, bøder, *støri*, större.

§ 2. De egenlige tvelyd ere: **ei**, **ey** og **oy**.

ei lyder som *ai* i Sydströmø, Vågø og de sydligere øer, på Suderø dog ikke fuldt så åbent; i Nordströmø, Østerø og Norderøerne udtales det som *oi* (*åi*), hvorpå der ifølge Strömborg*) også findes eksempler i Götarike, idet *bein*, et ben, her udtales *boin*, hvorimod man på

*) Svensk språklära, Stockholm 1852, s. 8.

Digitized by Google

Gulland og i nogle norske diall. finder det udtalt *ai* ligesom på den sydlige halvdel af Færøerne, *bain*. Eks. *tveir* (læs: *tvair*), *leita* (læs: *laita*), lede, søge.

ey udtales overalt på øerne som *ei* (*æi*) i en lang stavelse, f. eks. *fleytir*, flødeskum, *heysur*, et hoved. I en kort stavelse udstødes ofte nordenfjords (især i Sydstrømødial.) *y*-lyden ganske i udtalen, f. eks. *leyst*, løst (af *leysur*), *steyrvongur*, en vingebrudt fugl, læs: *lest*, *stervongur*. Denne tvelyd svarer til isl. *au*.

oy udtales overalt som *oi* (*ái*) og bliver derfor på de nordlige øer blandet sammen med *ei*; eks. *loysa* (af *leysur*), at løse; *goymsla*, varetægt. I en kort stavelse høres stundom kun *o*, dog kun foran *g* og *k* forbundet med en anden medlyd, f. eks. *bláoygdur* (læs: *bláogdur*), blåöjet.

§ 3. Medlydene ere: **b**, **d**, **ð**, **f**, **g**, **h**, **j**, **k**, **l**, **m**, **n**, **p**, **r**, **s**, **t**, **v** og **x**, af hvilke blot følgende have noget særegent ved udtalen:

d udtales meget hårdt i enden af en stavelse, f. eks. *skuld*, skyld, *rinda*, betale. I begyndelsen af en stavelse lyder det som i dansk; dog antager *dj* i reglen den samme hviskende udtale som *gj*, f. eks. *djarvur*, djærv.

ð udtales allevegne undtagen på Suderø som *j* foran *i* (medmindre en *u*-lyd: *u*, *ú* el. *ó* går foran det) samt efter *i*-lyd (*i*, *í*, *y*, *ý*, *ei*, *ey*, *oy*), f. eks. *loðin*, lådden, *liður*, et led, *býður*, byder, *leiða*, lede, føre (udt. *lojin*, *lijur*, *buijur*, *laija*); ligeledes allevegne, undtagen på Suderø, som *v* foran *u* (når ingen *i*-lyd, se ovf., går foran), samt tildels el. oftest som *w* efter en *u*-lyd (*u*, *ú*, *ó*), f. eks. *veður*, vejr, *muður*, en mund, *búðir*, boder, *góðir*, gode (udt. *vevur*, *muwur*, *búwir*, *gouwir*). Mellem to selvlyd, af hvilke ingen hører til *i*- el *u*-lyden, eller når det står i udlyd, udtales det ikke, hvilket ligeledes er tilfældet, når det står ved en anden medlyd, f. eks. *vaða*, vade, *í suðri*, i syd (udt. *væa*, *suri*). På Suderøen er *ð* næsten ganske forsvundet i udtalen, undtagen i endelsen *-aður*, hvor det almindeligvis lyder som *v* og undertiden træffes hærdet til *d*, f. eks. *mánaður*, en måned (læs: *mánavur*, *mánadur*). På Norderøerne træffes *ð* enkelte steder hærdet til *d*, som: *doydi* ved siden af *doyði*, døde, *ródu* ved siden af *róðu*, roede. Datiderne *hevði*, havde, *legdi*, lagde, og *segði*, sagde, udtales overalt *hæiji*, *læiji*, *sæiji*.

Digitized by Google

g lyder hårdt foran *a, á, í, o, ó, u, ú, ý, æ, ö, ø, ei* og *oy*, f. eks. *gøðska*, godhed, *geiri*, en klud, *goysa*, styrte frem. Foran *e, i, y, ey* udtales det omtrent som engelsk *g* el. *j* i *George, joy*, f. eks. *genta*, en pige, *gima*, have afsmag (om kød af væderlammene i brunsttiden), *gyrða*, omgjorde, *Geyti*, Gauti; således også regelm. foran et *i*, der tilhører endelsen, når der foran det den foregående stavelse sluttende *g* går en anden medlyd, som: *borgin*, borgen, slottet, *hyggin*, forsigtig, *veingir*, vinger, *undir fargi*, i presse o. fl. Den samme hvislelyd har *gj* foran en af hårde medlyd, f. eks. *gjálvur*, oprørt sø, *eggja*, opægge. På Suderøen og Sandøen høres ofte en mindre hvislende udtale af *gj*, som på den førstnævnte ø kan gå over til et fyldigt *j*, som: *gjenta, jenta*. Når et enkelt *g* kommer imellem to selvlyd, høres det ikke i udtalen, men der indskydes ved en *i*- el. *u*-lyd et *j* el. *v*, undtagen på Suderøen, ganske på samme måde som ved *ð* (se ovenfor). I nogle enkelte bygder på Suderøen har i sidste tilfælde *g* tildels bevaret sin gamle aspirerede lyd, f. eks. *dagur*, i Sumbø *dæghir* og *dæir*. Står et enkelt *g* i enden af et ord, høres det ikke (som *trog*, et trug), hvorimod det lyder meget hårdt foran visse medlyd, som: *dags*, dags (ef. af *dagur*), læs: *daks*. Undertiden (som på Suderø) antager *g*, når det kommer foran *n*, en nasaleret udtale, f. eks. *logn*, vindstille, læs: *logn* og *longn*. I en del fortids tillægsformer går *g* over til *d*, hvor det kommer til at stå foran *n*, f. eks. *dridnir* af *drignir*, dragne.

h har kun noget ejendommeligt i udtalen, når det står foran *j* el. *v*, idet *hj* og *hv* udtales som *kj* og *kv*, f. eks. *hjá*, hos, *hjó*, huggede (dog er det i ordene *hjarta*, hjærte, *hjörtur*, hjort, og *hjálpa*, hjælpe, blevet stumt); *hvalur*, hval.

k udtales hårdt undtagen foran *e, i, y* og *ey*, hvor det lyder som *ch* i engelsk *chance*, f. eks. *kelda*, kilde, *kistil*, lille kasse, *kyssa*, kysse, *keypa*, købe. Foran disse selvlyd udtales *sk* som eng. *sh*, f. eks. *skefta*, sætte skaft på, *skeyti*, en klud. Den samme hvislende lyd har *kj* og *skj* foran de hårde selvlyd, som: *kjaftur*, kæft, *skjóta*, skyde. På Suderøen træffes oftere en mindre hvislende udtale af *k* foran *e, i, y, ey* og af *kj* foran andre selvlyd.

ll lyder som *ddl*, f. eks. *fjall*, fjæld, *kallur* (egl. *karlur*), mand, læs: *fjaddl, kaddlur*.

Digitized by Google

nn udtales efter en tvelyd som *ddn*: *seinni*, senere, *oynna* og *oynni* (gf. og hf. af *oyggj*, en ø, i den bestemte form); på Suderøen også efter en lang selvlyd. Ellers lyder *nn* altid som *nn*.

r udtales med tungespidsen; **rn** udtales sædvanlig *ddn*, f. eks. *björn*, en bjørn, *orna*, blive varm, læs: *bjöddn*, *oddna*. I enkelte ord udtales *rn* derimod som *rn*: *örn*, en ørn, *torn*, et tårn, *árnur*, en arne, *hyrni*, et hjørne; ligeledes overalt, hvor forbind. *rn* er opstået ved udstødelse af en selvlyd, der har stået imellem dem, f. eks. *farnir*, farne, flt. af *farin*. I flt. af navneordene med det bestemte kendeord bortfalder *r* sædvanlig i udtalen, f. eks. *akrarnir*, agrene, *göturnar*, stierne. Dog høres det i flertalsendelsen *ur* af den stærke böjning, når det bestemte kendeord sættes til, således i: *bøkurnar*, bøgerne, *brøðurnir*, brødrene, men almindelig foretages her en omsætning, således: *bøkrinar* f. *bøkurnar*, *brøðrinir* f. *brøðurnir*; efter de lange selvlyd udtales det her atter som *ddn*, f. eks. *kýrnar*, køerne, *tærnar*, tæerne, *klørnar*, kløerne, læs: *kýddnar*, *taddnar*, *kløddnar*, idet de lange selvlyd her forkortes i udtalen.

tj og **stj** udtales sædvanlig som *kj* og *skj*, f. eks. *tjörn*, et kær, *stjörna*, en stjærne. På Suderøen og tildels på Østerøen og Norderøerne er der endnu tydelig forskel på *tj* og *kj*, *stj* og *skj*.

vn bliver foran en anden medlyd gærne til *mn* el. *m*, f. eks. *javnt*, jævnt, *nevndur*, nævnet, i hurtig udtale: *jamt*, *nemdur* (omvendt ofte *mn* til *vn*, se medlydsforandringer § 14).

Når tre (fire) medlyd støde sammen i enden af en stavelse, udtales i almindelighed kun to (tre) af dem, f. eks. *jarpt*, brunt, af mellemfarve (hverken mørkt eller lyst, om hår), *eingilskt*, engelsk, *fylgdi*, fulgte, læs: *jart*, *eingilst*, *fyldi*; *Vatnsbrekka*, brinken ved indsøen, læs: *Vansbrekka*, *sigldi*, sejlede, læs: *sildi*. Når *skt* står i en betonet stavelse, foretager man en omsætning deraf til *kst* for at kunne udtale alle medlydene, f. eks. *danskt*, dansk, *beiskt*, besk, *friskt*, frisk, *treskti*, tærskede, *ynskti*, ønskede, omsættes til: *dankst*, *beikst*, *frikst*, *treksti*, *ynksti*. Denne omsætning af *sk* findes også i det norske folkesprog (se Aasens grammatik, s. 71).

Digitized by Google

Lydovergange.

a. Selvlydsforandringer.

§ 4. Omlyd bevirkes enten ved *i* eller *u*. Ved *i*-omlyden, som består i, at et *i, j* (der i den nuværende sprogperiode kan være bortfaldet) eller *ur* f. *ir* (i flertalsendelsen af navneordene og 3. pers. ent. nut. af de stærke udsagnsord) indvirker på den foregående selvlyd, bliver:

a til *e*, f. eks. *mann—menni*, et menneske; *bardi—berja*, banke; *draga—dregur*, drager.

á til *æ: bráður—bræði*, hastighed; *lágur—lægri*, lavere; *ráða—ræður*, råder.

u til *y: dun—dynja*, larme; *stuttur—styttri*, kortere; *sund—innan syndis*, imellem øerne.

o til *y: sonur—synir*, sönner; *sorg—syrgja*, sørge,

o til *e: koma—kemur*, kommer; *troða—treður*, (sjælden).

ó til *ø: bók—bøkur*, bøger; *stórur—større*, större; *róa, rógva—rør*, ro.

ó til *ý: ból—býli* (i sammensætningerne *einbýli*, en ensomt liggende gård, og *margbýli*, en vel befolket bygd); *mór, mógvur—mýri*, mose.

ú til *ý: mús—mýs*, mus; *hús—hýsa*, huse; *súpa—sýpur*, søber.

jó til *ý: ljós—lýsi*, lys, tran; *sjón—sýni*, fremviser; *bjóði—býður*, byder.

jú til *ý: djúpur—dýpi*, et dyb; *ljúgva—lýgur*, lyver.

oprindeligt *au*, hvorfor færøsk har *ey*, til *oy: feyk—foykja*, lade fyge (rense korn); *leypa—loypur*, løber; *leysur—loysi* (som *eldloysi*, mangel på ild).

U-omlyden har kun indvirkning på et foregående *a*, som bliver forandret til *ö*, når et *u* eller *v* følger efter (undtagen i endelsen *ur*) eller för har fulgt efter, f. eks. *garður—görðum*, gærder; *navn—növn*, navne; *spakur—spök*, spag. Undtagelse: foran *n* og *m* bliver dette omlydte *a* ikke *ö*, men *o*, f. eks. *vanur—von*, vant; *annar—onnur*, anden; *samur—som*, de nsamme; *lamb—lomb*, lam; dog høres i nogle ord på Suderø *ö*, f. eks. i *önnur = onnur*.

§ 5. En anden forandring ved selvlydene er afLyd, som findes i de forskellige tider af de stærke udsagnsord, f. eks. *finna, fann, funnið*, at finde. Efter selvlydenes veksel deles udsagnsordene i seks klasser.

Digitized by Google

§ 6. Brydning finder sted som i det islandske, idet oprindeligt *e* bliver brudt til *ja*, der atter ved omlyd bliver til *jö*, når en *u*-lyd følger (eller för har fulgt) efter, f. eks. *bjartur, björt,* skinnende, men *birta,* at oplyse eller få til at lue; *fjörður, fjarðar,* en fjord, men i hf. ent. og nf. flt. *firði* og *firðir,* idet den oprindelige selvlyd i disse tilfælde er bleven *i*.

§ 7. Udvidelse af *e* til *ei* indtræder foran *ng* og *nk*, som i det nyere islandsk, hvorimod de øvrige udvidelser af *ang, ing, ung, yng* o. fl. til *áng, íng, úng, ýng* ikke forekommer i færøsk; f. eks *leingi,* længe, *dreingir,* drenge, *beinkir,* bænke. Dette *ei* forandres næsten altid til *o* foran *ng* og *nk*, når der ikke følger et *i* eller *j* umiddelbart efter, f. eks. *longur,* længer (højere grad af *leingi*), *drongur,* dreng, *tonkti,* tænkte; også som regel i enkelte ord, hvor *i* eller *j* følger efter *ng, nk,* som: *ongin,* ingen (Sandø og Nolsø: *eingin*), *tonkja,* tænke (Sandø og Nolsø: *teinkja*). I 3dje klasse af de stærke hunkönsord flt. på *ur* beholdes *e* foran *ng* og *nk*, som *stengur, henkur* (af *stong, honk*), og ligeledes i Nordenfjordsdialekterne, hvor *eng* står i stedet for *ang, enk* for *ank,* som *lengur* for *langur, tenki* for *tanki.* Overgang fra *ei* til *o* findes også i flere ord, hvor *ng* eller *nk* ikke følger efter, som: *rokna* f. *reikna,* regne, göre regnestykke; *gorfuglur* f. *geirfuglur.* Herved kommer dette *o* let til at sammenblandes med det omlydte *a*, der også foran *ng* bliver til *o* istf. til *ö*.

For øvrigt modtage selvlydene ingen udvidelse undtagen foran *l* med en anden medlyd bag efter, f. eks. *hálsur,* hals, *úlvur,* ulv, *hálmur,* halm o. s. v.

§ 8. Foran *ð* og *g* bliver i almindelighed *e* forandret til *i* og *o* til *u*, undtagen i kombinationerne *eðu, egu, oði, ogi* og tildels *eði, egi, oðu, ogu;* dette grunder sig på Færingernes udtale af *ð* og *g* som *j* eller *v*, hvorved der foretages en assimilation af *ej* til *ij* og *uv* til *uv (uw).* Eks.: *niðan* f. *neðan,* nedenfra, op; *miga* f. *mega,* måtte, kunne; *logi* (læs: *loji*), gf. *luga* (læs: *luva*), lue; *boði* og *bogi* (læs: *boji*), gf. *buða* og *buga* (læs: *buva*), henholdsvis blindt skær og bue; — *vegin* og almindeligere *vigin* af *viga (vega),* veje, dræbe, *dregil* og *drigil,* lang strimmel (derimod: *vegin* af *vegur,* en vej, *spegil,* et spejl); *nuðum* af *nuða (noða),* men: *boðum* af *boð,* bud. For *boði* og *bogi* træffes også formerne *buði* og *bugi*.

Digitized by Google

§ 9. *ang* forandres nordenfjords til *eng* ligesom nogle steder i Island, f. eks. *langur*, nordenfj. *lengur*, *ganga*, nordenfj. *genga* (dog har man en følelse af, at dette *e* ikke hører hjemme her, da *g* udtales hårdt, skönt *e* følger efter). Ligeledes bliver *ank* nordenfj. til *enk*, som: *blenkur*, blank.

§ 10. ö bruges i færøsk, hvor islandsken har *e*, når *dv*, *hv*, *kv*, *tv* og *sv* går foran, ikke alene i ord som: *dvörgur*, en dværg, *hvöllur*, gjaldende, stærkt lydende, *svövnur*, sövn o. s. v., men også i sådanne ord, hvor man på grund af et efterfølgende *i* eller *j* ifølge reglerne for i-omlyden også i færøsk skuldè vænte *e* for *ö*, f. eks. *dvölja*, opholde, for *dvelja*, da roden er *dval* (i datiden hedder det *dvaldi*); *hvölja* (af *hvalur*), hvalhud; *svörja*, sværge; *svölgja*, svælge. Det foregående *v* har altså her fået overhånd over det efterfølgende *i*, så det må betragtes som en slags u-omlyd. En lignende fremadvirkende omlyd påviser Schleicher i »Die formenlehre der kirchenslawischen sprache«, s. 90, at finde sted (ved i-omlyd) i de slaviske sprog.

§ 11. *i* foran en anden selvlyd går ikke over til *j*, som i isl. foran *a*, men antager et hvislende udtalt *ggj* efter sig, således: *tríggjar* (isl. *þrjár*), hærdet ligesom ef. af dette ord i isl. *þriggja*; fremdeles: *fíggja*, hade, *liggja*, låne, *síggja*, se (isl. *fjá*, *ljá*, *sjá*); *líggi* (isl. *ljár*), en le; *kliggjasteinar* (isl. *kljásteinar*), de stene som bruges til at stramme garnet i den gamle nordiske væv; ligel. *fíggjar* (isl. *fjár*), ef. ent af *fæ*, fæ, gods, og *knúggja* (isl. *knjá*), ef. flt. af *knæ*, knæ; *níggju* (isl. *níu*), ni; også i udlyd som; *kvíggj*, hvileplads for kvæget. — På samme måde bliver *ý* el. *ýj* i udlyd el. foran en selvlyd til *ýggj*, som: *nýggjur* (isl. *nýr*), ny; *spýggja* (isl. *spýja*), spy; *skýggj*, en sky (men *skýdráttur*, vindens træk i skyerne). Derimod *hví*, hvorfor (ikke: *hvíggj*), *í*, i, *tí*, fordi, o. fl.

§ 12. *æ* sammenblandes ofte med *a*, da de to selvlyde udtales éns; således hører man *von* for *væn* (også: *vøn*), huk. af *vænur*, væn, skön, ved sammenblandning med *vanur*, *von*, sædvanlig, vant.

§ 13. *ei*, (*ey* og) *oy* får i udlyd og foran en endelse, der begynder med selvlyd, *ggj* efter sig, som: *deiggj*, dej; *oyggj (oy)*, en ø; *hoyggj*, hø, men *hoy-bendil*, høbånd; *troyggja* (af *troyja*), en tröje; *heyggjur* af *heygur*, en höj (begge former forekomme), men: *heygsdyr*, höjens

Digitized by Google

dör. — I poesi forekomme dog ofte former som *oy*, en *ø (oyggj)*, *moy*, en mø *(moyggj)* o. l.

oy udstødes i ord som: *Føringur*, mand fra Færøerne, *Sandingur*, mand fra Sandø, o. l. for: *Føroyingur*, *Sandoyingur*.

b. Medlydsforandringer.

§ 14. *ð* bliver i en del ord forandret til *g*, når et *r* følger umiddelbart derefter, f. eks. *veður*, vejr, deraf: *vegrið*, vejret, og at *vigra*, blive godt vejr; *veður*, en væder, er bleven til *vegri* el. *vegrur* undtagen i sammensætninger som: *veðurlamb*, et væderlam, *veðrargjólingur*, årsgammel væder, ikke *vegragjól*. (skönt *ð* og *r* her komme sammen); *leður*, læder, *legrið* (el. *leðurið*), læderet; *ægr*, en blodåre, af *æðr; negra* (*í negra*), nedre, f. *neðra*, ik. af *neðri*, *niðari; sygsti*, sydligst. I analogi hermed *yksti* og *ytsti*, yderste. I stednavnet *Jaðar* have vi den samme overgang: *á Jagri*, på Jæderen (i enkelte norske diall. bliver *ð* her til *j*, som: *vejr*, *lejr*, *Jajr* o. s. v. Aasens gramm. § 102).

ð går over til *d* foran *d* og *n*, samt i 1. og 2. klasse af de svage udso. i dat. og fort. tillægsf., f. eks. *ræða*, indjage skræk, *ræddi*, *rætt; heiðin*, hedensk, *heidnir; staðin*, moden, *stadna*, blive tör (om fisk); *virða*, sætte pris på, *virdi*, *virdur; hyggja*, sé, *hugdi* (herfra undtages dog datiderne *hevði*, *legði*, *segði*, men i flt. *hövdu*, *lögdu*, *sögdu*, fort. tf. *havdur*, *lagdur*, *sagdur*). Foran *l* bliver *ð* enten til *d* eller assimileret med *l*, f. eks. *brúdleyp* eller *brúlleyp*, bryllup (af *brúður*, en brud), i begge tilfælde udtalt ens. Hvor *ð* og *l* ere komne sammen ved udstødelse af en mellemstående selvlyd, finder denne overgang ikke sted, f. eks. *stuðlar*, støtter *(stuðul* el. *stuðlur); biðlar*, bejlere (af *biðil* for *biðilur*). Medens islandsken har *ð* efter *g* og *f* (fær. *v*), har færøsk *d*, f. eks. *bygd*, isl. *byggð; trygd*, isl. *tryggð; hövdingi* og *hövdingur*, isl. *höfðingi*. Foran *g* og *k* bliver *ð* assimileret, f. eks. *makkur* for *maðkur*, en madike; *blíkka* f. *blíðka*, göre blid; *blógga* f. *blóðga*, såre; ligeledes foran *t*, f. eks. *góður*, *gott; fríður*, *frátt*, smukt; undertiden foran *v* som *mivvað* f. *miðvað* el. *midvað*, det midterste vadested (af *miður*, medius). I *hövur*, et hoved, *higar*, hid, og *hagar*, derhen, står *r* for *ð (hövuð, higað, hagað)*.

f bruges foran *t*, hvor i det gamle sprog skrives *pt*, f. eks. *haft*, et bånd, *skaft*, et skaft; derimod findes *p* i

Digitized by Google

de böjningsformer af et ord, hvor det kommer til at stå foran *t*, som *keypa*, købe, *keypti*, *keypt*; *djúpur*, dyb, *djúpt*. I de tre ord *eftir*, efter, *aftur*, atter, og *aftan*, bagfra (til forskel fra *aftan*, en aften) samt alm. i *lyfta*, atløfte, og *leiftur*, *leiptur*, en lille hval, udtales ft oftest som tt. — I ordet *oman*, ovenfra, ned, er *v* ombyttet med *m*, altså f. *ovan*. — I *ov*, der — i betydning: altfor meget — sættes foran tillægsord og biord, assimileres *v* med den følgende medlyd eller falder bort i udtalen, f. eks. *oggamal (ogamal)*, for gammel, *ollítil (olítil)*, for lille; *onnær (onær)*, for nær, istedetfor *ovgamal*, *ovlítil*, *ovnær*; dog høres på Suderø udtalen: *owgamal*, *owlítil*, *ownær*. — *vd* bliver ofte til *dd*, som: *hövdi*, hf. af *hövur*, et hoved, og *höddi*, et forbjærg, udtales alm.: *höddi*; ligeledes: *höddu (hövdu)*, havde, derimod altid *havdur*, *haft*. — *gd* undertiden til *dd*, som: *löddu*, *söddu* (= *lögdu sögdu)*, lagde, sagde, men altid: *lagdur*, *sagdur*. — *vg* til *gg*, som: *ligga* f. *livga*, oplive.

I nogle fort. tillægsformer bliver *gn* til *dn*, sé § 3.

t og undertiden *r* bortkastes foran *s* eller assimileres dermed, f. eks. *veisla*, et gilde (af *veita*, at yde); *óviska*, uforstandighed (af *vita*, vide); *vestur*, værst, *vesna*, forværres (af *verri*); *tystur*, törstig (af *turrur*, tör).

nn går i nf. af nogle hankönsord på *ur* over til *ð*, som: *bruður* eller *brunnur*, brønd, *gruður* eller *grunnur*, en banke i havet; *maður* for *mannur*, en mand; *muður* eller *munnur*, en mund. *n* assimileres med et følgende *k* eller *t*, oftere end i dansk, skönt ikke så hyppig som i det islandske, f. eks. *rukka*, en rynke, *brekka*, en brink (derimod *einkja*, en enke, isl. *ekkja*), *möttul*, en kåbe (mantel), *vöttur*, vante; *satt*, sandt. Også *mp* bliver ofte til *pp*, som *kappi*, en kæmpe; *stappa*, stampe, stoppe.

mn kan ofte gå over til *vn*, f. eks. *gamni* el. *gavni* (hf. af *gaman*), *savna* for *samna*, samle (af *saman*). *pn* går over til *kn* i ordene *vákn**) (el. *vápn*), våben; *geykn* f. *geypn*, hvad der kan rummes i hulheden af de to sammenlagte hænder; *stjúksonur*, stifsön; *stjúkmóðir*; også i de norske diall. findes formen *stjukbonn* eller *stykbonn*, f. isl. *stjúpbörn*. Ligeledes bliver *ftn* til *kn* (el. *tn*) i ordet *akna (atna)*, blive aften. *rgn* bliver til *rn* (læs:

---

*) Jvfr. K. Maurer og B. Ólsen: Ark. f. nord. filol., 4. bind, s. 284—88.

Digitized by Google

ddn), i ordet *morgun*, morgen, overalt hvor *u* bortfalder: *morni, mornar.*

rl går over til *ll*, som *kallur*, en mand; *jallur*, en jarl; *valla*, næppe. *st* er gået over til *rt* i *lurta*, lytte, lure, isl. *hlusta.*

þ findes ikke længer i færøsk. Det er, som i de nyere nordiske sprog, alm. gået over til *t*, undtagen i nogle stedord og biord, hvor det er blevet til *h*. nemlig: *hesin* f. *þessi*, denne (i 2 persons stedord derimod til *t: tú*, du; *tit, tær;* 3 pers. *tað*, det; *teir, tær, tey*, de); *har* f. *þar*, der; *haðan* f. *þaðan*, derfra; *hagar* f. *þagað*, derhen. Ligeledes findes *h* f. *þ* i ordene: *hósdagur*, torsdag; *Hósvík*, Torsvig; *hóat* = *tóat*, endskönt.

-um i böjningsendelserne, d. e. i hensynsformerne af navne- og tillægsordene og i 1. pers. flt. af udsagnsordene, er næsten overalt blevet til *-un*, f. eks. *góðun monnun*, gode mænd; *hesun konunun*, disse koner; *vær viljun*, vi ville. I enkelte bygder på Sandø træffes dog endnu den gamle endelse *-um*, der i böjningslæren opføres som den regelmæssige form.

§ 15. Ved omsætning er *vl* ofte blevet til *lv*, og *vr* stundom til *rv*, som *telva*, lege tavl; *trilva*, føle sig for; *skalvur*, snedynge; *karvingur*, en tvebak; *erva* (el. *evra; í erva*), øvre, höjere (ik. af *ervi, evri*). Der findes også enkelte andre omsætninger, som *klingra* f. *kringla*, en rundkreds; *krutla* f. *klutra*, kludre; *høsn* f. *høns (hønsn); beikst, fríkst* f. *beiskt, frískt* (jf. Aasens gramm. § 108).

§ 16. Ved udstødelse bortfalder *h* foran en medlyd, undtagen foran *j* og *v*. *g* bortfalder foran *n*, som *naga*, gnave; *neggja*, gnægge, vrinske; *nísta* f. *gnísta*, hvine. *v* bortfalder foran *r* i begyndelsen af et ord, f. eks. *rangur*, vrang; *reka*, vrage, drive; *rist*, vrist; stundom også i *reiði*, vrede; fremdeles i ordene: *onkur (einhvör)*, nogen; *kortini (hvört enn er)*, alligevel, og enkelte steder *kussu (hvörsu, hvössu, hvussu)*, hvorledes (da *hv* udtales som *kv*. har *k*-lyden holdt sig, skönt *v* er bortfaldet; det samme er tilfældet i de norske diall., jf. Aasen § 86); fremdeles ved *vöka (vaka)* i sammensætninger som: *Halvarðsöka*, den 15de maj, *Jóansöka*, den 24de juni, *Siftu(n)söka* f. *Svitunsvaka*, den 2den juli, og *Ólavsöka*, den 29de juli; endelig bortfalder *v* især foran *o* og *y: sorta* (af *svartur*), sværte, *horvin* (af *hvörva*), forsvunden, *kykur*, levende = *kvikur; kyrkja*, kvæle (af *kvörki*, strube),

Digitized by Google

kyrrur = *kvirrur*, rolig (det første især om havets ro). — *j* bortfalder i begyndelsen af ord efter *l* og *r* (altid i Strömødialekten), som: *bróta*, bryde, *grót*, sten, *róta*, snorke, *flóta*, flyde, *lúgva (ljúgva)*, lyve, *flúgva (fljúgva)*, flyve; ligeledes: *smúgva*, smutte, og *fúka*, fyge, for *smjúgva*, *fjúka*; ligeledes i efterlyden efter *t* og *s*, som *sita*, sidde, f. *sitja*, *flyt(j)a*, flytte, *flys(j)a*, skrælle; derimod siger man kun *vitja*, besøge, til forskel fra *vita*, vide; efter *l* og *r* falder det derimod aldrig bort i efterlyden, f. eks. *vilja*, ville, *dylja*, dølge, *smyrja*, smøre. — *r* bortfalder i 2. og 3. pers. ent. foran middelartsendelsen *st*: *fær*, (han) får, *fæst*, (han) fås.

§ 17. Efter *ó* og *ú* indskydes *gv*, når en selvlyd følger efter, eller når *ó* og *ú* stå i enden af et ord, f. eks. *rógva* f. *róa*, at ro; *brúgv* f. *brú*, en bro. Når *g* eller *v* følge efter *ó* eller *ú*, indskydes ofte i samme tilfælde *v* efter *g* og *g* foran *v*, f. eks. *súgva* (f. *súga*), at suge, *tjógv* (af *tjó*), et lår, *skúgvur* (af *skúvur*), struntjæger, strandhøg; dog findes denne tilföjelse aldrig i ord som *hjó*, huggede, *tjóvur*, en tyv o. fl.

Böjningslære.

Navneordene.

§ 18. Disse lade sig henføre til to böjningsmåder, den stærke og den svage. I den stærke ender ejeform ental altid på en medlyd, i den svage ender hele entallet på en selvlyd.

A. Den stærke böjningsmåde.

Denne omfatter tre klasser, af hvilke den første indholder ord af alle tre kön, den anden hankönsord, den tredje ord af hankön og hunkön.

Første klasse.

§ 19. Hankön og intetkön ender alm. i ef. ent. på *-s**), i hf. på *-i*, hunkön i ef. på *-ar*, i hf. uden endelse; flt. hak. og huk. nf. og gf. på *-ar*, ik. mangler

*) Ejeform forekommer iøvrigt udenfor sammensætninger sjælden i daglig tale og erstattes almindelig ved forholdsord (*av*, *í*, *á*, men helst *hjá*).

Digitized by Google

endelse. Böjningsmønstre ere: *knívur*, en kniv, *drottning*, en dronning, *orð*, et ord.

	hankön	hunkön	intetkön
Ent. nf.	knívur	drottning	orð
gf.	knív	drottning	orð
hf.	knívi	drottning	orði
ef.	knívs	drottningar	orðs
Flt. nf.	knívar	drottningar	orð
gf.	knívar	drottningar	orð
hf.	knívum, -un	drottningum, -un	orðum, -un
	(ef. kníva)	(drottninga)	(orða)

Ord med *a* i stammen forandre ofte dette ved *u*-omlyd til *ö;* denne omlyd indtræder i hf. flt. af alle kön, desuden i nf., gf. og hf. ent. huk. og i nf. og gf. flt. ik.; dog findes den langtfra altid i hf. flt. af hankönsordene. Eksempler: *armur*, en arm, *vörr*, en læbe, *navn*, et navn.

	hankön	hunkön	intetkön
Ent. nf.	armur	vörr	navn
gf.	arm	vörr	navn
hf.	armi	vörr	navni
ef.	arms	varrar	navns
Flt. nf.	armar	varrar	növn
gf.	armar	varrar	növn
hf.	örmum el. armum	vörrum	növnum
	(ef. arma)	(varra)	(navna)

§ 20. I kvæderne træffes undertiden den oprindelige hf. ent.-endelse for huk.-ordene, nemlig *-u*, dog kun i egennavne, f. eks. *Guðrunu* (i *Sjúrðar kvæði*). — På Suderø træffes endnu en gf. flt. hak. på *-a*, som: *arma* (ellers *armar*).

§ 21. Efter de ovenfor opstillede mønstre böjes de fleste hak.- og ik.-ord. En del hak.-ord og de fleste huk.-ord have derimod i ef. ent. *-ar* og i nf. og gf. flt. *-ir*. Böjningsmønstre: *litur*, farve, *staður*, stad, sted, *bygd*, bygd, *jörð*, jord.

	hankön		hunkön	
Ent. nf.	litur	staður	bygd	jörð
gf.	lit	stað	bygd	jörð
hf.	liti	staði	bygd	jörð
ef.	litar	staðar	bygdar	jarðar
Flt. nf.	litir	staðir	bygdir	jarðir
gf.	litir	staðir	bygdir	jarðir
hf.	litum	stöðum	bygdum	jörðum
	(ef. lita)	(staða)	(bygda)	(jarða)

Digitized by Google

Anm. På Suderø træffes en gf. flt. hak. på *-i* (*liti*).

§ 22. Nogle hak.-ord vakle imellem de her anførte böjninger, idet de i ef. ent. have *-s*, men i flt. *-ir*, som: *bekkur*, rorbænk, ef. *bekks*, flt. *bekkir;* endvidere *keygur* eller almindeligere *heyggjur*, höj (ef. *heygs*), *dalur* (hf. flt. *dölum*), en dal, *salur*, en bolig, *stavur*, en stav, *leivur*, en leve (i sammensætningen *korkaleivur*, en sammenæltet rund klump af det farvestof, som kaldes *korki*) o. fl. — *Dagur*, dag, hedder i hf. ent. *degi* og i hf. flt. altid *dögum*, *dögun*, böjes ellers som *armur*. — *Bøur*, opdyrket mark omkring en gård el. bygd, har i ef. *biggjar* (flt. *bøir*). — Huk.-ordet *song*, seng, har i ef. *songar* el. *seingjar*, i flt. nf. og gf. *seingir*, hf. *songum* el. *seingjum*, ef. *songa* el. *seingja*. På samme måde ordet *ong*, en eng, *eingir*, *eingjum*.

§ 23. De ord, hvis stamme er bleven udvidet med *gv*, bortkaste dette *gv* i ef. foran *s* og tillige, idet *u* udstødes, i hf. flt. foran *m (n)*. Eks.: *skógvur*, en sko, gf. *skógv*, hf. *skógvi*, ef. *skós*, nf. og gf. flt. *skógvar*, hf. *skóm* (*skón*); *sjógvur*, sø, har i ef. *sjós* el. *sjóss* (*til sjóss*), i hf. *sjógvi*, men med det bestemte kendeord: *sjónum; tjógv*, lår, *tjós*, *tjógvi; búgv*, bo, *bús*, *búgvi*. — En del huk.-ord på *á* have i nf., gf. og hf. ent. antaget endelsen *gv* med forandring af *á* til *ó*, f. eks. *gjógv*, en fjældkløft, *lógv*, den nederste rand af en sandet strandbred, som beskylles af havet, *krógv*, gemmested for törv; i ef. ent. *gjáar*, *láar*, *kráar;* flt. *gjáir*, *láir*, *kráir*. Omvendt få ord, der opr. have *ó* i stammen, *á* i de forholdsformer, hvor et tilsat *gv* bortfalder, som *lógv*, brokfugl, *flógv*, lag i en opstabling; ef. *láar*, *fláar;* flt. *láir*, *fláir*, o. s. v. Derimod er der ord, som aldrig antage dette *gv* efter *á*, og i disse er da selvlyden altid forbleven uforandret: *á*, en å, *brá*, öjenhår, *rá*, en sejlrå.

§ 24. Der finder ingen assimilation sted som i de islandske hak.-ord, hvor endelsen *r* er bleven assimileret med et foregående *l*, *n*, *s;* heller ikke bortfalder hak.-mærket *-ur* efter *yl*, *vn* o. fl. Eks. *hólur*, en höj, *trælur*, en træl (også formen *trællur* i betydn. en skalk, et lumsk menneske), *sveinur*, en dreng, *ísur*, is, *heysur*, hoved, *byrur*, bör, *eyrur*, grus (isl. *hóll*, *þræll*, *sveinn*, *hauss*, *byrr*, *aurr*); fremdeles: *fuglur*, en fugl, *ravnur*, en ravn. *jallur*, en jarl, *jaxlur*, en kindtand, *krossur*, et kors (isl. *fugl*, *krafn*, *jaxl*, *kross*) o. s. v.

Herfra undtages dog de ord, som dannes ved af-

Digitized by Google

ledningsendelser på *l*, *n* og *r* med foregående selvlyd, mest hak.-ord på *-il*, *-ul* (*-an*, *-un*, *-ar*), i hvilke hak.-mærket *-ur* bortfalder, og *i* og *u*, som i isl.. udstødes foran en endelse, der begynder med selvlyd. Eks.: *snigil*, en snegl (gf. *snigil*, hf. *snigli*, ef. *snigils*, nf. og gf. flt. *sniglar*, hf. *sniglum*, ef. *snigla*). fremdeles: *biðil*, bejler, *dintil*, hale, *eitil*, kertel, *koyril*, pisk, *kvendil* el. *kventil*, kvindeagtig mand, *krypil*, krøbling. *lykil*, nøgle, *spegil*, spejl, *tistil*, tidsel, *trygil*, vandpyt (af ligheden med et trug). — Når *e* i første stavelse er fremkommet som omlyd af *a*, bevirket ved det efterfølgende *i*, skulde genomlyd finde sted der, hvor dette *i*, som har bevirket omlyden, udstødes, og således siger man altid *bera hond í fatli* (af *fetil*, bånd, rem), flt. *fatlar* og *fetlar*, men ellers er det nu mest kun i kvæderne og i stedsnavne, vi træffe på sådanne former som *katli*, *katlar*, *kötlum* (af *ketil*, en kedel), da man i daglig tale på de fleste steder siger *ketli*, *ketlar*, *ketlum* o. l., men *Vátakatlar* o. lign.

§ 25. De ord, som ende på *-ul*, *-un*, og have *a* i stammen, forandre dette ifølge u-omlyden til *ö* (hvilket bliver til *o* foran *n*), f. eks. *ongul*, angel, *tongul*, en tangart, *kongul*, en kongel (kogle) eller et lille rundt stykke, *stöðul*, støtte; *jötun*, jætte. Også her findes enkelte spor til genomlyd, når *u* bortfalder; således i stednavnet *Jatnagarðar* på Vågø; i »Sjúrðar kvæði« s. 136 nævnes „*teir jatnir**) *tólv*"; men ellers hører man kun formerne: *ongli*, *tonglar* o. s. v. (ikke *angli*, *tanglar*). Denne endelse *ul* er ofte gået over til *il*, dog med bibeholdelse af u-omlyden, som *ökil*, ankel, hvor man skulde vente *ökul* eller *ekil*; *jökil* for *jökul*, græs på sneen, når den smelter. *Morgun*, morgen, har i hf. *morni* (udt. *moddni*) f. *morgni* og ligeledes i flt. *mornar*, *mornum*, *morna* med udstødt *g*. *Aftan* bruges sædvanlig kun om den dag, der går forud for en festdag; de sammentrukne former *aftni*, *aftnar* søger man at undgå, da *ftn* falder besværligt at udtale (jf. *akna* for *aftna*, blive aften). Ordet *hamar*, en bjærgvæg, udstøder på lignende måde *a*: *hamri*, hamrar, *homrum*, *hamra*; ligeledes *jaðar*, kanten på et stykke

*) Da den mand, efter hvis diktat jeg nedskrev dette kvæde, syntes at udtale ordet *jaktnir*, og jeg af en anden optegnelse havde *djaknir*. har jeg fejlagtig sat disse to former for *jatnir* (flt. *jötun*). hvilket jeg senere af Færinger er bleven gjort opmærksom på.

Digitized by Google

tōj, der dog alm. for *jaðri* el. *jadri* får formerne *jagri*, *jagrar* o. s. v. (jf. ovf.). — I flere egennavne udstødes ikke selvlyden, som: *Gunnar*, hf. *Gunnari*.

§ 26. I en del hak.-ord på *-ur* er *r* radikalt og bevares igennem hele böjningen; *u* udstødes da også her. Eks.: *akur*, ager (gf. *akur*, hf. *akri*, ef. *akurs*, nf. og gf. flt. *akrar*, hf. *ökrum*); endvidere: *aldur*, alder, *andvekur*, sövnløshed, *fingur*, finger, *fjötur*, lænke, *hungur*, hunger, *látur*, latter, *lestur*, læsning, *lúður*, lur, horn, *róður*, roning, *sigur*, sejr o. fl. — *vetur*, vinter, har i ef *vetrar*, men böjes ellers efter *akur*; dog har det i kvæd erne formen *vetur* i flt. og stundom i daglig tale, som: *fimm vetur* (= *vetrar* for ef. *vetra*) *gamal*.

På samme måde behandles de huk.-ord, som ende på *-ur*: *fjöður*, en fjeder (gf. *fjöður*, hf. *fjöður*, ef. *fjaðrar*, nf. og gf. flt. *fjaðrar*, hf. *fjöðrum*, ef. *fjaðra*), *gimbur*, et ungt hunfår, *givur*, en jættekvinde, *livur*, lever, *mastur*, mast, *nævur*, birkebark, *vættur*, en vætte, nisse (flt. *gimbrar*, *givrar*, *livrar*, *mastrar*, *vættrar*). Ordet *brúður* er nu også kommet til at gå herefter undtagen i ef. ent., hvor det har *brúðar*, men i flt. *brúðrar* (for *brúðir*), *brúðrum*. Ligeledes *ægr* (læs: *aggr*) for *æðr*, en blodåre, der beholder *r* helt i gennem böjningen. — Af *fjöður* træffes undertiden i kvæderne hf. ent.-formen *fiðri* for *fjöður*.

§ 27. Efter det foranførte behandles også en del ik.-ord: *gaman*, gammen, spøg, hf. *gamni* (el. *gavni*); nf. ent. og flt. *hövur (hövuð)* el. *hövd (höddr)*, hoved, hf. flt. *hövdum*; *sumar*, sommer, hf. *sumri*, flt. *summar*, *summör* el. *sumrar* (som et hak.-ord) (derimod *kamri* el. *kamari*, hf. af *kamar*, kammer, flt. *kömur* el. *kamar*); endvidere flere ord på *-ur*: *látur*, sælhundeleje, hf. *látri*, nf. flt. *látur*, *eitur*, edder, hf. *eitri*, *klandur*, skænderi, *setur*, sæde, *smoltur*, smeltet fedt (fuglefedt), *tjóður*, töjr, *spjaldur*, et lille stykke træ, *tróður*, tagtømmer, *veður*, vejr, hf. *vegri*, o. fl.

§ 28. Til denne klasse må også henregnes huk.-ordene på *-an* (*-un*), som: *ætlan*, agt, plan, *skipan*, vedtagen orden, indretning, *skemtan*, skæmt, *lamban*, læmning, *leitan*, søgen. Böjningen af disse ord falder Færingerne besværlig, hvorfor de meget sjælden bruges i ef. ent. og i flt., eller de forekomme her i en forvansket skikkelse; således hører man nu: *tvær bátsskipur* for *tvær bátsskipanir*, det bestemte antal folk til to bådes bemanding. Her er ordet altså böjet, som om det hed *skipa* (efter den svage böjningsmåde) og med det bestemte kendeord

Digitized by Google

skipan, istedenfor at det hedder *skipan* og best. *skipanin*, ligesom man endnu overalt siger *ætlanin*, bestemmelsen.

§ 29. Ik.-ordet *knæ*, et knæ, böjes ofte regelret: hf. *knæi*, ef. *knæs;* flt. *knæ*, hf. *knæum* el. *kniggjum* (on. *knjám*) og i ef. kun *kniggja* (on. *knjá);* men da *a* allevegne undtagen på Suderø udtales som *æ*, böjes det alm., som det havde heddet *kna*, og får da i flt. *knö*, hf. *knöum*. På samme måde *træ*, et træ, i flt. *trö*. På Suderø hedder nf. og gf. flt. af disse ord: *kniggi* og *triggi*. Ordene *fræ*, frø, *læ*, læ, *spæ* (el. *spei*, som *speireka*, spotte), spe, have intet flertal. Ordet *fæ*, fæ, gods, har i ef. *figgjar*, flt. *fæ*, *figgjum*, *figgja*.

§ 30. I flere ord af alle tre kön ender stammen på et *j*, der dog ofte bortfalder under böjningen eller går over til *i*. Som böjningsmønstre opstilles for hak. *veggur*, væg, og *drongur*, dreng, for huk. *heiði*, hede, og *fles*, skær, for ik. *kvæði*, kvæde, og *egg*, æg.

	hankön		hunkön		intetkön	
Ent. nf.	veggur	drongur	heiði	fles	klæði	egg
gf.	vegg	drong	heiði	fles	klæði	egg
hf.	veggi	dreingi, drongi	heiði	fles	klæði	eggi
ef.	veggjar	drongs	heiðar	flesjar	klæðis	eggs
Flt. nf.	veggir	dreingir	heiðar	flesjar	klæði,-ir	egg
gf.	veggir	dreingir	heiðar	flesjar	klæði,-ir	egg
hf.	veggjum	dreingjum	heiðum	flesjum	klæðum	egggjum
	(ef. veggja)	(dreingja)	(heiða)	(flesja)	(klæða)	(eggja)

Som *veggur* böjes flere ord, som ende på *g* eller *k* med en foregående medlyd, såsom: *leggur*, ben, stilk, *mergur*, marv, *seggur*, kæmpe, *sekkur*, sæk, *serkur*, særk; således også enkelte andre, f. eks. *hylur*, vandpyt, der i hf. flt. har *hyljum* eller *hylum*.

Som *drongur* böjes: *bonkur*, bænk (flt. *beinkir*), *strongur*, stræng, *tvongur*, tvinge, *vongur*, vinge. Dog have disse oftest *-ar* i ef. ent. (*beinkjar*, *streingjar* o. s. v.).

Som *heiði* böjes: *byrði*, byrde, *ermi*, ærme, *mýri*, mose, *oyri*, lav sandet landtunge eller slette ved en åmunding, *veiði*, fangst, *öxi* (eller *öx*), økse. En del af disse ord findes også med endelsen *a* i nf. ent., som *byrða*, *erma*, *oyra*, og af dette sidste ef. flt. på *-na* som af de svage huk. ord på *-a*, f. eks. *oyrna;* de øvrige former have kun stærk böjning, som *oyrareingir*, engene på øren.

Digitized by Google

Som *fles* böjes f. eks. *ben*, sår, *egg*, ægg, den øverste kant af et stejlt forbjærg, *fit*, eng, *hel*, døden, dødsgudinden el. de dødes rige, *il*, undersiden af foden, *klyv*, byrde (på kløvsadel) for en hest, *skel*, skal, musling.

Ordene *oy*. ø, *moy*, mø, *kví*, hvileplads for kvæget, antage *ggj* efter sig, *oyggj*, *moyggj*, *kviggj*; *oyggjar*, *moyggjar*, *kviggjar*; *oyggjum*, *moyggjum*, *kviggjum*.

Som *kvæði* böjes alle ik.-ord på *-i*, som: *beiti*, græsgang, *bindindi*, tålmodighed, *eirindi*, skånsel, *enni*, pande, *dømi*, eksempel, *gerði*, indhegnet plads, *helli* (isl. *hellir*), hule, *leiði*, gravsted, *samrigni*, vedholdende regn, *skøði*, fodbeklædning, *vælindi*, spiserør. Ordene på *k* beholde *j* foran *a* og *u*, som: *merki*, mærke, fane, *ríki*, rige, *stykki*, stykke; hf. flt. *merkjum*, *ríkjum*, *stykkjum*.

Som *egg* böjes en hel del ik.-ord, i hvilke *j* dog i alm. er bortfaldet i hf. flt., men beholdt i ef., f. eks. *ber*, et bær, *fyl*, føl, *-gil*, lille dal (*i Giljum* er navnet på en gård i på Suderø), *kyn*, slægt (*kynjaður*), *nev*, næb, *nes*, næs (*millum nesja*), *riv*, ribben (*rivjalangur*), *sker*, skær (*útsker*, hf. flt. *útskerjum*). Ordet *ský* har ifølge tidligere omtalte regler antaget formen *skýggj* og beholder dette *ggj* igennem böjningen undtagen i ef. *skýs*.

§ 31. De hak.-ord, som i det gamle sprog endte på *-ir*, ere i færøsk gåede over til den svage böjning og ende på *-i*, f. eks. *mæki*, sværd (on. *mækir*). Kun i kvæderne forekomme enkelte ord på *-ir*, ef. *-is*, som *hilmir*, *hilmis*, høvding, kæmpe; men af talesproget ere de forsvundne. I kvæderne kan vi også træffe en form som *hirðir-in*, hyrden, forandret til *hirðilin*.

Anden klasse.

§ 32. Efter dennne klasse går kun en del hak.-ord, som i ef. ent. ende på *-ar*, i flt. på *-ir*. De have u-omlyd i nf. og gf. ent. samt i hf. flt., når selvlyden er modtagelig derfor, og tildels i-omlyd i hf. ent. og nf. flt. Brydning findes i flere af disse ord. Böjningsmønstre ere: *völlur*, mark, slette, *fjörður*, fjord, *spónur*, ske.

Ent.	nf. völlur	fjörður	spónur
	gf. völl	fjörð	spón
	hf. völli (velli)	firði	spøni el. spóni
	ef. vallar	fjarðar	spónar
Flt.	nf. völlir (vellir)	firðir	spønir
	gf. völlir (vellir)	firðir	spønir
	hf. völlum	fjörðum	spónum
	(ef. valla)	(fjarða)	(spóna)

Digitized by Google

De ord, der gå som *völlur*, have nu alm. mistet i-omlyden i hf. ent. og nf. og gf. flt., hvorimod u-omlyden er bevaret i disse forholdsformer, f. eks. *knörrur*, et skib (ef. *knarrar*, flt. *knörrir*), *spölur*, tremme, *vöttur*, vante, *vöxtur*, vækst, o. fl. — Dog høres endnu former som *velli*, *vellir*.

Som *fjörður* böjes: *kjölur*, køl, *mjöður*, mjød, og enkelte andre; disse have også brydningen af *e* til *ja*, som viser sig i ef. ent. og flt., *mjaðar* (*mjaðarurt*, mjødurt), *kjalar* (*kjalarhoyggj*, det øverste hø i et høhæs — på grund af dets foroven køllignende form), og *jö* ifølge u-omlyden, *mjöður*, *kjölum*; men i disse ord holder alm. denne brudte form sig helt igennem böjningen med bevarelse af u-omlyden, skönt *i* følger efter, således *kjöli* for *kili*, *kjölir* for *kilir*. Forvirret og vaklende er nu böjningen af *skjöldur*, et skjold der skulde gå efter *fjörður*; i gf. findes *skjöldur* for *skjöld*, i hf. *skjöldri* ved siden af *skildri* og *skildi*, i ef. *skjöldrar* for *skjaldar*; i flt. bruges det ofte som ik.-ord, ligesom i dansk, *tvey skjöldur* f. *tveir skildir*.

Efter *spónur* böjes: *bógvur*, bov, der i hf. ent. har både *bøgi* og *bógvi*, i flt. både *bøgir* og *bógvir*; *táttur*, afdeling af et kvæde, en af de snore, hvoraf et reb eller en line består, har kun på Suderø *tætti*, *tætlir*, men ellers *tátti*, *táttar*; ligeledes *háttur*, måde, o. fl.

2. *Sonur*, sön, har også i-omlyd i hf. ent. og nf. flt.; altså gf. *son*, hf. *syni* el. *soni*, ef. *sonar*, flt. *synir*, *synum* (*sonum*), *sona*.

3. *Tráður*, tråd, har i hf. ent. *tráði* og i flt. *trøður* eller *trægrir* for *trøðrir* (jf. § 14), tråde, trevler.

Tredje klasse.

§ 33. Efter denne klasse gå for det første hak.-ordene *maður*, mand, *fótur*, fod, og tildels også *vetur*, vinter. De danne nf. og gf. flt. på *-ur* med i-omlyd, når selvlyden er modtagelig derfor. I nf. og gf. flt. af *maðr* er endelsen *-ur* bleven assimileret.

Ent. nf.	maður	fótur	vetur
gf.	mann	fót	vetur
hf.	manni	føti og fóti	vetri
ef.	manns	fótar	vetrar
Flt. nf.	menn	føtur	vetur, almindeligst vetrar
gf.	menn	føtur	vetur, vetrar
hf.	monnum	fótum	vetrum
	(ef. manna)	(fóta)	(vetra)

Digitized by Google

§ 34. Af huk.-ord efter denne klasse findes langt flere end hak.-ord. De danne på samme måde flt. på *-ur* med i-omlyd; i et par enkelte af dem er endelsen *-ur* først bleven assimileret og dernæst bortfalden. Böjningsmønstre ere: *mörk*, et halvt pund, *bók*, bog, *gás*, gås.

Ent.	nf. mörk	bók	gás
	gf. mörk	bók	gás
	hf. mörk	bók	gás
	ef. markar	bókar	gásar
Flt.	nf. merkur	bøkur	gæs
	gf. merkur	bøkur	gæs
	hf. mörkum	bókum	gásum
	(ef. marka)	(bóka)	(gása)

Som *mörk* böjes: *dorg*, medesnor (ef. *dorgar*, flt. *dergur*), *hond*, hånd (har i hf. ent. også den gamle form *hendi*, f. eks. *av hendi*, *í hendi*), *honk*, hank, *rond*, stribe, *rong*, det forreste eller bageste sæde i båden, *spong*, sene, fjeder i en lås, *strond*, strandbred, *tong*, en tang, *trom*, kant, rand, *vomb*, mave, *vond*, stribe; — ef. *handar*, *strandar* o. s. v., flt. *hendur*, *strendur* o. s. v. — Ordet *song* har på Suderø flt.-formen *sengur*, ellers: *seingir* og böjes efter § 22. — Ordene *tonn*, tand, og *nögl*, negl, have i flt. *tenn* og *negl*, men gå ellers som *mörk*; dog må bemærkes, at *nögl* sjælden forekommer i ent.; istedenfor bruges hak.-ordet *naglur*, hvorimod dettes flt. *naglar* aldrig kan betyde negle, men kun söm, nagler. For *not*, en nødd, bruges alm. formen *nöta*, i flt. *netur*, nødder; dog forekommer også flt.-formen *nytur*, f. eks. i: *nytur í hendi?* (hvor mange nødder har jeg i min hånd?) — første spørgsmål i en leg.

Som *bók* böjes nogle enstavelsesord, der have *ó* og *á* i roden, hvilke i flt. ved omlyd forandres til *ø* og *æ*, som *bót*, bod, bøde, *brók*, stykke töj til benklæder *(brøkur)*, *glóð*, glød, *rók*, smal gang i fuglebjærgene, *rót*, rod, *nátt*, nat, flt. *nætur*, *rás*, smal sti, hvor fårene gå, flt. *ræsur*.

Som *gás* böjes *lús* og *mús*, der i nf. og gf. flt. have *lýs* og *mýs*, i hf. *lúsum*, *músum*. I flt. alene bruges *dyr*, en dör, hf. *durum*, ef. *dura*. *Brún*, bryn, har i flt. oftest *brýr* (hvilken form også forekommer i nyere islandsk) for *brýn*.

Ær (*á*, jf. *áseyður*), hunfår, har i ef. *ær*, flt. *ær*, hf. *óm* f. *ám*.

§ 35. En del ord efter denne klasse ende på en selvlyd (*á*, *ó*, *ú*): *tá*, tå, ef. *táar*, flt. *tær*, hf. *tóm* (for

Digitized by Google

tám), ef. *táa;* ordene på *ó* og *ú* antage alm. *gv* efter sig, som: *klógv* (*kló*), flt. *kløur*, hf. *klóm*, ef. *klógva* (*klóa*); *brúgv* (*brú*), bro, flt. *brýr*, hf. *brúm*, ef. *brúgva; kúgv* (*kú*), ko, flt. *kýr*, hf. *kúm*, ef. *kúgva*, og på samme måde *súgv* (*sú*), so.

Omlyden mangler i *frúgv* (el. *frú*), kvinde, ef. *frúar;* flt. *frúur* (*frúvur*), hf. *frúum*, ef. *frúa.*

§ 36. En egen böjning have slægtskabsnavnene: *móðir,* moder, *bróðir,* broder, *dóttir,* datter.

Ent. nf.	móðir	bróðir	dóttir
	gf., hf., ef. móður	bróður	dóttur
Flt. nf.	møður	brøður	døtur
	gf. —	—	—
	hf. møðrum	brøðrum	døtrum
	(ef. møðra)	(brøðra)	(døtra)

§ 37. Aldeles uregelret er böjningen af *faðir*, fader, i gf. og hf. *faðir*, ef. *faðirs* (og *föður* — på Suderø siger man således *föðurbróðir*), flt. *fedrar* (for *feður*), *fedrum, fedra. Systir,* søster, har i de øvrige former i ent. *systur,* i flt. *systrar, systrum, systra.*

B. Den svage böjningsmåde.

§ 38. Denne böjningsmåde omfatter kun én klasse, bestående af hak.- og huk.-ord, samt nogle få ik.-ord. Hak.-ordene ende i nf. ent. på *-i*, huk.-ordene på *-a*. Hele entallet ender på en selvlyd (dog få huk.-ordene på *-i* ofte *-s* i ef.). Böjningsmønstre ere for hak. *risi*, en jætte, for huk. *dunna*, en and, for ik. *eyga*, et öje.

Ent. nf.	risi	dunna	eyga
gf., hf., ef.	risa	dunnu	eyga
Flt. nf., gf.	risar	dunnur	eygu, eygur
hf.	risum, -un	dunnum, -un	eygum, -un
(ef.	risa)	(dunna)	(eygna)

§ 39. Som *risi* gå f. eks.: *abbi*, bedstefader, *deyði*, død, *geisli*, ryghvirvel, *harri*, herre, *líggi* (isl. *ljár*), en lé, *mjörki*, tåge, *skuri*, en ung måge, *sviri*, hals. *Lógvi*, den hule hånd, *kjógvi*, struntjæger (en fugl). o. lign. beholde *gv* igennem hele böjningen; dog forekommer den oprindelige form ofte endnu, især i stednavne, f. eks.

Digitized by Google

Kjóadalur. De hak.-ord, hvis stamme ender på *að* eller *og*, forandre alm. dette *o* til *u*, når *a* følger efter i endelsen (se § 8), f. eks. *boði*, blindt skær, *buða*, *buðar*; *bogi*, *buga*, en bue; *logi*, en lue. — De hak.-ord, som have *a* i stammen, have nutildags temmelig hyppig tabt omlyden af *a* til *ö* i hf. flt., f. eks. *kaggi*, en dunk, *stabbi*, en blok, *snati*, en knage, *stapi*, en enkeltstående klippe; disse have altså: *kaggum* el. *köggum*, *stapum* el. *stöpum* o. s. v.

§ 40. Flere hak.-ord af den stærke böjning kunne også böjes svagt, som: *gluggur* el. *gluggi*, en åbning; *kollur* el. *kolli*, en klippetop. Især findes den svage form i sammensætninger som sidste led, medens ordet ellers, når det står alene, böjes stærkt, f. eks.: *verður*, et måltid, men *dögurði* (for *dagverður*, i gf. ent. findes den stærke böjning: *dögurð*), middagsmåltid; *hugur*, sind, men *dapurhugi*, tvivlrådighed; *leikur*, en leg, men *stuttleiki*, fornöjelse. Af egennavnet *Sjúrður* bruges nu hyppigst (undtagen på Norderøerne) i de øvrige forholdsformer *Sjúrða* (som om det i nf. hed *Sjúrði*, hvilket dog aldrig høres) for *Sjúrð*, *Sjúrði* og *Sjúrðar*.

§ 41. Som *dunna* gå f. eks. *bára*, en bølge, *fávitska*, enfoldighed, *pisa*, en søfugleunge, *snælda*, en håndtén. De huk.-ord, der i oldsproget have *a* i stammen, som *gata*, have nu i fær. også u-omlyd i nf., som: *göta*, en sti, *blonda*, valle, *fjöra*, ebbe eller forstrand, *köska*, et fad, *omma*, bedstemoder. — Den gamle ef. flt. på *-na* er nu bleven fremmed for færøsk og findes kun i enkelte sammensætninger, som: *hosnatráður*, strömpegarn, (af *hosa*). Her kommer da rodlyden *a* frem, som ellers overalt var gået over til *ö* (*o*), f. eks. *flöta*, en slette; ved Thorshavn er en dal, som kaldes *úti á Flötum*, og deraf kommer f. eks. ordet *Flatnaseyðurin*, de får, som græsse dér. De ord, som i nf. have beholdt *a* i rodstavelsen, få ikke omlyd under böjningen, f. eks. *alda*, *aldu*, bølge; *skadda* (søndenfjords alm. *sködda*), *skaddu* (*sköddu*), tyk tåge; *mamma* (*momma*), *mammu* (*mommu*), moder; i *snjalla-bjalla*, en plante, er *a* beholdt, medens man ellers hører *björlla*, bjælde, og *tangbjölla*, en tangart. Dog findes den regelrette böjning endnu i nogle egennavne, som: *Anna*, *Onnu*; *Magga* (for *Margreta*), *Möggu*.

§ 42. En del ord af hak. og huk. have et *j* i stammen, der dog i hak.-ordene bortfalder foran *i* i nf.

Digitized by Google

ent, som: *armingi*, en stakkel, *armingja, armingjar, armingjum; steggi*, hannen hos svømmefuglene, *steggjar; kirkja*, en kirke. *Vilji*, vilje, har bevaret sit *j* i nf., skönt *i* følger efter. — Således böjes bl. a. de fleste hak.-ord på *-ingi* (og *-byggi?*).

§ 43. En del huk.-ord efter den svage böjningsmåde have endelsen *-i* i nf., som: *ævi*, levetid (har også antaget formen *æva*), gf. *ævi*, hf. *ævi*, ef. *ævis, ævi*, flt. *ævir, ævum, æva;* endvidere: *gleði*, glæde, *reiði*, vrede, *elli*, alderdom. Disse ord have nu i ef. ent. ikke sjælden *-s*, f. eks. *mong er ellis vomm*, mangen skrøbelighed følger med alderdommen

§ 44. En særegen böjning have hak.-ordene: *bóndi*, en bonde, og *frændi*, frænde, slægtning:

Ent.	nf.	bóndi	frændi
	gf. hf. ef.	bónda	frænda
Flt.	nf. gf.	bøndur	frændur
	hf.	bóndum	frændum
	ef	bónda	frænda

For *bóndum* og *bónda* høres også formerne *bøndrum* og *bøndra*.

§ 45. Som *eyga* gå nogle få andre ik-ord: *eista*, testikel, *lunga*, lunge, *nuða* (for *noða* § 8), et nögle garn, *nýra*, nyre, *oyra*, øre. I nf. og gf. flt. bruges både formerne på *-u* og *-ur*, dog hyppigere endelsen *-ur* ved enkelte ord end ved andre, hyppigst ved *eygur* og *hjörtur*. Ef flt. på *-na* bruges altid ved *eyga*, samt ved *eista, nýra, oyra;* derimod næppe mere ved *hjarta, lunga, noða*.

Navneordenes bestemte form.

§ 46. Den bestemte form af navneordene fremkommer derved, at man til den ubestemte form af ordet föjer kendeordet i den samme forholdsform og i det samme kön, som navneordet har. Dette kendeord er opr. det samme som stedordet *hin, hitt*, og nu kun forskelligt fra det i ik. ent. nf. og gf., hvor kendeordet hedder: *(h)ið*. Herved er at mærke, at *h* altid bortfalder, som: *vinur-in, snigil-in, muður-in, jörð-in, navn-ið*. Ender navneordet på en kort selvlyd, bortfalder også *-i* af kendeordet, f. eks. *risi-n, dunna-n, eyga-ð;* er det derimod en

Digitized by Google

tvelyd eller en lang selvlyd, beholdes *i* (og et *j* indskydes foran det i udtalen, sé § 1 under *i*), f. eks. *tá-in, knæ-ið, bø-in* (gf. af *bøur*); dog fordobles undertiden kendeordets *n* i gf. og hf. ent. af de huk.-ord, der ende på en tvelyd eller lang selvlyd, og *i* bortfalder, som: *oynni, ánna, kúnna;* ordene *gjá* (*gjógv*), *lá* (*lógv*) og *krá* (*krógv*), have i disse to forholdsformer *gjónni, lónni, krónna,* for *gjáini, láini, kráina* Kendeordets *i* bortfalder ligeledes i nf. og gf. flt. af hak.- og huk.-ordene, som *akrar-nir* (for *akrar-inir*), *gentur-nar,* pigerne, *gæsnar,* gæssene; gf. *akrar-nar.* I huk.-ordene af den stærke böjnings 3. klasse, der have en udvidet form i flt., falder denne udvidelse atter bort, når kendeordet kommer til: *kløur, klørnar; frúur, frúrnar,* ganske som *tærnar, kýrnar,* der i den ubest. form ikke få nogen udvidelse. I de hak.- og huk.-ord, der i flt. ende på *-ur,* af den stærke böjn. 3. klasse, assimileres dette *r* aldrig i udtalen med det. følgende *n*, f. eks. *føturnir, bøkurnar* (der aldrig udtales *føtunnir, bøkunnar*) — eller ofte: *føtrinir, bøkrinar.*

Ejeformen i ent. har afvigelser, idet navneordets endelse *-s* og *-ar* nu alm. kastes bort i daglig tale; altså *kongins* for *kongsins, vinins* for *vinarins.* I huk.- og ik.-ordene i ent., såvelsom overalt i flt., bruges yderst sjælden de regelrette former af ef., så de ere på veje til at dø ud, da man alm. omskriver dem ved forholdsord; man hører vel former som *landsins, hjartans, eygnanna* o. l., især i stednavne som *Hellunar-rók* (af *hella,* en flad sten), *Dreingjanna-mørk* (drengenes jord), o. l., men dette kan dog kun betragtes som levninger af den bestemte ejeform.

I hf. flt. bortfalder *m* (*n*) af navneordets endelse, og *num* (*nun*) lægges til, f. eks. *vinum* bliver til *vinunum;* stundom høres her sådanne urigtige former som *gæsnum* (da det i nf. flt. hedder *gæsnar*), *mýsnum,* for *gásunum, músunum; klørnum* (dog sjældnere) for *klónum.*

I enkelte tilf. udøver kendeordet indflydelse på navneordet: i ik.-ordene på *-ur* bliver *u* udstødt, som: *látrið, tróðrið, vegrið, legrið* (for *veðrið, leðrið,* jf. § 14); ligeledes forekommer af *høvur* el. *høvd* (*höddr*) ved tilföjelse af det bestemte kendeo. kun formen *høvdið* (*höddið*); jf. § 27.

Når *ei* (udvidet *e*, jf. § 7), i böjningen er bleven til *o* foran *ng*, forandres dette *o* — dog langtfra overalt på Færøerne — atter til *ei* på grund af kendeordets *i;* eks.:

Digitized by Google

song, seingin, seingina, seingini; drong, dreingin o. s. v. Alm. dog *songin, drongin.*

Tillægsordene.

§ 47. Medens navneordene böjes enten stærkt eller svagt, kan ethvert tillægsord i reglen böjes både stærkt og svagt; stærkt, når det står ubestemt (*langur vegur*, en lang vej), og svagt når det står bestemt (*hin* el. *tann langi vegurin*, den lange vej).

A. Den stærke (ubestemte) form.

§ 48. Denne nærmer sig en del til navneordenes stærke böjning. Hvor *a* findes i stammen, bliver det i reglen ved u-omlyd til *ö* (i hf. flt. samt hf. ent. i hak. og ik., nf. huk. ent. og nf. og gf. ik. flt.). Som böjningsmønster opstilles *spakur*, spag.

	hak.	huk.	ik.
Ent. nf.	spakur	spök	spakt
gf.	spakan	spaka	spakt
hf.	spökum, -un	spakari	spökum, -un
	(ef spaks	—	spaks)
Flt. nf.	spakir	spakar	spök
gf.	spakar	spakar	spök
hf	spökum, -un	spökum, -un	spökum, -un
	(ef. spakra	spakra	spakra)

Ved böjningen må bemærkes hf. i ent., idet denne i huk. altid har en udvidet form på *-ari* for *-ri*, som *góðari, spakari, gráari* (isl. *góðri, spakri, grárri*) og i ik. altid ender på *-um* (*-un*), ligesom i hak., f. eks. *góðum, spökum* (isl. *góðu, spöku*). Eff. af tillægsordene ere nu omtrent forsvundne af sproget, da man for at undgå dem bruger omskrivninger med forholdsord og stundum ligesom i dansk sætter tillægsordet i gf. til navneordet i ef. (*gamlan manns* for *gamals manns*). Dog findes det endnu i visse forbindd., som: *góðs manns barn, deyðs manns arvingi, til góðs* (ironisk brugt i betydn.: forgæves), o. lign. Ef. flt. ender snart på *-a*, som *góða manna börn*, gode menneskers börn, snart på *-ra*, f. eks. *valdra manna tjóð*, en skare af udvalgte mænd, *ungra manna siður*, ynglinges skik, o. l.

Digitized by Google

§ 49. Foran et *n* bliver *a* ved omlyd efter sædvane til *o*, f. eks. *sannur, sonn, satt*, sand; *vanur, von, vant*, tilvant; *langur, long, langt* (nordenfjords, hvor *ang* bliver til *eng: lengur, long [leng], lengt*). De ord, som have *æ* i roden (enten omlydt *á* eller for oldsprogets *é*), beholde det almindelig uforandret helt igennem böjningen, som *ræddur, rædd, rætt*, bange; *rættur, rætt*, rigtig; *lættur, lætt*, let; men i Strömødial. har vi, da *æ* udtales som *a*, også af dette *æ* fået omlyd til *ö* (*o*), som *ræddur, röddd; rættur, rött; lættur, lött; vænur, von, vænt* kan ifølge udtalen altså være både smuk og tilvant (= *vanur, von, vant*).

§ 50 De ord, hvis stamme, ender på *ð* eller *dd*, forandre dette til *t* foran intetkönnets endelse *t*, f. eks. *blíður, blítt*, venlig; *bráður, brátt*, hastig; *staddur, statt*, stedt *Góður*, god, har *gott* (ikke *gótt*). Men dersom der står en anden medlyd foran *ð* eller *d*, bortfalder dette i ik., som *harður, hörð, hart*, hård; *kaldur, köld, kalt*, kold; *meinsýndur, meinsýnt*, vanskelig at sé. Ender stammen på *tt* eller på *t* med en foregående medlyd, kommer intet nyt *t* til i ik., f. eks. *býttur, býtt*, dum; *braggóttur, braggótt*, pralende; *hentur, hent*, bekvem; nf. huk. er da her lig nf. ik. i ent.

§ 51. Har stammen en fordoblet medlyd, falder den ene af dem bort foran *t*, f. eks. *illur, ilt*, ond; *turrur, turt*, tör; *svinnur, svint*, betænksom, alvorlig.

§ 52. Når stammen endes på *g*, bliver dette alm. i udtalen assimileret med det efterfølgende *t*, f. eks. *dándisligur*, retskaffen; *högligur*, bekvem; *stuttligur*, morsom; *drúgvur*, dröj. I ik. lyde altså disse ord f. eks. *stuttlitt, drútt*. Hvor en medlyd er udstødt mellem *g* og *t*, som i *sagt* (af *sagdur*), *snögt* (af *snöggur* (glat), såvelsom i *lágt* (af *lágur*, lav) og *högt* (af *högur*, höj), høres *g* overalt tydelig. Ordet *nógvur* (for *nógur*), megen, rigelig, har i ik *nógv* (ikke som i isl.: *nógt*); *liðugur* (undertiden *liðin*, egl. fort. tillægsf. af *líða, leið*), har i flt. altid formen *lidnir*.

§ 53. Der findes ingen sammensmeltning af endelsens *r* i hak. med stammens *l, n, r, s* (som tilfældet er i isl.) undtagen i ordene på *-in* og *-il* samt tildels *-al*, heller ikke udstødelse af hak.-mærket *-ur* efter *vn, rs, rr*, o. s. v., hvilket findes i isl. Eks.: *sælur*, lyksalig (isl. *sæll*), *beinur*, lige, *vísur*, vis, tydelig; ligeledes: *javnur*, jævn (isl. *jafn*), *kyrrur*, rolig, *hvassur*, skarp, o. s. v.

Digitized by Google

§ 54. De ord, hvis rod ender på *á*, have i ik. ent. nf. og gf. et dobbelt *t*, f. eks. *mjáur, mjátt*, smal, *tráur, trátt*, harsk. Ender roden på *ó* eller *ú*, tilföjes (ligesom ved navneordene) et *gv*, hvilket beholdes gennem hele böjningen undtagen i ik. nf. og gf. ent., hvor kun den oprindelige form findes, f. eks. *flógvur* (for *flóur*), *flótt*, lunken; *trúgvur* (*trúur*), *trútt*, tro. Ender roden på *ý*, antages efter dette et *ggj* overalt undtagen i ik. nf. og gf. ent., f. eks. *nýggjur, nýtt*, ny; *lýggjur, lýtt*, varm.

§ 55. *Miður, mið, mitt*, medius, som er i midten, har udenfor nf. et *j* efter *ð* allevegne foran endelsens *a* og *u*, f. eks. gf. *miðjan, miðja;* hf. *miðjum, miðjarı*. Ordet forekommer ikke med svag böjning.

§ 56. En del ord, som ende på *-ur* i nf. hak., beholde *r* helt igennem böjningen i alle kön, men sammentrækkes foran de endelser, der begynde med en selvlyd. Eks.: *fagur, fögur, fagurt*, gf. *fagran, fagra, fagurt*, o. s. v., flt. *fagrir, fagrar, fögur* o. s. v. Således gå f. eks. *bitur*, skarp, *dapur*, nedslået eller tvivlrådig, *tepur*, yderlig, *vakur*, smuk, *vitur*, forstandig.

§ 57. En klasse af tillægsord ender på *-in* og *-il* (*-al*), med bortkastet hak.-mærke *-ur;* de bortkaste *i* overalt, hvor endelsen begynder med en selvlyd, og ende i ik. på *-ið*. Eks.: *nakin, nakin, nakið*, gf. *naknan, nakna, nakið*, hf. *naknum, naknari, naknum* (uden omlyd), [ef. *nakins*, —, *nakins*,] flt. nf. *naknir, naknar, nakin*, gf. *naknar, naknar, nakin*, hf. *naknum; lítil, lítil, lítið*, lille, gf. *lítlan, lítla, lítið*, o. s. v., flt. *lítlir, lítlar, lítil*, o. s v. Gf. ent. i hak., der i isl. i disse ord ender på *-inn*, ender i færøsk på *-an* (*-nan, -lan*).

§ 58. Som *nakin* böjes f. eks. *heppin*, heldig, *hyggin*, forsigtig, *løgin*, latterlig o. s. v., samt alle fort. tillægsff. af de stærke udso., som *bundin, fallin, komin, tikin*. Den fordobl'ede medlyd forenkles igen, når *i* udstødes, f. eks. *heppin, hepnan; fallin, falnan*. Når stammen ender på *ð*, går dette i de sammentrukne former over til *d*, som *loðin*, lådden, *lodnan; heiðin*, hedensk, *heidnir*.

§ 59. De ord, hvis stamme ender på *ó* og *ú*, indskyde i nf. ent. hak. og huk. samt i ik. nf. og gf. ent. og flt. *gv*, men bortkaste det atter i de øvrige forholdsformer, f. eks. *búgvin, búgvið*, tilberedt, moden, gf. *búnan, búna, búgvið*, hf. *búnum, búnari* o. s. v. Således gå også fort. tillægsff. *grógvin, rógvin, snúgvin*, i flt. *grónir, rónir, snúnir*.

§ 60. Som *lítil* böjes ordet *mikil*, megen, stor.

Digitized by Google

§ 61. *Gamal* (el. *gamalur*), *gomul*, *gamalt*, gammel, bøjes ligesom *nakin*, *lítil* (i gf. *gamlan*, *gamla*, *gamalt*, hf. *gomlum*, *gamlari*; flt. *gamlir*, *gamlar*, *gomul*). *Ymis* el. *ymissur*, *ymis*, *ymist*, forskellig, sammentrækkes ligeledes udenfor nf. (*ymsan*, *ymsum*, *ymsari*).

B. Den svage (bestemte) form.

§ 62. Tillægsordene have svag bøjning, når de stå bestemt med navneordet. *Hin* (nu ofte *tann*) sættes da foran tillægsordet, f. eks. *hin (tann) ungi maður* el. *maðurin*, den unge mand; *götan hin hála*, den glatte sti; men kendeordet kan også udelades og underforstås, som: *stóri Jákub*, *Ólavur lítli*, *Hesturin hái*, *Fjallið mikla*, *Hellan feita*, o. l. Som mønster opstilles *hin spaki*, den spage.

Ent. nf.	spaki	spaka	spaka
gf., hf., ef.	spaka	spøku	spaka

Flt. overalt spøku.

De ord, som sammentrækkes under den stærke bøjning, få også her de sammentrukne former, f. eks. *hin gamli*, *fagri*, *bitri*, *lodni*, *heidni*, *mikli*.

§ 63. Nogle få tillægsord bøjes svagt, både når de stå bestemt og ubestemt, f. eks. *fremmandi*, fremmed, dog også: *fremmandur*.

Gradforhøjelsen.

§ 64. Tillægsordenes højere og højeste grad dannes enten ved at føje 1) *-ri* og *-stur*, eller 2) *-ari* og *-astur* til stammen; i første tilfælde indtræder i-omlyd. Som eksempler tjene:

	første grad	højere grad	højeste grad
1)	háur (nu alm. høgur), høj	hærri el. hægri	hæstur el. hægstur
	fáur, få	færri	fæstur
	lágur, lav	lægri	lægstur
	fullur, fuld	fyllri	fyllstur
	stuttur, kort	styttri	stytstur
	tungur, tung	tyngri	tyngstur
	stórur, stor	størri	stø(r)stur (udt. stöstur)
	langur lang	longri (for leingri, egl. lengri)	longstur (for leingstur)
	trongur, trang	trongri	trongstur

Digitized by Google

	første grad	höjere grad	höjeste grad
2)	spakur, spag	spakari	spakastur
	vakur, smuk	vakrari	vakrastur
	fagur, skön	fagrari	fagrastur
	loðin, lådden	lodnari	lodnastur
	gráur, grå	gráari	gráastur

I de ord, hvis stamme ender på *á*, fordobles *r* ved tilföjelsen af *-ri* i höjere grad, f. eks. *fáur, færri; smáur, smærri.* — *seinur*, sén, har i höjere grad *seinni* (udt. *saidni*) og *seinari*, i höjeste grad kun formen *seinastur*.

§ 65. I en del tillægsord dannes höjere og höjeste grad af en anden stamme end den, der bruges i første grad:

gamal (gamalur), gammel	eldri	elstur
góður, god	betri	bestur
illur (vondur, óndur), ond	verri	ve(r)stur
mangur, mangen	fleiri	flestur
mikil, nógvur, megen	meiri	mestur
lítil, lille	minni	minstur

§ 66. En del höjere og höjeste grads former findes dannede af biord, uden tilsvarende første grad, f. eks. med end. *-ri: fremri*, længer foran, *fremstur* (af *fram*); *fyrri*, først af to, *fyrstur* (af *for, fyri*); *evri**), øvre, *efstur* (af *ov*); *nærri*, nærmere, *næstur* (af *ná*); *ytri*, ydre, *ytstur* (af *út*); *syðri* el. *sygri*, søndre, *syðstur* el. *sygstur* (af *suður*); den höjeste grad af dette ord forekommer sjælden uden med endelsen *-astur: sunnastur;* ved siden af *syðri* el. *sygri* bruges også *sunnari;* endvidere med end. *-ari: higari*, nærmere herved, *higastur* (af *higar*, hid); *handari*, længer borte (af *handan*, hinsides); *heimari*, nærmere hjemmet. *heimastur* (af *heim*, hjem); *niðari*, nedre, *niðastur* (af *niður*, ned); *síðari* senere, *síðastur* (oftest *síðstur*, af *síð, síðla*, silde); *eystari*, østligere, *eystast* (af *eystur*); *norðari*, nordligere, *norðastur* (af *norður*), o. fl.

§ 67. Den höjere grad mangler böjning, når tillægsordet står ubestemt; det hedder da f. eks. *spakari, fagrari* gennem alle kön og forholdsformer, både i ental

*) *Evri* bruges sjælden uden i forbind. *í evra* eller almindeligere *í erva (ið erva)*, höjere oppe; som tillægsord bruges formen *ovari*, også alm. *ovastur* for *efstur*.

Digitized by Google

og flertal; således også nutids tillægsformerne af udsagnsordene. Står tillægsordet derimod bestemt, böjes det i denne grad således:

Ent. nf.	spakari	spakara	spakara
gf., hf., ef.	spakara	spakaru	spakara
Flt.	overalt spakaru		

§ 68. Höjeste grad böjes stærkt, når den står ubestemt, i lighed med tillægsordets første grad, dog med den forskel, at höjere grad ingen omlyd har. Eks.: *spakastur*, nf. *spakastur*, *spakast* (for *spökust*), *spakast*; gf. *spakastur*, *spakasta*, *spakast*; hf. *spakastum* (for *spökustum*), *spakastari* o. s. v. Svagt böjes höjeste grad, når den står bestemt, nf. *spakasti*, *spakasta*, *spakasta*; gf., hf. og ef. *spakasta*, *spakastu*, *spakasta*; i flt. overalt *spakastu*.

Stedordene.

§ 69. De personlige stedord.

	første person	anden person	tredje person hak.	tredje person huk.
Ent. nf.	eg	tú	hann	hon
gf.	meg	teg	hann	hana
hf.	mær	tær	honum, -un	henni
ef.	mín	tín	hans, hansara	hennar, hennara
Flt. nf.	vær, vit	tær, tit	For tredje person lånes ik. og flt. af det påpegende stedord *tann*.	
gf.	os(s), okkum, -un	tykkum, -un		
hf.	osum, okkum, -un	tykkum, -un		
ef.	osara, okkara	tykkara		

Flertalsformerne *vær*, *os(s)*, *osum*, *osara* samt *tær* høre kun Norderø-Østerø-dialekten til, hvor de imidlertid mere og mere fortrænges af formerne *vit*, *okkum*, *okkara* og *tit*, som bruges i de øvrige diall. (angående Suderømålet og Sandømålet sé nedf.). Enkelte steder på Norderøerne og Østerøen kan man endnu træffe *vit* (*okkum*) og *tit* brugt som total i modsætning til *vær* (*os*, *osum*) og *tær*, der er flertal. I Søndenfjordsdialekten bruges for *okkum* i gf. flt. *okur*, i hf. flt. *okum*, *okun*, for *okkara* i ef. flt. *okara*, *okra*; ligeledes *tykur*, *tykum* el. *tykun*, *tykara* el. *tykra* for *tykkum*, *tykkara*. I alle disse Søndenfjordsformer lyder *k* som *g*. Medens man på Sandø i nf. flt. har *vit* og *tit*, bruger man på Suderø og tildels også på

Digitized by Google

Skuvø gff. *okur* og *tykur* som nf. (jf. norsk *dokker**) eller *dokke*) for 1. og 2. pers. flt. Nordenfjords, især i Strömødial., bruges *tygum*, *tygun*, udt. *tiun*, som nf. i høflig tiltale til en enkelt person, dog bruges i dette tilfælde på Norderøerne og Østerø meget alm. *tær*; men i de øvrige forholdsformer af 2. pers. bruges også her *tygum*, *tygara*, når man kun taler til én (til flere: *tykkum*, *tykkara*), eftersom *ydur*, *ydrum*, *ydrun* er forsvundet af talesproget og kun findes i kvæderne (f. eks. *vil eg fyri ydrum greina . . .*; *ydur alla Noregs menn*).

I ef. af 3. persons stedord ere formerne *hans* og *hennar* ved at fortrænges af *hansara* og *hennara*.

§ 70. Det tilbagevisende stedord, der er ens i alle kön og tal, böjes: gf. *seg*, hf. *sær*, ef. *sín*.

§ 71. Ejestedordene ere: *mín*, min, *tín*, din, *sín*, sin. og *vár*, vor; istedenfor de øvrige, som ikke findes længer, bruges ef. af de personl. stedord (*okkara*, *tykkara*). *Vár* forekommer kun i höjere stil, og böjes da som et tillægsord (nf. *vár*, *várt*; gf. *váran*, *vára*, *várt*; hf. *várum*, *vári*; ef. *várs*; nf. flt. *várir*, *várar*, *vár* o. s. v.); i daglig tale erstattes det af *okkara*. *Mín* böjes:

Ent. nf.	mín,	mín,	mítt	Flt.	mínir, mínar, míni
gf.	mín,	mína,	mítt		mínar, mínar, míni
hf.	mínum,	míni,	mínum		mínum
(ef.	míns,	[mínar,]	míns)		(mína)

For hf. ent. i huk.: *míni* bruges ofte *mínari*.

Som *mín* gå også *tín* og *sín*.

§ 72 De påpegende stedord ere: *tann*, den, *hin*, hin, *hesin*, denne, og *hasin*, den dér.

1. *tann* böjes således:

	hak.	huk.	ik.		hak.	huk.	ik
	Enkelttal				Flertal		
nf.	tann	tann	tað	nf.	teir	tær	tey
gf.	tann	ta (tá)	tað	gf.	teir (tá)	tær	tey
hf.	tí (teim)	teirri, tí	tí	hf.	teim, teimun		
(ef.	tess	teirrar	tess)	ef.	teirra		

*) Skönt Aasen ikke har nævnt formen *dokker* som nf. i sit ypperlige værk: Det norske folkesprogs grammatik, tror jeg dog i året 1831, på udøerne i Bergens stift, også at have hørt *dokker (doke)* brugt som nævneform, hvorvel det egenlig er en gf. (på norsk forekomme i gf. også formerne *dikke* og *dykke*, se § 254).

Digitized by Google

Den gamle nf. *sá* er nu ganske forsvunden af daglig tale og træffes kun undertiden i kvæderne, hvor den da både er hak. og huk. nf. Formen *tá* i gf. huk. ent. og gf. hak. flt. træffes kun på Suderø. Hf. ent. synes efterhånden at ville antage formen *tí* for alle kön; *teim* er sjældent (man siger således: *tí manni*); *teirri* bruges dog endnu overalt af ældre folk og i afsides bygder. I hf. flt. vinder formen *teimun* mere og mere overhånd over *teim*.

2. *hin, hitt*, hin, hint, böjes således:

Enkelttal			Flertal		
nf. hin	hin	hitt	nf. hinir	hinar	hini
gf. hin	hina	hitt	gf. hinar	hinar	hini
hf. hinum	hini	hinum	hf.	hinum	
(ef. hins	[hinar]	hins)	ef.	mangler	

Ved siden af hf. ent. huk. *hini* bruges også *hinari*; på Suderøen træffes også her og i de følgende stedord den ældre form på *-a* i gf. flt. hak. (*hina*).

3. *hesin, henda, hetta* (isl. *þessi, þetta*), denne, dette, böjes:

hak.	huk.	ik.	hak.	huk.	ik.
Enkelttal			Flertal		
nf. hesin	henda	hetta	nf. hesir	hesar	hesi
gf. henda	hesa	hetta	gf. hesar	hesar	hesi
hf. hesum	hesi	hesum	hf.	hesum	

For gf. hak. *henda* (ikke nf. huk.) bruges også *hendan*, når det står ene, eller der skal lægges eftertryk derpå; for hf. huk. *hesi* findes ligeså ofte *hesari*.

Hesin bruges ofte i betydning af »denne her« (nærmest ved den talende) og modsættes da et andet stedord, der opr. er en anden form af det samme ord, nemlig *hasin, handa, hatta*, den dér, den fjærnere; dette ord böjes ligesom *hesin* (gf. *handa, hasa, hatta*; hf. *hasum, hasi* el. *hasari, hasum*; flt. *hasir, hasar, hasi* o. s. v.). Også i norske diall. findes *denna* og *danna* (Aasens gramm. § 258) i samme betydn. som *hesin* og *hasin*.

4. Til de påpegende stedord kunne også henføres *tílíkur, slíkur*, slig, sådan; *samur* (*samur, som, saml*), den samme; *sjálvur*, selv. De böjes alle som tillægsord. *Samur* har enten stærk böjning, og sættes da gærne i

Digitized by Google

spidsen (*samir eru dreingirnir*), eller almindeligst svag (*hin sami maðurin*).

§ 73. Henvisende stedord. Som henvisende stedord bruges de uböjelige småord *ið* el. *íð* og *sum*, som.

§ 74. Spörgende stedord ere *hvat*, hvad, og *hvör*, hvem. *Hvat* bruges kun i ik.; gf. *hvat;* hf. *hví* som bio., hvorfor, hvortil.

Hvör, hvilken, böjes således:

	hak.	huk.	ik.		hak.	huk.	ik.
	Enkelttal				Flertal		
nf.	hvör	hvör	hvört	nf.	hvörjir	hvörjar	hvörji
gf.	hvönn	hvörja	hvört	gf.	hvörjar	hvörjar	hvörji
hf.	hvörjum	hvörji	hvörjum	hf.		hvörjum	
(ef.	hvörs	[hvörjar]	hvörs)	(ef.		hvörja)	

Ved siden af *hvörji* (hf. ent. huk.) findes *hvörjari* (grunden, hvorfor det på fær. ikke hedder *hverji*, *hverjum* o. s. v., er oplyst i lydlæren § 10). For nf. og gf ent. i ik. træffes hyppigt formen *hvat*, *hvat fyri*.

§ 75. Ubestemte stedord ere: *ein*, *onkur* (*einhvör*), *nakar*, en, nogen, en eller anden; *hvör*, enhver; *annar*, en anden, *annarhvör*, hver anden; *báðir*, begge; *hvörgin*, ingen af to; *eingin*, *ongin*, ingen.

1. *ein* böjes som *mín*, sé § 71.

2. *onkur* (*einhvör*) böjes således:

	hak.	huk.	ik.
Ent. nf.	onkur	onkur	okkurt
gf.	onkun	einahvörja	okkurt
hf.	einumhvörjum	einihvörji (-ari)	einumhvörjum
(ef.	onkurs	[einarhvörjar]	onkurs)

I flt. finder ingen sammentrækning sted, men begge ordene böjes på sædvanlig måde hvert for sig, altså *einirhvörjir*, *einarhvörjar*, *einihvörji* o. s. v.

3. *nakar* böjes på et par former nær som et ubestemt tillægsord:

Ent. nf.	nakar	nökur	nakað	Flt.	nakrir	nakrar	nökur
gf.	nakran	nakra	nakað		nakrar	nakrar	nökur
hf.	nökrum	nakrari	nökrum			nökrum	

4. *hvör*, *hvör*, *hvört*, der kun bruges i ent., böjes som det spörgende stedord *hvör*.

Digitized by Google

5. *annar* böjes:

Ent. nf.	annar	onnur	annað	Flt. aðrir	aðrar onnur
gf.	annan	aðra	annað	aðrar	aðrar onnur
hf.	öðrum	aðrari	öðrum		öðrum
ef.	annars	(annarar)	annars		(annara)

6. I *annarhvör* böjes begge led, gf. *annanhvönn*, hf. hak. og ik. *öðrumhvörjum*, huk. *aðrihvörjari* (*aðri* sammentrukken form for *aðrari*). — Svarende til ik. af on. *annarhvárr*, en af to, findes på færøsk *annaðhvört*, et af to, brugt som bindeord: *annaðhvört — ella*, enten — eller.

7. *báðir* böjes:

Flt. nf.	báðir	báðar	bæði
gf.	báðar	báðar	bæði
hf.		báðum	
(ef.		beggja)	

Formen *beggja* træffes kun i kvadene og dér endda sjælden.

8. *hvörgin* böjes:

Ent. nf.	hvörgin		hvörgin	hvörki
gf.	hvöngan,	hvörgan	hvörga	hvörki
hf.	hvörgum		hvörgari	hvörgum
Flt. nf.	hvörgir	hvörgar	hvörgi	
gf.	hvörgar	hvörgar	hvörgi	
hf.		hvörjum		

9. *eingin* böjes:

Ent. nf.	eingin, ongin	eingin, ongin	einki, onki
gf.	ongan	onga	einki, onki
hf.	ongum	ongari	ongum
(ef.	einkis, onkis	—	einkis, onkis)
Flt. nf.	eingir, ongir	ongar	eingi, ongi
gf.	ongar	ongar	eingi, ongi
hf.		ongum	
ef.		mangler	

10. Ord som *allur*, al, *mangur*, mangen, *summur*, nogen, o. l., böjes som tillægsord, hf. flt. *öllum*, *mongum*, *summum*.

Digitized by Google

Talordene.

§ 76. Grundtallene ere: *ein, tveir, tríggir, fýra, fimm, sex, sjey, átta, níggju, tíggju, ellivu, tólv, trettan, fjúrtan, fimtan, sextan, seytjan, átjan, nítjan, tjúgu; ein og tjúgu* o. s. v.; — *tríati* el. *tretivu, fjöruti, fimti* el. *hálvtrýsinstjúgu* (*hálvtrýss*), *sexti* el. *trýsinstjúgu* (*trýss*), *sjeyti* el. *hálvfjerðs*(*instjúgu*), *áttati* el. *fýrs*(*instjúgu*), *níti* el. *hálvfems*(*instjúgu*), *hundrað, hundrað og tíggju, hundrað og tjúgu* el. *stórt hundrað; — tvey hundrað, trý hundrað* o. s. v.; *túsund, túsin.*

Af disse böjes de tre første:

Ent. nf.	ein	ein	eitt	Flt.	einir	einar	eini
gf.	ein	eina	eitt		einar	einar	eini
hf.	einum	eini	einum			einum	
(ef.	eins	—	eins)			—	

nf.	tveir	tvær	tvey
gf.	tveir (tvá)	tvær	tvey
hf.		tveimun	
(ef.		tveggja)	

nf.	tríggir	tríggjar	trý
gf.	tríggjar	tríggjar	trý
hf.		trimum	
(ef.		tríggja)	

For *eini* i hf. huk. ental bruges oftere *einari;* ef. *eins* forekommer ofte i kvadene. Formerne *tvá* og *tógva* (for *tóa*) findes ligeledes ofte i kvadene, især som de synges på Suderøen; ef. *tveggja* er kvadform og findes desuden i enkelte talemåder, som: *tiga skal millum tveggja vina.* De øvrige ere uböjelige undtagen *túsund,* der böjes som et intetkönsord (se § 19). De første ti talord kunne bruges som navneord og böjes da som *eyga* i flt., f. eks. *tveyuni, áttuni* (toen, otten, i kortspil); *eini tíggju* (el. *tíggjur*), en halv snes; *eini tjúgu,* en snes; *hesi tjúguni,* denne snes.

Nu bruges almindelig den danske tællemåde ved tallene over 20; men ved mål, f. eks. af jorder, bruges kun den gamle regning efter tierne, som *áttati ál,* et

Digitized by Google

stykke jord på 80 □ alen. Ved optælling af fisk, får og andet, hvoraf der skal gives tiende, regner man endnu bestandig efter *stórt hundrað* ɔ: 120. Når man (som i dansk) tæller efter tyverne, bruger man i enkelte bygder sådanne sammensætninger som: *trettan og tjúgu* ɔ: 33, *fimtan og trýsinstjúgu* ɔ: 75, *átjan og fýrsinstjúgu* ɔ: 98.

§ 77. Ordenstallene ere: *fyrsti, annar, triði, fjórði, fimti, sætti, sjeyndi, áttundi, níggjundi, tíggjundi, ellifti, tólfti, trettandi, -undi, fjúrtandi, -undi, fimtandi, -undi, sextandi, -undi, seytjandi, -undi, átjandi, -undi, nítjandi, -undi, tjúgundi, tjúgundi og fyrsti* el. *ein og tjúgundi; — tríatiundi, fjörutiundi, fimtiundi, sextiundi* o. s. v. Ved de fleste af ordenstallene over 20 bruger man nu almindelig de danske former: *ein og tjúgundi, tredifti; hálvtrýsinstjúgundi* o. lign.

Disse ord gå som tillægsordene efter den svage böjning. *Triði* har *j* foran endelsen *a* og *u*: Ent. nf. *triði, triðja, triðja;* gf, hf., ef. *triðja, triðju, triðja;* flt. *triðju.* Kun *annar* böjes stærkt og ikke svagt, skönt det som ordenstal står bestemt; dets böjning findes opstillet under de ubestemte stedord.

§ 78. *Tvinnir* og *trinnir* böjes som tillægsord; disse to, såvelsom flt. af *ein,* svare i betydningen til det danske: et par (to par, tre par), f. eks. *einar brøkur,* et par benklæder; *tvinnir vöttir,* to par handsker, *trinni sokkabond,* tre par strömpebånd (*tveir vöttir, trý sokkabond* betyder derimod to enkelte vanter, tre enkelte strömpebånd). For at betegne: to, tre år gammel, bruges ofte *tvævetur, trævetur,* hvilke böjes som *fagur.*

Den tredje, fjerde, femte, sjette, ottende del af noget udtrykkes ved *triðjungur, fjórðungur, fimtungur, sættungur* (dog oftere *fimti, sætti partur*), *átiungur;* for endelsen *-ungur* bruges her meget alm. *-ingur.* Til sammensætninger bruges *tví, trí, fer* (*fjór*) og ellers grundtallene uforandrede, f. eks. *einfaldur,* enkelt, *tvífaldur,* dobbelt; *trímenningur,* næstsøskendebarn; *fermenningar,* de, som nedstamme i fjerde led fra samme mand; *sexfaldur,* seksdobbelt; *hundraðfalt,* o. s. v. For at udtrykke en, to, tre gange bruges almindelig ordet *ferð: eina ferð, tríggjar ferðir;* for *tvær ferðir* bruges ofte *tvær reisur* (ligesom i svensk *två resor*), men ikke ved de andre talord. *Sinn* (*sinni*), som ligeledes betyder gang, bruges sjælden uden ved ordenstal, f. eks. *í annað, triðja, fjórða sinn.*

Digitized by Google

Udsagnsordene.

§ 79. Udsagnsordene have tre arter: handleart, middelart (der egenlig kun er handlearten, hvormed det tilbagevisende stedord er sammensmeltet) og lideart, der dannes på samme måde som middelarten, men dog meget hyppig endnu (som oprindelig) udtrykkes ved omskrivning.

De usammensatte tider ere nutid og fortid.

Måderne ere den fremsættende og den forestillende (ønskende) måde, bydemåden, navnemåden el. navneformen samt nutids og fortids tillægsform. Brugen af den forestillende måde er nu bleven meget indskrænket i færøsk; i betingelsessætninger er den helt bortfalden, og kun i kvadene forekomme levninger, som: *væri, stæði* (fort. forest. måde af *vera, standa*).

§ 80. Udsagnsordene kunne henføres til to hovedgrupper, eftersom de have stærk eller svag böjning. Skelnemærket er navnlig fortiden, som i den stærke böjning er énstavelset og dannet ved aflyd, i den svage derimod flerstavelset på grund af endetillæg.

A. Den stærke böjningsmåde.

§ 81. Hovedformerne (hvoraf de andre former dannes) ere navneform, fortids fremsættende måde 1. pers. ent. og 1. pers. flt. samt fortids tillægsform.

Nutid fremsætt. måde dannes af navneformen; i 1. pers. ent. forandres *a* til *i*, som ikke fremkalder omlyd, f. eks. *taka*, tage, *eg taki*, jeg tager; *njóta*, nyde, *eg njóti*, jeg nyder; 2. og 3. pers. ent., som ende på *-ur*, have derimod *i*-omlyd (*tekur, nýtur*). Flertal er nu alm. helt igennem lig navneform; dog forefindes i Norderødial. endnu endelserne: 1) *-un* (for *-um*), 2) *-ið* el. *-un*, 3) *-a*.

Nutid forest. måde ender helt igennem på *-i*.

Bydemåden er i 2. pers. ent. lig navneformen med bortkastet *a* (*tak*); 1. og 2. pers. dannes ved endelserne *-um* (*-un*), *-ið* (*tökum, takið*).

Fortids fremsætt. måde éntal er éns i 1. og 3. pers. (*eg, hann tók*); 2. pers. dannes ved tilföjelsen af *t* el. almindeligst (nordenfjords) *-st* (*tú tókt* el. *tókst, tú drapt* el. *drapst*). Ender stammen på *ð* el. *t* el. lang vokal, så enten bortfalder 2. persons *-t* (søndenfjords, Sandø) eller

Digitized by Google

også tilføjes *-st* (ikke *-t*), f. eks. *biðja*, bede, *tú bað* el. *tú baðst*, du bad; *bróta*, bryde, *tú breyt* el. *tú breytst*, du brød; *liggja*, ligge, *tú lá* el. *tú lást*, du lå. På Sandø høres *st* meget sjælden, idet her 2. pers. enten ender på *-t* eller også er lig 1. pers., som *tú tókt* el. *tú tók*. Ender stammen på *r*, tilføjes i 2. pers. ent. kun *t*, som: *tú bart, tú fórt* (af *bera, fara*). — Frems. fort. flt. ender i alle 3 personer på *-u* (undertiden i Norderødial. på *-um* el. alm. *-un, -ið (-un), -u*).

Fortids forest. måde er nu så at sige helt forsvunden af talesproget; se nærmere § 79. Den dannedes egl. af stammen i fort. frems. måde flt. ved i-omlyd, bevaret i udtryk som: *Gud gævi* (gud give), også meget hyppig *Gud gávi* uden omlyd (fort. frems. måde 1. pers. flt. i on.: *gávum*, på færøsk nu: *góvu*). I kvadene træffes former som *væri* (af *vera*), *stæði* (af *standa*), der forudsætte former som *váru, stáðu* (nu: *vóru, stóðu*) i fort. frems. m. flt.

§ 82. I nogle udsagnsord ender i nutid stammen på et *j*, som dog bortfalder under böjningen, undtagen foran endelserne *-um* el. *-un, -a*, f. eks. *syngja*. synge. *eg syngi, tú, hann syngur, vit syngja (vær syngjum)*.

§ 83. Udsagnsordene inddeles i 6 klasser med afl y d e n som skelnemærke. Hovedkendemærkerne for disse 6 klasser er følgende selvlyd i fortid:

I.	Fortid	frems.	måde	ent.	*a* (sjæld. *ö*),	flt.	*u*
II.	—	—	—	—	*a*,	-	*ó*
III.	—	—	—	—	*ó*,	-	*ó*
IV.	—	—	—	—	*ei*,	-	*i*
V.	—	—	—	—	*ey*,	-	*u*
VI.	(a) —	—	—	—	*e*,	-	*e, i*
	(b) —	—	—	—	*æ*.	-	*æ, ó*

I den følgende udsigt over de stærke udsagnsord anføres navneformen, frems. nutid 3. pers. ent. og flt. og fortids tillægsform.

Digitized by Google

§ 84. Første klasse.

navnef.	nutid	fortid		fort. tilf.
		ent.	flt.	
i, e (ja)	*i, e*	*a (ö)*	*u*	*u, o*
y, ö	*y, ö*			
binda, binde	bindur	bant	bundu	bundið
finna, finde	finnur	fann	funnu	funnið
spinna, spinde	spinnur	spann	spunnu	spunnið
springe, springe	springur	sprakk	sprungu	sprungið
stinga, stikke	stingur	stakk	stungu	stungið
svimja, svømme	svimur	svam	svumu	svomið*)
vinda, vinde, sno	vindur	vant	vundu	vundið
vinna, vinde, sejre, udføre	vinnur	vann	vunnu	vunnið
brenna, brænde	brennur	brann	brunnu	brunnið
drekka, drikke	drekkur	drakk	drukku	drukkið
renna, løbe, rinde	rennur	rann	runnu	runnið
bresta, briste, knalde	brestur	brast	brustu	brostið
detta, falde	dettur	datt	duttu	dottið
gella, gjalde, knalde	gellur	gall	gullu	gollið**)
gleppa, glippe	gleppur	glapp	gluppu	gloppið
gretta, slå fejl	grettur	gratt	gruttu	grottið***)
hveppa, fare sammen	hveppur	hvapp	hvuppu	hvoppið†)
nerta, røre	nertur	nart	nurtu	nortið††)
skella, larme	skellur	skall	skullu	skollið
skelva, skælve	skelvur	skalv	skulvu	skolvið
skreppa, liste sig bort, glide bort	skreppur	skrapp	skruppu	skroppið
sleppa, slippe	sleppur	slapp	sluppu	sloppið
smella, smælde	smellur	small	smullu	smollið†††)
smetta, smutte	smettur	smatt	smuttu	smottið
spretta, spire	sprettur	spratt	spruttu	sprottið
verða, blive	verður	varð	—	orðið
gjalda, betale	geldur	galt	guldu	goldið

*) også undertiden svagt böjet: *svumdi, svumt.*
**) også svagt: *gelti, gelt.*
***) også svagt: *gretti, grett.*
†) også svagt: *hveppa (hvepti) seg*, for *hveppa.*
††) også undertiden svagt: *nerti, nert.*
†††) også undert. svagt: (*smelti* el. *smeldi*), *smelt.*

Digitized by Google

syngja, synge	syngur	seyng, sang	sungu	sungið
hvōkka, forskrækkes	hvōkkur	hvökk*)	hvukku	hvokkið
hvōrva, forsvinde	hvörvur	hvarv	hvurvu	hvorvið el. horvið
rōkka, nå, vige tilbage	rōkkur	rōkk*)	rukku	rokkið
stōkka, briste	stōkkur	stökk*)	stukku	stokkið
svōlla, bulne	svöllur	svöllur	svall	svollið
svōlta, hungre	svöltur	—	—	(soltin)
sōkka, synke	sökkur	sökk*)	sukku	sokkið

Mere for sig selv står:

bregða, svinge	bregður	brá	—	bregðið el. brigðið, brog(ð)ið

Bregða i betydn. svinge er nu så godt som forældet; en svagtböjet form *bregda (-aði)* er alm. i betydn. flette bånd; svagtböjet *bregða* el. *brigða* (udt. brēa, bræija, brija), *-aði*, betyder: slægte på; sé nærmere ordsamlingen. *Soltin* (af *svölta*) bruges nu som tillægsord i betydning mager, egl. udhungret. For *varð* (af *verða*) bruges også *vart*, som i svensk og norsk; fortid flertal bruges alm. af *vera*, altså *vóru* for *vurðu*. I stedet for *varð, vóru, vorðið* bruges ofte *bleiv, blivu, blivið* af *bliva*.

§ 85. Anden klasse.

navnef.	nutid	fortid ent.	fortid flt.	fort. tilf.
e (ö), i e		*a (-á for -ag)*	*ó*	*i (ö) o*
drepa, dræbe	drepur	drap	drópu**)	dripið
geva, give	gevur	gav	góvu	givið
leka, lække	lekur	lak	lóku	likið
lesa, læse	lesur	las	lósu	lisið
reka, drive	rekur	rak	róku	rikið
vega, viga, veje***)	vegur	vá	vógu	vigið
kvōða, kvæde	kvōður	kvað	kvóðu	kvöðið

*) ved siden af *hvökk, rökk, stökk, sökk* bruges også formerne *hvakk, rakk, stakk, sakk*.

**) også: *drupu*.

***) findes også (i Sydströmødial.) svagt böjet: *vigar, vigaði, vigað*.

Digitized by Google

biðja, bede	biður	bað	bóðu	biðið
gita, avle, kunne	gitur	gat	gótu	gitið
liggja, ligge	liggur	lá	lógu	ligið
sita, sidde*)	situr	sat	sótu	sitið
bera, bære	ber	bar	bóru	borið
nema, tage ved, røre ved	nemur	nam	nómu	nomið
skera, skære	sker	skar	skóru	skorið
veva, væve	vevur	vav	vóvu	vovið

Afvigende ere:

navnef.	nutid	fortid		fort. tilf.
		ent.	flt.	
eta, æde, spise	etur	át	ótu	etið
fregna, spörge	—	frá**)	—	—
koma, komme	kemur	kom	komu	komið
síggja, sé	sær	sá	sóu	sæð
sova, sove	svevur	svav	svóvu	sovið
troða, truða, træde	treður	(trað) tróð	tróðu	troðið
vera, være	er	var	vóru	verið

Vera böjes i nutid frems. måde således: (ent.) *eri, ert, er,* (flt.) *eru.* Nutid i forest. måde hedder: *veri* (ønskende).

Medens *á* og *ó* hyppig ombyttes i oldsproget (sé Gíslasons Um frumparta íslenzkrar túngu í fornöld, s. 26 flg.), og flere ord af denne klasse særlig nævnes som havende *ó* for *á* i fortid flt. (jfr. Munch og Unger: Norrønasprogets Grammatik, s. 25), er det vel værdt at bemærke, at Færingerne helt igennem i disse flertalsformer have *ó* for *á*. Den samme ejendommelighed ved denne klasse udsagnsord findes også i nogle norske diall. (Aasens Gramm., s. 170—71). Men da man i færøsk finder *væri* som den betingede måde i fortid af *vera*, forudsætter dette *æ* formen *váru*, da *ó* aldrig i færøsk går over til *æ*, men til *ø;* ligeledes forudsætter *svæva*, at dræbe (egl. dysse i søvn), formen *svávu* og ikke *svóvu*. *Gita* i betydn. avle eller kunne findes kun i

*) også, sjælden, *sitja*.

**) kun i kvadene; nu böjes *fregna (fregnast)* svagt: *fregnaði, fregnað*.

Digitized by Google

kvæderne; i de nu brugelige betydninger: omtale eller gætte böjes det mest svagt: *gitti, gitt.* Fortid af *troða* hedder i kvæderne alm. *tróð*, i betydn. befrugte (om hanfugle) har ordet derimod svag böjning: *troðaði, troðað.* Hvorfor Færingerne sige *kvöða, kvöðin*, er oplyst i lydlæren § 10. Ved siden af *síggja* findes i kvadene formen *sjá. Bera, skera, siggja* og *vera* endes på *t* i 2. pers. ent. i nutid: *fert, skert, sært* og *ert;* i alle de øvrige ord er 2. pers. lig 3. pers.

86. Tredje klasse.

navnef.	nutid	fortid		fort. tilf.
		ent.	flt.	
a (ö), á	*e (æ, ö)*	*ó*	*ó*	*a, i (o)*
ala, opføde*)	elur	ól	ólu	alið
fara, drage, rejse	fer	fór	fóru	farið
gala, gale	gelur	gól	gólu	galið
laða, lade, læsse**)	leður	lóð	lóðu	laðið
mala, male	melur	mól	mólu	malið
standa, stå	stendur	stóð	stóðu	staðið
vaða, vade	veður	vóð	vóðu	vaðið
vaxa, vokse***)	vexur	vóx	vóxu	vaxið
aka, age	ekur	ók	óku	ikið
draga, drage, trække	dregur	dró	drógu	drigið
grava, grave†)	grevur	gróv	gróvu	grivið
taka, tage	tekur	tók	tóku	tikið
sláa, slå	slær	slóþ)	slógu	sligið
tváa, to, vaske	tvegur	tvó	tvógu	tvigið
svörja, sværge	svör	svór	svóru	svorið
stjala, stjæle	stjelur	stjól	stjólu	stolið

Ligesom i den foregående klasse findes her ord,

*) alm. stærkt böjet i kvadene; nu næsten altid svagt: *aldi, alt*, undtagen i nutid *(elur).*

**) også svagt: *laddi, latt.*

***) også: *vexa* el. *vöxa*; i fortid hyppigt også: *vax, vuxu.*

†) høres nu også svagt böjet: *gravaði, gravað.*

††) for *slóg* bruges hyppigt formerne: *slerdi, slerdu (sleri, sleru).*

Digitized by Google

der ikke få böjningstillæget *-ur* i 2. og 3. pers. ent. i nutid; de få i 2. pers. *t* lagt til stammen *(fert, slært, svört)*, medens 3. pers. lader sig nöje med den nøgne stamme *(fer, slær. svör)*. *Stjala* er ved uregelmæssig analogisering kommen til at høre til denne klasse i stedet for til anden.

Endnu kan bemærkes, at i kvæderne undertiden (sjælden) kan træffes en fortidsform som *skóp*, levning af et stærktböjet *skapa*, skabe, der nu altid böjes svagt *(skapaði, skapað)*.

§ 87. Fjerde klasse.

navnef.	nutid	fortid		fort. tilf.
		ent.	flt.	
í		*ei*	*i*	*i*
bíta, bide	bítur	beit	bitu	bitið
blíva, blive	blívur	bleiv	blivu	blivið
dríta, göre sit behov*)	drítur	dreit	dritu	dritið
dríva, drive	drívur	dreiv	drivu	drivið
glíða, glide	glíður	gleið	gliðu	gliðið
grípa, gribe	grípur	greip	gripu	gripið
hvína, hvine, pibe	hvínur	hvein	hvinu	hvinið
líða, 1) lide, gå, 2) lide, döje	líður	leið	liðu	liðið
líta, sé	lítur	leit	litu	litið
míga, lade sit vand	mígur	meig	migu	migið
níga, böje sig	nígur	neig	nigu	nigið
níta, pine, smerte	nítur	neit	nitu	nitið
ríða, ride	ríður	reið	riðu	riðið
rína, hvine	rínur	rein	rinu	rinið
rísa, rejse sig, stå op	rísur	reis	risu	risið
ríva, rive	rívur	reiv	rivu	rivið
síga, synke	sígur	seig	sigu	sigið
skína, skinne	skínur	skein	skinu	skinið
skíta, cacare	skítur	skeit	skitu	skitið
skríða, skride	skríður	skreið	skriðu	skriðið
slíta, slide	slítur	sleit	slitu	slitið
stíga, stige	stígur	steig	stigu	stigið
svíða, svide	svíður	sveið	sviðu	sviðið
svíkja, svige	svíkur	sveik	sviku	svikið
tríva, gribe	trívur	treiv	trivu	trivið
víkja, vige	víkur	veik	viku	vikið

*) også undertiden svagt: *drítti, dritt*.

Digitized by Google

Klíva, kleiv er tabt; *klúgva* (sé 5te kl.) bruges både i betydning af klatre *(klíva)* og kløve *(kljúva)*; derimod forekommer både navneordet *kleiv*, en stejl opgang (af *klíva*), og *kleyv*, en klov (af *klúgva*).

§ 88. Femte klasse.

navnef.	nutid	fortid		fort. tilf.
		ent.	flt.	
jó, ó, jú, ú	*ý*	*ey*	*u*	
bjóða, byde	býður	beyð	buðu	boðið
bróta, bryde	brýtur	breyt	brutu	brotið
fl(j)óta, flyde	flýtur	fleyt	flutu	flotið
gjósa, blæse	gýsur	geys	gusu	gosið
kjósa, vælge*)	kýsur	keys	kusu	kosið
ljóta, få	lýtur	leyt	lutu	lotið
njósa, nyse	nýsur	neys	nusu	nosið
njóta, nyde	nýtur	neyt	nutu	notið
rjóða, smøre	rýður	(reyð	ruðu)	roðið
róta, snorke	rýtur	reyt	rutu	rotið
sjóða, syde**)	sýður	seyð	(suðu)	soðið
skjóta, skyde	skjýtur	skeyt	skutu	skotið
tróta, mangle	trýtur	treyt	trutu	trotið
drúpa, dryppe	drýpur	—	—	—
fl(j)úgva, flyve	flýgur	fleyg	flugu	flogið
fúka, fyge	fýkur	feyk	fuku	fokið
húka, sidde	hýkur	heyk	huku	hokið
kl(j)úgva, kløve, klatre	klývur	kleyv	kluvu	klovið
krúpa, krybe	krýpur	kreyp	krupu	kropið
l(j)úgva, lyve	lýgur	leyg	lugu	logið
lúka, ende	(lýkur	leyk	luku)	lokið
lúta, lude, hælde	lýtur	leyt	lutu	lotið
rúka, ryge	rýkur	reyk	ruku	rokið
smúgva, smutte	smýgur	smeyg	smugu	smogið
strúka, stryge	strýkur	streyk	struku	strokið
súgva, suge	sýgur	seyg	sugu	sogið
súpa, søbe	sýpur	seyp	supu	sopið

Uregelmæssigt er *leypa*, springe, i fortid og fort. tilf. kommet til at gå efter denne klasse:

leypa, springe (løbe)	loypur	leyp	lupu	lopið

*) også svagt: *kjósti, kjóst* el. *kjósaði, kjósað.*

**) Nu ofte i fort. svagtböjet: *sjóðaði;* men altid: *soðin, soðið.*

Digitized by Google

§ 89. Sjette klasse.

1) navnef.	nutid	fortid ent.	fortid flt.	fort. tilf.
a	*e (æ), o*	*e*	*e, i*	
falla, falde*)	fellur	fell	fellu	fallið
fáa, få (for *fanga)	fær	fekk	fingu	fingið
ganga, gå	gongur	gekk	gingu	gingið
halda, holde	heldur	helt	hildu	hildið
hanga, hænge	hongur	hekk	hingu	hingið
2)				
eita, hedde	eitur	æt	itu	eitið, itið

3) navnef.	nutid	fortid ent.	fortid flt.	fort. tilf.
á	*æ, e*	*æ*	*æ, ó*	*á*
blása, blæse**)	blæs, blæsur	blæs	(blæsu)	blásið
gráta, græde	grætur	græt	grótu	grátið
láta, give lyd	letur	læt	lótu	látið
ráða, råde***)	ræður	ræð	ræðu	ráðið
4) fortid ent. *jó*:				
búgva, ordne†)	býr	bjó	—	búgvið
högga, hugge††)	höggur	hjó	—	höggið

Af *eyka*, forøge, der nu böjes svagt *(eykaði, eykað)* forekommer undertiden en stærk medial fortidsform: *ókst* (forøgedes) for *jókst*.

Det alm. svagt böjede *hjálpa (hjálpti, hjálpt)*, hjælpe, har også undertiden en uregelmæssig stærk böjning, nutid: *hjelpur*, fortid: *hjálp*, fort. tf. *hjálpið* (formen *hjálpin* meget hyppig).

---

*) Fortidsformerne: *fell. fellu* ere nu sjældne og alm. fortrængte af: *fall, fullu* (første klasses fortidsformer).

**) Nu alm. svagt *blásti* for *blæs* i fortid ent. og *blást* alm. for *blásið* i fort. tf; *blæs* hyppigt i kvæderne.

***) For *ræð, ráðið* nu alm. svagt: *ráddi, rátt*.

†) Fortid *bjó* i kvæderne; nu svagt: *búði*. I betydn.: bo altid svagtböjet. Den mediale form *bjóst* (gjorde sig rede) er dog endnu alm.

††) Nu altid svagt *höydi* for *hjó* i fort. (*hjó* hyppigt i kvæderne) og *högt* alm. for *höggið* i fort. tf.

Digitized by Google

Ordet *lata*, lade, er indkommet fra dansken og sammenblandet med *láta;* det hedder i nutid: *letur,* fortid: *læt. lótu,* fort. tf.: *latið.*

Formerne *grótu* og *lótu* for *grætu* og *lætu* synes at være opståede ved sammenblanding med anden klasses fortidsformer. hvilket så meget lettere kunde ske, som entallets lange *a* i 2. kl. i udtalen lyder ganske som *æ* sammesteds i 6. kl.

Fáa har i 2. pers. ent. nut. *fært.*

B. Den svage böjningsmåde.

§ 90. Hovedformerne ere: navneform, fortid (fremsættende måde) og fortids tillægsform.

§ 91. De svage udsagnsord adskille sig fra de stærke ved endetillæg til stammen i fortid. De henføres til fire klasser; i de tre første ender fortiden på *-di* eller *-ti,* i den fjerde på *-aði.*

For endetillægget i de 3 første klasser gælde følgende regler:

Hvor ordets stamme ender på *k, p, s, t* og tildels *l,* tilföjes *-ti* for *-di* i fortiden. Eks.: *loypa,* få til at løbe sammen, *loypti, loypt; lýsa,* lyse, *lýsti, lýst; vekja,* vække, *vakti, vakt.* Derimod: *døma,* dömme, *dømdi, dømt; hoyra,* høre, *hoyrdi, hoyrt,* o. s. v.

De ord, hvis stamme ender på *ð,* have i fortid endetillægget *-ddi* (*dd* for opr. *ðð*), som: *føða,* føde, *føddi, fødd; ráða, ráddi,* råde, *rátt.*

Efter *d* og *t* med foregående medlyd bortfalder *d* el. *t*: *senda,* sende, *sendi, sent; festa,* fæste, *festi, fest.* Derimod bortfalder *ð* ved tilföjelsen af *-di,* hvis en medlyd står foran *ð,* som: *gyrða,* gjorde, *gyrdi, gyrt.*

§ 92. Ordene af den svage böjning have mistet omlyden i fortidens flertal på enkelte undtagelser nær, som: *sögdu, lögdu, hövdu;* man siger altså nu: *teir gramdu, taldu,* for: *grömdu, töldu,* o. s. v.

§ 93. Første klasse.

I fortid tilföjes *-di (-ti),* flt. *-du (-tu),* fort. tillægsf. *-dur, -d, -t (-tur, -t, -t).* Ordene efter denne klasse have et *j* i stammen, som fremkalder omlyd, hvilken bevares gennem hele böjningen, medens stammens *j* kun find s bevaret som *i* i nut. ent. (2. og 3. pers. *-ir,* 1. pers. har altid endelsen *-i*); foran *i* og ligeledes foran *a* og

Digitized by Google

u (undtagen i de ord, hvis rod ender på *g* og *k*) bortfalder dette *j*. En mængde af ordene efter denne klasse ere dannede af stærke udsagnsord samt af navne- og tillægsord.

A) 1. Fortid på *-di*. Som eksempler tjene:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
brenna, brænde (indv.)	brennir	brendi	brent
doyva, døve	doyvir	doyvdi	doyvt
fella, fælde	fellir	feldi	felt
føra, føre	førir	førdi	ført
nevna, nævne	nevnir	nevndi	nevnt
renna, lade løbe	rennir	rendi	rent
føða, føde	føðir	føddi	føtt
leiða, lede, føre	leiðir	leiddi	leitt
oyða, øde	oyðir	oyddi	oytt
senda, sende	sendir	sendi	sent
hirða, skøtte	hirðir	hirdi	hirt

A) 2. Fortid på *-ti*. Som eksempler tjene:

navnef.	nutid	fortid	fort. tilf.
broyta, forandre	broytir	broytti	broytt
keypa, købe	keypir	keypti	keypt
loysa, løse	loysir	loysti	loyst
missa, miste	missir	misti	mist
spilla, spilde	spillir	spilti	spilt
bresta, lade knalde	brestir	bresti	brest
hitta, hitte, finde	hittir	hitti	hitt

B) De udsagnsord, hvis rod ender på *g* og *k*, få *j* foran *a* og *u*. Fortid ender på *-di* efter *g*, på *-ti* efter *k*. Ekss.:

navnef.	nutid	fortid	fort. tilf.
boyggja, böje	boyggir	boygdi	boygt
fylgja, følge	fylgir	fylgdi	fylgt
spreingja, sprongja, sprænge	spreingir, sprongir	sprongdi	sprongt
hoykja, sætte ned	hoykir	hoykti	hoykt
merkja, mærke	merkir	merkti	merkt
søkkja, sænke	søkkir	søkti	søkt

Digitized by Google

navnef.	nutid	fortid	fort. tilf.
søkja, søge	søkir	søkti (sókti)	søkt (sókt)
yrkja, digte	yrkir	yrkti	yrkt

Ved siden af formerne *yrkti, yrkt* findes endnu de sjældne former *orkti, orkt* bevarede.

Tykja, tykkes, böjes:

navne.	nutid	fortid	fort. tilf.
tykja, tykkes	tykir	tókti (tótti) el. tykti	tókt (tótt) el. tykt

§ 94. Anden klasse.

I fortid tilföjes *-di (-ti)*, i fort. tillægsf. *-dur, -d, -t (-tur, -t, -t)*. Ejendommeligt for ordene efter anden klasse er *j*, der bevares i nutid foran endelserne: *-i, -um, -ið, -a* og virker omlyd, når selvlyden er modtagelig derfor. Derimod viser grundlyden sig i fortid og fort. tillægsf., som begge mangle omlyden. De herhen hørende ord have næsten alle *a* eller *u* i stammen. Som eksempler tjene:

A. Med *a* i roden:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
fremja, udføre	fremur	framdi	framt
krevja, kræve	krevur	kravdi	kraft
rekja, vikle op	rekur	rakti	rakt
semja, forlige	semur	samdi	samt
telja, tælle	telur	taldi	talt
vekja, vække	vekur	vakti	vakt

Hertil hører også *dvölja* (for *dvelja*, sé lydlæren § 10), *dvölur, dvaldi, dvalt*, forsinke.

1) *Flekja*, flække, *flækti, flakt*, 2) *klekja*, klække, *klækti, klakt*, 3) *tekja*, tække, *tækti, takt*, have i nutid 2. og 3. pers. ent. *-ir* for *-ur*: *flekir, klekir, tekir*. — *Berja*, slå, *bardi, bart*, og *verja*, værge, *vardi. vart*, have samme-steds *berjir* og *verjir* (for *berur* og *verur*); dog høres undertiden formen *verur*.

Afvigende ere:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
leggja, lægge	leggur	legði (sjæld. lagdi*), flt. lögdu	lagt
siga, sige (for segja)	sigur	segði (sjæld. sagdi*), flt. sögdu	sagt
tiga, tie (for tegja)	tigur, tegir	tagdi	tagt

*) Formerne *lagdi* og *sagdi* træffes undertiden i poesi, næppe mere i talesproget.

Digitized by Google

Bydemåden af *siga* hedder *sig*, men af *tiga* derimod *tegi (tig)*.

Angående *siga, tiga* for *segja, tegja* se lydlæren § 8.

B. Med *u* i roden:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
glymja, larme	glymur	glumdi	glumt
hyggja, sé	hyggur	hugdi	hugt
kryvja, skære op	kryvur	kruvdi	kruft
skryðja, male groft	skryður	skruddi	skrutt
stynja, stønne	stynur	stundi	stunt
tysja, tysa, styrte frem, myldre	tysur	tusti	tust
yðja, vrimle	yður	uddi	utt

For *flysja (flusti, flust)*, skrælle, og *flytja (flutti, flutt)*, flytte, høres almindeligst *flysa* og *flyta*. *Smyrja*, smøre, *smurdi, smurt*, og *spyrja*, spörge, *spurdi, spurt*, have i 2. og 3. pers. ent. nutid *smyr* og *spyr* (for *smyrur* og *spyrur*). *Styðja*, støtte, *studdi, stutt*, har oftest formen *styðjar* efter de svage udsagnsords fjerde klasse.

C. skilja, skille skilur skildi skilt

Omlyden bevares helt igennem i ordene:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
selja, sælge	selur	seldi	selt
seta, sætte (for setja)	setur	setti	sett
flýggja, fly	flýr	flýddi	flýtt
frýggja, bebrejde	frýr	frýddi	frýtt

For sig selv står:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
gera, göre	ger	gjördi	gjört

§ 95. Tredje klasse.

Fortid tilföjer *-di (-ti)*, fort. tillægsf. (kun brugt i ik.) *-að* eller også (senere): *-t*. Omlyd mangler. Til denne klasse høre kun få ord. Ekss.:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
duga, due	dugir	dugdi	dugað (dugt)
liva, leve	livir	livdi	livað
tola, tåle	tolir	toldi	tolað (tolt)
tora, turde	torir	tordi	torað (tort)
vara, iagttage	varir	vardi	varað (vart)

Digitized by Google

I en del udsagnsord er den gamle fort-.tilf.-endelse: *-að* bleven afløst af *-t*, som: *spara*, spare, *spardi, spart; vaka* (el. *vakja*), våge, *vakir, vakti, vakt.*

På overgangen til fjerde klasse stå:

spáa, spå	spáar	spáddi (spáaði)	spáað
gáa, ænse	gáar	gáddi (gáaði)	gáað
náa, nå	nær	náddi	náað

§ 96. Fjerde klasse.

I fortid tilføjes *-aði*, i fort. tillægsf *-aður, -að, -að*. 3. pers. ent. i nutid ender på *-ar*, bydemåden 2. pers. ent. på *a*. I de ord, hvis stamme ender på *j* eller *v*, beholdes *j* og *v* og den derved fremkaldte omlyd gennem hele böjningen. Til denne klasse høre de fleste udsagnsord i sproget. Ekss.:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
elska, elske	elskar	elskaði	elskað
fjóna, hade	fjónar	fjónaði	fjónað
kalla, kalde	kallar	kallaði	kallað
kólna, kølnes	kólnar	kólnaði	kólnað
slitna, skilles	slitnar	slitnaði	slitnað
vakna, vågne	vaknar	vaknaði	vaknað

Med *j* og *v* i stammen:

eggja, ægge	eggjar	eggjaði	eggjað
herja, hærge	herjar	herjaði	herjað
mjölva, bestrø (med mel)	mjölvar	mjölvaði	mjölvað

Også en del ord af denne klasse dannes af stærke udso.; af *greip* dannes *greipa, greipaði*, bringe til at gribe ind i hinanden, binde sammen; af **svávu* dannes *svæva, svævaði*, dræbe (egl. dysse i søvn). Mange ord af denne klasse dannes af stærke tillægsformer og tillægsord samt navneord, f. eks. *klovna*, kløves (af *klovin*), *sodna*, fordøjes (af *soðin*), *bogna*, böjes, krummes (af *bogin*), *mutla*, mumle (af *muður, munnur*). Flere ord, som før have haft stærk böjning, høre nu til denne klasse, som: *blanda*, blande, *blandaði, eyka*, øge, *eykaði, leika*, lege, *leikaði.*

§ 97. A) En særegen böjning med fortid på *-ði* og fort. tillægsf. på *-ð* samt stærktböjet nutid have følg-

Digitized by Google

ende ord, hvis egenlige, ikke udvidede stamme ender på en selvlyd:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
búgva (búa), bo	býr	búði	búð
doyggja, dø	doyr	doyði	doyð
goyggja, gø	goyr	goyði	goyð
grógva (gróa), gro	grør	gróði	gróð
læa, le	lær	læði	læð
rógva (róa), ro	rør	róði	róð
snúgva (snúa), sno, vende	snýr	snúði	snúð
spýggja, spy	spýr	spýði	spýð

Disse ord kave næsten alle för haft en anden böjning: *bjó, dó, gó, ló, spjó* (former som *bjó* og *ló*, nu *búði* og *læði*, forekomme i kvæderne), samt *greri, reri, sneri*. På Viderø *(Viðoy)*, Svinø og Fuglø høres ofte *ð* i fortidsendelsen hærdet til *d*, som: *doydi, trúdi*. Alle ordene af denne afdeling tilföje *t* i 2. pers. ent. nutid (*tú býrt, doyrt* o. s. v.); 1. pers. ent. nut. er som sædvanlig tostavelset: *eg búgvi, doyggi, grógvi, lœi* o. s. v.

B) *Hava*. at have, böjes:

navneform	nutid	fortid	fort. tilf.
hava, have	hevur	hevði (udt. hæiji)	haft

§ 98. Nogle udsagnsord (hvoraf et par have [navneform og] nut. flt. på *-u*) danne nutid som fortid i den stærke böjningsmåde, medens fortiden böjes svagt. Disse ere: a) *mega (miga)* el. *moga (muga)*, måtte, nutid: *má* (ent. *má, mást, má*, flt. *mega (miga)* el. *mugu*), fortid: *mátti;* b) *kunna*, kunne, nut. *kann (kann, kanst* el. *kant, kann*, flt. *kunna*), fort. *kundi*, fort. tillægsf. *kunnað; (munu, munnu)* nut. *eg man*, mon *(man, manst* el. *mant, man*, flt. *munu, munnu)*, fort. *mundi; skula, skulu*, skulle, nut. *skal (skal, skalt*, skal, flt. *skulu* el. *skula)*, fort. *skuldi (skyldi); turva* (kun i kvæderne, ellers: *törva)*, behøve, nut. *tarv* (2. pers. ent. *tarvt*), nu alm. *törvar*, fort. *turvdi* (forældet), nu næsten altid *törvaði; unna*, elske, nut. *ann (ann, annst, ann*, flt. *unna)* i kvæderne, nu svagt: *unnar*, fort. *unti* (nu alm. *unnaði*), fort. tillægsf. *unt* (nu alm. *unnað*); c) *vita*, vide, nut. *veit (veit, veist, veit*, flt. *vita)*, fort. *visti*, fort. tillægsf. *vitað*.

Lidt afvigende er d) *vilja*, ville, nutid *vil (vil, vilt, vil*, flt. *vilja)*, fort. *vildi*, fort. tillægsf. *viljað*.

Digitized by Google

Eksempler på den stærke böjning:
1) *binda,* binde, 2) *taka,* tage, 3) *fara,* fare, drage.

Nutid frems. måde.

Ent.	1.	bindi	taki	fari
	2.	bindur	tekur	fert
	3.	bindur	tekur	fer
Flt.	1.	binda (-um, -un)	taka (tökum, takum, -un)	fara (förum, farum, -un)
	2.	binda (-ið)	taka (-ið)	fara (-ið)
	3.	binda	taka	fara

Nutid forest. måde.

bindi	taki	fari

Bydemåde.

Ent.	2.	bint	tak	far
Flt.	1.	bindum, -un	tökum, -un el. takum, -un	förum, -un el. farum, -un
	2.	bindið	takið	farið

Nutids tillægsform.

bindandi	takandi	farandi

Navneform.

binda	taka	fara

Fortid frems. måde.

Ent.	1.	bant	tók	fór
	2.	banst	tókst	fórt
	3.	bant	tók	fór
Flt.	1.	bundu (-um, -un)	tóku (-um, -un)	fóru (-um, -un)
	2.	bundu (-uð)	tóku (-uð)	fóru (-uð)
	3.	bundu	tóku	fóru

Fortids tillægsform.

bundin	tikin	farin

Eksempler på den svage böjning:
1) *byggja,* bygge, 2) *hyggja,* sé, 3) *kalla,* kalde.

Digitized by Google

Nutid frems. måde.

Ent. 1.	byggi	hyggi	kalli
2.	byggir	hyggur	kallar
3.	byggir	hyggur	kallar
Flt. 1.	byggja (-um, -un)	hyggja (-um, -un)	kalla (köllum, kallum, -un)
2.	byggja (-ið)	hyggja (-ið)	kalla (-ið
3.	byggja	hyggja	kalla

Nutid forest. måde.

byggi	hyggi	kalli

Bydemåde.

Ent. 2.	bygg	hygg	kalla
Flt. 1.	byggjum, -un	hyggjum, -un	köllum, -un el. kallum, -un
2.	byggið	hyggið	kallið

Nutids tillægsform.

byggjandi	hyggjandi	kallandi

Navneform.

byggja	hyggja	kalla

Fortid frems. måde.

Ent.	bygdi	hugdi	kallaði
Flt.	bygdu	hugdu	kallaðu (-um el. -un, -uð, -u)

Fortids tillægsform.

bygdur	hugdur	kallaður

§ 99. Det er kun i Norderødialekten og dér mest hos den ældste slægt, at 1. pers. flt. har beholdt formen på *-um*, nu: *-un*, og 2. pers. *-ið*. *-uð;* på de øvrige øer har flertallet nu i daglig tale (ikke i kvæderne) tabt disse endelser, så at det i alle 3 persss. i nut. ender på *-a*, i fortid på *-u;* derved forsvinder også omlyden i 1. pers. flt. nut., f. eks. *vit hava* for: *vær hövum*. For øvrigt er omlyden her, også på Norderøerne, på veje til at forsvinde, da man nu ofte siger: *vær kallum*, vi kalde, *vær valdum*, vi valgte; ligeledes i den lidende tillægsf.: *hon er vald, kallað* for *völd, köllud;* dog siger man over-

Digitized by Google

alt *lögdu, sögdu, lögd, sögd* o. l. endnu med omlyd. Undertiden ender 2. pers. flt. på *-um, -un* or *-ið*, f. eks. *tær hövum, hövun* for *tær havið*, I have; *tær góvum, góvun* for *tær góvuð*, I gave; hermed kan sammenlignes den tilsvarende form i svensk på *-en* eller i oldsvensk *-in*, som: *I hafven.*

§ 100. Middel- og lidearten dannes ved at lægge *-st* til handlearten; hvor endelsen er *-ur*, bortfalder denne foran *-st;* er den *-ir* eller *-ar*, bliver den til *-ist* eller *-ast*, f. eks. *tekur, tekst; dregur, dregst; dylur, dylst; brennir, brennist; kallar, kallast; berjir, berjist.* Når *d (ð), t* komme foran *st*, bortfalde de, f. eks. *banst* for *bantst*, bandtes; *hevur bundist* (el. *bundizt*), er bleven bundet, for *bundiðst.* — Lidearten dannes også ved omskrivning med *verða* el. *bliva*, blive, som i dansk; denne omskrivningsmåde bruges altid, hvor middelart og lideart skulle skarpere adskilles, f. eks. *hann bardist*, han sloges, *hann varð bardur*, han blev slået el. banket.

§ 101. Den handlende tillægsform (nutids tillægsf.) på *-andi* er nu, ligesom tillægsordene af den højere grad i den ubestemte form, i almindelighed uböjelig (hvilket også hypppigt finder sted i nyislandsk), f. eks. *tað brennandi ljósið*, det brændende lys; dog sér man undertiden, selv i nyere håndskrifter, de gamle former på *-nda* bevarede, som *tann livanda mannin.*

De lidende tillægsformer (fortids tillægsf.) på *-in* af den stærke böjning gå ganske som tillægsordene på *-in;* de på *-dur (-tur)* af den svage böjnings 1. og 2. klasse böjes som tillægsord på *-ur*, undtagen med hensyn til omlyden, som findes sjældnere i tillægsformerne end i tillægsordene. Tilf. af de svage udsagnsords fjerde klasse er bleven noget forvansket i böjningen, idet *kallaður* både i hunkön og intetkön får *kallað* (for *kölluð, kallat*); i nf. og gf. intk. af flt. er man på grund af den tabte omlyd helt i forlegenhed, og man har derfor begyndt at bruge den danske form, *tey eru kallaði* (for *kölluð* el. *kallað*, som i huk. ent.), de ere kaldede el. kaldte; også de øvrige former, som intet *i* eller *u* have i endelsen, ere besværlige for Færingerne, som nf. flt. af huk. *kallaðar*, hvilket lyder som *kadlajar* (eller *kadlavar*) for at undgå mislyd i sådanne lange ord, hvor *a* foran det ikke udtalte *ð* er tonløst, medens f. eks. *vaða* aldrig udtales *væja* (undtagen på Vågø) eller *vaja*, men derimod *væa*, da *a* her er betonet. — Af nogle ud-

Digitized by Google

sagnsord findes ved siden af den lidende tilf. en tilf. i middelart på *-stur* med tilbagevisende betydning, f. eks. *lagdur, lögd, lagt, lagt,* og desuden: *hann er lagstur, hon er lögst, tað er lagst,* han, hun, det har lagt sig; *hann er setstur (sestur),* han har sat sig; *eg havi barst,* jeg har været oppe at slås, o. lign.

§ 102. Förnutid og förfortid dannes af fortids tillægsf. med nutid og fortid af *hava* (ved nogle udsagnsord *vera*); tillægsformen sættes i intetk. ent. -- Fremtid og eftertid dannes af navneform med nutid og fortid af *vilja:*

Förnutid:	eg havi bart, jeg har slået.
Förfortid:	eg hevði bart, jeg havde slået.
Fremtid:	eg vil berja, jeg vil slå.
Eftertid:	eg vildi berja, jeg vilde slå.

Biordene.

§ 103. Biordene kunne ingen böjning modtage, men nogle af dem have gradforhöjelse ligesom tillægsordene. Höjere og höjeste grad dannes da enten ved *-r, -ri, -st* (med *i*-omlyd, når selvlyden er modtagelig derfor) eller ved *ar, -ari, -ast.* Endelserne *-r* og *-ar* ere meget sjældne i færøsk, f. eks. *innar,* længer inde, *uttar,* længer ude (i huset); men ved siden deraf findes formerne *innari* og *uttari* el. *ytri* i mere omfattende betydning; i höjeste grad hedde disse *innast* og *uttast* el. *ytst* (altså uregelret, da det kommer af *út,* så det skulde hedde *útast* el. *ýtst);* videre: *síðar* el. *síðari,* senere, *síðst; fyrr,* för, *fyrst; leingi,* længe, *longur, longst,* hvorimod *langt, longri, longst* kun bruges om stedet. Som eksempler på *-ri, -st* med omlyd kan nævnes *fram,* frem, *fremri, fremst; tunnt* (egl. intk. af *tunnur*), tyndt, *tynri, tynst; uppi,* oppe, *evri* (el. *ervi, i erva,* sé § 66), *ovari, efst* el. *ovast; seint,* sent, *seinni* (for *seinri*), *seinast.* Eksempler på *-ari, -ast* ere: *kvikliga,* hurtigt, *kvikligari, kvikligast,* og således alle de på *-liga* afledede biord; *ofta* el. *oftum, oftun,* ofte, *oftari, oftast; víða* (el. *víðum, víðun*), vide, *víðari, víðast; títt,* (el. *tíðum, tíðun*), tidt, *tíðari, tíðast; sjaldan,* sjælden, *sjaldnari, sjaldnast.* De fleste tillægsords intetkön kan (i alle tre grader) bruges som biord, f. eks. *skjótt,* hurtigt, *skjótari, skjótast; beint,* lige, *beinari, beinast.*

Digitized by Google

Nogle biord danne höjere og höjeste grad af andre stammer; disse ere: *gjarna*, gærne, *heldur, helst; illa*, ilde, *verri, ve(r)st; vœl*, vel, *betur, betst; lítið*, lidt, *minni, minst; mikið, nógv*, meget, *meir* el. *meira (meiri), mest.*

Undertiden föjes *meir, meiri* til den höjere grad for at forstærke den, som *seinnameir* el. *seinnameiri*, senere.

Forholdsordene.

§ 104. Forholdsordene styre følgende forholdsformer:

a) genstandsform. De, der styre genstandsform, ere:
1. *um*, om, over, med sine sammensætninger, som: *fram um*, forbi, foran, *umframt*, foruden, o. s. v. 2. *fyri* i forbindelse med stedsbiord på *-an*, som: *fyri eystan* el. *eystanfyri*, østen for, *fyri uttan* el. *uttanfyri*, udenfor, *fyri framman* el. *frammanfyri*, foran, o. s. v. 3 *igjögnum, gjögnum, -nun*, igennem.

b) hensynsform. De, der styre hensynsform, ere: 1. *at*, til, hos, ved. 2. *av*, af fra. 3. *frá*, fra 4. *hjá*, hos, ved. 5. *ímóti (ímót, móti)*, imod. 6. *undan*, bort fra. 7. *úr*, ud af.

c) ejeform. De, der styre ejeform, ere: 1. *millum, ímillum (ámillum), -lun, -lin*, mellem. 2. *til*, til 3. *vegna*, på grund af, formedelst. 4. *innan*, indenfor (f. eks. *innan veggja*, inden vægge). 5. *uttan*, udenfor (f. eks. *uttan hallar*, udenfor hallen). — Dog må her bemærkes, at *til* og *millum* nu meget ofte stå med genstandsform, især dersom navneordet står i den bestemte form, f. eks. *til bygdina*, til bygden; *til bátin*, til båden; men: *til bygdar, til báts; millum víkina og nesið*, mellem bugten og næsset; men: *millum heims og heljar*, mellem denne og den anden verden (ɔ: i en drømmende tilstand). Ved stednavne og stedord stå de dog altid med ef., så at man ikke siger: *til hana, tey, Vág*, men: *til hennar(a), teirra, Vágs; millum sín, teirra millum*, o. s. v.

d) genstandsform og hensynsform. De, der styre begge disse forholdsformer, ere:

Digitized by Google

1. *á*, på. 2. *í*, i, til. 3. *fyri*, for, för. 4. *undir*, under. 5. *yvir*, over. Disse styre hf., når der betegnes et ophold eller væren på et sted, gf. derimod, når der skal udtrykkes en bevægelse. 6. *eftir*, efter; med gf. om tiden, ellers med hf. 7. *við*, ved, med, imod el. imøde. Af *við* forekommer også formen *viður*, som dog kun findes i sammensætninger, som: *viðurskifti*, forhold; *við(ur)gangur*, omkvæd.

Digitized by Google

Trykfejl og rettelser.

a. Indledning.

Side VII	linje 19	: noraðn	læs:	norðan
— VIII	— 20	: Asvík	—	Ásvík
— XVII	— 27	: lagmand	—	lagmænd
— XXI	— 36	: hann	—	han
— XXIV	— 26	: opret e	—	oprette
— XXX	— 18	: Procellariu	—	Procellaria
— XLVIII	— 25	: tid er harværet	—	tider har været
— LVI	— 11	: færøs kordbog	—	færøsk ordbog
— LXIII	— 4 f. n.	: Suderøen	—	Suderøen og Sandøen
— LXIX	— 13	: bllver	—	bliver

b. Tekst.

Side 2	linje 5	: bóndin	læs:	bóndan
— 5	— 12	: blitt	—	blítt
— -	— 25	: tungar	—	tungur
— 7	— 21	: min	—	mín
— 11	— 2	: tá	—	tú
— 12	— 3	: nr. 155.	—	nr. 153.
— 18	— 10	: sin	—	sín
— 22	— 17	: munn góð	—	munn so góð
— 22,	nederst	: ekki	—	ikki
— 25	— 9	: havi	—	havi eg
— 32	— 22	: han	—	hann
— —	— 27	: l kvöld	—	í kvöld
— 44	— 20	: vera	—	verið
— —	— 23	: hösnini	—	høsnini
— 45	— 12	: nr. 176, a.	—	nr. 176 Ba.
— 48	— 3	: han	—	hann
— —	— 11	: henna	—	hennara
— —	— 29	: Asa	—	Ása
— 61	— 5	: bustur	—	bustir
— 64	— 18	: matti	—	mátti
— 66	— 11	: af	—	av
— 69	— 4	: Kongurinn	—	Kongurin
— 74	— 20	: læt	—	lat
— 76	— 31	: kyrkjuni	—	kirkjuni
— 115	— 17	: sund u	—	sundur
— 118	— 32	: brander	—	brandar

Digitized by Google

Side	129	linje	23:	hon	læs:	tó hon
—	138	—	7:	brúðleyp	—	brúdleyp
—	140	—	5:	eru	—	er
—	149	—	24:	og	—	eg
—	155	—	27:	hjálminn	—	hjálmin
—	167	—	19:	býðr	—	býður
—	169	—	2:	Flóvantsn evi	—	Flóvants nevi
—	176	—	33:	anna	—	ánna
—	179	—	30:	konum	—	honum
—	227	—	11:	honúm	—	honum
—	232	—	19:	lætið	—	latið
—	234	—	19:	girð	—	gyrð
—	257	—	14:	Amnet	—	Æmnet
—	280	—	25:	ógvilga	—	ógviliga
—	288	—	4:	hellumenn	—	Hellumenn
—	289	—	7:	brókakróki	—	Brókakróki
—	290	—	35:	brókaenda	—	Brókaenda
—	295	—	34:	arvingin,	—	arvingin
—	296	—	29:	santi,	—	, santi
—	299	—	4:	kannibæradrílurin	—	kannubæradrílurin
—	301	—	32:	dikinum	—	díkinum
—	308	—	27:	tíður	—	týður
—	311	—	18:	Færoyar	—	Føroyar
—	314	—	18:	bæti	—	bati
—	327	—	6:	er	—	eru
—	328	—	23:	nej	—	nei
—	—	—	32:	hin rodna	—	hin rádna
—	329	—	25:	nátt	—	nátt,
—	—	—	—:	morgunin;	—	morgunin,
—	331	—	23:	forða	—	forða
—	337	—	4:	Vendur	—	Vendir
—	—	—	22:	fyrr	—	fyri
—	339	—	28:	fyrr	—	fyri
—	340	—	8:	honumá	—	honum á
—	344	—	33:	skradnaði	—	skrædnaði
—	345	—	14:	að	—	at
—	347	—	18:	framan	—	framman
—	348	—	12f.:	í Bláfellsskúti	—	í Bláfellsskúta
—	349	—	5:	drjúgv	—	drúgv
—	351	—	9:	firðirnir	—	firðirnar
—	—	—	17:	torvheiðunm	—	torvheiðunum
—	—	—	31:	vornar	—	vorðnar
—	352	—	15:	kviklega	—	kvikliga
—	—	—	—:	í ígjögnum	—	ígjögnum

Digitized by Google

Side	354	linje	22:	láta	læs:	lata
—	362	—	10:	litur	—	littur
—	364	—	18:	siðani	—	síðani
—	365	—	18:	stórmur	—	stormur
—	371	—	30:	kleiv	—	kleyv
—	374	—	28:	stóva	—	stova
—	382	—	31:	málið	—	máli
—	383	—	8:	vorið	—	vorðið
—	—	—	18:	eingi mánin	—	eingin máni
—	387	—	20:	sáið	—	sáðið
—	—	—	21 f.:	folnaði	—	fölnaði
—	390	—	15:	tað	—	ta
—	391	—	8:	leiri	—	leiri:
—	392	—	24:	lagður	—	lagdur
—	393	—	15:	glöðum	—	gløðum
—	—	—	16:	annan	—	annar
—	—	—	17:	hevdi	—	hevði
—	—	—	22:	soðnhúsinum	—	sodnhúsinum
—	—	—	30:	láir	—	lágir
—	—	—	34:	ári	—	árið
—	395	—	20:	hýsa	—	hísa
—	—	—	24:	leskiligir	—	leskiligur
—	396	—	13:	blendlað	—	bendlað
—	—	—	19:	hoygið	—	hoyggið
—	397	—	11:	snðrini	—	snørini
—	398	—	12:	skapini	—	skapin
—	—	—	15:	kjáttum	—	skjáttum
—	399	—	9:	nu	—	nú
—	401	—	16:	endan	—	endanum
—	405	—	5:	teimum	—	tveimum
—	406	—	12:	roykstovunni	—	roykstovuni
—	—	—	13:	blóðmörurin	—	blódmörurin
—	408	—	1:	som	—	sum
—	416	—	3:	sig	—	seg
—	418	—	15:	mark	—	mark hvönn
—	423	—	9:	seg	—	sær
—	—	—	14:	neglast	—	soymast
—	426	—	17:	krúbbussessur	—	krubbusessur
—	—	—	18 f.:	koggjurnar	—	koyggjurnar
—	443	—	27:	*hypgighed*	—	*hyppighed*
—	445	—	10:	åńdžin [ańdžin]	—	åńdžın [ańdžın]
—	—	—	26:	kigv	—	kıgv
—	446	—	32:	ædna	—	æd'na

Digitized by Google

Side	447	linje	13:	hùuka	læs: hùu'ka
—	—	—	31:	håa	— hāa
—	—	—	32:	gråa	— grāa
—	448	—	9:	mæar	— mæar:
—	449	—	33:	åddžónon	— åd'džónon
—	450	—	14:	låa'tınar	— lāa'ᶜtınar
—	—	—	32:	veetórın	— veetórın
—	451	—	6:	džúupan	— džúu'pan
—	—	—	23:	åbbojı	— åbboejı
—	452	—	14:	táð	— tað
—	—	—	18:	bortór	— bo'rtór
—	—	—	21:	hōa'ᶜtabreerınır	— hōatabreerınır
—	453	—	5:	tòddžó	— tòd'džó
—	—	—	10:	foldını	— fåldını
—	—	—	13:	šeeral	— šeera
—	—	—	28:	nōu],	— nōu]
—	454	—	5:	æn'ᶜ	— æn
—	—	—	6:	krōuckór	— krōu'kór
—	455	—	16:	læddža	— læd'dža
—	—	—	26:	šæddžı	— šæd'džı
—	456	—	7:	geetóvoi'ᶜk	— geetóvòi'k
—	—	—	16:	(floddža)	— (flod'dža)
—	—	—	21:	(djúupan, džúupan)	— (djúu'pan, džúu'pan)
—	—	—	26:	kvō'ᶜrtšı [kvō'ᶜrǩı]	— [kvō'ᶜrtšı, kvō'ᶜrǩı]
—	—	—	30:	toddžó (togǧó)	— tod'džó (togǧó)
—	457	—	7:	aia	— aija
—	—	—	15:	(šıldi)	— (šıldı)

Side 453 linje 10: foran loi'ᶜkt udfaldet: lòi'ᶜkt.
— 454 — — og 458 l. 5 står snoejın for henholdsvis snōu'ᶜpın (snæu'pın) og snɔubın.

På flere steder i lydskriftpreverne ere ᶜ og prikken over i foran ' bortfaldne eller blevne utydelige under rentrykningen.

Digitized by Google

Indholdsfortegnelse.

Forord ..... I—IV

Indledning.

1. Geografisk oversigt ..... V—XII
2. Bebyggelse ..... XII—XIV
3. Historisk overblik ..... XIV—XXV
4. Indbyggernes levevis ..... XXV—XLIV
5. Åndslivet ..... XLIV—LIII
6. Det færøske sprog ..... LIV—LVI

Sproglære ..... LVII—CXVI

Tekst.

A. *Kvæder.*

1. Skrímsla ..... 1—7
2. Ólavur Riddararós ..... 8—11
3. Nykurs vísa ..... 12—13
4. Signild og dvörgurin ..... 14—16
5. Tröllið í Áradal ..... 16—19
6. Blankans ríma ..... 20—23
7. Harpu ríma ..... 23—27
8. Fípan fagra ..... 27—35
9. Mariu vísa ..... 35—37
10. Sankti Niklas ..... 38—39
11. Rudisar vísa ..... 39—42
12. Silvurlín ..... 42—45
13. Torkils døtur ..... 45—50
14. Ásmundur Aðalsson ..... 51—66
15. Hermundur illi ..... 66—85
16. Jatvarðs ríma ..... 85—93
17. Frúgvin Margreta ..... 93—120
18. Eyðuns ríma ..... 120—123
19. Sveinur í Vallalíð ..... 124—138

Digitized by Google

		Side
20—24.	Karlamagnusar kvæði:	
I.	Geipa táttur	139—152
II.	Emunds ríma	153—161
III.	Ódvalds ríma	162—166
IV.	Flóvants ríma	167—174
V.	Runsivals stríð	174—187
25.	Óluvu kvæði	188—215
26.	Tístrams táttur	216—222
27.	Tíðriks kappar	223—238
28.	Jósveins (Jófris) vísa	239—244
29.	Flóvin Bænadiktsson	245—249
30.	Brúnsveins vísa	250—252
31.	Faðir og dóttir	253—257
32.	Risin og moyggin	258—260
33.	Harra Pætur og Elinborg	261—268
34.	Frísa vísa	268—270
35.	Ormurin langi	270—282
36.	Kall og svein ungi	283—284
37.	Bróka táttur	285—292
38.	Jákup á Mön	293—309
39.	Nye digte:	
1.	Føroya mál	310—311
2.	Føroyar	311—312
3.	Vesturætt	313
B. *Prosa.*		
Ordsprog		314—321
Gåder		322—325
Sagn		326—385
I.	Dvörgar	326—327
II.	Huldufólk	327
III.	Vættrar og vísa Marjun í Örðavík	327—330
IV.	Marra	330—331
V.	Niðagrísur og Loddasar steinur	331—332
VI.	Gívrinar hol í Sandoy og tröllkonurnar við Fjallavatn í Vágum	332—334
VII.	Nykur	334—335
VIII.	Marmennil og Anfinnur bóndi í Elduvík	335—336
IX.	Sjódregil	336
X.	Haffrú	337
XI.	Sæneyt og hulduneyt	337—338
XII.	Dulurin	338—339
XIII.	Gásadalsmaðurin í huldubátinum	339—341

Digitized by Google

		Side
XIV.	Huldukonan í barnsneyð	341—342
XV.	Sitja á kjörbreyt	342—343
XVI.	Sigursteinur	343—344
XVII.	Risi og Kelling	344—345
XVIII.	Kópakona	345—348
XIX.	Óli rami og Tórur rami	348—351
XX.	Skógir í Føroyum	351—352
XXI.	Svínoy	352
XXII.	Mikines	352—354
XXIII.	Eiriksboði	354—356
XXIV.	Rinkusteinar	356
XXV.	Tröllanes	356—358
XXVI.	Nóa ark	358
XXVII.	Flokksmenn	358—368
XXVIII.	Ormur bóndi á Skála	368—373
XXIX.	Húsfrúgvin í Húsavík	373—376
XXX.	Fámjin	376—379
XXXI.	Skrúðhettan	379
XXXII.	Bardagin í Mannafellsdali	379—381
XXXIII.	Skarvur og æða	381—382
XXXIV.	Býtlingasögur	383—385
Oversættelser af bibelsk indhold		386—388
Folkelivsbilleder		389—429
a.	Kvöldseta	389—391
b.	Váring	391—393
c.	Sodnhúsið	393—394
d.	Á bønum í hoyna	394—396
e.	Grindaboð	397—404
f.	Brúdleyp	404—411
g.	Útróður	411—416
h.	Fjallgonga	416—421
i.	Búreisingur	421—426
j.	Desasneið	427—429
Retskrivningsprøver		430—438
Lydskriftprøver		439—460

Digitized by Google

Digitized by Google

1.

Skrímsla.

Corpus carminum Færoensium[1] nr. 90 Ba (Hentzes saml. fra 1819 nr. 4).

1.

Tað var (um) ein halgan dag,
man meg rætt um minna:
bóndin fór á skógvin burt
epli og aldin at finna.
Vinturin líður, sumarið kemur,
jørðin gerst so blíða,
grør so fagurt aldin undir líða.

2.

Tað dregur at tí myrka æli,
sólin líður at fjalli,
bóndin vildi fegin og fúsur
heima verið til halla.

3.

Tað dregur at tí myrka æli,
dagurin leið at kveldi:
bóndin vildi fegin og fúsur
heima verið í veldi.

4.

Tað lættir í tað myrka ælið,
lýsir um leið so langa:
bóndin sá á skóginum skrímslið
mikið móti sær ganga.

---

[1] »Føroya kvæði, corpus carminum Færoensium, Færøernes gamle Folkeviser med tillæg af nogle nyere i alle tilgængelige

Digitized by Google

5.

Skrímslið kom úr jörðîni upp,
mikið er Óðins evni,
tigultalv í hendi ber
og beint á bóndin stevnir.

6.

Búgvið talv í hendi bar
av hvíta filabeini:[1]
so vóru teir terningar
av reyðargulli reina.

7.

Risin so til orða tekur,
ríkur av tröllskum alvi:
«setist niður, sætin mín,
vit leikum títt við talvi!»

8.

Bóndin svaraði og sagði: «nei,
tað má ei so vera,
eg havi ikki lært at leika talv
ella nakra skemtan gera.»

9.

«Tú mant ljóta at leika talv,»
segði tann tussin harði,
«kosta skal hövur mítt ella títt,
men hvörki góðs ei garðar.»

10.

Bóndin dvaldist ei leingi tá,
hann fann uppá tey ráð:
hann dregur uppá seg sigurhanskar,
sigur mundi hann fá.

---

optegnelser, samlede af Svend Grundtvig og Jørgen Bloch», anføres i det følgende under mærket *CCF*.

[1] efter B. c,—B. a *elfinbeini*.

Digitized by Google

11.

Bóndin leyt[1] tá leika talv,
tóat hann treyður vildi.
so fell teirra fundur út,
sigurin honum fylgdi.[2]

12.

Teir telva títt, teir telva dátt
hvörki um góðs ei garðar,
risin tapti lív og lund.
hövur og heysin harða.

13.

«Í talvi hevir tú vunnið meg,
og mant væl av gávum rósa:
lova nú mær at loysa lív,
sum sjálvur tú vilt kjósa.»

14.

»Lovi eg tær at loysa lív,
flyt mær fram ið fyrsta;
virtur og vín og aldinsvín
og alt tað, ið lív kan lysta!

15.

Tú skalt mær til hallar føra
breiða borg og langa
bæði við veggir[3] og víngarðar
alla ævi standa.

16.

Har skal gólv á grundum vera
av hvítum marmorasteini,
rævur av seigum sifrisviði,
veggir av filabeini.[4]

---

[1] *leyt*, rettelse for *læt*, jvfr. v. 9: *ljóta*. [2] efter B. c; B. a. *hann fekk sigur (í) skildri*. [3] Rettet efter A; B a. *virtur*. — [4] Rettet efter B. c; a. *fuglabeini*.

Digitized by Google

17.

Har skal gólv á grundum vera
tigulstein sum tinna,
takið takt við blýggi blátt
tað betsta sum man kann finna.

18.

Har skulu seggja seingir síggjast
gjördar við gólvið niðri
bæði við beð og blæur á
fullar av Fenixfiðri.[1]

19.

Har skulu seggja seingir síggjast
av dýrum dúni full,
síðan alt við purpurklæði
og reina reyðargull.

20.

Har skal kelda kurtalig,
góðan grip skal kalla,
full við dýrar drykkir tá
vítt um vörild alla.

21.

Har skal kelda kurtalig
alla ævi renna,
har skal eingin livandi
til sótt ella sjúkdóm kenna.

22.

Har skal eingin sjúkur verða,
fyrr enn sjálvur lystir at deyða;
ella eg höggi höfur av tær
sum ein hund til heyg.

---

[1] Rettet efter A v. 13; B. a. *bró og brogdar.*

Digitized by Google

23.

Har skal eingin sjúkur verða,
fyrr enn sjálvur lystir at velja;
ella eg høggi høvur av tær
sum ein hund til heljar.

24.

Har skal bæði matur og drekka
flytast fram at borði;»
risin vil ikki láta lív,
hann játtar í hvørjum orði.

25.

Bóndin fagnar brúður blitt,
hann kemur heim á kveldi:
»vænta man eg virðið mítt
vaxa brátt í veldi.»

26.

Bóndans kona til orða tekur,
tók so sárt at gráta:
»so man skrímslið skiljast við teg,
tú mant lívið láta.»

27.

Bóndin sovnar alvæl fast
blítt á brúðar armi;
risin sankar gullið saman
troyttur og tungar av harmi.

28.

Skrímslið fór bæði um sjógv og sand,
dalir og førslu fjöll,
hann flutti borg í bóndans garð
við góðs og gripum öll!

29.

Hann mundi honum til hallar føra
breiða borg . . . = v. 15.

Digitized by Google

30.

Hann mundi honum til hallar føra,
tað var ið tað fyrsta . . . = v. 14.

31.

Har mundi gólv . . . = v. 16.

32.

Har mundi gólv . . . = v. 17.

33 = 18.

34 = 19.

35 = 20.

36 = 21.

37.

Har mundi bæði matur og drekka
flytast fram at borði,
risin vildi ei missa lív,
hann helt væl síni orð.

38.

Bóndin kemur út árla morgun
glaður fyri utan vanda:
hann sær eina stóra borg
fyri sínum durum standa.

39.

Bóndin kemur út árla morgun
sær sær einki at meini,
risin treiv um hansara lær,
hann klóraði hann inn at beini.

40.

Bóndin kemur út árla morgun
alt fyri utan sút,
risin treiv í hansara kvið,
so indrini hingu út.

41.

Bóndin liggur á grønum völli,
mestur er hann deyður,

Digitized by Google

teir studdu hann inn á borgina,
hann kendi tá ikki til neyð.

42.

Bóndin heilsaði brúður blítt,
tá hann kom heim á kveldi;
tað eru kongar tíggju og tólv,
minni hava makt og veldi.

43.

Bóndin er bæði fegin og bliður,
mildur av gævuleiki,
tað eru kongar tíggju ella tólv
minni hava ráð og ríki.

44.

Bóndans kona er búgvin við barn,
[ber] skrúður og skarlak reyð:
»eg eri tí rædd av risans ráðum,
hann troyggjar á bóndans deyð.«

45.

Bóndin hevir alt, ið lív kann lysta,
bæði úti og inni,
troyttast man nú tungan min,
eg skemti ei longur á sinni.

Denne *ríma* haves i 6 opskrifter, hvortil kommer den i Lyngbys »Færøiske kvæder«: 480 og flg.

Digitized by Google

2.

Ólavur Riddararós.

CCF nr. 154 A.

1.

«Hvört skalt tú ríða, Ólavur mín
— Kol og smiður við —
í lofti hongur brynja tín»
— Ungir kallar, kátir kallar! gangið
upp á gólv, dansið lystulig!

2.

«Eg fari mær á heiði
ta villini hind at veiða.»

3.

«Tú fert ikki at veiða hind,
men tú fert til tína leikalind.

4.

Hvít er skjúrtan, væl er hon tvigin,
i blóði verður hon av tær drigin.

5.

Hvít er tín skjúrta, væl er hon skorin,
í blóði so verður hon aftur borin.»

6.

Ólavur snúðist síni móður frá:
«Gud gevi ikki ganga, sum mær er spáð.»

7.

Ólavur ríður efter bjørgunum fram,
fann hann uppá eitt álvarann.[1]

8.

Ólavur ríður eftir bjørgunum fús,
fann hann uppá eitt álvarhús.

---

[1] *álvarann*, rettet; A. har *elvar* overalt i de følgende vers.

Digitized by Google

9.
Út kom eitt tað álvafljóð,
flættað hár á herðar dró.
10.
Út kom ein av álvum tá,
flættað hár á herðar lá.
11.
»Ver vælkomin, Ólavur Riddararós,
tú gakk í dans og kvøð fyri os!»
12.
»Tá tarft ikki flætta títt hár fyri meg,
eg eri ikki komin at biðja teg.»
13.
»Ert tú ikki komin at biðja meg,
eg havi ikki ætlað[1] at eiga teg.»[2]
14.
»Eg kann ikki meira hjá álvum vera,
í morgin lati eg mitt brúdleyp gera.»
15.
»Vilt tú ikki longur hjá álvum vera,
sjúkur skalt tú títt brúdleyp gera.
16.
Hvat heldur vilt tú sjey vetur[3] liggja sjúk',
ella vilt tú í morgin liggja lík?
17.
Hvat heldur vilt tú sjey vetur[3] liggja á strá,
ella vilt tú í morgin til moldar gá?»
18.
»Tveir eru kostirnir, hvørgin er mjúkur,
ilt er at liggja leingi sjúkur.

[1] *ætlað*, rettet; A. *aktað*. [2] efter v. 13 er udskudt det formentlig meningslose vers: »Eg kann ikki meiri hjá álvum bó — í morgin skal eg mitt brúdleyp snó» (?). [3] *Vetur*, rettet; A. *vintur*.

Digitized by Google

19.

Fyrr vil eg í morgin liggja lík
enn eg vil liggja sjey vetur sjúk'.

20.

Fyrr vil eg í morgin til moldar gá,
enn eg vil sjey vetur liggja á strá.»

21.

Hon bar fram eitt drykkjukar,
eiturkornið í tí var.

22.

Hon bar fram eitt drykkjusteyp,
eiturkornið í tí fleyt.

23.

Hon skonkti honum í drykkjuhorn,
har fór í tað eiturkorn.

24.

Tann fyrsta drykkin, ið Ólavur drakk,
hans breiða belti um hann sprakk.

25.

»Hoyr tú Ólavur fríði,
tú kyss meg, áðrenn tú ríður!»

26.

Ólavur studdist við saðilbuga,
hann kysti tá moy av lítlum huga.

27.

Hon kysti hann so mjúkan,
hon sveik hann so sjúkan.

28.

«Tú sig tíni móður, tá ið tú kemur heim,
tín foli snávaði[1] um ein stein!»

29.

Ólavur heim í garðin fór,
úti hans móðir fyri honum stóð.

---

[1] *snávaði*, rettet for *snublaði*.

Digitized by Google

30.

»Hví ert tú so fölin, hví ert tá so bleik',
sum tú hevði verið í álvaleik?»

31.

»Mín kæra móðir, eg sigi tær sann:
mín foli snávaði um ein stein.

32.

Tí eri eg fölin, tí eri eg bleik',
ígjár var eg í álvaleik.

33.

Tí erí eg fölin, tí eri eg sum bast,
í gjár var eg teim álvum næst.»[1]

34.

Mín kæri faðir, tú heinta mær prest',
mín kæra móðir, ver tú mær næst!»[2]

35.

Ólavur vendist til veggin brátt,
han doyði langt fyri midnátt.

36.

Har komu av tí bú
líkini trý, tey vóru so prúð.

37.

Tað fyrsta var Ólav, tað annað hans vív,
tað triðja hans móðir, hon læt sítt lív.

38.

Tað fyrsta var Ólav, tað annað hans moy,
tað triðja hans móðir, av sorg hon doyði.

Visen haves i 4 optegnelser. A. Schrøters samling nr. 8; B. af V. U. H. fra Eyndarfjord. C. af J. H. J. Petersen i Saltnæs. D. fra Skopen. — Jvfr. D. gl. F. Nr. 47 og tillæg i 4 Del 49—52: isl. fornkv. I, *Olafur Liljurós*, norsk, Landst. nr. 40, svensk, Afzel. nr. 93—94.

---

[1] i *elvarlast (?)* til *teim álvum næst*, efter C.

[2] v. 34 indskudt efter C.

Digitized by Google

3.

Nykurs vísa.

CCF nr. 155.

1.

Nykurin letur sær klæði skera,
— Harra mín —
tí hann vildi ein riddari vera.
— Um sumarið, tar allir fuglar
syngja væl. —

2.

Nykurin gongur í kirkjuna inn,
prestar hildu messur fimm.

3.

Nykurin gongur á kirkjugólv,
prestar hildu messur tólv.

4.

Elsa lítla smílir undir lín:
«Krist gevi, tann riddari hann var mín!»

5.

Han trådte over skamler en og to:
«Else lille, giv mig tro!

6.

Else lille, troloves mig!
otte borger giver jeg dig.»

7.

Else lille rækker hånden fra sig:
«jeg giver dig tro og følger dig.»

8.

Der de komme i rosenslund,
da lyster Else lille at hvile en stund.

Digitized by Google

9.

«*Hør du, ridder, hvad jeg spör dig:*
hvor ere de borge, du lovede mig?»

10.

«Eitt er í vatni, annað er í sjógv,
fært tú meg, tá hevir tú nógv.»

11.

Elsa lítla lítur seg upp í fjöll:
«eg meini, tú ert eitt nykartröll.»

12.

Nykurin leyp í vatnið út; —
eftir stóð Elsa lítla við sorg og sút.

13.

Nykurin leyp í vatnið kátur,
hálvur maður og hálvur bátur.

14.

Skundaði hon so snarliga heim,
hon takkaði Gudi, hon fekk ikki mein.

Visen har jeg kun i én opskrift fra Billa Sofia i Famien i 1847, blandet med danske vers, således som hun foresang mig den. Optegnelser anden steds fra ønskes. Jvfr. D. gl. F. nr. 39, og tillæget i 4 Del s. 814—15; isl. fornkv. 2. (Elenar ljóð); norsk i Sophus Bugges gl. n. Folkev. nr. 12 og hos Landstad nr. 39; svensk hos Afzelius nr. 11 og 89. Det bemærkes, at nøkken må forlade hende, som han har lokket med sig, idet han hører sig nævnet ved sit rette navn; — hans tryllemagt over hende er da forbi.

Digitized by Google

4.

Signild og dvörgurin.

CCF nr. 169 A.

1.

Signild slóg sín vev so fast,
— saðla mær horsið fríða! —
hvíta mjólk av bróstum sprakk.
— Fram, fram, hvör ærlig' mann!
til hóva lati eg ríða.

2.

»Men hoyr tú, Signild, dóttir mín!
hví springur mjólk av bróstum tín?«

3.

»Tað er ikki mjólk, (tó) tað sýnist so,
tað er tann mjöður, eg drakk í gjár.«

4.

»Tvey eru tingini, bæði eru ólík:
brúnur er mjöður, men mjólk er hvít?«

5.

»Tað dugir ei at dylja fyri teg:
dvörgurin hevir lokkað meg.

6.

Tað er fult í fimtan ár,
dvörgurin vandist higar til vár.

7.

Fimtan havi eg börnini borið,
eingi havi eg klæðini skorið.

8.

Fimtan havi eg börnini átt,
eingi havi eg við eygum sætt.«

Digitized by Google

9.
Dvörgur stóð ei langt har frá,
hann stóð við dyrnar og lýddi hará
10.
Alt stóð dvörgurin og lýddi á,
hvussu hon segði síni móður frá.[1]
11.
Dvörgurin inn í hallina gekk,
gullband um hans herðar hekk.
12.
Hann tekur í Signilds ljósu hand
og leiðir hana so til steinin fram.
13.
Hann slóg yvir hana hermalín,[2]
leiðir hana so í stein til sín.
14.
Han setti undir hana tann gylta stól,
fimtan sveinar fyri borði stóðu.
15.
»Tíggju skulu leika fyri tær,
fimm skulu spæla fyri sjálvum mær.
16.
Sumir kunna ringja,
dvörgamál at syngja.
17.
Sumir kunna at spæla væl
bæði trummur og langaspæl.

---

[1] V. 10 indskudt efter B.

[2] 13 l. 1 rettet efter Dgf. nr. 37 C. v. 17: »Han slog over hende kåben blå, han førte hende så snart fra sin moders gård.« Vor opskrift A har: »*hann slóg henni við hermalín* (forvansket); B. overensstemmende med de andre opt. af den danske vise har:

»*Hann gav henni högg undir kinn,*
so blóðið dreiv á hennara skinn.«

Digitized by Google

18.

Dvörgur fekk so stóra neyð,
tá ið Signild lá í steini deyð.

19.

Dvörgur fekk so stóra sorg,
so rýmdi hann úr teirri borg.

Visen haves i to opskrifter: A ved V. U. H. efter Elsebet i Túni (Sudero) i 1848, B. ved J. H. J. Petersen i Saltnæs (Østero). Jvfr. D. gl. F. nr. 37 og tillæg: 4. D. s. 803; fjærnere beslægtet med norsk, S. Bugge nr. 13 og Landst. nr. 45.

5.

Trôllið í Áradal.

CCF. nr. 101 A.

1.

Hava tit hoyrt frá Áradal,
har rennur ein fögur á,
har kom frúgvin Margreta,
hon kembur sítt hár og tvár.
Burt skal eg örind ríða.
hvör er mær betri;
blanki ella brúni,
brúni ella reyði?
burt skal eg örind ríða.

2.

Har kom frúgvin Margreta,
kembur sær og tvár,
hon varð föst við jörðina,
har hon settist á.

Digitized by Google

3.

Hon varð föst við jörðina,
har hon settist á,
gullkambur í hárinum
og hondin omaná.

4.

Svaraði tað hit ljóta tröll
í vatni, tar tað var,
«mangari havi eg neyðir veitt
og heystað har einki av.

5.

Hvussu mikið reyðargull
vilt tú mær til veita,
eg loysi teg frá jörðini
gullkamb úr hári at greiða?»

6.

«Hvörki gull ella aðrar gávur
vil eg tær til veita:
eg gevi tær ta fyrstu kind,
ið mær er lagað at eiga.»

7.

«Nú gavt tú mær gávuna,
sum mær tókti mun:
tað býr undir lindini
bæði dóttir og son.»

8.

Frúgvin læt sær við barni ganga
níggju mánaðir taldar,
til at teirri stundini leið,
hon føðir ein son so baldan.

9.

Kongur situr í hásæti,
mikið um tað tókti:

Digitized by Google

frúgvin fell á tiljubekk,
hon føðir son og dóttur.

10.

Hon læt tey til kirkju bera
teimun geva navn:
hana kallar hon Gullborg,
hin unga Eirik hann.

11.

Tey vóru borin frá kirkju heim
aftur fyri móður sin,
meira læt hon røkta tey,
enn alt sítt gull í skrín.

12.

Tey vóru borin frá kirkju heim,
sett á móður knæ:
meira læt hon røkta tey
enn alt sítt gull og fæ.

13.

Margreta kemur út árla morgun,
tykist komin í vanda,
hon sá tað hit ljóta tröll
fyri kirkjuhyrni standa.

14.

Svaraði tað hit ljóta tröll,
komið fyri hallardyr:
«Margreta, halt nú gávuna,
ið tú hevir lovað fyrr!»

15.

Svaraði frúgvin Margreta,
fellir møðig tár:
«tú fært ikki, títt ljóta tröll,
míni börnini smá.»

Digitized by Google

16.

»Lovi eg tær at fostra tey
væl í fimtan ár,
bæði skalt tú missa tá
og fella fyri tey tár.

17.

Lovi eg tær at fostra tey
væl í fimtan vetur,
bæði skalt tú missa tá,
tað líkar tær ikki betur.«

18.

Eitt kom æl av útnorðri,
rapar í fjalli sum stein:
burt hvurvu systkin tvey
faðir og móður til mein.

19.

Eitt kom æl av útnorðri,
rapar í fjalli sum grót:
burtur hvurvu systkin tvey
faðir og móður ímót.

20.

Hann læt teimun seingir smíða
á so mangan hátt:
hann legði tá yngstu Gullborg
við tá ytstu gátt.

Visen haves i to opskrifter: A, som her er benyttet, ved V. U. H. efter diktat af Petur við Á i Örðavik i 1848. — B. ved skolelærer Kristian Jensen efter Kristiane Rasmusdatter i Skálavik i 1873. Begge opskrifter ere mangelfulde.

Digitized by Google

6.

Blankans ríma.

CCF nr. 116 A.

1.

Tað torir eingin danimann so gera,
— gylt saðil á —
sína systur á heiðið land geva.
Tað vænasta vív, ið vinnast má.

2.

Tað gjördi meistarin Hildibrand.
hann gifti sína systur á heiðið land.

3.

Sunnudagin brúður bald,
mánadagin í jarni so kald.

4.

Hon sá seg aftur, hon sá seg fram,
hon sá sær ongan hjálparmann.

5.

Hon sá seg upp til himmal,
har sá hon fuglar fljúgva.

6.

»Hoyr tað, fuglurin brúni,
kantú bera boð til Dúnoy?«

7.

«Eg kann bera boð í hvört eitt land,
eg kenni tín bróður Hildibrand.«

Digitized by Google

8.

Fuglurin fleyg so høgt í sky,
hann kom niður for Hildibrands bý.

9.

Fuglurin fleyg so høgt frá træ,
hann kom niður for Hildibrands knæ.

10.

«Hoyr tað, Hildibrand, vinur min:
Hjálp nú Maritu, systur tín!»

11.

Hildibrand sínum borði skeyt,
tann brúni mjöður á gólvi fleyt.

12.

«Tær loysið út hin blanka,
hann kann so víða vanka.

13.

Tær heintið mær Blanka saðilgjörð!
hann rennur á vatni sum grønari jörð.»

14.

Tá ið hann kom har mitt á fjörð,
tá brast Blankans saðilgjörð.

15.

Hildibrand sakk til sandar,
Blanki svam til landa.

16.

Blanki skar so sára við,
tað hoyrdi Marita, í torni situr.

17.

«Tað kenni eg á Blankans reyst:
nú eri eg vorðin bróðurleys!

18.

Tað hoyri eg á Blankans mál,
at harra Krist gleðir mín bróðurs sál!»

Digitized by Google

19.

Blanki bæði beit og sló,
tretivu mann undir hóvum tróð.

20.

Tað gjördi Blanki við síni tonn,
hann loysti Maritu sterku jarnbond.

21.

»Hoyr tað, Blanki, eg tali til tín:
hvat viltú hava fyri ómak tín?»

22.

»Tað vil eg hava fyri ómak mín,
at mynnast við tín munn so fín.»

23.

Hon mynti hann við munni sín,
tá bleiv hann ein riddari fín.

24.

Hann myntist við hennara munn góð,
hann bleiv ein kongasonur so góð.

Visen haves i tre opskrifter, nærværende af V. U H., foresungen af Magnus Ólavsson paa Svinø. I en af Schröters samling (nr. 13), der er 43 vers (»*Harra Karls vísa*»), såvelsom i en anden af V. U. H. fra Sudero findes efter vor vises vers 7 følgende:

a. Gev mær livur og lunga
at bera for mína unga.

b. Gev mær livur og lunga fyrst
hjartað út av Torkils bróst.

c. Livur og lunga skalt tu væl fá —
á Torkili havi eg einki ráð.

d. Fuglurin tók at fljúgva
so langa leið og drúgva.

e. Hann fleyg sær so djúpt í kav,
hann sá ekki nátt fyri ljósan dag.

Digitized by Google

Blanki siger til *harra Karl*, da de komme over fjorden: »*Sit nú fast við saðil tín — eg skal royna fótin mín*». Efterat han er kommen i tårnet til Marita og har løst hende af jernbåndene, bærer han hende bort og hviler i den grönne lund, hvor M. spörger ham om det, som v. 21 i vor optegnelse har.

Jfr. D. gl. F. nr. 62: »Blak og Ravn hin brune»; norsk hos Landstad: *Ravnen, som bere boð; isl. fornkv.* nr. 7. *Hildibrands kvæði.*

7.

Harpu ríma.

CCF. nr. 136 C.

1.

Har komu tveir biðlar ríðandi í garð,
— (eg) biði tygur renna —
bóðu moy, sum yngri var.
— rúnarmenn, gerið tað, eg biði tygur:
rennið, talið varliga við teir, rúnarmenn!

2.

Ta yngru teir tá bóðu,
ta eldru teir forsvóru.

3.

Tann yngra hon er seg so fríð,
rætt sum sól um midsumars tíð.

3.

Tann eldra hon er seg so ljót,
rætt sum ormar skríða á grót.

5.

Tann yngra kann at spinna gull,
tann eldra er av svövni full.

Digitized by Google

6.

Tann yngra vevur gull í lað,
tann eldra svevur allan dag.

7.

Tann yngra kann at spinna,
tann eldra ikki at tvinna.

8.

Tann yngra kann at lesa lestur,
tann eldra ikki at seyma kvastur.

9.

Systir talar til systur góð,
«vit skulum okkum í sævarflóð!»

10.

«Hvat skulum vit í sævarflóð gera?
vit hava ei tvinni silki at bera.»

11.

«Tað er so mangur i sævarflóð,
ið ikki eigir tvinni silki góð.

12.

Vit tváum okkum hvítar,
vit erum tvær systrar líkar.»

13.

«Um tú tváar teg allan dag,
tú verður ei hvítari enn Gud tær gav.

14.

Um tú tváar teg hvíta sum fann,
tú fært ei mín festarmann.»

15.

Tær gingu seg til strandar,
steinur lá fyri landi.

16.

Tann yngra setur seg upp á stein,
tann eldra førdi hana út á streym.

Digitized by Google

17.
Hon rættir upp sína ljósu hond:
»systir, systir, hjálp á land!»

18.
»Eg hjálpi tær ei á land um sinn,
utan eg fái biðil tín.»

19.
»Gjarna gevi eg tær alt eg á,
á biðlinum havi einki ráð.

20.
Gjarna gevi eg tær bæði
biðil og brúðarklæði.»

21.
»Sökk nú, sökk nú, systir mín!
eg skal hava biðil tín».

22.
Har kom vindur eystan,
líkið dreiv til neysta.

23.
Har kom vindur og bylgja blá,
líkið mundi til landa slá.

24.
Komu tveir vallarar oman við á,
sógu, hvar ið líkið lá.

25.
Teir tóku hennara ljósa arm,
gjørdu sær til harpuskjarm.

26.
Teir tóku hennara gula hár,
gjørdu harpustreingir smár.

27.
Teir gingu seg í tann bý,
sum teir vitstu, brúdleyp var í.

Digitized by Google

28.

Teir gingu seg í tann garð,
sum teir vitstu, brúdleyp var.

29.

Teir settu seg á ytstu gátt:
«viljið tær hoyra harpuslátt?»

30.

Mælti tað strongurin fyrsti:
«brúðurin var mín systir.»

31.

Mælti tað strongurin annar:
«brúðurin var mín bani.»

32.

Mælti tað strongurin triði:
«brúdgummin var mín biðil.»

33.

Mælti tað strongurin fjórði:
«brúðurin mær forgjörði.»

34.

Svaraði brúður reyð sum blóð:
«harpan ger os mikið óljóð».

35.

Svaraði brúður, á beinki sat:
«harpan ger os mikið óglað.»

36.

«Hevði eg vitað tað líkaði tær illa,
ei skyldi eg mína harpu stilla.»

37.

Teir slógu sína harpu av armi,
brúðurin sprakk av harmi.

38.

Teir slógu sína harpu av mangi,
blóð fleyt brúður í fangið.

Digitized by Google

39.

Teir slógu sína harpu av móði,
brúðurin fleyt í blóði.

Jfr. D. gl. F. nr. 95., isl. fornkv. nr. 13, Landstads norske folkev. nr. 53., svensk hos Afzelius nr. 17; også engelsk. — Af den færøiske ere syv opskrifter.

8.

Fípan fagra.

CCF. nr. 48 A.

1.

Skalli undir fjalli byr,
garpar til hann ríða:
tað var honum til eydnu lagað,
hann átti dóttur fríða.

2.

Tað var henni til eydnu lagað,
hon skyldi akur goyma:
sat hon úti árla og síðla,
kundi ikki vánir gloyma.

3.

Frúgvin sat úti og seymaði
eina morguntíð;
hon sær skip eftir havi koma
beint fyri grønari líð.

4.

Frúgvin sat úti og seymaði
eina morgunstund,
hon sær skip eftir havi koma
beint fyri grønari lund.

5.

Kasta sínum akkerum
á so hvítan sand:

Digitized by Google

fyrstur steig hann Eirikur
sínum fótum á land.

6.

Eirikur gongur frá strondum niðan
ein við ongar sveinar,
han sær frúgv við akur sita,
talar við hana eina.

7.

Eirikur stendur á teiginum
sínum orðum býrjar:
«Hví sita tygur so einliga?»
tað ræður hann fyrst at spyrja.

8.

«Tað var mær til eydnu lagað,
eg skuldi akur goyma
siti eg úti árla og síðla,
eg kann ikki vánir gloyma.»

9.

Eg vil teg við sømdir fá,
ást og góðan vilja[1],
føra teg so til hailar heim
og teg frá vánum skilja.

10.

Legði hann hendur um fránnar háls,
biður hana sæla sitja:
«Skipið er tætt, tað liggur í ætt,
annar kemur tín at vitja.»

11.

Eitt kom æl af útnorði,
tröll og trylskir veita[2],
frúgvin kastar sax og seym,
skuldi til húsa leita.

---

[1] Dette Vers optaget efter C; A har: *Eg skal tygur frá akri skilja, ást og allan vilja...*

[2] Denne linje efter C. A. har *trælur og treystir veita.*

Digitized by Google

12.

Frúgvin kastar sax og seym,
skuldi til húsa gá,
hon varð fðst við jörðina
náddi ikki upp at stá.

13.

Hon varð fðst við jörðina
náddi ikki upp at stá:
gullkambur í hári á henni,
hondin oman á.

14.

Frúgvin kastar sax og seym,
skuldi til húsa fýsa,
hon sær skip eftir havi koma,
ælið tók at lýsa.

15.

Kastar sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur steig hann risin
sínum fótum á land.

16.

Risin gongur frá strondum niðan,
ein við ongar sveinar,
hann sær frúgv við akur sita,
talar við hana eina.

17.

Risin stendur á teiginum,
sínum orðum byrjar:
«Hví sita tygur so einliga?»
tað ræður hann fyrst at spyrja.

18.

«Tað var mær til eydnu lagað,
eg skuldi akur goyma,
siti eg úti árla og síðla,
kann ikki vánir gloyma.

Digitized by Google

19.

Risin stendur á teiginum,
rystir skeggið svarta:
Fípan fagra meðig græt,
og bleytt er barnsins hjarta.

20.

Kjaftur hans er ógviligur,
nasarnar tær eru langar,
so eru hansara kjálkabein
sum fjórðung var at ganga.

21.

Nasarnar eru sum neystadyr,
ennið hevur hann fatt,
eyguni eru sum tjarnir tvær,
nú sigi eg tær satt.

22.

Skeggið er sum sótið svart,
flýtur niður á bringu,
neglinar eru sum bukkahorn,
alin fram av fingri.

23.

Risin stendur á teiginum,
rystir skeggið hvíta:
«Blás tú mær av einum strá!»
so vildi hann fljóðið svíkja.

24.

Hon blæs honum av einum strá,
meinti, einki skuldi saka,
hon varð leys frá jørðini,
hann mundi hana burtur taka.

25.

Tekur hann hana á bak sítt upp,
ongum sigir frá,
ber hana so til strandar oman
mót teirri bylgju blá.

Digitized by Google

26.

Tekur hann hennara gula hár,
fast við súðir bindur,
Fípan fagra møðig græt
og næst av harmi springur.

27.

Lögdu undan Álafossi
heim við ongar árar,
so var at líta á vöru hans
sum vindur foykir bárur[1].

28.

Tekur hann hana á bak sítt upp,
tað man honum ikki bella,
ber hana so í fjallið upp,
tað eitur í Oknarhelli.

29.

Tekur hann hennara gula hár,
fast við reipum bindur,
Fípan fagra møðig græt
og næst av harmi springur.

30.

Risin liggur við orni fram,
fullur av öskukrási:
«Grát ikki, Fípan, fagurligt fljóð!
fátt verður tær á vási.»

31.

Risin fer á skógin burt,
villini djúr at veiða,
kelling vappar úr vánum[1] fram,
tekur nú bond at greiða.

32.

Kelling vappar úr vánum fram,
ger nú fljóðið fegið:

[1] Dette Vers efter C; «*foykir*» efter A; C har her «*fýkur*.»
[2] «V. *úr vánum*» efter C; A har «*vappar vánir*».

Digitized by Google

«nú man vera fyri Gjötils heyg
og komin at endadegi[1].»

33.

Kelling vappar úr vánum fram,
tekur nú fljóðið at fegna:
«trý ynskir skal eg ynskja tær,
öll tey skulu tær gegna.

34.

Tá ið tú kemur í skógvin fram,
tú sær risan renna,
ynsk tær bæði bjørg og vatn,
og högan eld at brenna!

35.

Tá ið tú kemur í trongan skógv,
tú hav væl onnur klæði,
rív upp á teg bjørkuvið,
tað javnt við jørðina dragi!»

36.

Risin kemur av skóginum heim,
saknaðist fljóð av bondum,
hann visti sær eingi svinri ráð,
han tók sína móður a hondum.

37.

Tekur hann hennara búk og bein,
kastar á hurðarás:
«Ligg nú her fyri Gjötilsheyg[2].
I kvöld til öskukrás!»

38.

Risin tekur jarnstongina,
titar títt um stund,

---

[1] De to sidste linjer i dette vers efter A; C har: *verði nú enn, sum Jökil segði, komin at endadegi!*»

[2] »*fyri Gjötilsheyg í kvöld til öskukrás*» efter C; A har: «*hvar Jökil segði, steikt til öskukrás!*»

Digitized by Google

fljóðið var ikki fegið við tað,
leit seg aftur á fund.

39.

Tá ið hon kom á skógvin fram,
hon sær risan renna,
ynskti sær bæði björg og vatn
og högan eld at brenna.

40.

Drekka mundi hann vatnið,
slökkja mundi hann bál,
tá ið hann kom at björginum,
springa mundi hann tá.

41.

So ríður frúgvin henda dag
fagrar flötur og fríðar,
hon sær heim í kongins garð
so manga riddara ríða.

42.

Hon kom har so siðla á degi,
mikil var mannatrongd,
bað hon ein duravaktara
veita sær inngongd.

43.

Utarlaga sær sessin tók,
mist hevði gleði og teiti,
bjarta brúður á beinki situr,
spyr, hvat navn hon eitur.

44.

»Mítt er ikki navnið títt,
tað til navns at leita,
tað er mítt hitt hægsta navn:
Nævurbussa eg eiti.«

45.

»Navn hevur tú av neyðum fingið,
so tíni klæði skorin,

Digitized by Google

tað er ikki á tínari ævi,
tú hevur tað tílíkt borið[1]!»

46.

Eirikur kemur av skóginum heim,
sær tey merki stór:
«Hvör er her til hallar komin,
síðan eg heiman fór?»

47.

Svaraði hansara sæla móðir,
silki situr og tvinnar:
«Her er eingin til hallar komin
utan ein fátæk kvinna.»

48.

Eirikur talar til sveinanar,
tógva ella tríggja:
«Leiðið mær frúnna í hallina inn,
nú vil eg hana síggja.»

49.

Hon reiv av sær björkuvið
umframt onnur klæði,
silkiserk og skarlak reyð,
tað javnt við jörðina dregur.

50.

Frúgvin varð leidd í hallina inn,
tá lýsa tók á enni,
allar tær, ið inni vóru,
bliknaðu tá fyri henni.

51.

Frúgvin gongur at borðinum,
tekur í dúkin dýra,
seymar skjótt og skundiliga,
kundi væl nál at stýra.

---

[1] Vers 45 er optaget efter C; l. 4 *teg* rettet til *tað*.

Digitized by Google

52.

Eg havi lovað heitstreingi[1],
tað skal eg væl enda:
hesa frúgvu at festa mær
men hina aftur senda.

53.

Frúgvin varð sett millum moyggja.
Eirikur millum dreingir —
eg kann ikki kvøða tað,
ið yrkt er ikki longur.

Kvædet haves i 4 optegnelser; den her meddelte er af Schröter.

9.

Mariu vísa.

CCF. nr. 150.

1.

Jesus kom at eini á,
har sat Maria við bekk at tvá.
— Nú veri Jesus vár skjøldur í hvørjum vanda!

2.

»Hoyr tað, Maria, eg tali til tín:
gev mær drekka av kerum tínum!»

3.

»Míni ker eru ikki rein,
vilt tú drekka av mínum lógvum tveim?»

4.

»Vart tú so rein sum Maria, móðir mín,
tá skuldi eg drukkið av tínum lógvum tveim».

---

[1] Denne linje er efter C; A har: *Lyfti havi eg lovað.*

Digitized by Google

5.

Hon svór tað av munni,
hon var so skir ein nunna.

6.

Hon svór tað á saltara bók,
hon ikki mann í loyndum tók

7.

«Svör ikki, svör ikki, syndugt vív,
trý ganga börn á jarðaríki.

8.

Tað fyrsta við tín faðir,
tað annað við tínum bróður.

9.

Tað triðja við tínum sóknarprest,
og tað var syndin allarstørst.»

10.

Maria fell á síni knæ,
«sjálvur Jesus, skrifta mær!»

11.

«So skal eg tær skrifta,
tað skal verða tín gifta.

12.

Tú skalt úti ganga
níggju vetur langa.

13.

Troða frost og kaldan snjó
berføtt og í ongum skóm.

14.

Berføtt við eitt hövuðlín,
so skal tú bøta fyri syndir tínar».

15.

Maria tók at ganga.
níggju vetur langa.

Digitized by Google

16.

Tróð hon frost og kalda fonn
berføtt og í ongum skóm.

17.

Berføtt við eitt høvuðlín,
so bøtti Maria fyri syndir sínar.

18.

Níggju vetur umliðið var,
aftur kom Jesus í sama stað.

19.

«Hoyr tað Maria, eg tali til tín,
hvussu líkar tær skriftan mín?»

20.

«So líkar mær skriftan tín,
sum drakk eg hvønn dag klára vín.»

21.

«Tað skalt tú hava fyri tolmóðigheit tína,
tæna Mariu móður míni.

22.

Tæna Mariu móður míni
sjey ferðir klárari enn sólin skínur.»

Kun i en opskrift af ubekendt hånd, sandsynligvis fra begyndelsen af dette årh., i V. U. H.s besiddelse, på et løst blad, fundet mellem J. H. Schröters papirer. Optegnelsen er skreven på halvt dansk, men med færøiske endelser; — således det første vers:

«Jesus kom ad ene å,
har stod Maria vii bekk at tvae».

Den er her restitueret til sin færøiske skikkelse. Den haves også på dansk (Dgf. 98) og svensk.

Digitized by Google

10.

Sankti Niklas.

CCF. 152 A.

1.

Tveir fóru klerkar suður um land
at bøta synd og sálagrand.
— Hjálpi mær Gud og ríki harrin
sankt Niklas!

2.

Gistu teir hjá bónda á eini nátt,
hann læt teir av lívi taka skjótt og brátt.

3.

Stoytti hann teir á efstu eftir eini á,
stríður streymur bar teir londum frá.

4.

Stríður streymur bar teir londum frá;
tá kom sankti Niklas og bankaði á.

5.

«Hoyr tað, ríki bóndi, eg tali til tin:
vart tú nakað varur við klerkar mínar?»

6.

«Jú, so menn, eg teir væl sá,
tá ið teir fóru eftir Rínará.»

7.

Niklas tekur sær bók í hond,
so gongur hann til sjóvarstrond.

Digitized by Google

8.

Tá ið hann hevði staðið eina lítla stund,
loysti hann teir á efstu[1] frá hafsins grund.

9.

Grøddi hann teir til hold og hár,
sum teir ei høvdu fingið banasár.

Jvfr. Helveg og Brandt: »Den danske Psalmedigtning» I del: Helgenviser s. IX nr. 1: »De sancto Nicholao»: »At tre klerkæ gaff thu liiff igen, hvilke i tre dygnen vare døde som sten,»

Den færøiske vise haves i to optegnelser: *A*. efter Jon Danielsen i Skálavík ved V. U. H. 1847, hvilken her er brugt, og *B* efter Christiane Johannesdatter i Næsset ved Joen Peter Gregoriusson i Kvívík (1871).

11.

Rudisar visa.

CCF. nr. 167 A.

1.

Út kom hann Steffan, han leit seg í eystan
— og tað sigi eg av sonnum —
ovalaga glógvar tann stjørnan reysta.
— med øllum Guds heiligu monnum.

2.

Inn kom Steffan, hann sigir ífrá:
»eg sær sól á himli og stjørnu hjá.

3.

Eg sær sól á himli og stjørnu standa hjá.
mætur er sá konungur, ið føddur var ígjár.

---

[1] *teir á efstu*, usikker rettelse; *A* har: teirra *ivstö* el. mulig *ivstöð*; B. har *innvølir* indvolde, og lader bonden salte legemerne og kaste indvoldene i åen.

Digitized by Google

4.

Mætur er sá konungur. ið borin er í heim,
tí eg sær sól á himli og stjörnu rein.»

5.

Rudis heitir á sveina tvá:
»tit biðið hann Steffan fyri meg inngá!

6.

Tit bindið so á honum hond og fót —
vitið, um tann konungur ræður honum bót!

7.

Tit stingið mær Steffans eygur út!
vitið um so hjálpir tann konungur so prúð.»

8.

Bundu teir Steffans hond og fót:
mætur var sá konungur, ið honum ráddi bót.

9.

Stungu út hans eygu, fell væl í lag:
tó sá hann nátt sum ljósan dag.

10.

Í tríati stykki var hanin skorin,
so var hann inn fyri Rudis borin.

11.

»Tá skuldi eg trúð Steffans tali,
um upp stóð hanin og fór at gala.»

12.

Rudis hann stóð og sá tar á,
at saman førdist hanin, á diskinum lá.

13.

Hann fleyg upp á reyðargull-stól,
hann slóg sína veingi, so fagurt hann gól.

14.

Hann slóg sína veingi, so fagurt hann gól,
við hvørjari messu tá singur hann í kór.

Digitized by Google

15.

Rudis heitir á sveina tvá:
»tit leggið mær saðil á gangara grá!

16.

Saðlið mær tann besta ein!
ti eg vil ríða í Betlaheim.

17.

Eg vil ríða í Betlaheim
at skoða har tann unga svein.

18.

Rudis átti ein rumpuhvítan hest,
hann reið til Betlaheim, sum hann kundi best.

19.

Rudis heim í garðin fór,
úti hon Maria fyri honum stóð.

20.

»Ver vælkomin, Rudis, higar til mín,
nógvur er blandaður mjöður og vín.«

21.

»Tú tarft ikki, Maria, fagna meg,
eg vil hava tín son at negla á træ.

22.

Tú tarft ikki, Maria, fagna os,
eg vil hava son tín at negla á kross.«

23.

»Vilt tú mín hin sæla son hava,
upp til himla tá mást tú fara.«

24.

Rudis hann skuldi til himiríkis fara,
tólv Guds einglar teir ringdu honum haðan.

25.

Rudis hann stoyttist til jörðina niður,
og öll hans indur á vinstru síðu við.

Digitized by Google

26.

Öll hans indur[1] á vinstru síðu niður,
sjálvur hin útskotni tók honum við.

Jvfr. Dgf. nr. 96. På færøisk haves den i tre opskrifter; A, som her er meddelt, af skolelærer Ole Jespersen på Sudero B af Schrøter og C. af Antonius Hansen i Húsavík på Sando Såvel den danske som den færøiske vise er trykt i «Dansk Kirketidende» for 1852 Nr. 314.

12.

Silvurlin.

CCF. nr. 170.

1.

Börnini gráta á foldum.
tað hoyrdi móðir undir moldum.

2.

Á foldini gráta börnini smá,
tað hoyrdi móðir, undir moldini lá.

3.

So sára græt tann yngsti svein,
at tað hoyrdi móðir í annan heim.

4.

Silvurlín gongur fyri Mariu bliðu!
«lova mær at vitja börnini míni!»

5.

«Hvussu skalt tú tey funnið fá?
tín hond er fölin, tín fót er sár.

---

[1] Rettet f. *örendi*.

Digitized by Google

6.
Tak tú mínar glógvar
á tínar sáru lógvar.
7.
Og tak tú mín hin búgvin skó
og drag upp á tín sára fót.
8.
Lovi eg tær at ganga heim,
tú vinn ikki livandi manni mein!
9.
Lovi eg tær at ganga,
tú ger ikki leiðina langa.
10.
Verður tú ikki aftur, fyrr um hósnini gala,
seint kemur tú í himiríkis salir!»
11.
Silvurlín tók at ganga
myrka leið og langa.
12.
Silvurlín vindur fingur í ring:
«statt upp, Elin, lat meg inn!»
13.
Elin tók at ræðast,
hon hoyrdi tann deyða mæla.
14.
«Tú tarft ikki, Elin, ræðast fyrr mær,
einki ger hesin deyði tær.»
15.
Silvurlín inn um dyrnar trein,
og tekur hon upp tann fagra svein:
16.
«Eg legði eftir mær öl og breyð,
míni börn tey líða hungur og neyð.

Digitized by Google

17.

Eg legði eftir mær høgindi blá,
eg meinti, míni børn skyldu hvílt hará.

18.

Eg legði eftir mær stór voxljús,
men míni børn liggja í myrkum húsi.

19.

Eg legði eftir mær altarabók,
eg meinti, míni børn skyldu verða klók.

20.

Eg legði eftir mær akur og ong
og hartil dugandi ungan drong.

21.

Elin verður tú ikki góð við børnini míni,
eg komi skjótt aftur at vitja tín.»

22.

»Fyrr havi eg verið teim stjúkmóðir stríð,
nú skal eg vera teim móðir blíð.

23.

Fyrr havi eg vera teim móðir kald,
nú skal eg vera teim móðir bald.»

24.

»Nú líður at tí, at høsnini gala,
eg fái ikki longur við teg talað.

25.

Verði eg ikki aftur, fyrr enn høsnini gala,
seint komi eg í himiríkis salir.»

26.

Silvurlín slóg sína hurð í gátt:
»far væl, Elin, hav góða nátt!»

27.

Vaknaði bóndin, í beinki lá:
»hví munu míni børn á gólvinum gá?»

Digitized by Google

28.

»Tí munu tíni børn á gólvinum gá,
her var Silvurlín at vitja vár.«

29.

Bóndin fekk so tunga trá,
hann sprakk av harmi, sum hann lá.

Jvfr. dansk (Dgf. nr. 89), islandsk (ísl. fornkv. nr. 11), norsk (Landstad, nr. 62). Visen haves kun i den her meddelte opskrift (Schröters samling nr. 7).

13.

Torkils døtur.

CCF. nr 176, a.

1.

Torkil eigir sær døtur tvær,
— at dansa —
leingi á morni svóvu tær.
— har vil eg á gólvið fram at dansa,
tó at tú vilt mær lív í vanda[1],
væl er mær ansað.

2.

Tær svóvu sær so leingi,
til sól skein á teirra seingir.

---

[1] *Liv í vanda;* andre synge: *vivið vanda.*

Digitized by Google

2.

Tær sova sær so leingi á dag,
til sól skín[1] á teirra seingjarstað.

4.

Torkil gongur til búðar,
vekir upp dotur prúðar.

5.

»Statt upp, Katrin dóttir mín,
kirkjumaður bíðar tín!«

7.

»Vil hann ikki bíða,
bið hann undan ríða!«

7.

Katrin setist á seingir,
klæðist væl og leingi.

8.

Hon fór í ein silkiserk,
níggju moyggja handaverk.

9.

Utan yvir í möttulin blá.
gull eftir hvörjum seymi lá.

10.

Katrin setist á songarstokk,
so fór hon í ein skarlakssokk.

11.

Skarlakssokk við búgvin skó
hvítar hendur í vatni tvóg[2].

12.

Hon tók til sín góða gullkamb,
kembur sítt hár við silkiband,

13.

Kembur sítt hár við silki smá,
gullkrúnu setir hon omaná.

[1] sål. Fuglojarbók (B b), A. og C; *B a: skein.*
[2] *vatni tvóg* (tóv) efter C.; B: *við herðar tva.*

Digitized by Google

14.
Katrin gongur í rossahús,
loysir hon tann gangara út.
15.
Hon loysir út ein, hon loysir út tvá,
tann besta legði hon saðil á.
16.
Har var eingin knektur hjá,
sjálv legði Katrin boygslið á.
17.
Har var eingin knektur í lund,
sjálv legði Katrin boygsl í munn.
18.
Katrin reið eftir gǿtuni fram,
Tað glumdi[1] sum hennar gangari rann.
19.
Tá ið hon kom har suður í lið,
mættu henni vallarar trir.
20.
Tá hon kom har skamt ífrá,
mætti henni vallarar tvá.
21.
Tá hon kom har mitt á leið,
mætti henni vallari ein.
22.
Hoyr tú, Katrin, eg tali til tín,
vilt tú vera mítt kvǿldarvív?
23[2].
Hvat vilt tú láta títt unga lív,
heldur enn vera mítt kvǿldarvív?
24.
»Fyrr vil láta mítt unga lív,
heldur enn vera títt kvǿldarvív.«

[1] Rettet efter C; B a: *glýmdi*. [2] v. 23 og 24 stå i texten i modsat orden.

Digitized by Google

25.

Vallarin sínum svørði brá.
han hjó Katrinu í luti tvá.

26.

Har sum hennara blóðið dreiv,
tendraðist ljós á hvørjari leið.

27.

Har sum hennara høvdið lá,
sprakk ein kelda við heiluvág.

28.

Har sum henna bulurin lá,
reistist ein kirkja við krossi á.

29.

Vallarin heim í garðin fór,
úti Torkil fyri honum stóð.

30.

«Hoyr tað, vallarin, eg tali til tín,
sá tú ikki Katrin dóttur mína?»

31.

«Jú, fullvæl eg hana sá:
í Mariu kirkju var hon ígjár.

32.

Torkil, Torkil, læna mær hús,
eg eri mær so sára sjúkur!»

33.

«Húsini eru til reiði,
um vallarar vóru fleiri.»

34.

«Asa lítla, tendra ljós,
vallarin er til seingjar fús!»

35.

Ása gongur til seingjar,
reiðir undir sjúkum dreingi.

Digitized by Google

36.

•Ása lítla, sov hjá mær,
silkiserkin gevi eg tær!•

37.

•Lat meg fyrst tann serkin sjá,
síðan skal eg tær sova hjá.•

38.

Tá ið hon tann serkin sá,
systur merki kendi hon á.

39.

•Ása lítla, sov hjá mær!
möttulin bláa gevi eg tær.•

40.

•Lat meg fyrst tann möttulin sjá,
síðan skal eg tær sova hjá.•

41.

Tá ið hon tann möttulin sá,
systur merki kendi hon á.

42.

•Ása lítla, sov hjá mær!
eina gullkrúnu gevi eg tær.•

43.

•Lat meg fyrst tá gullkrúnu sjá,
síðan skal eg tær sova hjá.•

44.

Tá ið hon tá gullkrúnuna sá,
systur merki kendi hon á.

45.

Ása smeldi hurð í gátt:
•vallari, hav nú góða nátt!•

46.

Ása gongur fyri faðir sín:
•vallarin hevir dripið dóttur tína.•

Digitized by Google

47.

«Hvör torir[1] mær tey boð at bera?
ella hvör tordi tann gerning at gera?»

48.

«Eg tori[1] tær tey boð at bera,
vallarin tordi tann gerning gera.»

49.

Torkil heitir á sveina tvá:
«gangið á skóg og kyndið bál!

50.

Gangið á skógv og kyndið bál!
har skal vallarin brønna á.»

51.

Tað var um eina morguntið,[2]
vallarin brann[3] í grønari lið.

52.

Tað var um eina morgunstund,
vallarin brann[3] á grønari lund.

Visen haves i fire optegnelser: A Lyngbye, B a. N. Nolsøe B b. Fugloyjarbók. C. Christian Jensens Sande.

---

[1] Sål A B. b. og C.; B a. *tordi.* [2] *morguntíð,* sål. B b. og C.; A og B a: *morgun ný.* [3] Sål. A., B b og C.; B a: *(teir) vallarin brendu.*

Digitized by Google

14.

Ásmundur Aðalsson.

Nr. 36 A.

1.

Nú skal stilla stavargrein,
ei skal niður falla,
um hann Ásmund Aðalsson,
tann Húnakong at kalla.
Leikum fagurt á foldum!
eingin treður dansin undir moldum,
leikum fagurt á foldum!

2.

Um hann Ásmund Aðalsson,
tann Húnakongin ríka,
hartil Ólav skósvein hans,
so fáir finnast slíkir.

3.

Um hann Ásmund Aðalsson,
tann Húnakongin sterka,
hartil Ólav, skósvein hans,
royndur í avreksverki.

4.

Um han Ásmund Aðalsson,
tann Húnakongin stranga,
hartil Ólav, skósvein hans,
so frægur í róm at ganga.

5.

Ásmundur ríður út árla morgun,
í öllum ber hann sigur:
Ingibjörg stendur í glasgluggum,
sær hon út so víða.

Digitized by Google

6.

Það var frúgvin Ingjbjörg,
hon talar til móður sín:
»Ásmund hevði eg kosið mær,
hevði það staðið til mín!«

7.

Hon hevði upp sína høgru hond,
hon gav henni högg á tenn:
blóðið dreiv í barmin niður,
sógu það mangir menn.

8.

«Sjúrður Fótur er frægari kappi,
honum skal eg teg gifta,
Ásmundur skal teg ikki njóta,
so skulum vit tí skifta!«

9.

Sjúrður Fótur moynna bað,
hann hana síðar fekk,
hon hevði hug á Ásmundi,
í hjarta var henni tekk'.

10.

Sjúrður slaktar neyt og seyð,
nógv hevði hann til besta,
snarliga letur til brúdleyps bjóða,
skal ikki longur fresta.

11.

Öllum letur hann Sjúrður Fótur
í sítt brúdleyp bjóða
utan Ásmundi Aðalssyni,
væl kann randir rjóða.[1]

12.

Utan Ásmundi Aðalssyni,
væl kann randir rjóða:

---

[1] »randir rjóða« rettet for »randi ljóða«.

Digitized by Google

»Tó skal eg í Sjúrðar brúdleyp,
vil mær cingin bjóða!«

13.

Svaraði Ólavur, skósvein hans:
»Ei er búgvið við frið!
hvat skulum vit við skipum fara
ella við hesta lið?«

14.

Svaraði Asmundur Aðalsson:
»Eg sigi tær satt tarav,
snarliga bera os gammar tveir
yvir tað salta hav.«

15.

Út var loystur gammurin
undir hallar vegg,
hann hevði etið eitt oxaverði,
tá ið hann kom úr höll.

16.

Gammurin rendi í loftið upp,
vildi av sær kasta,
Ásmundur talar til Ólav unga,
biður hann sita fastan.

17.

Gammurin rendi í loftið upp
við sínar stinnu streingir,
hann kom niður á ríka land,
hann flutti raskar dreingir.

18.

»Ólavur, tú skalt ganga inn fyrst
eftir mínum ráðum,
eg skal standa úti um stund,
til givnar eru gávur.

19.

Ólavur, tú skalt ganga inn fyrst,
prýði mantú njóta,

Digitized by Google

tak tú av tín jútska hatt,
fyri báðum kongum lúta!»

20.

Ólavur gekk í hallina inn,
prýðið mundi njóta,
hvörgum vildi hann konginum
bukka ella lúta.

21.

Sjúrður situr í hásæti,
væl er dreingja maki:
«Skonk honum vín í vegligt horn,
og bjóð honum sess og sæti!»

22.

Sjúrður talar til skeinkisvein
alt fyri utan ekka:
«Skonk honum vín í vegligt horn,
og bið hann sita og drekka!»

23.

Skeinkjarin gjördi sum kongur bað.
tað fór eftir ván:
hesin stendur stolt riddarin,
einki svarar honum.

24

Har kom inn ein annar maður,
hann var av öllum meiri,
konginum tókti lítlan tátt:
koma slíkir fleiri?

25

Garpar tveir á gólvi standa
javnir vóru báðir,
brosti tá tann gamli kallur,
sum ytstur sat í ráði.

26.

Kápa hans er long og síð,
sett við rósur víða,

Digitized by Google

han læt sær ein jútskan hatt
yvir sitt andlit fríða.

27.

Ásmundur gekk í hallina inn,
eingin ið hann kendi,
utan frúgvin Ingibjörg,
reyðargull bar á hendi.

28.

Utan frúgvin Ingibjörg,
reyðargull bar á hendi,
svörji tann eið á mína trúgv,
hon eyguni at honum rendi.

29.

Sjúrður talar til skeinkisvein,
alt fyri utan ekka:
»Skonk honum vín í vegligt horn,
tú bið hann sita og drekka!«

30.

Skeinkjarin gjördi sum kongur bað,
tað fór eftir ván:
hesin stendur stolt riddarin,
einki ansar hann honum.

31.

»Hoyr tú tað nú, Ólavur!
tú skalt durum goyma,
eg skal sæta brúðrini,
vær skulum í leikum royna.«

32.

Ólavur tók tann duravaktar
við trega og tunga neyð,
hann varpar hann so í hallargólv,
tá brotnaðu rivini sjey.

33.

Kongurin talar til skeinkisvein
alt fyri utan ekka:

Digitized by Google

»Skonk honum vín í vegligt horn,
tú bið hann sita og drekka!»

34

Skeinkjarin gjørdi sum kongur bað,
tað fór eftir ván:
hesin stendur stolt riddarin,
einki ansar hann honum.

35.

Hondin kom undan skikkju fram,
hvít var hon sum flúr,
undraðust allir innan halla,
hvar dreingir vóru komnir út.

36.

Kápumaður við horni tók,
hann drekkur úr av øllum,
slókkja ljós og tendra títt,
tá var myrkt í høllum.

37.

Tað var frúgvin Ingibjørg,
hon skín sum gullið bjarta,
maðurin kastar kurteis klæði,
vil ikki longur skarta.

38.

Maðurin kastar kurteis klæði,
vil ikki longur skarta,
skundar sær so at borðinum,
hann tók tá brúður bjarta.

39.

Ásmundur tók tá bjørtu brúður
undir kápuna blá,
skundar sær so av durunum,
teir gingu av borgum báðir.

40.

Ásmundur tók ta bjørtu brúður,
fór ikki við tað hátt,

Digitized by Google

skundar sær so av durunum,
teir gingu av borgum brátt.

41.

Settust tey á gammin upp,
fagurt var tað lið:
Ásmundur og Ólavur,
jomfrú var hin triðja.

42.

Gammurin rendi í loftið upp,
vildi av sær kasta,
Ásmundur talar til Ólav unga,
biður hann sita fastan.

43.

Gammurin rendi í loftið upp
við sínar stinnu streingir,
hann kom niður á Húnaland,
gitið man verða leingi.[1]

44.

«Hoyr tað, Ásmundur Aðalsson!
vil eg tað boð lova:
lova mær nú eina nátt
hjá Ingibjörg at sova!»

---

[1] Efter vers 43 findes i den til grund liggende opskrift følgende to meningsløse vers, der her ere udskudte:

«Hoyr tað, Ásmundur Aðalsson!
vil eg tað boð lova:
hví munu tær ikki eina nátt
hjá Ingibjörgi sova?»

Svaraði Ásmundur Aðalsson:
«Eg man ráða mest,
tað verður ikki, meðan eg livi
eg unni teg, annar hevur fest.»

Digitized by Google

45.

Svaraði Ásmundur Aðalsson,
hann var nýtur drongur:
»Søk tær jomfrú, hvar tú kant,
hjá henni svevur tú onga!«

46.

Hann hevði upp sína høgru hond,
hann gav honum høgg á tenn:
blóðið dreiv í barmin niður,
sógu tað mangir menn.

47.

Ólavur rýmdi av garði burtur,
tung mundi sorgin falla:
»Verði tann argur herjanssonur,
teg skal aftur kalla!

48.

Eg havi klætt og føtt teg væl
bæði við skrúð og skreyt,
hoyr tú tað nú, Ólavur:
burtur av míni breyt!

49.

Eg havi klætt og føtt teg væl
bæði við skrúð og lín,
hoyr tú tað nú, Ólavur:
burtur av borgum mín'!«

50.

Ólavur rýmdi av garði burtur,
so er greint fyri mær,
hann var ikki longur frá Ásmundi
enn eina nátt ella tvær.

51.

Ólavur kemur inn árla morgun,
fellur uppá síni knæ:

Digitized by Google

»Fyrigev mær, harri mín,
hvat dirvi eg hevði mót tær!«

52.

Ljós varð borið í hallina inn,
lýsti fyri teim öllum:
burtur vóru komnir menn,
og horvin var brúður av pöllum.

53.

Ljós varð borið í hallina inn
og lýsti í hvörsmans sæti:
burtur vóru komnir menn
og horvin brúður hin mæta.

54.

Teir leitaðu úti, teir leitaðu inni,
bæði á sjógv og landi.
tað var ilt at finna ta brúður,
burt var flutt av landi.

55.

Tí svaraði Sjúrður Fótur:
»Nú skal ikki longur fresta!
antin skal teir á gálga heingja
ella slíta millum hesta!«

56.

Til svaraði gamli kallur,
sum hevði tagað leingi:
»Sveinir, gevið kalli ljóð,
hann man kenna dreingir!

57.

Eg kenni væl Ásmund Aðalsson,
tann Húnakongin ríka,

Digitized by Google

hartil Ólav, skósvein hans,
so fáar finnur tú slíkar.»

58.

Eg kenni væl Ásmund Aðalsson,
tann Húnakongin sterka,
hartil Ólav, skósvein hans,
royndur í avreksverki!»

59.

Tí svaraði Sjúrður Fótur:
»Ilt er meg at arga!
synd tykir mær at hõgga teg sundur
og kasta teg út for vargar!»

60.

Svaraði tá hin gamli kallur:
«Ikki er Ásmund at lasta:
sjaldan hevur hann haft tann sið,
tann fátaka út at kasta!»

61.

Tí svaraði gamli kallur,
ryður í brósti rennur:
«Aðrenn tú teir á gálga hevur,
tá sveittast tær um enni!

62.

Tú tarft ikki, Sjúrður Fótur,
kurteisi lata hoyra:
áðrenn tú ert á Húnalandi,
tú mant teg av õllum royna!

63.

Tú hoyrir so miklan fyrigong
við harpur og við gný:
áðrenn tú ert á Húnalandi,
tú rósar ikki av tí.»

64.

Tí svaraði Sjúrður Fótur:
«Meg man rætt um minna,

Digitized by Google

hvör vil vera min fylgisveinur[1]
tann Húnakong at finna?»

65.

Rani kemur úr fjalli oman
við sínar bustur stinnar:
«Eg vil vera tín fylgisveinur,
tann Húnakong at finna!»

66.

Rani kemur úr fjalli oman,
buxur niður til kníggja:
«Eg vil vera tín fylgisveinur,
tann Húnakong at síggja.»

67.

Ryggur hans er ógvuligur,
leggirnar hevur hann langar,
so er hansara kjálkabein
sum fjórðungsvegur at ganga.

68.

Skeggið er sum sótið svart,
ringlar í gullbjöllum,
brýnnar eru sum hamrar tveir,
uppi standa í fjöllum.

69.

Skeggið er sum sótið svart,
loðar niður á bringu,
neglinar eru sum bukkaklövur,
tonn sum á villini gölti.

70.

Eyguni eru sum tjarnir tvær,
ennið er so fatt.

---

1 rettet for *leiðsakari*.

Digitized by Google

nasarnar eru som neystadyr,
hartil sigi eg satt.

71.

Teir sigldu upp undir Húnaland
eina morguntíð,
tað var sum í bál at líta,
tá skeiðir dynja í.

72.

Teir sigldu upp undir Húnaland
eina morgunstund,
tað var sum í bál at líta,
tað dynur á skeiðarfund.

73.

Borgir sógu teir undan koma.
á pílarum standa,
tornið stóð fyri hvörs mans durum,
dreingjum eykar vanda.

74.

Ólavur kemur inn árla morgun,
tað man ongan vara:
»Eg sær so miklan skipaskara
higar at landi fara!«

75.

»Sær tú miklan skipaskara
higar at landi fara,
tað man vera Sjúrður Fótur
at hitta brúður vár.

76.

Ólavur, gakk til strandar oman
eftir fornum vanda!
verður tær nakað meinboðið,
eg skal ikki langt frá standa!«

Digitized by Google

77.

Rani kemur á bunkan upp,
buxur niður til kníggja:
»Hvar er nú tann avrekskappi,
eingin torir at síggja?»

78.

»Her eri eg Ólavur, lítin smásvein,
her skaltú meg síggja!
hvörki tær ella tínum monnum
man eg undan flýggja!

79.

Her eri eg Ólavur, lítin smásvein,
her skaltú meg kenna!
hvörki tær ella tínum monnum
man eg undan renna.»

80.

Tá var brak í breiða skipi,
Ólavur komst á knæ,
snarliga sær kongurin brá,
so er greint fyri mær.

81.

»Góði harri, standið kyrrur!»
Ólavur ræður at svara,
»tað mundi vera tann største skomm,
eg tók meg ikki vara.»

82.

Ásmundur gongur á skipunum,
hann hevur ei fleiri orð,
hann klývur hvörn um tvörar herðar
og kastar út for borð.

83.

Ásmundur gongur á skipunum,
hann hevur ei hondum hó gv,
klývur hvörn um tvörar herðar,
kastar út á sjógv.

Digitized by Google

84.

Ásmundur gongur á skipunum,
tað man ongan saka:
»Nú skulu vit eftir Fóti leita,
hann úr droyra at taka!«

85.

Svaraði Ólavur, skósvein hans,
sorgina man hann troyggja:
»Hvat skulu vit eftir Fóti leita?
latið tann trælin doyggja!«

86.

Svaraði Ásmund Aðalsson:
»Skipið eigir hann frítt,
lótum vær hann í droyra doyggja,
nógv hevði hann fyri sítt!«

87.

Ásmundur gongur á skipunum,
ódnir matti hoyra,
finnur uppá, hvar ið Sjúrður liggur,
flýtur í manna droyra.

88.

Ikki hevði hann andan mist,
tungu bar hann so snjalla:
»Gerið tað fyri Gud og sak,
tær førið meg heim til hallar!

89.

Um eg eigi systur tá,
gitin man vera valla,
gerið tað fyri Gud og sak,
tær førið meg heim til hallar!

90.

Um eg eigi systur tá,
bæði er von og vitur.
hon kan allar fuglalistir,
í hógalofti situr.

Digitized by Google

91.

Eg havi henni ein sal bygt
við alls umspentum eingjum,
har kann eingin livandi koma
utan fuglur við veingjum.»

92.

Gingu teir frá strondum niðan
á tann sama dag,
tá ið teir komu til hallar heim,
tað fell so væl í lag.

93.

Sjúrður festi Ingibjörg,
so er greint fyri mær,
Ásmundur festi Randarsól,
tann vænasta, í verðini var.

94.

Drukkið varð teirra brúdleyp,
ikki mátti tvörra,
báðum borgum boðið var,
tólvhundrað úr hvörji.

95.

Drukkið varð teirra brúdleyp,
skjótt og ikki leingi,
reið so mangur hóvmann til,
sum fjöður á fugla veingi.

96.

Drukkið varð teirra brúdleyp,
kátt var teirra lív,
gingu so bæði í eina song,
Sjúrður og hans vív.

97.

Drukkið varð teirra brúdleyp,
kátt var teirra lív,
gingu so bæði í eina song,
Ásmundur og hans vív.

Digitized by Google

98.

Drukkið varð teirra brúdleyp,
so er komið til mín,
síðan fór hvör, sum boðin var,
haðani heim til sín.

Kvædet existerer i fem opskrifter; den her meddelte A er af Svabo. Jvfr. »*Saga Ásmundar Húnakonungs ok Sigurðar fótar* (Membr. i Stockholm). Islandske rímur digtede efter den, trykte i Akureyri 1858. Jvfr. Kölbing i Germania XX, 389.

15.

Hermundur illi.

CCF. nr. 66 A.

1.

Atli og hann Sivar jall
vóru brøður báðir,
tað er mær af sanni sagt,
fyri Saxland hava teir ráðið.
— Nú fellur ríman yvir Breiðafjörð,
har liggur ein bóndi deyður í dökkari jörð,
nú fellur ríman.

2.

Atli legði skipum sínum
eystur millum fjarða,
festi ta vænu kongins dóttur
heiman af Miklagarði.

3.

Jallurin eigir tógva synir,
gitnar á gævustund,
annar eitur Eirikur,
annar Hermund.

Digitized by Google

4.

Jallurin eigir tógva synir,
elur teir upp við yndi,
tað er mær af sanni sagt,
at sundur bar teirra lyndi.

5.

Eirikur situr í hógalofti,
órn flýgur yvir hans eygun;
hann er so í hjarta ræddur,
torir ei síggja mann reiðan.

6.

Hann er so í hjarta ræddur,
torir ei síggja mann bløða,
í tí víggi vil hann ei vera,
sum hjórtur verður skotin til deyða.

7.

Hermundur vóx í faðir síns garði,
við tað fór hann fram:
honum tókti ei tann dag vera heilan,
hann blódgaði ikki mann.

8.

Hermundur unti Halgu,
kongins dóttur best,
alt tað, hann visti, kongurin átti,
tað unti hann verst.

9.

Tað var á ein árla morgun,
kongur á heiði reið,
átta fann hann berserkir
sárar á síni leið.

10.

Átta fann hann berserkir,
allir deyðir lógu:
»Nú er hin illi Hermundur
riðin til osara skógir!«

Digitized by Google

11.

Fimtan fann hann berserkir,
allir skotnir til sára:
«Nú er hin illi Hermundur.
riðin á skógv til vár!

12.

Kongur letur brynja út
sexti menn:
Hermundur reið á skógvin burt,
hann vá teir allar í senn[1].

13.

Kongur letur brynja út
hálvt sítt lið,
Hermundur reið á skógvin fram,
hann hjó teir allar niður[2].

14.

Kongurin talar til jallin so:
«Eg toli tað ikki longur;
Hermundur er tín yngsti sonur,
eg vænti, hann verður hongdur.

15.

Nú skal taka tann dýra dúk,
allan í gulli reka,
hartil væl eitt hundrað mans,
mín son skal eg spekja!»

[1] Dette vers er optaget efter *E.*; *A.* har:
Kongurin brynjar út triðja sinni
frægur fimti menn:
Hermundur reið á skógvar í dag,
hann drap niður allar enn.

[2] Dette vers er optaget efter *E.*; *A.* har:
Kongurin brynjar út fimti menn,
klæddir í hvíta stál:
«Hermundur reið á skógvar í dag
og drap niður allar tá.

Digitized by Google

16.

Jallin gekk í högaloft,
fyri sín son hann vendi:
«Kongurinn hevur tær illa spátt,
eg vænti, tað man henda.»

17.

«Ríkur ertú, faðir mín,
í skarlak ertú klæddur,
tað hevur Gud givið tær,
tú letur, sum tú ert rædd̄ur.»

18.

Hann var ikki meiri enn tólváraður,
tá ið hann beiddi skip,
fór so vítt yvir Atla land
at samla góðan grip.

19.

Hann var ikki meiri enn tólváraður,
tá ið hann beiddi svörð,
fór so vítt yvir Atla land,
skoytti ei, hvatt han gjördi.

20.

Kongurin gár fór sína dóttur
og leitar við hana ráð:
«Hermundur hevur oss neisur vunnið,
nú stendur hans lív í váða.

21.

Hermundur hevur oss neisur vunnið,
nú stendur hans lív í váða,
hoyr tú, Halga, dóttir mín,
tú skalt hans deyða ráða,

22.

Hoyr tað, mín hin sæla dóttir,
gera skal við hann tað versta:
annað hvört á gálgan føra
ella slíta millum hestar.»

Digitized by Google

23.

«Hoyr tað, mín hin sæli faðir!
tað er minni vandi,
gerið hann heldur útlagan
burtur av tygra landi!

24.

Kongurin letur tingið stevna,
mangur reið glaður av,
gjördi so Hermund útlagan
á tann sama dag.

25.

Hermundur stendur á tingi upp,
gerist nú nýtur drongur:
«Einsmanns hálsi vildi eg náað,
áðrenn eg var hongdur.»

26.

«Gud biði eg míni giftu stýra,
læt ikki tröll meg villa!
hvörsmanns hálsi vildi tú náað,
Hermundur hin illi?»

27.

Hermundur so til orða tók:
«Eg geri tað ei at loyna,
tínum hálsi vildi eg náað,
ei tínum geitasveini!»

28.

Hermundur so til orða tók:
«Eg sigi tær av tí sanni,
tínum hálsi vildi eg náað
og ikki minni manni!»

29.

Hermundur gekk í salin inn,
jomfrú Halgu at finna:
«Sit væl, jomfrú Halga,
tú mátt væl á meg minnast!»

Digitized by Google

30.

«Tað er bæði tjóvur og trælur,
ikki fær frið í landi,
fyri hvat skal eg minnast á teg,
útlagur er fyri sanni?»

31.

Hermundur stendur á salgólvi,
heldur á búnum knívi:
«Vartú sonur til faðir tín,
skuldi eg týnt tær av lívi!»

32.

Hermundur snúðist af salinum
út av glæstriborg,
meiri beit honum Hálgu orð
enn öll hans onnur sorg.

33.

Jallin gár for sína frú,
tað var av tungari treyt:
«Gud náði meg, mín søta,
nú eru vit sonaleys!»

34.

Hermundur vindur sítt segl í rá,
út í havið setti,
kongurin letur halda vakt
á hvörjum andnesi eftir.

35.

Hermundur legðist í havið út
og tjaldraði fagurt lín,
eingin fór so suður og norð,
hann beyð ikki heim til sín.

36.

Hermundur legðist í havið út,
tjaldraði yvir sjógv,
eingin fór so suður og norð,
hann gav ikki öllum nógv.

Digitized by Google

37.

Halga situr í sínum sali,
fögur er hon sum lilja,
veit það eingin á jarðaríki,
hvat ið hon hugsa vildi.

38.

Halga talar til sína ternu:
»Siga skaltú mær satt!
hvat vinnur hann Haki kall,
sum mínum faðir býr næst?«

39.

»Haki býr fyri handan á,
eina eigir hann kúgv,
lítisvert það vinnur hann,
hann rør sær út á sjógv.«

40.

Það var jomfrú Halga,
axlar kápu blá,
so gár hon til strandar,
sum Haka bátur lá.

41.

Ramar risti hon rúnirnar,
niður i Haka bát:
»Aldri kom tú til landana,
fyri Hermundur er á!«

42.

Halga dróg sítt fingurgull
út av sínari hendi,
fekk það síni ternuni,
Haka kalli sendi.

43.

Haki kall so til orða tók,
hugsar so við sær:
»Hví man Halga kongins dóttir
senda það gullið mær?«

Digitized by Google

44.

Tað var um ein árla morgun,
sólin fagurt rjóð,
Haki kallur dreingir vekir
út við sær[1] at bjóða.

45.

Haki kall vendir sín bát á leið
móti bylgju blá,
so róði hann tann allan dag,
fjúrtan vóru á.

46.

Haki kall vendir sín bát á leið,
yvir tann salta sjógv,
so róði hann í tógva dagar,
onga sá hann sjón.

47.

Haki kall so til orða tók,
ills er at honum vón:
»Dimmur er hesin dagurin,
onga siggjum vær sól.»

48.

Teir siggja henda skipaflota
liggja út yvir sjógv;
Haki svör við sjálvum sær:
»Vit hava ikki lívsins vón!»

49.

Haki kall so till orða tók,
hann talar óhyggin orð:
»Eg siggi mær ikki svinri[2] ráð,
enn stígið her út fyri borð!»

50.

Svaraði Eirikur sonur hans,
yngstur var av teim:

[1] Rettet for: *sær til.* [2] Rettet for: *skemri.*

Digitized by Google

«Fregnum heldur tíðindi,
so förum vær nökur heim.»

51.

Hermundur talar til sínar menn:
«Verið nú allir spakir!
gjörliga kenni eg henda knörr,
hetta er kallmann Haki!»

52.

Tað var Hermundur jallsins son,
gekk ettir bunka fram,
so tók hann í Haka bát,
setti hann knörr í stavn.

53.

Tad var Hermundur jallsins son,
axlar kápu blá,
so tók hann í Haka bát
og setti hann knörrin á.

54.

«Set teg niður, mín Haki kall,
læt ikki huga tín skelva!
hvat er títt á Saxlandi?
tað er nú fyrst at fregna.

55.

Set teg niður, mín Haki kall,
lat ikki huga tín skelva!
livur hon jomfrú Halga?
tað er fyrst eftir at fregna.»

56.

«Eg kann ikki sannari
siga tær ífrá:
hon er einum riddara givin,
hon má hann ikki sjá.»

57.

«Hoyr tú tað, mín Haki kall,
hvat vil frúgvin meira?

Digitized by Google

er hon tílíkum riddara givin,
hertuganum Hergeira?»

58.

«Grætur hon jomfrú Halga
við so mikla villu,
alla sína ævina
syrgir hon Hermund illa.»

59.

«Set teg niður, Haki kall,
ger mær á tí grein,
tú vart ein maður í Saxlandi,
eg vann tær aldri mein!»

60.

Hann gongur eftir mjaðarskál,
Haka kalli bar,
Haki svör við sjálvan seg,
hann drakk har ikki av.

61.

Hann læt honum seingina reiða
við skrúð og hvíta lín,
Haki svör við sjálvum sær,
hann svav har ikki í.

62.

Havið tær hoyrt frá Haka kalli,
hvussu ræðslan honum gekk?
hann sat uppi alla nátt
og ongan svǫvnin fekk.

63.

Árla var um morgunin,
dagurin var ljús,
tá var hann Hermundur jallsson
til sín klæði fús.

64.

«Og so mikið gull og silvur,
sum hesin knörrur kann bera,

skiftið tað væl og menniliga,
tað vil eg tygur geva.»

65.

Og so mikið skrúð og lín
legði hann harvið,
Haki svör við sjálvum sær:
«Hann sökkir oss öllum niður!»

66.

Og so mikið skrúð og lín
legði hann harhjá,
síðan snúðist Hermundur
sínum skipum frá.

67.

Hermundur vendi sín bát á leið
mót teirri bylgju blá,
meiri róði hann á einum degi,
enn aðrir rógva tvá.

68.

«Takið nú bæði gull og silvur,
gerið tygur av tí gott!
sigið nú ongum livandi manni
hvörn tær havið flutt!

69.

Sigið tær nökrum livandi manni,
fái eg tað at frætta,
hoyr tú tað, mín Haki kall,
tú tort ikki lívið vænta!»

70.

Hermundur gekk frá strondum niðan
ein fyri utan sveinar,
alt var fólk í kyrkjuni,
har var eingin heima.

71.

Hermundur gár í högaloft,
kinn bar hann so baldan,

Digitized by Google

leidd varð jomfrú Halga
undir silkitjaldri.

72.

Hergeiri gekk frá kyrkjuni heim,
higar hann Hermundur sá:
•Tú skalt ikki frúnna njóta,
um eg liva má!•

73.

Hermundur gár í högaloft,
klæðist í kvinnu klæði,
so gár hann í Atla garð,
sum Halga brúður var.

74.

Gráan letur hann hattin síga
niður um gulan lokk,
utarlaga sessin tók
mitt í kvinnuflokk.

75.

Halga situr á brúðarbeinki,
rennir eygun víða,
rópar hon jomfrú Beyðu,
biður hana koma til sín.

76.

Halga tók sítt fingurgull,
rendi í skálina niður:
•Ber tað hasari fátæku kvinnu,
við hallardyrnar situr!•

77.

Svaraði jomfrú Beyða,
tá ið hon bar aftur skál:
•Tað hoyri eg á kvinnu orðum,
kallmanns hevur hon mál!•

78.

•Tegi, tegi, Beyða!
far ikki við tí hátt!

Digitized by Google

hon hevur ofta í mínum sali
drukkið allvæl kátt.•

79.

Og so sat hon Halga
allan dag á bekki,
meiri hugsaði hon sorg og sút,
tugdi ta føðslu ikki.

80.

Kongurin so til orða tók:
•Hetta er mikil villa,
man mín dóttir hugsa tað,
at syrgja um Hermund illa?

81.

Hevði hann Hermundur siðað seg.
tað sigi eg for sann,
eingin maður á Saxlandi
hevði verið hans yvirmann.

82.

Hevði hann Hermundur siðað seg.
hevði hann gjört tað svá,
so væl var hann til tess borin.
mína dóttur at fá.•

83.

Tað var Hermundur jallsson,
til ilsku var hann fús,
hann kom sær so síðla á dag
inn í tað brúðarhús.

84.

Tað var hann Hermundur jallins son,
ilt er skap at eggja,
hann kom sær so síðla á dag
millum stavs og veggja.

85.

Tá lysti jomfru Halga
til brúðarsong at ganga,

Digitized by Google

Hergeiri dvöldist ikki tá,
sum siður hevur verið leingi.

86.

Tað var jomfrú Beyða
glað fyri utan eyð (neyð?)
hon breiðir upp á bæði tey
silki og skarlak reyð.

87.

Beyða gekk af hallini út,
blíða heilsu fekk,
tað var hann Hermundur jallsson,
fram undan tjaldri gekk.

88.

Svaraði hertug Hergeiri,
tykist hava kent:
»Sjálvur sá hin fánýti
hevur teg higar sent!«

89.

»Tað er ikki sá fánýti,
tó at tú sigir svá,
statt upp, hertug Hergeiri,
viltú við livinum ná!«

90.

Hergeiri liggur í songini
og favnar fríða frú:
»Veit tað faðir av himmiríki,
eg ræðist ei fyri tær nú!«

91.

Hermundur stendur á salgólvi,
rodnar sum ein droyri:
»Statt upp, hertug Hergeiri,
eg vil ikki á teg níða!«

92.

Tað var Hermundur jallsson,
sínum svörði brá,

Digitized by Google

hann vá hertugan Hergeira
í brúdsong, sum hann lá.

93.

Árla var um morgunin,
dagurin var ljús,
fyrst vitjar hon Beyða
í tað brúðarhús.

94.

Tað var jomfrú Beyða,
rópar fólk til sín:
«Hermundur er í brúðarhúsi,
hevur dripið bróður mín!»

95.

Tað var jomfrú Beyða,
rópar allvæl hátt:
»Hermundur er i brúðarhúsi,
hevur vigið Hergeira í nátt.»

96.

Sumir ríva takið av,
sumir lokur at bróta:
»Latið ikki Hermund illa
jomfrú Halgu njóta!»

97.

Hermundur var við hondum tikin,
mangir um hann vóru,
tá vóru færri vinir enn frændur,
hann á alvi bóru.

98.

Kongurin gár fyri sína dóttur,
leitar við hana ráð:
«Hermundur hevur oss neisur vunnið,
nú stendur hans lív i váða!

99.

Hermundur hevur oss neisur vunnið,
nú stendur hans lív í váða,

Digitized by Google

hoyr tað, Halga, dóttir mín,
tú skalt hans deyða ráða.

100.

Hoyr tú tað, mín sæla dóttir,
gera skal honum tað versta:
annaðhvørt á báli brenna
ella slíta millum hestar.•

101.

•Hoyr tú tað, mín sæli faðir,
tað er vandi minni:
setið hann heldur í myrkastovu,
pínið hann leingi inni!•

102.

Settu teir hann í myrkastovu,
hartil mann at gæta,
hann hevur so mangan óvinin
um sítt lív at træta.

103.

Halga situr í sínum sali,
føgur sum rósin og lilja,
tað veit eingin á jarðariki,
hvat hon hugsa vildi.

104.

Halga situr í sínum sali,
væl komst henni á hendi,
hon skrivar eitt loynubræv,
jallinum hon sendi.

105.

•Loysir tú ikki av myrkastovu
sonin tín hin sæla,
eg skal eld i hallir leggja,•
ræð tann frú at tala.

106.

Jallin gekk í høgaloft
fyri sín sæla son:

Digitized by Google

«Ótíð vartú í verðina borin,
betur vartú kona!

107.

Loysir tú ikki av myrkastovu
bróður tín hin sæla,
eg skal eld í loftið leggja,»
ræð tann jall at tala.

108.

Eirikur gekk í högaloft,
klæðist í brynju blá:
«Veit tað faðir av himmiríki,
nú má eg blóðið sjá!»

109.

Hann gekk seg at myrkastovu durum,
royndi gævuligt stál,
so beit hansara bitri brandur,
rætt sum streymur í á.

110.

Hann gekk seg at myrkastovu durum,
loysti reystan fanga:
«Statt upp, Hermund, bróðir mín,
ertú førur at ganga!»

111.

Vælkomin, Eirikur, bróðir mín!
glaður var eg tíni komu, —
alt man eg í snörpum víggi
bera mítt skjöld fyri honum.»

112.

Svaraði Hermundur jallins son,
kinn bar hann so baldan:
«Eg havi konginum skatt at lúka
fyri tað jarnið kalda.»

113.

Hermundur högg so harðan tá,
hann gat ei í kyrru standa,

Digitized by Google

blóðið tusti fyri oyrum hans,
hann næstan misti anda.

114.

Hundrað vá hann í inngongdini,
mikil stóð manna trongd,
annað slíkt á hallargólvi,
ruddi fyri sær gongd.

115.

Tá fekk kongurin annað sinni,
brá teim brandinum fríða,
Eirikur hevði sítt skjöld á loft
sínum bróður at líva.

116.

Hermundur högg so mikið högg,
hvast hann spenti alva,
hann högg kongins gylta hjálm,
búkin niður í nalva.

117.

Halga hvast til orða tekur,[1]
öllum tókti undur:
hirdi hon ei um faðirs deyða,
so livdi Hermundur.

118.

»Hoyr tú, Eirikur, bróðir mín,
sig mær satt ífrá:
er her nökur innan hallar,
tín stár hugur á?

119.

Er her nökur innan hallar,
tín stár hugur á?
hon er aldri so vælborin,
hana skaltú fá.«

[1] A har her: *Halga kvaðst í orðini tey.*

Digitized by Google

120.

«Hon er ikki innan hallar,
mær stár hugur á,
utan hon Beyða Hergeira systir,
eg kann hana aldri fá!»

121.

Svaraði frúgvin Beyða,
kinn bar hon so reyð;
«Eg verði ikki Eiriks vív,
tú voldi mín bróðirs deyð!»

122.

«Verður tú ikki Eiriks vív,
ei tortú mær tað lova,
eg skal við so ramum rúnum
á tínum armi sova!»

123.

Frúgvin varð so glógvurðdd,
hon hoyrdi á riddaramál,
grátandi frá borði snúðist
frúgvin Beyða tá.

124.

Hermundur festi Halgu,
sum her er siður í landi,
Eirikur Beyðu,
ráddu so báðir fyri landi.

Kvædet haves i 6 optegnelser: A, som her er benyttet, er af Svabo. — P. Syvs håndskrevne collectanea (Universitetsbibliothekets Kvart. Rostg. 21) omtaler «De Færoeske Dr. Ole Worms Viser» fra 1639, som ere tabte. Syv siger, at de «ere gandske paa den Maade, som vore, og ej efter de gamle Skaldres Maneer.» Blandt de fem viser, han anfører enkelte strofer af, findes også af nærværende kvæde følgende: «*Rama ristir hun runar udi Haka baadt*, i Hagens Baad, at den skulde aldrig komme hjem, førend den førde med sig *Hermundr* sin

Digitized by Google

fæstemand etc.»; jvfr. hermed v. 41 i det her trykte kvæde. — **Den norske** »*Hermoð Ille*« (Landstad Nr. 17) er meget lig den **færøiske**. På **islandsk** haves »*rimur*« og »*saga*« af »*Hermanni illa*« og hans broder »*Ívar*«.

16.

Jatvarðs ríma.

CCF nr. 71 B.

1.

Ein býr jallur í Noregi,
synir eigir hann sær;
annan nevni eg Niklas
og annan Jatvarð.
Nú lystir meg í dansin at gá,
meðan rósur og liljur tær gróa væl.

2.

Einki gjördi Niklas
utan seyng av síni bók,
og hin ungi Jatvarð,
ið saltrið sló.

3.

Og hin ungi Jatvarð,
ið saltrið sló,
møtti frúnni fylgismoy
morgun fyri sól.

4.

»Hví vekja tær so snimma,
og hví vekja tær so árla?
tær hava lítla náttarógv,
sova munu tær valla.«

Digitized by Google

5.

•Tí vekjum vær so árla,
og tí vekjum vær so snimma:
vári hústrú vatn at taka,
tað er ørindini.

6.

Reyð er hon sum lilja,
tað lystuliga vív,
áður vil hon vaska sær,
enn sólin roðar í líð.

7.

Reyð er hon sum lilja,
tað lystuliga sprund,
áður vil hon vaska sær,
enn sólin roðar í lund.•

8.

Svaraði hin ungi Jatvarð,
í glentan sín:
•Mong er fögur skikkjan,
ið falsk býr undir lín.•

9.

•Tú gert ei hennara skikkju spotta,
ei hvat undir býr lín,
líkari var tær, Jatvarð, at vita
allar ættir tínar.

10.

Tú gert ei hennara skikkju spotta,
ei hvat undir stár,
líkari var tær, Jatvarð, at vita,
hvör ið tín faðir vá!•

11.

Tað var hin ungi Jatvarð,
settist á dökka fold,
tað var mær av sanni sagt,
hann sortnaði sum ein mold.

Digitized by Google

12.

Tað var hin ungi Jatvarð,
lítur seg í eystur:
»Tungt er at vera í veröldini
og vera so ættaleysur!«

13.

Ein kom maður á víðan völl framm,
vegur við eggjateini,
eyga hevði hann eitt í heysi,
knepta brók á beini.

14.

»Hoyr tú, ungi Jatvarð!
set teg niður hjá mær,
ættirnar tær tarftú
ikki frýggja tær.

15.

Nær er hann tín trímenningur,
Ívar Holm,
Guttormur í Hattarbóti,
Petur Landaljóð.

16.

Nær er hann tín trímenningur,
Guttormur í Hattarbóti,
Stígar og hann Stavn
og Petur Landaljóði.

17.

Kongurin í Spanialandi
brendi tín faðir inni,
níggju hundrað i glæstriborg
og ongum háttri minni.

18.

Kongurin í Spanialandi
brendi hann tín faðir á báli,
níggju hundrað í glæstriborg,
tá reystu bræður báðar.

Digitized by Google

19.

Tá ið tú sigir honum
frá Ívari Holm,
enntá man hann vísa tær
á sínar herkonur tólv.

20.

Tær blanda tær
tað eitur í vín,
enntá hygg tú, Jatvarð,
at fingurgulli tínum!

21.

Tær blanda tær
tað eitur í bjór,
sveitka tekur títt fingurgull,
tað rodnar sum eitt blóð.»

22.

«Honum vildi eg geva
míni góðu gráu skinn,
ið mær vildi borið boðini
fyri Ívar Holm inn.»

23.

«Hav tú sjálvur
tín góðu gráu skinn,
eg vil bera tær boðini
fyri Ívar Holm inn.

24.

Úti í miðjum grasgarði
axlar hann sær skinn,
og so búgvin gongur hann
fyri Ívar Holm inn.

25.

«Sit væl, ungi Ívar Holm,
drekkur mjöð og vín,
úti stendur Jatvarð,
so tarvligur er hann tín.»

Digitized by Google

26.
Svaraði ungi Ívar Holm,
drekkur mjöð af skál:
«Hvat er um Jatvarði
til neyðindarmál?»

27.
«Tað er unga Jatvarði
til neyðsynjarmál:
kongurin í Spanialandi
brendi hans faðir á bál.

28.
Kongurin í Spanialandi
brendi hans faðir á báli,
níggju hundrað í glæstriborg,
tá reystu brøður báðar.»

29.
Tað var ungi Ívar Holm,
sínum borðum skeyt,
allur tann hin brúni mjöður
á hallargólvi fleyt.

30.
So letur hann Ívar Holm
byggja skipin sín,
bæði letur hann á tey laða
virtur og so vín.

31.
Og so letur hann Ívar Holm
byggja skipin stór,
bæði letur hann á tey laða
virtur og so bjór.

32.
Vindur hann upp síni silkisegl,
gull við vovin rand,[1]

[1] Eller: *gulli vovin við rand.*

Digitized by Google

strykar ei á bunka niður
fyrr enn við Spanialand.

33.

Tá ið hansara snekkja
kendi fagurt land,
letur hann síni akker falla
á so hvítan sand.

34.

Letur hann síni akker falla
á so hvítan sand,
fyrstur steig hann Ívar Holm
sínum fótum á land.

35.

Fyrstur steig hann Ívar Holm
sínum fótum á land,
og hin ungi Jatvarð
undir hans høgru hand.

36.

Utarliga at durunum
har gistu teir við list,
innar gongur Ívar Holm,
biður teir veita vist.

37.

Innar gongur Ívar Holm
biður tá veita vist,
eftir spurdi Spanialands kongur,
hvar ið teir høvdu gist.

38.

Gistum vær tann boðafart,
so tann breiða fjørð,
vær vistum ei, hvørt tað var
himmal ella jørð.

39.

Gistum vær tann boðafart
heima á vár garð,

Digitized by Google

tá ið vær drukkum ervi
eftir faðir Jatvarðs.»

40.

Tí svaraði Spanialands kongur,
lítið at tí ló:
»Líkt er hatta orðum hans
Ívar Holm!»

41.

Tá ið hann segði honum
frá Ívari Holm,
enntá mundi hann vísa honum
á sínar herkonur tólv.

42.

Tær blanda honum
tað eitur í vín,
enntá hyggur Jatvarð
at fingurgulli sínum.

43.

Enntá hyggur Jatvarð
at fingurgulli góð,
sveitka tekur tað fingurgull,
tað rodnar sum eitt blóð.

44.

»Enntá er tað siður
heima á vár garð:
sjálv tað skaltú, ríka frú,
drekka skálum av!»

45.

»Ríkur ertú, riddarin,
skortar tú ei fæ,
tað verður ikki, meðan eg livi,
eg drekki vín við tær.»

46.

Svaraði hin ungi Jatvarð,
smílir undir lín:

Digitized by Google

«Enntá skaltú drekka
fyri báðum eygum mínum!»

47.

Tað gjördi hann Spanialands kongur
ið tað fyrsta mein:
sendi lítlan njósnara
í kvinnustovu heim.

48.

Svaraði hin ungi Jatvarð,
smílir undir skinn:
«Tú skalt ikki boðini bera,
fyri Spanialands kongin inn!»

49.

Tað var hin ungi Jatvarð,
við sínum svörði brá,
hann kleyv lítinn njósnara
sundur í luti tvá.

50.

Tað var hin ungi Jatvarð,
við sínum svörði brá,
hann kleyv allar herkonur
sundur í luti tvá.

51.

«Hoyr tað tú nú, Spanialands kongur!
eg tali nú til tín,
hvat havi eg í bøtur tikið
eftir sæla faðir mín?»

52.

Tí svaraði Spanialands kongur,
lítið at tí ló:
«Tú fært ikki so mikið,
sum sólar av mínum skó!»

53.

Ei var mjúkur kongafundur,
ei ló alt í senn,

Digitized by Google

eingin visti av at siga,
fyrr enn svörðið stóð í tenn.

54.

Ei var mjúkur kongafundur,
ei ló alt í hóvi,
eingin visti av at siga,
fyrr enn kongur fleyt í blóði.

55.

Eg sá koma tógva menn
sunnan eftir höll,
droyra drigin vóru
teirra herklæði öll.

Visen haves i tre optegnelser; den her benyttede B har jeg optegnet i 1847 i Örðavík på Suderø. De to andre fra Sande ere noget afvigende fra den; i disse ægter Jatvarð fruen *Fylgismoy*, da han kommer fra *Spanialand*.

17.

Frúgvin Margreta.

CCF nr. 77 C.

1.

Vilja tit nú lýða á,
meðan eg flyti fram
um hana frúnna Margretu,
í Norðnesi brann.
Troðið nú lættliga dansin,
dagurin skín so fagurliga,
komin er hægst á sumarið.

Digitized by Google

2.

Gud fyriláti Eiriki kongi.
hvat hann mundi gera:
sendi sítt barn í ókunn lond,
moykongur at vera.

3.

Gud fyriláti Eiriki kongi,
hvat hann gjördi har,
sendi sítt barn í ókunn lond,
moykongur vera skal.

4.

»Mær skal fylgja frú Katrin,
sker henni klæði reyð!
hon verður mær tann trúgvasta,
tar for tolir hon deyð.«

5.

»Tær skal fylgja so vænt eitt vív
sunnan undan lund,
nevnd er frúgvin Ingibjörg
tað lystiliga sprund.

6.

Tær skal fylgja so vænt eitt vív
sunnan undan oy,
nevnd er frúgvin Ingibjörg
tann lystiliga moy.

7.

Tær skulu fylgja sveinar tveir,
eg kenni væl teirra navn:
Nials út av Gilstein
og Eyðun Hestakorn.

8.

Nials út av Gilstein
og Eyðun Hestakorn,
tí teir kunnu læra teg
tey landsmál og orð.«

Digitized by Google

9.

•Mær skal fylgja frú Katrin,
sker henni klæði grøn!
hon verður mær tann trúgvasta,
av Gudi taki hon løn!•

10.

Tað leið ikki longur um
enn mánaðirnar tvá,
lysti frúnna Margretu
sín faðirs skip at sjá.

11.

Tað var Eyðun Hestakorn,
hann tók í frúnnar hond,
fylgdi henni í sævarmála
í tað hála tang.

12.

Hann fylgdi henni í sævarmála,
í tað hála tang,
stjól so burt tað fingurgull,
jomfrúnni fell av hand.

13.

Tað leið ikki longur um
enn mánaðirnar tríggjar,
enn lystir frúnna Margretu
sín faðirs skip at síggja.

14.

Rókust úti í myrkum havi
mánaðirnar tvá,
ongasteds tað kundu tey
til nakað land at sjá.

15.

Rókust úti í myrkum havi
mánaðirnar tríggjar,
ongasteds tað kundu tey
til nakað land at síggja.

Digitized by Google

16.

Svaraði frúgvin Margreta,
hon stóð í fremra stavn:
»Vit skulu lova olmussu
í vár harras navn.«

17.

Sumir lova eina,
sumir lova tvá,
tað var frúgvin Margreta,
hon lovar tríggjar.

18.

Sumir lova eina og tvá,
sumir lova tríggjar,
Margreta lovaði fýra,
tá fingu tey land at síggja.

19.

Svaraði frúgvin Margreta,
skortar ikki fíggja:
»Hetta kalla teir Skotland,
vit fingu fyrst at síggja.«

20.

Svaraði frúgvin Ingibjörg,
stóð í kjortil reyð:
»Fingu vit selt tað væna vív,
tá kortar os ei til eyð!«

21.

Svaraði Eyðun Hestakorn
fyrsta orðið tá:
»Seljið hana helst til Blálanda,
har spyrst minni frá.«

22.

Vundu upp síni silkisegl,
gull við vovin rand,
strykaðu ei á bunkan niður
fyrr enn við Bláland.

Digitized by Google

23.

Hegar ið tann snekkjan
kendi fagurt land,
lótu síni akker falla
á so hvítan sand.

24.

Lótu síni akker falla
á so hvítan sand,
fyrst steig Eyðun Hestakorn
sínum fótum á land.

25.

Fyrst steig Eyðun Hestakorn
sínum fótum á land,
tá var greivin á Blálondum
riðin niður til strand.

26.

»Hoyr tú greivin á Blálondum,
viltú frúgvur velja?
viltú keypa tað væna vív,
vit hava falt at selja?«

27.

Tað var greivin á Blálondum,
hann tók til virðin full,
gav fyri frúnna Margretu
tríati tunnur gull.

28.

Tað var greivin á Blálondum,
tað gjörði hann tá,
gav fyri frúnna Margretu
meiri enn hon sjálv vá.

29.

Tað er greivin á Blálondum,
svarar so frá sær:
»Í hvat landi ertú borin?
hvör er faðir at tær?«

Digitized by Google

30.

«Eg kann ikki sannari
siga fyri tær,
Eirikur kongur í Noregi
er sannur faðir at mær.»

31.

Tá ið greivin hetta hoyrdi,
at hon var av kongakyni,
vildi hann ikki gifta hana
við sínum onkasyni.[1]

32.

Tað var greivin á Blálondum,
tók sær frú at festa,
snarliga læt til brúdleyps ætla,
læt ei longur fresta.

33.

Drukkið var teirra brúdleypið,
kátt var teirra lív,
gingu bæði í eina song
greivin og hans vív.

34.

Tað er frúgvin Katrin,
svarar so fyri sær:
«Eina bøn, ið eg teg biði,
Eyðun, veit hana mær!

35.

Eina bøn, ið eg teg biði,
hana skaltú mær gera:
lat meg við frúnni Margretu
á Blálondunum vera!

[1] Denne Linje er efter A; C har: *við sínum sjálvsins syni.*

36.

Eina bøn, ið eg teg biði,
hana vil eg tiggja:[1]
lat meg við frúnni Margretu
á Blálondunum byggja!»

37.

»Hvat skaltú á Blálondum gera?
tú kant ikki mál,
far tú heldur til Noregis,
far suður aftur í vár!

38.

Hvat skaltú á Blálondum gera?
tú ert lítið treyst,
far tú heldur til Noregis,
far suður aftur í heyst!»

39.

»Verður mær tess eyðið,
eg komi til Noregis heim,
eg skal siga Eiriki kongi
frúnnar tungu mein!

40.

Verður mær tess eyðið,
eg komi till Noregis vítt,
eg skal siga Eiriki kongi,
tit svikuð tað væna vív!»

41.

Tóku tey frúnna Katrina,
lögdu undir høgind blá,
Eyðun og frúgvin Ingibjörg
tey settust omaná.

[1] Efter A; C har: *hana skaltú mær tiggja.*

Digitized by Google

42.

Tóku tey frúnna Katrina.
tað hitt væna vív,
hongdu upp í hægsta træ,[1]
har tapti moy sítt lív.

43.

Vundu upp síni silkisegl,
gull við vovin rand,
strykar ei á bunka niður
fyrr enn við Noregis land.

44.

Hegar, ið tann snekkjan
kendi fagurt land,
lótu síni akker falla
á so hvítan sand.

45.

Lótu síni akker falla
á so hvítan sand,
fyrst steig frúgvin Ingibjörg
sínum fótum á land.

46.

Fyrst steig frúgvin Ingibjörg
sínum fótum á land,
tá var reystur Eirikur kongur
riðin niður til strand.

47.

Tá svaraði Eirikur kongur,
gull ber seg á hand:
«Hvar er Margreta, dóttir mín?
hon kemur ei fyrst á land.»

---

[1] Efter B. A har: *hongdu upp í hægsta tog.*

Digitized by Google

48.

Svaraði frúgvin Ingibjörg,
elur hon seg so mjúka:[1]
«Mitt í miðjum Írlandshavi
fingu vit moynna sjúka.»

49.

Tí svaraði Eirikur kongur
fyrsta orðið tá:
«Lyftið frá tey silkitjöldur,
latið meg líkið sjá!»

50.

Svaraði reystur Eirikur kongur,
tá hann líkið sá:
»Hetta er ikki Margreta,
hvörki á brún ei brá.»

51.

Vankar ei á stræti,
treður á manna gongd,
gingin er sjálvur Eirikur kongur
undir börustong.

52.

Ikki kostar Eirikur kongur
minni til enn tá:
börurnar av reyðargulli
læt hann henni slá.

53.

Börurnar av reyðargulli
læt hann henni gera,
korsið av tí skæra silvur,
merki við at bera.

[1] Efter A. C har: *væl kann «leskum luga»*.

G. Digitized by Google

54.

Eystan fyri kirkjuna
dreingir reika[1] á fold,
grófu tað hitt ljósa lík
niður í dökka mold.

55.

Eystan fyri kirkjuna
dreingir reika í skara:[2]
dimmur er hesin dagur í dag
niður í mold at fara.

56.

Eirikur reið frá kirkju heim,
mælti ikki mál,
mangan gleðir hann fátækan
eftir sínar dóttur sál.

57.

Eirikur reið frá kirkju heim,
mælti ikki orð,
mangan gleðir hann fátækan
yvir sítt breiða borð.

58.

Tað var tá, sum ofta er,
frá man frættast víða:
Noregis kongur frá kirkju reið,
hann fangaði helsótt stríða.

59.

Tað var í tann fyrsta svövn,
Eirikur kongur fekk,
tað var frúgvin Margreta,
honum í dreymar gekk.

60.

«Tað var frúgvin Katrin,
ígjár var lagd í skrín,

---

[1] Rettet for *eyka*. [2] Rettet for *eyka skara*.

Digitized by Google

eftir livir á Blálondum
Margreta dóttir tín.

61.

Tað var frúgvin Katrin,
ígjár var lagd í mold,
eftir livir á Blálondum
Margreta, dóttir bold.»

62.

Tað var reystur Eirikur kongur,
fell pá síni knæ:
«Heinta mær Eyðun og Bjarnir,
bið teir koma for meg!»

63.

Inn kom meistarin Bjarnir,
fell pá síni knæ:
«Krist signi teg, Eirikur kongur,
hvat viljið tær mær?»

64.

Tá svaraði Eirikur kongur,
áðrenn hann læt lív:
«Tryggan skulu tit eiðin svørja
um tað væna vív.»

65.

Tá svóru teir rangar
eiðinar tvá;
tað er ei so undarligt,
tað gekk, sum sagt er frá.

66.

Tá svóru teir rangan
fólvmanna eið;
tað var ei so undarligt,
um ævin var ikki greið.

67.

Tá svaraði Eirikur,
áðrenn hann gav upp ond:

Digitized by Google

«Margretu lýsi eg ríkið halvt,
kemur hon lívs til lond.»

68.

Vankar ei á stræti,
treður á manna gongd:
gingin er sjálvur Hákun kongur
undir bórustong.

69.

Ikki kostaði Hákun kongur
minni til enn tá:
bórurnar av reyðargulli
læt hann honum slá.

70.

Bórurnar av reyðargulli
læt hann honum gera,
korsið av tí skæra silvur,
merki við at bera.

71.

Eystan fyri kirkjuni,
dreingir reika[1] á fold,
gróvu tað hitt ljósa lík
niður í dökka mold.

72.

Eystan fyri kirkjuni,
dreingir reika í[2] skara:
dimmur er hesin dagur í dag
niður í mold at fara.

73.

Hákun kongur frá kirkju reið,
mælti ikki orð,
mangan gleðir hann fátækan
yvir sítt breiða borð.

---

[1] Rettet for *eyka*. [2] Rettet for *eyka*

Digitized by Google

74.
Hákun gongur frá kirkju reið,
mælti ikki mál,
mangan gleðir hann fátækan
fyri sín bróður sál.

75.
Margreta vaknar á miðjari nátt,
telur sín' dreymi frá:
»Nógv havi eg í Noregi at gera,
mín faðir er fallin frá!«

76.
Margreta vaknar á miðjari nátt,
telur sín dreym so brátt:
»Undarligt hevur fyri meg borið
alla hesa nátt.

77.
Meg droymdi, í Norðnesi
har var kynt eitt bál,
har kom Eyðun Hestakorn,
hann reið við mikið prál.

78.
Meg droymdi, í Norðnesi
har var kyndur eldur,
har kom Eyðun Hestakorn
við so mikið veldi.

79.
Meg droymdi, i Norðnesi
har var vaxin súl,
hjörturin við sítt fagra horn
hann spældi for bergið út

80.
Meg droymdi, i Norðnesi
har var vaxin viður,

Digitized by Google

hjörturin við sítt fagra horn
hann spældi for bergið niður.

81.

Meg droymdi, tað var ein reyður logi
í mín faðirs garði,
har kom sipandi ein hvirvilvindur,
so eingin varð hann varur.»

82.

Tað er frúgvin Margreta,
hon sigir sínum dreymi frá;
tað var greivin á Blálondum,
hann kundi væl dreymin ráða.

83.

«Tað ið teg droymdi, í Norðnesi
har var kyndur eldur,
tað verður fyri sjálvari tær:
tú kemur til lítið veldi.

84.

Tað ið teg droymdi, í Norðnesi
har var kynt eitt bál,
tað verður fyri sjálvari tær:
tú missir lív og mál.»

85.

Tað var frúgvin Margreta,
sveipar at sær skinn,
so gár hon í högaloft
for Magnus, son sín, inn.

86.

Hon tók upp sín unga son,
legði á armin sín:
«Ligg væl heilur og happadyggur,
minst á móður tín'!»

87.

Hon tók upp sín unga son,
og kysti hann so sotan,

Digitized by Google

eingin hevur so hart í hug,
at hjartað má jú grøta.

88.

Svaraði frúgvin Margreta
av so tungum stríði:
»Gud gevi tær ikki mentir til
mót Norðmonnum at stríða!»

89.

Tað er frúgvin Margreta,
sveipar at sær skinn,
og so búgvin gongur hon
for meistar Eingilbret inn.

90.

»Sit væl, meistarin Eingilbret,
við tín ljósa skara!
viltú vera mín stýrimaður
til Noregis at fara?»

91.

Upp stóð meistarin Eingilbret
við sín ljósa hand:
»Eg skal vera tín stýrimaður
til Noregis land.»

92.

Tað var tá, sum ofta er,
duld eru döpur[1] mein:
greivin fylgdi Margretu
ytst á flóðarstein.

93.

Vundu upp síni silkisegl,
gull við vovin rand,
strykar ei á bunkan niður
fyrr enn við Noregis land.

[1] Rettet således for: *dult er döpult mein.*

Digitized by Google

94.

Hegar ið teirra snekkjan
kendi fagurt land,
lótu síni akker falla
á so hvítan sand.

95.

Lótu síni akker falla
á so hvítan sand,
fyrst steig frúgvin Margreta
sínum fótum á land.

96.

Svaraði frúgvin Margreta.
tá hon steig á jørð:
»Onkun tíð var mín fótur so lættur
henda tíð í fjør!«

97.

Svaraði frúgvin Margreta,
tá hon steig á mold:
»Tað kenni eg á sjálvari mær,
at feigur er fótur á fold!«

98.

Margreta gekk frá strondum niðan,
so er greint fyri mær,
henni vóru kunnigir vegirnir
til Mariu kirkjugarð.

99.

»Her liggur tú, Katrin!
tú læt lív for meg,
harra Gud í himmiríki
biði gott for teg!

100.

Her liggur tú, Katrin!
tú læt for meg mál,
harra Gud í himmiríki
biði gott for tína sál!«

Digitized by Google

101.
Tað er frúgvin Margreta,
sveipar at sær skinn,
og so búgvin gongur hon
fyri Hákun kongin inn.

102.
Tað var frúgvin Margreta,
tók í kongins hand:
«Heilur og sælur, mín faðirbróðir,
nú eri eg komin í land!»

103.
Tá svaraði Hákun kongur
fyrsta orðið tá:
«Hvar skaltú, hin lítla kona,
tær eitt vitni fá?»

104.
«Eg væntaði mær í Noregi
vitni at leita til tín
og hann meistarin Bjarnir,
fosturfaðir mín.»

105.
Inn kom meistarin Bjarnir,
gjörla hana kendi:
«Gud fyriláti faðir tínum,
hann teg av landi sendi!»

106.
Tá svaraði Hákun kongur
fyrsta orðið tá:
«Hvar skaltú, hin lítla kona,
tær annað vitni fá?»

107.
«Eg væntaði mær í Noregi
vitni at leita til tín
og hana Ásu Tistilsfrú,
fosturmóður mín.»

Digitized by Google

108.

Inn kom Ása Tistilsfrú,
segði sum henni tókti:
«Hjálpi mær faðir av himmiríki,
hatta er Eiriks dóttir!»

109.

Tað var Eyðun Hestakorn,
frúnni var ímót,
tá hon skuldi vitna,
hann steig á hennara fót.

110.

Tað var Ása Tistilsfrú,
snarliga hon sær vendi:
«Hjálpi mær faðir av himmiríki,
eg kenni ikki hatta kvendi!»

111.

Tað er frúgvin Margreta,
svarar so for seg:
«So verði tú blind og deyv,
sum tú kennir meg!

112.

Minnist tú ei, Ása Tistilsfrú,
tú lærdi meg at stava bók,
tú sló meg við títt fingurgull,
so tár á kinnum stóð?

113.

Tú sló meg við títt fingurgull,
so tár á kinnum stóð,
frætti tað mín sæli faðir,
við tí varð hann óður.

114.

Frætti tað mín sæli faðir,
at tú gjørdi so,
sendi boð í høgaloft,
eg skuldi i hallina gá.

Digitized by Google

115.

Eg var meg so fegin og fús,
eg skuldi í hallina ganga,
eg fell í faðir míns borðstólar,
eg beri her ör í vanga.

116.

Eg var meg so fegin og fús,
eg skuldi í hallina renna,
eg fell í mín faðirs borðstólar,
eg beri her ör í enni.»

117.

Svaraði Ása Tistilsfrú,
hon stóð í mannamúgva:
«Eg havi ikki sætt eina lægri konu
betri kunna at ljúgva.»

118.

Mikil var tann bønin,
frú Margreta beið:
bæði blind og málleys
Ása av tingi reið.

119.

Míkil var tann bønin,
frú Margreta fekk:
bæði blind og málleys
Ása af tingi gekk.

120.

Tað var frúgvin Margreta,
hon tók í kongins hond:
«Má eg ikki ganga í tverkirkju
at skoða mín faðirs leiði?»[1]

121.

Tað var reystur Hákun kongur,
tók til orða svá:

[1] Rettet for *leigu*.

Digitized by Google

»Hoyr tað, tú hin lítla kona,
tey vilkor skaltú fá.«

122.

Margreta sat í tverkirkju,
seyng av síni bók,
har kom Eyðun Hestakorn,
hana á hondum tók.

123.

Hann tók hennara báðar hendur
aftur um bak at binda,
frúgvin græt so møðiliga,
blóð sprąkk undan lind.

124.

»Hoyr tú, Eyðun Hestakorn,
bind meg ikki nú!
tað býr undir lindini,
ið minni formár enn tú.

125.

Hoyr tú, Eyðun Hestakorn,
bind meg ei so fast!
tað býr undir lindini,
sum harrin hevur skapt.«

126.

Tað var Eyðun Hestakorn,
hann gjørdi verri um sinn:
hann tók frúnna Margretu,
setti í myrkastovu inn,

127.

Svaraði frúgvin Margreta,
í myrkastovu stendur:
»Nú eri eg komin í húsið tað,
eg síggi ei mínar hendur.«

128.

Hann tók frúnna Margretu,
setti í kalda jarn,

Digitized by Google

har kom jomfrú Maria
og skildi hana við barn.

129.

Tað var í tann fyrsta svövn,
frú Margreta fekk,
tað var jomfrú Maria,
til hana í dreymar gekk.

130.

Hoyr tú, frúgvin Margreta,
tað sigi eg tær fyrst:
í morgin verður bálið kynt,
tol, sum tú kant best!»

131.

»Eittans havi eg vatnker drukkið,
eitt á hvörjum morni,
onkun tíð á Blálondum
tá leikti betur í horni.

132.

Onkun tíð á Blálondum
tá leikti betur í horni,
eg drakk av teim gullkerum,
eitt á hvörjum morni.»

133.

Tóku teir frúnna Margretu,
førdu út av bý,
login leikti í Norðnesi
högt upp undir ský.

134.

Svaraði frúgvin Margreta,
tá hon bálið sá:
»Mikið hevir hon til saka gjört,
har skal brenna á!

135.

Mikið hevir hon til saka gjört,
har skal brenna á,

Digitized by Google

harðir ganga rættirnir
í Noregi í ár.»

136.

Tað gjørdi Eyðun Hestakorn,
trælurin tann hin versti,
øviga vendi hann frú Margretu
um á sínum hesti.

137.

Tað var Eyðun Hestakorn,
so illa gjørdi hann tá,
øviga koyrdi hann frú Margretu
av hesti út á bál.

138.

Tað var frúgvin Margreta,
svarar so for seg:
«Heintið mær meistarin Eingilbret,
bið han koma for meg!»

139.

«Hoyr tú, meistarin Eingilbret,
tað er mest av neyð,
tak tú hesa lítlu kind,
sker henni klæði reyð!

140.

Tak tu hesa lítlu kind,
sker henni klæði grøn!
hon er borin til ríki hálvt,
av Gudi taki tú løn!»

141.

Tað var Eyðun Hestakorn,
sínum svørði brá,
hann kleyv hennara lítlu kind
sundur í lutir tvá.

142.

Hann kleyv hennara lítlu kind
sundur í lutir tvá,

Digitized by Google

síðan báðar partarnar
hann kastar út á bál.

143.

Svaraði frúgvin Margreta,
henni komst hövur í fang:
«Onkun tíð hevði móðir tín
haft betri kirkjugang!»

144.

Svaraði meistarin Eingilbret
fyrsta orðið tá:
«Gávi Gud, at greivin
hann hevði staðið hjá!»

145.

Tað var Eyðun Hestakorn,
sínum svörði brá,
hann kleyv meistarin Eingilbret
sundu í lutir tvá.

146.

Hann kleyv meistarin Eingilbret
sundur í lutir tvá,
síðan báðar partarnar
hann kastar út á bál.

147.

Tríggjar vóru tjörutunnur
stoyttar út á bál,
ikki talaði frúgvin Margreta
dryðstiligari enn tá.

148.

«Slökkið nú, hvör sum slökkja kann,
troðið so tann eim!»
fyrstur reið reystur Hákun kongur
frá bálinum heim.

149.

«Heilsa frúnni Ingibjörg,
hon var mær tann versta,

Digitized by Google

tá ið hon skal føða børn,
tá føði hon fyl og hestar!

150.

Heilsa frúnni Ingibjørg,
hon var mær tann arga,
tá ið hon skal føða børn,
tá føði hon fyl og vargar!

151.

Heilsa frúnni Ingibjørg,
hon var mær tann onda,
tá ið hon skal føða børn,
tá føði hon fyl og hundar!»

152.

Svaraði frúgvin Margreta,
áðrenn hon læt lív:
»Gud gevi ikki mentir til
mót Norðmonnum at stríða!

153.

Gud gevi ikki mentir til
at halda stríð for stað,
allar lat tú sjólátast,
men sálirnar goym hjá tær!»

154.

Tungan tók at tala,
troðið var í[1] tann eim;
síðst reið Eyðun Hestakorn
frá bálinum heim.

155.

»Heilsa mær mínum faðirbróður,
sig honum so ífrá,
bið hann lata kórkirkju
á mínum báli slá!

[1] Rettet for: *troðin var tann.*

Digitized by Google

156.
Vil hann ikki kórkirkju
á mínum báli gera,
tríggjar reisur, áðrenn hann doyr,
hann skal av vitinum vera!

157.
Vil hann ikki kórkirkju
á mínum báli slá,
tríggjar reisur, áðrenn hann doyr,
skal hann av vitinum gá!»

158.
Magnus vaknar á miðjari nátt,
telur sín dreym so brátt:
«Undarligt hevir fyri meg borið
alla hesa nátt!

159.
Magnus vaknar á miðjari nátt,
telur sín' dreymi frá:
«Nógv havi eg í Noregi at gera,
mín móðir er fallin frá!»

160.
Magnus gekk í hōgaloft,
letst í brynju nýggja:
«Eg svōrji tann eið við mína trúgv,
nú má eg blóðið síggja!»

161.
Magnus gekk í hōgaloft,
letst í brynju blá:
«Eg svōrji tann eið við mína trúgv,
nú má eg blóðið sjá!»

162.
Hann fór seg á heiðin lond,
at samla saman djór,
av teim átjan Blálondum,
sum eingin skín á sól.

Digitized by Google

163.

Hann læt sær tað liðið samla,
valdra manna son,
ongan mann á Blálondum
eftir átti kona.[1]

164.

Hann læt sær tað liðið samla,
valdra manna tjóð,
ongan mann á[2] Blálondum
eftir átti fljóð.

165.

So læt ungi Magnus
síni skipini gera,
allar læt hann streingirnar
av reyðargulli vera.

166.

So læt ungi Magnus
síni skipini búgva,
allar læt hann streingirnar
av reyðargulli snúgva.

167.

So læt ungi Magnus
byggja skipini stór,
letur laða í bæði borð
virtur og so bjór.

168.

Bræddir vóru brandar,
skorin var hvör stokk,
stavn og stýri av reyðargulli,
so var segl í topp.

169.

Bræddir vóru brander,
borðini vóru blá,

[1] Rettet; C: *eingin tann av Blálondum eftir átti konu.*
[2] Tvivlsom rettelse for: *eingin tann av*, osv.

Digitized by Google

stavn og stýri av reyðargulli,
har skein sólin á.

170.

Sigldu út av Blálondum
eina morgunstund,
tvinni sukku sexti skip
niður for Skotlands lund.

171.

Sigldu út av Blálondum
eina morguntíð,
tvinni sukku sexti skip
niður for Skotlands líð.

172.

Lögdu teir so loyniliga
inn í eina vág,
har gingu ongar göturnar,
hvörki til ei frá.

Kvædet haves i fire optegnelser; Professor G. Storm har i sin afhandling i norsk Hist. Tidsskr., 2. Række, 4 B.: «Viserne om Audun Hestakorn og St. Margrete paa Nordnæs», aftrykt **A a**. som jeg har optegnet i 1847 i Sunnbø, og tilföjet varianter fra de andre optegnelser. — Den her foran trykte optegnelse **B b** er af Johannes Klementsen pa Sande; — disse to ere i flere partier af kvædet noget afvigende fra hinanden. Den hører til den række færøiske kvæder, som behandle nordiske æmner, og hvoraf en del ere digtede efter islandske sagaer; de ere optagne i *CCF*, bindene 4—10. — I de historiske oplysninger, hvormed professor Storm har ledsaget dette kvæde, se vi, at der i midten af det 16de årh. fandtes i Norge en vise om «Maritte på Nordnes»; men visen selv er der sporlost forsvunden, og man har således kun sikkerhed for, at en vise om den her besungne person, Margrete, har existeret, hvorimod det må henstå som meget usikkert, om det just har været dette færøiske kvæde og den dertil knyttede tátt om «*Eyðun Hestakorn*», der den gang kendtes i Norge. Disse ere affattede i den almindelige færøiske kvædestil, men here dog ikke til de bedste af dem,

Digitized by Google

Margretu kvæði synges på Sandø som *tríáttað*: 1ste tátt er *Drotningin av Rúnsborg*, hvilken feilagtig er sat i forbindelse med dette, da det her er den böhmiske Margreta Dagmoy, som besynges, hvor Eyðun Hestakorn (istedetfor Strange) er indflettet som den, der vil svige hende; jvfr. D g. f III, 921—23. — Som 2den tátt synges det foran stående: *Frúgvin Margreta*. Som 3dje tátt af dette kvæde synges *«ríma um Eyðun Hestakorn»*, hvori omhandles straffen, han får for sin svigefulde adfærd mod Margreta. Også denne er aftrykt i professor Storms afhandling.

18.

Eyðuns ríma

(táttur av Margretukvæði).

CCF. nr. 77 A.

1.

Eina veit eg rímuna,
loynir ei mín tunga,
gjörd um Eyðun Hestakorn
og Hákun kongin unga.

2.

Eyðun vaknar á miðjari nátt,
svör á sína trú:
«Undarligt hevir fyri meg borið,
reiður er kongur nú.»

3.

Árla var um morgunin,
høsnini tóku at gala,
kongurin heintar Eyðun
eina fyri seg at tala.

Digitized by Google

4.

Kongurin gongur í hallina inn,
Eyðun honum á baki:
»Hoyr tú, kongurin, harri mín,
hvat eru várar sakir?

5.

»Hoyr tú, Eyðun Hestakorn,
viltú sakir hoyra:
gjört hevir tú fyri lív og góðs,
um enn tú átti meira.

6.

Beltið breitt og búgvið var,
ið mín bróðir átti,
hoyr tú, Eyðun Hestakorn,
vit eru ei um tað sáttir.

7.

Beltið breitt og búgvið var,
sett við dýrum steinum,
tað kom ikki um bróður míns bak
fyrr enn jóladagin eina.

8.

Beltið breitt og búgvið var,
sett við rósur og krans,
tað kom ikki um bróður míns bak
fyrr enn hann reið í dans.

9.

Beltið breitt og búgvið var,
sett við rósur og liljur,
tað kom ikki um bróður míns bak,
fyrr enn hann reið at gilja.

10.

Eg sendi teg til Upplanda
at biðja mær fæ,
Hósborg og Tósborg
legði tú undir teg.

Digitized by Google

11.

Hósborg og Tósborg
eru oyggjar tvinnar,
Berintvág í Noregi
hon var ikki minna.

12.

Hósborg og Tósborg
eru oyggjar tvær,
Berintvág í Noregi
hevði tú ætlað tær.

13.

Eg sendi teg til Upplanda
at biðja mær vív,
moyggin misti moydóm,
fyri tað tú letur lív.»

14.

«Tað tykir mær einki vera,
tó at tú letur meg pína,
tá ið tú læt á báli brenna
bróðurdóttur tína.»

15.

Tí svaraði Hákun kongur,
hugsar hann so við seg:
«Viti tað, Eyðun Hestakorn,
tað bøtir ei um teg!»

16.

Væl var hann til gálga reiddur,
tar hann skuldi hanga,
silkihúgvu á høvdi bar,
belti um magan svanga.

17.

Eyðun hann ber hárið tað,
glitrar á hvørjum lokki,
so reið hann í herin fram
fremstur av fylgisflokki.

Digitized by Google

18.

Tóku teir Eyðun Hestakorn,
teir hongdu upp í træ:
svörji tann eið á mina trú,
at ravnar rivu ræ.

19.

Svaraði frúgvin Gyðja,
eftir götu gongur:
»Nú er bóndi í Norðnesi
í reyðum skildri hongdur.«

Visen haves i 4 optegnelser. Den her meddelte, A a, er optegnet af mig efter diktat af bonden Thomas Thomassen fra Sunnbø. De i kvædet nævnte Hósborg og Tósborg er vel Oslo og Túnsberg.

Digitized by Google

19.

Sveinur í Vallalíð.

CCF. nr. 173 B.

1.

Adalus situr í Breiðabý,
mangt kann hon at inna: [1]
hon kann bók og rúnarmál,
og reyðargull at spinna.
Rennur og rennur foli mín
á grønari grund,
stígið í dans á stund!
kátur leikar foli mín á grønari grund.

2.

Adalus situr í Breiðabý
við sín sax og seym,
hon hevir so mangan biðilin
sum bára rennur í streym.

3.

Henni bóðust mangir menn,
bæði kongar og jallar,
hon var seg so biðlavond
hon segði teir burtur allar.

4.

Hetta frætti harra Svein
vestur í Vallalund:
frúgvin býr í ríkinum,
hon er so biðlavond.

[1] Efter A; B har: *væl kann hon tað vinna.*

Digitized by Google

5.

Har kom ungi harra Svein,
hann vil tá frúnna lova,
á teirri somu náttini
á hennara armi sova.

6.

Har kom ungi harra Svein,
hann vil tá frúnna fá,
á teirri somu náttini
hennara armi sova á.

7.

«Nær skaltú, mín sæla dóttir,
hjá höviskum monnum sova?
nú skal stíga á brúðarbekk
tann, tú sjálv vilt lova.

8.

Adalus stendur á hallargólvi
við sínar moyggjar tólv:
«Eg lovi ikki mann á hesum sinni,
má eg ráða sjálv.»

9.

Reiður varð hann harra Svein,
sínum borðum skeyt:
allur tann hin brúni mjöður
á hallargólvi fleyt.

10.

Hetta frætti Viljormur
vestur í síni lond:
frúgvin býr í ríkinum,
hon er so biðlavond.

11.

Har kom ungi Viljormur
við sítt skart og skreyt,
kongurin tók hans komu væl,
hann fylgdi honum yvir breyt.

Digitized by Google

12.

Har kom ungi Viljormur,
við sítt skreyt og skart,
kongur tók hans komu væl,
hann setti hann sær næst.[1]

13.

»Nær skaltú, mín sæla dóttir,
hjá höviskum monnum sova?
nú skal stíga á brúðarbekk
tann, tú sjálv vilt lova.«

14.

Adalus stendur á hallargólvi
við sínar moyggjar tólv:
»Nú lovi eg mann á hesum sinni,
má eg ráða sjálv!«

15.

Lótu tá til brúdleyps ætla,
einki mátti tvörra,
báðum borgum boðið var
og tólv hundrað av hvörji.

16.

Tríati vóru tey voxljús tendrað,
fjöruti at loga,
fylgdu so teirri ríku brúður
til brúðarsong at sova.

17.

Tað var ungi Viljormur,
fellur uppá síni knæ,
meðan hann vænu Adalus
til ektar festi sær.

---

[1] Efter A; B. har: *hann setti sær manna næstur.*

18.

Hetta frætti harra Svein
vestur í Vallalíð:
fest er frúgvin Adalus,
tað ynniliga vív.

19.

Hetta frætti harra Svein
vestur í Vallalund:
fest er frúgvin Adalus,
tað ynniliga sprund.

20.

Mongum tykir skemri vera
aldur og ævi sína,
enn honum Sveini í Vallalíð
tykir[1] ein kvöldtíma.

21.

Hann gongur ikki inn ella út,
at nakar sær hann leika:
»Hoyr tú tað, mín sæli son,
hví bertú kinn so bleikan?

22.

Hoyr tú tað, mín sæli son,
hví heldur tú teg ikki kátan?
hvat heldur ertú av sóttum sjúkur,
ella hava teg frændur forlátið?«

23.

»Ei eri eg av sóttum sjúkur,
ei mist hvörki vinir ella frændur,
fest er frúgvin Adalus
Viljormi í hendi.

[1] Rettet; B har: *men hann Sveinur í V. honum tykir.*

Digitized by Google

24.

Ei eri eg av sóttum sjúkur,
ei frændur látið lív,
fest er frúgvin Adalus,
tað ynniliga vív.»

25.

«Hoyr tú tað, mín sæli son,
tú ber ikki um tað trega:
eg skal meg til Einglands[1]
tær javngott vív at biðja.

26.

Hoyr tú tað, mín sæli son,
tú ber ikki um tað trá:
eg skal meg til Einglands[1]
tær javngott vív at fá.»

27.

«Um enn tú fert til Einglands[1]
mær javngott vív at fá,
hann skal ikki frúnna njóta,
um eg liva má!»

28.

Út gekk ungi Viljormur
við silkiskjúrtu smá:
har kom Sveinur í Vallalíð,
hann hjó hans hövur frá.

29.

Inn kom Sveinur í Vallalíð,
hann turkar sítt svörð í dúki:
«Nú havi eg vegið tann stolt riddar
og skilt hans hövur frá búki.»

---

[1] Rettet; B har: *Danmarkar* (jvfr. v. 73).

Digitized by Google

30.

Inn kom Sveinur í Vallalíð,
hann vil tað roysni lova:
»Nú havi eg vegið tann stolt riddar,
hann má í náðum sova.«

31.

»Hoyr tú tað, mín sæli son,
tú far ikki við tí so hátt:
tað býr undir lindini,
sum hevna kann so brátt.«

32.

»Tað hevnist, hvat tað hevnast vil,
tað hevnist ei so brátt:
sára grætur frú Adalus
bæði dag og nátt.

33.

Tað hevnist, hvat ið hevnast vil,
tað hevnist ei av mær:
sára grætur frú Adalus
bæði nátt og dag.«

34.

Sára græt frú Adalus
— hon var ikki hvöll —
henni fullu blóðig tár
niður á grønan völl.

35.

Sára græt frú Adalus
undir sítt skeggjutt skinn,
tá ið teir bóru Viljorms lík
um hallardyrnar inn.

36.

Svaraði frúgvin Adalus,
hon stóð har skamt ífrá:
»Takið mær higar tá skjúrtuna,
mín harri bar sær á!

Digitized by Google

37.

Takið mær higar skjúrtuna,
mín harri bar sær á,
hana skal eg goyma,
til ungan son, eg[1] ár.

38.

Frúgvin ræður við barni at ganga
níggju mánaðir taldar,
til at teirri stundini leið,
hon føðir ein svein so baldan.

39.

Frúgvin ræður við barni at ganga
níggju mánaðir sínar,
inntil at teirri stundini leið,
hon føðir ein svein so fríðan.

40.

Sveipar hon hann í klæði góð,
so væl skal ríkum evna,
síðan bað hon presti bera,
Viljorm bað hon nevna.

41.

Hon læt hann í kirkju bera
at geva honum navn,
Viljorm bað hon nevna hann
sítt rætta faðirsnavn.

42.

Hann var borin frá kirkju heim
aftur for móður knæ,
meiri legði hon rækt á hann
enn alt sítt gull og fæ.

---

[1] *eg* rettet; B har: í.

Digitized by Google

43.
Hann var borin frá kirkju heim
aftur for móður sína,
meiri legði hon rækt á hann
enn alt sítt gull í skríni.

44.
So var hennara unga soni
gávan lögd at eiga[1]:
meira vóx hann á einum ári
enn onnur börn á sjey.

45.
So var hennara unga soni
gávan lögd á gólv:
meira vóx hann á einum ári
enn onnur börn í tólv.

46.
Hann vóx upp hjá síni móður
skjótt og ikki leingi,
inntil hann gjördist í höggum knáur,
hann bardist við kongins dreingir.

47.
Niður settust sveinarnir,
reiðir ið teir vóru:
»Líkari var tín faðir at hevna
enn berja oss so stórum!«

48.
Sveinurin kastar vápn á völl,
hann lystir ei longur at leika,
so gár hann for sína móður
við reyðar kinnar og bleikar.

[1] *at eiga*, rettet; B; *á eygu (í eyði?)*.

49.

Hann fellur í knæ for móður síni:
«Sig mær satt ífrá:
hvört var mín faðir við vápnum vegin,
ella doyði hann á strá!»

50.

Svaraði frúgvin Adalus,
av ekka var hon mødd:
«Tín faðir var við vápnum vegin,
áður tú vart føddur.

51.

Tað var Sveinur í Vallalíð,
ið tín faðir vá,
seint mantú, mín sæli sonur,
sømdir av honum fá.»

52.

Hon læsir upp tá stovuna,
hon letur aftur dyr:
«Hoyr tú tað, mín sæli son,
tú hevir ikki verið her fyrr!»

53.

Hon læsir upp tá kistuna,
nógv er gull og fæ,
hon tekur upp tá skjúrtuna,
og Viljormi hon fær.

54.

Hon tekur upp tá skjúrtuna,
öll er í blóði dregin:
«Her hevir tú tey herklæði,
tín faðir var í vegin!»

55.

Svaraði ungi Viljormur,
hann tykir hetta ímót:
«Tó mundi eg mín faðir hevnt,
tó eg ikki sá hans blóð!

Digitized by Google

56.

Nú skal lata tingum seta,
far ikki við tí hátt!
bjóða til Svein í Vallalíð
bæði dag og nátt.

57.

Nú skal lata tingum seta,
mangan gera glaðan,
bjóða til Svein í Vallalíð
bæði nátt og dag.»

58.

Tað var Sveinur í Vallalíð,
riður fram eftir skóg:
»Hvör hevir hetta tingið sett,
várum gangara ímót?»

59.

»Hoyr tú, Sveinur í Vallalíð,
nú tali eg til tín:
eg havi ongar bøtur fingið
til sæla faðir mín.»

60.

Svaraði Sveinur í Vallalíð,
glettir undir skegg:
»Tú skalt fáa lambið tað,
lítið er loðið um legg.»

61.

»Aðrar vil eg sømdir hava
til sæla faðir mín,
hoyr tú, Sveinur í Vallalíð,
tú spreingir fola tín!»

62.

Tað var Sveinur í Vallalíð,
stakk sítt svørð i jørð:
»Ríð teg higar, Viljormur,
tú hevn tín faðir her!»

Digitized by Google

63.

Tað var ungi Viljormur,
hann sínum svörði brá,
hann kleyv Svein í Vallalíð
sundur í lutir tvá.

64.

Hann hjó Svein í Vallalíð
sundur í lutir tvá:
aðrari hendi hans systurson,
hann legði hann omaná.

65.

Tað var ungi Viljormur,
heim í garðin fór;
tað var hansara sæla móðir,
úti fyri honum stóð.

66.

«Tú vert vælkomin, mín sæli son,
higar nú til mín!
hvat hevir tú til bøtur fingið
fyri sæla faðir tín?»

67.

«Lítlar havi eg bøtur fingið,
tó at tað tykir mær mun:
vegið Svein av Vallalíð
og so hans systurson.»

68.

«Er tað nu so sanniliga,
sum tú sigir mær,
ikki hevir í Danmark staðið
betri lov enn av tær.

69.

Sveinurin klæðir fríðan fót
eina morguntíð,
hitta vil frú Hermintrú,
hann ríður í Vallalíð.

Digitized by Google

70.

Sveinurin klæðir fríðan fót
eina morgunstund,
hitta vil frú Hermintrú,
hann ríður í Vallalund.

71.

«Hoyr tú, frúgvin Hermintrú,
ver mær ei reið;
deyður er Sveinur í Vallalíð,
eg møtti honum á leið.

72

Hoyr tað, frúgvin Hermintrú,
setst tú mær íhjá:
deyður er Sveinur í Vallalíð,
sjálvur eg hann vá.»

73.

Hetta frætti Einglands kongur
vestur í síni lond:
livir hon frúgvin Hermintrú
alt við so miklan vanda.

74.

Livir hon frúgvin Hermintrú
við so miklan harm:
hevir hann, ungi Viljormur,
sovið á hennara arm.

75.

Kongur letur sær liðið samla,
landamanna son,
eingin er tann í Einglands ríki,
eftir var utan kona.

76.

Kongur letur alt liðið samla,
landamanna tjóð,
eingin tann í Einglands ríki
eftir var utan fljóð.

Digitized by Google

77.

Tríati herskipini
letur hann útganga,
annað slíkt skal eftir koma
undir ein loynitanga.

78.

Tríati herskipini
letur hann útgá,
annað slíkt skal eftir koma
við svörð og brynju blá.

79.

Ikki visti Viljormur
av fyri enn tá:
komin var kongur av Einglandi
við alt tað fólk, hann ár.

80.

Tað var ungi Viljormur,
setst á songarstokk,
gisti hann frúnna Hermintrú,
og síðan reið hann burtur.

81.

So ríður ungi Viljormur,
igjögnum tá mannatrongd,
hann feldi niður edilingar,
ruddi fyri sær gongd.

82.

Tað er ungi Viljormur,
so fáum kann hann hógv,
báðum sínum hondunum
hann varpar út á sjógv.

83.

So ríður ungi Viljormur
á víðum völli fram,
hann kleyv hvörn um tvörar herðar,
ímóti honum rann.

Digitized by Google

84.

Hann kleyv hvörn um tvörar herðar,
ímóti honum rann,
eftir tað stóð tá kongurin
við sín triðja mann.

85.

Kongurin er kropin
undir borgarlið:
»Mín kæri Viljormur,
tú gev mær frið og grið!«

86.

»Lítlan mantú
friðin av mær fá,
utan tú gevur mær frú Hermintrú
við alt tað gull, hon ár.

87.

»Mín kæri Viljormur,
gev mær grið!
hav mítt ríki
og Hermintrú hartil!«

88.

Lótu tá til brúdleyps ætla,
einki skuldi tvörra,
báðum borgum boðið var
og tólvhundrað av hvörji.

89.

Tríati silvurföt,
annað slíkt í skálum,
tað leyp av í kongins höll,
tá ið alt var sett til mál.

90.

Tað var ungi Viljormur,
fellur á síni knæ,
meðan hann frúnna Hermintrú
til konu festi sær.

Digitized by Google

91.

Drukkið var teirra brúdleypið
bæði væl og leingi,
kom har so mangur hóvmaður til
sum fjöður á fuglaveingi.

92.

Drukkið var teirra brúðleyp út,
so kátt var teirra lív,
bæði gingu í eina song
Viljormur og hans vív.

93.

Drukkið var teirra brúðleyp út,
so er komið til mín,
so fór hvör, sum boðin var,
haðan heim til sín.

Dette kvæde haves i fem opskrifter i *CCF.*; B, som er meddelt her, er optegnet af mig efter Poul Abrahamsson i Myggenæs. A er af Svabo og findes i Nolsöes samling med nogle faa afændringer, C efter Fugloyarbók, D efter Sandoyarbók (optegnet efter Simon Danielsen) og E af Hans Pauli Johan Petersen i Hvalvig. Kvædet er behandlet af Kölbing i Germania, XX p. 401 fl.

Digitized by Google

20.

Karlamagnusar kvæði.

I.

Geipa táttur.

CCF nr. 106 A.

1.

Eg kann góða[1]) skemtan gera,
hvar ið eg komi á gólv,
eg kvöði um keisarin Karlamagnus,
hans javningar tólv.
Ríða teir út af Fraklandi
við dýrum drós í saðil,
blás í hornið Ólivant í Runsival!

2.

Keisarin situr í gullstóli,
talar við sínar dreingir:
»Hvar vitið tær mín yvirmann?
tað havi eg hugsað leingi.»

3.

Allir droyptu hövdi niður,
eingin tordi tala,
utan hansara sæla drottning,
ið betur hevði tagað

[1] *góða*, rettelse for: *onga*.

Digitized by Google

4.

«Hoyr tað, keisarin Karlamagnus,
eg sigi tær av tí sanna:
keisarin av Miklagarði
eru tín yvirmann.»

5.

Svaraði keisarin Karlamagnus,
letur á reiði renna:
«Er hann ikki mín yvirmann,
tú skalt á báli brenna!»

6.

Tað var hansara sæla drottning,
aftur svaraði hon:
«Mangur er í mismæli,[1]
eg eri tín egin kona.»

7.

Teir saðlaðu hestar og riðu for dag,
so er greint fyri mær,
teir riðu seg í ein bý,
sum hans frændi var.

8.

Tað er keisarin Karlamagnus,
hoyrir klokkur ringja,
tað er Turpin erkibisp,
hann letur messu syngja.

9.

Tað er Pál patriark,
hann leit seg undan skildri:
«Sig mær, keisarin Karlamagnus,
hvat tú higar vildi!»

10.

Svaraði keisarin Karlamagnus,
bæði við sið og sóma:

[1] Efter D.; A. har: *Mangur verður ótta lagað.*

»Til tess eri eg higar komin
at skoða teir halgudómar.«

11.

Tað var Pál patriark,
hann til kirkju fór,
hann hevði ongar sveinar við sær,
men sína altarabók.

12.

Tað var keisarin Karlamagnus,
hann til kirkju fór,
hann sá standa stólar tólv,
allir í einum kór.

13.

Hann setti seg í stólin tann,
sum sjálvur Jesus átti:
»Sitið nú, allir tólv javningar,
sitið nú allvæl sáttir!«

14.

Hann bar honum fram halgudóm,
tó teir fleiri væri,
bryst av jomfrú Mariu moy,
tátt av hennara hári.

15.

Hann bar honum fram halgudómar,
santa Símuns arm,
sjálvur Jesus lá tar á,
tá ið hann var eitt lítið barn.

16.

Hann bar honum fram borðdúkin,
allur í gulli rendur,
sjálvur Jesus av himmiríki
turkaði sínar hendur.

17.

Hann bar honum fram borðkerini,
bæði smá og stór,

Digitized by Google

sjálvur Jesus drakk harav,
tá ið hann til himmals fór.

18.

Tað var keisarin Karlamagnus,
talar orðini fá:
»Eg skal meg til Garðaríki
hetta sama ár!«

19.

»Hoyr tað keisarin Karlamagnus,
góður vinur mín,
far tú ikki til Garðaríki
at tola tá miklu pínu!«

20.

Svaraði keisarin Karlamagnus
bæði við ilsku og reiði:
»Tó skal eg til Garðaríki,
eg komi ei aftur úr teirri.«

21.

»Tá ið tú kemur mitt á leið,
alt sigi eg tær satt,
trý sinn hundrað riddarar
teir ganga og troða ein dans.

22.

Trý sinn hundrað jomfrúur
tær ganga og troða ein dans,
knekt ímillum hvørja
tær halda sær í hand.

23.

Tá ið tú kemur at borgarlið,
býst tær ei við frið:
standa har tvær hvítabjørnir
hvørju megin lið.

24.

Hegar ið tær hvítabjørnir
vilja at tær leggja,

Digitized by Google

snarliga skaltú visa teím
tær hvössu svörðseggjar.

25.

Hegar ið tær síggja teg[1]
svörðseggjum við,
báðar detta hvítabjörnir
steindeyðar niður.

26.

Tá ið tú kemur at öðrum portri,
hallar inn á gólv,
standa har í bondunum
úlvhundar tólv.

27.

Hegar ið teir síggja teg
svörðseggjum við,
allir detta úlvhundar
steindeyðir niður.

28.

Tá ið tú kemur innan halla,
elvst tær meiri vandi:
borð og beinkir og ljósastakar
uppi á ongum standa.

29.

Tá ið tú kemur innan halla,
harmin mantú kenna:
eiturkelda á gólvi stendur,
eldar á beinki brenna.

30.

Borgin stendur á hundrað pillar,
sigir hvör av ið kennir[2],
gullskrúð stendur í hvörji vrá,
og pílur av hvörji rennur[3].

---

[1] *teg* er indskudt. [2] Rettet; A. *kann*. [3] rettet; A: *pipar á hvali rann* (?).

Digitized by Google

31.

Hann fylgdi honum so langt á leið,
hann bað honum góðan dag:
»Farið nú heilir og happadrúgvir,
alt gangi tær væl!«

32.

Hann fylgdi honum so langt á leið,
bað honum góðan frið:
»Farið nú heilir og happadrúgvir,
alt gangi tær við!«

33.

Tá hann kom har mitt á leið,
alt segði hin satt:
trý sinn hundrað riddarar
teir ganga og troða dans.

34.

Trý sinn hundrað jomfrúgvur
tær ganga og troða ein dans,
knekt ímillum hvörja
tær halda sær í hand.

35.

Tá ið hann kom at borgarlið,
beyðst honum ei við frið:
stóðu har tvær hvítabjörnir
hvörju megin lið.

36.

Hegar ið tær hvítabjörnir
vildu at honum leggja,
snarliga mundi hann vísa teim
tær hvössu svörðseggjar.

37.

Hegar ið tær sógu hann[1]
svörðseggjum við,

[1] *hann* er indskudt.

Digitized by Google

báðar duttu hvítabjörnir
steindeyðar niður.

38.

Tá ið hann kom at öðrum portri,
hallaði inn á gólv,
stóðu har í bondunum
úlvhundarnir tólv.

39.

Hegar ið teir úlvhundar
vildu at honum leggja,
snarliga mundi hann vísa teim
tær hvössu svörðseggjar.

40.

Hegar ið teir sógu hann
svörðseggjum við,
allir duttu úlvhundar
steindeyðir niður.

41.

Tá ið hann kom tá innan halla,
harmin mundi hann kenna:
eiturkelda á gólvi stóð,
og eldar um beinkir brenna.

42.

Borgin stóð á hundrað pillar,
sigir hvör av ið kennir[1],
gullskrúð stóð í hvörji vrá,
og pílur av hvörji rennur[2].

43.

Steinbogi stóð á hallargólvi,
eingin ið hann kendi:
utan var hann við tigulsteinar,
hol til báðar endar.

[1] Rettet; A *kann*. [2] rettet; A. *pipar á hvali rann*(?).

Digitized by Google

44.

Tá ið kongurin hvíla vildi,
gekk í glæstrihús,
steinbogi stóð á hallargólvi,
maður við kertuljós.

45.

Steinbogi stóð á hallargólvi,
eingin mundi tað vita,
hvat teir vildu, Frankismenn,
mæla ella gita.

46.

Tá ið hann kom tá innan halla,
elvist meiri vandi:
borð og beinkir og ljósastakar
uppi á ongum standa.

47.

Svaraði keisarin Karlamagnus,
kinnar bar hann so reyðar:
»Nú er av teim orðunum,
ið mín drottning segði.«

48.

Keisarin situr í hásæti,
talar við sínar drengir:
»Nú vilja vit tær mentir kjósa,
gitið man verða leingi!«

49.

Tí svaraði Róland jall:
»Ei skal niður falla;
ber nú upp ta fyrstu treyt,
tí tær eruð yvir os allar!«

50.

Eg skal krevja[1] út árla morgun
heidnan mann og hest,

[1] Rettet; A. *klæða*.

Digitized by Google

keisarin skal eg á hálsin sláa,
ger mær treytin mest.

51.

Keisarin skal eg á hálsin sláa,
ger mær treytin stór,
langan veg av sínum hesti
fram á grøna jörð.»

52.

Skrivar hann maður í steinboga,
hann var ei fróur, ei glaður:[1]
«Gertú tað, sum tú sigir,
tá gertú kong Huggon stór skaða.»

53.

«Hoyr tú tað nú, Róland jall,
viltú siga mær:
hvat viltú í hesum landi
til roysni kjósa tær?»

54.

«Eg skal gera eitt ódnarróp,
orna skal mítt blóð,
hjörtir og so alskyns dýr
skulu loypa burt á skógv.

55.

Eg skal taka mín gylta lúður
alt fyri utan vanda,
blása hár av keisarins hövdi,
bert skal eftir standa.»

56.

Skrivar hann maður í steinboga,
hann skrivar, sum hann kann:
«Gertú tað, sum tú sigir,
tá hevir tú sterkan anda.»

[1] Efter D; A har: *tað mundi konum illa behaga.*

Digitized by Google

57.

»Hoyr tað tú nú, Ólavur jall!
viltú siga mær:
hvat viltú í hesum landi
til roysni kjósa tær?«

58.

»Eg skal meg í moynnasal,
tað geri eg so brátt,
har skal eg mín vilja fremja
hundrað reisur í nátt.«

59.

Skrivar hann maður í steinboga
virðiligi knekt:
»Ger tú tað, sum tú sigir,
tá ertú av spurraslekt«.

60.

»Hoyr tú tað nú, Villum,
viltú siga mær:
hvat viltú í hesum landi
til roysni kjósa tær?«

61.

»Eg skal taka gullboltin,
ið fimtan gat ikki lyfta,
við aðrari míni hondini
yvir múrin syfta.

62.

Og so skal eg varpa hann
snúgviliga av hendi,
fimtan alin gjögnum múrin,
hol til beggja enda.

63.

Skrivar hann maður í steinboga,
hann var ei fróur, ei glaður:
»Gertú tað, sum tú sigir,
tá gertú kong Huggon stór skaða.«

Digitized by Google

64.

«Hoyr tú tað nú, Eingilbret!
viltu siga mær:
hvat viltú í hesum landi
til roysni kjósa tær?»

65.

«Eg skal stíga í blýkarið,
tá ið tað heitast sýður,
rysta tað so burt av mær,
tá ið dagurin tekur at líða!»

66.

Skrivar hann maður í steinboga,
hann talar nú og nú:
«Ger tú tað, sum tú sigir,
tá hevir tú seiga húð.»

67.

«Hoyr tað, Turpin erkibisp!
viltu siga mær:
hvat viltú í hesum landi
til roysni kjósa tær?»

68.

«Hugsað havi eg um eina treyt,
væl skal hon mær ganga:
og skal meg í dalin út
at veita tann fossin langa.

69.

Eg skal veita fossin heim,
heim í Garðaríki,
tjúkkan ís og stríðan streym,
rætt sum fen í díki.

70.

Eg skal veita fossin heim,
stórur skal hann falla,
kongur skal loypa í högasta torn
við knektar sínar og jallar.»

Digitized by Google

71.

Skrivar hann maður í steinboganum,
hann var ei fróur, ei glaður:
»Gertú tað, sum tú sigir,
Guð forbjóði tað!«

72.

Tað var árla um morgunin,
dagurin var ljús,
tá var maður í steinboganum
til síni klæði fús.

73.

Loysir hann bræv frá belti á sær,
hann kastar á kongins borð,
har var skrivað mikið í,
fátt av nýtum orðum.

74.

Svaraði Huggon kongur,
letur á reiði renna:
»Keisarin og tólv javningar
teir skulu á báli brenna!«

75.

Tað var keisarin Karlamagnus,
fyrsta svövn, hann fekk:
tað var hansara sæla drottning,
honum í dreymar gekk.

76.

»Hoyr tað, keisarin Karlamagnus,
klæð teg allvæl brátt,
tonk uppá tey orðini,
sum talað vóru í nátt!«

77.

Tað var keisarin Karlamagnus,
ymsar litir fekk,
hann skundar sær so at kirkjuni,
hvör um annan gekk.

Digitized by Google

78.

Tað var keisarin Karlamagnus,
gekk við kirkjuni fram,
dúgvan kom av himmiríki,
setti seg á hans arm.

79.

•Tær skuluð vinna treytirnar,
tó tær vóru fleiri;
hoyr tað, keisarin Karlamagnus,
tala slíkt ikki meir!

80.

Tær skuluð vinna treytirnar,
tygur og tygara menn;
hoyr tað, keisarin Karlamagnus,
tala slíkt ikki enn!•

81.

Villum hann tók gullboltin,
fimtan gat ikki lyfta,
við aðrari síni hendini
yvir múrin syfti.

82.

Ólavur fór í moynnasal,
tað gjördi hann so brátt,
har mundi han sín vilja gera
hundrað gangir á nátt.

83.

Turpin veitti fossin
heim í Garðaríki,
tjúkkan ís og stríðan streym,
rætt sum fen í díki.

84.

Turpin veitti fossin heim,
stórur mundi hann falla,
kongurin leyp í hægsta torn
við knektum sínum og jallum.

Digitized by Google

85.

Tað var keisarin Karlamagnus,
lá á knæ og bað;
vatnið tók at loypa burt
aftur í sama stað.[1]

86.

Ríða teir á grønum völli,
fagur var manna skari,
tað var keisarin Karlamagnus,
ið hærri krúnu bar.[1]

Dette kvæde er en *tátt* eller afdeling af *Karlamagnusar kvæði*, som også kaldes *Rólands kvæði* eller *Tólvjavningar*. Denne *tátt* haves i 4 optegnelser; den her meddelte, A, er af Svabo.

---

[1] Vers 85—86 ere optagne efter D, hvor de efterfølges af nedenstaaende:

Ríða út av Jarsalin
ei var ferðin greið,
men Koronatus fylgði teim
triggjar dagar á leið.

Digitized by Google

21.

Karlamagnusar kvæði.

II.

Emunds ríma.

CCF. 161 A.

1.

Emund kvittar úr stríðinum,
skuldi ríða heim,
tað var keisarin Karlamagnus
hann vann honum mein.
Riða teir út av Fraklandi
við dýrum drós í saðil,
blás í hornið Ólivant í Runsival!

2.

Emund eigir ein fljótan hest,
tílíkur eingin í landi,
so loypur hann yvir dalir og fjöll,
sum aðrir á slættum sandi.

3.

Emund legðist á keldu niður,
so komu tíðindi heim;
níggju áir í vatnið runnu,
tað fjaraði av öllum teim

4.

«Eg sá kempu í stríð í dag,
vænari eg ikki sá;

Digitized by Google

gevi tað Gud av himmiríki
eg hevði henni náað!»

5.

So reið keisarin Karlamagnus,
næstan jörðin brast,
hann kom fram at kelduni,
sum heiðin lá og drakk.

6.

Tað var keisarin Karlamagnus,
ríður á hans fund:
Statt tú upp frá kelduni,
tú ert ein heiðin hund!»

7.

Svaraði keisarin Karlamagnus
við sín skjöld hin fríða:
«Statt upp, heiðin, ver títt lív,
eg vil ikki á teg níða!»

8.

Upp leit Emund, kempan reyst,
sær seg um so víða:
«Hvussu eitur tú, mikli maður?
tú vildi ikki á meg níða!»

9.

«Karlamagnus eiti eg,
so eri eg nevndur av sonnum,
kongur og so keisari
yvir kristnum monnum.»

10.

Heiðin upp frá keldu stóð,
hann mælti ikki mál,
saðil hans og brynja
vóru gjörd av stál.

Digitized by Google

11.

Heiðin upp frá keldu stóð,
hann gav honum onga takk,
övigur hann á grønum völli
upp í saðilin sprakk.

12.

Heiðin upp frá keldu stóð,
hann leyp á hest so stinnan:
»Eg sá onga tílíka kempu,
vil ikki á mær vinna!

13.

Hoyr tað, keisarin Karlamagnus!
tað tali eg til tín:
gev mær henda fríða hjálm,
og umber skaða mín!»

14.

Svaraði keisarin Karlamagnus
av so tungum stríði:
»Henda hjálm fær eingin av mær,
so leingi eg eri á lívi!»

15.

»Hoyr tað, keisarin Karlamagnus!
eg geri tað ei at loyna:
tín hin fagra, fríða hjálm
vil eg ikki skeina.»

16.

Bardust teir um hjálminn tann,
tað var mest av sút:
henda sama fagra dag
tá slapp Róland út.

17.

Svaraði keisarin Karlamagnus,
stóð tá skamt ífrá:

Digitized by Google

»Gevi tað Gud av himmiríki,
Olgar hevði staðið hjá!«

18.

Keisarin eigir ein systurson,
hann vil hann ikki gloyma,
setur hann í glæstriborg
við sextan sveinar at goyma.

19.

Róland reikar í borgini.
hann hyggur at ringinum reyða:
»Tað sær eg á ringinum,
at frændi mín er í neyð«.

20.

Róland talar til sveinarnar,
tógvar ella tríggjar:
»Lovið mær av hallini út,
frænda mín at síggja!«

21.

Svaraði ein av sveinunum,
sum hinar hevði í valdi:
»Tú fert ikki av hallini út,
tú ert so ungur av aldri!«

22.

Svaraði annar av sveinunum,
hann heldur á búnum knívi:
»Tú fert ikki av hallini út,
tú ert so ungur á lívi!«

23.

Róland reikar í borgini,
tað gjørdi hann treyður:
tók hann ein av sveinunum
og sleri hinar deyðar.

Digitized by Google

24.

Róland slapp av hallini út
í tí fyrsta sinni,
hann fekk sær ein fljótan hest,
hann legði sær í minni.

25.

Hann tók sær eitt svinri ráð,
hann loypur á hans bak,
so reið Róland, kongins frændi,
við so mikið ómak.

26.

So reið Róland henda dag,
mestur læt hestur lív:
«Harra Gud av himmiríki
vísi mær á stríð!»

27.

So reið Róland henda dag,
mangt gekk honum í mót;
tá hann kom í skógvin fram,
tá fann hann skaft og spjót.

28.

So reið Róland henda dag,
ei leiðist honum enn;
tá hann kom í skógvin fram,
tá sá hann tógvar menn.

29.

Tí svaraði Róland jall,
hann talar til hestin sín:
«Gakk nú fram so manniliga,
nú kenni eg frænda mín!»

30.

Tað var Emund hertugin,
hann ymsar litir fekk,

Digitized by Google

møddur var keisarin Karlamagnus,
skúm um nasar gekk.

31.

Emund legðist á hjálmbondini,
býst nú til at bíta:
keisarin varð so fegin við,
tá hann fekk Róland at líta

32.

Svaraði Emund, kempan reysta,
tykist hava kent:
»Sjálvur tann hin fánýti
hevur teg higar sent!«

33.

Tað var keisarin Karlamagnus,
eyguni at honum rendi:
»Signað veri tann dýra drottning,
ið teg nú higar sendi!«

34.

»Eg havi mangar kempur vegið
her í øðrum londum,
mætari Gud hava tygur enn eg,
komið tær mær av hondum.

35.

Eg havi mangar kempur vegið
her í hesum stríði,
mætari Gud hava tygur enn eg,
komið tær mær av lívi!«

36.

Róland hevði sítt spjót á loft,
hann sipar til so fast,
sundur í teim heidna hundi
høgra hondin brast.

Digitized by Google

37.

Niður fell tá Dýrindal,
Róland um tað treiv:
»Hvör var nærri arvinum?
ei var eg her feigur!«

38.

So høgg Róland henda dag,
av dró barna gaman,
hvört tað stykki, hann av honum høgg,
so hvört rann hann saman.

39.

Tí svaraði Róland jall:
»Hetta er mikið undur!
nú skal taka stólp og stein
og føra hann víða sundur!«

40.

Tað var tá hann Róland jall,
alt fyri utan ekka,
hann bar vatn í Ólivant
frænda sínum at drekka.

41.

Tað var keisarin Karlamagnus,
tá ið hann vatnið fær,
við báðum sínum eygum
hann upp til himmal sá.

42.

Við báðum sínum eygum
hann upp til himmal sá:
»Hvar er Emund, kempan reysta,
í dag var mær íhjá?«

43.

Tí svaraði Róland jall,
tað var alt av sonnum:

Digitized by Google

«Bannaður verði búkur hans
bæði av Gud og monnum!»

44.

Gingu teir á brekkuna,
sum Emunds hövur lá,
hoyrast mátti langa leið,
sum fossar dundu frá.

45.

«Hoyr tú tað nú, Róland jall,
hvat eg sigi tær:
vit skulu einki av honum taka,
hvörki gull ei fæ.»

46.

Tí svaraði Róland jall,
heldur at tí gleim:
«Ólivant horn og Dýrindal,
tað skulum vit føra heim!»

47.

Riðu teir frá Emunds kroppi
á tann sama dag,
tá ið teir komu til hallar heim,
tað fell so væl í lag.

48.

Tá ið teir komu til hallar heim,
tað fell so væl í lag:
«Einglands sonur og frændi mín
møttust teir í dag.

49.

Einglands sonur og frændi mín
møttust teir í dag,
svörji tann eið á mína trú,
frændi mín sigur bar.»

Digitized by Google

50.

Svaraði Olgar Danski,
heldur at tí gleim:
«Takka máttú frænda tínum,
at tú kom nú heim!»

51.

Svaraði keisarin Karlamagnus:
«Hetta er so líkt;
tað verður ikki, meðan og livi,
eg bjóði mær slíkt.»

Dette kvæde findes i fire opskrifter i *CCF;* A, som her er meddelt, er af Svabo. I Nolsoes samling og i Fugloyarbók kaldes det *Janimunds rima*, i Sandebogen *Amins rima.*

Digitized by Google

22.

Karlamagnusar kvæði.

III.

Ódvalds ríma.

CCF nr. 106 B a.

1.

Arla var um morgunin,
sólin roðar í fjöll:
teir síggja ein so miklan mann
ríða av Garsia höll.

2.

Árla var um morgunin,
sólin skín so viða:
síggja nú ein so miklan mann
av Garsia höll útríða.

3.

Ódvald gekk í hallina inn,
kappin tann hin mæti,
tók í keisarins hvíta skegg,
hann lyfti hann upp úr sæti.

4.

Eim og eld tað bað hann goysa
undir tí skeggi hvíta,
tað var eingin av Frankismonnum,
mót honum tordi líta.

5.

Upp leyp reystur Rólant jall,
hann vildi ei longur sita:
»Eg skal teg við Dýrindal
for úlv og vörgum brytja.»

Digitized by Google

6.

Svaraði keisarin Karlamagnus
heldur á gyltum lögdi:
»Eingin skal av mínum monnum
røra honum hár á høvdi!»

7.

»Tí fór eg úr Garsia höll
við mínar sveinar baldar:
vit vilja skatt av landi taka
síðan frið at halda.»

8.

Svaraði keisarin Karlamagnus,
heldur á gyltum teini:
»Eg lúki ikki Garsia kongi
skatt av landi mínum.»

9.

»Lúkar tú ikki Garsia kongi
skatt av landi tínum,
tá skal keisarin Karlamagnus
tola so harða pínu.

10.

Tí fór eg úr Garsia höll,
eg geri tað ei at loyna:
síggja vil eg tín systurson,
roysni við hann royna.

11.

Tí fór eg úr Garsia höll
við mínar tríggjar dreingir:
síggja vil eg tín systurson
og vinna sigur av kongi.

12.

Svaraði keisarin Karlamagnus,
alt vil betur snúgva:

Digitized by Google

«Hvat Gud er tín bønardrott,[1]
á hvörn Gud viltú trúgva?»

13.

«Eg trúgvi uppá mitt skjöld og svörð,
ring og brynju fríða;
hesin sami búni brandur
prísar mín so viða.

14.

Eg trúgvi uppá mítt skjöld og svörð,
ring og brynju bjarta;
hesin sami búni brandur
hann leskar mítt hjarta.

15.

Tjúkkur ertú og dravlorkutur
tjúkkur ertú um herðar,
illur er tín pátrúni,
so illur tín endi verður.

16.

Tjúkkur ertú og dravlorkutur
seinur ertú í vendi,
illur er tín pátrúni,
so illur verður tín endi!»

17.

Dalita dubbar út Ódvald unga
bæði við svörð og skjöld:
«Ger so væl við Rólant jall,
tá tú fært hann í vold!»

18.

Dalita dubbar út Ódvald unga
enn á hesum sinni:
«Ger so væl við Rólant jall,
tú sigur av honum vinnur.»

---

[1] Rettet; B a har: *lønardrott.*

Digitized by Google

19.

Árla var um morgunin,
sólin roðar í fjöll,
leggja sínar bardagar
skamt frá kongins höll.

20.

Rólant gav so vont eitt högg
bæði av ilsku og bræði,
rámti niður í hjálmin tann,
Ódvald hevði til klæði.

21.

Ódvald gav so vont eitt högg
av so miklum fári,
höggur niður í Rólants hjálm,
so svörðið stóð í hári.

22.

Ódvald gav so vont eitt högg
bæði av ilsku og bræði,
hjálmurin sprakk, og brynjan brast,
tá rivnaðu Rólants klæði.

23.

Tað var keisarin Karlamagnus,
fell pá síni knæ:
»Harra Gud í himmiríki
hoyri meg í dag!«

24.

Tað er keisarin Karlamagnus,
til bønina gár:
»Harra Krist sendi tær sigur í dag,
Rólant, frænda vár!«

25.

Ljósið kom av himlum niður,
tað fór eftir vón:
alt tað Ódvald högga skuldi,
alt dró megin frá honum.

Digitized by Google

26.

Dúgva kom av himlum niður
yvir heiðin her:
alt tað, ið Ódvald högga skuldi,
mundi av ongum verða.

27.

«Hoyr tú, reystur Ódvald ungi,
lat teg ikki pína!
tak við Gudi og kristnari trúgv,
eg gevi tær systur mína!

28.

Svaraði Ódvald, kempan reyst:
«Við kristnum taki eg treyður,
eg skoyti ei, hvat beinini tola,
síðan eg eri deyður!»

Dette kvæde findes i tre opskrifter i *CCF;* B a, som her er meddelt, er efter Sandoyarbók (optegnet efter Hans Johannessen på Sand). A er optegnet af Svabo, B b er efter Nolsöes samling og C efter Fugloyarbók.

Digitized by Google

23.

Karlamagnusar kvæði.

IV.

Flóvants ríma.

CCF. nr. 106 C.

1.

Tað er enn, sum ofta er,
frá man frættast víða:
keisarin letur borgir gera
um Rúmaríki víða.
Gár í dans frúa,
sprund fagurt eg kjós'
at dansa við med hand,
so fagurliga, sum eg kann,
gár í dans frúa.

2.

Keisarin letur borgir gera
bæði við makt og mæti,
býðr hann Flóvant, frænda sín,
hjá[1] sjálvum sær í sæti.

3.

Keisarin tálar til frænda sín
alt forutan ekka:
»Skonk teim vín í vegligt horn,
og gev teim sterkt at drekka!»

4.

Flóvant stendur á hallargólvi
við silvursteyp í hendi,

[1] *hjá* tilføjet.

gáar hann á, hvat keisarin sigir,
vínið níður rendi.

5.

Droparnir dryppa tríggir og tveir
niður á kápu blá:
hertugin gerst nú grimmur og gráur,
ógvuligur at sjá.

6.

Droparnir dryppa tríggir og tveir,
niður á línið hvíta:
hertugin gerst nú grimligur,
ógvuligur at líta.

7.

Droparnir dryppa tríggir og tveir
hertuganum líkar illa:
»Skamm fái tú, pútusvein,
tú vilt míni klæði spilla!«

8.

Droparnir dryppa tríggir og tveir,
hann hevði ikki fleiri orð,
gav honum nevan á hvítan háls,
so Flóvant fell yvir borð.

9.

Flóvanti rann tað heita blóð
bæði um nasar og munn,
hann var ungur og óstiltur,
so illa hann við tað kundi.

10.

Flóvant stendur á hallargólvi
tikin til gott at evna:
»Tykist tað skamm, tað frættist heim,
eg tori ei högg at hevna!«

11.

Háðliga helt hann kerið upp
bæði av grimd og vreiði,

Digitized by Google

hertuganum í ennið brast
Flóvantsn evi breiði.

12.

Hann gav honum so nyttuligt høgg,
tá brast bein í pannu:
«Tak nú við,» ræð Flóvant siga,[1]
«høgg av minni manni!»

13.

Deyður fell tá hertugin
keisarinum for fót,
tað var eingin í Rúmaríki,
ið honum kundi ráða bót.

14.

Keisarin talar til sínar menn,
biður nú basta og binda,
háðuliga frænda sín
í myrkastovu rinda.

15.

Allir lótust keisarins menn
keisarins vilja gera,
eingin lætst tá vita av,
hvar Flóvant mundi vera.

16.

Keisarin sínum brandi brá,
ilt var skap at eggja,
Flóvant snúðist av hallini út
ímillum stavs og veggja.

17.

Flóvant leyp á gangara sín,
mangt var honum á meini,
haðani til frú Ljósalind,
sum hon sat heima í steini.

[1] Rettet; C: *hvat Flóvant sigir.*

Digitized by Google

18.

Tað var Flóvant, reysta kempa,
heim í garðin fór,
úti frúgvin Ljósalind
fyri honum stóð.

19.

«Vælkomin Flóvant, mín fosturson,
higar nú til mín!
drekk nú hvat tær betur líkar,
mjöðin ella vín!»

20.

«Lítið er mær um mjöðin tín,
hálvum minni um vín,
onnur havi eg örindini
higar nú til tín.

21.

Eg havi dripið hertugan,
keisarinum illa líkar:
hann hevir lovað at heingja meg
í gálgan í Rúmaríki.

22.

«Eg havi dripið hertugan,
keisarin illa ann:
hann hevir lovað at heingja meg
í hægsta gálgarann.»

23.

«Hoyr tað, Flóvant, mín fostursonur,
hin vitri og hin svinni,
gakk á skógv og skýl tær har,
so keisarin teg ikki finnur!

24.

Flóvant reið á skógvin burt,
mangt var honum at meini,

Digitized by Google

haðani frá frú Ljósalind,
sum hon sat eftir í steini.

25.

Haðani frá frú Ljósalind,
sum hon sat eftir í steini,
tá fekk hann tað góða svörð,
sum seggjum varð at meini.

26.

Flóvant reið á skógvin burt,
mangt var honum í móti,
girðir hann seg við stinnum stáli
við gull og glavarspjóti.

27.

Út varð loystur gangarin,
ið keisarin skuldi á ríða,
hann var klæddur í skarlak
niður á miðja síðu.

28.

Út varð loystur gangarin
undir hallarvegg,
hann var klæddur í skarlak
niður á hóvskegg.

29.

Keisarin reið á skógvin burt
tykist nú Flóvant at kenna:
»Tær batar ikki, pútusvein,
undan mær at renna!

30.

Tær batar ikki, pútusvein,
undan mær at ríða:
eg skal við svörði sundra teg,
tín búk á báli svíða.

31.

Tær batar ikki, pútusvein,
undan mær at hasta:

Digitized by Google

eg skal við svörði sundra teg,
tín búk á bálið kasta.»

32.

Tað var Flóvant, kempan reysta,
hoyrir keisarin kalla,
biður nú skaparan skýla sær,
sum skapt hevði verðina alla.

33.

Flóvant varð so illa við,
hann hoyrdi keisarin rópa,
biður nú skaparan skýla sær,
sum alla verðina skóp.

34.

Biður nú skaparan skýla sær,
sum skapt hevur verðina alla,
og hana mildu Mariu moy,
sum móður Guds skal kalla.

35.

«Drottning góða, skýl tú mær,
eg eri so ungur á aldri,
keisarin mikil og ógvuligur,
royndur í vápnaskjaldri.»

36.

Keisarin rendi[1] mót Flóvanti,
tá hini stóru undur:
hestarnir fullu aftur um döv,
spjótini gingu sundur.

37.

Flóvant rendi mót keisarinum,
orna tók hans blóð,
vendi hann so í skarndíki,
hann upp um beltið stóð.

---

[1] Rettet for: *vendi.*

Digitized by Google

38.

Tók hann keisarin, harra sín,
legði á grønan völl,
nektar[1] hann av honum brynjuna,
síðan klæði öll.

39.

Nektar hann av honum klæðini öll,
hartil brynju síða,
hann tók av honum Ljósivant
og Makramant hin fríða.

40.

»Statt nú fastur í skarndíki,
nakin á at líta,
fyri[2] tú lovaði at heingja meg
í gálgan í Rúmariki!

41.

Statt nu fastur í skarndíki,
nakin og so arm,[3]
fyri tú lovaði at heingja meg
í hægsta gálgarann!«

42.

Keisarins menn komu ríðandi,
tyktust vera komnir í vanda:
naknan sógu teir harra sín
í skarndíkinum standa.

43.

Tóku teir keisarin, harra sín,
lótu hann tað í gjalla[4]
sveipaðu hann í ein silkidúk
og førdu hann heim til hallar.

---

[1] Rettet; C: *nöktar*. [2] Efter B; C: *tá*. [3] *arm* rettet for *an*. [4] Denne meningslose verslinie har ikke kunnet rettes.

Digitized by Google

Dette kvæde findes i tre opskrifter i *CCF*; C, som her er meddelt, er efter Hans Pauli Johan Petersen i Hvalvig. A er optegnet af Svabo, B a af Johannes Klemmentsen, og B b er efter Sandoyarbók (optegnet efter Hans Johannessen).

24.

Karlamagnusar kvæði.

V.

Runsivals stríð.

CCF nr 106 A.

1.

Keisarin situr í hásæti,
tað man ongan vara:
«Hvör vil vera mítt sendiboð
for Angelund kong at fara?»
Ríða teir út av Fraklandi
við dýrum drós í saðil,
blás í hornið Ólivant í Runsival.

2.

Tí svaraði Róland jall,
tað var helst av sút:
«Gýðin jall av ríkinum,
vær nevna fyrst hann út.»

3.

«Fari eg fyri Angelund kong,
komi eg ikki heim,
tað skal verða tína ævi,
onkur fellur gleim!

4.

Fari eg fyri Angelund kong,»
Gýðin jall talar av bræði:
«tað skal verða deyði tín
og fleiri dreingjum at skaða.»

Digitized by Google

5.

Hann gekk seg fyri Angelund kong,
við Emunds hövur í hendi:
»Her er skattur av Fraklandi,
sum Karlamagnus sendi!

6.

Kastar hann öllum vápnunum
og öllum silvurbondum:
»Hann skal harðan deyða tola,
ið oss førdi hövur í hond!«

7.

Tað var reystur Angelund kongur,
sögur ganga frá,
blóðigar kysti hann varrarnar,
sum hövur á völli lá.

8.

»Taka skal vonda Gýðin jall,
leggjast skal hann í band,
harðan skal hann deyðan tola,
oss flýddi hövur í hand!«

9.

Tí svaraði Gýðin jall,
hann talar so for seg:
»Líkari var tín son at hevna
enn at drepa meg!«

10.

Eg havi hoyrt frá kempu sagt,
sunnan úr öðrum londum,
hann verður ikki við vápnum vegin,
tekst hann ikki við hondum.

11.

Eg havi hoyrt frá kempu sagt,
tílika onga spurt,
vinnur hann eingin í verðini,
møðist hann ikki burt.

Digitized by Google

12.

Lat tú tær alt liðið samla
valda manna tjóð
av teim átjan Blálondum,
sum eingin skín á sól.

13.

Tríggjar skaltú herirnar
av tínum landi gera,
og útí tann triðja
skaltú sjálvur vera.»

14.

Aftur kom vondi Gýðin jall
á ein heilan dag,
tað kom mongum illa við,
um[1] Róland hann fekk skaða.

15.

«Hoyr tú, keisarin Karlamagnus,
tað tali eg til tín:
nú kemur reysti Angelund kongur
at hevna faðir sín!

16.

Hoyr tað, keisarin Karlamagnus,
eg beri tær boð til handa;
undir fjalli Aspermund,
har skal stríðið standa.»

17.

«Nú skal lata brúnna gera
yvir ánna Rín,
skula so allir tólv javningar
royna roysni sín.»

18.

Nú skal lata brúnna gera
yvir anna í dal,
skulu so allir tólv javningar
ríða í Runsival.

[1] Rettet; A har: *at*.

Digitized by Google

19.

Tað var vondi Angelund kongur,
brynjar út fyrsta her,
ríða so í Runsival,
vita, hvussu fer.

20.

Snarliga búgva teir síni ferð
við albrynjaðar hestar,
ríða so í Runsival,
jørðin tókti bresta.

21.

Koma nú allir dalar fullir,
fjøllini eru avtakin,
síggja so mangar høvdingar
ríða sær á baki.

22.

Tí svaraði Ansias,
risti fyri sær kross:
»Eg sær so mangar heidningar
ríða móti oss.«

23.

Tí svaraði Ólavur jall,
tá hann sá heiðin her:
»Róland, blás nú í tín lúður,
vita, hvussu fer!«

24.

»Gud lati ei tað frættast heim,
eg standi í snildarbragdi,
at eg ræðist heidningar
at stríðast mót oss í dag!

25.

Gud lati ei tað frættast heim,
eg standi í snildarmeingi,
vit skula høgga títt um stund
og standa so væl og leingi!«

Digitized by Google

26.

Róland ríður í Runsival
sum aðrir Frankismenn,
so fellir hann heidningarnar,
hundrað um í senn.

27.

Róland ríður í Runsival,
sum blóð man vekja ofta,
tá var at líta blóðugt merki,
Dýrindal fór á loft.

28.

Róland ríður í Runsival
við Dýrindal í hendi,
høggur so títt á báðar hendur,
mangan sveita rendi.

29.

Eingin kom aftur av øllum teim,
heidna manna her,
utan jallin á Upplondunum,
sak var hann ikki verð.

30.

Hans var hjálmur av høvdi skorin,
høvdu tað menn við orði,
átjan hevði hann ólívssár,
hann stóð fyri kongins borði.

31.

Aftur sigla Angelunds menn,
tær kæra sína neyð:
«Fallið er nú liðið alt,
og ikki er Róland deyður.»

32.

«Ongan torið tær friðskjólin
vænta tygur av mær,
fyrr enn tær førið Rólands høvur
higar for míni knæ!»

Digitized by Google

33.

Tað var vondi Angelund kongur,
brynjar út annan her,
ríða so í Runsival,
vita, hvussu fer.

34.

Snarliga búgva teir síni ferð
við albrynjaðar hestar,
ríða so í Runsival,
jörðin tókti bresta.

35.

Koma nú allir dalar fullir,
fjöllini eru avtakin,
síggja so mangar hövdingar
ríða sær á baki.

36.

Tí svaraði Ólavur jall,
tá hann sá heiðin her:
«Róland, blás nú í tín lúður,
vita, hvussu fer!»

37.

Hornið setti hann á sín munn,
tá blæs hann so harðan,
tíggju mílur og tuttugu,
tá skulvu torpar og garðar.

38.

Svaraði Nemus hertugin
fyri borði har hann stendur
«Róland er í víggi staddur,
konum er vandi á hendur!»

39.

Svaraði vondi Gýðin jall.
gudssvikarin versti:
«Róland skemtar liðið sítt,
har hann situr á hesti.»

Digitized by Google

40.

Róland ríður í Runsival
sum aðrir Frankismenn,
enn feldi hann heidningarnar
hundrað um í senn.

41.

Róland ríður í Runsival
við Dýrindal í hendi,
höggur so títt á báðar hendur,
mangan sveita rendi.

42.

Aftur sigla Angelunds menn,
kæra sína neyð:
«nú er annað liðið fallið,
ikki er Róland deyður.»

43.

«Ongan torið tær friðskjólin
vænta tygur av mær,
fyrr enn tær førið Rólands hövur
higar for míni knæ!»

44.

Tað var vondi Angelund kongur,
brynjar út triðja her,
ríða so í Runsival
og vita, hvussu fer.

45.

Nú skal lata liðið samla,
landa manna tjóð
av teim átjan Blálondum,
sum eingin skín á sól.

46.

Út ríður hann Angelund kongur
við sín skjöldin fríða,
níggju kongar og áttati
undir hans merki ríða.

Digitized by Google

47.

Har kom heidningin Langalív,
verdur var hann tað versta,
átjan alin var bulur hans
upp frá saðil og hesti.

48.

«Langalív eri eg kallaður,
so eri eg nevndur at navni,
mangan havi eg kristnan mann
skilt við gleði og gamni.»

49.

«Nú skal taka mín hvölla lúður,
spara hann ei at koyra,
vita, um keisarin Karlamagnus
man meg nakað hoyra.»

50.

Hornið setti hann á sín munn,
tá blæs hann so snjallan:
einar portardyrnar upp
og aðrar aftur falla.

51.

Hornið setti hann á sín munn,
tað var mest av móði,
niður spiltust drykkirnir,
á keisarins borði stóðu.

52.

Ólavur ríður í herin fram,
Langalív honum á baki:
«Tú skalt ikki rósa av,
at eingin var tín maki![1]»

53.

Ólavur jall tók báðar hendur
aftur um hattargerð:

[1] *at eingin var tín maki*, gisning; A har: *hvat tær var á maki.*

Digitized by Google

«Tú skalt ikki, vonda hundinsson,
rósa, hvat tú gert her!»

54.

Blóð sprakk undan naglarót,
Ólavur spenti alva,
meðan hjó hann Langalív
búkin niður í nalva.

55.

Róland ríður í Runsival
við Dýrindal í hendi,
höggur so títt á báðar hendur,
mangan sveita rendi.

56.

Hornið setti hann á sín munn,
tá blæs hann so harða,
tá skulvu hjá keisarinum
bæði borgir og garðar.

57.

Hornið setti hann á sín munn
í tí triðja sinni,
tá blæs Róland kongins frændi
bæði vit og minni.

58.

Tað var reystur Ólavur jall,
tað var mest av fári:
hann högg niður í Rólands hjálm,[1]
so svörðið stóð í hári.

59.

«Hoyr tað, reysti Ólavur jall,
tað tali eg til tín:
tungur ertú í höggunum
landsbróðir mín!» [2]

---

[1] Efter B; A har: *horn*. [2] Dette og de to følgende vers ere indskudte efter B.

Digitized by Google

60.

Svaraði reystur Ólavur jall,
snarliga hann sær vendi:
»Hjálpi mær faðir av himmiríki,
eg teg ikki kendi!»

61.

Hann vendi aftur í atreið teirri,
sigst í hesum tátti,
feldi niður av heidningunum
alt tað, hann formátti.

62.

Svaraði Nemus hertugin,
fyri borði har hann stendur:
»Róland er í víggi staddur,
vandi er honum á hendur!»

63.

»Taka skal vonda Gýðin jall
og leggja hann í bond,
harðan skal hann deyðan tola,
komi eg lívs í land.

64.

Eg havi fingið skaða í ár,
Guð biði eg hann bøta,
mist havi eg Róland, frænda mín,
og tólv javningar søtar!

65.

Róland var mín systurson
bæði til hand og fót,
kemur hann ikki livandi heim,
eg bjóði tess ikki bót.»

66.

Tá var blóð í Runsival
rætt sum onnur flóð,
villir fóru tólv javningar,
hvör mót øðrum sló.

Digitized by Google

67.

Róland livdi longst av teim,
varð sum Harra Gud vildi,
allar bar hann tólv javningar
saman á reyðum skildri.

68.

Tríggir vóru marmorasteinar
settir saman i kross,
Róland settist undir ein,
so er greint fyri oss.

69.

Fram gekk ein af heidningunum,
kalla hann riddarin spaka,
hann hevði tað í hug hjá sær
Rólands lúður at taka.

70.

Ikki hevði hann andan mist,
eyguni sundur brá,
hann sló tann træl við gyltan lúður,
so heili á horni lá.

71.

«Harra Gud í himmiríki
veiti mær tann ting:
eingin beri mín búgvin brand
fyri utan mín javning!»

72.

Keisarin gekk at kirkjuni,
til bønar hann var:
«Harra Krist gevi nú sigur í dag,
at hevna frænda vár!»

73.

Og so ríða Frankismenn
blokkar og bleytar mýrar,
tá mátti síggjast átjan hundrað
stíga til saðildýra.

Digitized by Google

74.

Keisarin ríður vegin fram
við so mikið mein,
hann sær Róland frænda sín
millum tógva steina.

75.

Keisarin ríður vegin fram,
snarliga hann sær vendi,
hann sær Róland, frænda sín,
við Dýrindal í hendi.

76.

Vindur hann svörð úr hjaltinun
bæði við sorg og súr,
Ólivant horn og Dýrindal
hann varpar á vatnið út.

77.

Mikil var tann bønin,
ið Karlamagnus bað:
sólin stóð í tríggjar øktir
rætt í nóns stað.

78.

Sólin stóð í tríggjar øktir,
dagurin ikki at líða,
enntá hevndi Karlamagnus
tólv javningar sínar.

79.

Keisarin ríður í Runsival
við sítt skeggið hvíta,
tað var eingin av heidningunum
mót honum tordi líta.

80.

So reið keisarin Karlamagnus,
næstan jørðin brast,
møtti honum Angelund kongur,
hann sipaði til so fast.

Digitized by Google

81.

Teir hõgga títt, teir líva lítið,
tað er seggja[1] gaman:
eldur reyk av svörðunum,
tá ið oddar bóru saman.

82.

Keisarin gav so mikið hõgg,
öllum tókti undur:
hann hjó reysta Angelund kong
av í kníggjum sundur.

83.

Tað var reysti Angelund kongur,
læt ikki á sær finna:
setti stubbarnar niður í jörð
og bardist ikki minna.

84.

Ruddu teir á Angelunds kropp
fjöruti mannabúkar,
hann var ikki við vápnum vegin,
har fyri mátti hann lúta.

85.

Tað var keisarin Karlamagnus,
sínum svörði brá,
hann kleyv reystan Angelund kong
sundur í lutir tvá.

86.

Tað var keisarin Karlamagnus,
alt var sum hann vildi,
allar ferdi hann tólv javningar
saman á reyðum skildri.

87.

Tað var vondi Gýðin jall,
hann var maðurin versti,

[1] Rettet; A har: *lætt er at siggja.*

Digitized by Google

tóku teir hans onda kropp,
slitu hann millum hesta.

88.

Tóku teir vonda Gýðin jall,
hongdu hann upp í træ;
tað var mær av sanni sagt,
ravnar rivu hans ræ.

89.

Eg kann ikki longur kvøða,
enn kvøðið er fyri mær:
allar førdi hann tólv javningar
til Jorsalagrav við sær.

Denne «táttur» af *Karlamagnusar kvæði* er i fire optegnelser i *CCF*; den her meddelte er af Svabo. Fuglebogen C og Nolsøes samling B b have *Marsilius* i stedet for *Angelund*.

Et mangelfuldt og flere steder forvansket brudstykke af det tilsvarende norske Rolandskvæde findes hos Landstad nr. 14, som professor G. Storm har belyst i «Sagnkredsene om Karl den store og Didrik af Bern», s. 218—23, og sammenholdt det med det færøiske «*Runsivalsstríð*». Det norske kvæde har bevaret et livlig gengivet og interessant træk om sværdet «*Dvelgedvolg*» (ɔ: Dyrendal), som de ikke kunde få af Rolands hånd; dette træk er dog ikke helt tabt i det færøiske kvæde; i v. 71 og 76 findes hentydninger dertil, som forklares af det norske kvæde. Men når prof. Storm udtaler, at dette færøiske kvæde «mangler ganske den kraft og det liv, som de norske brudstykker have», da kan jeg ikke finde hans hårde dom om det begrundet; mig forekommer det, at det færøiske kvæde i det hele kan ansés jævnbyrdigt med det norske, uden at stå til skamme for det; — om det end må indrömmes, at det færøiske kvæde er noget bredt anlagt, så er der dog sammenhæng i det, ligesom det også har flere livlige træk i skildringen af kampen lige så vel som det norske.

Digitized by Google

25.

Óluvu kvæði.

CCF nr. 107 A.

1.

Pippingur í Fraklandi
eigir eina frú,
Óluva eitur hennara dóttir,
bæði er hon væn og prúð.
Stígum fast á várt gólv,
sparum ei vár skó!
Gud man ráða, hvar vær drekkum
onnur jól.

2.

Karlamagnus í Fraklandi
hann er frúnnar bróðir,
prestar og so lærdir menn
sita[1] allvæl fróir.

3.

Tekkilig er Óluva,
sett við vörildar tokka,
hárið er sum ormar sítt
tað lagast alt í lokka.

[1] Rettet for: *og höviskir*

Digitized by Google

4.

Hugin setst í hásæti,
talar við sínar dreingir:
»Hvar vita tit mín javnlíka?
tað havi eg hugsað leingi,«

5.

Sveinar svara sínum harra:
»Hví spyrjið tær so?
best mantú vita við sjálvum tær,
hvar tín stár hugur á.

6.

Vit kunna ikki sannari
siga tær ífrá,
hoyrt hava vit, at Pipping kongur
væna dóttur ár.

7.

Pipping kongur dóttur eigir,
hana hava menn við orði,
hennar er stólur av gulli gjørdur,
framman fyri kongins borði.

8.

Pipping kongur dóttur eigir,
fögur er hon í brúnum,
flættað hár á herðar lagt
við silkibondum snúnum.

9.

Pipping kongur dóttur eigir,
fögur er hon sum sól,
so er at líta á jomfrúkinn
sum droyrin drýpur á snjó.«

10.

»Er hon so væn og tekkilig,
sum tú sigir frá,
biðja skal dóttur Pipping kongs,
tað stendst hvat av, ið má!

Digitized by Google

11.

Er hon so væn og tekkilig,
sum tú sigir til,
biðja skal dóttur Pipping kongs,
tað stendst hvat av, ið vil!

12.

So letur hann Hugin kongur
síni skipini gera,
allar letur hann streingirnar
av reyðargulli vera.

13.

So letur hann Hugin kongur
byggja skipini sín,
letur so laða í bæði borð
virtur og so vín.

14.

Bræddir vóru brandar,
borðini vóru ný,
gyltir ringar av reyðargulli
so hátt í miðjan ský.

15.

Bræddir vóru brandar,
skorin var hvör stokk,
stavnur og stýri av reyðargulli
so høgt í miðjan topp.

16.

Vindur nú upp síni silkisegl,
gull við reyðan brand,
strykar ei á bunka niður
fyrr enn við Pippings land.

17.

Vindur nú upp síni silkisegl
bæði gul og blá,
strykar ei á bunka niður
fyrr enn á Pippings vág.

Digitized by Google

18.

Lítil drongur í líðum situr,
goymir at smalu og geit,
hann tær skip eftir havi koma,
havnir vil tað leita.

19.

Allar rekur hann smalurnar
saman á grønan völl,
síðan axlar kápu blá,
hann gongur í kongins höll.

20.

Síðan axlar hann kápu blá,
hann gongur í kongins höll:
»Eg eri mær av einum luti
vísari enn tit eruð öll.

21.

Eg eri mær av einum luti
vísari enn tit eruð öll:
eg síggi skip eftir havi koma,
seglini hvít sum mjöll.«

22.

»Særtú skip eftir havi koma,
seglini gul og blá,
vera man onkur hövdingi,
mína dóttur at fá.

23.

Særtú skip eftir havi koma,
seglini hvít av lín,
vera man onkur hövdingi
at biðja dóttur mína.«

24.

Hegar ið teirra snekkjan
kendi fagurt land,
lata teir síni akker falla
á so hvítan sand.

Digitized by Google

25.

Lata teir síni akker falla
á so hvítan sand,
fyrstur stígur Hugin kongur
sínum fótum á land.

26.

Fyrstur stígur Hugin kongur
sínum fótum á land,
tólv brynjaðar herkempur
undir hans høgru hand.

27.

Uppí í miðjum grasagarði
axla teir síni skinn,
og so búnir ganga teir
í högu hallir inn.

28.

Og so búnir ganga teir
í högu hallir inn,
sum Pípping kongur at borði sat
við monnum hundrað fimm.

29.

Hugin gongur í hallina inn,
í forðum var sá siður:
hevir nu alt í einum orði,
heilsar og hann biður.

30.

Hugin stendur á hallargólvi,
ber fram kvöðu sína:
«Sit væl, reystur Pipping kongur,
gev mær dóttur tína!»

31.

Leingi sat hann Pipping kongur,
hugsaði um tey ráð,
hvussu hann skuldi Hugin kongi
eitt gavnligt andsvar fá.

Digitized by Google

32.

Tí svaraði Pipping kongur:
»Ikki skal slíkum spara;
leið mína dóttur í hallina inn,
sjálv fyri seg at svara!»

33.

Frúgvin var bæði studd og leidd,
hon inn í hallina gekk,
Hugin situr í hásæti,
hann ymsar litir fekk.

34.

»Ver vælkomin, mín sæla dóttir!
síðst mundi okkur vara:
her er komin ein ungur maður,
hvat skulu vit honum svara?

35.

Svaraði frúgvin Óluva
fyrsta orðið tá:
»Hug legði eg á Hugin kong,
áðrenn eg hann sá!»

36.

Tá ið frúgvin rætti
sína hond yvir borð,
lystiligt var á at lýða
teirra fastnaðarorð.

37.

Tá íð frúgvin Óluva
rætti hondina fram,
lystiligt var á at lýða
teirra fastnarband.

38.

Tað var reysti Hugin kongur
fell uppá sítt knæ,
meðan hann frúnna Óluvu
til konu festi sær.

Digitized by Google

39.

Har var brúdleyp væl sett,
einki mátti tvörra:
báðum borgum[1] boðið var,
tólv hundrað av hvörji.

40.

Drukkið varð teirra brúdleypið
bæði væl og leingi,
Pipping kongur og hirðin öll
tey fylgdu teim til seingja.

41.

Drukkið varð teirra brúdleypið,
kátt var teirra lív,
gingu so bæði í eina song
Hugin og hans vív.

42.

Gingu so bæði í eina song
Hugin og hans vív,
síðan fór hvör, sum boðin var,
haðan heim til sín.

43.

Silki og so perlur
var eftir veginum breitt,
so var frúgvin Óluva
niður til strandar leidd.

44.

Silki og so perlur
var eftir veginum prangað,
ei mátti frúgvin Óluva
á berari jörðini ganga.

45.

Tóku teir frúnna Óluvu,
lyftu yvir stavn,

[1] Rettet til *borgum*; A har: *mágum*.

Digitized by Google

fram gingu riddarar og sveinar,
teir góvu henni drottningarnavn.

46.

Millum báða stavnana
har brá ein fagur litur,
sum hon frúgvin Oluva
í lyftingini situr.

47.

Millum báða stavnana
ein fagur litur brá,
sum han reysti Hugin kongur
frúnni situr hjá.

48.

Vindur hann upp síni silkisegl,
gulli vovin við brand,
strykar ei á bunka niður,
fyrr enn við Hugins land.

49.

Hegar ið teirra snekkjan
kendi fagurt land,
lótu síni akker falla
á so hvítan sand.

50.

Lótu teir síni akker falla
á so hvítan sand,
fyrstur stígur Hugin kongur
sínum fótum á land.

51.

Fyrstur stígur Hugin kongur
sínum fótum á land,
og hon frúgvin Óluva
undir hans høgru hand.

52.

Og hana frúnna Óluvu
hann lyftir á land við sær:

Digitized by Google

«Gud og milda Maria moy
nú verði her við tær!»

53.

Og hana frúnna Óluvu
hann lyfti við sær á land,
tá var hin illi Mýlint
riðin niður til strand.

54.

Tá var hin illi Mýlint
riðin niður til strand,
Mýlint gilti drottningina,
hann tók í hennara hand.

55.

Silki og so perlur
var eftir veginum breitt,
so varð hon frúgvin Óluva
niðan til hallar leidd.

56.

Tey vóru ikki leingi saman,
til tey gótu svein,
hann var á góðum stundum gitin,
so var hann borin í heim.

57.

Frúgvin læt seg við barni ganga
níggju mánaðar sínar,
til at hennara stundin leið,
hon føðir ein svein so fríðan.

58.

Frúgvin læt seg við barni ganga
níggju mánaðar taldar,
til at hennara stundin leið,
hon føðir ein svein so baldan.

59.

Tað var tá sum oftum er,
at dult er dǫpurt mein;

Digitized by Google

frúgvin er gingin í högaloft,
hon føðir ein ungan svein.

60.

Sveipar hon hann í klæði væl,
gott er at taka til evna,
síðan bað hon presti bera,
Landrus bað hon nevna.

61.

Sveipar hon hann í klæði rein,
gott skal ríkum falla,
síðan bað hon presti bera,
Landrus bað hon kalla.

62.

Barnið var borið frá kirkju heim
aftur til móður sín',
meira læt hon rækta tað
enn alt sítt gull í skrín.

63.

Barnið var borið frá kirkju heim
sett á móður fang,
meira legði hon rækt á tað
ennalt sítt gull og land.

64.

Tí svaraði Hugin kongur,
hann gjördist við kinnar bleik:
«Lidnir eru fimtan vetur,
síðan vit framdu leik.»

65.

Tí svaraði Hugin kongur,
gerst við kinnar bleik:
«Hvör skal goyma drottning mína,
meðan vit fremja leik?»

66.

Svaraði meistari Eingilbret,
ið gull bar sær á hand:

Digitized by Google

«Eg skal goyma drottning tína,
eg fylgdi henni í land.»

67.

Tí svaraði Hugin kongur:
«Ei skal tað so vera!
tú skalt teg á skógvin burt
hjá náttargali vera[1].

68.

Velji eg út av fyrstu korum
Mýlint, riddaran snjalla,
hann skal goyma drottning mína,
so mínar gripir allar.

69.

Velji eg út av fyrstu korum
Mýlint, riddaran ríka,
kenni eg hann av verkunum,
ei man hann hana svíkja.»

70.

«Velur tú út av fyrstu korum
Mýlint, riddaran ríka,
kenni eg hann av verkunum,
fyrstur man hann hana svíkja.»

71.

Hann fór seg á skógvin burt,
hjá náttargali hann var[2],
Mýlint goymdi drottningina
og alt hans gull og fæ.

72.

Óluva situr á kirkjugarði,
syngur í sínari bók,
har kom illi Mýlint,
hann hendur um hana tók.

---

[1] Rettet; A har: *náttargalin bera.* [2] Rettet; A har: *náttargal hann bar.*

Digitized by Google

73.

«Hoyr tað, frúgvin Óluva,
viltú játtast mær,
tólv merkur í reyðargulli
vil eg geva tær.

74.

Hoyr tað, frúgvin Óluva,
viltú vera mær góð,
eg gevi tær meira reyðargull
enn Hugin á brúðarstól.»

75.

Tað var frúgvin Óluva,
hon ræður ei av at hyggja:
«Eg eigi mær ein danimann,
eg [1] lati tað fagurt liggja.»

76.

Tað var frúgvin Óluva,
hon var so snör at svara:
«Eg eigi mær ein danimann,
eg [1] lati tað fagurt fara.»

77.

Tað var hin illi Mýlint,
ilt visti hann at inna:
so fór hann á blámanns stræti,
ilt visti hann at vinna.

78.

Tað var hin illi Mýlint,
heim í garðin fór,
úti ein av blámonnum
fyri honum stóð.

79.

«Ver vælkomin, Mýlint,
higar í dag til mín!

---

[1] *eg*, rettet; A har: *hann*.

Digitized by Google

drekk nú hvat ið tær betur líkar,
mjöðin ella vín!»

80.

«Lítið er mær um mjöðin tín,
hálvum minni um vín.
onnur havi eg örindini
higar í dag til tín.

81.

Fartú teg til hallar heim,
tú kjós tær har tað fljóð!
frúgvin er bæði björt og blíð,
hon er javnan góð.»

82.

«Líkari var mær föðslan góð,
hartil kost og klæði,
flestallar höviskar kvinnur
munu meg happa og háða.

83.

Líkari var mær föðslan góð,
hartil kost og drekka,
ongar höviskar kvinnur
tykja í mær tokka.»

84.

Hann gav henni so sterkan drykk,[1]
hon sovnaði sum hon sat,
nektaði hann hana úr öllum klæðum,
so til songar bar.

85.

Hann gav honum so sterkan drykk,[1]
hann sovnaði sum hann sat,
nektaði hann úr öllum klæðum,
so til songar bar.

---

[1] C har: *óminnis drykk.*

Digitized by Google

86.

Bláar legði hann armarnar
tvörtur um Óluvu háls,
frúgvin lá bæði björt og blíð,
tá vóru svik til fals.

87.

Hugin kemur av skógvi heim,
sær tey merki stór:
»Hvör hevir her til hallar verið
síðan eg heiman fór?»

88.

Hugin kemur av skógvi heim,
eg geri tað ei at loyna:
»Hvar er Óluva, drottning mín,
ið eg fekk tær at goyma?»

89.

»Setist niður við borðinum,
veldigi harri kær!
síðan skal eg siga tygur,
hvar Óluva drottning er.

90.

Setist niður við borðinum,
veldigi harri fín!
síðan skal eg siga tær
frá Óluvu drottning tíni.»

91.

Mýlint tók tann blámannin,
hann legði fyri gátt:
»Her skaltú síggja tann lagsmannin,
ið hon hevur haft í nátt!»

92.

Hugin stendur á loftsbrúnni,
hann sortnar sum ein mold:
»Illa hevir tú, Óluva,
spilt títt ljósa hold!»

Digitized by Google

93.

Tað var hin illi Mýlint,
hann høvur av herðum sneið,
tað tendraðust ljósini
so vítt sum blóðið dreiv.

94.

Tí svaraði Hugin kongur,
líkaði honum illa:
»Drap tú mannin sakleysan,
slíkt er mikil villa!«

95.

»Tegi, tegi, mín veldigi harri,
tala ikki slíkt!
hetta eru frúnnar illgerningar,
tykir oss vera líkt.«

96.

»Nú skal lata bryggja og baka,
nú skal blanda vín,
senda skal boð eftir Pipping kong,
at skeinkja fyri dóttur síni.

97.

Nú skal lata bryggja og baka,
nú skal blanda bjór,
senda skal boð eftir Pipping kong
at skeinkja fyri dóttur góð.«

98.

»Tað er mín fyrsta undanførsla:
flytið meg út í hav!
eri eg sek í hesum verki,
tit søkkið meg niður í kav!«

99.

Førdu Óluvu á havið út,
so er greint fyri mær,
tá ið teir aftur til landa komu,
tá sat frúgvin har.

Digitized by Google

100.

Svaraði hin illi Mýlint,
hann svarar so frá sær:
»Hetta eru frúnnar illgerningar,
vit siggja sita har!«

101.

»Tað er mín onnur undanfersla,
um enn tit vilja kenna:
setið meg í háva torn,
og latið mítt likam brenna.

102.

Teir settu Óluvu í hǫga torn,
tíðliga á einum morni,
tað beit ikki eldur á hennara holdi
heldur enn knívur á hǫrðum horni.

103.

Teir settu Óluvu í hǫga torn,
mangt varð henni at meini,
beit ikki eldur á hennara holdi
heldur enn hagl á hǫrðum steini.

104.

Óluva gekk at vǫgguni,
hon mælir við sonin sín:
»Verður tær nakað ílagað,
tú minst á móður tína!«

105.

Hon tók upp sín unga son,
hendur um hálsin legði —
góður dugur gevur ljóð,
hvat hon við hann segði.

106.

Tað var hin illi Mýlint,
frúnni vildi mein,
so skeyt hann til barnsins vǫggu,
tað brast hans kjálkabein.

Digitized by Google

107.

Tað var hin illi Mýlint,
frúnni vildi harm:
•Ei er hon í einum vond,
nú vil hon drepa sítt barn!•

108.

•Aldregi verði tær, Mýlint ríki,
eydna við tínari giftu!
tann, sum alla veröld skapti,
kann tær tað væl skifta.•

109.

•Tað er mín triðja undanførsla,
um enn tit vilja tiggja:
setið meg í oyðumörk,
sum ormar og paddur liggja!•

110.

Teir settu Óluvu í ormahús,
so er greint fyri mær,
allir lögdust utan um hana,
alt gekk henni væl.

111.

Teir settu hana í ormahús
í tá ormapínu,
Mýlint býður konginum
Galionnu, systur sína.

112.

•Eg man onga jomfrú lova
at leggja á mín arm
eftir Óluvu, drottning mína,
hon vekir mær harm.

113.

Eg man onga jomfrú lova
at leggja við mína síðu
eftir Óluvu, drottning mína,
hon vekir mær kvíðu!•

Digitized by Google

114.

«Hoyr, mín veldigi harri,
lat ikki á hana minnast,
tak nú við Galionnu,
ástir við hana at binda! [1]

115.

Tað var reysti Hugin kongur
fell uppá sítt knæ,
meðan hann frúnna Galionnu
til ektar festi sær.

116.

Drukkið varð teirra brúdleypið
bæði væl og leingi,
reið so mangur hovmann til
sum fjöður á fuglaveingi.

117.

Drukkið varð teirra brúdleypið,
kátt var teirra lív,
gingu so bæði í eina song
Hugin og hans vív.

118.

Tey vóru ikki leingi saman,
til tey gótu svein,
hann var á vondum stundum gitin,
og so var hann borin í heim.

119.

Frúgvin læt seg við barni ganga
níggju mánaðar sínar,
til at hennara stundin leið,
hon føðir ein svein so fríðan.

[1] Dette vers er indskudt efter den trykte optegnelse i antikv. Tidsskrift 1846—48, s. 281.

Digitized by Google

120.

Tað var tá, sum oftast enn,
duld eru dõpur mein,
frúgvin er gingin í hõgaloft,
hon føðir ein ungan svein.

121.

Sveipar hon hann í klæði rein,
gott skal ríkum falla,
síðan læt hon presti bera,
Málandrus bað hon kalla.

122.

Sveipar hon hann í klæði rein,
gott er at taka til evna,
síðan læt hon presti bera,
Málandrus bað hon nevna.

123.

Barnið var borið frá kirkju heim,
aftur fyri móður sín,
meiri legði hon rækt á tað
enn alt sítt gull í skrín.

124.

Barnið var borið frá kirkju heim,
sett á móður fang,
meiri legði hon rækt á tað
enn alt sítt gull og land.

125.

Áður hann gat á gólvi gingið,
tá beit hann mann í fót,
Mýlint og hon Galianna
tey buðu fyri hann bót.

126.

Áður hann gat á gólvi gingið,
tá beit hann mann í fætur,
Mýlint og hon Galianna
tey buðu fyri hann bætur.

Digitized by Google

127.

Teir vuxu upp í ríkinum
báðir á eini grund,
so var munur teirra millum
sum kristin mann og hundur.

128.

Teir vuxu upp í ríkinum
báðir í eini höll,
tað var sonur Óluvu,
ið hirðin unti öll.

129.

Tað var reysti Landrus ungi,
hinum vildi mein,
so skeyt hann til Málandrus,
tað brast hans kjálkabein.[1]

---

[1] For dette vers har den i antikv. Tidsskrift 1846—48, s. 281 trykte optegnelse bedre og fuldstændigere følgende tre v. 121—23:

a.

Báðir riðu sveinarnir
eftir leikvöllum fram,
reystur var sonur Óluvu,
í hvörjum leiki vann.

b.

Málandrus hevði upp sína hond,
gav honum högg í tenn,
blóðið fleyt í barmin niður,
sógu tað mangir menn.

c.

Landrus sló tá afturímót
tað brast hans brúnabein,
kendi sær illi Málandrus
so brádliga fáa mein.

Digitized by Google

130.

Svaraði frúgvin Galianna:
«Ilt er á at herja!
hví letur tú tín horkonuson
tíft einkabarn so berja?»

131.

Svaraði frúgvin Galianna
glað fyri uttan sút:
«Tak ein lurk og ber hann við
og koyr hann av höllum út!»

132.

Landrus fór seg haðan burt
úr sín faðirs veldi,
hann kom seg so síðla dags
til Sivju á kvöldi.

133.

Tað var reysti Landrus ungi,
heim í garðin fór,
úti Sivja, fostra hans,
fyri honum stóð.

134.

«Ver vælkomin, Landrus ungi,
higar í dag til mín!
drekk nú hvat tær betur líkar,
mjöðin ella vín!

135.

Tú skalt vera vælkomin
hjá mær og mínum monnum,
sitja yvir mítt breiða borð
og drekka tann mjöð av sonnum.

136.

Tú skalt vera vælkomin
hjá mær og mínum sveinum,
sita yvir mítt breiða borð
og drekka tann mjöðin reina.»

Digitized by Google

137.
Hon gav honum klæði góð
seymað við silkiknappar:
»Galianna er tín stjúkmóðir,
hon man teg háða og happa.«

138.
Hon gav honum klæði góð,
silkivovið[1] slag:
»Tak tú ikki vanvirðu
av ringara manni enn tær!«

139.
Tað var reysti Landrus ungi
ræð sær út at ríða,
sviku teir av honum klæðini
innan so grøna líða.

140.
Snarliga snúðist Landrus ungi
aftur til Sivju fund,
úti stóð og fagnaði honum
tað lystiliga sprund.

141.
Hon gav honum klæði góð
seymað við silkiknappar:
»Galianna er tín stjúkmóðir,
hon man teg háða og happa.«

142.
Hon gav honum klæði góð,
silkivovið[1] slag:
»Tak tú ikki vanvirðu
av ringara manni enn tær!«

143.
Ikki tordi Landrus ungi
aftur at Sivju vitja,

[1] Rettet for: *silkiknappað*.

Digitized by Google

hann kom seg á heygin fram,
sum tríggir dvörgar sitja.

144.

»Hatta er sonur Óluvu,
ið teir hava svölt,
Hugin kongins drottning —
mín bróðir, tala ikki hvölt!

145.

Hann er væl bevaraður,
ið harrin vil bevara,
gerið einki tí unga soni,
vit hava nógvar aðrar.«

146.

Undirstóð hann dvörgamál,
áður hann haðan gekk,
brynjuna hevði hann heim við sær,
so góðan sigur fekk.

147.

Undirstóð hann dvörgamál,
áður hann haðan reið,
brynjuna hevði hann heim við sær,
so góðan sigur beið.

148.

Landrus reið seg haðan burt,
so er greint fyri mær,
hann kom seg at heygi fram,
sum hans móðir var.

149.

Tað var reysti Landrus ungi,
skuldi frá sær skjóta,
har sá hann sína sælu móður,
so mangan ormin ljóta.

150.

»Hoyr tú tað, hin ungi maður,
hvussu skal eg teg nevna?

Digitized by Google

fyri hvat viltú skjóta meg?
hvat havi eg gjört til at hevna[1]?»

151.

«Landrus skaltú nevna meg,
Hugin kongins son,
Óluva drottning
mín móðir var hon.»

152.

«Hoyr tú, reysti Landrus ungi,
sæli sonur mín!
hvat hevir hann til ráða tikið
Hugin faðir tín?»

153.

«Tað hevir hann til ráða tikið
Hugin faðir mín:
Mýlint hevir givið honum
Galiannu systur sína.»

154.

«Sivja eitur fostra tín,
hon býr fyri handan á,
bið hana senda mær klæði góð,
hevir hon til tess ráð!»

155.

Snarliga snúðist Landrus ungi
aftur á Sívju fund,
úti stóð og fagnaði honum
tað lystiliga sprund.

156.

«Hoyr tað Sivja, fostra mín,
eg sigi tær satt ífrá:
mín móðir bað senda sær klæði góð,
hevði tú til tess ráð.»

---

[1] *at hevna*, rettelse; A: *stevna*.

Digitized by Google

157.

Tað var Sivja, fostra hans,
hon tók so fast at gráta:
»Tín mundi móðir á skemri stund
sítt unga lívið láta!«

158.

»Hoyr tú, Sivja, fostra mín,
tú far ikki við so hátt!
eg talaði við mína móður ígjár,
tað skal roynast brátt.«

159.

Tók hann sína sælu móður,
setti hana á sín hest,
førdi hana so til hallar heim,
sum hann kundi best.

160.

Tað var frúgvin Óluva,
hon gekk í hallina inn,
allar tær, ið inni vóru,
bliknaðu um kinn.

161.

Landrus gekk í hallina inn,
sín faðirs skegg hann rysti,
allir teir, íð inni vóru,
sótu allvæl tvistir.

162.

Landrus gekk í hallina inn,
Mýlint at honum neig:
»Sig mær skjótt og skundiliga,
hví tú mína móður sveik?«

163.

»Miskunn, miskunn, Landrus!
vænti eg mær av tær,

Digitized by Google

tí eg havi leingi verið
tínum faðir kær.»

164.

«Onga miskunn skaltú
vænta av mær at fá,
sig mær skjótt og skundiliga
öllum svikum frá!»

165.

«Hoyr tað, reysti Landrus,
eg geri tað ei at loyna:
eg beyð frúnni gull og fæ,
so vildi eg hana royna.

166.

Hon segði mær nei og ikki ja,
tað tókti mær kvíðu,
eg tók henda blámannin
og legði hjá hennara síðu.

167.

Hon segði mær nei og ikki ja,
tað tókti mær harm,
eg tók henda blámannin
og legði á hennara arm.

168.

Tað er mín fyrsta undanførsla,
um enn tit vilja tiggja:
setið meg í oyðumörk,
sum ormar og paddur liggja!»

169.

Teir settu Mýlint í ormahús,
tað var ikki undur:
áður hann kom har hálvur inn,
teir rivu hann kykan sundur.

Digitized by Google

170.

«Hoyr tað, frúgvin Óluva,
viltú tað boð lova:
tær bjóði eg í fyrstu nátt
í song hjá mær at sova!»

171.

Takk havi frúgvin Óluva,
so væl helt hon sína trú:
hon gav seg í kloystur inn
alt frá tí[1] fantabú.

Kvædet findes i fem optegnelser i *CCF.* A, som her er benyttet, har jeg efter diktat af Johan Hansen i Skuve, fra 1848. Det er trykt i «Antikv. Tidsskr.» f. 1846—48, s. 279—307; der har jeg sammenarbeidet de fire optegnelser, jeg havde taget på Færøerne, hvorved det fremkom i en mere tiltalende skikkelse og ordning end her er tilfældet; — hver af opskrifterne kan have sine fortrin, som man ønsker at drage frem, og sine mangler, som man da må lade stå. Æmnet er taget af den norske Landresþáttr, som er en afdeling af Karlamagnus saga. Indholdet af denne Landres-þáttr findes i D. gl. f. under nr. 13 (Ravengaard og Memering) 1ste d., s. 199—201; det færøiske kvæde stemmer i det hele overens med sagaen. I sagaen blive de uskyldsprøver med ild og vand, som Oluva tilbyder, ikke modtagne af Hugon efter Milons råd, hvorimod de efter kvædet blive udførte, således at hun uskadt går igennem dem, men blive ikke antagne som overbevisende om hendes uskyld, da Mýlint erklærer, at det er at tilskrive hendes troldomskunster. I optegnelsen C tilbyder da «meistarin Eingilbret» at kæmpe ubevæbnet for at bevise hendes uskyld, hvilket træk fra sagaen er tabt i A.

På islandsk ere 9 *Landres-rímur.* — Prof. G. Storm har i «Sagnkredsene om Karl den Store og Didrik af Bern», side 217—18, udtalt, at «af en (norsk) vise om «Oliv og Landres» i

---

[1] *frá tí*, rettet; A har: *í sitt.*

Digitized by Google

alt fald et enkelt vers er bevaret, der dog har forvildet sig ind i en anden vise, nemlig »*Hermoð illi*», hvor

»Hermod krype på Serklandsgolve,
han bite folk i føtann.
fabir hans geng på tingit fram
og byd fer dreingin bøtar»,

hvilket vers St. »finder igen» i det færøiske Oluvas kvæde (v. 126), og kommer da til den slutning, at den norske (Oliv-Landresvise?) og det færøiske Óluvu kvæði »kun ere forskellige optegnelser af samme vise», — af disse grunde hævder han dens norskhed.

Digitized by Google

26.

Tistrams táttur.

CCF nr. 110.

1.

Tað var áður í fyrndini,
saman untust tvey:
Tístram og hon Ísin frú,
av harmi sprungu tey.
Burt skal eg örind ríða,
hvör er mær betri?
blanki ella brúni?
brúni ella reyði?
burt skal eg örind ríða.

2.

So vóru tey í ástum kær,[1]
so var lagt í minni:
tað mátti ei annað úti vera,
tá ið annað tað var inni.

3.

So vóru tey í ástum kær,[1]
so er komið til mín:
tey lótu ikki hugin av
falla millum sín.

[1] Rettet for: *so var teirra ástir kær.*

Digitized by Google

4.

Faðir hans og móðir
tala um sín vilja,
hvat tey skuldu til ráða fá,
teirra ástir at skilja.

5.

Svarar tað Tístrams móðir,
hon var í ráðum vond:
«Nú skal lata brævið skriva,
senda yvir lond.

6.

Nú skal lata brævið skriva,
senda yvir lond:
Fraklands kongur dóttur eigir,
giftast skal honum í hond.

7.

Vil hann ikki hansara dóttur
sær til ektar gifta,
bjóða honum ei onnur kor
enn lív frá londum skifta.»

8.

Gingu tey í grasagarði
við miklum ástarbragdi,
setan kossin kysti hann hana,
hendur um hálsin lagdi.

9.

«Lat tær góðan hugin siga,
aftur skal eg koma,
elska tær ikki annan mann
heldur enn eg mær konu!

10.

Lat tær góðan hugin siga,
aftur komi eg víst,

Digitized by Google

elska tær ikki annan mann
heldur enn eg mær vív.

11.

Tístram og hans fluttmenn
settu segl á vond,
teir fóru um tann sama dag
eystur í Frakland.

12.

Vinda teir upp síni silkisegl,
gulli vovin við brand,
strykaðu ei á bunka niður
fyrr enn við Frakland.

13.

Kastar sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur steig harri Tístram
sínum fótum á land.

14.

Úti í miðjum grasgarði
axlar síni skinn,
og so búgvin gongur hann
í högar hallir inn.

15.

Og so búgvin gongur hann
í högar hallir inn,
sum Fraklands kongur við borði sat
við monnum hundrað fimm.

16.

Hann fekk honum tey dýru brøv,
perlur dró av hendi:
»Harri, her eru brøvini tey,
mín faðir og móðir sendu!«

Digitized by Google

17.

Kongur gár for sína dóttur,
leitar við hana ráð:
»Her er komin ein ungur maður,
tílíkan eg ongan sá.

18.

Higar er komin ein ungur maður,
tílíkan eg ongan sá,
spyrja teg[1], mín sæla dóttir,
um tú vilt hann á.«

19.

Hon var öll á lofti,
heldur seg so glaða,
hon kom har at borðinum,
sum Tístram fyri sat.

20.

Hon kom har at borðinum,
sum Tístram fyri var,
eingin sá hana gráta,
men allir sógu hana læa.

21.

»Viltú ikki mína dóttur
tær til ektar gifta,
eg bjóði tær ei onnur kor
enn lív frá londum skifta.«

22.

»Frættur tað ikki Ísin frúgv
eystur í síni lond,
at eg lovist tíni dóttur,
giftist tær í hond!«

[1] Rettet for: *spyrjast um.*

Digitized by Google

23.

Tóku teir harra Tístram
av so tungum stríði,
tað var mær av sonnum sagt,
fyri Ísin frú læt hann lívið.

24.

Aftur sigla Tístrams menn
við so lítið geingi,
bæði eldur og brúnur roykur
logar um teirra streingir.

25.

Kastar sínum akkerum
á so hvitan sand,
sjálv var gingin Ísin frú
niður til sjóvarstrand.

26.

Sjálv var gingin Ísin frú
niður til sjóvarstrand:
»Hvar er harra Tístram?
hví kemur hann ikki í land?«

27.

Svarar tá ein av sveinunum
av so tungum stríði:
»Harra Tístram á Fraklandi
fyri teg læt hann lívið!«

28.

Ísin frú og hennar fluttmenn
settu segl í vond,
tað var á tann sama dag
eystur í Frakland.

29.

Kastar sínum akkerum
á so hvítan sand,

Digitized by Google

fyrst steig hon Ísin frú
sínum fótum á land.

30.

So loynuliga gekk hon frá strondum niðan,
eingin var við hana varur,
brendi inni konur og børn,
hvar hon kom at garði.

31.

Svaraði tá Fraklands kongur,
login leikar so hátt:
«Hvat havi eg til sakar gjørt,
hví eri eg brendur í nátt?»

32.

Svaraði hon Ísin frú
av so tungum stríði:
«Tú tókt harra Tístram
so brádliga burtur av lívi!»

33.

Tí svaraði Fraklands kongur,
login leikar við honum:
«Sá er seggur í vørildini,
ið eigir góða konu.»

34.

Tað var enntá Ísin frú,
svaraði honum an:
«Sá er seggur í vørildini,
ið hevur ein góðan mann.»

35.

Tað var enntá Ísin frú,
fram við bálinum gekk,
hon kom har at gálganum,
sum Tístram fyri hekk.

Digitized by Google

36.

Tekur hon harra Tístram,
setur í grønan völl,
tað var mær av sonnum sagt:
tungan var ikki snjöll.

37.

Hon sprakk av harmi eftir hann,
tann hin ríka frú,
svörji tann eið á mína trúgv:
tað hendir ongum nú.

Visen haves kun i denne optegnelse af V. U. H, i 1847 fra en gammel kone i Famien på Sudere. Jvf. «*saga af Tristram ok Ísönd*» (1878), s. 356—70.

Digitized by Google

27.

Tíðriks kappar.

CCF nr. 174 B.

Fyrsti táttur.

1.

Tíðrikur situr í síni höll,
biður geva gott ljóð:
«Hvar vitið tit í aðrari höll
tílíka avrekstjóð?»
Tíðrikur kongur byrjar ferð[1],
ríða á skógvin garpar tólv,
kunnu so væl til Húna borgir ríða.

2.

Allir sótu kongins menn,
eingin tordi tala
utan Brandur hin víðferi,
hann ræður fyrstur at svara.

3.

Ísin eigir eina borg,
stendur á högum fjalli,
ellivu eigir hann synir av sær,
tann tólvti er riddarin snjalli.

[1] Rettet; B a har *rós*.

Digitized by Google

4.

Ellivu eigir hann synir av sær,
ein er riddarin mesti,
væl er hann til vápna boriu,
leikar við svörði best.

5.

Tað liggur ein kempa á Birtingsskógv,
gitið man vera víða,
hoyr tað, reystur Tíðrikur kongur!
hann torir tín fullvæl bíða.»

6.

«Hoyr tú, Brandur hin víðferi!
tú hevir farið víða,
allar vegir til Birtingar
skaltú fyri ríða.»

7.

Brandur tók við merkistong,
fyrir við hyggju hann reið,
tá hann kom á Birtingsskógv,
tá vendi hann hesti á leið.

8.

Tá hann kom á Birtingsskógv,
tá vendi hann hesti við:
«Hvar eruð tit nú, kongins menn?
takið nú tygur við!

9.

Eg føri ikki longur fram
í dag mín harras merki,
har býr fyri hesi höll
hin langabein-risin sterki.

10.

Svaraði Virgar Valintsson:
«Eg skal á skógvin ríða,
um enn tit viljið, kongins menn,
í sama stað mín bíða.»

Digitized by Google

11.

Virgar læt á skógvin standa,
Tíðriks köppum frá;
tá var risin sovnaður,
á víðum völli lá.

12.

Svaraði Virgar Valintsson,
hann er drongur fríður:
»Statt á føtur og ver títt lív!
eg vil ikki á teg níða.«

13.

Svaraði Virgar Valintsson,
hann er drongur háur:
»Statt á føtur òg girð tín hest,
risin, ert tú maður!

14.

Svaraði risin Akival,
gott er at taka til evna:[1]
»Hvaðan ert tú, mikla kempa?
hvussu skal eg teg nevna?«

15.

»Virgar skaltú nevna meg,
ei man móðin tróta,
frægir nevna mín flóta hest,
teir kalla hann Skemming skjóta.«

16.

»Tað koma ei so mangir saman,
at eg ræðist menn,
ríð av skógv, tú ungi maður,
tí sova vil eg enn.«

17.

Tað var Virgar Valintsson,
hann dró sítt svörð frá síðu:

[1] Rettet for: *tikin til góðar at evna.*

Digitized by Google

»Eg skal teg úr blundi vekja
tað skal spyrjast víða.«

18.

Virgar læt tá Skemming leypa
fyri hans brynju breiða,
risin leyp so leysur á føtur,
sína jarnstong at reiða.

19.

Risin treiv um jarnstongina,
reiggjaði hann henni hátt,
Virgar vendi hesti við
og bar seg undan brátt.

20.

Risin reiggjaði jarnstongini,
ilt var skap at eggja,
hon kom seg i jørðina fast
ímillum hamra tveggja.

21.

Virgar treiv um Mimaring
av so grimmum huga,
sipaði so til Akival,
væl mundi høggið duga.

22.

Virgar treiv um Mimaring,
han brá sær av hendi,
høgdi so til Akival,
at eggin beinið kendi.

23.

»Skomm fái tú, Virgar Valintsson,
og so títt svørð við síðu!
eg havi fingið sár í dag,
harav so yppist ein kvíða.

24.

Hoyr tú, Virgar Valintsson,
drep nú ikki meg!

Digitized by Google

heimræði mítt og tað reyðargull
gevi eg tær.

25.

Hoyr tú, Virgar Valintsson,
högg meg ikki til deyða!
eg skal vísa tær húsið tað,
sum glógvar við gullinum reyða.»

26.

Risin gekk eftir skóginum fram
við so mikið mein,
vísti honúm á húsið tað
sum alt í gulli skein.

27.

»Her særtú tað húsið standa,
mikil er manna sorg,
her er inni meira gull,
enn Tíðrikur eigir í borg.

28

Her liggur for durum ein stórur steinur,
hann er ikki lættur at lyfta,
enn leggi eg tær treytir á:
tú skalt hann burtur syfta.

29.

Hoyr tú, Virgar Valintsson!
tú ert maður ungur:
tú skalt taka steinin burt,
tóat hann er tungur.»

30.

Svaraði Virgar Valintsson:
»Hetta er mikil villa;
tað plagar eingin kempa góð
sína styrki á steinar at spilla.

31.

Hoyr tú, risin Akival!
tú ert maður meiri:

Digitized by Google

tú skalt taka á steinin fyrst
og royna so roysni fleiri.»

32.

Risin tók á steinin tann,
tað var honum eingin treyt,
tað gjördi hann á skamri stund:
hann flutti tað berg av breyt.

33.

«Hoyr tú, Virgar Valintsson!
tú gakk í hellið inn fyrst,
tak so út tað reyðargull
so glaður við góðari list!»

34.

Tað var Virgar Valintsson,
hann kundi væl brögdini[1] fleiri:
«Risin, gakk í hellið inn fyrst,
tí tú ert maður meiri!»

35.

Tað var risin Akival,
hann inn um dyrnar sá:
Virgar högg við báðum hondum
risanum hövur frá.

36.

Virgar tók tað reyðargull,
ið risin hevði at ráða,
síðan reið av Birtingsskógv
og vendi hesti frá.

37.

Síðan reið av Birtingsskógv
og vendi hesti við,
hövur og hond av risanum,
og reið so heim við frið.

[1] Rettet for: *virkir (verkini?)*.

Digitized by Google

38.

Tók hann so tað risablóð
og smurdi saðil og hest,
reið so aftur til Tíðriks kappar:
«Risin hevir meg kvest!»

39.

Tíðrikur so til orða tekur:
«Slíkt er mikil villa;
vit skulum ríða til hallar heim
og ei fleiri kempur spilla.»

40.

Svaraði Virgar Valintsson,
heldur á búnum stáli:
«Her skaltú síggja tað risahövur,
ið dreingir gita á máli!»

41.

«Hevir tú vegið risan í dag,
tað skal spyrjast víða;
allar vegir til Birtingar
skaltú undan ríða.

42.

Allar vegir til Birtingar
skaltú fyrir gá,
sita yvir mítt breiða borð
hægstur við kongins ráð.

43.

Førdu burt tað reyðargull
alt fyri utan sorg,
glaðir riðu Tíðriks kappar
fram fyri Brattinsborg.

Digitized by Google

Annar táttur.

44.

Sjúrður klæðist árla morgun,
hann ber lov og prís,
hann gekk seg í vígskarð,
mangt varð hann har vís.

45.

Sjúrður gekk í vígskarð,
heldur á gyltum horni:
hann sá gull og glitramerki
á fögrum sumars morni.

46.

Sjúrður gekk aftur úr vígskarði
og inn á hallargólv:
»Her eru komnir útí várt land
Tíðriks kappar tólv.

47.

Eg seti ikki minni við
enn alt tað gull, eg ár:
teir vilja vinna Birtingar
og sigur av tykkum fá.«

48.

»Hoyr tú, Sjúrður Sigmundarson!
tú ert dreingja maki:
tú skalt ríða for Tíðrik kong,
skatt av dreingjum taka.«

49.

Sjúrður leyp á gangarin sín
av so góðum huga,
reið so fyri Tíðriks kappar,
væl mundi drongur duga.

Digitized by Google

50.

Sjúrður gekk í höllina inn,
eingin, ið hann kendi,
utan Virgar Valintsson,
hann eyguni at honum rendi.

51.

Sjúrður gekk í höllina inn,
hann ræð for borði at standa:
«Gongur her nakar skattur av
eftir fornum vanda?»

52.

«Her gongur eingin skattur av,»
Tíðrikur segði, «nei!
fyrr skulu allir Ísans synir
draga svörð av skeið.

53.

Her gongur eingin skattur av
eftir fornum vanda:
heilsa so Ísans sonum heim!
vit plæga hann heldur at heimta.»

54.

Sjúrður gekk av höllini út,
hugsar um ongan vanda:
loysti ein hest frá hallardurum,
tók sær skatt til handa.

55.

Hann loysti ein hest frá hallardurum,
sögur ganga frá,
síðan reið av garði burt
við sínar gangarar tvá.

56.

Sjúrður reið av garði burt
við sínar gangarar fljótu:
tað er mær av sonnum sagt,
tað mundi Humlingur njóta.

Digitized by Google

57.

Svaraði Humlingur Stútason,
hann er drongur nýtur:
»Kastið terning fram á borð,
vitið, hvör happið lýtur!«

58.

Talv var borið í höllina inn,
mikið man sterkum loyna:
so var sagt, at Stútason
hann skuldi roysni royna.

59.

Teir kastaðu terning fram á borð,
frá man frættast viða:
luturin fell unga Humlingi til,
hann skuldi mót Sjúrði ríða.

60

»Hoyr tú, Virgar Valintsson,
tú læna mær Skemming skjóta!
lætið ikki tann torparasvein
mín góða gangara njóta!«

61.

»Tú kalla hann ikki ein torparasvein,
tóat hann søkir elli!
tú hevir ei, Humlingur Stútason,
Sjúrðin roynt á velli.

62.

Tú kalla hann ikki ein torparasvein,
tóat hann elli søkir!
tú hevir ei, Humlingur Stútason,
Sjúrðin roynt á føti!«

63.

»Eg skal seta tær veður so gott
alt fyri utan mein:
alt mítt gull og leysafæ,
kemur ei Skemmingur heim.

Digitized by Google

64.

Eg skal seta tær veður so gott,
alt fyri utan sorg:
alt mítt gull og leysafæ,
mín arv av Brattinsborg.»

65.

«Hav tú sjálvur títt gull og fæ
og Brattinsborg at njóta!
eg taki ongan pant í dag
fyri hann Skemming skjóta.»

66.

«Eg eigi bæði svörð og skjöld,
eg misti mín gangara fríða,
Sjúrða skal eg til jarðar fella,
tað skal frættast víða.»

67.

«Um enn eg læni tær gangarin mín,
ið dreingir Skemming kalla,
tað svörji eg við Mimaring:
tú førir hann ei til hallar.»

68.

Út var loystur Skemmingur
út av Brattinsborg,
Humlingur leyp í saðilin upp,
glaður forutan sorg.

69.

Humlingur reið frá borgini,
frá man frættast víða:
Skemmingi tókti tað undarligt,
honum stóðu sporar við síðu.

70.

Humlingur reið eftir veginum fram,
tykist Sjúrðin kenna:
«Tað batar ei tínum torparasveini
undan mær at renna.

Digitized by Google

71.

Tú tarvt ikki ríða undan mær,
tú hin gamli kall!
eg skal taka mín hest í gegn
og geva so tær eitt fall.»

72.

Sjúrður vendi sín hest í kring
av so grimmum huga,
riðu saman á grønum vølli,
tóktust ei lítið duga.

73.

Riðu saman á grønum vølli
við so miklari makt,
settu spjót mót saðilgjørðum,
Humling úr saðli sprakk.

74.

«Eru tað frægastir Tíðriks kappar,
so kunnu dystin ríða?
statt á fold og girð tín hest!
enn vil eg tín bíða.»

75.

Riðu saman á øðrum sinni
av so grimmum huga,
tað var Humlingur Stútason,
hann gekk for saðilboga.

76.

«Eru tað frægastir Tíðriks kappar,
so kunnu dystin ríða?
statt á fold og girð tín hest!
enn skal eg tín bíða.»

77.

Riðu saman í triðja sinni,
alt fór eftir vari:
spjótið setti hann undir hann
og lyfti hann út úr saðli.

Digitized by Google

78.

Spjótið setti hann undir hann
og lyfti hann út úr saðli,
Sjúrður fekk tann besta hest,
borin var av[1] alvi.

79.

«Nú havi eg vunnið sigur av tær,
og Skemmingur hann er mín,
sig mær, frægur, gövugur garpur,
allar ættir tínar!

80.

«Eg sigi tær ikki eiti mítt,
fyrr enn tú hevir sagt mær títt;
Tíðriks kappar brigda mær tað,
tað verður ikki frítt.»

81.

«Sjúrða skaltú nevna meg,
Sigmundar son,
Hjördís drottningin
mín móðir var hon.

82.

Sjúrða skaltú nevna meg
Sigmundar svein,
Hjördís drottningin,
hon bar meg í heim.»

83.

«Humling skaltú nevna meg,
ein kempa gæv og fín,
kong Abulant, tað harða stál,
so kallaðist faðir mín.»

84.

«Ert tú Humlingur Stútason,
so tak tín hest við hendi!

---

[1] *av*, rettet; B a har: *undir*.

Digitized by Google

hartil svörð og herklæðir!
tú ert mín nærskyldi frændi.

85.

Tak tú okkara skjaldareimar,
bint mínar hendur og lendar
fastar við ta stóru eik,
frammi í skóginum stendur.

86.

Tak tú okkara skjaldareimar
og bint meg til ta eik!
ríð teg aftur til Tíðriks kappar
og sig, tú vant tann leik!»

87.

Humlingur reið til hallar heim,
kastar sítt svörð á borð:
«Nú stendur Sjúrður við eikina bundin,
hann talar ikki eitt orð.

88.

Bundið havi eg tann gamla kall
fastan við eina eik,
tikið havi eg mín hest í gegn
og vunnið havi eg tann leik.»

89.

Tað svaraði Virgar Valintsson,
tí hann væl Sjúrðin kendi:
«Voldi tað vilji, men ikki makt,
at tú mundi Sjúrða binda.»

90.

Tað svaraði Virgar Valintsson,
hann vildi alting vita:
«Eg skal ríða á skógvin fram
at vita, hvussu Sjúrður man liva.»

91.

Virgar leyp í saðilin upp
yvir leysan luga,

Digitized by Google

so reið hann á skógvin fram
av so grimmum huga.

92.

Sjúrður er ein starblindur svein,
sær ikki sítt spjót til enda:
»Tó síggi eg Virgar á Skemmings baki
við Mimaringi í hendi.«

93.

Sjúrður hugsar við sjálvum sær,
tá hann sá Virgar ríða:
»Hittir meg Virgar bundnan í dag,
hann høggur mær riv frá síðu.«

94.

Tá ið Sjúrður hetta sá,
at Virgar at honum skundar,
rívur hann upp ta stóru eik,
og síðan leyp hann undan.

95.

Svaraði Virgar Valintsson:
»Hetta mundi meg gruna[1]:
annar maður enn Stútason,
ið Sjúrði skuldi verið[2] at bana!«

96.

Ísin stendur í høgari høll,
sær fram yvir skóg,
hann sær Sjúrða Sigmundarson,
ta stóru eik hann dró.

97.

Ísin stendur í høgari høll,
sá seg út av borg:
Sjúrður dró ta stóru eik,
tað var honum eingin sorg.

---

[1] *eg ana*, rettet til: *meg gruna*. [2] *skuldi verið*, rettet: B a: *varð*.

Digitized by Google

98.

Tíðriks kappar og Ísans synir
riðu saman til ting,
glöddust saman á Brattinsborg
og slógu í ein ring.

99.

Tað var ein dans á Brattinsborg,
har dansaðu riddar' og heltar,
har dansaði Sjúrður Sigmundarson
við eikini undir sítt belti.

100.

Her dansaðu bæði riddar' og sveinar,
frá man frættast víða
eingin reystari enn Sjúrður var
við eikirót við síðu.

Visen findes i 4 opskrifter: A af Svabo. B a og b af Johannes Klemmentsen og C af Hans Pauli Johan Petersen i Hvalvig (1857). — I D. gl. f. har S. Grundtvig i fortalen til nr. 7: *Kong Diderik og hans kæmper*, nöje belyst de i den danske og dermed beslægtede viser forekommende kæmper. I 4de binds 4de hæfte, s. 613—22 findes optegnelserne A og B af det færøiske kvæde trykte.

Digitized by Google

28.

Jósveins (Jófrís) vísa.

CCF nr. 72 A.

1.

Nú eru tíðindi komin í oy,
um Jósvein hin unga og Óluvu moy,
hvussu tey framdu sín vilja:
tað er mær av sonnum sagt,
at sveinur hevir ást við jomfrú lagt,
tað er so vant at skilja.

2.

Jósvein var sær so lítið eitt barn,
so snimma læt kongurin akta hann,
hann lærdi honum bøkur,
hann kendi honum lest,
allan góðan lærdóm, sum hann var ein prest,
hann prísaði honum fram fyri allar.

3.

Ikki ríður kongurin so árla til ferðar,
at Jósvein ber ikki hans skjøld og svørð,
meðan harra Svein sær fyri ríki,
og Álvur ber hans merkistav,
men tað tykir øllum vera verri lag,
at landið stendur alt í váða.

Digitized by Google

4.

Teir ríða við konginum Sveinur og Álvur:
»Væl máttú ráða tíni dóttur sjálvur,
tú gift hana ongum træli!
tað tykir oss vera meiri mun,[1]
tí Jósvein er ein leysmanns sonur,
hann er ikki jomfrúnnar javni.

5.

Tú ger ikki, kongurin, unna honum gott,
tí hann heldur teg fyri háð og spott,
hann vil tíni ráð ei lýða,
hann slítur tað silki javnt við jörð,
frúgvur og jomfrúgvur hava hann kær,
hann svevur hjá tí væna vívi.«

6.

Svaraði Vígbrandur Geyta son:
»Eg kalli tað ovmikið mannamún,
eg sigi tær av tí sonnum,
borgar á londum teim taki eg frá,
tílíkan ongan við eygum eg sá,
tí er hann væl jomfrúnnar javni.«

7.

Leingi stóð kongur og hugsar við sær:
»Hvörja nátt svevur Jósvein í loftum hjá mær,
men ikki hjá tí væna vívi;
nú skal eg lata veislu gera,
slík skal eingin í landi vera,
og taka so drong av lívi.«

---

[1] Denne linie er efter C. Den fattes i A.

Digitized by Google

8.

Óluva stendur í högaloft ein,
mælir hon við sín skeinkisvein»,
tað ræður frúgv at fregna:
«Eg hoyri harpur og hargeir troðin,
og merkini eru til hallar komin,
Krist gevi tað fyri góðum gegna!»

9.

Jósvein gongur í höllina inn:
«Væl siti tú, Óluva blómankinn,
eg eri dømdur av öllum;
men tað tykir mær vera meiri harm,
at tú skalt hava Álv ella harra Svein,
so erum vit skild av öllum.»

10.

Óluva moy hon kembur hans hár,
hon sígur á hendur,
tað spyr hon hvörki vinir ella frændur,
og ei sín faðir til ráða[1];
hon kembur hans hár, á herðar lá,
allar hennara moyggjar tær fella tár,
so vænur var hann ein av monnum.

11.

«Gakk tú teg í höllina inn,
tú hav ikki við tær skjöld ella svörð,
tú dvölst har nakað leingi;

[1] Denne første halvdel af verset, som helt er forkvaklet, kunde måske ændres således:

Óluva er í hugi so bráð,
vil ikki søkja hjá öðrum ráð,
ei faðir, vinum ella frændum;
hon kembur o. s. v.

G. A. Hagemanns Kollegium
Digitized by Google

har skonk tú tað mjöð yvir borð,
gev so akt á kongins orð,
bæði meira og minna!»

12.

Óluva moy hon kembur sítt hár,
Óluvu hár á herðar lá,
vænast var hon ein av kvinnum;
hon dregur uppá teir gullringar fimm,
so gongur hon í hallina inn
við tukt og fögrum sinni.

13.

Óluva gekk í höllina inn,
hon fellur í knæ fyrir faðir sín,
hon heilsar sínum harra:
«Signi teg Kristur og Maria frú,
at tú drógst í tann staðig trú,
eg unni tær ei tí verri!»

14.

«Ver vælkomin, Óluva, dóttir mín!
Tú gakk at sita, søta mín,
tú ert ei borin at standa;
mín er höllin skikkað umkring
við riddarar og jallar og vælbornan her,
tí kjós tær mann til handar!»

15.

«Eg kalli tað ei vera moyggjasiður,
at sjálv skal eg mær mannin biðja,
eg sigi tær av tí sonnum:
eg havi í lofti ein ediling lovað,
má eg ei við hann um nætur sova,
vit fara so lond at kanna.»

16.

«Mín kæra dóttir, tú slá ei so stórt,
tú má væl lova ein annan so bold,
tí sveinur ræður ein fyri ráði;

Digitized by Google

tú má væl lova ein annan so bold,
öll míni lond hevir hann í vold,
alt bæði tað meira og minna.»

17.

«Mín kæri faðir, tað er tygur sagt,
at eg havi ást við Jósvein lagt,
og tygur tað illa líkar;
men so síggi eg ta bjørtu sól,
at hann skal ikki byggja kongins stól,
ið Jósvein ætlar at svíkja.»

18.

Kongurín talar til Svein og hann Álv:
«Tygur takið hann Jósvein og leggið á gólv,
sjálv skal frú hjá standa;
so síggi eg ta bjørtu sól,
um hann skal ikki byggja kongins stól,
í dag er kosin til landa!

19.

Gakk tú tær av høllini herút!
tú hevir her hvørki skjøld ella svørð,
men dvølst ei burtur so leingi!
Asars dóttir, mín terna so bold,
öll míni vápn hevir hon í vold,
bæði tað meira og minna.»

20.

Jósvein er gingin í høllina inn
við hálvdrigið svørð undir skarlaksskinn,
hann tókti hava vald á vívi;
tað tykir kongi vera meiri mein,
hann vá frá borði Álv og Svein,
hann tók teir so báðar av lívi.

21.

Kongur upp úr hásæti steig:
«Mín kæri Jósvein, tú høgg nú ikki meir,
tú hevir nú vald á vívi,

Digitized by Google

tú hevir vunnið sigur og lond,
alla góða ogn, er komin til hond,
og sovið hjá tí væna vívi!»

22.

«Havi eg vunnið sigur og lond,
og mikil góð ogn er komin til hond,
og sovið hjá tí væna vívi;
men var tú ikki kongurin, fosturfaðir mín,
og hon Óluva dóttir tín,
so skuldi tú látið lívið!»

Visen haves i tre optegnelser; den her benyttede har jeg optegnet 1877 i Sumbø på Sudero. En anden optegnelse, jeg har, skrevet efter Daniel Jónsson på Skuvø, har *Jófri* for *Jósvein*, ligeledes Schrøters til Sv. Grundtvig sendte opskrift af den med oversættelse og anmærkninger, med titel: *Jófrís vísa*. Dette er et af de få færøiske kvæder, som have sexlinjede vers. Der findes et islandsk *fornkvæði af Jófrey og Ólufu útlagt úr dönsku* (Arnam 151, 8vo).

Digitized by Google

29.

Flóvin Bænadiktsson.

CCF. nr. 128 B.

1.

Árla var um morgunin,
sól tók fagurt at skína:
Marita snúðist av hallini út
við fylgismoyggjar sínar.
Lat meg sova á tínum armi, ríka jomfrúva.

2.

Árla var um morgunin,
roðar fyri sól:
Marita snúðist av hallini út
við fylgismoyggjar tólv.

3.

Marita snúðist av hallini út
við fylgismoyggjar sínar,
møtti henni Flóvin Bænadiktsson
undir so grønar líðar.

4.

Tað var Flóvin Bænadiktsson
hann tók hana í sín favn:
»Gud fyriláti tær, søtan mín,
tú lovaðist øðrum manni!«

Digitized by Google

5.

«Faðir og móðir meg burt góvu,
so mínir frændur fleiri,
tá kom sorgin í mítt bróst
og ikki gleðin meiri.

6.

Faðir og móðir meg burt góvu,
so mínir frændur flestu,
tá kom sorgin í mítt bróst
og ikki mín gleðin besta.»

7.

«Hoyr tú, frúgvin Marita,
lætta av angist og trega!
eg skal sláa Hermann íhel
og draga so av landi med teg!

8.

Hoyr tú, frúgvin Marita,
er tað við tín vilja?
eg skal sláa Hermann íhel
og teg fra honum skilja.»

9.

«Hoyr tað, Flóvin Bænadiktsson,
tað er ikki við mín vilja!
tann sami Gud, oss saman kom,
hann kann os best atskilja.»

10.

Marita snúðist haðan burt
í tí sama orði,
hon kom ikki fyrr til hallar heim,
enn Hermann sat yvir borði.

11.

«Hoyr tú, frúgvin Marita,
hví hava tíni eygun so runnið?
tú hevir verið við kirkju í dag,
og Flóvan hevir tú funnið.»

Digitized by Google

12.

«Eg var meg við kirkju í dag,
men Flóvan ikki fann,
har misti eg mínar gullringar burt
og so mítt reyðargullband.

13.

Hoyr tað, harra Hermann,
hvat eg beri fyri brósti:
vegin er mín sæli faðir,
forðum drongur treystur!»

14.

«Hoyr tú, frúgvin Marita,
lætta av angist og trega!
eg skal ríða á markir út
hans banamann at vega.»

15.

Tann fyrsta píl, í skóginum var skotin,
hon var gjörd av stál,
hon fleyg fyri harra Hermanns brást,
hon stansaði hans mál.

16.

Tann onnur píl, í skóginum var skotin,
hon var skotin av treysti,
hon fleyg fyri harra Hermanns brást,
hann fell av sínum hesti.

17.

Svaraði harra Hermann,
hann fell av hesti sínum:
«Harra Gud faðir av himmiríki
heilsi mær Maritu míni![1]

[1] Efter A. B har:
Gud hann kvöði um heilsuna
og heilsi Maritu míni!

Digitized by Google

18.

Harra Gud faðir av himmiríki
heilsi mær Maritu míni!
bæði væl og höviskliga
behaldi hon ævi sína!

19.

Gevið ljóð og lýðið á!
eg kvöði sum eg kann:
syrgilig bóru tey boðini
fyri Maritu fram.

20.

Frætti tað Flóvin Bænadiktsson,
hann sat í búnum talvi:
deyður er harri Hermann,
so reystur drongur av alvi

21.

Tað var Flóvin Bænadiktsson,
hann sópaði talvið saman,
biður gott fyri riddarans sál,
helsti var hann gamal.[1]

22.

Saðlum várar hestarnar,
og ríðið undir oy!
nú skal festa einkjuna,
eg fekk hana ikki moy!

23

Saðlum várar hestarnar,
ríðið gjögnum lund!

---

[1] *helsti* efter A; B har *kasti*.

Digitized by Google

nú skal festa einkjuna
tað bitt væna sprund.•

24.

Flóvin býður Maritu
í song við sær at liggja;
takk havi frúgvin Marita,
hon vildi ei tað boð tiggja!

25.

Hon gav seg í nunnukloystur
við so góða trú,
onga tíð á ævini
livir hon sum nú.

Der er to optegnelser: A ved V. U. H. efter Johannes Jonsen i Sumbø (1847); B i V. U. H.'s samling, afskreven af Johannes Klementsson på Sandø; den sidste er benyttet her. I A bliver den pil, som sårer Hermann til døde, skudt af en Geyti, som ligger skjult i skoven; — da Marita har Flóvin mistænkt for drabet, afviser hun hans bejlen og går i kloster. Visen existerer også på dansk og svensk (D. gl. f. nr. 86, II D. s. 423 flg.)

Digitized by Google

30.

Brúnsveins vísa.

CCF Nr. 119 A a.

1.

Hoyr tað, Mjöllhvít, svara mær blítt!
— með junga —
eg ríði í lund at biðja mær vív.»
allfagurt ljóðar mín tunga,
lystir meg í dans gá með junga,
brúnt er mítt silkihár,
mjöllhvít so eri eg sjálv,
allfagurt ljóðar mín tunga.

2.

«Hvat heldur tú biður tær konu ella kvinnu,
Krist lati teg hana við æru vinna!

3.

Hvat heldur tú biður tær konu ella moy,
Krist lati tygur bæði við æru doy'!

4.

Hoyr tað, Brúnsvein, søti mín!
má eg ikki fara í brúdleyp títt?»

5.

«Skaltú í mítt brúdleyp fara,
tú mátt ikki mikið reyðargull hava.»

Digitized by Google

6.

»Mítt reyðargull kann eg væl bera,
tað havi eg fingið við heiður og æru.«

7.

Brúnsvein reið seg undir oy,
festi sær so væna moy.

8.

Festi frúgvu og flutti heim,
so ger mangur danisvein.

9.

So førdu teir brúður í Brúnsveins garð,
tað var ikki gull fyri leikarar spart.

10.

Fylgdu tey brúður í brúðarhús,
fram gekk Mjöllhvít, bar fram ljús.

11.

Settu tey brúður í brúðarbonk,
fram gekk Mjöllhvít, bar fram skonk.

12.

Skonkti mjöð av harmi,
tárini runnu í barmin.

13.

»Hvat er tað fyri væna vív.
í aftan skeinkir mjöð og vín?«

14.

»Tað er mín yngsta systir,
nýkomin út av kloystri.«

15.

»Aldri sá eg nakað kloystravív
fella so møðug tár á lín.

16.

Aldri sá eg nakað kloystrabarn
fella so møðug tár utan harm.

Digitized by Google

17.

Tað dugir ei at dylja:
tað man vera tín helja.

18.

Hav tú sjálvur títt slegfriðvív,
flyt meg aftur til faðir mín!

19.

Meira gull ber hon á sær,
enn mín faðir læt fylgja mær.

20.

Meira gull ber hon fyri brósti,[1]
enn eg eigi í míni kistu.

21.

Meira gull ber hon á hond,
enn mín faðir eigir ríki og lond.

22.

Tríggjar giftur hevir faðir meg gift,
og allar hava mær heljur skift.»

Visen haves i fire optegnelser; den her benyttede ved V. U. H. i 1847 fra Våg på Suderø. I en optegnelse fra Skálavík i 1873 kaldes «*mjöllhvít*» for «*hvítmoy*»; sidstnævnte, C, såvelsom A a ere trykte i D. gl. F., V, s. 6—7, under nr. 255: «Slegfred og Brud».

---

[1] *brysti* (af *bryst*) vilde give bedre rim.

Digitized by Google

31.

Faðir og dóttir.

CCF nr. 124 C.

1.

Faðir spurdi dóttur í ráð:
»Viltú giftast manni í ár?»
Hon svór um Gud, hon svór um menn,
hon hevði ikki hugsað ella tonkt tað enn.
Riddarin svevur aleina.

2.

Hon svór um menn,
hon hevði ikki hugsað ella tonkt tað enn.
Hon svór tað á halgu bók,
at hon ikki mann í loynum tók.

3.

Halgu bók,
at hon ikki mann í loynum tók.
Hon svór tað við munni,
at hon var so skær sum ein nunna.

4.

Við munni o. s. v.[1]
Hon svór tað við sannan Gud,
men eingin veit, hvat kemur í hug.

5.

»Hvðr var sá hin riddarin fin,
í aftan reið úr búðini tíni?»

[1] Hele visen igennem gentages ved begyndelsen af hvert vers sidste 1½ linje af det nærmest foregaaende, således som ovenfor angivet.

Digitized by Google

6.

«Tað var eingin riddari fín,
tað var mín drongur við hindini.»

7.

«Plæga so várar hindir smáar
hava boygsl í munni og saðil á?»

8.

«Tað var ikki saðil av gull,
tað var ein tógvi av akurull.»

9.

«Hvat var tað hitt gylta spjót,
í aftan stóð um gluggan út?»

10.

«Tað var einki gyllini spjót,
men mánin skein bæði inn og út.»

11.

«Hvör var sá hin riddarin fín,
í aftan stóð fyri songum tínum?»

12.

«Tað var eingin riddari fín,
tað var hon Kristin, terna mín.»

13.

«Plægar so Kristin, terna tín,
skera so stuttan stakkin sín?

14.

«Döggin drívur so víða,
frúgvur plæga sín stakk uppsníða.

15.

Drívur döggin kalda,
frúgvur plæga sín stakk upphalda.»

16.

«Plægar so Kristin, terna tín,
skera so hárið um í ring?»

Digitized by Google

17.

»Tað var ikki skorið í kring,
men frúnnar flættur lógu í ring.«

18.

»Hvat var tað fyri lítið kind,
í aftan græt í búðini tín?«

19.

»Tað var einki lítið kind,
tað var hann Falkur hundur mín.«

20.

»Plægar so Falkur, hundur tín,
hava reiv og lind og húgvulín?«

21.

»Har var ikki húgva á,
men tað vóru hundsins lutir smá.«

22.

»Hvat var tað fyri vøgga fín,
í aftan stóð fyri songum tín?

23.

»Tað var eingin vøgga gev,
tað var mín lítil silkivev.«

24.

Faðirin burt á skógvin reið,
møtti honum riddarin á síni leið.

25.

Faðirin sínum svørði brá,
riddarin kleyv hann í lutir tvá.

26.

Hann tók upp hans raska fót,
hongdi hann við saðil góð.

27.

Hann tók upp hans ljósu hond,
hongdi hana við saðilbond.

Digitized by Google

28.

Hann tók upp hans fríða hövur,
hongdi tað við saðilgjörð.

29.

Faðirin heim í garðin fór,
úti dóttirin fyri honum stóð.

30.

»Kennir tú nakað henda fót,
sum hongur við mín saðil góð?«

31.

»Kenni eg enn, sum eg kendi hann tá,
so mangt eitt spor til búðar lá.«

32.

»Kennir tú nakað hesa hond,
sum hongur við mín saðilbond?«

33.

»Kenni eg enn, sum eg kendi hana tá,
so manga nátt í armi lá.«

34.

»Kennir tú nakað hetta höfur,
sum hongur við mína saðilgjörð?«

35.

»Kenni eg enn, sum eg kendi tá,
so mangur kossur á vörrum lá.«

36.

Fyrri trýtur streymur í á,
enn kvinnur kunnu ei ansvar fá.

37.

Fyrri trýtur bylgja í sjógv,
enn kvinnur vita ei ansvar nógv.

38.

»Gud fyrigevi tær, faðir mín,
hvat tú gjördi mót dóttur tíni!

Digitized by Google

39.

Gevi tað Gud nú, faðir mín,
at eldur hevði staðið í búðum tínum.

40.

Og tú var innibrunnin
fyri öll tey ráð, tú kundi!

41.

Og tú har inni væri,
men eg fyri utan stæði!

42.

Kyndi hon eld í hvíta lín,
inni brendi hon faðir sín.

Visen haves i 4 optegnelser (2 af Schröter, 1 af G. Effersö fra Vestmanhavn, 1 af N. Nolsö, som her er benyttet. Amnet genfindes i dansk, svensk, skotsk, men nærmest denne færøiske det islandske *Ólöfar kvæði*, trykt i *ísl. fornkv.* nr. 34. Norsk i S. Bugges gl. norske folkeviser nr. 24.

Digitized by Google

32.

Risin og moyggin.

CCF. nr. 165 B.

1.

Heima situr moyggin ein
— spanga belti um búk —
við so miklan tröllagleim,
— við alnalangan dúk.
Tær fellur so væl í lag í dag, mín jomfrú!

2.

Risin vindur fingur í ring:
»Statt upp, moyggin, lat meg inn!

3.

Statt upp, moyggin, lat meg inn!
kongasonur at biðja tín!«

4.

»Ertú tær ein kongason baldur,
tú syng mær fagran aftansang!«

5.

»Eg kan ei ta bók at sjá,
betur kann eg mína harpu slá.«

6.

»Hví stendur tú so leingi?
tú slært ikki harpustreingir.«

7.

»Kalt er veður, rím fellur á,
frystir eru streingir smár.

Digitized by Google

8.
Kalt er veður, fellur á rím,
frystir eru streingir mínir.»

9.
Moyggin sló sína hurð í gátt:
«Statt úti, risin, og hav góða nátt!»

10.
Risin heim í garðin fór,
úti hans móðir fyri honum stóð.

11.
«Ver vælkomin, risin, sonur mín,
hvar er hon moyggin, kona tín?»

12.
«Har stóðu fyrir teir naglar smár,
mín fótur brann[1], eg kundi ikki ná.

13.
Har stóðu fyrir teir naglar fimm,
min fótur brann[1], eg náddi ei inn.»

14.
«Sjaldan reið so faðir tín,
tá ið hann reið at biðja mín.

15.
Tá ið hann reið at biðja mín,
miðjan veggin gekk hann inn.»

16.
Risin fekk so tunga sótt,
tað lindraði honum hvörki dag ei nátt.

17.
Risin fekk so tunga trá,
hann sprakk af harmi, sum hann lá.

[1] Efter A.; B: *hon fleyg so fótin.*

Digitized by Google

Visen haves i tre optegnelser; *A* fra Vestmanhavn ved sysselmand G. Efferøe, trykt i antikvarisk tidsskrift 1849—51 s. 91. Den her benyttede har jeg optegnet i 1847 efter Diktat af Johannes í Hörg (Sumbe); den tredie optegnelse er af Nolsøe.

Kan jævnføres med »den forsmåede bejler«, Dgf. Nr. 229, norsk (Landstad i Norsk tidsskr. for vidensk. og litter. f. 1849 s. 362).

33.

Harra Pætur og Elinborg.

CCF. nr. 158 A.

1.

Harra Pætur og Elinborg[1],
börn vóru tey so ung,
lögdu sínum ástum saman,
mongum eru forlög tung.
Nú lystir meg í dansin at gá,
meðan rósur og liljur tær gróa væl.

2.

Harra Pætur og Elinborg,
börn vóru tey so rík,
lögdu sínum ástum saman
mongum eru forlög slík.

3.

Legði hann hendur á frúnnar háls,
myntist við hana blíða:
»Hvussu leingi viltú, Elinborg,
festarmoy, mín bíða?«

[1] Elinborg, Elinuborg, Elin í borg ere de forskellige former i opskrifterne, hvorunder dette navn forekommer; — først nævnte er valgt her.

Digitized by Google

4.

Bíða vil eg í sjey vetur
utan frænda ráð,
giftast ikki livandi manni,
meðan eg liva má.

5.

Bíða vil eg í sjey vetur
móti mína frænda vilja,
giftast ikki livandi manni,
um enn meg kongur giljar.•

6.

Harra Pætur stígur
í tað standandi floy:
•Eg forbjóði hvörjum manni
mína festarmoy!•

7.

Harra Pætur stígur
í tann standandi stavn:
•Eg forbjóði hvörjum manni
sova í hennar arm!•

8.

Sjey vetur forgangnir vóru,
Elin tók at leingja,
axlar yvir seg kápu blá,
í glasglugga at standa.

9.

Elin stendur í glasglugga,
sær hon út so víða,
fagur var tann knörrin,
hon sær eftir havinum líða.

10.

•Fullvæl kenni eg seglini,
fullvæl kenni eg rá,
fullvæl kenni eg knörrin tann,
ið harra Pætur ár.•

Digitized by Google

11.

Elin gongur til strandar oman,
sínum borðum skeyt,
fagur var sá knörrin,
for bryggjuni fleyt.

12.

«Hoyrið tit, ríkir keypmenn!
hvat havið tit at selja?»
— «Vit høvum skrúðir og skarlak reytt,
tað besta, frú kann velja.»

13.

«Lítið er mær um skrúðir
og ei um skarlak reyða,
mín bróðir er av landi úti,
tí syrgi eg meg til deyða.»

14.

«Hann er ei tín bróðir,
hann er tín biðlasvein,
hann er sær í Danimark,
har ræður for borgum ein.

15.

Hann er sær í Danimark,
teir kalla hann harra Pætur ríka,
hann hevir fest tá dansku frú,
hon er ikki tygara líki.»

16.

Elin gongur frá strondum niðan,
sveipar hon seg í skinn,
so gár hon í høgaloft
for Eirik, bróður sín, inn.

17.

«Væl sitið tær, Eirikur, bróðir min!
tað sigi eg tær av:
viltu vera mín stýrimaður
yvir tað salta hav?»

Digitized by Google

18.

«Set teg niður við mínum borði,
drekk við mær í dag!
eg kalli tað ei vera moyggjarsið
at sigla tað salta hav.»

19.

Elin snúðist av hallini út,
mestan var hon vreið:
«Gud lati teg ikki liva tann dag,
eg biði teg bønir meiri!»

20.

Tekur hon allar moyggjarnar,
setur saman í ring,
hon tók upp ein silvursax,
hon klippir hár umkring.

21.

Tekur hon allar moyggjarnar,
hon klippir av teim hár,
síðan lærir hon allar tær
tað jútska riddaramál.

22.

Tekur hon allar moyggjarnar,
sker teim riddaraklæði,
so ganga tær til strandar oman,
sum Elin fyri var.

23.

Eirikur gongur til strandar oman
á tann sama dag:
«Eg vil vera tín stýrimaður
yvir tað salta hav.»

24.

«Eg seti ikki minni við
enn mín silvurring:
eingin kemur kallmaður
innan skipakring!

Digitized by Google

25.

Eg seti ikki minni við
enn mítt silvurkross:
eingin kemur kallmaður
inn á skip til oss!

26.

Eg seti ikki minni við
enn mín silvurkorða:
eingin kemur kallmaður
innan snekkjunar borða!»

27.

Enntá var tað Elinborg,
dregur upp á seg glógva,
so gár hon til stýri at stá,
og ternurnar at rógva.

28.

Rókust úti í myrkum havi
mánaðirnar tvá,
ongar vættrar fingu tær
til nökur lond at sjá.

29.

Rókust úti í myrkum havi
mánaðirnar tríggjar,
ongar vættrar fingu tær
til nakað land at siggja.

30.

Ongar vættrar fingu tær
til nökur lond at sjá,
fyri ta högu boðaslóð,
so fell tann bylgja blá.

31.

Svaraði frúgvin Elinborg
í fyrsta orði tá:
«Lovið heldur olmussu,
so fáum vær land at sjá!»

Digitized by Google

32.

Sumar lovaðu eina,
Elin lovaði tvá:
tá tók tokan at lýsa av,
tær fingu land at sjá.

33.

Allar lovaðu eina og tvær,
Elin lovaði trinnar:
tokan tók so at lýsa av,
tær fingu land at kenna.

34.

Árla var um morgunin,
sólin roðar í fjöll,
tá tók tokan at lýsa av
for harra Pæturs höll.

35

Fríggjadagin í páskaviku
fóru tær út í hav,
tær komu ikki til landanna
fyrr enn Santa Mortans dag.

36.

Kasta sínum akkerum
á tann hvíta sand,
fyrst stígur frúgvin Elinborg
sínum fótum á land.

37.

Úti í miðjum grasgarði
axlar hon sítt skinn,
og so búgvin gongur hon
í högar hallir inn.

38.

•Heil sitið tær, harra Pætur,
yvir ydra breiða borð!
plæga so allir höviskir sveinar
halda síni orð?

Digitized by Google

39.

Væl sitið tær, harra Pætur
og tann danska frú!
plæga so allir høviskir sveinar
halda síná trú?•

40.

Harra Pætur snúðist yvir borðið fram
við silvurskál í hendi:
•Signi Gud tíni eygun tvá!
so gjørla eg tey kendi.

41.

Hoyr tú, frúgvin Ingibjørg!
tú ver mær ikki vreið.
meðan eg fylgi mínum systursoni
tríggjar dagar á leið!

42.

Meðan eg fylgi mínum systursoni
tríggjar dagar á leið;
komi eg ikki aftur tann fjórða,
so vænta meg ikki meir!•

43.

Svaraði frúgvin Ingibjørg,
tár á kinnar lá:
•Hann er ei tín systurson,
fullvæl kann eg tað sjá.•

44.

Svaraði frúgvin Ingibjørg,
tár á kinnar glíggjar:
•Hann er ei tín systurson,
so væl kann eg tað síggja.•

45.

Svaraði frúgvin Ingibjørg
í triðja orði tá:
•Kallmanna hevir hon yvirbrøgd,
enn kvinnu hevir hon hár.•

Digitized by Google

46.

Fylgdust tey til strandar oman
alt í einum liði:
harra Pætur og Elinborg
og Ingibjörg tann triðja.

47.

Ingibjörg stendur á hvítum sandi,
sára ið hon grætur,
Elin stendur í fremra stavni,
hirðir ei, hvat hon letur.

48.

»Liv nú væl, frú Ingibjörg,
tú hitt danska sprund!
eg havi nú fingið mín festarmann,
eg lænti tær um stund.

49.

Liv nú væl, frú Ingibjörg,
við títt elvargangi!
eg havi nú fingið mín festarmann,
eg lænti tær so leingi.«

50.

Grátandi snúðist frú Ingibjörg
aftur í sína borg,
glaður siglir harra Pætur
heim við Elinborg.

51.

Drukkið var teirra brúdleypið,
kátt var teirra lív,
gingu bæði í eina song
harra Pætur og hans vív.

52.

Fari fyri eystan, fari fyri vestan,
fari fyri verðsins enda!
tey koma bæði í eina song,
ið Gud vil saman senda.

Digitized by Google

Findes i 4 optegnelser i CCF.; A, Schröters optegnelse er her benyttet. I Dgf. under nr. 218: »Stolt Ellensborg« er også den færøiske trykt 4 d. 2 h. s. 256–59.

34.

Frísa vísa.

CCF nr. 129.

1.

Frísar lögdu árar í sjó,
so vildu teir frá landi ró',
jomfrú græt og hendur sló:
Latið meg ei á Frísaland fordervast!
Bíða, bíða mín, Frísi!
meg man faðir loysa,
og trúgvi so gott til faðir mín,
hann loysir meg við borgum sín',
hann letur meg ei á Frísaland fordervast.
»Eg havi ikki borgir utan tær tvá,
hvörga kann eg lata fyri teg gá,
forvist mást tú á Frísaland fordervast.«

2.

Frísar lögdu árar í sjó,
so vildu teir frá landi ró',
jomfrú græt og hendur sló:
Latið meg ei á Frísaland fordervast!
Bíða, bíða mín, Frísi!
meg man móðir loysa,
eg trúgvi so gott til móður mína,
hon loysir meg við stakkum sín',
hon letur meg ei á Frísaland fordervast.

Digitized by Google

•Eg havi ikki stakkar utan teir tvá,
hvörgan kann eg lata fyri teg gá,
forvist mást tú á Frísaland fordervast.•

3.

Frísar lögðu árar í sjó osv.
Bíða, bíða mín, Frísi!
enn er ein meg at loysa,
eg trúgvi so gott til festarmann mín,
hann loysir meg við skipum sín',
hann letur meg ei á Frísaland fordervast.

4.

Frísar lögdu árar í sjó,
so mundu teir frá landi ró',
jomfrú ló og hendur sló:
Ikki man eg á Frísaland fordervast.

Denne lille vise er brugt til en leg, hvori pigen med hendes slægtninge og venner udgör det ene parti og de frisiske vikinger, som ville bortføre hende, det andet parti. Hun påkalder nu fader, moder, broder og søster og andre (hvorved legen kan fortsættes, så længe man lyster) at udløse hende af vikingernes vold med borge, kjortler, og hvad man kan falde på; — disse vægre sig alle ved at tilstå hende, hvad hun til sin befrielse begærer af dem; men da hun så tilsidst anråber sin fæstemand om at udløse hende med sine skibe, bliver hendes bön strax opfyldt, og legen er til ende, idet disse to danse sammen.

Denne legevise findes også på islandsk i præsten Benedikt Þórarinssons afskrift af ísl. fornkvæði nr. 1 i kgl. nord. oldskriftsselskabs arkiv[1]:

•Frísir kalla, kalla Frísir:
berið til skipanna Danamær!
Bíði Frísir, Frísir bíði!
frændr munu mig leysa osv.

Visen er tilforn trykt i Antikv. Tidsskr. 1849—51 s. 95 og 96, og derfra optagen i et hollandsk tidsskrift •Idunna• med

---

[1] Antikv. Tidsskr. 1849—51 s. 20—21.

Digitized by Google

indledende bemærkninger og oldfrisisk oversættelse ved siden af den færeiske text for at vise ligheden mellem sprogene. Dette hæfte af tidsskriftet, som blev mig tilstillet fra prof. Hettema igennem konferensråd Rafn, er udlånt og bortkommet af mine samlinger.

35.

Ormurin langi.

1.

Viljið tær hoyra kvæði mítt,
viljið tær orðum trúgva,
um hann Ólav Tryggvason,
hagar skal ríman snúgva.
Glymur dansur í höll,
Dans sláið í ring!
Glaðir ríða Noregsmenn
til Hildar ting.

2.

Kongurin letur snekkju smíða
har á slöttum sandi;
Ormurin langi størstur var,
sum gjördist á Noregs landi.

3.

Knörrur var bygdur á Noregs landi
gott var í honum evni:
sjúti alin og fýra til
var kjölurin millum stevna.

Digitized by Google

4.

Forgyltir vóru báðir stavnar,
borðini vóru blá,
forgyltan skjöld í toppi hevði,
sum sögur ganga frá.

5.

Kongurin situr í hásæti,
talar við sínar dreingir:
»Vit skulu sigla tann salta sjógv,
tað havi eg hugsað leingi.«

6.

»Berið nú fram tey herklæðir
við brynjum og blonkum brandi,
síðani leggið frá landi út,
og siglið frá Noregs landi!«

7.

Fróir og glaðir sveinar mæltu:
»Harri, vit skulu tær fylgja,
umenn tú fert í frið ella stríð,
vit óttast ei brattar bylgjur«.

8.

Har kom maður á bergið oman
við sterkum boga í hendi:
»Jallurin av Ringaríki
hann meg higar sendi.

9.

Kongurin so til orða tekur
bæði við gleði og gamni:
»Sig mær satt, tú ungi maður,
hvat ert tú nevndur at navni?«

10.

»Einar skalt tú nevna meg
væl kann boga spenna;
»Tambar« eitur mín menskur bogi,
örvar drívur at renna.«

Digitized by Google

11.

•Hoyr tú tað, tú ungi maður,
vilt tú við mær fara,
tú skalt vera mín örvargarpur
Ormin at forsvara.•

12.

Ganga teir til strandar oman,
ríkir menn og reystir,
lunnar brustu og jörðin skalv:
teir drógu knörr úr neysti.

13.

Vundu upp síni silkisegl,
út í hávið ganga:
so er sagt, at kongurin
hann stýrdi Orminum langa.

14.

Hetta frættist víða um land,
at Noregs menn teir sigldu;
Danmarks kongur og Svöríkis kongur
ráðini saman hildu.

15.

Danumarks kongur og Svöríkis kongur
ganga saman í ráð,
hvussu teir skuldu Noregs kong
skjótt av dögum fá.

16.

Senda boð til Eirik jall,
— vænur er borin til evna:
•Hann skal fylgja í ferðini við,
sín faðirs deyð at hevna.•

17.

Eirikur gongur for kongar inn
við brynju og reyðum skjoldi:
•Ólavur kongur av Noregi
mín faðirs deyða voldi.•

Digitized by Google

18.

Jallurin stendur á hallargólvi,
blankt bar spjót í hendi:
»Ólavur kongur síggja skal,
eg hvast mót hvössum vendi.«

19.

Ganga teir til strandar oman
— fagurt var tað lið —
Danumarks kongur og Svöríkis kongur
og Eirikur jall tann triði.

20.

Tríggir gingu skipaflotar
út av Oyrasundi,
Jarnbardur í odda sigldi,
jallurin stýra kundi.

21.

Danumarks kongur til orða tekur,
letur so orðini greiða:
»Hann, ið Ormin langa tekur,
skal hann við ognum eiga.

22.

Eirikur hugsar við sjálvum sær:
»Tó at tú manst tað royna,
tú vinnur ikki Ormin langa
við danskari makt aleina.«

23.

Mælti tað Svöríkis kongurin,
hann helt á brýndum knívi:
»Eg skal Ormin langa taka,
um enn tað kostar lívið.«

24.

Eirikur stendur á breiðum bunka,
klæddur í skarlak reyða:
»Tú tekur ikki Ormin langa.
fyrr síggi eg tín deyða.«

Digitized by Google

25.

Eirikur talar til sínar menn:
«Kempum munuð tit møta;
standið væl og manniliga,
tí blóðug verður gøta.

26.

Noregs menn á kongins knørri
kunna væl beita knívi:
gangið væl fram í hørðum stríði,
ella vit lata lívið!»

27.

Eirikur talar til Finn hin lítla:
«Tú skalt hjá mær standa;
tú skalt verja sjálvan meg,
um enn eg komi í vanda.»

28.

Løgdu teir á sundið út,
bíðaðu teir har leingi,
longdust eftir norskum knørrum,
at berjast mót Noregs kongi.

29.

Løgdu teir á sundið út,
ætlaðu sær at vinna,
hildu vakt bæði nátt og dag,
Normenn vildu teir finna.

30.

Nú skal lætta ljóði av,
eg kvøði ei longur á sinni;
nú skal taka upp triðja tátt;
dreingir, leggið í minni!

31.

Ólavur siglir í Eysturhavi,
ætlar heim at fara;
tá ið hann kom í sundið fram,
hann sær ein skipaskara.

Digitized by Google

32.

Høvdingar tríggir á landi standa,
hyggja út so víða,
sunnan síggja teir knørrin prúða
eftir havi skríða.

33.

Danumarks kongur til orða tekur:
»Alt mær væl skal ganga;
Krist signi míni eygur tvey,
nú síggi eg Ormin langa.«

34.

Eirikur stóð har skamt ífrá,
talar til sínar menn:
»Kongurin av Danumark
hann sær ikki Ormin enn.«

35.

Har kom fram ein størri knørrur,
dreingir undraðust á,
Svøríkis kongur til jallin talar:
»Nú man eg Ormin sjá.

36.

Leggið nú skip frá landi út,
árar í hendur taka,
latið ei Ólav sleppa so,
fáan hann heldur sín maka!«

37.

Eirikur hyggur í havið út,
talar til sínar menn:
»Tað svørji eg við sannan Gud,
teir síggja ei Ormin enn.«

38.

Danumarks kongur og Svøríkis kongur
halda á skefti reyða:
»Eirikur jallur ræddur er
at hevna sín faðirs deyða.«

Digitized by Google

39.

Vreiður var tá jallurin,
hann mælir av illum sinni:
«Annað skal enn orðabrask
Noregs menn at vinna.»

40.

Eirikur stendur á grønum völli,
tekur nú til at ganga:
«Verið nú snarir á skipabunka.
nú síggi eg Ormin langa!»

41.

Allir sóu tá Ormin koma
allir undrast á hann,
av silki vóru seglini,
og stevnið í gulli rann.

42.

Lögdu teir seg í vegin fram
bæði við svörðum og spjóti,
Normenn sóu á Orminum,
teir ivast at halda í móti.

43.

Ólavur talar til sínar menn:
«Dýrt skulu teir meg keypa,
ongan tíð tá ræddist eg stríð,
í dag skal eg ikki leypa.»

44.

«Leggið nú skip í stríðið fram.
segl á bunka strúka,
tað skal síggjast, at Noregs menn
teir kunna væl svörðini brúka.»

45.

Úlvur reyði í stavni stendur,
gott var í honum evni:
«Leggið ei Ormin longri fram,
sum hann hevir longri stevni.»

Digitized by Google

46.

Kongurin stendur í lyfting aftur,
í skarlak var hann klæddur:
»Nú síggi eg, mín stavnamaður
er bæði reyður og ræddur.«

47.

»Kongur, tú sást meg aldri so ræddan,
eg tordi væl á at herja,
goym tú lyfting so væl í dag,
sum eg skal stavnin verja.«

48.

Vreiður var tá kongurin,
Úlvur til orða tekur:
»Blíðka teg aftur, harri mín,
tí vreiði upp angur vekur!«

49.

Ólavur stendur á bunkanum,
talar til sínar menn:
»Hvör eigir hesi nógvu skip?
Eg kenni tey ikki enn.«

50.

Svaraði Torkil, kongins bróðir,
mælir av tungum inna:
»Danumarks kongur og Svörikis kongur
vilja tín deyða vinna.«

51.

»Ræddir eru danskir menn
mót Normonnum at ganga,
betri var teimum heima at sitið
tann fuglaflokk at fanga.

52.

Betur kunna svenskir menn
teir offurbollar strúka
enn at nærkast okkum so,
at blóðugt svörð skal rúka.«

Digitized by Google

53.

Ólavur gekk í lyfting upp,
ræður hann upp at hyggja:
»Hvör eigir hesi stóru skip,
við Ormins bakborð liggja?»

54.

Svaraði Herningur, kongins svágur,
letur so orðini falla:
»Tey eigir Eirikur Hákunsson,
hann ber ein yvir allar.»

55.

Tí svaraði Ólavur kongur,
frá man frættast víða:
»Skarpur verður Hildar leikur,
tá Normenn mót norskum stríða.»

56.

Svöríkis kongur mót Ólavi legði
eina morguntíð,
tað var sum í bál at líta,
skeiðir dundu í.

57.

Högdu og stungu Noregs menn
bæði við svörði og spjóti,
títt so fullu teir svensku menn,
sum grasið fýkur av gróti.

58.

Svöríkis kongur rópar hátt,
biður teir undan flýggja:
»Eg havi mist mítt mesta fólk,
tað voldi mær sorg at síggja.»

59.

Danumarks kongur trokaði fram,
ætlaði sær at vinna,
Normenn tóku mót honum fast,
teir donsku menn at tynna.

Digitized by Google

60.

Roykur stóð til skýggja upp,
reytt var sund at síggja,
so var sagt, at danskir menn
teir máttu undan flýggja.

61.

Eirikur leggur mót Ormi fram
við bjǫrtum brandi í hendi:
»Ikki skal Ólavur rósa av,
at eg snart frá honum vendi.«

62.

Lǫgdu teir knǫrr við knarrar borð,
hvǫrgin vildi flýggja:
hǫvur og kroppar í havið tumla,
óðiligt var at síggja.

63.

Einar stendur í krapparúmi
við Tambarboga, teir kalla,
hvǫrja ferð pílur av boga dreiv,
tá mátti ein maður falla.

64.

Einar spenti Tambarboga,
pílurin streingin strongdi,
pílur fleyg yvir jallins hǫvur,
róðurknappin sprongdi.

65.

Einar spenti á ǫðrum sinni,
ætlaði jall at fella,
pílur fleyg millum arms og síðu,
einki var jalli at bella.

66.

Eirikur talar til Finn hin lítla:
»Eg skal spyrja teg nakað,
hvǫr er hann, við skǫrpum skotum
ætlaði meg at raka?«

Digitized by Google

67.

Til tað svaraði Finnur hin lítli:
— blóðugar vóru hendur —
»Tað er hasin stóri maður,
í krapparúmi stendur.«

68.

Jallurin mælir á öðrum sinni:
»Tað vil eg tær ráða,
skjót tú handa stóra mann,
nú stendur mítt lív í váða.«

69.

»Manninum kann eg einki gera,
tí hann er ikki feigur,
bogastreingin stilli eg á,
tí maðurin eydnu eigir.«

70.

Einar spenti triðja sinni,
ætlaði jall at raka,
tá brast strongur av stáli stinna,
í boganum tók at braka.

71.

Allir hoyrdu streingin springa,
kongurin seg forundrar:
»Hvat er tað í mínum skipi,
so ógvilga dundrar?«

72.

Svaraði Einar Tambarskelvir:
— kastar boga sín: —
»Nú brast Noregi úr tínum hondum,
kongurin, harri mín!«

73.

»Í harrans hond mítt ríki stendur
og ikki í Tambarboga,
tak tær ein av mínum bogum,
vita, hvat teir duga!«

Digitized by Google

74.

«Veikir eru kongins bogar!»
Einar ræður at svara,
«eg skal taka upp skjöld og svörð,
högg skal eg ikki spara.»

75.

Enn stóð fólk í báðum stavnum,
man eg rætt um miunast,
syrgiligt var á miðjum skipi,
tí har tók fólk at tynnast.

76.

Eirikur sprakk á Ormin upp,
væl bar brand í hendi,
Herningur leyp úr lyfting niður,
aftur ímót honum vendi.

77.

Bardust teir á miðjum skipi,
vil eg frá tí greiða,
övugur mátti jallurin leypa
aftur á Jarnbard breiða.

78.

Jallurin valdi sær reystar garpar,
fáir finnast slíkir,
snarliga aftur á Ormin sprakk,
tá mátti Herningur víkja.

79.

Úlvur reyði úr stavni loypur,
nú er stavnur eyður,
so fleyt blóð á Orminum,
at knörrurin sýndist reyður.

80.

Hart stóð stríð á miðjum skipi,
svörð mót skjöldum gella,
Úlvur og Einar, frægar kempur,
Eiriks garpar fella.

Digitized by Google

81.

Eirikur var á öðrum sinni
aftur á bunka rikin,
tá sá hann, at stavnurin
á Orminum var tikin.

82.

Jallurin mannar seg triðju ferð:
«nú skal ikki dvína,»
tá fell Úlvur og Herningur
við öllum dreingjum sínum.

83.

Kongurin rópar í lyftingini:
«Nú er tap í hendi;
leypið í havið, mínir menn,
her verður ei góður endi!»

84.

Kongurin leyp í havið út,
garpar eftir fylgdu,
kongins bróðir síðstur var,
teir gjördu, sum kongurin vildi.

85.

Eirikur fekk tá Ormin langa,
eingin annar kundi,
tók hann sjálvur róður í hond
og stýrdi honum frá sundi.

Kvædet er trykt som feuilleton i den færøiske amtstidende: *Dimmalætting* i 1884. Det er digtet af bonden Jens Christian Djurhuus i Kollefjord c. 1830.

Digitized by Google

36.

Kall og svein ungi.

CCF nr. 182 Aa.

1.

»Hvar rakstú neyt míni?«
segði kall —
»Beint niðan í akur tín!«
segði svein ungi.

2.

»Skamm fái tú rekandi!«
»So fái tú biðandi!«

3.

»Hevði eg hildið á spóni mínum!«
»Staðið fastur í gómi tínum!«

4.

»Hevði tú verið flongdur!«
»Við mjúkari ostflís.«

5.

»Við skarpum áli!«
»Ryggur tín ligið undir!«

6.

»Hevði eg hildið á knívi mínum!«
»Staðið fastur í lívi tínum!«

Digitized by Google

7.

«Hevði tú hingið í berginum!»
«Góð lína á mær.»

8.

«Einfaldur[1] hosnatráður!»
«Sjálvur tú í endanum.»

9.

«Hevði tú flotið á havinum!»
«Góður bátur undir mær.»

10.

«Ongar árar!» —
segði kall —
«Vindurin ligið at landinum!»
segði svein ungi.

Haves i tre opskrifter. Den her meddelte, A a, er efter assessor J. Davidsen i Thorshavn fra 1853. A b er optegnet af mig, og B er efter Fugloyarbók.

---

[1] «*Einfaldur*» er efter B. A har: *einkultur*.

Digitized by Google

37.

Bróka táttur.

CCF nr. 193 A a.

1.

Gevið ljóð og lýðið á
og fallið ei í fátt,
meðan eg gangi her upp á gólv
og kvøði Bróka tátt!
Út at rógva fór Jóanis,
tað var ei til dans,
gitið man verða, meðan Kvívík stendur,
flundrutak hans.

2.

Jógvan vaknar í sínari song
morgun ein so snimma:
»Nú fýsir meg á sjógvin út,
eg vil ikki standa og spinna.«

3.

Allar vekur hann bátsmennirnar
undir Hellu lon,
seinast fór hann í húsið inn
til Jóanis Niklasson.

4.

Tað var Jógvan Tummasson,
tekur til orða svá:
»Statt upp, Jóanis Niklasson,
tak sjókappan uppá!«

Digitized by Google

5.

Svaraði Jóanis Niklasson,
tí lítil var í honum dugur:
»Tað eg fari í sjókappan,
tað er av lítlum huga!«

6.

Jóanis setst upp undir seg,
títt við hondum pjakar,
rætt sum eggsjúk høna
runt um reiðrið reikar.

7.

Hálva økt hann klæddi seg,
so er sagt ífrá,
so fór hann í stovuna[1] inn,
at grúgvuni[2] læt hann stá.

8.

Jóanis krevur sín morgunmat,
lágur er hann í beinum,
drittir hann sínum veli
sum steinstólpa á steinum.

9.

Kristin liggur í síni song,
hoyrir, Jóanis gongur:
»Ger nu ikki eldslókking,
tú hin grái drongur!«

10.

Tað er Jóanis Niklasson,
tekur til orða svá:
»Eg rívi brand úr orni út,
standist hvat av ið má!«

---

[1] *i stovuna* (ɔ: *røykstovuna*): *efter* den af H. C. Lyngbye i det skandinaviske Literaturselskabs skrifter, tolvte og trettende Aargang, 1816—17, meddelte optegnelse. A har: *úr húsinum*.

[2] at grúgvuni: ligeledes efter førnævnte optegnelse. A har: *til strandar*.

Digitized by Google

11.

Morgunmatin í høgru
og brandin í vinstru hond,
so gongur Jóanis Niklasson
niður til sjóarstrond.

12.

Men tá ið hann kom í urðina oman,
fekk hann veiðifall,
føturnir í vegrið upp
og nakkin í helluna small.

13.

So leikar teirra bátur á lunni,
sum leysur knívur í skafti,
so varð Jóanis í urðini kvikur
líkasum kúgv í hafti.

14.

Draga teir bát eftir urðini oman
eftir fornum vana,
so varð Jóanis í urðini kvikur
rætt sum dreivaður hani.

15.

»Hevði eg nú haft ein taraleyp
at slett upp á mín nakka,
hentari arbeiði var mær tað
enn út á sjógvin at flakka.«

16.

Tí sigir Jóanis Niklasson
av so lítlum huga:
»Betur var í urðini
undir taraleypi at tuga!«

17.

So kasta teir hann í eysrúmið
í bátin í stýriborð,
so róði Jóanis Niklasson
og talaði ikki eitt orð.

Digitized by Google

18.

Rógva teir við bakkan suður,
besta mið man vera,
allir settust hellumenn
flundruagn at skera.

19.

Allir teir, á bátinum vóru,
egndu fyri kalva,
utan Jóanis Niklasson,
hann egndi fyri seg sjálvan.

20.

Tað er Jóanis Niklasson,
tekur til orða svá:
Eg vil hava ein stóran krók,
sum eg kann líta á.

21.

Eg vil hava ein sterkan krók
fyri utan nakað tjak,
eg havi droymt ein dreym í nátt,
betýðir eitt ód:artak.

22.

Bindur nú stein og ongul á,
alt upp í ein vasa,
kastar síðan út fyri borð
og niður til botns at rasa.

23.

Flundran kemur eftir botninum
við sín maga svanga,
hon sær hesar fiskikrókar
sær fyri eygum hanga.

24.

»Hetta munu vera so raskir menn,
sum hesar krókar draga,
komi eg til at taka teir,
teir verða mær at skaða!»

Digitized by Google

25.
Hetta munu vera so raskir menn,
sum hesum krókum halda,
komi eg til at taka teir,
so komi eg mær í vanda.

26.
Men tá ið hon kom at brókakróki,
fullvæl hon hann kendi:
»Hetta man vera eitt ómenni,
sum heldur um henda enda.

27.
Eg skal taka um henda krók,
standist hvat av ið má,
eg tori fáa gloypubita,
brókina omaná!«

28.
Fyrsta takið, flundran tók,
fast hon á hann seig,
hendurnar út í sjógvin fóru,
búkur á stokki reið.

29.
Annað takið, flundran tók,
fast hon á hann strongdi,
kvartali av vörrini
niður á bringu hongdi.

30.
Jóanis liggur á stokkinum
og rópar av tungari neyð:
»Hjálp nú, Jógvan Tummasson,
hetta verður mín deyð!«

31.
Jóanis liggur á stokkinum,
so man hans muður mæla:
»Hjálp mær, Jógvan Tummasson,
eg skal tær væl betala!

Digitized by Google

32.

Færtú ikki silvurpenning
ella tess virði fult,
tak mína jörð í Mikinesi,
er betri enn reyðargull!

33.

Tú tak mína jörð í Mikinesi
innan og utan fyri garðar,
har hanga eingir lepar við
utan Nilsi eitt túmark betala.

34.

Hon fóðrar bæði neyt og seyð,
ryssur og so hestar,
súlan úti hólminum
hon man vera tann besta.

35.

Kóparnir undir oynni liggja,
lundin flýgur í ring,
grásúlan í hólminum
hon kann lýsi bringa.»

36.

«Tá ið tú kemur á sjógvin út,
tá situr tú fyri eitt eiti,
betri kanstú í urðini
undir taraleypi at teita.

37.

Tá ið tú kemur á sjógvin út,
tá setst tú til at sukka,
betri kanstú í urðini
undir taraleypi at knukka.»

38.

Tað var Jógvan Tummasson,
snarliga hann sær vendi,
so var hann í hondum kvikur,
hann fekk um brókaenda.

Digitized by Google

39.

Tveitti hann hann í eystrið inn,
tóktist fáa lætta,
glógva so eygur í hansara heysi
sum í nökrum katti.

40.

Jóanis liggur í rúminum,
glaður í hjartarøtur,
flundran var komin undir högg,
áðrenn hann kom á føtur.

41.

Jógvan dró tá flundru upp
hann hin nýti drongur:
«Hoyr nú, Pætur Niklassoi,
sit nú ikki longur!»

42.

Pætur treiv eftir sóknarjarni
aftur eftir báti gongur:
«Hav nú kleppin til reiða,
tú hin grái drongur!»

43.

Fyrsta högg var höggið væl,
tað högdi hann Pætur,
Jóanis skuldi hakka til,
tá kom kleppur flatur.

44.

Tóku teir flundru í bátin inn,
í hvörjum spreki knarkar,
Jóanis hann fekk sporl um heys,
so hann feyk aftur í barka.

45.

Tað er Jóanis Niklasson,
strýkur sær um ennið:
«Skaðafiskur vartú mær
í begynnilsi og enda!»

Digitized by Google

46.

Jóanis tekur sín telgjumudd,
stingur í kalvamønu:
»Fyrr tá vildi tú deyða meg,
nú skal eg tær løna!«

47.

Flundrurnar úti um Túgvurnar,
tær eru ikki mjúkar at strúka,
hvør, sum kemur í ferð við tær,
hann títt má lívið lúka.

48.

»Saktans høvum vit leingi her
úti á sjónum hingið,
førum nú aftur til landanna
við tí, vær høvum fingið!«

49.

Kvøðið havi eg kvæði mítt,
aftur man eg venda,
hetta kalla vit Brókakvæði,
nú er táttur á enda.

Visen haves i 4 opskrifter. Den her meddelte A a, er af Svabo. Den findes trykt i Skand. litt. samf. skrifter 1816—17, s. 234 (ved H. C. Lyngbye); — den er digtet af bonden Hans Mikkelsen i Leynum i senere halvdel af forrige århundrede.

Digitized by Google

Jákup á Mön.

CCF. nr. 197 a.

1.

Gevið ljóð og havið gott stev,
kvæði mítt væl skal ljóða,
gevist ei brátt, men haldið so við,
so klókliga millum tváa!
Væl má mín gangari sín saðil bera
og sjálvan meg til hóvar.

2.

Álvarjógvan og Danimeya
hjún vóru tey so vøn,
áttu son á tjúgunda ári,
skírdu hann Jákup á Mön.

3.

Meya átti henda son
Tollaksmessu-dag,
meiri læt hon rækta hann
enn alt sítt gull og fæ.

4.

Hann aldist tá upp hjá síni móður,
sum einhvör kann vita,
tærdi mangan greytaspónin,
mangan feitan bita.

Digitized by Google

5.

Tá ið hann var á tólvta ári,
var hann ein sleppingur góður.
lærdi at remsa upp ABC
og sýndist at brega til móður.

6.

Genturnar á Vesturlandi,
bæði lítlar og stórar,
tóktu so mikið um tann son,
sum mamma hevði fóðrað.

7.

Tí segði hann Álvarjógvan
situr og smíðar dyllur:
»Hvat skal gerast við okkara son?
mær tykist, hann gerst so villur.«

8.

Meya situr á grúgvuni,
vermir síni lær:
»Fáum vit hann at giftast!«
tað var hennara svar.

9.

»Tá ið mennirnir ei vilja gera
tað, ið teim man semja,
seta vit teir í konugildi,
so skulu vit teir temja!

10.

Minnist tú á tann jólaaftan,
tá ið tú spottaði móður?
klovan tú undir oyra fekk,
og síðan vartú góður.

11.

Minnist tú kyndilsmessu-dag,
tá tú mundi greytin lasta,
tá ið eg tók teg við hörðum tökum,
lærdi teg at fasta?«

Digitized by Google

12.

Tá svaraði Álvarjógvan:
«Sig tú, hvat tú vil!
hvussu skulu vit hann giftan fá?
hann er ikki gingin til.

13.

Hann kann ikki meiri enn partar fimm
og sítt faðir-vár:
illa man tað bera til
at ganga til í ár.»

14.

Eg kenni so væl tann hálshvíta rætt,
tað er eingin skamm:
kasta honum átta dálar,
so sleppur hann fram!

15.

Drongurin fór fyri prest og degn,
slapp at ganga til,
móðir ynskir honum til lukku:
«giftist nú, tá ið tú vil!»

16.

«Ungur eri eg á aldrinum,
leingi havi eg tráað:
hvaðan av landi er tað vív,
ið mær er sámi at fáa?»

17.

«Gentuna eg tær vísa skal,
tað er mær eingin vandi,
nevnd er hon Gyða Haraldsdóttir,
býr á Eysturlandi.

18.

Hon kann bæði at binda og spinna
og at kirna smör,
einans er hon arvingin.
til átta merkur í jörð.

Digitized by Google

19.

Hon kann at gera ketilost
og at elta tálg,
tá ið tú hana við eygum sært,
at henni færtú nálg.»

20.

«Er hon so vøn og tekkilig,
sum tú sigir frá,
hagar streingi eg heiti mítt,
tað stendst hvat av, ið má!

21.

Sjálvur skal eg tá kvöðu uppbera
vønu Gyðu til,
biðja dóttur Haralds bónda,
tað stendst hvat av, ið vil!»

22.

Tað var um ein halgudag,
kettan í eystan klórar,
Jákup fór at biðja sær bát
og átta mann til róðrar.

23.

Toggarnsbuxur fór hann í,
tøvdar upp í tógva,
hvítar hosur av kolturgarni
spennir og danskar skógvar.

24.

Hosubondini fingurbreið
bindur hann undir knæ:
«Statt upp Ólavur santi, kongur,
gev mær ein góðan dag!»

25.

Nýggja stúku fór hann í
við snjóhvítan klút:
«Sig mær, sæla móðir mín,
hvussu síggi eg út?»

Digitized by Google

26.

«Vundnar leggir og hyldlig lör,
lendar hevir tú breiðar,
kallsmanns merki á hvörjum lið,
so gott tykir móður at eiga.»

27.

Bláa troyggju fór hann í,
muffur fram yvir fingrar:
«Eg má fáa í lumma mín
nakað, sum dúguliga ringlar!»

28.

Síða sjóstúku fór hann í
við trýkantaðan hatt,
móður tykir ogn í unga sínum,
kallar hann søta skatt.

29.

Brennuvínsflösku í barmin tók,
fríggjarastav í hendi,
so fór reysti Jákup á Mön
niður til sjóvarstrand.

30.

«Farið nú væl í harrans frið
bæði faðir og móðir!»
biður tey biðja gott fyri sær
og setti seg sjálvur til róður.

31.

Tá ið teir vóru á miðjari leið,
rann honum tað í sinni:
«Eftir liggja vöttir mínir
á bitanum harinni.

32.

Eftir er pungur og pípustokkur
og mín slíðraknívur,
illa verður mær úr í dag,
eg fari at biðja mær vív.»

Digitized by Google

33.

Til tað svaraði Ísakur Dyril,
situr á toftubekki:
«Illa verður tær úr í dag
eftir gomlum merki.

34.

Tá ið eg fór burtur at biðja,
legði eg eftir mær,
krakkurin bæði grimmur og stórur
brendur eftir mær var.

35.

Róðu teir henda bátin fastan
fram í hvítan sand,
Jákup á Mön hann loftaði sær
við fríggjarstavi á land.

36.

Tógvar dálar á bekkin legði,
bað teir heilsa heim,
teir settu seg í bátin niður,
hildu sær á gleim.

37.

Ísakur Dyril segði tá fram
heldur á volgarsbita:
«Hvussu biðilin kemur fram,
tað man drotturin vita!»

38.

Biðilin setti sínari ferð
niðan at einari krógv,
setist at eta morgunmat
móður og troyttur av sjógv.

39.

Drílin setur hann millum knæ,
bógvin eisinni,
fór so eftir fiðskuni
at leska seg aftur við.

Digitized by Google

40.

Gamalsabógvin át hann upp,
tað á svaðasvörði,
kannibæradrílurin gekk hartil,
sum roðaður var í smöri.

41.

Hálva flöskuna drakk hann úr,
gott var hon pottamál:
»Nú skal drekka Gyðu prúðu
Santa Mariu skál!«

42.

Strekkir hann út við longum stavi
yvir bekk og bleytar mýrur,
haðan allan tann langa veg
til Haralds garð hann stýrir.

43.

Troyttur var hann av longum veg,
hevði gingið hart,
smakkar aftur á flöskuna,
til at styrkja hjartað.

44.

Tá ið hann upp mót brekkuni gekk,
gjördist vegurin tungur:
»Nú vilja beinini svíkja meg,
tó at eg eri ungur.

45.

Liggja her og doyggja úti,
tað má ikki ske;
hevði eg fingið mær eitt ross,
lukkutíð fyri meg.«

46.

Brúna ryssa Hálvdans
hinkar á trimum beinum,
eittans eyga í skalla hevði,
í læri hevði hon skeinu.

Digitized by Google

47.

•Her síggi eg ein brúnan hest,
ryssa ella mer,
nú skal eg ríða í Haralds garð
sum ein kavaler.•

48.

Hann gekk fram við blindu lið,
rópar: •Tu, tu, tu!
vimsar hon í afturbeinum,
hvat síggi eg nú?

49.

Hetta betýðir einki ilt,
av fornum eg tað haldi,
líkasum Olgar danski,
tá Brifort fyri honum spældi.•

50.

Jákup tekur í háryggin,
kastar seg aftur á mer,
har lá hann og fetti sær
sum steinkobbi á skeri.

51.

Tá ið hann slapp á ryssuna upp
fríggjarin tann hin gævi,
tá fekk hann tað innskotið,
sum vit hava brúkt til stevið.

52.

Jákup díkir á ryssuna
niðan mót norðara skarði,
tekur hann út sín telgjumudd
og prikar hana í lærið.

53.

Gortra stóð undir skálaveggi,
tá hon hetta sá,
loypur hon inn í Haralds borg
til at siga frá.

Digitized by Google

54.

«Eg sá hest við skarði
harvið gyrdan mann,
eystan undan tindinum
sá eg, tann brúna rann.»

55.

Men tá ið ryssan sviðan fekk,
fá var hennara líki,
varpaði hon reystan Jákup á Mön
í eitt sortudíki.

56.

Jákup liggur í dikinum
væl upp til hálvar leggir,
tekur at banna ryssuni,
tó ilt var skap at eggja.

57.

«Bannað veri tú til búk og bein
sum meg í díkið legði!»
mintist hann á tey hánarorð,
ið Ísakur Dyril segði. —

58.

«Kristin fríggjar til Gyðu,
tað sögdu tey mær heima,
er hann har til hallar í dag,
heldur hann sær á gleim.

59.

Hann kann væl at bíta í bak
og koma mær í forakt,
lunga hoppar upp yvir mati,
tað hava fornir sagt.»

60.

Tá ið hann slapp úr dikinum upp,
toygdist úr hvörjari lykkju,
tá breyt hann sín góða stav
sundur í tógva stykki.

G. A. Hagemanns

61.

Báðar stumpar á öxlina legði,
reikar heim til hús,
tá sá Jákup lítli út,
sum hann var til ilsku fús.

62.

Mennirnir vóru til útiróðrar
í Haralds báti bjarta,
konurnar tustu saman í flokk
við sínum bangna hjarta.

63.

Konufólkið saman leyp
at skoða tann komna mann,
at bíða, til hann kemur heim,
tað gongur ikki an.

64.

Summar hildu tað vera ein Frans,
summar tað vera ein jötа:
»Eya meg! vóru Gyðu orð,
tað rystir í mínum kjöti!«

65.

Til tess svaraði gamla Gortra.
svaraði so fyri seg:
»Loypið tit, sum nakað orka,
einki orki eg!«

66.

Konufólkið burtur leyp,
hvör sum best kundi ganga,
gamla Gortra eftir stóð
og skrubbaði sær um vanga.

67.

Jákup gekk til húsa heim,
gekk mest uppá rós,
á Gortru festi hann eyga sítt,
tá hon leyp í eitt fjós.

Digitized by Google

68.

Jákup so til orða tekur,
hann kom fyri fjósdyr:
«Heilt verði mær títt gull og fæ,
eg havi ei verið her fyrr!»

69.

Men tá ið hon sá henda mann
og hans føtur svartar,
sleppti hon burt aftan undan
til at styrkja hjartað.

70.

Tá ið hann hoyrdi henda brest
og tá fúlu røst,
tá fór hann eftir nakkanum
beint í Haralds kōst.

71.

Jákup liggur í kōstinum
líkasum í einum dvala,
stjörnur og tað himmalska ljós
sýndist honum fyri sær mala.

72.

Gortra stetlar á sínum beinum
alt sum hon kann best,
ætlaði sær at hitta hinar
niðri við stóra neyst.

73.

Tá ið hon kom at durunum
tá greip hon veggin fatt,
tá stóðu tær allar og tyrptust
rætt sum seyður í rætt.

74.

Gyða stóð uttast og alsveitt,
sum hon var av grunni drigin:
«Ver vælkomin, omma mín,
man fíandin vera sligin?»

Digitized by Google

75.

«Hann er fallin og liggur bleytt,
eg sigi tað pá mín sann,
skundið tykkum heim til hús
til at redda hann!»

76.

Konufólkið saman leyp
at skoða tann komna mann,
líkasum ravnar um deyðseyða,
so hoppa tær utan um hann.

77.

Gyða stóð har skamt ífrá
undir trýstykkis húgvu:
«Hetta man vera Belsebub,
kann eg ikki annað trúgva.»

78.

Tóku tær undir hans hövur og føtur
hann úr kösti at draga:
«Spakuliga!» vóru Gyðu orð,
«latið ikki koma til skaða!»

79.

Drógu tær hann eftir foldini
fram at einari á:
«Báturin kemur av útiróðri,
gangið og sigið teimum frá!»

80.

Haraldur gongur fra strondum niðan,
sær hann hetta spæl:
«Ei man hetta, mín sæla dóttir,
fara at ganga væl!»

81.

Byttur og baljur har var drassað
saman í ein hóp,
rivu so klæði av kroppi hans,
sum tú flettir kóp.

Digitized by Google

82.

Byttur og baljur har var drassað,
tvag-stampurin hálvur,
tá var han so snoðin og fríður
sum ein sleiktur kálvur.

83.

Haraldur tók undir hövur og føtur,
bar tann fallna drong,
bar hann so til húsa heim
og kastaði hann í eina song.

84.

Jákup liggur í songini,
spraklar av lív og deyð,
inntil deyðsins bróðir kom,
so slapp hann úr teirri neyð.

85.

Jákup svav, til sólin rann,
fjálgur mundi hann liggja,
tá reiv hann sundur eyga sítt,
utan um seg at síggja.

86.

Haraldur gekk til hansara song:
»Góðan morgun, maður!
fyri tú var frelstur ígjár,
máttú vera glaður.«

87.

»Eg ætli mær til Haralds garð
henda sama dag,
var eg í nakrari neyð ígjár,
sig mær einki tað!«

88.

»Eg eri Haraldur, stovan er mín,
ið tú inni ert,
kemur tú mær til handa í dag,
tað skal falla mær kært.«

Digitized by Google

89.

Haraldur fór eftir flöskuni,
skeinkir honum glösini trý,
flýggjar honum pungin!
»Lat tær nú uppí!

90.

Statt nú upp og lat teg í,
áðrenn nakar sær!«
Gortra fór eftir buxunum
og kastar honum á lær.

91.

Tá svaraði Haraldur
alt forutan vanda:
»Sig mær satt av eiti tínum,
hvaðan ertú av landi?«

92.

»Eg eri aldur á Sandoy upp,
onkasonur móður,
einans eri eg arvingin,
hvörkin er systir ei bróðir.

93.

Jákup á Mön, so siga teir mær,
prestar teir meg doyptu,
Álvarjógvan og Danimeya
meg í formi stoyptu.«

94.

Til tað svaraði Haraldur,
væl kann tungu skilja:
»Hvat eru tygara örindi?
hvat munuð tær higar vilja?«

95.

»Eg siti her við mínum pípustokki,
mínum slíðraknívi,
til tess eri eg higar komin
at fara at biðja mær vív.

Digitized by Google

96.
Sannheit eg ikki dylja vil,
men líka siga frá:
tað er Gyða Haraldsdóttir,
mær stendur hugur á.»

97.
Til tað svaraði Haraldur,
sló tá upp í háð:
«Mangt man mín sæla dóttir
slíkt hava ráð!»

98.
Haraldur fór eftir síni dóttur,
loypur í stovuna inn,
hon setur seg á stóli niður
bæði prúð og svinn.

99.
Við reyðari troyggju, kalamanks skjúrti,
grønari silkihúgvu,
kinnin var reyð sum hummarklógv,
eygað sum í dúgvu.

100.
Jákup stendur á gólvinum,
strýkur sær um enni,
hárið aftur við oyrunum,
skeitir yvir at henni.

101.
Haraldur tekur í hennara hond:
«Sæla dóttir mín!
viltú henda biðilin hava
komin at biðja tín?»

102.
«Ikki vil eg til slíkan lak
gifta meg í ár,
hann kann fara í köstin í dag,
sum hann fór ígjár.»

Digitized by Google

103.

So rak Gyða spott á hann,
til hann gekk á öllum fýra,
morgunmataleysur av húsinum fór,
heim til Sandoyar at stýra.

104.

Genturnar á Eysturlandi,
kátar allar samlar,
hvör við sínum kneppi av hoyggi,
bæði ungar og gamlar.

105.

Jákup fylgdist við Haraldi,
har sum tey brendu krakk:
»Fyri tú hýsti mær í nátt,
skaltú hava takk!»

106.

Danimeya á landi stóð,
sær hon hesa glaðu,
tekur at rópa grindaboð
og koyrir bátin av stað.

107.

Jákup gekk til strandar oman,
tá hann sá henda bát;
tá ið hann sá Ísak Dyril,
tá fleyt hann í grát.

108.

Ísakur var bæði bliður og tíður,
hvat skuldi hann annað gera:
»Jákup, hevur tú fingið ja,
og hvar man grindin vera?»

109.

»Her er roykur og eingin grind,
tit skuluð hava takk,
genturnar á Eysturlandi
brenna eftir mær krakk.»

Digitized by Google

110.

Taka teir hann í bátin inn,
teir róðu heim til sanda,
Jákup gekk frá strondum niðan
fyri sína móður at standa.

111.

Hon fór eftir flöskuni,
hartil bar hon drekka,
tá ið niður at hjarta kom,
tá var kraftin svekkað.

112.

Tað var hansara sæla móðir,
gav honum ikki betri treyst:
»Legg teg niður hjá tíni móður
hon er longst um best!

113.

Tí at tú nakra tíð heiman fór,
tað man meg nú fortróta,
ilt mundi tú, mín sæli sonur,
av mínum ráðum njóta.»

114.

»Eg eri troyttur av longum veg,
krakkurin er tungur,
konufólkaráð eru ólukkuráð,
helst tá man er ungur.»

115.

Jákup legði seg upp í snoð,
han lystir ei longur at fríggja,
onga gentu í hesum landi
tordi hann meiri síggja.

Denne smædevise er digtet af skibsfører Poul Nolsøe i begyndelsen af dette århundrede. Efter vers 6 ere to og efter v. 14 et vers udskudte; da de ere temmelig plumpe i udtrykkene, synges de vist sjælden i dansen. Visens sammenhæng lider intet ved udeladelsen.

Digitized by Google

Nye digte.

39.

Føroya mál.

1.

Hvat kann røra hjartastreingir?
hvat kann reystar gera dreingir?
Tað er móðurmál.
Hvat kann teg í sorgum troysta?
hvat kan tendra gleðineista?
Tað er móðurmál.

2.

Hoyrið brim um strendur brúsa!
hoyrið storm í fjöllum súsa!
Tað er Førja-mál.
Hoyrið foss á klettum spæla!
hoyrið dvörg í homrum tala[1]!
Tað er Førja-mál.

3.

Hoyrið jarma lambið káta!
hoyrið fugl í haga láta!
Tað er Førja-mál.

[1] »Echo« kaldes »bergmál« og »dvörgamál«.

Digitized by Google

Hoyrið fyri veiði góða
takkarsong frá bátum ljóða!
Tað er Førja-mál.

4.

Hoyrið dans í stovu ganga!
hoyr um kappar kvæðið langa!
Tað er Førja-mál.
Hoyr við grúgvu mannin gamla
børn um fornar søgur samla!
Tað er Førja-mál.

5.

Tú mást bæði úti og heima
dýrt som reyðargullið goyma
væl títt móðurmál.
Djúpt í tínum egna barmi,
bæði í gleði og í harmi,
ljóði Førja-mál!

F. P.

Færoyar.

1.

Føringar, sum her nú koma saman,
latum okkum brúka forna mál!
setið tykkum niður her við gaman,
drekkið allir glaðir Føroya skál!
Latum okkum minnast landið kæra,
sum væl okkum öllum dámar gott,
Hvat á jörð kann meira herligt vera
enn ein føroysk miðsumarnátt?

2.

Har, sum títlingar og snípur láta
millum blómur við so góðan frið,
vakurt spæla man smálambið káta,
væl tað trívist undir móðurlið.

Digitized by Google

Har hin lítla vakra áin hastar
lystuliga oman gjögnum gil;
millum mangar stórar klettar fastar
hon tá altíð havið finna vil.

3.

Mangur útlendskur, eg hoyri, sigir,
har er bara grátt út yvir grátt,
slíkt teir halda, doyvir sinnið niður,
regn og mjörki kann ei gera gott.
Men soleiðis ei teir ungu blíva,
bylgjan blá og fjöllini so brött
kunnu ungar piltar væl upplíva,
gera teirra fót og hjörtur lött.

4.

Lítið ansast regn og aldubrotið,
tá ið blóðið rennur heitt og lætt,
væl tá nyttar monnum vadmalskotið,
sum tær ungu moyggjar virka rætt.
Hvat er væl eitt lív við ongum stríði?
sum ein máni fyri utan ljós!
Vakrast skínur sól á grønar líðir,
tá ið ælið freka fór síu «kós».

5.

Fuglar, sum í fjallatindum byggja,
hvönn ein vetur fara yvir sjógv,
hvört eitt vár teir munu aftur hyggja
til tað reiður, sum teir elska nógv.
Dimmið finnur fugl á síni hyllu,
tó hann víða fer um sund og fjörð, —
okkum lærir jú tann fuglur villi:
«heima er tað besta pláss á jörð.»

R. F.

Digitized by Google

Vesturætt.

1.

Úr öllum ættum koma vindar,
tó ættin ein mær dámar best,
hon fór ímillum fjallatindar,
har sum eg havi vinfólk flest.

2.

Kom, sveimi mjúki vestanvindur
út yvir akrar gjögnum skógv!
tú svalir hjarta mítt eitt sindur,
tú minnir meg á bláan sjógv.

3.

Tú bert mær heilsu yvir bylgju
úr Føroyum og frá fólki har;
góð ynski tú hevir í fylgi
frá teimum, sum væl unna mær.

R. E.

Digitized by Google

Nogle ordsprog.

1. Fót setur eingin fyri annan, utan fallkomin er sjálvur.
2. Eingin fer væl av tí, at annar fer illa.
3. Eingin kennir mein í annans bein.
4. Hoyr um annan, hygg um teg sjálvan.
5. Leys er annans kúgv á bási (*el.* leys er kúgv á annans bási).
6. Gott er at svimja, tá ið annar heldur høvdinum uppi.
7. Allir halda feita gás í annans garði (*el.* feita súgv í annans búgvi).
8. Eingin stingur so annans mans barn í barm, at ikki føturnir hanga út.
9. Ámæli doyr ikki.
10. Ein armóð rættir aðrari hondina.
11. Tað hanga ikki allir lyklar við eitt konubelti.
12. Allur bæti bøtir.
13. Mongum brestur ætlan.
14. Mangur fær, hvat öðrum er ætlað, men eingin fær, hvat öðrum er lagað.
15. Tungt er at leggja ást við hann, ið onga leggur í móti.
16. Ást fjalir lýti.
17. Bráð er barna lund.

Digitized by Google

18. Bleytt er barnsins hjarta.
19. Lítil er barnsins uggi.
20. Tað er gudsbarn, ið batnar.
21. Barnið dugir hvörki at ljúgva ella loyna.
22. Mangur fæst við boga og er ikki mentur upp at toga.
23. Bundin er bátleysur maður.
24. Hann fær byr, ið bíðar, og havn, ið rør.
25. Ilt er at byggja borð fyri báru.
26. Fátt er betri (verri) enn á orði er haft.
27. Drúgt er tað, ið drýpur.
28. Ikki verður dugandi maður, ið nevndur er burtur úr ætt.
29. Hvar ein skriða er lopin, er onnur væntandi.
30. Betur draga tveir fuglar í reiður enn ein.
31. Seinar eru einar hendur.
32. Eingin metur einbýli, sum tað er vert.
33. Eingin eiður er so væl gjördur, at hann var ikki betur ógjördur.
34. Eldur er góður vinur, men ringur óvinur.
35. Fáur kann eitt barn at eiga.
36. Einki tekst har sum einki er.
37. Mangur er eymur, ið ikki er armur.
38. Eymur er maður, ið agn sparir.
39. Eymur sparir tað, armur etur.
40. Mong eru ellis vomm.
41. Betri er at vera fyrir varin enn eftir snarur.
42. Ofta býr fals undir fríðum skinni.
43. Fátt kann feigum forða.
44. Ikki kemur ófeigur í hel.
45. Feigdin dregur mannin.
46. Eingin veit, hvar feigur flakkar.
47. Sjaldan kemur fluga í feiga manna fat.
48. Hann missir ikki, ið fyrst fær.
49. Fleiri hundar, tynri soðið.

Digitized by Google

50. Sjaldan verður forvitin fegin.
51. Tað verður ikki alt fleytir, tiril kemur í.
52. Honum eigir maður at fylgja av garði, sum hann vil aftur skal koma.
53. Fyrr er fult, enn yvir flýtur.
54. Ofta skríður knørrur móti forboð.
55. Hvør fuglur syngur við sínum nevi.
56. Gáva er, ið til gagns kemur.
57. Góður er gamalur í ráðum.
58. Gamlar vinir og gamlar gǫtur skal eingin gloyma.
59. Ikki er gott gamlan ravn at veiða.
60. Ilt er at læra gamlan hund uppi at sita.
61. Eingin er ovgamalur gott at læra.
62. Grør um gangandi fót, svǫltur sitandi kráka (*el.* heima situr svanga kráka).
63. Sting tú í barmin tað, tú vilt hava goymt.
64. Mong er geitin aðrari lík.
65. Geispi fer millum manna.
66. Sjaldan kemur geispi av góðum huga ella hísti av glaðum hjarta.
67. Tað grør ikki gras undir gangandi fóti.
68. Ikki er gott at giftast, tá ið eingin biður.
69. Glǫgt er gestins eyga.
70. Hann ið ilt gitur, hann ilt ger.
71. Gott er góðum at tæna.
72. Gott er hava gott í vón.
73. Sjaldan hevir góður kvistur sprottið av illum runni.
74. Sjaldan kemur dúvu ungi úr ravns eggi.
75. Ofta taka tröll góða manna børn.
76. Dult er gitandi manni orð.
77. Fáur vísur gull móti gróti.
78. Mangur lær, tá ið hann átti at gráta.
79. Ikki er alt gull, ið glitrar.
80. Høgt er harraboð, men hægri er Guds boð.
81. Gott er um heilan fingur at binda.

Digitized by Google

82. Heilt er nýtt sár.
83. Ofta etur hundur tað, hann havnar.
84. Hundur veit húsbondans vilja.
85. Hvat skal hveiti í hunds búk?
86. Hvat skal heiðin hundur á kirkju grund?
87. Ilt er at binda hund við smörleyp.
88. Hvönndagsskrúðir eru ikki hátíðsprúðar.
89. Hond er, ið hevir.
90. Sær er hond hollast.
91. Ilt eyga skal einki gott sjá.
92. Hann er ikki óndur, ið ilt ræðist.
93. Betri er ill hurð fyri smottuna enn eingin.
94. Altíð baggar illum barni okkurt.
95. Tað ið illa er yrkt, verður illa kvöðið.
96. Tá ið tvey innast, tey væl finnast.
97. Eingin skal kanna sær bitan. fyrr enn hann er svölgdur.
98. Kúrur kemur eftir kæti, og tramin eftir marglæti.
99. Ilt er kynið i kettu, og so er alt slagið út eftir.
100. Ikki kemur í kór tað, ið sjálvt vil fara í flór.
101. Fyrr trýtur streymur í á, enn kvinnu tróta ráð.
102. Kvöldskorin naglur verður ofta ófeigum manni at bana.
103. Kráku tykir best um unga sín.
104. Ikki tekst kúgv av kúleysum manni.
105. Heitari kríggið, kaldari friðurin.
106. Eingin fer undan lagnuni.
107. Ilt er at skilja latan drong úr heitari song.
108. Latur er hann, ið logn lastar.
109. Ilt er at læna naknum manni klæði og óðum manni svörð.
110. Annaðhvört er: lands siði at fylgja ella úr landi flýggja.
111. Latur harri hevir latar sveinar.
112. Leti gør einki utan last.

Digitized by Google

113. Lítið er gott við frið og náðum.
114. Lítið kemur av lítlari vón.
115. Ofta verður stórur eldur av lítlum neista.
116. Betri er lítið leift enn ovmikið etið.
117. Legg lítið við lítið, tað verður stór rúgva um síðir.
118. Litil byrði er um langan veg tung.
119. Teir mega lond byggja, ið liva vilja (*el.* teir liva, ið lond byggja).
120. Ofta er ljótur dreymur fyri lítlum.
121. Hann má lúta, ið minni már.
122. Hann, sum einki kann at loyna, eigir einki at vita.
123. Eingin toyggir seg longur, enn armarnir rókka.
124. Mangur er málvinur, ið ikki er alvinur (*el.* hjartavinur).
125. Tað er mangur leikur í longum talvi.
126. Tá ið músin er mett, er mjólið beikst.
127. Leingi stendur mansevni til bata.
128. Hann, sum ikki sýpur seg mettan, sleikir seg ikki mettan.
129. Gott er mettum at bjóða.
130 Hin metti veit ikki, hvat svangur líður.
131. Tað minkar, ið ofta av verður tikið.
132. Fjálgur er móður andi.
133. Tunn eru móður oyru.
134. Fátt er sum faðir, einki sum móðir.
135. Gott er at liggja undir móður bøgi.
136, Bundin er barnamóðir.
137. Ofta mælir muður, og fylgir ikki eftir hugur.
138 Mangur fer upp á tjólegg og dettur niður á langlegg.
139. Góðar eru fátækra náðir.
140. Skeggið situr so nær hókuni.

Digitized by Google

141. Mangur lovar í neyð tað, hann ei heldur til sín deyð.
142. Mangt er í neyðini nýtt, sum ikki er í armóðini gitið.
143. Hann sum hjálpur í neyð, hjálpur tvær ferðir.
144. Eingin ger at forða tí, ið nornur leggja á.
145. Ikki eigir at smíða nøgluna fyrr enn bátin.
146. Niðarlaga skal óboðin sita.
147. Muður er matvísur.
148. Ógoymsla ger so mangan tjóv.
149. Blindar eru ókunnigar gøtur.
150. Ikki fiskast við ongum agni.
151. Øllum er ovboðið.
152. Mangur er á orði, ið ikki er á borði.
153. Purkan droymir um dravið og kelling um stavin.
154. Ríkir bøndur oxar keypa, mangt má feitt um fátækan leypa.
155. Hvør ber, sum hann roynir.
156. Tað gongur ikki roykur av brandi, utan eldur hevir verið í honum.
157. Sæl er sálin, ið rein er.
158. Sein kúgv fær skitið gras.
159. Sendiboð er frítt at fara.
160. Seyða ull er Føroya gull.
161. Sætur er sjálvgivin biti.
162. Hvør er sínum knúti kunnigastur.
163. Hvør ber sína søgu fram sum besta.
164. Sjúkur er, ið yvir sjúkum situr.
165. Ringur er fuglur, í sítt reiður drítur.
166. Ongum tykir sítt ovmikið.
167. Hvar maður ikki er sjálvur, er hann ikki meir enn hálvur.
168. Tað gongur sjón fyri søgn.
169. Hvør skilst við annan, eingin skilst við sjálvan seg.

Digitized by Google

170. Ger skálkinum gott, hann lønar tær aftur við háð og spott.
171. Skjótt er skitið verk.
172. Hugsa ilt og fremja tað, slíkt er skálka siður.
173. Mangur sigir frá Ólavi kongi og hevir ikki sæð hann.
174. Smáir fuglar verpa smá egg.
175. Betri eru smáir fiskar enn tómir diskar.
176. Meira er um skjól enn um skart.
177. Mangt má smægin lissa.
178. Líður, meðan skríður.
179. Tá ið sonurin giftist, missir móðurin hann, men tá ið dóttirin giftist, fær móðirin ein son.
180. Stelkur titar títt um tún.
181. Ikki er gott at stjala, hvar tjóvur er húsbondi.
182. Tvær ferðir fegin verður hann, á steini hvílist.
183. Ilt er svart skinn hvítt at tvá.
184. Jólasumar verður páskavetur.
185. Alt sodnar í sveins maga.
186. Tað er ikki sárt, ið sjálvur ger sær.
187. Tungur er tigandi róður.
188. Tiga skal millum tveggja vina.
187. Skarvur er tí tunguleysur, at hann kundi ikki at tiga.
190. Ilt er at vera tykkin og fátøkur.
191. Gott er at hava tógva sveina: er annar burtur, er annar heima.
192. Tolin trívst.
193. Trúgvur og ótrúgvur farast.
194. Sjaldan er trællur í treytum góður.
195. Tröllabörn gráta eftir hvonnum á jólum.
196. Steinur brestur fyri manna tungu.
197. Tögn kemur ikki á ting.
198. Hvat ungur nemur, gamalur fremur.

Digitized by Google

199. Ofta hava ungum hvölpi vaxið hvassar tenn í munni.
200. Alt er tøkt í útiferð.
201. Út kemur inni spunnið tógv.
202. Betri er vátt enn brent.
203. Vatn kemur aftur, hvar vatn hevir verið.
204. Væl er fiskað, tó ikki er laðið.
205. Tað er eisini eitil í válgara.
206. Vesti brandur liggur longst á eldi.
207. Tað svíður at hjarta, ið undir hjartanum hevir ligið.
208. Ring er kvørnin, ið einki vexur á.
209. Tá ið vesælamaður fær vald, kann hann sær ikki afturhald.
210. Gott er at verja borg, tá ið eingin søkir.
211. Vinur er, ið vomm sær.
212. Tá ið maður ger, sum hann vil, ger hann sum hann er til.
213. Dælt er manni vitandi orð.
214. Viligum hesti skal maður makliga ríða.
215. Tað eru vomm í hvørjum góðgripi.
216. Tá ið ølið fer inn, fer vitið út.
217. Øl er annar maður.
218. Tað er ikki sárt, ið sjálvur ger sær.
219. Hvør skal sína ævi útinna.
220. Lítið krevur til, at kellingarnev blødir.

Digitized by Google

Gåder.

1. Eg veit ein fugl fjaðraleysan, hann settist á ein garð hagaleysan; kom ein jomfrú gangandi, tók hon hann hondleys, steikti hann eldleys og át hann munnleys (ɔ: sólin, sum brægir flykrukavan á fonnini).
2. Liggur í brekku, bítur bein, leggur mergin eftir (sólin, ið brægir glerið; vatnið liggur eftir).
3. Feitt um veturin, soltið um sumarið (veikur í í koluni).
4. Tað soltnasta á landinum drekkur tað feitasta av sjónum (rakið í koluni sýgur í seg lýsið).
5. Innan loðið, utan snoðið, blankt í enda (kertuljós).
6. Eg veit eina, og væl hon býr, dagar og nætur hon sær snýr, snýr hon sær í sínum bondum, stjelur út av öðrum londum, hon er sær so lítil og sæl, hon er betri enn gull og fæ (tungan).
7. Hús fult innan av mati, og ongar dyr á (egg).
8. Bolli fór av skarði, allar gjarðir sprungu av — hann var hvörki fyri eystan ella fyri vestan, ið bolla aftur bøta kundi (eggið tað runda, sum datt og brotnaði).
9. Fer eftir grunni við gapandi munni, veitir öllum mat utan sær sjálvum (ongul).
10. Klórast og bítast um dagin sum tröll, hálsfevnast um náttina (karðar).

Digitized by Google

11. Fult av kjøti og blóði um dagin, gapar sum tröll um náttina (skógvur).
12. Fult, tá ið hvölvir, tómt, tá ið stendur (húgva).
13. Maður niður í bergið seig, snarliga tað eftir honum leið, snaraði hann sær runt sum kvörn, hvörki hevði hann lær ella mjödn, hvörki hevði hann lær ella drunn, krøkti hann tað í sín munn (snælda við rennili, nokka og tógvi).
14. Fer ígjögnum veggjarhol og dregur garnarnar eftir sær (nál og tráður).
15. Eg veit eitt djór, tað fer millum haga, tað ber sína kliv utan maga; skjótt tað er, títt tað fer, git nú so, ið hvat tað er! (snælda við tógvi á hjólrokki).
16. Krókuti faðir, kúputa móðir, trý börn á báli brenna (höddan, potturin og føturnir).
17. Skjýtur frá sær allan dagin, breiðir á seg um náttina (eldur, logandi um dagin, hirdur um náttina).
18. Reytt leikar undir rassinum svarta (pottur yvir eldi).
19. Inn fer hann treyður, út kemur reyður, klinkar í skallabeinið, ikki er hann deyður (jarnnagli, ið verður smíðaður).
20. Höggur allan dagin og sæst ikki spónur eftir (eygnalok).
21. Rennur allan dagin, og sæst ikki spor eftir (snælda).
22. Tvey mætast um heyg, hvassliga bítast tey (saxur).
23. Deytt ber livandi vitni (bismari).
24. Hin deyði gróv tann livandi upp (klovin tók tann hirda brandin úr öskuni fyri at fáa «lív» ɔ: eld).
25. Sonurin stóð í durunum, tá ið faðirin var føddur (roykurin í ljóaranum, áðrenn eldurin logar í grúgvuni).

Digitized by Google

26. Stendur inni, vaskar sær úti (skíggjastongin í ljóaranum — ella ljóaraskjólið).
27. Fýra systrar standa á einum heygi, allar hyggja ígjögnum eitt eyga (hornstavirnir í ljóarakarminum).
28. Hoppar og skroppar, ber mannabein í maga (bátur).
29. Loypur skjótari eftir rygginum enn hundur kann renna (bátur, skip).
30. Eg veit eina gráa gás, hvít fjöður í hennara hálsi; lót er hon í logni, fødd við ongum korni (seglskip).
31. Eg møtti hundi millum fjarða, var ennisbrattur, trýnsvartur, rivjalangur, búksvangur (bátur).
32. Dartar út, dartar inn, dartar aftur í rassin sín (hurð).
33. Fýra brøður standa á eini túgvu og skjóta hvítar pílar (júgurið á kúgv, sum verður mjólkað).
34. Rassur upp, rassur niður, tíggju draga fýra (genta, sum situr undir kúgv at mjólka).
35. Fýra hanga, fýra ganga, tvey veg vísa, eitt dartar aftast (kúgv, — boppurnar, beinini, hornini og halin).
36. Eg síggi leikarin, men leikarin sær ikki meg (ryssa og nýfolað, blint fyl).
37. Stendur á steini við einum beini, ger seg heitan við tí feita (ovnur).
38. Gapar upp og aftur, ofta heitt, men aldri sveitt (klovi).
39. Upp fyri bakka, niður fyri bakka, tríggjar tenn í nakka (kvísl).
40. Stendur og ikki gongur, hevir lív og ongan anda (urt).
41. Fær staðið í músareiðri, men ikki ligið á oxabási (fjallstavur, fleygustong).

Digitized by Google

42. Gult fer undir rútarfelli, hvítt kemur aftur (korn á kvörn).
43. Etur við eyganum, spýr við liðini (kvörn).
44. Stuttur stakkur dansar, kvarnkallur kvað, eftir kom hin langa slóð — git mær tað! (mylnuspælið, kvörnin og áin).
45. Eg veit eitt hús fult av hvítgásum, reyð leikar mitt í (muðurin, tenninar, tungan).
46. Framman sum spegil, aftan sum dregil, um miðjuna stappað mjólhít (kviðin ketta).
47. Eg veit eitt træ hægst á fjalli við trettan greinum, fýra reiður á hvörji grein, sex fuglar í hvörjum reiðri, hin sjeyndi ber gyltar fjaðrar (árið við mánaðum, vikum og dögum).
48. Hvat er hægsti sumarvöxtur? (vilini í lambinum).
49. Hin deyði bar tann livandi av skóginum (kembukambur í hári).
50. Titilin harði sprakk av skarði; teir sögdu frá, ið ikki vóru hjá (skalvur, ið leyp av bergi niður á eina bygd og drap fólkini; aðrir, sum ikki vóru har staddir tá, sögdu síðani frá).

Digitized by Google

Sagn.

I. Dvörgar.

Dvörgar eru lágir og tjúkkir, skeggleysir, men tó ikki ljótir á at líta. Teir búgva í stórum steinum ella í heygum undir klettum; tílíkir dvörgasteinar finnast víða hvar í oyggjunum. Dvörgar eru góðsligir, men tola ikki klandur nær bústaðinum; tá verða teir illir og fara í vreiði burtur haðani; tí stendur hin stóri dvörgasteinurin í Skúvoy klovin sundir. tí at tveir dreingir, sum har á sinni vóru staddir, bóðu ilt og bardust; tá flýddu dvörgarnir og kluvu steinin. Dvörgar eru bestir smiðir; av teimum lærdu menn fyrst at herða stál í vatni; áður tandu teir jarnið út og smíðaðu tað við at buka tað kalt við hamri. Dvörgatólini smíða sjálv. Dvörgamegin er í beltinum, sum teir gyrða seg við um miðju; fært tú beltið frá dvörgi, er hann fyri einki, og kunna tá leggjast treytir á hann at smíða, hvat maður krevur, og geva dýrgripir fyri at fáa aftur beltið. Undir steinunum, hvar teir búgva, kann ofta síggjast öska liggja, sum er sópað út úr smiðju teirra.

Ein klettur stendur í Gásadali, hvar íbygt er av dvörgum; har inni hoyrast teir stundum smíða. Ein fátækur maður var eina ferðina norður í Tungu og setti upp torv; hann sá klettin opnan og dvörgarnar smíða har inni; hann gekk nærri at hyggja at hesum. Dvörgur kom tá út í dyrnar og segði við hann: »nasa-

Digitized by Google

djarvur vart tú, so fátækur tú ert; tó skalt tú eiga henda knívin», og nú kastaði hann honum út ein knív, ið var so hvassur, at hann beit alt, ið bar við eggina á honum, hvussu hart mundi vera.

II. Huldufólk.

Tey er stór av vøxti, klæðini eru øll grá, hárið svart; bústaður teirra er í heygum, tey kallast eisini «álvar-; ein «álvheyggjur» er í Norðstreymoy sunnan fyri Vík (Haldorsvík). Tey liva sum onnur fólk, rógva út, hava seyð og neyt, sum ganga ímillum onnur neyt í haganum. Huldufólkini kunnu gera seg sjálv og tað, ið tey eiga, ósjónligt fyri menneskjum, og tí sigist ofta um nakað, ið onkur søknast eftir, at «hulda hevir fjalt tað». Tey vilja fegin fáa smábørn, sum ódoypt eru, úr vøgguni og leggja síni aftur í hana, men hesi verða tá býtlingar millum manna. Ofta hvørva smá børn, sum úti ganga einsumøll, og tá er tað huldufólk, sum eru farin við teimum; tey finnast stundum aftur langar vegir burtur frá bygdum og hava tá sagt frá, at stórur maður hevir borið teimum mat, meðan tey hava verið burtur. Huldugenturnar fáa ofta hug at kristnum dreingjum og royna tí at froysta teir og draga teir til sín; ganga teir burtur í haga og eru tystir og móðir, opnast heyggjurin, og genta kemur út at bjóða teimum drekka, øl ella mjólk; blása teir tá ikki froðuna oman av, drekka teir sær óminni, tí í henni liggur gandurin, og har við tøla tær teir, fáa vald yvir teimum og hava teir við sær inn í álvheyggin.

III. Vættrar og vísa Marjun í Ørðavík.

Vættrar eru smáir, fríðir til útsjóndar, góðir andar, sum búgva í húsunum hjá góðum fólki, og undir teirra

Digitized by Google

lívd njóta tey sælu og fáa styrk av teimum, so at alt gongur væl í lag í tí húsi, hvar vættrar eru; sælur er vættra vinur, tí at hann kann hvørki tröll ella huldufólk ella nakar livandi undir jørðini ella á jørðini granda.

Marjun í Ørðavík var komin norðan úr Kollafirði til Suðuroyar og er søgd at hava verið ein av ramastu konum í gandi, sum í minni eru har havdar; hon var hin vitugasta og dúguligasta kona í allar mátar. Hon var fyrndarrík og átti nøgd av neyti og seyði og øllum gódgætum — ei undur í! — vættrarnir búðu hjá henni. Hon hevði á garði sínum ein vitleysan drong, sum hon hevði at akta seyðin av bønum um sumarið, tá ið hann kom inn um garðarnar; men hesin býtlingurin kundi sær einki annað at gera utan sjálvt hetta. Meðan Marjun var á dögum, komu víkingar úr suðurlondum, Turkar, at herja Føroyar; teir komu eisini til Suðuroyar, lendu í Hvalbø og ætlaðu tá haðani suður eftir oy at ræna og oyða alt í hinum syðru bygdunum á sama hátt, sum teir høvdu farið fram fyri norðan. Nú sær Marjun teir koma gangandi suður um háls oman ímóti Ørðavík; men hon ræddist ikki sum hini, ið flýddu undan teimum til fjals og krógvaðu seg í hellir og holur og hongdu svart vadmal fyri; — nej, Marjun sendi hin býtta dreingin við varðhundinum út á bøin og segði við hann, at hann skuldi beita hesa mennirnar úr bønum. Hann hugsaði um ongan vanda, armingin, og fór tí óræddur og kátur at gera hvat bóndakonan beyð honum, so sum hann var vanur. Nú hann kemur rennandi ímóti ránsmonnunum við sínum lítla hundi, sum var tað ikki annað enn nakrir styggir seyðir, sum altíð firraðust undan, tá ið hann kom við hundinum, stóð hin rodna, matmóðirin, undir stovuvegginum og peikaði við hondini ímóti Turkunum. Nú teir síggja, at eitt vesælavætti av dreingi kemur so djarvur ímóti teimum við lítlum hundi, og at ein gomul kelling

Digitized by Google

stendur so trygg undir stovuvegginum, verða teir bilsnir og hugsa við sær, at hesi bæði tó ikki mundu vera so veik, sum tey tóktust at vera fáment, men í loyndum hava tað at verja seg við, sum dýrt kundi koma teimum at standa. So er sagt, at teir tordu ikki fara longur suður á oynna, men snúðust aftur beina leið til Hvalbýjar. Har tóku teir tvær gentur út við sær, sum skyldar vóru við Marjun; og tá ið hon hetta frætti, segði hon, at áðrenn blóð hennara var kalt (ɔ: áðrenn sjeynda ættarlið frá henni var deytt), skuldi tað verða hevnt, og hetta Turkafólkið koma til at standa undir einum kongi úr ðrum ríki.

Marjun í Órðavík hevði góða eydnu við sær í öllum, hon fekst við, og alt gekk henni væl í lag; og tað komst av tí, at teir góðu vættrarnir búðu hjá henni í stórafjósi. Men hon gloymdi heldur ikki at seta eina dyllu við mjólk til teirra, hvörja ferð neytakonur höfdu mjólkað kúnum. Vættrarnir lønaðu henni fyri vælgerning; — ikki var trot á mjólkini, hon fekk undan kúnum, so leingi vættrarnir vóru staddir í stórafjósi; eingin sjúka kom at neytunum og seyðinum, meðan teir vardu tey. Ikki gjördist neytakonum neyðugt at sita úti í fjósi um nætur, um so var, at ein kúgv var væntandi at kálva; — kálvaði hon tá á nátt. lá kálvur ikki í flóri um morgunin; tó at eingin var staddur hjá, men tá ið fjóskonan kom, stóð kálvurin á básinum bundin við silkibandi undir beginum á kúnni, so at hon kundi sleikja hann. Gentan, sum kom út í fjós at ambæta kúnum, mátti tá strax loysa kálvin úr silkibandinum og leggja tað á bitan, og haðani tóku vættrarnir tað so aftur til sín. Marjun var tí góð við vættrarnar, sum gjördu henni so mikið gagn, og hon legði elsta syninum títt og ofta dýrt við, at tað skuldi hann vita, at tá ið hann tók við garðinum sum bóndi eftir henni, at vættrum var gott at hýsa, og teimum

Digitized by Google

skuldi hann altíð geva innivist, og tók hann stórafjós av og breyt niður, mundi tað verða honum og öðrum til meina. Marjun doyði, og sonurin, sum nú varð bóndi í Örðavík, legði ikki lag í, hvat mamman hevði varað hann við, og breyt stórafjós niður. Men tá flýddu vættrarnir, bóðu ilt yvir hann og alt skyldfólk hansara, sum í Örðavík var -- bráðan bana skuldu öll fáa. Sama dagin ið hetta barst til, kom maður gangandi úr Vági norður eftir oy; tá ið hann kom á Mannaskarð, møtti hann eini pinkulítlari konu, sum kom oman av skarðinum, leiðandi tvey evurlítil smábörn hvört við sína hond og triðja hevði hon á bakinum; í tí hann fór um tey, hoyrdi hann hesa konuna siga: »hevnt skal verða, at vit máttum flýggja«. Og hevnt varð; eitt kvöld, ið teir tríggir bræðurnir fóru út at dyrgja suður við landið har í firðinum, breyt flesin undir Tjaldarvíkshólmi á teir og hvölvdi bátin, so teir gingu allir burtur, á bátinum vóru. Marjun átti eisini tríggjar døtur, sum vóru í Örðavík; tær doyðu stutt eftir av eini drepandi landfarsótt, ið gekk har í bygdini. Alt hetta var hevnd frá vættrunum, sum flýddu úr Örðavík.

IV. Marra.

Marra líkist teirri fagrastu gentu, men er tó hit versta tröll. Um nætur, tá ið fólk liggur og svevur, kemur hon inn og leggur seg á tey og trýstir so fast á bróstið, at tey fáa ikki drigið anda, ei heldur rørt lið ella lim. Hon fer við fingrum sínum inn í munnin á teimum at telja tenninar; leivast henni stundir at fáa tær taldar, missir maðurin strax andan og verður lívleysur. Tey eiga tí at royna at fáa marru burtur av sær og reka hana út, og eru tey tá ment at rópa: »Jesus«, má hon flýggja og hvörvur sum skjótast út. Teir tykjast oftа at liggja alvaknir og at síggja marru koma

Digitized by Google

inn í stovuna, fram at seingini og leggjast oman á rekkjuváðina og fara at trilva inni í munninum eftir tonnunum, og kunnu tó einki gera fyri at verja seg ímóti henni. Um kvöldið kann hon vera í stovuni og tó ikki síggjast; men tað spyrst, tá ið tú tekur knív og ballar inn í klút ella sokkaband, sum er tvífalt lagt í helft, og førir knívin tríggjar ferðir í ring um teg av aðrari hondini og í aðra, meðan tú lesur:

Marra, marra, minni,
ert tú her inni,
minnist tú ikki slagið tað,
ið Sjúrður Sigmundarson gav tær
á granarbeinið á sinni?

Marra, marra, minni,
ert tú her inni,
út skalt tú fara,
bera bæði mold og flag
og alt, ið her er inni!

Liggur nú knívurin inni í bugtini á tí tvífalt samanlagda bandinum, tá ið tað er rikið upp aftur, tá er marra inni, og tá má sami atburður vera havdur við knívinum og bandinum at royna at fáa marru út koyrda. Gott sigist tað líkaleiðis at vera, fyri at forða henni at sleppa upp í seingina, at venda skónum soleiðis um kvöldið, tá ið niður verður farið, at hælurin horvir ímóti seingini og framskógvurin frá henni út eftir gólvinum; tá skal marra hava ilt við at sleppa upp í song.

V. Niðagrísur og Loddasar steinur.

Niðagrísur er lítil, tjúkkur og böllutur, sum eitt lítið reivabarn ella stórt noða, dimmóreyður av liti. Hann sigist at vera, hvar nýfødd leysingabörn eru

Digitized by Google

dripin og grivin utan at hava fingið navn. Hann liggur tí og veltist fyri fótum á monnum, at villa teir burtur av leið; sleppur hann ímillum føturnar á manni, gongur maðurin ikki av ári. Í bønum við bygdina á Skála í Eysturoy stendur ein steinur, sum kallast Loddasasteinur; har lá ofta ein niðagrísur fyri fótum á fólki, sum ferðaðist har á myrkri; ein maður, sum gekk har eina ferðina og hevði mein av niðagrísinum, varð illur og segði tá: «hasin Loddasin!», og tá gróv hann seg niður í jørðina við steinin og sást onga tíð aftur, tí tá hevði hann fingið navn.

VI. Gívrinar hol í Sandoy og Tröllkonurnar við Fjallavatn í Vàgum.

a. Fyri vestan Sandsbygd er eitt stórt hol niður í jørðina, sum kallast «Gívrinarhol»; undir tí býr ein gívur. Tað er manna sögn, at maður fór heiman av Sandi og niður á botn á holinum at finna gívrina. Hann kom væl fram sína ferð og sá har yvirvaxna kelling standa og mala gull á eini kvørn; eitt lítið barn sat inni hjá henni og spældi sær við eitt gullkelvi. Kellingin var blind, og tí hætti maðurin sær so spakuliga fram at kvørnini og tók til sín av gullinum, ið hon mól. Gívurin hvørki sá ella hoyrdi nakað til hansara, men kendi tó á sær, at okkurt ilt mundi vera á ferð og mælti tí: «annað hvort er tað músin, ið melur, ella tjóvurin, ið stjelur — ella ruggar henda gamla ikki rætt». Maðurin fór nú frá henni við gullinum, tók gullkelvið frá barninum og slóg tað í heysin; tað fór tá so sárt at gráta. Nú, gívurin hetta hoyrdi, grunaði hon ilt og sprakk á føtur, trilvaði eftir honum um alt hellið, men fann ongan, tí at maðurin var tá longu sloppin upp úr holinum, stigin á hestin og tvísporaði sum skjótast heim við gullinum. Gívurin róp-

Digitized by Google

aði tí sum harðast eftir grannkonu síni, segði henni frá sínum vanda og bað hana hjálpa sær at taka tjóvin. Hon var ikki sein á føtur at renna eftir honum, ginaði tvørtur um vatnið so fast, at fótasporini síggjast enn í steinunum hvørt spor sínuminni vatnið, og kallast tey «Gívrinarspor». Hann var komin so væl framan undan, at langt var ímillum teirra, til tess hann kom á Volismýri, tá var hin gívurin komin honum so nær, at hon náddi at tríva um halan á hestinum, og hon slepti honum ikki, men stedgaði hestinum í ferðini; maðurin koyrdi so hart undir hestin, at hann sprakk fram eitt lop, men halin slitnaði frá, tíat gívurin var fóst á fótum og orkaði at halda ímóti; hesturin datt, og maðurin fram av honum — tá sást kirkjan, og maðurin var bjargaður, og gívurin, sum tá einki vald hevði á honum, mátti við tí skili venda aftur. Enn hoyrist yvir «Gívrinarholi», hvussu hin gamla blinda gívurin melur gull í tí djúpa hellinum.

b. Tvær tröllkonur búgva við Fjallavatn í Vágum: onnur við Tormansgjógv og onnur handan fyri vatnið «á Fjöllum», sum hesin hagaparturin kallast. Onnur teirra var lamin, og hon hevði lagt reyða stakk sín á ein klett at sóla, tá ið ein maður úr Sandavági kom ríðandi har fram íhjá. Maðurin tekur stakkin og fer tvísporandi á rossinum burtur við honum. Nú sær kellingin mannin og stakkin, sum hann hevir stolið frá henni, men lamin sum hon er, orkar hon ikki sjálv at renna eftir honum og rópar tí til tröllkonuna hinumegin vatnið: «hjálp, systir! stíg! stíg stórum!» Hon sum skjótast avstað eftir honum, og hann stórleypandi undan á ryssubakinum. So gekk, til hann kom út í Vatnsbrekku, tá fór bæði hann og ryssan at lúgvast; har í brekkuni rennur ein á, har drukku tey bæði, og hann segði tá: «hetta var mær sálarbót!», og síðani kallast áin Sálarbótará. Alt rann tröllkellingin eftir

Digitized by Google

honum og vann meir og meir inn á hann; tá ið hann var komin yvir um brekkuna, var hon honum so nær, at hon náddi at tríva um stakkin og sleit hann frá honum, tó so at stakkurin skradnaði, og maðurin hevði aðra ermuna eftir; tá sást Miðvágskirkja, og tröllkonan mátti í hesum viðurskiftum flýggja aftur. Men henda stakkarerman var so stór, at hon rökk sundurskorin til altarklæði í öllum fýra kirkjunum í Vágum.

VII. Nykur.

Nykurin býr í vötnum; á botninum niðri í dýpinum hevir hann sítt tilhald; men haðan fer hann ofta á land, og honum er ikki gott at møta; stundum er hann líkur einum vökrum lítlum hesti, sum tykist at vera góður og spakur, og har við lokkar hann fólk at nærkast til sín at klappa honum og strúka honum eftir baki, men tá ið tey tá koma at nerta við halan, verða tey áföst við hann, og tá sleppir hann ongum, men dregur tey við sær til botns í vatninum. Stundum møtir hann fólki í manslíki sum ein prúður unglingi at lokka gentur við sær og lovar teimum gleði og gaman í síni höll, um tær vilja fylgja honum eftir; men fáa tær tá illgruna um, hvör hann er, sum tær eru við at geva seg burtur til, so at tær fáa nevnt hann við rætta navni: »nykur«, missir hann maktina yvir tær og má sleppa teimum og fara einsumallur í vatn sítt. Tað er sagt, at nykurin kann líkaleiðis umskapa seg líkan öllum ferføttum djórum, utan stikulin av vegra ella veðurlambshorni skal hann ikki kunna skapa á seg; men rossi er hann líkur, tá ið hann ikki hevir broytt ham sín, og tað hevir borið monnum til at fáa vald yvir hann við at rista kross á baki á honum, og hava teir tá haft hann til at draga við halanum stórt grót oman úr fjöllum til gerðisgarðar ella hús,

Digitized by Google

sum enn sæst í Húsavík í Sandoy og á Eiði í Eysturoy, og tað stóra grótið, ið har er saman komið, ber vitni um, hvussu sterkur hann er. Á Takmýrum í Sandoy liggur ein stórur klettur, sum teir vildu hava hann at draga til Húsavíkar; men har slitnaði halin, og steinurin stendur har; ein partur av nykarhalanum, sum var áfastur við steinin, er sjónligur á honum enn.

VIII. Marmennil og Anfinnur bóndi í Elduvík.

Marmennil er líkur fólki, men er góðan mun minni í vaxtralagi; fingrarnir á honum eru langir. Hann livir á havsbotni og ger útróðrarmonnum mein við at bíta agnið av onglunum og seta fast í botn, so at teir mega slíta snørini; verður hann krøktur, er hann so handafimur, at hann kann at loysa teymarnar undan snørinum og soleiðis sleppa undan at verða drigin upp undir borð sum annar fiskur og tikin inn í bát. Eina ferðina, ið hann fekst við at gera síni skálkabrøgd á havsbotninum, bar illa til hjá honum, tí hann ætlaði sær at taka um endan á snøri Anfins bónda úr Elduvík at seta fast í botn, men í tí sama brá Anfinnur við og krøkti marmennilin í aðra hondina; við einari hond kundi hann ikki gera seg leysan og fáa teymin loystan av snørinum, og soleiðis var hann drigin upp, krossur ristur á hann og fluttur heim til hús. Anfinnur hevði hann í varðveislu hjá sær í árninum og mátti hvørt kvøld minnast til at rista kross í øll fýra horn á árninum, hvar hann sat; ikki vildi hann eta annað enn ögn. Tá ið farið var til útróðrar, høvdu teir marmennilin við sær, men ikki máttu teir gloyma at rista kross fyri hann, tá ið hann var komin inn í bátin. Róðu teir yvir fiskatorvu, settist hann at læa og spæla í bátinum; kastaðu teir tá niður, treyt ikki at fiska, helst tá ið hann drap fingurin niður í sjógvin. Anfinnur

Digitized by Google

hevði langa tíð marmennilin hjá sær; men ein dagin var nógv brim, tá ið teir flotaðu bátin at fara til útróðrar, og tá var gloymt at rista kross á hann í bátinum; tá ið teir vóru komnir frá landi, smoygdi hann sær út fyri borð, og sum vera mundi sást hann ikki aftur.

IX. Sjódreygil.

Sjódreygil (sjódreygur) sæst eftir sólsetur standa á útskerjum; tá ið menn fara til útróðrar, rópar hann til teirra og biður teir lova sær í bátin; teir hava stundum tikið hann inn og sett hann á bekk at rógva við hinum monnunum; meðan hádimmið er, rør hann minst móti tveimum; so sterkur er hann. Hann kann væl at leggja mið, um ikki er ljóst at tekkja ýtini. Men tá ið liður móti degi, minkar hann og, tá ið sól rísur upp úr havi, vegrast hann burtur í einki. Teir hava rist kross fyri hann, men alt sum meir og meir hevir roðað fyri sól í eystri, hevir hann eymari biðið fyri sær og bønað mennirnar at sleppa sær burtur. Eina ferðina vildu teir ikki sleppa honum, men tá ið sól var upp komin, hvarv hann, og tá lá breiðageislin eftir á bekkinum; tí sjódreygilin sigist at hava skapað breiðageislan av fólki upp á seg, og tí liggur breiðageislin eftir, um dreygurin sjálvur hvørvur. Tílíkar hvørvusjónir eru við honum: tykist hann stundum líkjast manni, stundum hundi; hann er móreyður at liti; hann tútar og ýlur, so tað má hoyrast langan veg; eldur fýkur úr honum, tá ið hann er staddur á landi; hann hevir ikki meir enn ein fót (ella sporl), men kann hoppa langt á honum; sporini hava sæst eftir honum á kavanum. Tá ið hann møtir manni á landi, roynir hann at ota hann út á sjógv.

Digitized by Google

X. Haffrú.

Haffrúgv líkist fólki fyri oman beltið, hevir langt jarpt hár sum kona, hon floytir tað út um seg á sjógvin; tó hevir hon styttri armar. Fyri niðan beltið er hon sum fiskur og hevir sporl og roðslu. Vendur hon sær móti bátinum, tá ið hon kemur upp úr sjónum, verður óveður, og tá ræður um at rógva heim aftur sum skjótast og royna at sleppa undan at sjólátast. Men kemur havmaðurin upp hjá henni, verður gott veður. Haffrúgvin syngur so fagurliga, at menninir verða óðir, tá ið teir lurta eftir sangi hennara, og tí eiga teir at stinga vattatumlarnar í oyruni, tí annars vilja teir í eði og ørviti leypa úr bátinum út á sjógv til hennara.

XI. Sæneyt og hulduneyt.

Sæneyt (ella sækýr) eru lík øðrum kúm til útsjóndar, men mjólka nóg betur; fólk vilja tí fegin hava hesar kýrnar. Stundum hava tær funnust trettándu nátt í fjósum hjá hinum neytunum; verður krossur ristur á bak teirra, verða hesar sækýrnar standandi kvirrar hjá hinum.

Trettándu nátt finnast eisinni huldukýr stundum í fjósunum; men tær vil eingin hava, tó at tær mjólka væl, av ótta fyrr huldufólkunum, sum vildu hevnt slíkt. Hesar kýrnar eru eyðkendar frá sækúnum, tí at tær venda høvdinum upp móti fjalli, men huldukýrnar móti sjónum. Huldufólkini hava mong neyt, sum ganga í haganum hjá hinum neytunum, tó at fólk einki síggja utan síni neyt. Huldukonan í Dali í Sandoy hoyrdist telja kýr sínar: »Eg sat mær í heyggi við Rumlu og Reiggju, har hoyrdi eg Hupulin gella; oman skríða Hákur og Krákur, kenni eg Kinu langs spina, Ýla og Ála, Eskja og Kála, Geita og Grana, Flekka og Fræna; Hildan stjarna er kend fyri mær, Gullgríma og Oxakolla,

Digitized by Google

mist havi eg Grímuna gráu, stystu og lágu — komnar ern kýr okrar allar; stynjandi gongur hon Brynja aftast á hölunum av öllum.»

XII. Dulurin.

Eina ferðina í forðum var hungursneyð í Føroyum: felli hevði verið á seyðinum, kornið var ikki búnað, og einki var at fiska á sjónum. Í Vágum sigist neyðin at hava verið hin stærsta, tí at tað var langt síðani teir høvdu fingið nakað á teim góðu miðunum vestur í havi og víðari á várgrunnunum — ikki eitt æti fiskaðist; — teir royndu at rógva út, men komu særir aftur. Har vesturi gekk nú ein fátækur maður tungur og sorgarbundin og kærdi sína neyð; — hann átti mong smá børn, men visti sær ongar vegir, hvussu hann skuldi fáa ein bita at leggja í munnin á børnunum. Meðan hann nú so gekk í døpurhuga og ráðloysi og klagaði yvir lagnuna, sum var so óblíð, at hann skuldi svölta børn síni í hel og doyggja sjálvur í hungri, metir hann einum huldumanni, sum spyr hann, hví hann tóktist so illa hýrdur og hvat var honum at meini. Vágamaðurin sigir honum nú frá, hvussu illa hann var staddur. Huldumaðurin svarar honum, at synd var í honum, at hann skuldi tola slíka neyð, tí ikki treyt fiskurin, tá ið teir høvdu dugað at finna á hann, og tí vildi hann nú siga honum, hvussu miðið átti at verða lagt: «strykkjur í Dali, túgvan á Harðavölli, áin í tanga — har skalt tú fiskin fanga — tugt jarn og troðið; — hann ið ikki fiskar tá, er feigur.» Men tá ið huldumaðurin hetta hevði sagt, hvarv hann brádliga utan at týða hesi duldu orðini og hesi ókunnigu növnini. Tó legði maðurin sær væl í minni, hvat sagt var, og fór at grunda yvir hetta, og um langt og leingi helt hann seg nökulunda hava fingið skil á, hvar miðið

Digitized by Google

mundi vera; gomul fólk í bygdini kendu növnini og vistu at siga honum, hvar hesi ýtini skuldu finnast. Men nú var eftir at fáa at vita, hví huldumaðurin hevði nevnt «tugt jarn og troðið». Um síðir datt honum tað í huga, at tugt jarn kundi vera meilin á einum boygsli, og troðið jarn kundi vera hestaskógvur; hetta tók hann og gjördi sær onglar av. Tá ið hann nú er liðugur við hetta verkið, manna teir bát til útróðrar og leggja mið so sum Vágamaðurin hevði úttýtt orð huldumannins Hann gav öllum bátmonnunum onglar, sum hann sjálvur hevði smíðað av meiliboygslunum og hestaskónum, og so kastaðu teir niður. Teir vóru komnir á tað rætta miðið, og ikki hövdu teir sitið har meir enn eina góða lötu, fyrr enn báturin var sökkladin av fiski. Teir róðu nú fegnir heim av hesum miðinum, sum enn á dögum kallast Dulurin eftir huldumanninum; hagar søkja menn javnliga enn. Á heimferðini róðu Vágamenninir fram við ein bát, teir ikki kendu, og var tað huldubátur; formaðurin reisti seg upp úr rongini og segði við Vágamannin: «eydnumaður ert tú, væl var týtt, og væl var miðið funnið» báturin hvarv úr eygsjón og sást ikki aftur. Men útróðrarmenninir úr Vágum vóru glaðir at hava nakað at geva konum og börnum tað kvöldið og síðari.

XIII. Gásadalsmaðurin í huldubátinum.

Ikki er fjöruslætt í Gásadali í Vágum; har er bratt berg, fimtan favnar hátt, móti sjónum; Gásadalsbygd liggur tí illa fyrr útróðri, bátur fær ikki staðið undir berginum fyri brimi um veturin, teir kunna tí ikki hava stóran bát standandi, av tí at drátturin upp í bergið er tungur og ringur, og Gásadalsmenn hava tí haft útróðrarbát til havróður í felag við teir í Bø og vanir at rógva út við teimum.

Digitized by Google

Ein maður úr Gásadali fór eina náttina í góðum útróðrarlíkindum heiman ífrá til gongu eystur á Akranes, hvar Bíggjarmenn skuldu leggja at landi og taka hann inn í bátin. Tá ið hann kom eystur um Skarðsá, sá hann bát rógva inn at Akranesi; hann vildi ikki, at teir skuldu dvöljast leingi eftir sær, og tók tí at renna hart oman til teirra. Hann sá nú, at sjey menn vóru á bátinum, og at sessur stóð leysur fyri honumá einum bekki; tó tekti hann ikki menninar, tí at dimmið var ikki tá meir enn farið at lætta. Gásadalsmaðurin hevði ongan illgruna á nökrum, men hugsaði, at alt var so sum tað átti at vera; hann var kvikur at springa inn í bátin, og teir lögdu strax frá landi. Maðurin settist á bekkin, ið hann var vanur at sita á og legði út árina; men nú hann hyggur um seg, kennir hann ongan mann á bátinum og grunar tá, at tað eru huldumenn, hann er komin ímillum; tó lætst hann vera óræddur og rør dúguliga sum hinir. Teir fara norður um oynna út á Ravnamúla, eitt mið, sum Vágamenninir fyri vestan plæga at rógva út á. Huldumenninir egndu og kastaðu niður, men Gásadalsmaðurin sat stillur og tagdi, tí snørið hevði hann borið við sær úr dalinum, men onglarnir hingu í Bø, og einki átti hann agnið. Formaðurin á bátinum spyr hann nú, hví hann ikki kastar niður; hann svarar: «eingin er krókurin, og eingin er bitin.» Huldumaðurin fekk honum strax bæði ongul og agn, og onglarnir vóru ikki meir enn komnir niður at botni, fyrr enn hann kendi og dró ein stóran fisk; tá ið hann var liðugur við at sløga hann og legði hann niður í bátin, tók formaðurin og markaði hann, og so var hvör fiskur, sum hann dró, markaður. Tá ið teir høvdu fingið upp í bátin av góðum fiski, róðu teir heim aftur og lögdu at landi á Akranesi í sama staðinum, hvar teir høvdu tikið Gásadalsmannin inn. Av tí hann hevði sitið um dagin í sjalvdráttri, blakaðu

Digitized by Google

teir hvönn fisk á land, sum teir höfdu markað. Nú hann er komin á land og hevir tikið við veiðu síni úr huldubátinum, ansar hann fyrst, at hann hevir gloymt knív sín eftir í bátinum; hann rópar tá til teirra: »hvast við lær stendur eftir.» Huldumaðurin treiv um knívin og blakaði eftir honum, men hann rakaði hann ikki; hann rópaði tá: »bannaður verði tú, eydnumaður ert tú». Teir lögdu nú aftur frá landi, men huldumaðurin segði nú: »hundur vart tú, at tú segði mær ikki takk fyri bátin». — Ikki er gott, tá ið huldufólk er nær á sjógv ella á landi (og hvör veit tað?), at nevna »knív, svörð, öxi, agn, royk» o. s. v. við réttum navni utan við öðrum orðum, sum »hvast, biti, húsaskýggj» og tílíkt. Ei heldur er gott at takka huldufólki, um tey gera nökrum ein beina, tí tá fáa tey kraft at gera manni mein.

Sagnir, sum líkjast hesari, ið nú er sagt frá, ganga um ein mann á Strondum og annan á Eiði í Eysturoy, sum báðir róðu út við huldubáti, og er sagt, at hesin seinni róði út við honum allan veturin.

XIV. Huldukonan í barnsneyð.

»Norður í heyggi» við bygdina á Eiði í Eysturoy er íbygt: — har búgva huldufólk sum víða hvar í öðrum stöðum. Eina ferðina sat ljósmamman á Eiði Elseba frammi á löðugarðinum og rørdi fleytir. Sum hon best situr og letur tirilin renna sum skjótast at fáa fleytirnar fastar og at vaxa væl í dylluni, kemur ein hundur at henni, er næskur og vil sleikja av mjólkini. Hon kennir ikki hundin og vil koyra hann burtur frá sær, men hann er treiskur og vil ikki fara undan hóttum hennara; — hon ætlar sær tí at rýma og fara inn til sín við mjólkini, hundurin eltir hana, og tá ið hon kemur at durunum, stendur ein huldumaður har fyri

Digitized by Google

henni og biður hana koma við sær at hjálpa konu síni, sum var farin í gólv og lá í barnsneyð. Hon fylgir honum nú norður í heyg og var har alla náttina; — huldumaðurin bant fyrir eyguni á henni, tá ið hann leiddi hana norður í heygin. Nú hon kemur aftur um morgunin, fara fólk at forvitnast um, hvar hon hevði verið um náttina, og hvat hon hevði hafst at, men hon svaraði einki annað enn: «vænur var grúkurin, ið føddur var í nátt». Hann lovaði Elsebu lukku í tíggjunda lið, tí at hon hjálpti huldukonuni úr neyð; Hanis í Búrstovu á Eiði er sætti maður frá henni. — Eina ferðina eftir hetta vóru Eiðsmenn á fjalli at taka skurð, og maður Elsebu var ein av rakstramonnunum; meðan fjallmenninir savna seyðin hvör á sínum stað, sleppur lamb úr gonguni hjá honum, og hann rennur eftir tí. Nú møtir hann huldumanni, sum í ilsku sigir við hann, at hevði hann ikki ligið við liðina hjá Elsebu um náttina, skuldi ilt verið honum fyri, tíat hann hevði gingið yvir tekjuna hjá teimum.

XV. Sitja á kjörbreyt.

Vilt tú verða ríkur, skalt tú gomlu trettándu nátt ganga út at sitja á kjörbreyt, hvar fýra vegir ganga á kross, og ein av teim skal vísa at kirkjuni. Tú skalt taka grátt kálvskinn og hvassa öx, leggja skinnið undir teg á breytina, so at halin á skinninum er vendur móti kirkjugötuni, men andlit títt skal venda burtur frá henni. Tú skalt tá setast at brýna öxina, og hvat ið verður talað til tín, skalt tú ikki siga annað enn: «eg kvöki, eg kvöki»; hvussu illa leikar um báðar liðir á tær, skalt tú ikki líta upp úr, utan stara fast niður í öxina. tí annars verður ilt av tær, og tröllini taka teg. Tá ið líður at miðnátt, koma tröllini tysjandi úr öllum ættum, drassandi gull og dýrar gripir, sum tey

Digitized by Google

laða utan um teg í stórum dungum og sýna tær alt hetta góða at royna at fáa teg at kveita upp undan; so fara tey at tala til tín, skelkja og gálva og havast við allar atburðir. Men hava nú tröllini hvörki kunnað lokka teg at renna eyguni at gullinum, sum tey lögdu hjá tær, ella rætt teg til at hyggja at teimum sjálvum av ótta fyri teimum, ella fingið teg til at svara teimum aftur, so tríva tey um halan á kálvskinninum at draga tað burtur; — tá ræður um at vera heppin og og við öxini högga halan av aftan fyri bak, tó so at einki skarð kemur í öxina. Lukkast tær hetta, ert tú eydnumaður; tí tá hvörva tröllini hvört í sína ætt, og tú fært tá allar dýrgripirnar og alt gullið, ið hjá tær var lagt; men lukkast tær ikki hetta, fáa tröllini vald yvir tær, og tú kemur tá ikki heilur aftur úr hesari ferð.

XVI. Sigursteinur.

Sigursteinur er góður at hava at ganga við uppi á sær, tí tann maður, ið hann hevir, fær altíð sigur, hvar hann er staddur í víggi, honum verður einki at meini, hvar hann ferðast, hvörki av fólki ella tröllum, men eydnan fylgir honum, alt gongur honum eftir vild, og allir hava tokka til hansara. Ei er tí at undrast á, at menn vilja gjarna hava ein tílíkan stein, sum ber so nógv gott við sær; men eingin maður veit, hvar hesin dýri steinur er at finna; men ravnurin veit tað, og nú skal siga frá, hvussu tú skalt fáa ravnin at fara eftir sigursteininum og geva hann frá sær.

Tað er manna sögn, at ravnur troðast í torra, verpur í gø og klekir í einmánaði. Tá ið ravnur nú hevir vorpið, skal maðurin fara upp í hamarin ella gjónna, hvar ravnurin hevir reiðrið; har má hann sita fjaldur og ikki lata ravnin vita av sær og bíða kvirrur,

Digitized by Google

til tess at ravnurin flýgur av reiðrinum. Tá tarvast manninum at vera skjótur at sleppa at reiðrinum, taka eggini, harðkóka tey og fáa lagt tey aftur í reiðrið, áðrenn ravnurin kemur heim aftur, so at hann grunar einki ilt; — kvikur má hann vera, ið hetta skal útinna. Ravnurin kemur tá aftur í reiðrið og legst á eggini; men tá ið hann hevir ligið væl út um klekingatíð, fer hann at verða ótolin, tí at hann sær, at einki er enn brostið fyri nev, og honum leiðist um síðir liggja longur. Nú tekur hann tey ráð at fara at leita sær eftir sigursteini at leggja í reiðrið hjá eggjunum at fáa klakt tey til ungar; men maðurin má vera staddur har um vegir og annaðhvørt skjóta ravnin og taka steinin úr nevinum á honum, ella lata hann leggja steinin hjá eggjunum og tá koma óvart á hann, áðrenn hann hevir fingið fullklakt hesi kókaðu eggini; tí tá fer hann burtur aftur við steininum hagar, hvar hann fekk hann.

XVII. Risi og Kelling.

Norðan fyri bygðina á Eiði ytst í flógvanum, sum er millum Eysturoyar og Streymoyar, standa framman fyri landi tveir stórir drangar, sum kallast Risi og Kelling, hin ytri og hon innari landinum, og har er rætt sund ímillum teirra, tá ið kyrt er. Um hesar drangarnar er søgnin, at einusinni ætlaði Ísland at flytja Føroyar norður til sín og sendi tí ein stóran risa og konu hansara at fáa tær fluttar har norður. Tey komu bæði at ti ytsta berginum, sum kallast Eiðskollur og longst ímóti útnyrðingi. Risin varð standandi úti í sjónum, meðan kellingin fór upp á kollin at fatla byrðina, hann skyldi bera og skúgva hana fram á hann. Fyrsta tak, hon tók, var so fast, at «Ytri Kollur» skradnaði frá; hon royndi tí at fáa fetilin

Digitized by Google

fastan í einum øðrum stað á kollinum, men ikki vildi bera í lag hjá teimum; — grundvøllurin var fastur, og oyggjarnar ikki lættar at flytja. So er sagt, at enn stóð kelling uppi á kolli, tá ið dimmið tók at lætta; — tey ræddust dagin, og hon fór tí sum skjótast oman til risans, sum stóð í sjónum og bíðaði eftir henni; men ovleingi høvdu tey drálað, tí í sama bili, tey funnust undir kollinum og skuldu vaða leið sína norður aftur til Íslands, risin undan og kellingin aftaná, tá reis sól úr havi, og tey gjørdust tí bæði til steinar, og standa nú og líta ímóti Íslandi, men sleppa ongan veg.

Aðrir siga, at tey voru send at fáa korn úr Føroyum, av tí kornneyð var heima í Íslandi; tað sæst, að kellingin hevir sum knýti ella posa á baki.

XVIII. Kópakonan.

Kópar eru av fyrstu tíð komnir av fólki, sum hevir sjálvt stoytt sær oman og forkomið sær í sjónum. Eina ferð á hvørjum ári, og tað er á trettándu nátt, sleppa teir at lata seg úr bjálvunum og eru tá líkir øðrum menneskjum; teir hava tá til gamans at dansa og spæla á manna vísi á hellunum í fjøruni og inni í látrunum.

Nú gongur søgnin, at ein drongur á sunnara garði í Mikladali hevði frætt hetta, at kóparnir komu saman trettándu nátt í einum látri stutt frá bygdini. Hann fór tí um kvøldið har oman at forvitnast um, hvørt tað mundi vera satt ella ikki, ið sagt var frá hesum. Hann krógvaði seg undir einum steini framman fyri látrinum; eftir sólsetur sær hann fult av kópum koma svimjandi hagar; tá ið teir vóru komnir á land, fóru teir úr húðunum og løgdu tær frá sær har á helluna í fjøruni, og líktust teir nú rættuliga øðrum fólki.

Digitized by Google

Mikladalsdrongurin hevði gaman av at hyggja at hesum undan klettinum, hvar hann lá fjaldur; nú sær hann eina tá fagrastu og fríðastu gentu koma úr einum kópahami, og honum rennur strax týður til hennara, og hann ansaði tí væl eftir, hvar hon legði ham sín har stutt frá honum. Drongurin fer nú loyniliga hagar, tók húðina til sín og fjaldi seg so aftur undir steininum. — Kóparnir dansaðu og stuttleikaðu sær alla náttina; men tá ið tók at lýsa av degi, fór hvör aftur í sín ham. Men kópagentan, sum áður var nevnd, fann ikki húð sína aftur og gekk og søknaðist eftir henni og fór at láta illa og gremja seg eymliga, tí at tá var náttin umliðin og komið um sólarris; men fyrr enn sólin reis úr havi, fekk hon tev av húðini hjá Mikladalsdreinginum og mátti tí leita til hansara eftir henni; hon bað hann nú so bønliga og við nýtum orðum geva sær aftur hamin, men hann vildi ikki lurta eftir henni og fór niðan kleivina til hús, og hon mátti fylgja honum eftir húðini, ið hann bar við sær. Hann tók hana nú til sín og livdu tey væl hvört hjá øðrum sum onnur hjún. Men altíð mátti hann vera varur um ikki at lata hana sleppa at húðini; hann goymdi hana tí í kistuni, læsti ramliga fyri og gekk samt við lyklinum á sær. Ein dagin var hann útrógvin, og sum hann sat har úti á havinum og dró ein fisk, kom hondin at bera við beltið, hvar lykilin var vanur at hanga; tá varð honum dátt við, ti at hann ansaði nú fyrstani eftir, at lykilin var gloymdur eftir, og hann rópaði við sorg og súr: »í dag verði eg konuleysur!« Allir drógu upp og settust við árar at rógva sum skjótast heim aftur. Tá ið Mikladalsmaðurin kom inn til sín, sær hann, at konan var horvin, men børnini, tey áttu saman, sótu kvirr eftir; fyri at einki skuldi verða teimum at meini, meðani tey vóru einsumøll inni, hevði hon slókt eldin á grúgvuni, goymt knívar og alt hvast undir lási. Tá ið

Digitized by Google

hon hetta hevði gjört, var hon lopin oman til strandar, farin í húðina og hevði kastað sær í sjógvin. Hon hevði funnið lykilin, tá ið maðurin var farin til útróðrar, læsti upp kistuna og sá har hamin liggja og kundi ikki stýra sær longur; haðani er orðtakið komið: «kann ikki ráða sær heldur enn kópur, tá ið hann sær húðina». Í tí sama hon leypst á sjógvin, kom brimilin, sum áður hevði lagt saman ástir við hana, upp við líðina hjá henni, og svumu nú tey bæði haðani; — öll hesi árini hevði hann ligið har og bíðað eftir opnu síni. Tá ið børnini, hon átti með Mikladalsmanninum, komu oman í fjøruna, sást kópur standa fyri landi og hyggja at teimum, og allir hugsaðu, at tað mundi vera hon móðir teirra. Soleiðis lupu mong ár fram eftir, at einki er at siga frá bóndanum á sunnara garði ella børnunum við kópakonuni. Men so varð eina ferðina, at Mikladalsmenn ætlaðu sær á látur at sláa kobbar, og náttina framan undan, kom kópakonan í dreymum fyri bóndan og sigir við hann, at um so varð, at hann fór á látur við hinum, tá skuldi hann vita, at ikki máttu teir drepa brimilin, ið stóð framman fyri látrinum, tí at tað var maki hennara, og tveimum kobbahvølpum, sum lógu innast í látrinum, máttu teir eira, tí at tað vóru synir teirra, og segði hon honum frá, hvussu teir vóru litaðir. Men bóndin gav ikki hesum dreymi gætir, hann fór við hinum Mikladalsmonnum á látur, og teir drupu allar kóparnar, ið inni vóru. Við býtið fekk bóndin í sín lut brimilin allan, lállur og fitjur av hvølpunum. Til nátturðar høvdu tey kókað høvdið, lállurnar og fitjurnar, og tá ið var upp úr lagt, hoyrdist brestur og mikið brak, og kópakonan kom tá sum tað ljótasta tröll inn í roykstovuna, snoddaði í trogunum og rópaði av illum huga: «her liggur hánæsaður av kalli, hond Háreks og fótur Fríðriks — hevnt er og hevnt skal verða hjá Mikladalsmonnum, og skulu

Digitized by Google

sumir sjólátast, og sumir falla fyri björg og bláar skorir, og skal tað halda við, til tess so mangir eru burturgingnir, at teir kunna halda hvör annan í hond og fevna um alla Kallsoy. Tá ið hon hetta hevði sagt, fór hon út aftur við miklum gnýggi og duni og sást ikki meira. — Ikki hevir verið so sjaldan tí verri at frætta skaðatíðindi úr Mikladali, at menn eru fallnir í björgunum, tá ið teir hava farið til bjargar at fygla ella fleyga ella verið á fjalli eftir seyði; — talið hevir ikki verið fullt enn, so at teir, sum burtur eru gingnir, rökka at fevna um Kallsoy.

Við Skálavík í Sandoy er látur, sum eitur í Blá-fellsskúti, og um tað er sama sögnin, sum her framman undan er sagt frá. Tróndur og Niklas, faðir og sonur, vóru fyrstir menn, sum reistu búgv har í býlinginum á Hamri. Demmus (Nikodemus), sonur Niklasar fór trettándu nátt á látrið, tók hamin, sum ein vökur opna hevði smoygt sær úr, fór heim við kópahúðini, og opnan elti hann (aðrir siga, at pápi Demmusar bar kópakonuna heim). Hann læsti húðina í kistuna og hevði lykilin fastan í buxukvarðanum. Ein dagin var hann á útróðri og var farin í aðrar brøkur, og hevði ikki minst at flytja lyki in yvir í tær, og so varð hann konuleysur; tá ið hann kom heim av havi, stóð konan sum kópur við skersoddan úti fyri bygdini. Har í Skálavík nevnast menn, sum telja ættarlið frá kópakonu.

XIX. Óli rami og Tórur rami.

Áður í fyrndini var í Gásadali í Vágum ein risi, sum er nevndur Tórur rami, og í Mikinesi búði um somu tíð ein maður, sum er kallaður Óli rami. Tórur dalbúgvin ætlaði at drepa Mikinesbúgvan og at vinna oynna til sín; hann fór tí upp úr dalinum á Líraberg og sprakk haðani um fjörðin út í Borgargjógv á Borgar-

Digitized by Google

dali eystast á Mikinesi; fótasporini standa eftir honum í klettunum báðuminni har, sum hann hevur lopið. Mikinesbúgvin hevði setur vesturi á oynni; Tórur hevði tí langa leið at ganga yvir dalir og fjöll, áðrenn hann fann hann; men leiðin var ikki drjúgv hjá honum, við sínum longu beinum fetaði hann ringan vestur um. Tá ið hann kom ginandi oman eftir hamrinum, sá Mikinesbúgvin hann, og ótti fell á hann, tí hesin stóri risi var øðiligur at líta. Hann sprakk tí á fetur og rann undan, sum skjótast hann kundi, vestur eftir oynni; men sum hann var komin vestur um rógvuna, var ikki langt ímillum teirra. Hjartað fór tí at kippast upp í háls á Óla og hann tók at óttast hart og rópaði neyðarrópið: «rivni gjógv!» og tá varð, at Mikineshólmur varð leysur frá oynni, og sundið kom ímillum; tað er sjónligt í berginum báðuminni, at hólmurin og oyggin hava verið áföst áður; hvar holur eru í öðrum berginum, standa klettar út úr beint yvir av í hinum berginum. — Nú risin sær hotta, meir enn tjúgu favnar breiða gloprið, fyri sær og hólmin losna frá, rópar hann: «rivni, hvat ið rivna vil, eg loypi eftir». Hann gleivaði yvir um, og har úti á hólmin fóru hesir báðir nú at berjast, av tí at Mikinesbúgvin sá, at eingi onnur kor vóru at velja enn at halda ímóti risanum og royna mátt og megin. Teir glímdust hart og leingi og grópaðu jörðina upp um öklar; — tað eitur «í Trakki», og ikki hevir vaxið gras har síðani, tó at allur hólmurin annars er alloðin í síðum grasi ovast frá eggini og oman til sjóvarklettarnar. Um langt og leingi feldi Mikinesbúgvin risan á knæ, sleit annað eyga út úr honum og hótti at drepa hann. Men risin vildi ikki missa lív og fór nú at biðja fyri sær og lovaði Óla trý sjaldsom ting, vildi hann geva honum lív og grið. Tað fyrsta, ið risin vildi geva fyri at loysa seg undan bana, var ein stórhvalur, sum á hvörjum ári

Digitized by Google

skuldi koma í Hvalagjógv har í Mikinesi; annað var tað, at eitt stórt træ skuldi reka upp í eina gjógv, sum er stutt frá hinari og kallast Viðarhellisgjógv; og tað triðja var ein fuglur, sum ikki skuldi setast ella eiga á nakrari aðrari oyggj í Føroyum utan á Mikineshólmi. Men hann legði tær treytir við gávunum, at eingin, sum í framtíðini búsettist har á oynni og vildi njóta gott av teimum, mátti lasta ella spotta tær. Mikinesbúgvin gekk undir hesi vilkor og tók við tilboði Tórs; so samlíktust báðir og livdu saman alla ævi sína. Vestast á oynni, á róukollinum úti við hólmin, vóru teir settir hvör í sín heyg, tá ið teir doyðu; enn á dögum kallast annar heyggjurin Óli rami, sum er norðari, og har er Mikinesbúgvin grivin; annar eitur Tórur rami, hvar Dalbúgvin er grivin.

Væl helt risin tað, hann hevði lovað; hvört ár umhoyna kom hin stóri hvalurin í Hvalagjógv, men nú kemur hann ikki longur, tí at Mikinesmenn gloymdu, at teir máttu ikki siga nakað ilt um hann, og so hildu teir spott at honum, tí at hann hevði ikki meira enn eitt eyga («döglingur»), og teir lastaðu hann, tí at teir fingu lívsýki, tá ið teir ótu tvöstið, — so hvarv hvalurin og kom ikki aftur. — Træið kom um várið, men tað fór skjótt sama veg sum hvalurin, tí at teir lastaðu tað, at tað var skeift og rangviðað, og teir bóðu ilt fyri tí, tí at teir máttu brúka tað hvört ár til at byggja bønhús; men bønhúsið tók hvört vár niður av vindi, tá ið rekaviðurin kom, og førdist út av berginum — teir tóktust sær tí einki gagn hava av hesari gávuni, og so hvarv hon. Fuglurin, sum var tað triðja, ið risin hevði lovað, var súlan; hon kom í stórum flokkum í røkurnar í hólminum og á drangarnar hjá honum; men súluna vil eingin Mikinesmaður lasta ella spotta, at teir ikki skulu missa hana, tí hon er góður styrkur hjá teimum, sum sita í brimstöð og sjaldan

Digitized by Google

sleppa á sjógv til útróðrar; um so er, at nakar av meginlandinum kemur út til Mikines og lastar súluna, at illur roykur gongur av fjøðrunum á henni, ella annað tílíkt, bøtur Mikinesmaðurin, sum slíkt hoyrir, um tað og sigir: «góður fuglur er kortini, og háborin fuglur, sum sigir «træl» (so ljóðar mál hennara) við hvønn mann». Men ikki setist súlan á land í nakrari aðrari oyggj enn á Mikineshólmi, utan so er, at hon er feig, og tó sæst hon fljúgva víða hvar um firðirnir oyggjana millum. Súlan søkir hólmin um Pálsmessu og er so í berginum til út við Mortansmessu, tá ið ungarnir eru vel floygdir; hon er tá fyrra partin av vetrinum burtur.

XX. Skógir í Føroyum.

Føroyar vóru í fordum skógvaxnar; har finnast tí enn í jørðini stórar viðjur (trærøtur) í mógvinum á torvheiðunm, innan í steinkolinum síggjast tjúkkar greinar og leyvsbløð; tílíkt ber prógv um, at viður hevir vaxið har áður, men nú er alt sokkið niður í jørðina. Søgn er, at meðan Ólavur hin heilagi ráddi í Noregi, fóru sendimenn úr Føroyum á fund hansara. Hann segði við teir, at honum tókti skattin vera ovlítlan, sum gekk út til sín av oyggjunum; spurdi hann teir tí, hvat ið vóx í Føroyum. Sendimenninir greiddi illa frá, søgdu, at har var einki utan grót og skursl, mýrar og lyngur. Tá ið kongur hetta hoyrdi, rópaði hann: «so verði, sum frá er sagt! vendi tað niður, sum omaná hevir verið, og vendi tað upp, sum niðri hevir verið!» Tá sukku skógarnir niður í jørð, og fyri tær fríðu fløturnar komu mýrar, eyrvikur og grót. Tí eru oyggjarnar nú so vornar. Blágrýtisstólparnir í einum hamri á Mikinesi líkjast trøum; — tað sigist at vera trø, sum vóru umskipað til stein, tá ið Ólavur

Digitized by Google

kongur segði: »so verði!» við sendimenninar, sum sögdu honum, at eingir skógvir vuxu í Føroyum.

XXI. Svínoy.

Tað er manna sögn, at Svínoy sum aðrar av oyggjunum var flotoy av fyrstu tíð. Hon kom upp fyri norðan, men sást sjaldan av fólki, tí at hon førdi sum oftast toku við sær, og var sjálv huld í mjörka. Nú skal sigast frá, hvussu til bar, at hon varð föst oyggj. — Í bygdini á Viðareiði í Viðoynni áttu menn eina súgv, men ongan gölt, og tó var súgvin kviðin á hvörjum ári og átti grísar. Allir undraðust mikið á hetta, og kundu ikki fáa skil á, hvussu hetta bar til. Fólk sögdu nú, at tey hövdu saknað hana stundum úr bygdini, men at hon tó altíð var komin skjótt aftur. Ein dagin fór hon kviklega eystur í ígjögnum bygdina og yvir um eið móti Eiðsvík. Ein kona fekk fatir á henni og bant lyklakippu upp í halan á henni; súgvin fór á sjógvin og svam frá landi. Nakað eftir hetta síggja menn á Viðareiði oyggj koma undan sunnanvert á eiðinum; teir manna sum skjótast út bát og rógva at oynni, og nú kundi teir bæði finna hana og lenda á henni; tá ið súgvin hevði borið jarn út á hana, festist hon, og strax lýsti í mjörkanum, sum hevði ligið um hana, og har hevir hon ligið síðani. Men teir kallaðu hana Svínoy, av tí hon var full av svínum, tá ið teir komu út á hana, og svín hevði fest hana í botn, so at hon ikki var flotoy longur; men úti á henni var tað, at Viðareiðssúgvin hevði søkt sær brund.

XXII. Mikines.

Mikines hevir eftir manna sögn verið flotoy. Ein maður í Sörvági, sum javnliga róði út, ræddist illa

Digitized by Google

stórhvalirnar úti á havi, og av tí hann ikki átti bævur at styggja teir burtur við, hevði hann til tess tarvsmykju, sum hann kastaði í sjógvin, tá ið hvalir vóru nær staddir bátinum. Nú hann situr úti á havi og rekur fyri vestan Vágar, sær hann stóra oyggj koma undan úr tokuni; allir draga upp og rógva sum skjótast at oynni. Sörvágsmaðurin, ið fyrstur hevði borið eyga við hana, kastaði mykjuna upp á eitt nes, sum teir komu at, og steig so á land sjálvur; tá festist oyggin av mykjuni, ið blakað var upp á nesið, og av tí sigist oyggin at hava fingið navn Mykjunes. Aðrir nevna hana Mikines av tí mikla nesinum eystast á oynni, sum eitur Núgvunes.

Í öðrum frásögnum er sagt, at eina ferðina var ein risi, sum vildi búgva í Føroyum, men tær oyggjar, sum honum líkaði best, vóru ovsmáar, og tí ætlaði hann at leggja fleiri saman. Fyrst kom hann til Kolturs og legði hana, hvar hon liggur nú. So fór hann til Skúvoyar, at draga hana áfasta við Koltur. Men Skúvoyingar spurdu hann, um tað var álvara, at hann vildi búgva í teirri oyggj, sum Kálvur lítli hevði átt. Nú risin hetta hoyrir, at ein kálvur hevði átt Skúvoy, vildi hann ikki hava hana og takkaði teimum, at teir höfdu sagt sær frá hesum, gav teim stórar gávur aftur fyri og fór so haðani. Fyri norðan landið fann hann nú eina stóra oyggj, sum honum tókti vera góð hjá sær at búgva á; hann førdi hana tí suður eftir havinum, men tá ið hann kom fyri vestan ábeint Vágar, var hann ikki mentur at fáa hana longur. Hann lá um eina viku og kýttist at fáa oynna suður til Kolturs, men ikki bar til hjá honum longur at flytja hana, hann kundi ikki vika hana úr staði. Illur í huga mælti hann tá: «fjör mítt, fjör mítt, hevði eg fingið oynna upp fyri, fekk eg væl hesa undir kav;» tí ongum öðrum unnaði hann oynna Mikines at búgva á enn sær

Digitized by Google

sjálvum. Enn á dögum sigast menn stundum at hava sæð eina oyggj fyri norðan Vágar; há fjöll eru sjónlig á henni, djúpir dalir og hvítir fossar; helst er tað Sörvágsmenn, sum hava sæð hana grant ofta, tá ið teir hava verið burtur í haga at rækta seyð har, hvar norðurhavið er haft í eygsjón. Ei er tí at undrast á, um Mikinesmenn eru í döpurhuga, tá ið tíðindi berast út til teirra, at onkur aftur hevir sæð hesa oynna; — hvör veit, um risin livir ikki enn og kann søkkja Mikines í kav fyri at fáa oynna fyri norðan flutta suður og festa, hvar hann vil hava hana at vera?

XXIII. Eiriksboði.

Stutt frá Tindhólmi er ein boði, sum kallast Eiriksboði; hann er uppi stundum, tó at tað kann vera dýrdarverður og sjóslætt; helst brýtur hann ímóti terra, hita ella hörðum kulda. Um henda boðan hövum vær søgnina, sum her skal sigast frá.

Tveir brøður, Símun og Eirikur, áttu alla jörðina, ið liggur við bygdina í Bø í Vágum; eina systur áttu teir, sum var gift við bónda í Húsi í Miðvági. Teir báðir kundu ikki koma til sættis um at býta jörðina ímillum sín; teir skuldu tí fara til lögmans at láta hann skifta ímillum teirra. Ein dagin var Símun á útróðri, men Eirikur sat meðani heima og bryndi öxina. Um kvöldið, ið útróðrarbáturin leggur at landi, fer Eirikur skundiliga oman í fjöruna til teirra og sigir við Símun, at nú skuldi hann fara sum skjótast við sær til lögmans at fáa skil á jarðarbýtinum og arvinum. Símun sigir seg vera bæði svangan og tystan og hava neyðugt at fara í onnur klæði; men Eirikur vildi ikki lurta eftir nökrum, at hann skuldi bera seg undan at fara strax, nú ið sær bar til at gera hesa ferð. Símun eftirlíkaði honum nú og fór við honum; hann var

Digitized by Google

tystur og legðist at drekka úr ánni, ið rennur oman Skatagjógv ímillum Bíggjar og Sörvágs; — Eirikur tekur nú öxina og höggur höfdið av bróður sínum. Eirikur fer tá til gongu yvir um Vatn (Sörvágsvatn) og til Miðvágs. Tá ið hann kemur rennandi móti býlinginum í Húsi, sær systirin hann og fer út at spyrja hann, hvönn partin av jörðini fell í lut Símunar; hann svarar, at tað var tann parturin, ið næstur er kirkjugarðinum. Hann sprakk so haðani til Sandavágs; ein bátur stóð har á sandinum, Eirikur orkaði ikki at draga hann, men bar ymsar skutir fyri og fekk so flotað bátin á sjógv. Systirin grunaði væl á svarinum, Eirikur gav henni, at hann mundi hava dripið Símun, og hon bað tí mann sín fara at hevna deyða hans. Bóndin fór við öxi í hendi eftir Eiriki, men tá ið hann kom oman á sandar, hevði Eirikur skotið frá landi; hann kastaði tá öxina út eftir Eiriki, men hon kom í stavnin og gjördi ikki manninum skaða. Eirikur fór nú til bispins í Kirkjubø at lýsa víggið, og bispurin lovaði, at drápið skuldi vera honum fyrigivið, tá ið hann gav kirkjuni góðar bøtur og bispinum ein feitan oxa um árið; — hetta læt biskupurin alt skera á eitt trækelvi, at nú var síðsti og efsti sallur útslættaður eftir Símun í Bø. Tá ið Eirikur hevði givið bøturnar, ið á vóru lagdar, fór hann vestur aftur fyri öll Vágabjörgini; tó at tað var ein hættilig ferð hjá einum manni at fara, hevði hann tó eydnu til at koma ígjögnum harðan streymasjógv og höga aldu tann langa vegin. Hann var nú komin inn um Dragasund á deyða vatnið og á tann slætta sjógvin innan fyri drangarnar og Tindhólmin og sá nú bygdina í Bø og alla jörðina frá fjalli og til fjöru, sum hann nú átti einsumallur; hann helt seg nú vera slopnan úr öllum vanda, tók kelvið upp og fór fegin at lesa, hvat á tí stóð; — nú, tóktist honum, var fyri ongum at ræðast. Sum hann nú best sat við

Digitized by Google

hesum tonkum og hugsaði ikki um at lova og takka Gudi, sum hevði ført hann yvir havið, ella biðja hann tilgeva sær drápið, tá reis aldan frá grunni, og ein boði kom upp, sum ikki hevði brotið áður, hvølvdi bátin og dró Eirik til botns; síðan rak líkið upp í Skatagjógv og hevði enn kelvið frá bispinum í hondini. Tí kallast hesin boðin enn Eiriks boði.

XXIV. Rinkusteinar.

Innan fyri býlingin í Víkum í Oyndarfirði standa stutt frá landi tveir stórir steinar, sum altíð liggja og ridla aftur og fram; um tað er logn og silvitni og dýrd í sjónum, kennist tað, tá ið ein tráða er lögd av landi út á tann steinin, ið næstur er landinum, at hann onga tíð er stillur; sum vera man, ridlar hann harðari, tá ókyrra er í sjónum. Hesin kletturin er um fimm favnar høgur, fýra favnar langar og tríggjar breiður. Ikki er gott að skilja, hvussu tað kann bera til, at teir soleiðis kunna liggja og ridla aldur og alla ævi utan at máast av grundini, teir standa á. Men søgnin sigir, at tað var ein gandakelling, sum gjördi, at so er, og tað bar so til. Tvey víkingaskip komu til Eysturoyar, fólkini á teimum lögdu at landi, hvar bygdir vóru fyri, og ræntu fæ og drupu fólkini. Teir høvdu verið í bygdunum fyri sunnan har eystan til á oynni, komu nú úr Fuglafirði og róðu allan vegin fram við landið; nú teir koma innan úr firði út móti bygdini í Oyndarfirði, kom kellingin út, gandaði skipini, so at tey umskapaðust til hesar stóru steinanar, og hon dømdi tey til at standa har og rinka í allar ævir.

XXV. Tröllanes.

So er sagt, at tröll fegin søkja hús hjá monnum at vera í og stuttleika sær á trettandi. Fyri norðan Núgvunes á Borgardali í Mikinesi er bygt eitt lítið hús

Digitized by Google

fyri seyðamenninar at liggja í á sumum ársins tíðum, hvar hagi er langt frá bygd, og teir skulu akta seyð at fáa hann hagfastan, halda hann við ból og snjóstöður og hjálpa honum, tá ið hann er undirkavaður. Eina náttina fór ein røktingarmaður hissini burtur í haga eystur í Borgardal, og av tí at eitt grumt æl kom á hann har, ætlaði hann sær at kroka inni í húsinum; men nú hann nærkast húsinum, hoyrir hann innan buldur og óljóð. Hann fór nú at glugganum at kaga og varð nú varur við, at húsið alt var fult innan av tröllum, sum hildu sær at gaman, dansaðu og kvóðu: «trum, trum, tralalei, kalt er í fjöllum hjá tröllum, betur er við hús á bakka á skálavöllum, trum, trum, tralalei, dansið tætt at durunum».

Verri sigist at hava gingið á Tröllanesi, sum er norðasta bygd í Kalsoy, tí hagar komu tröllini hvörja trettandu nátt tysjandi úr öllum ættum í so stórari múgvu, at bygdarmenninir máttu á hesari hátíðini flýggja haðani til Mikladals og vera har, meðan hetta herskapið leikaði á Tröllanesi; av hesum hevir bygdin fingið navn. So bar til eina ferðina, at ein gomul kelling var ikki ment at rýma burtur við hinum bygdarfólkinum og mátti tí liggja eftir heima trettandu nátt; hon legði seg undir eitt borð í roykstovuni og krógvaði seg har, at tröllini skuldi ikki síggja hana. Nú ið út leið á kvöldið, sá hon tröllini tyrpast inn um dyrnar, sum tá ið seyður verður rikin í rætt, so mong at ikki fekst tal á. Tey fóru strax at dansa og spæla. Men sum tey vóru í kátasta lagi, og dansurin dundi sum harðast, fór kellingin at ræðast og rópaði, trongd av neyð: «Jesus náði meg!» Tá ið tröllini hoyrdu tað vælsignaða navn, sum tey öll hata og ræðast fyri, fóru tey öll at gnísta og rópaðu: «Gyðja loypti splitt í dansin», og tey trokaðust öll at sleppa sum skjótast út av durunum, og hava ikki síðani torað at gera hesi

Digitized by Google

bygdini ófrið og gista á Tröllanesi. Tá ið nú fólkið kom norður aftur úr Mikladali, væntaðu tey at finna gomlu Gyðju deyða; men hon var á fótum og kundi siga frá, hvussu sær hevði gingið við tröllunum, og hvussu tey hvurvu, tá tey hoyrdu hana nevna Jesus.

XXVI. Nóa ark.

Í einumhvørjum stað hægst uppi Kunoy ligggur eitt borð av Nóa ark; kræklingar og kúðungar vaxa á tí. Tá ið menn villast í mjørka á fjöllunum har, er sagt, at teir hava komið fram á tað, men eingin hevir funnið tað, sum er farin at leita eftir tí.

XXVII. Flokksmenn.

Í Hattarvík í Fugloy livdu eina ferð í gomlum døgum tríggir menn, ið kallaðir vóru Hálvdan Úlvsson, Högni Nev og Rógvi Skel. Hálvdan Úlvsson var sterkastur av teimum, tí hann orkaði at lyfta ein stein, sum enn sæst í haganum har og er kallaður »Hálvdans Úlvssonar hav«; steinurin er átta alin ummáls eftir tjúktini og 10 alin ummáls eftir longdini.

Hesir tríggir, ið nú eru nevndir, vóru eitt heystið á fjalli við öðrum Fugloyingum. Sum venja er til, hevði hvør maður seyðbond við sær; seyðbondini vóru ikki samlit og heldur ikki javn-góð, og kom tí til ilnar millum rakstrarmenninar, at hvör ognaði sær tey bestu. Men av tí at hesir tríggir menninir, ið áður eru nevndir, hildu saman, tordu hinir ikki at forða teimum at taka bestu seyðbondini. Hesir tríggir sóu nú, at teir bóru yvirluta yvir hinar, og tað datt teimum tá í hug, at høvdu teir vilja til tess, tá stóð tað í teirra valdi at leggja undir seg fyrst Fugloy, og síðani, um teir fingu nakrar í lið við sær, allar Føroyar; og ikki

Digitized by Google

var leingi eftir at bíða, at teir lögdu ráð saman at fremja tað í verki, ið fyrr bert hevði verið um hugsað. Men tað sóu teir, at skuldi tað alt væl ganga, ið teir høvdu í hyggju, so máttu teir vera vápnaðir, og tí sendu teir bræv til kongs, og bóðu um svörð. Haðani kom tað svar aftur, at Føroyingar vóru friðar-dýr, og tí nýtti eingin svörð i Føroyum. Men teir vóru treiskir og vildu ikki gevast; teir skrivaðu kongi aftur og greindu so frá, at ikki var friður í Føroyum fyri útlendskum ránsmonnum, sum kundu herja á fólk og drepa, áðrenn nakran vardi. So er at vera treiskur; — tá fingu teir svörð.

Nú skal nevna við navni fjórða mannin í Hattarvík; hann æt Sjúrður við Gellingará; hann var sum hinir tríggir stórur og sterkur; men í tí var hann ólíkur hinum, at hann var spakligari og stillisligari enn teir og ájaldan var hann ráðaleysur; hann var ríkur bóndi. Sjúrð hendan vildu hinir tríggir fáa í fylgi við sær; men tá ið teir høvdu tosað við hann um tað, hevði hann altíð først undan og sligið tað upp í glens; hann hevði tvær orsakir til at gera so; onnur var, at honum líkaði ikki tað, sum teir ætlaðu sær, men hin orsökin var, at hann stutt fyri tað í Götu hevði sæð eina gentu, dóttur ríka bóndans «niðri við Hús». Honum leitst væl á gentuna, so væl, at tá ið hann var heim aftur komin til Fugloyar, lá hjartað eftir í Götu; hann var tí farin til Götu aðra ferð, og hevði borið upp bønarorð. Gentan hevði tá svarað honum so aftur: »Kemur tú at ári aftur í so vorðnum báti, sum tú komst við nú, so skal verða, sum tú vilt«. Av tí at hann nú hugsaði um brúdleyp sítt, var hann ófúsur at fara slíka váða-ferð. Men nú høvdu hinir tríggir sett tað í seg, at Sjúrður skuldi fara við teimum, og tá ið hann nú ikki vildi við góðum, gingu teir ein páskamorgun snimma inn í stovu, har sum hann lá og svav,

Digitized by Google

drógu hann fram undan rekkjuváðini, og lovaðu, at hann skuldi láta lív, um hann ikki vildi fallast á tað, sum teir høvdu í ráði, og ganga í felag við teimum. Tá læt hann sær eftirlíka.

So gingu allir fýra út fyri dyr, tóku sær av blóði og lótu saman renna, til at vita, um allir vóru samsintir í tí, sum nú var fyri hondum. Men blóð Sjúrðar vildi ikki renna saman við blóðið úr hinum, og tí kom ilt í teir, og teir sögdu: »Nú skulu vit drepa teg, tí tú vilt ikki halda við okkum;« men Sjúrður svaraði: »Ikki er tað so, sum tit halda; er so lítið skil í tykkum, at tit ikki síggja, at tí vil mítt blóð ikki renna saman við tykkara, at tykkara blóð er heitt, men mítt kalt?« Teimum skildist tá hetta satt at vera. Á tí staðinum, har sum teir blandaðu blóð, vuxu høgar túgvur úr jørðini, og hava tær sæst higar til dags.

Um Ólavsökuna fóru hesir fýra ránsmenn ella flokksmenn, sum teir nú skjótt vóru kallaðir, til Havnar, til tess at tosa við aðrar Føroyingar um ætlan sína, at leggja undir seg allar Føroyar, sum tá stóðu undir útlendskum harradømi. Teir fingu tá 50 aftrat í flokk við sær; flestir av teimum vóru úr Suðuroy. So var avgjört, at teir skuldu møtast á Gøtueiði, og skuldu hvørjir kenna aðrar á tí, at bátar teirra skuldu vera bræddir í annað borð, og hvítir í hitt. Men tað var ikki flokksmonnunum til gagns, at teir fingu aðrar í lið við sær, tí tá barst ætlan teirra út og frættist skjótt um allar Føroyar, so at fólk á flestum stöðum hildu vakt fyri flokksmonnunum.

Tá ið flokksmenninir teir fýra komu heim aftur úr Havn, royndu teir at leggja undir seg alla Fugloy. Í Fugloy eru ikki meir enn tvær bygdir: Hattarvík, har sum flokksmenninir búðu, og Kirkja, sum so var kallað, av tí kirkja var bygd har. Teir fóru tá alvápnaðir til Kirkju; men har hildu tey vakt, og tá ið tey

Digitized by Google

sóu flokksmenninar, flýddu öll sum skjótast inn í kirkjuna, tí kirkjan var vígdur halgidómur, so at ikki hin versti ránsmaður tordi at bróta frið har. Tá ið flokksmenninir sóu fólkið flýggja í kirkjuna, sögdu teir við Sjúrð: «Tú ert skjótastur, Sjúrður, skunda tær oman og drep hvönn, ið tú fært fatur á». Sjúrður rann tá tað ið hann var mentur, og tá ið hann kom at húsunum, sá hann eitt smábarn, sum tey í ræðsluni höfdu gloymt at taka við sær í kirkjuna. Sjúrður vildi helst koma barninum undan; men han vildi eisini, at hinir flokksmenninir skuldu halda hann vera dúguligan og illan í sær, so at teir ikki aftur skuldu fáa illgruna um hann. Hann rendi tí spjótið í klæðini á barninum og floygdi tað yvir eina húslon, til at koma tí burtur av veginum, tí hinir höfdu ivaleyst dripið barnið, höfdu teir funnið tað. Men av tí at fjáltur var á honum, so kastaði hann so hart, at barnið steindoyði, tá ið tað datt niður aftur á jörðina. Fótasporið sum Sjúrður stóð í, tá ið hann floygdi barnið yvir lonina, sæst enn, tí har hevur ikki síðani vaxið grastrá. Av tí at annars alt fólkið í bygdini var flýtt í kirkjuna, so at teimum einki kundi gerast, máttu flokksmenninir fara nakkalangir aftur til Hattarvíkar.

Teir ætlaðu sær so at royna á bóndan í Árnafirði, og drógu tí bát sín, bræddan í annað borð, hvítan í annað.

Tá ið teir vóru komnir nakað frá landi, hevði Sjúrður fyri munni á sær: «Frítt er Eystfelli frá at fara». Hálvdan Úlvsson svaraði aftur: «Ómenni títt, fríðari eru allar Føroyar.» «Tá ið tú hevir tær,» svaraði Sjúrður. — Teir komu nú inn til bóndans í Árnafirði; hann var bæði stórur og sterkur, og hann helt í móti Hálvdani; teir bardust leingi á gólvinum, og tað sýndist at standa á jövnum føti. Tá ið húskallur bóndans sá hetta, legði hann seg fyri

Digitized by Google

føtur bóndans, so hann fell um hann. Hálvdan Úlvsson høgdi tá høvdið av honum við svørði sínum. Tá ið hann var deyður, vendi húskallurin sær at kroppinum høvuðleysum og mælti: «Nú fekst tú løn fyri fleyta-gjaldið».

Haðani fóru teir ígjøgnum Hvannasund, og síðani hildu teir fyri Kunoyar-nakk, tí teir ætlaðu sær til Kunoyar. Tá ið teir komu fyri nakkin, var ein bátur har á útróðrum; tá ið menninir á útróðrarbátinum sóu, hvussu hin báturin var litur, vistu teir við tað sama, at tað vóru flokksmenninir, og teir skundaðu sær tí at leggja inn á eina gjógv. Eingin av flokksmonnunum utan Sjúrður hevði sæð bátin. Tá ið flokksmenninir komu áraka gjónna, varð einum gomlum manni á hinum bátinum á at hosta; bæði Sjúrður og Hálvdan Úlvsson hoyrdu tað. Hálvdan segði: «Her er bátur inni,» men Sjúrður svaraði: «Altíð er illgruni á tær; hoyrir tú ikki, at tað er sjógvurin, sum runar inni á gjónni?» «Tað kann vera, at so er, sum tú sigir,» svaraði Hálvdan, og teir róðu sína leið.

So vildi til, at sonur bóndans í Kunoy henda sama dag var burtur í haga. Hann hevði lagt stóran kava av landnyrðingi. Tá ið Árni — so æt sonur bóndans — hevði gingið hagan á enda, var hann móður, tí nógvur hevði kavin verið fyri fótunum á honum. Hann hevði ikki meir enn sett sig niður at hvíla seg, tá ið hann sá bát, sum helt inn undir land. Hann rópaði á teir og spurdi, hvar teir ætlaðu sær; teir svaraðu, til Kunoyar. Hann var glaður við at sleppa frá at vaða ígjøgnum kava heim aftur, og bað teir lova sær í bátin; tað var gaman í, søgdu teir. Tá ið hann var komin í bátin sá hann ein hóp av vápnum har; aftur í bakskutinum lógu fýra svørð, eitt til hvønn flokksmannin; so høvdu teir eisini bæði øxir og spjót. Hann fór tá at hava illgruna á, at tað mundi vera flokksmenninir, sum hann

Digitized by Google

var í báti hjá; ræðsla kom, sum vera man, á hann, men ikki læt hann teir síggja tað á sær. «Vilt tú vera við okkum?» spurdi Rógvi Skel Árna. «Til hvørs?» svaraði Árni. ««Til at vinna Føroyar,» svaraði Rógvi. «Ja, tað vil eg,» svaraði Árni. Tá segði Rógvi: «Nú skalt tú fyrst vera formaður hjá okkum til Kunoyar, tí vit eru ikki væl kunnugir». «Tað skal eg gera», svaraði Árni, «hagar fáa tit ongan betri formann enn meg; eg vil nú skifta vegin í fýra: fyrsta fjórðingin skal Rógvi Skel stýra, annan Högni Nev, triðja Hálvdan Úlvsson, og tann fjórða Sjúrður.

Síðani sat hann stillur og var sum millum heims og heljar, tí hann væntaði sær vissan deyða.

Tá fór Sjúrður at tosa við hann, tó spakuliga, so at hinir ikki skuldu hoyra, og segði: «Nú er deyðin tær vísur, tí flokksmennirnir högga hövdið av tær, áðrenn teir leggja at landi; eg veit tær ikki annað ráð, enn at tú loypur uppá flata skerið undir Kunoy, og roynir at leypa haðani á land; vilt tú royna tað, so skal eg stýra bátinum tætt inn at skerinum». Árni helt seg til at kunna leypa av skerinum á land.

Hálvdan Úlvsson tók eftir, at teir í loyndum tosaðu saman; hann rópti tí snögliga á Sjúrð og segði: «Um hvat er tað tit sita og lýðast á, Sjúrður; hví mega vit ikki hoyra tað?» Sjúrður svaraði stillisliga aftur: «Sig við fólkið, sum enn man vera í kirkjuni, at tey ikki mega fara úr henni; tí ongastaðnis eru tey í frið fyri flokksmonnunum utan í vígdari kirkju. Minst nú væl til, hvat eg havi sagt tær». «Tað skal eg», svaraði Árni. Hálvdan Úlvsson tók nú aðra ferð til orða, var illur og segði: «Hvat loyndarmál er tað, sum tú hevir at tosa við hann um? Sit ikki og lýð og lýð, men tosa hart, so vit kunnu hoyra, hvat tú sigir». Sjúrður svaraði: «Eg spurdi hann, um kýrnar eru líka feitar í Kunoy enn, sum tær vóru í

Digitized by Google

gomlum dögum, og hann sigir so vera». Tá ið teir nærkaðust at lendingini í Kunoy, stýrdi Sjúrður tætt inn móti skerinum, og tá ið teir vóru áraka tað, leyp Árni úr bátinum á skerið, og haðani á land; men skerið liggur hálvasættu alin frá landi, so at áttamannafar kann rógva innan fyri tað. Sjúrður tók öxina og kastaði eftir Árna, men við vilja rakti hann ikki. Hálvdan Úlvsson leyp skunduliga upp á skerið til at elta Árna, men hann tordi ikki at leypa inn á land, har sum Árni leyp, og mátti tí fara ein óhögligari veg; Kunoyingurin, sum var lættur uppá fót, slapp soleiðis nakað undan honum, men tá ið Hálvdan sá, at hann ikki kundi fáa hann aftur, kastaði hann öxina eftir honum. Hon feyk átta favnar á lofti og kom so í klettin í seinasta fótasporið, sum Árni hevði stigið. Holið eftir öxina sæst skiluliga í klettinum enn í dag. Árni rópti inn í kirkjuna og bað ongan ganga út haðani, tí flokksmenninir vóru komnir at landi; síðani helt hann til fjalls og fjaldi seg har.

Tá ið flokksmenn komu at húsum, sóu teir, at allir Kunoyingar vóru í kirkjuni; teir fóru tá at hugsa um tað, at best mundi vera at royna at vinna sær vinskap hjá Kunoyingum; teir fjaldu tí vápn síni, játtaðu, at teir vóru flokksmenn, men lovaðu, at teir ikki skuldu gera Kunoyingum nakað ilt; og so vóru teir har friðaligir og vinaligir. Eina ferð, tá ið tosað var um, at vígdar kirkjur vardu mót ránsmonnum, spurdu teir Kunoyingarnar: «Hvar er tann kirkjan í Føroyum, ið okkum kann verja?» Kunoyingar svaraðu: «Tað er Svínoyar-kirkja, tí hon er vígd seinast». Men tað var lygn, tí Svínoyar-kirkja var einasta kirkjan í Føroyum, sum óvígd var.

Flokksmenninir sögdu, at tað var ætlan teirra, at fara á Tröllanes, og spurdu Kunoyingar, nær best mundi bera til at fara hagar. Kunoyingar svaraðu:

Digitized by Google

«Landnyrðingur-norðan er besta ætt og broddur á vestfalli í mysing er besta sjóvarfall». Teir dvaldu enn nakrar dagar í Kunoy, men so sýndist at vera góð líkindi at fara á Tröllanes. Tá ið teir vóru komnir nakað frá landi, var so ringt í sjónum, at teir vóru nær við at ganga burtur; teir tordu tí ikki at halda longur fram á vegin, men vendu aftur til Kunoyar. Kunoyingar spurdu tá: «Hví koma tit so skjótt aftur?» «Vit sluppu ikki longur fyri sjóvarilsku», svara teir. Men Kunoyingar sögdu tá: «Høvdu tit hildið longur, so høvdu tit verið úr öllum vanda». Tá ið flokksmenn hoyrdu tað, erraðu teir seg upp og fóru aðra ferð av stað til Tröllanes. Tó at sjógvurin var verri nú enn fyrru ferðina, vildu teir ikki venda aftur, men róðu líka tætt at lendingini á Tröllanesi. Men har stóð brimið uppi í grasinum, yvir fjöruti favnar stóð tað upp í bergið, so har var ikki at hugsa um at lenda; ódn var í sjónum og ein stórmur í vindi, so at teir hugsaðu ikki um nakað lív. Teir stýrdu tí aftur til Kunoyar, og tað var ikki meira enn teir bóru boðini fram. Teir sögdu tá við Kunoyingar: «Vit sleppa aldri á Tröllanes; vit vóru tætt við lendingini, men ikki var hugsandi at komast á land», og so svóru teir ein dýran eið uppá, at teir skuldu ikki aftur royna at koma á Tröllanes, fyrenn teir høvdu lagt undir seg allar Føroyar. Tá svaraðu Kunoyingar: «Høvdu tit komið tykkum um tangan, sum er við lendingina, so var sloppið». Men tað var lygn, sum alt annað, sum Kunoyingar høvdu sagt flokksmonnum; høvdu teir farið longur, so høvdu teir sjólátist.

Flokksmenn sótu nú kvirrir í Kunoy, til tíðin nærkaðist, tá ið teir, sum avgjört var, skuldu møta á Götu-eiði. Teir fóru tá eitt kvöldið av stað og stýrdu fyri Götunes. Sama kvöldið vóru Vágsmenn á útróðrum; teir sóu bátin hjá flokksmonnum og kendu hann á litin-

Digitized by Google

um, tí mánalýsi var, og flýddu tí sum skjótast inn á eina gjógv á vestaru síðuni á Borðoynni. Sjúrður hevði sæð bátin skiluliga, og í tí hann fór inn um gjáarkjaftin bar Hálvdan Úlvsson eyga við hann. «Har fór ein bátur inn í gjónna», segði hann. Men Sjúrður svaraði: «Tú sært altíð so nógv; sært tú ikki, at hatta er mánin, sum glampar á brimaldurnar við landið?» «Tað kann so at vera», hugsaði Hálvdan við sær, og so róðu teir sín veg fram. Síðani hevur gjógvin verið kallað «Mánagjógv».

Nú er frá tí at siga, at teir, ið embætisvald høvdu á Føroyum, høvdu hoyrt um møtið tað, ið vera skuldi á Gøtu-eiði, og teir 50, sum flokksmenn høvdu fingið í lið við sær á tinginum í Havn, vóru nú tiknir fastir, og kundu tí ikki møta. Tann dagin, ið møtið skuldi vera, vóru saman komnir í Gøtu Føroyingar úr øllum ættum, mong hundrað, til at taka hesar fýra flokksmenn úr Norðoyggjum. Tá ið teir nú komu at landi á báti sínum, ið bræddur var í annað borð og hvítur í hitt, og sóu alla hesa mannamúgvu, og sóu, at teir vóru allir óvinir teirra, men sóu ongan vin, ongan av sínum monnum, tá vendu teir sum skjótast bátinum, og róðu burt úr Gøtu. Teimum datt í hug tað, sum Kunoyingar høvdu sagt, at Svínoyar-kirkja var seinast vígd, og tí tóku teir til at fara til Svínoyar. Teir lögdu at landi norðan fyri eiðið, drógu bátin, gingu um eiðið og oman á bein, og so væl vóru teir tá hýrdir, at teir fóru at spæla sum smádreingir og blaka til máls við gróti («skjóta verpur»).

Men Føroyingar mannaðu seg upp, vápnaðu seg sum best og fóru við nógvum bátum til Svínoyar, at taka flokksmenninar fastar. So er sagt, at um 70 bátar fylgdust hagar. Tá ið teir lögdu at landi undir Svínoyar-eiði, sóu teir bátin hjá flokksmonnunum standa har, og fingu so at vita, at teir vóru í Svínoy. Teir

Digitized by Google

stedgaðu tá og sendu fyrsta flokkin oman til at taka teir fýra menninar; men teir hildu tá upp at spæla, tóku vápn síni og vardu seg menniliga. Tá ið Føroyingar sóu tað, sendu teir strax annan flokkin ímóti teimum; men flokksmenn tóku reystiliga ímóti, og óvist er, um teir ikki høvdu vunnið, høvdu ikki so nógvir verið ímóti teimum. Føroyingar sendu tá triðja flokkin oman, og í honum vóru nógvir sterkir og væl vápnaðir menn. Tá ið flokksmenn sóu teir koma, mistu teir mótið, og rýmdu undan at kirkjuni. Har lögdu teir vápn síni utan fyri kirkjudyrnar, gingu síðani inn í kirkjuna, og hildu seg nú vera úr öllum vanda. Men Føroyingar vistu, at Svínoyar-kirkja var óvígd: teir valdu tí sterkastu menninar burtur úr til at fara fyrst inn í kirkjuna og leggja hendur á flokksmenn; teir vóru so tiknir fastir og bundnir.

So var dómur fallin longu áður, at hesir fýra flokksmenn úr Norðoyggjum skuldu vera omanstoyttir av hægstum Valaknúki í Skálabotni. Teir vóru tá fyrst førdir til Gøtu, og vóru leiddir inn hjá bóndanum «niðri við Hús».

Tá ið dóttir bóndans sá Sjúrð bakbundnan og dømdan til deyða, græt hon og segði: «Eg síggi, tú kemur öðrvísi vorðin í dag, enn tú komst í dag ár síðani, tá ið tú barst upp bønarorð til mín»; hetta var júst dagurin, sum hon árið fyri hevði nevnt Sjúrði, tá ið hann bað um hana. Sjúrður græt og fekk valla talað fyri sorg og súti.

Fangarnir fingu nakra tíð til at búgva seg til deyða. Hálvdan Úlvsson, Høgni Nev og Rógvi Skel settu seg tá til borðs, og gjördu sær til góðar við skerpukjöti og alskyns góðum mat og drekka, men Sjúrður tók bønabókina at lesa í, og bað Gud um at tilgeva sær sínar syndir. Tá ið Føroyingar sóu tað, fingu teir enn meiri vælvild til Sjúrðar; teir hugsaðu um tað, at

hann hevði móti vilja sínum verið noyddur til at vera flokksmaður, og at hann hevði roynt at hindra so nógv ilt, sum í hans valdi stóð, og tí vildu teir geva honum lív og grið. Men Sjúrður kravdi at láta lív; «eg havi samtykt í tí illa, sum hinir hava gjørt», segði hann, «tí vil eg fáa sama gjald sum teir, og um eg hevði sloppið leysur hesa ferð, so kundi eg komið til at gjørt ilt eina aðru ferð».

Flokksmenninir vóru síðani førdir upp á hægsta Valaknúk, omanstoyttir haðani og grivnir niðri undir. Leiðir teirra síggjast enn í dag; leiðini hjá teimum trimum eru svørt og ljót, eyrur og grót, men leiðið, sum Sjúrður hvílir undir, tað er vakurt; altíð er tað prýtt við grønum grasi.

XXVIII. Ormur bóndi á Skála.

Ein illgerningamaður er tiltikin í Føroyum, Ormur bóndi á ytra Skála í Eysturoy. Hann var stórur og sterkur, og hann átti nógva jørð. Ikki fekst hann við at rógva út og liggja á sjónum, men tí meira hugsaði hann um seyðin, og tá ið hann ikki nendi sær at taka av sínum, stjól hann frá gronnum sínum í haga teirra, tí lítið tóktist honum vera vert at liva, tá ið einki var kjøtið at eta.

Pætur bóndi í Funningi var ein granni hansara. Ormur var ofta inni í haga Funningsbóndans at ræna seyð frá honum. Eina ferðina gongur Pætur í haga sínum, og har sær hann Orm ganga og beita hund sín efter seyði, men hann visti, at hann misti lív, duldi hann ikki fyri, at hann hevði sæð Orm á ólógligum vegum; hann hugsaði tí at sleppa undan honum og gekk burtur haðani; men Ormur fór beina leið leypandi eftir honum. Pætur gekk spakliga fram eftir og lætst, sum hann sá hann ikki. Ormur kom nú fram til

Digitized by Google

Pæturs og segði góðan dag við hann, og hann leit tá aftur um seg og segðist verða bilsin, tá ið hann hoyrdi mál aftan fyri seg, tí at hann hevði ikki væntað at møta nökrum manni har. Ormur spurdi hann nú, um hann hevði ikki sæð seg fyrr enn tá. Pætur noktaði fyri og segði, at tí hvökk hann upp, tá ið Ormur talaði til sín. Ormur svaraði, at hvört enn var, skuldi hann nú svörja honum trygdareið, at hvat hann sá hann frá teirri stund gera, skuldi hann ikki kunngera nökrum manni tað; — svór hann ikki hetta dýrt, skuldi hann ikki sleppa undan við lívinum. Ormur stóð nú við öxi í hendi og hætti við at drepa hann; Pætur visti tí eingi önnur ráð at bjarga lívinum utan at svörja, og soleiðis slapp hann frá Ormi hesa ferðina. — Nökur tíð leið eftir hesi viðurskifti, tá fór Funningsbóndin til Havnar; men hann hevði so nógv at avreiða og annað um at vera har suðuri, at hann slapp ikki norður aftur í Funningsbátinum, og bað sær far hjá Havnarmonnum, sum fluttu hann inn á Strendur nakrar dagar seinni, og haðani fór hann so til gongu norður eftir oynni. Hann gekk nú beina leið til Skála, og av tí breytin lá fram við húsunum hjá Ormi á ytra Skála, tordi hann ikki annað enn at fara inn til Orms at vitja hann. Ormur var einsamallur heima staddur og var við at turka korn í roykstovuni; — einki var sodnhús har, og tí nýttu teir roykstovuna og turkaðu á hjalli, so at tvær styttur vóru settar at styðja undir ytru endarnar av honum; so var kornið lagt á hjallin og eldur kyndur undir. — Ormur var bæði blíður og týður við Pætur og beyð honum at fara utar í glasstovuna; har borðreiddi hann fyri honum og legði kjöt og sviðin seyðarhövd fyri hann; men til vanlukku hevði Ormur ikki hugsað um at skera oyruni frá, og Pætur sær nú Funningsmark sítt á oyrunum; hann hevir tí lítlan hug at eta og sigir umsíður við seg sjálvan: »seigt er slíkt«.

Digitized by Google

Ormur svarar aftur: «et tú, væl er kókað!» Pætur sigir nú, at tað var ikki tí, at sær beyð við at eta, at tað var ikki væl kókað, men tað var tungt at eta sitt og tað stolið. Nú Ormur hoyrir, at hann brigslar honum stuldur, trívur hann øxina og setst á gáttina beint í durunum at brýna hana. Pætur veit sær nú ongan veg at sleppa út frá Ormi lýtaleysur. Tá fell honum tað í huga at taka upp borðfjølina av borðstólinum og kasta niður á Orm, so at hann kundi sleppa út um hann utan at fáa mein av honum. Hann so ger, førir borðblaðið millum sín og Orms í durunum og smoyggir seg so út við liðina á honum inn í roykstovuna; har trívur hann um styttuna, so at alt kornið datt niður á eimingin í sodnkerinum; hann sprakk nú á dyr og tók sum harðast at renna upp móti brekkuni. Tá ið Ormur var sloppin undan borðfjølini, var Pætur horvin; — hann var so vitleysur av øði, at hann gav tí ikki gætir, hvat skaðaverk Pætur hevði gjørt í roykstovuni, men sprakk á føtur sum skjótast út eftir honum. Fyrst beitti hann hundin eftir honum, men Pætur hevði tikið við sær ein válgara og blakaði til hansara, og so legðist hundurin at eta hetta feita kjøtið. Pætur var fimur á fótum og komin so væl á leið undan honum, at tað var ikki gott hjá Ormi at fáa fatir á honum. Tó nærkaðist hann Pætri meir og meir; — Pætur vendi sær nú við og rópaði til Orms: «hygg aftur um teg — eldur er í skálanum!» Nú Ormur hetta sá, at login stóð upp úr húsunum, fór hann sum skjótast heim aftur, og Pætur slapp heilur frá honum hesa ferðina. Men tá ið Ormur kom oman aftur, lógu húsini øll í koli, og av tí kallast bygdin síðani «á brenda Skála».

Stutt eftir at hetta barst til, fann Funningsbóndin Orm aftur í haga sínum, hvar hann hevði bundið nakrar seyðir, sum Pætur ikki ivaðist um vóru sínir, men

Digitized by Google

hann hætti sær ikki at geva seg í holt við hann har og tók tí leiðina til Funnings; báðir riðu, og Ormur reið eftir honum, til hann kom at Funningskleiv, tá tordi hann ikki fara longur fram, tí har sæst bygdin, og hann kvíðaði nú fyri, at Funningsmenn vildu koma at hjálpa Pætri og grípa Orm hin freka ránsmannin.

Nú sigist frá, at Ormur leitaði inn í haga Oyrarbóndans at stjala seyð og ræna sum hann var vanur. So bar til ein dagin, at Oyrarbóndin var burtur í haga at seyði við syni sínum. Teir møta har Ormi, sum hevði tikið eina stóra móreyða ær. Jógvan, Oyrarbóndin, leyp av illsinni inn á Orm; teir bardust leingi; umsíðir fekk hann Orm at signa á knæ; men hann mátti brúka báðar hendur at halda honum og bað tí sonin draga sær knívin úr slíðrunum; men pilturin ræddist at koma nær Ormi og rann tí at fjala seg í eini gjógv stutt haðani. Meðan ið Ormur nú lá undir og ikki kundi sleppa upp aftur, fór hann at lova fjendanum ytsta liðið av lítla fingri, um hann vildi hjálpa honum úr hesum vanda. Tá ið hann hetta hevði lovað, stirknaði hann so mikið, at hann fekk kastað Oyrarbóndan av sær og drap hann nú við øxini, tók klæðini av honum og blakaði líkið í eina á undir Typpafossi. Hann fór nú at leita eftir dreinginum, sum var kropin niður á eina torvu í gjónni. Ormur hættaði sær ikki at fara oman eftir honum, tí at har var bratt og illgongt; hann fór tí at velta grót niður á hann, so at ein stórur steinur kom á hann og tók hann út av torvuni; — hann datt tá deyður niður í ánna. Ormur kleiv nú har oman ok tók klæðini av honum, legði tey og ærina á hestbakið, setti seg oman á og reið so heim. Hann var móður og legðist at sova, men rópaði hart í dreymi: «klæðini liggja undir kvørnini, og kropparnir undir Typpafossi». Húskallarnir hoyra hetta, rannsaka undir kvørnini og finna har klæð-

Digitized by Google

ini, sum teir kendu, at Oyrarbóndin og sonur hans høvdu átt; tey vóru smurd í blóði. Teir fara nú inn til Typpafoss, sum er um ein fjórðing upp av Skálabotni (í útnyrðing av honum); har finna teir bóndan og sonin dripnar og naknar. Hesi tíðindi bera teir sum skjótast til lögmanns; lögmaður stevnir Ormi, lögrettismonnum og öllum vitnum inn á Stevnuvál, sum var tingstaður hjá Eystroyingum; válurin er ímillum fjarða (Skálafjörður og Funningsfjörður) ein fjórðing norðan fyri bygdina í Skálabotni. Har komu mangir saman at vitna móti Ormi, Funningsbóndin var staddur hjá; men hvörja ferð lögmaður spurdi hann, hevði hann hendur aftur um bak og vísti við fingrinum á Orm, av tí at hann tordi ikki siga frá nökrum ella vitna, bundin sum hann var av eiðinum, hann hevði svorið Ormi, sum frá er sagt áður.

Ormur sat kvirrur á tingstaðinum, til tess lögmaður kunngjörði dómin; allir lögrettumenninir hildu tað vera ivaleyst, at Ormur var banamaður Oyrarbóndans, og teir dømdu hann tí til deyða. Men tá ið lögmaður vildi lýsa dómin og segði: »av sonnum ætlum vær teg hava verið hesum monnum at bana.....«, tá sprakk Ormur á fetur, tók hest sín, og tvísporandi fór hann av stað út ímóti Skála. Lögmaðurin sendi nú tríggjar teir raskastu lögrettumenninar eftir honum á teimum bestu rossunum, har vóru stödd; — hann beyð teimum at taka Orm livandi ella deyðan. Teir vóru Ormi so nær, at teir altíð høvdu hann í eygsjón, tá ið teir vóru ein fjórðing innan fyri Skála, legðist ein hestur fyri hjá teimum, og tá mátti maðurin ganga. Nakað nærri bygdini á Kumlabarmi datt annar hesturin sum lögrettumenninir høvdu at ríða á, og hin triði var útlúgvaður á Hóraheiðum; — nú gingu teir allir. Ormur sær hetta og ríður beina leið til fjalls, men á Válsbrekku legðist hesturin fyri og orkaði ikki longur

Digitized by Google

at bera hann. Ormur mátti nú brúka beinini, men ein av lögrettumonnunum var skjótari á føti og treystari at renna móti brekkuni og rann væl inn á hann; á Sellátraskarði var hann Ormi so nær, at hann tók knív sín, kastaði seg fram eftir rommum og fekk skorið hælsinuna yvir á ðórum fótinum; Ormur fell tá til jarðar. Teir tóku hann, fingu ross at bera hann og fóru so við honum á tingstaðin; — tá var Ormur nær um deyður av máttloysi. Hann var nú dripin, og teir grógvu hann niður við Stevnuvál, hvar hann kundi síggja í allar teir hagapartar, hann hevði stolið í. Og nú er sagt frá Ormi bónda á Skála.

XXIX. Húsfrúgvin í Húsavík.

Ein olmusugenta, sum nevnist Sissal (Cesilia), var á sinni i Skúvoy; hon hevði tilhald hjá einum bónda har; sum eitt vesælavætti lá hon undir kvørnini í spjørrum um næturnar; um dagarnar var hon sett burtur í haga at ansa eftir neytum, at tey skuldu ikki koma í óføri ella detta oman fyri bakka. Ein dagin ið hon sat hjá neytum, kom tyngd á hana, og hon sovnaði sum hon sat, og kom til at liggja fram eftir grúgvu. Í dreymum hoyrdi hon ein siga við seg: »tú svevur á gullinum! grava undir rygginum millum báðar tjarnirnar, har skalt tú finna tað, ið teg ger ríka!« Hon vaknaði, fegin um henda góða dreymin; men har var eingin ryggur og eingin tjørn at síggja, og hon hugsaði tí, at dreymurin hevði einki at týða, og tað hann lovaði henni, kundi hon einki vænta sær av, men hon fór so heim aftur og legði seg í sína legu undir kvørnini, sum hon var von at gera. Annan dagin fer hon aftur burtur í haga í sama stað sum dagin framman undan; tyngd fellur á hana, hon sovnar fram á sum hon situr og hoyrir sama málið siga við seg: »tú

Digitized by Google

svevur á gullinum», o. s. v. Triðja dagin gekst henni á sama máta. Hon undrast mikið á hetta, uggaði seg við, at hesin dreymur tó ikki mundi vera fyri einki, og fór tí at siga eini gamlari konu í bygdini frá öllum, sum tað hevði borist henni til. Kellingin grundaði leingi fyri at týða orðini, ið gentan hevði hoyrt; um langt og leingi segði hon við gentuna, at hon skuldi royna at grava hvar andlit hennara hevði ligið niður á jörðina: ryggurin, sum var sagt henni í dreyminum, hon skuldi grava undir, mundi vera nasaryggur hennara, og tjarnirnar eyguni; gróv hon har, mundi gullið finnast. Gentan so gjördi, sum konan hevdi sagt, fann tað stóra gullhornið. sum Sigmundur Brestisson hevði átt. Nú fór hon fegin heim, bar tað til bóndans og sýndi honum, hvat hon hevði funnið, og segði honum frá öllum; bóndin sá, at eydnan mundi fara at fylgja henni, sendi hornið út til kongs við frásögn um, hvör tað hevði funnið. Tað er sagt, at gullið í tí var so reint, at kongur átti tað ikki betri í öllum ríkinum; hann gav henni virðið fyri hornið í peningum og umframt jörð í Húsavík. Fyri pengarnar keypti hon alla jörðina, ið liggur til Húsavíkar og Skarvanes, og er hon hildin at hava verið ríkasta kona, ið verið hevir í Føroyum.

Stokkahúsini, hon bygdi sær í Húsavík, komu rekandi heil úr Noregi, tilskorin so at tey strax kundu reisast; einki vantaði á utan ljóarabogin; henda stovan kallaðist «stóra stóva», og hon var eitt stórverk. Grótgarðurin, hon læt gera um kirkjugarðin, stendur enn; veggirnir í hoylöðuni, grundin av neystinum («skeiðs toftir»), tað steinsetta túnið húsana millum í bygdini, alt minnir enn um húsfrúnna í Húsavík. Alt tað stóra grótið, her sæst, hevði hon nykin at draga til sín oman úr fjöllum; men umsíðir fórst honum illa: tá ið hann

Digitized by Google

kom fram eftir Takkmýrum við einum stórum steini, slitnaði nykurhalin frá, og sæst merki av honum á steininum, sum liggur har; men nykurin hvarv í «lítla vatn» og býr har síðani. Húsfrúgvin var ill kona í hjarta; — tað er sögn, at hon gróv tvær arbeiðskonur livandi í jörð: aðra á Teigi, aðra. sum æt Brynhild, í Brynhildarheyg. Tá ið húskallar komu heim úr haga og bóru hakar á öxlum, fingu teir illa mótitöku og lítlan mat, tí tá hugsaði hon, teir hövdu verið latir og lítið gjört. Men komu teir heim og tóktust vera móðir, drógu hakarnar eftir sær, ella teir vóru vátir, tá ið teir komu av útróðri, var hon bæði blíð og týð og fagnaði teimum væl. Á Skarvanesi læt hon gera tröð og velta; hon hevði fjós í fleiri stöðum oman fyri bøin: í Kvíggjargili og á Brekku; nakrir teigar kallast enn Líntcigar, har legði hon lörift út á blik. Hon rúnarbant bøin, so at eingin steinur kemur niður á hann, tó at eingin garður er um hann; um grót verður kastað oman av homrunum, sum hanga beint uppi yvir bønum, verður tað tó liggjandi í teirri bröttu brekkuni og kemur ikki oman.

Son húsfrúnnar kalla sumir Ólav seyðamann; sonarsonurin var Einivaldur. Dóttir Einivalds var Herborg ríka; hon fekk barn við son Róalds, sum tá var lögmaður og sat á garði sínum í Dali í Sandoy. Hesin sonur Róalds gekk burtur á báti í sugguni við Skarvanes. Tá ið tíðindini um hetta skaðaverk bórust til Róalds, var Herborg stödd har hjá. Hon spurdi tá lögmannin, um barn, sum var í móðurlívi, skuldi taka arv, tó at faðirin var deyður. «Fullan og allan arv», svaraði Róaldur. Hon sigir tá: «minnist til tit, ið hava hoyrt», og fell í óvit, tá hon hetta hevði sagt. Nú fyrst grunaði lögmaðurin, at hon mundi vera við barn við soni hansara, tí ikki vóru tey enn gift. Hon

Digitized by Google

átti ein son, sum var nevndur Ásbjörn; hann vóx upp hjá abbanum Einivaldi, men teir samdust ikki væl, tí at abbin kundi ikki gloyma, at hann var leysingabarn. Ásbjörn settist niður á Skarvanesi og vann tær tólv merkurnar frá fjalli og til fjöru frá Húsavík. Ein dagin funnust teir báðir í haganum Einivaldur og Ásbjörn, og fóru at deila hvör við annan um mark millum Húsavíkar og Skarvanes; teir bardust leingi saman, og meir enn ár eftir vóru grópurnar sjónligar undir Vestfelli, hvar teir tókust hondum; um langt og leingi stóð hinum gamla til vinningar og so setti hann markið, ið skuldi vera teirra millum. Ásbjörn gjördi garð eftir markaskilinum, men hann er tó ikki markið nú. Meðan hann gekk og dró saman grót at garðinum, sá hann ein mann við leggaldi um lendarnar ganga og draga grót sum hann sjálvur; — hann helt tað fyrst vera huldumann, tí at hann kendi hann ikki; men síðani tekti hann, hvör ið var — tað var seg sjálvan hann hevði sæð í hamferð, hann doyði, áðrenn árið gekk út.

XXX. Fámjin.

Doffin (Dagfinnur?) æt ein maður, sum búði á sinni í býlinginum á Brekku í Hovi í Suðuroy. Hann hevði fingið varur hjá keypmonnum, sum sigldu hagar, og var komin í stóra skuld til teirra; — hann segðist ikki kunna at rinda skuldina, og teir lögdu honum dýrt við, at fingu teir ikki virði fyri tað, hann hevði haft frá teimum, skuldi ilt verða av honum, tá ið teir komu aftur til Hofs við skipi sínum. Doffin tordi tí ikki sita longur kvirrur í Hovi, men flutti alt, hann átti, vestur á oynna í Vesturvík; so kallaðist tá víkin og plássið, sum nú eitur Fámjin. Sonur Doffins var í fylgi við honum; teir settust niður í Herdalsbirgi, sum lá so væl fyri, at um skip ella menn ætlaðu at

Digitized by Google

herja á teir, var tað eyðsæð haðani, tá ið nakar nærkaðist húsunum, og lætt at leypa á fjöll og krógva seg í hellum. Doffin fekk sær bát; — teir róðu út tveir einir. Ein dagin, ið teir vóru á útróðri, sóu teir ókunnigt skip, sum ikki tóktist vera av farmaskipum, ið vóru von at sigla millum oyggjana. Teir fingu hug at forvitnast um hetta skip og drógu tí snørini upp og róðu ímóti tí; tað skilst teimum at vera friðarskip og teir leggja bátin at skipinum og bjóða teimum nýveiddan fisk til býtis ímóti einumhvørjum, ið tøkt kundi verða hjá einbýlismonnunum í Vesturvík. Tvey konufólk eru á skipi; tær koma út á borðstokkin at síggja hesar menninar. Tær undrast mikið á ein stóran kalva, sum lá í bátinum, tílíkan fisk sögdu tær seg ikki hava sæð fyrr. Doffin býður teimum báðum at koma oman í bátin at hyggja nærri at honum, og teir lovaðu teimum at royna, um teir ikki kundu fiska ein annan kalva, so tær kundu síggja hann livandi. Logn var og slættur sjógvur, so ikki leið úr stað hjá skipinum, tí einki var lotið í seglini; skiparin vildi tí ikki forða konufólkunum at njóta henda lítla stuttleikan. Tær setast nú í bátin, og Doffin rør frá skipinum. Doffin og sonurin tykjast væl um hesi konufólkini og sameinast um at royna at føra tær heim til sín. Sólin skein björt og stavaði niður í tann spegilslætta sjógvin; — teir rógva nú har, hvar skipsmenninir síggja sólina skína á sjógvinum, tí har kundu teir ikki síggja bátin. Um sólsetur kevdi av í mjörka, og nú róðu teir til lands. Nakra tíð eftir at teir vóru farnir frá skipinum, og einki sást til bátin, fóru skipsmenninir at kvíða fyri, at tær báðar skuldu ikki koma aftur, men at hesir menninir vóru farnir burtur við teimum; teir rópaðu av skipinum: «fá mi (mær), fá mi (mær)!» og av hesum sigist Vesturvík at hava fingið navnið «Fámjin».

Digitized by Google

Tá ið tær báðar konurnar nú komu á land og vóru leiddar inn í smáttuna hjá Doffini, settust tær báðar at gráta; hann royndi at ugga tær og fór burtur í haga at taka lamb til teirra og bað tær kóka og gera til sum teimum best tókti. Skipið lá har undir landinum í eina viku og sigldi aftur og fram; men brimið var so nógv inn á víkina, at teir kundu ikki hugsa um at lenda; teir mundu heldur ikki vera djarvir at koma fámentir og vápnleysir inn á Doffin at loysa út konurnar, hann hevði rænt frá teimum; væntandi var, at hann vildi verja seg, og tí máttu teir kvíða fyri at njóta ilt av Doffini og hansara monnum, um teir royndu eina so hættiliga ferð; við tí skili sigldu teir burtur aftur utan at fáa konurnar við sær. Doffin fór nú at fregnast um, hvaðani tær vóru komnar, og frætti, at tær vóru úr Fraklandi, og at skipið skuldi flytja tær til Írlands, hvar hin eldra konan hevði mann sín, men skipið var rikið burtur av leið norður til Føroyar, av tí harðveður var komið á tað; hin yngra gentan var fylgismoy hennara. Doffin og sonur hansara tóku hvör sína til konu, og har máttu tær nú vera, fjærskotnar frá føðilandi, skyldfólki og vinum. Nú kemur skiparin til Írlands og sigir manninum frá öllum sum til hevði borist við Føroyar; tá ið hann frætti hetta, at konan var stolin frá honum, harmaðist hann, læt búgva út skip, og fór sjálvur at leita eftir konuni. Teir komu til Havnar, og har fekk hann sær far og ætlaði sær til Suðuroyar eftir henni; men í Skopunarfirði møttu teir Suðuroyarpresti, sum segði honum, at tað var til einkis, um hann fór suður, tí at tær báðar konurnar vóru giftar, onnur við Doffini og onnur við syni hansara, og tær tóktust at liva so væl har, at tær mundu ikki við góðum fáast burtur haðani, og umframt hetta mundu Doffin og bygdarmenninir ikki vilja sleppa teimum, um tær vóru kravdar frá teimum. Nú hesin útlendski

Digitized by Google

maðurin hoyrir hetta, vendi hann aftur til Havnar á skip sítt; men tá ið hann helt í hav, tók hann prestin út við sær, og hann slapp ikki aftur, fyrr enn tvey ár vóru umliðin.

Doffin átti eina dóttur við konu síni; hon giftist við einum manni, sum settist niður í Fámjin í býlinginum, sum nú kallast í Sjúrðargarði; dóttir teirra var Ragnhild (ella Rannvá), hon giftist til Hargar í Sumbæ. Mangir sterkir avrekskappar sigast at vera komnir av hesum útlendsku konunum í Fámjin, og ímillum teirra eiga ikki at gloymast Jansaguttarnir Albert hin sterki og Gilbert hin føri, sum sigist frá í øðrum søgnum.

XXXI. Skrúðhettan.

Skrúðhettan er ein stórur steinur, sum stendur í sjóvarmálanum við Fossá norðan fyri Hvannasund í Viðoynni. Søgnin gongur, at í sama bili Krist var føddur, klovnaði hesin stóri steinurin.

XXXII. Bardagin í Mannafellsdali.

Í Akrabirgi við Sumbæ høvdu nakrir Frísar bústað sunnast á Suðuroy. Tá ið søttin svarta kom til Suðuroyar, doyðu øll Frísahúsini út; — tó slapp eitt undan sjúkuni, og kallast húsbóndin í tí »bóndin í Akrabirgi«. Hann var viðgitin maður fyri styrki og átti átta prúðar og reystar synir.

Um somu tíð hesin bóndin livdi, er sagt, at grundvøllurin var lagdur til kirkjumúrin, sum stendur enn í Kirkjubø í Streymoy. Bispurin, sum tá sat í Kirkjubø, kallaðist Mús, sum tó mundi vera eyknevni. Hann píndi stórar skattir út av Føroyingum at fáa kirkjuna bygda sum prýðiligast; — hetta líkaði øllum illa, og allir, ið búðu fyri sunnan Hórisgøtu (í Suðurstreymoy,

Digitized by Google

Sandoy, Skúvoy og Suðuroy), synjaðu fyri at geva skattin og bundu felag sín ámillum at halda móti bispinum. Men bispurin fekk allar norðanmenninar at halda við sær ímóti hinum. Norðanmenninir skuldu koma saman í Norðstreymoy og samla lið fyri at herja á hinar og kúga teir undir biskupin; men tá ið sunnanmenn fingu njósn av hesum, tóku teir seg eisini saman í flokk og fóru sum skjótast norður í móti teimum. Í Mannafellsdali, sum er norðan fyri Kalbaksbotn, møttust herirnir og ruku saman í bardagar. Sunnanmenninir vóru við undirlutan og máttu víkja; har varð stórt mannfall; í dalinum síggjast enn mangir heyggir, hvar teir sigast at vera grivnir, sum fingu bana í hesum bardaganum; grasið er reytt, og er tað sagt at vera komið av blóðinum, sum har fleyt. Fyri norðan dalin stendur ein stórur steinur, sum kallast «Brynjumanna borð», og tað er søgn, at hann hevir fingið navn av tí, at norðanmenninir hildu sigursveislu har, tá ið sunnanmenninir flýddu. Omaná hesum klettinum liggur ein steinur, sum norðanmenninir høvdu til hav; hann, ið ikki var mentur at hevja steinin upp frá undirlaginum, slapp ikki við hinum í bardagan.

Árið eftir komu sunnanmenninir aftur at hevna henda ósigur, teir høvdu haft. Tá stóð stríðið í dalinum við bygdina í Kollafirði, og nú fingu sunnanmenn sigur. Teir høvdu fingið bóndan í Akrabirgi og synir hansara at vera oddamenn og ganga fremstir í bardaganum. Tvey vikingaskip, sum høvdu verið fyri sunnan, høvdu teir fingið at hjálpa sær, og tey vóru komin norður at herja og ræna víða hvar í bygdunum fyri norðan; tí sluppu mangir av norðanmonnunum ikki heiman, av tí teir tordu ikki lata konufólkið vera einsumalt heima, meðan hesum hernaðinum var at kvíða fyri. So bar til hesa ferðina, at sunnanmenn vunnu sigur av hinum partinum og drupu nógv fólk. Bisp-

Digitized by Google

urin mátti flýggja undan og slapp heilbjargin til Kirkjubøar á bispasetrið, men sunnanmenninir vildi ikki skiljast sundur, fyrr enn teir høvdu fingið bispin dripnan, og fóru tí eftir honum. Tó tordi eingin at bróta dyr at fara inn at leggja hendur á hann, tí allir bóru teir ótta fyri at verða settir í bann av pávanum, og tí fingu teir bóndan í Akrabirgi, sum var heiðin, at drepa hann. Hann stóð úti og rópaði inn í stovuna: «er hin rodni Mús við hús?» Bispurin svarar:

«Nú situr Mús at kvøldmáltíð við borði,
hann firraðist ei fyri mætari manni í norðri,
men viti tú Belsmaðurin reiði,
at Mús vil matnáðir eiga!»

Bispurin fór tá upp frá borði, læt seg í bispabúnaðin og slapp upp á kirkjumúrin við øxi í hendi at verja seg við har. Akrabirgisbóndin og synir hansara tordu ikki at søkja at honum har, tí at hann hevði vápn, og múrurin var vígdur. Tó lovaðu teir, at hann skuldi ikki sleppa og vóru tí standandi undir múrinum at forða honum at koma oman aftur av honum, fyrr enn hann gafst sjálvur. Í tríggjar nætur og dagar helt so hetta við; men tá ið triði dagurin var liðin at kvøldi, fell bispurin í óvít av svongd og tosta og datt út av múrinum niður á jørðina; hann raknaði tó við av fallinum, men tá varð hann strax dripin av bóndanum.

Tá ið bóndin í Akrabirgi var deyður, settu synir hansara búgv í Sumbæ og vóru kristnaðir.

XXXIII. Skarvur og æða.

Skarvur og æða vildu bæði hava dúnið; tað var boðið øðrum teirra at fáa tað, og sjálv skuldu tey sameinast um, hvørt teirra tað skuldi vera, sum ognaðist tað. Men hetta bar illa í lag at sameinast um, tí

Digitized by Google

hvörki vildi víkja fyri öðrum — bæði vildu líka fegin hava dún. Fyri nú at hesin drátturin ímillum teirra skuldi fáa enda, og tey ikki bæði skuldu missa dúnið, so at tað kom hvörgum teirra til gagns, samtyktust tey um tað ráð, at tað av teimum, ið fyrri vaknaði næsta morgun og segði hinum frá, tá ið sól rann upp um hafsbrúnna, tað skuldi eiga dúnið at verma seg við. Tey settust tá báði skarvurin og æðan í urðini hvört javnt hjá öðrum, tá ið aftnaði dagur. Skarvurin visti væl, at hann var vanur at vera tungsvövndur og hevði ilt við at vakna, tá ið hann var sovnaður fast; í ótta fyri ikki at vakna um sólarris, ætlaði hann sær ikki at sova alla náttina; tá helt hann mundi vera ivaleyst, at hann fekk dúnið, sum væl var vert eina vökunátt. Og nú settist skarvurin so errin av tí, at hann, sum annars nevndist svövnskarvur, ikki skuldi blundast alla náttina, og æðuna sá hann sita hjá sær í fasta svövni. Tað gekk toluliga væl fyrra partin av náttini, men tá ið longur leið út, fór hann at tyngjast og mátti dragast við svövnin, sum tók at mennast á hann. Tó sat hann enn hálvvakin og ændi, tá ið tók að lýsa fyri degi; tá rópaði hann av gleði yvir seg sjálvan: »nú blánar í eystri!« Av hesum rópinum vaknaði æðan, sum nú var fullsövnud; — har ímóti var skarvurin nú so ovvekraður, at hann orkaði ikki longur at halda eyguni opin og durvaði nú, ið mest vardi um at vaka. Tá ið sólin reis upp úr havi, var æðan ikki sein at siga skarvinum frá: »dagur í havi, dagur í havi!« Soleiðis fekk æðan dúnið; skarvurin mátti bøta enn meira: hann misti tunguna, tí at hann kundi ikki at tiga, tá ið tagt skuldi verið, og tað verður ofta haft á málið, tá onkur er bersögun, og spurt: »hví er skarvur tunguleysur?« at hann kann koma til at hugsa um tungu sína sjálvs og læsa fyri hana um tað, sum ikki eigir at vera sagt.

Digitized by Google

XXXIV. Býtlingasögur.

Nógvar skemtusögur ganga um Skarðsmenn í Norðuroyggjum og óvisku teirra í gomlum dögum líkasum um Fámningar í Suðuroy.

Mánin sást av Skarði í Kunoy eitt kvöldið á fjalla-tindinum sunnan fyri bygdina; — hvör ið tá hevði verið har uppi, kundi tikið hann við hondum og haft hann oman við sær til Skarðs; tað hevði verið vorið sum hent, hildu teir, at hava hann hjá sær tey longu vetrakvöldini; tá vildi tað ikki saka mikið, um einki var lýsið at lata á koluna, — tann stóri skínandi mánin kundi lýsa fyri teimum. Teir halda tí vera ráðiligt, at allir gonguførir menn í bygdini skuldu fara á fjall eftir mánanum og fáa hann til sín at spæla sær við sum leika, og at hava til at lýsa altíð har. Teir so gera, glaðir yvir hetta vituga ráðið, og fara sum skjótast upp á fjallið, hvar máni lá, men, ass! tá ið teir komu har upp, var eingi mánin longur á fjallinum, hann var farin høgt upp í loft undan teimum og horvin longur suður eftir, so at eingin hevði so langar armar, at hann kundi rökka at taka hann. At fara oman aftur í bygdina við ongum mána hildu teir vera ovstóra skomm; teir fara tá til stroks aftur á ein hærri tind, sum syðri var og hugsaðu, at har mundu teir fáa hann, og tað sá væl út fyri, at hetta skuldi lukkast teimum, tí alt sum teir komu longur oman av tindinum, alt meira signaði mánin aftur niður á henda syðra tindin, og nú uggaðust teir og runnu tá alt teir vóru mentir upp á henda tindin; men tá ið teir vóru komnir upp á hann, var mánin aftur horvin. Teir trúðu nú, at mánin mundi ræðast teir, og fóru at renna av einum tindi á annan og rópaðu allir so blídliga teir kundu:

»Máni, máni, kom í mína brók,
tú skalt fáa smörklíning í bót«.

Digitized by Google

Men mánin vildi ikki goymast í Skarðsmanna brøkur og ikki hava teirra smørklíning, men fór fram sína leið at lýsa fyri øðrum enn teimum; útlúgvaðir og deyðmóðir komu teir til húsa, men ongan mána høvdu teir aftur við sær.

Ein morgun um sólarenning kom ein maður eystan ífrá gangandi til Fámjins. Nú hann kemur oman eftir seinastu brekkuni og nærkaðist bygdini, sær hann eina gentu í tí húsinum, ið næst lá við breytina, ganga stákandi út og inn við einum trogi í hondunum. Hann sær, at trogið er tómt, og spyr tí, hvat hon hevði at starva. Hon svaraði, at hon bar náttina út og dagin inn, at dagsljósið kundi koma inn í stovuna.

Eitt kvøld var logn á pollinum í Fámjin, og mánin speglaðist so reyður í sjógvin. Ein Fámningur hevði hoyrt gitið um ein stórhval, sum eitur royður, og nú hann sá hetta reyða glitrandi á sjónum í pollinum, fór hann um alla bygdina og rópaði: »royður er komin á pollin, verið skjótir oman at sláa hann og býta hann ímillum okkara!» Hann visti, at kópar ofta á flóðini komu um rivið inn á pollin; tá ið hann so fjaraði sjógvin, og tað varð grynri úti á rivinum, vildu kóparnir aftur søkja út á dýpið í víkini, og tá vóru Fámningar vanir at fara út á rivið og sláa kóparnar, í tí teir skuldu fara upp um rivið. Nú hoyra Fámningar, at tað er ikki sum vanligt ein kópur, men ein stórhvalur, sum er á pollinum, og teir eru so fegnir um hesi boð, at teir skunda sær at stoyta kornið úr tunnunum í ánna, at teir kundu hava hesi tómu ílátini at skera spikið av hvalinum niður í; — hvalurin vildi geva teimum tað, ið meira var vert enn nakrar tunnur av korni, bæði spik og tvøst. Teir fara nú út á riv við gassum, knívum og øðrum amboðum til at fáa hvalin dripnan og býttan sundur; — men nú var illa vorðið, — eingin

Digitized by Google

hvalur og einki at fylla í tær tómu tunnurnar, og snópnir máttu teir tá fara við ongum aftur til húsa.

Eina ferðina fram ímóti sólsetur vóru nakrir Fámningar staddir úti í túni, og tá ið sólin var um at sökka í kav har vestur fyri bygdini og vóð í hafsbrúnni so stór og reyð, kom eitt stórt skýggj fyri hana, og tað sá so ógvuliga undarligt út. Ja, sum vera mundi, frættist tað skjótt inn í húsini, at nakað sjáldsamt var at siggja, og tá ið tílíkt var í vón í Fámjin, vóru bygdarmenninir av forvitni ikki seinir á fótum at tyrpast saman og njósnast um, hvat ið vera mundi, sum dró fólk saman í flokk. Allir koma teir nú út at hyggja at hesari undursjón vestur í havi, og allir vildu fegin vita, hvat hetta stóra skínandi mundi hava at týða, ið teir hövdu í eygsjón. Teim var ymist á máli um hetta: ein segði tað vera eitt djór, sum gekk eftir havinum og gloypti sólina, ein annar helt tað vera eitt fjall, eina flotoyggj, og mangt annað, líkt og ólíkt, var borið upp. Av tí, at eingin vildi víkja frá sínari meining, komu teir upp at tjakast, og so harðliga trættu teir, at teir vóru úti við at koma upp at berjast. Tá tók ein av teimum friðaligastu millum teirra til orða, at bestu hyggjuráðini mundu vera at fara eftir Rannvá hini gomlu. Hon var tá sum skjótast borin út, og tá ið hon hevði hugt eina lötu at tí, ið ófriðin voldi, segði hon: »hetta er Klæmintskirkja, ið upp kemur úr havi». Hetta trúðu nú allir mundi vera satt mælt, og í tí troysti tagnaðu teir allir og fóru í frið inn hvör til sín, tí hon var hin vísasta í bygdini, og eingin ivaðist um, at hennara orð ikki skuldi vera tað rætta.

Digitized by Google

Oversættelser af bibelsk indhold.

Af Höjsangen

oversat af Joen Peter Gregoriussen i Kvívík og V. U. Hammershaimb.

1sta kapitul.

1. Hásongur Salomons. 2. Hann kyssi meg við kossi muns síns; tí kærleikur tín er betri enn vín. 3. Smyrsl tíni eru góð at rúka at, navn títt er sum smyrsl, ið verður úthelt, tí elska ungar moyggjar teg. 4. Drag meg! aftaná tær viljum vær renna. Kongur leiddi meg í innastu kömur síni; vær viljum vera fegnar og gleðast í tær; vær viljum minnast kærleik tín meira enn vín; tey falskleysu elska teg. 5. Svört eri eg, tó vökur, tit døtur Jerusalems! sum búðir Kedars, sum tjöld Salomons. 6. Hyggið tó ikki at mær, at eg eri dökkleitt, sólin hevir brent meg; synir móður mínar hava verið illir við meg; teir hava sett meg til vaktarkonu í víngörðunum; víngarð mín, sum eg átti mær, vardi eg ikki. 7. Greið mær frá, tú sum sál mín elskar, hvar tú rekur, hvar tú letur smaluna hvíla á middegi, at eg skal ikki vera sum kona, ið innhuld reikar um hjá smalum brøðra tína.

8. Veist tú tað ikki, tú hitt vænasta vív, far tú tá á seyða rásir og goym at lombum tínum hjá búðum hirðana. 9. Rossum mínum fyri vagn Faraos haldi eg teg líka, vinkona mín! 10. Fríðar eru kinnar tínar undir ringafestunum, og hálsur tín undir perlubondun-

Digitized by Google

um. 11. Ringafestir av gulli við silvurpuntum viljum vær gera tær.

12. Meðan kongur var hjá sínum, reyk Nardus mín væl. 13. Vinur mín er mær ein myrrhuknöttur, sum hvílir í barmi mínum. 14. Vinur mín er mær eitt Kofervínberjatyssi í víngörðunum úti í En-Gedi.

15. Sjá, tú ert vökur, vinkona mín, sjá, tú ert væn, eygu'tíni eru dúgvur. 16. Sjá, tú ert vakur onkavinur mín, ja yndisligur, ja song okkara er grøn. 17. Bitarnir í húsi okkara eru sedristrø, og loftið sypris-viður.

Sámaðurin.

Af Balslevs bibelhistorie, ved skolelærer Joen Poulsen på Strænder.

Eina ferð, tá ið nógv fólk var komið til Jesusar við Genesareths vatn, fór hann út á eitt skip, sum lá har, og talaði hetta líknilsi til fólkið, sum stóð i fjøruni: «Ein maður fór út at sáa, og meðan hann sáddi, datt nakað av sánum á vegin, tað varð tá niðurtrakkað og uppetið av fuglunum. Sumt sáið kom á gadd; tað nældi skjótt, men var so leyst á rótini, at tað folnaði í sólskininum. Nakað kom niður ímillin tornir, men tornirnar vuxu upp og køvdu tað. Men har í móti kom nakað í góða mold og bar frukt, sumt hundrað fold, sumt trýsinstjúgu fold og sumt tretivu fold».

Hetta líknilsi útlegði Jesus soleiðis fyri disciplum sínum: «Sáið er Guds orð, og tað, sum datt á vegin, meinast við, at summi hoyra Guds orð, men geva tí ikki gætir, og so kemur hin óndi og tekur tað burtur, sum var sáað í hjartur teirra. Sáið, sum datt á gadd, meinast við, at summi við gleði taka við orðinum, fyrsta tey hoyra tað, men lata tað ikki festa rót í sær;

Digitized by Google

hesi havast ikki við, men fyrsta sum tey koma at trongd — fyri tann skuld kasta tey trúnna. Sáið, sum kom ímillin tornir, meinast við, at summi lata verðsligar sorgir og trá eftir ríkidømi køva orðið, so tað ikki kann frukta. Men sáið í tí góðu jørðini meinast við tey, sum hoyra orðið og goyma tað í góðum hjarta, so tað ber frukt aldur og ævir.

Digitized by Google

Folkelivsbilleder.

Af V. U. Hammershaimb.

Kvöldseta.

Dagsarbeiðið úti var liðugt: húskallarnir høvdu verið burtur at skera upp haga og røkta seyð; bóndin hevði sjálvur drigið hoyggj av desini og givið kúnum og umframt stungið ein leyp at fáa teimum ein sopp av um kvöldið, tá ið tær skuldu mjólkast; arbeiðskonurnar høvdu ambætað neytunum: brynt og sópað í fjósinum. Alt fólkið var komið saman í roykstovuna, eldurin geisaði í grúgvuni, kveikt var kertuljósið í glasstovuni fyri gestinum, ið komin var, og tendrað í kolurnar í roykstovuni, tí at tað var liðið út á veturin dagurin styttur og kvöldið langt, og kvöldsetan skuldi nýtast at tøta í til jóla, sum vant er á landsbygd at skunda sær við ullina, áðrenn útróður í torranum og várfiski kemur á. — Leyparnir við ull stóðu tí á gólvinum, hjólrokkarnir við streingi, strá, tortli, rennili og snældu vóru bornir fram og nokkar settir inn, hvar bróst var fyri innan veggirnar ella fyri framman koyggjurnar, og bóndin skipaði nú fyri, hvat ið hvör skuldi gera: dreingirnir og teir yngru húskallarnir vóru settir at karða, hinir eldru at spinna. Genturnar settust á pallar, stabbar og skrín í ring um grúgvuna, sumar einsæri, og tær bundu hosur og ermar; aðrar, tvær og tvær saman, bundu bular; ein gomul kona sat í bríkini næst eldinum við smádreingi í fanginum; hon hevði

Digitized by Google

lovað at siga honum frá sögum um kvöldið, at hann skuldi ikki sovna og soleiðis nátturðarleysur vera borin í song. Vevurin stóð kvirrur uttar í glasstovuni; vadmalið, sum stóð í honum og skuldi verða til jólaklæðir, leið so væl, at vevkonan bant við hinum um kvöldið. Spunamenninir fóru nú úr kotunum, at teir kundu verða liðuligari í berum stúkuermum at snara hjólið runt á rokkinum, og soleiðis fimari at kappast, hvör ið flestar merkur av tógvi kundi spinna, til nátturðartíð kom, og arbeiðið varð uppat givið. —

Og nú hurra rokkarnir, gnadda karðarnir, ringla stokkarnir, og arbeiðið er komið á gongd hjá öllum. Men orðtakið sigir: «tungur er tigandi róður», so er alt strev og arbeiði tungt, tá ið eitki annað er haft fram íhjá til gamans at stytta um tað strevnu tíðina. Tí er ikki tögn í roykstovuni um vetrakvöldini: nú verður kvöðið av bóndanum ella einumhvörjum húskalli, sum hevir gott mál og væl dugir at skipa tey longu kvæðini um Sjúrð Sigmundarson, Sigmund Brestisson, Götu-Trónd og aðrar fornar kappar, tá geva öll í stovuni ljóð og lýða á, meðan ið örindið verður kvöðið, men taka við, tá ið kemur til niðurlagið í kvæðinum. Sumir leggja sær í minni, hvat kvöðið verður, at læra kvæðið, so at teir kunnu kvöða tað sjálvir, tá ið dansurin aftur um jólini kallar ung og gomul í bygdunum saman, og dansustovurnar hvört sunnudags- og heilugdagskvöld ímillum jóla og föstu verða nýttar til at sláa ein ring av eini glaðari mannamúgvu, sum hevir sín besta stuttleika í hesi tíðini av kvæðunum, sum upplíva tann gamla dansin.

Kvæðið var komið at enda, allir tagnaðu, bæði hann, sum skipaði kvæðið, og teir og tær, sum tóku undir niðurlagið við hvört örindi. Tá tók hin gamla í bríkini við og fór at síga frá sögum; har var nakað at lurta eftir til stuttleika; men tá ið so risar, tröll,

Digitized by Google

spøkilsi og annað øðiligt kom fram fyri hugin undir frásøgnini, fell ræðsla á tey ungu, karðarnir fóru ikki so kvikliga hvør um annan, stokkarnir stedgaðu at ringla, og spurt var ofta í forvitni og ótolni: »hvussu varð tá, góðan?« — So leið kvøldið skjótt; nátturðareldurin varð kyndur, og tá ið kom út ímóti midnátt, varð potturin tikin av eldinum, so varð oyst upp úr í stamparnar og onnur ílát av leiri súpan, dralvi, ystingur, greytur og tílíkt, ella lagt upp úr í trogini, tá ið tað var kjøt ella fiskur, ið kókað var til nátturðar. Arbeiðskonan, sum matgjørdi, hevði tá knuðað og legði tá gløðurnar út at baka drýlarnar ella køkurnar. Nátturðin varð nú sopin ella etin, aftanbøn hildin, mannfólkið fór so út fyri dyr at hyggja eftir kyrruni í sjónum og um útróðrarlíkindi kundu verða fyri komandi degi, og tá fór alt sum skjótast niður undir tær heitu rekkjuváðirnar, og so var alt kvirt. Seinast slapp tó gentan, sum fekst við baking; drýlarnir máttu hava góða skorpu, áðrenn teir vóru hirdir í eimin, og tá vóru hirðingartorvurnar lagdar at hava til lív morgunin eftir. —

Váring.

Veturin hevði verið vindsamur og regnmikil, men steinurín táur mesta partin av honum; várkuldi kemur ofta aftan á tílíkar vetrar; um dýrabiðjudagsskeið hevði fryst, lambasprænin hevði lagt kava og ternusnerturin hevði ikki verið blíður. Hetta hevði loypt stedg í veltingina, sum var komin væl á veg á summarmála, og nú er skundað undir at fáa tømt køstin og at reiða töðini niðan á tað forna í bønum, rossini fara við sínum klivjum aftur og fram, og ein av sterkastu húskøllum stendur við kvíslini at fylla upp í leyparnar. Taraköstarnir í fjøruni verða ikki gloymdir, og tá ið ovlítið hevir verið av rekatara, verður bátur ofta flotaður at skera tara úti á firðinum, hvar so

Digitized by Google

grunt er, at líggin kann rökka eftir honum. Tí tarin er góður at blanda upp í töðini undir korn, tí tað vermir sáið og fær tað til at spretta skjótt; kornið vexur seint í Føroyum, og nælir tað ikki tíðliga, verður seint og lítið burtur úr, tá ið komið er at heysti, og akrar skulu skerast; er lítil summarlýtka, standa akrar ofta óskornir á Mikkjalsmessu, og tá kann bera á, at frost og kavi kemur og spillir alt, áðrenn kornið er staðið. Ofta kemur hindur í velting; er væl at fiska á várgrunnunum, verður hakin settur í teigin, tá ein góð löta tykist at vera at fara til útróðrar, og báturin drigin; tað hava teir flestu bestan hugin til at balast úti á sjónum, tó at tað sannar mangur maður, at ódrúgvur er peningurin, ið fæst av fiskinum strax í hondina frá keypmanninum, ímóti korninum, jörðeplunum, kálinum, sum er av landinum; men har krevur tol at bíða, ikki fæst frukt fyrr enn um heystið av tí, sum niður er lagt og arbeitt fyri á vári; men «tolin trívst», sigir orðtakið.

Menninir koma nú hvör við sínum haka, grevini væl brýnd og sett á hakafótin, töðini eru breidd út á völlin, avgrevsturin fyri reinini, sum skal verða til áskot á töðini og skapa eina nýggja gröv millum teigarnar, verður lagður í ta gomlu grövina at fylla hana, breiða töð á hana og hava hesa álina upp í tann nýggja teigin. Hetta kallast at reinavelta, og hesin gamli siður er havdur við, hvar djúplent er; hvar grunt er, ber ikki til at velta, tí at áskotið er ovlítið; har verður flagvelt ella tvörvelt. Tá ið teigurin soleiðis er veltur, verður sáað, og so koma arbeiðskonurnar við torvskerum at saxa kornið niður í hesar moldbökkarnar, sum tiknir eru av reinini, og tá ið teigurin er saxaður, kemur eitt av konufólkunum við einum klári at mylda hann, og tá er vinnan liðug af mannahond og biðið til hans,

Digitized by Google

sum öllum ræður og eina kann geva vöxtur, at lata akurin bera frukt.

Sodnhúsið.

Akrarnir vóru skornir, bundini höfdu staðið í skrúgv úti á bønum, nú vóru tey borin heim, ripað var, öxini stungin í leypar og borin á sodn, hálmurin bundin í hólgar og settur í hólgasátu at torna. Nú kaga vit inn í sodnhúsið; um sodnkerið var bøtt, og hvört hol stappað við flag og mosa bæði um veggirnar og við munnan; sodnspölirnir vóru lagdir yvir kerið, hálmur breiddur á, so vóru öxini borin inn, og sodnkonan gekk uppi á spölunum at bera út á sodnin og leggja öxini javnt um hann. Fyrsti eimingur var kyndur í munnanum, av var rokið, tá ið kvöld kom, og nú lá tann stóri eldurin í glöðum; har var so heitt og so nossligt, og ein kom fyri og annan eftir at vitja sodnkonuna. Hon hevdi einki at bjóða gestum sínum utan blíðskap; men har var kortini nakað, sum dró fólk í sodnhúsið; hon var jú einsumöld, so leingi ið kornturkingin var fyri og longdist eftir at fáa nakran at tosa við; og av tí so mangur vitjaði hana, vóru altíð tíðindi at frætta í soðnhúsinum, og hvör vil ikki fegin frætta nýtt? — Mangt var annað til örindis í sodnhúsinum; her kom ein við nökrum jörðeplum at biðja sodnkonuna steikja í eiminum, og hon var ikki sein við klovanum at hirða tey, hvar passaligur varmi var at steikja tey; her kom ein annar við speril og nýra á eini sneis og bað hana seta fram við eldin at steikja, og hon so gjördi og beyð sess at sita á, tó at sessirnir vóru fáir og láir; men best var at sita lágt, hvar so nøgvur svarmur er sum í einum sodnhúsi. Einnáttarsodnurin var tøkur til at lata av, tað var av tí besta og turrasta korninum, sum ætlað var at hava til fræ annað ári. Sodnkonan fekk tá eina aðra til

Digitized by Google

sín at hjálpa sær at lata av sodni; men tá vóru sodnkonur ikki fríðar at siggja, tá ið hetta arbeiðið var fyri, tær vóru útpjössaðar og tilbundnar um høvur og háls og armar, at ikki agnarnar og dumban skuldu koma inn á holdið og volda dumbuskriða, og í tí svirrinum var eingin, sum vitjaði sodnhúsið. Tá ið øxini vóru komin av sodninum niður á tað harða moldgólvið, var tikið til treskitrøini, og har lógu tær á knæ hvør yvir av aðrari og bardu øxini, til alt kornið var leyst; so komu tíningartrogini fram at tína dumbuna og lættukornið, sum sodnkonan átti í løn, frá og leggja kornið, sum snøgt og reint var, fyri seg at lata í posarnar; dumban varð goymd at kóka at geva neytunum um veturin.

Á bønum í hoyna.

Summarið var liðið út um Ólavsøku, og víða á landsbygdini vóru líggjar brýndir og bundnir í orvini, tenn settar í rívurnar; — so var líggin útborin og tikið á slótturin, tó at óterri var enn, at nakað kundi liggja niður fyri, tá ið terrin, sum var væntandi, kom á. Tað, sum sligið var, hevði ligið nakrar dagar í líggjaskóm, men tá kom ein terridagur, so at høgvurin tornaði, og nú var ikki spart at rista út á hann alt, sum lá í grasi. Um kvøldið fekst tað, sumt í ballingar (nulvingar) og sumt í klúkar. Men so skerdi aftur terrin, og hoyggið mátti liggja uttan at fáast upp í sátur. Tá kom ein góður dagur aftur, brenniterri og klárur heiður, so tað dró ikki skýggj fyri sól, og hvørt mannkyn, ungt og gamalt, fór nú út í bø at hoyggja. Hvat har tó var vakurt úti! og væl var vert at geva øllum gætir, sum beyð sær fram fyri eygað og kundi røra við hjartað. Tann dimmbláa luftin í erva, tað bláa havið í neðra við fjørðum og sundum, og hinuminni firðirnar

Digitized by Google

og sundini stóðu fjöllini við sínnm tindum og homrum, öxlum og börmum, líðum og fossum so skínandi í sólini, kastandi sínar longu skuggar út yvir landið, sum lá undan sólini; oyggjar, sum vóru langt burtur, sýntust at vera so nær, tí at luftin var so rein og klár. Og so bøurin, sum var nærmast! har gekk tann glaða mannfjöldin, spjadd um hann í ymsum stöðum so ferðamikil og fíðin: her vóru nökur konufólk, sum vendu klúkar á sumum teigum, har onnur, sum ristu út ballingar, tí at teir vóru turrir innan, meðan ið klúkarnir vóru druknaðir av regninum; mannfólkið sló á tí, sum eftir stóð í grasi, tí nú var væntandi at fáa tað mesta upp í sátu av tí, sum lá, og nakað var komið á veg at verða turt. Har var ikki sovið á fótum, men sveittin rann og ofta var vitjað til mjólkabiðini og dyllurnar við blondu ella blaki, tí at tostleitt var í hesum sterka skininum undir arbeiðinum.

Tað var um nón, dögurðartíð var komin, og ein lítil hvíld skuldi vera, meðan ið hoyggið lá fyri terranum og fekk eina góða avsetu. Turrur fiskur, hýsa, smáfiskur og riklingur, var nú bukaður heima við hús og borin til hoyfólkið, hartil viðskeri av feitum skerpukjöti og rómastampar við loypingi, sum var svalandi og leskiligir fyri tosta. Sólgulið á miðjum deginum hevði gosið í klúkarnar, og tað sum alt hitt, ið út var rist, var skróturt. Nú var ikki at hugsa longur um slóttur; mannfólk, konufólk og börn fóru öll at raka og bera saman til sátu, og har var gleim og gleði á teimum ungu, tey komu við stórum kneppum av hoyggj frá teimum, sum rakaðu saman, ofta meira enn tey vóru ment at bera, og tó rennandi við tí oman ella niðan eftir á sátustaðin, og mangur skellilátur varð, tá ið byrðin bar uppi fyri eyguni og tey tá trakkaðu í eina gröv ella eitt hol og so boltaðu rút við byrðini, ella tey duttu aftur eftir nakka av skónum, sum vóru hálir

Digitized by Google

undir ilini av at ganga á tí turra hógvinum. — Nú var liðugt at bera saman, og genturnar fóru tá á hvönn sátustað at snara bendlar, fýra til hvörja sátu, og har komu smábörnini at spæla sær í hoyrúgvunum og grava seg niður í hoyggið; men tey verða skjótt burturkoyrd haðani, tí at nú koma menninir at gera sátu, hava ein drong við sær at fara upp á hana, tá ið hon er nakað upp komin at trakka hana fasta í miðjuni og at leggja hoyggið, ið kastað verður upp til hansara, út á brotið, og at sneiða hana, sum hon hækkar til; so varð kollurin lagdur í, sátan drigin uttan og kembd, at hon kundi standa væl skapað og snögg, hon var nú blendlað við klíggjagróti, sátan stóð liðug, drongurin ók niður eftir, og teir fóru tá á ein annan sátustað, til alt var upp gjört. Men áðrenn teir fóru heim, hugdi hvör eftir teimum sátum, hann hevði gjört, at ikki tann skomm skuldi koma á hann, at nökur av hansara sátum skuldi detta um koll, ella síga soleiðis niður, at kollurin skeytst og hoygið skuldi verða dripið av vætuni; tá visti hann sær at verða spottaður ella enn verri fáa tátt yrktan um seg. Tí var at ansa eftir, at sátan horvdi móti brekkuni, tá ið bøurin var hallur, hvar hon stóð, trö sett undir hana undan brekkuni at styðja hana. Fyri bóndan og húskallar og bønamenn er tað ein gleðilig sjón at síggja hesar nógvu sáturnar, sum upp eru komnar á einum degi, allar angandi so væl, at tann góði roykurin av teimum kennist langan veg, tí her var einki rakstrarhoyggj í. Tá ið genturnar hövdu gjört allar bendlar, sum kravdust, fóru tær at balla (nulva) tað, sum ikki fekst í sátu, og rista tað, sum sligið var fyrra partin av deginum; kvöld var nú, flest öll deyðmóð, men tó fegin, at alt var gingið so væl í lag henda dag, og so var mjölgreyturin sopin til náttarðar og farið niður undir, sagt: »Jesus havi lov« og so sovnaði hvör so brádliga av møði.

Digitized by Google

Grindaboð.

Vit vóru farnir út at reka og høvdu umframt húkar at halda fyri smáfisk og hvíting stórongul við og høvdu haft ein stóran kalva uppi undir borði, men hann sleit og fór við ongli og teymi sín veg; — ikki var at undrast á, at vit vóru harmfullir um, at hann skuldi sleppa, og hesin góði fongur ganga frá okkum. Men hesin harmurin varð skjótt gloymdur, tí strax eftir fingu vit annað at hugsa um, sum gleðiligari var. Úti suður av okkum sást bátur, sum hevði uppi á mastur; — snørini vóru sum skjótast drigin inn í bátin, og vit tríggir tóku til at rógva so hart, vit vóru mentir, út til grindina. Tá ið ein stund var umliðin, nærkaðust vit so mikið, at blástur hoyrdist av grindini; — tað var silvikni og logn, sjógvurin stóð sum ein sveiti, og fjøllini stavaðu niður í hann. Stór sýntist grindin at vera; teir ætlaðu hana minst til einar átta hundrað hvalir. Ein bátur var nú komin aftur at, og nú var roynt at reka grindina og binda vavsteinin í snørisendan at kasta fyri hana og beina hana á tá leið, sum ynskjandi var, hon skuldi fara. Grindin var deyðspøk og firnaðist ikki fyri bátunum og væl gekk at reka hana av havi inn at oyggjunum. Men tó at rakstrarmenninir vóru glaðir, at teir høvdu fingið hana so langt inn at oyggjunum, tóktist tað eina tíð, sum hon ikki skuldi fáast longur, tí at hvørja ferð hon var komin væl inn um borina í Nólsoynni, otaði hon seg út aftur um bátin, og vildi út aftur eystur í havið; — hon mundi kenna á sær, at har var ein bólkur, sum var slitnaður frá, og sum hon tí vildi fara á fund eftir; — bátarnir vóru offáir at forða henni, og róðursmenninir vóru farnir at møðast av tí langa róðrinum; teir vóru illa mannaðir: ikki meira enn tríggir á hvørjum báti og soleiðis kundu ikki meira enn tveir rógva, ein mátti standa frammi í rong og kasta fyri grindina. Teir flestu av monnunum vóru

Digitized by Google

tí fallnir í dǫpurhuga og kvíðaðu fyri, at tað stóra og langa strev, teir hǫvdu haft, fór at verða til einkis. Men til alla lukku var ein maður farin suður á borina at tyrva ein torvlut, og hann bar eyga við bátarnar, sum róku grind, og rann so alt, hann var mentur, heim í bygdina at gera grindaboð: — áðrenn hann kom í bygdina, rópaði hann: »grindaboð! grindaboð!« tað hoyrdist langan veg, og nú rann hvǫr um annan í túninum við hesum gleðiligu boðum, og bǫrnini settu í tað sama rópið, hvǫr maður fór við renningarlopi oman í neyst, at fáa flotað bátin, leggja grindareiðskapini inn: grindalínur, hvalvokn (-vopn), sóknaronglar, skutlar og smágrót at hava til leysasǫkk at kasta fyri grindina. Konur og gentur komu rennandi við matkjáttum, skrínum og hosum. So snart sum maðurin, ið boðini bar, var komin til hús og kundi siga sonn tíðindi frá grindini, var glæðan sett í tí rætta roykstaðinum at gera boð í Streymoynna, og har var svarað aftur við glæðu og boð send í nærmastu bygdir, sum ikki kundi síggja glæðuna. Neyðarmenninir, sum eru hjá grindini, útlúgvaðir og givnir, og tó ikki vilja gevast so leingi teir eru mentir at halda eini ár, teir streva enn, tó at tað tykist teimum hopleyst at overva seg longur; teir vita av ongum, hvat nú gerst inni á bygdunum, hvussu nær hjálpin er. Nú sær finningarbátarin glæðu á Kýrbergi, aftursvar á Nesi, glæðu á Strondum; hjartað tekur at uggast í teimum, at onkur hevir sæð teir av landi — og tó tora teir illa trúgva enn, at tað er so væl, at tað er frá teimum sjálvum, ið verður boðað, og ivast, at onnur grind kann vera fyri vestan, sum teir gera boð av. Men í sama viðfanginum síggja teir ein stóran bát, so annan og triðja og fjórða bátin koma stevnandi út í móti teimum, froyðurin gongur frá teimum, so hart teir rógva — tað eru Nólsoyingar, sum komnir eru; grindaformenninir fara til finningarbátin at spyrja teir, í hvǫnn hval-

Digitized by Google

vág teir ætla at reka grindina; — finningarmenninir geva ráðið frá sær í teirra hendur, men siga tó, at fegin vildu teir, hon skuldi leggja beinini á Havnarvág, um so var, at tað vóru líkindi eftir teirra ráði at halda henni hagar; tað eru fátækir menn, sum hava funnið grindina, og teir vilja, sum vera man, neyðugt missa tann stóra fong, teimum stendst til at fáa, tá ið lukkast at drepa grindina. Formenninir biðja nú rakstrarbátarnar reka grindina móti Havn, og nu kom betri rakstur á grindina, tí nú kom bátur eftir bát, allir ómóðir og væl mannaðir, og skjótt var, at einir hálvt hundrað stórir bátar, átta- og tiggjumannaför vóru hjá grindini, og flotin vóx hvörja lötu av öðrum bátum, sum hövdu longri veg at rógva. Stúrdu áður teir fáu bátarnir fyri, at teir vóru offáir til at fáa grindina á gongd beina leið á hvalvágin, var ikki sørt, at hugmóð nú var á monnunum, av tí at teir vóru so nógvir, at teir hildu tað ikki gretta, at teir hövdu yvirvald á henni; men teir skuldu fáa annað at siggja. Teir vildu skunda undir og fáa grindina at ganga skjótari, róðu tí inn á hana og kastaðu leysasökkið ovnær henni, so hon fór at órógvast og taka ferð á seg, og tað líkaði mongum av rakstrarmonnunum væl, og teir róðu so hart, at teir kundu fylgja henni og teir díktu á hana, men hetta leiddist grindini við, og puts! har kavaði hon. Róp og geyl og skraml av árum hevði verið fyrr — nú tagnaðu allir, og tað varð so kvirt og stilt, at minsta ljóð hevði hoyrst um allan bátaflotan. Allir tóku árar upp úr sjógv og hvíldu á teimum, teir lurtaðu, um eingin blástur skuldi hoyrast, teir stóðu á bekkjunum at eygleiða hana og njósnast, hvar grindin mundi vera; — einki hoyrdist, einki sást, grindin var horvin, ótol kom á menninar, tikið var aftur til árarnar, ein bátur róði í eina ætt og annar í aðra at leita eftir grindini, men eingin grind sást ella hoyrdist,

Digitized by Google

og teir funnust á einumhvörjum báti, sum fóru at bannast og biðja ilt yvir teir, sum hövdu verið offúsir og spilt teimum ta góðu grind. Men ikki var grindin horvin, — blástir sóust nú aftur úti ímóti bygdini í Nólsoy, ein bátur var nær staddur har hjá henni, hevði upp á mastur at geva hinum tekn, og tá fór bátaherurin, sum hevði verið spjaddur víða um, skjótir sum pílar skúmandi til grindina. Sýslumaður og grindaformenn skipaðu nú fyri, hvussu rekast skuldi, og ansaðu væl eftir, at eingin bátur kom grindini ovnær og stygdi hana, av tí hon hevði lyndi at kava. Nú bar til, hon fekst væl inn um grynnur og boðar inn ímóti vestari vág, so aftur út um Tinganes, bátarnir lögdust í tríggjar hálvringar uttan fyri hana, og nú gekk inn eftir, ímóti sandinum í vágsbotninum, nú skuldi fyrsti stingur verða gjördur av einum av formonnunum, hvalvopnið kom, sum tað átti at koma, og særdi eina av aftastu hvalunum, sum vendi sær beint inn eftir, í hamarskjölin nakað framman fyri sveivina, blóðsprænin fossaði úr sárinum, øði kom í hvalin og hann rúsaði í øðini fram ígjögnum hvalaflokkin og loypti øði eisini í hinar, so at grindin fór við sjógv á baki undan, brekka var á sjónum, hvar hon kom fram, hon tók sjógvin við sær langt upp á sandin, tá kendi hon grunn og vildi venda út aftur í sjógvin, men áðrenn teir hvalir, sum fremstir vóru og longst vóru komnir upp á sandin, kundu fáa í lag at venda sær við, rann sjógvurin út frá teimum, og teir lógu á turrum, og har komu tá menn, sum á landi vóru, og skóru teir á háls, so blóðið rann í streymum og fargaði sjógvin reyðan. Hinir hvalirnir, sum ytri vóru og ikki komu at liggja turrir á landi, tí at tað var ikki pláss til teirra, bróta seg nú út og herja á bátarnar, sum møta teimum við vopnum og gróti, og um teir skuldu sloppið út um fyrsta og annað lagið av bátum, er sjaldan, at teir ikki venda, tá ið teir koma

Digitized by Google

út ímóti tí triðja laginum; hvar teir koma, verða teir særdir og grýttir, blindaðir verða teir av blóðinum, sum teir svimja í, og grugga sjálvir sjógvin upp frá botni; teir eru nú í örviti, og fer ein stakur hvalur út um allar bátar, vendir hann sum oftast sjálvur aftur til hinar, sum liggja undir drápi. Ja, har er dráp, sum øðiligt er at síggja fyri hann, sum friðaligur stendur á landi at hyggja at tí; her gera nakrir hvalir landgongd í ymsum stöðum í fjöruni, har liggja bátar mitt í flokkinum, sum blása blóð upp í loft og mala higar og hagar, men verða stungnir, hvar teir koma fram; nú linka sumir av blóðtapinum, og so verður sóknarongulin högdur í teir og línan førd á land at draga teir upp og skera teir á háls sum skjótast at fáa blóðið av teimum, at tvöstið skal ikki verða brunnið; menn vaða upp undir hendur at taka ímóti endan av línuni, sum er föst í hvali; allir hava nóg mikið um at vera, rópini hoyrast í öllum stöðum, úr bátunum og úr fjöruni, og har í millum hoyrist eisini blótan og bannan. Ei dáni í, at tað var gomul sögn, at ikki skuldi lukkast at drepa grind, tá ið prestar ella konufólk stóðu á landi og hugdi at drápinum; — mundi ikki sögnin verða av tí, at teir smæddust at vísa seg sjálvar, sum teir royndust í atburðum í grindadrápi? — Ein hálv ökt er gingin, síðan ið grindin var hildin til, og nú liggja 800 hvalir deyðir á landi. Tað er so trongt í fjöruni og so tætt av hvalum, at har má tynnast burtur úr, áðrenn markað verður, og tí koma boð frá sýslumanninum til grindamenninar at koma og føra hvalir vestur í Vágsbotn. Nú kemur sýslumaður við tveimum kalsmonnum og ganga frá hvali til hval og skera í hvöljuna tal og metingamark í allar. Finningabáturin kann nú velja sær ein hval, her er ein, sum er mettur trý skinn og gyllin, og hann verður tikin, og maðurin á hesum bátinum, sum fyrst sá

Digitized by Google

grindina, fær kúluna (høvdið) umframt sín part í hvalinum; er grindin feit, fær hann væl eina tunnu av lýsi bert úr kúluni. So verða nakrir hvalir lagdir út til matarhval til viðurlag fyri at geva øllum monnum úr øðrum bygdum, sum har eru komnir saman, mat og drekka, til liðugt er at skifta. Hetta verður tikið strax av óbýttum. So verður skift og roknað út, hvussu mikið er til bátin, eftir at fjórðingurin av grindini gongur í jarðarhval til teirra, sum jørðina eiga í tí bygdalaginum, hvar grindin er dripin. Vaktarhald verður sett at vakja yvir grindini, at einki skal misfarast og hvalir takast út av flóð ella brimi, og hinir grindamenninir í sínum vátu kørmum fara tá at dansa at halda seg heitar og turka klæðini uppi á sær, meðan náttin er, og skiftingin er í umbúnað. — Sýslumaðurin fær sær nakrar menn, sum kønir eru í rokning og væl duga at skriva; teir skulu eftir seinasta fólkatalinum, sum var um nýggjár, hyggja eftir, hvat fólkatalið er í hvørjari bygd, sum hoyrir til hetta grindadistriktið, og so rokna út, hvat hvør bygd skal hava í sín part í gyllina- og skinnatali, so í listanum leita hvalir upp, sum eru mettir til tað virði, sum hvør bygd skal hava, tí krutlugt er, tá ið nøkur skinn skulu býtast út úr einum øðrum hvali, sum ein onnur bygd hevir fingið mesta partin í; so verður seðil skrivaður fyri hvørja bygd, hvat nummar teir hvalir hava, sum henni líknast, og hetta arbeiðið er ikki lætt at fáa í gott lag, tá ið skjótt skal vera atborið, sum allir grindamenninir tráa eftir, fyri at sleppa sum skjótast heim, at grindin ikki skal spillast. Vestfallið er komið í firðinum; nú verður brátt sjóvað vestur í Vágar, vestursíðuna í Streymoy, Hest og Koltur; vestanmenninir gerast tí ótolnir eftir at fáa seðlarnar frá sýslumanninum, og teir ganga og mala í túninum utan fyri hús hansara; men hann hevir stongt fyri sær, eingin sleppur inn, fyrr enn liðugt er,

Digitized by Google

og hann má ikki lata seg órógva, men gera seg deyvan fyri orðum um at skunda sær, sum utan úr túni rópast inn til hansara; tí tað varir um, at tað verður beint skift, so at einki skal verða at kenna honum um seinnameiri. Men vestanmenninir víkja ikki frá durunum; fáa teir ikki seðlarnar nú, liggja teir sjóvarfallið av sær og noyðast at bíða tvær øktir enn, til tað verður sjóvað aftur. — — — Nú verður latið upp í sýslumansstovuni; «tólv skinn til bátin!» hesi tíðindi berast frá munni til munn við skjótheit til allar grindamenninar; seðlarnir verða útgivnir, og nú fara bygdarmenninir at leita, hvör eftir sínum hvali; nú verður skorið upp og skipað inn í bátarnar so mikið teir kunnu bera; og undir hesum arbeiðinum standa teir upp um beltið í sjónum, og í hesum váta karminum seta teir seg inn í bátin og fáa ikki turr klæði at lata seg í, fyrr enn teir eru komnir tann ofta langa vegin heim til sín sjálvs. Nú verður lagt frá landi og tikið til árarnar, húgvurnar lagdar á bekkin, og takkarsongurin ljóðar nú frá bátum í hundratal, sum fara av stað, hvör við sínum tunga farmi; um málið ikki altíð er so reint, og nógv kann vera at finnast at tónalaginum sum teir hava til sálmarnar, so hoyrist tó, at hjartalagið er gott, sum ljóðar ígjögnum tað, ið sungið verður, og mangt hjarta hevir blotnað, og mangt eyga verið vátt, sum á landi hevir staðið og skoðað út yvir henda lovandi herin, sum prísar Gud og takkar av innarsta hjarta fyri miskunn og náði.

Nú leingist teimum í bygdunum, sum menninir eru farnir frá í grind; tvey samdøgur eru umliðin, síðan ið teir fóru, og einki er frætt enn; men tey ugga seg tó við, at vón er um, at grindin ikki er sloppin, sum so ofta ber á, tí annars høvdu teir longu verið aftur komnir; tey hyggja og hyggja við lengtandi hjarta, um ikki bátar síggjast, fara upp á hæddir, hvar

Digitized by Google

longur sæst út í hav — einki sæst enn, og öll vera roynd í toli. — — Nú kemur róp í: «bátarnir koma», so hoyrist sálmasongurin yvir havið; teir nærkast nú, og alt fólk í bygdini ungt og gamalt fer oman á lending, við heitari súpan ella kaffi at geva teimum móðu og vátu monnunum, tá ið teir koma á land. Sökkladnir eru teir, gripsborð á bátunum, tveir menn sita og oysa, drabb er við landið av gulinum. «Tólv skinn til bátin, sex til okkara, sum fáa hálvar partar, og alt veit væl við»; — hetta eru tey fyrstu tíðindi, sum verður spurt eftir og strax við gleði svarað uppá. So verður skipað upp úr bátunum og ofta eftir lítlari hvíld farið av stað aftur eftir öðrum farmi, tá ið grindin er stór. Nú er öll grindin førd heim í bygdina, og nú skal býtast sundir ímillum húsini eftir fólkatalinum, av tí at 25 fólk eru roknað til ein bát í grind; ein bygd, sum hevir 200 fólk, tekur soleiðis til átta bátar. Tó er ikki býtt javnt til öll, tveir heimapartar ganga á ein manspart, sum teir eiga, ið hava ført grindina so langan veg og haft so nógv púl av henni, og avnot gongur til teirra einsæri, sum hava skorið hvalin upp. Hvört mansbarn í bygdini frá tí gomlu konuni, sum einki er ment at gera longur, men sum er fegin um, at hon nú kann avreiða so mikið í lýsi, at hon nú kann keypa tobak og fáa sær upp í nösina, og til barnið, sum liggur í vögguni, hvör fær sín part; — er tað tá undarligt, at gleði er á öllum, tá ið verður rópað: «grindaboð!»

Brúdleyp.

Prúður var drongurin, elsti sonur bóndans í N., sum var so ríkur: hevði tólv merkur í jörð av kongi umframt tríggjar merkur í óðal. Vökur var gentan, sum drongurin hevði kosið sær til konu; um her var tikið við bønarorðum hansara so sum sigist, tað eigir

Digitized by Google

at vera, tá ið dygt og væl skal verða: fyrst «nei», so tögn og til endan «ja», nevnist ikki, men — fríggjað hevði hann, játtað hevði hon, og foreldrini høvdu samtykt, og alt var gingið væl í lag. Hann hevði verið við teimum forlovilsismonnum hjá presti at skrivast inn, út var lýst í kirkjuni, og brúdleypið ásett at verða hildið í aðru viku eftir. Tað frættist víða, hvussu mangar tunnur í rugi vóru úttiknar at baka til brúdleypsbreyð, hvussu nógvir geldseyðir vóru kókaðir til skinsakjöt, og hvussu nógv ið enn var ætlað til av seyði at skera, tá ið brúdleypið skuldi haldast, ein oxi og ein feitikúgv stóðu á bási og skuldi láta lívið, at matur skuldi ikki tvørra, og eingin kunna siga, at tað var hungursbrúdleyp, hann hevði verið boðin í.

Nú nærkaðist at gleðistundini, biðjumenninir vóru sendir út at bjóða í brúdleyp, og teir høvdu sett saman tað boð frá brúður og brúdgómi, sum teir vildu føra fram í húsunum; sumir gjördu tað sum eina lítla prædiku, aðrir skemtingarsamt; men mangt ungt hjarta sló óstilt, tá ið hesin maður kom til bygdar at bjóða, av ótta fyri at hann ikki skuldi koma inn til teirra, og tílíkur stuttleiki ganga um tey. Hvar hann kom inn og beyð í brúdleyp, var hann, sum vera mundi, væl komin, og har var farið eftir fiðskuni og boðið honum upp í glasið og kaffiketilin settur út á og borðreitt fyri honum. Men hjá teim flestu umbar hann seg við, at hann hevði so mong hús at fara í og mátti tí skunda sær, bað tey hava líka góða takk, um hann ikki settist til borðs; — tó máttti hann taka glasið í hond, væta varrarnar av tí og siga: «skál!» áðrenn hann fór. — Nú var tann sorgin slökt hjá teim ungu, at tey ikki skuldi verða boðin; men öll í húsinum kundu jú ikki sleppa, og nú kom onnur sorgin, hvör teirra heima skuldi sita, og tí ljóðaði frá börnum og arbeiðsfólkum: «mamma! lova mær! — húsbóndin! eg vildi

Digitized by Google

fegin fara í hetta brúdleypið — nær kemur sovorðin stuttleiki aftur fyri okkum?

Nú venda vit aftur í brúdleypshúsið at fregnast eftir, hvat har gerst. Eitt ótal av kokkum var longu komið saman har átta dagar framman undan brúdleypinum, hvör rann um annan, og hurðarnar steggaðu ikki frá morni til kvölds, men slongdust upp og aftur ígjögnum alt húsið. Hin gamla matmóðirin var í örviti av öllum spurningunum, hon fekk at svara uppá, og ynksti, at hon væl hevði verið komin um hesar dagarnar.

Í roykstovunni hekk ein stórur pottur yvir eldinum, og í honum skuldi blóðmörurin kókast. Sumir av brúdleypskokkunum stóðu tí og skóru tálgina, bæði nýrumör og netju, sum skuldi geva fitina, aðrar konur rørdu við sneisini mjöl upp í blóðið, og aðrar reinsaðu keppar, langar og vembur at fylla blóðmörin í. Í sodnhúsinum lógu rúgvur av seyðarhövdum; ein av húsköllunum sat og skar höfdaullina av, og tvær gentur stóðu við eldin og sviðu og skavaðu höfdini, at einki loðið skuldi vera eftir, sum gestirnir kundu hava at finnast at. — Nú kom báturin at landi, sum førdi lán: borðdúkar, borðiskar, borðknívar, postalín, glös og tílíkt frá keypmanninum; — hetta var vanvart og mátti vera undir góðari varðveislu, at einki skuldi brotna, og tí vildi bóndakonan sjálv beina fyri tí og goyma tað, hvar tað kundi standa í frið, til tað skuldi verða nýtt. — Ein langur ásur úr öðrum enda í hjallinum og í annan var eigiligur; tí har hekk krov við krov av nýflettum seyðum og lombum. Bóndin er nú komin niðan í hjall at skera burtur úr: hálsar, háryggir og nakrar bøgir at kóka fyri at hava feskmat til reiðar at seta fyri fólk, sum inn komu í brúdleypshúsið, og at hava til bót í súpanina, sum skuldi bjóðast gestunum brúdleypsaftan. Tað sum eftir hekk av

Digitized by Google

krovunum: tjógv, hárógva, mjóryggur, síður og bøgir, skuldi hanga til at steikja sjálvan brúdleypsdagin.

Brúdleypsaftan var nú komin; áttamannafarið var tíðliga á morni um dags skeið sent eftir presti og ikki var drálað við at fara av stað, tí flutningsmenninir tráaðu eftir at vera aftur komnir, tá ið tey fóru at dansa, og langur var vegurin. Teir fingu eina máltíð hjá bóndanum og meiri av mati við sær í bátin, enn teir kundu eta á ferðini. Vatnkaggin var ikki gloymdur eftir, og heldur ikki hin kaggin við tí váta slaginum, sum mangur hevði góðan hug at smakka av, tá ið galt um harðan róður at taka ein góðan vørr við árini um ein streymtanga. – Hevði verið trupult fyrr í brúdleypshúsinum, so bar av nú; — alt skuldi jú standa liðugt at taka ímóti brúdleypsgestunum, borðini setast í lag, dúkar breiðast á, stólar og beinkir fáast at sita á. Har var stákað í roykstovu, køki, glasstovu og stórstovu, og hurðarnar smeldu aftur á bak og aftur í lás, kokkarnir runnu aftur og fram. Nú komu grannar við stórum biðum við mjólk og dyllum við náttróma; — hesi skuldu setast til borðs, mjólkin skuldi kókast og beinast fyri; — nógv var mikið at hugsa um og taka hond í!

Middagur var farin, brúður og brúdgómur vóru í sunnudagsklæðum, skeinkjarinir stóðu til reiðar við vín-flǿsku og brennivínsflǿsku og glǿsum. Nú sást ein herur av brúdleypsgestum koma oman brekkuna, brúður og brúdgómur og skeinkjarinir fara tá út í tún at taka ímóti teimum og bjóða teimum inn. Tað fyrsta hjá gestunum er at fara úr um føturnar og lata seg í turrar hosur og í danskaskógvar ella í skógvar av roturoð; so verða gestirnir leiddir at borðinum at fáa sær mat og drekka eftir teirri longu gonguni upp um fjøll; tosað verður um mangt og margt, fest verður í pípuna, og sumir fáa sær undir tonnina av tobaksrullinum.

Digitized by Google

Her finnast mong, som ikki hava sæst í langan tíma, tíðindi eru at spyrja og mangt at frætta, og soleiðis gongur ein góð stund, til tess at tey ungu taka seg saman og sláa ein ring; so verður kvøðið og dansað, tað ljóðar út í tún — ringurin vexur og verður brotin í fleiri ringar, hvør innan í øðrum. — »Prestbátur kemur!« verður rópað inn í stovuna, og nú fer brúður og brúdgómur oman á stöð at standa á sjóarklettinum. tá ið lagt verður at landi; — prestur er ikki einsamallur í bátinum; aðrir brúdleypsgestir hava biðið sær far við honum. Skeinkjarinir, sum hava elt brúðarparið, bjóða nú vín, brennivín (ella frankst), so hvørt sum nakar setur fót á land. Tá fyrstani koma brúður og brúdgómur í dansin, og nú kunna gestirnir halda sær at gaman meiri enn áður, av tí tað hevir borið á, helst í Norðuroyggjum, at prestur hevir ikki kunnað koma dagsstevndan dag, meðan ið hann hevir ligið veðurfastur í útoyggjum og ikki sloppið burtur fyri brim og sjóvaródn, og tá hevir brúðarmessan verið skotin út, til hann kundi koma; — tað kendist tá, at har vantaði nakað, sum ikki átti at saknast. Dansurin gekk gleðiliga, og var eitt kvæði ella ein kempuvísa endað, var strax onkur annar at taka við í eina aðra vísu og so gekk lystuliga í góðum teiti, til tess at høvuðskokkurin kom at bjóða til nátturðar. So settust gestirnir við borðini, fingu súpan við kjøtbollum og rótum, blóðmör, seyðarhövd, jørðeplir, breyð og smör. Eftir nátturða var ikki dansað meiri, men hvør fór at leita sær eftir teirri legu, sum honum var víst á hjá grannum og í øðrum býlingum, og fegin vóru øll, kundu tey fáa bert eitt ból at liggja í á gólvinum onkustaðni. Soleiðis var fyrsti brúdleypsdagur endaður; -- ein og annan fýsti ikki enn at fara niður, men gekk og mól um skeinkjarin og amaðist upp á flösk-

Digitized by Google

una, sum hann gekk við; men tað var ikki leingi, áðrenn alt var kvirt.

Nú var brúdleypsdagurin upprunnin; tey ungu kundu ikki sova leingi av gleði, og mannamál hoyrdist tíðliga á morni í túninum og í brúdleypshúsinum. Kaffi var boðið öllum við hveitibreyði, tvíbakkum, fest var í pípurnar, og málreystir vóru teir úti og inni, dreingirnir skemtaðu við genturnar og tvatlaðu mangt saman, líkt og ólíkt. Tíðin leið skjótt, morgunmatur var settur fram og boðið var aftur til borðs: skinsakjötinum var ikki spart, blóðmörur, breyð og smör kom aftur fram á borðið.

Konufólkið fór nú at lata seg í stásklæðini, sum tey skuldu hava í kirkju, og tríggjar konur vóru farnar at pynta brúðrina, og tað mátti hava sína tíð, sum orðatiltakið sigir: «leingi er at pynta brúður». Tað líður til middags, og einki røkist fyri kirkjuferðini enn, og fólk fer tí at gerast ótolið, sagt verður meiri enn í einum stað: «seinur verður brúðardansurin í dag». So varð tó í endanum, at boð kemur, at nú er brúðurin liðug, men til vanlukku frættist í sama viðfanginum, at onnur brúðkonan og fleiri av stoylunum eru ikki komnar úr kamrinum enn, har vantar á hjá teimum: ein skuldi hava doddin kembdan niður á ennið til frunt, ein reikast, ein flætta sær, og tí má verða bíðað nakað enn í ringum hýri. — — — Um langt og leingi er komið so langt fram, at presti er sagt frá, at nú er ætlað at fara í kirkju, og so fer hann og deknurin undan. Nú kimar, brúðarparið kemur út í tún, byrsuskotini gella, og smádreingir, sum ikki hava byrsu, og tó vilja vera uppi í við teimum stóru, renna við blástum lambsblöðrum og bresta tær fyri brúðarparinum. Langur var riðilin, sum fór til offurs, og leingi var at para saman tey, sum fylgjast skuldu: tvey og tvey, drongur og genta. — Brúðarmessan var hildin, sálm-

Digitized by Google

arnir sungnir, öll høvdu verið uppi at offra — mong bangin í hjarta, at okkurt skuldi verða skeift atborið, so sum at gloyma at bukka og neya fyri brúður og brúdgómi, tá ið tey komu utar aftur úr kóri, tí tá vistu tey sær, at slíkt varð ikki niðurlagt, men haft á lofti við borðið til stuttleika, tá ið drunnurin, prýddur við litaðum bondum, var framborin av høvuðskokkinum við skemtingarímu til gestirnar at yrkja yvir; — eingin, sum drunnurin var settur fyri, kundi skjóta hann frá sær til ein annan við borðið, fyrr enn hann hevði loyst seg við at siga okkurt, sum bar í rím. — Tá kimar aftur, og nú verður farið úr kirkju, byrsur gella, blóðrur brestast, alt fylgið gongur heim aftur sum tað fór — brúður og brúdgómur standa mitt á gólvinum í brúdleypshúsinum, og nú kemur prestur og allur skarin at ynskja teimum til lukku. Kokkarnir koma nú inn at bjóða til borðs og vísa hvørjum sess: brúðarparið til háborðs, brúdkonur og brúdmenn báðuminni við tey og so víðari, sum parað var til kirkju. Maturin er: kjøt- ella grýnsuppa, oxasteik og lambssteik, bakkulsi omaná; skeinkjarnir gloyma ikki at fylla í glósini, tá ið drukkið er av teimum. Gestirnir eru kátir og mangt skemtunarorð fellur við borðið, sum vekir látur. Nú sæst, at kokkarnir leingjast eftir, at gestirnir skulu reisa seg frá borðinum og geva pláss fyri øðrum borðhaldi; tí verður sálmur sungin frá borði og sagt takk fyri mat. Tá ið so annað borðhaldið hevir etið, fara tey at hugsa um at fáa brúðardansin í lag, meðan ið triðja borðhaldið verður sett til borðs, og øll, sum leys eru, samlast í dansustovuni, og tá tekur deknurin undir at syngja brúðarvísuna: «I ærlige brudefolk, giver på agt . . .» um hvussu sveinur Abrahams fekk Rebekku at fylgja sær til Kanaans at verða kona Ísaks; so verður sum oftast Súsonnuvísa og enn ein triðja álvarsom vísa sungin, og tá koma kvæðini og kempu-

Digitized by Google

vísurnar upp, og so gongur dansurin alt í einum alla náttina og næsta dag til middags. Nú kemur triði dagur, um morgunin fara allir gestirnir í «brúðarhús», sum tað kallast; har sita brúður og brúdgómur við eitt borð, skeinkja sjálv vín ella romm og bjóða öllum, sum hagar koma við brúðargávum, at drekka úr stórum steypum; og har verður ikki sjaldan drukkið nógv; — dansurin verður nú kátari og meiri buldur. Hetta er seinasti dagur, sum er kallaður fráfaringardagur; — tey, sum langvegis frá eru komin, fara fyrst, at tey kunna koma heim í dagslýsi; tey, sum styttri hava vegin, drála ofta í dansinum til í skímingini, og eru tá ikki sjaldan avmælt av kvöðingini og so hás sum dunnusteggjar. Ein máltíð er boðin, áðrenn tey fara, stásklæðini verða lögd í klædsekkir, eskjur ella knýtir; so heilsast öll við kossi og siga takk fyri góða samveru og góðan stuttleika. Sunnudagin eftir verður «heimabrúdleyp», tá koma kokkarnir sum gestir og næsta skyldfólk; har verður aftur dansað um kvöldið, og so er brúdleypið komið at enda.

Útróður.

Tað hevir verið sagt, at dreingjabörnini í Føroyum verða borin í heim við ár í hendi. Hetta er nú ovnógv sagt, og ikki at taka eftir bókstavinum, soleiðis sum sagt er. Men tó er tað so, at aldeilis mong av börnunum, sum har føðast, hava ferðast á sjónum, og ofta haft ringa tuskan í báti, áðrenn tey hava verið tvær vikur gomul; tí longur lata tey neyðugt börnini liggja ódoypt, og føra tey tí ofta langar vegir vetur ella sumar til prests at verða doypt. Og tað fyrsta, ið smádreingir fara at spæla við, er smábátar, sum stuttleikin er at floyta í stampar, hyljar ella í ánna og undir lækjuni í túninum. Allar bygdir liggja við

Digitized by Google

sjógvin, ein býlingur tó undan tikin í Norðstreymoy, sum hoyrir til bygdina í Kollafirði. Tá ið bátar leggja at landi, koma smábørnini oman í fjøru og biðja lova sær inn í bátin, meðan ið verður skipað upp úr honum, og tá ið hann so er tómur, og plássið ikki er kyrruvont, loyvst dreingjunum ofta at leggja út frá landi og rógva ein stuttan veg, so sum teir kunna best, um áralagið ikki enn er so gott, sum tað átti at vera. Árarnar, sum har vera nýttar, eru smidligar, stuttar, blaðið smalt fyri at verja bátin og sláa í bylgjuna, sum vil bróta inn í hann; tað er tí skjótt, ein smápiltur kann halda í eina ár og gera mun, tá ið hann rør í borði við øðrum monnum, og tí eru teir ofta á ungum aldri havdir við í báti til útróðrar, at teir tíðliga kunna venjast við sjógvin; — tað er jú mesta og besta lívið hjá Føroyingum.

Tað var um kyndilmessu; fiskiskapurin hevði verið striltin um vetrarmagnið, illa hevði viðrað fyri útróðri, og langar uppløgur høvdu gjørt nógv av fólkinum armt; — tá ið ongar tilløgur eru av sjónum, er neyð í Føroyum. Nú frættist, at eitt bragd var av torrahísu um Botnarnar, og so mátti hugsast um at fáa krækling og kúðing (gágggur) til agns, og har gekk tá ein dagur eftir tí. Harðasti streymur var nú, og tá fiskast hísan best, men henda mysingin var av teimum hørðu, tí at mánin stóð næst jørðini, og tí var tað viðbrekið og hættuligt at fara til útróðrar, utan tað var støðuveður og gott veðurlag í honum. Tað var í illum hýri og við ringum bindindi, útróðrarmenninir víða hvar høvdu gingið á landi og skimast eftir, um tað ikki var farandi, tí at teir tráaðu allir eftir at sleppa út og fáa sær eina máltíð aftur av sjónum. — Nú var eitt slot, hann makaði móti kvøldi, skýdrátturin var spakur, og tað var ikki meira enn tað sást at reka um mánan. Nýtendrað sól var, og tað var ikki meiri enn

Digitized by Google

farið um midnátt, tá fór N. at vekja til útróðrar allar bátsmenninar og bað teir allar verða skjótar at koma oman á hamar at egna línuna. Hann væntaði sær ein góðan vökufisk tann dagin, av tí at stórur torrafiskur var ímillum hísuna; vökufiskur og andøvsfiskur ganga av óbýttum til teirra, sum vekja, og teirra, sum andøva, fyri strevið, teir hava fram fyri hinar menninar. Undir egningini var hugt at teymum og húkum, um væl var rørt upp í, um eingin stökkur var á húkunum, á leggi og bugi, á nevi og agnhaldi. Eina lötu eftir vóru teir farnir frá landi, morgunsongurin ljóðaði, so tað hoyrdist um allar býlingarnar: »nu flyr jeg til din nåde og giver mig i din hånd . . .« og tey, sum heima vóru, lögdu sína bøn til: »Jesus veri við teimum og sendi teir væl aftur!«

Gott veður var hjá teimum út á miðið, men streymurin var harður og vestfallið rann sum eftir áarfossi, og tá ið teir komu út um landoddarnar, var sig í alduni, so at tað fjaldi langt upp á högoyggj (sunnari partur av Nólsoy), tá ið báturin var í aldudalinum; eitt lítið lot var lágt, og streymurin gekk nú í ættina og reisti sjógv; teir uggaðu seg við, at sjógvurin slætnaði, tá ið hetta sjóvarfallið var runnið. Tað var av broddi, tá ið teir komu út á grunnin, og so settu teir niður línuna, átta djúpshæddir eftir botni. Meðan ið línan stóð, tóku sumir til súlurnar, ið teir høvdu haft við sær, og stórongul, at royna at halda snøri, og har var drigið bæði kalvi og góðir fiskar, nú sjóvarfallið var linkað. Kyrrindi vóru, nú róðu teir til kýkin, sum var á uppstandaranum, at taka upp línuna; væl var á í hesari fyrstu upptökuni, men ein hemar sveimaði um bátin og var so næskur, at tað var harmur at síggja, hvussu hann gloypti hísurnar, sum vóru á línuni, og kvetti fiskar av um miðjuna, tá ið upp var komið undir borðið. Hetta var ótolandi;

Digitized by Google

skutil, kleppar, sóknarongul var alt í bátinum; — ein feit longulivur var sett á stórongul og slongd út fyri hemarin, hann var ikki seinur at gloypa um henda bitan, og menninir ikki seinir við skutli at stinga hann, við knívum at særa og svæva hann, kryvja hann og fáa livrina úr honum inn í bátin. Niður aftur var sett, men illa bar til; av tí at streymurin var so harður, fløktist línan, mátti takast upp aftur, og var tá sum ein søpul; har mátti tíð til at greiða hana, áðrenn hon kundi setast niður aftur. Soleiðis gekk dagurin ikki utan mein; men fiskur var til, og teir vildu fegin hava passaliga føri aftur við sær, og tí var toygt longur út á dagin, enn teir høvdu ætlað; — nú skuldi ikki setast niður aftur, men hugsast um heimferðina. Tað hevði verið gott veður allan dagin, og tó illa álítandi; sjógvurin er vitugur, so er sagt, og ansað átti at verða eftir honum; alduskot var har úti, Högnaboði hevði brotið stórum, landbrim hevði verið nógv; — hetta upprisið í sjónum visti veður í, sum var á ferð. Men maksamt og gott var enn, og teir róðu tí allir átta av góðum hugi við havn fyri stavn. Væl leið fyri teimum í hörðum róðri, og teir vóru nú komnir úr vesta vanda um íður og streingir, tá brast á ódnarveður við glæðustroki og kavaroki av útnyrðingi norði, báturin mátti verða lagdur upp í vindin, tvær árar máttu leggjast inn, tí oysast mátti, av tí at báturin var væl laðin; trekir vóru teir til at kasta út av veiðini, so leingi vón var um, at teir kundu vinna til lands; men andróðurin var strangur, og menninir tóku at møðast, so tað var stundum, at tað heldur varð at ganga aftur enn fram. Myrkur var, og ikki sást strik á kumpassini; teir róðu leingi, og visti ikki, hvar teir vóru, men einki gjørdist annað enn at andøva beint upp í ættina. Tá ið hvörki land ella kumpass sæst, gerst tíðin long á báti, sum er úti í

Digitized by Google

illvegrinum, og ikki kann sigast annað, enn at sumir av monnunum stúrdu fyri heimferðini og vóru um at falla í fátt, og allir longdust eftir, at tað skjótt skuldi helma í, so at teir kundu fáa at vita, hvar teir skuldu stýra. Sum teir nú best sita og tuga á árarnar og rógva meira enn teir eru mentir, skilst teimum av gjálvinum, teir nú eru í, at teir eru komnir av streymasjógv og inn undir land, og hugurin mennist upp aftur í öllum, og ikki verður spart tað, sum enn er eftir av kraft, til at taka á sum harðast — nú kom drabb sum var tað bakbrot av landi inn á stýriborð, og við tað sama rópar róðursmaðurin á stýriborðslæri: »land!« og maðurin frammi á rongutoft rópar: »Nesslíð! Skarðhamar beint fyri stavn!« Hann var nú hækkaður og lá av beinum norði; hann lívdi utanvert við Skarðhamar, og har lögdust teir nú at lata møði renna og hvíla seg eina lötu, áðrenn seinasta takið heim við líðina var roynt.

Har var kúrur heima við hús; — báturin var væntaður at koma tíðliga aftur, og úr hvörjum húsi, sum maður var farin frá til útróðrar, vóru konurnar komnar hvör við kaffekrússinum og sukurmolanum oman í prestagarðin at hava heitt drekka at geva monnunum, tá ið teir koma aftur. Tær höfdu sitið eina góða lötu, tá brast í ódnina, sum sló tað bangna konuhjartað við ræðslu; tær pipraðu og runnu út á bakkan at kaga og lurta, og inn aftur til hinar at bera sorgarboðini, at einki spurdist av teimum. Tað var harðført og stóð úti við húsbrot; — nú kom ein glæða av Kollafirði, hvirlan treiv fast í húsini, so alt skalv og skakaðist, men enn meira skalv konuhjartað, sum hugsaði um mannin á bátinum og hinar menninar; »teir vinna ikki, sum nú leikar í, teir finna ikki, so myrkt sum nú er«, so klaga tær olmussu konur og ganga aftur og fram á roykstovugólvinum við ótta og ófriði

Digitized by Google

í hjarta; prestur og prestakona ganga sjálv óttafull og sorgarbundin ímillum teirra at royna at ugga og fáa tey at geva sig til tols í góðum hopi. «Nú hoyri eg ein bát syngja», rópar við gleði ein av konunum, og allar tagna fyri at royna at hoyra, um hetta er tann báturin, tær mest leingjast eftir. «Takk fái Gud! tað eru okkara menn, eg kenni málið». Sorg og súr var nú umskift til gleði og takk, og meðan ið teir andøvdu á bátinum úti fyri hamri, til seinasta ørindi av sálminum var sungið, komu tær allar oman við heitum drekka og stóðu fyri teimum, tá ið teir lendu; tárini runnu, tá ið hjúnini funnust aftur og hálsfevndust, tey vistu ikki, hvussu glað tey skuldu vera. So var veiðin kastað upp úr bátinum, báturin tikin upp á lunn, drigin upp í neyst og skorðaður, og so var farið til hús, og hjartaligari var hetta kvøldið enn mangt annað kvøld, í aftanbønini sagt Gudi takk fyri hansara miskunn henda dag ímóti teimum.

Fjallgonga.

Fjallakavi var lagstur, nú kavaði oman í hálvan hagan, og tað seyðafylgi, sum vant var at ganga uppi undir tindinum, var farið av biti har og hevði lækkað seg oman eftir í hagan. Tað var ikki meiri enn vika til veturnætur, og nú mátti hugsast um at ganga fjall eftir veðurlambsskurði; — eitt bráðasóttarlamb var longu borið heim sum deyðseyði, og spell var, um sóttin skuldi taka tey bestu lombini, sum hon hevir lyndi til helst at herja á, og kvíðandi var eisini fyri, at veðurlombini skjótt vildu fara at gima, nú kuldi og ribbingsveður var komið; — gimakjøt var herskið at hava at eta.

Samgonguboð vóru gjørd til grannarnar um fjall í ytri líð dagin eftir, um fjalllýsi var, og veðurlagið var

Digitized by Google

til í annan máta. Hann var klárur um náttina og frysti; fjallmenninir vóru tíðliga á veg um morgunin at búgvast til, hövdu haft húðaskeðini lögd í blot og fingið sær skóbond at vevja undir ilina og upp um ristina, av tí at væntandi var, at hált var í líðini, hvar vætur vóru og gler var komið á um náttina. Fjallstavirnir vóru settir upp við roykstovuveggin hjá bóndanum »frammi í stovu«, hvar fjallmenninir komu saman at ráðast um ferðina; seyðahundarnir gingu úti í túni og goyðu; teir kendu á sær, at fjallgonga mundi vera fyri, og at teir henda dagin skuldu reka manna örindi og fara við á fjall. Tað var um lýsing, fjallmenninir vóru allir komnir og ætlaðu nú at fara, men tá kom eitt so herviliga frekt æl, so teir stedgaðu og ivaðust, um tað bert var eitt degningsæl, ella hann mundi fara at gera ríð og slúa í rok. — Men nú lýsti aftur í ælið, og hann setti roðan so langt vestur á luftina utan at taka hann skjótt aftur í seg, og hetta var gott mark hjá teimum, at dagurin mundi verða góður at reka seyð í. Teir fóru nú allir; sporsnjógvað var, kavin var ikki enn feimin, men so leysur, at ilt var at vara at seg fyri at detta, hvar hart gler var undir honum, av tí at kavin fjaldi glerið; — væl var, at teir höfdu skóbondini, sum hjálptu teimum at standa fastir í hálkuni; ikki var gamansleikur at fara av fótum har, tí líðin var brött, og öll líkindi til, at um nökrum barst á at detta, vildi hann ivaleyst ikki stedga aftur fyrr enn í havinum ella í fjöruni, og tá beinbrotin, og sorlaður til deyða. Men oyarskeggjarnir, sum byggja lond á smáoyggjunum har vestur í tí stóra havinum, eru ikki aleina dúguligir við árini í bátinum, so at fáur man vera teirra javnlíki, men tað er eisini ein stuttleiki at síggja teir á fjalli, lættir á fótum og treystir at renna upp ímóti eini brekku; — at taka seyð á føti er ofta haft til roysni hjá fótfimastu monnum. — Tí betur,

Digitized by Google

einki ilt barst til í líðini, eingin meiddi seg, og seyðurin rakst væl: klaki var lagstur á hann av tí grumma ælinum, hann tyngdi á hann og darvaði hann í gongdini. Gongan var nú savnað, og royndi okkurt stygt lamb, sum var undan tindinum og hægsta fjallinum, at stinga seg burtur úr gonguni og fara á flog aftur upp móti fjallinum, varð rópað á hundin: huts! og so feyk hundur og maður við honum av stað at fáa beint tað aftur í gonguna. Eitt lamb slapp og helt oman eftir móti bakkanum; teir beittu hund eftir tí, og tað leyp á sjógvin, men bátur lá undir at taka við, at einki skuldi misfarast, um nakað fór fyri bakka.

Nú var komið í rætt, og samgongumenninir gingu í rættini at taka skotaseyðirnar burtur úr og reka teir aftur um mark inn í sín haga. Seyðurin var tá bundin niður á rættini og handlaður, hvat takast skuldi nú í skurð, og hvat ganga eftir til klipping og jólaseyð; — einki skuldi ganga eftir í haganum á hávetri, sum ikki ivaleyst var lívseyður, mentur at tola vetrarkavan og at standa í svulti eina tíð, um so skuldi bera á, at veturin var kavamikil og harður, og seyðurin ikki skuldi torga út úr bóli at skava. So vóru geldseyðir, áseyðir, gimburlomb og tey veðurlomb, sum upp vóru gjørd til brund, slept upp og latin út úr rættini ígjøgnum smoguna, og hini, sum skuldi koma í býti, verða nú løgd í haft, so at seyðbandið verður bundið á skák frá høgra horni og til sperruleggin á vinstra føti á frambeininum; nú er lætt at reka seyðin frá rættini og heim til hús; heftur hevir hann bága av at ganga og hugsar ikki um at renna burtur úr gonguni, og soleiðis kemur øll gongan heim á flöttin, hvar býtið skal vera, og verður aftur bundin niður.

Hesin hagin var fýra og tjúgu merkur, grasgóður og albeittur; hann hevði sítt seyðamerki sum allir aðrir hagapartar í oyggjunum hava sítt hvør: rivað stúv á høgra oyra og

Digitized by Google

sneitt framman av á vinstra. Hetta árið var tíggjundað til at skera tjúgu á mörkini, og tíggjundin tikin á rættini í seinni gongu av óbýttari várull: sex vágir og tveir partar í sjeyndu ($6^2/_3$ vág = sex vágir og tvey pund — tvey bismarapund = 48 merkur); hesa ullina hevði sýslumaður tikið við til at býta javnt ímillum kirkju, kongs og prests. Ullin var tikin av felaginum, so at hvör maður, sum har átti jörð, um tað var so lítið, at honum ikki líknaðist meiri enn ein lítlan part í einum lambi, tó har uppi í hevði givið sín ullarlagd ella tey fáu hár, sum skuldi leggjast av tí í tíggjund. Teir, sum ongan jarðarteigin eiga, men hava eina kenningarær gangandi í haganum, tíggjunda sjálvir av tí ærullini, teir fáa, eina mörk í ull fyri hvört lamb, teir skera.

Nú kemur býtið á; hvört lamb verður handlað, lyft upp í hornunum at skatta tyngdina á tí, so klípt og trilvað, og soleiðis verður alt javnt býtt í tríggjar partar: til átta merkur í hvörjum; nú verður lutað um, hvönn av hesum trimum pörtunum hvör felagstriðjungur skal hava; ella teir, sum ikki hava býtt, taka tann partin, sum teir velja sær. So verður hvör triðjungur aftur býttur sundur í smærri partar eftir marka-, gyllina- og skinnatal, so sum hvör eigir jörð at taka til, utan so er, at ein kongsbóndi eigir allan triðjungin. Ótrúligt er, hvussu væl teir duga at býta seyðin og at leggja góð lomb at teimum ringu, so at hvör fær tað, hann eigir, og tað er sjaldan at hoyra klagu yvir, at nakar fekk minni enn hann átti at fáa. Tá verður borið heim í húsini tað, sum flettast skal um kvöldið. Börnini flykkjast alla tíðina um lombini, og verður nakað lamb borið heim í stovuna til teirra, so er gleði og tey elta tað, kyssa og klappa tí og hjúkla upp yvir tí, intil pápin kemur við knívinum at sværa tað, tá koma börnini við sneisini at røra blóðið, tí mamman

Digitized by Google

hevir lovað teimum blódmör, og tey ugga seg við öllum tí forkunniga, sum lambið skal geva teimum. Tungt er í teimum fátæku húsunum, hvar tey einki fáa at blódga, tí at jörðin er gingin frá húsinum, seld av neyð. Hesi húsini er tó fá; um tey onga jörð eiga, fær ein lamb sum fjallmaður, ein annar eitt lamb fyri slóttur ella hoygging og fyri annað, tey kunna hava gjört bóndanum, sum hevir haft teir til bønarmenn, og heitt á teir, tá ið neyðugt hevir verið; hvör maður vil heldur arbeiða fyri seyð enn fyri dagløn í peningi. Nú verður gingið úr húsi og í hús helst til bøndurnar at forvitnast um, hvussu skerst, og so verður svarað, hvussu mangar merkur í tálg eru í lombunum, tí vegið verður úr hvörjum lambi so skjótt, sum flett er. Skjótt er atborið at fletta eini 40 lomb: ein svævar, annar tummar og ein triði opar og hongur krovið upp á bitan. Nógvir vaxnir dreingir tyrpast saman hjá framístovubóndanum; tað er stuttleiki hjá teimum at ætla, hvat er av tálg í hvörjum lambi, sum inn verður borið at flettast, og ofta eru teir ójavnir á máli og træta sín ámillum; ella teir royna styrki at benda hornini av veðurlambshövdunum. Yvir höyur ljóðar, at illa skerst í heyst, og at soltið er. Tað hevði verið væl lambað um várið, eingin særdeilis lambadeyði hevði verið; men í ásaroyting (áseyðaroyting), sum longu kom fyri í sættu viku á sumri, av tí at seyðurin var so tiðliga búgvin eftir tí góða vetrinum, kom óhapp á, og illveður við regni tók teimum naknu ónum so fast, at mjólkin minkaði, so at ómegd kom í lombini, og tey komu ikki aftur fyri seg at fitna. Hjá smámonnunum var stórur mismunur á, hvat teir fingu: sumum, sum áttu meir enn gyllin, ognaðist eitt lamb sum tað var við hár og hold; aðrir, sum minni áttu, kundu fáa ein helming úr lambskrovi, aðrir ein lim (fimm stykkir ella fjórðing úr krovi), og aðrir aftur ikki meiri enn eitt

Digitized by Google

ella tvey stykkir; men væl bar til at býta úr lambinum til hvönn tað, hann hevði at taka til av jørðini, tí at lambskrovið er býtt í tjúgu stykkir, tá ið ikki fótamørur er ristur av; hann, sum størsta partin eigir í lambinum, eigir drápið av tí. Tey sum einki blódgaðu ella fingu lítið av tí, sum fjallið gav, sanna tað, í einum tátti sigist: «ríkir bøndur oxar keypa, mangt man feitt um fátækan leypa», men so vitja tey bøndurnar at biðja sær eini avroð (høvdið, føturnir, livur, lunga, hjarta og vomb), ella sveita (tí ikki verður alt blóðið rørt, tá ið nógv av seyði kemur til eitt hús), og hann doya tey og eta aftur við mjólk; er hann meir enn doyddur og kemur á kók, er hann illa etandi. — Er bygdin fátæk, hvar ein stórur partur av jørðini er komin í hendur á utanbýggjarmonnum, sum krevja avskurð av uppsitaranum, er tað syndarligt dagin eftir fjallgonguni at síggja fleiri bátsfarmar av seyði fara í ymsar ættir frá bygdini. Men børnini gleða seg tó heima, tí tey blása bløðrur, gera hornaklingrur at stikla við úti á bønum og horn at spæla við og reka, sum var tað seyður, og at tey vóru á fjalli sum menninir dagin framan undan.

Búreisingurin.

Yngri sonur óðalsbóndans N. í Mikinesi hevði trúlovað seg við eini gentu inni á meginlandinum og longdist at fáa hana til sín út í oynna. Pápin var ikki móti hesari giftuni og lovaði at hjálpa honum at reisa búgv. Um veturin dró hann sær grót, sum brotið var uppi í haganum, tí í øllum bønum sæst ikki grót har; hann hevði grótsleðu at draga tað á oman til hús, tá ið so hart var fryst, at sleðan ikki søkk niður í mýrarnar oman fyri húsini. Og so var grundað fyri har í heimrustunum (rudstøðunum) og grundin sett á

Digitized by Google

harðan gadd, hvar ikki eyrvikukynt var, og laðin av vegligum slættum gróti. Várið kom, og nú skuldi takast út hjá keypmanninum alt tilfarið til húsini: viður, nævur, tjöra, seymur, tigulsteinur, kálk, ovnar, og annað, og tað var alt fört við skipi til Sörvágs og lagt upp har. Mikines er eitt so kyrruvont pláss, at ikki er hugsandi um at skipa farm upp úr skipi har. Men so máttu bygdarmenninir biðast at føra alt tann langa og torføra vegin frá Sörvági og út; Mikinesfjörður við tí harða streyminum, har rennur, er ikki at skemta við; men tó var leyst og liðugt hjá hvörjum manni, hann heitti á at fara eftir einum farmi, tá ið kyrra sýndist at vera, og allir játtaðu við gleði. So var bæði stokkaviður og borðviður, og alt annað tilfar lukkuliga fört út í oynna, utan at nakar skaði var borist á, og tá var at hugsa um at fáa ein av bestu træsmiðunum í oynni at ganga fyri í verkinum og aðrar at hjálpa honum. Grundin, ið gjörd var, segði frá, hvussu stór sethúsini skuldu verða; so vóru undirsillar og yvirsillar, bæði langsillar og tvörsillar, fyrst gjördar og kneptar hvör í aðra í hornunum og skoyttar saman á miðjuni, alt so dygt, at einki skuldi ganga fyri, um landnyrðingur norðan skuldi tríva í húslonina við sínum hörðu átökum; tí henda ættin kann vera rættiliga tolin í öðrum stöðum, um tær strongu hvirlurnar, hon sendir oman í bygdina, baldra og hurla so, at tað stendur við húsbrot; tað varir tí um at byggja húsini dygg og verja seg, at tey ikki skulu taka niður av vindi. Undirgrindin var nú liðug, skilarúmssillar lagdar, hvör sill við síni pløging, sum hornstavir og skindustavir (stólpar) og báðir endar av bróstaviðinum skuldu førast inn í; undirslögini vóru lögd, sum skuldu bera gólvið. Nú kom á at reisa yvirgrindina, yvirsillirnar vóru allar til reiðar og vóru mátaðar eftir undirsillunum; hornstavir og skindustavir vóru reistir, sniðbond (skrástívarir) feld

Digitized by Google

ramliga inn í teir og undirsillirnar hvörju minni við, bitarnir kneptir niður í yvirsillarnar. Nú stóð undirluturin av húslonini uppi, og tá var at skunda sær at fáa yvirtromuna á, at ikki skaðaverk skuldi koma á av vindi. Sagulaðið hevði verið nýtt hvönn dag at kljúgva stokkar og borð, og hvört mansbarn í oynni, sum dugdi at halda í ein hövul, var tikið upp ímillum smiðirnar at gera gagn, og tað sást á öllum, at har var ikki brúkað leti, men allir kvikaðu seg sum best teir kundu. Sperrurnar vóru nú reistar og heftar við sniðbondum, kneptar saman, hvör hálvsperra inn í aðra í ovara enda, og niðari endi niður á yvirsillina og skálkar negldir á henda endan at bera vatnborðið, sum torvhaldið skuldi neglast niður á; har var at ansa eftir, at skálkalágin ikki skuldi verða övstór, tí tá kunnu skaðiligir lekar, mest frostlekar, gera stórt mein, og tað helst, tá ið tekjan ikki er meir enn vinkulreyst. Ofta verður grótveggur, stundum múraður, stundum við grót og flag settur fram við aðru síðuna av sethúsunum, og so verður tekjan gjörd út yvir skotið millum veggin og bróstið. Nú vóru skammbitarnir settir í at festa sperrulutirnar saman, og ytsta sperran í skjöldrinum fekk sitt bróstband. Nú fóru teir at troða; tróðurviðurin var fingin upp og soymdur, borðini kant í kant, í sperrurnar; skjöldurin var settur upp við revlaklæðing, og gluggi skorin í at lýsa inn á loftið. Meðan ið so var farið fram í erva, hevði ikki verið hvílt í neðra, men alt gjört fyri at fremja arbeiðið, at húsini kundu standa innibyrgd fyri vindi. Tó at teir ikki vildu hava súðklæðing, var skjótt atborið kortini; klædningsborðini lógu öll tilgjörd, hölvað og pløgd at fella inn hvört í annað, vindeygakarmar settir í, og til bráðfengis var sligið upp fyri tey av borðsendum. Nú ið innibyrgt var, kundu öll har í bygdini sova í frið, um vindur kom. Fyrsta góða dag eftir hetta skuldi tekj-

Digitized by Google

ast, og tá var neyðugt at hava alt manskapið í hesi lítlu bygdini at hjálpa. Smiðirnir fóru á tekjuna at leggja nævrina á og festa torvhaldið niður yvir hana við vatnborið, seta vindskeiðirnar í skjöldrunum fyri og festa sláirnar, sum skulu halda teimum. — Nógvir eru úti at grava flag at leggja á nævrina, og rossini eru eisini tikin í brúk at bera flagið til hús; konufólkini snara hoybendlar at leggja oman á flagið, at ikki skal ríva, fyrr enn tað er fest og flagtorvurnar samangrónar, og long trö verða lögd á at halda flaginum, at tað ikki skal skríða oman eftir, bjólgur koma í og soleiðis fara út av tekjuni. Er væl takt, kann ein nævurtekja standa lekafrí eini hálvthundrað ár. Meðan ið smiðirnir, nú ikki longur undir berum lofti, men við tekju yvir sær, kunnu standa í frið, hvussu leikar úti, og fáast við tað, ið eftir er at gera, leggja gólv og loft, brósta innan, seta í vindeygur, múra, seta upp ovnar, leggja fallstykkir á yvirsillanar ímillum bitarnar, fáa hurðanar í, og annað putl, eru aðrir farnir at fáa veggir av grót og flag upp fyri roykstovuni, sum skal verða föst í ovara enda, samanbygd við hini húsini, tó so at tekjan stundum verður nakað lægri og tekur ikki meir enn væl upp á hálvan skjöldurin. Innan fyri veggirnar verður bygt bæði undirgrind og yvirgrind, sum er borin uppi av stólpum og ber sjálv tekjuna sum í hinum húsunum Tað tronga skotið ímillum veggirnar og bróstið er brúkað til at byggja koyggjuseingir í við lúkum at sláa fyri innan í móti roykstovuni. Á roykstovutekjuni er sjaldan nævur, men hálmur undir flaginum; yvir koyggjunum er tó sum oftast nævurtakt.

Meðan ið húsini stóðu í gerð, kom ein maður úr Havn har vestur; hann ætlaði at liggja har eina nátt, men brim var komið, og hann slapp tí ikki úr oynni fleiri dagar. Hann reikaði um bygdina og gav seg í tos við smiðirnar og fór at spyrja, hvat smiðir fingu í

Digitized by Google

dagløn har vestur; svarað var honum aftur, at tað vistu teir ikki; hann helt seg hava verið mismæltan, og at smiðurin ikki hevði fingið skil á, hvat hann segði, og fór tí at at gera sama spursmál aftur; men smiðurin svaraði: «vit hugsa ikki um peningaløn fyri arbeiði okkara, stovugildi verður gjørt, tá ið liðugt er, og har koma vit upp í; — her er ein búreisingur, sum hevir hjálp fyri neyðum; — skulu vit hava neyðugt onkun tíma at heita á hann, vita vit, at hann noktar ikki at hjálpa okkum.» Og hesin norðanmaður legði sær hetta í geyma at hava at siga frá, hvat siður var í Mikinesi, og hvussu beinasamt fólkið har vestur var hvør maður í móti øðrum.

Búreisingurin og hin unga kona hansara hava boðið okkum at koma vestur at vitja seg sumarið eftir á Siftusøku, um tá viðrar. Tá ið bátur okkara kemur um tangan og inn ímóti gjónni, sær fólk, sum stendur úti á bergi, bátin og sendir boð um gestirnar, sum koma. Hjúnini fara oman at taka ímóti okkum og leiða okkum niðan frá helluni og heim til hús. Breytin gongur fram við fiskahjall teirra, sum vit fyrst koma at; roystisveggirnir í báðum endum eru væl gjørdir, rimarnar ímillum teirra nýbræddar; vit kaga ígjøgnum tær og síggja eina seiðateggju og eina smáfiskateggju hanga har inni og væl av flaktum og greipaðum fiski á heingingatrøum. Nærri við húsini stendur kjøthjallurin, hvølpalás er fyri, men lykilin er í og vit fara inn at hyggja at skerpukrovunum, men tey eru fá, nú so langt er liðið út á árið; — hjallurin er væl smíðaður, rimarnar smalar, at væl kann gjósa ímillum teirra, hornstavirnir sterkir og væl festir við sniðbondum, og so er eitt førligt belti um miðjuna á rimunum; jarnstengur úr undirsillunum í teim fýra hornunum festar niður í niðasta steinin av varðunum, sum undirsillanar hvíla á, at vindurin ikki skal taka hjallin á loft av grundini.

Digitized by Google

Triðja úthúsið er fjósið, sum er bygt næst húsunum beint yvir av roykstovudurunum, tað er veggjahús ógóðsligt her sum í øðrum støðum í oyggjunum, lágt og myrkt; tey høvdu kúgv og kvígu, sum báðar gingu í haganum, og oxakálv, sum stóð og beljaði í heimabeitinum. Nú er komið til sethúsini; várið var turt, so viðurin gisnaði tíðliga og kundi drívast bæði utan og innan, og tað var alt liðugt nú, og so var alt brætt utan. Nú var tikið í klinkubandið og latið upp og farið ígjøgnum forsdyrnar, hvar kvørnin stóð, inn í roykstovuna. Har var eingin gluggi á, men alt ljós kom frá ljóaranum mitt í mønuhvólvingini. Eygað fell fyrst á ljóarabogan, sum var prýðiliga út skorin við knívi, og navn og árstal sett á; skíggin var lyftur av ljóaraskrínunum við skíggjastongini, sum var bundin um bitan. Potturin hekk í skerðinginum yvir eldinum á grúgvuni, og har sást krúbbussessur, bríkk, pallur, krakkur og stabbi umframt beinkirnar fram við bróstið og koggjurnar. Frá moldgólvinum í roykstovuni var stigið um gáttina utar í glasstovuna, sum var um átta alin djúp, sex long, tríggjar alin høg ímillum sillarnar og soleiðis um hálva fjórðu millum gólv og loft; har stóð borð, stólar, kistur og seingir. Haðani fóru vit í ein køk, sum hevði grúgvu at kynda inn í teir tveir ovnarnar: í kamarinum og hini ytstu og vakrastu stovuni; í køkinum vóru dyr at ganga um út í tún fyri ókunnigt fólk, sum tey vildu vísa æru og leiða inn í høvuðstovuna; har var eisini stigi at fara upp á loftið at hyggja, hvat tað goymdi av ull, korni og øðrum tílíkum; rokkar, strá og onnur amboð vóru løgd út undir væðingina. Hetta var nú alt gott at síggja, men tað besta var tó at síggja gleðina, sum skein út av búreisinginum og konu hansara, at tey áttu alt hetta og vóru so góð hvørt við annað, so tey væntaðu sær lukku og góðar dagar í framtíðini.

Digitized by Google

Desasneið.

Ilurin var farin úr sátunum, tær vóru signar og góðar at fløa, og fláirnar passuliga fastar at binda í byrðar. Tíðin var komin at bera hoyggj; hoygarðurin var reinsaður, hoystøðið ruddað, og strá og hoybos millum steinarnar í tí pilkað burtur, fólk biðið at bera sum fyrst ið líkindi vóru at taka á. Tað er ein strevin dagur, og tó sýtur eingin maður, sum biðin er, at koma; tí har verður ikki spart at veita tað, ið húsið formár; men aðra løn fyri tað stranga arbeiðið verður ikki talað um. Tað eru tólv kúfóður, sum standa í sátum á bønum, og skulu vera borin inn; tjúgu menn eru bidnir at koma, allir hava játtað. Teir eru komnir saman hjá bóndanum ókt til dags, og allir siga við einum munni, at dagurin verður góður, og so verður tikið á at bera. Men fyrst verður ein breyðflís skorin til hvønn mann og skonkt honum upp í glasið, so fara teir hugaðir hvør við sínum langa reipi úr hestafaxi, heldin er bundin í á miðjuni, reipið er kastað um øxlina og so er farið avstað við skjótheit á nýlendistykkini at bera hetta hoyggið, sum óvandað er at geva neytum, niðast á støðið. So hvørt sum menninir eru komnir aftur við fyrstu byrðini og hava loyst hana úr reipinum at rysta út á støðið, koma teir inn at fáa kaffi, og tá verður hugaliga borið um eina ókt utan nakra hvíld; nú er morgunmatur kókaður: saltskerpukjøt av einum gamalseyði við jørðeplum, smør og breyð, skonkt upp í glasið, og nú er aftur farið undir at bera alt í einum, til stóra des er liðug. Tað er ein løgin sjón at síggja menninar koma eftir bønum undir byrðunum; tær ganga høgt upp um høvdið og taka niður ímóti knæsbótunum, tað er sum hoyggið sjálvt var blivið livandi og hevði fingið bein at ganga á, tí lítið sæst av monnunum, sum bera tær, utan sjálv beinini. Ein stovnur av gomlum hoyggj stóð eftir frá árinum framman undan;

Digitized by Google

hann var tikin og lagdur í miðjuna á desini, at ilurin ikki skuldi verða ovnógvur. Nú er desin hækkað so, at menninir ikki longur kunnu ganga á plankanum upp á hana við byrðunum; tær verða tí lagdar í hoygarðin, og tá má kastast upp til teirra, sum eru uppi á henni. Kastingarglasið verður kraft, og bóndin kemur út við flöskuni at skeinkja. Tað fækkar nú um teir, sum skulu bera; tveir mega vera uppi á desini, fýra til at kasta, ein til at skapa hana, langtrð skulu setast undir, hvar neyðugt gerst, sátustaðir skulu rakast upp úr völlinum at turka í sólini og berast inn og gerast upp eitt hoyggj fyri seg. Desin hækkar skjótt, nú komið er um sneiðing og hon er farin at tynnast; har er alt tað fína hoyggið av tí fornu jörðini borið í, og nú verður kraft síðari hoyggj av tvæveturjörðini, sum betur er at kemba niður á síðurnar at verja fyri, tá ið rignir inn á. Nú er komið upp undir kjöl, kjalarhoyggj valt at leggja í hann; desin er smalkað so, at menninir, sum uppi á eru, gleiva um hana, meðan ið teir sita og kjala, og so vera bendlarnir blakaðir upp til teirra; væl má verða kastað, og væl má verða loftað av teimum, sum uppi á sita; so strúka teir hoyggið slætt og leggja bendul við bendul — ein hond ella ein lögd ímillum hvönn — og senda tá endarnar niður til teirra, sum báðuminni standa at taka við teimum og binda klíggjasteinar í. Nú er hin stóra desin liðug, lína verður kastað upp, sum teir lesa seg við niður av hoynum, so verður kembt runt og beltið bundið utan á bendlarnar um desina. Teir setast tá allir til borðs at eta dögurð: kjöt og súpan; tí bóndin hevir verið á fjalli og tikið gimbralomb at hava til desasneiðina.

Hvar ein maður er biðin at bera hoyggj, er konan og börnini eisini boðin í desasneiðina, so tað er ofta hálvthundrað og meira, sum er at geva mat tann dagin. Konur og gentur verða settar til arbeiðis at gera

Digitized by Google

bendlar av síðum hoyggj, børnini at henta grót til at klíggja við, til at bera sátustaðahoyggj og annað; — alt gongur við gleði og teiti tann dagin. — Døgurðin er etin, og í skunding verður tað lítla hoyggið gjørt, sløðið á gøtuni og í hoygarðinum er kastað upp í, og so fara tey at dansa og kvøða eina løtu; mjølgreyturin er upp úr oystur, hann verður sopin, og so er sagt: »góða nátt! og takk fyri meg!« Allir eru móðir; sumir taka um nakkan; hann er stívnaður av teim tungu byrðunum, ið fatlaðar eru soleiðis, at reipið liggur fram um pannuna, so at øll tyngdin hvílir á henni, herðunum og hálsinum. Soleiðis gongur hoybering hjá teimum, sum eiga væl av jørð, men smámaðurin, sum lítið eigir og ikki hevir meiri enn part í einum kúfóðri, verður tó ikki óhjálpin, men leggur so saman sítt hoyggj við ein annans; — hevir hann triðjung ella fjórðung í einum kúfóðri, fær hann mjólkina av kúnni triðja ella fjórða hvønn dag, so leingi tað drýpur undan henni, og fær tó so ein mjólksopa í húsið, og drýggjar sær tað tá sum best við at leggja undir til fleytir at hava aftur við køkubitanum ella greyti.

Digitized by Google

Retskrivningsprøver.

Svabo.

Brudstykke af «Aananias's Taattur» hentet fra Svabos utrykte samlinger i det store kgl. bibliothek.

«Geûan Deâ! mujn kjera Meûîr!
Ee heâvi kjept ajna Birsu, heârtiil Krût o Leûur».

Tuj sveâraï Meûîr hans, strujkur Haar fraa Enni:
«Hojr tû teâ nû, lujtli mujn, Gud gjevi teâr Lukku vi henni!»

Tuj sveâraï Meûîr hans o sleâr nû up vi Glajm!
«Hojr tû teâ nû, lujtli mujn, o veer veâlkomin hajm!»

«Hesa hejï Ee hajm vi meâr eâv ödlun, sum veûru uj Veâli,
Jörina setti Ee firi heâna norur í Gaasadeâli.

Hesa hejï Ee hajm vi meâr tajm Skjipunun à granda,
Slujkur hevur ojngjin Skjittari veri uj ödlun Förja-Landi».

Tuj sveâraï Meûîr hans, hoon saa hesa Birsu bjarta:
«Aa geûun Stundun beâr Ee tee undir mujnun Hjarta.

Tû skalt mujn Forsjeûnari vera so lajngji Ee maa liva,
Ee heâvi ikkji veri gleâări aa adlari mujni Eâvi».

Taaï Aanias braverar o sïur sujni Meûîr fraa,
Alt teâ Fölk, uj Estrum veâr, tej lejpa à luja aa.

«Hojr tû teâ nû, Meûîr mujn, nû viil Ee siă teâr satt:
Ee heâvi feâri so idla à Steâ, à Krûti eer blivi vaatt».

Digitized by Google

Lojsir han Krût fraa Birsu kjaa seâr o tekur til Bonds
à grajä,
Hoon steû sjaalv o saa up aa, so got tökti Meûīr à ajä.

Tuj sveâraī Meûīr hans, hoon vildi teâ ajnkji trygva:
»Eat tû kan à turka Krût, teâ manst tû firi meâr ljygva«.

Aanias han heldur aa ajnum Roï:
»Hevur tû hojrt idla spurt tiil mujn, à Ee heâvi neâka loï?«

Aanias han tekur sujna Meûīr uj Favn:
»Visti tû ikkji, Ee tanti kjaa ajnun Maistara noor uj
Havn?«

Aanias han sveârar so firi see:
»Hetta lardi Heânus Balsar mee«.

»Ajnkji skojti Ee, kveât tû sīur, tú reûsar eâv Lardeû-
mi tujnun,
Ilt man berast tiil uj Deâ, teâ kjenne Ee aa Holdi mujnun«.

Aanias han eer uj Haandunun ajtt Sjaalg,
Stendur o flujsar hetta Krût, sum teâ heji veri Taalg.

Taaî hoon saa hetta mikla Krût, sum alt veâr knuä
seâman,
Teâ viil Ee tīur firi Sanhajt siä, taa fedl hennara Geâman.

Aanias tiktist à heâva so mikji Veldi:
»Teâr skulja henga meâr Pottin so snart up ivur Eldin!«

En samtale på færøsk

efter Svabo, trykt i Landts Beskr. over Færøerne. Kbhvn. 1802. s. 437—38.

Geûan Morgun! Gud signe tee! Qveât eru Ørindi tujni so tujlja aa Modni? — E atli meâr til Uti-

Digitized by Google

reûrar — Qvussu eer Vegri? Qvussu er Atta[1])? Teâ eer got enn, men E vajt ikkji, qvussu teâ viil teâka seg up meuti Dei — Viil tu ikkji feâra vi? — Naj! — Qvuj taa? — Tuj E vanti meâr ainkji aa Sjeunun, o teâ eer betri a feâra eât Seji».

Landts Beskrivelse S. 438—39.

1. Sjoldan kemur Du-Ungje eâf Rafns Æg. 2. Ommaale døjr ikkje. 3. Got eer ouføtun (ɔ: ouføddun) a beâsa. 4. Ofta teaka Trödl goua Manna Bodn. 5. Tunt eer thæ Blau, ikkje eer tjukkare end Vatn. 6. Betri er a oja end Brour a bija. 7. Ojngjin vojt aa Modni a sia, qvær han aa Qvöldi gistir. 8. Ojngin stingur anna Mans Badn so uj Barmin, a Føternir hænga ikkje eût. 9. Sjoldan kemur Flua uj Fojamanna Fead.

Lyngbye.

Af »Færöiske Qvæder« (Randers 1822) Nr. 7: Om nogle færøiske Omqvæder.

Glimur o Dansur uj Hödl, Sleâji[2] Ring!
Gleâjir ruja Normenn, Teâ eer tiil Elvar-Thing eller Eât halda Vaar-Thing.

Heer eer got eât dansa, Stovan hoon eer nuj;
Stokkar eru eâv Staali gjördir, Teâkji eer eâv Bluj.

Norjis Menn! dansun veâl uj Friun,
Stidlun Tiun adlar,
Riddarar, Norjis Menn! dansun veâl uj Friun!

---

[1] *atta* (ɔ: *ættað*) el. *Attin*.

[2] *for*: slaaji.

Digitized by Google

Orlov umbiun veâr,
Arliir Menn! Dans skuljun veâr fremja,
Eer ikkji Deâvur enn;
Orlov umbiun veâr.

Oulavur Kongur herjar han mout Trödlun,
Hansara Segl eer silkjirejt,
Ormurin rennur o Aarar lajka vi Todli.

Snekkjan brûna, Sunnan gular Vindur aa,
Hiar eer mujn Huirin, Ee stundi aa.

Snekkjan liggur undir Ojg, Grön er Vijalund,
Hoon beer adlar Deâninar um Ojrasund.

Stujun fast aa[1] Gölv,
Sparun aj vor Skou!
Gud man raada[2], qveâr viit dansa Onnur Joul.

Veâl maa mujn Gengar sujn seâil beera,
O sjaalvur meâr[3] tiil Houar.

Brudstykker af J. H. Schröters oversættelse af Matthæi evangelium.

Randers 1823; udgivet af det danske bibelskab med den der brugte retskrivning.

1. Matth. 6, 24—34.

24. Ongjin kan teâna tvaimun Harrun; thui han maae antin heâda annan[4] og elska annan, ella halda sé til annan[4] og vanvira annan. Tid kunnu ikkje teâna Gudi o Mammoni. 26. Thui sije Ee Tikun:

[1] *for:* aa vaart.
[2] *for:* raaa.
[3] *for:* sjaalvan mee.
[4] *annan*, rettet; oversættelsen har: *han aina.*

G. A. Hagemanns
Digitized by Google

væri ikkje outtafudlir firi Luivi Tikara, qveâdui Tid skullu æda, ellar qveâd ui Tid skullu dræk̃a; ikkje heldur firi Legumi Tikara, qveâd ui Tid skullu faa-a á feâra ui. Eer ikkje Luivi Mairi inn Meâdurin, o Legume Mairi inn Kleâjine? 26. Higgji eâd Himmalins Fuglun; tair saa-a ikkje o hesta ikkje o bæra ikkje inn undur Lónir, o himmalskje Feâjir fõjir tair; eru Tid ikkje migje Maire inn tair? 27. Men qvõr eâv Tikun kan læggja aina Eâlin attur eâd Vextri suinun, houast han græmur sé um teâ? 28. O qvui græmja Tid Tikun um Kleâjir? Gjevi Geâdur ettur Liljunun aa Markjene, qvussi teâr vaxa; teâr arbaja ikkje, teâr spinna ikkje. 29. Men Ee sije Tikun, á enn ikkje Salomon ui adlari suinari Harlihait veâr só kladdur, sum ain eâv taimun. 30. Kleâjir taa Gud só Greâsi teâ aa Markjini, sum ér ui Deâ, o ui Morgjin kastast ui Ovnin, skjildi han ikkje migji maira kleâa Tikun, Tid tortrigvnu[1]! 31. Thui skullu Tid ikkje græmja Tikun o sija: qveâd skullu vid æda? ellar: qveâd skullu vid drekka? ellar: wi qvõrjun skullu vid kleâa okkun? 32 Thui ettur õdlun Sóvornun sõgja Haidningananur[2]; thui himmalskje Feâjir Tikara vaid, á Tid heâva õdl hesi Ting nejit. 33. Men sõgje fist Guds Ruigje og Ratvuishaid hansara, so skullu aisini õdl hesi Ting læggjast Tikun til. 34. Græmji Tid thui ikkje Tikun firi õrun Modni, thui tan Deâvur ui Morgjin skeâl græmja sé um suit Egna. Qvõr Deâvur skeâl heâva Negv vi suina Plaavu.

2. Matth. 17, 1—8.

1. O sex Deâar ettur teâ, toug Jesus Pedur o Jaagub o Baidja hansara Jouhannis til suins, o heji tair vi seâr ainsaris aa ait högt Fjadl. 2. O han

[1] *d. e.:* tortrúnu.

[2] *d. e.:* Haidningarnir.

Digitized by Google

blaiv forvanlavur firi taimun, o Anlid hansara skain sum Soulin, men Kleâjir hansara fingu qvuidan Liid, sum Ljousi. 3. O sui, Mousis o Elias suindu sé tiri taimun o teâlavu vi han. 4. Taa sveâraje Pedur, o seje vi Jesus: Harri! hér er godt á væra; vil tû, so villja vid gjera trudjar Bûir hér; teâr aina, o Mousussi aina, o Eliassi aina. 5. Mian han enn heje hetta aa Maali, sui, taa skuggaje ait klaart Skuidj[1] um tair; o sui, ain Rõst kom ûr Skuidjinun, sum mælti: hesin ér Sónur muin, hin elskjelije, sum Ee heâvi godt Taide ui; hoiri han. 6. O taa-ui Disciplanir hoirdu teâ, duttu tair fram ettur Grigvu o raddust idla. 7. O Jesus stai fram, neâm vi tair o seje: standi up, o reâjist ikkje! 8. Men taa-ui tair hugdu upp attur, souvu tair Ongan utan Jesus ainsumaldan.

3. Matth. 22, 1—14.

1. O Jesus sveâraje, o teâlaje up-attur ui Luignilsi til taira o seje: 2. Himmerigjis Ruigje luignast vi ain Konga, sum gjõrdi Sóni suinum Bridlup. 3. O han sendi Svainar suinar, á hainta tei sum bó-jin vouru, til Bridlupi; men tei vildu ikkje kóma. 4. O han sendi up-attur eârar Svainar, o seje: sije taim Bodnu: sui, Ee heâvi gjõrt Vaislu muina li-uva, Oxar muinir o Faiduneidini eru slagtaji, o Alt er lijit, kómi til Bridlups. 5. Men tei vanvirdu teâ, o gjõrdu seâr Ørindi, Ain eâd Agri suinun, Annar til Kjebslu suina. 6. Eârir lõddu Hond aa Svainanar, haa-avu o drubu tair. 7. Men taa-ui Kongurin hoirdi teâ, blaiv han vrajur, sendi Hærar suinar asteâ, o ojileji hesar Manndraabarar, o sætti Eld aa Builing taira. 8. Taa seji han vi Svainar suinar: staaga ér firi Bridlupinum, men tei Bodnu vouru teâ ikkje væri. 9. Gengi thui

[1] *ait klaart Skuidj*, rettelse; overs. har: *ain klaarur Skuiur*.

Digitized by Google

ûd aa Bigdavéjinar, o bjouvi til Bridlups so Mong, sum Tid finna. 10. O tair Svainar fouru ûd aa Gödurnar, o sankavu seâman ödl tei, tair funnu, baaji ring og gou, o Bridlupsstovan blaiv fudl eâv Gjæstun. 11. Taa kóm Kongurin inn á higgja eâd Gjæstunun; o han fek heâr Eja aa ait Menniskja, sum ikkje veâr bridlupskladt. 12. O han seje vi han: Vinur muin! til qvös ér tû kómin hiar inn, o hevur ikkje leâdi te ui Bridlupsskreid? Men han tagdi. 13. Taa seje Kongurin vi Svainanar: bindi Hændur o Födur aa honun, o teâgji han o kasti han ûd-ui teâ uttasta Mirkri; heâr skeâl væra Graadur o Tannabiid. 14. Thui Mong eru kadlaje, men Faa eru ûdvald.

Pastor Schröters oversættelse af Færeyinga saga.

Kbhvn. 1832 s. 27.

Nú bär so til ajna Fèr, tâi tajr Brøirnir Brestar og Bajni vowru uj Bygwi sujnun uj Dujmun, at tajr fowru út uj Ojdna Lujtlu-Dujmun, hon ér owbigd; här höddu tajr sär gengandi Sej, og tej Nejt, sum tajr atlavu at slagta. Drangjinir Sigmundur og Towrur bajddust ettir at fära vi tajmun; og Brøirnir gowu tajmun Ettirläti, og so fära tajr til Ojdna. Brøirnir höddu ödl Våpin sujni vi sär. So er sagt frå Bresta, at han vär båji stowrur og sterkur og fräari in kvør annar uj Vopnaføri, vituvur Mävur og vinsälur vi adla sujna Vini. Bajni, Browur hansara, vär ajsini väl äd sär komin, men kom tow ikkji til javna vi Browur sujn. Nú fowru tajr frå Ojdni Lujtlu-Dujmun, og sum tajmun laj väl äd Ojdni Stowru-Dujmun, sóu tajr trujgjar Skútur fudlar äf Fölkji og Verju koma mowti sär, og vowru tolv Mans å kvörjari Skútu. Tajr kjendu Menninar, og vowru härå Hafgrimur úr Suroj og

Digitized by Google

Trõndur úr Gøtu, kvør å sujnari Skútu, og Bjadni úr Svujnoj å tajrri triu Skútini. Tajr komu sär midlun Brøirnar og Ojdna, so tajr nådu ikkji å Lendingjina, men måttu leggja til brots annastäni; här sum tajr sluppu nú up vär ajn Loftskotaklettur uj Hamrinun up frå tajmun, up å han kluvu tajr og höddu Verju sujna vi sär, og tajr settu Drangjinar här niur kjå sär å Klettin Kletturin vär vujur omanå, og gowur at verja. Nú koma Hafgrimur og hinir häar vi ödlun trimun Skútunun; tajr lejpa straks up äf Skútunun og up uj Fjøruna undir Klettin; Hafgrimur og Svujnia-Bjadni gjera nú Anfadl å Brøirnar, men tajr verja se väl og mannulia. Trõndur rajkaji oman og nian uj Fjøruni og hansara Men vi honun og vowru ikkji vi at fära imowti tajmun. Brestar vardi Klettin, här sum han vär hagri at lejpa imowti, men verri at verja. Nú hildu tajr so vi ajna Stund, tuj ikkji vär skjöt at vinna. Tå ropti Hafgrimur: »Tä helt è me skjilia häva gjört äf vi te, Trõnda, at tú skjildi vajta mär Li, og til tes gäv e tär Göds mujt«, seji han. Trõndur svärar: »Tú ert ajn Rävuskujtur uj tuj uj majri hevir på se, tåi tú ikkji er mentur at halda imowti tvajmun Monnun vi tvinni tolv Mans, og er tä Håttur tujn at häva ärar til Skotbjälva firi te, og torir ikkji at koma uj Nændina, tåi nøkur er Mannarojnd; tä er råvuliari, dassum näkar Duur èr uj tär, at renna fistur up imowti Bresta og so ärir at filgja tär ettir, ella sujgji e tä, at tú ert ajt Owdunadujr«, og so eggjar han hin nú egvelia. Ettir tä lejpur Hafgrimur up uj Klettin imowti Bresta, og rennur til hansara vi spjowtinun og räkar han um Miuna tvörtur igjögnun; tåi Brestar földi sär tä, at hetta var Bänasår sujt, tå trujsti han se fram å Spjowti mowti Hafgrimi, og höggur til hansara vi Svörinun, og Höggji kjemur uj vinstru Öksl å Hafgrimi, og klejv útäf Ökslina og Sujuna, so at Hondin

Digitized by Google

fedl burtur frå, og fedl Hafgrimur tå dejur út firi Klettin, og Brestar här omanå han. og so lowtu båjir sujt Lujv. Nú søkja tajr annastäni åd Bajna, han vardi se väl, men so var Afgengurin, at han lät här sujt Lujv. So er Sögnin, at Brestir var trujgja Mens Bäni, årin han dräp Hafgrim, og Bajni tvajr Mens Bäni. Og ettir at hetta vär afrika, malti Tröndur til, at tajr skjildu drepa Smådrangjinar Sigmund og Towra. Bjadni svarar til: «Ikkji skal näkar drepa tajr», seji han. Tröndur svärar attur: «Tä man tow so skjiftast», seji han, at tajr vera tajm flestu Monnun a deja, uj hèr eru, um tajr sleppa undan nú». Bjadni svarar; «Ikkji skal näkar drepa tajr heldrin me», seji han; «Ikkji vär hetta heldur mujt Ålvara», seji Tröndur; «e vildi bära rojna Tikun, kvussu tär towkun undir hetta; og nú skal eg böta Drangjunun firi tä, at e hävi veri staddur hèr kjå og veri vi uj Ferini og bjowa tajmun at fostra tajr up». Drangjinir sowtu å Klettinun og sóu, kvussu alt gjek til; og Towrur grät, men Sigmundur mælti: «Grätun ikkji, Frændi, munun heldir longri!» Ettir tä fowru tajr astä attur, og Tröndur heji Drangjinar vi sär in til Gøtu. Lujk Hafgrims var flut til Surjar og jära ettir fodnun Sìi; men Vinir Bresta og Bajna fluttu Lujk tajrra hajm til Skújar, og growu tajr här ajsini ettir Findar Sìi. Nú frattast hesi Tujindi um adlar Förjar, og kvør Mävur harmaji Brøirnar.

Digitized by Google

Lydskriftprøver

ved stud. mag. J. Jakobsen.*)

Forklaring af de i lydskriften anvendte tegn.

1. Konsonanter.

d, t, l, n *ere dentale.*

ď, (ť), ľ, ń, ŕ *ere dorsale, svagt mouillerede eller palatale lyd.*

š *er ligeledes mouilleret, omtr.* šj, *som norsk* sj *(Storm, Norvegia 1, 119); sønderfjords træffes dog også en udtale nærmere* sj.

tš *og* dž *omtrent = henholdsvis engelsk* ch *og* j, *dog således at overgangen (glidningen) til de færøske lyd efter en vokal er mere mouilleret, hvad der betegnes f. eks.* ďž, ńdž: læďža (*skrevet* leggja) åńdžin (*skr.* eingin).

ǩ, ǧ. *I stedet for* tš *og* dž *træffes oftere sønderfjords en mindre hvislende udtale, nærmere* k *og* g, *som her betegnes* ǩ, ǧ; *foran disse lyd er også udtalen af de ovenfor nævnte mouillerede lyd mere palatal end i de øvrige dialekter.*

ɣ *spirantisk („blødt") g som i dansk* dage.

ŋ *ganeklassens næselyd* (gæŋga *med* ŋ + g).

*) med bistand af cand. mag. O. Jespersen og prof. V. Thomsen.

Digitized by Google

r *nærmest som engelsk* r, *dannet med tungespidsen, nordenfjords i reglen med meget svag, søndenfjords med noget stærkere snurren; minder ofte, især i udlyd, om* z *i engelsk* zeal.

Klusilerne p, t, k *aspirerede omtrent så stærkt som i dansk.* b, d, g *halvstemte; i Søndenfjordsdialekten synes de dog at være fuldstemte, i ethvert fald på Sandø.*

ʿ *et svagt pust foran en klusil, som i isl. (Sweet Handbook p. 147); med* ʿ *betegnes, at dette pust er ledsaget af en svag* i*-resonans, parallel med de fornævnte svagt mouillerede lyd.*

ʿr, ʿm, ʿn, ʿŋ, ʿl *angiver stemmeløst* r, m, n, ŋ, l.

m *betegner en ejendommelig udtale af* m *foran* l *og tildels* r, *uden fuldstændigt lukke af læberne, hvorved det kommer til at lyde som en mellemlyd mellem* m *og* w *eller* v, *som* gaulh.

Efter en kort vokal udtales de fleste konsonanter temmelig langt i udlyd og foran en anden konsonant, i hvilket sidste tilfælde denne udtale ikke er betegnet i lydskriften; således især tydeligt s *og* f (*også* l. m, n) *som* hæstór (*omtrent* hæsstór), åfta (åffta), alda (allda), sandór (sanndór).

2. Vokaler.

a) Korte Vokaler:

i *omtr. som i dansk* hvidt *(Sweet*: high-front-narrow); *i reglen kun ubetonet (ellers* ī*).*

ɪ *som i dansk* fisk, *tysk* fisch (high-front-wide). *I kombinationen* ɪgv *kan i Sudrødialekt* ɪ *nærme sig* ò*-lyden* (ògv) *en del.*

e *lukket, = fransk* é, *lidt åbnere end dansk* e (mid-front-narrow); *kun som forkortelse af* ee.

æ *som dansk* e, æ *i* hest, præst, *tysk* letzt (mid-front-wide), *i diftongen* æa *noget mere åben* (low-front-narrow).

a *som dansk, tysk.*

Digitized by Google

u *omtr. som i dansk* nu (high-back-narrow-round); *kun ubetonet (ellers* ū).

o *lukket, nærmest som dansk* o *i* ost *eller* u *i* hul (mid-back-narrow-round close).

ɔ *mellemlyd mellem* o *og* å (*væsentlig kun i diftongen* ɔu); *sønderfjords nærmere ved europæisk* o (mid-back-narrow-round), *nordenfjords ved* å *eller glidende kortig fra* å *henimod* o.

å = *dansk* å (mid-back-wide-round); *på Norderøerne mere åbent, næsten som i engelsk* not (low-back-wide-round).

ø *kun i diftongerne* øø, oø, øø; ø *i* øø *omtr. som dansk ubetonet* e *i* gave (mid-mixed); ø *i* oø, øø *se nedf.*

ù *som norsk* u *i* huske (high-mixed-wide- [undert. narrow-]round), *kun ved afkortning af* ùu *og da vekslende med* ø *som* hùsbōndi *og* høsbōndi.

ò *noget svævende, tilsyneladende mellem* ō *og* ø, *nærmer sig i dift.* òi o *eller* ɔ; *oftest ubetonet og da beslægtet med* ø *i* øø (mid-mixed-narrow-round?).

ø *omtrent som i dansk* (mid-front-narrow-round), *undertiden, som i* šø'rta, *noget nærmere ved dansk* y (high-front-wide-round).

ō *omtr. som i dansk* ōrn (mid-front-wide-round).

b) Lange Vokaler (monoftongiske) ere i det hele sjældne. Selv ī *og* ū *ere ikke rent monoft., men* = ⁱij *og* °uw, *hvad der navnlig er fremtrædende i udlyd og foran en vokal. Langt* ǣ *(åbnere end det korte* æ, = low-front-narrow) *og* ā *(ganske som dansk langt* a) *forekomme i Norderø-Østerø-dialekten svarende til dift.* æa, åa *i de andre diall. Ellers indtræde lange vokaler kun hvor en af de svævende eller faldende dift. (se nedf.) i udtalen kommer foran en vokal. Således erstattes f. eks. dift.* æa *foran* a *af* ǣ: klǣa (*skrevet* klaga *og* klæða); *ligesåa* åa *af* å̄ *(egl.* å°), *i Sønderfjordsdial.* ɔ̄: fɔ̄a (fɔ̄a) (*skr.* fáa), øø *af* ē: glēa (*skr.* gleða), (oø *af* ō), øø *af* ø̄: hø̄aløft (*skr.* högaloft). *Dette forhold indtræder dog kun foran* a, *ti foran de andre vokaler*

Digitized by Google

(ı, ȯ, o) *indskydes henholdsvis* j *og* v, åajın (*skr.* áin). fåavȯr (*skr.* fáur). *I Suderødial. stå dog* ǣ, ɔ̄, ē, (ō) *og* ō̄ *ogsa foran andre vok. end* a: fɔ̄ȯr (fáur), fēır (faðir), hō̄ȯn (hōgum). ō (*af* oə) *gar i reglen over til* ū, *nar i udtalen en vokal følger efter* (*her indskydes intet* j *ell.* v *foran efterfølg.* ı, ȯ, o): būı (boəjı) (*skr.* boði *og* bogi), tūa (toga).

c) Diftonger forekomme i temmelig stor mængde og af forskellig art:

α) svævende diftonger, ved hvilke der indenfor samme stavelse glides jævnt fra den ene vokal til den anden, således at accenten er omtrent ligelig fordelt på begge led[1]*); i reglen synes dog den sidste vokal at have størst vægt. Disse diftonger ere:*

æa, *som* mæavȯr (*on.* maðr);

åa, *som* båatȯr (*on.* bátr);

oi (oij, *jfr. ovf.*) *eller* ȯi, *med sideformer som* əi *og* ɔi *(Norderøerne), som* loiv, lȯiv (*on.* líf);

ùu, *som* hùus (*on.* hús), šùu̯ kȯr (*on.* sjúkr).

Ved afkortning bliver:

æa, ǣ *til* a: aldȯr *af* æala (*on.* ala), kladdȯr *af* klǣa (*on.* klæða);

åa, å̄ *til* å: vå̄t, *ik. af* våatȯr (*on.* vátr), råddı *af* rā̊a (*on.* ráða);

oi *til* oᵎ (*ɔ:* o *med en svagere efterklang af* i) *eller til* o *ell.* ȯ: skoᵏlt, *fort. tillægsf. ik. af* skoila (*on.* skýla); toďdžȯ *eller* tȯďdžȯ (*on.* tíu); skornavatn *(dåbsvand) af* skoira *(egl. døbe, nu: give øgenavn);*

ùu *til* ù *eller* ʊ, *se ovf.*

---

[1] *Sml. J. Storm (og V. Thomsen) i Gött. gel. Anz. 1881, 885: «. . . mit schwebender Betonung, wo der Accent auf beide Theile gleichmässig vertheilt ist. . . Der erste Vocal gleitet so leicht in den zweiten über, dasz beide als eine Silbe bildend aufgefaszt werden müssen.*

Digitized by Google

β) *faldende dift., som have vægten på første led og ende på en ubetonet, åben vokal:*

eə (ə *se ovf.*), *som* dżeəra (*on.* gera);

oə (ə *her nærmere ved* å *eller fransk* o *i* dot; mid-mixed-wide-round), *som* hoəla (*on.* hola);

øə *(glidende jævnt fra* ø *henimod* ö), *som* krøətša (*on.* krœkja). *De to sidste dift. synes undertiden at stå på grænsen til de svævende.*

γ) *stigende dift., som have vægten på første led, men ende på* i *eller* u *(udtalt med det ovf. omtalte efterslag af* j, w):

ai, *som* bain (*on.* bein), stainòr (*on.* steinn), aija (*on.* eiga);

æi, *som* læiˁsòr (*on.* lauss), ræijòr (*on.* rauðr);

åi, *som* råina (*on.* reyna), åija (*on.* eyða);

ɔu, *som* ɔuòr (*egl.* ɔuwòr; *on.* óðr);

æu, öu *sideformer til* ɔu *på Norderøerne, Østerø, Nordstrømø samt Vågø;* åu (au) *for* ɔu *på øerne Nolsø og Kolter.*

Hvad der står i parentes () *er almindeligt gængse sideformer.*

Hvad der i prøverne paa Sydstrømødialekt står i klammer [], *tilhører Vågødialekten, når ikke udtrykkelig en anden underdialekt angives. Ved siden af endelserne* -ò *og* -òr *træffes også* -ɪ *og* -ɪr (*særlig tilhørende Torshavn*), *hvilket ikke anføres særskilt i teksten på grund af disse endelsers hyppighed.*

Hvad der under Norderødialekten, hvor sideformerne iøvrigt optræde meget mere spredt end i de sydligere dialekter, står i klammer (ord, indeholdende lydene åa *og* æa), *tilhører en part af Norderøerne, den sydligere del af Østerøen samt Nordstrømø. Dog ere* åa *og* æa *for Norderø-Østerø-dialektens vedkommende gennemgående noget mindre diftongerede end i de andre dialekter, danne en slags overgang til* ā *og* ǣ. *De ved siden af* -ǫ *og* -or *forekommende*

Digitized by Google

endelser -ȯ *og* -ȯr (-ɪ *og* -ɪr) *anføres ikke særskilt i selve teksten.*

Hvad der i prøverne på Søndenfjordsdialekt står i klammer, tilhører Sandødialekten, når ikke udtrykkelig en anden dialekt nævnes, som f. eks. en gren af Suderødialekten i bygderne Sumbø (egl. Sunnbø x: den sydligste bygd) og Våg. Her gøres opmærksom på, at allevegne, hvor Suderødial. har endelserne -ȯ, -ȯr *(ell.* -ɪr, *som indtræder for* -ȯr *efter* ē*) og* -ȯn (-ɪn), *har Sandødial.* -o (ȯ), -or *og* -on.

Digitized by Google

Sydstrømsdialekt.

Albogaslag og einkjumannasorg, tað verður mett javnt. — Barnið dugir hvørki at ljúgva ella loyna. — Dagur dettur av degi. — Drúgt er tað, id drýpur. — Ein kann leiða oxan at ánni, men tíggju fáa hann ikki at drekka. — Eingin er ovgamal gott at læra. — Eingin verður hongdur, tíat hann stjelur, uttan tíat hann dugir ikki at stjala. — Fátt var á foldini, frúnni *(ɔ: jomfru Maria)* var líkt; væl var, tó ikki var slíkt. — Fáur kann eitt barn at eiga. — Frá høvdinum skaltú hvalin skera. — Framm kemur hann, ið hóvliga fer. — Hann, ið kúnna eigir, gongur halanum næstur. — Hundur veit húsbóndans vilja. — Ikki tekst kúgv av kúleysum manni. — Ilt er at læra gamlan hund uppi at sita. — Ilt er barndømi at kasta. — »Ilt nýtst av bráðræsi«, segði Lokki, hann skuldi fara eftir skírnarvatni, men kom ikki af-

albuaslæa [ålbua-]o aᶜntšómanasårg [åᶜúntšó] tæa veərɔ mæᶜt jå mt. — badnı dūı kvɔ̊ᶜrtši (å)a l(j)ıgva ıdla låına. — dæavɔ̀r dæᶜtɔ̀r æav deəjı. — drəᶜt e(r) tæa, oi drå̀ᶠpɔ̀r (droᶠpɔ̀r). — ain ɨkan laija åksan æat (æad) ånnı, mæn toɗ̀džɔ́ (tɔ́ɗ̀džɔ́) få an itši (ıtši) (å)a draᶜka. — å̀ndžin [*Nolsø*: anɗ̀žin] er åggæamal (oəgæamal) gå̀t åa læara. — å̀ndžın veərɔ̀r håŋdɔ̀r, toiat han šeəlɔ̀r, ɔ̊tan toiat han dūır itši (å)a šæala. — fåᶜt væar åa fåldını, frənnı v(æ)ar loiᶜkt; væal væar, tɔu [tæu, tōu] itši v(æ)ar sloiᶜkt. — fåavɔ̀r kan aiᶜt badn åa aija. — fråa höddınon skaᶜltúu kvæalın šeəra. — fram tšeəmɔ̀r han, oi hɔulıa [hæu-, hōu-] feər. — han oi kənna aijır, gåŋgɔ̀r(gæŋgɔ̀r) hæalanon nastɔ̀r. — hondɔ̀r vaiᶜt (vaid) hüsböndans (høsböndans) [*Nolsø:* -båndans] vılja. — itši tækst kigv æav kúulæiᶜson mannı. — i̊lt er (å)a læara gamlan [gamlan, gamlan] hond ɔ̊ᶜpi (å)a sīta (sīda). — i̊ᶜlt e(r) bandəəmı a kasta. — »i̊ᶜlt noiᶜstæav bråaræasi«, sæijı lå̊ᶜtši, han skoldı fæara æᶜtı skornavatnı, mæn koəm itši aᶜtɔ̀r,

Digitized by Google

tur, fyrr enn gentan stóð brúður, og tá spilti hann vatnið í durunum. — Lán skal koma læandi aftur. — Lítil maður hevur ofta stórt hjarta. — Menniskjan ætlar, men harrin ræður. — Mong er geitin aðrari lík. — Neyð ger nasadjarvan. — Nógv vil meira hava. — Nú er gjört, sum gjört er, segði Giðja, hon skeit í dansin. — Nýggir kvastrar sópa best. — Sjaldan er trællur í treytum góður. — Sjálvboðin tænasta verður ofta afturrikin. — So rækir maður vívið, sum hann rækir knívin. — Tá ið músin er mett, er mjölið beiskt. — Tað er mangur leikur í longum talvi. — Tað er ringt, ið ikki lívir meira, enn Ísland lívir Føroyum. — Tíðliga skal krækja tað, ið góður krókur skal vera. — Ymis er mansins eydna.

firin dʒæ͡ntan stɔu [stæu, stðu] brúuór, o tåa spi͡ltı (h)an vatnı oi dūrónon. — låan skæa(l) koəma læandı [læiandı] a͡tór. — loi͡tıl (loidıl) mæavór heevór åfta stɔ͡rt ja͡rta. — mænnišan atlar, mæn harrın ræavór. — måŋg (mæŋg) er gai͡tın (gaidın) æararı loi͡k (loig). — næi dʒeər næasadʒarvan. — nægv vil maira hæava. — núu e dʒɔ͡rt, som dʒɔ͡rt eər, sæiji dʒija, ho(ə)n skai͡t (skaid) oi da nsin. — nodd̓ʒı (nɔd̓dʒi) kvai͡strar sɔu͡pa (sɔuba) [sæu͡pa, sðu͡pa] bæst. — šåldan (šaldan) e(r) tradlór oi træi͡ton (-don) gɔuór [gæu-, gðu-]. — šålboəjın tæanasta veərór åfta a͡tórītšın (-rīdžın). — soə rəətši(r) (rəədʒır) mæavór voivı, som han rəətši(ı) knoivın. — tåaji múusın e(r) mæ͡t, e(r) mjəəlı bai͡kst. — tæa er mæŋgór lai͡kór (laigır) oi låŋgon (læŋgon) talvı. — tæa e ri͡ŋt, oi itši loivı(r) maira, ın oi͡sland loivı(r) fðrjon. — tol'ja skæa(l) krəu͡tša tæa, oi gɔuó krɔu͡kór(-gır)[kræu͡kor, krðu-] skæa(l) veəra. — ımısk (ımıst) e(r) ma͡nsıns ædna.

Ikki verða lunnar lagdir undir hann. — Træ tognar, sögdu Svínoyingar. — Móður sum maðkur. — Snópin sum sleikt greytasneis. — Stundum á sprongd og stundum á svongd. — Tað kemur gø eftir andsperri. — Vera í uppisetri sum gomul landbukka.

Rógva út á krabbaskel,
hví man kelling búka her?
Misti burtur ongul og stein,
ikki fekk eitt fiskabein.
Nú er tíð at rógva heim
til pápa og mammu,
abba og ommu o. s. v.,
fáa sær upp í kannu,
tjó, hala og nýra,
rassin og svíra —
brenna skulum vit krákubeinið
í eldi okkara í kvöld.

Rógva út á balta,
veiða fiskin salta,
rógva út á tanga,
veiða fiskin langa,
rógva út á háa,
veiða fiskin gráa;

itši veera lonnar lagdir ondir (h)an. — træa tågnar, söddø svoiniŋgar. — mouør [mæuør, möuør] som maˊkór. — snouˊpin (snøubin) [snæu-, snöu-] som slåˊkt græiˊtasnais (græida-). — stondøn åa språnd o stondøn åa svånd. — tæa tšeømø gø æˊtir aˊnspærri. — veera oi oˊpiseetri (-dri) som goømøl lamboˊka.

---

rægva úuˊt (úud) åa krabbašeøl,
kvoi man tšædliŋg búuka (-ga) heør?
mistı boˊrtør åŋgól o stain,
itši fæk aiˊt fiskabain.
núu e(r) toi (å)a rægva haim
til påapa (-ba) o mammø,
abba o åmmø —,
fåa [foua] s(æ)ar op oi kannø,
tšou [tšæu, tšöu], hæala o noira,
rassın o svoira —
brænna skolø vīt, vit (vīd, vid) kråakøbainı (kråagı-)
oi ældı åkkara oi kvöld.

---

rægva úuˊt åa baˊlta,
vaija fistšın saˊlta,
rægva úuˊt åa tæŋga,
vaija fistšın læŋga,
rægva úuˊt åa håa [houa],
vaija fistšın gråa [grøua];

rógvið suður og rógvið norður
at vita,
hvat ið harrin vil geva
okkum báðum.

Ástir.

Maria lærdi meg ástir,
hvörki við galdur
ella munuskvaldur,
so segði tann halga and mær:
so veri tú mær kær,
sum lamb eltir ær!
so veri tú mær trú,
sum kálvur í kú!
góðar ástir av gudi,
rúnir í mínum hugi,
ramar rúnir síga meg
ígjögnum níggju mínar fingrar.

At leggja niður sjógv.

Eg gekk mær eftir eini brú,
møtti mær dvörga systir,
hon lærdi meg at villa
og hafsbylgju at stilla:
stillist hon í Jesu navni,
tað verði mær at lukku og
gagni!

Skeggi og Sölmundur.

Tveir bræður vóru áður í fyrndini í teirri bygd, sum nú kallast í Sölmundarfirði; annar bróðirin nevndist Skeggi og annar Sölmundur (aðrir

rægvi sūór o rægvi noərór
(å)a vīta (-da),
kvæati (-di) harrin vīl (vil)
dżeeva åkkon båavon.

åstir.

maria lardi me åstir,
kvō'rtši vi galdór
idla monskvaldór,
so sæiji tan halga and mæar
soe veeri tùu m(æ)ar kæar,
som lamb æ'ltir æar!
soe veeri tùu m(æ)ar trùu,
som kålvór oi kùu!
gouar [gæu-, gōu-] åstir æav
gūdi,
rùunir oi moinon hūi,
ræama rùunir soija mee
oidžögnon nodžó moina fingrar.

åa læ'dža nīó(r)šægv.

ee džæk mæar æ'tir aini brùu,
mō'ti m(æ)ar dvörga sistir,
hoən lardi me a vidla
o hafsbildžó a stidla:
stidlist hoən oi jeeso navni,
tæa veeri mæar æat lo'kó o
gagni (gavni)!

šæ'dži o sölmondór.

tvair brøøvór vouró [væu-, vōu-] åavór oi findini oi tarri bigd, som nùu kadlast oi sölmondafiri; annar brouriu [bræu-, brōu-] nævndist šæ'dži

kallaˀ hann Sölva), Skeggi var eldri og ráddi fyri búgvinum; hús hansara stóðu har, sum nú kallast í Toftum ella Skeggjatoftum. Hin yngri bróðirin var illviljaður og avundsjúkur við Skeggja. Ein dagin fylgdust báðir saman í haganum; teir gingu eystur um Stórafjall og hugdu har at seyðinum. Sölmundur lokkaði Skeggja at koma við sær út á növina, sum har gongur brött út ímóti Götuvík; Skeggi var góðvarin og hevði ongan illgruna við bróðurin; hann gekk tí framman undan. Men tá ið Skeggi var komin út á upsuna ytst úti á növini, skúgvaði Sölmundur undir hann, so hann fall út av niður í urðina, og læt han har sítt lív. Hetta bergið kallast enn á dögum Skeggjanöv. Sölmundur settist nú í búgv bróður síns og sigist hava givið bygdini navn, Sölmundarfjörður; summir siga, at hann mátti flýggja úr oyggjunum, tá ið tað spurdist, at hann hevði verið Skeggja at bana.

---

o annar sölmondör (æarır kadl(a h)an sölva), šæďdži væar ældrı o råddı fırı (fırı) bıgvınon; hùus hansara stouó [stæuó, stöuó] hæar, som nùu kadlast oi tåfton ıdla šæďdžatåfton. hin ıŋgrı brouırın væar ılvıljavör o æavınšùuˁ kör (-gır) vi šæďdža. ain dæajın fildöst båajır sæaman oi hæanon [hæianon]; tair džıŋgó æstör om stourafjadl [stæura-, stöura-]o hogdó hæar æat sæijınon. sölmondör låˁkajı šæďdža a koəma vıss(æ)ar ùuˁt åa nəəvına, som hæar gåŋgó (gæŋgó) brö̊ˁt ùuˁt oimɔuˁtı (-dı) [-mæuˁtı, -möuˁtı] gəətövoiˁk (gəədıvoig); šæďdži væar gouvæarın [gæu-, göu-]o hæijıåŋgan ılgrūna vi brouırın; han džæk toi framan ondan. mæn tåajı šæďdži væar koəmın ùuˁt åa opsöna ıkst ùuˁtı åa nəəvını, skıgvajı sölmondör ondır (h)an, so (h)an fadl ùuˁt æav nïör oi ūrına, o læat (læad) han hæar soiˁt loiv. hæˁta bærdži kadlast æn åa dəəvon šæďdžanəəv. sölmondör sæˁtıst nùu oi bıgv brouó(r) soiˁns o sīıst hæava džīvı bıgdını navn, sölmondafjəərör; somır sīa, æat (æad) (h)an mā̊ tı floďdža ùur åddžönon, tåajı tæa spordıst, æat (h)an hæiji veərı šæďdža æat bæana.

Digitized by Google

Högættirnar og Lágættirnar.
(Ævintýr.)

Tær fýra hálvættirnar: landnyrðingur, útnyrðingur, landsynningur og útsynningur komust eina ferðina á tal saman og fóru at metast, hvör av teimum sterkastur var, og sum vant er at vera, hvör helt seg sjálvan vera mætastan, og helst var tað högættirnar, sum hildu mest um seg sjálvar, reypaðu og hövdu so mikið orðabrask. Lágættirnar: landsynningur og útsynningur komu nú á samt um at vera í felagi móti hinum báðum og bóðu teir tá hinar royna seg í einumhvörjum avreksverki ímóti teimun. Landnyrðingur og útnyrðingur sögdust vilja gera tað roysni at leggja so nógvan kava í eitt samdøgur, at hinir báðir í öðrum samdøgurinum ikki skuldu vera mentir ad fáa kavan burtur. Hetta tóktist lágættarbrøðrunum vera góð treyt og góvu seg undir at royna seg ímóti teimum. Veturin var á halli og leið móti summarmála. Nú var sólsett, og landnyrðingur fór at búgvast um at

hēāʿtınar o lāāʿtınar.
(æavıntoir.)

tæar foira hålvaʿtınar: lannırıŋgór, ó tnırıŋgór, laʿnsınıŋgór o øssınıŋgór koømöst aina feørına åa tæal sæaman o fouró [fæu-, fõu-] åa meøtast, kvøør æav taimon staʿrkastór væar, o som vaʿnt er a veøra kvøør hæʿlt se šålvan veøra mæatastan [mæad-], o hæʿlst væar tæa hēāʿtınar [høuaʿtınar], som hıldó mæst om se šålvar, ræʿpavo(ræib-)o höddó so mītši oørabrask. låaʿtınar [løuaʿtınar]: laʿnsınıŋgór o øssınıŋgór koømo nùu åa saʿmt om a veøra oi feølæaji mouʿti [mæu-, möu-] hīnon båavon o bouõ [bæuó, böuó] tair tåa hīnar råina se oi ainonkvörjon avrısvæʿrtši oimouʿti taimon. lannırıŋgór o ó tnırıŋgór söddóst vılja džeøra tæa råiʿsnı a læďdža so nægvan kæava oi aiʿt sandøøvór, æat hīnı båajır oi øøron sandóvrınon itši skoldó veøra mæʿntır a fāa kæavan boʿrtór. hæʿta tıktıst (töktıst) lāatabrøørónon veøra gou træiʿt o gouó [gæuó, göuó] se ondır (å)a råina se oimouʿti taimon. vøetórın væar åa hadlı oø lai mouʿti somarmåala. nùu væar söʿlsæt, o lannırıŋgór four [fæur, föur] (å)a bıgvast om

Digitized by Google

hava fyrsta takið; hann kom tá so brádliga og harður í átökum bæði við vindi og kavaroki, so at öll gil fyltust upp, og hann legði so djúpan kava, at fólk og fæ vóru öll í ótta. Á morni var hann givin og orkaði ikki meira, og nú skuldi bróðir útnyrðingur taka við og halda á allan dagin, og hann so gjörði bæði av grimd og reiði, og hartil frysti hann so hart og læt skara liggja á kavanum, at hinir skuldu ikki kunna vinna á honum. Móti kvöldi moltnaði, og nú höfdu teir báðir högættarbrøðurnir lokið sína treyt, og hinir skuldu taka við. Tað tóktist teimum at vera ovboðið at fáa hesar stóru fannir at bráðna, men teir vildu tó bjóða til og ikki fara úr leikinum, áðrenn roynt var, hvat teir kundu koma áleiðis. Landsynningur beyð sær til at hava fyrra partin av hesum samdøgurinum; hann legðist so tráur alla náttina, men tó tolin, sendi okkurt æl (å)a hæava fista tæatši (-dži); han koøm tåa so brådlia o hæarór oi åatøakon (-gon) bæaji vi vindi o kæavaroetši (-dži), so æat ödl džīl fi'ltóst op, o han læiji so džůupan kæava, (æ)a fö'lk o fæa vouró ödl oi ö'tta. åa mådni væar han džīvin o å'rkaji itši (itši) maira, o núu skoldi brouir ś'tnirinngór tæaka (-ga) vī o halda åa adlan dæajin, o han so džördi bæaji æav grimd o raiji, o hæartil fristi han so ha'rt o læat skæara lidža åa kæavanon, (æ)a hīnir skoldó itši kona vinna åa hoønon. mou'ti kvöldi må'ltnaji, o núu höddó tair båajir hōatabrøørinir loetši (-dži) soina træi't (træid), o hīnir skoldó tæaka vī. tæa tiktist (töktist) taimon a veøra åbboji (oøboji) (å)a fåa heøsa(r) stourò fannir (å)a bräana, mæn tair vildó tou (dou) [tæu, töu] bjoua [bjæua, bjöua] tīl o itši fæara úur lai'tšinon (laidžinon), åarin råi'nt væar, kvæat (kvæad) tair kondó koøma åalaiis. la'nsinngó(r) bæi s(æ)ar tīl (å)a hæava firra pa'rtin æav heøson sandóvrinon; han læijist so tråavór adla nä'tina, mæn tou toølin, sændi åkkó(r)t

Digitized by Google

stundum við gloprarregni,skarin tiðnaði, og kavin blotnaði, so tað var farið at kreyma. Náttin var umliðin, dagur kom, og nú bað útsynningur bróðurin lata seg sleppa at royna seg. Hann kom við sól og ælaði viðhvørt, kavin rann og áirnar vuksu, og fólk og fæ gleddust, nú hesin mildi toyjur var komin, ryggirnir komu undan, og skjótt bræddi sólin kavan, so at stórar berur vóru víða hvar, táð tánaði so líðandi, og um kvöldið var hvör fonn burtur og alt tátt. Nú funnust teir fýra bræðurnir á teirri tíð, sum framman undan var ásett. Högættarbræðurnir sögdu seg enn vera sterkari, tí at tað var ikki meira enn hinir vóru komnir frá tí starvinum, teir skuldu útinna. Men hesir svaraðu: «tit fóruð fram við ilsku og óspekt, men vit høvdu einki óhógv og vóru blíðir og fóru fram í öllum góðum, so at fólk og fæ var glatt, og tað kalla vit sterri og meiri enn alt tað illa, tit roynduð at gera, sum vit bøttu um.

æal stondòn vi gloəprarægni, skæarın tīnajı, o kæavın blåtnajı, so tæa væa(r) fæarı (å)a kræima. nåʿtın væar omlīn, dæavòr koəm, o nùu bæa øssinıŋgòr brəuòrın læata (-da) seə slæʿpa åa råina se. han koəm vi səul [sæul, söul] o æalajı vikvöʿrt, kæavın ran o åajınar voksò, o(ə) föʿlk o fæa glæddòst,nùu heəsın mıldı tåijòr (tåd'dzòr) væa(r) koəmın, rıdzınır koəmò ondan, o šöt braddı səulın kæavan, so a stəura [stæu-, stöu-] beəròr vəurò voija kvæar, tæa tåanajı so loijandı, o om kvöldı væar kvøər fån bortòr o aʿlt tåt. nùu fonnòst tair foira brøərınır åa tarrı toi, som framan ondan væar åasæt. hōåʿtabrøərınır söddò se æn veəra stæʿrkarı, toia tæa væar itšı maira ın hīnır vəurò kåmnır (kånnir) fråa toi starvınon, tair skoldò ùuʿtınna (ùud-). mæn heəsır svæaravò: «tīt (tīd) fəurò fram vi fʿlskò o ouspækt [æu-, öu-], mæn vīt höddò åʿntšı [*Nolsø:* aʿntšı]ouhægv[æu-,öu-]o vəurò bloijır o fəurò fram oi ödlon gəuon, so a föʿlk o fæa væar glat, o tæa kadla vit störrı o mairı ın aʿlt tæa ıdla, tīt råindò (å)a dzeəra, som vīt böʿtò om.

Digitized by Google

Norderødialekt.

ålbuaslǣ (ålboa-) [-slæa] o åˑ ńtšòmanasårg, tǣ [tæa] veøro mæˑt jaˑmt. — badnı dūı kvöˑrtšı (å)a ljıgva ædla (ıdla) låina. — dǣvor [dæavor] dæˑtor æv [æav] deøjı. — drøˑt e(r) tǣ, òi (oi) dròiˑpor (droiˑpor, dråiˑpor). — åin kan låija åksan ǣt [æat] ånnı, mæn tòd̓džo (tod̓džo) fā[fā] an itšı (ıtšı)(å)a dræˑka. — åńdžın eør oøgǣmal [oøgæamal, åggæamal] gåˑt a lǣra [læa-]. — åńdžın veøror håŋdor, tòiat (toiat) han stjeølor (šeølor), öˑtan tòiat han dūır itšı åa stjǣla (šǣla) [šæala, stjæala]. — fåˑt [*sjæld. (Svinø)*: faˑt] vǣr [væar] a foldını, frønnı vær loiˑkt [*Norderøerne ogsà:* loˑkt]; vǣl vǣr, tōu (tæu) itšı vær slòiˑkt (sloiˑkt, sloˑkt). — fā̄vor [fåavor] kan åiˑt badn a åija. — fra [fråa] hödd̓ınon skaˑltùu kvǣlın [kvæal-] šeøral. — fram tšeømor han, òi hōulia (hæu-) feør. — han, òi kønna åijır, gåŋgor hǣlanon [hæal-] nastor. — hondor vāiˑt høs- bōndans vılja. — itšı tækst kıgv æv kùulæiˑson mannı. — ıˑlt er a lǣra gamlan [*Nordstrømø*: gamlan, gamılan] hond oˑpı a sīta. — íˑlt e(r) bandøømı a kasta. — íˑlt noiˑst æv brārǣsı [bråaræası]. sæijı låˑtšı, han skoldı fǣra [fæa-] æˑtı sko(i)rnavatnı, mæn koøm itšı aˑtor, fırın džæˑntan stōu (stæu) brùuor, o tā [tåa] spiˑltı (h)an vatnı oi dūrònon. — lān [låan] skǣl [skæal] koøma lǣandı [*Nordstrømø:* læiandı, lǣandı] aˑtor. — lòiˑtıl (loiˑtıl) mǣvor [mæav-] heøvor åfta stöˑrt jaˑrta. — mænnıšan atlar, mæn harrın rǣvor [ræav-] — måŋg e(r) gåiˑtın ǣrarı [æar-] lòiˑk (loiˑk). — næi dżeør nǣsadjarvan, -dżarvan [næasadjarvan, -dżarvan]. — nægv [*Svinø* (*sjæld.*) *ogsà*: næu, nōu], vil måira hǣva [hæa-]. — nùu e dżöˑrt, som dżöˑrt eør, sæijı dżīja, ho(ø)n skåiˑt òi daˑnsın. — nòd̓dżı (nod̓dżı) kvåiˑstrar, kvåstrar sōuˑpa (sæu-) bæst. — šåldan (šaldan) e(r) tradlor òi træiˑton gōuor (gæu-). — šålboøjın [*sjæld.* (*Svinø*): šalb-] tǣnasta [tæan-] veøror

Digitized by Google

åfta a'torītšın. — soə rəətšır mævor vòivı (voivı) som, han rəətšır knòivın (knoivın). — tājı [tåa-] mùusın e(r) mæ't, e(r) mjəəlı bå'kst, båkst. — tæ er mængor lå'kor òi långon talvı. — tæ e rı'ŋt, òi itši lòivı(r) måira, æn'(ın) òi'sland (oi'sland) lòivı(r) fōrjon. — tol'ja skæl krəətša tæ, òi gōuò krōuckor (kræu-) skæl veəra. — ımıst (ımısk) er ma'nsıns æd'na.

---

itši veəra lonnar lagdır ondır (h)an. — træ [træa] tågnar, sōddo (sōgdo) svòınıŋgar (svoin-). — mōuor (mæu-) som ma'kor. — snoəjın som slå'kt græi'tasnåis. — stondòn a [åa] språngd o stondòn a svångd. — tæ tšeəmo(r) gō æ'tır a'nspærrı. — veəra òi o'pıseətrı som goəmol lambo'ka.

---

rægva ùu't a krabbašeəl,
kvòi (kvoi) man tšædlıŋg hùuka heər?
mıstı bo'rtor åŋgol o ståin,
itši fæk åi'c't fıskabåin.
nùu er tòi (toi) a rægva håim
tīl (til) pāpa [påa-] o mammo,
abba o åmmo —,
fāa [fa͡a] sær [sæar] op òi kanno,
tšōu (tšæu, tjōu, tjæu), hæla o nòira (noira),
rassın o svòira (svoira) —
brænna skolo vīt (vit, vıt) (skolo(n) vær) krākobåinı [kråa-]
òi ældı åkkara òi kvōld.

---

rægva ùu't a ba'lta,
våija fıstšın sa'lta,
rægva ùu't åa tæŋga,
våija fıstšın læŋga,
rægva ùu't a hāa, hā͡a *[Nordstrømø:* hɔua, hā͡a],
våija fıstšın grāa, grå͡a *[Nordstrømø:* grɔua, grā͡a],

Digitized by Google

rægvı sūor o rægvı noøror (å)a vīta,
kvætı [kvæatı] harrın vil dżeøva åkkon (oøson) bāvon [båav-].

åstır.

maria lardı me åstır,
kvǒ'rtši vi galdor
ædla (ıdla) monskvaldor,
so(ø) sæijı tan halga and mær [mæar]:
soø veørı tùu mær [m(æ)ar] kær [kæar],
som lamb æ'ltır ær [æar]!
soø veørı tùu mær trùu,
som kålvor [*sjæld. (Svinø)*: kalvor] ói kùu!
gōuar (gæu-) åstır [*sjæld.*: astir] æv gūdı,
rùunır ói móinon (moinon) hūı,
ræma [ræa-] rùunır sóija (soija) meø
óidżōgnon nódďżo (nodďżo) moina fiŋgrar.

åa lædďża nīor šægv [*Svinø* (*sjæld.*) *også*: šæu, šōu].
eø dżæk mær æ'tır åinı brùu,
mǒ'tı mær dvōrga sıstır,
ho(ø)n lardı me a vıdla
o hafsbıldżo a stıdla:
stıdlıst hoøn ói jeøso navnı,
tæ veøri mær æt lo'ko o gøgnı (gøvni)!

šæd'dżı o sōlmondor.

tvåir brøøvor vōuro (væu-) āvor [åav-] ói fındını ói tårrı bıgd, som nùu kadlast ói sōlmondafīrı (-fırı); annar brōuırın (-æu-) nævndist šæddżı o annar sōlmondor (ærır [æar-] kadl(a h)an sōlva). šæd'dżı vær [væar] ældrı o råddı [*sjæld.*: raddi] fīrı (fırı) bıgvınon; hùus hansara stōuo (-æu-) hær [hæar], som nùu kadlast ói tåfton ædla šæd'dża-

Digitized by Google

tåfton. bin ŋgrı brōuırın vær ılvıljavor o ævınšúuko(r) [æav-] vi šæďdža. åin dæjın [dæa-] fildost bājır [båa-] sæman [sæa-] òi hæanon *[Nordstrømø:* hæianon, hæanon]; tåir džiŋgo æstor om stōurafjadl (-æu-) o hogdo hær æt sæijınon. sölmondor lå'kajı šæďdža (å)a koema vissær [-s(æ)ar] úu't a nōævına, som hær gåŋgo(r) brō't úu't oimōu'tı (-æu-) *gøøtóvoi'k*; šæďdži vær gōuværın (gæu-) [-væarin] o hæijı åŋgan ılgrūna vi brōuırın; han džæk tòi (toi) framan ondan. mæn tājı šæďdži vær koemın úu't a opsòna (oksına) ikst (ist) úu'tı a *nøøvını*, skıgvajı sölmondor ondır (h)an, so (h)an fadl úu't æv nīor òi ūrına, o læt [læat] (h)an hær sòi't lòiv. hæ'ta bærdži kadlast æn a *døøvon* šæďdžan*øøv*. sölmondor sæ'tıst núu òi bıgv brōuo(r) sòi'ns o sīıst hæva [hæava] džīvı bıgdını navn, sölmondafj*øøror*; somır sīa, æt [æat] han må'tı [*sjæld.* ma'tı] flòďdža (floddža) úur åďdžònon, tājı tæ spordıst, æt han hæijı veerı šæďdža æt bæna [bæa-].

Med hensyn til æventyret: Hōgættirnar og lágættirnar *fortjæner for Norderømålets vedkommende følgende at bemærkes, som ikke fremgår af den umiddelbart foranstående tekst:* tōktıst (tıktıst). — (djùupan, džùupan). — oøboøjı (åbboøjı). — tīt (tıt) fōuro, fæuro (tær fōuro, *sjæld.* fōuron). — kadla vit, vıt (kadla (kadlon) vær).

Søndenfjordsdialekt.

---

albuaslæa o a'ńtšòmanasårg (a'ń kŏ-), tæa veerò mæ't ja'mt. — badnı dūı kvø'rtši (kvø'ŕkĭ) kvō'rtši [kvō'ŕkĭ] (å)a ljıgva ıdla låina. — dēır *[Sumbø (Våg):* dæyır, dæır (dēır)] [dæavor] dæ'tòr æav dēı [deøjı]. — drùu't (drø't) [drø't] e(r) tæa, oi droibòr. — ain kan laija åksan æad ådnı [ånnı], mæn toddžŏ (togğŏ) fō an itši (ıtši, ikĭkı

Digitized by Google

a dræ'ka — åńdžın (åńğın) [ańdžın (åńdžın), ańğın] er ougæamal (ågg-) [oægæamal] gå't (gou't) a leøra [læara]. — åńdžın veørór håŋdór, toiat han stjeølór [šeølor], o'tan toiat han dūır itši a stjæala [šæala]. — få't væar a fåldını, frønnı v(æ)ar loi'kt; væal væar, tou itši v(æ)ar sloi'kt. — fōór [*Sumbø* (*Våg*): fɔγór, fōór] [fåavor] kan ai't badn åa aia. — fråa høddınón [hōddınon, *sjæld.* hōddınom] ska'ltún kvæalın šeøra. — fram tšeømór (ķeømór) han, oi houlia feør. — han, oi kødna [kønna] aijır, gåŋgór hæalanón næstór [nastor]. — hondór vaid høsbåndans (hûus-boundans) vilja. — itši tækst kıgv æav kûulæi'són [-on, -om] manni. — ri't er åa leøra [læara] gamlan, gamlan [gamlan] hond o'pı åa sīda (*sjæld.* sıdja) [sīda]. — ri't e(r) bandøømı a kasta. — •ri't noi'st (noidıst) [noi'tst, noi'st] æav bråareøsı [-ræası], • sæijı lä'tši, han skoldı (šıldi) fæara æ'tı sko(i)rnavatnı, mæn koøm itši a'tór, fırın jæ'ntan, džæ'ntan (ğæ'nt-) [džæ'nt-, ğæ'nt-] stou brûuór, o tåa spi'ltı (h)an vatnı oi dūrónón [*sjæld.* -om]. — låan skæa(l) koøma leandı [læandı] a'tór. — loidıl mēır [*Sumbø* (*Våg*): mæγır, mēır (mēır)] [mæavór] heøvór åfta stou'rt (stå'rt) džå'rta (ğa'rta, ja'rta) [ja'rta]. — mænnišan atlar, mæn harrın rēır [ræavor]. — måŋg e(r) gaidın æararı loig. — næi džeør (ğeør, jeør) [džeør, ğeør] næasadjarvan [-džarvan, ğarvan]. — någv [nægv] vil maira hæava. — nûu e džø'rt (jø'rt, džæ'rt, ğæ'rt, jæ'rt) [džō'rt, ğō'rt], som džø'rt eør, sæijı džīja, hoøn skaid oi da'nsın. — nodždı (noğğı) kvai'strar souba bæst. — šåldan [šåldan, šaldan] e trædlór [tradlor] oi træidón [*sjæld.* -om] gouór. — šålboæjın tjeønósta [tæanasta] veørór åfta a'tórīdžın. — soə røødžır (-ğır) mēır voivı, som han røødžır knoivın [knoivın, *sjæld.* hnoivın ('n-)]. — tåajı mûusın e(r) mæ't, e(r) mjøølı bå'kst (bai'kst) [bai'kst]. — tæa er maŋgór laigór oi låŋgón [*sjæld.* -om] talvı. — tæa e ri'ŋt, oi itši loivı mair(a) ın oi' sland loivı førjón [fōrjon, *sjæld.* -om]. — tol'ja skæa(l) krøødža (krøəğa) tæa, oi gouó krougór skæa(l)

Digitized by Google

veəra. — īmıst (īmòst, īmòsk) [īmısk] e(r)maʿnsıns æiďna [æďna, æidna].

---

itši veəra lonnar lagdır ondır (h)an. — treə [træa] tåŋnar [tågnar], sòddò svoiniŋgar. — məuòr som ma kòr. — snoəjın som slåʿkt [slåʿkt, slaiʿkt] græidasnais. — stondòn [-on, -om] åa språnd o stondòn åa svånd. — tæa tšeəmò(r) gō æʿtır aʿnspærrı. — veəra oi òʿpısædrı [-seədrı] som goəmòl lambòʿka.

---

rågva [rægva] úud åa krabbašeəl,
kvoi man tšædliŋg (kædliŋg) húuga heər?
mıstı bòʿrtòr åŋgòl [-ol] o stain,
itši fæk aiʿt fıskabain
núu e(r) toi a rågva haim
til (tıl) påaba o måmmò [mammo],
abba o åmmò —,
fōa se(ə)r [s(æ)ar] op oi kannò,
tjou [tšou], hæala o noira,
rassın o svoira —
brænna skolò (skūlh) oəgòr [vīd, vid] kråagòbainı
oi ældı ågra [oəgara, oəgra] oi kvəld [kvōld].

---

rågva [rægva] úud åa baʿlta,
vaija fıstšın (fıskin) saʿlta,
rågva úud åa taŋga
vaija fıstšın laŋga
rågva úud åa hōa,
vaija fıstšın grōa,
rågvı sūòr o rågvı noəròr (å)a vīda,
kvæadı harrın vil (vıl) džeəva (ǧeəva, jeəva) [džeəva, ǧeəva]
oəgòn [oəgon, oəgor] bɔòn *[Sumbø (Våg)*: bɔγòn, bɔòn] [båavon, *sjæld.* -om].

Digitized by Google

åstır.

maria lærdı [lardı] mje(ə) [me] åstır,
kvø̆rtši [kvø̆rtši] vi galdór
ıdla monskvaldór,
so(ə) sæijı tan halga and meər [mæar]:
soə veərı tùu me(ə)r [m(æ)ar] tšeər (kěər) [kæar],
som lamb æ̆ltır eər [æar]!
soə veərı tùu me(ə)r trùu,
som kålvór oi kùu!
gəuar åstır æav gūdı (gūjı) [gūdı, gūı],
rùunır oi moinon *[sjæld.* -om] hūı,
ræama rùunır soija mjeə [meə]
oidžəŋnón (oiğəŋnón, oijəŋnón)[-džögnon,-ğögnon]
nod'džó (noğğó) moina fıŋgrar.

åa læd'dža (lægğă) nīór šågv [šægv].
jeə [eə] džæk (ğæk) [*Suderø også*: gæk] meər [mæar]
æ̆tır aını brùu,
mø̆tı [mø̆tı] me(ə)r dvərga [dvōr-] sıstır,
ho(ə)n lærdı [lardı] mje(ə) [me] (å)a vıdla
o hafsbıldžó (-bılğó) a stıdla:
stıdlıst hoən oi jeəso navnı,
tæa veərı meər æad lo'kò o gavnı!

šæd'džı (šæğğı) o sølmondór [söl-].

tvair brōór (-ır) *[Sumbø (Våg)*: brøɣór, brōór] [brøəvor] vourò ōır *[Sumbø (Våg)*: ɔɣór, ɔır] [åavor] oi findını oi tarrı bıgd, som nùu kadlast oi sølmondafırı. annar brouırın nævndıst šæd'džı o annar sølmondór (æarır kadl(a n)an sølva [söl-]) šæd'džı væar ældrı o råddı fırı bıgvınón; hùus hansara stouò hæar, som nùu kadlast oi tåftón ıdla šæd'džatåftón (šæğğă-). hin ıŋgrı brouırın væar ılvıljavór (*sjæld.* (*Suderø*): ılvıljadór) o æavınšùugò(r) vi šæd'dža. ain dæajın fildòst [-dost] bōır *[Sumbø (Våg)*: bɔɣır, bōır] (båajır) [båajır] sæaman oi hæanón *[Sumbø (Våg)*: hæɣanón, hæanón]; tair džıŋgò æi'stór [æstor, æi'-

Digitized by Google

stor] om stɔurafjadl o hogdɔ hæar æad sæijınɔn. sølmondɔr lǻ kajı šæďdža åa koema vısseər [vıss(æ)ar] úud åa nøævına, som hæar gåŋgɔ brǽt [brɔ̃ t] úud oimɔudı gøadɔvoig; šæďdžı væar gɔuvæarın o hæijı åŋgan ılgrūna vi brɔuırın; han džæk (ğæk) toi framan ondan. mæn tåajı šæďdžı væa(r) koemın úud åa opsɔna ıkst [*sjæld.* ıtst, ıst) úudı åa nøævını, skıgvajı sølmondɔr ondır (h)an, so (h)an fædl (fadl) [fadl] úud æav nīɔr oi ūrına, oə leəd [læad] (h)an hæar soi˖t loiv. hǽ˖ta bærdžı (bæ˖ğı) kadlast æn åa dɔ̄ɔn *[Sømbø (Våg):* dɔɣɔn, dɔ̄ɔn] [dɔəvon] šæďdžanøəv. sølmondɔr sǽ˖tıst núu oi bıgv brɔuɔ(r) soi˖ns o sīıst hæava džīvı bıgdını navn, sølmondafjøərɔr; somır sīa, æad han mǻ˖tı (mondı) [mǻ˖tı] fıdja [floďdža, floğğa] úur åddžɔnɔn (åğğɔnɔn), tåajı tæa spordıst, æad han hæijı veərı šæďdža æad bæana.

Med hensyn til æventyret: Högættirnar og lágættirnar *fortjæner for Søndenfjordsmålets vedkommende følgende at bemærkes:* tıktıst, tɔu˖ktıst, tåktıst. — båajı [bæajı]; *som bindeord bruges på Suderø altid formen* båajı, *som stedord i ik. derimod* bēı. — djúuban [džúuban, ğúuban] — åfta [ɔu˖tta, ǻ˖tta]. — åbboajı [ɔəboəjı, åbb-]. — glåprænŋn, glåpparænŋn [gloəbarægn]. — tīgɔr [tīd] fɔurɔ. — ǻ˖ńtšı (å˖ńkı) [a˖ńtšı, a˖ńkı].

Til slutning skal for Søndenfjordsmålets vedkommende endnu gøres opmærksom på et par ejendommeligheder ved sproget på øen Skuø (der i øvrigt står Sandøsproget meget nær), hvor õ *og* øə *udtales med meget svag labialisering, næsten som henholdsvis* æ *og* eə, *dog med en lille forskel fra virkeligt* æ *og* eə. *Eks.:* kvæ˖rtši, hæddınon, færjon, sæddo, kvæld *o. s. v.* (= kvö˖rtši, höddınon *o. s. v.*) *og* mjeəli, reədža, kreədža, breəvor, neəv *o. s. v.* (= mjøəli, røədža *o. s. v.*)

Digitized by Google

FÆRØSK ANTHOLOGI

VED

V. U. HAMMERSHAIMB

II

ORDSAMLING OG REGISTER

UDARBEJDEDE AF

JAKOB JAKOBSEN

MED UNDERSTØTTELSE AF CARLSBERGFONDET

KØBENHAVN

S. L. MØLLERS BOGTRYKKERI (MØLLER & THOMSEN)

1891

Digitized by Google

Digitized by Google

Indholdsfortegnelse.

	Side
Ordsamling	1—418
Navneregister	419—449
Tillæg (og rettelser)	450—464
Efterskrift	465—467

Digitized by Google

Digitized by Google

Ordsamling

ved stud. mag. **Jakob Jakobsen.**

A, Á*).

á [åa], 1) fho. med gf. og hf., *på*. A) gf. om bevægelse (egenlig og overført): inn á Strendur, *ind til Strænder* FA. 369, 19. hon vegur á báðar hendur, *hun hugger til begge sider* FK. 21, 43, hann sprakk á dyr, *han sprang til døre* FA. 370, 14, hann sprakk á føtur, *han sprang op* FA. 370, 19, komast á føtur, sé koma; hetta man vera deyðastund, ið komin er á meg SK. 5, 21; á Sivju fund, *for at træffe S.* FA. 211, 25; drepa á nakað (*berøre*

*) Denne ordsamling omfatter foruden den foreliggende antologi, hvortil den er knyttet, og som her er betegnet ved FA (= Færøsk Antologi), også Sjúrðar Kvæði ved V. U. Hammershaimb (1851), her betegnet SK., og Færøske Kvæder, andet hæfte, ved samme (1855), her betegnet FK., begge udgivne af det nord. Literatursamfund. De tilføjede tal angive ved FA. side og linjetal, ved SK. og FK. derimod side og versenummer, eftersom i disse ingen linjetal findes. Ejeform angives ikke ved navneordene, da den kun sjælden bruges i daglig tale og almindelig erstattes af forholdsord (helst hjá), derimod findes flertal angivet ved usammensatte navneord, samt undertiden ved sammensatte, når det tilsvarende usammensatte ikke findes i ordsamlingen, eller når der er nogen afvigelse mellem det sammensattes og det usammensattes flertalsformer. Ved de stærke udsagnsord findes angivet fort. og fort. tillægsf., ved de svage disses klassemærke. En stjærne ved et ord betegner, at ordet nu er forældet. Er et ord særlig digterisk, findes tilføjet: digt.

Hvert ord er gengivet med lydskrift i Sydstrømedialekt. Som hjælpemiddel under udarbejdelsen er benyttet Sv. Grundtvigs og J. Blochs håndskrevne færøske ordbog, spec. de optagne før. glossarer af føringerne Svabo og Mohr.

Digitized by Google

noget), fallast á nakað (*samtykke i noget*), heita, kalla á ein (*kalde på en*), leggjast á (*tilegne sig* el. *beholde*), ráðast á ein (*angribe, anfalde en*), seta á (*binde an med, tage fat på noget*). — B) hf. a) om en væren på stedet: á Blálondum, *i Blåland* FA. 113, 16, á skóginum, *i skoven* FA. 1, 26; meget brugt ved alskens stednavne (som navne på gårde, huse, bygder og bygdedele (býlingar), landstrækninger): við bygdina á Skála FA. 332, 4, á Fjöllum FA. 333, 21 (navn på en havepart), í býlinginum á Brekku í Hovi FA. 376, 22. Jf. í og við. b) ved tidsangivelser: á dögum hansara, *i hans tid*, á *teirri nátt SK. 15, 129, á hvörjum morni FA. 113, 15, á morni, *om morgenen; — i, i løbet af:* á einum ári FA. 131, 9. — á gongd (gf. eller hf., eftersom der betegnes indtræden eller væren i tilstanden), *i gang* (FA. 390, 12), *på færde;* á aldri, á aldrinum, *i henseende til alder, af alder* FA. 295, 22, á enda, *til ende* FA. 292, 20, seinur á fótum, *sen til bens* FA. 385, 10, vera á fótum, *være oppe, oven senge;* á lívi, *i live* FA. 155, 20, halda sær á gaman, (jf. halda sær at gaman) *være lystig, drive skæmt;* hava ilgruna á e-m (*have mistanke om noget*), vald á e-m (*magt over en*). — á hond, á hendur, á hondum, sé hond. — C) kan sættes bagefter det styrede ord: setti hann knörrin á FA. 74, 17; sum salinum brennur á SK. 18, 30. — 2) som bio., uden styrelse: gylt sadil á FA. 20, 6, ymsir undir og ymsir á FK. 13, 20. bera (koma) á (*hændes, indtræffe*); halda á (*blive ved*); herja á (*angribe*); leggja á (*fastsætte, bestemme*, om böder, vilkår og desl.); lýða á (*lytte til*); vanta á (*mangle*) o. fl. — for hará FA. 49, 9.

á [åa], huk., *å, elv, flod.* Flt. áir.

áarfossur [åarfåssór], hak., *åfos.*

ábarur [åabærarór], to., sé undir barur.

abbadissa [abbadissa], huk., *abbedisse.* Flt. abbadissur.

abbi [abbi], hak., *bedstefader.* Flt. abbar.

ábeint [åabai'nt], 1) bio., *lige, lige frem, lige for.* — 2) fho. (med gf. og hf.), *lige imod, lige over for,* á. Vágar (*lige ud eller over for Vågøen*) FA. 353, 28.

áburður [åabūrór], hak., 1*) *anklage, beskyldning;* her skalt tú til áburð standa, *som en anklage, et afskrækkende eksempel* FK. 125, 52. — 2) *handlingen at fæste en bjærgline ved en knold i et fuglebjærg eller lignende sted,* dernæst også *bjærgknold, hvorved en sådan line fæstes;*

Digitized by Google

lesa seg við áburð, *gå op og ned i line ved hjælp af* áburður. Jf. bera á.

áðan [āan]: í áðni [oijāanı], bio., *nys, for lidt siden.*

áðrenn [āarın], bo., *førend* (áður enn).

áður [āavòr], 1) bio., *før, forhen; i forvejen.* — 2) (digt.) bo., = áðrenn SK. 30. 167.

áfastur [āafastòr], to., *fast (ved), hængende sammen* (*med*), á. við ein (eller í e-m) FA. 334, 17. I konkret betydning.

aftan [aftan], hak., 1) *aften* SK. 49, 145. 2) *dagen før en helligdag* (*messe*), i sammensætninger som: jólaftan, páskaaftan, hvítusunnuaftan. Det almindelige ord for *aften* er kvöld. Flt. aftnar.

aftan [aᶜtan], bio., *bagfra, bagtil, bagved;* fyri aftan, bio. og fho. med gf., *bagved;* aftan fyri, sé aftanfyri.

aftaná [aᶜtanāa], 1) fho. med gf., *efter, bagefter.* — 2) bio., *bagefter.*

aftanbøn [aftanbøən], huk, *aftenbøn.*

aftanfyri [aᶜtanfīrı], fho. med gf. og bio., *bagved.*

aftansangur [aftansaŋgòr] og **aftansongur** [aftansåŋgòr], hak., *aftensang.*

aftanstund [aftanstond], huk., *aftenstund.*

aftantíð [aftantoi], huk., *aftentid.*

aftantil [aᶜtantīl], bio., *bagtil, bagfra.*

aftanundan [aᶜtanondan], sé undan (aftan undan).

aftari [aᶜtarı], **aftastur** [aᶜtastòr], to. i højere og højeste grad, *bagest af to, bagest.*

aftna [akna] (að), udso. (upers. og pers. med dagur), *blive aften, mørknes* FA. 382, 9.

aftrat [atræat], 1) fho (med hf.), a) *i tilgift til, foruden;* b) *tæt hen* (*ind, op*) *til,* aftrat vegginum. 2) bio., *i tilgift, som tillæg* FA. 360, 21.

aftur [aᶜtòr], bio., 1) *tilbage, agter, bag.* 2) *tilbage, igen.* 3) *lil, i tillukket stand,* lata aftur, *lukke;* hurðin er aftur (*døren er lukket*). 4) *atter, igen, pány.* — aftur fyri (med gf. eller absolut som bio.), *til gengæld* (*for*). aftur við, (som krydderi) *til* (om hvad der spises eller drikkes til maden, mest om sul til fisk eller brød) FA. 298, 35.

afturbein [aᶜtò(r)bain], ik., *bagben.*

afturhald [aᶜtòrhald], ik., *det at holde igen, mådehold.*

afturímót [aᶜtòroimòuᶜt], *igen på sin side, som gengæld.*

afturrikin [aᶜtòrītšın], fort. tillægf. og to., *vraget, forsmået.* Sé reka aftur.

afturstavnur [aᶜtò(r)stavnòr], hak., *bagstavn, agterstavn.*

aftursvar [aᶜtò(r)svæar], ik., *gensvar.*

Digitized by Google

ágiti [åadžīti], ik., *omtale, rygte, berømmelse* FK. 52, 9.
agn [agn], ik., *madding.* Flt. ögn.
agnhald [agnhald], ik., *hage på en fiskekrog.* Flt. agnhald.
ágrýtin [åagroi^{c}tin], to., 1) *ihærdig, ivrig.* 2) *grådig, gridsk.*
aka [æaka] (ók, óku, ikið), udso., *age, lade sig glide, køre.* akast, *skubbe sig afsted, flytte sig* (*siddende el. liggende*).
akker og **akkeri** [å^{a}tšeer, å^{a}tšeri], ik., *anker, skibsanker.* Nu almindeligst ankar, enkar. Flt. akker og akkeri (ankör, enkör).
akt [akt], huk., *agt, agtpågivenhed;* geva e-m akt, *give agt på noget* SK. 83, 37.
akta [akta] (að), udso., 1) *tage vare på, vogte; give agt på, lægge mærke til, ænse* (med hf., også: akta eftir eller um). 2) *adlyde* (a. ein). — a. seyð, *vogte ager og hjemmemark for får, holde dem til det sted, hvor de skulle græsse,* a. seyðin av bønum, *genne fårene fra hjemmemarken* FA. 328, 12.
akur [æakör], hak., *ager.* Flt. akrar.
akurull [æakörodl], huk., „*ageruld*“, *kæruld* (plante, som vokser i moser) FA. 254, 9. Det almindelige navn på denne plante er mýrifípa.
ál [åal], huk., 1) *skindrem, rem.* 2) *smalt stykke, strimmel; strimmel jord* FA. 392, 25. Flt. álir. Hertil udso. at ála (að), *skære i strimler, flænge* (á. sundur). áttatiál (áttatiálur), se under gyllin.
ala [æala] (aldi, sjæld. ól, aldur, sjæld. alin), udso., 1*) *avle,* ólu av sær unga sonin ein SK. 39, 21. 2) *opføde, opfostre, underholde.* — elur hon seg so mjúka, *hun påtager sig et ydmygt, indsmigrende væsen* FA. 101, 3.
albeittur [ålbai^{i}ttör], to., a. hagi, *jævn, stenfri udmark* (*have*) *med græsvækst over det hele* (egl. *udmark, hvor der kan græsses overalt*) FA. 418, 34.
albogaslag [albuaslæa], ik., *albuestød.*
albrynjaður [ålbrınjavör], to., *fuldtvæbnet, i fuld rustning.*
alda [alda], huk., (*stor, høj*) *bølge.* Flt. aldur. Jf. bára og bylgja.
***aldansfiskur** [aldansfiskör], hak., *stort, fabelagtigt sødyr* FK. 124, 45.
***aldanshúð** [aldanshúu], huk., vistnok = isl. öldungshúð (*hud af en gammel okse*) FK. 138, 82.
aldeilis [aldai^{i}lis], bio., *aldeles;* a. mong, *et meget stort antal* FA. 411, 25.
aldin [aldın], ik., *træfrugt, olden;* også aldan. Flt. aldin, aldan.

Digitized by Google

aldinsvín [aldınsvoin], ik., *oldensvin* FA. 3, 19.
***aldirshúð** [aldırshúu], sé aldanshúð; SK. 47, 119.
aldri og **aldrin** [aldrı, aldrın], bio., *aldrig.*
aldubrot [aldóbroet], ik., *bølgebrydning, brænding.*
aldudalur [aldódæalór], hak., *bølgedal.*
aldur [aldór], hak., 1) *alder, levetid,* allan hennar a. SK. 64, 57; a. og alla ævi, *evindelig* (også: ævi og allan a.). 2) *alder, periode af levetiden.* 3) *alderdom.* Flt. aldrar.
***aldursflikki** [aldórsflı'tšı], ik., *stykke af* aldansfiskur FK. 124, l. 1 f. n. (aldursflykki).
alduskot [aldóskoet], ik., *bølgeslag.*
áleiðis [åalaiıs], bio., *i vej, i gang,* koma e-m á., *komme nogen vej med noget, sætte i gang, iværksætte,* hvat teir kundu koma á. FA. 451, 30. Også: koma á. við e-m.
aleina [alaina], bio., *alene.*
alfagur [å'lfæavór], to., *overmåde fager.* digt.
alin [ælın], huk., *alen.* Flt. alin, alnir.
álítandi [åaloi'tandı], to., *til at lide på.* Sé líta á.
álka [å'lka], huk., *alk* (sø- og bjærgfugl). Flt. álkur.
allarmestur [allarmæstór], to. i højeste grad, 1) *allerstørst* (digt.); 2) *allermest.*
allarstørstur [allarstöstór], to. i højeste grad, *allerstørst.*
alloðin [ållooejın], to., *ganske lådden, lådden overalt.*
allur [adlór], to., *al, hel;* allan dagin, *hele dagen,* allan dag SK. 62, 41, tann allan dag FA. 73, 9. við alls umspentum eingjum FA. 65, 3 (alls synes her brugt som bio., *overalt*). av öllum, *fuldstændig, ganske* FA. 56, 15.
***al(l)væl** [alvæal], bio., i forbindelse med et to., *meget,* a. minni SK. 26, 113, a. hátt SK. 67, 92. digt.
almviður [almvījór], hak., *elmetræ.*
alnalangur [alnalængór], to., *alenlang.*
alskyns [a'lstšıns, a'lšıns], to., *alskens, alslags.*
alsveittur [å'lsvai'ttór], to., *gennemsvedt.*
alt [a'lt], bio, 1) *alt, allerede.* 2) *alt, helt, lige,* ofte uden nogen prægnant betydning: alt fyri uttan ekka SK. 33, 194; som en slags overgangspartikel: alt so mikið ómunni læt hon har útí SK. 28, 144.
altarabók [a'ltaraboú'k], huk., *alterbog.*
altarklæði [a'ltarklæaji], ik., *alterklæde, alterdug.*
altíð [a'ltoi], bio., *altid.*
alting [a'lting], bio., *alting.*
altráur [å'ltråavór], to., *utrættelig, hårdnakket, stiv.*
álur[1] [åalór], hak., 1) = ál; 2) *smalt strømløb.* Flt. álar.
álur[2] [åalór] og **állur** [ådlór], hak., *ål* (fisk). Flt. álar, állar.

Digitized by Google

álvafl(j)óð [ålvafljou, ålvaflou], *alfekvinde, elvermø.* mest digt.
alvakin [ålvæatšin], to., *lysvågen.*
álvaleikur [ålvalai'kór], hak., *alfeleg.*
alvápnaður [ålvåpnavór], to., *fuldstændig bevæbnet, fuldt rustet.*
álvara [ålvara], ik., *alvor.*
álvarann [ålvarann], ik., *sted, hvor alfer bo, alfebo* FA. 8, 27. digt.
álvarhús [ålvarhúus], ik., *alfehus.*
álvarsamur [ålvarsæamór], to., *alvorsfuld, alvorlig.*
álvheyggur [ålvhæd'džór], hak., *alfehøj.*
alvi[1] [alvi], hak. og ik., 1) *legemlig kraft, styrke;* rikur av tröllskum alvi (*rig på trolddomskraft*) FA. 2, 13. 2) *kvad der indeholder spirer til kraft:* góður (gott) alvi er, (om et barn) *det er et godt æmne, tegner til at blive en dygtig og kraftig fyr.* 3) *mandighed, sjælskraft.* Flt. alvar (hak.) og alvir (ik.).
alvi[2] [alvi], hak., *barn, søn* SK. 141, 21. digt. Også alvur. Flt. alvar.
alvi[3] [alvi], hak. og ik., 1) *ildsted, esse.* 2) *den ildstedvæg, hvorigennem røret fra smedebælgen går.* 3) *mundingen af røret fra smedebælgen ind i ildstedet* (sjældnere; søndenfjords). Almindeligst i betydning 2. Flt. alvar (hak.) og alvir (ik.).
alvinur [ålvinór], hak., *hjærtensven, opriglig ven;* især i ordsproget: mangur er málvinur, ið ikki er a. FA. 318, 15.
alvur[1] [alvór] hak., = alvi[1].
alvur[2] [alvór], hak., = alvi[3] Flt. alvar.
***alvur**[3] [alvór], hak., *kæmpe* SK. 75, 18. digt. Flt. alvar.
***álvur**[1] [ålvór], hak., = alvur[3]; FK. 25, 99. digt. Flt. álvar.
álvur[2] [ålvór], hak., *alf, ellemand.* Flt. álvar.
amast [æamast] (að), udso., a. upp á ein, *stadig være i tæt nærhed af en, kredse om en for at få noget, gnide sig op ad en;* amaðist upp á flöskuna FA 408, 34.
amboð [amboe], ik., *redskab, værktøj.* Flt. amboð.
ambæta [ambæata] (að), udso. med hf., *oppasse, røgte* (især om kør), a. neytunum FA. 389, 9.
ámillum [åamidlón], fho. med gf. og ef., *imellem;* sín ámillum, *indbyrdes.* Jf. ímillum og millum.
ámæli [åamæali], ik., 1) *omtale, rygte;* 2) *bagtalelse* FA. 314, 15. — hava gott (ringt) á. um ein, a) *holde eller*

Digitized by Google

ytre sig godt (dårligt) om en; b) *have, ytre, godt (dårligt) håb om en.*

an [an], partikel. *an;* tað gongur ikki an FA. 302, 15.

an- [an], sé and-.

ana [æana] (að), udso., *ane* FA. 237, l. 2 f. n. ana står her galt for ána, danisme for gruna; sé dette ord.

and- [an], partikel, som danner den første del af sammensatte ord og gærne angiver modsætning, bevægelse imod eller stilling lige over for; skilles i poesi ofte fra udso., hann svaraði Sjúrða and SK. 119, 59.

and [and], huk., *ånd* FK. 56, 25. digt. for ond.

andi [andɪ], hak., 1) *ånde, åndedræt.* 2) *ånd* FA. 327, 30. Flt. andar.

andlit [anlīt], ik., *ansigt.* Flt. andlit.

andnes [anneəs], ik., *udhuk, udpynt, næs.*

andróður [anrɔuóɾ], hak., *roning imod vind;* hava a., *ro mod vinden* (hava andstreym, andstroymi, *ro mod strømmen*).

andsperri [aˁnspærrɪ], ik., *stivhed i lemmerne,* især i lårene (af stærk, besværlig gang).

andsvar [aˁnsvæar], ik., 1) *gensvar, tilsvar, svar;* veita a., *give svar* SK. 62, 32. 2) *ansvar, ansvarlighed.* Flt. andsvör og andsvar.

andvekur [anveəkóɾ], hak., *søvnløshed;* hf. andvekri.

andøva [andøəva] (vd), udso., *ved hjælp af årer holde en båd stille, så at den ikke driver for vind og strøm* (helst på en fiskeplads).

andøvsfiskur [andófsfiskóɾ], hak., *fisk, som går i løn ekstra til den eller dem, som „andøve“* (se det foreg. ord).

anfall [aˁnfadl], ik., *anfald.*

anga [æŋga] (að), udso., *lugte (behageligt), dufte* (om hø).

angist [æn̆dʒɪst], huk., *angest, kummer.*

angur [æŋgóɾ], hak., *sorg, fortrydelse, anger.*

ann [ann], partikel, *an, imod* (med hf.), eg meini, hann vil mær ann FK. 45, 71.

annaðhvört [annakvöˁrt] bo., annaðhvört — ella, *enten — eller.*

annaðstaðni [annastæanɪ], bio., *andensteds.*

annanstað [annanstæa], bio., *andet sted hen, andensteds.*

annar [annar], stedo. og ordenstal, *en anden, den ene eller den anden af to, den anden (i rækken);* annan dagin, *den næste dag* annar — annar, *den ene — den anden.*

annarhvör [annarkvəər], ubest. stedo., *hver anden.*

annars [annars], bio., *ellers.*

annarslíkur [annarsloiˁkóɾ], to., *dobbelt så megen eller*

Digitized by Google

stor; annaðslíkt av skálum, *dobbelt så mange skåler* FA. 63, 52, annaðslíkt er tað (ɔ: bergið) hátt (*dobbelt så højt)* FK. 155, 66. Forekommer næppe uden i ik.: annaðslíkt.

ansa [aˢnsa] (að), udso., 1) (med hf.) *ænse, bryde sig om,* einki ansar hann honum FA. 55, 22. 2) (med hf. eller eftir) *røgte, passe,* a. eftir neytum FA. 373, 18. 3) (med hf. eller almindeligst eftir) *passe på, give agt på, lægge mærke til;* væl er mær ansað SK. 68, 1, hann ansaði væl eftir, hvar hon legði ham sín FA. 346, 5. 4) *mærke, opdage, blive var.*

ansvar [aˢnsvæar], ik., = andsvar.

antin [aˢntɪn], bo., *enten.* Jf. annaðhvørt.

apalgráur [æapalgråavɔr], to., *abildgrå.*

ár [åar], ik., 1) *år;* 2) *åring.* Flt. ár.

ár [åar], huk., *åre.* Flt. árar.

***ár** [åar], nut. ent. af eiga FA. 130, 5.

áraka [åaræaka], fho. (med gf.), *lige før, lige ud for,* á. gjónna FA. 362, 14.

áralag [åaralæa], ik., *(ret) måde at føre åren på, rotakt;* hava á., *ro i takt.*

arbeiða [arbaia] (dd), udso., *arbejde.*

arbeiði [arbaiɪ], ik., *arbejde.*

arbeiðsfólk [arba(i)sfɔˢlk], ik. flt., *tjenestefolk, tyende.*

arbeiðskona [arbaskoena], huk., *tjenestekvinde, tjenestepige.*

arga [arga] (að), udso., *ærgre, tirre, drille.*

argur [argɔr], to., 1) *ond, slem.* 2) *arrig.*

ark [aˢrk], huk., *ark, skib* (kun om Noahs ark), Nóa a. FA. 358, 6.

árla [årla], bio., *årle, tidlig;* med ef.: árla dags (jfr. síðla dags), og med á: árla á degi. — som to. (digt.), tað var um ein árla morgun, *det var en tidlig morgenstund* FA. 73, 2, bóndin kemur út á. morgun FA. 6, 18.

armingi [armɪnʤɪ], hak., *stakkel;* armingin! *din stakkel!* Flt. armingjar.

armóð [armɔu], huk., *armod.*

armur [armɔr], hak., *arm.* Flt. armar.

armur [armɔr], to., 1) *arm, ulykkelig;* 2) *fattig.*

árnur [årnɔr], hak., *arne, ildsted* FA. 335, 25. Også árni. Flt. árnar.

árstal [åˢrstæal], ik., *årstal.*

arvi [arvɪ], hak., *arving, søn* FK. 151, 18. digt. Flt. arvar.

arvingi [arvɪnʤɪ], hak., *arving.* Flt. arvingar og arvingjar.

arvur [arvɔr], hak., *arv, arvelod.* Flt. arvar.

Digitized by Google

ásaroyting [åasaråiˈtiŋg], sé áseyðaroyting.

áseta [åaseəta] (tt), udso., *fastsætte, bestemme.*

áseyðaroyting [åasæiaråiˈtiŋg], huk., 1) *den handling at rykke ulden af* áseyður (se dette ord); 2) *den tid (om sommeren), da man rykker ulden af* áseyður FA. 420, 25. Sammentrækkes almindelig til «ásaroyting».

áseyður [åasæiór], hak., *fårebesætning, får, som man lader overvintre;* enkelte steder blot: *besætningen af hunfår* (= ærseyður), modsat hornaseyður, *hornsøjd, væder og beder.*

ásjón [åašoun], huk., *åsyn, udseende;* í á., *af udseende.* Heraf to. ásjónligur, *vakker, net at se til,* = ásýniligur.

áskot [åaskoət], ik, *det, som skydes til eller spredes over;* spec. (ved jordarbejde om våren) *den jord, som spredes over den lagte gødning* (ved reinavelting). Sé reinavelta.

ass [asss], udråbso., udtrykkende ærgrelse eller fortrædelig, vranten sindsstemning (på grund af pludseligt uheld, skuffelse og desl.) FA. 383, 17.

ást [åst], huk., *elskov, kærlighed;* også i flt. ástir; leggja á. (ástir) við, *fatte kærlighed til, elske;* undarliga hevur tú tær ástir við tær lagt SK. 17, 17; hann legði sínar ástir saman við tað mentarsprund, *han knyttede elskov med den udmærkede, herlige, kvinde* SK. 24, 93; binda á. eller ástir við ein, *knytte elskov med en* FA, 205, 5; snarliga runnu ástir saman við Guðrun Ósvivsdottur, *hurtig fattede han og G. O. gensidig kærlighed til hinanden* FK. 62, 3; leggja ástir saman, *elske hinanden gensidig, fatte gensidig kærlighed.* mest digt.

***ástarbragd** [åstarbragd], ik., *elskovstilkendegivelse, elskov* FA. 217, 23.

ásur [åasór], hak., 1) *bjælke, tyk tømmerstok.* 2) *bjærgås, bjærgryg.* Flt. ásar.

at [æat], 1) fho. med hf., almindeligst om bevægelse, egenlig eller overført, a) *ad, til, hen til, hen imod* (både om sted og tid), skunda at e-m FA. 237, 15, tað dregur at tí myrka æli, sólin líður at fjalli, *det trækker op til en svær (mørk) byge, solen nærmer sig fjældet (ɔ: solen går snart ned)* FA. 1, 14, dagurin leið at kveldi FA. 1, 20; *(tæt hen) til,* fram at seingini FA. 331, 1, koma niður at botni FA. 340, 28, leggja at landi FA. 340, 33, komin at endadegi FA. 32, 2; komin at enda, *endt, til ende* FA. 390, 31; sveipar at sær (*svøber om sig*) skinn FA. 106, 25; kom ikki at

Digitized by Google

hasum! *kom ikke for nær til* eller *rør ikke det dér!* — at ári, *ad åre* FA. 359, 29. b) *på, i, til*, i udtryk som: har skal bæði matur og drekka flytast fram at borði *sættes frem på bordet*) FA. 5, 8, koma at trongd, *komme i nød* (*trængsel*) FA. 388, 1, verða e-m at bana, *blive til bane for en, volde ens bane* FA. 237, 22, fáa hug at, *få lyst til, få et godt øje til* FA. 327, 21. c) *til, efter* (ved udso. som: gå, drage afsted, for at betegne det, hvortil eller hvorefter man går), fara at seyði, *tage afsted for at søge efter får* FA. 432, 5. d) ved adskillige udso. for at betegne en handling, der går ud over en eller ud på noget: finnast at (*dadle, udsætte på*), hava at (*udsætte på, irettesætte*), havast at (*beskæftige sig med*), hyggja (líta) at (*se på*), koma at (*påkomme, overfalde; røre ved*), leggja at, søkja at (*gøre angreb på*), læa at (*le ad*), rúka at (*lugte til*); halda sær at gaman (*være lystig, drive skæmt*), nevna at navni (*nævne ved navn*). e) om andre forhold: móreyður at liti, *rødbrun af farve* FA. 336, 25; væl at sær komin, *meget dygtig, udrustet med gode evner, fortrinlige egenskaber* FA. 436, 29; omskrivende (for ejeform): faðir at barninum, *fader til barnet;* udfyldende: aftur at Sivju vitja (egl. *atter aflægge besøg i S.'s hus*) FA. 209, 33. f) *ved, ifærd med:* nú situr Mús at kvöldmáltíð við borði FA. 381, 10. — 2) som bio., uden styrelse, a) *ad*: bera seg at, fara at (*bære sig ad*); b) *ad, efter* (om undersøgelse): hoyra at, hyggja at (*høre, se, ad eller efter*) = hoyra, hyggja eftir (um), vita at (*undersøge, prøve*).

at [åa, æat], bo., *at;* med navneform efter sig i reglen udtalt åa, med fremsættende (og forestillende) måde efter sig derimod æat, der dog ofte foran medlyde afkortes til æa; * og digt.: so — at, *så sandt som — så* FA. 243, 8.

át [åat], fort. ent. af eta.

átak [åatæak], ik., (*kraftig*) *tagen fat, kraftanspændelse, rusken* (om storm, uvejr) FA. 422, 24. Almindeligst i flt. átök.

atborið [æatboerı, abboerı], fort. tillægsf. i ik. af et ubrugeligt berast at, skjótt skal vera a., *der skal gås hurtig frem* FA. 402, 28; illa atborið, *dårlig fremgået, dårlig handlet eller udført.*

atburður [abbūrōr], hak., *adfærd, fremgangsmåde* FA. 331, 21; flt. atburðir: *manerer, gebærder* FA. 343, 4.

atdjúpur [æatdžúupōr], to., (om sø) *dyb tæt ind til land.*

Digitized by Google

átjan [åatšan], talo., *atten.*
***atreið** [atrai], *angreb til hest* FA. 183, 7.
atskilja [æat-šilja] (ld), udso., *adskille* FA. 246, 25. Rigtigere skilja at.
átta [å'ta], talo., *otte.*
áttamannafar [å'tamanafæar], ik., *båd, der ros af otte mand.*
áttati [å'tati], talo., *firs;* nu alm. fýrsinstjúgu.
átti [å'ti], fort. af eiga.
átøkur [åatøekór], to., *lig, lignende i udseende* (med hf.); átøk var hon Tóru drottning SK. 65, 74.
av [æav], 1) fho. med hf. a) *af, fra* (egl. fra overfladen af, i modsætning til úr, *ud af, fra det indre af,* dog meget ofte brugt i flæng med úr), leypa av bergi, *springe ud fra* eller *ned af en klippe* FA. 325, 19, bera av skóginum, *bære fra* eller *ud af skoven* FA. 325, 16, mánin sást av Skarði, *månen sås fra Skarð* FA. 383, 5, i útnyrðing av Skálabotni, *i nordvestlig retning fra Skálaboln* FA. 372, 4, beint av, *i lige linje fra, lige over for,* yvir av, *over for* FA. 394, 9. b) (om tid) α) *fra,* av fyrstu tíð, *fra den første tid, fra først af* FA. 352, 5; β) *over, ude over:* vera av barnaárunum; ganga av ári *leve året til ende.* c) i andre forhold: *af* (udgået eller stammende fra, som en del af, hørende til, på grund af, ved hjælp af, som udbytte af, ved ændring eller tilvirkning af, af et vist stof), *fra,* hvaðan ertú av landi? *fra hvad land (hvilken ø) er du?* FA. 306, 15, nakar av meginlandinum, *en eller anden fra hovedøen* (her: Vågøen) FA. 351, 1, ein av teimun, *en af dem,* av tí at eller av tí, *fordi,* av tí, *derfor,* av hesum rópinum, *ved dette råb* FA. 382, 23, læra av e-m, *lære af en,* tillögur av sjónum, *udbytte af søen* FA. 412, 20, laðin av gróti, *opført af sten,* talv av filabeini, *brætspil af elfenben* FA. 2, 8; — hann var av öllum meiri (*større end alle de andre, størst af dem alle*) FA. 54, 25; — *af, med, på,* fullur av e-m, *fuld af noget,* báturin var sökklaðin av fiski, *båden var ladet med fisk, så den var næsten synkefærdig* FA. 339, 14, ríkur av trölskum alvi, *rig på trolddomskraft* FA. 2, 13; (om mål) ein tunna av korni, *en tønde korn;* (om en ledsagende sindsbevægelse) *med, i,* brá hann sínum brandi av reiði, *han svang sværdet med (i) vrede* SK. 3, 1, av móði, *med stærk sindsbevægelse* (*harme, sorg*) FA. 27, 3; *af, i henseende til,* stórur av vöxtri, *stor af vækst* FA.

Digitized by Google

327, 6, dimmóreyður av liti, *mørkerødbrun af farve* FA. 331, 30; av ongum (*i ingen henseende?*) illur SK. 103, 26, av einum luti vísari, *i én henseende visere* FA. 121, 14, av öllum, *ganske, fuldstændig* FA. 56, 15; av sanni, av sonnum, *i sandhed, forvist.* — d) ved en del udso.: siga av e-m = siga frá e-m (*fortælle om en*); verða av ongum, *blive til intet;* vinna sigur av e-m, *vinde sejr over en*, vinna av e-m (= d. foreg.) SK. 3, 1. e) adskilt fra sin sammensætning: hann drakk har ikki av FA. 75, 17. f) kan sættes bagefter det styrede ord: drekka skálum av FA. 74, 17. — 2) som bio., uden styrelse: a) *af*, blása froðuna oman av, *blæse skummet* (*ovenpå*) *af, bort* FA. 327, 25, tók hann stórafjós av, *tog han storefjøs bort* FA. 330, 1; b) *adskilt fra et hele, falden eller brækket af, borte,* fóturin er av, *foden er brækket af;* c) *tilende, forbi,* lætta (ljóði) av, *stanse, ende sin sang,* vera av, *være tilende, forbi;* d) bera av, ganga av, halda av, keva av m. fl., sé bera, ganga, halda, keva; e) for harav: eingin visti av.

avdalur [æav-, avdæalór], bak., *afsides dal.*

avfall [affadl], ik., *nedbør, stærk regn efter tørt vejr,* også *stærkt snefald.*

avgangur [æav-, avgæŋgór], bak., 1) *afgang, ende, slutning.* 2) *det, som går fra* el. *tages af* (jf. ganga av).

avgjördur [æav-, avdžördór], fort. tillægsf. til gera av (= gjördur av) og to., *afgjort, fastsat, bestemt.*

avgonga [avgåŋga], huk., *omslag i vejret* (især fra snevejr og nordlig vind til klart og mildt vejr).

avgrevstur [æav-, avgræfstór], hak., 1) *afgravning, bortgravning.* 2) *afgravet, bortgravet jord* FA. 392, 22.

***avi** [æavi], hak., *bedstefader* SK. 114, l. 1 f. n.; i det nyere talesprog abbi. Flt. avar (abbar).

avleiðis [æav-, avlaiis], bio., *bort fra ret vej, på afvej, afsides;* a. tróð hann risans her SK. 118, 48.

avlop [æav-, avloep], ik., *hvad der bliver tilovers, overskud;* til avlops, *tilovers* SK. 117, 35.

avmæltur [æav-, avma'ltór], to., *hæs.*

avnot [avnoət], ik., *visse indre dele* (forskellige for de forskellige egne af Færøerne) *af et slagtet kreatur, som den, der slagter det eller skærer det op, får i løn.* Ordet alm. brugt dels om får (og kvæg), dels om grindehvaler.

avreiða [avraia] (dd), udso., *udrede, afhænde som eller mod betaling.*

Digitized by Google

avrekshestur [avrɪshæstór], hak., *vældig, udmærket hest, kæmpehest.*
avrekskappi [avrɪskappɪ], hak., *fortrinlig, udmærket kæmpe.*
***avrekstjóð** [avrɪstšɔu], ik., *udmærket folk;* også huk., *udmærkede mænd, udvalgt skare* FA. 223, 9.
avreksverk [avrɪsvæ'rk], ik., *storværk, heltegærning.*
avrika [æav-, avrīka] (að), udso., *udrette, fuldføre* (helst om noget stort) FA. 438, 7.
avroð [avroe], ik. flt., *dele af et slagtet kreatur (får),* især brugt om: hoved, fødder, lever, lunge, hjærte og vom tilsammentagne.
avseta [afseeta], huk., *det at vandet uddunster, fordamper af noget* (især brugt om det til tørring liggende hø); fáa góða avsetu, *tørres godt* FA. 395. 20.
avskurður [afskūrór], hak., *afgift, som en opsidder, forpagter af jord, svarer til jordens ejer, og bestående af levende eller slagtede får.*
avstað [åastæa], bio., *afsted.*
***avtakin** [æavtæatšɪn], to., *helt skjult, ganske bedækket* FA. 177, 13. takin vistnok en gammel sideform til taktur, fort. tillægsf. af tekja.
avundsjúkur [æavɪnšūu'kór], to., *avindsyg, meget misundelig,* a. við ein.
ax [aks], ik., *aks.* Flt. öx.
axla [aksla] (að), udso., *aksle, tage eller lægge på skuldrene, føre sig ved at trække over skuldrene.*
axlaband [akslaband], ik., *skulderbånd.*
***axlagrein** [akslagrain], huk., *arm* SK. 16, 7. digt.

B.

bað [bæa], fort. ent. af biðja.
báðir [båajɪr], ubest. stedo., *begge;* ik. bæði brugt som bo., *både,* sé bæði.
báðuminni [båavómɪnnɪ], bio., *på begge sider.* — fho. (med gf.), *på begge sider af.*
***bágagerð** [båadžeer], huk., *det at volde skade eller ulykke* SK. 41, l. 1 f. n.
bagga [bagga] (að), udso., *trykke, fattes, være i vejen* (e-m baggar nakað). Også baga [bæa] (baddi).
baggi [bad'dži], hak., *broder.* Flt. baggjar. Jf. bróðir.
bági [båajɪ], hak., *hindring, fortræd, vanskelighed;* hava bága av, *have vanskelighed ved.* — to. bágin, *vanskelig.*

Digitized by Google

bak [bæak], ik., *bag eller bagside, ryg;* **sita á baki,** *ride* SK. 81, 13; **bera á baki;** **hurðarnar smeldu aftur á b.,** *dørene smældede tilbage på vid gab* FA. 407, 18. Flt. **bak.**

baka [bæaka] (að), udso., *bage.*

bakbinda [bæak-, bagbında], udso., *bagbinde.*

bakbord [bæak-, bagboər], ik, *bagbord.*

bakbrot [bæak-, bagbroət], ik., 1) *den omstændighed, at de mod land slående bølger slå tilbage ud i havet, bølgers tilbageslag;* 2) *selve de tilbageslående bølger.*

baking [bæatšıŋg], huk., *bagning.*

bakki [ba͡ʊtši], hak, 1) *banke, skrænt, bakke.* 2) *(nedhældende) strandkant.* 3) *bred, åbred* (áarbakki). 4) *bag eller ryg på skærende redskaber (kniv).* — **fara fyri bakka,** *styrte ned ad fjældskrænt* FA. 418, 12. Flt. **bakkar.**

bakkulsi [ba'kʊlsı], ik., *bakkelse.*

bakskutur [bakskūtʊr], hak., *bagrummet i båden fra stavnen til bageste rorbænk.*

bakur [bæakʊr], hak., *svartbagmåge.* Flt. **bakar.**

bál [bɔal], ik., *bål, stor ild.* Flt. **bál.**

balast [bæalast] (að), udso., *tumle, slæbe, udføre et arbejde med møje, kæmpe sig frem.*

baldra [baldra] (að), udso., *støje, larme, skralde.*

baldur [baldʊr], to., *bold, djærv.* helst digt.

balja [balja], huk., *balje.* Flt. **baljur.**

balla [badla] (að), udso., 1) *rulle sammen i bylt, svøbe, vikle (sammen);* også spec.: *svøbe hø (udbredt til tørring) sammen i små knipper, at det kan blive beskyttet mod regn* FA. 396, 30 (jf. nulva). 2) (om tale) **tungan vil ballast** el. **balla,** *tungen slår sludder, taler ikke rent* (egl. *vil vikle sig sammen, komme i ulave*); — b. saman, a) *vikle sammen,* b) *snakke, væve* (om tale).

ballingur [badlıŋgʊr], hak., *lille knippe hø, sammensvøbt for at beskyttes mod regn.* Flt. ballingar. Jf. **nulvingur.**

balti [ba'ltı]: rógva út balta (*ud på havet?*) FA. 444, 15. I en barneremse, hvor det måske er navn på en fiskebanke.

banamaður [bæanamæavʊr], hak., *banemand.*

banasár [bæanasåar], ik., *banesår.*

band [band], ik., 1) *bånd.* 2) *spant i båd.* Flt. **bond.**

banga [baŋga] (að), udso., 1) *banke, slå, hamre* FK. 106, 129; 2) *ro,* b. við árini. Ordet forekommer kun **sønderfjords.**

bangin [bæńdžın], to., *frygtsom, bange.*

bani [bæanı], hak., 1) *bane, død.* 2) *den eller det, som volder ens død, banemand* SK. 120, 2. Flt. **banar.**

Digitized by Google

banka [bæˁŋka] (að), udso., *banke.*
bann [bann], ik., *ban; seta í b., sætte i ban.*
banna [banna] (að), udso., 1) *bande, forbande,* med hf.: b. e-m el. b. fyri e-m (nu også med gf.); bannaður verði búkur hans FA. 160, 1; tekur nú tröllum at banna FK. 135, 46. 2) (uv.) *bande;* også bannast.
bannan [bannan], huk., *banden.*
bant [baˁnt], fort. ent. af binda.
bar [bær], fort. ent. af bera.
bara [bæara], bio., *bare, alene.* Jf. bert.
bára [båara], huk., 1) *ganske lille bølge;* i kvadene dog ofte om større *bølge* og enstydigt med alda og bylgja: báran brýtur á blómukinn SK. 40 32. 2) *stærk træk af strøm; strøg, hvor der er stærk strøm* (streymbára).
bardagi [bardæaji], hak., *slag, kamp;* flt. bardagar om *kamp, slagsmål.*
barki [baˁrtši], hak., 1) *strube, luftrør.* 2) *det indknebne og snævreste rum mellem plankerne for og bag i båden.* Flt. barkar.
barmur [barmór], hak., 1) *barm.* 2) (om en færøsk væv) *hvad der væves, inden man opvinder på bommen.* 3) *formation i et fjæld,* almindelig: *hulning ind i et fjæld* FA. 395, 2. 4) *lille havindskæring, vig ind i en høj og stejl strandbred.* Flt. barmar.
barn [badn], ik., *barn.* Flt. børn.
barnaferð [badnafeør], huk., *forløsning, nedkomst; barnsnød.* Almindeligst formerne barnferð og barnsferð.
barnagaman [badnagæaman], ik., *barneskæmt.*
barnamóðir [badnamouir], huk., *barnemoder.*
barn(a)faðir [baˁnfæajir], huk., *barnefader.*
barndømi [bandøømi], ik., *barndom; barneunoder,* i ordsproget: ilt er b. at kasta; alm. (til forskel fra barndómur) brugt om en gammel: *at gå i barndom.*
barnsnøð [baˁnsnæi], huk., *barnsnød.*
***barur**[1] [bæarór], to., *fremspringende, høj,* bari toppur av reyðargulli FK. 18, 16; synes endnu bevaret i sammensætn. ábarur, *beliggende på et for vinde udsat sted.*
barur[2] [bæarór], to., = berur.
bast [bast], ik., *bast (lindebast); bastreb.*
basta [basta] (að), udso., *baste, binde med bastreb.*
básur [båasór], hak., *bås i et fjøs (kvægstald).*
bata [bæata] (tt), udso. (med hf.), *både, gavne, hjælpe.*
bátafloti [båatafloeti], hak., *flåde eller skare af både.*
báthaherur [båataheørór], hak., = bátafloti.

Digitized by Google

bati [bæatı], hak., 1) *bedring, forbedring,* allur **b.** betur *(hjælper)* FA. 314, 18, leingi stendur mansevni til bata, *længe kan et mandsæmne* el. *ungt menneske stå til at forbedre* FA. 318, 19. 2) *både, gavn, hjælp.*

bátleysur [båtlæi'sór]. to., *bådløs, som mangler båd.*

batna [batna] (að), udso., *blive bedre; læges.*

bátsfarmur [båsfarmór], hak., *bådsladning.*

bátsmaður [båsmæavór], hak., *en af romandskabet på en båd.* Også bátmaður.

bátur [båatór], hak., *båd.* Flt. bátar.

***beð** [beə], ik., *sengedyne;* beður, hak., SK. 35, 226 (*seng?*).

begynna [bedžınna] (nt), udso., *begynde.* Jf. *byrja. taka (upp, undir, við og med navnef.), seta á samt fara med navnef.

begynnilsi [bedžınnılsı], huk. (og ik.), *begyndelse;* også begynning. Rettere upphav.

[**behaga** [behāa] (að), udso. med hf. (FA. 147 l. 1 f. n.), *behage.* Hedder på ret færøsk dáma eller líkjast á.]

behalda [behalda], udso., *beholde.* Rettere hava, halda, njóta.

beið [bai], forældet fort. af bíða.

beiða [baija] (dd), udso., *udbede sig, begære* FA. 69, 13; kvendi teg við ástum b. FK. 138, 87; enn beiði eg teg til mála, *endnu, atter opfordrer jeg dig til at tale* FK. 124, 42; Einar beiddi Ormari fyrst til orða ɔ: *tiltalte ham først* FK. 78, 49. — beiðast: b. eftir e-m, *bede om, begære* FA. 436, 24.

bein [bain], ik., *ben.* Flt. bein.

beina [baina] (nd), udso., 1) *rette, jævne, gøre lige.* 2) *få ind på eller vise på ret vej* (b. á veg) FA. 418, 8. 3) *styre, sætte (kursen):* b. veg sín, b. ferðina. 4) b. fyri e-m, *bortgemme nogel, gemme noget tilside* FA. 406, 26, også: b. burtur eller b. burtur fyri e-m.

beinasamur [bainasæamór], to., *tjenstvillig.*

beinbrotin [bainbroətın], to., *med brækket ben.*

beini [bainı], hak., *hjælp, tjeneste;* gera e-m ein beina FA. 341, 15. Også beina (huk.). Flt. beinar (beinur).

beinleysur [bainlæi'sór], to., *benløs, uden ben.*

beint [bai'nt], bio.. 1) *ret, lige, i lige linje;* b. á, fram, ímóti o. s. v. 2) *ret, rigtigt.* 3) *lige, netop.*

beinur [bainór], to., 1) *ret, lige, jævn.* 2) *ret, rigtig.*

beiskur [bai'skór], to., *besk.*

beit [bai't], fort. ent. af bíta.

Digitized by Google

beita [bai'ta] (tt), udso.. 1) *få til at bide:* b. knív. *hvæsse kniv.* 2) *b. brandi, *hugge med sværd*, hvar hann beitti brunda FK. 163, l. 8 f. o.; b. knívi FA. 274, 8. 3) *hidse (hund)* FA. 370, 20 (b. hund eftir e-m), *jage* (helst med hund), at hann skuldi b. hesar mennirnar úr bønum FA. 328, 25. 4) *græsse (kreaturer), sende på græsgang.*

beiti [bai'tı], ik., *græsgang, græsning.* Flt. beitir.

bekkur [bæ'kór], hak., *bæk.* Flt. bekkir.

bekkur [bæ'kór], hak., 1*) *bænk;* 2) *rorbænk i båd, tofte.* Flt. bekkir.

bella [bædla] (að), udso. med hf., 1) *skade, volde skade eller hinder.* 2) *mangle, fattes,* einki bellar honum.

belti [bæ'ltı], ik., *bælte, bæltested.* Flt. beltir.

ben [been], huk. og ik., 1*) *sår (dødeligt el. farligt),* at brúður í beni brá, *at bruden svømmede i blod (af sår)* SK. 36, l. 3 f. n. 2) ik., *snit igennem et dødt dyrs kød,* (om kød el. fisk) vera dökkur, grænur, vakur í beni *(ɔ: når man skærer derigennem, i indsnittet);* dernæst *gabende indsnit* el. *revne* overhovedet. Flt. ben.

benda [bænda] (nd), udso.. *bøje, bøje til siden, vride af;* b. horn, *vride hornene løse på et slagtet kreatur.* — bendast, *krummes:* tá tók at b. í breiðum báti FK. 133, 26.

bendil [bændıl], hak.. 1) *bændel.* 2) *høbånd;* jf. hoybendil. Flt. bendlar.

bendla [bænla] (að), udso., b. sátu, *lægge høbånd på en høstak.*

bendul [bændól], hak., = bendil.

***benjarbaldur** [bænjarbaldór], to., *tapper til at give sår* FK 92, l. 1 f. n. (brugt som navneo.) Usikkert ord (jf. menjabaldur).

***benjardögg** [bænjardö:g], huk. *sårdugg, sårvædske* (digt. for *blod*) SK 71, 4.

***benjarkolvur** [bænjarkálvór], hak., *sårpil* (digt. for *sværd*) SK. 13, 107.

bera [beera] (bar, báru, borið), udso., 1) *bære (føre, bringe; være bebyrdet med; være iført; tåle, udholde);* 2) upers., *skride, gå;* 3) (digt.) *føde* (b. í heim) FA 196, 22; borin til gott at evna SK. 16, 2 (sé evna). — 4) b eyga við ein, *få øje på en* FA, 353, 7; b. í lag, *komme til afgørelse eller udførelse, komme i stand* FA. 381, 33; b. í rím, *falde i rim, rime* FA 410, 11. — 5) b. á, *bære hen på, (oven) på; bringe i berøring med, lægge på* (jf. áburður); *træffe, falde på;* upers. og

Digitized by Google

absolut, *træffe sig, hændes* FA. 392, 7; (om farve) *have skin af, nærme sig til:* tað ber á reytt, *det har et rødligt skær;* gull ber litur á SK 17, 8. b. av, *være ypperligere, mere end almindelig,* (b. av e-m) *overgå; gå for vidt, gå over grænsen, være på toppunktet,* av bar barna gaman SK. 118, 55. b. fram, *fremføre.* b. fyri e-m (upers.), bæres *for, forestille sig for en i drømme eller drømmelignende tilstand;* tað ber fyri tygara sál, *det er et varsel med hensyn til eders sjæl, liv* (b. fyri her vistnok sammenblandet med vera fyri, verða fyri, *varsle, varsle om*) FK. 157, 88 (jf. berast fyri). b. í lag sé lag. b. saman (helst upers. med hf.), *passe sammen, komme overens; træffe, støde sammen:* (pers.) tá ið eggjar bóru saman SK. 127, 81, (upers.) tá bar báðum saman SK. 127, 90 (jf. berast saman). b. sundur, *være forskellig,* s. bar teirra lyndi, *deres sindelag var forskelligt* FA. 67, 5. b. til, *rime sig, stemme, passe* FA. 295, 9; *være til pas, bekvemt; hænde sig, indtræffe, lykkes* FA. 334, 30; b. til hjá e-m, *lykkes for en.* b. upp, *fremsætte, fremføre,* b. upp kvöðu, *frembære hilsen, frieri* SK. 75, 10, b. upp orðum SK. 101, 4; b. upp bønarorð (*bejle, fri*); b. upp gátur; — (uv.) b. upp fyri, *komme op for, i vejen for* FA. 395, 33. b. við, *røre (let) ved; undskylde; skyde skylden på.* b. yvir, *gå over målet* (om skydevåben og desl.); *overgå, rage op over* FA. 278, 10. — b. seg at, *bære sig ad* (= fara at); b seg undan, *vige til side, springe til side for at undgå slag, stød o. l.* FA. 226, 12. — 6) berast. berast á: mær barst á, *jeg kom til skade.* berast fyri e-m, *bæres for, komme for (i drømme eller tanker), fremstille sig for ens tanker;* mær barst fyri, *det forekom mig;* tað berst mær fyri munni, *det ligger mig på tungen* (jf. sipa fyri munni). berast saman, *støde sammen* SK. 118, 55. berast til, *hænde sig, tildrage sig* FA. 370, 33 (jf. bera til). berast undan, *undslå sig.* berast við, *røre ved* (jf. bera við).

berføttur [bæ'rfö'tör], to., *barfodet.*

berg [bærg], ik., *lodret klippe, klippevæg.* Flt. berg. Jf. björg.

bergskor [bærgskoer], huk., *klipperift, bjærgkløft.*

berja [bærja] (bardi), udso., *slå, banke; hamre; knuse smått.* berjast, *slås, kæmpe; brydes.*

berserkur [bæ'rsæ'rkör], hak., *bærsærk.* Flt. berserkir.

bersögun [bæ'rsøevön, -vin], to., 1) *som taler uforbeholdent,*

Digitized by Google

rent ud af posen; 2) *som holder af at sige utidige sandheder eller tale i utide* FA. 382, 32. Har sideformer som bersögutur og på Sudarø bersagdur og barsagdur.

bert [bæˊrt], bio.. *blot, alene.*

berur [beerör], to.. 1) *bar;* 2) *blottet, ganske udtømt.*

bestur [bæstör] og **best** [bæst], højeste grad af göður og væl.

betala [betæala] (ld), udso., *betale.* Jf. (gjalda og) rinda, rinda aftur.

betri [beetri], højere grad af göður og væl.

betur = betri; SK. 26, 112.

betýða [betoija] (dd), udso., *betyde.* Rettere merkja, meinast við.

bevara [bevæara] (að), udso., *bevare.* Rettere goyma, varðveita.

beyð [bæi], fort. ent. af bjóða.

***beygur** [bæijör], to., 1) *bøjelig;* 2) *stærk, ikke skør* (om sværd) SK. 110, 56.

bið [bī], ik., *mælkebøtte;* også biði (ik.). Flt. bið (biðir).

bíða [boija] (bíðaði, *beið), udso., *bie, vente;* b. eftir e-m og b. e-m, *vente på en;* (med ef.) kirkjumaður bíðar tín FA. 46, 9. stórar sorgir at bíða, *vederfares, lide store sorger* SK. 53, 193. ilt undir kinnum beið (= búði, *var, fandtes, boede*) SK. 44, 80. bíða bót el. bøtur, *blive helbredet, komme sig af noget, forvinde noget,* tú bíður tess ikki bøtur FK. 134, 35; tú bíður tess ikki bót FK. 134, 40. bíða her almindelig sammenblandet med bjóða (sé dette ord).

biðil [bījıl], hak., *bejler, frier.* Flt. biðlar.

biðja [bīja] (bað, bóðu, biðið), udso., 1) *bede* (b. ein um nakað eller b. ein með følg. navneform); b. sær bát FA. 296, 19; b. sær ull, *tigge uld.* biður frúgv við svari, *beder jomfruen om svar* SK. 19, 39. 2) b. sær gentu, *bejle til en pige;* med ef.: tín at b. SK. 38, 10; hevur nú alt í einum orði, heilsar og hann biður, *han hilser og bejler alt med det samme* SK. 75, 9. 3) *ønske,* bað honum góðan dag SK. 25, 106 (góðan dag står her som afskedshilsen), bað honum góðan frið, *ønskede ham god fred* SK. 25, 107; b. ilt, *ønske ondt, bande, sværge,* b. ilt fyri e-m, *ønske ondt over en.*

biðjumaður [bījömæavör], hak., *mand, der går rundt for at indbyde til bryllup.*

biðlasveinur [bīlasvainör], hak., *bejler.*

Digitized by Google

biðlavondur [bīlavåndór], to., mest i huk., biðlavond, *ond mod bejlere, som vrager bejlere.*

bíggjar [boð'džar], ef. til **b e u r.**

bil [bīl], ik., 1) *tidsrum, bestemt tid på året.* 2) *tidspunkt, øjeblik;* í sama bili FA. 379, 16. Flt. bil.

bila [bīla] (að), udso., *mangle, fattes, svigte* (e-m bilar nakað).

bilsin [bi'lsın], to., *opskræmmet, højlig forbavset, bestyrtet, himmelfalden.*

binda [bında] (bant, bundu, bundið), udso., 1) *binde, sammenbinde, knytte;* b. felag, *forene sig, slutte sig sammen.* 2) *forpligte.* 3) *strikke.* — b. seg, *forbinde, forpligte sig.*

bindindi [bındındı], ik, *vedholdenhed, stadighed, tålmodighed.*

birta [bi'rta] (rt), udso., 1) *oplyse, få til at skinne eller lue.* 2) *åbenbare.* **b i r t a s t**, *åbenbare sig.*

biskupur [bıskåpór], hak., 1) *biskop.* 2) *løber i skakspil.* Flt. biskupar.

bismarapund [bısmarapond], ik., *bismerpund, 6 skålpund.*

bismari [bısmarı], hak., *bismer.* Flt. bismarir.

bispabúnaður [bıspabûunavór], hak., *bispedragt.*

bispasetur [bıspaseetór], ik., *bispesæde.*

bispur [bıspur], hak., *bisp.* Flt. bispar.

bit [bīt], ik., *biden, bid;* seyðurin er farin av biti, *fårene have forladt deres græsgang.*

bíta [boi'ta] (beit, bitu, þitið). udso., 1) *bide.* 2) *bide, være hvas* (egenlig og overført). 3) *smerte,* meiri beit honum Halgu orð FA. 71, 14. — b. í bak, *nedsætte, nedrakke en bag hans ryg* FA. 301, 27. — tað gevur at bíta, *det erfarer man ofte desværre* eller *det er der eksempler nok på;* tað gav at bíta, tá —, *det fik man et slående eksempel på, da —*

biti [bītı], hak.. 1) *bid, mundfuld.* 2) *lille stykke, stump.* 3) *bjælke, tværbjælke,* helst om de tværbjælker, som ere anbragte mellem sidevæggene i en «regstue» (sé roykstova). Flt. bitar.

bitu [bītó], fort. flt. af **b í t a.**

***bitur** [bītór], *skarp* (helst om våben) Sk. 13, 11.

bjálki [bjå'ltšı], hak., *bjælke.* Flt. bjálkar. Jf. ásur og biti.

bjálvi [bjålvı], hak.. 1) *pels, ham* FK. 90, 62; spec. *sælham* (ifølge folketroen nedstamme sælhundene fra mennesker, der have styrtet sig i søen og druknet sig; disse samles hvert år den trettende julenat (hellig tre kongers nat) til dans paa landjorden, de aflægge da deres hamme og ere denne ene nat om året atter mennesker; jf.

Digitized by Google

sagnet «Kópakonan» FA. 345 figd.). 2) *skindklædning.* 3) *slet og vid overklædning.* Flt. bjálvar.

bjarga [bjarga] (að), udso. med hf., *bjærge, redde.*

bjarga [bjarga] (að), udso., (om solen) *gå om bag bjærgene, gå ned.*

bjartur [bja'rtór]. to., *klar, lysende, skinnende.* bjart hár; eitt bjart höfuð, *et lyst (klart) hoved.* — ik. bjart som bio.

bjó [bjɔu], forældet fort. af búgva.

bjóða [bjɔua] (beyð el. bjóðaði, buðu el. bjóðaðu, boðið el. bjóðað), udso., 1) *byde, tilbyde* (e-m nakað). 2) *indbyde* (med hf.). 3) *byde, befale.* — eg bjóði tess ikki bót, *jeg forvinder det ikke, jeg er rent på knæerne* (eg bjóði står her for: eg bíði); tú býður (ved sammenblanding med bíðar) ei annan rætt, *dig vederfares* el. *du får ej anden ret* SK. 76, 24. — b. ímóti: tað býður mær ímóti, *jeg har modbydelighed derfor, føler mig frastødt derved.* b. til, *gøre et forsøg, forsøge sig* FA. 451, 22, b. til at —, *gøre forsøg på at, vove at* —. b. sær til, *tilbyde sig.* — bjóðast: bjóðast til handa(r), *tilbyde sig* SK. 17, 12. hann beyðst til at fara, *han gjorde sig rede til at drage afsted* (beyðst ved sammenblanding af bjóðast og búgvast), sé búgva, derimod: hann beyð sær til at fara, *han tilbød at drage afsted;* beyðst honum ei við frið, *der beredtes ham ufred* (beyðst for bjóst el. búðist af búgva) FA. 144, 23.

***bjór** [bjɔur], ik., *øl* (svagere end virtur), *gæret øl.*

bjölgur [bjölgór], ik., 1) *bælg, skindbælg (skind, som er krænget af et dyr).* 2) *smedebælg.* 3) *hvilkensomhelst genstand, som bulner ud eller oppustet,* og dernæst 4) *den egenskab ved en genstand, at den bulner ud eller er oppustet, opsvulmet,* spec. om de til de færøske huses tækning benyttede græstørvruder, som man ved træstænger eller lange træstykker, der lægges over, søger at værne imod nedgliden og deraf opstående «bjölgur». Flt. bjölgir.

bjǫrg [bjǫrg], ik., *klippevæg, hvor fugle yngle* (fuglabjǫrg), el. *bjærgskrænt, hvor får græsse;* alm. også som flt.-ord (eini bjǫrg). — berg, *bar klippevæg.*

bjǫrkuviður [bjǫ'rkóvijór], hak., *birkeved, birk.*

blað [blæa], ik., 1) *blad. løvblad.* 2) *blad på åre, kniv m. m.* 3) *blad i bog.* 4) *stykke papir.* 5) *avis.* Flt. blöð.

blágrýtisstólpur [blåagroï'tıstó'lpór], hak., *basaltstøtte.* blágrýti (blágrýtisgrót), ik., *basalt.*

blak [blæak], ik., *dei, som af mælkenbliver tilbage, efter at smørret er kærnet, kærnemælk.*

Digitized by Google

blaka [blæaka] (að), udso., 1*) *flagre, vifte:* leyvið blakar á himnum hátt, *løvet, løvprydelsen, vifter højt i sky* Corp. Carm. Fær. IX, 263, v. 2. 2) (om vinden) *kaste, ligge ujævnt,* vindurin blakar. 3) *kaste, smide, slænge.*

blámaður [blåamæavòr], hak., *blåmand, morian, neger.*

blána [blåana] (að), udso., *blåne, blive blå;* også *blive mørk;* blánaði æl í Botnum norður, *det trak sammen til en byge oppe (nordpå) i «B.»* FK. 122, 24.

bland [bland], ik., *blanding;* drekka mjöðin blandi, *drikke den blandede mjød* (blandi egl. hf. af bland, *i blanding* ɔ: *blandet,* jf. íblandi) SK. 48, 133.

blanda [blanda] (að), udso., *blande, sammenblande.*

blankur [blæ'ŋkòr], to., *blank, skinnende.*

bláoygdur [blåågdòr], to., *blåøjet.*

blása [blåasa] (blæs og blæsur, blæs og almindeligere blásti, blásið og almindeligere blást), udso., 1) *blæse, lufte;* 2) *blæse, puste; puste op, opblæse,* blást lambsblöðra FA. 409, 32. 3) *blæse på instrument.*

blástur [blåstòr], hak., 1) *blæst;* 2) *blæsen, pusten;* meget brugt om hvalernes *udåndingen* ledsagende *vandudsprudning,* idet disse dyr, når de komme op til vandfladen for at ånde, udstøde høje vandstråler op af deres næsebor eller blæsehuller FA. 399, 30; 3) *blæsen på instrument.* Flt. blástir (i betydning 2)

bláur [blåavòr], to., *blå* (opr. *sort,* bevaret i ord som blámaður); blár for bláur FK. 55, 21.

bleiktra [blai'ktra] (að), udso., *bevæges frem og tilbage, flagre, flimre, vifte for vinden, vifte* SK. 82, 32. Også den oprindeligere form blaktra bruges.

bleikur [blai'kòr], to., *bleg.*

bleytur [blæi'tòr], to., 1) *blød* (oftest, til forskel fra mjúkur, om våde eller fugtige, ikke tørrede ting). 2) *blødagtig.* 3) *svag, kraftløs.*

blídliga [blòidlia], bio., *blidt, venligt.*

blídligur [blòidlijòr], to., *blid, venlig.*

blíðka [bloi'ka] (að), udso., 1) *gøre blid eller mild, formilde.* 2) *blive mildere, sagtne, stilles* (helst om vejr og sø). — b. seg, *blive blid, lade sig formilde.* — blíðkast, *blive blid, formildes.*

blíðskapur [bloi'skæapòr], hak., *blidhed, venlighed.*

blíður [bloijòr], to., *blid, venlig;* ik. blítt som bio. FA. 7, 4; hf. blíðum brugt som bio.: mælir við hana so blíðum (egl. for: við so blíðum orðum) FK. 62, 8.

blik [blīk], ik., 1) *bleg glans* (især om en klar himmels

Digitized by Google

afspejling i vandet), dernæst: *meget stille (blikstille) og roligt vejr* (blikalogn, blikastilli); hertil udso. at blika. 2) *bleg, sted, hvor man bleger tøj*, leggja út á b., liggja á bliki. 3) *korkemosskorpe, den udvendige hvide bedækning over den lavart på stenene (vinstenlav, korki), hvoraf der tilberedes korke* (Persiofarve, purpurfarve).

blikna [blikna] (að), udso., *blegne.*

blinda [blinda] (að), udso., *blinde, gøre blind.*

blindur [blindór], to., *blind.*

blíva [bleiva] (bleiv, blivu, blivin), udso., 1) *blive (blive til noget og forblive).* 2) *omkomme, forulykkes på søen (blive på stedet).* I sidste tilfælde almindeligere b. burtur.

bljúgvur [bljugvór]. to., sé blúgvur.

blóð [bløu], ik., *blod.*

blóðga [blöggа] (að), udso., *gøre blodig, såre; skære* eller *støde tilblods.* Kan også gengives ved *dræbe, slagte,* b. seyð.

blóðigur [bløuijór], to., *blodig* (især i uegentlig forstand, i modsætning til blóðutur). I daglig tale nu almindeligst: blóðutur.

blóðmörur [blömmøerór, blöbmøerór], hak., *blodpølse* (med talg i).

blóðspræni [bløuspræani], hak., *blodsprøjten, blodstråle, blodfos.*

blóðtap [bløutæap], ik., *blodtab.*

blóðugur [bløuóvór], to., sé blóðigur.

***blómankinn** [bløumantšinn], huk., *blomstrende kind, rosenkind* FA. 241, 10. digt.

***blómukinn** [bløumótšinn], huk., = d. foreg. ord; SK. 40, 32. digt.

blonda [blånda], huk., *den klare valle af tyk, sammenløben mælk.*

blot [bløt], ik., *udblødning, blød;* leggja í b., *lægge i blød.*

blóta [bløu'ta] (að), udso., (med hf.) *bande, forbande;* blótast, *bande, sværge* (jf. banna).

blótan [bløu'tan] huk., *banden, sværgen.*

blotna [blåtna] (að), udso., 1) *blive blød; blødes ud.* 2) *blive rørt* FA, 403, 25.

blúgvur [blugvór] to., *bly, undselig.*

blundur [blondór] hak., *blund, slummer;* blunda, *blunde, slumre.*

blýggj [bloď'dž] ik, *bly.*

Digitized by Google

blýkar [bloikæar], ik. *blykar.*

blæa [blɛ̄a], huk., 1) *linklæde, lintæppe; lagen* FA. 4, 9 2) *blé, barneblé.* Flt. blæur.

bløða [blø̄a] (dd), udso., *bløde;* snart bløðir kellingarnös eller: lítið krevur til, at kellingarnev bløðir, *fruentimmer blive hastigt vrede;* b. burtur, *forbløde sig.*

blöðra [bløəra], huk., *blære.* Flt. blöðrur.

bó [bɔu] = **búgva**; FA. 9, l. 3 f. n. digt.

boð [boə], ik., 1) *bud, budskab;* 2) *tilbud, vilkår;* 3) *bud, befaling.* Flt. boð.

boðafartur [būafaʻrtór]. hak., et ἅπαξ λεγομενον? synes brugt = boðar (*blinde skær*), egl. *fart* el. *færd mellem* boðar, FA. 90, 29.

boðafles [būafleəs], huk., *blindt, skjult skær* (= boði); (digt.) *brænding på skjult skær,* sjógvurin brýtur sum boðafles, *bølgerne ude på det dybe hav bryde lige så voldsomt som på de blinde skær* FK. 55, 16.

boðaslóð [būaslɔu], huk., *mærke, spor efter brænding på* boði, *skumstrimer omkring* boði FA. 264, 29.

boði [boəji, būi], hak., 1) *lav, skjult grund, hvorpå søen bryder, blindt skær;* også 2) *vandets bryden over et sådant skær.* boðin brýtur, sé bróta. Flt. boðar.

bóðu [bɔuò]. fort. flt af **biðja**.

bogastrongur [būastrångór], hak., *buestræng.*

bogi [boəji, būi], hak.. *bue.* Flt. bogar.

bogin [boəjin], to., *krumbøjet, krum.*

bogna [bågna] (að), udso., *bøje sig, krummes, give efter.*

bógvur [bægvór] (hf. bøgi og bógvi), hak., 1) *bov på dyr;* 2) *bov på fartøj.* Flt. bøgir.

bók [bɔuʻk], huk, *bøg, bøgetræ;* skelva sum bókablað, *skælve som et bøgeblad, som espeløv.* Flt. bókir?

bók [bɔuʻk], huk., *bog.* Opr. samme ord som det foreg. Flt. bøkur.

bókstavur [bökstæavór], hak., *bogstav.* Flt. bókstavir.

ból [bɔul], ik., 1) *leje, liggested.* 2) *bosted.* 3) *slet seng.* 4) *sted i udmarken* (en slags *halvcirkelformet fold,* dannet ved voldopkastning), *hvor fårene kunne søge ly imod uvejr.* Søndenfjords stöða el. snjóstöða for ból i betydn. 4. Flt. ból.

***bold** [bål], huk., *djærvhed, mandighed* FK. 142, 128.

bólkur [bö'lkór], hak., *fraskilt del, afdeling.* Flt. bólkar.

***bollaskál** [bådlaskåal], huk., *kumme, rummelig skål* FK. 142, 122.

bolli [bådlı], hak., *lille (rundt) drikkebæger, buget skål*

Digitized by Google

eller kop; om *noget rundt og buget* overhovedet FA. 322, 19. Flt. bollar.

bolta [bå'lta] (að), udso., *boltre*, b. sær, *boltre sig;* b. rút, *slå kolbøtte.*

bóndakona [bōndakoena], huk., *bondekone.*

bóndasonur [bōndasoenór], hak., *bondesøn.*

bóndi [bōndi], hak, *bonde.* Flt. bøndur.

boppa [bå pa], huk., *patte, brystvorte.* Flt. boppur.

bor [boər], huk., *smalt hul?* (jf. no. og isl. bora) — brugt som benævnelse på den sydlige ende af Nolsøen, hvorigennem der er en lang, smal åbning (alm. kaldet borholið) nede ved søen FA. 397, 27. Rettest i navneregistret.

bord [boər], ik., 1) *fjæl, bræt, planke.* 2) *bord, spisebord.* 3) *side på et fartøj, ræling.* 4) (*øverste*) *rand, kant.* fyri b., *over bord.* yvir breiðaborði, *over breden bord* SK. 123, 41, fyri breiðaborði, *for breden bord* SK. 122, 27. Flt. borð.

bordblað [bårblæa], ik., *bordplade.*

bordbúnaður [bårbūunavór], hak., *alt hvad der hører med til anretningen på et spisebord, bordtøj, dækketøj.* I dagl. tale nu almindeligst borðbúni.

bordúkur [bårdūukór], hak., *borddug.*

bordfjöl [bå'rfjøəl], huk., *bordplade.*

bordhald [boərhald], ik., *bordhold, hold* el. *samling af gæster, som på samme tid få plads ved bordet.*

bordiskur [boərıskór], hak., *tallerken.* Også formen borðdiskur [bårdıskór] træffes. Flt. bordiskar (borðdiskar).

bordker [bå'rtšeər], ik, *kar eller bæger til at drikke af ved bordet.*

bordknívur [bå'rknoivór], hak., *bordkniv.*

bordreiða [bårraia], udso., *dække bord, rette an.*

bordsendi [bå'rsændı], hak., *ende af et bræt; bordende.*

bordstokkur [bå'rstå kór], hak., *stok, planke, som danner den øverste kant af et fartøjs side.*

bordstólur [bå'rstoulór], hak., *bordben.*

bordviður [bårvījór], hak., *samling brædder, planker; plankeved.*

borg [bårg], huk., 1) *borg, befæstet plads.* 2) *slot, prægtig bygning.* Flt. borgir.

borgararmur [bårgararmór], hak., *borgefløj* SK. 37, 4.

borgargarður [bårgargæarór], hak., *borgegård.*

***borgarkálvi** [bårgarkålvı], hak., *det smalleste af borgen, ende af borgen* FK. 7, 47. Sé kálvi.

borgarlið [bårgarlī], ik., *borgeled, borgeport.*

Digitized by Google

borgarlið [bárgarlī], ik., *besætning i en borg, en borgs folk.*

bóru [bɔuró], fort. flt. af **bera.**

bót [bɔu't], huk., 1) *forbedring;* 2) *bod, bedring, hjælp:* tað er dreingja b. FK. 25, 97; eg bjóði (for: bíði) tess ikke b., *jeg er fortabt, jeg forvinder det ikke* FA. 183, 30 (sé bíða og bjóða). 3) *ben, kød og andet, som suppe koges på, kraft på suppen.* 4) *lap* (på klæder); 5) *bøde* (sjæld. i ent., men alm. i flt., *bøder*). Flt. bøtur.

boyggja [bɔd'dža] (gd), udso., *bøje, krumme.*

boygsl [bɔksl], ik., *bidsel, tømme.* Flt. boygsl.

***brá** [brɔa], huk., *øjenhår* SK. 67, 89. Flt. bráir.

brá [brɔa], fort. ent. af **bregda.**

bráa [brɔ̄a] (að), udso., 1) *lyse, flamme* (om noget svævende) SK. 19, 37. 2) *glinse* (f. eks. om tran eller fedt på vand, fedtøjne på suppe).

bráð [brɔa], huk., *bytte, rov* (om dyr, hvis kød tjener rovdyr eller mennesker til føde); *brad, jagtbytte.* Flt. bráðir.

bráðasótt [brɔasɔ't] og **bráðsótt** [brɔasɔ't] huk., «*bradsot*», en slags miltbrand (hos får).

bráðasóttarlamb [brɔasɔ'talamb], ik., *selvdødt lam, lam dødt af* bráðasótt (sé det foreg. ord).

bráðfengi [brɔafǽndžı], ik., kun i udtrykkene til **bráðfengis** el. í **bráðfengi**, *gjort eller skaffet tilveje i hast, midlertidigt.*

bráðliga [brɔdlia], bio., *hastigt, pludselig.*

bráðna [brɔana] (að), udso., *smelte, blive flydende.*

bráðræsi [brɔaræası], huk., *hastværk;* ilt nýtst av b., *hastværk er lastværk.* Jf. **bræði.**

bráður [brɔavór], to., 1) *hastig;* 2) *pludselig;* 3) *snarsindet, kort for hovedet.*

bragd [bragd] og **brag(ð)** [bræa], ik., 1) *øjeblik,* hetta var ikki feigmans róp, eg hoyrdi á hesum bragdi FK. 81, 84. 2) *manddomsstykke, bedrift.* 3) *kneb, puds* (skálkabragd, skálkabragð). 4) (*ulykkelig*) *hændelse.* 5) (*dårligt*) *lune* (i denne betydning også alm. i flt., brögð): tey rættu brögðini [udt. brøədžını] eru á honum í dag (eller: tað rætta bragðið [udt. bræajı] —), *det rigtig dårlige lune, humør, er over ham idag.* 6) *spor, tegn:* eitt bragd var av torrahísu, *der var spor til, der sporedes februarkuller* FA. 412, 21 (heraf udso. **bragda:** tað bragdar ikki, *der mærkes intet til fisk, ikke en fisk rører sig*). 7) *snit i, kendemærke på fårs øren* (til legitimation af ens ejendomsret). Flt. brögd, brögð og bragð.

Digitized by Google

***bragdar** [bragdar], hak. flt., *de som besynge bedrifter* (brögd), *digtere?* FK. 52, 11

bragda(r)táttur [bragda(r)tá'tör], hak., *sang om bedrifter* SK. 16, 6.

braggóttur [braggótör], to., *pralende.*

brak [bræak], ik., *bragen, brag.* Flt. brak.

braka [bræaka] (að), udso., *brage, knage.*

***branda** [branda] (að), udso., *lue, skinne* SK. 50. 153.

brandur [brandör], hak., 1*) *stok, stolpe,* almindeligst om bjælke eller stok i de gamles fartøjer SK. 41, 48. 2) *brændende* el. *noget brændt stykke træ, brand* (jf. eldibrandur); — vindur upp síni silkisegl, gull við reyðan brand (brand dog måske her ved sammenblanding med rand, jf. kvadudtrykkene: gulli vovin við rand, gull við vovin rand) FK. 23, 67. 3*) *sværd.* 4) om *noget meget hvast* eller *skarpt skærende* (som kniv, økse eller lé): hatta er tann brandurin,ið er! *det er en udmærket skarp kniv (lé), den dér* (helst i spøgende tale); jf. mæki. Flt. brandar.

brann [brann], fort. ent. af brenna[1].

brast [brast], fort. ent. af bresta.

brátt [brá't], bio., *snart, om kort tid.*

brattur [bra'tör], to., *brat, stejl.*

breg(ð)a [bræija, brēa] (breg(ð)ur og breg(ð)ar, -aði, -að), udso., 1) = bregda 1 og 2? 2) b. á el. til ein, *ligne en i sin slægt, slægte på en;* b. í ætt, *ligne sin æt, sit folk;* b. úr ætt, *vanslægte fra sin æt.* 3) *flette, sno,* b. tveingir (søndenfjords). Jf. bregda og brig(ð)a

bregda [brægda] (bregður og bregdar, brá og bregdaði, bregið (brogið?) og bregdað), udso. (med hf.), 1) *bevæge hurtigt,* hann brá (sær) í munn, *han førte den (hånden) hurtigt op i munden* SK. 14, 120, hann brá sær avstað, *han sprang* el. *fór afsted;* også uv., *springe, skynde sig,* hon snúgvilig úr sessi brá SK. 93, 16. — I betydn. 1 bruges nu næppe andre tider end nut. og fort. og da med de stærke former bregður og brá. 2) *drage hurtigt* (sværd, kniv af skeden), *svinge, slynge,* brá hann sær á loftið upp, *svingede sig op i luften* SK. 53, 193; også uvirk.: *kastes, slynges,* seglið brá fyri borðið út FK. 112, 20; — brá honum snart úr veldi, *gav ham rask banehugget (sendte ham brat ud af verden)* FK. 36, 27; har brá ein fagur litur *dér skinnede en fager farve, dér kastede en fager farve sit skær* FA. 195, 5; — bregda sær (seg) í e-s líki, *omskabe sig til, påtage sig skikkelse af en anden eller noget andet.* — I betydn. 2 ligeledes kun

Digitized by Google

de stærke nut.- og fort.-former; navnef. helst brigða. 3) *flette, vikle, sno*, b. tveingir (nordenfjords); hertil navneo. bregd (ik.): gera eitt bregd á, *gøre et kast på en snor.* I betydn. 3 bruges kun de svage former. Jf. brig(ð)a.

breiða [braija] (dd), udso., *brede, udbrede;* b. borð, *dække bord.* — spec., *udbrede et lagen eller hvidt klæde ved et sund på et bestemt sted til tegn på, at man vil sættes over.*

breiðaborð [braijaboər], sé under borð.

breiðageislí [braijagai'slı], hak., *krydsben, bækkenben.*

breidd [braidd], huk., *bredde.* Flt. breiddir.

breiður [braijór], to., *bred.*

breka [breeka] (að), udso. (med hf.), *fattes, skade, fejle;* e-m brekar nakað, einki brekar.

brekka [bræ'ka]. huk., *brink, bakkeskrænt, fjældskrænt, bakke.* Flt. brekkur.

brenna [1] [brænna] (brann og brendi, brunnið og brent) udso., *brænde, stå i brand.*

brenna [2] [brænna] (nd); udso., *brænde, opbrænde* (indv.).

brennisteinur [brænnıstainór], hak., *svovl* FK 31, 21.

brenniterri [brænnıtærrı], hak., *meget stærk tørke, brændende hed tørke.*

brennivín [brænnıvoin], ik., *brændevin.*

brennivínsflöska [brænnıvoinsflöska], huk., *brændevinsflaske.*

bresta [bræsta] (brast, brustu, brostið), udso., 1) *briste* (med biforestilling om knald, brag); b. fyri nev, *slå hul,* om ægget med unge i FA. 344, 9. 2) *give en høj, klingende lyd fra sig, knalde.* innarlaga við heygsdyr tá hóvsporið brast, *nær inde ved højens dør knaldede hovslaget* SK. 23, 76; fegin varð hann, tá hann hoyrdi Grana bresta hóvum, *glad blev han, da han hørte Grane knalde, smælde med sine hove* SK. 78, 44. 3*) *opkomme, opstå.* tað brast í Buðlans tíð, *det hændte i kong Budles tid* SK. 16, 1. 4*) *bryde frem,* dagurin tók at bresta SK. 111, 72. 5) *briste, slå fejl, glippe,* mongum brestur ætlan, *for mange glipper det, som de have i sinde* (*have bestemt*) FA. 314, 9

bresta [bræsta] (st), udso., 1) *bryde, knække med knald;* 2) *lade briste med et knald, lade knalde,* b. blöðrur FA. 409, 32; kongurin bresti litlum lóv (= lógva?), *kongen slog knips med fingeren?* FK. 158, 92.

brestur [bræstór], hak., 1) *revne.* 2) *knald, brag.* 3) *højt klingende eller knaldende slag, hug.* 4) *brist, mangel.* Flt. brestar.

breyð [bræi], ik., *brød.* Flt. breyð.

Digitized by Google

breyðflís [bræfflois], huk., *brødskive, stykke brød.*

breyt [bræi̯t], huk., *sti, vej (vej, ad hvilken kvæg drives,* eller *brolagt vej* eller *vej* i uegenlig forstand: *spor i sneen*). Flt. breytir. Også formen breyta træffes.

breyt [bræi̯t], fort. ent. af bróta.

brig(ð)a [brīja] (brá, brigdi [udt. brıddi] og almindeligst brigaði, bregið [udt. brījı], brigt [udt. brıtt] og almindeligst brigað), udso., 1) = breg(ð)a 2 (og 3?). 2) (med de stærke former) = bregda 1 og 2; b eller við, *svinge* (hyppigst ved fiskefangst), hann brá við fiski, hann fekk ikki bregið við; í tí sama brá Anfinnur við FA. 335, 20. 3) (med de svage former) *bebrejde, forekaste* (e-m nakað). Jf. brigda.

brigda [brıgda] (að), udso., = brig(ð)a 3.

brigsla [brıksla] (að), udso., = brigda. — brigslast, *skændes.*

bríkr [broi̯k], huk., *lille fast siddeplads ved ildstedet.* Flt. bríkir.

brim [brīm], ik., 1) *brænding.* 2) *oprørt sø* (= boðabrot, *vandets bryden over blinde skær*), brimsjógvur.

brimalda [brīmalda], huk., *brændingsbølge.*

brimil [brīmıl], hak., *hansælhund.* Flt. brimlar. Jf. opna.

brimstöð [brīmstœ], huk., *landingssted (for både), som er farligt formedelst brænding.*

bringa [brıŋga], huk, 1) *bryst, brystkasse;* 2) *bryststykke* (af dyr). Flt. bringur.

broddur [brâddȯr], hak., 1) *brod, pig, spids.* 2) *strøm (øst- eller vestfald,* sé øyst- og vestfall) *på sit højeste, på det tidsrum, som ligger imellem «stigende»* (komandi) *og «faldende»* (fallandi) *øst- eller vestfald.* 3) *de yderste og grove hår af fårenes uld* (broddaull). Flt. broddar.

bróðir [brɔuır], hak., *broder.* Flt brøður. Mere gængse i talesproget end bróðir ere formerne baggi el. beiggi (i Norderødial. boyggi) af uvis oprindelse (måske opr. et kælenavn: ba-ggi i lighed med pá-pi og ma-mma?).

bróðurdóttir [brɔuȯ(r)dȯ̆tır], huk., *broderdatter.*

bróðurleysur [brɔuȯrlæi̯sȯr], to., *broderløs.*

brók [brɔu̯k], huk., 1) *brog, bukse, buksebon;* 2) *stykke tøj til benklæder.* Flt. brøkur, *bukser, benklæder.* einar brøkur, nu ofte om *et par gamle og dårlige bukser* (under indflydelse af det i den senere tid fra dansk indtrængte ord buksur, (*fine*re) *bukser*).

brókaendi [brɔu̯kaændı], **brókakrókur** [brɔu̯kakrɔu̯kȯr], sé navneregistret.

Digitized by Google

bróst [brōst], ik., 1) *bryst.* 2) *bræddevæg, panél* (stovubróst). Flt. bróst.

brósta [brōsta] (að), udso., *sætte panél, bræddevæg, op.*

bróstaviður [brōstavīj̆ór], hak., *tømmer til bræddevæg.*

bróstband [brōstband], ik., *den yderste hanebjælke i gavlen, hvortil bræddebeklædningen nagles fast.*

brot [broət], ik., 1) *bryden, brud.* leggja til brots, *lande, hvor man kan, for at redde livet* FA. 437, 4, også *vove sig ud paa oprørt sø.* 2) *bølgebrud, brænding.* 3) *brud, overtrædelse.* 4) *brudstykke, stump.* 5) *ombøjning, kant;* (hosu- (brot, *det øverste af en strømpe, som man har begyndt at strikke på;* (sátu-) b., *den øverste kant helt rundt af en høstak under opførelse,* gera út á brotið, (ved opførelse af en høstak) *lægge hø ud på kanten, ud til siderne.* — konubrot, *rask og dygtigt kvindfolk.* — flt. brot, *konvulsioner, dødskamp* SK. 13, 112.

bróta [brɔu̯ta] (breyt, brutu, brotið), udso., 1) *bryde, brække.* 2) også om søen: *bryde,* aldan breyt í bæði borð SK. 42. 58; boðin brýtur, *der er brænding på skæret.* 3) *gære, kæmpe,* ilskan í henni breyt SK. 44, 86. 4) *overtræde, forbryde sig, forsé sig.* — b. av, *afvige, være anderledes;* það brýtur nógv av, *der er stærk afvigelse* (jf. broyta av). — (om jordarbejde) b. upp, *rydde, bearbejde* (ved opbrydning).

brotna [brâtna] (að), udso., *brydes, gå itu.*

broyta [brâi̯ˑta] (tt), udso., 1) (indv.) *omskifte, forandre, gøre forandring ved,* b. mál (máli, málinum), b. siðir. 2) (uv. og upers.) *afvige, være forskellig.* b. av: tað broytir av = tað brýtur av; sé bróta.

brú [brùu], huk., sé **brúgv.** mest digt.

***?brúðarbekkur** [brùuarbæˑkòr], hak., *bru ebænk, bænk, på hvilken bruden ledes til sæde ved bryllupsgildet.*

brúðarbonkur [brùuarbâˑŋkòr], hak., = brúðarbekkur.

brúðardansur [brùuardaˑnsòr], hak., *brudedans.*

brúðarferð [brùuarfeər], huk., *brudgommens rejse for at afhente sin brud* SK. 10, l. 1 f. n.

brúðargáva [brùuargâava], huk., *brudegave.*

brúðargólv [brùuargōlv], ik., *brudegulv.*

brúðarhús [brùuarhùus], ik., *brudehus, bryllupshus.*

brúðarklæði [brùuarklæaji], ik. flt., *brudedragt* FA. 25, 12.

brúðarkona [brùuarkoəna], huk., *kone, som ledsager bruden, brudekone.* Også brúðkona.

Digitized by Google

brúðarmaður [brúuarmæavór], hak., *en af brudgommens ledsagere, bvudesvend.* Også brúðmaður.
brúðarmessa [brúuarmæssa], huk., *brudevielse.*
brúðarmoyggj [brúuarmåd'dž], huk., *brudepige* SK. 78, 52.
brúðarpar [brúuarpæar], ik., *brudepar.*
brúðarsong [brúuarsåŋg], huk., *brudeseng.*
brúðarvísa [brúuarvoisa], huk., *brudevise.*
brúðgómur [brøggɔumór], hak., *brudgom;* brúðgummi FA. 26, 15.
brúðkona [brø'koena], huk., *brudekone.*
brúðleyp [brıdlop, brıdlæi'p], ik., *bryllup.*
brúðleypsaftan [brıdlósaftan], hak, *dagen før en bryllupsdag* (i modsætning til brúðleypskvöld, *selve bryllupsdagens aften.*
brúðleypsbreyð [brıdlósbræi], ik., *bryllupsbrød.*
brúðleypsdagur [brıdlósdæavór], hak., *bryllupsdag.*
brúðleypsdrekka [brıdlósdræ'ka], ik., *bryllupsdrikke.*
brúðleypsfólk [brıdlósfó'lk], ik., *bryllupsfolk.*
brúðleypsgestur [brıdlósdžæstór], hak., *bryllupsgæst.*
brúðleypshús [brıdlóshúus], ik, *bryllupshus.*
brúðleypsklæddur [brıdlóskladdór], to., *bryllupsklædt.*
brúðleypskokkur [brıdlóskå'kór], hak., *bryllupskok.*
brúðleypsskreyt [brıdlósskræi't], ik., *bryllupsstads, bryllupsdragt.*
brúðleypsstova [brıdlósstoeva], huk., *bryllupsstue.*
brúðmaður [brømmæavór], hak., *brudesvend.*
brúðsong [brúusåŋg], huk., = brúðarsong. digt.
brúður [brúuór], huk., *brud; kone* SK. 141, 20. Flt. brúðrar.
brúgv [brıgv], huk., 1) *bro; alt hvad der kan tjene som bro.* 2) *brolagt vejstrækning.* 3) *dynge, hob* (tarabrúgv, *hob opdreven søtang*); måske ved sammenblanding med brúk, som på færøsk genfindes i udso. at brúkna: brúknaður tari, *søtang, som har ligget sammenhobet og derved er bleven blød og begyndt at gå i forrådnelse,* tarin brúknar; jf. isl. þarabrúk. Digt. også brú. Flt. brúgvir og brýr.
brúk [brúu'k], ik., *brug.*
brúka [brúu'ka] (kt), udso., *bruge.*
brún [brúun], huk., 1) *bryn, kant;* havsbrún, *horisont.* 2) *øjenbryn.* 3) dagsbrún, *dagens frembrud, daggry.* — líkjast e-m í brún og brá, *ligne en fuldkomment;* hetta er ikki Margreta, hvörki á b. ei brá (*ikke på nogen måde*) FA. 101, 15. sólin bráar í b., *solen spiller i det første dagsskær, dagens frembrud* (dagsbrún), eller i *horisonten* (havsbrún) SK. 19, 37. I daglig tale siges nu

Digitized by Google

almindelig brúgv for brún (eygnabrúgv, dagsbrúgv, havsbrúgv eller havbrúgv). Flt. brýr.

brúnabein [brúunabain], ik., *pandeben, pandebrask.*

***brúnaskor** [brúunaskoer], huk, *pandebryn*, egl. *skåret* el. *fordybningen mellem øjenbryn og øjenlåg*, ei er blitt á brúnaskorum SK. 44, 87.

brundur [brondór], hak., *avledygtig han*, især blandt fårene: *væder; hansvin, orne* FA. 352, 28. Flt. brundar.

brunnin [bronnın], to., egl. fort. tillægsf. af brenna, *fordærvet, gået i forrådnelse (forbrændt af solen).* Bruges i almindelighed kun om hvalkød, brunnið tvöst.

brunnu [bronnó], fort. flt. af brenna.

brunnur [bronnó], hak, *brønd, vandsted, dam;* også i formen bruður [brūór]. Flt. brunnar.

brúnur [brúunór], to., *brun.*

brúsa [brúusa] (að), udso., *bruse.*

brustu [brostó], fort. flt. af bresta.

brutu [brūtó], fort. flt. af bróta.

bryðja [brīja] (bruddi), udso., *gnaske med velbehag mellem tænderne.*

bryggja [brıd'dža] (að), udso., *brygge.*

bryggjukar [brıd'džókæar], ik, *bryggekar.* Også: bryggjuker.

***bryggjusporður** [brıd'džóspoerór] eller ***bryggjusporði** [brıd'džóspoərı], hak., *broende, bryggeende* FK. 132, 11.

brýna [broina] (nd), udso., *hvæsse, slibe.*

brynja [brınja], huk., *brynje.* Flt. brynjur.

brynja [brınja] (að), udso., *brynjeklæde, udruste.*

***brynjubaldur** [brınjóbaldór], hak., egl. et to., *tapper helt* FK. 91, 72. digt.

brynjumaður [brınjómæavór] hak., *brynjeklædt mand.*

brynna [brınna] (nd), udso. (med hf.), *give (kvæg) at drikke, lede til* brunnur *(vandsted), vande*, b. neytum FA. 389, 9.

bryst [brıst], ik., *brystdug, brystsmække for kvinder.* Flt. bryst.

brytja [brītša] (að), udso., *hugge i små stykker, sønderhugge* FA, 162, 30; *knuse småt.*

bræða [brǣa] (dd), udso., *smelte, få til at smelte, gøre flydende.*

bræða [brǣa] (dd), udso., *overstryge med tjære, tjære.*

bræði [brǣajı], huk., 1) *hastighed*, ilt nýtst av b., *hastværk er lastværk* (jf. bráðræsi); sannur guð í himiríki veiti mær styrk á bræði, *yd mig hurtigt, snarest, hjælp* FK. 91, 71. 2) *hidsighed, fremfusenhed, vrede.*

Digitized by Google

bræv [bræav], ik., 1) *brev;* 2) *dokument;* 3) *beskrevet blad papir.* Flt. brōv.

bú [bùu], ik., = búgv. helst digt.

búð [bùu], huk., 1) *opholdssted, bolig* FA. 253, 25. 2) *bod* (krambúð, *handelsbod*). 3) før alm. som benævnelse på det i somme færøske huse værende og til oplagssted benyttede lille værelse eller rum mellem «røgstue» (roykstova, sé dette ord) og «glasstue» (glasstova, sé d. o.), men nu temmelig forældet i denne betydning; træffes oftere som benævnelse på et hus, «uppi í búð», «í búðini», i lighed med de af sproget næsten forsvundne ord: skáli og skemma; sé disse ord. Flt. búðir.

***buðlungur** [būlıŋgór], hak., 1) *konge, fyrste* (egl. ætling af kong Budle). 2) *helt, kæmpe,* Sjúrður misti minni alt og brúður úr buðlungs hjarta SK. 29, 146. digt.

bugspryt [boksprīt], ik., *bovspryd* FK. 131, 9; hedder almindeligst stingunebb. Flt. bugspryt.

bugt [bokt], sé bukt.

bugur [būór], hak., *bøjning, krumning.* Flt. bugar.

búgv [bıgv], ik., *bo; gård* (med hele sin besætning og sit inventarium). *husholdning.* I sammensætninger og poesi forekommer formen bú (SK. 69, 17).

búgva [bıgva] (búði og i betydn. 2 også býddi, — forældet og digt. (i betydn. 2) bjó, — búð og i betydn. 2 alm. búgvið), udso., 1) *bo;* (overført) *bo, være, findes,* ofta býr fals undir fríðum skinni, *ofte bor, stikker, falskhed under fagert skind.* 2) *lave til, berede, udruste* (med gf. og sjældnere, digterisk, hf.). b. skipini sín SK. 41, 46, b. skipum sínum FK. 22, 65. b. (nakað) til SK. 13, 107 = búgva, også b út FA. 378, 25. b. seg (til), *gøre sig færdig, rede, berede sig.* — búgvast, a) = búgva seg, b) *have i sinde at gøre noget eller at rejse nogensteds hen, have i sinde,* nú búgvist eg at halda upp SK. 119, 61, búgvast til skips, *have i sinde at drage til søs* (eller *gøre sig rede til at drage til søs*). búgvast um = búgva seg, landnyrðingur fór at búgvast um at hava fyrsta takið FA. 450, 32 ff. búgvast við, *belave sig på,* bjóst eg ei við frið, *jeg belavede mig på ufred, beredte mig til kamp* SK. 135, 52; upers.: býst tær ei við frið, *der beredes dig ufred* FA. 142, 30.

búgvin [bıgvın], to., egl. fort. tillægsf. af búgva, 1) *færdig, rede, beredt.* 2) *udrustet, klædt,* og so búnir ganga teir í högar hallir inn SK. 43, 75. 2) *prydet, smykket,* gull og búgvið belti SK. 20, 50, búgvin klæði, *pragt-*

Digitized by Google

fulde klæder SK. 66, 87. 4) *moden*, om levende væsner (almindeligst om fugleunger, *flyvefærdig*), om frugt (jf. staðin — egl. fort. tillægsf. af standa — om plantevækst, græsvækst almindeligst brugt om korn); — hann sat í búnum talvi, *han sad midt i tavlelegen*, *brædtspillet* FA. 248, 13. 5) *som har i sinde, agtende.* — hon er búgvin at hvíla, *hun er nær ved at gøre barsel.* tað er búgvið við, *det er uden tvivl således.*

buka [būka] (að), udso., *banke, slå stærkt, prygle;* b. jarn FA. 326, 14, b. fisk FA. 395, 21.

bukk [boᶜk], ik., *buk, bøjning;* leypa b., *springe buk* FK. 126, 66.

bukka [boᶜka] (að), udso., 1) indv., *bukke, bukke om, bukke sammen.* 2) uv., *bukke, bøje sig; segne*, bukkaði niður til knæ FK. 134, 38.

bukkabjálvi [boᶜkabjálvi], hak., *bukkeham, bukkeskindsvams.* Som tilnavn (Ari b.) FK. 121, l. 1 f. n.

bukkahorn [boᶜkahádn], ik., *bukkehorn.*

bukkaklógv [boᶜkaklægv], huk., *bukkeklov.*

bukkur [boᶜkòr], hak., *buk, gedebuk.* Flt bukkar.

búksvangur [búuksvæŋgòr], to., *som har slunken mave.*

bukt [bokt], huk, *bugt, bugtning; krumning, fold* FA. 331, 19. Flt. buktir.

búkur [búuᶜkòr], hak., 1) *bug, mave.* 2*) *legeme, krop* (helst i modsætning til hovedet) SK. 52, 176. Flt. búkar.

buldur]boldòr], ik., *bulder, larm.*

bulur [būlòr], hak., 1) *bul, træstamme* (uden grene eller i e mod‹ætning til rod og grene). 2) *krop* (modsat hoved og lemmer) FK. 69, 77. 3) *trøje (uldtrøje) uden ærmer*, binda bular FA. 389, 26. Flt. bular.

búnaður [búunavòr], hak., 1) *udrustning, beklædning, dragt, klædedragt.* 2) *hus* el. *bo med alt tilhørende inventar og tilliggende jord, husholdning, gård.* Nu i daglig tale almindeligst búni, som på flere steder findes brugt udelukkende i betydningen *klædedragt*, helst *aparte klædedragt*, i betydning 2 derimod fortrængt af búgv. På Sandø træffes en adskillelse mellem búnaður og búni, idet det første betyder *husholdning, gård*, det andet derimod *klædedragt.* Flt. búnaðir og búnar.

búnaður [búunavòr], fort tillægsf. af búnast (*modnes*) og to., *moden* (= búgvin og staðin), kornið var ikki búnað FA. 338, 6; *udviklet;* bl. a. brugt om fugleunger: *som har fået alle sine fjedre*, hann er ikki búnaður enn, *den har endnu ikke fået alle sine fjedre.*

Digitized by Google

bundi [bondɪ], ik., *bundt, knippe, kornstrå, kornneg.* Flt. bundir.

***bunkabrún** [boˈŋkabrûun], huk, *dæksrand, det yderste af skibsdækket* FK. 123. 39.

bunki [boˈnʹtši], hak., 1) *bunke, dynge.* 2) *ladning i de gamles fartøjer, den midt i fartøjet sammenstablede ladning.* 3) *dæk på et af de gamles skibe,* gekk eftir bunka fram FA. 74, 10, stryka niður á bunka, *stryge sejlene, tage sejlene ned* FA. 90, 1 (nu kun i poesi). Flt. bunkar.

búreisingur [bûuraiˈsɪŋgór], *mand, som sætter bo.* Flt. búreisingar.

burt [boˈrt], bio., *bort, afsted, hen.*

burtur [boˈrtór], bio., 1) = burt; fara b. í haga, *drage afsted ud i udmarken* FA. 357, 5; beina b., sé beina, ganga b., sé ganga; stjala b. av e-m, *stjæle, tage af noget;* — b. av, *ganske og aldeles, én gang for alle;* ganga b. av, *gå uden stansning* el. *skynde sig, gå i en fart,* gera nakað b. av (eller: b. av sær), *få noget fra hånden; gøre noget i en fart;* — lítið verður b. úr, *der kommer lidet ud deraf* FA. 392, 5. 2) *borte, fraværende; henne.* I betydn. 2 også burturi.

burturgingin [boˈrto(r)džʹnʹdžɪn, boˈrtógʹnʹdžɪn], to., *omkommen på søen, forulykket på båd.* Sé ganga burtur.

burturkoyrdur [boˈrtókåɪrdór], to., *bortjaget.*

búsetast [bûuseetast] (tt), udso., *sætte bo, bosætte sig.*

bust [bost], huk., 1) *børste* (på dyr), *stift hår* FA. 61, 5. 2) *børste til at børste med.* Flt. bustir.

bústaður [bûustæavór], hak., *bopæl, bolig.*

buxa [boksa], huk., *bukse, bukseben;* mest i flt. (einar) buxur, *(et par) bukser.*

buxukvarði [boksókvæarɪ], hak., *bukselinning.*

bygd [bɪgd], huk., *bygd, flække;* burtur á b. (landsbygd) eller á bygdini, *(ude) på landet.* Flt. bygdir.

bygdarfólk [bɪgdafôˈlk], ik., *bygdefolk, folk fra landet.*

bygdarlag [bɪgdalæa], ik., *bygdelag.*

bygdarmaður [bɪgdamæavór], hak., *bygdemand, mand fra landet.*

bygdarvegur [bɪgdaveevór], hak., *vej, som går imellem bygder.*

byggja [bɪdʹdža] (gd), udso., 1) *bebygge, bebo* SK. 59, 3. 2) *bo* SK. 33, 203. 3) *bygge, opføre.*

byggkorn [bɪˈkkådn], ik., *bygkorn.*

bylgja [bɪldža], huk., *bølge, vove.* Flt. bylgjur.

Digitized by Google

bylgjugerð [bılʤʊʤeər], huk., *opståen af bølger, bølgedannelse* FK. 122, 24.

býlingur [boilıŋgʊr], hak., *bebygget sted, stad* FA. 435, 30; almindeligst *samling af huse, som udgøre en særskilt del af en bygd* FA. 379, 6.

byrða [bīra], huk., sé byrði.

byrði [bīrı], huk., *byrde, læs, dragt, så meget, som man kan bære på én gang:* lítil b. er um langan veg tung, *liden byrde er tung, når den skal bæres lang vej* FA. 318, 7. Nu i ent. alm. byrða [bīra]. Flt. byrðar.

byrgja [bırʤa] (gd), udso., *tillukke, spærre, stænge*; b. ein inni, *indespærre, indestænge en* FK. 7, 48.

***byrja** [bırja] (að), udso. (med gf. og hf.), *begynde*, læt so orðum b., *begyndte at tale således* SK. 102, 13, sínum orðum b. FA. 28, 10. Ordet bruges nu næppe mere i talesproget i betydn. *begynde;* i talemåder som: hann byrjar luftina (eller: hann byrjar seg) til óveður, *det trækker op til uvejr*, har man vel snarest med et af byrða (*en byrde*) dannet udso. at gøre med betydn. *bebyrde, belæsse* (jf. ovbyrðaður [oəbırjavʊr], *overlæsset*).

byrsa [bıᶜrsa], huk., *bøsse.* Flt. byrsur.

byrsukot [bıᶜrsʊskoət], ik., *bøsseskud.*

byrur [bīrʊr], hak., *bør*, spec. *medbør, medvind.*

býta [boiᶠta] (tt), udso., 1) *bytte, ombytte.* 2) *dele, udskifte*, b. sundur, *sønderdele, udskifte i flere dele* FA. 404, 14. 3) *give i bytte*, hvat skulum vit honum býta? FK. 162, l. 4 f. o.

býti [boiᶠtı], ik., 1) *bytte, ombytning.* 2) *deling, udskiftning.* 3) *bytte, rov.* Flt. býtir.

býtlingur [boiᶠtlıŋgʊr], hak., egl. *skifting, forbyttet barn*, dærnæst *tosse, dumrian.* Flt. býtlingar.

bytta [bıᶠta], huk., *bøtte, spand.* Flt. byttur.

býttur [boiᶠttʊr], to., egl. fort. tillægsf. af býta, 1) *delt, byttet.* 2) *bortbyttet, omskiftet.* 3) (i tilknytning til betydn. 2) *dum, tåbelig.*

býur [boijʊr], hak., *by* FA. 21, 3 (danisme); en form býgggjur findes anført af Svabo. Flt. býir.

bæði [bæaȷı], bo., egl. ik. af báðir, bæði — og, *både — og.*

bæsa [bæasa] (að), udso., *båse, sætte på bås;* skjótt el. gott er ófeddum at bæsa, *det er hurtigt (godt) at båse for ufødt kvæg* FA. 432, 8.

bævur [bæavʊr] og **bævurgil** [bæavʊrʤīl], ik., *bævergejl, stærkt lugtende materie, som bæveren har i en pose*

Digitized by Google

under halen; benyttedes før meget som et middel til at værne de åbne både, der vare ude på fiskeri, imod de større hvaler (især grønlandshvalerne), idet det blev gydt ind i et i forstavnen boret hul, for hvilket der blev sat prop, eller også indsat i den såkaldte »súla« (*trægaffel, hvorpå fiskesnøren opvikles*), som så sænkedes i søen eller hængtes ud over stavnen; den yderst stramme og ubehagelige lugt af dette bævergejl antoges så at drive hvalerne bort fra den umiddelbare nærhed af de både, hvor det fandtes. FA. 353, 1. Jf. Lucas Debes's Færoæ et Færoa reserata (Færøernis oc Færøeske Indbyggeris Beskrifvelse) ss. 167 og 168, Landts Færøernes Beskrivelse s. 241 og Winthers Færøernes Oldtidshistorie s. 352.

böllutur [bödlôtör], to, 1) *buttet, rund, kugleformet.* 2) *sammenviklet, sammenfiltret, i urede.*

bøn [bøən], huk., *bøn.* Flt. bønir.

bønabók [bøənabɔu̯k], huk., *bønnebog.*

bøna(r)maður [bøənamæavör], hak., *mand, som er lejet til arbejde*, alm. *fast daglejer, til hvem en arbejdsgiver i påkommende tilfælde altid henvender sig.*

bønardrottur [bøənardrɔ̊tör], hak., *den herre, til hvem man beder, gud* FA 164, 1.

bønarorð [bøənarør], ik., *bejlen, frieri;* bera upp b., *bejle, fri;* flt bønarorð = ent.

bønhús [bøənhûus], ik., *bedehus.*

bønliga [bönlia], bio., *bønlig.*

böra [bøəra], huk., 1) *bærebør;* 2) *båre, ligbåre.* Hyppigst som flertalsord, börur (gullbörur SK. 50, 157); standa undir börum, *ligge på ligbåre.*

börustong [bøərɔ̊stɑŋg], huk., *bårestang.*

bøta [bøəta] (tt), udsø., 1) *forbedre, istandsætte* (b. eller b. um); *lappe, flikke.* 2) *helbrede, hjælpe* SK. 29, 145. 3) *bøde, betale bod.* 4) *afbøde, parere* — b. aftur, *råde bod på, erstatte.* b. fyri nakað, *bøde, undgælde for noget.*

bøur [bøəvör], hak., *den opdyrkede og indhegnede jord omkring en gård eller bygd, hjemmemark* (modsat hagi, *uopdyrket udmark*). Synes bevaret i betydn. *gård* eller *by* i: lítur seg út til biggjar (ef. af bøur) FK. 42, 33; brugt i betydn. *gård* el. *by, beboet plads* i enkelte stednavne, som: Kirkjubø (for: Kirkjubøur); í Bø (bygd på Vågø), inni í Bønum (del af Bygden Klaksvig); i sammensætninger med enstavelsesord afkortet til: ba, som i bygdenavnene: Kvalba (for: Hvalbø), Sumba (for: Sunnbø). Flt. bøir.

Digitized by Google

bøxl [bøksl], ik., *forluffe på en hval.* Også om dragen Fovnes *vinger:* uppi vóru hans bæði bøxl SK. 13, 108. Flt. bøxl.

D.

***dáð** [dåa], huk., *dåd, gærning,* yppist nú ráð av illari d. SK. 32, 184.

dagatal [dæatæal], ik., *dagetal, antal dage.*

dagløn [dagløən], huk., *dagløn.*

dagsarbeiði [daksarbaiı], ik., *dagsarbejde.*

dagsljós [daksljous], ik., *dagslys.*

dagslýsi [daksloisı], ik., = dagsljós.

dagstevndur [dakstævndör], to., *fastsat til en vis dag;* koma dagstevndan dag, *komme på en fastsat, bestemt dag* FA. 408, 17.

dagur [dæavör], hak., 1) *dag,* árla dags, *tidlig på dagen;* í dag, *idag;* ein dagin, *en (eller anden) dag.* 2) *tid* (helst i flt., dagar). meðan Marjun var á dögum, *i M.'s tid, medens M. levede* FA. 328, 15. á dögum hansara, *på hans tid,* enn á dögum, *endnu den dag idag.* Flt. dagar.

dalbúgvi [dalbıgvı], hak., *dalbo.*

dáli [dåalı], hak., *daler, rigsdaler.* Forkortelse for dálari. Flt. dálar (dálarir).

dálka [då'lka] (að), udso., *søle, tilsmudse.*

dalur [dæalör], hak., *dal.* Flt. dalir (og dalar).

dáma [dåama] (dámdi, dámaði), udso., *tækkes, behage* (upers. el. pers. med hf.), mær dámar hana (hon dámar mær) væl, *jeg synes godt om hende,* tað dámar mær ikki, *jeg synes ikke derom.*

damla [damla] (að), udso., *plaske.*

dámligur [dåmlijör], to.. 1) *tækkelig;* 2) *behagelig.*

dammur [dammör], hak., *dam.* Flt. dammar. Jf. hylur.

dámur [dåamör], hak., (*behageligt*) *udseende, farve,* spec. *hudfarve, ansigtsfarve,* hava góðan (ringan) dám; missa dám sín, *miste sin ægte farve, miste sin sunde hudfarve;* også dæmi (ik.). Jf. illdæmdur og ódámur.

dándisligur [dåndıslijör], to., *brav, retskaffen.*

dáni [dåanı], hak., *under, hvad der opvækker forundring,* i udtr.: ei d. í (ei d. í, at), *intet under da (at)* FA. 401, 20 (= ei undur í).

danimaður [dæanımæavör], hak., *dannemand;* danimann (for danimaður) FA. 20, 5.

danisveinur [dæanısvainör], hak., *dannesvend, dannis svend.*

Digitized by Google

dansa [daᶜnsa] (að), udso., *danse.*
danskaskógvur [daᶜnskaskægvór], hak., *lædersko med sål* (egl. *dansk sko*, til forskel fra de færøske *skindsko*).
danskur [daᶜnskór], to., *dansk.*
dansur [daᶜnsór], hak., *dans.* Flt. dansir.
dansustova [daᶜnsóstoeva], huk., *dansestue.*
dapur [dæapór], to., 1) *nedslået, sørgmodig, trist*, dimmur er hesin dapri dagur niður í mold at fara SK. 6, 28; sjæld. 2) *nedtrykkende, som gør svag eller syg*, kun brugt i kvadene i udtrykket: duld eru dópur mein FA. 206, 3 (om en kvinde, som er frugtsommelig); også: dult er dópurt mein, sé d ó p u r. 3) *tankefuld, uvis, tvivlrådig*, vera í dóprum huga, sé d ó p u r h u g i. Jf. dópur.
dapurhugi [dæapórhūi], sé d ó p u r h u g i.
darta [daᶜrta] (að), udso., 1*) *svinge frem og tilbage, svinge* (våben, spyd, økse), dartar við ǫxi í hendi FK. 36, 27. 2) *gå uafladelig, være i bevægelse frem og tilbage*, dartar út, dartar inn FA. 324, 15. 3) *forrette et arbejde i en fart og for et syns skyld, pusle med noget for et syns skyld.*
darva [darva] (að), udso., *hindre en i hans bevægelser eller gang, fortrædige, sinke* FA. 418, 3.
dassum [dassom] bo., *dersom* FA. 437, 11. Bedre um.
dast [dast], ik., *glansen af noget, det bedste* el. *den bedste kraft af noget.* dastið (tað besta dastið) er av honum, *den egenlige glans er gået af ham, den bedste kraft har forladt ham;* dastið er farið av klæðunum, *glansen er gået af klæderne.*
dasta [dasta], (-), udso., *komme til kræfter efter udstanden møje? få* dast? (sé det foreg. ord) setti at eldi at dasta FK. 135, 51. Usikkert ord.
datt [daᶜt], fort. ent. af d e t t a.
dátt [dáᶜt], bio. (egl. ik. af et ubrugeligt to., dáur), *hæftigt, pludselig, hastigt;* teir telva títt, teir telva dátt FA. 3, 7; — e-m verður dátt við, *en rammes af en hæftig og pludselig sindsbevægelse* (*forbavselse, forskrækkelse*), tá varð honum dátt við, *da fik han en pludselig forskrækkelse* FA. 346, 26. Lig no. daatt.
degningsæl [dægniŋgsæal], ik., *byge i daggry, byge ved dagens frembrud.*
degnur [dægnór]. hak., *degn.* Flt. degnar. Sé deknur.
deiggj [daďdž], ik., *dej.*
deigur [daijór]. to., *blød, skør* (om sværd), stungu aftur í slíðra tá brandin tan hin deiga FK. 67, 61.

Digitized by Google

deila [daila] (ld), udso., 1) *dele, partere.* 2) *tvistes, skændes* (um nakað, *om noget*), teir fóru at deila hvör við annan, *de begyndte at skændes med hinanden* FA. 376, 7 (i denne betydn. også deilast); *skælde, bruge mund.* 3) *skælde på, udskælde* (d. ein).

deild [daild], huk., *del, afdeling, afdelt stykke,* spec. *stykke jord.* Flt. deildir.

deilur [dailór], hak., *del.* Flt. deilir (-ar). Oftest partur.

deknur [dæknór], hak., = degnur. Flt. deknar.

des [dees], huk., *høhæs* (dannet ved sammenbæren af høet i de mindre stakke). Flt. desir.

desasneið [deesasnai], hûk., *høstgilde ved høbjærgningen.* Flt. desasneiðir.

detta [dæˆta] (datt, duttu, dottið), udso., *falde, styrte, dratte;* mangur fer upp á tjólegg og dettur niður á langlegg, *mangen begynder på noget stort, som han ikke kan fuldføre eller magte.* d. á, *bryde løs* (om storm, uvejr, snefog og desl.). d. oman, *falde, styrte, ned (i søen) fra stejle steder.*

deyða [dæija] (að), udso., *dræbe, aflive.*

deyðakav [dæijakæav], ik., egl. *dødelig dykning (svømning),* komin av d., *med nød og næppe reddet fra at drukne* FK. 117, 74.

deyðarak [dæijaræak], ik., *den yderste grad af magerhed;* soltna upp í d. *afmagres i yderste grad.*

deyðastund [dæijastond], huk., *dødsstund, dødstime*

deyði [dæiji], hak., *død.*

deyðmóður [dæimɔuór], to, *dødtræt.*

deyðseyði [dæˈssæiı, dæss], hak, *selvdødt får, som findes liggende i udmarken* Flt. deyðseyðar.

deyðspakur [dæispæakór, dæˈsspæakór, dæs-], to., *tam i yderste grad.*

deyður [dæijór], to., *død.*

deyvur [dæivór], to, *døv.*

digur [dījór], to (gf. digran), 1) *tyk, svær, fyldig, fed* SK 60, 9; nu sjælden. 2) *tyk, fed* (helst om mælk, digur mjólk). *saftig;* i denne betydn. almindeligere digagóður [dījagɔuór]: digagóð mjólk, digagott smör (*fed og kraftig mælk, fedt smør*), digagott hoyggj, *saftigt hø.* Hertil navneo. digur (hak.), (vædskes) *tykhed,* tað er góður digur í mjólkini.

díki [doiˆtši], ik., *mudderpøl, sump, morads.* Flt. díkir.

díkja [doiˆtša] (kt), udso., *slå (hamre) af alle kræfter, slå løs, prygle,* Jákup díkir á ryssuna FA. 300, 27.

Digitized by Google

dimma [dimma] (md). udso, 1) *gøre mørk*; 2) (upers.) *mørknes, blive mørkt;* (pers.) *blive mørk*, götur tóku at dimma SK. 97, 55.

dimmbláur [dimblåavòr], to., *mørkeblå.*

dimmi [dimmi], ik., 1) *mørke.* dimmið lættir (av), *det dages.* 2) *midnat om sommeren, den mørkeste del af natten om sommeren* (sé hádimmi).

dimmóreyður [dimmårræiòr], to., *mørkerødbrun.*

dimmur [dimmòr], *mørk, dunkel.*

dintil [di^{c}ntil], hak., *(kort) hale, fårehale.* Flt. dintlar.

dirvi [dirvi], huk. og ik., *djærvhed, dristighed.*

discipil, discipul [disippil, disippòl], hak., *discipel.* Flt. disciplar.

diskur [diskòr], hak., *fad, disk.* Flt. diskar.

djarvur [džarvòr], to., *djærv, dristig.*

djór [džour], ik., *dyr;* også om mennesker i nedsættende betydn., *dyr, drog.* Flt. djór. Jf. dýr.

djóraveiði [džouraveiji], huk., *jagt på (vilde) dyr.*

djúplendur [džøplændòr], to.. (om jordstrækning, mark, ager) *som har dyb jord;* mest i ik., djúplent, hvar djúplent er, *hvor der er dyb jord* FA. 392, 27.

djúpshædd [džøpshadd], huk., *længden af en fiskeline* ɔ: *60 à 80 favne* (egl *dybets højde).* Også dýpshædd.

djúpur [džùupòr], to, *dyb.*

doddur [dåddòr], hak.. *tot; hårtop.* Flt. doddar.

dómari [dɔumari], hak., *dommer.* Flt. dómarir.

dómur [dɔumòr], hak., 1) *dom, meningsudtalelse.* 2) *dom, kendelse.* 3) *domstol, ret.* Flt. dómar.

dorg [dårg], huk., *medesnor.* Flt. dorgir. Jf. dyrgja.

dóttir [dɔ̀^{c}tir], huk., *datter.* Flt. døtur.

dovin [doevin], to., 1) *mat, sløv, dorsk, doven.* 2) (om drik) *som har tabt sin smag, doven, kraftløs.*

dovna [dåvna] (að), udso., 1) *blive mat, sløves, dovne.* 2) (om drik) *tabe sin smag, blive kraftløs, dovne.*

doya [dåija] (dd), udso., *ophede noget over en jævn ild uden at lade det komme i kog* FA. 421, 13.

doyggja [dåd'dža] (doyði), udso., *dø.*

doypa [dåi^{c}pa] (pt). udso., *døbe.*

doyva [dåiva] (vd), udso., 1) *døve, sløve, afstumpe,* d. vápn, svörð. 2) *sløve, dysse, neddysse,* også: d. niður FA. 312, 8. 3) *gøre døv* 4) *tæmme, tvinge.* 5) *dyppe, stikke ned i vand* (d. niður í vatn); d. niður á nakað, *presse noget ned, trykke på noget;* i betydn. 5 også dýva; jf. isl. deyfa, dýfa, og no. duva.

Digitized by Google

drabb [drabb], ik., *noget urolig sø, små, ikke brydende, bølger inde ved land.*

draga [drǽa] (dró, drógu, dregið), udso., 1) *drage, trække, slæbe;* d. svörð, *drage sit sværd;* d. anda, *drage ånde;* d. sátu, *udtrække det løse hø af ydersiden på en høstak* (for at give den form, snit), sátan varð dregin uttan FA. 396, 11; — spec. *trække bjærgfugle, lunder, ud af deres huler* (jf. dráttur). 2) *overtrække, beklæde;* Hjördís gongur at kistuni, sum öll var í gulli dregin (*indfattet i guld*) SK. 7, 47; droyra dregin vóru teirra herklæði öll, *alle deres hærklæder vare gennemtrukne af blod* FA 93, 11 (måske foreligger her en forveksling mellem dregin og drivin i den forældede betydn. *bestænket*). 3) *tegne, male.* 4) (upers.) *drive* (om skyerne), tað dregur, *skyerne drive,* tað dró ikki skýggj fyri sól, *ikke en sky formørkede solen* (*trak op foran solen*) FA. 394, 28. 5) *trække ud, trække i langdrag;* d. uppá málið, *trække på ordene, tale langsomt.* — d. at, *nærme sig, stunde til,* tað dregur at tí myrka æli FA. 1, 14. d av, *gå over, drive over;* av dró barna gaman, *barneskræmt forstummede* FK. 116, 63. d. frá, *trække fra, subtrahere.* d. fram, *trække frem, fremhæve;* tað dregur fram at myrka skógi, *han nærmer sig* (egl. *det går frem for ham henimod*) *den mørke skov* SK. 80, 7. d. saman, *trække sammen, samle.* d. undan, *undslå sig; leve vinteren over* (helst om får); *overstå en farlig sygdom* (jf. dragna: (efter svær sygdom, håbløs tilstand) *begynde at blive lidt bedre,* også *begynde at vokse,* egl. *forlænges ved udstrækning, løsne;* dragna úr, *gå ud, gå løs*). d. út = d. 5.

***dragin** [dræajın], fort. tillægsf. af draga, sideform til dregin; SK. 48, 136.

drakk [dra'k], fort, ent af drekka.

drála [dråala] (að), udso., *trække tiden ud, nøle.*

dralvi [dralvı], hak., *mælk, tætnet ved påsat løbe* (*løbemave,* kveikamagi), *og som ophedes, til osten skilles ud fra vallen; ostet mælk.*

drammur [drammór], hak., *dram* SK. 29, 145 (drambur).

drangi [drǽndžı], hak., = drangur. Flt. drangar.

drangur [dræŋgór], hak., *smal og høj, helst enkelt stående, klippe i søen tæt ved land.* Flt. drangar.

drap [dræap], fort. ent. af drepa.

dráp [dråap], ik., *drab.*

drassa [drassa] (að), udso., *bære på noget tungt, slæbe.*

dráttur [drá'tör], hak., 1) *handlingen at drage, trække,*

Digitized by Google

dragning, trækning; spec. *handlingen at trække båden i og op af søen* FA. 339, 30. 2) *det sted på (den vej, kølfure ad) strandbredden, hvorover båden drages.* 3) *handlingen at trække bjærgfugle (lunder) ud af deres huller.* 4) *den tid* (sidste halvdel af maj måned), *da man trækker bjærgfugle* (særlig *lundeu*) *ud af deres huller.* 5) *vindens træk i skyerne, skyernes driven for vinden* (skýdráttur). 6) *langdrag, opsættelse,* tað kom d. á (eller: tað kom í drag), *det kom til at trække i langdrag.* 7) *spot, finte, skose,* draga e-m dráttir, *give en skoser.* 8) *trætte, klammeri* (FA. 382, 2). Flt. dráttir.

drav [dræav], ik., 1) *affald, mask* FA. 315, 15; spec. *affald ved brygning.* 2) *øl af tyndeste sort.*

dravlorkutur [dr(æ)avlɔ̊rkʉ̀tʊ̀r], to., *plump, kejtet.*

dregil [dreəjıl, drījıl], hak., 1) *strimmel, smalt bånd.* 2) *stribe* (på en fugls hals). 2) *lang og smal ting.* Flt. driglar.

dreingjabarn [draṅdžabadn], ik., *drengebarn.*

***dreingjaveldi** [draṅdžavældı], ik., *kæmpestyrke, kæmpeskare, mægtigt kæmpefølge* SK. 57, 236.

dreiva [draiva] (að), udso, 1) *hilde, fange i snare, indvikle;* kvikur sum dreivaður hani, *hurtig som en hildet hane (hane, bunden om benene),* om en, som er meget sen, når han vil skynde sig stærkt. 2) *gå som man var hildet, gå skrævende.* 3) *tale forvirret tøj.*

dreki [dreətšı], hak., 1) *drage.* 2) *drageskib, krigsskib.* Flt. drekar.

drekka [dræ̊ka], ik., *drikke, drik.*

drekka [dræ̊ka] (drakk, drukku, drukkið), udso., *drikke.* 1) *fejre ved drik,* d. brúdleyp, *holde (fejre) bryllup* FA. 65, 17. 3) *drikke, være drikfældig.* — fort. tillægsf. drukkin, *drukken, beruset.*

***drekkja** [dræ̊ʊ̯tša], huk., *drikkelag* SK. 46, 104.

drepa [dreəpa] (drap, drupu, dripið), udso., 1) egl. *bringe noget ud af sin stilling eller tilstand ind i en anden; skyde eller stikke noget et sted hen, støde,* hann drap fingurin niður í sjógvin, *han stak fingeren ned i søen* FA. 335, 33, d. niður í vatn, *dyppe, stikke, ned i vand,* d. á nakað, *støde på noget, berøre noget.* d. burtur úr e-m, *vaske noget ud* (jf. droypa og drýpa), at hoyggið ikki skuldi verða dripið av vætuni, *at høet ikke skulde blive gennemtrængt af regnen* FA 396, 19; d. (nakað) av munninum, *lade noget slippe ud af munden, lade et ord undslippe sig;* tað drepur gott á hann, *han er lykkelig.* 2) *røre sig* (helst om strømmen), tað drepur ikki, *strøm-*

Digitized by Google

men er ganske stille, kan også betyde: *der er ganske øde, tomt for fisk* (*ikke en fisk rører sig*). 3) *lække*. 4) *dræbe;* d. niður, *dræbe, fælde* (*i mængde*) FA. 68, l. 6 f. n.

dreygur [dræijór], hak., 1*) *dødt legeme, lig* SK. 55, 212. 2) *genfærd, genganger*. 3) = sjódreygil (sjódregil) FA. 336. 23. Sé sjódreygil. Flt. dreygar.

dreymur [dræimór], hak., *drøm*. Flt. dreymar.

drílur [droilór], hak., *cylinderformet usyret bygbrød, bagt i æmmer, hed aske, eller på små gløder*. Flt. drílar.

dríta (droi˙ta] (dreit, dritu, dritið og drítti, dritt), udso., (om fugle) *kaste sit skarn, gøre sit behov*, ringur er fuglur. í sitt reiður drítur FA. 319, 29. Sjældent og væsenlig i det her anførte ordsprog brugt ord. Også i formen tríta.

dritta [dri˙ta] (tt), udso. (med hf.), *vippe op og ned, vippe*, helst om fugle: d. velinum, *vippe med halen*. d. sær, *brovte*.

dríva [droiva] (dreiv, drivu, drivið). udso., 1) *drive, føre afsted med fart, jage*. 2) *drive, slå, støde (ind)*. 3) *drive, nøde*. 4) *drive på noget, på udførelsen af noget* (d. uppá nakað). 5) *drive, styre*. 6) *føres afsted med fart, fyge;* blóðið dreiv í sky, *blodet stod højt op mod sky* SK. 117. 44; blóðið dreiv í barmin niður, *blodet strømmede ned over barmen* FA. 52, 9; d. undan, *vige hurtigt tilbage* SK. 89, 40. 7) *drive for vind og strøm*. 8) *drive, gå tedig*.

drongur [drångór], hak., 1*) *brav* el. *tapper mand, kæmpe* SK. 6, 36. 2) *karl, ungkarl*, ugift i modsætn. til maður. 3) *tjener, tjenestekarl*. 4) *dreng*. Flt. dreingir.

dropi [droepi], hak., *dråbe*. Flt. dropar.

drópu [drou˙pó], fort flt. af drepa.

***drós** [drou˙s], huk. og ik., *kvinde, mø* SK. 88, 27. digt.

***drós** [drou˙s], ik., *skare, følge* FA. 139, 12.

drottning [drå˙tniŋg], huk., *dronning*. Flt. drottningar.

drottningaringur [drå˙tniŋgariŋgór], hak., *dronningering*.

drottningarnavn [drå˙tniŋganavn] ik., *dronningenavn*.

drottur [drå˙tór], hak., *drot, hersker;* om *gud, vorherre* FA. 298, 25. Flt. drottir (drottar).

droyma [dråima] (md), udso., *drømme*, upers. med gf. (meg droymdi) eller pers. (eg droymdi); meg droymdi SK. 20, 48; Áslakur droymdi dreymarnar FK. 149, 1.

droypa [dråi˙pa] (pt), udso., 1) *stænke* (egl. *lade dryppe*),

Digitized by Google

kúgvin droypir eller: tað droypir úr kúnni, *koen malker ganske lidt, giver nogle stænk fra sig.* standa og d., *være meget længe om en ting.* 2) d. burtur úr e-m = drepa burtur úr; d. niður í vatn = drepa niður í vatn; sé drepa. 3) ved sammenblanding med drýpa (drúpa), *bøje, lude, sænke,* d. niður høvdi(ð), *hænge med hovedet, sænke hovedet* FA. 139, 20, nu alm. om en meget sovnig, d. høvdið.

droyri [drâiri], hak., *blod af sår, blod* FA. 189, 30.

drúgvur [drıgvór], to., *drøj, som indeholder eller forslår meget; som varer længe, holder længe ved;* drúgt er tað, ið drýpur FA. 445, 5, langa leið og drúgva SK. 81, 9. — gf. drúgvan som bio., tú hevur so drúgvant (for drúgvan, egl. drúgvan vegin) riðið, *du har redet så lang en vej, så længe og standhaftigt* SK. 88, 29. — drúgvast, højeste grad brugt som bio., 1) *for største delen;* 2) *så godt som, næsten, helst;* 3) *næsten vist, næsten sikkert* (i denne betydn. også drúgvan).

drukna [drokna] (að), udso., *drukne;* klúkarnir vóru druknaðir av regninum, *høknipperne vare fuldstændig gennemblødte af regnen* FA. 395, 10.

drukku [droˊkó], fort. flt. af drekka.

drunnur [dronnór], hak., *rumpestykke med halen på af et kreatur.* Ved bryllupsfester på Færøerne er det endnu skik at lade en sådan «drunnur» med båndbekranset hale gå rundt under måltidet, for at enhver af gæsterne kan rime noget derover FA. 410, 6. Flt. drunnar.

drúpa [drúuˊpa] —, udso. *dryppe,* kun brugt i formen drýpur (nut. ent. 3 pers.), sum droyrin drýpur á snjó FA. 189, 30; drúgt er tað, ið drýpur, *drøjt er (længe forslår) det, som drypper* FA. 445, 5. Nu dryppa.

drupu [drūpó], fort. flt. af drepa (= drópu).

drýggja [drodˊdža] (að), udso., *gøre drøj, få noget til at forslå bedre, være sparsommelig med noget,* d. sær nakað.

drykkjukar [drıˊtšókæar]. ik., *drikkekar.* Jf. kar og ker.

drykkjusteyp [drıˊtšóstæiˊp], ik., *stob, drikkebæger.*

drykkur [drıˊkór], hak., *drik.* Flt. drykkir.

drýlur [droilór], hak., sé drílur.

drýpa [droiˊpa] (pt), udso., d. niður í vatn og d. burtur úr, sé droypa 2 og drepa 1.

drýpa [droiˊpa] (pt), udso., *bøje, lude, sænke,* d. høvur niður, *hænge med hovedet, sænke hovedet* (drýpa for drúpa); allir drýptu høvdið niður SK. 120, 3.

dryppa [drıˊpa] (að), udso., *dryppe.*

Digitized by Google

drýsta [droi'sta] (að), udso., 1) *driste, fordriste sig.* 2) d. uppá, d. seg á, *stole på, forlade sig på,* tú drýstaði teg á brynjuna FK. 26, 104. Vistnok rettest: drísta.

drýstuliga [droi'stólĭa], bio., *dristigt, kækt.* drístuliga.

dubba [dobba] (að), udso., *udstyre, beklæde, udruste,* Geyti læt tá d. seg FK. 160, 126; d. út (FA. 164, 24) = dubba; d. seg inn, *pakke sig ind, indhylle sig.*

***dubla** og **dupla** [dobla, dopla], huk., *kugle, knap til smykke* (= no. dolp)? dublur hanga við stengur, *prydelserne hænge på stængerne, sværdene?* SK. 117, 43; eller måske: *boble, skumboble,* dublur hanga við stengur, *skumboblerne hænge ved hestenes bidsler?* (således Lyngby, Færøiske Qvæder ss. 386—87).

duga [dūa] (gd, dugt og dugað), udso., *due, være nyttig, være dygtig* SK. 43, 70; *nytte, tjene, hjælpe* FA. 14, 20.

dugandi [dūandı], to. (egl. nut. tillægsf. af duga), *dygtig, flink, rask,* ikki verður dugandi maður, ið nevndur (kallaður) er burtur úr ætt, *det bliver ikke nogen dygtig mand (den mand vanslægter), som ikke er opkaldt efter sin egen slægt* FA. 315, 12; 2) *nyttig.*

dúgiliga, dúguliga, dúgliga [dùuólĭa, dùulia, dølja], bio., *dygtigt; til gavns, i rigeligt mål,* i de sidste to betydnn. altid de sammentrukne former: dúgliga og dúlja.

dúgiligur, dúguligur [dùuólĭór], to., *duelig, dygtig, rask.* Også formerne dúgligur, dúglugur [dùulijór, dùulóvór] el. dugiligur, duguligur [dūólĭór].

dugna [dūna] (að), udso. med hf., *hjælpe,* d. e-m.

dugnaður [dūnavór], hak., *hjælp, understøttelse, tjeneste,* veita (e-m) dugnað SK. 112, 88. Også dugni.

dugur [dūór], hak., 1) *dygtighed, kraft, ævne.* 2) *gavn, nytte.* 3) synes også dialektisk brugt om levende væsner, noget i lighed med alvi[1] i betydn. 2, *som (besidder eller) lover dygtighed, lovende æmne,* góður dugur gevur ljóð (*lytter til*), hvat hon við hann segði FA. 203, 29.

dúgva [dıgva], huk., *due.* Flt. dúgvur.

dúkur [dùu'kór], hak., *dug, klæde, stykke vævet tøj; sejldug; borddug.* 2) (digt.) *sejl* FK. 132, 12. Flt. dúkar.

duli [dūlı], hak., *sanseløshed, dybe tanker* (også dulur, jf. d. følg. ord), ganga í dula; to. dulur, *sanseløs, døv.*

dulur [dūlór], hak., *noget dulgt el. skjult, hemmelighed,* navn på en fiskebanke, jf. sagnet «Dulurin» FA. 338.

dumba [domba], huk., *støv, som fremkommer ved korntærskning, fint, i luften svævende, kornaffald (avner) under eller efter korntærskning* FA. 394, 4.

Digitized by Google

dumbuskriði [dombòskrīji], hak., *klø, forårsaget af* dumba FA. 394, 5.
dun [dūn], ik., *døn, larm.*
dún [dùun], ik., *dun.*
dungi [doŋ́dži], hak., *dynge.* Flt. dungar.
dunna [donna], huk., *and.* Flt. dunnur.
dunnusteggi [donnòstæd́dži], hak., *andrik.* Jf. steggi.
dúra [dùura] (að), udso., *småsove, slumre, sove let* (meget brugt om fugles søvn).
durabrík [dūrabroi˖k], huk., *lille, fast siddeplads* (brík) *tæt ved døren (i røgstuen,* sé roykstova).
duravaktar = duravaktari. digt.
duravaktari [dūravaktari], hak., *dørvogter.*
dúrur [dùurór], hak., *lille slummer, blund.* Flt. dúrar.
durva [dorva] (að), udso., *kæmpe med søvnen, sidde og nikke med tillukkede øjne.* — d. á, *være på nippet til at falde;* d. við, *være lige ved at segne om af et slag eller et hug.*
duttu [do˖tò], fort. flt. af detta.
dúvuungi [dùuvòoŋ́dži], hak., *dueunge.* Jf. dúgva.
dvali [dvæali], hak., *dvale.*
dvína [dvoina] (að), udso., *ophøre, lade af, give efter* FA. 282, 8; d. undan e-m, *vige for en.*
dvölja [dvölja] (dvaldi), udso., 1) *opholde, sinke;* 2) *forhale, opsætte.* 3) = dvöljast. dvöljast, *dvæle, opholde sig; tøve, nøle.*
dvörgabrynja [dvörgabrinja], huk., *dværgebrynje.*
dvörgaherur [dvörgaheerór], hak., *dværgehær.*
dvörgahöll [dvörgahödl], huk., *dværgehal.*
dvörgakransur [dvörgakra˖nsór], hak., *kreds af dværge* SK. 81, 11.
dvörgakvinna [dvörgakvinna], huk., *dværgekvinde.*
dvörgamál [dvörgamål], 1) *dværgemål.* 2) *ekko, genlyd* (hedder også bergmál) SK. 81, 5.
dvörgamegin [dvörgameejin], ik., *dværgestyrke.*
dvörgamoyggj [dvörgamåd́dž], huk., *dværgemø.*
dvörgaskógvur [dvörgaskægvór], *dværgeskov.*
dvörgasteinur [dvörgastainór], hak., 1) *dværgesten.* 2) *krystal?*
dvörgatól [dvörgatoul], ik., *dværgeværktøj.*
dvörgaveldi [dvörgavældi], ik., *dværgerige.*
dvörgur [dvörgór], hak., *dværg.* Flt. dvörgar.
dyggur [diggór], to., 1) *tro, trofast* SK. 5, 20, *pålidelig.*

Digitized by Google

2) *stærk, solid.* — ik. dyggt som bio., *i rigeligt mål, bravt, tilgavns.*

dylja [dılja] (duldi), udso., *dølge, skjule;* dylja fyri e-m, *dølge noget* FA. 368, 27.

dylla [dıdla], huk., *bøtte, mælkebøtte, spand af træ.* Flt. dyllur.

dynja [dınja] (dundi), udso., 1) *dønne, drøne, dundre;* það dynur á skeiðarfund, *bulderet genlyder som et signal til krigsskibes møde* FA. 62, 12. 2) *styrte frem med larm og voldsomhed* SK. 81, 19; *sejle frem under døn og brag.* tá skeiðir dynja í FA. 62, 7.

dýpi [doiᶜpı], ik., *dyb.*

dyr [dīr], huk. flt., *dør,* spec. *døråbningen* i modsætning til hurð, som er *dørskiven,* der lukker for dyr.

dýr [doir], ik., *dyr.* Flt. dýr. Jf. djór.

dýrabiðjudagsskeið [doirabījódaksskai], ik., *tidspunktet omkring „store bededag"* (dýri biðjudagur).

dýrd [doırd. dȯ¹rd], huk., 1) *herlighed.* 2) *særdeles stille og godt vejr på søen, udmærket rolig sø* (dýrdarsjógvur), það er d. í sjónum, *søen er ganske rolig.*

dýrdarveður [doᵎrdarveȯvȯr, dȯ¹rd-], ik., *udmærket godt vejr.*

dyrgja [dırdža] (gd), udso., *fiske, helst på båd, med mede-stang og snor* (dorg).

dýrgripur [doᵎrgrīpȯr, dȯ¹r-], hak., *kostbarhed, klenodie.*

dýrur [doirȯr], to., *dyr, kostbar;* leggja e-m nakað dýrt við, *forsikre en noget højt og helligt, under éd.* 2) *dyrebar, herlig,* tá bliknaðu dreingir dýrir, *da blegnede de herlige kæmper* SK. 42, 65.

***dysjadólgur** [dısjadōlgȯr], hak., *højtrold, gravhøjbeboer* SK. 114, 7.

dyst [dıst], huk., *dyst.* Flt. dystir.

dælur [dælȯr] og **dællur** [dadlȯr], to., *tilgængelig, fortro-lig, behagelig,* mest brugt i ik., dælt [daᶜlt], gera sær dælt við ein, *stille sig på en fortrolig fod med en, være fri og utvungen overfor en,* það er ikki dælt at koma í holt við hann (eller: hann er ikki dælur at koma í holt við), *det er ikke behageligt (ikke nogen let sag) at komme i kast med ham;* dælt er manni vitandi orð, *den forstandige mand fatter let en tale* FA. 321, 19. Jf. ódællur.

dögg [dögg], huk., *dugg, fugtighed.* benjar d. (SK. 71, 4) sé benjardögg.

döglingur [döglıngȯr], hak., *næbhval* (on. andhvalr, isl. andarnefja). Flt. döglingar. De færøske sagn tillægge denne hval kun ét øje, i hvilken anledning benævnelsen

Digitized by Google

«döglingur» kan anvendes om en *énøjet*. Hammershaimb sætter den færøske brug af ordet i forbindelse med den gammelnord. betydn. af döglingr, nemlig *fyrste*, spècielt anvendt på den «énøjede» Odin som fyrsten κατ' ἐξοχήν.

dögurðartíð [dœvòratoi], huk., *tiden, hvorpå man spiser til middag.*

dögurði [dœvòrı] (gf. dögurða og dögurð [af en form: *dögurður]), hak., *middagsmåltid, middagsmad.* Flt. dögurðar.

dökkleittur [dö'klai'ttòr], to., *mørkladen.*

dökkur [dö'kòr], to., *mørk* (om farve).

dølskur [dö'lskòr], to., *dvask, sløv, ligegyldig.* dølskheit, huk., *dvaskhed, ligegyldighed.*

dømi [dœmı], ik., 1) *eksempel;* sjæld. 2*) (*mærkelig*) *begivenhed*, tað merkir dømi stór, *det betyder, varsler om, store begivenheder* FK. 67, 62; fornar kempur av Noregi, sum dømini (*hændelser, æventyr*) hava stór FK. 131, 3. 3*) *beretning, fortælling*, so sigist í dømum frá, *så fortælles i gamle sagn* el. *kvad* SK. 82, 31. Flt. dømi, dømir.

döpur [dœpòr], to., = dapur 2 og 3; dult er döpurt mein FA. 196, 35; vera í döprum huga, sé döpurhugi. Også döpul, dult er döpult mein FA. 107, 33; vera í döplum huga.

döpurhugi [dœpòrhūı], hak., egl. *mismodighed*, dernæst *tankefuld uvished, tvivlrådighed*, vera (ganga) í döpurhuga, *være tvivlrådig;* meðan hann nú so gekk í döpurhuga og ráðloysi FA. 338, 16.

döv [dœv], huk., *kryds, bagkrop, bagdel;* hestarnir fullu aftur um d. FA. 172, 26.

E.

***edilingur** [eədılıŋgòr], hak., *ædling, ædelbåren mand, adelsmand.* Flt. edilingar.

efstur [æfstòr], to. i højeste grad, 1) *øverst;* nu alm. ovastur. 2*) *sidst, yderst*, nú er komið at efstu stund SK. 31, 179; á efstu, *tilsidst* FA. 38, 13. digt.

eftir [æ'tır], 1) fho. A) med gf., a) *efter* (efter ens død eller bortgang), *tilbage efter, som efterladenskab efter*, hvat havi eg í bøtur tikið e. sæla faðir mín? FA. 92, 26, hon sprakk av harmi e. hann FA. 222, 7; også med hf., leggja e. sær, *lægge tilbage efter sig, glemme at tage med sig*, hann tók við garðinum e. henni (for: e. hana) FA. 329, 34. b) *efter* (i tid), *senere end; efter* (*bagefter*) i rækken, dag e. annan; hann kongin e. reið

Digitized by Google

SK. 106, l. 2 f. n. B) med hf., a) *efter* (om bevægelse, retning), fylgja e. e-m, *følge efter en*, snarliga tað e. honum leið, *hurtigt tilbagelagde han vejen* FA. 323, 4, sporini hava sæst e. honum FA. 336, 29; detta fram e. grúgvu, detta aftur e. nakka, sé grúgva, nakki. b) *langs, (hen) ad, over*, ofte i forbind. med bio. som: aftur (a. eftir), fram, inn, niður, upp, út og andre, for at betegne retningen: Ólavur ríður e. bjørgunum fram FA. 8, 26, hon sær skip e. havi koma FA. 27, 16, gull e. (*langsmed*) hvørjum seymi lá FA. 46, 21, e. foldini, *hen ad jorden* FA. 304, 22, út e. gólvinum, *ud over gulvet* FA. 331, 26. c) *efter* (for at finde, træffe, hente, få, opnå, iagttage, mærke sig o. l.), fara, hyggja (*sé*), leingjast, trákkast (*længes*), leita, renna, senda, spyrja e e-m; ansa e., sé ansa, bíða e., *vente på*, lurta e., *lytte efter* el. *til*, rókka e., *nå*, trilva e., *famle omkring sig for at få fat på*, vita e., *efterforske*. d) *efter, i overensstemmelse med*, e. mínum ráðum FA. 53, 30, tað fór e. ván FA. 56, 5. — C) kan sættes bagefter det styrede ord, hann kongin e. reið sé ovf., fylgja e-m eftir, *følge efter en* FA. 334, 21. — 2) Absolut. som bio., a) *efter, tilbage, tilovers*, vera e., sita e. (*sidde over*), e. (*tilbage*) livir Hjørdis SK. 4, 7, e. liggja vøttir mínir á bitanum harinni, *tilbage d: glemte ligge mine vanter derinde på tværbjælken* FA. 297, 29. b) *siden, bagefter*, betri er at vera fyri varin enn e. snarur, *bedre er det at være forsigtig i tide end snar bagefter* FA. 315, 27. c) ilt er kynið í kettu, og so er alt slagið út e., *ondt er artsmærket (sindelaget) hos katten, og sådan er slægten helt igennem (fra ende til anden)* FA. 317, 19. d) i forbind. med visse bio. (jf. ovf.), fram e., *fremad, frem*, inn e., *indad* o. s. v.; eystan e., *østfra, i retningen fra øst til vest*.

eftirlíka [æ'tırloi'ka] (að), udso. med hf., *føje, gøre efter ens vilje, give efter for*, Símun eftirlíkaði honum nú FA. 354, 33; lata sær e., *falde til føje, give efter*.

eftirlæti [æ'tırlæatı], ik., *føjelighed;* geva e-m e., *føje en, tilstå en noget* FA. 436, 21 f.

egg [ægg], huk., *æg, (skarp) kant* (på skærende redskaber, modsat bakki). 2) *bjærgkant, øverste kant af en stejl bjærgvæg* (berg). Flt. eggjar.

egg [ægg], ik., *æg*. Flt. egg.

eggja [æd'dża] (að), udso. med gf. (og hf.), *ægge, ophidse, tilskynde* (ein til nakað), ilt er honum at e. SK. 111, 77.

Digitized by Google

***eggjateinur** [æd'džatainór], hak., *sværd* SK. 12, l. 5 f. n. digt.

eggsjúkur [ægšúu'kór], 1) *æggesyg*, eggsjúk hœna. 2) *meget forlegen for at få noget fremført eller iværksat*, ganga sum eggsjúk hœna, *være meget forlegen for at gøre eller sige noget.*

egin [eejin], to, 1) *egen.* 2) *ejendommelig, sær.*

egna [ægna] (nd), udso., 1) *sætte madding* (agn) *på fiskekrog, forsyne med madding.* 2) *drage en til sig ved lokkemad, lokke* (e. ein). 3) e. ein, *give en en smule at spise.*

egning [ægniŋg], huk., *handlingen at sætte madding på fiskekrog.*

egvelia, sé ógviliga.

ei [ai], bio., *ej, ikke.* helst digt.

eið [ai] og **eiði** [aiji], ik., *ejd, smal strimmel land mellem to have, isthmus, landhals.* Flt. eið og eiðir.

eiður [aijór], hak., *éd.* Flt. eiðir.

eiga [aija] (átti), udso., 1) *eje, have, besidde;* e. við ognum, *eje helt og holdent (med hud og hår)* FA. 273, 20. 2) *have til ægte.* 3) *avle, få (barn)*, e. barn. 4) (om fugle) *have rede og æg, bygge på et vist sted.* 5) *have*, i udtryk som: e. at gera, *have at gøre*, e. eftir at ganga, *have tilbage at gå*, o. l. 6) (med navnef.) *have at, burde, skulle;* hann, sum einki kann at loyna, eigir einki at vita *(bør intet vide, fortjener intet at vide)* FA. 318, 12, ikki eigir at smíða nøgluna fyrr enn bátin, *ikke skal man smede tappen* (ɔ: tappen til det hul i bådens kølrende, hvorigennem man lader vandet løbe ud) *før selve båden* FA. 319, 7. — e. saman, *have noget at afgøre (have mellemværende) med hinanden;* *e. orðum saman, *tale sammen* FK. 124, 41. — e. við ein, *have mellemværende med en, have at gøre med en.*

eigiligur [aijilíór], to., *værd at eje, skøn, herlig.*

eign, eigna, sé ogn, ogna.

eiguligur [aijólíór] = eigiligur.

eik [ai'k], huk., *ég, egetræ.* Flt. eikir.

eikikelvi [ai'kšitšælvi], ik., *egekævle, egestok.* kelvi = *kævle, cylinderformet træstok.*

eikirót [ai'kširou't], huk., *egerod.*

eimingur [aimiŋgór], hak., *svag ild, optændt lille bål.*

eimur [aimór], hak., 1) *(hed damp) varme af gløder* (jf. on. eimr). 2) *æmmer, glødende aske* (on. eimyrja).

ein [ain], 1) talo., *én; én og samme*, teir fóru allir ein veg, *de droge alle én og samme vej*, tað er alt eitt, *det*

Digitized by Google

er ét og det samme; í einum, *uafbrudt, i ét væk, alt på én gang.* 2) ubest. stedo., *en, nogen; man* (som grundord). 3) ubest. kendeo., *en* (brugt i mindre udstrækning end på dansk); ved tidsangivelser tilføjes i visse tilfælde det bestemte kendeo., ein dagin, *en af de nærmest foregående dage,* nú eitt kvöldið, *en af de sidste aftner.* 4) to., *ene, alene* SK. 32, 183; nu i denne betydn. alm. ombyttet med einsamallur, aleina. — flt. einir, 1) eini tjúgu, *en snes.* 2) *et par,* einar hosur, *et par strømper.* 3) ved talangivelser, *omtrent, circa,* einir tjúgu; einir fáir, *nogle få.* 4) *alene, for sig selv* (om to eller flere), tveir einir, *de to alene, blot to* FA. 377, 3, tvey eini (om mand og kvinde).

eina [aina], 1) bio., a) *ene, alene, blot.* b) *i yderste grad,* i udtrykket: leggja sær e. við, *anvende den yderste flid, gøre sig den største umage.* 2) to., *ene, alene.*

einans [ainans], to., *én eneste, kun én,* undertiden i forbind. med det bestemte kendeo., e. náttina SK. 9, l. 4 f. n.; ik. eittans, e. havi eg vatnker drukkið FA. 113, 14.

einbýli [ainboili], ik., *enligt beliggende gård eller hus, enebolig,* eingin metur e. (við tað), sum tað er vert, *ingen skatter ensomhed, som den fortjener det* FA. 315, 17. Flt. einbýlir.

einbýlismaður [ainboilismæavòr], hak., *mand, som bor ene for sig selv eller på et enligt sted.*

einfaldur [aiˤnfaldòr], to., 1) *enkelt, ikke sammensat.* 2) *simpel, enfoldig, ligefrem.*

eingil [aŋ́dʒil], hak., *engel.* Flt. einglar.

eingilskur [aŋ́dʒilskòr], to., *engelsk.*

eingin [aŋ́dʒin], ubest. stedo., *ingen* (som no. og to.); ik. einki; fyri einki, 1) *gratis;* 2) *til ingen nytte,* standa fyri einki, *stå ledig, stå og drive,* vera fyri einki, *due til intet, intet formå* FA. 326, 17; 3) *uden grund;* — til einkis, *til ingen nytte; forgæves;* vera til einkis = vera fyri einki. — einki træffes også brugt som bio., = ikki, sig mær einki tað FA. 305, 30.

eingir [aŋ́dʒir], flt. af ong.

einhvör [ainkvør, aiˤnkvør], ubest. stedo., 1) *nogen, en eller anden* (= on. einnhverr); hedder i nævnef. almindeligst onkur (sé dette ord).

einka(r)barn [(aĭŋkabadn,) aˤŋka(r)badn] sé onkabarn, som er den almindelige form.

einki [åˤńtši], ik. af eingin.

Digitized by Google

einkja [aˑńtša], huk., *enke*. Flt. einkjur.
einkjumannasorg [aˑńtšómanasårg], huk., *enkemandssorg*.
einkultur [aiˑŋkóltôr], to., *enkelt*. Jf. einfaldur.
einliga [ainlia] og **einsliga** [aiˑnslia], bio., *enligt, ensomt*.
einmánuður [ainmåanavôr], hak., *april måned* FA. 343, 30; et temmeligt sjældent og kun i visse bestemte forbindelser anvendt ord. Har almindeligvis formen einmáni.
einnáttarsodnur [ainnåˑtasådnôr], hak., *det korn, som ligger én nat på korntørringslægterne* (de såkaldte sodnspölir) *for at tørres*. Sé nærmere under sodnur og sodnspölur.
einsamaldur, einsumaldur = einsamallur.
einsamallur, einsumallur [aiˑnsamadlôr, aiˑnsómadlôr], to., *alene, ensom*.
einsligur [aiˑnslijôr], to, *enlig, ensom*. — SK. 94, 25 i betydn. *ensomt omflakkende, stimand*.
einsæri, einsæris [aiˑnsæari, -ris], bio., *alene for sig selv, afsides; til side, særskilt*.
eira [aira] (rd), udso. (med hf.), *spare, skåne*.
eirindi [airındi], ik., *skånsel*.
eisini, eisinni [aisını], bio., *også, ligeledes;* vistnok opstået af »einsegin« = isl. einneginn, einnig (*ligeledes, på samme måde*) for: einn veg(inn) — jf. on. hinsig, hizig for: hinnig (hinn veg), og isl. sinsiginn ved siden af sinneginn, sinnig (sinn veg); endelsen -megin bliver på fær. til -minni, jf. báðuminni, hvörjuminni, høgruminni. Etymologien findes opstillet i S. Grundtvigs og J. Blochs håndskrevne færøske ordbog (efter S. Bugge).
eista [aiˑsta], ik., *testikel*. Flt. eistu og eistur.
eita [aiˑta] (æt, itu, eitið og itið), udso., *hedde, kaldes*. Jf. heita, *kalde*.
eiti [aiˑti], ik., *løfte*, spec. *løfte om at begære en pige til kone eller ægte hende, frieri* (= heiti). digt. Sé streingja, streingja eiti (heiti).
eiti [aiˑti], ik., *navn, benævnelse;* sita fyri eitt e., *sidde til ingen nytte, som et nul* (*blot som et navn*), *være med for et syns skyld* FA. 290, 23.
eitil [aiˑtil], hak., *kertel*. Flt. eitlar.
eittans [aiˑttans], ik. af einans.
eitur [aiˑtôr], ik., *edder, gift*.
eiturblánd [aiˑtôrblanḍ], ik., *edderblanding, gift* SK. 61, 23.

Digitized by Google

eiturblásin [aiᶜtʊrblåasɪn], to., *opsvulmet af edder eller gift* FK. 25, 101.
eiturblóð [aiᶜturblɔu], ik., *giftigt blod.*
eiturkelda [aiˑtʊrtʃælda], huk., *edderkilde.*
eiturkorn [aiᶜtʊrkådn], ik., *edderkorn.*
ekki [æᵛtʃɪ], hak., 1*) *smerte, sorg, bekymring.* 2) *pludselig ængstelse, smertelig forskrækkelse,* loypa ekka á ein, *gøre en angst, forskrække.*
ekt [ækt], kun i forbindelserne: til ektar, til ekta, *til ægte.*
eldibrandur [ældɪbrandʊr], hak., 1) *brændende stykke træ;* 2) *brændsel.*
eldleysur [ældlæiᶜsʊr], to., *uden ild, som mangler ild.*
eldleysi [ældlåiᶜsɪ], ik., *mangel på ild.*
eldri [ældrɪ], højere grad af gamal.
eldslökkingur [ældslöᵛtʃɪŋgʊr], hak., *den omstændighed, at ilden (på arnen) er gået ud,* tað er e., *ilden er gået ud,* gera eldslökking, *slukke ilden* (på arnen) FA. 286, 24.
eldur [ældʊr], hak., 1) *ild;* 2) *ildløs, ildebrand.* Flt. eldar (*bål*).
elfinbein [æᶜlfɪnbaɪn], ik., *elfenben,* = fílabein.
ella [ɪdla], bo., *eller.*
elli [ædlɪ], huk., *ælde, alderdom.*
ellivu [ædlɪvʊ], talo., *elleve.*
elska [æᶜlska] (að), *elske.*
elskiligur [æᶜlstʃɪlɪʤʊr], to., *elskelig.*
elskógur, elskóg [æᶜlskɔu(ʊr)], hak. og huk., *elskov, kærlighed.*
elstur [æᶜlstʊr], højeste grad af gamal.
elta [æᶜlta] (lt), udso., 1) (*klemme, presse*) *ælte,* e. tálg, *ælte tælle;* derimod altid knoða dríl, *ælte bygbrød.* 2) e. ein, *følge en i hælene, altid være tæt i hælene på en.*
elva [ælva] (vd), udso., *iværksætte, forårsage;* elvist nú meiri vandi, *nu øges faren* SK. 48, 131; *øve, drive,* her elvist ein illur siður SK. 51, 169; e. seg, *opføre sig på en vis måde,* tú tarít ikki, Illugi, e. teg so kátan FK. 35, 24; — e. sár upp, *rive et sår op;* — (med hf.) *få, lokke, tilskynde,* e. tveimun saman, *få to i hår sammen.*
elvarfljóð [ælvafl(j)ɔu], ik., = álvarfljóð.
elvargeingi [ælvargaⁿdʒɪ], ik., *alfefølge, alfeslæng.*
elvarhús [ælvarhʉus], ik., = álvarhús.
elvarrann [ælvarann] = álvarrann.
elvur [ælvʊr], hak., *alf,* = álvur. Flt. elvar.
elvur [ælvʊr], hak., *elv* FK. 45, 75. Flt. elvir.
embætisvald [æmbæatisvald], ik. *embedsherredømme.*
enda [ænda] (að, endað og ent), udso., 1) *ende, gøre ende på.* 2) *tage ende,* = endast.

Digitized by Google

endadagur [ændadæavor], hak., *sidste dag, afsluttende dag.*
endi [ændɪ], hak., 1) *ende, spids af noget.* 2) *stykke, stump* (af noget tyndt og langstrakt, tov, garn o. l.) 3) *ende, slutning;* á enda, *til ende* FA. 292, 20, so varð tó í endanum, *således gik det dog tilsidst* FA. 409, 20.
enn [æn], bo., *end* (efter to.'s højere grad).
***enn** [æn], bo., *men* FA. 266, 35. Nu: men.
enn [ænn], bio., 1*) *endnu en gang, atter* SK. 49, 149. 2) *end, endnu* (forstærkende ved højere grad). 3) *endnu, endnu på denne tid.*
enni [ænnɪ], ik., *pande,* alm. i remser og kvad; spec.: hests *pande med blis;* ennihvítur, *med hvid blis.* Flt. ennir.
ennisbrattur [ænnɪsbraˈtör], to., *med stejl, flad pande.*
enntá [æˈntåa], bio., 1) *endnu, endnu på det tidspunkt, fremdeles* FK. 92, 77. 2) *endnu, fremdeles, videre,* e. skalt tú siga mær SK. 101, 8. 3) *så, da,* e. man hann vísa tær á sínar herkonur tólv FA. 88, 4, e. hygg tú, Jatvarð, at fingurgulli tínum FA. 88, 9 (enn synes her brugt blot som overgangspartikel). Ordet mest digt.
enskur [æˈnskör], to., *engelsk.* Almindeligere eingilskur.
epli [eeplɪ], ik., *æble.* Flt. eplir.
erkibispur [æˈrtšɪbɪspör], hak., *ærkebisp.*
erkvisin [æˈrkvīsɪn], to., *som intet tåler, ømfindtlig og klagende, ømskindet.*
erma [ærma] og **ermi** [ærmɪ], huk., *ærme.* Flt. ermar.
erra [ærra] (að), udso., *gøre kæk, få til at knejse, mande op* (e. upp), e. seg upp, *mande sig op, skyde hjærtet op i livet* FA. 365, 12.
errin [ærrɪn], to., 1) *frejdig;* 2) *knejsende, stolt, som bryster sig,* er mindre ringeagtende end erpin og går mere på udseendet end stoltur. Jf. stoltur og svinnur.
ersmáur [æˈrsmåavör], to., *meget lille, lille bitte.*
erta [æˈrta] (rt og að), udso., *tirre, opirre, drille;* med hf. SK. 45, 99; e. saman, *få i hårene på hinanden (hverandre) ved tirren, drillerier* SK. 45, 100.
ervi [ærvɪ], ik., *arveøl, gravøl* (gilde til ære for en afdød).
ervi [ærvɪ], to. i højere grad, *øvre,* = evri, især i forbind. í erva, *højere oppe, ovenover* FA. 394, 32; *oppe under loftet, ovenpå (i den øverste del af huset).* Ellers alm. ovari.
eskja [æstša], huk., *æske.* Flt. eskjur.
espingur [æspɪŋgör], hak., *lille båd* (egl. *båd af aspetræ?*), *smakke, færgebåd* FK. 80, 68.
eta [eəta] (át, ótu, etið), udso., *æde, spise.*

Digitized by Google

evna [ævna] (að), udso., 1) *tilberede, forarbejde, tillave*, e. til. 2) *udrette, udføre*, borin til gott at e., *født til at udrette noget godt, stort* SK. 16, 2; dette udtryk findes i kvadene varieret på mange måder: borin til góðs at e., borin til góðar at e., komin eller tikin til góðar (góðs) at e. SK. 38, 14. — so væl skal ríkum e., *meget ævne, formå, de rige?* FA. 130, 18; her synes at foreligge en sammenblanding med det danske »ævne, formå«.

evni [ævni], ik., 1) *æmne, stof*, gott var í honum (ɔ: Olav Trygvesøns skib Ormen lange) evni (*stof, tømmer*) FA. 270, 18. 2) *person eller ting, som kan blive til noget*, mansevni, *mandsæmne*. 3) *æmne, genstand, formål*. 4) *anledning, lejlighed*. 5) *sag, forhold*. 6) *ævne, kraft* FA. 2, 3. — flt. evni, evnir, 1) *kræfter, midler;* gott er at taka til evna FA. 197, 5. 2) *åndskræfter, evner*.

evri [ævri], to. i højere grad, *øvre, højere*, e. veit æg ætlaran, tú hevur í ráðagerð, *jeg véd en højere* (*mægtigere*) *bestemmer, som du har ved rådslagning* (*afgørelser*) FK. 75, 12. Nu sjæld. og alm. erstattet af ovari. Jf. ervi.

evurlítil [eəvòrloitil], to., *lille bitte*. Også udtrykt ved pinkulítil, elalítil (eller stærkere: elapinkutur).

eya [æija], udråbso., e. meg! *ak! o ve! ve mig!* FA. 302, 19. Jf. no. eie meg (eia, øya, jøya, *klynke, jamre sig*).

eyðið [æijɪ]. fort. tillægsf. i ik. af et ellers forsvundet udso. (*eyða), *bestemt af skæbnen, beskikket af skæbnen* FK. 67, 55 (modsat ætlað, *bestemt af mennesker*); med ef., verður mær tess eyðið, *falder det i min lod* FA. 99, 17. Jf. lagað.

eyðkendur [æʲtšændòr, æʷtš-], to., *let at kende (fra andre), let kendelig, særkendelig*.

eydna [æd'na], huk., 1) *skæbne*, ymis er mansins e., *omskiftelig er menneskets skæbne* FA. 446, 25; tað var honum til eydnu lagað FA. 27, 6 (sé lagað). 2) *lykkelig skæbne, lykke*.

eydnumaður [æd'nòmæavòr], hak., *mand, hvem lykken følger, en lykkens yndling*.

eyð sæddur [æisaddòr. æissaddòr], to. (ik. eyðsætt eller eyðsæð), *let at sé* FA. 377, 1; *let at indsé*, tað er eyðsæð, *det er tydeligt, åbenbart*.

eyður [æijòr], hak., *rigdom, herlighed*, (*overflødig*) *ejendom*, tá kortar os ei til eyð FA. 96, 25.

eyður [æijòr], to., *øde, blottet, tom* FA. 281, 28.

eyga [æija], ik., 1) *øje*. 2) *hvad der har lighed med et*

Digitized by Google

øje, åbning. 3) *maske på en strømpe.* 4) *lille tørvegrav.* 5) *lille rund fordybning i en strandklippe, hvor bjærgfugle yngle eller sidde* (især lomvien og alliken). Flt. eygur (digt. også eygu og eygun).

eygleiða [æiglaija, æg-] (dd), udso., *følge (en, noget) med øjnene.*

eygnalok [æignaloɔk, ægna-], ik., *øjelåg.*

eygsjón [æiksɔun, æk-], huk., *øjesyn, syn, sigte,* hava í (missa úr) e., *have i (tabe af) sigte;* báturin hvarv úr e. (*forsvandt for øjet*) FA. 339, 21.

eyka [æiᶜka] (að), udso., *øge, forøge, formere;* e. (nakað) til, *lægge til, tilføje.* eykast, *forøges, tiltage.*

eyknevni [æᶜknævnı, æk-], ik., *øgenavn.*

eymka [æᵑᵍka] (að), udso., *ynke, beklage;* e. seg, *klage sig, jamre sig.*

eymliga [æimlia], bio., *ynkeligt.*

eymur [æimʊr], to., 1) *elendig, ussel,* e. er maður,ið agn sparir FA. 315, 24. 2) *øm, ømtålig, ømskindet.* 3) *øm, kærlig,* mong er konan eym SK. 36, 237.

eyrur [æirʊr], hak., *grov sand, grus.*

eyrvika [æirvika, ær-], huk., *jord i udmarken, blandet med grov sand eller småsten og stående under vand, fugtig, sumpet lerjord;* dernæst også *fugtig, sumpet muldjord (lavtliggende).* eyrvikujörð. Flt. eyrvikur (*steder, hvor der er sumpet ler- eller muldjord*).

eyrvikukynur [æirvikʊtʃınʊr], to, *som har* eller *som indeholder sumpet jord,* mest i ik., eyrvikukynt: hvar ikki eyrvikukynt var, *hvor der ikke fandtes sumpet jord* (ler- eller muldjord) FA. 422, 1.

eysrúm [æisrʊum, æs-], ik., *øserum i båden* (imellem de to bageste rotofter).

eystan [æstan], bio, *østfra;* vindurin er e., *vinden er østlig;* e. fyri (SK. 17, 15) og fyri e. (SK. 56, 226), fho. med gf. og bio., *østenfor, øst for;* fyri e., *i øst* FA. 322, 20; (som navneo.) í e., *i øst, mod øst* FA. 39, 18. e. eftir, sé eftir.

eystanduni [æstandūnı], hak., *torden fra øst* SK. 102, 11.

eystantil [æstantīl], bio., *på den østlige side, mod øst* SK. 5, 27.

eystari [æstarı], **eystastur** [æstastʊr], højere og højeste grad af eystur, *østligere, østligst.*

eystfall [æs(t)fadl], ik., *østfald, den strøm, der i de færøske fjorde løber i østlig retning.*

Digitized by Google

eystur [æistór, æstór], hak. og ik., 1) hak., *øsen, øsning*, sita í eystri, *sidde og øse (vandet ud af båden)*. 2) ik., *øserum i båd* (= eysrúm), tveitti (*slængte*) hann hann í eystrið inn FA. 291, 2, også (hvilket synes det oprindeligste) brugt = soga ɔ: *kølsvin i bunden af båd, hvor det vand samler sig, som øses ud.*

eystur [æstór], ik., *øst, den østlige himmelegn;* í eystri, *i øst*. í eystur, *mod øst.*

eystur [æstór], bio., *øster, østerpå, mod øst.* — eysturi: har eysturi, *dér østpå.*

eysturmáli [æstórmáli], hak., *sø, som fylder båden indtil randen;* fáa eysturmála, (om en båd) *blive ganske fuld af sø.*

F.

fáa [fáa] (fekk, fingu, fingið), udso., 1) *få, få fat i, fange.* 2) *få, opnå;* f. sær konu (mann), *tage sig en kone (mand) til ægte.* 3) forbundet med fort. tillægsf., *få udrettet, kunne, være i stand til*, við einari hond kundi hann ikki fáa teymin loystan (for: loyst teymin) av snørinum, *med én hånd kunde han ikke få løsnet fortømmen* (sé teymur) *fra snøren* FA. 335, 21 f., tey f. ikki drigið anda, *de få ikke draget, kunne ikke drage ånde* FA. 330, 26, bátur fær ikki staðið undir berginum, *båd kan ikke stå under bjærgvæggen* FA. 339, 28. 4) *få, modtage.* 5) *få, møde, blive udsat for*, f. regn. 6) *skaffe, bringe, skaffe til veje.* 7) f. e-m nakað, *levere, fly en noget;* f. til handar, sé hond. — f. ein aftur, *indhente en i løb, indhente en* FA. 364, 13. f. í (ein), f. aftur í, *få fat i*, jf. f. fatur í. f. til, *tilvejebringe*, seint manst tú, Hjördis, f. til tey ráð SK. 4, 12. — fáast, *fås, skaffes; findes, gives.* fáast við ein, *give sig af med en*, fáast við nakað, *sysle med, befatte sig med noget* FA. 315, 5.

faðir [fæajır], hak., *fader.* Flt. fedrar (feður, feðir) sjælden brugt. Mere gængs er pápi.

faðirbróðir [fæajırbrouır], hak., *farbroder.*

faðirsnavn [fæjırsnavn], ik., *fadernavn.*

faðir-vár [fæajır-váar], ik., *fadervor.*

fagna [fagna] (að), udso. med hf., 1) *modtage venligt, gæstfrit.* 2) *modtage*, f. einum.

fagur [fæavór], to., *fager, skøn;* nu mest i poesi. Jf. vakur.

fagurliga [fæavórlīa], bio., *fagert, skønt.*

fagurligur [fæavórlīór], to., *fager, skøn at se til.* digt.

Digitized by Google

faldur [faldȯr], hak., 1) *fold, læg, kantning;* koma undan móður faldi, *fødes til verden.* 2) *hovedbedækning for kvinder* FK. 66, 52. Flt. faldir.

falkur [fa'lkȯr], hak., *falk;* digt. (i kvadene) også om en *hurtig hest* SK. 103, 30 og om et *hurtigsejlende skib.* Flt. falkar.

fálkur [fá'lkȯr], hak., = falkur; *hurtig hest* SK. 96, 50.

fall [fadl], ik., *fald.* Flt. föll og fall.

fall [fadl], fort. ent. af falla.

falla [fadla] (fall [og fell], fullu, fallin), udso., 1) *falde, falde ned;* f. í berginum, *falde, styrte ned og omkomme ved fuglefangst i et fuglebjærg.* 2) *falde, synke* (f. eks. om højvande [alm. fjara], også i overført betydn., f. eks. om mod); *aftage, sagtne, lægge sig,* streymurin fellur, *strømmen aftager i styrke,* «fallandi eystfall», sé under broddur; nú man ríman f., *nu lakker kvadet mod enden* SK. 91, 58; hann letur ikki sína røðu f., *han er fast i sin mening og forfægter den til det yderste.* 3) *falde bort, ophøre, forsvinde* (f. burtur). 4) *falde i kamp, blive dræbt.* 5) *falde eller gå i en vis retning* (egl. og overført); hon letur av tungu falla, *hun udbryder* SK. 44, 88. 6) *passe; behage, synes om,* spec. om smag (med hf.), tað fellur mær væl, *det smager mig vel, det synes jeg godt om.* — f. á, *overfalde, bemægtige sig,* ræðsla fell á tey ungu, *rædsel overfaldt de unge;* også „*anløbe*", *bedække med et lag rust eller mug,* tað er fallið á silvurið (også: silvurið er áfallið), *sølvet er anløbet,* tað er fallið á skerpukjøtið, *der har sat sig et muggent lag udenpå det vindtørrede kød.* f. frá, 1) *falde fra, svigte;* 2) *afgå ved døden, dø* FA. 105, 10. f. í fátt, sé fátt. f. væl (illa) í lag, *gå godt, lykkes vel* (hjá e-m, *for en*), jf. bera í lag. f. (niður) í óvit, *besvime.* f. niður, *holde op, slutte, bryde af* FA. 51, 6 (mest i kvadene upers. om at slutte eller afbryde en sang). f. við: tað fellur mær væl (illa) við, *jeg synes godt (ilde) derom.* — fallast á nakað, *bifalde noget, give sit samtykke til noget.*

falligur [fadlijȯr], to., *skøn, vakker.* sjæld og digt. Jf. fagurligur.

fallkomin [fa'lkoemin], to., *som står for fald.*

fallstykki [fa'lstitši], ik., *løst brædt, som sættes imellem to lofttværbjælker* (sé biti) *i et værelse i det ålne rum fra „oversylden"* (*en af de øverste hoved- el. bærebjælker,*

Digitized by Google

der forbinde stolperne i en bygning, sé syll) *op til loftet, da bjælkerne i almindelighed ikke falses* (kneppast) *helt ned i oversylden.*

fals [fa'ls], ik., *falskhed, svig*, ofta býr f. undir fríðum skinni FA. 315. 28.

falsari [fa'lsarı], hak., *falsk og svigefuld person, bedrager* FK. 6, 35. Flt. falsarir.

falskleysur [fa'lsklæisór], to,. *uden svig, ærlig.*

falssnóta [fa'lsnɔuta], huk, *falsk kvinde* SK. 31, 169. Jf. snót og snóta.

falur [fæalór], to., *fal, tilfals, som kan købes*, viltú keypa tað væna vív, vit hava falt at selja FA. 97, 20; til fals, *tilfals* FA. 201, 5.

fámentur [fáamæ'ntór], to., *fåmændt, fåtallig, ikke mandstærk*, modsat fjölmentur.

famna [famna] (að), udso., = favna (ellers fevna). Jf. fagna.

fang [fæŋg], ik., *favn (rummet imellem de to favnende arme)*, også *rummet imellem de omsluttende lår; skød;* sita í fangi, *sidde på skødet.*

fanga [fæŋga] (að), udso., 1) *fange, gribe.* 2) (mest i poesi) *få; opnå; skaffe* (= fáa); hann fangaði helsótt stríða FK. 74, l. 2 f. n.

fangi [fæńdżı], hak., *fange.* Flt. fangar.

fángur [fáŋgór], hak., sé fongur.

fani [fæanı], hak., *djævel;* fanin, *fanden.*

fann [fann], huk., *snedrive* FA. 24, 26; digt. for fonn.

fantabú [fa'ntabúu], ik., *dårligt, letfærdigt bo eller hus?* FA. 214, 10. Usikkert ord.

fányti [faanıtı], hak., 1) *tosse.* 2) som to., hin fányti, *fanden* (egl. *den lidet nyttige*).

fányti [fáanıtı], sé det foreg. ord; sá hin fányti FA. 79, 16.

far [fæar], ik., 1) *færd, gang.* 2) *vej, spor.* 3) *befordring til søs, overfart* FK. 3, 4. 4) *fartøj, båd* (i sammensætninger som: tíggjumanna —, áttamannafar o. l.).

far [fæar], ik., *agtpågivenhed, opmærksomhed, eftertanke*, geva sær f. um, *give agt på, være opmærksom på.* Egl. vistnok samme ord som det foreg.

***fár** [fáar], ik., *hidsighed, vrede* FA. 182, 25; *ondskab* SK. 30, 162.

fara [fæara] (fór, fóru, farið), udso., 1) *bevæge sig, fare, gå* (både egl. og overført); f. upp á tjólegg og detta niður á langlegg, *begynde på noget stort, som man ikke*

Digitized by Google

kan magte (egl. *rejse sig op på lårbenet og falde ned på skanken*, alm. brugt om kalven) FA. 318, 31; tá ið ðlið fer inn, fer vitið út, *når øllet går ind, går forstanden ud* FA. 321, 22; eingin fer undan lagnuni, *ingen undgår* (*undflyr*) *sin skæbne* FA. 317, 27; — *lata orðum f., *udbryde* SK. 36, 228. 2) *drage, rejse, gå eller begive sig et sted hen*, f. burtur að biðja, *drage ud at bejle* FA. 298, 7, ellers alm. f. út at biðja, *drage ud at betle, tigge;* drongurin fór fyri prest og degn, *drengen gik til* eller *fremstillede sig for præst og degn* FA. 295, 17; (med gf. af ord, som betegne færd, rejse, vej) f. sín veg, f. sín kós (*drage sin vej*) FA. 312, 22, også uregelmæssigt styrende «hoyggj», i udtr.: fara hoyggj (el. blot: fara), rettere: f. um hoyggj, *vende hø;* — f. illa, *drage* el. *komme afsted på en dårlig måde.* — f. á flog, sé flog. 3) *gå bort, forsvinde, tilintetgøres* (sé farast); *briste*, f. sundur. 5) *gå, forløbe på en vis måde, falde ud* FA. 177, 5. 6) *befinde sig i en vis tilstand*, eingin fer væl av tí, at annar fer illa, *ingen har det godt* eller *nyder fordel, fordi det går en anden ilde* FA. 314, 4; farið nú væl í harrans frið, *lever nu vel i herrens fred* FA. 297, 22 (her brugt om den bortdragendes hilsen til de tilbageblivende). 7) fara med efterfølgende navnef. med at, a) *give sig til at, begynde at*, tað (barnið) fór tá so sárt at gráta, *det (barnet) gav sig da til at græde så bitterlig* FA. 332, 29, tað var farið at kreyma, *sneen var begyndt at tø op, der var indtrådt tøbrud* FA. 452, 3, b) *komme til at, måtte*, annar fór at falla, *den ene måtte falde*, c) ofte blot omskrivende: tað man so f. at vera, *det er nok således*, til tess eri eg higar komin at f. at biðja mær vív FA. 306, 34. — f. aftur, 1) *gå tilbage;* 2) *aftage* (i kræfter), *tabe sig;* 3) *vove pånyt.* f. at, *bære sig ad.* f. eftir (e-m) 1) *gå for at hente;* 2) *tro, lide på.* f. fram, *gå frem på en vis måde*, *við tað fór hann fram, *sådan var hans fremgangsmåde, hans adfærd* FA. 67, 18. f. fyri bakka, sé bakki. f. í (klæðini), 1) *iføre sig* (*klæderne*), f. í brynju SK. 78, 47; 2) *klæde sig på* (jf. lata seg í). f. niður, *gå i seng* FA. 408, 33, også: f. niður undir FA. 396, 34. f. sundur, *gå itu.* f. til neyta(r), *gå ud at malke køerne, som gå på græs i udmarken.* f. um, 1) f. um ein, a) *gå, fare o. l. forbi en* FA 330, 13, b) *omgås ret*, far um trúgvan og ótrúgvan, *søg at omgås den tro og den utro på rette måde;* 2) f. um = f. fram, fór

Digitized by Google

ikki um við fári FK. 41, 26. f. undir at bera, *tage en byrde på nakken eller skuldrene* (f. undir byrðuna), *tage fat på at bære* (spec. om hø) FA. 427, 28; f. undir kúnna, (om malkepigen) *gå hen at malke koen.* f. upp, *stå op* (*af sengen*). f. úr (klæðunum), *affære sig* (*klæderne*); *klæde sig af* (jf. lata seg úr); f. úr um føturnar, *tage fodtøjet af* FA. 407, 30. f. væl (illa) við e-m, *behandle en godt* (*ilde*); *tú far ikki við so hátt, *gå ikke så højrøstet til værks, vær ikke så højrøstet* FA. 212, 8. — farast: 1) e-m ferst væl (illa), *det går en godt* (*ilde*). 2) *tilintetgøres, gå til grunde* (hyppigst forfarast). 3) trúgvur og ótrúgvur farast, *tro og utro ere blandede* (*gå i flæng*) *mellem hverandre* FA. 320, 29. — nut. tillægsf. farandi, 1) *farende, dragende;* 2) *farbar, fremkommelig;* tað er ikki farandi, *det er ikke vejr* (eller *omstændigheder*) *til at tage afsted i, vejen er ikke fremkommelig;* um tað ikki var farandi FA. 412, 30 f. — fort. tillægsf. farin, 1) *faren, dragen.* 2) *stedt,* illa farin, *ilde stedt.* 3) *ødelagt; borte.*

farg [farg]. ik., *tung vægt, som lægges på noget for at presse det sammen; presse;* undir fargi, *i presse.* — fargafiskur, *fisk, som tørres væsenlig ved at presses i stabler med brædder og sten som overlag.*

farga [farga] (að), udso., *farve.*

farmaskip [farmaśīp], ik., *skib med ladning, handelsskib.*

farmur [farmȯr], hak., *byrde; ladning.* Flt. farmar.

fartur [fa'rtȯr], hak., *fart.*

fast [fast], bio., *fast, kraftigt, stærkt.*

fast [fast], bo., *skønt, omendskønt.* Bedre tóat (hóast).

fasta [fasta] (að), udso., *faste, afholde sig fra mad:* nut. tillægsf. fastandi, *fastende, som intet har spist.*

fastliga [fastlia], bio., *fast, kraftigt, stærkt* SK. 11, 84.

fastnaðarorð [fastnaðr] = fastnarorð.

fastnarband [fastnarband], ik., *trolovelsesbånd, trolovelse.*

fastnarorð [fastnaroər], ik., *fæstensord, trolovelsesord.*

fastur [fastȯr], to., *fast, ubevægelig;* f. í e-m, *stikkende eller hængende fast i noget; standhaftig.* 2) *fast, pålidelig, sikker.* 3) *bunden, ufri.*

fatla [fatla] (að), udso., *binde* el. *vikle bånd* (fetil) *om,* spec. *binde bånd om en bylt* (til at bære på ryggen).

fátt [fa't]: falla í f., sé fáur.

fattast [fa'tast] (að), udso. (pers. og upers.), *mangle, fattes,* mær fattast nakað (nf. el. gf.); jf. vanta og skorta.

Digitized by Google

fattur [fa'tör], to., *krummet* el. *bøjet tilbage, indbøjet i ryggen, svejrygget;* ennið hevur hann fatt (*tilbagebøjet, knejsende pande*) FA. 30, 13.

fatur [fæatör], i udtrykkene: fáa (taka) f. á e-m eller ein, fáa f. í ein, hava f. á (í) e-m, *få, have, tage fat på en.* jf. no. fat (*greb, håndtag*).

fátøkur [fåatakör], to., *fattig.*

fátøkur [fåatøekör], to., = fátækur; ilt er at vera tykkin og f. FA. 320, 25.

fáur [fåavör], to., 1) *ringe i antal, få* (= flt. fáir); fáur kann eitt barn at eiga, *kun få forstå at eje et barn* FA. 315, 21; ik. fátt, a) *lidet, lidt,* fátt verði tær á vási, *kun lidet besvær skal du få* SK. 28, 135; b) *få* (= fáir), fátt er sum faðir, einki sum móðir FA. 318, 27; *få ting,* fátt er betri (verri) enn á orði haft, *få ting ere bedre* (*værre*) *end der fortælles* FA. 315, 10. 2) *fåmælt, ordknap* FK. 29, 1; (upers.) vera fátt um ein, *være ordknap* el. *modfalden;* — falla í fátt, *blive tavs og ilde tilmode, miste modet* FA. 415, 2; *blive stum af forundring, falde i dyb forundring.* — flt. fáir, *få.*

fávitska [fåavıska], huk., *enfoldighed;* fávitskutur, *enfoldig.*

favna [favna] (að), udso., *favne, omfavne.* Også fevna.

favnur [favnör], hak., 1) *favn, rummet imellem de udstrakte arme;* 2) *favn som længdemål.* Flt. favnar.

fedgar [fæggar], hak. flt., 1) *fader og søn,* også *bedstefader, fader og søn* tilsammen eller to af dem. 2) *to, som altid følges ad, to, som holde sammen i tykt og tyndt.*

fegin [feejın], 1) to., *glad, fornøjet,* f. um nakað, *fornøjet over noget.* 2) bio., *gærne,* fegin vildu teir FA. 399, 3.

fegna [fægna] (að), udso., 1) *glæde, fornøje.* 2) *blive glad eller fornøjet,* = fegnast, tekur nú fljóðið at fegna FA. 32, 5; ellers alm.: fegnast.

feigd [faigd], huk., *nærforestående død,* feigdin dregur mannin FA. 315, 31.

feigmaður [faimæavör], hak., *mand, som er dødsens,* hetta var ikki feigmans róp, eg hoyrdi á hesum bragdi, *det råb, jeg hørte i dette øjeblik, kom ikke fra en dødsens* FK. 81, 84.

feigarmaður [faijarmæavör], hak, = feigmaður.

feigur [faijör], to, *dødsens, hvis død er nærforestående;* også *viet til undergang,* lótu byggja ein feigan knörr FK. 131, 3.

Digitized by Google

feimin [faimɪn], to., *sammenhængende, klæbrig, fast* (om sne, mel o. l.).
feitikúgv [faiˈtɪkɪgv], huk, *fedeko.*
feituneyt [faiˈtònæiˈt]. ik. flt., *fedekvæg.*
feitur [faiˈtòr], to., *fed.*
felag [feelæa], ik., 1) *fællig, fællesskab, sameje.* 2) *forening, forbund.* binda f., sé binda; vera í felagi, *stå sammen, være i kompagni* FA. 450, 16. Flt felög.
felagstriðjungur [feelastrījɪŋgór], hak., *tredjeparten i et fællig.*
feldur [fældór], hak., 1) *kappe, overkappe.* 2) *pels, skind;* verɪn tín frosin feld FK. 135, 49. Flt. feldir.
fella [fædla] (ld), udso., 1) *fælde, nedlægge,* f. niður SK 48, 134. f. av, *slutte en strømpe* (jf. læsa av). 2) *fælde, indfælde* (f. eks. en fjæl ind i en anden).
felli [fædlɪ], ik., *ødelæggelse på fårene, stor ˋdødelighed blandt fårene* (især på grund af vinterens strænghed), f. hevur verið á seyðinum, *fårene ere omkomne i massevis.*
fen [feen], ik., *dyb sump, ufremkommeligt morads.* Flt. fen.
ferð [feer], huk., 1) *færd, rejse.* 2) *rejsende følge, ekspedition.* 3) *bevægelse, adfærd* (jf. framferð, viðferð). 4) *fart.* 5) *gang, skifte,* aðru ferð, *anden gang,* tvær ferðir, *to gange* (jf. reisa), eina ferðina, *engang* FA. 332, 8. — koma í f. við ein, *komme i kast med en* FA. 292, 9. vera á f., *være på færde, (i gang)* FA. 332, 25. Flt. ferðir.
ferðamikil [feeramītšɪl], to., *hurtig på grund af stærk travlhed* (med bibetydn. af megen løben frem og tilbage), *ilsom* FA. 395, 7.
ferðast [feerast] (að), udso., *færdes, rejse, være på rejse.*
ferfættur [fæˈrfōˈtòr], to., *firfødet.*
fermenningur [færmɪnɪŋgór], *slægtning i fjerde led.* Flt. fermenningar.
feskmatur [fæskmæatór], hak., *fersk mad* (fisk el. kød).
festa [fæsta] (st), udso., 1) *fæste, gøre fast;* f. (oyggj) í botn, *fæste (ø) til havbunden* FA. 352, 26. 2) *fæste, sikre, tilsikre.* 3) *fæste til giftermål, trolove.* 4) uegl. (i poesi) og med ef., f. hallar, *komme til slottet, til hjemmet.* — f. í (nakað), (om ild) *fænge i, antænde;* f. sær (med underforstået: eld) í pípu, *tænde sin pibe.* — festast, *fæste sig.*
festarmaður [fæstarmæavór], hak., *fæstemand.*
festarmoyggj [fæstarmåd'dž], huk., *fæstemø.*
festi [fæstɪ], ik., *tov, bånd* (hvormed noget fastbindes). Flt. festir.

Digitized by Google

festnarband [fæstnarband], ik., = fastnarband.
festnarorð [fæstnaroər], ik., = fastnarorð.
fet [feət], ik., 1) *fjed, skridt.* 2) (sjæld.) *skridt* el. *fod som mål,* også feti: tað var favn og feti mest SK. 73, 37. Flt. fet.
feta [feəta] (að), udso., *skridte, skridte ud.*
feti [feəti], hak., *fed, del af en haspe.* Flt. fetar. Også fet, ik.
fetil [feətil], hak., *bånd, rem, til at bære noget i* (spec. over skuldrene el. hovedet). Flt. fatlar og fetlar.
fetta [fæ˙ta] (tt), udso., *bøje tilbage opad;* f. sær, *strække sig, skyde brystet frem og ryggen ind, bryste sig* FA. 300, 19.
fevna [fævna] (nd), udso., *favne.*
fíandi [foijandi], hak., *fjende* FA. 303, 35. I daglig tale alm. fíggindi [foďdzindi].
fíggja [foďdža] (að), udso., *hade.*
fíggjar [foďdžar], ef. af fæ.
fikta [fikta] (að), udso., *fægte, kæmpe;* fiktast = fikta.
fílabein [foilabain], ik., *elfenben.*
fimm [fimm], talo., *fem.*
fimtan [fi˙mtan], talo., *femten.*
fimti [fi˙mti], talo., *halvtreds.* Nu alm.: hálvtrýsinstjúgu.
fimur [fímór], to., *behændig, snar i sine bevægelser,* f. á fótunum, *rask og let til bens* SK. 52, 173 (= fótfimur).
fingur [fingór], hak., *finger.* Flt. fingrar.
fingurgull [fingórgodl], ik., *guldring, fingerring af guld.*
finna [finna] (fann, funnu, funnið), udso., 1) *opsøge, (søge at) finde;* f. ein á máli, *opsøge en for at få ham i tale, besøge en* SK. 88, 31, alm.: f. ein til máls; 2) *finde, støde på, træffe;* 3) *opfinde* (nu alm. erstattet af finna upp el. uppfinna); 4) *mærke, fornemme,* hann læt ikki á sær f., *han lod sig ikke mærke med noget* SK. 98, 77. — f. á (uppá), *finde, støde på,* finnur uppá, hvar ið Sjúrður liggur FA. 64, 87; f. (nakað) til, *opfinde* el. *anføre noget som grund.* — finnast, *findes, træffes, mødes;* finnast at e-m, *udsætte på noget, dadle, laste;* finnast um: e-m finnst mikið (lítið) [også: væl, illa] um nakað, *en synes godt* (*ilde*) *om noget.*
finningarbátur [finningarbåatór], hak., *båd, som først kommer til en flok grindehvaler og til belønning får den bedste hval, når flokken er dræbt.*
finningarmaður [finningarmæavór], hak., *mand, som* (på land eller i båd) *først ser en flok grindehvaler;* flt. finningarmenn, *mandskab på* finningarbátur.

Digitized by Google

finskur [fi'nskòr], to., *finsk.*
fínur [foinòr], to., *fin.*
fíra [foira] (rd), udso., 1) *fire, give løs*; 2) *give efter, vige.* — f. undir ein, 1) *drive en frem, skynde på en*, 3) *støde til en, skubbe en* (også: f. ein).
firnast [firnast] (að), udso., *undsélig holde sig tilbage, være undsélig.*
firndarríkur [findarroi'kòr], to., *umådelig rig.*
firra [firra] (að), udso. (med hf.), 1) *fjærne, bortfjærne;* tá firraði hann sínum lívi, *da frelste han sit liv ved flugt* SK. 128, 94. 2) *hindre, forebygge.* — firrast, firrast undan, *flygte, flygte bort.*
fiska [fiska] (að), udso., *fiske.*
fiskabein [fiskabain], ik., *fiskeben.*
fiskahjallur [fiskatšadlòr], hak., *tremmehus, hvori fisk vindtørres.*
fiskatorva [fiskatårva], huk., *fiskestime.* Jf. torva.
fiskiklakkur [fistšikla'kòr], hak., *fiskegrund, banke* el. *grund i søen, hvor fisk samler sig.*
fiskikrókur [fistšikrou'kòr], hak., *fiskekrog.*
fiskiskapur [fistšiskæapòr], hak., *fiskeri* (= fiski, ik.).
fita [fita] (að), udso., *fede.*
fit [fit], huk., (*lav, fugtig*) *eng.* Flt. fitjar.
fitja, fita [fitša, fita], huk., *lalle, lab på en sælkund*, også spec. *baglalle.* En sideform er fitjing (fram- og afturfitjing). Flt. fitjur, fitur (fitjingar). Jf. lálla.
fitna [fitna] (að), udso., *blive fed.*
fittur [fi'tòr], to., 1) *bekvem, duelig*, f. til nakað. 2) *net, vakker.* Lig engelsk: fit.
fjaðraleysur [fjæaralæi'sòr], to., *uden fjer.*
fjaðurskotin [fjæavòrskoetin], to., 1) *som har fældet sine fjedre.* 2) *nedslået, bedrøvet.*
fjala [fjæala] (*fjól, fjaldi, *fjalið, fjalt), udso., *fjæle, skjule;* f. um kúgv (kú), *gemme og opføde en ko* SK. 72, 18.
fjálga [fjålga] (að), 1) *varme, lune.* 2) *hæge, pleje* (f. um). 3) *sætte i net og hyggelig stand, pudse op* (f. um), f. um hús. Også fjálva.
fjálgur [fjålgòr], to., *varm og lun*, f. mundi hann liggja, *varmt og blødt lå han* FA. 305, 18; f. er móður andi FA. 318, 25.
fjall [fjadl], ik., *fjæld, bjærg.* Flt. fjöll.
fjallakavi [fjadlakæavi], hak., *fjældsne, sne på fjældene.*
fjallatindur [fjadlatindòr], hak., *fjældtind.*
fjallatussi [fjadlatossi], hak., *fjældturse.*

Digitized by Google

fjallgonga [fjalgáŋga], huk., *handlingen at drive fårene fra fjældet til fårefolden:* om foråret for at få ulden af dem og om høsten for at slagte dem.

fjalllýsi [fjalloiˈsi], ik., *klart vejr at drage til fjælds i* (ved fjallgonga).

fjallmaður [fjalmæavòr], hak., *mand, der går til fjælds efter får.*

fjallstavur [fjaˈlstæavòr], hak., *fjældstav, lang og forneden jærnbeslået samt med pig forsynet stav.*

fjáltur [fjáˈltòr], ik., *rysten, skælven;* fjáltra, *ryste, skælve.*

fjálva [fjálva] (að), udso., = fjálga.

fjara [fjæara] (að), udso.. (om søen) *ebbe, blive ebbe,* hann fjarar sjógvin el. hann fjarar, *det ebber, søen falder.*

fjarskotin [fjaˈrskoetin], to., 1) *afsondret, langt borte.* 2) *fraværende.* 3) *bortstødt, forskudt;* ein f. ravnur, *et skumpelskud.*

fjendi [fjændi], hak.: fjendin, *fanden* FA. 371, 19; også fjandin. Jf. fani, fányti.

fjóna [fjòuna] (að), udso., *hade.* Jf. fíggja.

fjórði [fjòuri], ordenstal, *fjerde.*

fjórðingsvegur, fjórðungsvegur [fjòuriŋgsveòvòr], hak., *fjerdingvej.*

fjórðingur, fjórðungur [fjòuriŋgòr], hak., 1) *fjerdedel, fjerding.* 2) *fjerdingvej.* Flt. fjórðungar.

fjós [fjòus], huk, *aflangt stykke sælhundespæk, del* el. *part af en i (ti) stykker skåren sæl; stykke af* aldansfiskur (se dette ord) FK. 124, 45; — alt ein fjósin, *alt af én slægt* el. *art, alt samme slags.* Flt. fjósir og fjósar.

fjós [fjòus], ik., *fjøs, kostald.*

fjósdyr [fjòuˈsdir], huk. flt., *fjøsdør, stalddør.*

fjóskona [fjòuˈskoena], huk., *kone, som røgter kvæget i stalden.*

fjúrtan [fjòˈrtan], talo., *fjorten.*

fjöður [fjøevòr], huk., 1) *fjeder.* 2) *blad på spyd* el. *økse.* Flt. fjaðrar.

fjöld [fjöld], huk., *mængde, stor skare;* fjöldin, *størsteparten, de fleste.*

fjölmentur [fjölmæˈntòr], to, *mandstærk, med mange folk.*

***fjör** [fjøer], ik, *liv;* fjör mítt! udråbso. (udtrykkende utålmodighed el. vrede) FA. 353, 33.

fjör [fjøer], i udtr.: í fjör, *ifjor, forrige år.*

fjöra [fjøera], huk., 1) *ebbe, lavvande.* 2) *forstrand, „fjære“* o: *den del af stranden, som er tør ved ebbe, men overskylles af flodvandet.*

fjörður [fjøeròr], hak., *fjord.* Flt. firðir.

Digitized by Google

fjöruslættur [fjœróslaˈtör], to., *fladstrandet, hvor der er flad forstrand*, mest brugt i ik., fjöruslætt, ikki er fjöruslætt í Gásadali, *ikke er der nogen flad forstrand i G.* FA. 339, 26.

fjöruti [fjœrótı], talo., *fyrretyve.*

fjötur [fjœtör], ik. og huk., *lænke, fangejærn.* Flt. fjötur (ik.) og fjötrar (huk.).

flái [fláajı], hak., *større, i søen udskydende, landfast helle (flad sten), som overskylles af flod eller brænding.* Flt. fláar.

fláir [fláajır], flt. af flógv.

flag [flæa], ik., *græstørv.* Flt. flög.

flagd [flagd], ik. og huk., *jættekvinde* FA. 33, 1; nu alm. om en *ond kvinde.* Flt. flögd, flagd.

flagdaskáli [flagdaskåalı], hak., *troldkvindestue, troldkvindebolig* FK. 122, 22.

flagsa [flaksa] (að), udso., *slå med vingerne; flagre.*

flagtorva [flæatårva], huk., *græstørvrude, stykke græstørv.*

flagvelta [flæavæˈlta], udso., (ved jorddyrkning) *afskrælle græstørven og lægge den omvendt over gødningen.* Jf. velta.

flaki [flæatı], hak., 1) *løsrevet stykke, vrag, som flyder på søen;* 2) *lille tømmerflåde;* 3) *flage af sammenslåede fjæle*, Ragnar legði skip undir flaka (for at dække ladningen) SK. 69, 18. Flt. flakar.

flakka [flaˈka] (að), udso., *flakke, vanke om.*

flekja [flæetša] (flakti), udso., *flække; afrive.*

fles [flees], huk., *skær, flad klippe i søen* (ragende op i el. lidt op over vandskorpen). Flt. flesjar.

flestallir [flæstadlır], to. flt., *de allerfleste;* ik. ent. flestalt (som bio.): flestalt er hann av gívrum treystur, *han er stærk i de allerfleste trolddomskunster* FK. 63, 17.

fletta [flæˈta] (tt), udso., *flå, tage skindet af;* f. upp um seg, (om kvindfolk) *blotte sig, tage skørterne op.*

fleyga [flæija] (að), udso., *fange fugle i luften med fleygustong (stang med net på til fuglefangst).* Jf. fygla.

fleygustong [flæijóstaŋg], huk., *stang med net på til at fange fugle med.*

fleytagjald [flæiˈtadžald], ik., *betaling med fleytir;* nú fekkst tú løn fyri fleytagjaldið, *nu fik du løn for den tynde, dårlige mælk, du har trakteret mig med* FA. 362, 5.

fleytir [flæiˈtır], huk. flt., *mælk med osteløbe, som bliver rørt el. pisket til skum med* tiril (sé tiril) *lig flødeskum.*

Digitized by Google

flikki [flí'tši], ik., *skinke, flæskeside.* Flt. flikkir.
flís [flois], huk., 1) *skive;* breyðflís, *stykke brød.* 2) *splint, træsplint.* Flt. flísir.
flísa [floisa] (að), udso., *skære i skiver.*
fljóð [fljɔu], ik., *kvinde* (mest i kvadene). Ofte (især udenfor Norderødial.) i formen flóð. Flt. fljóð, flóð.
fljótur [fljɔu'tʊr], to., *hurtig til bens;* også alm. flótur.
fljúgva [fljʉgva] (fleyg, flugu, flogið), udso., *flyve;* også *ile, løbe hastigt.* Alm. også formen flúgva [flʉgva], i det mindste udenfor Norderødial.
flóð [flɔu], huk., 1) *flod, højvande* (modsat fjöra). 2) *voldsom regn, skylle.*
flóð [flɔu], ik., = fljóð.
flóðarsteinur [flɔuarstainʊr], hak., *sten yderst ved strandkanten og omskyllet af højvande.*
flog [floə], ik, 1) *flyven, flugt;* 2) *flyvende fart;* 3) *løben, sværmen.* — fara á f., *flyve op, afsted; sætte afsted i flyvende fart* FA. 418, 6.
flogdreki [floədreətši], hak., *flyvende drage.*
flogsa [flåksa] (að), udso., *rende om, føjte.* flogsa, huk., *tøjte.*
flógv [flægv], huk., 1) *vandret lag i en opstabling* (spec. *lag i en høstak*); 2) *en af de afdelinger (stabler), hvoraf en opstablet masse består* (f. eks. [stak af] tørv, saltfisk). Flt. fláir (og fleur).
flógvi [flægvɪ], hak., *munding af en fjord imellem to ser; fortsættelse af et sund, som udvider sig mod havet.* Flt. flógvar.
flógvur [flægvʊr], to., *lunken;* flóna (að). *blive lunken* el. *varm.*
flokksmaður [flåksmæavʊr], hak., *stimand, ransmand* (som medlem af en stimandsflok el. bande betragtet).
flokkur [flá'kʊr], hak., *flok.* Flt. flokkar.
flongja [flåŋ'dža] (gd), udso., *piske, prygle,* nu mest i spec. betydn. *prygle på bagen* Også fleingja.
flórur [flɔurʊr[, hak., *rende i en kostald til opsamling af møget og vandet fra kreaturerne, afløbsrende i en stald.* Flt. flórar.
flota [floəta] (að), udso., *få til at flyde, sætte ud på vandet* (helst om båd, fartøj).
flóta [flɔu'ta] (fleyt, flutu, flotið), udso., 1) *flyde på vand;* 2) *flyde, rinde;* f. í grát, *flyde hen i gråd, briste i gråd; være drivvåd;* 3) *være tilstede i overflødighed.* Også den ældre form fljóta bruges endnu, især i Norderødial., hvor den er fremherskende.

Digitized by Google

flotdreki [floetdreetši], hak., *drageskib.*
floti [floeti], hak., *flåde.* Flt. flotar.
flotna [flåtna] (að), udso., *komme op på vandfladen, flyde op.*
flotoyggj [floetåd'dž], huk., *flydende ø.*
flótur [flɔu'tór], to., sé fljótur.
***floy** [flåi], ik., *fartøj, skib.* digt.
floygdur [flågdór], to., *flyvefærdig, flyvedygtig.*
floyggja [flåd'dža] (gd), udso., *lade flyve; kaste, slænge.*
floyta [flåi'ta] (tt), udso., *lade flyde, sætte ud på vandet* (helst om mindre genstande i modsætning til flota).
fluga [flūa], huk., *flue.* Flt. flugur.
flúgva [flugva], udso., sé fljúgva.
flundra [flondra], huk., *flynder.* Flt. flundrur.
flundruagn [flondróagn], ik., *madding til flynder.*
flundrutak [flondrótæak], ik., *ryk i snøren for at hale en flynder, som har bidt på krogen, ind i båden.*
***flúr** [flùur], ik., *blomst (lilje)?* el. *fint hvedemel?* digt. brugt for at betegne en meget hvid farve, hvít var hon (hondin) sum f. FA 56, 10.
flúrur [flùurór], hak., *blindt skær, flad sten* el. *helle i søen tæt ved land.* Flt. flúrar.
flus [flūs], ik., 1) *frugtskal, skrælling.* 2) *skæl* (i hovedbunden).
flutningsmaður [flo'tnɪŋgsmæavór], hak., *mand, der befordrer en rejsende.*
fluttmaður [flo'tmæavór], hak., = flutningsmaður.
flýggja [flod'dža] (flýddi), udso., *fly, flygte,* f. undan e-m, *flygte for en,* f. undan, *undfly.* På Suderø er dette ord fortrængt af flytja (sé under flyta).
flýggja [flod'dža] (flýddi), udso., *fly, række, levere* (e-m nakað).
flykkjast [fli'tšast] (kt), udso., *flokkes, strømme sammen.*
flykrukavi [flikrókæavɪ], hak., *floksne, tøsne* (flykra, huk., *sneflok*).
flysa [flīsa] (flusti), udso., *afskalle, skrælle.*
flyta [flīta] (flutti), udso., 1) *flytte, transportere, bringe;* f. fram, *fremføre, fremsige,* også *kvæde, synge* FA. 93, 22; f. undir ein, *skynde på en.* 2) (uv.) *flytte, drage bort.* Også (sjældnere) flytja, der på Suderø (hvor det udtales: flidja) bruges i stedet for flýggja (*fly, flygte*).
flætta [fla'ta], huk., *flettet hårlok, fletning.* Flt. flættur.
flætta [fla'ta] (að), udso., *flette, sammenslynge;* f. sær, *flette sit hår;* — eingin kann f. við hann, *ingen kan komme til rette med ham,* i denne betydn. også flættast: tað flættast ikki við hann (honum el. hann kann ikki flættast við), *ham kan man ikke komme nogen vej med.*

Digitized by Google

fløa [flō̜a] (dd), udso., *dele lagvis; tage «fláir» (sé flógv) af en høstak* FA. 427, 3.

fløða [flō̜a] (dd), udso., 1) *blive flod, højvande; stige* (om havet), tá tók sjógvur at f. FK. 117, 70. 2) *lække stærkt.*

fløkja [fløetša], huk., 1) *urede;* 2) *forvikling, forvirring;* 3) *klammeri, strid.* Flt. fløkjur.

fløkja [fløetša] (kt), udso., *bringe i urede, forvikle;* fløkjast, *komme i urede, komme i ulave.*

flöska [flöska], huk, *flaske.* Flt. flöskur.

flöta [fløeta], huk., *slette, jævn mark.* Flt. flötur.

flöttur [flö tór], hak., *stykke jævn mark.* Flt. flöttar.

fóðra [fɔura] (að), udso., 1) *fodre.* 2) *fore* (tøj).

fóður [fɔuór], ik., 1) *foder.* 2) *for* (til klæder).

fok [fɔek], ik., 1) *fygen;* 2) *snefog; stærk vind* (*med sne*); 3) *hastig løben;* 4) *hastigt flyvende* el. *løbende dyr* (*menneske*) SK. 80, 1.

fold [fåld], huk., *jord* (*jorden*); á foldum, *på jorden* FA. 51, 9.

foli [fɔeli]. hak., *fole, ung hest.* Flt. folar.

fólk [fó'lk], ik., 1) *folk, skare mennesker;* 2) *stamme, folkeslag;* 3) *et steds beboere;* 4) undertiden også om et enkelt *menneske*, vera f., *være et ordenligt menneske* (hertil to. fólkaligur, *sømmelig; høflig, venlig*). — flt. fólk, *folk, mennesker*, også spec. om *familje* el. *ægtepar.*

fólkatal [fó'lkatæal]. ik., *folketal*

fongul [fåŋgól], hak., lig fongur (sé d. følg. ord)? el. måske *fiskeredskab*, tær goymið væl tygara fonglar (som rim på onglar) FK. 115, 57. Usikkert ord.

fongur [fåŋgór], hak., *fangst.*

fonn [fånn], huk., 1*) *sne* SK. 93, 11; 2) *snedrive.* Flt. fannir.

for [får], fho., = fyri. digt.

forbjóða [fårbjɔu·a], udso., *forbyde.*

forboð [får·boe], ik., *forbud.* Flt. forboð.

forða [foera] (að), udso. med hf., 1) *frelse, redde,* fátt kann feigum f., *få ting kunne redde den, som er dødsens* FA. 315, 29. 3) *hindre, forhindre, stanse* (f. e-m), f. e m nakað, *forhindre en i* (*fra*) *noget.*

forderva [fårdær·va] (að), udso., 1) *fordærve;* fordervast, *fordærves, gå til grunde.*

forðum [foeroŋ], bio., *fordum* FK. 23, 77; alm.: í forðum.

foreldur [fåræl·dór], ik. flt., *forældre.*

Digitized by Google

forganga [fârgæŋ·ga], udso, 1) *forgå, omkomme.* 2) *hengå* (om tiden).

forgera [fârdžee·ra], udso. med hf., 1) *forgøre, forhekse;* 2) *bringe af dage, rydde af vejen.*

forgyltur [fârdžɪl·tʊr], to., *forgyldt.*

forkoma [fârkoe·ma], udso. med hf, 1) *forkomme, kaste bort, spilde;* 2) *dræbe, bringe af dage,* f. sær, *tage livet af sig.* — forkomast, *fordærves, gå tabt.*

forkunnigur [fâ'r·konnijʊr], to., (helst om mad) *lækker og længselsfuldt attrået, men som man kun sjælden får;* hatta er forkunnigt hjá tær at fáa, *det dér er en lækkerbisken, som du sjælden får.*

***forlag** [fârlæa], ik., *skæbne* FK. 95, 3; flt. forlög = forlag, mongum eru forlög tung FA. 260, 8.

forláta [fârlâa·ta], udso.. 1), *forlade, opgive, drage bort fra.* 2) (med hf.) *forlade, tilgive.*

***forligur** [fârlijʊr], to., *skøn* SK. 88, 20. digt. Jf. fagurligur.

forlovilsismaður [fârloe·vɪlsɪsmæavʊr], hak., *forlover.*

forlögsmaður [fâr·lö(g)smæavʊr], hak., *mand, som råder for ens skæbne* SK. 93, 14.

formáa [fârmâ·a] (formátti og almindeligere formáddi). udso., *formå.*

formaður [fâr·mæavʊr], hak., *formand.*

formur [fârmʊr], hak., *form.* Flt. formar.

fornur [fâdnʊr], to., 1) *gammel, fra gamle dage, fordums.* 2) (om jord) *som længe har ligget udyrket,* tað forna í bønum FA. 391, 29; forni, hak., *længe udyrket jord.*

forsdyr [fâsdīr], hnh. flt., *forstuedør; forstue,* = forstova [fâstoeva].

forsjónari [fâ'r·šounarɪ], hak., *en, som drager omsorg for en anden; værge.* forsjón, huk., *forsyn, omsorg.*

forsvara [fârsvæa·ra], udso., *forsvare.* Bedre verja.

forsvörja [fârsvör·ja], udso., *forsværge, love at sky, fornægte under ed;* f. seg, *aflægge falsk ed.*

fortróta [fârtrou·ˈta], udso. (pers. og upers. med gf.), 1) *fortryde,* tað man meg nú f. FA. 309, 18; bedre angra, iðra seg um el. eftir. 2) *fortryde på (tage ilde op).*

forundra [fâron·dra], udso., *forundre.*

foruttan [fâro· tan], fho. med gf. og bio., *foruden.*

forvandla [fârvan·la] (að), udso., *forvandle.* Bedre broyta, umskapa; bregda sær í e-s líki, sé bregda.

forvist [fârvɪst·], bio., *forvist.*

forvitin [fâr·vītɪn], to., *nysgærrig.*

Digitized by Google

forvitnast [fár'vitnast] (að), udso., *være nysgærrig efter at erfare (høre eller se) noget, efterforske,* f. um nakað el. eftir nökrum, *udforske, udfritte om noget, søge at få kundskab om noget.*

forvitni [fár'vitnɪ], huk., *nysgærrighed.*

fossa [fåssa] (að), udso., *fosse, strømme som fos.*

fossur [fåssór], hak., *fos.* Flt. fossar.

fostbróðir [fås(t)brouɪr], hak., *fostbroder.*

fostra [fåstra], huk., *fostermoder;* også undert. om *fosterdatter.* Flt. fostrur.

fostra [fåstra] (að), udso., *fostre, opfostre* (f. upp).

fostri [fåstrɪ], hak., *fosterfader.* Flt. fostrar.

fosturdóttir [fåstórdó'tɪr], huk., *fosterdatter.*

fosturfaðir [fåstórfæajɪr], hak., *fosterfader* (= fostri)

fosturmóðir [fåstórmouɪr], huk., *fostermoder* (= fostra).

fostursonur [fåstórsoenór], hak., *fostersøn.*

fótablað [fou'tablæa], ik., *fodblad.*

fótamörur [fou'tameərór], hak., *uflækket slag på et slagtet får.*

fótaspor [fou'taspoər], ik., = fótspor.

fótfimur [fou'tfimór], to., *hurtig, let til bens.*

fótspor [fou'tspoər], ik., *fodspor.*

fótur [fou'tór], hak., *ganglem, ben* (omfattende fod, ben og lår); *fod; fodstykke; fod som mål.* — á feti, *i løb* (ellers i hf.: fóti); vera á fótum, *være på benene* Flt. fetur.

foykja [fái'tša] (kt), udso., *få til at fyge, sætte i fygende hastig bevægelse,* sum vindur foykir bárur FA. 31, 10; dernæst *drifte, rense korn fra avnerne.*

frá [fråa], fho. med hf., 1) (om sted) a) *fra, bort fra, i retning fra;* kan sættes bagefter det styrede ord: grátandi snúist Hjördís Sigmundi frá SK. 5, 22; b) *borte fra,* eg vildi ei frá minum harra sita SK. 106, 10. 2) (om tid) *fra (fra det tidspunkt),* frá tí degi, *fra den dag af;* jf. av. 3) *fra, fremfor, til forskel fra,* kennast frá öðrum; kennast frá, líkjast frá, sé nedf. 4) *om,* i udtryk som: frætta frá (e-m), *erfare om,* hoyra frá, *høre om,* siga frá, *fortælle om* (også absolut *sige til,* sig mær frá, *sig mig til*). 5) absolut. uden styrelse, *fra,* flúgva til og frá, hvörki var tá frá at taka ella við at leggja FK. 113, 27, kennast frá, *være særkendelig,* líkjast frá, *udmærke sig fremfor andre.*

fráfaringardagur [fråafæarɪŋgadæavór], hak., *rejsedag, sidste dag i det tidsrum, en bryllupsfest varer.*

Digitized by Google

frálíkur [frâaloĩ kór], to., *som udmærker sig fremfor andre, som overgår de fleste andre,* vera f., *høre til de ypperste;* styrende hf., enntá tóktist Brúsajökil f. öðrum monnum, *endnu da syntes B. at overgå andre mænd* FK. 92, 77.

fram [fram], bio., 1) *frem, fremad; forud* (på båd, skib); 2) *frem i tiden;* fram á dagin; hvussu er fram? *hvad er klokken?* 3) *frem, til et mål, til afgørelse,* koma fram, *nå land efter en lang, besværlig sørejse,* fáa nakað fram, *få noget sat igennem* (*fremmet*). 4) *frem, til syne.* 5) *frem,* i en del udtryk, som: koma fram á nakað, *tilfældig støde på noget;* bera (flyta) fram, *fremføre,* fara fram, *gå frem, handle,* siga fram, *fremsige,* o. fl. — Med fho.: fram fyri, framfyri (med gf.), *fremfor.* fram íhjá el. framíhjá [framòitšåa, frammitšåa], *udenom, stukket tilside (for ens egen mund). hemmeligt,* hava nakað framíhjá, *have noget uden om* el. *ved siden af noget andet* FA. 390, 15, fara (sær) so framíhjá, *drage så lønligt afsted* el. *til værks;* også i sammensætnn. som: framíhjásarbeiði [frammitšåsarbaiı], *udenomsarbejde.* fram um, *forbi* (om bevægelse), *hen foran;* fram um stokkin, *op af sengen.* fram við (med hf.), (*frem*) *langsmed;* við — fram (digt.) = fram við, við Júkagörðum fram SK. 21, 64.

***framandi** [fræamandı], to., = fremmandi.

frambein [frambain], ik., *forbén.*

frambera [frambeera], udso., *frembære* (for: bera fram).

framferð [fra'mfeər], huk., *fremfærd, opførsel.*

frami [fræamı], hak., 1) *forfremmelse.* 2) *ære, berømmelse.*

framístovubóndi [framòistoevòböndı], hak., *den bonde, som bor i gården* «frammi í stovu».

framman [framman], bio., *forfra* (også frammanífrá), *fortil, foran, på den forreste del* el. *side;* f. fyri, f. til, f. undan, sé frammanfyri, -til, -undan.

frammanfyri [frammanfīrı], fho. (med hf.) og bio., *foran;* frammanfor (digt.) FK. 22, 61.

frammantil [frammantīl], bio., *fortil.*

frammanundan [frammanondan], fho. med hf. og bio., *foran, i forvejen; førend, før;* dagin f., *dagen i forvejen,* (*på*) *den foregående dag.*

frammi [frammı], bio., 1) *fremme;* 2) *forude;* 3) *oven senge.*

framskógvur [fra'mskægvór], hak., *forpartiet af en sko, hvor* «framæsir» (*de huller i den øverste kant af skoen på fodbladet, hvorigennem tvingerne trækkes,* jf. æs) *sidde.*

Digitized by Google

framtíð [fraˈmtoi], huk., *fremtid.*
frásögn [fråasögn], huk., *beretning, fortælling, sagn.*
fregna [frægna] (að), udso., 1) *spørge, fritte* (f eftir e-m og um nakað); 2) *erfare, få at vide;* f. tíðindi(r), *spørge om nyt* el. *erfare nyt.* fregnast um nakað el. eftir nökrum, *spørge flittig efter noget, udforske, udfritte.*
frekur [freekör], to., 1) *begærlig, grådig, som kræver meget* (i sammensætninger som: töðufrekur, *som sluger* el. *kræver megen gødning,* mat-, átufrekur, *grådig*). 2) *hæftig, hård, voldsom,* frekt æl, *voldsom byge,* Dollar gjördist í tökum f. FK. 80, 78. 3) *fræk, ublu.*
frelsa [fræˈlsa] (st), udso, *frelse*
fremja [fræmja] (framdi), udso., 1) *forfremme.* 2) *fremme, fuldføre; øve, udøve,* fremja leik, *øve leg* SK. 32, 190.
fremmandi [fræmmandı], to., *fremmed;* også i formerne fremmindi, fremmandur, fremmindur, fremmundur. Almindeligere ókunnigur.
fremri [fræmrı], **fremstur** [fræˈmstör], to. i højere og højeste grad, *længer foran, forrest.*
frest [fræst], huk, *frist, opsættelse;* nu alm. froyst (el. freist).
fresta [fræsta] (að). udso. (med hf.), *opsætte, udsætte.* Nu alm. froysta (freista).
friðaligur [frījalıör], to., *fredelig.*
friðardýr [frījadoir], ik., *fredsommeligt menneske.*
friðarskip [frījašīp], ik., *fredeligt skib.*
fríðkast [froiˈkkast] (að), udso., *blive smuk.*
fridligur [frıdlijör], to., = friðaligur.
friðskjól [frıšoul], ik., *sted, hvor man kan være i fred, hvor man er sikker;* også friðskjólur (hak.): ongan torið tær friðskjólin vænta tygur av mær FA. 178, 32.
friður [frījör], hak., *fred, ro;* også undert. i flt. (friðir): dansum væl í friðum FK. 54, 1.
fríður [froijör], to., *smuk.*
fríggja[1] [froďdža] (að), udso., *frigøre, befri, frelse,* gud fríggi og frelsi (fría [froija]; fríur, to., *fri*).
fríggja[2] [froďdža] (að), udso., *fri, bejle.*
fríggjadagur [froďdžadæavör], hak., *fredag.*
fríggjarastavur [froďdžarastævör], hak., *frierstav.*
fríggjari [froďdžarı], hak., *frier.* Flt. fríggjarir.
frilla [frıdla], huk., *frille.*
frískur [froiˈskör], to., *frisk; rask.*
froða [froeva], huk., *fråde; skum.*

Digitized by Google

fróðskapur [frɔuᶜskæapór], hak., *kundskab, lærdom.*
fróður [frɔuór], to., *kundskabsrig, klog, vis.*
frosin [froesin], to., *frossen.*
frost [frást], ik., *frost.*
frostleki [frástleetɪ], hak., *læk, forårsaget af frost.*
fróur [frɔuór], to., *fro, glad.*
froyður [fráijór], hak., *skum, fråde.*
froysta [fráiᶜsta] (að), udso., 1) *forsøge, prøve*; 2) *friste, sætte på prøve.* Også den rigtigere form **freista** bruges.
frú, frúa [frúu, frúua], sé **frúgv**.
frúgv [frɪgv], huk., 1) *kvinde, frue,* spec. *hustru*; også i betydn. *fornem kvinde.* Nu ofte **frúa** i betydn. 1. 2) (i kvadene) = jomfrúgv. 3) *dronning i skakspil.* Flt. frúgvir. I tiltale bruges nu formen **frú**, som ellers er særlig digterisk.
frukt [frokt], huk., *frugt.* Flt. fruktir.
frukta [frokta] (að), udso., *frugte, nytte.*
fruntur [froᶜntór], hak., *pandehår.*
frúva [frúuva], sé **frúgv**.
frýggja [frodᶜdža] (dd), udso., (f. e-m) *bebrejde, forekaste en noget* (helst *manglen* el. *undladelsen af noget*), ættirnar tær tarftú ikki f. tær, *din ætteløshed, mangel på slægt, behøver du ikke at beklage dig over* FA. 87, 14.
frysta [frɪsta] (st), udso., 1) *fryse, være frostvejr*; hann (tað) frystir, *det er frostvejr*; 2) *fryse til*; tað frystir frost við træ, *trærne fryse til, frosten lægger sig over trærne* SK. 94, 25.
fræ [fræa], ik., *frø; sæd.*
frægur [fræavór], to., 1*) egl. *navnkundig, berømt,* dernæst og alm. *rask, tapper,* hvat er hann Sjúrður frægari enn aðrir kongsins sveinar? *hvori udmærker Sigurd sig fremfor* (*hvori er S taprere end*) *andre kongens svende?* SK. 17, 19. 2) *dygtig,* (*tilstrækkelig*) *duelig, god* (til noget), f. til nakað; *så pas rask* (efter sygdom). 3) *beredvillig, tjenstvillig,* ver so f., *gør mig den tjeneste, vær af den godhed.* — højere grad **frægari**, *dygtigere, noget bedre, lidt raskere* (om en syg), højste grad **frægastur**, *dygtigst; bedst* (*mindst dårlig*); frægari og frægastur ere alm. (undtagen i poesi) svagere end betri og bestur.
frænarormur [fræanarårmór], hak., *glinsende orm* el. *slange.*
frændi [frandɪ], hak., *frænde, slægtning.* Flt. frændur.
frænóttur [fræanɔ́tór], to., *broget.*

Digitized by Google

***frænur** [fræanór], to., *glinsende, skinnende.*
frætta [fra'ta] (tt), udso., 1*) *fritte, udspørge.* 2) *få kundskab om, erfare; få efterretninger;* f. frá e-m, *erfare, høre om en,* også *få efterretninger fra en;* f. til (e-s), *høre om,* hevur tú mína systir fest og eg ikki til tess frætt SK, 76, 24.
frøði [frøejı], ik., *digt, kvad.* Flt. frøðir.
***frøknur** [frøknór], to., *kæk, uforfærdet, modig.*
fuglabein [foglabaın], ik., *fugleben.*
fuglaflokkur [foglaflâ'kór]. hak., *fugleflok.*
***fuglalist** [foglalist], huk., *kunsten at tyde fuglenes skrig* el. *sang, kunsten at forstå fuglenes tungemål;* hon kann allar fuglalistir at týða, *hun forstår alle fugles tungemål* SK. 59, 1.
fuglavongur [foglavångór], hak., *fuglevinge.*
fuglur [foglór], hak., *fugl.* Flt. fuglar.
fúka [fúu'ka] (feyk, fuku, fokið), udso., *fyge, bevæges hastigt* (gennem luften); *ryge, flyve;* vera fokin, *være borte, pludselig forsvunden.*
fullgóður [folgouór]. to., *fuldgod, lige så god.*
fullklaktur [fo'lklaktór], to., *helt udklækket.*
fullsvövndur [fo'lsvövndór], to, *som har fået sin fulde søvn, som har udsovet.*
fullur [fodlór] (fylri, fylstur), to., 1) *fuld, fyldt.* 2) *drukken.*
fullvæl [folvæal], bio., *meget vel, fuldkomment.*
fúlur [fúulór] to., *ful, styg, væmmelig.*
fundur [fondór], hak., 1) *opsøgning* (jf. finna), fara (ganga) á fund eftir e-m, *gå ud at opsøge en, gå på spor efter en;* leit seg aftur á fund, *så sig om for at få øje på ham, som satte efter hende* FA. 33, 2. 2) *sammenkomst, møde* (jf. finnast); á (til) eins fund, *for at træffe, møde en,* også = á fund eftir e-m (sé ovf.); aftur til Sivju fund FA. 209, 18; reið á harra síns fund SK. 105, 6. 3) (*fjendtligt*) *sammenstød.* Flt. fundir.
funtur [fo'ntór], hak., *døbefont.* Flt. funtar.
furkur [fo'rkór], hak., *fork, stage, hage.* Flt. furkar.
fúsur [fúusór], to., 1) *tilbøjelig, lysten, begærlig* (f. til nakað). 2) *fyrig, ivrig, rask* (til noget); *hidsig* (på noget). Jf. illfýsin.
fygla [figla] (ld), udso., *fange fugle* (i fuglebjærgene ved hjælp af stang med net på).
fyl [fil], ik., *føl.* Flt. fyl.
fýlast [foilast] (lt), udso., *være misfornøjet, fordi man får for lidt, sé skævt til, at en anden får mere end en selv.*

Digitized by Google

fylgdarsveinur [fildarsvainòr], hak., *følgesvend.*

fylgi [fildži], ik., 1) *følge, ledsagelse;* 2) *følge, selskab;* 3) *flok får (eller andre kreaturer), som græsse på ét sted.* Flt. fylgir.

fylgisflokkur [fildžisflá˙kór], hak., *ledsagende flok, selskab, følge.*

fylgismoyggj [fildžismáď dž], huk, *ledsagende mø, selskabsdame.*

fylgisveinur [fildžisvainòr], hak., = fylgdarsveinur.

fylgja [fildža] (gd), udso. (med hf.), 1) *følge, ledsage;* 2) *følge, drage ad* el. *langsmed;* 3) *følge, rette sig efter;* også f. eftir. — fylgjast, *følges, følges ad.*

fylla [fidla] (lt), udso., *fylde* (f. við nökrum).

fýra [foira]. talo., *fire.*

fyri [firi. firi], fho. med gf. og hf., A) med gf., 1) om sted (bevægelse, retning). a) *for, hen for, foran,* ganga f. ein, út f. dyr FA. 391, 14; ofte med betydn.: *for at beskytte eller skjule,* halda, heingja, seta f. b) *forbi, hen (ud) over,* vestur f. öll Vágabjörgini, *vesterpå forbi alle Vågøens klipper(klippevæggene ud imod havet);* fara f. bakka, falla f. björg, sé bakki (björg); f. borð, *over bord;* i forbind. med stedsbio. på -an: f. eystan (vestan) el. eystan (vestan) f., *øst (vest) for,* framman f., innan f., oman f., handan f. (el. f. handan) m. fl, sé frammanfyri, innanfyri o. s. v. 2) om tid, *før,* stutt f. tað FA. 359, 23, også med hf. 4) om andre forhold: *for, i stedet for,* hann sá ikki nátt f. ljósan dag, *han kunde ikke skælne nat fra lys dag* FA. 22 l. 1 f. n.; *til gengæld for* (jf. aftur f.); *til bedste for, til* (også med hf.), so verður seðil skrivaður f. hvörja bygd FA. 402, 25; *for, på grund af, formedelst* (også med hf.), viðgitin maður f. styrki FA. 379, 23, f. tað (= tí), f. hvat (= hví). B) med hf., 1) om en væren på et sted, *for, foran,* standa f. landi FA. 347, 12. 2) om tid, a) *for — siden* (også, digt., med gf.: eg tók Hildu f. fimtan ár FK. 36, 31); b) *før* (= A. 2). 3) om andre forhold: *for, i overværelse el. påhør af,* kveða, lesa f. e-m; *for, i spidsen for,* standa f. e-m, ráða f. e-m; — vera f., verða f. e-m, sé vera, verða; *til,* síggja væl út f. e-m, *tegne godt til noget; til gavn eller skade for; i vejen for, til hinder for; for, på grund af, for — skyld,* f. mær, *for min skyld,* firnaðist ikki f. bátunum FA. 397, 22. C) absolut, som bio., 1) *for, foran;* 2) *for, for at beskytte (skjule),* læsti ramliga f., *låsede forsvarlig derfor* FA. 346, 23;

Digitized by Google

3) *i vejen, til hinder*, tað er einki f., *det er en let sag;* 4) *tilstede, forhånden*, hvar bygdir vóru f.. *hvor der fandtes bygder* FA. 356, 22, ið Tíðrikur f. var, *hvor T. opholdt sig* SK. 52, 180, skuldi ilt verið honum f., *skulde der være hændt ham noget ondt* FA. 342, 18; 5) *først, i forvejen, forud*, árið f. FA. 367, 26.

fyri [fīrı, fırı], bo., *fordi.*

fyrigeva [fırıdżeəva], udso. (med hf.), *tilgive*, f. e-m.

***fyrigongur** [fırıgåŋgór], hak., *det, som går i forvejen, følge, som går i forvejen?* tú hoyrir so miklan fyrigong við harpur og við gný FA. 60, 29.

fyriláta [fırılåata], udso. med hf., *forlade, tilgive* (e-m nakað).

fyrilitur [fırılītór], hak., 1) *forsigtighed, varsomhed*, hava fyrilit, *være forsigtig.* 2*) *hvad man forudser, syn ud i fremtiden, forvarsel*, veist tú nakran fyrilit at greina frá várum sigri? *kan du spå os noget, fortælle os et varsel om vor sejr?* FK. 157, 85.

fyrnd [fınd], huk., *oldtid. ældgamle dage;* fyrst í fyrndini, *i den grå oldtid;* eftir fyrndar siði, *efter ældgammel skik.*

[**fyrndarríkur** [fındarroi̯kór], urigtigt for fırndarríkur.]

fyrndartíð [fındartoi], huk., *oldtid, fortid;* fyrst í fyrndartíðum FK. 44, 67, jf.: í fyrndini.

fyrr, fyrri [fırı] og **fyrst** [fıst], bio. i højere og højeste grad, *før, først*, fyrr enn, sé fyrrenn.

fyrr [fırr], bo., *før, førend* SK. 32, 185.

fyrrenn [fırrın], bo., *førend, før.*

fyrri [fırrı] og **fyrstur** [fıstór], to. i højere og højeste grad, *først af to, først.*

fyrsta [fısta], huk., *begyndelse, første tid;* í fyrstuni, *i førstningen.*

fyrstani [fıstanı], bio., *først, ikke før*, i forbindd.: nú f., *nu først*, tá f., *da først.*

fýsa [foi̯sa] (st). udso., *have lyst, være i lune;* (upers.) meg (mær) fýsir el. tað fýsir meg (til nakað), *jeg har lyst (til noget)*, (upers. el. pers.) hann fýsir ikki, *han er ikke i humør*, ein og annan fýsti ikki enn at fara niður FA. 408, 33; også pers.: eg fýsi mær ikki, *jeg har ingen lyst;* — skuldi til húsa f., *skulde søge at nå hus* (fýsa her uden sin prægnante betydning) FA. 29, 13.

fýsin [foi̯sın], to., *lysten, begærlig* (eftir nökrum).

fæ [fæa], ik., 1) *fæ, kvæg;* sjæld. 2) *fæ, ejendom, gods.*

fækka [fæ̯ka] (að), udso., (upers., f. um), *blive færre*, tað fækkar nú um teir FA. 428, 7.

Digitized by Google

færri [farrı] og **fæstur** [fastör], højere og højeste grad af fáur, *færre, færrest.*

føða [föa] (dd), udso., 1) *føde, føde til verden* (om mennesker). 2) *opføde, underholde* (f. upp, uppføða).

føðiland [föejıland], ik., *fødeland.*

føðsla [föðsla], huk., *føde, mad.*

föðursystir [föövörsistır], huk., *farsøster, faster.*

föla [föela] (ld). udso., *føle; mærke, fornemme,* f. á sær; tá ið Brestar földi sær tað FA. 437, 32. Jf. kenna.

fölin [föelın], to., *bleg, falmet, vissen.*

fölna [fölna] (að). udso., *blegne, falme, visne.*

fara [faera] (rð), udso., 1) *føre, flytte, bringe;* báturin førdi (underforstået: segl) yvir um, *båden satte over for fuldt* el. *fulde sejl, uden at man behøvede at stryge.* 2) (uv.) *føre, lede* (et sted hen el. til noget). 3) *føre, drive, styre.* — f. fram, *fremføre.* f. sundur, *kløve, splitte.* — farast undan. 1) *undslå sig, undskylde sig* (jf. berast undan); 2*) *frigøre sig, rense sig* (for anklage), jf. undanfarsla.

førı [faerı], ik., 1) *føre* (vejenes tilstand, farbarhed); áarførı, *elvenes opsvulmen og vejenes opblødte tilstand ved stærk og vedholdende regn; hæftigt regnvejr.* 2*) *befordring, fartøj,* sextan selir á hvört f. FK. 124, 44. 3) *hvad man kan magte, er i stand til at gøre; dygtighed, evne,* tað er ikki eins mans f. hans hövur frá búki at skilja SK. 61, 30; vápnaførı, *våbendygtighed.* 4) *redskab,* i sammensætninger som eldførı, *fyrtøj.* 5) *omstændighed, lejlighed,* nu sjælden uden i enkelte sammensætnn.: tað er gott eldførı, *ilden blusser godt.* Jf. førı, huk.

førı [faerı], huk., *transport, ladning.* Flt. førir. Også faring.

farka [fö^rka] (að), udso., *bevæge* el. *flytte en smule.*

farligur [förlijör], to., *farlig, tyk.*

farsla [fö^rsla], huk., *førsel, transport?* dalir og førslu fjöll (*farbare fjælde?*) FA. 5, 28.

farur [faerör], to., 1) *fremkommelig, farbar,* i sammensætnn. som: ófarur, *ufremkommelig,* torfarur. *slem at befare.* 2) *som er* el. *går frem på en vis måde,* i sammensætnn. som: harðfarur, *hårdfør* (også: tað er harðfært, *det er slemt stormvejr*), seinfarur *sendrægtig.* 3) *istand til noget, mægtig at gøre noget,* til víggja f. (*kampdygtig*) SK. 9, 68, f. at ganga; i sammensætnn. som: gongufarur, *istand til at gå.* 4) *svær, før.*

föста [föста], huk., 1) *faste, afholdenhed fra mad.* 2)

Digitized by Google

fastetiden mellem fastelavn og påske. fôstugangur (for: fôstuinngangur), *fastelavn.*

G.

gá [gåa], udso., digt. for gan'ga.

gáa [gåa] (að, gáaði og gáddi), udso., *give agt (på), ænse, skøtte,* g. eftir e-m el. um nakað, *være opmærksom på noget, give agt på noget;* g. á FA. 168, 1; hann gáar einki, *han er ganske ligegyldig, agter ikke på noget.*

gaddur [gaddôr], hak., *tyndt jordlag på stengrund.*

gágga [gågga], huk, *skalbærende søsnegl.* Ord fra barnesproget. Flt. gággur. Jf. kúðungur.

gagn [gagn], ik, *gavn, nytte.* Alm. også (spec. sønden-fjords) gavn.

gagna [gagna] (að), udso., *gavne, nytte;* gagnast e-m, *bekomme en vel.*

gagnligur [gagnlijôr], to., *gavnlig, nyttig, bekvem.*

gala [gæala] (gól, gólu, galið), udso., *gale.*

galda [galda] (galdar og geldur, galt, [guldu], —), udso., *gælde;* sé nærmere under gjalda.

galdur [galdôr] (gf. galdur), hak., (egl. *galen,* dernæst) 1) *tryllesang, trylleformular* (i denne betydn. sjælden brugt); *galder, trolddom;* 2) *snakken op, skrigen op;* hertil udso. galdra, *snakke op, skrige op.*

gálgarann [gålgarann], ik., *galgested, galge.*

gálgi [gåldʒi], hak., *galge.* Flt. gálgar.

gall [gadl], fort. ent. af gella.

gáloysin [gåalåi'sin], to., *skødesløs, uagtsom;* gáloysi (ik.), *skødesløshed.*

galt [ga'lt], fort. ent. af gjalda, galda.

***galtagjörð** [ga'ltadʒœr], huk., om hesten Granes *sadelgjord* SK. 72, 26.

galti [ga'lti] og **galtur** [ga'ltôr], hak., 1) *galt.* 2) *overmåde fedt og triveligt kreatur.* Flt. galtar. Jf. göltur.

gálva [gålva] (að), udso., *vrænge* el. *skæve mund, gøre hånlige grimaser* (eftir e-m, *ad en*).

galvur [galvôr], hak.. *enden af husets loft.* Flt. galvar. Jf. skjöldur.

gamal (gamalur) [gæamal, -ôr] (huk. gomul), to., 1) *gammel* (af år), *som har været til længe,* modsat ungur; 2) *gammel, af en vis alder,* ofte med alderen tilføjet i ef., níggju vetra g., *ni år* (egl. *vintre*) *gammel,* årsgamal, *årsgammel.* 3) *gammel, tidligere, forbigangen.*

Digitized by Google

gamalsabógvur [gæamalsabægvór], hak., *bov af* gamalsaseyður (sé det følg. ord) Sammentrækn. af gamalseyðabógvur.

gamalsaseyður [gæamalsasæijór], hak., *får, som er over ét år gammelt* (tvæveturseyður, *to år gammelt*, og træveturseyður, *tre år gammelt får*). = gamalseyður.

gaman [gæaman] (hf. gamni el. gavni), ik., *gammen, spøg;* tað er g. í, *det gør jeg med fornøjelse; det er et billigt, rimeligt forlangende*, tað var g. í (*med fornøjelse!*) FA. 362, 31. halda sær at (á) g., halda g. at e-m, sé halda.

gamansleikur [gæamanslai'kór], hak., *spøg, morskab.*

gammur [gammór], hak., 1*) *fabelagtig fugl, gam, grib* FK. 103, 96. 2) *rivende arbejdsomt menneske; kraftig og dygtig arbejder (arbejderske).* Flt. gammar.

ganda [ganda] (að), udso., 1) *forhekse, fortrylle;* 2) *hekse.*

gandakallur [gandakadlór], hak., *troldkarl.*

gandakelling [gandatšædliŋg], huk., *troldkærling, heks.*

gandur [gandór], hak., *trolddom, hekseri.*

ganga [gæŋga], (gekk, gingu, gingið), udso., 1) *gå* (om bevægelse til fods); g. fjall, *ved fjallgonga at drive fårene til folden* (for at tage ulden af dem eller tage dem ud, hjem til slagtning); 2) (om livløse ting) *gå, bevæge sig, glide afsted* el. *fremad;* 3) (overført) *gå på en vis måde, løbe af*, e-m gongur væl (illa), *det går en godt (ilde);* 4) *strække sig, nå;* 5) *gå, gælde.* — *hvussu ræðslan honum gekk, *hvorledes rædselen trængte ind på ham, bemægtigede sig ham* FA. 75, 25. — Med fho. og bio.: g. av, 1) (g. av e-m) *forlade*, f. eks. om sindsstemning, vrede, hæftighed; *gå (bort) fra*, g. av vitinum, *gå fra forstanden;* 2) *gå fra, tages af* (om en part af noget); 3) *formindskes;* 4) *gå over, drive over;* 5) g. av ári, *leve året tilende.* g. burtur, *omkomme på søen, forulykkes på båd.* g. fyri, 1) *gå foran;* 2) *ødelægges, gå i stykker* (jf. g. fyri skeyt). g. til, *blive konfirmeret.* g. um, 1) *ved fjallgonga gå omkring grænserne af en havepart og samle fårene til en større flok;* 2) *gå forbi* el. *igennem, passere;* 3) g. væl (illa) um ein (nakað), *behandle en (noget) godt (dårligt), pleje, passe på.* g. undan, *gå i forvejen.* g. undir byrðu, *tage en byrde på nakken* (jf. fara undir byrðu, fara undir at bera). g. út, *gå i opfyldelse*, út gekk gáta Galta FK. 161, 129. g. við, 1) *gå vel, lykkes* (g. e-m við); 2) *vedgå, tilstå noget, påtage sig skylden for noget* (g. við

Digitized by Google

nökrum, også nakað). — gangast, *gå, føje sig, løbe af* (= ganga 3); gangast við = ganga við.

gangarahestur [gæŋgarahæstór], hak., digt. for gangari.

gangari [gæŋgarı], hak., *ganger*. Flt. gangarir og gangarar.

gangur[1] [gæŋgór], hak., 1) *gåen, gang*. sjældnere; almindeligst gongd. 2) (*stærk*) *bevægelse, røre;* brimgangur, *stærk brænding;* á gangi, *på færde, i bevægelse* FK. 141, 117. 3) *støj, spektakel*. Jf. ganga og gongd.

gangur[2] [gæŋgór], hak., *gang, tidspunkt, tilfælde;* danisme for ferð. Flt. gangir. Jf. ferð og reisa.

ganska [ga'nska], bio., *ganske*.

gapa [gæapa] (að), udso., *gabe; være åben* el. *adskilt*.

garður [gæarór], hak., 1) *gærde, hegn*. 2) *indhegnet stykke jord, indhegnet stykke* (jf. gerði) (i sammensætnn. som: hoygarður, *indhegnet plads til opbevaring af hø*, hvanngarður (sé: hvonn), kálgarður; grasagarður, *have*, o. fl.). 3) *gårdsrum*. 4) *gård, bondegård*. 5) som sidste sammensætningsled i enkelte stednavne i betydn. *borg, befæstet sted* el. *by*, f. eks. Miklagarður (*Konstantinopel*). Flt. garðar.

garpi [ga'rpı] og **garpur** [ga'rpór], hak., *kæmpe, helt; stærk og kæk fyr*. Flt. garpar.

gás [gåas], huk., *gås*. Flt. gæs.

gásaregg [gåasarægg], ik., *gåseæg*.

gásarungi [gåasarʊ́ndʒı], hak., *gæsling*.

gásasteggi [gåasastǽʻdʒı], hak., *gasse, gase*.

gassi [gassı], hak., *trækølle*. Flt. gassar.

***gat** [gæat], fort. ent. af gita.

gáta [gåata], huk., 1) *spådom*, gátan gekk út (sé ganga út), nú er mín gáta gitin, *nu er min spådom gået i opfyldelse;* almindeligere 2) *gåde*. Flt. gátur.

gátt [gá't], huk., *dørtærskel, dørtrin*. Flt. gáttir.

gav [gæav], fort. ent. af geva.

gáva [gåava], huk., *gave*. Flt. gávur.

gavnligur [gavnlijór], to., 1) *gavnlig, nyttig;* 2) *bekvem, passende*, gavnligt ansvar, *passende svar* FA. 192, 35. Bedre gagnligur (sé dette ord) el. gegniligur.

***gegn** [džægn], i udtr.: í gegn el. ígegn, 1) *imod, imøde*, ganga e-m í g. (jf. stammen gagn i gagnvegur, *genvej*, gagnturrur, *gennemtør* — ígjögnum, on. í gegnum). 2) *igen, tilbage*, eg skal taka mín hest í g. FA. 234,4.

Digitized by Google

gegna [džægna] (nd), udso. (med hf.), 1*) *møde, vende sig imod*, Gló-Oddur gegndi höggið stórt (*parerede det store hug*) Corp. Carm. Fær. VII, 57, v. 50 (gf. her uregelmæssigt for hf.). 2) *stemme (overens) med*; *stå i sammenhæng med, betyde*, hvat skal slíkum g.? *hvad skal sådant betyde?* FK. 152, 31, Krist gevi tað fyri góðum g., *Krist give, det må betyde noget godt* FA. 241, 7. 3) *være belejlig* el. *passende*. 4) *være til gavn* (= gagna), trý ynskir skal eg ynskja tær, öll tey skulu tær g. FA. 32, 7. — gegnast e-m væl (illa), *bekomme en vel (ilde)*, = gagnast, illa gegnist góður fángur FK. 124, 46. Sjældent ord; nu alm. kun brugt i middelart: gegnast = gagnast.

geil [gail], huk., *gennemgang eller vej (for kreaturer) med gærder på siderne*. Flt. geilir.

geip [gaiˑp], ik., *skryden, pral*, geipa (ef. flt.) táttur (*pralesangen*) FA. 139, 4.

geipa [gaiˑpa] (að), udso, *prale, skryde*.

geiri [gairɪ], hak., (*kileformet*) *lap, kile; stykke skind, stykke tøj* og desl. (til at øge med, fæste el. sy til noget andet); *strimmel tøj*. En temmelig svævende betydn. synes ordet at have en del steder i kvadene, som: her er klæði og føðsla mín, gull og annar geiri (*andre genstande, småting?*) SK. 103, 23; tí mátt tú búgva brandin væl og gyrða tín hest við geira (*med alt til udrustningen hørende?*) SK. 116, 28. Flt. geirar.

geisa [gaisa] (að), udso., 1) (om ild, flamme) *brænde stærkt, slå* el. *lue højt op* (også: g. upp). 2*) *skinne stærkt, lue, stråle*, har skein gull sum geisar av sól SK. 73, 35.

geisli [gaiˑslɪ], hak., *ryghvirvel*. Flt. geislar.

geispa [gaiˑspa] (að), udso., *gispe, gabe af mathed eller søvnighed*.

geispi [gaiˑspɪ], hak, *gispen, gaben; g. fer millum manna, den ene får den anden til at gabe*.

geit [gaiˑt], huk., *ged; mong er geitin aðrari lík, det ene ser ofte ud som det andet*. Flt. geitir.

geit [gaiˑt], huk., *blågrå striber i træ; vandgået træ* (geitiviður).

geitasveinur [gaiˑtasvainór], hak., *gedevogter*.

***geklar** [džæklar]? so rann folin alla nátt, glaður á geklar slóð (*på den hårde, stenede vej?* geklar i så fald for getlar (flt.); jf. on. geitill, *hård knude i sten*) SK. 104, 34. Måske snarest: glaður á geklar slóg.

Digitized by Google

gekk [džæk], fort. ent af **ganga**.

gelda [džælda] (ld), udso., *gilde, kastrere.*

geldneyt [džælnæi̯t], ik., *goldt kvæg, høved, som ikke giver mælk.*

geldseyður [džæˈlsæiør], hak., *bede.*

gella [džædla] ([gall, gullu og] gelti, geltu, [gollið og] gelt), udso., *gjalde, klinge* el. *knalde, genlyde;* dernæst *skrige;* úlvar tóku at g. (*tude*) SK. 108, 42.

genta [džæ̇nta], huk., *pige, pigebarn; ugift kvinde.* Flt. gentur.

gera [džeera] (gjördi, gjört), udso., 1) *gøre, tilvirke, lave, indrette,* g. dögurða, *lave middagsmad,* g. bók, *forfatte* el. *skrive en bog,* g. sögu, *lave en fortælling;* g. konu við barn, *besvangre en kvinde;* g. (kvinnu) heiman, (ved giftermål) *udstyre* (*en kvinde*) *hjemmefra, give hende medgift,* nú skal eg hana heiman g. við hálvum mínum ríki (*give hende mit halve rige i medgift*) FK. 36, 30; g. brúdleyp, *holde bryllupsgilde;* gerið tygur av tí gott, *gør eder tilgode dermed* FA. 76, 20; g. sær dælt við ein, sé dælur; — gera i en del talemåder for at betegne en indtrædende tilstand i vejrliget, som: hann gjördi ríð, *der indtrådte snefog, forrygende vejr.* 2) *gøre, udføre; udrette; bedrive.* 3) *gøre, handle på en vis måde* 4) *gøre, foretage,* g. eina gongu, *gøre en fodrejse.* 5) *gøre,* med to gff, g. ein illan, *gøre en vred,* g. ein útlagan (útlagdan), *gøre en fredløs;* g ein til nakað, *gøre en til noget;* — (upers.) ger nú fljóðið fegið, *kvinden bliver nu glad* FA. 31, 33; (pers. for et opr. upers. udtryk) ger mær treytin stór, *det bliver en stor idræt for mig at udføre* FA. 147. 5. 6) *bevirke, forårsage.* 7) *sende,* f. eks. i: g. boð, *sende bud;* g. boð av nökrum, *bebude, forkynde noget.* 8) *udgøre, beløbe sig til.* 9) med efterfølgende navnef. med at, 1) *formå,* i enkelte talemåder som: eingin ger at forða tí, ið nornur leggja á, *ingen formår at afvende det, som nornerne bestemme* FA. 319, 6; 2) *have nødig, behøve,* tú gert einki at fara, *du behøver ikke at gå* (*tage afsted*); eg geri tað ei at loyna, *jeg behøver ikke at dølge det* FA. 163, 23. — Med fho. og bio.: g. av, 1) *afgøre;* 2) *tage munden fuld, overdrive* (g. nógv av. av e-m). g. (nakað) burtur av, sé under: burtur. g. eftir (e-m), 1) *forarbejde efter* (efter model); 2) *handle efter ens eksempel, efterligne.* g. fyri (nökrum), *forbryde,* gjört hevur tú fyri lív og góðs, *du har forbrudt dit liv og gods* FA. 121, 9 (udtrykket mest

Digitized by Google

digt.). g. til, *tilberede, lave til.* g. nógv um seg, *være støjende og brammende i sin opførsel,* g. lítið um seg, *være beskeden og stille.* g. upp hoyggj, *sætte hø op i stak;* g. upp, *opgøre.* g. út á. 1) g. út á brotið, sé under: brot (sátubrot); 2) g. út á súpan, *røre mel i sulevællingen.* — g. seg undan, *rense sig for beskyldninger.* — gerast, *gøres; blive, blive til,* gerast ótolin, *blive utålmodig* FA. 402, 32. gjørdist hann í høggum tungur SK. 6, 36.

gerandi(s)dagur [dʒeerandi(s)dæavɔr], hak., *søgnedag.*

gerð [dʒeer], huk., 1) *udførelse af noget, arbejde;* hava í g., *arbejde på noget, have under arbejde;* standa í g., *være under opførelse* (f. eks. om hus) FA. 424, 31. 2) *gerning.* 3) *frembringelse, opståen, foretagen,* i adskillige sammensætnn., som: bylgjugerð, *bølgedannelse, opståen af bølger,* ráðagerð, *rådslagning,* sáttargerð, *afslutning af forlig.* Flt. gerðir.

gerði [dʒeeri], ik., *indhegnet plads,* spec. *indhegnet og opdyrket stykke mark, stykke af hjemmemarken* (bøur); jf. tröð. Flt. gerðir.

gerðisgarður [dʒeerisgæarɔr], hak., *gærde omkring* gerði.

gerningur[dʒærningɔr], hak.,*gerning*(=gerð 2). Flt.gerningar.

gesta [dʒæsta] (st), udso., = gista.

gestur [dʒæstɔr], hak., *fremmed; gæst.* Flt. gestir.

geva [dʒeeva] (gav, góvu givið), udso., 1) *give, skænke, lade få* (e-m nakað); spec. *give* (*kvæg*) *foder, fodre,* g. neytunum; *udrede; afgive, yde.* 2) *give, tilstå, indrømme,* g. e-m grið (*fred*), g. e-m eftirlæti, *føje en,* gud gevi, *gud give.* 3) talemåder som: g. e-m akt el. gætur, g. sær far um, g. í geyma, g. ljóð, o. fl., sé: akt, gætur, far, geymi, ljóð. — 4) g. á, *gå løs (på). drive stærkt på noget, anstrænge sig.* g. upp, *opgive, slå hånden af, lade fare, overgive.* — g. seg, 1) *give tabt;* 2) *vånde sig.* g. seg til tols, *slå sig til tåls.* — 5) gevast, a) *gives;* b) *give tabt, blive udmattet, miste kræfterne* (jf. geva seg 1 og to. givin).

geyl [dʒæil], ik., *skrål, brøl.* Flt. geyl.

geyla [dʒæila] (að), udso., *skråle, brøle.*

geymi [dʒæmmi], hak., *opmærksomhed, agtpågivenhed;* geva (nakað) í geyma, *være opmærksom på, agte på* (SK. 122, 28), *ænse;* nu almindeligst i udtr.: leggja (sær) nakað í geyma, *agte* el. *huske vel på noget, skrive sig noget bag øret* (jf. leggja í minni). Også geymur.

geys [dʒæis], fort. ent. af gjósa.

Digitized by Google

***gifta** [džıfta], huk., *lykke, skæbne.*

gifta [džıfta], huk., *giftermål*, tríggjar giftur hevur faðir meg gift, *tre gange har min fader bortgiftet mig* FA. 252, 17. Flt. giftur. Nu almindeligst giftarmál.

gifta [džıfta] (ft), udso., *gifte* (en kvinde med en mand) *bortgifte*, honum skal eg teg g. FA. 52, 13; uegl. og, digt. også *tage til ægte*, tú tarft ikki at briga mær dvørgamoynna at g., *du skal ikke bebrejde mig, at jeg tager dværgemøen til ægte* SK. 98, 71. giftast el. gifta seg, *gifte sig* (við gentu, digt. også blot hf.), giftast ikki livandi manni FA 261, 4.

gil [džīl], ik., 1) *kløft, revne* (i jorden); jf. gjógv. 2) *lille græsbevoksen fordybning, smal lille dal* (ofte med et lille vandløb). 3) *elv med høje bredder.* I betydn. *dam, vandpyt* forekommer også (sjældnere) en form gilur (flt. giljar). Flt. gil.

gildi [džıldı], ik., *gilde, gæstebud.* Flt. gildir.

gildistova [džıldıstoəva], huk., *gildestue.*

gilja [džılja] (að, giljaði og gilti), udso., *fri, fri til* (g. gentu), også *lokke, forføre* (*en pige*); sjæld. i daglig tale, men alm. i kvadene.

gima [džīma] (að), udso., *have stram lugt og afsmag* (om kødet af væderlam i brunsttiden)

gimakjöt [džīmatšøət], ik., *kød af hanfår, som har stram lugt og afsmag.*

gimbralamb [džımbralamb], ik., *et årsgammelt fårs lam.*

gimbri [džımbrı] og **gimbur** [džımbór] (gf. gimbri og gimbur), huk., *ungt hunfår.* Flt. gimbrar.

gimburlamb [džımbólamb], ik., *gimmerlam, hunlam* (modsat veðurlamb).

gin [džīn], ik., *skræv.*

gina [džīna] (að), udso, *skræve*, g. tvørtur um, *skræve over.*

gingu [džıŋgó], fort. flt. af ganga.

girnast [džídnast] (nd), udso., *gærne ville få, attrå, eftertragte.* Jf. gjarna.

gisna [džısna] (að), udso., *blive utæt, få åbne mellemrum* (om sammenføjede bræder, som ved at tørres trække sig sammen efter bredden).

gista [džısta] (st), udso., *gæste.*

gita [džīta] (*gat, gitti, *gótu, gittu, gitin og gitt), udso., 1*) egl. *få, opnå* el. *frembringe*, dernæst: *undfange, avle*, tey vóru ikki leingi saman, til tey gótu (*fik*) svein, hann var á góðum stundum gitin (*undfanget*), so var hann borin í heim FA. 196, 19 22. 2*) *formå* (*få ud-*

Digitized by Google

rettet), *kunne* (med fort. tillægsf. el. navnef.), Villum hann tók gullboltin, fimtan gat (for: gótu) ikki lyfta FA. 151, 17. 3) *omtale. berøre* (digt., i kvadene, både med gf. og ef., nu alm. kun med gf.), hoyrt havi eg gitið tess, *det har jeg hørt omtale* el. *fortælle* FK. 3, 2; g. á máli, *omtale, berømme* FA. 229, 15; fort. tillægsf. gitin, *omtalt, berømt.* 4) *gætte, antage, formode.* I de forældede betydnn. 1 og 2 altid de stærke bøjningsformer, i betydn. 3 og 4 derimod nu altid de svage fort.-former: gitti, gittu, for: gat, gótu; i fort.-tillægsf. er ved siden af gitt endnu formen gitin bevaret; jf. viðgitin og viðgitaður.

givin [dž̄ivın], (fort. tillægsf. af geva og) to., *udmattet, som ikke formår mere, hvis kræfter ere udtømte* (jf. gevast b).

***gívrar** [gòivrar], huk. flt., *trolddomskunster*, heldur er hann í gívrum treystur FK. 55, 12.

gívur [goivòr], huk., *jættekvinde, troldkvinde.* Flt. gívrar.

gjáarkjaftur [džā̆artšaftòr], hak., *munding af en* gjógv (sé dette ord).

gjald [džald], ik., 1) *betaling, udredsel.* 2) *erstatning, gengæld.* 3) *gengældelse, straf*, teir skulu fáa so tungligt g. FK. 68, 68; *undgældelse.* Ordet nu sjæld. uden i enkelte sammensætnn; jf. fleytagjald). — gjald i betydn. (*mindre*) *distrikt, sogn* (dansk «gæld» i «præstegæld») synes at knytte sig til betydn. 1; jf. no. gjeld (efter I. Aasen egl. *„samfund med fælles udredsler"*). Flt. gjöld.

gjalda [džalda] (geldur, galt, [guldu, goldið]), udso., 1) *betale; erstatte, gengælde;* nu meget sjæld.; fort. tillægsf. goldin bruges endnu i enkelte sammensætnn. som: dýrgoldin, *dyrt betalt.* 2) *undgælde, bøde* (*for noget*, fyri nakað), i kvadene undertiden med ef, gud lati onga jomfrúnna g. hans (*undgælde* el. *bøde for hans tilstedeværelse*) SK. 86, 1 (omkvædet); navnef. gjalda nu omtrent helt forsvunden. 3) *gælde, være værd.* 4) *gælde* (*om*), *komme an på.* 5) *gælde om, være nødvendigt;* jf. ráða (um). Navnef. gjalda nu i betydn. 3, 4 og 5 fortrængt af galda.

gjálv [džálv], ik., *bølgegang*, (*mindre*) *søgang, toppet sø.*

gjár [džāar], i udtr.: í g., sé igjar.

gjarna [džarna], bio., *gærne.*

gjógv [džægv] huk., *klippekløft, fjældkløft.* Flt. gjáir [džāajır].

gjósa [džɔu̯sa] (geys, gusu, gosið), udso., (om vind) *trænge*

Digitized by Google

igennem, blæse, tað gýsur væl í hjallinum, *vinden blæser godt igennem tremmerne i tremmehuset* (til at tørre det ophængte kød).

gjóstur [džöstór], hak. *tørrende blæst, stærk lufttræk.*

gjóta [džɔu'ta], huk, *mindre klippekløft, bjærghule.*

giögnun [džögnón]. bio. og flo. med gf., *igennem;* jf. ígjögnun.

gjölla [džödla], bio., sé gjörliga.

gjörð [džɛər], huk., *gjord* (spec. *sadelgjord*), *bånd;* nu mest om *bånd på kar.* Flt. gjarðir.

gjörla [džödla], bio., sé gjörliga.

gjörliga [džödlia, džörlia], bio., *tydeligt, nøjagtigt, nøje.* Sammentrækkes ofte til gjörla og gjölla.

glaða [glæa], huk., 1) *ophvirvlet søskum, tæt sørøg el. damp af søen, som opstår ved hæftig storm.* 2) *barn* (både om ildbavn og om opstigende røg; sé det følg. ord), især til at forkynde en grinds ankomst i farvandene. Flt. glaðar.

glaða [glæa] (að), udso., 1) (om søen) *hvirvles op i forrygende storm;* (om stormen) *piske vandet som støvskyer op i luften.* 2) (om bavn) *stige* (*hvirvles*) *op, flamme op;* også 3) *signalisere fra et sted til et andet* ved røg om dagen og ildbavn (sé viti) om aftnen el. natten.

glaðustrok [glæavóstroək], ik., *forrygende storm, som piske bølgerne til skum og ophvirvler dette* (jf. navneo. glaða 1).

glaðiliga [glæajılīa]. bio., *gladelig.*

glaður [glæavór], to., *glad, velfornøjet.*

glampa [gla'mpa] (að), udso., *glimte, skinne, kaste glans.*

glana [glæana] (nd), udso., *glo, stirre nysgærrigt og dumt.*

glargluggi [glarglod'dži], hak., *åbning* el. *vindue med glasrude;* træffes undert. i kvadene, hvor talen er om fortidens borge el. større huse, moyggjar standa í glarglugga SK. 62, 39; også glasgluggi (sé nedf.).

glas [glæas], ik., 1) *glas.* 2) *glas til at drikke af.*

glasgluggi [glasglod'dži], hak, = glargluggi; Sjúrður stendur í glasglugga SK. 123, l. 2 f. n.

glasstova [glasstoəva], huk., *stue med glasvindue,* brugt som benævnelse på den ene (den pynteligere) af de fleste færøske småhuses to stuer og modsat roykstova, der ofte intet vindue har, kun en åbning i tagryggen (ljóari).

glastur [glastór], sé glæstur.

***glavarspjót** [glæavarspjɔu't], ik., *lanse,* egl. *glavindspyd* (*glavind*) FA. 171, 12.

Digitized by Google

gleða [glēa] (*gladdi, gleddi), udso., *glæde, gjøre glad*, g l e ð a s t, *glæde sig.*
gleði [gleeji], huk., *glæde, fornøjelse.*
gleðiligur [gleejilīór], to., *glædelig.*
gleðineisti [gleejinai'sti], hak., *glædesgnist.*
gleðistund [gleejistond], huk., *glædesstund, glædelig stund.*
gleið [glai], fort. ent. af g l í ð a.
gleimur [glaimór], hak., *lystighed, munterhed;* **halda sær á gleim**, *være lystig, i lystigt humør* SK. 96, 46; **heldur at tí gleim**, *morer sig derover, gør sig lystig derover* SK. 22, l. 13 f. n.; **hann slær tað í ein gleim** (*slår det hen i lystighed*) FK. 65, 37; — *fornøjelig, glædelig tidende,* **kun i kvadene, sig mær av tí gleim** SK. 41, 44.
gleiva [glaiva] (að). udso., *være udspærret, skræve* (måske rettere skrevet g l e i ð a).
glens [glæ'ns], ik, *fjas, fjanteri, spøg;* **sláa nakað upp í g.**, *slå noget hen i spøg* FA. 359, 20 (**også: sláa nakað upp í g l e n t**).
gler [gleer], ik., *blank, spejlklar is;* g l e r p í p a [glæ'rpoi'pa], huk., *istap.*
gletta [glæ'ta] (tt), udso, *smålé, grine så smått (og hånligt); g. á tonn, smile hånligt, slå et lille hånligt grin op*, egl. blot *vise tænder* (under fortrækning af ansigtet) SK. 51. 171.
glíða [gloija] (gleið, gliðu, gliðið), udso., *glide, falde ved glid.*
gliðu [glījó], fort. flt. af g l í ð a.
glíggja [glod'dža] (að), udso., *glinse, glimre, skinne.*
glíma [gloima], huk, *bryden, brydekamp.* Flt. glímur.
glímast [gloimast] (md), udso., *brydes, tage brydetag.*
glitra [glītra] (að), udso., *glimre, funkle.*
***glitramerki** [glītramæ'rtši], ik., *funklende banner.*
glóð [glou], huk., *glød, gloende stykke tørv* (el. *kul*) Flt. **gløður.**
glógva [glægva] (að), udso., *tindre, lyse, skinne stærkt.*
***glógvi** [glægvi], hak., *handske.* Flt. glógvar.
glógvuræddur [glægvóraddór], to.. synes at udtrykke en meget høj grad af banghed, ængstelse, *overmåde ræd*, frúgvin varð so glógvurødd FA. 84, 17. Ellers ikke forekommende.
glopp [glå'p], ik., *åbning, hul* (jf. g l o p u r); **seta hurð á g.**, *stille døren på klem.* Flt. glopp.
gloppa [glå'pa] (að), udso., *åbne lidt, åbne på klem* (**også** g l o p r a).
glopraregn [gloprarægn], ik., *voldsom regn;* **sendenfjords**

Digitized by Google

i formerne gloppregn, glopparegn og (Sandø) globaregn.

glopur [gloepór], ik., = glopp.

glotta [glå'ta] (tt), udso.. (om vejret) *klare lidt op*, ved indtrædelse af åbning mellem skyerne, tað glottir í, *der viser sig en åbning imellem skyerne, der indtræder en stansning i uvejret.*

glottur [glå'tór], hak., *åbning mellem skyerne.* Flt. glottir.

gloyma [glåima] (md), udso., *glemme.*

gloypa [glåi'pa] (pt), udso., *sluge.*

gloypubiti [glåi'póbīti], hak., *lækker mundfuld, himmerigsmundfuld.*

gluggi [glod'dži], hak., *glug, åbning, vindue.* Flt. gluggar.

glymja [glimja] (glumdi, uregelm. også glymdi og glýmdi), udso., *buldre, genlyde, runge, larme.*

glymur [glīmór], hak., *bulder, genlyd, rungen, larm.*

glæða [glǣa], huk., sé gløða.

***glæsa** [glæasa] (st), udso., *glimre, skinne, stråle* SK. 95, 33.

***glæstriborg** [glastribårg], huk., *strålende, prægtig borg.* digt.

***glæstrihús** [glastrihūus], ik., *prægtigt hus.* digt.

***glæstriskeið** [glastriskai], huk., *prægtigt skib (krigsskib).* digt.

***glæstur** [glastór], to., *glimrende, strålende, prægtig*, ei var í gulli glæstra, *han var ej iført det strålende, prægtige guld* FK. 135, 51. Sjæld forekommende ord.

gløa [glø̄a] (dd), udso., *glo, spile øjnene vidt op, stirre med opspilede øjne;* (digt.) g. eygum (ellers: g. við eygum) FK. 125, 54.

glöggur [glöggór], to., *skarpsynet, som let opdager noget*, glögt er gestins eyga FA. 316, 23.

gnadda [gnadda] (að), udso., *give en skrabende el. skrattende lyd* (f. eks. om uldkarter).

gnella [gnædla] (lt), udso., *give en høj og gennemtrængende lyd fra sig, knirke* el. *skratte stærkt.*

gnísta [gnoi̯sta] (st), udso., *hvine, udstøde hvinende, gennemtrængende skrig (imellem tænderne).* Almindeligst nísta.

gný [gnoi], ik., = gnýggj. digt.

gnýggj [gnod'dž], ik., *gny, larm.*

góðgripur [göggrīpór], hak., *kostbar, værdifuld genstand;* sé gripur.

góðgæti(r) [göggæati(r)], ik. flt., *lækkerier, slikkerier, herligheder.* Jf. gógga.

***góðmarur** [gåmmæarór]?, hak., *god, flink hest*, hann (Sjúrðar hestur) gjördi so glaða góðmars (gommars) list

Digitized by Google

SK. 72, 25. Tvivlsomt ord (synes sammensat af **góður** og et forældet: marur (*hest*); jf. on. marr).

góðmenni [gɔumænni], ik., *godmodigt menneske.*

***góðráð** [gɔuråa], ik, *godt råd* SK. 24, 91.

góðs [gɔ̈ss], ik., *gods, ejendom.*

góðsligur [gɔ̈slijór], to., *godmodig.*

góður [gɔuór], to., *god* (*af god værdi* el. *beskaffenhed; dygtig, flink; brav, retskaffen; venlig, kærlig; fordelagtig, heldbringende; rigelig*); g. við ein, *god, kærlig imod en;* við góðum, *med det gode;* til góðs, ironisk udtryk i betydn. *forgæves, til ingen nytte;* — (som navneo.) góðin (hak.), góðan (huk.), *min kære, min ven* (i tiltale) FA. 391, 5.

góðvarin [gɔuvæarin], to., *godtroende.*

gógga [gɔ̈gga], huk., *herlighed; lækkerbisken, lækkerier.*

gól, gólu [gɔul, gɔulɔ], fort. af gala.

gólv [gɔ̈lv], ik., *gulv;* liggja í gólvi, *ligge i barselseng,* fara í g., *komme i barselseng.* Flt. gólv.

gómi [gɔumi], hak., *gane.* Flt. gómar.

gonga [gåŋga], huk., 1) *gåen, gang* (helst i sammensætn., sé gongulag, fjallgonga); fara til gongu, *drage tilfods;* jf. gongd. 2) *rejse til fods,* gera eina gongu, *gøre en fodrejse.* 3*) *angreb, anfald* (for *atgonga) FK. 24, 88. 4) *flok får, der græsse sammen på ét sted og drives i fold på én gang.* Flt. gongur.

gongd [gåŋd], huk., 1) *det at gå, gåen, gang.* 2) *gang, bevægelse; fart;* fátt var fólk á g. (*i bevægelse, ude at gå*) FK. 132, 16; koma á g., *komme i gang, bevægelse;* gera g. á, *tage fart,* gongd (*fart*) kom á flokkin.

gonguførur [gåŋgɔ̈fœərór], to., *istand til at gå.*

***gongukallur** [gåŋgɔkadlór], hak., *omflakkende person hetler* FK. 85, 1.

gongulag [gåŋgɔlæa], ik., *(ret) måde at gå på;* hava gott (ringt) g., *have god (dårlig) gang.*

gor [gœər], ik., *halvfordøjet føde i dyrs indvolde.*

gorfuglur [gå'rfoglór], hak., *gejrfugl.*

gorpur [gå'rpór], hak., *ravn;* sjældnere for det alm. ravnur. Flt. gorpar.

gos [gœəs], ik., egl. *strømning, luftstrøm, spruden,* nu kun brugt i talemåderne: fara út á g., *gå op i røg, forødes,* vera úti á gosi, *være borte, forødt.* Jf. gjósa (og goysa).

***gótu** [gɔu'tɔ], forældet fort. flt. af gita.

góvu [gɔu(v)ɔ], fort. flt. af geva.

Digitized by Google

goyggja [gåd'dža] (goyði), udso., (om hunde) *gø;* også uegl. *skælde stærkt, skråle op.*

goyma [gåima] (md), udso., 1) (digt.) *give agt* el. *passe på, vogte, passe,* g. geit, *vogte geder* SK. 66, 84, goym (*pas*) tú lyfting so væl ídag, sum eg skal stavnin verja FA. 277, 9; også med hf.: tú skalt durum g. (*vogte døren*) FA. 55, 25, eller med at: goymir at smalu og geit (*vogter får og geder*) SK. 122, 22. Jf. geymi. 2) *gemme, forvare.*

goymsla [gåi˘msla], huk., 1) *varetægt, forvaring, gemme;* 2) *gemme, gemmested.* Flt. goymslur.

goysa [gåi˘sa] (st), udso., 1) *sprude, udsprude,* eldin goysti, eitur spýði SK. 27, 126; dernæst også *få vandet til at sprøjte op, skumme i søen* (om fartøj, skib) SK. 41, 47; — hann goysti tað út úr sær, *han skældte voldsomt;* (uv.) *larme og skælde.* 2) *styrte frem* el. *afsted* (*med voldsomhed*). — to. algoystur [ålgåi˘stòr], *som styrter voldsomt afsted.*

grammur [grammór], to., *gram i hu, vred, forbitret.*

granarbein [græanabain], ik., *næseben på kreatur* (også som skældsord anvendt på mennesker).

grand [grand], ik., *skade, beskadigelse.*

granda [granda] (að), udso. (med hf.), *skade, tilføje skade,* g. e-m.

granni [granni], hak., *nabo.* Flt. grannar.

grannkona [gra˘nkoəna], huk., *nabokone, naboerske.*

grannt [gra˘nt], bio., *grandt, tydelig.*

gras [græas], ik., *græs, urt.* Flt. grös.

grasagarður [græasagæarór], hak., *urtegård, have* (mest i kvadene).

grasgarður [grasgæarór], hak., = grasagarður.

grasgóður [grasgɔuór], to., *vel græsbevokset, græsrig* (= grasmikil).

grásúla [gråasùula], huk., *ung sule* (havfugl).

grasvaxin [grasvaksin], to., *græsbevokset.*

gráta [gråata] (grætt, grótu, grátið), udso., *græde.*

grátur [gråatór], hak., *gråd.*

gráur [gråavór], to., *grå;* (anvendt som skældsord) tú hin grái drongur FA. 291, 20.

grava [græava] (gróv [el. gravaði], grógvu, grivið), udso., 1) *grave* (*gennemgrave* [jorden] el. *frembringe ved gravning*), også overført *rode, søge, efterforske ivrigt.* 2) *grave ned, begrave,* også: g. niður.

grefstur [græfstór], hak., *gravning.*

Digitized by Google

greiða [graija] (dd), udso, 1) *rede, istandbringe, ordne; bringe noget, som er i ulave, i lave igen; vikle ud;* — g. orð síni, (digt.) g. orðum, *lægge sine ord tilrette, føje sine ord* SK. 46, 108; g. hár sítt el. g. sær, *rede, kæmme sit hår.* 2) *levere, udlevere* (e-m nakað), kanstú mær hann heilan g. FK. 137, 70; Hilda, hevur tú krásir veitt, tú greið tær snart av hondum (*har du fanget noget lækkert, da kom hurtigt med det*) FK. 136, 60. 3) *udrede, betale.* — g. aftur, *betale, levere tilbage.* g. frá, *udvikle, fortælle* (*omstændeligt*), *aflægge beretning.* g. til, *gøre rede* SK. 46, 108.

greiður [graijór], to., 1) *som ikke er i ulave; let at ordne, let.* 2) *let at få rede på, letfattelig, klar og simpel.* 3) *let at komme overens med, medgørlig,* helst med nægtelse, hann er ikki g.

grein [grain], huk., egl. *adskillelse,* dernæst 1) *forgrening, gren,* spec. *gren på træ;* 2) *afdeling; art.* 3) *adskillelse, skelnen,* gera g. (ímillum), *skelne* (*imellem*); hann hevur g. í sínum máli, *han fører forstandig, grundig tale.* 4) (*omstændelig*) *udvikling, forklaring,* gera g. á nökrum, *forklare* el. *give besked om noget,* gør mær á tí g., *giv mig besked derom* FA. 75, 10. Flt. greinir.

greina [graina] (nd), udso., 1) (egl. *adskille*) *skelne* (jf. grein 3). 2) *sætte ud fra hinanden, forklare; fortælle* (g. frá), so er greint fyri mær SK. 39, 20; kanstú mál at g, *hvis du evner at tale* el. *fortælle ɔ: hvis du til den tid endnu har talens brug, er i live* FK. 134, 36; hann letur so orðum g., *han taler således* SK. 107, 31.

greiniligur [grainlíór], to., 1) *let at skelne, tydelig;* 2) *omstændelig.*

greip [graiᶜp], fort. ent. af grípa.

greipa [graiᶜpa] (*pt og að), udso., *bringe til at gribe ind i hinanden, binde sammen, sammenføje,* stokkur var hvör av stáli gjördur, greiptur við harðar greppar FK. 7, 49; nu alm. kun *binde fisk sammen parvis,* som man så ophænger til tørring (hertil navneo. greipa, huk., *to sammenbundne* [*og til tørring ophængte*] *fisk*), også i spøgende tale *sammenkoble* (g. saman).

***greipt** [graiᶜpt], huk., *sammenbinding, sammenføjning;* við harðan greiptar knút (*fast sammenknyttede?*) FK. 7, 48.

greivi [graivi], hak., *greve.* Flt. greivar.

gremja [græmja] (gramdi), udso., *græmme;* gremjast el. gremja seg, *græmme sig* (um nakað, *over noget*).

Digitized by Google

***greppur** [græ'pør], hak., *kæmpe, jætte* FK. 75, 17; greiptur við harðar greppar FK. 7. 49 (greppur her sikkert ved sammenblanding med greipt).

gretta [græ'ta] (gratt, gruttu, grottið og gretti, gretta), udso., 1) *begynde at ebbe, fjære.* 2) *slå fejl* (også: g. á), altid med nægtelse, tað grettir (honum) ikki, *det slår ikke fejl (for ham);* honum grettir ikki á at koma, *det slår ikke fejl, at han kommer.* Et gretta i betydn. *kny, mukke,* forekommer med nægtelse: tað gretti ikki í honum, *han gav ikke et kny fra sig, han døde som en sten;* eg havi ikki hoyrt tað gretta, *jeg har ikke hørt et muk derom;* hann gretti tað ikki, *han berørte det ikke med et ord.*

grev [greəv], ik., *redskab til at grave med, som sættes på* haki (*spade, tørvespade*). Flt. grev.

greytasneis [græi'tasnais], huk., *træpind med nedentil anbragt takkeredskab* (naddar), *hvormed man rører i grød.*

greytaspónur [græi'taspɔunɔr], hak., *ske til grød;* også *skefuld grød.*

greytur [græi'tɔr], hak., *grød*

grið [grī], huk., og **griður** [grījɔr], hak., *fred, sikkerhed, tryghed,* slíkan skaltú griðin av mær nú fá SK. 139, 91.

gríma [groima], huk., *grime til en hest.* Flt. grímur.

grimd [grɪmd], huk., *grumhed, forbitrelse.*

grimligur [grɪmlijɔr], to, *af grumt, frygteligt udseende.*

grimmur [grɪmmɔr] og hyppigere **grimur** [grīmɔr], to., *grum, forbitret; bister, af frygtindgydende udseende;* — grimt var henni i huga, *hun var gram, vred i hu* SK. 49, 145; av grimum, *i grumhed, i vrede* FK. 125, 57.

grind [grɪnd], huk., 1) (egl. *karm* el. *ramme, indfatning*) *tralværk, gitterværk, sprinkelværk; bindingsværk i huse* (undirgrind i modsætn. til yvirgrind, *sparrerne og hanebjælkerne*). 2) *led* (*lille port af trægitter*) el. *åbning på et stengærde.* — 3) (*større*) *flok grindehvaler,* for: hvalsgrind, efter en sandsynlig tradition kaldet således, fordi en sådan flok hvaler, når de holde stille for at hvile eller sove, stå med hovederne op i vandskorpen (sé udso. grindast), og derved antage lighed med spidserne af et stakitværk (sé grind 1). Efter Peder Claussøn i Norriges Bescriffuelse (s. 152) kommer navnet af, at grindehvalerne løbe jævnsides i store flokke (hvorved de minde om tralværk), ligeledes Lucas Debes i Færoæ et Færoa reserata s. 156. Flt. grindir.

grindaboð [grɪndaboə], ik., *grindebudskab, budskab om en* grind (*flok grindehvaler*).

Digitized by Google

grindadistrikt [grɪndadɪstrɪkt], ik., *distrikt, hvorover udbyttet af en fangen og dræbt grind (hvalflok) fordeles.*

grindadráp [grɪndadråap], ik., *drœbning af en grind.*

grindaformaður [grɪndafårmæavòr], hak., *mand, som forestår ledelsen af en grindefangst.*

grindahvalur [grɪndakvælòr], hak., *grindehval.*

grindalína [grɪndaloina], huk., *line til brug ved grindefangst.*

grindareiðskapur [grɪndarai'skæapòr], hak., *samling af redskaber til brug ved grindefangst.*

grindast [grɪndast] (að), udso., (om en flok grindehvaler) *ligge stille med hovederne i vandskorpen for at hvile eller sove* (angående ordets sandsynlige oprindelse se grind 3).

grípa [groi'pa] (greip, gripu, gripið), udso., *gribe, snappe; omfatte.* Jf. tríva.

gripsborð [grɪpsboər], ik., (om en tungt lastet båd) *den omstændighed, at der kun er en afstand af en håndslængde, regnet fra tommelfingergrebet, fra rælingen og ned i vandet* (idet man nemlig griber om rælingen og holder tommelfingeren indenfor, medens de andre fingre, af hvilke den længstes ende skal berøre vandfladen, ere udenfor), laðin (laddur) til g., (om en båd) *ladet således, at der indtræder* gripsborð. Også gripaborð.

gripu [grɪpò], fort. flt. af grípa.

gripur [grɪpòr], hak, *værdifuld genstand, klenodie;* Högni ríður í herin fram, hann reynir góðar gripir, *han prøver sine gode, herlige våben* SK. 50, 151; Hjálmar ein av góðum gripi (*H. ene af hvad der duede*) higar eg hevði við mær FK. 20, 30. Flt. gripir.

grísur [groi'sòr], hak., *gris.* Flt. grísar.

gróa [grɔua], digt. for grógva.

grógva [grægva] (grør, gróði, gróð), udso., 1) *gro, vokse.* 2) *gro til, heles, læges* (om sår).

gron [groən], huk., *næse på et kreatur,* dernæst også *snude, fjæs;* også flt. granar om et kreaturs *næse* el. dets to *næsebor;* eldur feyk úr gronum hans, *ilden stod ud af dens (hestens) næsebor* SK. 104, 34.

grópa [grɔu'pa] (að), udso., *udhule, opgrave (jord), rode jord op,* g. upp.

grót [grɔu't], ik., *sten* (kollektivt), *stene.*

grótgarður [grɔu'tgæarðr], hak., *stengærde.*

grótsleða [grɔu'tsleəva], hak., *slæde til transport af sten.*

grótu [grɔu'tò], fort. flt. af gráta.

grótveggur [grɔu'tvæggòr], hak., *stenvæg.*

Digitized by Google

gróv, gróvu [grɔu, grɔu(v)ó], fort. af gr a v a.

grovur [groəvór], to., *grov (sammensat af store, grove bestanddele; grov, tyk; ujævn at føle på; rå, ufin, simpel; uhøflig, ublu;* — også om stemme: *grov, dyb*).

grugg [grogg], ik., *grums*, hyppigst om *kaffegrums;* lýsigrugg, *bundfald i trantønden* (lýsi = *tran*).

grugga [grogga] (að), udso., *grumse, mudre op.*

grúgva [grıgva], huk., i udtrykkene: á grúgvu (også, sjældnere: á grúvu), (fram) eftir grúgvu, *næsegrus*, detta á grúgvu el. fram eftir grúgvu, *falde næsegrus.*

grúgva [grıgva], huk., *ildsted, arne;* jf. det sjældnere árni el. árnur, der undertiden bruges om *fordybningen til gløderne* i modsætning til grúgva, der betegner hele indfatningen. Flt grúgvur.

grúkur [grúˑkór], hak., *hoved på sælhund*, dernæst i almindelighed *ualmindelig stort hoved; lille barn med stort hoved.* Flt. grúkar.

grummur [grommór], to., *grum.*

gruna [grūna] (að), udso., *ane, have anelse (mistanke) om, formode*, egl. upers med gf.: hetta mundi meg g. FA. 237, 20, nu almindeligst pers. grunaði hon ilt FA. 332, 30. Jf. hava illgruna á.

grund [grond], huk., 1) *grund, underlag; bund, jordbund;* í g., *til bunds;* loypur har á grundum *(på jorden, markerne)* SK. 50, 158. 2) *bevæggrund, årsag.* Flt. grundir.

grunda[1] [gronda] (að), udso., *grunde, lægge grunden til noget, stifte*, også: g. fyri FA. 421, 32.

grunda[2] [gronda] (að), udso., *grunde, spekulere.*

grundvöllur [gron(d)vödlór], hak., *grundvold.*

grunnur [gronnór], hak., *grund, bund (havbund)*, ongul og steinur við grunni vóð SK. 143, 52; nu alm. kun *fiskebanke*, i nf. også gr u ður [grūðr]. Flt. grunnar.

grunnur [gronnór], to., *grund, ikke dyb, lavvandet.*

grýla [groila], huk., *skræmsel, maskeklædt person.* Flt. grýlur.

grýn [groin], ik., *gryn;* jf. hermed gr ó n, grónafeði, grónamatur, *kornspise, melspise.* Flt. grýn.

grynna [grınna], huk., *grundt sted, banke, forhøjning i søen.* Flt. grynnur.

grynna [grınna] (nt), udso., *nå bunden, få grund under fødderne* (især i grundt vand).

grýn(a)suppa [groin(a)soˑpa], huk., *grynsuppe.*

grynta [grĭnta] (að), udso., *grynte*, galtar g. FK. 31, 22 (danisme).

grýta [groiˑta] (tt), udso., 1) *kaste med sten; kaste sten*

Digitized by Google
G. A. Hagerup

på, stene; g. tekju, *lægge sten paa tagets grønsvær.* 2) *slænge hen (i uorden), smide bort* (g. burtu).

græt [græat], fort. ent. af **gráta.**

græða [grǣa] (dd), udso., *få til at gro, helbrede, læge;* SK. 145, 89 står uregelmæssigt **greddi** for **gróði** (fort. af **grógva**).

***grön** [grøən], huk., forældet sideform til **gron,** risin gjördist grimur í grönum, *risen satte et bistert fjæs op* FK. 42, 35.

grønkast [grö'nkast] (að), udso., *grønnes, blive grøn.*

grønska [grö'nska], huk., 1) *grønhed;* 2) *grøn vækst, grønne vækster* (f. eks. brugt om korn).

grønur [grøənór], to., 1) *grøn, af grøn farve;* 2) *grøn, umoden.*

grøta [grøəta] (tt), udso., *få til at græde, røre til tårer,* konur man hann g. FK. 132, 12; nu sjæld.

grøtiligur [grøətilīór], to., *som bringer en til at græde, bedrøvelig.*

gröv [grøəv], huk., *grøft, grav.* Flt. gravir.

gud [gūd], hak., *gud;* flt. gudar spec. om *hedenske guder.*

gudsbarn [go[d]sbadn], ik., *et guds barn.*

gudssvikari [gossvīkarı], hak., *gudsfornægter.*

gul [gūl], ik., *jævn og svag vind, kuling; luftning.*

gula [gūla] (að), udso., (om vind) *blæse jævnt og svagt, kule; lufte.*

gull [godl], ik., *guld.*

gullband [golband], ik., *guldbånd.*

gullbjölla [golbjödla], huk., *guldbjælde.* FK. 122, 18.

gullbjörg [golbjörg], ik., *guldbjærg (bjærg som gemmested for guld)* SK. 57, 244.

gullboltur [golbǎ'ltór], hak., *guldbold.*

gullbúgvin [golbıgvın], to., *udrustet* el. *prydet med guld, guldvirket.*

gullbörur [golbøərór], huk. flt., *guldbåre* SK. 50, 157. Jf. bōrur.

gullhespa [godlhæspa], huk., *guldhaspe.*

gullhorn [godlhådn], ik., *guldhorn.*

gullkambur [gǒ'lkambór], hak., *guldkam.*

gullkelvi [go'ltšælvı], ik., *guldkæp, guldstok.*

gullkista [go'ltšısta], huk., *guldkiste.*

gullkrúna [go'lkrùuna], huk., *guldkrone.*

gullreyður [golræiór], to., *gyldenrød.*

gullringur [golrıngór], hak., *guldring.*

gullroykur [golrǎi'kór], hak., *gylden røg* FK. 92, 79; —

Digitized by Google

hildin yvir gullroyk = gyltur *(forgyldt)*, egl. *holdt over guldrøg.*

gullsaðil [gʊ̊lsæajıl], hak., *guldsadel.*

gullsalur [gʊ̊lsæalʊ́r], hak., *guldsal.*

gullskrúð [gʊ̊lskrúu], ik. (og huk)., *guldskrud, gyldent skrud (stads, klæder).*

gullstólur [gʊ̊lstoulʊ́r], hak., *guldstol.*

gulmarur [golmæarʊ́r]? glaður í gulmars gangi (geingi) FK. 43, 53, måske = góðmarur, gommarur?

gulur [gūlʊ́r], to., *gul.*

guva [gūa] (að), udso., *ryge, dampe, dunste, støve.*

guvan [gūan], huk., *dampen, det at ryge, dunste, støve.*

gylla [dʒıdla] (lt), udso., *forgylde.*

gyllin [dʒıdlın], huk., 1/16 „*mark*“ (mörk) *jord* el. *20* skinn; sé nærmere under mörk. áttatiál (huk.) og áttatiálur (hak.) = *4 gylden jord.* Flt. gyllin.

gyllinatal [dʒıdlınatæal], ik., *antal af* gyllin.

gyltur [dʒĭltʊ́r], to., *forgyldt.*

gyrða [dʒīra] (rd), udso., 1) *gjorde, omgjorde;* også 2) *gøre gærde(r)* f. eks. omkring et stykke mark el. have; 3) (i daglig tale) *tage benklæder på,* g. upp um seg; gyrður í brókum, *som har fået bukser på;* — gyrður í brekur. *sat i knibe, i stor forlegenhed.* Jf. gjörð.

gyrður [dʒırdʊ́r], to., 1) *gjordet, omgjordet.* 2) *udstafferet, pyntet.*

gýta [goĭta] (tt), udso., (om fisk) *kaste rogn.*

gæsa [gæasa] (að), udso., *fare vildt afsted, styrte afsted uden at sanse noget,* gæsandi við höfðinum SK. 98, 69. — to. gæsutur, *som farer vildt og hastigt afsted.*

gæta [gæata] (*tt og að), udso., 1*) *vogte, tage vare på, have opsyn med,* undert. med. ef.: til góðs og landa at g. FK. 17, 4, også spec. *vogte kvæg.* 2) nu kun *belure, iagttage nøje; lure,* latið ei kallin svíkja os, ið komin er her at g. SK. 87, 14.

gætur [gæatʊ́r], huk. flt., *agt, opmærksomhed,* geva e-m g., hann gav tí fullvæl g., *han gav nøje agt derpå, lagde nøje mærke dertil* SK. 51, 168; nu alm.: geva g. eftir nökrum, *give agt på, være opmærksom på noget.*

***gæva** [gæava], huk., *lykke* FK. 63, l. 3 f. n.

***gævuleikur** [gæavʊ́laĭkʊ́r], hak., *gævhed, bravhed, tapperhed* FA. 7, 10.

***gævuligur** [gæavʊ́lĭʊ́r], to., = gævur; SK. 6, 34.

***gævur** [gæavʊ́r], to., *gæv, ypperlig, brav, tapper.*

***gævustund** [gæavʊ́stond], huk., *lykkelig stund* FA. 66, 23.

Digitized by Google

gø [gøə], ik., *den måned, som ligger mellem* torri *og* einmáni, = *marts;* sjældent og i bestemte forbindelser anvendt ord, ravnur verpur í **gø** FA. 343, 30.

gø [gøə], ik., *hævelse i håndleddene* el. *håndbagen,* især på grund af stærk anstrængelse, tað kemur **gø** eftir andsperri FA. 447, 7.

gøða [gø̄a], (dd), udso., egl. *gøre god,* nu alm. kun *fede, opfede, mæske* (kreaturer).

gøðingarkálvur [gøəjiŋgakálvòr], hak., *fedekalv.*

gøðska [gðska], huk., (egl. *godhed,* der nu udtrykkes ved vælvild, góðfýsi og det fra dansk indtrængte góðheit) *hvad der har god værdi, genstand af værdi,* alm. med nægtelse eller ironisk, har er eingin g. í.

göltur [gœ̆ltòr], hak., 1) *galt;* nu sjæld.; jf. galti. 2) som skældsord a) om en, som sviner sig til (*svinebæst*) og b) om en *fed, klumpet person.* Flt. göltir.

görn [gödn], huk., *tarm.* Flt. garnar.

göta [gøəta], huk., *vej, sti.* Flt. götur. — gata (flt. gatur) derimod *gade* (i en by).

***gövigur, *gövugur** [gøəvijòr, gøəvòvòr], to., *gæv, ypperlig, herlig.*

H.

háborð [håaboər], ik., i udtr.: til háborðs, *til højbords.*

háborin [håaboərin], to., *højbåren.*

háð [håa], huk. og ik., *hån, spot;* halda ein fyri h., *drive spot med en* SK. 54, 197; også i flt. háðir = ent.

háða [håa] (að), udso., *håne.*

haðan, haðani [hǣan, hǣani], bio., *dérfra.*

hádimmi [håadimmi], ik., *den mørkeste del af natten, midnatstid.*

háðliga [håalia], bio., = háðuliga.

háðuliga [håavòlīa], bio., *hånende, hånligt.*

háðuligur [håavòlīòr], to., *hånlig.*

haf- [haf-], sé **hav-**,

hafs- [hafs-], sé **havs-**.

haft [haft], ik., 1) *bånd, hilde,* især *bånd, hvormed man sammenbinder fødderne på et kreatur;* leggja hund í h., haftseyður (*hildet, bunden søjd* el. *får*). 2) *hindring, stansning.* Flt. höft.

hagaleysur [hǣalæi̯sòr], to., (om matrikuleret indmark) *uden tilliggende rettigheder i fjæld og udmark* (hagi).

Digitized by Google

hagapartur [hǣapa̍rtör], hak., *havepart, part af en udmark.*

hagar [hǣar], bio., *dérhen.*

hagfastur [hagfastör, hak-], to., (om får) *som holder sig til sin bestemte græsgang.*

hagi [hæajı], hak., *have* el. *uopdyrket udmark* (benyttet til græsgang for får og kvæg), modsat bøur (*hjemmemark*). Flt. hagar.

hagl [hagl], ik., 1) *hagl, haglkorn;* 2) *dråbe,* leska meg eitt h. upp í glasið, *giv mig en dråbe i glasset til at læske mig på.* Flt. högl.

hái [håajı], hak., sé under háur.

hakafótur [hæakafou̍tör], hak., *skaft på haki.*

haki [hæatši] hak., 1) *redskab med hage;* båtshaki, *båtshage;* 2) *spade, tørvespade.* Flt. hakar.

hakka [ha̍ka] (að), udso., *hakke;* også foragteligt for högga (*hugge*) FA. 291, 24.

hald [hald], ik., 1) *det at holde, holden; hold, greb.* 2) *holdbarhed, varighed,* það er gott (einki) h. í hasum, *der er god (ingen) varighed, styrke i det dér.* 3) *det at holde vedlige el. underholde, vedligeholdelse, underhold, aftægt;* húshald, *husholdning.* 4) *greb, hank, øre* (f. eks. på en krukke). 5) *lille liste langs med en væg, hvor man anbringer knive, skeer o. l. (mellem listen og væggen).* 6) *smerte i siden.* Flt. höld, hald.

halda [halda], (helt, hildu, hildið), udso., *holde.* A) med hf., 1) *holde, omfatte, fastholde;* 2) *holde, stoppe, holde tilbage* (alm. også med gf., som: h. munn); 3) *holde noget i en vis stilling, styre noget i en vis retning.* B) med gf., 1) *holde, underholde* (f. eks. folk i sin tjeneste); 2) *holde, vedligeholde* (h frið, jf. hava frið); *overholde* (h. orð sítt, lovina); 3) *afholde, forrette,* h. jólaglímur, h. brúdleyp; *helligholde,* h. jól; 4) i visse talemåder, helst for at udtrykke en handling, der går ud over en anden: h. gaman at e-m, *drive skæmt med, gøre sig lystig over en el. noget,* h. ein fyri háð, *drive spot med en, håne en,* h. spott at e-m (h. ein fyri spott) *drive spot med, spotte en;* h. sær at gaman, *være lystig, drive skæmt* SK. 116, 32 (= h. gaman at sær). 5) *holde (for), mene, anse,* h. ein fyri nakað, h. ein vera ovgóðan (*anse en for altfor god*). C) Absolut, uden styrelse: 1) *stævne, styre et sted hen,* h. norður (jf. A, 3). 2) *holde, være tilstrækkelig stærk; holde ved, vare.* — Middelart haldast, *holde hinanden:* hildust tey um hendur, *de*

Digitized by Google

holdt hinanden i hånd SK. 93, 18. — **Med fho. og bio.:** h. á, a) (med hf.) *holde på;* b) (med gf.) *stævne, styre imod;* c) *holde længe ved, vedblive,* jf.: h. við. h. at: heldur at tí gaman, *morer sig derover, har gammen deraf* SK. 51, 167, h. sær at gaman, sé ovf. B, 4. h. av, *bøje af, stanse* (udførelsen af noget), *afstå fra sit forsæt.* h. eftir, *stryge bølgerne med årerne for at dæmpe dem.* h. nökrum fram, 1) *holde frem;* 2) *blive ved med noget, fortsætte,* kongurin helt fram síni ferð (*fortsatte sin rejse*) FK. 158, 94; også uden styrelse *stævne fremad.* h. fyri háð, fyri spott, sé háð, spott. h. saman, 1) *holde sammen,* 2) *hænge sammen.* h. til, a) *opholde sig et sted, have tilhold hos en;* b) h. ein til nakað, *tilholde, tilskynde* el. *drive en til noget;* c) (med hf.) h. eini grind til, (umiddelbart før dræbningen) *drive en flok grindehvaler op på land* (*el. tæt ind mod landet*) *efter at man ved drivning har fået den ind i en bugt* FA. 401, 25; d) h. hendurnar til, *holde hænderne fra en ting, lade være at røre.* h. við, *holde stand, blive ved, holde ud* FA. 293, 6. — I Norderødial. ogsaa holda = halda.

halga [halga], huk., *højtid, sammenhængende række helligdage;* alm. også i formen halgi (halgja); jf. halgir og helga (helgi). Flt. halgur, halgir (halgjur).

halgan [halgan], gf. ent. af heilagur, heiligur.

halgi- [haldžı-], sé halgu-.

halgir [haldžır], huk. flt., (*sammenhængende række af*) *helligdage.*

halgudagur [halgȯdæavȯr], hak., *helligdag.*

halgudómur [halgȯdɔumȯr], hak., *helligdom.*

hali [hæalı], hak., *hale;* jf. de mere specielle udtryk: dintil, sporl, stertur, sveiv og vel. Flt. halar.

hálka [hâ'lka], huk., 1) *glathed, slibrighed;* 2) *glat sted, isbelagt sted.* Flt. hálkur.

hall [hadl], ik., 1) *hældende stilling, hældning,* hann stóð (var) á halli, *han var på nippet til at falde;* 2) *hælding,* veturin var á halli, *vinteren var på hældningen, lakkede mod enden* FA. 450, 30.

halla [hadla] (að), udso., *hælde, være i hældende* el. *skrå stilling; være på hældningen, nærme sig enden.*

hallarborg [hadlarbårg], huk., *borg med hal.*

hallardyr [hadlardīr], huk. flt., *dør på en hal.*

hallargólv [hadlargölv], ik., *gulv i en hal.*

Digitized by Google

hallarveggur [hadlarvæggór], hak., *væg i en hal.*
hallur [hadlór], to., *hældende, skrånende, i skæv el. skrå stilling.*
hálmur [hálmór], hak., *halm.*
hálsbein [há'lsbain], ik., *halsben.*
hálsfevna [há'lsfævna] (nd), udso., *omfavne en ved at lægge sin arm om hans hals, tage om halsen.* Middelart hálsfevnast, *omfavne hinanden ved at tage hinanden om halsen.*
hálshvítur [há'lskvoɪ̯tór], to., *hvidhalset.* — FA. 295, 12 som omskrivning for *præst.*
hálsur [há'lsór], hak., 1) *hals* (på levende væsner); også overført på livløse genstande (flöskuhálsur). 2) *det forreste parti af båden tæt ved kølen.* 3) *smalt højdedrag;* også *sænkning mellem to højder, hvoraf den ene alm. er lavere end den anden;* jf. eið, som er lavereliggende end hálsur, suður um háls FA. 328, 20. Flt. hálsar.
hálur [hálór], to., *glat, slibrig.*
hálva [hálva] (vd), udso., sé holva.
hálvbróðir [hálbrouɪr], hak., *halvbroder.*
hálvdrigin [háldrījɪn], to., *dragen (trukken) halvt op.*
hálvgingin [háldžiŋ́džɪn, hálgiŋ́džɪn], to., *halvgået* (om vej); *halvforløben* (om tid); — hf. ent. ik. hálvgingnum ved klokkesletsangivelser sammentrækkes til hálvgum [udt. hálgon], f. eks. hálvgum fimm, *halv fem* (*kl.* $4^1/_2$), o. s. v.; ved tidsangivelser efter verdenshjørnet, hvor solen står, bruges alm. formen hálvga [hálga], f. eks. hálvga eystur = *kl.* $4^1/_2$ *morgen,* egl. *halvgået øst* (eystur = *kl. 6 morgen;* tidsrummet mellem »landnorður« [ɔ: *nordøst* el. *kl. 3 nat*] og »eystur« er 3 timer, »ökt«, som halveres ved hálvga), hálvga nón = *kl.* $1^1/_2$ *eftermiddag* (nón [for: útsuður = *sydvest*] = *kl. 3 efterm*).
hálvringur [hálrɪŋgór], hak., *halvring, halvkreds.*
hálvsperra [há'lspærra], huk., *den ene sparre i et sparrepar.*
hálvtalaður [há'ltælavór], to., *halvtalet, halvt udtalt,* bruges i kvadene undertiden også som fort. tillægsf.: áðrenn teir höfðu hálvtalað orð FK. 54, 3.
hálvthundrað [há'lthondra], talo., *halvhundrede, halvtreds.*
hálvur [hálvór], to., *halv;* hf. ent. ik. hálvum i forbindelse med højere grad af tillægsord i kvadene kan oversættes ved *dobbelt,* lítið er mær um mjöðin tín, hálvum minni um vín, *kun lidet bryder jeg mig om din mjød, dobbelt så lidt* (el. *langt mindre*) *om din vin* FA. 170, 13—14. — hálvur annar, *halvanden,* h. triði, *halvtredje,* o. s. v.

Digitized by Google

hálvursætti [hålvǫ(r)sa͡tı], *halvsjette*, = **hálvur sætti**.
hálvvakin [hålvæatšın], to., *halvvågen*.
hálvætt [hålva͡t], *vindretning* el. *vind kommende fra en himmelegn, som ligger midt imellem to på hinanden følgende af de fire verdenshjørner: nord, øst, syd, vest*, altså *vind fra et af hjørnerne: nordvest, nordøst, sydøst, sydvest*. De fire »hálvættir« ere: landnyrðingur *(nordøst)*, útnyrðingur *(nordvest)*, landsynningur *(sydøst)* og útsynningur *(sydvest)*; FA. 450, 3 ff. Jf. ætt.
hamar (hamari) [hæamar, -ı] (gf. hamar, hf. hamri), hak., 1) (egl. *stejl klippe, bjærgvæg*, dernæst og alm.) *stejl afsats i en hældende fjældside*, uppi á hamri; 2) *hammer*. Flt. hamrar.
hamarskjölur [hæamaršœlǫr], hak., *den del af hvalens krop, som er nærmest halen*. Flt. hamarskjölir.
hamartungur [hæamartoŋgǫr], to., *tung som en hammer*.
hamferð [ha͡mfeər], huk., egl. *det at færdes i ham*, i udtr.: síggja ein í h., *sé et levende menneske, som ikke er tilstede* (hvilket ansés for varsel om vedkommendes nær forestående død, inden årets udløb), síggja seg í h., *sé sin egen dobbeltgænger* FA. 376, 19; også: ganga í h.
hamra [hamra] (að), udso., *hamre*.
hamur [hæamǫr], hak., 1) *ham, skind* el. *ydre beklædning på et levende væsen*, skifta (broyta) ham; 2) *spøgelse, genfærd*, også uegl. om et *meget svagt og sygeligt menneske*. Flt. hamir.
hánarorð [håanaroər], ik., *hånsord*.
hánasaður [håanæasaǫr], to., *med høj, opstående næse*, her liggur h. av kalli, *her ligger den gamle med den opstående næse* FA. 347, 33.
hand [hand], digt for hond.
***handafestir** [handafæstır], huk. flt., *faste tag med hænderne* el. *armene, hård brydekamp* FK. 91, 75.
handafimur [handafımǫr], to., *som har godt håndelag, behændig, fingernem*.
handalag [handalæa], ik., *håndelag*.
handan [handan], bio., *hinsides*, egl. *hinsidesfra*; sammensat med »fyri« også brugt som fho. med gf.: fyri h. el. handanfyri, *på den anden side af, hinsides*, Haki byr fyri handan á FA. 72, 12.
handari [handarı] og **handastur** [handastǫr], to. i højere og højeste grad, *længer borte (på den anden side), længst borte* (af bio. handan, *hinsides*).

Digitized by Google

handaverk [handavæ̆rk], ik., *værk, gjort med hænderne.*
handla [hanla] (að), udso., 1) *undersøge med hånden, beføle* (især anvendt med hensyn til får, som skulle vurderes). 2) h. um (med gf.), *handle om, omhandle.* 3) (i sin nyeste betydning) *handle, drive handel.*
hanga [hæŋga] (hekk, hingu, hingið), udso., 1) *hænge, være i hængende stilling;* 2) *hænge fast, være fasthæftet.*
hani [hæanı], hak., *hane.* Flt. hanar.
hánligur [hånlijör]. to., *hånlig.*
hann [han(n)], tredje persons personl. stedo., 1) *han, den,* om alle levende væsner af hankøn; 2) om enhver ting, som er et hankønsord, *den;* 3) i en hel del talemåder, som angå vejrliget, og hvor man på dansk ofte bruger «der» el. «det», som: hann rekur av eystri, *skyerne drive mod vest,* hann sló í rok. *det blev snefog, der indtrådte snefog.* hann hevði lagt stóran kava av landnyrðingi, *der havde lagt sig megen sne fra nordøst* FA. 362, 22 f.
hansara [ha'nsara], ef. ent af hann, *hans.*
hanski [ha'nstśı], hak., *hanske.* Flt. hanskar. Jf. vöttur.
happ [ha'p], ik., 1*) *lykke, held* FA. 232, 5, i denne betydn. nu kun i sammensætnn. som óhapp, *uheld;* jf. heppin. Nu kun 2) *uheld, vanheld, fortræd,* vera fyri happi, *komme i uheld, lide skade;* ofta lýtst h. av hundi, *ofte får man fortræd af hund.*
happa [ha'pa] (að), udso., *hundse, tiltale med hånende og vanærende ord* SK. 121, 11.
***happadrúgvur** [ha'padrıgvör], to., *hvem lykken følger, begunstiget af lykken, lykkelig;* ved hilsen (afskedshilsen) i forbind. med heilur: far væl heilur og h. SK. 25, 106.
***happadyggur** [ha'padıggör], to., = happadrúgvur; ved hilsen: far væl heilur og h. SK. 84, 53.
har [hæar], bio., 1) (påpeg) alm. en væren på et sted: *dér, på det sted;* også undert. om en bevægelse: *derhen* (for: hagar), har kom frúgvin Margreta FA. 16, 17. 2) i forbind. med fho. og trædende i stedet for de forskellige forholdsformer af det påpeg. stedo. tann, tað, som: har á (har uppá), *derpå* (*på den, på det*), hann stóð við dyrnar og lyddi hará, *han stod ved døren og lyttede dertil* FA. 15, 3; har av, *deraf,* mangari havi eg neyðir veitt og heystað har einki av, *mangen kvinde har jeg voldt nød og ikke høstet noget derfor (deraf)* FA. 17 9—10; har fyri, *derfor* (*for den, for det*) el. *før det tidspunkt,* også *derfor, af den grund* (digt. for: tí), harfyri læt eg lív, *derfor mistede jeg mit liv* SK. 50, 161; har í, *deri;*

Digitized by Google

har hjá, haríhjá, *derhos, derved, dertil,* tólv gullringar herði hann haríhjá, SK. 21, 60; har til, *dertil;* har um, *deromkring, derom;* har við, *dermed, derved, derhos,* harvið hjálm og fríðan skjöld, *dertil (desforuden) hjælm og smukt skjold* SK. 84, 48. 3) i kvadene undertiden henvisende, for: har hvar, *dér hvor,* har hon settist á, *dér, hvor hun satte sig* FA. 16, 28. har hann lá á völli, *dér hvor han lå på marken* SK. 35, 222.

hár [hår], ik., 1) *hår, enkelt hår;* 2) (kollektivt) *hår, hårbedækning, hovedhår.* Flt. (i betydn. 1) hár.

hara [hæara], huk., *hare.* Flt. harur.

harðfœrur [ha'rfœrör], to., 1) *hårdfør.* 2) (om vejr) *stræng, stormende,* það var harðfert, *det stormede* FA. 415, 28 f.

harðkóka [ha'rkou'ka] (að), udso., *koge hård,* helst om æg, harðkókað egg, *hårdkogt æg.*

harðliga [harlia], bio., *hårdt, stærkt, strængt.*

harðligur [harlijör], to., *noget hård, hæftig, stræng.*

harðmæltur [harma'ltör], to., *som har hård stemme; som taler højt og med stærkt eftertryk.*

harðna [harna] (að), udso., *hærdes, blive hård; blive stræng, hæftig.*

harður [hæarör], to., 1) (om genstande) *hård, af fast materie;* 2) (om personer) a) *fast, ubevægelig;* b) *hård, hårdfør, som kan tåle meget;* c) *hård, stræng;* 3) *hård, hæftig, grum,* harður bardagi; 4) *tung at tåle; svær, møjsommelig.*

harðveður [harveəvör], ik., *strængt vejr, storm- og uvejr.*

hárfagur [hå'rfæavör], to., *hårfager.*

harfyri [hæarfiri, hæarfiri], bio., sé har (2).

***hargeir** [hargair], ik., *orgel,* eg hoyri harpur og hargeir troðin FA. 241, 5. Flt. hargeir. Jf. urgan, urga.

haríhjá [hæaroitšåa·], bio., sé har (2).

harligheit [harlihai't], *herlighed* FA. 434, 14, nyere ord fra dansk. Jf. dýrd, lunnindi, samt gógga og góðgæti.

hárlokkur [hårlå'kör], hak., *hårlok.*

harma [harma] (að), udso., 1) *bedrøve, volde sorg;* hertil to. forharmaður, *bedrøvet;* 2) *sørge over,* h. ein; — harmast, *bedrøves, sørge;* harmast um ein, *være bedrøvet, bekymret for ens skyld.*

harmfullur [harmfodlör], to., *sorgfuld, bedrøvet.*

harmiligur [harmilïör], to., *sørgelig, bedrøvelig;* også (nyere betydn.) *til at harmes over, ærgerlig.*

Digitized by Google

harmur [harmȯr], hak., *sorg, kummer, bedrøvelse.*
harpa [ha'rpa], huk., *harpe.* Flt. harpur.
***harpuskjarmur** [ha'rpȯšarmȯr], hak., *plekter til at slå harpen med.* Flt. -skjarmar.
harpusláttur [ha'rpȯslá'tȯr], hak., *harpespil.*
harpustrongur [ha'rpȯslá'tȯr], hak., *harpestræng.*
harra [harra], hak., *herre;* denne form bruges kun som titel: h. Svein SK. 58, 246, h. gud FK. 133, 30. Ellers harri.
harraboð [harraboe], ik., *herrebud, herskerbud.*
harradømi [harradøemi], ik., *herredømme.* Jf. ræði.
harri [harri], *herre;* harrin, *herren, gud.* Flt. harrar.
hart [ha'rt], bio., *hårdt* (for: harðliga).
harvið [hæar·vi, hæarvi·], bio., sé har (2).
háryggur [hâarıggȯr], hak., *den øverste del af et kreaturs ryg, ryghvirvlerne nærmest halsen.*
hasin [hæasın], påpeg. stedo., *han dér, den dér, den, hin;* hetta og hatta, *dit og dat.* Jf. hesin.
hasta [hasta] (að), udso., *haste.*
hásur [hâasȯr], to., *hæs.*
hásæti [hâasæatı], ik., *højsæde, øverste sæde.*
hat [hæat], ik., *had.*
hata [hæata] (að), udso., *hade, bære nag til.* hatast, *hade hinanden.*
hátíð [hâatoi], huk., *højtid, fest.* Jf. högtíð.
hátíðsprúður [hâatoisprûuȯr], to., *stadselig, prydelig ved fest,* hvönndagsskrúðir eru ikki hátíðsprúðar, *den, som bruger sine stadsklæder om hverdagen, bliver ikke prydelig i dem til højtid* el. *fest.*
hátt [hâ't], bio., *højt,* i poesi; eg fari ei við tí hátt, *jeg råber det ikke ud, praler ikke deraf* FK. 31, 25.
hatta [ha'ta], nf. ent. ik. af hasin.
hátta [hâ'ta] (að), udso. (med hf.), *indrette på en vis måde* (nu spec. *ilde*), *bringe i en vis stilling* el. *i et vist forhold;* hatta er háttað, *det er kun mådelig gjort,* (ironisk) *det sér ud! jo, det er net!* — h. sær illa, *opføre sig, skikke sig ilde.* — to. háttaður, *beskaffen; af mådelig beskaffenhed* (jf. vorðin).
***hattargerð** [hâ'tar(r)dżeør], huk., *hatteramme, hatterand* FA. 181, 33.
hattur [ha'tȯr], hak., *hat.* Flt. hattar.
háttur [hâ'tȯr] (gf. hátt, hf. hætti, hátti el. háttri), hak., 1) *indretning, beskaffenhed, omstændighed;* 2) *måde, manér,* á so mangan hátt FA, 19, 23; 3) *skik, måde*

Digitized by Google

at være på (helst *dårlig*); 4*) *adfærd, fremfærd*, við so stórligum háttri, *med så overmodig adfærd* FK. 111, l. 4 f. n. — eg sá mann á henda hátt (*under de nuværende omstændigheder, i dette øjeblik?*) FK. 58, 59. Nu sjæld. brugt. Flt. hættir, háttir. Jf. máti.

***háur** [håavór], to., *høj*, bevaret i enkelte stednavne, som: Hesturin hái (fjæld ved bygden Sumbø på Suderø), og i adskillige sammensætnn.: háborin, *højbåren*, hásæti, *højsæde*, hávetur, *midvinter*, o. fl.; ellers högur. — hái (hak.) i: rógva út á háa FA. 447, 31 synes at være navn på en fiskebanke.

hav [hæav], ik., 1) *hævning, løften*, især *stenløften* (FA. 380, 20); 2) *sten eller anden tung ting, som man prøver styrke på ved at løfte* FA. 358, 18. Flt. hav og höv.

hav [hæav], ik., *hav, åben sø*. Flt. hav og höv.

hava [hæava] (hevði [udt. hæiji], flt. hövdu [udt. höddö], haft), udso., 1) *have, bære, holde*, kellingin hevur sum knýti ella posa á baki FA. 345, 15; 2) *bringe, føre*, sum venja er til, hevði hvör maður seyðbond við sær FA. 358, 21—22, *bringe i en vis stilling*, hann hevði hann av fótum, *han fældede ham, slog ham omkuld;* 3) *have, råde over, være i besiddelse af, være forsynet med*, både egl. og overført. ei er tí at undrast á, at menn vilja gjarna h. ein tílíkan stein FA. 343, 23—24, *have*, i forskellige udtryk: h. (góðan) byr, *have medbør*, h. tilhald hjá e-m, *have tilhold hos en* FA. 373, 15, h. gaman av nökrum, *have gammen, fornøjelse af noget*, h. tokka til e-s, *nære yndest for en* FA. 343, 23, h. hug á e-i, sé hugur; — h. neyðugt, *have nødig, behøve;* — også *have, beholde, bevare*, h. frið, *holde fred, være stille*, h. í minni, h. í huga, *mindes, tænke på*, Marjun í Øröavík — er sögd at h. verið ein av ramastu konum í gandi, sum í minni eru har havdar, Marjun *i Ørðavík siges at have været en af de dygtigste kvinder til hekseri, som man kan mindes dér* FA. 328, 5 ff; 4) *have, bruge, anvende*, tá má sami atburður vera havdur við knívinum, *da må den samme fremgangsmåde anvendes med kniven* FA. 331, 21, hava teir tá haft hann (nykin) til at draga við halanum stórt grót, *de have da brugt den (o: nøkken) til at trække store sten med halen* FA. 334, 32; — h. mjöl út á súpan, *komme mel i sulevællingen* (jf. gera út á [2]); 5) *have* med efterfølg. navnef. med at (*have at udrette*), *skulle*, h. nógv at gera, *have meget at gøre;* 6) som hjælpeudso. i forbind. med fort. tillægsf. til at

Digitized by Google

danne **fornutid** og **forfortid**, í talvi hevur tú vunnið meg, *i brætspil har du overvundet mig* FA. 3, 12, hevði eg vitað, tað líkaði tær illa, *havde jeg vidst, at det mishagede dig* FA. 26, 26. — **Med fho. og bio.**: h. á orði, *bringe på bane, omtale* FA 315, 10, h. á munni, *omtale, sige;* h. at, 1) *trække linen lidt op igen* (ved nedstigning i fuglebjærgene); 2) *lægge (båden) til land, manøvrere til land;* 3) h. at e-m, *irettesætte en.* h. frá, *lægge (manøvrere) fra land.* h. fyri munni á sær, *komme til at sige, udtale, sige* FA. 361, 27 f. h. væl til av nökrum, *være vel forsynet med noget, have i forråd.* h. undan, *flytte tilside.* h. upp, *hæve hastigt op, løfte, svinge i vejret,* hon hevði upp sína høgru hond, *hun hævede rask sin højre hånd* FA. 52, 7, hevði hann upp sín bitra brand, *han løftede hastigt sit skarpe sværd* SK. 23, 81 (hava synes her sammenblandet med hevja; jf. hava seg upp). h. uppá seg, *betyde, have betydning* (helst med nægtelse). h. út á, sé hava 4. h. við, 1) h. bátinum við, *holde båden fra land eller fra at drive* (ved hjælp af en åre eller stang); 2) h. við e-m, *have at udsætte på en, finde lyder hos en;* 3) h. við orði, *omtale, berømme* FK. 22, 61. — h. seg, i forbind. med en del fho. og bio., *bringe sig i en vis stilling, begive sig, forføje sig:* h. seg burtur, *gå tilside* (for at give plads), *flytte sig bort;* h. seg frá (e-m), *gå lidt bort* (fra noget); h. seg undan, *vige tilside, gå lidt bort,* også: h. seg undan nökrum, *undgå noget, ikke ville gøre noget;* h. seg upp, *hæve sig (rask, hurtigt) op* (f. eks. i bjærgline ved fuglefangst), hann hevði seg upp eftir (*opad*), hann hevði seg upp á takið; h. seg út fyri, (ved nedstigning i bjærgline) *svinge* el. *kaste sig et stykke ud over klippekanten for at komme i hængende stilling med linen om sig* (idet nogle mænd holde i linens øverste ende). — havast. havast at nökrum, *sysle, beskæftige sig med noget, tage sig noget for,* hvat hon hevði hafst at FA. 342, 7. havast undan, *vige tilside.* havast við, 1) *holde ud, vedblive, være standhaftig;* 2) havast við nakað, *bruge, anvende,* havast við allar atburðir, *bruge alle fremgangsmåder* FA. 343, 3.

havald [hæavald], ik., *vævsylle.* Flt. høvöld.

hávetur [håaveetór], hak., *midvinter, hjærtet af vinteren.*

havfrú [haffrúu], huk., sé havfrúgv.

havfrúgv [haffrigv], huk., *havfrue.*

havmaður [havmæavór], hak., *havmand.*

Digitized by Google

havn [havn], huk., *havn.* Flt havnir. Jf. hövn.

havna [havna] (að), udso., *forkaste, vrage; spy ud igen,* ofta **etur hundur það, hann havnar,** *ofte æder hunden det, som den udspyr ɔ: ofte søber man den kål, som man selv har spyttet i* FA. 317, 2.

havnarlag [havnalæa], ik., *leje el. ophold i en havn* FK. 125, 52.

havrakorn [havrakådn], ik., *havrekorn.*

havri [havrı], hak. *havre.*

havróður [havrɔuór], hak., *roning ud på havet* (for at fiske).

havsbotnur [hafsbátnór], hak., 1) *havets bund;* 2) *havbugt, som skærer sig dybt ind i landet,* summir flýddu í havsbotnar FK. 121, 13.

havsbrún [hafsbrúun], huk., *horisont* (egl. *havbryn, havkant*) FK. 138, 85; nu alm. havsbrúgv el. havbrúgv (jf. brún og brúgv).

havsbylgja [hafsbıldža], huk., *havbølge.*

hefta [hæfta] (ft), udso., 1) *binde, binde* haft *om,* især *sammenbinde fødderne på et kreatur; hilde,* heftur hevur hann (seyðurin) bága av at ganga, *hildet har det (fåret) vanskelighed ved at gå* FA. 418, 29; 2) *hindre, standse,* eg fái ei við orðum greint, hvat teir allar hefti FK. 133, 31.

***hegar** [hījar], bio., *straks,* h. ið, *så snart som.* Lig on. þegar.

hegla [hægla] (að), udso., *hagle, være haglvejr.*

heglingur [hæglıngór], hak., *haglvejr, haglbyge.*

heiði [haijı], huk., *hede, øde strækning.* Flt. heiðar.

heiðin [haijın], to., *hedensk;* bruges også som benævnelse på de *underjordiske* (*dværgene*) i modsætning til menneskene (de kristne), jf. heiðinmaður; h. skógvur, *skov, beboet af og tilhørende underjordiske, hedningeskov, dværgeskov* SK. 80, 4, h. mörk, sé heiðinmörk.

heiðinmaður [haijınmæavór], hak., *hedning;* også om en *underjordisk* el. *dværg* SK. 82, 23.

heiðinmörk [haijınmö'rk], huk., *hedensk mark, dværgemark* SK. 105, 2.

heidningi [haidnıńdžı] og almindeligere **heidningur** [haidnıngór], hak., *hedning.* Flt. heidningar.

heiður[1] [haijór], hak., (*luftens*) *klarhed* el. *glans, klart og smukt vejr, skyfri luft;* hertil udso. heiða [haija] (að), *være (blive) klart vejr,* især brugt om tåge: *sprede sig,* mjörkin heiðar.

heiður[2] [haijór] (gf. heiður), hak., *hæder, ære.*

Digitized by Google

heiðursmaður [haijórsmæavór], hak., *hædersmand.*
heiðursnavn [haijórsnavn], ik., *hædersnavn.*
heilagur [hailavór] (gf. halgan, sjældnere helgan), to., *hellig, ukrænkelig; hellig, som man helligholder*, það var um ein halgan dag FA. 1, 6, það var uppá ein helgan dag FK. 158, 99. Nu almindeligst heiligur; dog altid heilagt [hailat] i udtrykket: halda heilagt, *holde helligdag, holde fest* (*højtid*).
heilavillur [hailavidlór], to., *sindsforvirret.*
heili [haili], hak., *hjærne.* Flt. heilar.
heiligdagskvöld [hailida(k)skvöld], ik., *aften på en helligdag.*
heiligdagur [hailidæavór], hak., *helligdag.*
heiligur [hailijór], to., sé heilagur.
heilræði [hailræaji], ik., *godt og velmént råd* FK. 75, 11.
heilsa[1] [hai'lsa], huk., *helsen, helbred, sundhed.*
heilsa[2] [hai'lsa], huk., *hilsen* (for: heilsan). Flt. heilsur.
heilsa [hai'lsa] (að), udso. (med hf.), *hilse, hilse på*, spec. *kysse til velkomst el. til afsked*, h. e-m; lat meg h. tær, *lad mig give dig et afskedskys!* heilsast, *hilse hinanden* (*hverandre*), *give hinanden velkomst- el. afskedskys.*
heilug- [hailó-], sé heilig-.
heilur [hailór], to., 1) *hél, uskadt;* 2) *sund, rask, i god behold; lykkelig* (digt); i kvadene meget brugt i hilsende tiltale el. direkte hilsen (afskedshilsen), h. og sælur, *hil og sæl*, ligg nú h., Sigmundur, *vær* (*lig*) *nu hilset, Sigmund* SK. 4, 10, far væl h. og happadrúgvur, *drag afsted* (egl. *far vel*) *i god behold og lykkelig* SK. 25, 106, heilir (*værer hilsede, farvel*) allir mínir menn SK. 61, 28; 3) *let at hele* el. *lægе*, i talemåder som: heilt er nýtt sár FA. 317, 1; 4) *hel, udelt; fuldstændig;* 5) *hel, al;* 6) (sjæld.) *oprigtig*, i enkelte forbindd.: av heilum huga, *med oprigtigt sind* el. *af ganske hjærte.*
***heiluvágur** [hailóvåavór], hak., *lægende vædske, lægedom* SK. 115, 12.
heim [haim], ik., *hjem.* Flt. heim.
heim [haim], bio., *hjem;* h. eftir, heimeftir (heimeftini), *hjemad, i retning hjemad.*
heima [haima], bio., *hjemme.*
heimabeiti [haimabai'ti], ik., *stykke af* heimrustir (sé dette ord), *udlagt til græsgang for kvæg* (*kalve og køer*).
heimabrúdleyp [haimabridlop], ik., *hjemmebryllup.*
heiman [haiman], bio., *hjemmefra* (*bort fra hjemmet, ud; borte fra hjemmet; fra hjemmet af, fra hjemkanten*); heimaneftir (heimaneftini), *i retning fra hjemmet, fra*

Digitized by Google

hjemkanten, hvat tíðindir heimaneftir? *hvad nyt fra eders kant (hjemstavn)*? heimanfyri, *nærmere ved hjemmet (gården, bygden), på denne side* (modsat handanfyri, sé handan); h. ífrá. sé heimanífrá.

***heimanhöll** [haimanhödl], huk., *hjemlig hal el. bolig* SK. 111, 76. digt.

heimanífrá [haimanɪfrâa], bio., = heiman.

heimapartur [haimapaʿrtör], hak., *part af en grind* (sé grind 3), *som tildeles dem, der have siddet hjemme og ikke deltaget i at dræbe el. føre fangsten hjem.*

heimari [haimarɪ] og **heimastur** [haimastör], to. i højere og højeste grad (af heim). *nærmere ved hjemmet, gården* el. *bygden, nærmest ved hjemmet.*

heimating [haimatɪŋg], ik., *hjemmeting, forsamling i hjemmet* SK. 94, 27.

heimferð [haimfeər, haiʿm-], huk., 1) *hjemfærd, hjemrejse;* 2) *færd i hjemmet*, mangur er harður í h.

heimil, heimul [haimɪl, -öl], to., *hjemlet, som man har ret el. adkomst til*, mest i ik.: heimilt, eiga heimilt, *have ret til, have lovlig adkomst til noget.*

heimrustir [haimrostɪr], huk. flt., *åben plads i en bygd, udlagt til byggegrunde for huse el. udhuse samt græsgang for kvæg hjemme ved husene.* Jf. ruddstaðir.

heimræði [haimræajɪ], ik., *herredømme i hjemmet, rådighed over hjemmet* FA. 227, 1.

heimur [haimör], hak., 1) *verden*, bera í heim, *bringe til verden, føde* FA. 196, 22, koma í heim, *komme til verden, fødes* SK. 6, 34; millum heims og heljar, *mellem denne og den anden verden* ɔ: *i drømmende tilstand; mellem liv og død, i dødsangst*, FA. 363, 12; også *mellem begyndelse og ende.* 2) *liv, levetid.* 3) *meget lang tid, lang og kedsommelig ventetid.*

heingingartræ [hấndžɪŋgatræa, haⁿdž-], ik., *træstang, hvorpå man ophænger fisk til tørring.*

heingja [hấndža, haⁿdža] (hongdi), udso., 1) *hænge, ophænge;* 2) *hænge, fasthæfte.* Jf. hanga.

heinta [haiʿnta] (að), udso., 1) *hente, hjembringe.* 2*) *fordre, fordre udbetalt, indkræve*, h. aftur (*kræve tilbage*).

heita[1] [haiʿta] (tt), udso., *kalde*, oftest: h. á ein, *påkalde ens hjælp, bede en om at gøre sig en tjeneste*, i kvadene alm. blot *kalde på, hidkalde*, hon heitir á sveinin sín SK. 51, 172; 2*) *love, afgive højtideligt løfte.*

***heita**[2] [haiʿta] (-), udso., *kaldes, hedde*, Sjúrður heitir sami maður SK. 17, 16; nu altid eita med bortkastet h.

Digitized by Google

***heitbróðir** [haiˈtbrɔuɪr], hak., *fostbroder* SK. 32, 187. Jf. isl. heitkona.

heiti [hai tɪ], ik., *løfte*, især *løfte om at ægte en pige, frieri*, hagar streingi eg h. mítt, *did lover jeg at drage hen at bejle* FA. 296, 9. — flt. heiti(r) også *trusler*, hildarmaður av heitum skalv. *kæmpen skælvede ved truslerne* FK. 158, 91. Ordet kun digt. Jf. eiti.

***heiti** [haiˈtɪ], ik., *navn*, eg spyrji teg h. títt SK. 66, 83; nu altid eiti.

***heitstreingi** [haiˈtstráńdʒɪ, -strańdʒɪ]. ik., *løfteaflæggelse, løfte*, eg havi lovað h. FA. 35, 2. digt.

heitur [haiˈtɔr], to., *hed, varm;* også uegl. *hidsig, lidenskabelig.*

hekk [hæˈk], fort. ent. af hanga.

hel [heəl], huk., 1) (digt) *død, døden*, tað síggi eg á sjálvum mær, at h. er komin í hendi (*at døden er kommen over mig*) FK. 74, 5, til heljar, *til døde, ihjel* SK. 7, 39; nu kun brugt i forbind. í hel, *ihjel;* 2) *de dødes rige, den anden verden*, jf. udtr.: millum heims og heljar, sé under: heimur; 3) *dødsgudinden.*

held [hæld], huk., *bejle i reb.* Flt. heldir.

heldrin [hældrɪn] = heldur enn, *hellere end;* FA. 438, 13.

heldur [hældɔr], højere grad til gjarna, 1) *hellere;* 2) *snarere;* 3) *temmelig.* Jf. helst.

helft [hæˈlt], huk., *hælft, halvdel, halvpart;* leggja í h., *lægge dobbelt* (således at det sammenlagte forkortes til det halve). Flt. helftir. Jf. helmingur.

helga [hælga], huk., = halga, halgir, FK. 31, 18; også i formen helgi, huk.; suderøsk. Flt. helgur, helgir.

helgan [hælgan], gf. ent. hak. af heilagur, heiligur.

helja [hælja], huk., *frille* FA. 252, 17. Flt. heljur.

***heljarmaður** [hæljarmæavɔr], hak., *mand, som er bestemt til døden* FK. 68, l. 2 f. n. Jf. feig(ðar)maður.

heljarmatur [hæljarmæatɔr], hak., *føde for* hel (*døden, dødsgudinden*) FK, 68, 73.

hella [hædla], huk., 1) *flad sten;* 2) *flad klippestrækning, stenslette (tæt ved søen);* 3) *fast underlag*, i sammensætnn. som: gler-, leir-, silvurhella (glerhella bruges om kværnen på mellen, når kornet har været fugtigt, og melet hæfter fast ved stenen, «mylnan melur glerhellu á seg») Flt. hellur.

hella [hædla] (lt), udso., *hælde, gyde, udgyde.*

helli [hædlɪ] ik., *klippehule, fjældgrotte.* Flt. hellir.

Digitized by Google

hellisborg [hædlisbårg], huk., *borg* (*dværgeborg*), *som dannes af en klippehule* SK. 89, 37. digt.

***hellisdyr** [hædlisdīr], huk., *dør for en klippehule* (*dværgebolig*) SK. 89, 33. digt.

hellisgólv [hædlisgōlv], ik., *gulv i en klippehule* (*dværgehule* FK. 92, 81.

helma [hælma] (að), udso., *standse, høre op, gøre ophold*, f. eks, om uvejr, bygevejr el. smerter, tað helmar ikki í, *der er ingen stansning i uvejret* el. *regnen*, tað helmar ikki á, *der er ingen stansning i smerterne*.

***helmarreip** [hælmarai^{c}p], ik., *reb til at slå* el. *vikle om roret på et skib?* hevur eitt tog og h. FK. 122, 26; jf. engelsk: helm, isl. hjálm (*styre, ror*).

helming [hælmiŋg], huk., *ophold, stansning*, f. eks. i uvejr, smerter.

helmingur [hælmiŋgōr], hak., *halvdel, halvpart*. Flt. helmingar.

helsótt [hæ^{c}lsō^{c}t], huk., *helsot, dødelig sygdom*.

helst [hæ^{c}lst], højeste grad til gjarna, 1) *helst, snarest;* 2) *mest, især*, h. av Högna ráði SK. 46, 111.

***helsti** [hæ^{c}lsti], bio., ved to.: *altfor; tilstrækkelig*, h. var hann gamal FA. 248, 20.

helt [hæ^{c}lt], fort ent. af halda.

heltur [hæ^{c}ltōr], hak., *helt*. Flt. heltar. Jf. kappi.

hemar, hemari [heəmar, -i], hak., *sildehaj*. Flt. hemrar.

henda [hænda] (nd), udso., 1) *tage med hånden, gribe, få fat i*, so var svörð í slíðrum heitt, hann kundi tað ikki h. SK. 109, 48. 2) (med gf. og hf.) *hænde, vederfares, ramme*, slíkt skal meg ikki h. SK. 25, 103, tað hendir ongum (*hænder ingen*) nú FA. 222, 10; (uden styrelse) *ske, indtræffe*.

henda [hænda], gf. ent. hak. og nf. ent. huk. af hesin; i gf. ent. hak. bruges også formen hendan.

hennar [hænnar], ef. ent. af hon. Nu alm.: hennara.

henni [hænni], hf. ent. af hon.

hentur [hæ^{c}ntōr], to., *tjenlig, passende, bekvem, nyttig*.

heppin [hæ^{c}pin], to., 1) *heldig*, jf. happ; 2) *rask og snar, bekændig*.

her [heər], bio., 1) om sted, a) *hér, på dette sted*, b) undert. for higar, = *herhen;* 2) om tid, i sammensætn.: her eftir, *herefter, efter denne tid*, her fyri, *før denne tid* — disse kunne måske også henføres til den følgende gruppe; 3) i forbind. med en del fho. til at erstatte forskellige forholdsformer (i ik.) af hesin (*denne*), som:

Digitized by Google

herá (á hetta, á hesum), *herpå*, herav, *heraf*, herí, *heri*, o. fl.; jf. har 2.

herða [heəra] (rd), udso., *hærde, gøre hård.*

herðar [heərar], huk. flt. *skuldre*, forudsætter en ent.-form herði, som imidlertid ikke bruges; breiður um herðarnar, *bred over skuldrene, over ryggen;* — yvir háls og herðar, *over hals og hoved, i største hast.* Jf. öxl.

herja [hærja] (að). udso., *hærje, påføre krig;* også *hærje, plyndre;* h. á., *anfalde, angribe.*

***herjanssonur** [hærjansoənör], hak., *kæltring, lav og nederdrægtig person* (egl. *søn af* Herjan (et af Odins navne) el. *fandens søn*, idet Odin efter kristendommens indtrængen efterhånden kom til at stå som repræsentant for det onde), verði tann argur h., teg skal aftur kalla FA. 58, 14 f.

herkempa [hæ'rtšæ'mpa], huk., *hærkæmpe, stridsmand.*

herklæði(r) [hæ'rklæajı(r)], ik. flt., *hærklæder, rustning.*

herklæddur [hæ'rkladdör], to., *iført hærklæder, rustning.*

herkona [hæ'rkoəna], huk., *skjoldmø* FA. 88, 5.

herligur [hærlijor], to., *herlig* FA. 311, 26 (danisme). Jf. dýrur, fagur.

herma [hærma] (md), udso., 1) *eftersige ordret;* 2) h. eftir e-m, *efterligne, efterabe ens tale, manerer el. gebærder* (for at gøre nar derad el. blot til morskab).

hermalín [hærmalöin], ik., *hermelin.*

hernaður [hærnavör], hak., *krigstog, plyndringstog.* Flt. hernaðir.

herskap [hæ'rskæap], ik., *herskab.*

herskin [hæstšın], to., (om mad el. drikke) *usmagelig, vanskelig at få ned.*

herskip [hæ'ršīp], ik., *krigsskib.*

hertugi [hæ'rtuı], hak., *hertug.* Flt. hertugar.

herur [heərör], hak., 1) *stor skare, stor flok*, bátaherur, *stor skare af både.* 2) *hær, krigshær.* Flt. herar.

herviliga [hærvılīa], bio., *fælt, voldsomt, i voldsom grad.*

herviligur [hærvılīör], to., betegnende højdepunktet af en (vred, hidsig, kåd el. munter) sindsstemning: *vred i en ganske frygtelig grad, i højeste grad munter,* o. l.

hesin [heəsın], påpeg. stedo., *denne, denne her;* ik. hetta, *dette.* Jf. hasin.

hestadund [hæstadond], huk., og **hestadundur** [hæstadondör], ik., *drøn af heste, hestetrampen.*

hestafax [hæstafaks], ik., *hestemanke, hår af hestemanke.* Flt. -föx.

hestahús [hæstahüus], ik., *hestehus, hestestald.*

Digitized by Google

hestalið [hæstalī], ik., *ridende skare, rytteri.*
***hestarið** [hæstarī], ik., *hesteridning, hesteridt; hesteskikkelse?* hvat er hetta fyri h., sum eftir havi ganga? FK. 4, 11.
hestaskógvur [hæstaskægvòr], hak., *hestesko.*
hestbak [hæs(t)bæak], ik., *hesteryg;* sita á hestbaki, *sidde til hest, ride.*
hestfólk [hæs(t)fō'lk], ik., *hestfolk, rytteri.*
hestur [hæstòr], hak., *hest;* også *hingst* (graður [græavòr] hestur), *avledygtig hingst* (modsat geldur hestur, *gildet hingst*). Flt. hestar.
***het** [heet], fort. ent. (i Suderødialekt) af *heita, *hedde;* SK. 101, 8. het for et, ellers: æt, af eita.
hetta [hæ'ta], ik. ent. (nf. og gf.) af hesin.
hevja [hævja] (—), udso., *hæve, løfte* (h. upp); sjæld. brugt. Som fort. til hevja synes undertiden brugt hevði (hevði upp), fort. af hava (hava upp); nu alm. hava upp, hava seg upp, for: hevja upp, hevja seg upp; sé under: hava.
hevna [hævna] (nd), udso., *hævne (en* el. *noget),* líkari var tær faðir at h. SK. 7, 40, ældre og digt. også med ef.: bið hann Högna h. mín SK. 54, 207, jf. omkvædet: hann er eingin, ið teirra torir h.; hevnast, hevna seg, *hævne sig.*
hevnd [hævnd, hæmd], huk., *hævn, gengældelse;* gera hevndir eftir e-m, *hævne en, tage hævn for en* SK. 134, 36. Flt. hevndir.
heyggjur [hæd'džòr], hak., sé heygur.
heygsdyr [hæ'ksdīr, hæks-], huk. flt., *dør, som fører ind i en jord- el. gravhøj* SK. 23, 76.
heygur [hæijòr], hak., *høj, jordhøj,* digt. også *gravhøj,* síðan gróv hon dreyg í heyg SK. 55, 212; heygur bruges nu mest i enkelte stednavne (helst i flt.), som: »á heygum», »uttan heygar» (bygdedele); i daglig tale almindeligst heyggjur. Flt. heygar, heyggjar.
heyk [hæ'k], fort. ent. af húka.
heykur [hæi'kòr], hak., *høg.* Flt. heykar.
heyst [hæst], ik., *høst, efterår.* Flt. heyst.
heysta [hæsta] (að), udso., 1) (upers.) *blive høst* el. *efterår.* 2) (nyere brug) *høste, indhøste;* også *høste, profitere, drage fordel af noget,* mangari havi eg neyðir veitt og heystað har einki av FA. 17, 9 f.
heysur [hæi'sòr], hak., 1) *hjærneskal, hovedskal;* også *hoved* (helst nedsættende el. i skæmt for hövur); 2) *hoved på livløse genstande,* f. eks. pípuheysur, *pibehoved.* Flt. heysar.

Digitized by Google

híðaleysur [hoijalæi̯sør], to., *hjemløs, uden hi* el. *hjem, husvild*, um enn eg livi híaleysur FK. 92, 86 (sml.: um eg verði hiðani leysur, *om jeg slipper bort herfra* FK. 81, 80); jf. no. hidelaus. Ikke brugeligt ord.

hiðan, hiðani [hījan, -ı], bio., *herfra;* også hiðanifrá.

***higar**[1] [hījar], bio., *straks*, h. ið, *så snart som;* også skrevet hegar. Lig on. þegar.

higar[2] [hījar], bio., *hid, herhen.* Lig on. hingat, higat.

higari [hījarı] og **higastur** [hījastør], to. i højere og højeste grad (af bio. higar[2]), *nærmere herved, nærmest herved.*

***hildarmaður** [hıldarmæavør], hak., *kriger, kæmpe* FK. 158, 92. digt.

hildu [hıldø], fort. flt. af halda.

***hilmarhögg** [hılmarhögg], ik., *fyrsteligt hug* SK. 71, 6. digt.

***hilmir** [hılmır], hak., *fyrste, høvding* FK. 44, 59. digt.

***himin** [hīmın], hak., *himmel;* forekommer i kvadene og helst i flt. himnar, almindeligst udtalt hivnar, *himlen, himmerige:* tí kongurin heilur til himna fer FK. 75, 16; hf. ent. himni og almindeligst: hivni (av hivni, *fra himlen*). Nu: himmal. Jf. udso. hivna.

himiríki [hīmıroi̯tšı], ik., *himmerige;* jf. himmiríki.

himmal [hımmal], hak., *himmel.* Flt. himlar.

himmalskur [hımmalskør], to., *himmelsk*

himmiríki [hımmıroi̯tšı], ik., *himmerige.*

***himnakongur** [hımnakåŋgør, hivna-], hak., *himlens konge* FK. 167, 34.

hin [hīn], 1) påpeg. stedo., a) *hin, den anden,* ofte med et navneo. i den bestemte form, som: hitt beinið, *det andet ben,* hin maðurin, *den anden mand;* — flt. hinir, *de andre, de øvrige.* b) *den næstforrige,* som: hin vikan, *den næstforrige uge,* også på flere steder brugt = fyrra vikan, vikan ið var, *den forrige* el. *foregående uge;* hin dagin, *iforgårs* (= í fyrradagin), også brugt = um dagin, *forleden dag.* 2) best. kendeo. (foran tillægsord), *den,* jf. tann; i flt. nu helt fortrængt af tann.

hind [hınd], huk., *hind.* Flt hindir.

hindra [hındra] (að), udso. (med gf. og hf.), *hindre, afværge, standse.* Jf. forða, darva.

hindur [hındør], ik., *hindring, standsning.* Flt. hindur.

hinka [hi̯ŋka] (að), udso., *hinke.*

hinumegin [hīnømeəjın], 1) bio., *på hin side, på den*

Digitized by Google

anden side; 2) fho. med gf., *på den anden side (af).* I daglig tale nu alm.: hinuminni.

hirð [hīr], huk., *hird, hof;* tívin telur málm og ring við sínar hirðir allar, *fyrsten uddeler malm og ringe til alle sine hoffolk* SK. 16, 3; undert. også mere alm. (*omgivende*) *kreds.* Flt. hirðir.

hirða [hīra] (rd), udso., 1*) *tage vare på, vogte, forvare.* 2) (*holde ild vedlige ved at*) *stikke tørv ind i ømmer til at ulme om natten indtil den følgende morgen,* h. eld, almindeligst blot: hirða; hirdur brandur, *halvt udbrændt stykke tørv, som har ligget i ømmer* (for at hindre ilden i at gå ud) FA. 323, 32 3) *skjule, putte, stikke ned.* 4) *bryde sig om, skøtte om* (h. um), almindeligst med nægtelse, eg hirði það ei at loyna FK. 111, 5, hirði lítið um kongins vreiði FK. 158, 93.

***hirðil** [hīrıl], hak., *hyrde;* hirðil for hirðir, hirði Flt. hirðar.

hirðingartorva [hīrıŋgatårva], huk., *stykke tørv, som lægges i ømmer el. hed aske for at holde ild.*

***hirðkona** [hi'rkoəna], huk, *kvinde, som hører til en fyrstes el. fyrstindes hird el. omgivelse* SK. 5, 22.

***hirðmaður** [hırmæavðr], hak., *hirdmand.*

hísa [hoi'sa], huk., *kuller* (fisk). Flt. hísur.

hissini [hıssını], bio., *uden hensigt, hen i vejret, for spøgs skyld.*

hista [hısta] (st), udso., *hikke.*

histi [hıstı], hak., *hikken.*

hít [hoi't], huk., *skindpose.* Flt. hítir.

hita [hīta] (að), udso., *ophede, opvarme.*

hiti [hītı], hak., *hede, (stærk) varme.*

hitta [hi'ta] (tt), udso., *træffe, hitte, finde;* fara at h., *søge hen til en (noget), opsøge.* Jf. finna.

hivna [hivna] (að), udso., (upers.) *blive klar himmel, klar luft,* h. í; það hivnar ikki í, *det er så tyk luft, at man ikke kan se himmelen.* Jf. *himin.

hjá [tšåa], A) fho. med hf., 1) *hos, i ens hus el. hjem,* í húsunum hjá góðum fólki FA. 327, 31, vættrarnir búðu hjá henni FA. 328, 10; 2) *hos, ved, i nærheden* el *ved siden af,* í reiðrið hjá eggjunum, *i reden ved siden af æggene* FA. 344, 11, sita hjá e-m, *sidde hos en, ved ens side;* 3) i det nuværende sprog meget hyppig brugt til at betegne et ejeforhold og for en stor del erstattende den gamle ejeform (der forøvrigt kan omskrives på flere måder), som: húsið hjá pápa, *min faders*

Digitized by Google

hus; tíat hann hevði gingið yvir tekjuna hjá teimum, *fordi han var gået over deres hustag* FA. 342, 18 f.; — sleppur lamb úr gonguni hjá honum, *slipper et lam ud af fåreflokken for ham* FA. 342, 14 f. B) som bio., *hos, tilstede, i nærheden, ved siden af,* sita, vera hjá; tó at eingin var staddur hjá, *skønt ingen var tilstede* FA. 329, 25 f.

hjalli [tšadlı], hak., *fjældafsats;* FK. 58, l. 3 f. n. hjallur for hjalli. Flt. hjallar.

hjallur [tšadlór], hak., 1) *stillads, række jævnsides liggende stænger, som hvile på støtter, og hvorpå f. eks. fisk el. korn tørres* FA. 369, 26 *(korntørringsstillads);* sjæld.; 2) nu alm. *tremmehus, udhus, hvis vægge bestå af lodrette tremmer med åbne mellemrum, og hvori kød og fisk vindtørres ved vindens træk imellem tremmerne.* Flt. hjallar.

hjálmaband [tšálmaband], ik., *hjælmbånd.*

hjálmur [tšálmór], hak., *hjælm.* Flt. hjálmar.

hjálp [já'lp], huk., *hjælp, bistand.* Flt. hjálpir.

hjálpa [já'lpa] (pt), udso. (med hf.), *hjælpe, stå bi;* også *nytte, være til nytte.*

hjálpari [já'lparı], hak., *hjælper.* Flt. hjálparar, hjálparir.

hjálparmaður [já'lparmæavór], hak., *hjælpermand.*

***hjalt** [tša'lt], ik., *hjalte, parérplade på sværd;* også *hæfte, håndgreb på sværd,* i denne betydn. helst i flt.: hjöltu; hann vá mann at hjöltum upp, *han gennemborede en mand, så at sværdet stod i lige til hjaltet* FK. 111, 9. Jf. hjölt.

hjarta [ja'rta], ik., *hjærte;* også uegl. om a) (*kærlig*) *følelse, medfølelse,* og b) *mod, mandshjærte* (hava kálvahjarta, sé kálvahjarta); — av h., *af hjærtet, inderlig, oprigtigt;* í hjartanum, *i hjærtet, i sit inderste.* Flt. hjörtur.

hjartablóð [ja'rtablɔu]. ik., *hjærteblod.*

hjartagóður [ja'rtagɔuór], to., *godhjærtet.*

hjartalag [ja'rtalæa], ik., *hjærtelag.*

hjartaligur [ja'rtalıor], to., *hjærtelig.*

hjartarót [ja'rtarɔu't], huk., *hjærterod.*

hjartastrongur [ja'rtastrąngór], hak., *hjærtestræng.*

hjartavinur [ja'rtavınór], hak., *hjærtensven, oprigtig ven.* Jf. alvinur.

***hjó** [tšɔu], fort. ent. af högga.

hjól [tšɔul], ik., *hjul.* Flt. hjól.

hjólrokkur [tšólrå'kór], hak., *hjulrok, skotrok.*

Digitized by Google

hjúkla [tšúukla] (að), udso., *kæle, udstøde kælne lyd* (hjú, hjú), h. eftir hønu, *kalde kælent på en høne* (ved at sige: hjú, hjú), h. upp yvir lambi, *kæle for et lam* FA. 419, 33. Også i formen hjúka.

hjún [tšúun], ik., *den ene af to ægtefolk*, annað hjúnið (*den ene af ægtefolkene*); hyppigst i flt.: hjún, *ægtepar, ægtefolk. mand og kone.*

***hjölt** [tšöᶜlt], huk., = hjalt. Flt. hjaltir.

hjörtur [jöᶜrtör], hak., *hjort.* Flt. hjörtir.

hóast [hɔuast], bo., *skønt*, sé tó at, tóat.

hógv [hægv], ik., *mådehold, måde*, hava h., *holde måde*; jf. hóv.

hógvur[1] [hægvör], hak., *hov* (på hest). Flt. hógvar.

hógvur[2] [hægvör], hak., *de tilbagestående stubbe på en afmejet græsmark; markbund, efterat græsset er blevet afmejet.*

***hókumtræ** [hɔuᶜkontræa], ik., *mahognitræ?* (efter gisning af Hammershaimb) SK. 93, 9.

hol [hoel], ik., *hul.* Flt. hol.

***hól** [hɔul], ik., *smiger, praleri, overdrivelse*; er mær ei á tí h., *jeg farer ikke med pral, overdriver ikke* SK. 57, 238, á fáum kann hon h., *hun forstår sig kun lidt på pral* el. *brovten* FK. 49, 22, fáum kann hon h. FK. 49, 28.

hola [hoela], huk., *fordybning, hule.* Flt. holur.

hold [hål], ik., 1) *kød*, især *huld, kødrighed, fyldighed*; væl í holdum, *fed*; 2) *det yderste parti af legemet, den synlige overflade af legemet, hud*, illa hevur tú, Óluva, spilt títt ljósa h. (*din hvide, rene hud*) FA. 201, 34 f.; — gásahold, *knopper, som fremkomme på huden, når man fryser, lig knopperne på en gåsekrop.*

holdligur [hådlijör], to., 1) *kødrig, fyldig*; jf. hyldligur. 2) *rummelig* (f. eks. om båd).

hólgasáta [hölgasåata], huk., *halmstak, stak, dannet af* hólgar (sé hólgi).

hólgi [höldʒi], hak., *halmbundt.* Flt. hólgar.

hólkur [höᶜlkör], hak., *holk, ring omkring den nederste ende af et skaft* (f. eks. knivskaft) el. *af en stav* (fjældstav). Flt. hólkar.

***hollur** [hådlör], to., *huld, tro, oprigtigt hengiven*; også *huld, gunstig*; sjæld. brugt. — sær er hond hollast, *ved egen hjælp udretter man alting bedst, man skal altid stole mest på sig selv* (egl. *sig selv er hånden huldest*) FA. 317, 9.

Digitized by Google

hólmur [hōlmȯr], hak., 1) *holm, lille ø;* 2*) *kampplads (til tvekamp), stedet for en holmgang,* stevna á hólm, *udfordre til tvekamp* el. *dyst.*

holóttur [hoelȯtȯr], to., *hullet.*

holt [hâ˙lt], ik., i talemåderne: geva seg í h. við ein, koma í h. við ein, *give sig i kast med en, komme i kast med en.*

hólur [houlȯr], hak., *forhøjning, høj (jordhøj)* FK. 44, 61, nu næppe brugt i dagl. tale uden i stednavne (navne på høje), især på Suderø: «á hólum» (bygdedel, bygdeplads), «hólheygar» på Østerø, o. fl. Flt. hólar. Jf. válur.

holva [hålva] (vd), udso., 1) *vende noget om, så bunden kommer i vejret* (altid om noget tomt, i modsætning til hvōlva), *lægge omvendt;* 2) *være i omvendt stilling, ligge omvendt* el. *med bunden op.*

hombora [håmboera], huk., sé húnbora.

homla [håmla], huk., *det bånd* (alm. af hvalhud), *der tjener til at fæste åren til åretolden under roningen;* nu almindeligst homluband. Flt. homlur.

homluband [håmlȯband], ik., sé homla.

hon [hoen], personl. stedo. i huk., *hun, den,* sé hann.

hond [hånd], huk., 1) *armen tilligemed hånden,* bera, hava undir hondini, *bære, have under armen,* undir hondini = *i armhulen,* f. eks.: hann svōllur undir hondini; 2) *hånd;* h. er, ið hevur, *den, der har en ting, behøver ikke at gøre sig umage for at få den* FA. 317, 8; 3) *side, retning, kant,* hon vegur á báðar hendur, *hun hugger til begge sider* FK. 21, 43, til ymsa handa, *snart til den ene, snart til den anden side* SK. 107, 24; 4) *håndskrift;* 5) i forbind. med flere fho. til at danne forskellige udtryk; á h., á hendur føjes undertiden (digt.) til en hensynsform udvidende og forstærkende, henni komst barn á h., (*det hændte hende, at*) *hun nedkom med et barn* SK. 131, 1, honum er vandi á hendur, *han er kommen i vånde* FA. 179, 30; á hondum: taka á hondum, *tage med magt, lægge hånd på* FK. 157, 91 (takast hondum, sé taka); lata av hond, *give slip på, bortgive;* fáa frá h., *få fra hånden;* vera fyri h., *være forhånden;* e-m gongur væl (illa) í h., *det går en heldigt (uheldigt);* í hendi, *i hænde,* nú er tap í hendi, *nu er slaget tabt* FA. 282, 13; til handar, til handa (med hf.), *tilhånde, til, for en,* ganga e-m til handar, *gå en til hånde.* kjós tær hest til handar tann, *vælg dig den hest (til at eje)*

Digitized by Google

SK. 8, 53, sá er staddur í vörildini, ið lukkan snýst til handa, *den mand findes i verden, til hvem lykken vender sig* el. *hvem lykken begunstiger* FK. 37, B, fáa (e-m nakað) til handar, *overlevere, overrække* SK. 84, 48 (digt.); hava undir hond (fáa undir hendur), *have (få) i sin varetægt;* fáa e-m nakað upp í hendur, *give en noget at bestille, give en (forløbigt) arbejde.*

hondleysur [hån(d)læi˙sør], to., *uden arme* el. *hænder.*

hongja [håŋdża], udso., sé heingja.

hongsl [hå˙ŋsl], ik., *hængsel.* Flt. hongsl.

honk [hå˙ŋk], huk., *hank.* Flt. henkur.

hop [hoəp], ik., *håb.* Jf vón.

hopa[1] [hoəpa] (að), udso., *vige tilbage, trække sig tilbage* SK. 49, 144; nu mest i udtr.: h. aftur á hæl, *uvilkårligt gøre et skridt tilbage* (af forskrækkelse o. l.), *vige lidt tilbage.* Også hobra (Sande). Jf. otra, okra (seg).

hopa[2] [hoəpa] (að), udso., *håbe.*

hopleysur [hoəplæi˙sør], to., *håbløs.*

hopp [hå˙p], ik., *hop, spring.* Flt. hopp.

hoppa [hå˙pa] (að), udso., *hoppe, springe.*

hópur [hou˙pór], hak., *hob, mængde, (stor) flok.* Flt. hópar.

horkonusonur [hå˙rkonøsoənør], hak., *horeunge.*

horn [hådn], ik., 1) *horn* (på dyr); 2) *horn, hornstof;* 3) *tildannet horn,* som: *blæse-, drikkehorn* o. l. 4) *rygfinne på en hval;* 5) om andet, som har lighed med et horn, f. eks. som navn på et fjæld med spids top el. smalt foroven, et smalt forbjærg: Hornið háa FK. 155, 65; 6) *hjørne,* hyppigt i navne på gårde el. bygdedele, som: «í Horni» (navn på flere bygdedele), «í Garðshorni» (navn på en gård); jf. hyrni. Flt. horn.

hornaklingra [hådnaklıŋgra], huk., *cirkelrund sammenføjning af lammehorn, der med enderne er stukne ind i hverandre,* legetøj for børn til at trille (stikla) med på marken.

hornstavur [hå˙nstæavør], hak., *hjørnestolpe.*

hors [hå˙rs], ik., 1) *hest,* nu kun i poesi (= ross) FK. 68, 66; 2) *tosse, klodrian.* Flt. hors.

horva [hårva] (vd), udso., 1) *vende (være vendt) i en vis retning,* hælurin horvir ímóti seingini, *hælen vender imod sengen* FA. 331, 25, rótin horvir til himmals upp, og skarðið horvir niður, *roden vender op imod himlen, og spidsen vender ned* (istap) FK. 30, 16; 2) h. undan, *skråne nedad, ligge skrået nedad,* om en vej i den ret-

Digitized by Google

ning, hvori man går, modsat: h. ímóti, *skråne ned imod den gående* (om en vej).

horvin [hårvɪn], fort. tillægsf. af hverva.

hosa [hoesa], huk., *strømpe.* Flt. hosur

hósdagur [hōsdæavór], hak., *torsdag;* suderøsk: tósdagur [tou̯ˈsdēɪr].

hóska [hōska] (að), udso., *passe, falde rigtigt ind, passe sammen, harmonere,* h. saman; stórum skipum hóskar lítið, *det passer kun dårligt for store skibe* FK. 156, 81; — varmin hóskaði ikki í stovuni, *varmen kunde ikke holde sig i stuen, gik ud af stuen;* — hóskast: tey hóskaðust ikki inni, *de gik straks igen.*

hosnatráður [håsnatråavór], hak., *strømpegarn.*

hosta [håsta] (að), udso., *hoste.*

hosti [håstɪ], hak., *hoste.*

***hót** [hou̯ˑt], ik., *trusel,* Gestur sat í sessi kvirrur, tí hann var sterkur í hóti FK. 113, 23. Flt. hót. Jf. hóttan.

hótta [hōˑta] (að og tt), udso., *true,* især *gøre truende håndbevægelse som til slag,* h. e-m slag, *truende løfte hånden imod en (for at slå),* også: h. e-m, h. at (el. ímóti) e-m; h. við knívi.

hóttan [hōˑtan], huk., *trusel,* nu især *truende bevægelse;* hertil vistnok flt. hóttur, ikki óttist eg hóttur tínar, *ikke frygter jeg dine trusler* SK. 31, 170, vil ikki fara undan hóttum hennara FA. 341, 30 f. Sjæld. brugt ord.

hóv [hou̯(v)], ik., digt. for hógv; hevði ei hondum h., *tog, hvad han kunde bære (uden at holde måde)* FK. 86, 16.

hóv [hou̯(v)], i forbind.: til hóva(r), *til hove,* væl má mín gangari sín saðil bera og sjálvan meg til hóvar FA. 293, 8 f. (omkvæd), til hóva lati eg ríða FA. 14, 9 (omkvæd).

hóvarskegg [hou̯(v)aršæg], ik., *hovskæg, de hår, som sidde lidt ovenfor hovene på en hest.*

hóvaskegg [hou̯(v)ašæg], ik., = hóvarskegg.

hóvliga [hou̯lia], bio., *med måde* (hógv), *lempelig.*

hóvligur [hou̯lijór], to., *som farer frem med mådehold el. lempe, lempelig, varsom.*

hovmaður, hóvmaður [hou̯mæavór], hak., *højtstående mand, riddersmand.* digt., hyppigt i kvadene.

hóvsamur [hou̯sæamór], to., *mådeholden, stilfærdig.*

hóvskegg [hou̯ˑšæg], ik., = hóvarskegg.

hóvspor [hou̯ˑspoer], ik., *hovspor, spor efter hestehov; hovslag* SK. 23, 76.

Digitized by Google

***hóvur** [hɔu(v)ór], hak., digt for hógvur[1]; fegin varð hann, tá hann hoyrdi Grana bresta hóvum SK. 78, 44 (sé bresta [2]).

hóvverk [hɔuvæˀrk], ik., *ridderlig bedrift, storværk* SK. 105, 1.

hoybendil [håibændıl], hak., *et af de snoede høbånd, i hvis ender tyngestene* (klíggjagrót) *ere fastgjorte, og som lægges tværs over en stak for at beskytte den mod fald el. mod vind.*

hoybering [håibeərıŋg], huk., *det at bære hø, bæren (af) hø.*

hoybos [håiboəs], ik., *støv af hø.*

hoyfólk [håifōˀlk], ik., *de med høhøsten sysselsatte personer.*

hoygarður [håigæarør, håggæarør], hak., *indhegnet plads til opbevaring af hø, indhegning til høhæs.*

hoygging [håd'dżıŋg], huk., *høbjærgning, høhøst.*

hoyggj [håd'dż], ik., *hø, afmejet græs;* også *afdeling hø, lille stak hø* FA. 428, 12.

hoyggja [håd'dża] (að), udso., *arbejde med høet i høbjærgningstiden, være sysselsat med høhøsten.*

hoykja [håiˀtša] (kt), udso., *bøje i knæerne og hofterne,* i forbind.: h. seg, egl. *sætte sig på hug,* nu alm. *lade sig ned (at sidde), sætte sig ned,* h. seg niður, helst til en kortvarig sidden. Jf. húka.

hoylaða [håilæa, -læava] og **hoylöða** [håilōa, -løəva], huk., *hølade, høhus.*

hoyni [håini], hak., *høbjærgningstid, den tid, da høet indhøstes.*

hoyra [håira] (rd), udso., 1) *høre, opfatte med hørelsen;* 2) *høre, høre fortalt, erfare;* 3) om gud, *høre, bønhøre;* 4) *høre, lyde (adlyde);* herhen udtr.: h. til, *høre til* el. *under; vedrøre.* — hoyrast, *høres, lade sig høre; blive fortalt, rygtes.*

hoyrúgva [håirıgva], huk., *hømasse, høbunke.*

hoystöð [håistøə], ik., *stedet, hvor et høhæs skal sættes, den til et hæs* (des) *afmålte plads.* Flt. hoystöð.

húð [hùu], huk., 1) *hud på legemet;* 2) *hud, (større) skind* (f. eks. af okse, men «skinn» af kalv el. får). Flt. húðir.

húðaskógvur [hùuaskægvór], hak., *hudesko, sko af (okse-)hud.*

húðaskøði [hùuaskøəji], ik., *stykke hud* (f. eks. af okse, sjældnere sælhund el. hvalmave) *til at sy et par hudesko af.*

huga [hūa] (að), udso., *ihukomme, erindre,* ofte i forbind.

Digitized by Google

med minnast forstærkende: eg kann hvörki h. ella minnast.

hugaður [hūavör], to., *frimodig i sind, som har lyst og iver.*

hugagóður [hūagɔuör], to., *som har god hu* el. *lyst til sit arbejde, lysten og ihærdig, flittig.*

hugaligur [hūalīör], to., 1) = hugagóður; 2) *som giver lyst, behagelig, fornøjelig,* hugaligt arbeiði.

hugdjarvur [hūdžarvör], to., *modig, dristig.*

hugi [hūı], hak., sé hugur.

hugmóð [hūmɔu], huk., *hovmod, overmod.*

hugsa [hoksa] (að), udso., 1) *tænke, overveje* (h. um), h. um nakað, *tænke på* el. *over noget, overveje noget;* 2) *mene, tro.*

hugur [hūör] og **hugi** [hūı], hak., 1) *hu, sind, tanke (mening, forestilling, erindring),* hava í hugi (huga, hug), *have i sinde,* hann hevði tað í hug hjá sær FA. 184, 14; detta e-m í hug (huga), *falde en ind,* også: renna e-m í hug (huga), tað datt (rann) mær í hug, *det faldt mig ind;* aldri tú, mín veldiga seta, mær úr huga gongur, *aldrig går du, min vældige skønne, mig af minde* SK. 26, 109. 2) *stemning,* især *lyst, attrå,* leggja hug á, *fatte kærlighed til,* hug legði eg á Hugin kong FA. 193, 19; av heilum hugi, *af oprigtig hu, af ganske hjærte,* av heilum huga SK. 26, 110, av lítlum huga, *med liden lyst* FA. 10, 24. 3) *mod,* bilar tær ei hugur og hjarta, *hvis ikke mod og hjærte svigter dig* SK. 9, 68, lat tær góðan hugin siga, *lad dig trøste, vær frimodig* FA. 217, 27. Flt. hugir, hugar.

húgva [hıgva], huk., *hue.* Flt. húgvur.

húka [hūu'ka] (heyk, huku, hokið), udso., egl. *sidde på hug,* au alm. blot *sidde, sidde ned en kort stund.* Jf. hoykja (hoykja seg).

huku [hūkó], fort. flt. af húka.

húkur [hūu'kör], hak., *medekrog* (uden øje, i modsætning til ongul). Flt. húkar.

hulda [holda], huk., *huldre, ellekone.*

huldanhattur [holdanha'tör], hak., *usynliggørende hat* SK. 95, 39, sandsynligvis for: huldarhattur.

***huldarheygur** [holdarhæijör], hak., *høj, hvor huldrefolk bo, huldrehøj* SK. 97, 63.

huldubátur [holdöbåatör], hak., *huldrebåd, båd, bemandet med ellefolk.*

huldufólk [holdöfō'lk], ik., *huldrefolk, ellefolk* FA. 327.

Digitized by Google

huldugenta [holdóðžæ'nta], huk., *huldrepige, ellepige.*
huldukona [holdókoena], huk., *huldrekone.*
huldukúgv [holdókıgv], huk., *ko, som ejes af huldrefolk.*
huldumaður [holdómæavór], hak., *huldremand.*
hulduneyt [holdónæi't], ik. flt., *huldrenød, huldrekvæg* FA. 337.
hummarklógv [hommarklægv], huk., *hummerklo;* alm. i poesi til at betegne kindens rødme: kinnin var reyð sum h. FA. 307, 19.
***hún** [hùun], huk., *det øverste af masten, mastetop,* teir vinda segl í húnar hátt, *de hejse sejl højt op i top* FK. 12; 4. Flt. húnar.
***húnbor(a)** [hùunboer(a)], huk., *hul højt oppe i masten, hvorigennem faldet (det til råen fastgjorte reb,* drag, *der tjener til at hejse sejlet) går;* vundu segl í húnborar hátt (= vundu segl í húnar hátt, sé hún) FK. 78, 55. Også, mere alm., i formen hombor(a). Flt. -borur, -borar.
***hundinssonur** [hondınsoenór], hak., skældsord (digt.), omtr. = *hundsvot,* FA. 182, 1.
hundrað [hondra], ik., *hundrede, antal af hundrede;* stórt h. = *(antal af) 120.* Flt. hundrað.
hundraðfaldur [hondrafaldór], to., *hundredefold.*
hundraðtal [hondratæal], ik., *hundredetal,* í hundraðtali, *i hundredevis.*
hundur [hondór], hak., *hund;* også anvendt som skældsord om personer (heiðin h.); ef. flt. hunda- i sammensætn. betegner *frygtelig, utålelig,* som: hundakuldi, *hundekulde, frygtelig kulde,* hundalív, *hundeliv, frygteligt* el. *utåleligt liv,* hundaveður, *hundevejr.* Flt. hundar.
hungur [hoŋgór], hak., *hunger, sult.*
hungursbrúðleyp [hoŋgórsbrıdlop], ik., *bryllup, hvor der er for lidt mad til gæsterne.*
hungursneyð [hoŋgórsnæi], huk., *hungersnød.*
hunskur [ho'nskór], to., *hunnisk, som er er fra Hunernes land* (Húnaland) SK. 31, 174.
hurð [hūr], huk., *dør, dørskiven, som lukker for døråbningen* (dyr). Flt. hurðar.
***hurðarásur** [hūraráasór], hak., *dørbjælke, tværbjælke ovenover en dør,* kastar á hurðarás FA. 32, 25. Synes at have været brugt som gemmested.
hurðarbak [hūrabæak], ik., *bagsiden af en (helt) åbnet dør.*
hurðarklovi [hūrakloevı], hak., *fure i dørkarm, hvori*

Digitized by Google

kanten af døren går ind, sjæld. brugt; også (sjæld.) *dørsprække*, standa í hurðarklovanum, *stå og kige i dørsprækken*. Jf. klovi, festa hurð í klova.

hurla [horla] (að), udso., *buldre, larme, rulle, suse stærkt* (om rullende larm, lyd af hvirvelvind og desl.).

hurra [horra] (að), udso., *give en dump, rullende el. hvirvlende lyd, summe.*

hús [hûus], ik., 1) *hus, bygning, bolig*; biðja um h., *bede om nattely, herberge;* — hús findes også brugt om *værelse, afdeling i et hus*, idet stova (i husnavne) bruges i betydn. *hus*, som: tað eru vǫkur hús í «Stórstovu»; 2) *hus, husholdning*, halda h. Flt. hús. Jf. húsi.

húsaskýggj [hûusaskoð'dž], ik., omskrivning for roykur (*røg*), egl. *hussky*, FA. 341, 13.

húsbóndi [hûsbǫndı, hœsbǫndı], hak., *husbond, husfader.*

húsbrot [hœsbroət], ik., egl. *husnedbrydelse* ɔ: *ødelæggelse, som anrettes på husene ved storm.*

húsfrú, húsfrúgv [hœsfrûu, -frıgv], huk., *husfrue, husmoder.*

húsi [hûusı], hak., *gemme, hylster, foderal.* Flt. húsar.

húskallur [hœskadlǫr], hak., *tjenestekarl, tjener.*

húslon [hœsloən], huk., *sammenhængende række huse, husrække under ét tag;* dernæst *tag over en sådan husrække*, også mere alm. *hustag*. Jf. lon.

huts [hots], udråbso., hvormed man pudser en hund, *puds!* FA. 418, 7.

hvaðan, hvaðani [kvæan, -ı], bio., *hvorfra, hvoraf* (*fra hvilket sted, af hvilken årsag*), h. av landi, *fra hvilket land, fra hvilken ø* FA. 295, 24.

hvalaflokkur [kvælaflâ'kǫr], hak., *hvalflok, flok grindehvaler.*

hvalur [kvælǫr], hak., *hval.* Flt. hvalir.

hvalvág [kvalvåa], huk., *bugt* el. *vig, hvor en „grind“* (*flok grindehvaler*) *inddrives og dræbes.*

hvalvokn [kvalvåkn], ik., *spydlignende våben, hvormed man stikker grindehvaler, hvalspyd.* Jf. vokn og vopn samt skutil.

hvalvopn [kvalvåkn], ik., sé hvalvokn.

hvapp [kva'p], fort. ent. af hveppa.

hvar [kvær], bio., 1) spørgende, *hvor, på hvilket sted;* 2) henvisende (i forbind. med ið), (har) hvar, hvar ið, (*dér, det sted*) *hvor*, finnur uppá hvar ið Sjúrður liggur, *finder* (*stedet*) *hvor Sigurd ligger* FA. 64, 19; også

Digitized by Google

uden ið: sá hann hvar tað væna vív í herklæðum lá, *han så, hvor den væne viv lå i hærklæder* (*rustning*) SK. 23, 79; 3) ubestemt, víða hvar, *vide omkring, på mangfoldige steder* FA. 326, 6.

hvarv [kvarv], fort. ent. af hvørva.

hvassliga [kvasslia], bio., *hvast, skarpt.*

hvassur [kvassòr], to., *hvas, skarp*; ik. hvast bruges også som navneo. om et *hvast, skærende redskab* (f. eks. kniv el. økse), ved visse lejligheder på grund af overtro for at undgå at nævne en sådan genstands rette navn (f. eks. blandt huldrefolk i huldresagnene, jf. sagnet »Gásadalsmaðurin í huldubátinum« FA. 339 ff.), hvast við lær stendur eftir (*min kniv er glemt*, egl. *hvast ved lår er tilbage*) FA. 341, 5.

hvat [kvæat], stedo., kun brugt i ik. ent. (i hak. og huk.: hvør), 1) spørgende, a) som navneo., *hvad, hvilket;* b) som to. (ubøjeligt), *hvad for en, hvordan, hvilken,* hvat fólk, hvat dagur, hvat maður (*hvad for folk, hvad dag, hvad for en slags mand*). 2) henvisende (med el. uden tilføjet ið), *hvad* (*det, som*), sig tú, hvat tú vil FA. 295, 3. — hf. ent. hví bruges nu som bio., *hvorfor.*

hvatligur [kvatlijòr], to., *rap, snar, hurtig.*

hveddja [kvæd'dža] (að), udso., sé hvøtja.

hvein [kvain], fort. ent. af hvína.

hveiti [kvai'tı], hak., *hvede.*

hveitibreyð [kvai'tıbræi], ik., *hvedebrød.*

hveitimjøl [kvai'tımjøəl], ik., *hvedemel.*

hveppa [kvæ'pa] (hvapp, hvuppu, hvoppið), udso., *fare sammen;* for det uvirkende hveppa alm. også det indvirkende og svagtbøjede: hveppa (pt) seg; hann hvepti seg við, *det gav et sæt i ham, han fór sammen.*

hvessa [kvæssa] (st), udso., 1) *hvæsse, skærpe, slibe;* 2) h. í ein, *tiltale en barsk, hæftigt.*

hví [kvoi], bio. (egl. hf. af hvat), *hvorfor.*

hvíla [kvoila], huk., *hvile;* almindeligere hvíld. Flt. hvílur.

hvíla [kvoila] (ld), udso., 1) *hvile, lade få hvile;* 2) *hvile, hvile sig.* — hvílast, hvíla seg = hvíla 2.

hvíld [kvoild], huk., *hvile, ro efter arbejde el. anstrængelse;* også *stansning, ophold* (for en stund). Flt. hvíldir.

hvína [kvoina] (hvein, hvinu, hvinið), udso., *hvine; klynke.*

hvinu [kvīnò], fort. flt. af hvína.

hvirla [kvırla], huk., *hvirvelvind.* Flt. hvirlur.

hvirvilvindur [kvırvılvındòr], hak., danisme for hvirla (sé det foreg. ord); har kom sipandi ein h. FA. 106, 6.

Digitized by Google

hvítabjörn [kvoi˙tabjödn], huk., *hvidbjørn, isbjørn.*
hvítgás [kvoi˙tgâas], huk., „*hvidgås*“, omskrivning for tonn (*tand*) i en gåde, FA. 325, 7.
hvíti [kvoi˙tı], hak., *hvide, æggehvide.* Flt. hvítar.
hvítil [kvoi˙til], hak., *sengetæppe.* Flt. hvítlar.
hvítingur [kvoi˙tıngór], hak., *hvilling* (fisk). Flt. hvítingar.
hvítur [kvoi˙tór], to., *hvid.*
hvítusunna [kvoi˙tósonna], huk., *pinse, pinsefest.* Flt. hvítusunnur.
hvítusunnudagur [kvoi˙tósonnódæavór], hak., *pinsedag.*
hvonn [kvånn], huk., *angelika* (plante). Flt. hvannir.
hvorvin [kvårvın], sideform til horvin, fort. tillægsf. af hvörva.
hvuppu [kvo˙pó], fort. flt. af hveppa.
hvurvu [kvorvó], fort. flt. af hvörva.
hvussu (hvursu) [kvossó], bio., *hvor, hvorledes* (*på hvilken måde, i hvilken grad*); også i formen kussu. Jf. hvössu (hvörsu).
hvökka [kvö˙ka] (hvakk, hvukku, hvokkið), udso., 1) *opskræmmes, fare sammen* (af skræk, overraskelse). 2) *formindskes hastigt, svinde i en fart.*
hvölja [kvölja], huk., *hvalhud, hvalskind.* Flt. hvöljur.
hvöllur [kvödlör], to., *klingende, skingrende, højtlydende;* også *højrøstet.*
hvölpalás [kvö˙lpalâas], ik., *trælås med en slå* (loka) *til at skyde frem og tilbage* (hvorved døren kan lukkes el. åbnes), *idet en nøgle med et par hak el. indsnit i føres ind igennem et lille hul, anbragt tæt over slåen, og løfter to af de inde i låsen anbragte lodretstående løse pinde* (hvölpar) *op fra deres leje i slåens indsnit, hvorved denne kan skydes frem og tilbage;* når nøglen tages ud, falde pindene tilbage i de for dem afpassede indsnit.
hvölpur [kvö˙lpór], hak., *hvalp;* — angående hvölpur i hvölpalás, sé det foreg. ord. Flt. hvölpar.
hvölva [kvölva] (vd), udso., 1) (indv.) *vende bunden op på* (f. eks. kar), *lægge* el. *stille omvendt, vende op og ned på noget* (om noget fyldt el. med indhold i modsætning til holva); 2) (uv.) *ligge* (*stå*) *med bunden i vejret, være i omvendt* (*hvælvet*) *stilling* (om noget med indhold), fult, tá ið hvölvir, tómt, tá ið stendur FA. 323, 3. — hvölvast, *vendes omkring* (så bunden kommer i vejret), helst om båd: báturin hvölvdist, *båden kæntrede*

Digitized by Google

(med mandskab), men: båturin holvdi, *båden stod* (tom) *på land med bunden op.*

hvöngan [kvöŋgan], gf. ent. hak. af hvörgin. Også alm. hvörgan.

hvönn [kvön(n)], gf. ent.. hak. af hvör.

hvönndagsliga [kvönda(k)slīa], bio., *daglig, hver dag.*

hvönndagsligur [kvönda(k)slīör], to., *hverdags, dagligdags.*

hvönndagsskrúð [kvönda(k)skrúu], ik. og huk., *højtidsdragt, som slides om hverdagen,* i ordsproget: hvönndagsskrúðir eru ikki hátíðsprúðar (sé hátíðsprúður).

hvönsmans [kvönsma'ns], ef. ent. af hvör (hvör maður), *enhver* el. *hvilken;* skeggið er á hvönsmans höku, *skægget sidder på enhvers* el. *hvermands hage* FK. 31, 19.

hvör [kvœr], stedo., 1) spørg., *hvem, hvilken* (både som navneo. og som to.); i ik. nu hvat; — i kvadene forekommer en ik.-form *hvört brugt a) som spørg. bio. (i ligefremme, helst dobbeltleddede, spørgesætnn.), egl. *hvad, hvad af to ting* (hvört — ella), kan gengives ved *mon* el. helt udelades ved oversættelse til dansk, hvört skulum vær við skipum fara ella við hestalið? *skulle vi drage med skibe eller med rytteri?* FK. 103, 95, b) som spørg. bo. (i afhængige spørgesætnn.), *om,* hvört — ella, *om — eller.* 2) ubest. (i ik. hvört), *hver, enhver;* også *hver for sig af to, begge,* hvör er snótin stríð, *begge kvinder ere stridige* SK. 30, 161; hvör ein, *hver eneste;* annar hvör (annarhvör), *hveranden,* triði (fjórði o. s. v.) hvör, *hver tredje (fjerde* o. s. v.); hvör — annan, hvör — öðrum el. hvör i forbind. med et fho., som styrer annan el. öðrum, *hinanden, hverandre (den ene — den anden),* hvör deildi annan, *de skændte på hinanden,* hvör brigðaði öðrum stuldur, *de bebrejdede hinanden gensidig tyveri,* hvör bíðaði eftir öðrum (teir bíðaðu hvör eftir öðrum), *de ventede på hinanden gensidig;* teir mundu hvör annan royna, *de prøvede hinanden* SK. 108, 35, hvör mót öðrum sló, *den ene slog den anden, de slog på hverandre indbyrdes* FA. 183, 35; hvört um annað, *mellem hverandre, hulter til bulter;* — hvört undan öðrum el. í hvörjum (jf. so við og við), *efterhånden;* við hvört, *undertiden;* so hvört (sum) — so hvört, *for hver gang — så,* so hvört stykki av hann höggur, so hvört rennur tað saman, *(for) hver gang han hugger et stykke af, gror det sammen igen* SK. 138, 81, so hvört sum, *efterhånden som.*

Digitized by Google

hvör [kvøər], bio., digt. for hvussu (hvössu); SK. 17, 13.

hvörgin [kvördžin], ubest. stedo., *ingen af begge;* flt. hvörgir, *ingen af begge parter;* — ik. ent. hvörki (*ingen af de to ting, ingen af delene*) bruges alm. som bo.: hvörki — ella, *hverken — eller*, digt. også hvörki — ei, som: hvörki mátti rökka ei stökka, *det (sværdet) kunde hverken give efter i æggen eller springe* SK. 10, 83.

***hvörjumegin** [kvörjómeejin] og **hvörjuminni** [kvörjóminni], 1) fho. (med gf.), *på hver side af;* 2) bio., *på hver side.* I daglig tale nu altid hvörjuminni.

hvörsmans [kvö'rsma'ns], ef. ent. af hvör (hvör maður), *enhver* el. *hvilken;* hvörsmanns hálsi vildi tú náað, Hermundur hin illi? *hvis hals kunde du ønske at nå, onde Hermund?* FA. 70, 19 f.

***hvört**[1] [kvö'rt], bio., *hvorhen*, hvört skalt tú ríða, Ólavur mín FA. 8, 5.

***hvört**[2] [kvö'rt], spørgepartikel, sé hvör 1.

hvörva [kvörva] (hvarv, hvurvu, horvið el. hvorvið), udso., (egl. *vende sig, dreje sig omkring,* jf. ordet hvörvusteinur; nu altid) *forsvinde, blive borte, komme af syne.*

hvörvusjón [kvörvöšoun], huk., *øjenforblindelse, blændværk* (egl. *syn, der forsvinder*).

hvörvusteinur [kvörvöstainör], hak., *slibe-* el. *hvæssesten, rund stenskive, som drejes rundt i en dertil indrettet kasse* (brigda); hedder på Suderø senda, huk. (som drejes rundt i: sendukassi).

hvössu (hvörsu) [kvössö], bio., = hvussu (hvursu).

hvötja [kvøətša] (—), udso., *hvæsse, slibe,* sjældent og defekt udso., kun brugt i visse forbindd.; eg kvöki, eg kvöki (for: eg hvötji, eg hvötji) FA. 342, 29; på Suderø bruges formen hveddja [kvæd'dža]. — hvötja, hveddj [kvøətša, kvæd'dž], huk., *affald, som fremkommer ved slibning.* Jf. stammen hvat- i hvatligur.

***hyggi** [hid'dži], ik., *syn,* tað h. at tí gár, *der går syn for sagn?* SK. 4, 15, örnin h. lasti, *ørnen tillukkede sine øjne?* SK. 51, 166.

hyggin [hid'džin], to., *betænksom, forsigtig.*

hyggja [hid'dža], huk., *betænksomhed, forsigtighed.*

hyggja [hid'dža] (hugdi), udso., 1) *have sin hu (sine tanker, sin opmærksomhed) henvendt på noget,* f. eks. i ordsproget: hoyr um annan, hygg um teg sjálvan, *hør om en anden, men hav din opmærksomhed henvendt på*

Digitized by Google

dig selv, sé til dig selv FA. 314, 6; i denne betydn. ellers ikke i daglig tale. 2) *sé, betragte,* h. at e-m, *betragte, sé på en el. noget;* h. av e-m, *sé bort fra noget;* h. eftir e-m, *sé efter noget, sé til noget;* h. upp, *sé op.* Jf. líta, síggja.

***hyggjubekkur** [hıd'džôbæ'kôr], hak., *udkigsbænk?* FK. 6, 34.

hyggjuráð [hıd'džôrâa], ik., *forstandigt, velbetænkt råd; forstandig, veloverlagt plan* el. *beslutning,* bestu hyggjuráðini, *den bedste og forstandigste beslutning* FA. 385, 23.

hyldligur [hıllijôr], to., *kødfuld, fyldig.* Jf. holdligur.

hylja [hılja] (huldi), udso., *tilhylle, indhylle, dække;* også uegl. *skjule,* ikki er yvir at h., *ikke er det værdt at skjule* (*dække over*) SK. 108, 32.

hylla [hıdla], huk., *hylde;* også (digt.) overført om en *rugeplads på afsatsen* (rók) *i fuglebjærget,* dimmið finnur fugl á síni hyllu FA. 312, 28. Flt. hyllur.

hylling [hıdlıng], huk., (*dunkel*) *forestilling om noget,* hava h. á nökrum, *have forestilling om noget, have svagt begreb om* (*at gøre*) *noget.* Flt. hyllingar.

hylur [hīlôr], hak., *lille dam, vandpyt.* Flt. hyljar.

hýrdur [hoírdôr, ho'rdôr], to., *i en vis sindsstemning, til mode, oplagt,* væl (illa) hýrdur, *i godt* (*dårligt*) *kumør;* også hýraður.

hýrur [hoirôr], hak., *sindsstemning, humør,* í ringum hýri FA. 409, 26. Et hýrur findes også i betydning *klædedragt,* næsten udelukkende om *dårlige og* (især) *snavsede klæder.*

hyrna [hırna], huk., *en af spidserne på et ækseblad* el. *på et spadeblad* (grev). Flt. hyrnur.

hyrni [hırnı], ik., *hjørne;* »í Garðshyrni« (navn på en bygdedel); jf. horn, »í Garðshorni«. Flt. hyrnir.

hýsa [hoi'sa], huk., *kuller* (fisk). Flt. hýsur. Vistnok rettere hísa.

hýsa [hoi'sa] (st), udso. (med gf. og hf.), udso., *huse, give husly.*

hædd [hadd], huk., 1) *højde, udstrækning i højden;* også *længde* (i retning op og ned). 2) (om lyd, stemme) *højde, høj tonen* el. *klang.* 3) *højde, forhøjning, høj.* Flt. hæddir.

hægri [hagrı] og **hægstur** [hakstôr], højere og højeste grad til háur, högur (*høj*).

hækka [ha'ka] (að), udso., 1) *forhøje, gøre højere,* h. um

Digitized by Google

nakað; 2) *blive højere, tiltage i højden;* 3) (om vinden) *gå op imod nord, blive (mere) nordlig,* hann var nú hækkaður, *vinden var nu bleven nordlig* FA. 415, 14.

hælur[1] [hæalör], hak., 1) *hæl, bageste del af en fod;* også *skohæl, strømpehæl;* 2) *bageste ende,* f. eks. i de forældede ord: kjalarhælur og knarrarhælur (*den bageste ende af et fartøjs køl*), tað stóð fast í knarrar hæli FK. 3, 3 (undir kjalarhæli FK. 3, l. 2. f. n.). Flt. hælir.

hælur[2] [hæalör], hak., 1) *pæl, tøjrepæl; pæl, hvorved noget fastbindes* (f. eks. fuglefangerens bjærgline); 2) *håndfang på en lé.* Flt. hælir.

***hæra** [hæara], huk., *hårbedækning, gråret hår;* i flt. (hærur): allur í hærum gráur, *med fuldstændig gråt hår* FK. 29, 1.

hæra [hæara] (að) udso., *rense for hår, tage alle hårene af,* h. skinn.

hærri [harrı] og **hæstur** [hastör], højere og højeste grad til háur, högur; jf. hægri og hægstur.

hætta [ha'ta] (að), udso., *vove, udsætte sig for fare,* h. á, h. sær (nakað). *vove (noget), vove sig* FA. 332, 21.

hættiligur, hættuligur [ha'tılıör, ha'tölıör], to., *vovelig, farlig.*

höddd [höddd], ik., sé höv ur.

hödda (hövda) [höddа], huk., *hank, håndfang* (på en gryde). Flt. höddur.

höddi (hövdi) [höddı], hak., *høj klippe, som rager frem i søen, forbjærg, bjærgpynt;* som sidste sammensætningsled i adskillige navne på forbjærge el. bjærgpynter, f. eks. »Skálhöddi« på Sandø. Flt. höddar (hövdar).

högaloft [hōalåft], ik., *højeloft;* forekommer kun i kvadene.

högg [högg], ik, *hug, slag.* Flt. högg.

högga [högga] (*hjó, höggið; högdi, högt), udso., *hugge (tilføje hug, frembringe skår i noget ved hug, tilhugge, udhugge, nedhugge).*

høgind [høejınd], ik., = høgindi.

høgindi [høejındı], ik., *hynde, pude.* Flt. høgindir.

høgligur [höglijör], to., *nem, let, bekvem.*

högoyggj [hōåd'dž], huk., *det højeste parti af Nolsøen* FA. 413, 19.

høgri [högrı], to. (højere grad), *højre* (af en stamme: høg- (hóg-), sé høgligur).

høgri [högrı], digt. for hægri, hærri; SK. 60, 13.

høgruminni [högrómınnı], bio. og fho. (med gf.), *på højre side; på højre side af.*

Digitized by Google

högtíð [hōktoi], huk., *højtid, fest;* jf. hátíð.
högur [hœ́vȯr], to., 1) *høj, som strækker sig højt op;* 2) *høj, højtlydende* (f. eks. om stemme, tone); 3) *høj, betydelig, stor,* högur aldur (*høj alder*), högt tal (*højt tal*); 4) *høj, ansét, af høj stand el. stilling.*
högætt [hōa't], huk., *nordlig vind.*
högættarbrøður [hōa'tabrœ́vȯr], hak. flt., *de nordlige vinde, betragtede som samvirkende* FA. 451, 17 (i æventyret: Högættirnar og lágættirnar).
höka [hœ́ka], huk., *hage.* Flt. hökur.
høkja [hœ́tša], huk., *krykke.* Flt. høkjur.
høli [hœ́lı], ik., *ly, tilflugtssted.* Flt. hølir.
höll [hȯ́dl], huk., *hal,* (*stor, prægtig*) *sal,* mest i kvadene. Flt. hallir.
hölva [hȯ́lva] (að), udso., *høvle.*
høna [hœ́na], huk., *høne.* Flt. hønur.
høsn [hȯ́sn], ik flt., *høns.*
hætta [hȯ́'ta] (tt og að), udso., = hótta (*true*).
***hættan** [hȯ́'tan], huk., = hóttan (*trusel*); flt. hættur: mangur hevur hættur notið fyri fagurt vív, *mangen har udstået trusler for en fager kvindes skyld* SK. 31, 179.
hövd [hȯ́dd], ik., sé hövur.
hövdalag [hȯ́ddalæa], ik., *hovedgærde* (i en seng).
hövdaull [hȯ́ddaodl], huk., *uld af et fårs hoved.*
hövdingi [hȯ́vdıńdžı], hak., *høvding;* nu alm. hövdingur. Flt. hövdingar.
høviskliga [hœ́vıs(k)līa], bio., *på høvisk måde.*
høviskur [hœ́vıskȯr], to., *høvisk, anstændig, dannet.*
hövn [hȯ́vn], huk., *havn;* jf. havn. Flt. havnir.
hövudgull [hœ́vȯgodl], ik., *hovedguld, hovedsmykke af guld.*
hövuðleysur [hœ́vȯlæı'sȯr], to., *hovedløs.*
hövuðlín [hœ́vȯloin], ik., *hovedlin, hovedlinned.*
hövuðskokkur [hœ́vȯská'kȯr], hak., *overkok, den øverste kok.*
hövuðsmaður [hœ́vȯsmæavȯr], hak., *høvedsmand.*
hövuðsstova [hœ́vȯ(s)stoəva], huk., *hovedstue, den bedste stue.*
hövul [hœ́vȯl], hak., *høvl.* Flt. hölvar.
hövur [hœ́vȯr] (hf. hövdi), ik., 1) *hoved,* både på levende væsner og livløse genstande; 2) overført om *forstand, vilje, sind;* 3) *overhoved;* ef. hövuðs- i sammensætn. = *øverst, vigtigst,* jf. hövuðskokkur, hövuðsmaður, hövuðsstova. — yvir h., *overhovedet* FA. 420, 22. For hövur

Digitized by Google

findes også formen höddd (höfvd). Flt. höfvur (höddd, höfvd).

I, Í.

í [oi], fho. med gf. og hf., *i*. A) med gf., 1) om stedet, udtrykkende en bevægelse til det indre af noget el. imod et punkt (bevægelse el. retning), (*ind*) *i, til, imod* (*i retning af*), út í dyrnar, *ud i døren*, niður í jörðina, *ned i jorden*, slóg það (barnið) í heysin, *slog det* (*barnet*) *i hovedet* FA. 332, 28, eystur í Borgardal, *østpå til B.* FA. 357, 6, sigla í eystur, *sejle mod øst*, stara niður í öxina, *stirre fast ned i* (*på*) *øksen* FA. 342, 30 f. 2) om en bevægelse i overført forstand og desuden i flere tilfælde, hvor spørgsmålet om bevægelse er mindre fremtrædende, som: tá brast í ódnina, *da brød uvejret pludselig løs* FA. 415, 25, tí kom ilt í teir, *derfor bleve de forbitrede* FA. 360. 8 f., skifta í partar, *skifte i dele, udskifte*, fáa í lið (flokk) við sær, *få i ledtog med sig*, detta (renna) e-m í hug (huga), *falde en ind*, sé hugur, bræddur í annað borð, (om båd) *tjæret på den ene side* FA. 360, 25; í hel, í kring, sé íhel, íkring; — *med hensyn til*, í allar mátar, *i alle måder*. 3) om tiden, a) tidspunktet: í dag, *idag*, í nátt, *inat*, í vár, *i vår, sidste vår*, í fyrradagin, *iforgårs*, í annað kvöld, *imorgen aften;* b) tidsvarighed: í allan dag. *hele dagen*, í tveir mánar, *i to måneder*, í allar ævir, *til evig tid, for bestandig* FA. 356, 29. B) med hf., 1) om en væren på et sted, *i, på*, í húsinum, *i huset*, nykurin býr í vötnum, *nøkken bor i indsøer* FA. 334, 10, í oyggjunum, *på øerne*, alm. ved stednavne, som: navne på lande, øer, byer, bygder, bygdedele (býlingar), pladser o. l. (jf. á), í Danmark, í Føroyjum [udt.: Förjon], *på Færøerne*, í Sandoy FA. 332, 12, við bygdina í Bø í Vágum, *ved bygden Bø på Vågø* FA. 354, 19, móti býlinginum í Húsi FA. 355, 5 f., í Kvíggjargili FA. 375, 15 (i kvadene alm. á ved navne på -land, som: á Húnalandi, á Saxlandi); *i, indeholdt i;* i overført betydn., som: dvörgamegin er í beltinum, *dværgestyrke er i* (*indesluttet i*) *bæltet* FA. 326, 15. 2) *i, i en vis stilling* el. *tilstand:* í neyð, *i nød*, í vreiði, *i vrede*, í ringum hýri, *i dårligt humør*, í svövni, *i søvne;* standa í gerð, *være under opførelse;* hava í varðveislu, *bevogte, have i bevogtning*, hava í minni, *mindes, have i erindring*. 3) i forskellige betydnn.:

Digitized by Google

a) *i, iført,* í klæðum, í koti *(i kofte);* b) *i, fast i;* c) *i,* for at betegne, hvori noget består, ogn í jörð, *ejendom i jord,* løn í peningum, *løn i penge;* d) *i (som del af),* hava part í nökrum, *have del i noget;* e) *i (udgørende),* í løn, *i løn,* í býti, *i bytte;* f) *i, med hensyn til, i henseende til,* í talvi hevur tú vunnið meg, *i brætspil har du overvundet mig* FA. 3, 12, tó tú ert í orðum stív, *skønt du er stiv i ord* SK. 31. 170. 4) om tiden (tidspunktet): í hesi tíðini, *i denne tid* FA. 390, 29, í sama bili, *i samme øjeblik,* í hoynanum, *i højærgningstiden,* í halguni, *i helligdagene,* í jólunum (= á jólunum), *i julen* (á jólum, *sidste jul).* C) Absolut, uden styrelse, f. eks. i: læta seg í (undfst. klæðini), *klæde sig på;* ei undur í, *intet under* FA. 328, 10; nú kemur róp í, *nu opstår der råben* FA. 404, 2. D) sammensat med et to. betegner í- *noget, til en vis grad* el. svarer til den danske endelse: -lig (-agtig), som: íbláur, *blålig,* ígrønur, *grønlig,* ísøtur, *sødlig, noget sød;* føjet til et foregående bio. udtales -í- hyppigt sammen med dette og stærkt betonet (som bio.), f. eks. útí, uppí; — ífrá = frá, íhjá = hjá.

íbland [oibland'], bio.. egl. *i blanding* (í blandi), *blandet,* sum mjöðurin fleyt íbland, *hvor den blandede mjød strømmede* SK. 45, 91. digt. Jf. bland.

íbygdur [oibigdör], to., *bebygget, beboet,* hvar íbygt er av dvörgum, *hvor dværge have deres bo* FA. 326, 22 f.

ið, íð [oi], 1) henvis. stedo. (ubøjeligt), *som, der,* hann fær byr, ið bíðar, og havn, ið rør, *den, som venter, får medbør, og den, som ror, kommer i havn* FA. 315, 8; hvör ið, *hvem som, den som,* hvat ið, *hvad, det som;* undertiden, helst i kvadene, blot som en henvisende partikel på overgang til stedord: tríati favnar var fossurin, ið ormurin undir lá, *tredive favne (høj) var fossen, som* (egl. *med hensyn til hvilken, hvor*) *ormen lå under* SK. 13, 108; 2) henvis. bio. og bo., a) om stedet, *hvor* (har ið, *dér hvor*), eystantil undir heyginum, ið dreingir reika á fold, *øster under højen, hvor drenge gå om på marken* SK. 5, 27, ið Tíðrikur fyri var, *hvor T. opholdt sig* SK. 52, 180; hvar ið, *hvor (dér hvor)* sé nærmere under hvar; b) om tiden: tá ið [alm. udt.: tåajı], *da (dengang da), når,* meðan ið (meðni) [meeni], *medens,* síðan ið (síðani) [soijani], *siden* (som bo.), hegar ið, sé hegar; c) i kvadene (sjæld.) også brugt afhængigt spørgende, *hvor, i*

Digitized by Google

hvilken grad, hygg, íð væl hann bítur, *sé, hvor vel den (kniven) bider* SK. 56, 229.

íða [oija]. huk., *hvirvelstrøm, strømhvirvel.* Flt. íður.

íðin [oijın], to., *flittig, strœbsom.*

íðinskapur [oijınskæapòr], hak., = íðni.

íðni [oidnı], huk., *flid, flittighed.*

íðningshorn [oidnıŋshådn], ik., en ubestemmelig slags *horn;* ordet kun forekommende SK. 93, 9.

iðra [īra] (að), udso., iðra seg um nakað el. eftir nökrum, *angre, fortryde noget.*

ífrá [oifråa·], fho. og bio., = frá; helst i kvadene, sig mær satt ífrá *(fortœl mig sandhed)* SK. 7, 43.

***ígða** [oija], huk., en vis art sangfugl, „*egde*“ SK. 20, 52. Flt. ígður.

ígjár [oidžåar], bio., *igår.*

ígjögnum [oidžögnon], bio. og fho. med gf., *igennem.* Også gjögnum.

íhel [oiheel·], bio., *ihjel.*

íhjá [oitšåa·], fho. og bio., = hjá; helst i kvadene, tá grava hana har íhjá SK. 13, 105.

íhvar [oikvær·]. bio., (ubest. henvis.), *ihvor, hvor som helst, hvor end;* præfikset »í« forstærker her »hvar«.

ikki [itši, ıtši], bio., *ikke.*

íkring [oikrıŋg], bio., *i kreds, rundt om, rundt.*

il [īl], huk., *fodsål, underside af foden.* Flt. iljar.

ílagaður [oi·lœavòr], forstærket fort. tillægsf. (til laga, jf. lagaður), *bestemt af skœbnen,* i udtr.: vera el. verða e-m ílagað; verður tær nakað ílagað, *bliver dig noget beskikket af skœbnen* FA. 203, 24.

ílát [oi·låat, oi·lat], ik., *kar, spand, æske, kasse og desl., som man kommer noget i.* Flt. ílát.

illa [ıdla] (højere og højeste grad verri, verst), bio., *ilde, dårligt, slet, uheldigt.*

illbøn [ılbœn], huk., *forbandelse.* Flt. illbønir.

illfrýntur [ı·lfroi·ntòr], to., *vredladen af udseende.*

illgerð [ıldžeər], huk., *ildgerning, ond gerning* FK. 4, 12; *udåd, misgerning.*

illgerðsfrú(gv) [ıldžærsfrùu, -frıgv], huk., *ildgerningskvinde. heks* FK. 48, 15.

illgerðsfrúva [ıldžærsfrùua], huk., = illgerðsfrú(gv) FK. 48, 12.

illgerning [ıldžærnıŋg], huk., = illgerð; ramar risti hon illgerningar, *hun ristede ramme ildgerningsruner, trolddomsruner* SK. 42, 56.

Digitized by Google

illgerningsmaður [ɪldʒærnɪŋsmæɐvɔ̀r], hak., *ugerningsmand.*

illgongdur [ɪlgáŋdɔ̀r], to., *dårlig* el. *vanskelig at gå ad*, helst i ik. illgongt: har var bratt og illgongt, *der var brat og vanskeligt at gå* FA. 371, 27.

illgruni [ɪlgrūnɪ], hak., *mistanke*, hava illgruna á e-m, *nære mistanke til en* el. *noget*, også: hava illgruna við ein FA. 449, 15 f.

illsinni [ɪ'lsɪnɪ], ik., *vrede, arrighed, ondskabsfuldhed.*

illsintur [ɪ'lsɪ'ntɔ̀r], to., *som meget let bliver vred.*

illsligur [ɪ'lslijɔ̀r], to., 1) *noget vred, vredladen;* 2) (om vejr) *ubehagelig.*

illska [ɪ'lska], huk., 1) *ondskab, vrede, arrighed;* 2) *ildebefindende, smerte, sygdom* (helst *kortvarig*), hjartaillska, *hjærteondt*, flatbróstillska, *mellemgulvsmerter;* 3) *urolighed i søen* (sjóvarillska). Flt. (i betydn. 2) illskur.

illskapur [ɪ'lskæapɔ̀r], hak., *ondskab, vrede.*

illskast [ɪ'lskast] (að), udso., *blive vred.*

illur [ɪdlɔ̀r] (højere og højeste grad verri, verstur; jf. óndur), to., 1) *ond, dårlig, slem*, hann ið ilt gitur, hann ilt ger, *den, som formoder* el. *tænker ondt* (*tillægger ens handling en ond hensigt*), *han er selv ond i sine handlinger* FA. 316, 24; illi maður ɔ: *fanden;* 2) illur í sær, *ondskabsfuld;* 3) *vred, forbitret;* også *vranten.* 4) ik. ilt tillige a) *slemt, vanskeligt*, ilt er at skilja latan drong úr heitari song, *det er vanskeligt at skille en doven dreng fra en varm seng* FA. 317, 28, b) *ondt* (om smerte, jf. illska), tað ger mær ilt, *det gør mig ondt, det volder mig smerte*, fáa ilt, *få ondt.*

illveður [ɪlveɐvɔ̀r], ik., *uvejr, slemt vejr.*

illviljaður [ɪlvɪljavɔ̀r], to., *ildesindet.*

iln [ɪln], huk., i udtr.: koma til ilnar (við ein), *komme i klammeri og skænderi* (*med en*); kom tí til ilnar millum rakstrarmenninar, *der opstod derfor vred stemning og skænderi mellem de mænd, som skulde drive fårene* FA. 358, 23 f.

ilna [ɪlna] (að), udso., sé ylna.

ilur [ɪlɔ̀r], hak., sé ylur.

ím [oim], ik., *sod* (på gryder).

ímeðan [oimēan, oimījan], bo. og bio., = meðan.

ímillum, ímillin [oimidlɔ̀n, -ɪɪn], fho. med gf. (og ef.), *imellem;* sé millum.

ímorgin [oimårdʒɪn], bio., *imorgen.*

ímót, ímóti [oimɔu't, oimɔu'tɪ], ofte forkortet til «móti»,

Digitized by Google

A) fho. med hf., 1) *imøde, imod* (både i venlig og i fjendtlig hensigt); *imod* (om retningen), urigtigt også med gf.: beint ímóti hvítan sand SK. 144, 79; sættes undertiden, helst i poesi, bagefter det styrede ord. 2) (i overført betydn.) *henimod*, veturin var á halli og leið móti summarmála, *vinteren var på hældingen og sommeren nærmede sig* (*det stundede mod sommer*) FA. 450. 30 f. 3) *i forhold til, i sammenligning med: overfor.* 4) *i stedet for, til gengæld for.* 5) *imod* (om modstand, hindring, både egl. og overført), i denne betydn. hyppigt bagefter det styrede ord; hann skal harðan deyðan tola, ið tær hevur gjørt ímóti (*som har gjort dig noget imod, handlet dig imod*) SK. 32, 182. B) bio., *igen, til gengæld*, ilt er at leggja ást við hann, ið onga leggur ímóti, *det er slemt at elske den, som ikke nærer nogen genkærlighed* SK. 94, 31; *imod, til hinder.*

indur [ɪndȯr], ik., 1) *stykke vom (fårevom), som er sammensyet til at koge blodpølse i.* 2) i flt.: *indvolde*, risin treiv í hansara kvið, so indrini hingu út FA. 6, 31; indrasótt, *en art indvortes sygdom hos får* (sé nærmere Landt, Færøernes Beskrivelse, side 362). Flt. indur.

inn [ɪnn], bio., *ind;* højere grad innar, *længere ind, ind*, i visse udtryk som: innar í roykstovu, *ind i „røgstuen"* (modsat: uttar í glasstovu, sé uttar), innar í kór, *ind i koret* (*i kirken*).

inna [ɪnna] (nt), 1) *udføre, forrette;* 2) *fremføre, sige* tungan mælir at inna SK. 22, 72 (omskrivende udtryk).

innan [ɪnnan], bio., 1) bio., *indvendig, på den indvendige side, indvortes;* i forbind. med fho.: i. fyri el. fyri innan (med gf.), *indenfor*, i. í, *indeni*, i. ífrá [ɪnnanífråa], *indenfra*, i. til, *indentil, indvendig*, i. undir, *under, indenfor*, i. undir klæðunum. 2) fho. med ef. og gf., a) *inden, indenfor*, i. garða, i. veggja; i. hallar, *inde i hallen, i borgen* FA. 83, 26; i. grøna lund FK. 21, 51; — i flere sammensætnn., som: innanbords, innanlands, innansyndis; b) med gf., *inden* (om tid), i. tríggjar mánaðir.

innanbords [ɪnnanbå'rs], bio., *indenbords* (i fartøj).

innanfyri [ɪnnanfĩri, -fĩrɪ], fho. med gf. og bio., sé innan.

innansyndis [ɪnnansɪndɪs], bio., *inde i sundene, mellem øerne.*

innar [ɪnnar], højere grad af inn; sé inn.

innarlaga [ɪnnalæ̃a], bio., *langt inde, dybt inde.*

inna(r)st [ɪnnast], bio., *inderst.*

inna(r)stur [ɪnnastȯr], to., *inderst.*

Digitized by Google

innast [ɪnnast], udso., sé ynnast.
inngá [ɪngåˑ, ɪŋgåˑ], digt. for ganga inn.
inngangur [ɪngæŋgór, ɪŋg-], hak., *indgang, begyndelse, indledning*, i sammensætnn. alm. gangur, jf. fóstugangur.
inngongd [ɪngɔ̊ŋd, ɪŋg-], huk., *indgang.*
innhuldur [ɪnholdór], to., *indhyllet, tilhyllet.*
***inni** [ɪnɪ], hak., *sind*, helst *tungt sind, sorg*, mælir av tungum inna FA. 277, 23. Hos Mohr findes opført: inni, ik., *sind.*
inni [ɪnɪ], bio., *inde.*
innibrenna [ɪnɪbrænna], udso., (indv.) *indebrænde* FK. 65, 35 (for: brenna inni).
innibrunnin [ɪnɪbronnɪn], fort. tillægsf. og to., *indebrændt.*
innibyrgdur [ɪnɪbɪrdór], fort. tillægsf. (af byrgja inni) og to., *indespærret, indelukket.*
innivist [ɪnɪvɪst], huk., *ophold i hus, husly*, geva e-m i.
innskot [ɪˑnskoət], ik., *indskydelse, indfald.* Et innskot i flt. (modsat: útskot) om visse *strømforandringer.*
inntil [ɪˑntīl], bo., *indtil.*
ísenn [oisænnˑ], bio., *på én gang;* jf. senn.
íslandskur [oiˑslaˑnskór], to., *islandsk.*
ístur [oiˑstór], ik., *ister.*
ísur [oiˑsór], hak., *is.*
ivaleyst [īvalæˑist, -læst], bio., *utvivlsomt, uden tvivl.*
ivaleysur [īvalæiˑsór], to., *utvivlsom.*
ivast [īvast] (að), udso., *tvivle*, ivast í nókrum, *tvivle om noget, være tvivlrådig;* teir ivast at halda í móti, *de ere i tvivl, om de skulle kæmpe imod dem* FA. 276, 20.
ivi [īvɪ], hak., *tvivl*, tað er ikki (eingin) ivi í, *det er der ingen tvivl om.* Også ivur.

J.

ja [jæa], bio., *jo.*
jaðar(i) [jæˑar(ɪ)], hak., *kant*, især *kant på (et stykke vævet) tøj, æg på tøj;* også som stedsnavn: »á Jagri« (for: á Jaðri). Flt. jagrar (for jaðrar el. jadrar).
jaga [jæˑa] (að), udso., *jage.*
jagari [jæˑarɪ], hak., *jæger.* Flt. jagarir.
jagarsveinur [jæˑarsvainór], hak., *jæger* FK. 19, 25.
jagla [jagla] (að), udso., *gumle, tygge med besvær.*
jallsdóttir [jaˑlsdɔ̊ˑtɪr], huk., *jarledatter.*
jallssonur [jaˑlsoənór], hak., *jarleson.*
jallur [jadlór], hak., *jarl.* Flt. jallar.

Digitized by Google

jarða [jæara] (að), udso., *jorde, stede til jorden, begrave.*
jarðarbýti [jæraboi˙tı], ik., *jordskiftning, udskiftning af jord;* også *mageskifte af jord.*
jarðarhvalur [jæraʀvælɔr], hak., *„jordehval" ɔ: den part af en grind (flok grindehvaler), der tilfalder jordejerne på det sted, hvor grinden er bleven dræbt;* også *den jordejerne tilfaldende part af hval (storhval), som driver på land.*
jarðaríki [jæraroi˙tši], ik., *jorderige.*
jarðarteigur [jærataijɔr], hak., *strimmel mark.*
jarma [jarma] (að), udso., (om får) *bræge.*
jarn [jadn], ik., *jærn;* også *redskab af jærn* eller overført om *lænker.* Flt. jörn.
jarnár [jadnår], huk., *jærnåre* (roåre).
jarnband [janband], ik., *jærnbånd.*
jarnkelvi [ja˙ntšælvı], ik., *jærnstok, jærnstang.*
jarnnagli [jannaglı], hak., *jærnnagle.*
***jarnnakki** [janna˙tši], hak., *mindre rofartøj af jærn, jærnbåd* SK. 143, 60.
jarnokki [janna˙tši]. hak.. = jarnnakki; FK. 79, 60.
jarnstong [ja˙nstaŋg], huk., *jærnstang.*
jarpur [ja˙rpɔr], to., *lysebrun, gulbrun* (om hårfarve), jarpt [ja˙rt] hår.
játta [jå˙ta] (að), udso., *sige ja (til noget), samtykke (i noget), indrømme,* j. nökrum; játtast e-m, (om en kvinde) *give en sit ja.*
javna [javna] (að), udso., 1) *jævne, gøre flad* (jf. slætta); 2) *jævne, udjævne, bringe i orden;* j. **seg**, *jævne sig.*
javnaldri [javnaldrı], hak., *jævnaldrende.*
javnan [javnan], bio., *jævnlig, stadig, altid.*
javngamal [jaŋgæamal], to., *lige gammel, lige så gammel* (j. við ein).
javngóður [(javngɔuɔr) jamgɔuɔr, jaŋgɔuɔr], to., *lige god, lige så god.*
javni [javnı], hak., *lige, ligemand.* Flt. javnar.
javningi [javnıŋdži] og **javningur** [javnıŋgɔr], hak., *jævning, jævnlige, ligemand.* Flt. javningar.
javnliga [(javnlia) jamlia], bio., *jævnlig, stadig.*
javnlíki [javnloi˙tši, jamloi˙tši], hak., *jævnlige.* Flt. javnlíkar.
javnsíðis [javnsoijıs], bio., *jævnsides.*
javnur [javnɔr], to., 1) *jævn, flad* (jf. det i denne betydn. almindeligere slættur); 2) *jævn, lige, ens; jævnbyrdig,* j. við ein í styrki, *lige så stærk som en,* teir

Digitized by Google

eru javnir, *de ere lige stærke, lige store* o. s. v.; j. vindur, *jævn vind, vind, som blæser med jævn styrke.* — ik. javnt [jaˢmt] bruges ofte som bio., *jævnt, lige.*

jaxlur [jakslór], hak.. *kindtand.* Flt. javlir.

jól [jɔul], ik. flt., *jul, julehøjtid, juletid* (omfatter i videre forstand et tidsrum af tyve dage, fra juleaften til den trettende januar; trettandi jóladagur = *helligtrekongersdag,* trettandi (jóla-)nátt, *helligtrekongersnat*).

jól(a)aftan [jɔul(a)aftan], hak., *juleaften, dagen før første juledag.*

jóladagur [jɔuladæavór], hak., *juledag.*

jólaglíma [jɔulagloima], huk., helst i flt.: jólaglímur, *juleleg, som består i styrkeprøver ved brydekamp,* tað er siður í hesum landi at halda jólaglímur FK. 77, 37.

jólaklæðir [jɔulaklæajır], ik. flt., *juleklæder, stadsklæder til brug ved juletid.*

jólanátt [jɔulanåˢt], huk., *julenat, natten imellem juleaften og juledag.*

jólaseyður [jɔulasæi(j)ór], hak., *får, som tages hjem til slagtning ved juletid.*

jólasummar [jɔulasommar], ik., i ordsproget: j. verður páskavetur, *sommer ved juletid bliver vinter ved påsketid* FA. 320, 18.

jomfrú, jomfrúgv [jåˢmfrùu, jåˢmfrıgv], huk., *jomfru.*

jomfrúkinn [jåˢmfrùutšınn], huk., *jomfrukind.*

jomfrúva [jåˢmfrùua], huk., sé jomfrú(gv); FA. 245, 9.

jótra [jɔuˢtra] (að), udso., *tygge drøv.*

jú [jùu], bio., *jo.*

júgur [jùuór], ik., *yver.* Flt. júgur.

junga [jɔŋga], kun i: »með junga», den første del af et omkvæd FA. 250, 6. Udtrykket er måske en fordrejelse af: »med de unge».

jú(t)skur [jøskór], to., *jysk.*

jökil[1] [jøetšıl], hak., *græs på sneen, når denne smelter; græs, som isen ved nedfald fra de bratte fjældsider har afrevet.*

jökil[2] [jøetšıl], hak., *jøkel, isfjæld.* Flt. jöklar.

***jökilstíggjur, jökilstígur** [jøetšılstod'džór, -stoijór], hak., *isbelagt, tilfrossen sti el. vej* FK. 134, 39.

***Jökilstræti** [jøetšılstræatı], ik., = jökilstíggjur; FK. 134, 34.

jörð [jøer], huk., 1) *jord (jorden, jordkloden);* også spec. om *jordens overflade;* jf. fold; 2) *jord, jordsmon, muld;* 3) *jordejendom.* Flt. jarðir.

Digitized by Google

jörðepli [jœreeplɪ], ik., *kartoffel;* meget alm. forkortet til epli. Jf. súrepli.

jöti [jœtɪ], hak., *jøde.* Flt. jötar.

***jötun** [jœtoṇ, -ɪṇ] (hf. jötni), hak., *jætte,* har komu teir Jaktnir (skal være: jatnir) tólv SK. 136, 56; haves i stedsnavnet «Jatnagarðar» på Vågø. Flt. jatnir.

K.

kaðal [kǣal]. hak., *line, reb* FK. 58, 54. Flt. kaðlar.

kaffi [kaffɪ], ik., *kaffe.*

kaffiketil [kaffɪtšeetɪl], hak., *kaffekedel.*

kaffikrúss [kaffɪkrœss], ik., *kaffekrus.*

kaga [kǣa] (að), udso., *kige (efter en el. noget).*

kaggi [kaḍ'dʒɪ], hak., *tøndeformet kar, lille anker, bimpel* el. *dunk (trædunk).* Flt. kaggar.

kál [kåal], ik., 1) *kål, kålvækst;* (kollektivt) *kålvækster, grønsager* (jf. kálgarður); 2) *lille romark.* Flt. kál.

kalamank [kalama^{c}ŋk], ik., *kalemank* (uldstof), kalamanks skjúrt (*kalemanksskørt, skørt af kalemank*) FA. 307, 17.

kaldligur [kallijór], to., *kølig.*

kaldur [kaldór], to., *kold* (modsat heitur); også overført *kold, ufølsom;* eg eri k., *jeg fryser.*

kálgarður [kålgæarór], hak., *have til grønsager.*

kálk [kå'lk], ik., *kalk.*

kálka [kå'lka] (að). udso., *kalke, bestryge med kalk; stryge, smøre* SK. 61, 23; også *bedække med islag.*

kall [kadl], hak., sé kallur.

kall [kadl], ik., 1) *kald, kaldelse;* 2) *embede* (= breyð), spec. *pæstekald.* Flt. köll.

kalla [kadla] (að), udso., 1) *kalde, kalde på, tilkalde* (i denne betydn., anvendt på mennesker, helst rópa); *indkalde;* 2) *kalde, nævne, benævne* (med to gff., jf. rópa). — Middelart kallast: *give hinanden øgenavne; skændes, udskælde hinanden (hverandre),* spec. sendenfjordsk.

kallmaður [kalmæavór], hak., *mandfolk, mandsperson,* kallmanns hevur hon mál (*hun har mandsstemme*) FA. 77, 32; også spec. om en *stor, svær og stærk mand;* som titel i: hetta er kallmann Haki FA. 74, 7.

kallsmaður [ka'lsmæavór], hak., *den ene af en „sysselmands" to medhjælpere i udførelsen af hans forretninger;* sé sýslumaður.

kallur [kadlór], hak., 1) *mand, mandsperson;* 2) *gammel*

Digitized by Google

mand; kall og svein ungi FA. 283, 2. I poesi ofte kall for kallur. Flt. kallar.

kálva [kálva] (að), udso., *kælve.*

kálvahjarta [kálvaja^{c}rta], ik., *kalvehjærte;* hava k., *være fejg, modløs,* ikki hava k., *være frygtløs, uforfærdet.*

kalvamøna [kalvamøna], huk., *helleflynderens rygmarv.*

kalvi [kalvi], hak., *helleflynder.* Flt. kalvar.

kálvi [kálvi], hak., 1) *stykke af benet mellem tyklæggen og hælen,* teir troða jörð til kálva SK. 129, 108; 2) *det smalleste stykke af åren tæt ved årebladet.* 3) *midten af et fiskevåd i søen, det parti af et våd* (nót), *hvor fisken samler sig* (modsat »oyruni«, *kjørnerne*). Flt. kálvar. Jf. borgarkálvi.

kálvskinn [ká'lšin], ik., *kalveskind.*

kalvur [kalvòr]. hak, synes lig on. kafi el. kafli, no. kavle (*flydholt på garn,* på færøsk ellers flot), og forekommer FK. 124, 49, hvor det kan opfattes som et foragteligt udtryk for *skib:* tak enn á kalv og kynjalegg.

kálvur [kálvòr], hak., *kalv.* Flt. kálvar.

kamar [kæamar], ik., *kammer, værelse.* Flt. kömur.

kambur [kambòr], hak., 1) *kam;* 2) overført om *kvad der har lighed med en kam,* spec. *langstrakt og foroven skarpt fjæld* (f. eks. i navnet Kalbakskambur). Flt. kambar.

kampur [ka^{c}mpòr], hak., *skæghår, stift og stridt hår, knurhår* (de stride hår om munden på katte og sælhunde); bíta á kampi, *bide i skægget* (FK. 50, 35), *presse underkæbens tænder mod overkæben,* også *skære tænder* (af raseri el. smerte); — flt. kampar, *skæghår, knurhår,* også alm. *skægstubbe.*

kann [kann], nut. ent. af kunna.

kanna [kanna] (að). udso., 1) *ransage, undersøge, mønstre, udsøge,* vit fara so lond at k. FA. 242, 31; også: k. eftir (nökrum) el. um (nakað), tú far og kann (for: kanna) um vív, *drag afsted og udsøg dig en viv* SK. 11, 86; 2) *tilkende, efter undersøgelse påstå at være sin el. en andens ejendom,* k. sær el. e-m nakað; eingin skal k. sær bitan, fyrr enn hann er svölgdur, *ingen skal tilkende sig nogen mundfuld* el. *kalde nogen mundfuld for sin, førend den er nedslugt* FA. 317, 16 f.

kannubæradrílur [kannòbæaradroilòr], hak., *cylinderformet bygbrød* (drílur, se dette ord), *indeholdende* $^{1}/_{6}$ *skæppe mel* FA. 299, 4; kannubæri, hak, = $^{1}/_{6}$ *skæppe.*

kantur [ka^{c}ntòr], hak., *kant.* Flt. kantar.

Digitized by Google

kápa [kåapa], huk., *kåbe*. Flt. kápur.

kapp [ka^{c}p], ik., *kap, væddestrid*, nu kun i udtr.: um k., *om kap*, og i sammensætnn.: kapprenning (*kapløb, væddeløb*), kapprógva (*kapro*), kappróður (*kaproning*).

kappabani [ka^{c}pabæani], hak., *kæmpers bane, kæmpers banemand* SK. 90, 53.

kappast [ka^{c}past] (að), udso., *kappes*.

kappi [ka^{c}pi], hak., *kæmpe, helt*. Flt. kappar.

karða [kæara] (að), udso., *karte, karte uld*.

karði [kæari], hak., 1) *karte, uldkarte;* 2) *den uld, som kartes på én gang*. Flt. karðar.

kargur [kargór], to., *karrig, påholden*.

karmur [karmór], hak., 1) *karm, indfatning;* vindeygakarmur, *vindueskarm;* 2) *gennemblødt sæt klæder* (på ens krop), *våde klæder*. Flt. karmar.

karva [karva] (að), udso., *skære i små stykker*, k. sundur.

karvingur [karvıŋgór], hak., *kavring, tvebak, biscuit*. Flt. karvingar.

kast [kast], ik., 1) *kast;* 2) *et vist længdemål, så langt som man kan kaste;* 3) *kast med* el. *udsætning af våd* (*fiskegarn*), nótarkast; 4) *kast, hastig bevægelse;* 5) *vindkast, vindstød;* 6) *kast, slyngning*, f. eks. på snor. Flt. köst.

kasta [kasta] (að), udso. med hf. og (nu almindeligst) gf., 1) *kaste, slynge*, Sjúrður kastar reyðum skildi (*skjold*) niður á dökka fold SK. 7, 41, kasta teir sínum akkerum SK. 43, 71, kastar hann svörð og herklæði SK. 7, 42; 2) *udsætte fiskevåd*, k. nót; 3) (om vinden) *kaste, blæse ujævnt*, jf. blaka; 4) *forkaste, opgive*, k. trúnni (*forkaste den rette tro*); 5) *kaste, falme* (k. litin). 6) i forbind. med fho. og bio.: k. av, hann kastaði av vindin, *det blev pludselig stille* (*vindstille*); k. aftur, *vrage, forsmå;* k. oman, *kaste ned i søen* (fra stejle steder); k. uppá, *begynde på en strømpe el. trøje, vikle de første masker om strikkepinden*.

kastingarglas [kastıŋgaglæas], ik., *en snaps rundt, når et hæs er blevet så højt, at høet ikke kan bæres op på det, men må kastes i knipper til mændene ovenpå*.

kattur [ka^{c}tór], hak., *kat* FK. 90, 61, i dagl. tale nu altid ketta (fressur = *hankat*, læa = *hunkat*). Flt. kattar. Jf. *köttur.

kátur [kåatór], to., 1) *munter, fornøjet; skæmtsom* (i dansk *kåd* ligger alm. en slettere betydn.); 2) også undert.

Digitized by Google

(digt.) *som kalder munterhed til live, oplivende,* Ragnar bað tá sína menn so kátan mjöðin blanda SK. 61, 27.

kav [kæav], ik., 1) (*havets*) *dyb,* tá ið sólin roðar úr kav, *når solen stiger op af havet og kaster sit røde skær* FK. 86 12; (niður) í kav, *ned under vandet, ned i havets dyb.* sökkja (*sænke*) í kav FA. 354, 9 f.; í kavi, *nede under vandet,* halda í kavi FK. 153, 42; — talemåde: koma upp undan kavi, *komme for lyset, blive åbenbar;* 2) *overfladen af dybt vand;* undir kav, *ned i vandet* (helt nedsænket); 3) *neddukken under vandets overflade, neddykken.*

kava [kæava] (að), udso., 1) *dykke* (*ned i vandet*), *dukke under;* 2) *sné, være snévejr* (jf. det i en anden og speciel betydn. brugte snjógva).

[kavalerur [kavalee·rór], hak., *kavalér* FA. 300, 5. Flt. kavalerar].

kavamikil [kæavamītšil], to., *rig på sné, snefuld,* k. vetur.

kavafonn [kæavafån], huk., *snedrive.*

kavarok [kæavaroək], ik., *tykt snefog.*

kavi [kæavı], hak., *sné;* jf. det nu i dagl. tale ikke brugelige snjógvur.

keipa [kai·pa], huk., *knarvornhed, slet lune,* hava keipur, *have anfald af slet humør;* flt. keipur også = *grimaser,* gera keipur = keipast.

keipast [kai·past] (að), udso., *skære ansigter, efterabe en,* k. eftir e-m.

keisari [kai·sarı], hak., *kejser.* Flt. keisarir.

kelda [tšælda], huk., *kilde.* Flt. keldur.

kelling [tšædlıŋg], huk., *gammel kvinde, kælling;* også (ældre sprog) om *gift kvinde, kone,* f. eks. i forbind.: kall og kelling. Flt. kellingar.

kellingarnev [tšædlıŋganeəv], ik., *kællingenæse;* lítið krevur til, at k. bleðir, *let blive fruentimmer vrede* FA. 321, 26.

kelv [tšælv] og **kelvi** [tšælvı], ik., *rund, aflang træstok, cylinderstok.* Flt. kelv, kelvir.

kemba [tšæmba] (bd), udso., *kæmme,* k. sær, *kæmme* el. *rede sit hår;* k. sátu, *kæmme* (*glatte*) *høstak med rive.*

kembukambur [tšæmbókambór], hak., *kæmmekam.*

kempa [tšæ·mpa], huk., *kæmpe.* Flt. kempur.

kempuvísa [tšæ·mpóvoisa], huk, *kæmpevise.*

kenna [tšænna] (nd), udso., 1) *kende, kunne skelne,* ikki k. «s» fyri «k», *være fuldstændig uvidende; have kendskab til; genkende;* 2) *føle, mærke, fornemme,* kendi sær møði og mein SK. 118, 47, k. á sær, *føle, mærke på*

Digitized by Google

sig selv FA. 417, 10, (overført om livløse genstande) tá ið teirra snekkjan kendi fagurt land SK. 43, 71, hann kendi (*mærkede bid*) og dró ein stóran fisk FA. 340, 28; 3) k. e-m nakað, *lære en noget, undervise en i noget*, hann kendi honum lest (for: lestur), *han lærte ham at læse* FA. 239, 15; 4) k. gátu, *tyde, løse en gåde* FK. 30, 7; 5) i forbind. med fho. og bio.: k. e-m á, *rette hånende bebrejdelser mod en, lade en høre ilde* FK. 78, 47; k. til, *være lidt beruset;* k. e-m um nakað, *hånligt bebrejde en noget*, kenn mær einki um SK. 31, 175, også *beskylde en for noget;* k. e-m um, *skyde skylden på en.* — kennast: a) (middelart) *kende (genkende) hinanden (hverandre);* kennast við (nakað), *kendes ved, erkende;* b) (lideart) *kendes; føles, mærkes.*

kenningarær [tšænningarær], huk., *hunfår, tilhørende en enkelt mand og udenfor „fællig" i en havepart.*

kensla [tšæ'nsla], huk., *kenden, (svag) genkendelse*, bera kenslu á ein (nakað), *synes, at man kender en (noget).*

keppur [tšæ'pór], hak., *kongehætte* (den anden mave hos drøvtyggende dyr). Flt. keppar.

ker [tšeer], ik., 1) *kar;* 2) = sodnker, *rummet under korntørringslægterne i et korntørringshus* (sodnhús) FA. 393, 10. Flt. ker.

kerald [tšeerald], ik., *kar, trækar* el. *stamp, hvori man opsamler el. gemmer noget*, matkerald; også spec. = landbukka. Flt. kerðld, kerald.

kerta [tšæ'rta], huk., *kærte, lys*, spec. *tællelys*, tríati vóru kertur brendar og hartil voxljús SK. 79, 58; nu alm. kertuljós. Flt. kertur.

kertuljós [tšæ'rtóljous], ik., *kærtelys, tællelys.*

ketil [tšeetil], hak., *kogekar, kogegryde* (sjæld., jf. ketil ostur); *kedel.* Flt. ketlar («katlar» forældet).

ketilostur [tšeetilástór], hak., *kogt råmælk, kalvedans* (kogt i «ketil», således at ost og valle ere skilte ad).

ketlingur [tšætlingór], hak., *kattekilling.* Flt. ketlingar.

ketta [tšæ'ta], huk., 1) *hunkat*, nu sjældnere for løa; 2) *kat.* Flt. kettur.

keypa [tšæi'pa] (pt), udso., *købe, forskaffe sig mod betaling;* også overført: dýrt skulu teir meg k., *dyrt skulle de købe mit liv, dyrt skulle de betale min død* FA. 276, 23.

keypmaður [tšæpmæavór], hak, *købmand.*

keypsla [tšæpsla], huk., *handel, købmandsskab* FA. 435, 26.

keypstevna [tšæpstævna], huk., *købstævne, marked.*

Digitized by Google

kima [tšīma] (að), udso., *kime.*

kind [tšɪnd], huk. og ik., *barn*, eg gevi tær ta fyrstu k. FA. 17, 19, hvat var tað fyri lítið k. FA. 255, 5; mest i kvadene og oftest udtalt som kinn, eitt lítið kinn.

kinn [tšɪnn], huk., 1) *kind*, kinnin var reyð sum hummarklógv FA. 307, 19, k. ber hann so balda SK. 22, 73; for kinn også kinnur (hak.); i daglig tale dog næsten altid kjálki (sé dette ord). 2) *skrænt, fjældside*, i stednavne: »úti á Kinn« (Lamba). Flt. kinnar.

kinnur [tšɪnnór], hak., = kinn. Flt. kinnar.

kippa [tšɪˈpa], huk., *knippe, bundt.* Flt. kippur. Jf. lyklakippa.

kippa [tšɪˈpa] (pt), udso., *rykke (til sig), trække med et ryk* el. *hastigt og pludselig, snappe;* i spec. betydn. *dræbe en fugl ved at knække halsen på den imellem to fingre;* — om en sten: *komme med så stor hastighed ned i vandet, at der kun ses en lille stribe efter den.* — kippast, *rykkes*, (om hjærtet) *slå hastigt og stærkt;* hjartað fór tí at kippast upp í háls á Óla FA. 349, 12 f.

kirkja [tšɪˈrtša], huk., *kirke.* Flt. kirkjur.

kirkjuferð [tšɪˈrtšôfeər], huk., *gang* el. *færd til kirken.*

kirkjugangur [tšɪˈrtšôgæŋgór], hak., *kirkegang.*

kirkjugarður [tšɪˈrtšôgæarór], hak., *kirkegård.*

kirkjugólv [tšɪˈrtšôgôlv], ik., *kirkegulv.*

kirkjugöta [tšɪˈrtšôgɶta], huk., *kirkesti, vej til kirken.*

kirkjuhorn [tšɪˈrtšôhådn], ik., *hjørne af kirken.*

kirkjumaður [tšɪˈrtšômæavór], hak., måske *præst* el. *gejstlig mand*, kun forekommende FA. 46, 9 (statt upp, Katrin, dóttir mín, kirkjumaður bíðar tín!).

kirna [tšɪdna] (að), udso., *kærne, kærne smør;* også *trække medestangen op og ned i vandet, når rødtorsken går dybt.*

kista [tšɪsta], huk., *kiste.* Flt. kistur.

kistil [tšɪstil], hak., *lille skrin, lille kasse;* også kistlaskrín. Flt. kistlar.

kistubotnur [tšɪstôbåtnór], hak., *kistebund.*

kitla [tšɪtla] (að), udso., *kildre.*

kjaftur [tšaftôr], hak., 1) *kæft, gab, mund;* 2) *munding, åbning*, jf. gjáarkjaftur. Flt. kjaftar.

kjala [tšæala] (ld), udso., *danne top* el. *mønning* (kjölur) *på et høhæs* (des), *lægge hø i toppen af et hæs.* Jf. kjalarhoyggj og kjölur.

kjalarborð [tšæalaboər], ik., *den planke i båden, som er nærmest kølen, den inderste planke i båden.* Også kjulborð.

Digitized by Google

kjalarhoyggj [tšæalarhåd'dž], ik., *det hø, som lægges øverst i et hæs og danner dettes top el. mønning* (kjölur). Sé kjölur.

kjalarhælur [tšæalarhæalór], hak., *den bageste ende af et fartøjs køl;* undert. brugt = kjalarvörrur, *stribe i vandet efter et fremadskridende fartøj, kølvand,* koma í kjalarhælin á einum báti.

kjalbord [tšalboər], ik., = kjalarbord.

kjálkabein [tšå^{c}lkabain], ik., *kæveben.*

kjálkafylli [tšå^{c}lkafıdlı], huk., *kødfylde på kæverne, kød på kinderne* FK. 92, 78.

kjálki [tšå^{c}ltšı], hak., 1) *kæve;* 2) *kind,* jf. kinn. Flt. kjálkar.

kjallari [tšadları], hak., *kælder.* Flt. kjallarir.

kjógvi [tšægvı], hak., *kjove, struntjæger* (fugl); i ef. kjós i sammensætnn. som: kjósegg, kjósungi.

kjortil [tšå^{c}rtıl], hak., *kjortel;* rettere kyrtil. Flt. kjortlar.

kjós [tšou^{c}s], huk., *kro (første mave) på fugle.* Flt. kjósir.

kjósa [tšou^{c}sa] (að og st, fort. tillægsf. også stærk: kosin — nut. ent. 2. og 3. pers.: [kýsur og alm.] kjósar) udso., *kåre, vælge; foretrække.* Også en form kjóra (að) findes (jf. kjörbreyt).

kjölur [tšeolór], hak., 1) *køl* (på fartøj); 2) *hvad der har lighed med køl, lang og smal ryg,* spec. a) *fjældryg* (i stednavne: uppi á Kjöli, Kjalnes for Kjalarnes), b) *top* el. *mønning på et høhæs* (des). Flt. kjölir.

kjör(u)breyt [tšörbræi't, tšeərö-], huk., *korsvej* FA. 342, 20 (vistnok egl. *valg-* el *ønskevej*).

kjöt [tšeət], ik., *kød.*

kjötbolli [tšeətbållı, tšöbbål(l)ı], hak., *kødbolle.* Flt. -bollar.

kjöthjallur [tšeəttšadlór], hak., *tremmehus til vindtørring af kød.*

kjötsuppa [tšeətso^{c}pa, tšösso^{c}pa], huk., *kødsuppe.*

kláa [klåa] (að), udso., *klø,* k. e-m

klaga [klæa], huk., *klage, anklage.* Flt. klagur.

klaga [klæa] (að), udso., *klage. klage sig;* også *anklage.*

klaki [klæatšı], hak., 1) *frost i jorden;* 2) *is i ulden på får; våd sne, som hænger i klæder og uld.*

klakkur [kla'kór], hak., *den ene af en kløvsadels* (klyvberi) *to udstående ender, pig i kløvsadel, hvorpå den ene halvdel af en* klyv (*hestelæs*) *hænges;* imillum klakka, *midt på hestens ryg imellem de to dele af læsset,* sé klyv; dernæst 2) i enkelte tilfælde om *noget, som springer frem* el. *rager op,* som: *klippe,* i navnet «Klakkur»

Digitized by Google

(Klaksvík); også *bjærgknold, klint, som står ud fra en bjærgvæg;* 3) *grund i søen, fiskebanke* (fiskiklakkur). Endelig kan «klakkur» også bruges overført om *noget, som tynger stærkt.* Flt. klakkar.

klandrast [klandrast] (að), udso., *småskændes, kives, trættes.*

klandur [klandòr], ik., *klammeri, kiv, trætte.*

klapp [kla^{c}p], ik., *klap.* Flt. klöpp, klapp.

klappa [kla^{c}pa] (að), udso. med hf., *klappe,* k. e-m.

klappan [kla^{c}pan], huk., *klappen.*

klárur [klåaròr], hak., *træstang med en firkantet træplade på den nederste ende, som bruges til at jævne jorden med, når denne er tilsået* (jf. dansk *tromle*). Flt. klárar.

klárur [klåaròr], to., 1) *klar, blank, ren;* 2) *klar, tydelig;* 3) *klar, færdig, rede.*

kleima [klaima] (md), udso., 1) *kline, smøre;* 2) *klemme, presse, trykke flad.*

kleiv [klaiv], huk, *stejl opgang* el. *sti i en bjærgvæg, bjærgsti,* Dímunarkleiv (på øen Dímun); også *stejlt sted* (*bjærgvæg*) *med en farlig sti.* Flt. kleivir. Jf. det tabte klíva under klúgva^{2}, *klatre.*

klekingartíð [kleetšiŋgatoi], huk., *klækketid, ægudklækningstid.*

klekja [kleetša] (klakti), udso., *klække, udklække* (*æg*).

kleppur [klæ^{ɛ}pòr], hak., *kort træstang med en stor jærnkrog* (kleppjarn, sóknarjarn) *på enden, som bruges til at trække store fiske ind i båden eller grindehvaler op på land; stor jærnkrog med træfang;* 2) *træklods, som bindes på får for at tæmme dem;* — overført i talemåden: hava kleppin við lærið, *være bebyrdet med et barn* (om en kvinde, som har begået lejermål); 4) *menneske, som er en anden til byrde.* Flt. kleppar.

klerkur [klæ rkòr], hak., *klerk, gejstlig* (*lærd*) *mand.* Flt. klerkar.

klettur [klæ^{ɛ}tòr], hak., *klint, klippe; stor sten.* Flt. klettar.

kleyv [klæiv], huk., 1) *klov, kløftet hov på dyr;* 2) *bjærgkløft.* Flt kleyvar.

kleyv [klæiv], fort. ent. af klúgva.

klíggjagrót [klod^{ɛ}džagrɔu^{ɛ}t], ik., 1) (på den gamle, nu ikke mere brugelige, færøske væv) *stene* el. *lodder, fastbundne i vævgarnet for at holde dette stramt;* 2) *stene* (*tyngestene*), *som bindes fast i enderne af de snoede ho-*

Digitized by Google

bånd (sé: hoybendil), *der lægges over en høstak* el. *et hæs.*

klíggjasteinur [klodˈdžastainòr], hak., 1) (på den gamle færøske væv) *sten, tyngesten, lod, fastgjort til vævgarnet for at holde dette stramt;* 2) *sten til at binde fast i den ene ende af et høbånd, som lægges over en stak el. et hæs.* Jf. klíggjagrót.

klína [kloina] (nd), udso., *kline, smøre.*

klingra [klıŋgra], huk., *rundkreds; kringle.* Flt. klingrur.

klinka [klıˈŋka], huk., *klinke på dør.* Flt klinkur.

klinka [klıˈŋka] (að), udso., *klinke, nitte, slå med hammer.*

klinkuband [klıˈŋkóband], ik., *bånd til at løfte en dørklinke op med.*

klípa [kloiˈpa] (pt), udso., sé klýpa.

klippa [klıˈpa] (pt), udso., *klippe.*

klipping [klıˈpıŋg], huk., 1) *klipning;* 2) *den anden fjallgonga (drivning af får fra fjældet til fårefolden) om efteråret,* ved hvilken lejlighed man udtager hunfår til slagtning og klipper en tot uld (i panden) af hunlammene, gimmerlammene; også *tiden, på hvilken den anden fjallgonga finder sted.*

kliv [klīv], huk., *stejlt sted, brink, høj* (forskelligt fra klyv); i stednavnet »í Klivum» (Sandø). Flt. klivar. Jf. kleiv.

klófuglur [kloufoglòr], hak., *fugl med kløer* (modsat fitfuglur, *svømmefugl*).

klógv [klægv], huk., *klo.* Flt. kløur.

klokka [klåˈka], huk., 1) *klokke, bjælde;* 2) *klokke, ur,* spec. *ur med slagværk;* 3) *børneklokke* (skørt). Flt. klokkur.

klokkari [klåˈkarı], hak., *klokker.* Flt. klokkarir.

klókliga [klōklia], bio., *klogelig.*

klókskapur [klōkskæpòr], hak., *klogskab.*

klókur [klouˈkòr], to., *klog.*

klóra [kloura] (að), udso., *kradse, rive med kløer eller negle;* kettan í eystan klórar (*katten kradser i øst*) FA. 296, 18 (er at opfatte som et dårligt varsel).

klov [kloev], ik., *kløft,* spec. *skrœv.* Flt. klov.

klovi [kloevı], hak., 1) (*kløft*) *fure i dørkarm, hvori kanten af døren går ind,* nu sjæld. brugt og kun på udhuse (fæhuse) med døre, som dreje sig på tapper og, når de lukkes, trykkes ind imellem to stolper (sé Antikvarisk Tidsskrift for 1850, side 162, noten under teksten); festa (fella) hurð í klova, *lukke døren til,* njósnarasvein av

Digitized by Google

höllini **gekk**, hann festir nú hurð í klova FK. 102, 78; dette udtryk er nu forældet i daglig tale; 2) (*kløftet redskab*) *ildtang*. Flt. klovar.

klovna [klåvna] (að), udso., *kløves, spaltes, sprække*.

klovningur [klåvnıngór], hak., *afkløvet stykke* (jf. stedsnavnet »Klovningur» ved Sandevåg), spec. *den ene halvdel af en på langs gennemskåren* drílur (sé dette ord); også *en mindre helleflynder, som skæres i to stykker*, modsat flakningur. Flt. klovningar.

***kloystrabarn** [klåi'strabadn], ik., *klosterbarn*.

***kloystravív** [klåi'stravoiv], ik., *klosterviv, kvinde, som er gået i kloster*.

***kloystur** [klåi'stór], ik., *kloster*, nu klostur, indtrængt fra dansk. Flt. kloystur, klostur.

***kloysturborg** [klåi'stórbårg], huk., = kloystur; FK. 165, 11.

***kloysturssteinur** [klåi'stórstainór], hak., *klostersten*, som omskrivning for *kloster* FK. 165, 10.

klúgva[1] [klıgva] (kleyv, kluvu, klovið), udso., *kløve, spalte ilu*; også overført *kun gøre noget halvfærdigt;* kvörnin klývur, *kværnen maler groft*. Lig on. kljúfa.

klúgva[2] [klıgva] (kleyv, kluvu, klovið), udso., *klavre, klatre* (for det tabte klíva, bevaret i navneordene kleiv og kliv).

klúkur [klúu'kór], hak., *løst bundt hø, som ligger til tørring på marken*. Flt. klúkar.

klútur [klúu'tór], hak., *klud*, også mere alm. *stykke tøj* el. *tørklæde*, spec. *hvidt kvindetørklæde* (modsat det farvede turklæði); FA. 296, 33 om *halsklud*, (*hvidt*) *halstørklæde*, nýggja stúku fór hann í við snjóhvítan klút. Flt. klútar.

kluvu [klū(v)ó], fort. flt. af klúgva.

klýpa [kloi'pa] (pt), udso., *knibe*.

klyv [klīv], huk., *kløv, hestelæs i to dele* (*kurve*, leypar), *en på hver side af hestens ryg*, sé klyvberi og leypur; — også overført om *noget, som er i større mængde el. omfang end det skulde være, stor mængde*, k. av snúsi, *en altfor stor pris tobak*. Flt. klyvjar.

klyvberi [klıbbarı], hak., *kløvsadel* (til en hest), *to stykker træ, satte korsvis over hestens ryg, og på hvis ender de to* »leypar» el. *kurve hænge*. Flt. klyvberir.

klæða [klæa] (dd), udso., 1) *klæde, påklæde;* 2) *beklæde*, dvörgar k. fríðan sal SK. 108, 41, spec. *beklæde et hus udvendig med brædder;* klæðast, *klæde sig på* SK. 20, 51, i daglig tale nu altid: lata seg í (fara í).

Digitized by Google

klæði [klæaji], ik., *klæde, stykke tøj; beklædningsstykke, klædebon;* mest i flt.: **klæðir**, *klæder (gangklæder, sengklæder), klædedragt.*

klædningsbord [kladniŋgsboər], ik., *bræt* el. *planke til den udvendige beklædning af et hus.*

klædningur [kladniŋgór], hak., 1) *klædning;* 2) *beklædning,* spec. *udvendig brædde-beklædning på et hus.*

klæðsekkur [klassæˊkór], hak., *sæk (skindsæk), hvori man medfører sine klæder, når man drager et sted hen.*

klænur [klæanór], to., *tynd og smal.*

klökkur [klöˊkór], to., *som farer sammen på grund af pludselig overraskelse el. skræk,* verða k., *fare sammen, blive pludselig overrasket.*

knappur [knaˊpór], hak., *knap.* Flt. knappar.

knappur [knaˊpór], to, 1) *snæver; knap (ikke fuldt tilstrækkelig, temmelig lille; sparsom, som ikke giver meget; kortfattet);* 2) *rask, hurtig* (= knapligur).

knarka [knaˊrka] (að), udso., *knirke, knage;* også *være knarvorn, smågræde.*

knarva [knarva] (að), udso., k. hurð, *lukke en dør ved at skyde* »knarvi« *for.*

knarvi [knarvi], hak., *stykke træ, fastgjort ved et søm i dørstolpen tæt ved dørkanten og som ved at drejes omkring sømmet hen foran døren lukker for denne.* Flt. knarvar.

knassi [knassi], hak., *rask og dygtig fyr, kærnefyr.* Flt. knassar.

knáur [knåavór], to., *knøv, kæk og udholdende.*

knektur [knæktór], hak., *knægt, tjener* (digt.); 2) *knægt, krabat.* Flt. knektar.

kneppa [knæˊpa] (pt), udso., 1) *knappe, sammenhæfte ved hjælp af knapper;* 2) *sammenfælde (bjælker), indfalse,* k. syllur (sé syll); 3) k. lomviar, ritur, *sammenfælde næbbene på (dræbte) lomvier, måger, således at der fremkommer knipper på to fugle i hvert.*

kneppi [knæˊpi], ik., 1) *knippe, så meget som man kan bære i favnen;* 2) *to ved næbbene sammenfældede lomvier* el. *måger.* Flt. kneppir.

knetti [knæˊti], ik., (egl. *bold* el. *kugle*) *rundt stykke blodpølse;* nu hyppigst *stor bolle af fiskefars.* Flt. knettir. Jf. knöttur.

knígga, knígjum [knodˊdża, -on], ef. og hf. flt. af knæ.

knívsblað [knoifsblæa], ik., *knivsblad.*

knívur [knoivór], hak., *kniv.* Flt. knívar.

Digitized by Google

knoða [knūa] (að), udso., *ælte, lave dej*, k. dríl, *ælte bygbrød*, jf. elta.

knógva [knægva] (að), udso., *anstrænge sig, arbejde sig frem med besvær* FK. 79, 60; *bære med besvær*, hann knógvaði tað (el. tí) til hús, *han bar det med stor anstrængelse til hus*, k. undir nökrum, koma knógvandi við (undir) nökrum, *komme slæbende på en tung byrde*.

knokkur [knåˊkór], hak., *baghoved; hovedskal, hoved*. Flt. knokkar.

knuða [knūa] (að), udso., sé knoða.

knugga [knogga] (að), udso., *dukke med hovedet i foroverbøjet stilling under en tung byrde*, k. undir taraleypi (FA. 290, 30 — på dette sted skrevet knukka), sé taraleypur; også mere alm. *sidde og dukke med hovedet, idet man bevæger overkroppen frem og tilbage*, f. eks. med småbørn på skødet: k. undir smábörnum. Også knukka.

knúgvi [knigvi], hak., *kno på finger;* også *kno* el. *hjørne på middelledet af en fuglevinge*, fuglar tveir í lofti fljúgva, fast við knúgvum banga FK. 106, 129. Flt. knúgvar.

knukka [knoˊka] (að), udso., sé knugga.

knútur [knūuˊtór], hak., 1) *knude, sammenknytning;* hvör er sínum knúti kunnigastur, *enhver forstår bedst selv at hitte rede i det, han har gjort* FA. 319, 26; 2) *knude, knort*. Flt. knútar.

***knýggja** [knodˊdža] (—), udso., *klemme, trænge*, vit skulum okkur Angantýr við harðari gongu k. FK. 24, 88.

knýta [knoiˊta] (tt), udso., *knytte, binde* (*ved knude*); k. hondina, *knytte hånden*.

knýti [knoiˊti], ik., *bylt* (tørklæde med sammenbundne hjørner). Flt. knýtir.

knæ [knæa], ik., 1) *knæ;* 2) *led* el. *bøjning på noget; knude på strå;* 3) *krumholt i båd, det krumme stykke træ, som går fra robænkens ende op til bådens ræling* (for at fæste sædet); 4) *krumt stykke træ i ethvert af hjørnerne foroven i et tremmehus* (hjallur). Flt. knō (på Sudere: knīggi).

knæsbót [knæsbouˊt], huk., *hase, knæhase*. Flt. knæsbøtur.

***knörrur** [knörrór], hak., *fartej, skib*, egl. *handelsskib* FA. 262, 4 (jf. vers 12), men i kvadene også jævnlig om *krigsskib* FA. 270, 17. Flt. knörrir.

knöttur [knöˊtór], hak., *bold, rund udvækst, knap på stav* o. l. Flt. knöttir.

kobba- [kåbba-], sé kópa-.

kobbi [kåbbi], hak., sé kópur. Flt. kobbar.

Digitized by Google

koddi [kåddı], hak., *hovedpude.* Flt. koddar.
kók [kou'k], ik., *kog, kogen,* koma á k., *komme i kog.*
kóka [kou'ka] (að), udso., *koge.*
kóking [kou'tšıng], huk., *kogning.*
kokkur [kå'kor], hak., *kok.* Flt. kokkar.
kol [koel], ik., *kul.* Flt. kol.
kola [koela], huk., *lille skålformet tranlampe af jærn (og med væge af plantemarv), forsynet med en bøjle,* hödda, *ventil, hvorved den ophænges i et bånd,* koluband, *midt i „røgstuen“*, roykstova; nu ikke alm. — Talemåde: tá varð eldur í koluni, *da blev han hidsig.* Flt. kolur.
kola [koela] (að), udso., 1) *forkulle, brænde noget til kul,* k. upp; 2) *brænde slemt,* k. seg.
kollóttur [kådlótor], to., 1) *rundtoppet, med rund top;* 2) *afstumpet; kullet, uden horn* (især om kveer); også overført: *som mangler prydelse, ganske uden pynt, bar.*
kollur [kådlor], hak., 1) *rund top, top;* 2) *den øverste del af hovedet, hovedrunding, isse;* kollhúgva, *kalot;* detta um koll, *falde omkuld;* 3) *hovedlignende bjærgformation (kulle),* Eiðskollur. Også kolli. Flt. kollar.
kolmyrkur [kölmı'rkor], ik., *bælgmørke.*
kólna [kölna] (að), udso., 1) *kølne(s), blive kold;* 2) (om ild) *gå ud,* k. út, jf. útkaldur; 3) *tabe sig, ophøre* (f. eks. venskab).
kolsvartur [kö'lsva'rtor], to., *kulsort.*
koltursgarn [kå'ltorsgadn], ik., *fint garn* (til stremper), egl. *garn fra øen* »Koltur«, hvis beboere have haft ord for at spinde fint garn; FA. 296, 24. Rettest med stort begyndelsesbogstav og i navneregistret.
kolvi [kålvı], hak., se kálvi; SK. 127, 84.
kom [koem], fort. ent. af koma.
koma [koema] (kom, komu, komið), udso., A) (uv.) *komme (nærme sig et sted, bevæge sig hen imod den talende; ankomme; indfinde sig; indløbe, indtræffe; nå frem til et vist punkt; stedes i en vis stilling* el. *tilstand,* med fho., k. í lag, í ólag; k. ásamt, *komme overens, enes).* — Med fho. og bio.: k. á, 1) *overraske, overfalde, gribe* (uegl., f. eks. om sindsstemning), ræðsla kom á hann FA. 363, 1; 2) *komme på, genkalde i erindringen,* k. á nakað; 3) *indtræffe, komme for.* k. (fram) at nökrum, *komme (tæt hen) til noget, røre ved noget.* k. av, *komme af, hidrøre fra.* k. burtur í einki, *svinde hen, blive meget forringet.* k. fram, 1) *nå frem;* 2) *med nød og næppe fuldføre en rejse* (jf. slíta fram); ikki k.

Digitized by Google

fram, *forlise, gå til grunde* (om bådsmandskab og båd). k. fram á nakað, (*uventet*) *træffe, støde på noget* FA. 358, 10. k. fyri einki = k. burtur í einki (sé ovf.); k. fyri seg, *gå frem, have fremgang; fremmes, forbedres*, spec. *komme sig af sygdom;* k. aftur fyri seg, (efter sygdom) *komme til kræfter igen, komme sig igen* FA. 420, 29; k. e-m fyri: tað kemur mær fyri, *det forekommer mig.* k. í, *opstå*, nú kemur róp í, *nu opstår der råb* FA. 404, 2; k. í heim, (digt.) *komme til verden, fødes.* k. til, *vokse til, modnes*, om mennesker (tilkomin, *voksen, moden);* k. til einkis = k. burtur í einki. k. undan 1) *komme frem* (*for lyset*), *lade sig tilsyne;* 2) *komme sig af en meget farlig sygdom* (hóra undan, *med nød og næppe komme sig*). k. upp, 1) *komme op;* 2) *komme frem, blive bekendt, rygtes;* 3) (om solen) *stå op* (også: k. undan). k. upp í, *lægge sig imellem.* k. við, 1) (med gf., alm. uden styrelse) *røre ved;* 2) (med hf.) *vedkomme;* 3) *indtræffe*, k. væl við, *komme* (*vel*) *til pas, komme til hjælp i rette tid*, k. illa við, *komme ilde til pas, i en ubelejlig stund.* B) (indv., med hf.) *bringe en el. noget i en vis stilling, komme, skaffe, bringe*, tann sami gud, oss saman kom FA. 246, 24, koma mær í forakt FA. 301, 28; k. e-m til nakað, *bringe* el. *formå en til noget* (jf. elva e-m til nakað); — k. sær fram, *ikke være undsélig, ikke holde sig tilbage*, ikki k. sær fram, *undsélig holde sig tilbage;* ikki k. sær (til) at —, *ikke have dristighed nok til at —, undsé sig ved at —* (jf. komast við). C) komast, 1) *komme, slippe*, komast á land FA. 365, 23, komast á fetur, *komme på benene* SK. 116, 31 (SK. 46, 107: komst hann fótum á); 2) *spire frem, skyde op*, fræið kemst, *frøet spirer op* (hertil to. kvamur, *som har spiredygtighed*, fræið er kvamt); 3) *blive bragt i en vis stilling*, komast á knæ FK. 81, 79. komast av, 1) = koma av; 2) komast av í raki, *svinde hen, afmagres i en yderlig grad.* komast við nakað, 1) *undsé sig ved, skamme sig ved noget*, ofte upers.: mær kemst við, *jeg undsér mig derved* (jf. koma sær); 2) *kendes ved noget, synes at man kender el. genkender noget.* D) komin: væl at sær komin, sé under at (1, e).

komu [koemǫ], fort. flt. af koma.

kona [koena], huk., 1) *kone, kvinde;* 2) *kone, hustru.* Flt. konur.

kongafundur [kåŋgafondǫr], hak., *kongemøde.*

kongakyn [kåŋgatšīn], ik., *kongeslægt, kongelig byrd.*

kongaligur [kåŋgalīǫr], to., *kongelig.*

Digitized by Google

kongasonur [kåŋgasoenór], hak., *kongesøn.*
kongsbóndi [kåˈŋsböndı], hak., *kongsbonde, fæstebonde på statens jordegods* (modsat óðalsbóndi).
kongsdóttir [kåˈŋsdöˈtır]. huk., *kongedatter* (i dagl. tale mere alm. kongadóttir).
kongsjörð [kåˈŋsjøər], huk., *kongsjord, jord, tilhørende staten.*
kongur [kåŋgór], hak., *konge;* Ólavur k. (hin helgi), *kong Olaf (den hellige).* Flt. kongar.
konubelti [koenöbæˈltı], ik., *konebælte, en kones bælte.*
konufólk [koenóföˈlk], ik., 1) (kollektivt) *kvindfolk, kvinder;* 2) *kvinde, fruentimmer.*
konufólkaráð [koenóföˈlkaråa], ik., *fruentimmerråd.*
konugildi [koenödžıldı], ik., *kvindelag, kvindeselskab.*
konuhjarta [koenöjaˈrta], ik., *kvindehjærte, hustruhjærte.*
konuleysur [koenölæıˈsór], to., *uden kone* el. *hustru.*
kópagenta [kɔuˈpadžæˈnta], huk., *sælpige.*
kópahamur [kɔuˈpahæamór], hak., *sælhundeham.*
kópahvölpur [kɔuˈpakvöˈlpór], hak., *sælhundehvalp.*
kópakona [kɔuˈpakoena], huk., *sælkone, sælhustru.*
kopar [koepar], ik., *kobber.*
kópaskinn [kɔuˈpašın(n)], ik., *sælhundeskind.*
koppur [kåˈpór], hak., 1) *kop, lille træbøtte;* 2) *blodkop.* Flt. koppar.
kópur [kɔuˈpór], hak., *kobbe, sælhund;* sendenfjords: kobbi. Flt. kópar (kobbar).
kor [koər], ik., *kår, vilkår, betingelse.* Flt. kor.
kór [kɔur], ik., *kor,* spec. *kor i kirke;* ikki kemur í k. tað, ið sjálvt vil fara í flór, *den kommer ikke højt til vejrs, som selv vil ned i det lave* FA. 317, 20. Flt. kór.
korkaleivur [kåˈrkalaivór], hak., *rund klump (lev) af tilberedt* korki, *klump rød farve.* Flt. -leivar.
korki [kåˈrtšı], hak., 1) *„korkemos“, vinstenlav,* hvoraf der tilberedes Persiofarve el. purpurfarve (korkalitur); jf. Landt, Færøernes Beskrivelse, ss. 220—22; den hvide bedækning på denne lav kaldes blik; 2) *den af vinstenlaven tilberedte røde farve* (sé korkaleivur). Jf. steinamosi.
kórkirkja [kɔurtšıˈrtša], huk., *korkirke, kirke med kor.*
korn [kådn], ik., 1) *korn, sæd,* især *byg;* 2) *frøkorn;* også *lille bitte kugle, lille klump, sandskorn.* Flt. (i betydn. 2) korn.
kornneyð [kånnæı], huk., *nød med hensyn til korn, stor kornmangel.*

Digitized by Google

kornturking [kå'ntʊ'rtšiŋg], huk., *korntørring.*
kors [kå'rs], ik., danisme for **krossur.** Flt. kors.
kort [kå'rt], ik., *kort (landkort; spillekort).* Flt. kort.
korta [kå'rta] (að), udso., 1*) *skorte, mangle,* alm. upers. med personen i hf. el. gf. (også pers. nf.) og tingen i gf. el. ef., e-m kortar eyð, k. fíggja(r); digt., i dagl. tale **skorta**; tá kortar os ei til eyð, *da skulle vi ikke mangle rigdom* FA. 96, 25; 2) *forkorte,* k. um nakað; bedre **stytta.**
kortér [kå'rteər'], ik., *kvartér* (af time, alen). Flt. kortér.
kortini [kå'rtını], bio., *alligevel, ikke des mindre;* måske for: hvört enn er. Også **kortildini** (af Mohr henført til isl. hvárt el hvert heldur).
kossur [kåssór], hak., *kys;* nu alm. **kyss,** ik.; kyssa e-n koss, sé **kyssa.** — **kossur** findes også (mest i flt.) i betydnn.: *værdifuld og behagelig ting; foræring; god fangst* — men er i disse betydnn. vistnok forvansket af **kostur** (sé dette ord); fyrri unti mær Sjúrður svein gull og góðar kossir (*gode foræringer*) SK. 102, 14. Flt. kossir.
kosta [kåsta] (að), udso., 1) *anvende, ofre, bekoste* (k. uppá nakað); k. til (SK. 5, 25) = k.; tóat vær kostum (*ofre, sætte på spil*) lív og lund FK. 56, 24; 2) *koste, volde omkostning; volde,* k. e-m arbeiði, stríð (*besvær*); 3) *koste, være sat til en vis pris, gælde.*
kostur [kåstór], hak., 1) *vilkår, betingelse* FA. 9, 29; nu sjæld.; 2*) (digt.) *god egenskab ved en ting; værdifuld ting, klenodie;* kongin lystir í staðin upp at skuða teir kostir fríðar FK. 158, 99; 3) *kost, spise, føde;* 4) *den fra vallen* (mysa) *adskilte ost i* **dralvi** *og i* **ketilostur** (sé disse ord). Flt. kostir.
kósur [kou'sór], hak., *kås, kurs, retning, vej,* sigla, stýra sín kós; fara sín kós, *drage (gå) sin vej, drage bort; gå over, forsvinde,* tá ið ælið freka fór sín kós, *når den grumme byge var forbi* FA. 312, 22.
kot [koət], ik., *vadmelskofte* (alm. af brun, mørkebrun, rødbrun farve). Flt. kot.
kovi [koəvı], hak., *lille spisekammer.* Flt. kovar.
koyggja [kåð'dža], huk., *sengested, anbragt et stykke oppe fra gulvet imellem panelet* (bróst) *og ydervæggen* (veggur) *i* roykstova *og med dør til at skyde for, indelukket sengested, alkoveseng.* Flt. koyggjur.
koyggjusong [kåð'džósaŋg], huk., *alkoveseng,* sé **koyggja**
koyra [kåira] (rd), udso., 1) *drive (frem, bort);* k. undir ein, a) *give en et stød, skubbe en;* b) *skynde på en;* nú

Digitized by Google

skal taka mín hvölla lúður, spara hann ei at k., *nu skal jeg tage min klingende lur og støde (blæse) deri af al magt* FA. 181, 12–13; — *støde, jage (bort)*, trælur var koyrdur úr hásæti SK. 64, 58; 2) *støde, stikke noget ind i noget andet*, hann koyrdi húgvuna í lumman (*stak huen i lommen*); 3) (indv.) *komme, lade*, k. mjólk í krússið, *komme mælk i kruset; — bringe noget pludselig og voldsomt ud af sin stilling, slynge.*

koyril [kåirıl], hak., *pidsk, svøbe.* Flt. koyrlar.

krabbaskel [krabbašeəl], huk., *krabbeskal, krebseskal*, i en barneremse, rógva út á k. FA. 447, 12.

krabbi [krabbı], hak., *krabbe, krebs.* Flt. krabbar.

kraft [kraft], huk., *kraft, legemlig magt, styrke;* hann letur við kraftir (*hemmelige kræfter, trolddom?*) binda FK. 121, 7. Flt. kreftur («kraftir» forældet).

kráka [kråaka], huk., *krage;* grør um gangandi fót, svöltur sitandi k. (el. heima situr svanga k.), *den flittige har, den lade mangler* FA. 316, 14 f.; kráku tykir best um unga sín, *enhver synes bedst om sit eget* FA. 317, 24. Flt. kråkur.

krakkur [kraᶜkór], hak., 1) *trebenet stol uden rygstød, krak.* — 2) *opstablet bunke hø*, i talemåden: brenna krakk eftir e-m, (om en bygds piger) *brænde høknipper (kastede sammen i bunke) efter en bortdragende frier, som har hentet sig en kurv*, sé FA. 308 (Jákup á Møn); deraf: geva e-m krakk, *give en frier en kurv (et hånligt nej)*, fáa krakk, *få en kurv, få nej.* Flt. krakkar.

kråkubein [kråakóbain], ik., *krageben.*

kráma [kråama] (að), udso., *kramme, gribe krammende med hånden efter noget*, k. eftir nökrum.

kransur [kraᶜnsór], hak., *krans.* Flt. kransar.

krapi [kræapı], hak., *halvsmeltet sne, halvoptøet is, sjapis.*

***krapparúm** [kraᶜparúum], ik., (i de gamles skibe, vikingeskibe) *det andet rum foran „løftingen“* (lyfting) *på det sted af skibet, hvor dette begynder at indsnævres fortil* (jf. on. krappur, *knap, trang*) FA. 279, 17.

krás [kråas], huk., *krås af gås; lækker mad*, góð k., *lækker mad (kødmad), noget fedt og lækkert;* også alm. i flt. krásir.

krevja [krævja] (kravdi), udso., *kræve, fordre;* k. ein eftir nökrum, *kræve et tilgodehavende hos en;* (upers. med gf.) *udkræves, være fornøden, behøves*, har krevur tol at bíða, *der udkræves tålmodighed for at vente* FA. 392, 16, også: k. til og krevjast; honum krevur lítið við, *han bliver*

Digitized by Google

let vred; (digt.) *k. út, *udfordre* FA. 146, 32; — * og digt., a) *byde, befale,* kongurin krevur sín sendisvein SK. 135, 53, b) *ægge, tilskynde,* Guðrun krevur sín unga son SK. 45, 101.

kreyma [kræima] (að), udso., (om sne) *blive blød, blive sammenpresset og tung ved at optø.*

kreyp [kræiˆp], fort. ent. af **krúpa.**

kríggj [krodˊdž], ik., *krig.* Flt. kríggj.

kríggja [krodˊdža] (að), udso., *krige, føre krig.*

krím [kroim], ik., *katarrh, snue.*

kring [krıng], bio., = íkring, umkring. digt.

***kringur** [krıngór], hak., *kreds, cirkel,* digt., = ringur; sé skipakringur.

kringur [krıngór], to., *behændig, smidig.*

kristin [krıstın], to., *kristen.*

kristindómur [krıstındɔumór], hak., *kristendom.*

kristna [krıs(t)na] (að), udso., *kristne, omvende til kristendommen.*

***kristni** [krıs(t)nı], huk., *kristendom.*

krógv [krægv], huk., (egl. *vrå*) *gemmested, skjulested,* a) *større hul* el. *hule mellem stene ved strandkanten, hvori fisk* (*og* grunningshödd, *torskehoveder, som ere begyndte at gå i forrådnelse*) *opbevares og skjules for fugle;* b) *hesteskoformet stengærde, imellem hvis vægge tørv opstables* (i «fláir», sé flógv) *og gemmes med overlag af græstørvstykker og sten.* Flt. kráir.

krógva [krægva] (að), udso., *putte til side, skjule,* k. seg, *skjule sig.*

kroka [kroɔka] (að), udso., *søge skjul imod regn og sne, søge læ* (egl. *gøre sig krum, krumme ryggen* — som et slags værn imod uvejr).

krókur [krɔuˆkór], hak., 1) *krog, hage* (til at fæste noget i el. hænge noget på); spec. *fiskekrog;* 2) *krog, krumning, vinkel;* 3) *krog, hjørne, vrå.* Flt. krókar.

krókutur [krɔuˆkótór], to., *kroget, krum, som går i vinkel.*

kropna [kråpna] (að), udso., *sammenkrympes.*

kroppur [kråˆpór], hak., *krop, legeme.* Flt. kroppar.

krossa [kråssa] (að), udso., *korse, krydse;* k. seg, *gøre korsets tegn.*

krossur [kråssór], hak., 1) *kors, kryds;* í kross, *over kors, korsvis, på kryds;* 2*) *budstikke i form af et kors* (jf. tingakrossur).

Digitized by Google

krov [kroɔv], ik., *opskåren krop af dyr* (især *fårekrop*) *med udtagne indvolde;* alm. *opskåren og til vindtørring ophængt fårekrop.* Flt. krov.

kroysta [krâi'sta] (st), udso., *kryste, presse.*

krubbusessur [krobbósæssór], hak., *sæde ved arnen, hvor* »torvkrubban« (*ɔ: gemmestedet for tørven,* egl. *krybbe til tørv*) *findes.*

krúna [krûuna], huk., *krone.* Flt. krúnur.

krúpa [krûupa] (kreyp, krupu, kropið), udso., *krybe;* også overført *slæbe sig langsomt frem.*

krupu [krūpó], fort. flt af krúpa.

krús [krûus], huk. og ik., *krus, drikkekar,* tú drekk so títt av dýrari k. SK. 28, 135. Nu alm. krúss [krøss], ik. Flt. krús, krúss.

krút [krûu't], ik., *krudt.*

krutla [krotla] (að), udso., (omsat af klutra) *arbejde med noget indviklet og vanskeligt, kludre,* også krutlast (við).

krutligur, krutlugur [krotlijór, krotlóvór], to., *indviklet, vanskelig at hitte rede i.*

kryka [krîka] (kt), udso., *vrimle, mylre.* Jf. tysa, yðja.

krýna [kroina] (nd), udso., *krone;* sjæld.; fort. tillægsf. og to.: krýndur, *kronet.*

krypil [krîpıl], hak., *krøbling.* Flt. kryplar. Også kryplingur.

kryvja [krıvja] (kruvdi), udso., *opskære kreatur el. fisk og tage indvoldene ud,* hyppigst om fisk; dernæst *opskære, sønderskære. flænge;* — fort. tillægsf. og to. kruvdur, *forreven, hullet; i (iført) hullede og forrevne klæder,* ganga kruvdur. Jf. krov.

kræklingur [kræaklıŋgór], hak., *musling.* Flt. kræklingar.

krøkja [krøetša] (kt), udso., 1) *gøre kroget, krumme;* 2) *krøge, slå krog i; stikke noget krumt ind i noget;* også *putte, stikke med krum bevægelse,* krøkti hann tað í sín munn FA. 323, 7.

kú [kûu], huk., digt. for kúgv.

kubba [kobba] (að), udso., *afstumpe, skære tvært over.*

kubbi [kobbı], hak., 1) *kort tykt stykke; en af en bjælke* (stokkur) *el. et brædt* (borð) *afsavet ende;* 2) *uldvante, som når til midt på fingrene;* også (nu vistnok forældet) *uldmuffedise.* Flt. kubbar.

kubbutur [kobbûtór], to., *stumpet, stump.*

kúðingur, kúðungur [kûuıŋgór], hak., *havsnegl;* rettere vistnok skrevet kúvingur. Flt. kúðingar, -ungar.

kúfóður [kûufouór], ik., *kofoder, vinterfoder til en ko.*

kuga [kūa] (að), sé kúga; FK. 44, 57.

Digitized by Google

kúga [kúna] (að), udso, *kue, undertvinge.*
kúgv [kıgv], huk., *ko.* Flt. **kýr.**
kúla [kúula], huk., 1) *kugle;* 2) *hoved på en grindehval.* Flt. kúlur.
kuldi [koldı], hak., *kulde.*
kúleysur [kúulæiˈsór], to., *uden ko, som ikke ejer ko.*
kúlutur [kúulótór], to., *puklet, pukkelrygget.*
kumpass [koˈmˑpas], ik., *kompas.* Flt. kumpass.
kunna [konna] (kann, kundi, kunnað), udso., 1) *kunne, vide (noget, som man har lært);* 2) *forstå, have indsigt* el. *færdighed i* (med gf. samt med navnef., dels med, dels uden at), k. at svimja, *kunne svømme;* k. (væl) á boga, *forstå (vel) at skyde med bue, skyde godt med bue;* illa líkar Haraldi kongi, at hann ikki ensku kunni (*at han ikke forstod engelsk ɔ: oldengelsk*) FK. 159, 114 («kunni» forældet fortid); 3) *kunne, formå, være i stand til* (hyppigt med navnef. med el. uden at); — k. sær: hann kann sær ikki at gera nakað, *han har ikke drift, lyst el. evne til at bestille noget;* k. væl (illa) við nakað, *være vel (ilde) tilfreds med noget,* so illa hann við tað kundi, *så ilde kunde han finde sig deri* FA. 168, 27.
kunngera [kondžeera, koŋdž-], udso., *kundgøre, bekendtgøre.*
***kunni** [konnı], huk. (og ik.?), *forstand, indsigt, viden* SK. 101, 4.
kunnigur, kunnugur [konnıjór, -óvór], to., 1) (om personer) *kyndig, bekendt* (med noget), k. við nakað; 2) *bekendt.* Jf. kunnur.
kunnskapur [koˈnskæapór], hak., *kundskab.* Flt. kunnskapir.
kunnugleiki [konnólaiˈtši], kak., 1) *kundskab, kendskab;* 2) *bekendtskab, omgængelse.*
kunnur [konnór], to., 1) *som har kendskab, bekendt (med),* k. við nakað; 2) *bekendt, åbenlys,* svik vóru honum ei kunn, *han anede ikke svig, tænkte ikke på svig* SK. 46, 105.
kúputur [kúuˈpótór], to., *skålformet, rund og buttet.*
***kurtaligur** [koˈrtalıór], to., (egl. *høflig, beleven*) *stadselig, prægtig,* har skal kelda kurtalig FA. 4, 17. Ellers ikke brugeligt.
***kurteis** [koˈrtais] og **kurtis** [koˈrtıs], to., (egl. *høflig, beleven*) 1) *ridderlig, herlig, gæv,* leingi kavaði kurtis mann SK. 73, 42; 2) *fin, stadselig,* maðurin kastar kurteis klæði FA. 56, 21 (jf. kurtaligur). Sjældent ord.

Digitized by Google

***kurteisi** [kᵘrtaisi], huk, *høflighed, belevenhed* FA. 60, 25. Sjæld.

kúra [kúura] (rd), udso., *være utilpas; sørge, være bekymret* el. *nedslået* (mere alm. anvendt om dyr end om mennesker, f. eks. om en fugl, der har mistet sine æg).

kúrur [kúurór], hak., *flov og utilpas stemning; sorg, bekymring, nedslagenhed.*

kussu [kossó], bio.. = hvussu.

kvað [kvæa], fort. ent. af kvöða.

kvarða [kvæara] (að), udso., *sætte brœmme* el. *linning på klæder.*

kvarði [kvæarı], hak., *kant på klæder, brœmme, linning.* Flt. kvarðar.

kvarnkallur [kvaᵘnkadlór], hak., *aksen med skovlerne, som driver møllehjulet,* kun i en gåde FA. 325, 4. Alm. kaldet kvantali.

kvastur [kvastór] (gf. kvastur), hak., *fejekost af sammensyede fuglevinger;* almindeligere kveistur [kvaiˢstór, kvaᵘstór]. Flt. kvastrar, kveistrar.

kveikja [kvaiˢtša] (kt), udso., *antœnde, tœnde, tœnde ild,* kveikt var kertuljósið FA. 389, 11.

kveita [kvaiˢta] (tt), udso., *sé ud af øjenkrogene, skœve, skotte,* k. upp undan, *skœve fra neden opad.*

***kveld** [kvæld], ik., sé kvöld; FA. 1, 20.

kvendi [kvændı], ik., *kvinde* FK. 138, 87; nu næsten altid i hånlig betydn. *usselt, ondskabsfuldt fruentimmer,* eg kenni ikki hatta k. FA. 110, 15. Flt. kvendi, kvendir.

kvendil [kvændıl], hak., *kvindagtig mand.* Flt. kvendlar. Almindeligere kventil.

kvesta [kvæsta] (st), *kvœste, såre.*

kvetta [kvæˢta] (tt), udso., *bide, skœre, rive hastigt over* el. *itu,* k. av, k. sundur.

kvið [kvī] og **kviði** [kvīji], ik., *bug, underliv; drœgtighed, frugtsommelighed;* også *hannens undfangede sæd.* Jf. kviður.

kvíða [kvoija], huk., = kvíði.

kvíða [kvoija] (dd), udso., *grue, frygte, være bange og bekymret,* k. nakað el. fyri nökrum, eg kvíði (også: eg kvíði mær), at hann kemur, *jeg frygter for, at han kommer,* eg kvíði tað el. fyri tí; også (sjæld. og digt.) *drage omsorg for* (k. um), sára um hann kvíðar (for: kvíðir) SK. 78, 45.

kvíði [kvoiji], hak., *kvide, gru, frygt.*

Digitized by Google

kviðin [kvīj1n], to., (om dyr) *buget, drægtig.*
kviður [kvījör], hak., *bug, underliv.* Flt. kviðir. Jf. kvið, kviði.
kvíga [kvoija], huk., *kvie.* Flt. kvígur.
kvíggj [kvoďdž], huk., *indhegnet plads,* spec. *hvileplads for kvæg* (stednavn: undir Kvíggjarhamri); også *lille fold, indhegning af sten, hvori man fanger lomvier i fuglebjærgene.* I sammensætnn. træffes den oprindelige form kví, som: Kvívík, Kvíaból. Flt. kvíggjar.
kvika [kvīka] (að), udso., k. sær, *rappe sig, skynde sig.*
kvikliga [kvıklia], bio., *livligt, rask, hurtigt.*
kvikligur [kvıklijör], to., *livlig, rørig.*
kvikur [kvīkör], to, 1*) *som lever og rører sig, spillevende* (i denne betydn. nu kykur), tá var hjarta í Ormari kvikt *(da slog Ormars hjærte hæftigt og hastigt)* FK. 90, 63; 2) *rap, hurtig, rask.*
kvinna [kvınna], huk., *kvinde.* Flt. kvinnur.
kvinnublóð [kvınnóbl3u], ik., *kvindeblod.*
kvinnubonkur [kvınnóbåᶜŋkör], hak., *kvindebænk.*
kvinnudroyri [kvınnódråiri], hak., *kvindeblod* FK. 101, 70.
kvinnuflokkur [kvınnóflåᶜkör], hak., *kvindeflok.*
kvirr [kvırr], ik., *ro, rolighed, stilhed,* standa í kvirri, liggja í kvirrum (hf. flt.), *være rolig, ligge rolig.*
kvirrur [kvırrör], to., *rolig, stille.* Jf. kyrrur (om havets ro).
kvísl [kvoiʷsl, kvóiʷsl], huk., *møggreb.* Flt. kvíslir.
kvistur [kvıstör], hak., 1) *kvist, lille gren;* 2) *knast, kvistrod i træ.* Flt. kvistar.
kvitta [kvıʷta] (að), udso., *kvitte, kvitte af, udjævne; afkorte;* — hövdu mangt at k., *havde meget at afgøre* el. *udrette* FK. 132, 15; tú kant tað ikki k. *(du kan ikke bedre det)* FK. 136, 61; 2) *udfri, skille,* k. seg av við ein, *skille sig af med en* (også: kvita sær av við ein); 3) (digt., i kvadene) *ile, drage hastigt,* síðan kvittar nýtur drongur á Buðla kongsins land SK. 21, 61.
kvóðu [kvɔuö], fort. flt. af kvöða[2].
kvæði [kvæaji], ik., *kvæde, kvad, kæmpe-* el. *folkevise.* Flt. kvæðir.
***kvöða** [kvɜ̄a], huk., *hilsen,* spec. *hilsen som indledning til frieri, ægteskabsbegæring* SK. 75, 10. Også kvöðja. Flt. kvöður (kvöðjur).
***kvöða[1]** [kvɜ̄a] (kvaddi), udso. (med hf.), *hilse, tiltale,* k. e-m SK. 71, 8.
kvöða[2] [kvɜ̄a] (kvað, kvóðu, kvöðið [og kvoðið]), udso., 1*)

Digitized by Google

sige, erklære (om en), alm. med gf. i forbind. med navnef., der hyppigt udelades: men hvöngan kvöði eg kátan (*men om ingen af dem vil jeg sige, at han var kåd*) FK. 113, 24; 2) *kvæde, synge.* — Middelart *kvöðast, *sige om sig selv, sige, at man vil*, tá kvaðst Rólvur at selja FK. 137, 75; tá kvaðst við (*lød en røst*) á baki hans FK. 134, 37.

kvöðing [kvøəjiŋg], huk., *kvæden, syngen, sang.*

kvökja [kvøətša], udso., sé hvötja.

kvöl [kvøəl], huk., *kval, pine.* Flt. kvalir.

kvöld [kvöld], ik., *kvæld, aften;* í k., *i aften*, í annað k., *i morgen aften.* Flt. kvöld. I kvadene træffes også den ældre form kveld.

kvölda [kvölda] (að), udso., (upers. og pers. med dagur) *blive aften, lakke mod aften*, dagurin tók at k. SK. 89, 40. Jf. aftna.

kvöldarvív [kvöldarvoiv], ik., *frille* FA. 47, 27. digt.

kvöldmál [kvölmåal], ik., 1*) *aftentid, aftensmåltid*, glaður eg ríði at kvöldmálum FK. 44, 69; 2) *det kvantum mælk, som malkes om aftenen af en ko.*

kvöldmáltíð [kvölmå·ltoi], huk., *aftensmåltid* FA. 381, 10; i dagl. tale altid náttarði.

kvöldseta [kvö·lseəta], huk., *aftensæde, den tid om aftenen, da man sidder og arbejder ved lys hjemme* (begynder om efteråret, når høsten er endt, og varer, indtil vår-arbejdet begynder).

kvöldseta [kvö·lseəta], udso., 1) (upers.) *blive aften, blive mørkt;* 2) (om månen ved og efter fuldmåne om vintertid) *komme op, når mørket er faldet på.*

kvöldskorin [kvö·lskoərin], to., *skåren om aftenen.*

kvöldtími [kvö·ltoimi], hak., *aftentime.*

kvörki [kvö·rtši], hak., *strube;* også kvörkri, især i flt. (kvörkrar), *tungerødder, strube.* Flt. kvörkar (kvörkrar).

kvörn [kvödn], huk., *kværn.* Flt. kvörnir.

kvötta [kvö·ta] (tt), udso., *mæle, kny, give lyd fra sig.*

kykna [tšikna] (að), udso., 1) *komme til live, blive levende;* 2) (om ild, ulmende gløder) *optændes, antændes.*

kykur [tšikör], to., *levende, som rører sig;* tað gongur kykt, *det mylrer af liv, det vrimler;* ganga kykur av kulda, *ryste over hele kroppen af kulde;* — ikki fáa kykt, *ikke fange en eneste fisk;* har var ikki kykt, *der var ikke noget levende* el. *der var ikke en gnist ild.* Jf. kvikur, *hurtig.*

kýkur [koi·kör], hak., *hvalmave*, spec. *opblæst og tørret*

Digitized by Google

hvalmave; også a) mere alm. (i foragtelig betydn.) *mave, bug,* b) *en, som sluger meget,* súpanarkýkur (sé súpan). Flt. kýkar.

kyla [tšīla] og **kylja** [tšılja] (ld), udso., *frembringe kulde,* tað kylur á, *det lufter, det kuler let;* alm. *frembringe en smertelig og isnende kuldefornemmelse, forårsage følelse af smerte ved kulde,* tað kylur í tonnunum, *en isnende smertefornemmelse går igennem tænderne;* eggin beinið kyldi, *æggen (sværdsæggen) forårsagede en isnende smerte i benet* FK. 45, 78.

kyn [tšīn], ik., 1) *slægt, stamme;* 2) *køn;* 3) *art, natur;* ilt er kynið í kettu, og so er alt slagið út eftir FA. 317, 19: (sé eftir 2, c). Flt. kyn.

kynda [tšında] (nd), udso., *antænde, gøre ild på,* k. eld.

kyndil(s)messa [tšındıl(s)mæssa]. huk., *kyndelmisse, den anden februar.*

kyndil(s)messudagur [tšındıl(s)mæssòdæavòr]. hak., = kyndil(s)messa.

kynjaður [tšınjavòr], to., *nedstammende,* væl (illa) k., *af god (dårlig) slægt* el. *familje.*

***kynjaleggur** [tšınjalæggòr], hak., måske *slægtgren,* kun forekommende FK. 124, 49 (tak enn á kalv og kynjalegg), hvor det synes at måtte opfattes om *skibsmands-skab;* sé kalvur. Tvivlsomt ord.

kyrkja [tšı'rtša] (kt), udso., *kværke, kvæle.*

kyrra [tšırra], huk., *rolighed i søen ved landet,* mest i modsætn. til brim, *brænding.*

kyrra [tšırra] (að), udso., *blive rolig* (om sø).

kyrrindi(r) [tšırrındı(r)], ik. flt., *rolig sø ved strømmens overgang fra østfald til vestfald* (sé eyst- og vestfall) *eller omvendt; strømskifte.*

kyrrur [tšırrór], to., *rolig* (om sø); også (forældet og digt.) mere udstrakt, = kvirrur, góði harri, standið kyrrur FA. 63, 22.

kyrruvondur [tšırróvåndòr], to., *vanskelig at komme til formedelst brænding,* kyrruvont plàss, *sted som er vanskeligt at lande ved formedelst brænding.* Også kyrruvandur.

***kyrtil** [tši'rtıl], hak., *kjortel.* Flt. kyrtlar.

kyss [tšıss], ik., *kys.* Flt. kyss. Jf. kossur.

kyssa [tšıssa] (st), udso., *kysse;* (digt.) k. ein (ein) koss, *give en et kys,* søtan kossin kysti hann hana FA. 217, 24.

kýta [koi'ta] (tt), udso., k. seg, kýtast, *anstrænge sig.*

kæra [kæara] (rd og að), udso., *anke over; klage, be-*

Digitized by Google

klage sig, k. seg, k. sína neyð; — k. hatt, *gensidig give hinanden skyld for noget, skyde skylden på den anden.*

***kærleiki** [karlaiˊtši] og ***kærleikur** [karlaiˊkór], hak., *kærlighed;* FA. 386, 7. Nu altid «kerligheit». Jf. ást.

kærur [kæarór], to., *kær.* I det moderne sprog er formen kerur [tšeerór] stærkt indtrængt.

kæti [kæati], huk., *munterhed, lystighed.*

kögilsbarn [køejilsbadn] og **kögulsbarn** [køevólsbadn, køevós-], ik., egl. *lille smådreng* FK. 35, 13; nu altid a) *ulykkesfugl, slemt og ulykkebringende menneske,* og b) *person, som skikker sig ilde.*

kŏka [køeka], huk., *usyret, askebagt brød (fladbrød).* Flt. kŏkur.

kökubiti [køekóbīti], hak., *bid* el. *mundfuld (af)* kŏka.

kökur [køekór], hak., *køkken.* Flt. kökar. Også kŏk, huk.; flt. kŏkir.

køla [køela] (ld), udso., *køle, afkøle; udslukke;* (upers.) tekur um hjarta at k., *hjærtet begynder at blive koldt* SK. 25, 104.

kønur [køenór], to., *kløgtig, kyndig, dygtig,* k. í rokning *(dygtig i regning),* k. á el. við boga *(dygtig i bueskydning).*

kösk, köska [kösk, -a], huk., *fad, skål.* Flt. köskir, köskur.

köstur [köstór], hak., *mødding.* Flt. köstar.

***köttur** [kŏˊtór], hak., *kat* FK. 90, 58. Flt. köttir. Jf. kattur og ketta.

køva [køeva] (vd), udso., *kvæle, slukke, udslukke* (ved at spærre lufttilstrømning); k. av: hann køvir av í mjörka, *luften formørkes af tåge.*

L.

lað [læa], ik., 1) *noget opstablet, stabel; lad, stillads;* 2) *sted i udmarken, hvor man opstabler tørv;* 3) *pyntebånd, hovedsmykke* FA. 24, 2. Flt. lað.

laða [lǣa] (að), udso., 1) *opstable, opdynge;* laðið eld í báðar galvar, *lægger ild i begge ender af huset* FK. 6, 38; 2) *opføre, opbygge,* l. vegg, *opføre væg af sten* el. *af sten med græstørv imellem;* 3) *lade, indskibe, fylde,* væl er fiskað, tó ikki er laðið, *fangsten er god, selvom båden ikke er fuld* FA. 321, 7.

lag [læa], ik., 1) *lag (jordlag, bjælkelag* o. s. v.); 2) *lav, kreds* (i sammensætnn. som bygdarlag); *selskab;* 3) *lave, orden,* í lag, úr el. av lagi; bera í lag, *gå i orden, lykkes,* ganga (falla) væl í l., *gå vel (i lave), lykkes,*

Digitized by Google

falde heldigt ud, tað fell so væl í l., *ordene fejede sig så vel* SK. 125, 57; fáa (upp) í l., *få i stand, få iværksat, komme afsted med noget;* 4) *passende forhold, måde*, í lagi, *til pas*, tað er í lagi fyri hann, *det er ret til pas for ham; måde, manér* (også i sammensætnn., som: gongulag); *rigtig måde at gøre noget på, rigtigt greb, færdighed*, leggja e-m l. á, *lære en, hvorledes han skal bære sig ad;* hann hevur gott l. á tí, *han har godt greb derpå;* handalag, *håndelag;* jf. áralag; 5) *melodi;* 6) *tilstand, forfatning, stemning;* í kátasta lagi, *i den lystigste tilstand* FA. 357, 29; 7) *rigtighed, magtpåliggenhed*, i udtryk som: tað liggur einki l. á, *det har intet at sige*, (ikki) leggja l. í, (*ikke*) *lægge vægt på*, (*ikke*) *bryde sig om;* 8) i forbind. med to. i højere og højeste grad for at betegne henholdsvis en temmelig høj grad og et maksimum (el. minimum) af noget: í seinna lagi, *vel sent*, í seinasta lagi, *i det seneste*, í kátasta lagi, *på det lystigste* (jf. ovf. under 6). — I ordet lagting har lag den nu forlængst forældede betydn. *lov*; jf. lög i lögmaður, lögrættumaður. — Flt. lög også = 1) *stensætninger over en elv*, 2) *roligere mellemrum imellem to rækker brændingsbølger* (jf. ólög).

laga [læa] (að), udso., 1) *lave, ordne, indrette;* 2) (om skæbnen) *bestemme, beskikke*, helst brugt i fort. tillægsf., tað var honum til eydnu lagað FA. 27, 6, mangur fær, hvat öðrum er ætlað, men eingin fær, hvat öðrum er lagað, *mangen får hvad der er tiltænkt en anden, men ingen får hvad der er bestemt en anden af skæbnen* FA. 314, 20 f. — lagast: tað (hárið) lagast (*ordnes o: falder*) alt í lokka FA. 188, 22.

lagdi [lagdi], ældre og sjælden sideform til legði, fort. ent. af leggja.

lagdur [lagdór], hak., *tót*, spec. *uldtot.* Flt. lagdar.

lagligur [laglijór], to., *passende, belejlig, bekvem.*

lágmæltur [lågma'ltór], to., *lavmælet.*

lagna [lagna], huk., sé lagnaður.

lagnaður [lagnavór], hak., *skæbne;* almindeligere lagni.

lagsmaður [laksmæavór], hak., 1) *en, som ligger hos en kvinde, boler* FA. 201, 29; 2) *kamerat, stalbroder.*

lágur [låavór], to., 1) *lav, som når kort i vejret;* 2) *lavtliggende, lavtstillet;* 3) (om vind) *sydlig, fra den sydlige kant* (jf. högur); 4) *lav, ubetydelig, ringe*, l. prísur; 5) *lav, dæmpet, sagte* (f. eks. om stemme), lágt mál; 6) *lav, nedrig.* — ik. lágt som bio.

Digitized by Google

lágætt [lâa't], huk., *sydlig vind* (jf. högætt).

lágættarbrøður [lâa'tabrøøvór], hak. flt., *de sydlige vinde, betragtede som samvirkende* FA. 450, 27 (i æventyret: Högættirnar og lágættirnar).

lak [læak], ik., *lagen.* Flt. lök.

lak [læak], fort. ent. af leka.

lakur [læakór], to., *slet, dårlig, ussel,* også slakur (slakur fiskur); — som navneo. i hak.: *ussel person, elendig karl* FA. 307, 32; flt. lakar.

lálla [lådla], huk., *lalle, forben på sælhund* (også lámur); foragteligt om *lab* på menneske. Flt. lállur.

lamb [lamb], ik., *lam.* Flt. lomb.

lambadeyði [lambadæiı], ik., *dødelighed iblandt lammene.*

lamba [lamba] (að), udso., i udtr.: tað er væl (illa) lambað, *der er lœmmet mange (få) lam,* tað hevði verið væl lambað um várið FA. 420, 23. Jf. lemba.

lambaskinn [lambašın(n)], ik., *lammeskind,* også (rettere) lambsskinn.

lambaspræni, lambasprænur [lambaspræanı, -ór], hak., 1) *den sné, som falder sent om foråret på det tidspunkt, da fårene lœmme;* 2) *det tidspunkt, da den sildige forårssné og fårenes lœmmetid falder.* Også lambaspræna, huk. (og lambaspregil, hak.)

lambasteik [lambastai'k], huk., *lammesteg,* også (rettere) lambssteik.

lamin [læamın], to., *lam, halt;* best. form: hin lavni.

lambsblöðra [la'msbløøra], huk., *lammeblære.*

lambsdrunnur [la'msdronnór], hak., *rumpestykke med hale af et lam;* sé drunnur.

lambskrov [la'mskroev], ik., *opskåren lammekrop.*

lán [lâan], ik., *lån.* Flt. lán.

lána [lâana] (nt), udso., *låne;* jf. læna og líggja.

land [land], ik., 1) *land, landjord;* taka (fáa) l., *lande;* 2) *land, rige, del af jorden;* 3) *land, jordsmon,* i sammensætnn.: akurland, hagaland. Flt. lond.

land [land], ik., *urin.*

***landamaður** [landamæavór], hak., *en af indbyggerne i et land* FA. 135, 28. digt. Jf. landsmaður.

landbrim [lanbrīm], ik., *brænding ved landet.*

landbukka [lambo'ka], huk., *natpotte.* Flt. -bukkur.

landfarsótt [la'nfarsö't], huk., „*landfarsot*", *omgangssyge, tyfus.*

landgongd [langâŋd, laŋgâŋd], huk., *landgang,* gera l.

***landkomstir** [la'ŋkâ'mstir, la'ŋk-], huk. flt., *indkomster, indtægter af et land,* allar hálvar l. FK. 158, 101.

Digitized by Google

***landkostir** [la'nkåstır, la'ŋk-], hak. flt., *et lands herlighed* FK. 163, l. 16 f. o.

landnorður [lannoerör], ik., *nordøst.*

landnyrðingur [lan··nırıŋ·gör], hak., *nordøstvind, nordøst.*

landnyrðingur-norðan [lannırıŋgó(r)-noeran], hak., *nord-nordøstvind, nord-nordøst.*

landoddi [landåddı], hak., *landodde.*

landsbróðir [la'nsbroutr], hak., *landsmand*, sé landsmaður; FA. 182, 32.

landsbygd [la'nsbıgd], huk., *landsbygd, land* (modsat «hovedbygderne»), úti á l., *på landet.*

landsmaður [la'nsmæavör], hak., 1) *indbygger af et vist land*, hvat (fyri) l.?; 2) *landsmand, fra samme land.*

landsmál [la'nsmåal], ik., *et lands* (el. *landskabs*) *sprog.*

landsuður [la'nsūör], ik., *sydøst.*

landsynningur [la'n··sınıŋ·gör], kak., *sydøstvind, sydøst.*

***landtjald** [la'ntšald], ik., *telt på land* FK. 163, l. 13 f. o.

langabein-risi [læŋgabain-rīsı], hak., „*langebén-rise*“ FA. 224, 30.

***langaspæl** [læŋgaspæal], ik., *langeleg, strængeinstrument* FA. 15. 27. Også langspæl.

langi [læńdžı], hak., *tyktarm.* Flt. langar.

langleggur [lanlæggör], hak., *skank* (på dyr), *benet imellem lårbenet og foden*, fara upp á tjólegg og detta niður á langlegg, sé under fara 1.

langleitur [læŋlai'tör], to., *som har langt ansigt*, vera l., *have langt ansigt.*

langsill [læ'ŋsıdl], huk., *planke* el. *stok pålangs, forbindende stolperne i en bygning* FA. 422, 20; sé syll (sill).

langta [læ'ŋta] (að), udso., *længes* FK. 144, l. 3 f. n.; sjældnere for leingjast. Jf. lengta.

langtræ [læ'ŋtræa], ik., *træstang, som sættes på skrå til et høhæs for at afstive dette* FA. 428, 9.

langur [læŋgör] (højere og højeste grad: longri og longstur), to., 1) *lang* (om udstrækning i rum); 2) *lang, langvarig* (om udstrækning i tid). — Ik. iangt som bio., *langt*, om rumudstrækning el. overført om udstrækning til et vist punkt, også (sjældnere og i visse forbindd.) om tidsudstrækning (*frem til et vist tidspunkt*): langt út á náttina, langt út á heystið; (*tilbage til et vist tidspunkt*) langt síðani, *længe siden*, fyri langt síðani, *for længe siden;* jf. leingi og longu.

langvegis [læŋgveejıs], bio., *langvejs.*

Digitized by Google

las [læas], fort. ent. af lesa[2].

lás [låas], ik., og **lásur** [låasór], hak., *lås*. Flt. lás (ik.) og lásar (hak.).

last [last], huk., *last, lyde;* l. og skamm FK. 165, 7. Flt. lastir. Jf. löst.

lasta [lasta] (að), udso., *laste, dadle.*

lata [læata] (læt, lótu, látið), udso., 1) egl. *slippe* el. *føre noget ud af sin stilling*, dernæst *lade* (*lade bort, lade fare*), *give slip på, slippe;* l. lívið, *miste livet* (jf. láta); — l. á, *gyde, hælde*, l. lýsi á koluna, *komme tran på lampen*, jf. lata í; l. av, a) *tage af, tage ned*, spec. om det på korntørringslægterne i «sodnhús» tørrede korn (l. av sodni). også *fuldføre arbejdet med korntørringen i* sodnhús, b) *aflade, holde op;* l. aftur, *lukke*, l. hurðina aftur, *lukke døren;* l. burtur, *afhænde* (også blot: lata); l. (nakað) í, *hælde, gyde, komme* (*noget*) *i*, l. kornið í posarnar (FA. 394, 12); l. seg í, (med gf.) *føre sig, tage på*, også (med undfst.: klæðini) *klæde sig på* (jf. latast í og fara í); l. inn (út), *slippe* el. *lukke ind* (*ud*); l. undir, *lægge kløvsadeltøjet på hesten* (sé klyv og klyvberi); l. undan, *tage kløvsadeltøjet af hesten;* l. upp, *lukke op, åbne;* l. (sær) upp í, a) *fylde, fylde i*, b) *stoppe piben* (jf. stappa, festa sær í); l. seg úr, (med hf.) *afføre sig, tage af*, også (med undfst.: klæðunum) *klæde sig af* (jf. fara úr). 2) *lade, tillade*, med gf. i forbind. med navnef., l. ein fara; ofte med udeladt «vera»: l. ein í frið, *lade en være i fred.* 3) *lade, bevirke, foranstalte*, med gf. og navnef., l. ein gera nakað; nú skal l. bryggja og baka FA. 202, 17; — frúgvin læt seg við barni ganga SK. 6, 31; hon letur so honum svara (omskrivende og digt. for: hon svarar honum) SK. 134, 138; har læt hann tá liggja kvirrur («læt» her måske ved sammenblanding med leyt af ljóta) FK. 117, 70. — Middelart latast: latast í, latast úr, sé: lata seg í, lata seg úr. I visse tilfælde findes lata og latast sammenblandede med láta og látast.

láta [låata] (læt, lótu, látið), udso., 1) *té sig på en vis måde*, eftir spurdi Sjúrður, hví hon mundi so l. (*hvorfor hun téede sig således*) SK. 77, 40; l. væl, *åbenbare tilfredshed, være fornøjet*, l. illa, a) *klage, klynke, åbenbare misfornøjelse*, b) *være urolig i søvne*, l. illa í svövni; for «láta illa» også blot: láta; — *lade, anstille sig* (i denne betydn. også, ved sammenblanding: lata); 2) *give lyd fra sig, lyde; pibe, tude, kvidre* o. l. (om de lyde, levende væsner som: mennesker, dyr, fugle,

Digitized by Google

insekter o. s. v. give fra sig, og tillige om livløse genstande); tað letur ikki í honum, *han siger ikke et muk, tier ganske stille*; l. í, *skrige og larme, gøre spektakel*; 3) *ytre*, i enkelte forbindd.: l. væl (illa) at nökrum, a) *ytre tilfredshed (misfornøjelse) med noget* (jf. láta 1), b) *ytre godt (dårligt) håb om noget*. — **Middelart látast**, *lade, anstille sig; give sig ud for at være noget, som man ikke er; sige sig at være* el. *sige om sig selv*, hin lætst allvæl inna, *den anden sagde, at han gjorde det gærne* FK. 115, 54; hann lætst til at vilja gera tað, *han lod til at ville gøre det*. For **látast** ved sammenblanding ofte **latast**. Angående et **látast** i betydn. *omkomme* se **sjólátast**.

latur [læatór], to., *lad, doven*.

látur [låatór] (gf. látur), hak., *latter*.

látur [låatór]. ik., *opholds- og ynglested for sælhunden, hule i en stejl bjærgside ved havfladen* el. *klippehule i vandskorpen, hvor sælhunden yngler*. Flt. látur.

lax [laks], ik., sjæld. for **laxur**; SK. 94, 30. Flt. löx, lax.

laxur [laksór], hak., *laks*. Flt. laxar.

leður [leevór], ik., *læder*.

lega [leeva], huk., 1) *liggen, langt ophold*; 2) *leje, liggested, liggeplads*; også *ankerplads for skibe*. Flt. legur.

leggald [læggald], ik., *strømpeskaft*. Flt. leggöld.

leggja [læd'dža] (legði [digt. undert. også: lagdi], lögdu, lagt), udso., 1) (både egl. og overført) *lægge, anbringe; anlægge*, l. veg; *lægge, føje*, l. saman; — i adskillige talemåder: l. ást við, l. hug á, se: ást, hugur; l. felag, *indgå fællesskab* el. *forbund* (jf. binda felag); *l. lívið, *lade, ofre livet* FK. 88, 37; l. mið, *finde en fiskebanke ved hjælp af visse mærker* (ýtir) *på landjorden*; l. ráð, *rådslå*, l. e-m ráð, *give en råd*; hann leggur kava = tað kavar, *det snér*, hann hevði lagt stóran kava av landnyrðingi, *der var faldet megen sné af nordøst* FA. 362, 22; l. bardagar, *holde feltslag* el. *kamp*; — i poesi også uregelm. med hf.: lögdu sínum ástum saman FA. 260, 7, lögdu teir sínum bardögum SK. 49, 148; 2) *nedlægge, fælde* (= l. niður); 3) *stikke (med), støde*, stong at skjóta, spjót at l. FK. 153, 36; 4) *belægge, bedække*, komu teir at húsi tí, ið lagt var við gullinum reyða SK. 109, 52; 5) (med undfst.: vegin o. l.) *styre, tage vejen*, l. út í hav FK. 157, 83; 6) med undfst. genstand, (om katte) *kaste killinger*, (om tæver) *kaste hvalpe*. — Med fho. og bio.: l. (e-m nakað) á, *foreskrive, pålægge, bestemme*; l. aftur yvir,

Digitized by Google

(aftryvir) nakað, *tildække, skjule noget;* l. at (landi), *lande, lægge til land,* l. at e-m, *angribe en,* l. at sær, *spise grådigt, hugge i sig;* l. burtur, a) *lægge bort,* b), (om får) *forlade sin flok,* = leggjast burtur, c) l. burtur úr, *glemme et led i noget sammenhængende* (især et el. flere vers et kvad, som man kan udenad), *glemme* el. *overspringe noget;* l. eftir, *efterlade, glemme at tage med sig;* l. gott fyri ein, *lægge et godt ord ind for en;* l. (sær) í minni, *gemme i sin hukommelse, bide mærke i, skrive sig noget bag øret;* l. niður, a) *nedlægge,* b) l. niður sjógv, (ved trylleformular) *få sø til at blive rolig,* c) *slutte, holde op med, lade falde;* l. undir, a) = lata undir, b) *blande løbe i mælk* (jf. undirlöga), c) l. nakað undir ein, *betro en noget som hemmelighed,* d) l. e-m nakað undir, *sætte en en belønning at arbejde for, give* el. *pålægge en noget stort* (roysni) *at udføre;* l undan, *løbe stærkt for ikke at lade sig fange;* l. uppá, *gøre det første træk med medestangen, når fisken bider på krogen* (= bráa (að) við); l. við: a) l. javnt við, *vurdere lige med,* vit skulum ikki Ásbjörn prúða javnt við köttin l. FK. 91, 68, b) l. við ein, *kurere, røgte ens sår* el. *skade,* c) l. e-m nakað dýrt við, *forsikre en noget højt og helligt* el. *under éd, afgive en en edelig forsikring* FA. 329, 33, d) l. e-m ríkan við, *sætte en hårde betingelser, formane* el. *forbyde strængt,* e) l. sær eina við, *anstrænge sig i særlig grad, gøre sig stor umage,* f) l. treytir við nökrum, *knytte betingelser til noget* FA. 350, 6, g) (digt.) *sætte i pant,* lív mítt leggi eg við SK. 9, l. 3 f. n.; — *lögdu sær so ráðini við, *lagde således råd op* FK. 39, 3. — l. seg, 1) *lægge sig;* 2) *gå til sengs* (jf. leggjast); 3) l. seg upp í nakað, *blande sig i noget.* — Middelart leggjast: 1) *lægge sig, gå til sengs,* 2) *falde i sygdom;* 3) leggjast á nakað, *tilegne sig* el. *beholde noget, ikke levere tilbage, hvad der er en betroet;* 4) leggjast fyri, *blive afkræftet, udmattet, ikke magte arbejdet længer* FA. 372, 29 f.; — fort. tillægsf. i middelart lagstur, *som har lagt sig,* fjallakavi var lagstur, *der havde lagt sig sné på fjældene* FA. 416, 20, hann er lagstur, *han er gået i seng.*

leggur [læggór], hak., 1) *ben, benpibe* (imellem to led, ledføjninger, spec. i ben, lår og arme); 2) *stykke af et strå imellem to led; stilk;* 3) *den lange cylinderformede del af en fiskekrog* (modsat bugur, *bugtningen, det krumme stykke*) el. *af en kridtpibe.* Flt. leggir. „*Læggen*" på benet kaldes tjúkki.

Digitized by Google

leið [lai], huk., 1) *„led“, vej, vejretning;* hann eigir leiðina, ið fyri ríður, *den bør forlige trætten, som først har givet anledning (har fornærmet);* 2) *led, retning, kant;* 3) *omtrentligt tidspunkt,* um ta leiðina, *omtrent ved den tid;* 4) *måde, vis,* sjæld.; alm. máti. — I flere biord på -leiðis dels for at betegne en *retning* (avleiðis, áleiðis), dels en *måde* (annarleiðis). Flt. leiðir.

leið [lai], fort. ent. af líða.

leiða[1] [laija] (dd) udso., *gøre léd* el. *ked,* næppe brugl. uden i middelsrt leiðast: mær leiðist við (nakað), *jeg kedes ved, bliver ked af noget.*

leiða[2] [laija] (dd), udso., *lede, føre (med hånden);* leiðast, *gå hånd i hånd.*

leiði [laiji], huk., *lede, kedsomhed.*

leiði [laiji], ik., *gravsted.* Flt. leiðir.

***leiðingar** [laijiŋgar], huk. flt., *tryllekunster til at lede en på det rette spor,* vístu vond og leiðingar, at kongurin var á ferð FK. 122, 24.

[leiðsakari [laiˈsækari], hak., *ledsager* FA. 61, l. 1 f. n.; urigtigt for fylgisveinur].

leiður [laijór], to., 1) *léd, ubehagelig, kedelig;* 2) *léd, ked (af),* l. við nakað el. av nókrum.

leiftur [laiˈttór], hak., *lille hval,* mindre end nýðingur (sé dette ord). Flt. leiftrar.

leika [laiˈka], ik., *legetøj,* helst *brudstykke af noget;* også om *noget smukt:* fóturin var sum l. SK. 67, 88. Flt. leiku, leikur.

leika [laiˈka] (að, leikaði og (digt.) leikti), udso., 1) *være i (urolig) bevægelse, spille,* spec. *boble, syde, koge stærkt;* onkun tíð á Blálondum tá leikti betur í horni, *i sin tid (fordum) i Blåland skummede det bedre i hornet* FA. 113, 16 f.; l. í, *være uregérlig, være urolig, larme* (også blot: leika, jf. FA. 424, 16); 2) *lege, spille* (i daglig tale nu altid spæla); *prøve leg, prøve kræfter,* *l. á sund, *prøve kræfter i svømning* FK. 153, 37; l. talv, *spille brætspil.* Jf. spæla.

***leikalind** [laiˈkalind], huk., digterisk omskrivning for *kvinde* FA. 8, 15.

leikari [laiˈkari], hak, *leger (en, som leger)* FA. 324, 23. Flt. leikarir.

leikur [laiˈkór], hak., *lég;* (digt.) *kamp, strid.* Flt. leikir.

leikvöllur [laiˈkvödlór], hak., *legeplads, kampplads;* digt. I kvadene ofte flt. i entalsbetydn., hann var sær á leikvöllum SK. 6, 37.

leingi [laŋdʒi] (højere og højeste grad: longar og longst),

Digitized by Google

bio., *længe;* hon er longst um best, *hun er til slutning, ɔ: når alt kommer til alt, den bedste* FA. 309, 15.

leingja [lâńdža, laṅdža], huk., egl. *længdemål,* nu alm. kun *strimmel skind el. hud,* miðleingja, *strimmel skåren på langs midt ud af et skind el. en hud.* Flt. leingjur.

leingja [lâńdža, laṅdža] (gd), udso., 1) *forlænge, gøre længere,* l. um nakað; 2*) (upers. og pers.) *længes.* Elin tók at l. FA. 261, 23. — Middelart leingjast: 1) *blive længere, forlænges;* 2) [alm. udt. laṅdžast, i Norderødial. (i videre betydn.): lâńdžast] *længes, føle længsel,* upers. med hf. (e-m leingist) og pers.; — leingist honum at bíða, *tiden falder ham lang at vente* FK. 36, 29.

leinkja [lâ'ńtša, la'ńtša], huk., *lænke.* Flt. leinkjur.

leir [lair], ik., *lér* (jordart).

leistur [lai'stɔr], hak., *strømpefod.* Flt. leistar.

leit [lai't], fort. ent. af líta.

leita [lai'ta] (að), udso., *lede, søge,* l. havn, *søge havn;* l. eftir e-m, *søge efter en* el. *noget;* l. ráð (el. ældre, nu forældet, med ef. flt.: ráða) við ein el. e-m, *søge råd hos en, rådføre sig med en;* leita við hann ráð SK. 24, l. 2 f. n.; tað er til navns at l. (*det viser sig at være mit navn ved eftersøgen*) SK. 66, 84.

leiti [lai'ti], ik., 1) *synsvidde, synskreds* (*så langt, som man kan sé,* líta), hann er ikki farin langt av l., *han er ikke ret langt borte;* 2) *hvad der træder hindrende i vejen for synet, højde i frastand, fremspringende fjældside, stejlt nedhældende bakke el. strandbred;* 3) *omtrentlig tid,* um tað l., *omtrent ved den tid.* Flt. leitir.

leiva [laiva] (vd), udso., 1) *levne, efterlade;* leivast henni stundir, *levnes der hende tid* (*får hun stunder*) FA. 330, 28; 2) ved sammenblanding med líva: *spare, skåne* (med hf.), og med loyva: *tillade;* sé líva og loyva.

leivur [laivɔr], hak., sé korkaleivur.

leka [leəka] (lak, lóku, likið), udso., 1) *lække, dryppe;* 2) *lække, være utæt.*

lekafríur [leəkafroi(j)ɔr], to., *fri for læk.*

leki [leətši], hak., 1) *lækken, dryppen;* 2) *læk, sprække, hvorigennem det lækker.* Flt. lekar.

lemba [læmba] (að), udso., *lømme, føde lam.*

lembing [læmbiŋg], huk., *lømning;* også *lømmetid, den tid, da fårenes lømning falder.* Flt. lembingar.

lemja [læmja] (lamdi), udso., *lamslå, mørbanke;* l. til heljar, *banke ihjel* SK. 7, 39; (om fugle) l. seg, *baske med vingerne,* også blot: lemja.

Digitized by Google

lend [lænd], huk., *lænd.* Flt. lendar.
lenda [lænda] (nd), udso., *lande.*
lending [lændiŋg], huk., 1) *landing;* 2) *landingsplads, landingssted.* Flt. lendingar.
lengta [læˆŋta] (að), udso., *længes,* oftere lengtast (lengtast burtur). I dagl. tale almindeligst leingjast.
lepi [leepi], hak., *lap, flig;* fatalepi, *klædelap, pjalt.* Flt. lepar.
leppa [læˆpa] (pt), udso., *labe, søbe med tungen.*
lesa[1] [leesa] (st, lesti. sjældnere lasti), udso., *bevæge så smått,* i udtr.: l. seg, *hæve sig op* el. *lade sig glide ned i line* (spec. bjærgline, ved fuglefangst), l. seg upp el. niður; lína verður kastað upp (á desina), sum teir l. seg við niður av hoynum, *en line bliver kastet derop (på hæsset), ved hjælp af hvilken de lade sig glide ned af høet* FA. 428, 27 f.
lesa[2] [leesa] (las, lósu, lisið), udso., *læse, fremsige efter skrift; fremsige en bøn (andagtsbøn)* el. *tekst af en postil;* i mere spec. betydn. *få sin barneundervisning, religionsundervisning,* ganga at l., *gå til præsten.*
leska [læska] (að), udso., 1) *læske;* 1) *give en at smage, give en en lille slurk* el. *bid,* l. ein.
leskiligur [læstšilīór], to., *læskende.*
lestur [læstòr] (gf. lestur), hak., 1) *læsning;* 2) *stykke til læsning,* spec. *den tekst, som læses op af en postil;* lesa l. (el. blot: lesa), *læse en tekst op af en andagtsbog (postil).* Flt. lestrar.
leta [leeta] (að), udso., l. seg og letast, *dovne sig.*
leti [leeti], huk., *ladhed, dovenskab;* skoyta e-m l., sé skoyta.
letingi [leetiŋdži] og **letingur** [leetiŋgòr], hak., *lad person, doven krabat.* Flt. letingar.
levnað [lævna], ik., 1) *levnet,* mest digt., jf. lív; 2) *slet og uordenlig* el. *støjende opførsel; støj, tummel.*
leyg [læi], fort. ent. af ljúgva.
leykur [læiˆkòr], hak., *løg.* Flt. leykir.
leyp [læiˆp], fort. ent. af leypa.
leypa [læiˆpa] (leyp, lupu, lopið), udso., 1) *springe, løbe i spring;* også mere uegl., l. burtur, *løbe sin vej;* l. um, a) *springe over, sætte over i spring,* b) *springe over, forbigå,* ríkir bøndur oxar keypa, mangt má feitt um fátækan l. *(mangen fed bid går den fattiges næse forbi* FA. 319, 16 f.; 2) *styrte, rulle ned* (f. eks. om sneskred, laviner), hvar ein skriða er lopin, er onnur væntandi FA. 315, 14; 3) (om mælk) *løbe sammen, blive tyk,* lopin mjólk, jf. loypa; 4) l. av, *blive tilovers.* — Middelart leypast, *springe,* í tí sama hon leypst á sjógvin FA. 347, 7. — Søndenfjords loyba.

Digitized by Google

leypur [læiˈpör], hak., *„løb", stor, høj og smal kasse af sammenslåede fjæle* (til transport f. eks. af tørv el. gødning; bæres på ryggen i bånd el. rem (fetil), som lægges frem omkring den øverste del af panden; også alm. ved hestetransport, sé rossleypur og klyv). Flt. leypar.

leysafæ [læiˈsafæa], ik., *løsøre,* = leysoyri, ik.

leysastýri [læiˈsastoiri], ik., *åre, hvormed man styrer båd, styreåre* (modsat fastastýri, stýri, *ror på båd*).

leysasökk [læiˈsasö̈k], ik., *løse stene, som kastes i søen fra bådene for at drive en flok grindehvaler i en bestemt retning* (fastasökk: *sten, som bindes til fiskeline*).

leysingabarn [læiˈsiŋgabadn], ik., *uægte barn.*

leysliga [læiˈslia], bio., *løselig.*

leysmannssonur [læismansoənör], hak., *uægte søn* FA. 240, 6.

leysur [læiˈsör], to., 1) *løs, ubunden, fri;* lata ein leysan, *slippe en løs* el. *fri;* um eg verði hiðani l., *om jeg slipper bort herfra* FK. 81, 80; 2) *løs, ikke sammenhængende;* 3) *løs, usikker;* (om personer) *løs, upålidelig;* 4) *fri, kvit,* vera l. frá nökrum; 5) *løs, ledig.* — Som sidste sammensætningsled i to. for at betegne *manglende,* jf. eldleysur, hondleysur.

leyt [læiˈt], fort. ent. af ljóta.

leyv [læiv], ik., 1) *løv;* 2) *blad, løvblad;* — om *bladprydelse* (digt.) SK. 82, 32; 3) *blad* (*smykke*) *i brystnålen på en brudedragt.* Flt. leyv.

leyvsblað [læiˈfsblæa], ik., *løvblad.*

lið[1] [lī], ik., *led, slægtled,* = ættarlið. Flt. lið. Egl. samme ord som liður.

lið[2] [lī], ik., *led, port,* jf. borgarlið; nu alm. kun *led* el. *åbning på gærde.* Flt. lið. Også liði, hak.; flt. liðar.

lið[3] [lī], ik., 1) *flok, følge, skare,* mest i kvadene: *hærskare.* 2) *hjælp, bistand* (*følgeskab*), sjæld. og i udtr.: veita e-m l., *yde en bistand* (*følgeskab*) FA. 437, 19 f., alm.: veita e-m dugnað. 3) *fremadskriden, fremgang,* i udtr.: það kemur einki l. á, *det har ingen fremgang, det går ikke fra hånden.* Jf. líða[1].

lið [lī], huk., *side.* Flt. liðir. Jf. síða.

líð [loi], huk., *li* el. *lide, fjældside, stærkt hældende skrænt* (som oftest ved stranden). Flt. líðir.

***líð** [loi], huk., synes lig liða, *rum tid* (Svabo), eg stóð líð og langa tíð SK. 101, 4. Ellers ikke brugeligt.

líða[1] [loija] (leið, liðu, liðið), udso., 1) *bevæge sig jævnt, skride,* fagur var tann knörrin, hon sær eftir havinum l. FA. 261, 29 f.; 2) (om tiden) *lide, forløbe, hengå;*

Digitized by Google

også *skride frem* (l. el. l. út), *nærme sig til et vist punkt*, dagurin leið at kvøldi, *dagen nærmede sig aften* FA. 1, 20; l. eftir e-m, (om vejlængde) *tilbagelægges* FA. 323, 4 f., (om arbejde) *gå fra hånden for en;* hvussu líður? *hvorledes går det fra hånden? hvorledes går det (hvorledes skrider det frem)?* — Nut. tillægsf. líðandi alm. brugt som bio., *jævnt og roligt fremadskridende, ganske jævnt, efterhånden*, tað tánaði so líðandi, *det tøede op jævnt og langsomt* FA. 452, 14 f.

líða[2] [loija] (leið, liðu, liðið), udso., *lide, udstå, døje.*

liðu [lijǫ], fort. flt. af líða.

liðugur [lijǫvǫr], to., 1) *færdig, som har fået noget fra hånden*, l. við nakað; 2) *færdig, rede, beredt.* Også liðin; i flt. altid lidnir for liðugir.

liðuligur [lijǫlijǫr], to., *bøjelig, smidig.*

liður [lijǫr], hak., 1) *led, ledemod;* 2) *led, knude.* Flt. liðir.

líggi [lod'dʒi], hak., *lé* (redskab, hvormed man mejer hø). Flt. líggjar.

liggja [lid'dʒa] (lá, lógu, ligið), udso., 1) *ligge, hvile, ligge ned;* ligg nú heilur, Sigmundur, *vær nu hilset, som du ligger, Sigmund* SK. 4, 10; l. á song, *ligge i barselseng* (jf. gólv: liggja í gólvi), men: l. í seingini, *ligge i sengen;* «liggja» også spec. a) *være sengeliggende*, b) *ligge på æg, ruge;* 2) *ligge, være beliggende*, landið, sum lá undan sólini (*som vendte bort fra solen, ikke blev beskinnet af solen*) FA. 395, 3 f.; 3) *være i en vis (hvilende) stilling* el. *tilstand*, l. fyri ankar, *ligge for anker;* mjǫrkin liggur tjúkkur, *tågen ligger tæt;* l. fyri terranum, (om hø) *ligge og tørres* FA. 395, 19; l. undir drápi, (om en flok grindehvaler, hvis drab er for hånden) *blive dræbt, ligge under nedslagtning* FA. 401, 6; 4) *ligge, opholde sig* (helst i længere tid), l. á sjónum; — med styrelse: l. sjóvarfallið av sær, *ligge det rette strømfald over*, (ved bådrejse) *dvæle for længe på land til at kunne benytte det passende strømfald* FA. 403, 6 f. (sé eyst- og vestfall); 5) *strækkes til jorden; dø (for sværdet)*, viljið tit ikki aftur svara, tit skuluð fyri brondum l. SK. 110, 63; 6) med bio. (fho., brugte som bio.): l. á, *være magtpåliggende*, tað liggur einki á, *det er ligegyldigt* (tað liggur maktin, sektin á, *det er fuldstændig ligegyldigt*); l. av, *være svag, næsten itu;* l. eftir, *være glemt, ladt tilbage, forbigået;* l. niður fyri, *være tilstede i forhånd* (FA. 394, 20), *findes i forråd*, (om forråd) *ligge hengemt;* l. niðri undir, *ligge (under dynen) i sengen;* (digt.) l. við,

Digitized by Google

(om en pris, indsats) *være sat ind på noget, stå på spil, gælde*, lívið mítt har liggur við, *mit liv afhænger deraf, det gælder mit liv* FK. 51, 6.

líggja [lod'dža] (að), udso., *låne;* mere alm. **lána**, **læna**.

líggjaorv [lod'džaârv], ik., *skaft på en lé;* sé **orv**.

líggjaskógvur [lod'džaskægvôr], hak., *det græs, som afmejes* el. *er afmejet ved et enkelt sving* (sveip) *med léen*.

lík [loi^{c}k], ik., *lig, dødt legeme*. Flt. lík.

líka [loi'ka] (að), udso., *behage, synes om*, e-m líkar nakað (væl, illa), *en synes (vel, ilde) om noget*, drekk nú, hvat tær betur líkar, mjøðin ella vín SK. 26, 112, hann læt sær l. tey korini, *han lod de vilkår behage sig* FK. 162, l. 12 f. o.; jf. **lítast** og det ved sammenblanding opståede **líkjast**. — Et **líka** (að) findes også i betydn. *dele ligelig (efter skøn)*, l. nakað sundur, *sønderdele noget i lige store dele efter skøn*, l. ein part av, *afskære* el. *udtage en passende part*.

líka [loi'ka], bio., 1) *lige, i lige* el. *samme grad*, l. góður, l. nógv; 2) *på samme måde;* 3) *lige, netop;* 4) *lige, helt* (bedre, skønt nu vistnok forældet: **alt**), l. til Havnar, *lige (helt) til Torshavn*, jf. **beint** til Havnar, *i lige retning til Torshavn;* 5) *nøjagtig, overensstemmende med sandheden*, sannheit eg ikki dylja vil, men l. siga frá FA. 307, 3 f.

líkabörn [loi'kabödn], ik. flt., *lige børn* FK. 102, 90.

líkaleiðis [loi'kalaiis], bio., *ligeledes*.

líkam [lîkam], ik., *legeme;* i alm. tale hyppigst **lekam** el. **lekum**. Flt. likam (lekam, lekum).

líkasum [loi'kasom], bo., *ligesom*.

líki [loi'tši], hak., *lige, ligemand, mage*. Flt. líkar.

líki [loi'tši], ik., 1) (*lignelse*) *skikkelse*, í flogdreka l., *i skikkelse af en flyvende drage* SK. 53, 191; 2) *slægt, herkomst*, sjælden og i visse talemåder: brotin av illum l., *født af (som har sit udspring fra) en ond slægt*.

líkindi [loi'tšindi], ik., 1) *tegn til noget;* 2) *rimelighed, sandsynlighed*, l. til nakað, *sandsynlighed for noget;* ofte svævende imellem betydn. 1 og 2; (i flt.) eftir öllum líkindum, *efter al sandsynlighed;* 3) i flt.: *udsigt til godt vejr* (góð l.), ring líkindi(r), *tegn til dårligt vejr;* — *passende vind- og strømforhold* (lovende udbytte af et eller andet foretagende), helst med hensyn til fiskefangst, góð líkindi(r). Flt. líkindi, líkindir. Jf. **útróðrar-** og **ólíkindi**.

líkjast [loi^{c}tšast] (kt), udso. (med hf.), 1) *ligne, være lig*, l. e-m, også: l. afturat (aftrat) e-m, *ligne en;* l. aftur í

Digitized by Google

móðurfólkið, *ligne sin slægt på mødrene side;* 2) (ved sammenblanding med [líka og] lítast) l. á, *synes om;* mær líkst væl (Suderø: mer ligist el. liggist vel) á hann, *jeg synes godt om ham,* tað líkst mær væl á, *det synes jeg godt om, det behager mig* (nut. ent. mær líkst for: mær lítst, jf. ykstur for: ytstur); sé lítast b (under líta[1]).

líkligur [lo^{i}glijòr, lò^{i}g-], to., *net og ordenlig (net og ordenligt udseende, net og ordenligt tilberedt).* Jf. ólíkligur.

líkna [lo^{i}kna, lò^{i}kna] (að), udso., 1) *sammenligne,* l. eitt við annað, *sammenligne noget med noget andet,* l. saman; líkna ofte urigtigt brugt for líkjast; 2) *tildele ved ligelig fordeling, fordele ligelig, udligne.* — líknast, 1) *sammenlignes (med),* líknast við, 2) *tildeles (ved ligelig fordeling), tilfalde.*

líknilsi [lo^{i}knilsi, lò$_{i}$kn-], ik., *lignelse* FA. 387, 17. Flt. líknilsir.

líkur [loi^{i}kòr], to., 1) (med hf.) *lig, lignende, af samme udseende* el. *beskaffenhed, overensstemmende (med);* 2) *sandsynlig, rimelig;* 3) *rimelig, passende,* líkari var tær faðir at hevna, *rimeligere* el. *mere passende var det, om du hævnede din fader* SK. 7, 40. — líkt og ólíkt, *alt muligt, de forskelligste ting, løst og fast* (egl. *passende og upassende, godt og dårligt* el. lignende).

lilja [lilja], huk., *lilje.* Flt. liljur.

liljublað [liljòblæa], ik., *liljeblad.*

liljuvond [liljòvånd], huk., *liljevånd,* digt. betegnelse for en *ung smuk kvinde* SK. 10, 73. Også liljuvand, ik.

limur [limòr], hak., 1) *lem, legemsdel;* en slagtet fårekrop deles i 20 »limir«; 2) *lem, medlem.* Flt. limir.

lín [loin], ik., *lin, linned.*

lina [lina] (að), udso., 1) *gøre lind, blødgøre* (l. kniv), *gøre slap;* 2) *lindre, mildne, stille;* 3) (= linka) *mildnes, stilles,* tí tekur sorg at l. FK. 144, l. 2 f. n. Jf. linka.

lína [loina], huk., *line, reb, tov* (hyppigt om fiskeline, bjærgline til brug ved fuglefangst). Flt. línur.

lind [lind], hak., 1*) *bælte* SK. 20, 50; 2) *bånd til barnesvøb* FA. 255, 12; 3) *stribe, farvestribe, gåre;* 4) *bælte* el. *åre i bjærgene, lag, der ses som vandret bælte el. stribe i en bjærgvæg.* Flt. lindir. Også lindi, hak.; flt. lindar.

linka [li^{i}ŋka] (að), udso., 1) *blive lind, slappes, blive blød;* 2) *slappes, miste kræfterne* FA. 401, 12; 3) *lindres, mildnes.* Jf. lina.

Digitized by Google

linur [līnór], to., 1) *lind, slap, blød;* 2) *slap, kraftløs;* 3) *eftergivende, lemfældig.*

lippa [lʲpa], huk., (*nedhængende*) *læbe.* Flt. lippur.

líri [loirɪ], hak., *ung skråpe* (**sefugl**), sé **skrápur**. Flt. lírar.

lissa [lɪssa] (st), udso., *miste, give slip på, gå glip af,* mangt má smægin l., *meget må den undsélige gå glip af* FA. 320, 10 (og SK. 28, 142); eg orki ikki at l. dagin (veðrið), *jeg kan ikke lade dagen (vejret) gå ubenyttet hen.*

list [lɪst], huk., 1*) *kunst, kunstfærdighed, indsigt,* jf. **fuglalist**; 2) *list, snildhed;* 3) *list, kneb.* Flt. listir.

listi [lɪstɪ], hak., *liste, kant.* Flt. listar.

listuliga [lɪstʊlīa], bio., 1*) *kunstfærdigt;* 2) *listigt, snildt.*

lísvýki [loisvoiʿtʃɪ, lʊi̯s-], ik., *diarrhé;* omsætning for **lívsýki**. Også **lísvýkja**, huk.

lít [loiʿt], huk. 1) *hvad der er tilstrækkeligt* el. *tilfredsstillende,* i udtrykkene: til lítar, við lít, *i tilstrækkelig grad, noksom, til gavns;* 2) *lid, tillid,* hava l. til ein; 3) *troskab, moralske egenskaber, som gøre en værdig til tiltid,* tað er l. í honum.

líta [līta] (að), udso., *farve.*

líta[1] [loiʿta] (leit, litu, litið), udso., *sé, kaste blikket i en vis retning,* l. at (nökrum), *sé på, betragte, beskue noget;* hesin stóri risi var øðiligur at l. (*frygtelig at sé*) FA. 349, 8 f.; l. upp, *sé op:* l. aftur um seg, l. seg aftur um bak, *sé sig tilbage (sé sig om),* l. seg um FK. 112, 21; Tormaður leit seg meir um tað, at hann var frægur í ferðum FK. 112 22 (dunkelt og forkvaklet sted; måske: *Tormod tog mere den ting i betragtning, at han var tapper i ledingsfærd,* el. *Tormod stolede mere på* o. s. v., sé det følg. **líta**). — Middelart **lítast**: a) = **líta**, **líta seg**: Grani bæði beit og sló, hann leitst til ymsa kinna (*den kastede sit blik* el. *vendte sig snart til en, snart til en anden side*) SK. 27, 127, lítst hann um so víða, *han sér sig om så vide* FK. 67, 65; b) *synes om, behage,* mær lítst væl á hann (tað), *jeg synes godt om ham (det);* honum leitst væl á gentuna, *han syntes godt om pigen* FA. 359, 25.

líta[2] [loiʿta] (leit, litu, litið), udso, l. á (ein, nakað), *lide, stole på (en, noget),* l. e-m nakað til (l. e-m nakað upp í hendur), *betro en at gøre noget.*

litaður [lītavór], to., *farvet, som har* el. *har fået en vis farve.* Jf. **littur**.

lítarleysur [loiʿtalæisór], to., *ikke til at stole på;* forskelligt fra **lýtaleysur**.

Digitized by Google

lítil [loiˑtıl] (gf. ent. hak. lítlan, i kvadene også: [både best og ubest. form] lítin), to., 1) *lille, af ringe omfang*, tak tú henda lítin knív SK. 56, 229; uegl. *meget ung;* også anvendt i kælende tiltale: lítli (i huk.: lítla) mín, *min lille ven (veninde)!* 2) (om tid) *lille, kort;* 3) *lille, ubetydelig, ringe.* — Ik. lítið alm. brugt som bio., *lidet, lidt;* lítið betri, *lidet* el. *kun lidt bedre* (»eitt sindur betri« derimod *lidt* el. *en smule bedre*), lítið fyrr, *lidet før* (eitt sindur fyrr, *lidt før, en smule før*); tað er lítið fyri, *det er let at udføre, det er en let sag* (*det er der kun lidt i vejen for*).

lítisverður, -verdur [loiˑtısveərðr, -værdðr], to., *af ringe værdi*, sjæld., lítisvert tað vinnur hann, *kun ubetydeligt er det, hvad han tager sig for* FA. 72, 14.

***lítt** [loiˑtt], bio., digt. for lítið; teir høgga títt, teir líva lítt, *de hugge hurtigt (med tæt på hverandre følgende slag), de skåne kun lidet* SK. 117, 43.

littur [liˑtðr], to., *af en vis farve*, hvussu hin báturin var l., *hvilken farve den anden båd havde* FA. 362, 10. Jf. samlit(t)ur.

litu [lītð], fort. flt. af líta.

litur [lītðr], hak., *lød, farve;* at liti, *af farve* FA. 336, 2ð; skifta (fáa) ymsar litir, *antage forskellige farver, skifte farve, blive afvekslende rød og bleg i ansigtet.* Flt. litir.

lív [loiv], ik., 1) *liv;* á lívi, *i live* (FA. 155, 20); ***lívs**, a) *levende, i live,* Margretu lýsi eg ríkið hálvt, kemur hon lívs til lond FA. 104, 1—2, b) *for levetid, for hele livet,* eg skal tæna Ólavi kongi lívs og allan aldur FK. 81, 80; *l. frá londum skifta, *lide døden* FA. 217, 20; 2) *liv, levnet;* 3) *liv, fyrighed, overgivenhed;* 4) *gløder, som lægges imellem tørv for at få disse til at brænde, glødende tørvstykker, hvormed man gør ild på,* tá vóru hirðingartorvurnar lagdar at hava til lív morgunin eftir, *da bleve de dertil bestemte stykker tørv nedlagte i ømmer, for at man kunde have dem til at gøre ild på med den følgende morgen* FA. 391, 19 ff.; også *den i ømmer gemte tørvs gløden (glødtilstand).* 5) *liv, legeme,* l. og sál, *liv og sjæl;* 6) *liv, underliv;* 7) *livstykke.* Flt. lív.

líva [līva] (vd, livað), udso., 1) *leve, være i live;* tildels også indv.: l. eitt langt lív, l. nøkur ár aftrat; 2) *leve (af noget), opholde livet,* l. av nøkrum; 3) *have det på en vis måde, befinde sig,* hvussu livir tú? *hvorledes har du det?* 4) *henleve sit liv på en vis måde. skikke sig,* l. kátt lív, *føre et muntert, lystigt liv,* l. sum djór.

Digitized by Google

líva [loiva] (vd), udso. med hf., 1) *beskytte, dække, give læ (for vind)*; her lívir, *her er læ*; *ein mun av eitrinum lívir hon tær tá, den (ɔ: graven) yder dig da beskyttelse imod én del af edderen* SK. 12, 103; også *give en mild (beskyttende) varme*; 2) *spare, skåne*, l. e-m; l. sær, *spare på kræfterne, være lad*; l. e-m við elli, *forkorte ens dage, dræbe en* (egl. *spare en for alderdom*).

livandi [līvandı], to., *levende, i live*.

lívd [loivd, lȯivd], huk., 1) *dækning, læ; beskyttelse værn*; 2) *skånsel*.

lívga [loigga, lȯigga] (að), udso., 1) *kalde til live, opvække til liv*, l. upp SK. 51, 168; 2) *sætte liv (fyrighed) i*.

lívleysur [loivlæisór, lȯiv-], to., *livløs*.

lívligur [loivlijór, lȯiv-], to., *livlig, fyrig*.

livna [lıvna] (að), udso., 1) *komme til liv, få liv*, l. upp, uppaftur; 2) *oplives, opfriskes*.

lívseyður [loifsæiór], hak., *får, som man lader leve, får, som om efteråret ere ved så godt huld, at de have kraft til at modstå vinteren*.

livur [līvór], huk., *lever*. Flt. livrar.

ljóarabogi [ljɔuaraboeȷı, -būı], hak., *afrundet* el. *ovalt stykke træ under den „ljoren“* (ljóari, *røghullet i røgstuens tag*) *omgivende karm* (ljóarakarmur), *og igennem hvilket den stang* (skíggjastong), *som er fastgjort til den røghullet dækkende lille træluge* (skjól el. skíggi), *føres for med sin nederste ende at bindes til den ene eller anden tværbjælke*, biti, alt efter vindforholdene, jf. skýla (skjól); alm. pynteligt udskåren, sé FA. 426, 13.

ljóarakarmur [ljɔuarakarmór], hak., *karm* el. *indfatning (ramme) omkring* ljóari.

ljóaraskjól [ljɔuaraškɔul], ik., *træplade* el. *luge, hvortil en stang* (skíggjastong) *er fastgjort, og hvormed man dækker over* ljóari. Jf. skjól og skíggi.

ljóaraskrín [ljɔuaraskroin], ik., = ljóarakarmur.

ljóari [ljɔuarı], hak., *„ljore“, luft- og røghul (røgfang, åbning, hvorigennem røgen går ud) i taget i* roykstova. Flt. ljóarir.

ljóð [ljɔu], ik., 1) *lyd, opmærksomhed, stilhed (så at noget kan lyde)*, geva l., *give lyd, være opmærksom og stille*; ellers ikke meget brugl.; 2) *lyd, klang; tone*; også i uegl. forstand *tale*: tað hevur leingi ligið á ljóði, *det har længe været omtalt*; 3) (digt., i kvadene) *sang*, nú skal lætta ljóði av, *nu skal jeg ende min sang* SK. 15, 131. Flt. ljóð. Jf. lýða og ljóða.

Digitized by Google

ljóða [ljɔua] (að), udso., 1) *lyde, høres; lyde, give lyd fra sig, klinge;* 2) *lyde, have en vis klang* el. *ordlyd.*

ljódliga, [ljǫ̈tlia], bio., *tyst, stilfærdigt,* jf. ljóð 1.

***ljóma** [ljɔuma] (að, ljómar og ljómir), udso., *skinne, stråle, lyse* SK. 93, 9.

***ljómi** [ljɔumɪ], hak., *lys, skin, stråleglans* SK. 16, 7.

ljós [ljɔu's], ik., 1) *lys, klarhed,* jf. dagsljós (dagslýsi) og sólarljós; 2) *lysning, noget lysende;* 3) *lys, kerte,* jf. kerta og kertuljós. Flt. ljós.

ljósastaki [ljɔu'sastæatšɪ], hak., *lysestage.* Flt. -stakar.

ljósmamma [ljǫ̈smamma], huk., *jordemoder.*

ljósur [ljɔu'sór], to.. 1) *lys, klar;* 2) *lys, af lys farve.*

ljóta [ljɔu'ta] (leyt, lutu, lǫtið), udso., 1) *få, erholde,* nu kun i visse udtr. og talemåder: ofta lýtst happ av hundi, *ofte får man fortræd af hund;* 2) *måtte, blive nødt til* (med navnef., dels med, dels uden at), helst i poesi, eg veit nógvan heiluvág, ljótum vær hann at finna, *jeg véd megen lægedom, den må vi finde* SK. 116, 24, Helvík leit at síggja á, *Helvig måtte sé derpå* SK. 55, 212 (»leit« her sandsynligvis for »leyt« ved sammenblanding med líta[1]); — træffes i kvadene også blot omskrivende: lýtur í homrum gella, *det genlyder i klipperne* (*de stejle afsatser*) SK. 89, 39.

ljótleiki [ljǫ̈tlai'tšɪ], hak., *styghed, grimhed, hæslighed.* Ikke synderlig brugt ord. Jf. vakurleiki.

ljótur [ljɔu'tór], to., *styg, grim, hæslig.*

ljúgva [ljɪgva] (leyg, lugu, logið), udso., *lyve, sige* el. *fortælle usandt;* kan også forbindes med gf.: l. ein fullan, *fylde en med løgn, løgnehistorier;* — i uegl. betydn. *lyve, være vildledende.* Også lúgva [lɪgva]. Jf. missiga.

***ljús(ur)** [ljüu'ś(ór)], to., digt. for ljósur; FA. 75, 30.

ló [lɔu], huk., sé under lógv.

***ló** [lɔu], forældet fort. ent. af læ(g)a; FA. 91, 5.

lóð [lɔu], fort. ent. af laða.

loða [lūa (lōa)] (að), udso., 1) *hænge ved,* l. saman, *hænge løselig sammen, være på nippet til at skilles ad;* 2) *hænge langt ned,* l. niður; skeggið er sum sótið svart, loðar niður á bringu FA. 61, 25; også laða [læava] niður.

loðband [låbband], ik., *tykt bånd af løselig sammensnoet uld.*

loðin [loəjɪn], to., *lådden.*

lóðu [lɔuó], fort. flt. af laða.

loft [låft], ik., 1) egl. *opløftet stilling,* Sjúrður brá sínum brandi á l., *Sigurd svang sit sværd i vejret* SK. 127,

Digitized by Google

83, hon (öxin) feyk átta favnar á lofti, *den (øksen) fløj* el. *tilbagelagde otte favne i opløftet stilling* o: *oppe i højden, igennem luften* FA. 364, 14 (jf. loft 2), mest i enkelte talemåder: hava á lofti, *løfte (rask) i vejret*, også *omtale (kort, flygtigt)*, alm. *fremdrage*, om noget (en handling el. et ord), som går fra mund til mund, slíkt varð ikki niðurlagt, men haft á lofti, *en sådan ting døde ikke hen, men gik fra mund til mund* FA. 410, 5; vera á lofti, a) *danse og springe (af glæde)*, *være ude af sig selv af glæde* el. *raseri*, også b) *straks (om et lille øjeblik) være færdig med noget*, c) *være parat til noget;* hon var öll á lofti, *hun sprang højt i vejret af glæde* FA. 219, 12 (jf. vera í luftini); 2) *luft*, i dagl. tale nu kun i enkelte udtryk: (beint) upp í l., *(lige) i vejret*, ellers luft (huk.); alm. derimod i kvadene, Sjúrður svörð úr slíðrum dregur, so i loftið brá SK. 81, 18, gammurin (*hesten*) rendi í loftið upp FA. 57, 9; 3) *loft* (i et værelse); 4) *loft, loftsrum, rum oppe under taget i et hus;* 5) *klippeloft, sted i et fuglebjærg, hvor klippevæggen springer frem, hænger el. hvælver sig udover en hulning ind i bjærget, så at fuglefængeren i bjærglinen ligesom får loft over hovedet*, taka l., (om fuglefængeren, som hænger i linen) *svinge sig ind under klippeloftet ved hjælp af linen;* undertiden udkræves der ved bjærgvæggens fod en båd, hvor nogle mænd ved hjælp af en «undirstjóri» (*snor, fastgjort i linen ved den i denne værende mands sæde*) sætte fuglefængeren i den fornødne svingning, idet de ro ud med snoren. Flt. (i betydn. 3, 4 og 5) loft.

lofta [låfta] (að), udso. med hf.. 1) *gribe i luften, opfange noget, som kastes;* l. sær, *ved foretagelsen af et spring ligesom gribe sig selv i farten* el. *regulere sin fart, navnlig ved hjælp af pigstav, som man sætter i jorden, svinge sig (ved hjælp af stav, pigstav)*, Jákup á Mon hann loftaði sær (*svang sig*) við fríggjarstavi á land FA. 298, 14 f.; 2) *afbøde, parere*, hann loftaði hvörji sipu (*parerede hvert hug*) SK. 107, 19; 3) (uegl.) *opfange, opsnappe* (f. eks. ens ord).

***loftsbrúgv** [låf(t)sbrıgv], huk., *højeloftsbro* FA. 201, 32.

loftskotaklettur [låftskoetaklæ'tör], hak., *fremspringende klippe*, mods. hamarsklettur (*stejl. lodret klint* el. *klippe*).

loga [lūa] (að), udso., *lue, flamme.*

logi [loəji, lūi], hak., *lue, flamme.* Flt. logar.

logn [lågn], ik., *vindstille, havblik.*

lógu [lɔuó], fort. flt. af liggja.

Digitized by Google

lógv [lægv], huk., *den nederste rand af en sandet strandbred, som beskylles af havets bølger;* i kvadene også i formen ló, aldan brýtur á ló SK. 42, 63. Flt. láir.

lógv [lægv], huk., *brokfugl.* Flt. láir.

lógvi [lægvi], hak., *den indvendige flade af hånden, den hule hånd.* Flt. lógvar.

loka [loəka] huk., *slå (til at lukke med), slå i lås.* Flt. lokur. Jf. lúka.

lok [loək], ik., *låg;* jf. eygnalok. Flt. lok.

loka [loəka] (að), udso., egl. *sætte slå for,* dernæst *lukke, tillukke;* aftur lokist helli mítt, *min hule tillukke sig!* FK. 87, 30; nu: lata aftur. I et par helt forskellige betydnn. findes loka: a) i udtr.: l. garn, tógv, ull, *spinde (tvinde) løselig garn, uldgarn, uld* el. *sno garn, uld, med hånden,* også lúka (að); b) i udtr.: tað lokar inn í bátin, *det skvulper ind i båden* (når talen er om en tungt lastet båd i rolig sø).

***lokabragd** [loəkabragd], ik., *listigt kneb* FK. 104, 102.

lokka [lâ^{c}ka] (að), udso., *lokke, forføre.*

lokkur [lâ^{c}kʊr], hak., *lok, hårlok.* Flt. lokkar.

lóku [lɔu^{c}kʊ], fort. flt. af leka.

lomvigi [lâmvii], hak., *lomvie* (en art tejste, søfugl). Flt. lomvigar. Også lomviga, huk.; flt. lomvigur.

lon [loən], huk., 1) *lang bygning;* dernæst *tag over en sådan bygning;* bera inn undir lonir, *bjærge i hus (sanke i lade)* FA. 434, 6 f.; 2) *række huse, som ere sammenbyggede under ét tag;* også *tag over en sådan husrække* 3) *stort* el. *prægtigt hus;* 4) *tag over et hus.* Flt. lonir.

***lón** [lɔun], huk., *engslette (ved vandet), slette* SK. 11, 93. Flt. lónir.

longa [lâŋga], huk., *lange* (fisk). Flt. longur.

longd [lâŋd], huk., *længde, udstrækning i længde;* også om *tidslængde:* í longdini, *i længden.* Flt. longdir.

longri [lâŋgri], højere grad af langur.

longst og **longstur** [lâ^{c}ŋst, -ʊr], højeste grad af leingi og langur.

longta [lâ^{c}ŋta] (að), udso., = langta, lengta.

longu [lâŋgʊ], bio., *allerede* (egl. *for længe siden*).

longulivur [lâŋgʊlivʊr], huk., *lever af en* longa.

longur [lâŋgʊr], højere grad af leingi.

lop [loəp], ik., *spring.* Flt. lop.

losa [loəsa] (að), udso., *fælde ulden* (om får ved forårstid).

losna [lâsna] (að), udso., *løsnes, løsne sig, blive løs.* Også loysna (under påvirkning af loysa).

Digitized by Google

lósu [lɔuˤsǫ], fort. flt. af lesa[2].
lot [lɔət], ik., *sagte vind*, især på søen; *vindpust*. Flt. lot.
lótu [lɔuˤtǫ], fort. flt. af lata og láta.
lov[1] [lɔav], ik., *lov, forlov, tilladelse* (= loyvi).
lov[2] [lɔav], ik.. *lov, pris, ros, berømmelse*.
lóv [lɔu(v)], for lóva af lógvi (*håndflade*)? i udtr.: kongurin bresti lítlum lóv (*kongen slog knips med fingeren?*) FK. 158, 92. Tvivlsomt udtryk.
lova[1] [lɔava] (að), udso., 1) *give lov til, tillade*, l. e-m nakað; 2) *love, give løfte*, l. e-m nakað; *l. heitstreingi (lyfti), *aflægge løfte* FA. 35, 2. — lovast e-m, *trolove sig med en*.
lova[2] [lɔava] (að), udso., *love, prise, berømme;* (med hf.) lovaði gudi og sjálvum sær, at hann fekk einki mein SK. 99, 79.
***lova**[3] [lɔava] (að), udso., *elske* SK. 33, 199.
loyn [lɔin], huk., i udtr.: í loynum, *i løn, i smug* FA. 253, 14; også: á loynum.
loyna [lɔina] (nd), udso., *skjule, dølge, holde hemmelig;* eg geri tað ei at l., *jeg behøver ikke at dølge det* FA. 163, 23.
loynd [lɔind], huk., *dølgen; hemmelighed, dølgsmål;* í loynd, í loyndum, *i løn, hemmeligt, lønligt*. Flt. loyndir.
loyndarmál [lɔindarmɔal], ik., 1) *hemmelig tale* el. *samtale;* 2) *hemmelig sag, hemmelighed*.
loynibræv [lɔinibræav], ik., *lønnebrev, hemmeligt brev*.
loyniliga [lɔinilīa], bio., *lønligt, hemmeligt*.
loyniligur [lɔinilīǫr], to., *lønlig, hemmelig*.
loynistíggjur [lɔinistoˤdžǫr], hak., *lønlig sti*.
loynistígur [lɔinistoi(j)ǫr], hak., = loynistíggjur. digt.
loynitangi [lɔinitæˤndži], hak., *afsides* el. *skjult landtunge*.
loypa [lɔiˤpa] (pt), udso., 1) *lade springe, få til at* leypa, f. eks. i udtrykket: l. klyv, (ved transport af tørv på heste) *få den i de to* leypar („*løbe*“, *kasser*, sé leypur) *indeholdte tørv til at styrte ned, idet man drejer på en knap forneden på kassen, hvorved bunden åbner sig*, (også blot »loypa«, l. av rossunum), jf. klyv og rossleypur; 2) *indjage*, l. ekka á ein, *indjage en forskrækkelse, gøre en angst*, l. eði í ein, *bringe en i raseri* FA. 400, 21; 3) *få til at adskilles, sprænge* (ved indvirkning af varme), *ophede noget, så det adskilles* el. *begynder at adskilles*, l. fliður, *sprænge albuskæl, få sneglene adskilte fra deres skaller ved at komme dem i varmt vand;* l. mjólk, *få mælk til at løbe sammen* el.

Digitized by Google

blive tyk (sé loypingur), jf. leypa; loypt roð, *fåreskind, som er blevet mørt ved at farves (barkes) i altfor varmt vand;* også uegl.: *koge svagt (halvkoge)*, l. skræðu, *halvkoge fiskeskind* (til kreaturføde).

loypingur [lâi˙pıŋgór], hak., *sammenløben mælk, tykmælk* (sur, modsat undirlögd mjólk, og uden fløde, modsat rómastampur).

loysa [lâi˙sa] (st), udso., 1) *løse, gøre løs, frigøre;* hann loysir upp reystan fanga, *han udløser den tapre fange af lænkerne* FK. 104, 109; l. jörð el. blot: loysa, (ved jordbyrkning) *afskrælle græstørven*, jf. velta; 2) *opløse*, l. knút, *løse en knude;* 3) (uegl.) *indløse; udløse, udfrie* (l. út), f. eks. pant, Mimaringur og Skemmingur teir hava lív mítt loyst SK. 107, 29; l. seg undan bana, *indløse sit liv* FA. 349, 34 f.; 4) (*lade*) *bryde løs*, om vejr, f. eks.: hann loysti (av) við regni, *det brød løs med regn, der indtraf regn*, hann fer at l. óveður, *det bliver uvejr, et uvejr vil bryde løs;* 5) *løse, give forklaring på;* 6) l. seg, *betale sig, være umagen værd*, tað loysir seg ikki.

loysna [lâ^{e}sna] (að), udso., sé losna.

loyva [lâiva] (vd), udso., *give tilladelse til, tillade*, l. e-m nakað, jf. lova[1]; — hyppigt i lideart loyvast, a) *få tilladelse* (*lov*) *til* (e-m loyvst): loyvst dreingjunum ofta at leggja út frá landi, *drengene få ofte lov til at lægge fra land* FA. 412, 6 f., b) *lykkes*, tað skal ikki loyvast tær! — loyva sær, sé líva sær (líva 2).

loyvi [lâivi], ik., *lov, tilladelse.*

lúður [lúuðr], hak., *lur* (forældet blæseinstrument). Flt. lúðrar.

luft [loft], huk., *luft;* vera í luftini, *være ude af sig selv af glæde* el. *raseri.* Jf. loft (vera á lofti).

lugu [lūǫ́], fort. flt. af ljúgva.

lúgva [lıgva] (að), udso., *udmatte, gøre træt;* lúgvast, *blive udmattet, trættes;* lúgvaður, *udmattet*, jf. útlúgvaður.

lúka [lùu˙ka], huk., *skodde, luge* (*til at skyde for*). Flt. lúkur.

lúka [lùu˙ka] ([leyk, luku,] lokið), udso., (egl. *lukke*) 1) *ende, slutte*, sjæld. og helst digt., l. lívið FA. 292, 10, nú hövdu teir báðir högættarbrøðurnir lokið sína treyt, *nu havde de to nordenvinde endt deres prøvearbejde* FA. 451, 16 ff.; 2) (* og digt.) *udrede, betale*, l. skatt FK. 104, 110.

lúka [lùu˙ka] (að), udso, *luge* (*ukrudt*), *rense*; også bevaret med stærk bøjning i fort. tillægsf.: akurin er lokin, *ageren er luget.* Angående et andet lúka sé loka.

Digitized by Google

lukka [lo˙ka], huk., *lykke, held;* góð l. í teg, *lykken følge dig, gud beskærme dig!*

lukkast [lo˙kast] (að), udso., *lykkes,* e-m lukkast nakað.

lukkuligur [lo˙kǫlīǫr], to., *lykkelig* (jf. heppin); það er ikki lukkuligt, *det er frygteligt, det er ubodelig skade,* el. lign.

lukkutíð [lo˙kǫtoi], huk., *lykkelig* el. *heldig tid, lykkelig stund,* l. fyri meg FA. 299, 30.

lummi [lommı], hak., *lomme* (også alm. fikka). Flt. lummar.

lund [lond], huk., *sindelag, sind,* sjæld.; bráð er barna l., *hastigt er barnets sindelag* FA. 314, 25; i kvadene undert. i forbind. med lív forstærkende: risin tapti lív og l. (*liv og ånd, liv og sjæl*) FA. 3, 9, tóat vær kostum lív og l. FK. 56, 24. Jf. lyndi.

lund [lond], huk., *lund,* tá skalv bæði leyv og l. SK. 13, 110; (som hak-ord: lundur) í tann grøna lund FK. 165, 1 (omkvædet). digt. Flt. lundir.

lundi [londı], hak., *lunde, søpapegøje* (søfugl). Flt. lundar.

lunga [lo˙ŋga], ik., *lunge.* Flt. lungu, lungur.

lunnindi(r), [lonnındı(r)], ik. flt., *herligheder, rettigheder, som følge med besiddelse af jordejendom.*

lunnur [lonnǫr], hak., *stok* (*træstok*), *som tjener til underlag for både, når de trækkes ud i* el. *op af vandet,* dels om de løse stokke, som lægges under båden, dels om de i grunden nedlagte stokke på det sted, hvor båden trækkes. — Talemåde: ikki verða lunnar lagdir undir hann, *han bliver ikke skånsomt behandlet.* Flt. lunnar. Også i formen luður [lūǫr].

lupu [lūpǫ], fort. flt. af leypa.

lúra [lùura] (rd), udso., 1) *lure, ligge på lur,* l. eftir e-m; 2) *narre, overliste,* eg lúrdi hann.

lurkur [lo˙rkǫr], hak., *tyk kæp til at prygle med, knippel* SK. 76, 24. Flt. lurkar.

lurta [lo˙rta] (að), udso., *lytte,* l. eftir e-m (nǫkrum), *lytte til en* (*noget*), har var nakað at l. eftir til stuttleika, *dér var noget at lytte til for sin fornøjelse* FA. 390, 34 f.

lús [lùu˙s], huk., *lus.* Flt. lýs.

lúta [lùu˙ta] (að), udso., 1) *lude, bøje sig forover* (*ned*) el. *være foroverbøjet;* 2) *bøje sig, give efter, give tabt,* hann má l. ið minni már, *den må bøje sig, som har den mindste magt* FA. 318, 11.

lutu [lūtǫ], fort. flt. af ljóta.

lutur [lūtǫr], hak., 1) *lod, del, andel, hvad der tilfalder en;* falla í eins lut, *falde i ens lod;* 2) *lod* el. *stykke*

Digitized by Google

af noget; torvlutur, *stabel tørv, tørvestak, som opstables således, at den kan bevares imod regn, når den ovenpå er tildækket med græstørv* (tyrvdur, sé tyrva), jf. krógv b; 3) *del, ejendel, ting;* tað vóru hundsins lutir smá FA. 255, 15; 4) (uegl.) *del, ting, forhold,* eg havi roynt teg á øllum lutum, *jeg har prøvet dig i alle dele* (*ting*), *i alle stykker* FK. 101, 73. Flt. lutir. Jf. undirluti og yvirluti.

lýða [loija] (dd), udso., 1) l. á (med gf., almindeligst uden styrelse), *lytte til, høre på,* viljið tær nú l. á SK. 3, 1; nu mest digt.; 2) *hviske, tale sagte,* sit ikki og lýð og lýð, men tosa hart FA. 363, 32 f. — I betydn. *lyde, adlyde* nu altid akta. — Middelart lýðast: lýðast á, *tale sagte sammen, hviske hinanden i øret* FA. 363, 24.

lyfta [lɪ'ta] (tt), udso. med hf. (og nu også hyppigt gf.), *løfte, hæve op fra jorden, løfte op.*

lyfti [lɪftɪ], ik., *løfte.* Flt. lyftir.

lyfting [lɪftɪŋg], huk., *løfting, dæksforhøjning agterude i de gamles skibe* (hvor den øverstbefalende havde sin plads), goym tú l. so væl í dag, sum eg skal stavnin verja FA. 277, 9 f. Flt. lyftingar.

lýggjur [loď'džör], to., *lun, mild, varm* (om svag og mild varme); tað er lýtt í vegrinum (veðrinum), *det er lunt, mildt vejr,* lýtt veður.

lygn [lɪgn], huk., *løgn.* Flt. lygnir.

lygna [lɪgna], huk., *rolig og spejlblank plet* el. *stribe på en kruset havflade,* frembragt enten ved fedtstoffer (som olje, tran), ved en silde- el. sejstime, el. ved strømninger i havet. Flt. lygnur. Også lygni, ik.

lygna [lɪgna] (nd), udso., *blive* (*være*) *rolig og stille,* om vind og sø, nu næsten altid om søens overflade, når der frembringes en blank plet el. stribe på den ved fedtstoffer el. ved strøm, tað lygndi á sjónum, *bølgerne dæmpedes* (ved udgydt olje, tran), tað lygnir úti á firðinum, *der er blanke striber el. pletter* (sé navneo. lygna) *ude på fjorden.* Jf. logn og lygna.

lykil [lɪtšɪl], hak., *nøgle.* Flt. lyklar.

lykkja [lɪ'tša, lɪ'tša], huk., 1) *løkke, bugt,* f. eks. på tråd, bånd; 2) tvöstlykkja, (*langt og smalt*) *stykke hvalkød, hvorigennem der skæres en rift, og som derefter ophænges til tørring;* 3) *ring* el. *krumning, sammenføjning, ledføjning,* tá ið hann slapp úr díkinum upp, toygdist úr hvörjari lykkju, *da han slap op af moradset og havde strakt sig ud af hver ledføjning* FA. 301, 32 f. Flt. lykkjur.

Digitized by Google

lyklakippa [lıklatši'pa, lıgla-], huk., *nøgleknippe.*
lykt [lıkt] og sjældnere **lykta** [lıkta], huk., *lygte.* Flt. lyktir, lyktur.
lýna [loina] (að), udso., *blive lun, mild* (f. eks. om luften).
lyndi [lındı], ik., 1) *sindsbeskaffenhed, sindelag, sind,* jf. lund; 2) *lyst, tilbøjelighed,* hava l. til nakað, *være tilbøjelig til noget.*
lyngheiði [lıŋghai(j)ı], huk., *lyngbede.*
lyngur [lıŋgör], hak., *lyng.*
lynna [lınna] (nd), udso., *lægge* lunnar (*stokke, ruller,* sé lunnur) *under en båd, som skal trækkes.*
lýsa [loi'sa] (st), udso., 1) *lyse. gøre lys, oplyse,* sjæld.; 2) *lyse, skinne, kaste lys* el. *glans;* (upers.) l. av e-m: tað lýsir av honum (av tí), *han (det) kaster glans* el. *skinner;* 3) *blive lyst, dages,* tá ið tók at l. av degi, *da det begyndte at gry ad dag, da dagen begyndte at gry* FA. 346, 9, l. fyri degi (= l. av degi), *dæmre, gry* FA. 382, 21 f.; 4) *blive lyst, klare op, opklares,* nú lýsti aftur í ælið, *nu klarede det op i regnbygen, nu brød sollyset igennem regnen* FA. 417, 17, strax lýsti í mjørkanum, *straks spredtes tågen, straks brød sollyset frem gennem tågen* FA. 352, 23 (jf. lætta), ælið tók at l., *det begyndte at klare op, regnen standsede* (= tað tók at l. í ælið, ælið tók at l. í) FA. 29, 15; tað lýsir á kláran dag, *den klare dag skinner frem* SK. 82, 31; 5) l. e-m, *lyse en, vise en vejen ved hjælp af lys;* 6) *offenliggøre, bekendtgøre, meddele,* l. dóm FA. 372, 21, l. á tingi, við stevnu; *efterlyse,* eg havi stuldur og rán at l. FK. 67, 62; spec. om kirkelysning, *lyse, lyse til ægteskab,* út var lýst í kirkjuni, *der var lyst for sidste (tredje) gang i kirken* FA. 405, 6; — også *tillyse, højtideligt overdrage en noget,* Margretu lýsi eg ríkið hálvt, *Margrete overdrager jeg det halve rige* FA. 104, 1. — l. av, *aflyse;* l. út, *lyse* el. *bekendtgøre for sidste gang.*
lýsi [loi'sı], ik., 1) *lys, skin,* i sammensætnn. som dagslýsi, mánalýsi; 2) *tran* (anvendt til belysning, jf. kola).
lýsigrugg [loi'sıgrogg], ik., *bundfald (af tran) i trantønden.*
lýsing [loi'sıŋg], huk., 1) *daggry, dagning,* í lýsingini, *i dagningen;* 2) *lysning, bekendtgørelse.* spec. *ægteskabslysning* i kirken. Flt. lýsingar.
lyst [lıst], huk., *lyst, tilbøjelighed;* også *lyst, fornøjelse.* Flt. lystir.

Digitized by Google

lysta [lista] (st), udso., 1) *have lyst til*, upers. med gf.: meg lystir, *jeg har lyst til*, hann lystir ei longur at leika SK. 7, 42, hann lystir á skógin ríða SK. 56, 225, (med undfst. udso.) kongin lystir í staðin upp FK. 158, 99; (uregelm. som personligt udso.) fyrr enn sjálvur lystir at deyða (*førend han selv får lyst til døden*) FA. 4, 28; 2) *forlyste*, bóndin hevur alt, ið lív kann l. FA. 7, 19.

lystiliga [listilia], bio., *lysteligt, lystigt.*

lystiligur [listilior], to., *lystelig.*

lystigur, lystugur [listjór, listóvór], to., *lystig.*

lystu- [listó-], sé **lysti-**.

lýta [loi'ta] (tt), udso., *skæmme, vansire;* lýtast, *skæmmes.*

lýtaleysur [loi'talæi'sór], to., *lydefri, uden fejl* el. *skade;* også *uden at få skade (mén)* FA. 370, 7.

lýti [loi'ti], ik., *lyde, fejl, skade;* sjæld. Flt. lýtir.

læ [læa], ik., *læ;* læborð, *læside*, modsat gulborð (sé gul).

læ(g)a [lǣa] (læði [og *ló], læð), udso., *lé*, l. at e-m, *lé ad en el. noget*; hann læði við, *han lo derved.*

***lægga** [lǣa] (gd), udso., *gøre lavere*, (upers.) snekkjuna lægdi í sjó, *snækken blev lavere i søen* FK. 86, 16.

lægd [lagd], huk., *lavning, hulning, fordybning.* Flt. lægdir. Også lágd [lågd], huk.; flt. lágdir.

lægri [lagri] og **lægstur** [lakstór], højere og højeste grad af lágur.

***læk** [læak], forældet fort. ent. af leika; FK. 115, l. 2 f. n.

lækja [læatša], huk., *bæk med et lille el. flere små vandfald*, nu alm. *en i en bæk (dér hvor denne danner et lille vandfald) anbragt rende* el. *tud, hvorudaf vandet løber, og ved hvilken man henter vand.* Flt. lækjur. Også løk, huk.; flt. løkir. En form løkur (flt. løkir) træffes i mere udstrakt betydn. *bæk*, jf. sammensætn. áarløkur, *elv, bæk*, og stednavnet «í Løkinum».

lækka [la'ka] (að), udso., 1) *gøre lavere*, l. um nakað; l. seglini, *sænke sejlene, lade sejlene falde lidt ned;* 2) *blive lavere;* 3) *gå nedad, dale*, sólin lækkar, *solen daler;* 4) (om vinden) *blive sydlig, gå ned imod syd*, hann lækkar, *vinden bliver sydlig*, jf. hækka; 5) l. seg, *gå (flytte sig, trække) længere ned* (fra et højtliggende sted), seyðafylgið hevði lækkað seg oman eftir í hagan, *fåreflokken havde flyttet sig længere ned (var gået nedad) i udmarken* FA. 416, 22 f.

***lækni** [lakni], hak., *læge* FK. 117, 76; nu altid doktari, *doktor* (el. sjældnere lekjari). Flt. læknar.

læna [læana] (nt), udso., *låne.* Jf. lána og líggja.

Digitized by Google

lær [læar], ik., 1) *lår*; 2) *låring på båd*, lærbekkur, *den bageste rorbænk*. Flt. lör (lær).

læra [læara] (rd), udso., 1) (med to gff.) *lære, undervise*, l. ein nakað, jf. kenna; 2) *lære (selv)*.

lærari [læararı], hak., *lærer*. Flt. lærarir.

lærdómur [lardɔumór], hak., *lærdom*.

lærdur [lardór], to., *lærd*.

læsa [læasa] (st), udso., *låse, tillåse, tillukke*, også l. fyri nakað el. nökrum; l. fyri tungu sína um nakað, *holde tand for tunge med hensyn til noget*.

læt [læat], fort. ent. af lata og láta.

læti(r) [læatı(r)], ik. flt., 1) *lyd, skrigen, klynken*; 2) *lader, gebærder*.

lætta [laˑta] (tt), udso., 1) *lette, gøre let (lettere)*, l. um nakað; 2) (med gf.) *lette, lindre*; 3) (uv.) *lette, lindres*, so seint man angur l. SK. 32, 188; 4) l. e-m við nökrum, *hjælpe en med noget, give en en håndsrækning*; 5) (om vejr, helst tåge) *lette, blive lysere, klare op*, mjörkin lættir, *tågen letter*, tað lættir í tað myrka ælið, *den mørke byge klarer op* FA. 1, 24. — l. av, *befri sig for, standse*, lætta av angist og trega, *stands, hold op med din angest og kummer* FA. 246, 13, l. ljóði av el. blot: l. av, *standse, ende sin sang*, nú skal l. ljóði av SK. 15, 131.

lætti [laˑtı], hak., 1) *lethed, lettelse*; 2) *lettelse, understøttelse* (som letter en et arbejde); 3) *lettelse, lindring*.

lættikorn [laˑtıkådn], ik., *kærneløst korn*.

lættliga [latlia], bio., *let, med lethed*.

lættna [latna] (að), udso., *blive lettere*.

lættur [laˑtór], to., 1) *let, ikke tung*; også *let* el. *rask, som bevæger sig let*, l. á fótunum; 2) *let, ikke vanskelig*; 3) *let og fri*; 4) *som føler lettelse* el. *lindring*, l. um hjartað *let om hjærtet*. — Ik. lætt også brugt som bio. i stedet for lættliga.

löða [lɔ̄a, løəva], huk., *lade, ladebygning*, træffes nu kun i stednavne (benævnelser på huse): í Löðu, inni í Löðu.

löðugarður [løəvógæarór], hak., *stengrundvold (lav mur) som rest af en ladebygning*.

løgd [lögd], huk., *håndsbred, bredden af en hånd (håndflade)*. Flt. lögdir. Jf. lógvi.

lögdu [löddó], fort. flt. af leggja.

***lögdur** [lögdór], hak., *sværd* (el. *scepter?*) FA. 163, 3.

lögg [lögg], huk., *det indsnit nedentil i staverne på et trækar (bøtte, stamp), i hvilket bunden indfældes, bundfals i trækar* el. *tønde*; dernæst *den nederste indvendige rand*

Digitized by Google

i et trækar. Flt. laggir (löggir). Hertil udso. **lagga** (að), *gøre indsnit i staverne til indfældning af bunden,* **lagga upp.**

løgiligur [løejılīör] og **løgligur** [löglijör], to., *latterlig, løjerlig,* jf. **løgin.**

løgin [løejın], to., *løjerlig, besynderlig.*

lögligur [löglijör], to., 1) *lovlig;* 2) *ordenlig, passende.*

lögmaður [lögmæavör], hak., *„lagmand“,* overdommer og formand for det gamle færøske lagting el. «lagretten», bestående af 48 «lagrettesmænd» (lögrættumenn) el. tingsvidner; jf. norsk «lagret». Hovedtinget, det såkaldte «Ólavsökuting», holdtes den 29. og 30. juli, sé Ólavsöka (i navneregistret). Såvel lagtinget som lagmandsinstitutionen ophævedes i 1816.

lögrættumaður [løerıtômæavör], hak., *lagretsmand* el. *tingsvidne.* medlem af den gamle «lagret»; sé det foreg. ord.

lögur [løevör], hak., *(varm) vædske, meget hedt vand,* hoylögur, *drikkevand til køer, kogt på hø;* jf. matarlögur.

løn [løen], huk., *løn, betaling, gengældelse.* Flt lønir.

løna [løena] (að), udso., *lønne, betale, gengælde,* l. e-m. nakað.

***lønardrottur** [løenardrâ˙tör], hak., forstås som *belønnende gud,* måske egl. = on. lánardróttinn (*husbond, herre, høvding*); hvat gud er tín l. FA. 164, l. 1 f. n.

lörift [løerıt], ik., *lærred.*

löst [löst], ik., *skade, beskadigelse, fejl, lyde.* Flt. löst.

löta [løeta], huk., *stund,* alm. *kort stund, øjeblik;* ein góð l., *en god lille stund.* Flt. lötur.

M.

má [måa], nut. ent. af **mega, muga.**

máa [måa] (að), udso., 1) *slide, afslide, udslide; gnide, afgnide; udviske;* — også: m. burtur; m. burtur av (nökrum), *bortslide* el. *ved slid borttage en del af noget* (f. eks. om bølgerne, der bryde imod landet); 2*) *tilintetgøre, gøre det af med,* skjött er einum av at m. FK. 68. 73. — máast, *slides, afslides, afgnaves.*

maðkur [ma˙kör], hak., *maddik, orm.* Flt. maðkar.

maður [mæavör], hak., 1) (*mand*) *menneske,* nu kun i enkelte udtryk: í manna (manns) minni, *i mands minde,* tað hoyrist ikki manna mál, *man kan ikke høre menneskers stemme (for larm),* millum manna, *mellem mennesker,* tað er manna sögn, *man fortæller* — og desuden i en del sammensætnn.: mannabein, mannamúgvi, mannfjöld, mannsbarn, mannslíki (når man i sådanne sammensætnn. vil fremhæve «mand» i modsætn. til «kvinde» bruges som første

Digitized by Google

led mannfólka- for manna-); 2) *mand*, modsat kona; 3) *ægtemand*, modsat drongur; 4) *stærk, modig og dygtig mand;* sjálvur eri eg manna maki, *selv er jeg kæmpers ligemand* SK. 86, 4. I sammensætnn. a) menni (ik.), sé góðmenni, ómenni, og b) menningur om *slægtled*, sé trímenningur, fermenningur. Flt. menn.

magi [mæaji], hak., *mave* (om indvoldsdelen i modsætn. til búkur, der især betegner den udvendige legemsdel); magin er uppi í kjafti, *han puster og stønner, hans kræfter ere udtømte.* Flt. magar.

magn [magn], ik., 1) *styrke, kraft*, nu sjæld., sé sólarmagn; forum vær tað magnið (ɔ: den stærke gamle jættes hoved) FK. 126, 62; jf. megin og megi; 2) *højde, toppunkt af noget*, sé vetrarmagn.

magna [magna] (að), udso., 1) *styrke, sætte kraft i; befordre (bringe til at tiltage), forvolde*, slikt man ófrið m. FK. 115, 47; 2) (om solen) *have kraft*, sólin magnar ikki, jf. magn og sólarmagn.

mágur [måavór], hak., (*måg*) *svigersøn* (modsættes svágur, *svoger*, og verfaðir, *svigerfader*). Flt. mágar.

mak [mæak], ik., *mag, ro*, í mak(i), *i mag, langsomt.*

maka [mæaka] (að), udso., *gøre rolig, bringe ro i noget*, i dagl. tale næsten udelukkende brugt om vinden: hann makar (undfst.: vindin), *det stilner, vinden lægger sig.* I betydn. *mage, indrette* svarer maka til engelsk make og tysk machen (*gøre, lave*).

makaleysur [mæakalæi'sór], to., *mageløs.*

maki [mæatši], hak., 1) *mage, lige, ligemand;* manna m., *kæmpers ligemand ɔ: kæmpe* SK. 86, 4; 2) *mage, ægtemage*, helst brugt om fugle; 3) *mage*, om den ene af to sammenhørende el. til hinanden svarende ting. Flt. makar.

makliga [mæaklia], bio., *i ro og mag, lempelig, med lempe.*

makligur [mæaklijór], to., 1) *rolig, lempelig, passende*, især om vind og vejr, m. vindur, makligt veður (*magsvejr*), jf. maksamur; 2) *magelig, bekvem.*

maksamur [mæaksæamór], to., *rolig, lempelig, ikke stærk*, om vind og vejr, m. vindur, maksamt er, *det er magsvejr.*

makt [makt], huk., 1) *magt, kraft, styrke*, jf. máttur; 2) *åndelig magt, moralsk magt;* 3) *magt, myndighed;* 4) *magt, overhånd;* 5) *magt, vægt*, i talemåden: maktin liggur á tí el. tað liggur maktin á, *det ligger der ingen magt* el. *vægt på*, jf. sekt. Flt. maktir, (*åndelige*) *magter.*

makta [makta] (að), udso., *magte, have magt over.*

Digitized by Google

maktast [maktast] (að), udso., *udmattes, afkræftes.*

mál[1] [måal], ik., 1) *mål, tale, mæle,* missa málið, *miste mælet;* jf. málleysur; mælti ikki m., *talte ikke et eneste ord* FA. 102, 13; 2) *tungemål, sprog;* 3) *mål, stemme,* gott m; 4) *tale, samtale,* bera nakað upp á mál(i) við ein, bera upp á mál(i) við ein um nakað, *bringe noget på tale* (*på bane*), *tale med en om noget,* hava á máli, *have på læben, komme frem med* (navnlig et mundheld el. et oftere tilbagevendende udtryk), tað verður ofta haft á máli, *det anvendes ofte, det fremdrages ofte* FA. 382, 31, teim var ymist á máli um hetta, *de fremsatte forskellige meninger om dette* FA. 385, 15; finna ein á máli el. til máls, *opsøge* (*træffe*) *en for at få ham i tale;* tú hevur so leingi, Brynhild, stundað á mítt mál, *du har så længe, Brynhild, næret længsel efter at få mig i tale* SK. 24, 92; 5) *sag, anliggende,* alm. i sammensætnn. som: giftarmál (*giftermål*), slagsmál (*slagsmål*), seksmál (*søgsmål, sagsøgning*) o. fl. Flt. mál.

mál[2] [måal], ik., 1) *mål, grænse* (*grænsemærke*), *hvortil noget når;* 2) *mål, udmåling;* ummáls, *i omkreds;* *størrelse, angivet ved mærke,* el. *udmålt størrelse* (*længde, vidde*), taka m.; 3) *mål, redskab til at måle med,* alnamál, alinmál, *alenmål;* hyppigst *kar, hvori man måler faste* el. *flydende varer,* fjerðingkarsmál, *fjerdingkarsmål,* pottamál, *pottemål;* 4) *mål, bestemt udmålt mængde* (*i et målekar*), rokamál, *topmål;* 5) *det kvantum mælk, som koen malker på én gang,* morgunmál (om morgenen), mittmál (ved middagstid) og kvøldmál (om aftenen); 6) *bestemt tid til noget, spisetid,* døgurðarmál, *tid til middagsmåltid,* også *middagsmåltid, hvad der spises til et middagsmåltid;* jf. summarmáli; 7) *måltid,* jf. millummáli; tá ið alt var sett at málum SK. 63, 52; jf. máltíð og verður; 8) (nyere betydn.) *mål, øjemed.* Flt mál.

mala [mæala] (mól, mólu, malið), udso., 1) *male* (på kværn, melle), *male korn;* 2) *løbe rundt* (*i en rundkreds*), *dreje sig rundt, hvirvle rundt,* jf. mal(u)streymur; tað melur fyri mær, *det løber rundt for mig, det svimler for mig;* — også *slentre* el. *drive omkring.* Jf. meldur.

mála [måala] (ld), udso., *måle, udmåle.*

mála [måala] (að), udso., *male, tegne;* SK. 93, 9 »málar« for »málaðar« (nf. flt. huk. i fort. tillægsf.).

malargrót [mælagrɔu^{c}t], ik., *rullesten* (kollektivt). Jf. mǫl.

málbroyting [målbrâi^{c}ting], huk., *forandring i tale* el.

Digitized by Google

sprog; jf. broyta, b. á máli, *blande fremmede ord ind i sit modersmål.*

***máldrykkja** [måldrĭ'tša], huk., *drikkelag, drikkegilde* FK. 67, 60.

málleysur [mållæi'sór], to., *målløs.*

málmaratorn [målmaratårn], ik., *marmortårn* FK. 162, l. 4 f. n.

***málmari** [målmarı], hak., *malmklædt kæmpe* FK 59, 64.

málmur [målmór], hak., *malm.*

málningur [målnıŋgór], hak., (*malet* el. *tegnet*) *billede* ellers alm. bílæti, ik. Flt. málningar.

málreystur [målræstór], to., *højttalende, højrøstet.*

málsnildi [må'lsnıldı], ik., 1) *mundheld, ordsprog;* 2) *veltalenhed.* Flt. (i betydn. 1) málsnildir. Også málsnilda, huk.

mal(u)streymur [mælòstræimór, ma'l-], hak., *malstrøm.*

máltíð [må'ltoi], huk., *måltid.*

málvinur [målvĭnór], hak., *ven i munden, tilsyneladende* el. *falsk ven* (modsat alvinur, hjartavinur).

mamma [mamma], huk., *moder.* Flt. mammur. Sudersø: momma. Jf. móðir.

mammubaggi [mammòbad'dzı], hak., *morbroder.*

mánadagur [måanadæavór], hak., *mandag.*

mánaður [måanavór], hak., *måned;* i dagl. tale nu alm. máni (jf. búnaður og búni). Flt. mánaðir og mánar.

mánalýsi [måanaloi'sı], ik., *måneskin.*

mangi [mandzı], teir slógu sína harpu av mangi FA. 26, 32, hvor mangi sandsynligvis er omsætning for magni af magn (sé dette ord), jf. Corp. Carm. Fær. XIII, 329, v. 31: teir slógu sína hörpu av magni.

[**mangla** [maŋgla] (að), udso., *mangle,* danisme for (fattast) vanta, skorta.]

mangur [mæŋgór] (højere og højeste grad: fleiri, flestur), to., (både som navneo. og to.); ik. mangt, *mangt, mange mangen, mangen en ting;* flt. mangir ombyttes nu i dagl. tale hyppigt med nógvir, flt. af nógvur, f. eks. nógvir menn, *mange mænd,* nógv hús, *mange huse.* Om en gammel, sjælden form margur (= mangur) sé margur.

máni [måanı], hak., 1) *måne;* 2) *måned,* = mánaður. Flt. mánar.

manna [manna] (að), udso., 1) *bemande, besætte med folk* el. *mandskab,* også: m. út, m. út bát, *bemande en båd.* — 2) m. seg, m. seg upp, *opmande sig.* Jf. menna.

mannabein [mannabain], ik, *menneskebén, mandebén.*

mannablóð [mannablɔu], ik., *menneskeblod, mandeblod.*

Digitized by Google

***mannabúkar** [mannabúuˈkar], hak. flt., *menneskekroppe, mandskroppe* FA. 186, 18; i ental: mannsbúkur.

mannadroyri [mannadråiri], hak., *menneskeblod, mandeblod* SK. 10, 49.

mannaður [mannavôr], fort. tillægsf. og to., *bemandet;* sé manna.

mannahond [mannahånd], huk., *menneskehånd, mandehånd.*

mannamál [mannamåal], ik., *menneskers* el. *mænds tale, menneskestemmer.*

mannamúgva, -múgvi [mannamigva, -migvi], huk. (múgva) og hak. (múgvi), *stor mængde mennesker, menneskeskare.*

mannamunur [mannamūnôr], hak., *forskel på folk, forskel på mænd* (ved fremhæven af en for en anden).

mannaroynd [mannaråind], huk., *mandeprøve, alvorlig dyst.*

mannatrongd [mannatrɔŋd], huk., *trængsel af mennesker, stimmel.*

manndómsroysni [mandɔumsråiˈsni], ik., *manddomsprøve, manddomsværk.*

manndómur [mandɔumôr], hak., *manddom.*

manndráp [mandråap], ik., *manddrab.*

manndrápari [mandråaparɪ], hak., *manddraber.*

mannfall [maˈnfadl], ik., *mandefald.*

mannfjöld [maˈnfjöld], huk., *menneskemængde.*

mannfólk [maˈnfölˈk], ik., *mandfolk, mandsperson.*

manniliga [mannɪlīa], bio., *mandelig, mandigt.* Jf. menniliga.

manniligur [mannɪlīôr], to., *mandig.* Jf. menniligur.

mannkyn [maˈntšīn]. ik., *mandkøn; hankøn.*

mannsbarn [maˈnsbadn], ik., *menneskebarn, menneske.*

mannsevni [mɪaˈnsævnɪ], ik., *mandsæmne, ungt menneske, dreng; rask og håbefuld yngling* (gott m.); leingi stendur m. til bata, sé bati.

mannskap [maˈnskæap], ik., *mandskab.*

mannsláttur [maˈnslåˈtôr], hak., *mandslæt, manddrab;* nu altid i betydn. *kamp, slagsmål;* morð og mannslátt um meg stóð SK. 69, 25.

mannslíki [maˈnsloiˈtši], ik., *menneskeskikkelse, mandeskikkelse*

mannspartur [maˈnspaˈrtôr], hak., *part, som tilfalder enhver af deltagerne i en fangst.*

mannspell [maˈnspædl], ik., *spild af mænd, mandefald, folkefab.*

mannuliga [mannōlīa], sé manniliga.

mans- [maˈns], sé **manns-**.

Digitized by Google

már [måar], nut. ent. (2. og 3. pers.) af mega.

marbakki [marbaˀtsı], hak., *sted (strækning), hvor havbunden hæver sig stejlt og pludselig tæt inde ved land* (egl. *havbred*). Jf. marrur.

margbýli [marboilı], ik., *folkerig bygd.* Flt. -býlir.

marglæti [marlæatı], ik., *utidig lyst, ond lyst,* kúrur kemur eftir kæti og tramin eftir m. (*fanden efter den onde lyst*) FA. 317, 18.

margur [margòr], to., = mangur, men træffes kun i forbind. med mangur forstærkende, i talemåden: mangt og margt, *overmåde meget (løst og fast);* fast hjún eru mong og mörg, *skønt ægteparrene ere særdeles mange* FK. 124, 46.

mark [maˈrk], ik., 1) *mærke, kendemærke, kendetegn;* seyðamark, *kendemærke i fårs øren,* jf. bragd; 2) *grænse, grænseskel, markeskel;* 3) *hvad der er gyldigt,* i talemåden: hatta er ikki m. (el.: fyri m.), *det gælder ikke, det regner jeg ikke.* Flt. mark.

[**mark** [maˈrk], huk., *mark* FA. 434, 12. Flt. markir.]

marka [maˈrka] (að), udso., *sætte mærke (kendetegn) på;* m. seyð, *sætte kendemærke på fårs øren.*

markaskil [maᶜrkašıl], ik., *markeskel, grænseskel,* jf. mark (ik.). Også markaskjal [-šæal].

markatal [maˈrkatæal], ik., *antal af* »merkur«, sé mörk.

marmennil [marmænnıl], hak., *havmand, fabelagtig og opdigtet fisk i menneskeskikkelse oventil* FA. 335, 9; siges at gøre fiskerne skade ved at løsne og borttage krogene af fiskesnørerne i vandet. Flt. marmennlar. Også marbendil (marbembil).

marmor [marmår], ik., *marmor.*

marmorasteinur [marmorastainòr], hak., *marmorsten.*

marmorsteinur [marmårstainòr], hak., = marmorasteinur.

marra [marra], huk., *mare, noget som rider en* el. *trykker en for brystet i søvne, mareridt.*

marrur [marròr], hak., *hav, sø,* draga teir sínar sjódrekar oman á saltan mar: Corp. Carm. Fær. III, 33 v. 4 b; nu kun i ganske enkelte udtryk, som: marrurin rennur úr tí, *søen (vandet) rinder* el. *drypper af det;* også (= móra) *dynd* el. *mudder, som rinder af noget,* og alm. i formen marra, huk. (marran rann úr tí). Jf. marbakki og marmennil.

másı [måası], hak., *måge, havmåge.* Flt. másar.

mastur [mastòr], huk., *mast;* også meistur [maiˈstòr, maiˈstòr]. Flt. mastrar, meistrar.

mát [måat], ik., 1) *et vist mål af noget, et vist længdemål;*

Digitized by Google

også *hvad der med et sådant mål er afpasset* el. *udmålt*; 2) *apparat til udmåling af noget*, (*mindre*) *mål*, *hvori faste el. flydende varer udmåles*, kornmát; også spec. *drikkekar* (*som holder et bestemt mål*). Flt. mát. — Forskelligt herfra er mát i betydn. *mat* (i skakspil), gera m, skák og m., *skakmat*.

mata [mæata] (að), udso., *made*, m. ein; — m. seg el. matast, (om korn) *få kærne*. Jf. matur.

máta [måata] (að), udso., *afpasse*, *afmåle noget*, *så at det bliver passende*, m. nakað til.

matarhvalur [mæatakvælʌr], hak., *den part af en dræbt grind* (*flok grindehvaler*), *som uddeles til dem af bygdens folk*, *der forpleje de fremmede deltagere i fangsten*.

matarlögur [mæataløavʌr], hak., *vand*, *hvori mad koges*, *suppe*.

matgera [mæatdžeera, mad'džeera], udso., *lave mad*, *tilberede mad*.

matgerð [mæatdžeer, mad'džeer], huk., *madlavning*.

máti [måatı], hak., 1) *måde*, *forhold*, í allar mátar, *i alle måder*; 2) *måde*, *vis*, *manér*, uppá tann rætta mátan, *på den rette måde*; jf. háttur; 3) *måde*, *mådehold* (jf. hógv); 4) *mål* (krútmáti, *krudtmål*); også *stob*, *drikkebæger* (sjæld.; jf. mát). Flt. mátar.

matkerald [m(æ)at-tšeerald], ik., (*lille*) *stamp til mad*.

matmóðir [matmɔuır, mapmɔuır], huk., *madmoder*, *husmoder*.

matnáðir [matnåajır], huk. flt., *madro*.

matskjátta [mat-šå'ta], huk., *pose* (*skind-* el. *tøjpose*, opr. *skindpose*) *til mad*, *pose*, *hvori mad medføres*. Flt. matskjáttur.

máttleysur [må'tlæi'sʌr], to., *magtesløs*, *udmattet*, *afkræftet*.

máttleysi [må'tlåi'sı], ik., *magtesløshed*, *udmattelse*.

máttur [må'tʌr], hak., *magt*, *styrke*, *kraft*.

matur [mæatʌr], hak., 1) *mad*, *spise*; 2) *næringsstof*, spec. *kærne*, *kærne i korn* (el. *frugt*).

matvísur [matvoi'sʌr], to., *klog på at tage mad til sig*, *klog på føden*, muður er m., *munden er klog på føden* FA. 319, 9.

með [meəð], fho. (með hf. og gf.), *med*; kun digt.; með öllum Guds heiligu monnum FA. 39, 21, og draga so av landi með teg (danisme for: og fara so av landi við tær) FA. 246, 15, «með» junga FA. 250, 6. Jf. við.

meðal [mījal], sé miðjal.

meðan [mēan, mījan], bo. og bio., 1) bo., *medens*, *imedens*, også meðan ið; — (* og digt.) *skønt*, *om end*, m. tú ert mín fosturson SK. 114, 6; 2) bio., *imidlertid*, m. situr Ragnar kongur SK. 67, 88. For meðan træffes alm. formerne meðani og meðni.

meðani [mēanı, mījanı], **meðni** [meənı], bo. og bio., = meðan.

Digitized by Google

mega [mīja] (má, mátti, —), udso., 1) *kunne, formå*, nu kun digt. (i kvadene) og i enkelte mundheld, hvörki mátti rökka ei stökka, *hverken kunde det (ɔ: sværdet) give efter i æggen eller springe i stykker* SK. 10, 83, hann má lúta, ið minni már, *den må bøje sig, som formår mindst* el. *har den mindste magt* FA. 318, 11; jf. megi(n), magn, samt formáa; 2) (med efterfølgende navnef.) *kunne, måtte, have grund* el. *ret til*, tú mást (má) væl siga tað, *du må vel (har vel grund til at) sige det*, eystfall og vestfall m. væl kallast bræður (*kunne vel, have vel ret til at kaldes brødre*) FK. 30, 13; *have lov til*, tú mást (má) gjarna fara, *du må gærne gå;* 3) *måtte, (temmelig) sikkert kunne antages* el. *formodes*, hann má vera komin, tað má vera lygn; 4) *måtte, være nødt* el. *forpligtet til*, eg má gera tað, vit mugu royna. — For mega el. miga (som tilhører Norderødial.) bruges nu alm. formen moga el. muga [(mōa) mūa]; nut. flt.: mugu.

megi [meejı], huk. (og ik.), *kraft, styrke, kræfter*. Jf. megin.

megin [meejın], ik., *kraft, styrke, kræfter* FK. 81, 81, nu alm. megi (sé det foreg. ord); som første led i sammensætnn. betegner »megin« *det meste* el. *vigtigste af noget (den største* el. *vigtigste del), hoved-*, sé meginland, meginpartur. Jf. magn (megn), magna og megna.

meginland [meejınland], ik., *hovedland*, alm. brugt om den største og vigtigste ø af to el. flere, som ligge tæt ved hinanden (hverandre) og danne en særlig gruppe; FA. 351, 2 om Vågøen, Vágar, i forhold til Mikines. For megin i denne sammensætn. træffes også (ved sammenblanding) miðjum [mījon] (af miður), kun brugt efter fho., som styre hf. (av, úr): úr miðjumlandinum (egl. úr miðjum landinum, *fra den midterste landsdel*, sé miður) og alm. betegnende Strømøen.

meginpartur [meejınpaˈrtör], hak., *størstedel, majoritet*.

megn [mægn], ik., = magn.

megna [mægna] (að), udso., m. yvir e-m, *have magt over en, kunne holde en i ave.* — megnast, *få styrke, tiltage i styrke.*

megnaður [mægnavör], to. (egl. fort. tillægsf. til megna), *i besiddelse af stor styrke el. kraft, stærk, kraftig*. m. maður; so megnað vóru hans orð SK. 43, 67. Ikke alm.

meiða [maija] (dd), udso., m. seg, *beskadige sig, komme til skade ved fald.*

meiggja [madˈdža] (að), udso., 1) *udmaje*, m. út; 2) *tilsøle*, m. seg (út, til).

Digitized by Google

meil [mail] og **meila** [maila], huk. *mile, mundbid i bidsel*, nu altid *stykke jærn, som lægges ind i munden på en hest*, for at styre el. tvinge den. Flt. meilir, meilur.

meiluboygsl [mailóbâksl], ik., *bidsel med* meil (meila).

mein [main], ik., 1) *mén, skade* (på legemet); vera e-m at meini, *være en til skade* el. *fortræd, skade, fejle en*, også: vera á meini; hvat er tær. seggur, á meini? *hvad skader dig, kæmpe?* FK. 25, 102; 2) *skade, fortræd, besvær, hinder.* Flt. mein.

meina [maina] (að), udso. (með hf. og gf.), 1) *tilføje mén* el. *legemsbeskadigelse;* 2) *volde skade* el. *fortræd, fortrædige, besvære;* 3) *formene, forbyde,* m. e-m nakað (i fort. også meinti for meinaði).

meina [maina] (meinar, meinti), udso., *mene, tro,* nyere ord (optaget fra dansk); bedre halda, hugsa, ætla. — meinast: við tí meinast el. tað meinast við, *dermed menes* (*det betyder*) FA. 387, 29.

***meinbjóða** [mainbjɔua], udso. (med hf.), *volde mén, skade* el. *fortræd, anfalde,* verður tær nakað meinboðið, *voldes dig nogen mén, bliver du anfalden* FA. 62, 31.

meingi [mańdʒi], ik., *mængde, skare, folk,* við alskyns mekt og m. FK. 95, 6.

meining [mainiŋg], huk., *mening,* nyere ord (sé meina). Bedre hugsan, ætlan.

meinskur [mai'nskór], to., *fortrædelig, uvillig, treven.*

meinur [mainór], to., 1) *som volder mén* el. *skade, skadelig, slem;* 2) *fortrædelig, besværlig, hinderlig.* — lk. meint alm. brugt som bio., *skadeligt, slemt, hinderligt. på tværs,* hatta kom mær meint við, *det var mig et slemt stød, det kom mig meget på tværs.*

meinviti [mainvīti], ik., *helvede,* = helviti (*viti = *straf*); FK. 126, l. 1 f. n. Sjældnere ord.

meir [mair] og **meira** [maira], bio. (højere grad af nógv), *mere* (*i større kvantum, i højere grad, længere, oftere*).

meiri [mairi], to. (højere grad af mikil og nógvur), 1) *større, betydeligere, bedre,* sé mikil, 2) *mere, i større omfang, i større udstrækning,* sé nógvur.

meiri [mairi], bio., = meir, meira.

meistar [mai'star], hak., = meistari; digt. og foran egennavne.

meistari [mai'stari], hak., *mester.* Flt. meistarir.

mekt [mækt], huk., *magt, kraft, anseelse, myndighed* SK. 45, 101. digt.

mektigur, mektugur [mæktijór, -óvór], to., *mægtig.*

Digitized by Google

meldur [mældór] (gf. meldur), hk., 1) *maling* (på kværn, mølle), *kornmalen;* 2) *det kvantum korn, som på én gang males til mel;* 3) *løben rundt, hvirvlen i rundkreds;* 4) *hvad der hvirvles rundt,* spec. a) *rundthvirvlende strøm, malstrøm, vandhvirvel,* undirmeldur, *understrøm, som hvirvler rundt,* b) *rundtkredsende vind (hvirvelvind),* meldurhvirla, c) *sné o. l., som hvirvles rundt i luften;* 5) *driven omkring, slentren omkring.* Jf. mala.

melta [mæˆlta] (að), udso., *klemme (et lem, en legemsdel) altfor hårdt, få et lem i altfor hård klemme,* m. ein fingur, m. fótin; også m. seg (eg meltaði meg í fingurin).

men [mæn], bo., *men.* Jf. *enn.

***menjar** [mænjar], tað m. sprund SK. 24, l. 2 f. n., sé menjarsprund. Jf. mentar-.

***menjarbaldur** [mænjarbaldór], (to. og navneo. i) hk., omskrivning for *kæmpe* el. *høvding,* segði tann m. FK. 81, 80.

***menjarsprund** [mænjarsprond], ik., *herlig kvinde* SK. 24, l. 2 f. n. Jf. mentarsprund.

menna [mænna] (nt), udso., 1) m. seg og mennast, *blive mand, udvikle sig til mand,* også mere alm. *blive stor og stærk, kraftig;* 2) menna seg upp, *opmande sig;* 3) mennast á ein, *overmande en* FA. 382, 20.

menniliga [mænnılīa], bio., *mandigt, mandhaftigt.* Jf. manniliga.

menniligur [mænnılīór], to., *mandig, mandhaftig, stor og kraftig, prud.* Jf. manniligur.

menniskja [mænnıša], 1) huk., *menneske, menneskehed,* menniskjan, *menneskeslægten, menneskeheden;* 2) ik. (som ik.-ord nyere, efter dansk), *(enkelt) menneske;* flt. menniskjur.

menskur [mæˆnskór], to., 1*) *menneskelig,* m. maður; tað náddi ikki m. maður upp sum Dollur lá FK. 80, 70; 2*) *mandig, tapper, kæk,* tú ert so m. ein mann SK. 8, 58; 3) *mandig af udseende, stor og prud,* jf. menniligur.

ment [mæˆnt], huk., *kunst, færdighed,* i ental forældet; — flt. mentir, 1*) *idrætter,* jf. treyt, 2) *hemmelige kunster, trolddom,* jf. gandur, 3*) *kunstfærdigheder, kostbarheder* FK. 65, 42; 4*) *kræfter, evne,* Gud geri ikki mentir til mót Norðmonnum at stríða FA. 116, 16 f.; jf. mentur.

***mentar-** [mæˆntar-], som første sammensætningsled i poesi ofte brugt til til at betegne: *kunstfærdig, prægtig, udmærket* o. l. (må egl. opfattes som ef. af ment).

***mentarlín** [mæˆntarloin], ik., *kunstfærdigt syet, prægtigt linned* FK. 67, 53.

Digitized by Google

***mentarskrúð** [mæ'ntarskrûu], ik., *herligt skrud* FK. 144, (vers) f.

***mentarsnót** [mæ'ntarsnɔu't], huk., *herlig, udmærket kvinde;* vistnok ved misforståelse SK. 100, 92 om *kostbarheder.*

***mentarsprund** [mæ'ntarsprond], ik., *herlig, prægtig kvinde* SK. 24, 93 (mentar sprund).

mentur [mæ'ntór], to., *som har tilstrækkelige kræfter til at gøre noget, i stand til,* vera m. at gera nakað, eg eri ikki m., *jeg er ikke i stand dertil, jeg evner det ikke:* alt teir vóru mentir, *alt hvad de formåede* FA. 383, 28 f.; enn var maður m. fyri moy, ið tó var maður minni (*også en mindre mand evnede at være din husbond*) SK. 77 41. Angående mentur i betydn. *mandstærk* (*-mændt, -tallig*) sé fámentur, fjölmentur.

mer [meər], huk., *hoppe;* ryssa ella m. FA. 300, 3, sjældnere for ryssa; også (vistnok nyere og fra dansk indtrængt betydn.) *mær.* Flt. merar.

mergur [mærgór], hak. *marv.* Flt. mergir.

merki [mæ'rtše], ik., 1) *mærke, kendetegn;* seyðamerki = seyðamark (*mærke på fårs øren*); også *grænseskel,* jf. mark; 2) *mærke, fane, banner;* 3) *mærke, spor, tegn* (*tegn, som tjener en til vejledning* el. *hvoraf man kan slutte noget*). Flt. merkir.

merkiligur [mæ'rtšilîór], to., *mærkelig.*

merking [mæ'rtšiŋg], huk., 1) *det at mærke, betegnelse med mærke;* 2) *betydning, bemærkelse.* Flt. merkingar.

merkismaður [mæ'rtšismæavór], hak., 1) *mærkesmand, bannerfører;* 2) *udmærket, fremragende mand;* 3) *person, som adskiller sig fra andre, særling,* ikke alm.

merkistavur [mæ'rtšistæavór], hak., *fanestang.*

merkistong [mæ'rtšistâŋg], huk., = merkistavur.

merkja [mæ'rtša] (kt), udso., 1) *mærke, sætte mærke på* (*i*), *frembringe synligt tegn* el. *spor i noget;* spec. *mærke kvæg,* jf. mark og marka; 2) *betegne, tilkendegive,* ikke alm.; merkir stóran dranga, *betegner* el. *fremstiller en stor klippe* (*i søen*) FK. 139, 92; 3) *betyde,* tað merkir dømi stór, *det betyder* el. *varsler om store begivenheder* FK. 67, 62; 4) *mærke, lægge mærke til, fornemme.*

mers [mæ'rs], hann ber «mers» íkring SK. 61, 22; uforståeligt udtryk, af Hammershaimb foreslået rettet til: hann ber miss (*tab, skade, ødelæggelse*) íkring.

messa [mæssa], huk., *messe, gudstjeneste.* Flt. messur.

mest [mæst], bio. (højeste grad af nógv), 1) *mest;* 2) *næsten* SK. 73, 37. = mestan og mestur (bio.).

Digitized by Google

mestan [mæsan], bio., *næsten*, egl. gf. af mestur (mestan partin), sé det følg. ord. Jf. næstan.

mestur [mæstôr], to. (højeste grad af mikil og nógvur), 1) *størst, betydeligst*, sé mikil; ger mær treytin mest, *det bliver min største idræt* FA. 147, 2; 2) *mest, i størst omfang, i størst udstrækning*, sé nógvur.

mestur [mæstôr], bio., 1) *næsten*, jf. mestan; 2) *efter al rimelighed, sandsynligvis.*

meta [meeta] (tt og að), uds., 1) *måle, udmåle, anslå* (ved angivelse af et noget usikkert mål, en usikker mållængde); også (digt.) overført *udmåle:* meti gud hans neyð, *gud udmåle (bestemme størrelsen af) hans nød* FK. 155, 71; 2) *vurdere til en vis pris, taksere, anslå;* tú skalt mær ímóti m. vond og verju tína, *du skal som en passende erstatning give mig din stav og din klædning* FK. 115, 53; 3) *skatte, sætte pris på, agte.* — Middelart metast, *kappes, tvistes, strides* (om kappestrid) FA. 450, 7.

metingarmark [meetiŋgama'rk], ik., *vurderingsmærke, taksationsmærke.*

mettur [mæ'tôr], fort. tillægsf. af meta og to., *vurderet, takseret, anslået.*

mettur [mæ'tôr], to., *mæt.*

mið [mī], ik., 1) *fiskeplads, fiskebanke, hvis beliggenhed bestemmes ved hjælp af visse mærker* (ýtir) *på landjorden, og som genfindes ved hjælp af disse.* 2) (nyere betydn.) *øjemed.* Flt. mið.

middagur [middæavôr], hak., *middag* (tid på dagen).

miðja [mīja], huk., *midte, midterste del af noget; midje, mellemste del af legemet.* Flt. miðjur.

***miðjal** [mījal], sé under miður.

midnátt [midnâ't], huk., *midnat.*

midsummar [mitsom(m)ar], ik., *midsommer.*

midsummarnat [mitsom(m)arnâ't], huk., *midsommernat.*

miður [mījôr], to., *som er i midten, midt i, på* o. s. v., i udtr. som: á miðjari leið, *midt på vej, midtveis* FA. 297, 27, á miðjum skipi, *midt på skibet, midtskibs* FA. 281, 9, á miðjari nátt, *midt om natten,* uppi í miðjum grasagarði, *midt oppe i haven* SK. 43, 75, mitt í miðjum grasagarði; ik. mitt alm. brugt som bio., sé mitt. I kvadene træffes ofte som en art gf. ent. en form miðjal, også skrevet meðal (jf. on. »meðal« i sammensætnn.), so hátt í miðjal ský, *så højt op i sky, midt op i sky* FK. 98, 35, niður á meðal síðu, *ned til midt på siden* SK. 21, 56.

Digitized by Google

miðvað [mivvæa], ik., *det midterste vadested.* Flt. miðvað.
miga [mija], udso., sé mega.
míga [moija] (meig, migu, migið), udso., *lade sit vand.*
mikil [mitšil] (højere og højeste grad: meiri, mestur), to., 1) *stor, stor af vækst,* i denne betydn. kun digt. (i kvadene), sær hann ein so miklan kappa at ríða har skamt ífrá, *han ser en så stor mand ride kort derfra* SK. 106, 14; nu i dagl. tale altid i overført betydn. *stor, ansélig (som har anseelse), betydelig,* spec. *stor i sine egne øjne;* jf. stórur; 2) *megen,* tá var har so mikil ríka manna gongd, *da kom mange mægtige mænd dragende derhen* (egl. *da var dér så megen gang* el. *tilgang af mægtige mænd*) SK. 3, 5; nu hyppigst med nægtelse, ikki m., el. spørgende med »hvussu«; jf. det i dagl. tale almindeligere nógvur. — Ik. mikið, a) som navneo., *meget, mange ting,* også *mange folk,* hyppigst med »ikki« el. spørgende med »hvussu«; mere alm. nógv; b) som bio., *meget, i høj grad,* mest nægtende og foran to.'s højere grad altid undtagen i nægtende udtryk ombyttet med nógv el. nóg (nógv el. nóg større, ikki mikið større; nóg mikið, *nok*); foran to.'s første grad alm. ógvuliga (ógvuliga stórur).
mikudagur [mikòdæavòr], hak., *onsdag,* sammentrækning af miðvikudagur. På Sudere: ónsdagur [ɔu˂nsdēir].
míl [moil], huk., *mil.* Flt. mílir.
***míla** [moila], huk., = míl; FK. 155, l. 3 f. n. Flt. mílur.
mildur [mildòr], to., 1) *mild, overbærende, skånsom;* 2) (om vejret) *mild, lun, behagelig,* milt veður; 3) i enkelte sammensætnn. *rundhåndet til noget, tilbøjelig,* som: gávumildur, *gavmild,* láturmildur, *lattermild.*
millum, millun, millin [midlòn, midlin], fho. med ef. og gf., *imellem;* med ef. altid, når det står efter det styrede ord, som: teirra m., (*imellem dem*) *indbyrdes* (jf. sín ámillum), húsana m., *imellem husene,* og ofte når det står foran et navneo. i ubestemt form, som: m. húsa(r), *imellem husene,* m. heims og heljar, sé heimur; m. Sands og Skálavíkar, *mellem bygderne Sand og Skålevig;* — med gf. altid foran et navneo. i bestemt form: m. húsini (= m. húsa(r), húsana m., sé ovf.), m. oyggjarnar, *imellem øerne,* og hyppigt også i andre tilfælde. I poesi forbindes »millum« meget alm. med ef.: hann m. manna herjar SK. 7, 39.
millummáli [midlòmåali, midli-], hak.,. *mellemmad* (spec. mellem middags- og aftensmad), egl. millum mála (*mellem måltiderne*), sé mál[2].

Digitized by Google

mín [moin], ejestedo. (erstattende ef. af eg, *jeg*), *min;* også efter et fho., som styrer ef.: til mín, *til mig.*

minka [mi'ŋka] (að), udso., 1) *gøre mindre, formindske,* m. um nakað; 2) *blive mindre, formindskes, tage af.*

minkan [mi'ŋka] (að), huk., 1) *formindskelse;* 2) *forhånelse, fornærmelse* (mannminkan), sjæld. og helst digt.; tak tú ikki mannminkan av minni manni tær, *tag ikke imod forhånelse af nogen, som er ringere end du selv,* Olufas kvad i Antikvarisk Tidsskrift for 1848, s. 299, v. 137.

minna [minna] (nt), udso., *minde, påminde,* m. ein á nakað, *minde en om noget;* også upers.: mann meg rætt um m. SK. 106, 13; — minnast, *mindes, huske,* minnast nakað, også: minnast á (nakað); minnast til (nakað), *huske på, ikke glemme;* minnast aftur á (aftrá) nakað, *genkalde noget i sin hukommelse.*

minni [minni], ik., 1) *minde, hukommelse;* leggja (sær) í minni, *opbevare i hukommelsen, skrive sig bag øret;* 2) *minde, erindring, genstand for erindring.* Flt. minnir.

minni [minni], 1) to., højere grad af lítil; 2) bio., højere grad af lítið, sé lítil.

minst [mi'nst], bio., højeste grad af lítið, sé lítil.

minstur [mi'nstór], to., højeste grad af lítil.

misfarast [misfæarast], udso., 1) *ødelægges, gå til spilde, bortkomme, forkomme,* jf. farast 2 og forfarast (under fara); 2) (om personer) *gå fejl af hinanden,* = umfarast.

miskunn [miskon], huk., *miskundhed, barmhjærtighed, medlidenhed.*

mismunur [mismūnór], hak., *forskel (som bevirker misforhold), misforhold, uoverensstemmelse,* hjá smámonnunum var stórur m. á, hvat teir fingu, *for småfolks vedkommende var der stor forskel på, hvad de fik* FA. 420, 30 f.

mismæli [mismæali], ik., 1) *dårlig omtale;* 2) *fortalelse,* tað er m. á honum, *han forsnakker sig, ordene komme forkert fra ham,* mangur er í m., *mangen kan komme til at fortale sig* FA. 140, 14; — vera í m., *være forvirret og tvivlrådig, hverken vide ud eller ind (snakke forvirret).*

mismæltur [mismæltór], to., i udtr.: vera m., *fortale sig, komme til at fortale sig;* jf. missiga.

missa [missa] (st), udso., 1) *miste, tabe;* også *undvære* el. *gå glip af;* 2) *ikke ramme, fejle, forfejle,* hann missti hvørt sítt kast, *han forfejlede ethvert af sine kast* SK. 98, 75.

missáttur [missáttór], to., *uharmonisk, styg af udseende.*

Digitized by Google

missiga [mɪssī(j)a], udso., *uden forsæt fortælle noget usandt, fortale sig.*
misskilja [mɪsšɪlja], udso., *misforstå.*
misskilningur [mɪsšɪlnɪŋgòr], hak., *misforståelse.*
missur [mɪssòr], hak., *tab (hvad man mister ;* også *savn,* tað er m. í tí, *tabet af det er et følelig savn.* Flt. missir.
missýni [mɪssoinɪ], ik., *det at sé fejl, fejlsyn.*
mistak [mɪstæak], ik., *fejlgriben, forstuvelse (i hånden, armen) på grund af fejlgriben, forkert griben fat; fejlgreb, fejltagelse.*
mistaka [mɪstæaka], udso., *gribe fejl, tage fejl.*
mistrúgv [mɪstrɪgv], huk., *mistro, mistillid.*
mistrúgva [mɪstrɪgva], udso. med hf., *mistro, mistænke.*
mistrúgvin [mɪstrɪgvɪn], to., *mistænksom.*
mitt [mɪ't], bio., *midt, i midten,* m. á, í, millum o. s. v. Egl. ik. af to. miður, sé dette ord.
***mjaðarskál** [mjæarskåal], huk., *mjødskål.*
mjadnarbein [mjadnabain], ik., *hofteben.*
mjákki [mjå"tši], hak., sé mjækki.
mjáur [mjåvòr] (højere og højeste grad: mjærri og mjæstur), to., *smal, slank, snæver;* med bevaret »v« i stednavnet »Mjávatangi«; i formen mjó(v) i en del sammensætn., som: mjóryggur (sé dette ord) og stednavnet »Mjó(v)anes« (navn på et af Østereens næs).
***mjelingur** [mjeelɪŋgòr], hak., benævnelse, hvormed Sigurd Fovnesbane betegnes SK. 29, l. 1 f. n., = on. mildingr (*konge*)?
***mjeskur** [mjæskòr], to., anvendt om mjød, m. mjöður, måske = *sød mjød* (FK. 123, 37), jf no. meisk (*blanding, øl, som endnu ikke er gæret*).
mjólk [mjö'lk], huk., *mælk.*
mjólka [mjö'lka] (að), udso., 1) (indv., med hf.) *malke,* m. kúnni, *malke koen;* 2) (uv.) *malke, give mælk,* kúgvin mjólkar.
mjólkarbið(i) [mjö'lkabī(ɪ)], ik., *mælkebøtte, mælkespand af træ,* jf. bíð(i); »dylla« og »skjóla« ere mindre spande, bøtter til mælk.
mjólkgreytur [mjölgræi'tòr], hak., *vælling af gryn, kogte i mælk.*
mjólksopi [mjö'lsoepɪ], hak., *en tår mælk* (egl. *mundfuld* el. *slurk mælk*).
mjóryggur [mjòurɪggòr], hak., *den del af ryggen på et slagtet kreatur, som ligger imellem* háryggur (*det øverste rygparti*) og harrógva el. hárógva, huk. (*de nederste ryghvirvler*).
mjúkur [mjùu'kòr], to., 1) *myg, blød* (om tørre ting; om

Digitized by Google

fugtige helst bleytur); 2) *ydmyg, indsmigrende, sledsk.*

mjædd [mjadd], huk., *smalhed.* Også mjádd.

mjækki [mjaᵊtši], hak., (egl. *smalhed*) *smal ting, noget langt og smalt,* i særdeleshed: a) *indsnævring imellem to bredere partier af et fjæld,* b) *smal (utydelig) sti, fjældvej oventil.* Flt. mjækkar. Også mjákki.

mjöðarskál [mjōarskåal], huk., *mjødskål* (= mjaðarskál).

mjöðskál [mjœskåal], huk., = mjöðarskál.

mjödn [mjödn], huk., *hofteskål, hofte.* Flt. mjadnir.

mjöður [mjøvör], hak., *mjød;* sjældnere mjöð, ik., FA. 242, 1.

mjöl [mjœl], ik., *mel.*

***mjöldrekkja** [mjöldræᵊtša], huk., *mjøddrikkelag* FK. 65. 42, for mjöðdrekkja el. mjöðdrykkja.

mjölgreytur [mjölgræiᵗtör], hak., sé det rettere mjólkgreytur.

mjölhít [mjœlhoiᵗt], huk., *melpose, skindpose til mel.* Jf. hít.

mjöll [mjödl], huk., egl. *let og fin sné* (el. *rim, rimfrost*), i denne betydn. nu forældet, men hyppigt brugt, især i poesi, for at betegne en blændende hvid farve, seglini hvít sum mjöll, *sejlene helt blændende hvide (så hvide som sné* el. *rim)* SK. 122, 25, nu især om søskummets hvide farve, víkín er sum m., *bugten er ganske (blændende) hvid på grund af brænding;* kan også betyde *søskum, havskum,* stýrir so Högni Júkason, at frá dreiv mjöllin hvíta, *således styrer Høgne Gjukes søn, at det hvide skum fyger* el. *bruser fra skibet* SK. 42, 66. En form mjöllur (hak.) findes, skønt sjælden, i betydn. *rim, rimfrost;* alm. derimod bjöllur (hak.) el. bjöll (huk.) i betydn. *dugg, perleglinsende dugg,* bjöllur stendur á grasinum, *duggen perler på græsset,* tað stóð bjöllin á hvörjum strá, *duggen glinsede på hvert eneste strå.*

mjölva [mjölva] (að), udso., *mele, bestrø med mel;* også mere alm. *bestrø.*

mjörki [mjöᵊrtši], hak., *tåge (sommertåge),* tør og let, dog ofte tæt og liggende i de nedre regioner, medens luften foroven kan være klar, sé pollamjörki (modsat skadda el. sködda, *tyk og fugtig, blæst medførende, fjældtåge*). Jf. skadda (sködda) og toka.

***móð**[1] [mœu], ik., = móður, hak.

***móð**[2] [mœu], ik., = møði; troyttur av miklum móði SK. 47, 119.

Digitized by Google

móðir [mɔuɪr], huk., *moder*. Flt. **meður**. I dagl. tale almindeligst **mamma**.

***móður** [mɔuór]. hak., 1) *hæftig sindsstemning, harme, vrede*, av miklum móði, *i stor vrede* SK. 81, 14; 2) *sorg, bedrøvelse*, við so tungum móði, *i så tung sorg* SK. 32, 181; 3) *mod*, ei man móðin tróta, *ej fattes mig mod* FA. 225, 23. Også *móð, ik.

móður [mɔuór], to., *mødig, træt, udmattet*.

móðurdóttir [mɔuó(r)dó'tɪr], huk., *moderdatter*.

móðurlið [mɔuórlī], huk., *moders side*.

móðurlív [mɔuórlɔiv], ik., *moders liv*.

móðurmál [mɔuórmɑal], ik., *modersmål*.

mogin [mɔeɟɪn], to., *muggen, bedækket med mug*.

mógvur [mægvór], hak., *fed jord, tørvejord*.

mók [mɔu'k], ik., *døsighed, slappelse, svækkelse*.

móka [mɔu'ka] (að), udso., *blive døsig, synke hen, slappes, svækkes, hensygne*, m. burtur, m. niður; også alm. **mókast** burtur, niður; (om meget løs uldtråd) mókast sundur, *adskilles, gå itu*.

mókendur [mɔu'tsændór], to., *blandet med fed jord* el. *tørvejord* (mógvur).

mól [mɔul], fort. ent. af **mala**.

mola [mɔela] (að), udso., *smuldre, knuse*. Jf. **moli** og **mylja**.

mold [mɑld], huk., *muld, muldjord, jord;* også (digt.) i flt. (moldir), i udtr.: undir moldum, *under mulde;* eingin treður dansin undir moldum, *ingen træder dansen under mulde* ɔ: *når han er lagt i jorden* el. *begravet* FA. 51, 10.

moldbökkur [mɑlbö'kór], hak., *jordklump*, spec. *muldtue med grønsvær på*. Flt. -bökkar.

moldgólv [mɑlgōlv], ik., *muldgulv, jordgulv, stampet muld- og lergulv*.

moli [mɔelɪ], hak., *lille stump, smule, krumme*. Flt. molar.

moltna [mɑ'ltna] (að), udso, *sagtne, stilles, stilne* (om uvejr).

mólu [mɔulǿ], fort. flt. af **mala**.

mon [mɔen], ik., *mankehår*, (*stift*) *hestehår* (= **fax**, ik.); — *manke, hestemanke* nu alm. kaldet **fax**, **framfax**.

mongd [mɑŋd], huk., *mængde*. Flt. mongdir.

móra [mɔura], huk., *dynd, mudder*.

morð [mɔer], ik., *mord, drab;* også *nedslagtning* el. (overført) *ødelæggelse*. Flt. morð.

morða [mɔera] (að), udso., *myrde, dræbe, nedslagte*.

móreyður (morreyður) [mårræiór], to., *mørkerødbrun, rødlig mørkebrun*.

morgin [mårdʒɪn], hak., nu kun i forbind.: í m., *i morgen*

Digitized by Google

(*næste dag*); egl. sideform til morgun: annan morgin vænta mín, *vent mig næste morgen* FK. 86, 12. Jf. morgun.

morgun [mårgon, -ȯn], hak., *morgen;* í m., *i morges*, til forskel fra: í morgin, *i morgen*. Flt. mornar [mådnar].

morgunmatarleysur [mårgȯmætalæi̯sȯr], to., *uden frokost, fastende.*

morgunmatur [mårgȯmætȯr], hak., *frokost.*

morgunsongur [mårgȯnsaŋgȯr], hak., *morgensang.*

morgunstund [mårgȯnstond], huk., *morgenstund.*

morguntíð [mårgȯntoi], huk., *morgenstund, morgen.*

morla [mårla] (að), udso., *knuse i små stykker, sønderknuse.*

mornar [mådnar], nf. flt. af morgun.

morni [mådnɪ], hf. ent. af morgun.

mortari [må'rtarɪ], hak., *morter.* Flt. mortarir.

mosavaxin [moesavaksɪn], to., *mosgroet.*

mosi [moesɪ], hak., *mos, mosvækst.*

mót [mɔu'ᶜt], ik., *mod.* Jf. *móður.

mót [mɔu'ᶜt], fho. med hf. (og bio.), = móti.

móti [mɔu'ᶜtɪ], fho. med hf. (og bio.), *mod, imod*, sé nærmere under ímót, ímóti; rógva m. tveimum, *ro lige så meget som* (*i forhold til*) *to* FA 336, 11 f.

mótistöða [mɔu'tɪstœ̄a, mɔu'tɪstœeva], huk., *modstand.*

mótitöka [mɔu'tɪtœeka], huk., *modtagelse.*

mott [må't] og **motta** [må'ta], huk., *mider i vindtørret kød* (skerpikjöt). Også motti, hak.

moy [måi], huk., sé moyggj.

moybarn [måibadn], ik., *møbarn, pigebarn* SK. 100, 91. I dagl. tale gentubarn.

moydómur [måidɔumȯr], hak., *mødom, jomfrudom.*

moyggj [måd'dž], huk., *mø, jomfru;* i poesi og i sammensætnn. ofte i formen moy. Flt. moyggjar.

moyggjaland [måd'džaland], ik., *møland, jomfruland* FK. 138, 84.

moyggjarnavn [måd'džanavn], ik., *mønavn, jomfrunavn.*

moyggja(r)salur [måd'džasælȯr], hak., *møsal, jomfrusal.*

moyggjasiður [måd'džasī(j)ȯr], hak., *jomfrusæd, jomfruskik.*

moykongur [måikåŋgȯr], hak., *ugift regerende dronning* FA. 94, 5.

moynnasalur [måidnasælȯr], hak., = moyggjasalur.

moyrka [må'rka] (að), udso., *gøre mør*, m. um nakað; også undert. brugt for moyrkast = moyrna.

moyrna [må'rna] (að), udso., *blive mør.*

moyrur [måirȯr], to., *mør.*

Digitized by Google

muddur [moddòr], hak., *lille kniv;* jf. telgjumuddur. Flt. muddar.

muður [mūòr], hak., sé munnur.

muffa [moffa], huk., *muffe* (om håndleddet), *muffedise.* Flt. muffur. Jf. kubbi.

muga, mugu [mūa, mūó], udso., sé mega.

múgva [mıgva], huk., *stor mængde mennesker, skare, hob;* også múgvi, hak. Nu alm. kun i forbind. mannamúgva.

múgvi [mıgvı], hak., = múgva.

múgvin [mıgvın], to., *velholden, velhavende, rig,* m. maður.

múli [mûulı], hak., 1) *afrundet snude på dyr;* 2) en múli 1 *lignende bjærgformation,* spec. *fremspringende og afrundet næs;* i adskillige stednavne, som: Eggjamúli, Funaingsmúli o. fl. Flt. múlar.

muna [mūna] (að), udso., *forårsage en øjensynlig forandring; gøre virkning, forslå.* Jf. munur.

muna [mūna] (að), udso., *gemme i hukommelsen, huske,* grátum ikki, frændi, munum heldur longri (*lad os huske des længere*) FA. 438, 20f.; nu helst i udtr.: m. e-m nakað aftur, *gengælde en noget.*

munna, munnu [mon(n)a, mon(n)ó] (nut. ent.: man(n), flt.: munnu, fort.: mundi, fort. tillægsf.: munnað), udso., 1) *monne, ville, komme til at,* i forbind. med navnef. til at udtrykke noget sandsynligt og fremtidigt, hann man ikki (fara at) koma, *han kommer næppe,* tað man hann sanna, *det vil han nok sande;* også a) om det blot fremtidige: mundi tað verða honum og öðrum til meina (= at meini), *vilde det blive ham og andre til skade* FA. 330, 2 f., og alm. b) om det blot sandsynlige, kan ofte ved oversættelse omskrives med *nok, vistnok, vel,* som: (teir) hugsa við sær, at hesi bæði tó ikki mundu vera so veik, (*de*) *tænkte ved dem selv, at disse to vistnok ikke vare så svage* FA. 329, 2 f., systirin grunaði væl á svarinum, Eirikur gav henni, at hann mundi hava dripið Símun (*at han nok havde dræbt Simon*) FA. 355, 12 f., hon (grindin) mundi kenna á sær, *den* (*grinden*) *følte* el. *mærkede nok* FA. 397, 29; — ofte blot omskrivende, som: hvat man hann gera? *hvad mon han bestiller?;* meðan eg man kvöða, *medens jeg kvæder* el. *synger* SK. 3, 1; 2) *være nær ved at, være lige ved at,* kun i fortid og i forbind. med fort. tillægsf., som: eg mundi dottið, *jeg var lige ved at falde, jeg var nær falden.*

munni [monnı], hak., 1) *munding, åbning;* sodnmunni, *åbning i den i korntørringshuset* (sodnhús) *påtværs anbragte væg af stene og græstørv til at lægge den ene ende*

Digitized by Google

af lægterne (sé sodnspölur) *på, i hvilken åbning den ild optændes, som skal tørre det på lægterne liggende korn* (den anden ende af lægterne hviler på udvæggen i den ene ende af huset); 2) *forreste* el. *fremstående del af noget*, líðarmunni, *udstående parti af en fjældside;* •munni• synes også at have haft den nutildags ikke brugelige betydn. *æg* (*spids*) *på økse* el. *hammer*, jf. FK. 112, 13. — liggja í munna, *begynde at spire op* (f. eks. om korn, kartofler). Flt. munnar.

munnleysur [monlæi˙sör], to., *manglende mund, uden mund.*

munnskvaldur [mo˙nskvaldör], ik., *skvalder* FA. 448, 8.

munnur [monnör], hak., *mund;* alm. også muður [müör]; hava á munni, *sige, omtale, fremkomme med;* hava nógv á munni, *tage munden fuld, prale;* hava fyri munni, *sige, komme til at sige*, Sjúrður hevði fyri munni á sær, *det slap ud over Sigurds læber* FA. 361, 28; (digt.) mæla fyri munni, *sige, udbryde*, Brynhild fyri munni mælir SK. 29, 155. Flt. munnar.

munur [münör], hak., 1) *virkning, forsla'g* (*tilstrækkelig mængde, tilstrækkelig hjælp*), góður (ringur) m.; gera mun, *gøre* (*en øjensynlig*) *virkning, frembringe en øjensynlig forøgelse el. formindskelse; gøre god nytte* FA. 412, 12 (jf. udso. muna); tað man vera kappin tann, ið öllum tykir mun (*som alle tillægge betydning fremfor andre*) SK. 120, 7; 2) *forandring* (*forandret udseende*), *forskel*, tað er störur m. at siggja, *der er stor forandring* (*forskel*) *at sé*, m. á (med hf.), *forskel på; forskel, som* a) *giver fortrin, forspring*, el. b) *sætter tilbage, nedværdiger*, tað tykir oss vera meiri mun FA. 240, 5; 3) *grad, del*, ein mun av eitrinum lívir hon tær tá, *den* (*graven*) *yder dig da beskyttelse imod en del af edderen* SK. 12, 103; alm. foran to.'s højere grad: ein mun størri, *en del* (*grad*) *større*, ein mun lægri, *en del* (*grad*) *lavere* SK. 54, 206; 4*) *herlig ting, kostbarhed*, også kollektivt (*kostbarheder*), tað (ɔ: húsið) er fult av heiluvág, ongum öðrum mun, *det* (*ɔ: huset*) *er fuldt af lægedom, ingen andre kostbarheder* SK. 115, 13 Flt. munir.

múra [müura] (að), udso., *mure, opmure, bygge mur.*

múrur [müurör], hak., *mur.* Flt. múrar.

mús [müu˙s], huk., *mus.* Flt. mýs

músareiður [müu˙saraiör], ik., *muserede, musehul.*

mussa [mossa] (að), udso., *kysse*, brugt som kæleord (for munsa).

mutla [motla] (að). udso., *mumle.*

Digitized by Google

mýggj [moďdž], ik., hyppigst i sammensætn. **mýggjabit** [moďdžabīt], ik., *myg.* Flt. mýggj, mýggjabit. Ordet træffes meget ofte forvansket til moyggjabit.

mykja [mītša], huk., *møg.*

mýkja [moi'tša] (kt), udso., 1) *gøre myg* el. *blød;* 2) *ydmyge, gøre fejelig.*

mylda [mılda] (að), udso., *jævne jorden* (med klárur, se dette ord), *når den er tilsået.* Jf. mold.

mylja [mılja] (muldi), udso., *knuse, smuldre.*

mylna [mılna], huk., *mølle.* Flt. mylnur. Nu hyppigt mylla [udt. mılla] for mylna. Jf. kvörn.

mylnuspæl [mılnóspæal], ik., (på vandmølle) *mølleværk, stokken med skovlerne* (*vingerne*), *som drives rundt ved vandet, og som sætter kværnen i gang.*

mynna [mınna] (nt), udso., *kysse,* mest i poesi, hon mynti hann við munni sín FA. 22, 14; jf. mussa; — mynnast, *kysses,* mynnast við ein, *kysse en,* mynnast við tín munn so fín FA. 22, 12. Jf. on. «minnast».

mýri [moirı], huk., *mose, sump, morads.* Flt. mýrir. Også mýra, huk.; flt. mýrur.

mýrifípa [moirıfoi'pa], huk., *kæruld* (plante). Flt. -fípur.

mýrisnípa [moirısnoi'pa], huk., *bekkasin, horsegøg.* Flt. -snípur.

myrkastova [mı'rkastoəva], huk., *arreststue, fængsel* FA. 81, 11.

myrkja [mı'rtša] (kt), udso., 1) *formørke, gøre mørk;* også *blive mørkt,* tað myrkir fyri æli, *det trækker op til en byge,* tað myrkti av í mjörka = tað køvdi av í mjörka, sé køva; *blive mørkt, blive nat* (= skíma), nú fer at m., *nu begynder det at blive mørkt;* 2) *skygge, stå i lyset,* m. fyri e-m, *stå i lyset for en.*

myrkna [mı'rkna, mı'rtna] (að), udso., *mørkne, få mørkere farve; mørkne, blive mørkt, blive nat.*

myrkur [mı'rkór], ik., *mørke.*

myrkur [mı'rkór], to., *mørk, manglende lys,* tað er «kavmyrkt» í mjörka, *luften er ganske opfyldt* (*formørket*) *af* el. *mættet med tåge; mørk, mørkfarvet;* også uegl. a) *mørk, af mørkt, tungsindigt udseende, tungsindig,* b) *mørk, nedslående.*

myrrhuknöttur [mırróknö'tór], hak., *myrrhakugle* FA. 387, 4.

mysa [mīsa], huk., *valle, tynd vædske, som adskiller sig fra osten* (ostur, ketilostur, kostur) *i mælk, når denne opvarmes el. koges.*

Digitized by Google

mysing [mīsiŋg], huk., *stærkeste strøm, særlig stærk strøm* (indtræffer ved ny- og fuldmåne).

mæki [mæatši], 1) hak., (*og digt.) *sværd*, Gunnar átti mækan tann SK. 35, 218; 2) *skarpt redskab*, helst i spøgende tale: hatta er ein m., ið tú hevur, *det er nok en udmærket, skarp kniv (lé, økse), du dér har.* Flt. mækar. Jf. brandur (betydn. 3 og 4).

mæla [mæala] (lt), udso., *mæle, tale, sige*, ikki m. eitt orð, *ikke sige et ord;* ofta mælir muður. og fylgir ikki eftir hugur, *ofte taler munden, uden at sindet (hjærtet) følger med* FA. 318, 30; m. til: (tá) mælti Tróndur til, *(da) sagde* el. *foreslog Trond* FA. 438, 7; (digt.) m. fyri munni, *sige, udbryde* SK. 29, 155; tungan mælir at inna SK. 22, 72 (»mælir at inna« omskrivende for »mælir«, jf. inna); so mæli eg um minna, *så slår jeg af på mine tilbud* SK. 123, 39. Ordet sjæld. brugt uden i poesi og enkelte talemåder og ordsprog.

mæti [mæati], ik., (*værdsættelse, værdi*) *anseelse*, standa í (nógvum) m., *nyde (stor) anseelse, være (højt) agtet* el. *skattet;* bæði við mekt og m., *både med magt og anseelse, med stor vægt (med stort eftertryk)* SK. 45, 101; hevði hon haft hennara m. SK. 65, 74.

mætur [mæatòr], to., 1) *af værdi* el. *anseelse, udmærket, fortræffelig, mægtig*, Guðrun drakk tá afturímót til tann dreingin mæta, *Gudrun drak da igen på sin side den udmærkede kæmpe til* SK. 29, 148; m. var sá edilingur, *mægtig (af mægtig æt) var den ædling* FK. 165, 4; 2) *god, flink, dygtig*, hyppigst med nægtelse: hann man ikki vera so m. — højere grad mætari, *bedre, dygtigere* (nu alm. med nægtelse el. spørgende), højeste grad mætastur, *bedst, flinkest, dygtigst.* Jf. frægur.

møða [mø̄a] (dd) udso., *trætte, anstrænge, gøre mødig* el. *træt; volde møje, besvære;* — møðast, *blive mødig, blive træt.*

møddur [möddòr], fort. tillægsf. af møða og to., *anstrængt, besværet; udmattet, træt.* Jf. móður.

møðgur [möggòr], huk. flt., *moder og datter;* også i formen mæðgur [maggòr].

møði [møəji], huk., 1) *mødighed, træthed;* 2) *møje, besvær.*

møðigur [møəjivòr], to., *mødig, træt;* mere alm. móður.

møðiliga [møəjilīa], bio., *mødigt, såre* SK. 34, 211.

møðsamur [mössæamòr], to., *trættende, anstrængende, brydsom.*

möguligur [møəvòlīòr], to., *mulig.*

Digitized by Google

møl [mœl], huk., (*lav, flad*) *strandbred, bedækket med rullesten* (malargrót). Flt. malir. mölir.

møna [mœna], huk., 1) *rygmarv* (= on. mæna); 2) *mønning, tagryg på et hus* (= on. mænir). Flt. mønur.

mønuhvólving [mœnòkvölvıŋg], huk., *taghvælving, den indvendige side af tagryggen* FA. 426, 12. Flt. -hvólvingar.

mønutráða [mœnòtrā̆a, -trā̆ava], huk., *langbjælke, som udgør mønningen på et hus.* Jf. tráða.

mörk [mö'rk], huk., 1) „*mark*“, *et halvt pund, 16 lod* (vægtenhed); som pengeenhed forlængst forældet: tólv merkur í reyðargulli vil eg geva tær, *tolv „marker“ i det røde guld vil jeg give dig* FK. 8, 55; 2) „*mark*“ som jordemål, *stykke jord, hvis størrelse og omfang varierer fra under 10,000 til over 20,000* □ *alen;* en mörk inddeles i 16 gyllin og en gyllin atter i 20 skinn. Flt. merkur.

***mörk** [mö'rk], huk., i forbind.: oyð mörk, *ødemark, ørken,* burtur í oyða m., *ud i ødemarken,* tú skalt læta mær salin í oyðum mörkum gera SK. 18, 28 (í oyðum mörkum = í oyðari mörk). Flt. markir. Jf. oyðimörk, oyðumörk.

mörknetti [mö'rknæ'tı], ik., *stor bolle af fiskefars, blandet med hakket lunge og luftrør* (*af får*) *samt talg;* også = slátumörur, sé dette ord.

mörur [mœrör], hak., 1) *fedt, som omgiver en af et* (*slagtet*) *kreaturs indvoldsdele,* hjartamörur, *fedt* el. *fedthinde omkring hjærtet,* nýrumörur, *nyrefedt, nyretalg* (*-tælle*); 2) *spiselige dele af et dyrs indvolde, ånderøret tilligemed hjærte, lever, lunge og milt sammenhængende;* 3) i enkelte sammensætnn. *pølse* (*med talg*), sé blóðmörur, slátumörur. Flt. mörir. Jf. no. «mor».

mösn [mösn], ik., *ståhej; snak, vrøvl.*

mösna [mösna] (að), udso., *gøre ståhej; snakke, vrøvle.* Jf. tvatla.

møta [mœta] (tt), udso. med hf., *møde, træffe,* m. e-m; også uegl. (og digt.), *træffe, ramme* hvörjum hon møtir av Sjúrðar monnum, *hvem den* (*o: jærnstangen*) *rammer af Sigurds mænd* SK. 126, 74; 2) *møde, hænde*(*s*), *vederfares;* 3) *møde, stå imod, hindre, stoppe;* 4) (uv.) *møde, give møde.* — Middelart møtast, *mødes, møde hinanden; støde* (*grænse*) *op til hinanden.*

møti [mœtı], ik., 1) *møde, sammentræf;* 2) *møde, sammenkomst;* 3) *stopper, hindring.* Flt. møtir. Jf. fundur.

Digitized by Google

möttul [mö'tòl], hak., *mantel, kappe, kåbe* FK. 65, l. 1 f. n.; sjæld. og nu spec. *kvindekåbe;* også i formen **mettil** [mæ'tıl]. Flt. **mötlar** (**metlar**).

N.

ná [nåa], udso., digt. for **náa**.

náa [nåa] (nær [og náar], **náddi, náað**), udso., 1) *nå, række hen til, komme hen til, få fat* el. *ram på,* n. e-m, eg **náddi** honum **ikki,** *jeg fik ikke fat* el. *ram på ham,* også n. at e-m el. **nökrum**; teir **náddu ikki** á **lendingina** = at **lendingini**), *de nåede ikke landingsstedet* FA. 437, 3; 2) *nå, opnå;* også (digt.) *kunne udrette, være i stand til,* eg **nái nú ikki** á **sinni,** *jeg er ikke i stand dertil nu* SK. 87, 9; — n. út: hvörki teirra **náddi út,** *ingen af dem kunde komme ud, ingen af dem slap ud* SK. 58, 249; 3) *få lov* el. *tilladelse til,* lat meg n. at gera það, at hjálpa tær, *lad mig få lov (komme til) at gøre det, at hjælpe dig;* også *have tilladelse (til);* 4) *have tid til, have stunder til,* eg **nái ikki** at **koma,** *jeg har ikke tid* el. *stunder til at komme;* 5) (digt.) *hænde, vederfares,* ei man það meg **ná,** *ej skal det vederfares mig* SK. 26, 119.

náð [nåa], huk., *fred, ro,* kun i enkelte udtr.: Guds n., *guds fred* (også flt.: Guds **náðir**); helst i flt. **náðir,** *ro, fred og ro,* lítið er gott við frið og **náðum,** *lidt er godt, når det nydes i fred og ro* FA. 318, 1, góðar eru fátækra (el. fátækar) **náðir,** *det er godt at have sin fattigdom i ro, godt er at nyde fred og ro, om man er fattig* FA. 318, 33.

náða [nāa] (að), udso., (om gud) *nåde, være nådig,* gud **náði** meg, *gud nåde mig* FA. 71, 19.

naddi [naddı], hak., *pig, spids, tak.* Flt. **naddar.**

náði [nåajı], huk., *nåde, barmhjærtighed; gunst.*

naga [nāa] (að), udso., *gnave,* = **gnaga.**

nagga [nagga] (að), udso., *gnide, gnubbe;* **naggast upp á ein,** *gnide sig opad en, komme en for nær.*

naglarrót [naglarɔu't], huk., *neglerod.* Jf. **naglsrót.**

nagli [nagli], hak., *nagle, trænagle, pind (til at fæste med).* Flt. **naglar.**

naglsrót [na'lsrɔu't], huk., = **naglarrót.**

naglur [naglòr], hak., *negl.* Som flt. bruges **negl** af **nögl** (se dette ord), medens **naglar** er flt. af **nagli,** *nagle.*

nakar [næakar], ubest. stedo., *nogen, en eller anden,* både

Digitized by Google

som navneo. og to.; *en del, en vis portion af noget*, nökur mjólk, nakað breyð. — Ik. nakað a) som navneo., *noget*, b) som bio., *noget, lidt, nogenlunde*, nakað illur (*noget vred*), nakað tigandi (*noget tavs*); það er nakað það sama, *det er så nogenlunde det samme, det er omtrent det samme.*

nakin [næatšın], to., *nøgen.*

nakkalangur [na'kalæŋgór], to., (*som har lang nakke*) *flov, skamfuld, „med lang næse“.*

nakki [na'tši], hak., *nakke* (baghovedet tilligemed den øverste del af halsen bagtil); detta aftur eftir nakka, *falde baglængs* (ofte blot: detta aftureftir). Flt. nakkar.

nál [nåal], huk., 1) *nål, synål;* 2) *opspirende sædekorn;* jf. udso. næla.

nálg [nålg], huk., *stærk lyst til* coïtus, fáa n. at e-m, e-i, *føle stærk kønslig tilnærmelse til en* FA. 296, 5.

nalvi [nalvı], hak., *navle.* Flt. nalvar.

nam [næam], fort. ent. af nema.

námd [nåmd], huk., *nærhed*, í námdini, *i nærheden.* Jf. nánd.

náminda, námunda [nåamında,-ónda], bio., *nær ved*, hvörki nær ella námunda. Også námindi(s), námundi(s).

námindur, námundur [nåamındor, óndór], to., *nær*, i *nærheden*, ofte i forbind. med nær forstærkende: hvörki nær ella n., (som bio.) náminda, námunda, námundi(s).

nánd [nånd], huk., *nærhed*, í nándini, *i nærheden.*

nápa [nåapa] (að), udso., *gribe, fange*, f. eks. i en usandhed; også *narre, komme bag på en*, n. ein.

nappa [na'pa] (að), udso., *nappe, rykke*, n. uld, *nappe uld.*

narr [narr], ik., 1) *nar, spot*, gera n. (at); opr. og bedre: spott, halda spott at e-m, halda ein fyri spott (*drive spot med, gøre nar ad en el. noget*); 2) *nar, gæk, dåre;* flt. narr.

narra [narra] (að), udso., *narre;* — middelart narrast, *spøge, drive spøg, gækkes;* mere opr.: halda sær at (á) gaman, halda gaman at e-m, skemta.

nart [na'rt], fort. ent. af nerta.

nasadjarvur [næasadžarvór], to., *dristig, påtrængende, uforskammet*, neyð ger (mann) nasadjarvan, *nød gør en dristig og påtrængende* FA. 446, 8.

nasagluggi [næasaglod'dži], hak., *næsebor.*

nasarryggur [næasarıggór], hak., *næseryg.*

naskur [naskór], to., *næsvis, påtrængende.*

Digitized by Google

natin [næatın], to., *som holder meget af at tilegne sig, hvad en andens er, nærig, gnieragtig.*

nátt [nâˑt], huk., *nat;* í n., *i nat (den sidst forløben nat* el. *denne nat);* á teirri n., sé á (B, b); á n. *(om natten)* FA. 151, 25, = um náttina. Flt. nætur.

náttarfriður [nâˑtafrī(j)ór], hak., *nattero.*

náttargali, náttargalur [nâˑtargæalı, -ór], hak., *nattergal* FA. 198, 7; náttargali i spøg undertiden om *hane.* Flt. náttargalar.

náttarrógv [nâˑtarægv], huk., *nattero,* = náttarfriður.

náttrómi [nâˑtrɔumı], hak., *fløde, som har dannet sig i løbet af en nat, en nat gammel fløde.*

náttserkur [nâˑtsæˑrkór], hak., *natsærk.*

nátturða(r)eldur [nâˑtúra(r)ældór], hak., *ild, hvorved aftensmaden tilberedes.*

nátturða(r)leysur [nâˑtúralæiˑsór], to., *som ikke har spist aftensmad, uden (at have fået) aftensmad.*

nátturða(r)tíð [nâˑtúratoi], huk., *tid til at spise til aften.*

nátturði [nâˑtúrı], hak., *aftensmåltid, aftensmad.* Flt. náttúrðar. Jf. dögurði og verður.

navari [næavarı], hak., *naver, bor.* Flt. navrar.

navn [navn], ik., *navn; benævnelse.* Flt. növn.

navni [navnı], hak., *navne (en, som har samme navn).* Flt. navnar. Om en kvinde: navna, huk., *navne;* flt. növnur, navnur.

nebbast [næbbast] (að), udso., *næbbes.*

neðri (negri) [nægrı], to. i højere grad, *nedre,* nu kun i forbind.: í neðra (negra), *forneden, nedenunder* FA. 394, 33; *i den nederste del af huset* (modsat: í erva). Nu ellers altid niðari. Jf. ervi (evri).

neggja [næd'dža] (að), udso., (om hest) *gnægge, vrinske.*

negla [nægla] (ld), udso., 1) *nagle, fastnagle, fæste med nagler; slå nagler i;* 2) n. ein við nökrum, *give en stikpiller* el. *skoser for noget.*

nei [nai], bio., *nej;* også som navneo.

neig [nai], fort. ent. af níga.

***neip, *neipa** [naiˑp, naiˑpa], huk., *støtte, pille,* berum borg av neipum FK. 7, 45.

neisa [naiˑsa], huk., *beskæmmelse, slem streg, slemt puds,* vinna e-m neisur, *beskæmme en, volde en (stor) fortræd* SK. 77, 38, nu alm. *spille en slemt på næsen, spille en puds.*

neisti [naiˑstı], hak., *gnist, ildfunke,* for gneisti. Flt. neistar.

Digitized by Google

nekta [nækta] (að), udso., *gøre nøgen, blotte, afklæde; aftage, afføre (af ens krop)*, *nektar hann av honum brynjuna, *han afører ham brynjen* FA. 173, 4 (digt.); nektaði hann úr öllum klæðum, *tog alle klæderne af ham* FA. 200, 31. Også nökta.

nema [neema] (nam, námu, numið), udso., 1) *tage ved, røre ved*, n. (við) nakað, ofte brugt med bibetydn. af *rapse*, hann skal altíð n.; 2) *nemme, tilegne sig (i kukommelsen), lære*. Jf. næmi.

nend [nænd], huk, = nánd; FA. 437, 25 (suderøsk form).

nenna [nænna] (nt), udso., i forbind.: n. sær, *nænne, kunne bekvemme sig til*.

nerta [næ'rta] (nart, nurtu, nortið, også: nerti, nert), udso., *røre (let), berøre*, n. við nakað, *røre ved noget*.

nes [neɛs], ik., *næs, landtunge, udhuk;* undertiden med bevaret •j• i böjningen, som i udtr.: millum nesja, *mellem næssene*. Flt. nes.

net [neɛt], ik., *net, garn*. Flt. net.

netja [neɛtša], huk., *fedthinde omkring dyrs indvolde*. Flt. netjur.

nev [neɛv], ik., *næse* (jf. kellingarnev), *næb*, spec. *fuglenæb*. Flt. nev. Også nebb (*fuglenæb*), ik. Jf. nebbast.

nevi [neɛvɪ], hak., 1) *næve, knyttet hånd;* 2) *nævefuld, håndfuld;* spec. *rulle skråtobak*. Flt. nevar.

nevna [nævna] (nd), udso., 1) *nævne, benævne, kalde;* 2) *nævne, omtale, berøre;* 3) *nævne, anføre, opregne;* 4) *udnævne, beskikke*. — nevnast, *nævnes, kaldes, hedde*.

nevnari [nævnarɪ], hak., *mand, som tilsiger sine bysbørn til pligtarbejde*, spec. *skydsskaffer*. Flt. nevnarir.

nevnd [nævnd, næmd], huk., 1) *udnævnelse;* 2) *komité, bestyrelse*. Flt. nevndir.

neya [næija] (að), udso., *neje, bøje sig*, for det opr. níga.

neyð [næi], huk., 1) *nød, stor trang;* 2) *trængsel, fare;* 3) *tvang*, f. eks. i neyðarverk, *tvangsarbejde, hvad man nødes el. tvinges til imod sin vilje;* jf. noyða; 4) *stor vanskelighed, stor møje*, hava n. av nökrum. — •fyri neyðum• el. •fyri neyðini• (adverbielt udtryk), *fornøden, fornødent, nødig*, tað er fyri neyðum, fyri neyðini, *det er fornødent, det trænges der meget til, det kommer højlig til pas;* hava hjálp fyri neyðum, *have hjælp fornøden* el. *nødig* FA. 425, 8. Ef. neyðar som første led i sammensætnn. ofte = *stakkels*, sé neyðardýr, neyðarmaður.

neyðardýr [næijardoir], ik., *stakkels menneske, stakkel*.

Digitized by Google

neyðarmaður [næijarmæavôr], hak., *stakkels mand.*
neyðarróp [næijarrɔuˑp], ik.. *nødråb.*
***neyðindarmál** [næijɪndarmåal], ik.. = neyðsynjarmál; hvat er um Jatvarði til n., *hvad har Jatvard for nødvendigt ærinde?* FA. 89, 5.
neyðsend [næiˑssænd, næiˑssɪnd], huk., *sending (færd, rejse) til hjælp for en, som er i nød*, i udtr.: fara í n., *drage efter hjælp (efter doktor, jordemoder, præst) for en, som er i nød*, og i sammensætnn. som: neyðsendarboð, *bud for en, som er i nød*, el. *højst nødvendigt bud*, neyðsendaróður, *roning efter hjælp for en, som er i nød* (neyðsyndarboð, -róður, jf. neyðsyn og neyðsyntur).
***neyðsinsverk** [næiˑssɪnsvæˑrk], ik., vistnok for níðingsverk: það syndar n., *den syndefulde, skammelige gerning* FK. 165, 6. En form neyðinsverk træffes i kvadene.
neyðsyn [næiˑssīn], huk., *nødvendighed*, ikke alm., sé neyðsynjarmál.
neyðsyntur [næiˑssɪˑntôr], to., (*højst*) *nødvendig;* ik. neyðsynt alm. som bio., (*højst*) *nødvendigt.*
neyðsynjarmál [næiˑssɪnjarmåal], ik., *nødvendig sag, nødvendigt ærinde*, það er unga Jatvarði til n., *det er den unge Jatvards nødvendige* el. *påtrængende vigtige ærinde* FA. 89, 7 f.
neyðugt [næijôt], bio., 1) *nødig*, i forbind.: hava n., *have nødig, have behov;* 2) *nødig, ugærne*, jf. treyður.
neyðugur [næijôvôr], to., *nødig, ufrivillig*, neyðugan tók hann blámannin, *han tog blåmanden imod hans vilje*, Olufas kvad i Antikvarisk Tidsskrift 1846—48, s. 291, v. 73.
neys [næiˑs], fort. ent. af njósa.
neyst [næiˑst, næst], ik., *nøst, bådehus, bådeskur* (ved søen). Flt. neyst.
neystadyr [næiˑstadīr, næsta-], huk. flt., *dør på et nøst.*
neyt [næiˑt], ik., *nød, høved;* flt. neyt, *kvæg, hornkvæg.*
neyt [næiˑt], fort. ent. af njóta.
neytakona [næiˑtakoona], huk., *kone, som malker køerne, malkekone, malkepige.*
neyvan [næivan] og **neyvt** [næiˑft], bio., *knapt, knebent, næppe.*
neyvur [næivôr], to., 1) *knap, kneben*, især om vind, som blæser skråt ind i båden forfra og er dårlig til sejlads, *skral*, n. vindur; stýra bátin neyvan, *styre båden nær til vinden* (ved bi de vinds sejlads); 2) *påholden, karrig, smålig og nøjeregnende.*
níða [noija] (dd), udso., n. á ein, *øve niddingsværk imod en, overfalde og dræbe en ubevæbnet* FA. 154, 17.

Digitized by Google

niðagrísur [nījagroi˙sør], hak., en slags *nisse, opdigtet væsen i skikkelse af en ganske lille, buttet dreng* (vælter sig foran fødderne på folk for at vildlede dem, når det er mørkt, og navnlig for at tvinge dem til at give den navn, som ved fødslen blev den forment; trænger han sig mellem benene på vandringsmanden, er denne fortabt), sé sagnet «Niðagrísur og Loddasar steinur» FA. 331, 28.

niðamyrkur [nījamı˙rkør], ik., *bælgmørke.*

niðan [nījan], bio., (*nedenfra*) *op, opad,* alm. om en skrå bevægelse opad el. op i højden til et bestemt sted, ikke som upp om en bevægelse lige op i vejret el. i overført betydn.; — n. eftir (med hf.), *opad;* n. fyri (med gf.), *nedenfor* («fyri n.» som bio., *nedenfor, nedentil*); n. frá (med hf.), *nedenfra;* n. við (med hf.), *op langsmed.* Jf. upp.

niðari [nījarı], to. i højere grad, *nedre, nederst af to.* Jf. neðri.

niðarlaga [nījalæa], bio., (*temmelig*) *langt nede, lavt nede.*

niðast [nījast], bio. i højeste grad, *nederst.*

niðastur [nījastør], to. i højeste grad, *nederst.*

níðingsverk [noijıŋsvæ˙rk], ik., *niddingsværk* SK. 35, 219.

níðingur [noijıŋgør], hak., *nidding.* Flt. níðingar.

***niðmaður** [nīmæavør], hak., måske lig níðingur; niðmanns hund SK. 119, 58. Tvivlsomt ord.

niðri [nırrı], bio., *nede;* n. undir, *nedenunder.*

níðskur [noi˙skør, nói˙skør], to., *nidsk, gerrig, gnieragtig.*

niður [nījør], bio., *ned,* både i egl. og overført betydn.; fara n., a) *gå ned, føres ned,* mere alm.: fara oman, b) *lægge sig, gå til sengs* (også: leggja seg el. leggjast niður undir); liggja n. fyri, sé liggja.

niðurlag [nījølæa], ik., *omkvæd,* egl. *slutning* (*på et vers*), sé niðurlöga. Jf stev og viðgangur.

niðurlagður [nījølagdør], fort. tillægsf. af leggja niður og to., *nedlagt; som er gået i glemmebogen,* i forbind. med «ikki», i udtr. som: slíkt varð ikki niðurlagt, *noget sådant gik ikke i glemmebogen, døde ikke hen* FA. 410, 5.

niðurlöga [nījølōa], huk., *ende, slutning,* i forbind.: upphaf og niðurlöga, *begyndelse og ende, alfa og omega,* það er upphaf og n. hjá honum, *det er hans alfa og omega, hans et og alt.*

niðurtrakkaður [nījøtra˙kavør], fort. tillægsf. af trakka niður og to., *nedtrådt.*

níga [noija] (neig, nigu, nigið), udso., 1) *bøje sig, segne, synke,* fyrr enn hin snari Sjúrður honum á herðar neig (*segnede ned på dens skuldre, ned på dens ryg*) SK. 35,

Digitized by Google

224; 2) *bukke, neje sig*, Mýlint at honum neig (*bukkede for ham*) FA. 212, 28.

níggju [noďdžó], talo., *ni.*

níggjundi [noďdžóndı, noďdžındı], talo., *niende.*

nípa [noĭpa], huk., sé nýpa.

nípin [nīpın], to., *slukøret, flov.*

nísa [noiᶜsa], huk., *marsvin* (delfin). Flt. nísur.

nísta [noʃsta, nôʃsta] (st), udso., *hvine, udstøde hvinende skrig.*

níta [noiᶜta] (neit, nitu, nitið), udso., *stikke, svie, smerte*, om en pludselig smertefornemmelse; illa neit at hjartanum, *det sved stærkt ind til hjærtet* SK. 4, 15, tað fast í hjartað neit SK. 56, 230.

nítjan [noiᶜtšan], talo., *nitten.*

níva [noiva] (vd), udso., *trykke (ned), knuge*, også *trække* el. *rykke en frem med besvær og derefter knuge* el. *trykke ham ned* (n. ein), nívir hon teg á songarstokk, *trækker hun dig frem og knuger dig ned på sengekanten* FK. 35, 24, (med hf.) nívdu Tormanni framm úr sessi, *rykkede Tormod med besvær frem af sædet* FK. 113, 32; — nu alm. *overvinde med stort besvær* el. *dræbe med stort besvær*, n. ein (e-m); også om fisk *trække (langsomt) på krogen.* I betydn. *duve* (om båd) bruges undertiden formen níva for níga, men i fort. altid •neig•; *duve* ellers alm. dýva, duffa.

njósa [njɔuᶜsa] (neys, nusu, nosið), udso., *nyse.*

njósn [njōsn], ik., (egl. *spejden*, sé njósna, njósnari) *nys, underretning*, fáa n. um nakað, *få nys om noget.*

njósna [njōsna] (að), udso., *spejde, skaffe sig nys* el. *underretning*, mere alm. njósnast, njósnast um nakað.

njósnarasveinur [njōsnarasvainór], hak., = njósnari; FK. 102, 78.

njósnari [njōsnarı], hak., *spejder, spion.* Flt. njósnarir.

njóta [njɔuᶜta] (neyt, nutu, notið), udso., *nyde (have nytte, gavn, glæde* el. *hjælp af)*, i kvadene undertiden med ef.: mín mant tú ikki n., *samliv med mig kommer du ikke til at nyde* SK. 25, 102, ellers alm. med gf.; — også *være genstand for*, n. ilt, *lide ondt* FA. 378, 11; njótast, *nydes, fås, lides*, i enkelte udtr.: ilt nýtst av bráðræsi (bræði), *hastværk er lastværk*, ilt nýtst av illum, *ondt volder ondt;* 2) *beholde, have i behold.* Jf. nýta.

noða [nūa], ik., *nøgle garn* el. *tråd, nøgle (bold).* Flt. noður.

nóg [nɔu], bio., sé nógv.

nógv [nægv], bio., 1) *nok, tilstrækkeligt*, nú er nógv, nógv er mikið (*det er nok*); foran to. alm. i formen nóg: nóg

Digitized by Google

stórur, *stor nok*, nóg ungur, *ung nok*, nóg mikið = nógv, *nok*; 2) *meget*; angående forholdet mellem nógv og mikið sé mikil.

nógvur [nægvòr], to., 1) (*som er*) *nok*, *tilstrækkelig*, nakað n., *som kan gå an*, *knapt tilstrækkelig*; 2) *megen*, n. matur, n. vindur; flt. nógvir, *mange* (jf. mangur).

nokki [nåᵛtši], hak., *nokke*, *krog i enden af håndtén* (snælda); — talemåde: koma upp í nokka, *komme i urede*, *blive til intet*; 2) (på spinderok) *pind*, *fast vandret akse*, *hvorom rokkehjulet drejer sig*, fast enten i væggen el. på en bænk med opstander (på hvilken sidste »nokki« er befæstet); mere alm. (i betydn. 2) ásur. Flt. nokkar.

nokta [nåkta] (að), udso., *nægte*, *sige nej*, *benægte*, også n. fyri (nakað el. nökrum) FA. 369, 5 f.; *nægte*, *give afslag*, jf. synja; — middelart noktast, *give afslag på frieri*, noktast e-m, *nægte at blive ens kone* SK. 17, 12. Også neikta (Sandø).

nómu [nɔumò], fort. flt. af nema.

nón [nɔun], ik., *tiden ved klokken tre om eftermiddagen*.

nónsstaður [nɔuˢnstæavòr], hak., *sted* el. *punkt*, *hvor solen står ved* nón (*kl. 3 eftermiddag*).

norð [noer], ik., = norður.

norðan [noeran], bio., *norden*, *nordfra*, *fra nordkanten*, helst om vind: vindurin er n., *vinden er nordlig*; »norðan« kan også bruges som navneo., *nordenvind*; ellers alm. norðan ífrá [noeranifråa] for norðan; — n. eftir (eftini), *i retningen fra nord til syd*, *nordfra*; n. fyri el. fyri n., a) som fho. med gf., *nordenfor*, *nordfor*, b) som bio., *nordenfor*.

norðanfjörðs [noeranfjöˢrs], bio., *nordenfjords*, *nordenfor Skopenfjord* (mellem Sandø og Strømø), som danner skelnemærket mellem den større nordlige og den mindre sydlige del af Færøerne.

norðanfyri [noeranfiri], fho. med gf. og bio., sé norðan.

norðanmaður [noeranmæavòr], hak., *mand nordfra*, *mand fra den nordlige del af Færøerne* FA. 380, 3.

norðanvert [noeranvæˢrt], bio., *på den nordlige side*, n. við (med gf.), *på den nordlige side af*.

norðari [noerari], to. og bio. i højere grad, *nordligere*, *nordligst af to*.

norðarlaga [noeralæa], bio., *nordligt*.

norðast [noerast], bio. i højeste grad, *nordligst*.

norðastur [noerastòr], to. i højeste grad, *nordligst*.

norður [noeròr], ik., *nord*, *den nordlige himmelegn*; í n., *mod nord*.

Digitized by Google

norður [noerór], bio., *nord, nord på, mod nord.*
norðurhav [noerórhæav], ik., *nordhav.*
norn [nádn], bio., i udtr.: eitt í n. og annað í sorn, *i modsatte retninger, til alle mulige sider* (om en flok, som splittes ad), også *adspredt og i uorden.*
norna [nádna], huk., 1*) *norne, skæbnegudinde* SK. 17, 18. 2) *underjordisk væsen, mindre end* vættur; sjæld. Flt. nornur.
nornaspor [nádnaspoer], ik., *hvid plet på negl* (siges at forkynde et menneskes skæbne).
nornagreytur [nádnagræi̯tór], hak., *„nornegrød" ɔ: det første måltid, som en kvinde nyder efter en barnefødsel.*
norskur [nárskór], to., *norsk.*
nos [noes], ik., 1) *nysen;* 2) *spruden, hæftig vrede (vredesudbrud),* tað var eitt n., hann gjørdi, *han sprudede af vrede;* 3) *en båds stød el. fald imod en bølge, ved hvilket vandet spruder fra båden el. ind i denne,* báturin gav eitt n. frá sær, báturin fekk eitt n.; også *spruden, som fremkommer ved f. eks. en grindehvals hastige bevægelse i vandskorpen,* tað var eitt n., hann gav frá sær.
nos(s) [noes el. nåss], ik., settu teir frúgv í lyfting upp við so mikið nos SK. 67, 93; •nos(s)• dunkelt, måske = isl. hnoss, *kostbarhed, prydelse;* jf. Corp. Carm. Fær. V, 262, v. 196.
nossligur [nås(s)lijór], to., *ren og pæn, hyggelig og lun.*
not [noet] og **nota** [noeta], huk., *nælde, brændenælde.* Flt. notir, notur.
nót [nɔuᶜt], huk., *våd, fiskevåd, stort garn* el. *net til fiskefangst.* Flt. nótir.
noyða [nåija] (dd), udso., *nøde, tvinge;* noyðast, *nødes.*
nú [nůu], bio., *nu, på dette tidspunkt, i dette tilfælde.*
nuða [nūa], ik., sé noða.
núgva [nıgva], huk., 1) *lille enligtstående fjæld, forbjærg, som hæver sig op fra et lavere liggende land,* Núgvunes; 2) *den indvendige side af stavnen på en båd.* Flt. núgvur.
nulva [nolva] (að), udso., *rulle, gnide, valke* (på bræt, valkebræt, el. mellem hænderne, n. hosur, *valke (rulle, gnide) strømper;* — spec. *vikle hø (udbredt til tørring) sammen i små knipper for at beskytte det imod regn* (= balla).
nulvingur [nolvıngór], hak., *lille knippe hø, sammensvøbt for at beskyttes imod regn* (= ballingur). Flt. nulvingar.
nummar [nommar], ik., *nummer.* Flt. nummðr, nummar.
nunna [nonna], huk., *nonne* FA. 253, 19. Flt. nunnur.
***nunnukloystur** [nonnóklåi̯stór], ik., *nonnekloster* FK. 165, 1.
nurtu [noᶜrtó], fort. flt. af nerta.
nústa [nesta] og **nústani** [nestanı], bio., *nu først, for et*

Digitized by Google

lille øjeblik siden (sammentrukket af **nú fyrsta** el. **fyrstani**).

nutu [nūtȯ], fort. flt. af **njóta**.

ný [noi], digt. = **nýggj** af **nýggjur**.

nýbræddur [noibraddȯr], to., *nylig tjæret*.

nýbygdur [noibɪgdȯr], to., *nylig bygget, nylig opført*.

nýðingur [noijɪŋgȯr], hak., *større hval af grindehvalslægten*, modsat **leiftur** (*hvalp, mindre hval af grindehvalslægten*). Flt. nýðingar.

nýflettur [noiˈflæˈtȯr], to., *nylig flået*.

nýfolaður [noiˈfoelavȯr], to., *nyfolet, nylig folet* (om føl).

nýføddur [noiˈfȫddȯr], to., *nyfødt*.

nýføðingur [noiˈfœjɪŋgȯr], hak., *nyfødt barn*.

nýggjár [nodˈdžåar], ik., *nyår*.

nýggjur [nodˈdžȯr], to., *ny* (*nylig gjort, som nylig er kommen, anden og forskellig, fornyet*).

nykarhali [nīkarhæalɪ], hak., *nøkkehale, hale på* **nykur**.

nykarröll [nīkartrȯdl], ik., = **nykur**; FA. 13, 9.

nýkomin [noiˈkoəmɪn], to., *nylig kommen*.

nykur [nīkȯr], hak., *nøk, væsen, som ifølge overtroen opholder sig i vandet* (tænkes helst i hesteskikkelse, men omskaber sig ofte til en ung mand; er ofte på landjorden snart i den ene, snart i den anden skikkelse), sé stykket «Nykur» FA. 334. Flt. nykir.

nýlendi [noilændɪ], ik., *nylig dyrket mark, mark, som har båret sæd* (*korn, kartofler*) *året i forvejen*.

nýlendisstykki [noilændɪstɪˈtšɪ, -stitšɪ], ik., *nylig dyrket stykke jord*, sé **nýlendi**.

nýliga [noilia], bio., *nys*, (*for*) *nylig*.

nýpa [noiˈpa], huk., *bjærgtop* el. *højdeparti, som rager op over en stejl bjærgside*, også *stejl bjærgside med opstående top, forbjærg, huk*, i en del stednavne, som: «Trælanýpan» på Vågø. Flt. nýpur.

nýra [noira], ik., *nyre*. Flt. nýru, nýrur.

nýrumörur [noirȯmœərȯr], hak., *nyrefedt, nyretælle*.

nýsmíðaður [noismoi(j)avȯr], to., *nylig smeddet* el. *forarbejdet*.

nýta [noiˈta] (ttˈ), udso., 1) *drage nytte af, benytte, bruge, anvende*; — n. á, *benytte sig af lejligheden, smedde, medens jærnet er varmt*; 2) *kunne bruge, kunne passe*, eg nýti ikki henda skógvin, *jeg kan ikke passe denne sko*; 3) *have brug for, behøve*, alm. med «ikki» (el. spørgende); **nýtast**, *behøves*.

nýtendraður [noiˈtændravȯr], to., *nylig tændt*.

nýtsla [noiˈsla, nȯiˈsla], huk., *brug*.

nyttuligur [nɪˈtȯlīȯr], to., *nyttig, dygtig, som gør virkning*.

Digitized by Google

nýtur [noiᶜtór], to., 1) *nyttig, tjenlig; god, træffende* SK. 37, 7; 2*) *rask, dygtig, kæk,* alm. i kvadene.
nývaknaður [noivaknavór], to., *nylig vågnet.*
nýveiddur [noivaiddór], to., *nylig fanget.*
næla [næala] (ld), udso., 1) *sy (stadseligt), stikke* (med nål); 2) (om frø) *spire, spire op.*
næmi [næamɪ], ik., *nemme, lærenemhed.*
næmingi, næmingur [næamɪńdžɪ, næamɪŋgór], hak., *discipel, lærling* (= lærisveinur). Flt. næmingar.
næmur [næamór], to., *lærenem, som hurtigt nemmer* el. *lærer.* Jf. tornæmur.
nær [næar] (højere og højeste grad: nærri og næst), bio., *nær, i nærheden, nær ved* (med hf.); hvössu eitur kirkjan tann, ið tín son hvílir nær (*i nærheden af hvilken din søn hviler*) FK. 151, 21; leggja sær nær, *strøbe af al magt, anspænde sig.* Jf. náminda og námindur samt nánd (námd).
nær [næar], bio. og bo., 1) *når, på hvilken tid;* 2) *når (så snart).*
nærka [naᶜrka] (að), udso., *nærme, bringe* el. *flytte nærmere;* nærkast (med hf.), *nærme sig.*
nærkomin [næarkoɛmɪn, naᶜrkoɛmɪn], to., (i uegl. betydn.) *kommen nær til et vist punkt,* n. at kálva, (om en ko) *nær ved at kælve,* (med hf.) n. deyðanum, *døden nær.*
nærmast [narmast], bio., sé det rigtigere næst.
nærri [narrɪ], to. og bio. i højere grad (af nær), *nærmere, nærmere ved* (med hf.).
nærskyldur [næarśɪldór, naᶜrśɪldór], to., *nærbeslægtet.*
nærstaddur [næarstaddór, naᶜrstaddór], to., *stedt i nærheden, som befinder sig i nærheden.*
næskur [naskór], to., sé naskur.
næst [nast], højeste grad af nær, *nærmest* (med hf.).
næstan [nastan], bio., *næsten* (=næstum). Jf. mest, mestur.
næstum [nastʊn], bio., = næstan; SK. 143, 66 *nærmest ved* (risin rør við langan favn, næstum Lokka aftu í rstavn).
næstur [nastór], to., højeste grad (af nær), *nærmest;* hf. næstum sé næstum.
nævur [næavór] (gf. nævur), huk., *næver, birkebark.*
nævurhúgva [næavórhɪgva], huk., *næverhue, hue af birkebark* SK. 69, 22.
nævurtaktur [næavórtaktór], to., *tækket med næver* el. *birkebark.*
nævurtekja [næavórteɛtša], huk., *nævertag, tag af birkebark med overlag af græstørv.*

Digitized by Google

nøgd [nögd], huk., *tilstrækkeligt* el. *rigeligt forråd, stor mængde, overflod.*

nögl [nögl], huk., *negl* (på finger, tå). Flt. negl (neglir). Jf. det almindeligere naglur.

nögla [nögla], huk., *tap, som sættes i hullet i bunden på en båd;* gera nögluna, fyrr enn man ger bátin, *begynde et arbejde forkért* el. *bagfra,* ikki eigir at smíða nögluna fyrr enn bátin, *man skal ikke gøre tappen, førend man har gjort båden* FA. 319, 7. Flt. nöglur.

nökta [nökta] (að), udso., *gøre nøgen, blotte, afføre (klæder* el. *klædningsstykke);* også uegl. *bringe i armod, ruinere, ødelægge,* n. ein við pening, *tage alle ens penge fra en.* Sé nekta.

nökulunda [nœkólonda], bio., *nogenlunde.*

nøra [nœra] (rd), udso., (*nære*) *forsyne rigelig med føde, opelske, formere* (kreaturer); n. seg el. n. at sær, *forsyne sig rigelig, tage vel til sig* (*af mad og drikke*).

nös [nœs], huk., 1) *næse,* også alm. flt. nasar = ent. (egl. om de to *næsebor;* jf. nasagluggi); 2) *fremstående klippeparti, forbjærg; fremstående landformation;* også *udstående knort i en bjærgside.* Flt. nasar.

nöt [nœt] og **nöta** [nœta], huk., *nød* (skalfrugt). Flt. nötir, nötur. En flt.-form nytur findes i et fra en leg stammende udtryk: nytur í hendi? *hvormange nødder har jeg i min hånd?*

nötra [nœtra] (að), udso., *skælve, ryste, bæve.*

növ [nœv], huk., *udstående forbjærg, udstående klippeparti.* Flt. növir.

O, Ó.

óargadýr [ɔuargadoir], ik., *skarns menneske;* også óvargadýr med tilnærmelse til vargur. Jf. on. úargr (*dristig, uforfærdet*).

óbeinasamur [ɔubainasæamór], to., *utjenstvillig.*

óbeinur [ɔubainór], to., *ulige, kroget, skæv, som går i skæv retning; uretlig, skæv, forkért.* — Ik. óbeint også brugt som bio., *ulige, urigtigt, forkért* FK. 136, 54.

óblíður [ɔubloiór], to., *ublid; ugæstfri.*

óboðin [ɔuboejin], to., *ubudt, uindbuden.*

óbygd [ɔubigd], huk., *ubeboet el. ubeboeligt sted.*

óbrigdiligur [ɔubrigdilíór], to., *uforanderlig* (=óbroytiligur)

óbýttur [ɔubœi'ttór], to., *ikke sønderbyttet, udelt;* hetta verður tikið strax av óbýttum, *dette* (*denne part*) *bliver straks udtaget før delingen* FA. 402, 7.

Digitized by Google

óðal [ɔual], ik., *odel, odelsjord (jord, hvortil ejeren har fuld besiddelsesret), stamgods, arvegods.*
óðalsbóndi [ɔualsbōndɪ], hak., *odelsbonde, ejer af odelsjord.*
ódámur [ɔudåamōr], hak., *uren farve,* spec. *uren grund i lærred* (helst pa grund af vanrøgt, dårlig behandling), — ódæmi, ik. Jf. dámur.
oddamaður [åddamæavōr], hak., *mand, som går i spidsen for en flok, anfører* FA. 380, 28; nu spec. *den ene af de to mænd, som ved drivning af får fra fjældet til folden* (sé fjallgonga) *gå forrest i rækken, en på hver side af de første får i flokken.*
oddi [åddɪ], hak., 1) *den forreste del af en flok,* spec. *de forreste får i en fåreflok, som bliver dreven til folden,* oddaseyður; jf. oddamaður; 2) *landodde.* Flt. oddar. Jf. oddur.
oddur [åddōr], hak., *od, spids;* knívsoddur. Flt. oddar.
óðinshani [ɔuɪnshæanɪ], hak., *kramsfugl, røddrossel, vindrossel.*
ódn [ōdn], huk., *hæftigt, frygteligt uvejr,* jf. ódnarveður; *voldsomt oprør i søen,* sjóvaróðn, ódn í sjónum. Flt. ódnir.
ódnarróp [ōdnarɔuˈp], ik., *voldsomt råb, forfærdeligt skrig.*
ódnartak [ōdnartæak], ik., *frygteligt, vældigt tag* el. *ryk.*
ódnarveður [ōdnarveavōr], ik., *voldsomt uvejr.* Jf. ódn.
ódoyptur [ɔudåiˈptōr, -dåɪˈptōr], to., *udøbt.*
ódrúgvur [ɔudrɪgvōr], to., *udrøj, som ikke forslår længe.*
ódugnaligur [ɔudūnalīōr, ɔudogna-], to., *upåpasselig, som ikke forstår at røgte om sig og sit eget.*
ódugnaður [ɔudunadoir], ik., *uduelig person.*
óður [ɔuōr], to., 1) *hæftig, rasende, ude af sig selv af vrede;* 2) *gal, afsindig.*
ódællur [ɔudadlōr], to., *umedgørlig, uartig.* Jf. dællur.
oerva [ōærva] (að), udso., sé overva.
ófegin [ɔuˈfeejɪn], to., *ikke glad, bedrøvet.*
ófeginsbrún [ɔuˈfeejɪnsbrūun], huk., i udtr.: meg skríður um ó., *mit højre øje (øjenbryn) klør, der venter mig noget sørgeligt* (modsat feginsbrún, *venstre øje — glædeligt*).
ófeigur [ɔuˈfai(j)ōr], to., *som ikke er bestemt til døden, ikke moden til at dø.*
offáir [åffåajɪr], to. i flt., *altfor få,* jf. ov.
offra [åf(f)ra] (að), udso., *ofre.*
offur [åffōr], ik., *offer.* Flt. offur.
offurbolli [åffōrbådlɪ], hak., *offerbolle.*
offúsur [åffūuˈsōr], to., *altfor lysten* el. *ivrig, altfor fremfusende.*

Digitized by Google

ófriður [ɔuˈfrī(j)ór], hak., *ufred, krig;* også *megen uro og støj.*
ofta [åfta] (højere og højeste grad: oftari, oftast), bio., *ofte.*
oftum [åftɔn], bio., = ofta.
ófýsi [ɔuˈfoiˈsɪ], huk., *ulyst.*
ófýsin [ɔuˈfoiˈsɪn], to., *som ikke har lyst, ulysten.*
ófýsi(s)ligur [ɔuˈfoiˈsɪ(s)līór], to., *som vækker ulyst, uindbydende, ubehagelig.*
óføddur [ɔuˈföddór], to., *ufødt;* skjótt el. gott er óføddum at bæsa, sé bæsa.
óføraveður [ɔuˈfœɔraveɔvór], ik., *ufremkommeligt vejr.*
óføri [ɔuˈfœɔrɪ], ik., 1) *uføre, slet føre (vejtilstand);* 2) *sted, hvor man næppe kan komme frem, ufremkommeligt sted;* 3) *meget slet vejr,* jf. óføraveður; 4) (uegl.) *uføre, vanskelig, meget indviklet stilling* el. *tilstand.*
óførur [ɔuˈfœɔrór], to., 1) *ufarbar, uvejsom, ufremkommelig;* óført veður, *vejr, som næppe er til at komme frem i;* 2) *uskikket, udygtig til tjeneste,* f. eks. om et ophovnet lem; også *tyk, ophovnet.*
og [oɔ], bo., *og.*
ógjörður [ɔudžörðór], to., *ugjort;* — það er ógjört í sjónum, *søen er oprørt og ikke til at befare.*
oglaður [ɔuglæavór], to., *sørgmodig, bedrøvet* FA. 26, 24.
ógn [ågn], huk., *ejendom, besiddelse,* spec. *jordejendom, ejendom i odelsjord* (óðal), ognarmörk, *en »mörk« i odelsjord* (modsat kongsmörk, *en »mörk« i kongsjörð*); talemåde: tykja(st) ogn í nökrum, *være lykkelig* el. *stolt ved at besidde noget,* móður tykir ogn í unga sínum, *moderen føler sig stolt af at besidde en sådan søn* FA. 297, 14; — ogn for eign. Flt. ognir.
ogna [ågna] (að), udso., *tilegne, tilkende, tildele;* summum ognaðist eitt lamb, *nogle fik tilkendt* el. *tildelt ei lam* FA, 420, 31—32; o. sær og ognast (nakað), *tilegne sig, sætte sig (komme) i besiddelse af.*
ógóðsligur [ɔugöðsli(j)ór], to., *uappetitlig; uhyggelig;* (om vejr) *barsk, rå.*
ógoymsla [ɔugåiˈmsla, -gåˈmsla], huk., *dårlig* el. *skødesløs forvaring, vanrøgt, uorden,* ó. ger so mangan tjóv, *uorden (dårlig forvaring) skaber så mangen tyv* FA. 319, 10.
ógreiddur [ɔugraiddór], to., *uredt.*
ógreiði [ɔugraiɪ], huk., *urede, forvikling, forvirring.* Jf. flækja.
ógreiður [ɔugraiór], to., *(som er) iurede; forviklet, vanskelig.*
ógreiniligur [ɔugrainɪlīór], to, *utydelig, uklar.*
ogum, ogun, ogur [oɛgon (-om), -ón, -ór], sideformer (på Sandø og Suderø) til okkum, gf. og hf. af vit.

Digitized by Google

ógvast [ægvast] (að), udso., *forfærdes*, eg ógvaðist, (upers.) mær ógvaðist við.
ógviliga, ógvuliga [ægvılīa, ægvó-], bio., *frygteligt, forskrækkeligt;* nu mest i forbind. med to. (i første grad): *overmåde, meget, i høj grad*, ó. stórur, ó. illur.
ogviligur, ógvuligur [ægvılīór, ægvó-], to., *frygtelig, forskrækkelig.*
ógvorðaður [ægvoəravór], to., *mundkåd, som bruger for stærke udtryk.*
óhampiligur [ɔuha'mpılīór], to., *uordenlig, lurvet, af lurvet udseende;* også *som udfører noget på en uordenlig måde.*
óhandaligur [ɔuhandalīór] og **óhandiligur** [ɔuhandılīór], to., *ubehændig, ikke håndnem.*
óhapp [ɔuha'p], ik., *uheld, vanheld.*
óhentur [ɔuhæ'ntór], to., *ubekvem*, jf. hentur.
óheppin [ɔuhæ'pın], to., *uheldig; ubehændig.* Jf. heppin.
óhjálpin [ɔujå'lpın], to., *som ikke kan hjælpe sig med det, der er ydet en; ikke tilfredsstillet.*
óhógv [ɔuhægv], ik., *mangel på mådehold, yderlighed*, hava ó., *være umådeholden, gå til yderlighed.*
óhyggja [ɔuhıd'dža], huk., *ubetænksomhed, uforsigtighed, uforstandighed.*
óhögligur [ɔuhöglijór], to., *ubekvem, besværlig, vanskelig at komme til*, f. eks. om arbejde; *lang og besværlig*, om vej.
ójavnur [ɔujavnór], to., *ujævn, uéns.*
ok [oək], ik., *åg.*
ók [ɔu'k], fort. ent. af aka.
ókendur [ɔu'tšændór], to., *ukendt, fremmed.*
okkara [å'kara], ejestedo., *vor.*
okkun [å'kon], *os*, gf. og hf. af vit.
***okkur** [å'kor], gf. af vit, sé okkun; på Sandø og Suderø ogur [oəgór] = ogum, ogun.
okkurt [å'kórt], ik. af onkur.
***okn** [åkn], huk., *svane*, eg så flúgva oknir sjey FK. 157, 88 (måske = on. álpt, jf. udtalen af aftna som akna); ordet findes bevaret i stednavnet «Oknadalur» (hvilket navn efter en tradition hidrører fra svaner), og fra ef. okna (egl. ákna), = on. «álptna», synes «n» at være trængt ind i de andre (ellers ikke brugelige) former. Flt. oknir.
okra [oəkra] (að), udso., *ågre.*
óku [ɔu'kó], fort. flt. af aka.
ókunnigur [ɔu'konnijór, ó'konnijor] og **ókunnugur** [ɔu'konnóvór, ó'k-], to., 1) *ubekendt (med noget*, við nakað);

Digitized by Google

2) *ubekendt, fremmed*, ókunnugt fólk, *fremmede;* jf. det sjældnere brugte fremmindur.

ókunnur [ɔuˈkonnɔr], to., *ubekendt (med noget); ubekendt, fremmed* FA. 94, 4; jf. det i dagl. tale almindeligere ókunnigur, ókunnugur.

ókyrra [ɔuˈtširra], huk., *uorlighed (i søen*, især inde ved land), ó. í sjónum, *oprørt sø.*

ól [ɔul], (næsten forældet) fort. ent. af ala.

ólag [ɔulæa], ik., *dårlig stand, ulave, uorden.*

ólíkindi [ɔuloiˈtšındi], ik., 1) *urimelighed*, helst i flt. ólíkindi(r), *urimeligheder, galskaber;* 2) (alm. i flt.) *dårlige omstændigheder til foretagelsen af noget*, spec. *slette vejrudsigter, slette vind- og strømforhold*, helst med hensyn til sørejse, fiskefangst. Jf. líkindi.

ólíkligur [ɔuloˈglijɔr, ɔulóˈg-], to., *utækkelig, uordenlig, upassende.*

ólíkur [ɔuloiˈkór], to., 1) *ulige, forskellig*, med hf.; 2) *urimelig, upassende, slet*, mest i forbind. líkt og ólíkt, *de forskelligste ting, løst og fast, passende og upassende.*

ólívssár [ɔulóˈfsåar], ik., *ulivssår, dødeligt sår.* digt.

óljóð [ɔuljɔu], ik., *ulyd, mislyd;* SK. 123, l. 1. f. n. om *ulempe, fortræd.*

olmussa [ålmos(s)a], huk., *almisse;* olmussu som første led i sammensætnn. = *arm, stakkels*, også stående som to.: tær olmussu konur, *de stakkels koner* FA. 415, 34 (= olmussukonurnar). Flt. olmussur.

olmussudýr [ålmosɔdoir], ik., egl. *tigger*, nu alm. *stakkel;* også som kæleord (udtrykkende medlidenhed og beklagelse): „*lille skind*".

olmussugenta [ålmosɔdžæˈnta], huk., *stakkels pige.*

ólu [ɔulɔ], (næsten forældet) fort. flt. af ala.

ólukka [ɔuloˈka]. huk., *ulykke.* Flt. ólukkur.

ólukkudýr [ɔuloˈkɔdoir], ik., *elendigt, stakkels menneske.*

ólukkuligur [ɔuloˈkólīɔr], to., *ulykkelig.*

ólukkuráð [ɔuloˈkóråa], ik., *ulykkebringende råd.*

ólæti(r), [ɔulæatı(r)], ik. flt., *slemme lader, dårlig adfærd.*

ólög [ɔulɔə], ik. flt., sé ólægi(r).

ólægi(r) [ɔulɔəjı(r)], ik. flt., (*de største bølger i en*) *række brændingsbølger, stærkest brænding, det tidspunkt, hvor der er mest uroligt ved landet* (modsat lög, lægi(r), ik. flt., = *roligt mellemrum imellem to rækker brændingsbølger*).

ólögligur [ɔulögliɔr], to., 1) *ulovlig;* 2) *upassende, uartig.*

Digitized by Google

ómakur [ɔumæakɔ́r], hak., *umage, ulejlighed, besvær;* også (sjældnere) ómak, ik.

ómáli [ɔumåalı], hak., *spædbarn.* Flt. ómálar.

oman [ɔeman], bio., (*ovenfra*) *ned, nedad,* hyppigt om en skrå, nedadgående bevægelse, fara, ganga o., *gå ned;* i mere spec. betydn.: kasta o., stoyta o., *kaste* (*støde*) *ned i søen fra et højtliggende sted* (kasta niður, *kaste ned*), detta o., (*lide døden ved at*) *falde ned i søen fra et stejlt sted* (detta niður, *falde ned*); »oman« findes også undertiden brugt som fho., *ned ad, ned igennem,* o. brekkuna, *ned ad bakken* FA. 407, 27 (= o. eftir brekkuni), o. Skatagjógv FA. 355, 1 f. — I sammensætn. med adskillige fho. (bio.): o. á, omaná, *ovenpå;* o. av, omanav, *oven af, af* el. *fra overfladen af noget,* blása froðuna o. av, *blæse skummet* (*oven*) *af, bort* FA. 327, 25; o. eftir, omaneftir, *nedad;* o. fyri, omanfyri (fyri o.), *ovenfor,* også *længere oppe;* o. ífrá [ɔemanıfråa], *ovenfra;* o. yvir, omanyvir, *ovenover.* Jf. niður.

omaná [ɔemanå], fho. (med gf. og hf.) og bio., *ovenpå.*

omanstoyttur [ɔemanståi'ttɔr], fort. tillægsf. af stoyta oman og to., *nedstødt, nedkastet* (*i søen fra et højtliggende, stejlt sted*).

ómegd [ɔumægd], huk., *kraftløshed, svækkelse, stansning i udviklingen på grund af dårlig forplejning.*

ómenni [ɔumænnı], ik., *ussel, svag, uduelig person, dårlig karl.* Flt. ómennir.

ómildur [ɔumıldɔ́r], to., *umild, hård, grum.*

óminni [ɔumınnı], ik., *glemsel.*

óminnisdrykkur [ɔumınnısdrı'kɔr], hak., *glemselsdrik.*

omma [åmma], huk., *bedstemoder.* Flt. ommur.

[„**ommaali**“ (FA. 432, 7-8), sé ummæli.]

ómóður [ɔumɔuɔ́r], to., *ikke træt, med friske kræfter.*

ón [ɔun], hf. flt. af ær.

ond [ånd], huk., *ånd, sjæl,* jf. sál. Flt. andir, *ånder.*

óndur [ɔ́ndɔr], to., *ond, ondskabsfuld;* ik. ó́nt også som bio. Jf. vondur.

ong [åŋg], huk., *eng,* eplisong, *mark, hvor der har været dyrket kartofler;* i sammensætn. som: »eingjagarður« og stednavnet »Oyrareingir«; við alls umspentum eingjum (*med enge til alle sider rundtomkring*) FA. 65, 3, fyri teim vønu eingjum SK. 29, 152. Flt. eingir.

onga [åŋga], gf. ent. huk. af eingin.

ongan [åŋgan], gf. ent. hak. af eingin.

ongastaðni [åŋgastæanı], bio., *ingensteds.*

Digitized by Google

ongasteds [åŋgastæs], bio., = ongastaðni.
ongin [åńdžın], ubest. stedo., *ingen*, sé eingin.
ongul [åŋgól], hak., *angel, fiskekrog;* vera (kroktur) o. í reyv, *ikke have fanget en eneste fisk* (også: vera krøktur). Flt. onglar.
onkabarn [å'ŋkabadn], ik., *udvalgt barn, særlig kært* el. *højest elsket barn.*
onkadóttir [å'ŋkadŏtır], huk., *særlig elsket datter, kæreste datter.*
onkarbarn [å'ŋka(r)badn], ik., sé onkabarn.
onkasonur [å'ŋkasoənòr], hak., *udvalgt søn, kæreste søn.*
onkavinur [å'ŋkavīnòr], hak., *fortroligste ven, særlig intim ven.*
onkur [å'ŋkòr] (flt. einirhvörjir), ubest. stedo., *nogen, en en eller anden,* onkun dagin, *en (eller anden) dag, en af de nærmeste dage;* sé einhvör.
onkursvegna [å'ŋkósvægna], bio., *på en eller anden måde.*
onkustaðni [å'ŋkóstæanı], bio., *etsteds, et eller andet sted.*
onnur [ånnòr], nf. ent. huk. og nf. og gf. flt. ik. af annar.
ont [å'nt], huk., *vildand.* Flt. entur. Jf. dunna, *and.*
ónæri(s)ligur [ɔunæarı(s)līòr], to., *som opfører sig upassende, fuld af unoder.*
opa [oəpa] (að), udso., *åbne* el. *opskære får, hvoraf skindet er flået.*
opin [oəpın], to., 1) *åben, ikke lukket;* 2) *åbentliggende, ubeskyttet, bar,* o. fyri vindi, sjógv, *åben for vinden, søen,* jf. ábarur; liggja o., *ligge på ryggen;* 3) *som ikke forstår at tie* el. *skjule, åbenmundet,* jf. bersögun.
opinekra [oəpınəakra], huk., *mark i det første år, hvor den bærer græs* (har først båret kartofler el. roer, dernæst det følgende år ofte korn for græssets skyld).
opna [åpna], huk., *hunsælhund,* modsat brimil. Flt. opnur.
opna [åpna] (að), udso., *åbne;* opnast, *åbnes, åbne sig;*— opna tóku tá Hornalond (*begyndte at åbne sig, vise sig for synet*) FK. 122, 22.
opnahjallur [åpnatšadlòr, åfna-|, hak., *tørrehus (til fisk) med endevægge af sten og med åbne sider.*
orð [oər], ik., 1) *ord* (taledel); *ord, udtryk;* 2) *ordsprog,* eitt gamalt o., jf. orðtak (orðatiltak), málsnildi; 3) *ord, løfte,* halda o., bróta sítt o.; 4) *ord, tale,* i flt. og spec. i udtr.: til orða, *til orde,* koma til orða við ein, *få en i tale;* orðum kønur, *som kan tale godt for sig;* 5) *omtale,* i enkelte udtryk: hava á orði, *omtale* (helst rosende), *rose, berømme* SK. 132, 10, i denne betydn. nu almindeligst hava við orði; hava á orði við ein um nakað,

Digitized by Google

tale med en om noget, omtale noget for en; 6) *omdømme, rygte,* hava gott (ringt) o. á sær, *have godt (dårligt) ord på sig.* Flt. orð.

orða [oəra] (að), udso., *bringe på tale, ytre,* o. nakað við ein.

orðabrask [oərabrask], ik., *ordbrask, bram.*

orðalag [oəralæa], ik., *måde at udtrykke sig på;* hava gott (ringt) o. til ein, *udtale sig godt (slet) om en.*

orðatiltak [oəratiˈltæak], ik., *talemåde, ordsprog, mundheld.*

orðførur [åˈrføərór], to., *snaksom.*

orðfúsur [(oərfúuˈsór) åˈr-], to., *som holder altfor meget af at tale.*

orðhagur [oərhæavór], to., *ordsnild, veltalende* FK. 113, 26, jf. orðkringur; nu alm. *som gør for meget af at tale og i urette tid.*

orðkringur [(oərkringór) åˈr-], to., *ordsnild, veltalende.*

orðtak [åˈrtæak], ik., *ordsprog, talemåde.*

óreinur [ɔurainór], to., 1) *urèn;* 2) *hårdnakket til noget ondt, forhœrdet;* — óreint í hann, *den slemme fyr!* el. *gid han få en ulykke.*

organ [årgan], ik., *orgel,* sjæld., sé urgan, urga. Flt. organ.

orka [åˈrka] (að), udso., *mœgte, formå, være i stand til.*

orlov [årloev], ik., *orlov, tilladelse, frihed* FA. 433, 1; ikke i dagl. tale.

ormahús [årmahúuˈs], ik., *slangehus, hus, fuldt af slanger* FA. 204, 17. digt.

ormapína [årmapoina], huk., *pine, forårsaget ved slangers bid* FA. 204, 23. digt.

ormur [årmór], hak., 1*) *slange* SK. 3, 1 (omkvædet); FA. 204, 15; 2) *orm,* jf. maðkur. Flt. ormar.

orna [åðna] (að), udso., *blive varm, varmes, opvarmes.*

ornur [årnór], hak., *arne, ildsted,* også spec. om *fordybningen til gløderne på ildstedet;* rettere skrevet árnur (árni). Flt. ornar. Jf. grúgva.

órógva [ɔurægva] (að), udso., *forurolige, påføre uro, forstyrre,* ó. ein; órógvast, *blive urolig.*

órógvur [ɔurægvór], to., *urolig,* voldi tað Guðrun Júkadóttir, at drekkjan var óró (= órógv), *at drikkelaget var uroligt* Sk. 46, 104; ellers alm. órógvin.

orsak [åˈrsæak], huk., = orsök.

orsök [åˈrsøek], huk., *årsag, grund,* nu mere alm. orsak. Flt. orsakir.

***ortur** [åˈrtór], forældet fort. tillægsf. af yrkja SK. 67, 94, sideform til yrktur.

órusta, orrusta [ɔurosta, årrosta], huk., 1*) *kamp, slag;*

Digitized by Google

2) *trætte, klammeri*, vekja órustu, *yppe klammeri;* nu sjæld. Flt. órustur, orrustur.

orv [årv], ik., *skaft på en lé*, liggjaorv. Flt. orv.

óryggiligur [ɔurɪd'džɪlɪǒr], to., (*meget*) *uordenlig.*

órræddur [ɔuraddǒr], to., *frygtløs, uforfærdet.*

órøkt [ɔurökt], huk., *vanrøgt, forsømmelse, mangel på røgt* el. *omsorg.* Jf. vanrøkt.

os(um) [oes(on)], *os*, gf. og hf. flt. af vær (vit); jf. okkun.

ósami [ɔu'sæamɪ], hak., = ósemja.

osara [oesara], ejestedo., *vor;* jf. okkara.

ósáttur [ɔu'sá'tǒr], to., *uforligt, uenig.*

ósekur [ɔu'seekǒr], to., *sagesløs, uskyldig*, jf. sakleysur.

ósemja [ɔu'sæmja], huk., *uenighed.*

ósi [ɔu'sɪ], hak., *elvmunding, åmunding.* Flt. ósar.

ósiður [ɔu'sī(j)ǒr], hak., *uskik.*

ósigur [ɔu'sī(j)ǒr], hak., *nederlag.* Jf. sigur.

ósjónligur [ɔu'šönlijǒr], to., 1) *usynlig;* 2) *hæslig at se, modbydelig.*

óskorin [ɔu'skoerɪn], to., *uskåren, uafskåren;* (om korn, kornager) *umejet, ikke mejet*, ó. akur Jf. skera aku.

óskotligur [ɔu'skåtlǒr], to, *høj og uproportioneret af vækst.*

óskoyti [ɔu'skåi'tɪ], huk., *dristighed og uforsigtighed, fremfusenhed.*

óskoytin [ɔu'skåi'tɪn], to., *dristig og uforsigtig, fremfusende.*

óslættur [ɔu'sla'tǒr], to., *ujævn, knudret.*

óspekt [ɔu'spækt], huk., *voldsomhed.* Jf. spekt.

ostflís [ås(t)floi's], huk., *osteskive, skive ost.*

óstillur [ɔu'stɪdlǒr], to., *urolig, som ikke kan være stille.*— Ik. óstilt også som bio., *uroligt*, mangt ungt hjarta sló óstilt FA. 405, 19 f.

óstiltur [ɔu'stɪ'ltǒr], to., *hæftig, opfarende.*

óstortligur [ɔu'stå'rtlijǒr], to., *ubehændig og fremfusende.*

ostur [åstǒr], hak., *ost.* Flt. ostar. Jf. ketilostur.

ota [ɔeta] (að), udso., *skyde lidt frem* el. *tilbage, skubbe, trænge*, o. ein út á sjógv FA. 336, 31; o. seg fram, *trænge sig frem.*

ótakk [ɔuta'k], huk., = ótökk.

ótal [ɔu'tæal], ik., *utal, utallig mængde.*

óterri [ɔu'tærrɪ], hak., *mangel på tørke, fugtigt, regnfuldt vejr.*

ótíð [ɔu'toi], huk., *utid, ubekvem, uheldig tid*, helst i forbind.: í ótíð, *i utide, til skade og fortræd;* i kvadene ofte blot ótíð = í ótíð: ótíð var hon væl vorin (vorðin), *i utide* el. *til stor fortræd var hun smuk* SK. 65, 75.

Digitized by Google

ótokki [ɔuˈtå˘tšı], hak., *fjendtlig stemning, uvilje, ugunst.*
ótol [ɔuˈtoəl], ik., *utålmodighed.* Jf. tol.
ótolandi [ɔuˈtoəlandı], to., *utålelig, ikke til at udholde.*
ótolin [ɔuˈtoəlın], to., *utålmodig.*
ótolnast [ɔuˈtålnast] (að), udso., *blive utålmodig.*
ótolni [ɔuˈtålnı], huk., *utålmodighed,* = ótol.
ótrivaligur [ɔuˈtrīvalīór], to., *slusket, sjusket.*
ótrivnaligur [ɔuˈtrıvnalīór], to., *vantreven, som ikke kan trives, i dårlig stand (ved dårligt huld).*
ótrivni [ɔuˈtrıvnı], hak., *utrivelighed.* Jf. vantrivni.
ótrúgvur [ɔuˈtrıgvór], to., *utro.*
ótrúligur [ɔutrüuˈlijór], to., *utrolig.*
ótrúskapur [ɔuˈtrüuskæapór], hak., *utroskab.*
ótryggur [ɔuˈtrıggór], to., *utro, usikker.*
***ótta** [ó˘ta], huk., *tidspunktet omkring kl. 3 om natten; sidste del af natten* el. *tidlig morgenstund* (i henhold til årstidernes skiften). Nu ikke brugl. i dagl. tale. Jf. ökt.
óttа [ó˘ta] (að), udso., *indjage frygt, ængste, forskrække,* ó. ein; mest i middelart óttast, *frygte, være bange (for),* óttast ein, nakað; vit óttast ei brattar bylgjur FA. 271, 20; også: óttast fyri (nökrum). Sudersø: ofta. oftast.
óttafullur [ó˘tafodlór], to., *frygtopfyldt, ængstelig, bange.*
ótti [ó˘tı], hak., *frygt, ængstelse;* mangur verður ótta lagað FA. 140, l. 1 f. n. rettes til: mongum verður ovtalað, sé ovtalaður. Sudersø: ofti.
ótystur [ɔuˈtıstór], to., *ikke tørstig,* drekka seg ótystan, *stille sin tørst.*
ótökk [ɔuˈtö˘k], huk., *utak, utaknemmelighed.*
ov [oə], bio., *altfor, altfor meget,* foran to., bio., og i sammensætn. med udso.; sammensmeltes i reglen med det ord, som det står foran, sé ovgamal, ovleingi, ovtaka o. fl. Jf. ovur-.
ovalaga [oəvalæa], bio., sé ovarlaga.
óvandaður [ɔuvandavór], to., *skødesløst (og slet) udført, meget simpel og tarvelig, sjusket.*
óvandaliga [ɔuvandalīa], bio., *uden omhu, sjusket.*
óvandaligur [ɔuvandalīór], to., 1) *som udfører sit arbejde slet og uden omhu;* 2) = óvandaður.
óvani [ɔuvæanı], hak., *uvane.*
óvanur [ɔuvæanór], to., *uvant.*
ovari [oəvarı], to. og bio. i højere grad, *øvre, øverst (af to).* Jf. evri, ervi.
ovarlaga [oəvalæa], bio., *(temmelig) højt oppe, højt beliggende,* liggja, standa o.

Digitized by Google

óvart [ɔuvaˈrt], bio., *uforvarende, uventet, pludselig,* koma ó. á ein, *komme uforvarende over en,* koma á ó., *indtræffe uventet, pludselig;* jf. óvarur.

óvarur [ɔuvæarɔr], to., *uvarsom, uforsigtig;* mere alm. óvarin.

ovast [oɐvast], bio. i højeste grad, *øverst.*

ovastur [oɐvastɔr], to. i højeste grad, *øverst.*

ovboðin [oɐboɐjɪn, åbboɐjɪn], to., 1) *som er over ens evne, altfor vanskelig* el. *besværlig,* öllum er ovboðið, *alle have noget, som de ikke kunne magte* el. *alle have en overmand* FA. 319, 13; 2) *altfor vovet, altfor dristig,* næppe uden i ik. ovboðið, i udtr. som: tað var ovboðið av honum at gera hatta, *det var altfor dristigt* el. *voveligt af ham at gøre det,* tað var ovboðið av teimum at fara.

ovbyrða [oɐbɪrja, åbb-] (að), udso., *bebyrde altfor meget.*

ovbyrðaður [oɐbɪrjavɔr, åbb-], to., *altfor meget bebyrdet.*

óveður [ɔuveɐvɔr], ik., *uvejr.*

overva [ōærva] (að), udso., *overanstrænge,* o. seg, *overanstrænge sig.*

ovgamal [oɐgæamal, åggæamal], to., *altfor gammel.*

óvígdur [ɔuvoˈgdɔr, -vōiɡdɔr], to., *uviet, uindviet.*

óvinskapur [ɔuvɪˈnskæapɔr], hak., *uvenskab.*

óvinur [ɔuvīnɔr], hak., *uven, fjende.*

óviska [ɔuvɪska], huk., sé óvitska.

óvist [ɔuvɪst], bio., *uvist.*

óvit [ɔuvīt], ik., *bevidstløs tilstand, afmagt, besvimelse,* falla (niður) í ó., *falde i afmagt, besvime,* liggja í óviti, *ligge bevidstløs, ligge besvimet;* — vistnok sjældnere i betydn. *uforstand, dumhed,* der alm. hedder óvitska.

óviti [ɔuvīti], hak., 1) *tosse, dumrian,* jf. býtlingur; 2) *barn som endnu ikke er nået til fuld forstand el. til skels år og alder, (lille, ukonfirmeret) dreng.* Flt. óvitar.

óvitigur, óvitugur [ɔuvītijɔr, ɔuvītɔvɔr], to., *uforstandig.*

óvitska [ɔuvɪska], huk., *uvidenhed, uforstand, dumhed.*

óvitskutur [ɔuvɪskɔtɔr], to., *uforstandig, tåbelig,* jf. býttur.

ovlangur [oɐlæŋgɔr, ållæŋgɔr], to., *altfor lang.*

ovleingi [oɐlaɲdʒi, ållaɲdʒi], bio., *altfor længe.*

ovlítil [oɐloiˈtil, ålloiˈtil], to., *altfor lille;* ik. ovlítið også som bio., *for lidt.*

ovmikil [oɐmītšil, åmmītšil], to., *altfor megen;* ik. ovmikið også som bio., *for meget.*

ovnógvur [oɐnægvɔr, ånnægvɔr], to., *altfor megen;* ik. ovnógv også som bio., *for meget.*

Digitized by Google

ovnur [åvnɔr], hak., *ovn.* Flt. ovnar.
ovnær [oənæar, ånnæar], bio., *altfor nær,*
ovseinur [oəsainɔr, åssainɔr], to., *altfor sén.*
ovskjótur [oəšɔuˈtɔr, åsˈšɔuˈtɔr], to., *altfor hurtig;* ik. ovskjótt også som bio., *altfor hurtigt* el. *snart.*
ovsmáur [oəsmåavɔr, åssmåavɔr], to., i ent. kun i ik. ovsmátt, *altfor smått* (helst med kollektiv betydn.), ellers ovlítil; flt. ovsmáir, *altfor små.*
ovsnart [oəsnaˈrt, åssnaˈrt], bio., *altfor snart, altfor hurtigt.*
ovstórur [oəstɔurɔr, åsstɔurɔr], to., *altfor stor.*
ovtaka [oətæaka, åˈtæaka], udso., o. seg, *tage skade ved at løfte (tage) på noget altfor tungt.*
ovtala [oətæala, åˈtæala], udso., *tale* el. *sige for meget,* i udtr.: o. seg *(komme til at sige for meget)* og: e-m verður ovtalað, *en kommer til at sige for meget* el. *forsnakker sig.*
ovtjúkkur [oətšoˈkɔr, åˈtšoˈkɔr], to., *altfor tyk.*
ovungur [ōoŋgɔr], to., *altfor ung.*
ovurblár [oəvɔrblåavɔr], to., *overmåde blå, som har meget stærk blå farve.*
ovurgóður [oəvɔrgɔuɔr], to., *i høj grad god, særdeles god.*
ovurreyður [oəvɔræi(j)ɔr], to., *overmåde rød, som har meget stærk rød farve.*
ovursintur [oəvɔrsˈntɔr], to., *af frygtelig hæftigt sindelag, frygtelig hæftig* el. *lidenskabelig, rasende.*
ovurveður [oəvɔrveəvɔr], ik., *rasende hæftigt uvejr.*
ovvekraður [oəveəkravɔr], to., *overvågen, som har vaget for længe,* også *som (på grund af for lang vågen) ikke kan sove,* vera o., *være udmattet ved altfor lang vågen* FA. 382, 25, også: *ikke kunne falde i søvn.* Jf. liggja í andvøkri.
oxabásur [åksabåasɔr], hak., *oksebås.*
oxakálvur [åksakålvɔr], hak., *oksekalv.*
oxalær [åksalæar], ik., *okselår.*
oxasíða [åksasoi(j)a], huk., *okseside.*
oxasteik [åksastaiˈk], huk., *oksesteg.*
oxaverði [åksaveərɪ], ik., *(en okses værdi) så meget som der indeholdes i en okse, en okses kødmasse.* Også oxavirði, ik.
oxi [åksɪ], hak., *okse.* Flt. oxar.
oy [åi], huk., = oyggj; digt. og i sammensætnn

Digitized by Google

oyarskeggi, oyggjar- [åija(r)šæď'dži, åď'dža(r)-], hak., *øboer* FA. 417, 29, næppe i dagl. tale. Flt. -skeggjar.

oyða [åija], huk., 1) *øde strækning, øde plads,* spec. *strækning (sted) i et fuglebjærg, fra hvilken fuglene ere blevne bortryddede el. bortjagne,* også *strækning udenfor* mið *(fiskebanke), hvor man ved fiskeri ikke har fýti (mærke på landjorden) at rette sig efter;* 2) *øden, forødelse, ødelæggelse.* Flt. (i betydn. 1) oyður.

oyða [åija] (dd), udso., 1) *gøre øde, rydde, lægge øde;* 2) *ødelægge, ruinere;* 3) *øde, forøde, forbruge,* o. burtur, o. upp.

oyði [åiji], ik., *øde, øde tilstand,* leggja í o., *lægge øde, ødelægge.*

oyðileggja [åijilæď'dža], udso., *ødelægge* FA. 435, 29; bedre oyða, leggja í oyði.

oyðin [åijin], to., *øde, ubeboet, bar.*

oyðimörk [åijimö'rk], huk., *ødemark, ørken* SK. 18, 29.

oyðiskógvur [åijiskægvór], hak., *øde skov, ubeboet skovstrækning* SK. 89, 37.

oyðu- [åijó-], sé **oyði-**

oyður [åijór], to., = oyðin, i forbindd.: (burtur) í oyða mörk (mark), *ud i ødemarken, i ørken,* í oyðari mörk (mark), *i ødemarken (ørken);* í oyðum mörkum (= í oyðari mörk) SK. 18, 28.

oygdur [ågdór], to., *hvis øjne ere beskafne på en vis måde,* f. eks. bláoygdur, *blåøjet,* blíðoygdur, *med blide øjne,* stóroygdur, *som har store øjne;* — væl o., *som sér frit og lige ud af sine øjne,* illa o., *som altid skæver til siden.*

oyggj [åď'dž], huk., *ø (vandomgivet land).* Flt. oyggjar.

oyra [åira], ik., 1) *øre, høreredskab på mennesker og dyr;* 2) *øre på kar el. krukke, hank;* 3) *snip, hjørne på et fiskevåd* (nót), modsat kálvi. Flt. oyru, oyrur.

oyri [åiri], hak., 1*) *øre,* gammel og forlængst forældet vægt- og pengeenhed (jf. on. »eyrir«, *øre, unse,* 1/8 mark); også som huk. el. ik.: haglið stóð hvört oyri (hvor »hvört« henføres til »hagl«), *hvert haglkorn vejede en øre* FK. 50, 36; 2) mere udstrakt = *fæ, gods,* dog kun brugt i sammensætn. leysoyri, ik., *løsøre* (= leysafæ). Flt. (i betydn. 1) oyrar, oyrir (oyri).

oyri [åiri], huk., egl. *sandet strækning,* alm. *slette langsmed stranden* el. *lav, sandet landtunge;* i en del stednavne, som: Oyrareingir, (bygdenavne) á Oyri, Tvöroyri. Flt. oyrir. Også oyra, huk. Jf. eyrur.

Digitized by Google

oysa [åi'sa] (st), udso., 1) *øse, øse op* el. *ud*, o. vatn; 2) *tømme ved øsning*, o. bátin; 3) (om heste) *slå bagud*; 4) *øse ud, udstrø*, o. út pengar (peningar, pening).

P.

pá [påa], fho. (med gf.), *på*, for uppá = á (á 1, A), pá mín sann FA. 304, 3. hann tryr (*tror*) so væl pá Krist FK. 154, 48; digt.; sé á og uppá.

paða [pēa](að), udso., *pille, ved løsningen af et slagtet fårs skind* (sé tumma) *løsrive stykker af hinden indenfor med vedhængende kød og lade dem hænge fast i skindet*. Jf. piða.

padda [padda], huk., *padde, tudse* FA. 204, 15. Flt. paddur.

pallur [padlòr], hak., 1) (egl. *bænk*) *sæde*, setast á pall, *sætte sig ned for at hvile sig*, setist ikki á pall Corp. Carm. Fær. XV, 94, v. 79, horvin var brúður av pöllum, *bruden var forsvunden fra sædet* FA. 59, 7; også i spec. betydn. for stabbi (sé d. o.) om *stub til at sidde på* el. *ryghvirvel af* royður (*rørhval*). *benyttet som sæde;* 2) *af naturen dannet sæde* el. *afsats*, spec. *flad afsats i en bjærgside; fremspringende bjærgafsats, hvor fugle sidde*. Flt. pallar.

panna [panna], huk., 1) *pande, stegepande;* 2) *pande på mennesker og dyr*, for det ældre og bedre enni, ik., som endnu bruges. Flt. pannur.

pant [pa'nt], ik., og **pantur** [pantór], hak., *pant*, nyere ord for det bedre veður, ik. (sé dette ord); *genstand, som sættes* el. *tages i pant, pantegods*, eg taki ongan pant í dag FA. 233, 9. Flt. pant, pantar.

pápi [påapı], hak., *fader;* mere alm. i dagl. tale end faðir. Flt. pápar.

pappír [pa'poir], ik, *papir;* også *stykke papir*. Flt. pappír.

par [pæar], ik., *par* (to sammenhørende stykker); spec. *strømpepar*, mest alm. i flt. pör om de (én alens) *hoser* (*strømper*), som i den kongelige monopolhandels tid strikkedes og indleveredes som handelsvare, trettan vóru pörini Corp. Carm. Fær. XV, 275, v. 13; foran navneo. bruges flt. af ein, sé ein; hjún = *ægtepar*. Flt. pör.

para [pæara] (að), udso., *parre, ordne parvis*, p. seg, *opstille sig parvis*, også *parre sig* (om dyr).

paranoða [pæaranūa], ik., (*stort*) *nøgle garn* (til at strikke •eini pör• af, sé par).

partur [pa'rtór], hak., 1) *part, del, lod*, jf. lutur; fyri mín part, *for min del, for mit vedkommende, hvad mig angår;* 2) *part, stykke; afdeling, flok*. Flt. partar.

G. A. Hageman

páskamorgun [påskamårgȯn], hak., *påskemorgen, første påskedags morgen.*
páskir [påstšır], huk. flt., *påske.*
páskavetur [påskaveetȯr], hak., *vinter ved påsketid*, i talemåden: jólasummar verður páskavetur, sé jólasummar.
páskavika [påskavīka], huk., *påskeuge.*
passa [passa] (að), udso., 1) *passe, passe sig, sømme sig*, p. seg. bedre sáma, seema (seg); 2) *passe, være passende* el. *tilpas* (uv. og med hf.), bedre hóska, falla; *passe sammen*, p. saman, sé hóska; 3) *passe, kunne passe* el. *bruge*, bedre nýta; 4) *afpasse, indrette passende*, bedre máta; 5) *passe, passe på, vogte;* p. uppá: tak tú hetta rúnarkelvið og passa væl uppá (*pas vel derpå*) SK. 40, 33; bedre ansa (ansa eftir), akta (eftir), sita hjá, gáa (eftir, um); forældede ord i denne betydn. ere goyma, gæta; — *passe, pleje, have omsorg for*, bedre rekta, fjálga (um).
passaligur [passalīȯr], to., *passende, til pas;* jf. lagligur.
passuligur [passȯlīȯr], to., = passaligur.
patriarkur [patria'rkȯr], hak., *patriark.* Flt. patriarkar.
pátrúni [påatrúunı], hak., *tro, hvad man tror på*, illur er tín p. FA. 164, 16; nu vistnok kun lig det almindeligere pátrúgv, *overtroiske forestillinger.* Jf. on. átrúnaðr.
pávi [påavı], hak., *pave.* Flt. pávar.
peika [pai'ka] (að), udso., *pege.*
pengar [pæŋgar], hak., flt., *penge*, sammentrækn. af peningar, sé peningur.
peningaleysur [peenıŋgalæi'sȯr], to., *som mangler penge, uden penge.*
peningaløn [peenıŋgaløen], huk, *pengeløn.*
peningur [peenıŋgȯr], hak., 1) *penning, ganske lille pengestykke*, i dagl. tale nu kun bevaret i ganske enkelte forbindd., som: ikki røra el. gera penings verk, *ikke bestille det allerringeste* (*ikke for en skillings værdi*); 2) *penge* (= flt. peningar, pengar), nökta ein við pening, sé nökta. Flt. peningar, hyppigt sammentrukket til «pengar».
penta [pæ'nta], huk., 1) (*løselig*) *sammenhæftning;* 2) *stykke tråd, hvormed en løselig sammenhæftning foretages.* Flt. pentur.
penta [pæ'nta] (að), udso., 1) *hæfte løselig* (*med tråd*); 2) *digte, lyve.*
perla [pærla], huk., *perle.* Flt. perlur.
perluband [pærlȯband], ik., *perlebånd.*

Digitized by Google

perma [pærma], huk., *bogbind.* Flt. permur.

pesja [peesja], huk., *stort stykke sammenhængende uld;* i kvadene også *uldent dækken:* breiðir á við miklari væli pesjur teirra beggja Corp. Carm. Fær. X, 200, v. 178.

petta [pæˑta] (að), udso., *brække* el. *skære i små stykker*, p. sundur.

petti [pæˑtɪ], ik., *lille stykke.* Flt. pettir.

piða [pīja] (að), udso., *pille kød af ben*, p. bein, *pille ben.* Jf. paða.

píl [poil], huk., = **pílur**. Flt. pílir. Også **píla**, huk.

pílari [poilarɪ], hak., (*fritstående*) *pille, søjle i en bygning* FA. 62, 15; *hjørnestolpe*, alm. kaldet **hornstavur**. Flt. pílarir.

pílgrímur [poˑlgroimȯr] og **pílagrímur** [pīlagroimȯr], hak., *pilegrim.* Flt. -ar.

pilka [pɪˑlka] (að), udso., *pille, plukke, pille ud* el. *fra hinanden*, p. burtur úr, p. sundur.

pillar(i) [pɪllar(ɪ)], hak., = **pílari**; FA. 143, 29. Flt. pillarir.

piltur [pɪˑltȯr], hak., *pilt*, (*lille*) *dreng.* Flt. piltar.

pílur [poilȯr], hak., *pil* (skudvåben). Flt. pílar. Også **píl**, **píla**, huk.; flt. pílir, pílur.

pína [poina], huk., *pine.* Flt. pínur. Jf. **pínsl(a)**.

pína [poina] (nd), udso., *pine, plage.*

pínkulítil [pɪˑŋkȯloiˑtɪl], to., *ganske lille, lille bitte.*

pínsl [poiˑnsl] og **pínsla** [poiˑnsla], huk., *pinsel, pine.* Flt. pínslir, pínslur.

pípa [poiˑpa], huk., *pibe, rør*, spec. a) = **látupípa**, *blæserør, fløjte*, b) *tobakspibe.* Flt. pípur.

pipar [pīpar], ik., *peber.*

piparargur [pīparargȯr], to., *i højeste grad arrig, rystende af arrigskab.*

pipra [pīpra] (að), udso., *bæve, ryste, skælve.*

pípuleggur [poiˑpȯlæggȯr], hak., *rør på en pibe* (*kridtpibe*).

pípustokkur [poiˑpȯståˑkȯr], hak., *pibefoderal.*

pisa [pīsa], huk., *søfugls unge.* Flt. pisur.

pjak [pjæak], ik., 1) *puslen, puslen uden synderlig fremgang;* 2) *sendrægtighed;* 3) *en, som pusler meget og får lidet udrettet; langsomt og sendrægtigt menneske.* Flt. (i betydn. 3) pjak. Også i formen **pják**.

pjaka [pjæaka] (að), udso, 1) *pusle uden synderligt resultat*, titt við hondum pjakar, *pusler travlt med hænderne* FA. 286, 8; også **pjakast**, pjakast við okkurt; 2) *være langsom og sendrægtig i sin gærning.* Også i formen **pjákast**.

Digitized by Google

pjakutur [pjæakòtòr], to., *langsom (med hensyn til udførelsen af noget), sendrægtig.*
pjökin [pjøetšın], to., *omhyggelig for at samle småting, påpasselig.*
plaga [plæa] (að), udso., *pleje, have for skik, være vant til.*
plága [plåava], huk., *plage.*
plagg [plagg], ik., *klædningsstykke.* Flt. plöggg.
planki [pla'ntši], hak., *planke,* nyere ord; jf. borð, *bræt, tynd planke.* Flt. plankar.
pláss [plåss], ik., *plads, sted.* Flt. pláss.
plástur [plåstòr], ik., *plaster.* Flt. plástur.
pleirur [plairòr], hak., *stor og klodset fod.* Flt. pleirar. Hertil udso. pleira (að), *træde tungt og klodset.*
plógv [plægv], ik., 1) *plovhøvl* (til at udskære fals med), nu også plóghövul; — i spec. betydn. *jærn i en plovhøvl* (= plógjarn); 2) *falsen(e) i et bræt;* 3) *plov* (til jordpløjning), i denne betydn. alm. som huk.-ord. Flt. plógv (og i betydn. 3 plógvir, huk.).
plæga [plæa] (að), udso., se plaga.
pløga [pløa] (gd), udso., 1) *skære fals i, false, tilskære med plovhøvl* (plógv, plóghövul); 2) *pløje (jorden med plov).*
pløging [pløejıng], huk., 1) *falsning, tilskæring med plovhøvl;* 2) *udskåren fals;* 3) *pløjning.* Flt. (i betydn. 2) pløgingar.
poki [poetši], hak., i talemåden: hann er ikki hvönsmans p., *han lader sig ikke så let narre.*
pokur [poekòr], huk. flt., *børnekopper.*
pollamjörki [pådlamjö'rtši], hak., *tåge, som ligger langs henad søen ind i bugterne og gennem dalstrøgene og dækker den nederste del af fjældene, medens luften foroven er klar;* se pollur.
pollur [pådlòr], hak., *lille, rund bugt (med smalt indløb), nör; bugt, udenfor hvilken der er et rev el. forhøjning;* Svabo har oversættelsen *en fra søen indgående dal.* Flt. pollar.
porta(r)dyr [på'rtadīr], huk. flt., *dør i portåbning, port* FA. 181, 19.
portur [på'rtòr], ik., *port.* Flt. portur.
posi [poesı], hak., *pose.* Flt. posar.
postalín [påstaloin], ik., *porcelæn.*
pota [poeta] (að), udso., *stikke, rage;* p. tenn (= steyta tenn), *stange tænder.*
pottabrot [på'tabroet], ik., *potteskår.*
pottamál [på'tamåal], ik., *pottemål.*
pottur [på'tór], hak., 1) *gryde (potte* alm. kaldet bukka, jf. landbukka); 2) *pot som mål.* Flt. pottar.

Digitized by Google

prál [pråal], ik., *pral, praleri.* Bedre: geip, skról, reyp.
prála [pråala] (að), udso., *prale.* Bedre: geipa, skróla, reypa.
pranga [praŋga] (að), udso., *prange;* (digt.) *udbrede,* el. *strø noget som pranger,* silki og so perlur var eftir veginum prangað FA. 194, 28. Nyere, indført ord.
prektigur, prektugur [prækti|ór, -óvór], to., *prægtig;* nyere ord, kan erstattes af f. eks. prýðiligur (prúður), fagur(-ligur) og (som første sammensætningsled) avreks-, frágerðar-, fráskila- (*udmærket, ypperlig*); i poesi: dýrur, búgvin, *glæstri-.
prenta [præ^{c}nta] (að), udso., *prente, trykke.*
pressa [præssa] (að), udso., *presse.* Jf. farg.
prestagarður [præstagæarðr], hak., *præstegård.*
prestbátur [præs(t)båatór], hak., *båd, hvori en præst befordres.*
prestakona [præstakoena], huk, *præstekone.*
prestur [præstór], hak., *præst.* Flt. prestar.
pretta [præ'ta] (að), udso., *opirre, stikle, gøre vred,* p. ein við nökrum.
prettin [præ'tın], to., *som holder meget af at stikle, lastende, vigtig.*
prika [prīka] (að), udso., *prikke, stikke;* også brugt i overført betydn. *prikke, give stikpiller.*
prikkur [pri'kór], hak., *prik, punkt.* Flt. prikkar.
prippin [pri'pın], to., *vrippen, hastig til at blive fornærmet.*
prís [proi's], ik., *pris, lov, berømmelse;* jf. prísur.
prísa [proi^{c}sa] (að), udso. med gf. og hf., *prise, love, berømme;* i poesi også undert. med ef.: hesin sami búni brandur prísar mín so víða, *dette samme prægtige sværd fører min berømmelse vidt omkring* FA. 164, 6 f.
prísur [proi^{c}sór], hak., 1) *pris, fastsat værd;* 2) *pris, anseelse;* —(* og digt.) *berømmelse,* jf. prís. Flt. (i betydn. 1) prísar.
prógv [prægv], ik., *mærketegn, bevis,* bera p. um, *afgive bevis for, vidne om* FA. 351, 18. Flt. prógv. Jf. vápnaprógv, vitnisprógv.
prógva [prægva] (að), udso., *bevidne, bevise.*
prónur [prɔunór], hak., *stor knappenål, fæstenål.* Flt. prónar.
prúður [prùuór], to., 1) *prud, som har smukt udseende og rank holdning;* 2) *herlig, prægtig.*
prukka [pro'ka], huk., *lille kæp, lille stav.* Flt. prukkur.
prýða [proija] (ðd), udso., *pryde, smykke.*
prýði [proijı], huk. (og ik.), 1) *pryd, prydelse; skønhed, forskønnelse;* 2) (* og digt.) *pris, hæder, ære* FK. 96, 8. Flt. prýðir.

Digitized by Google

prýðiligur [proijılīór], to., *prydelig, pyntelig, prægtig, herlig.*
prýðiliga [proijılīa], bio., *prydeligt, pynteligt, prægtigt.*
prædika [præadıka], huk., *prædiken.* Flt. prædikur.
prædika [præadıka] (að), udso., *prædike.*
prøva [prøeva] (að), udso., *prøve* SK. 125, 60. Nyere ord; bedre royna, freista el. froysta.
púki [pùu'tšı], hak., *djævel, trold* SK. 129, 109; púkin, *fanden, djævelen.* Flt. púkar.
púl [pùul], ik., *besvær, strabads.*
pund [pond], ik., *pund*, = 2 merkur (sé mörk). Flt. pund.
pungur [poŋgór], hak., *pung*, spec. *pengepung.* Flt. pungar.
puntur [po'ntór], hak., *tærning i tøj.* Flt. puntar. Heraf to. puntóttur [po'ntóttór], *tærnet* (om tøj).
purka [po'rka], huk., 1) *so*, = súgv; 2) *skælmsk og listigt fruentimmer* (jf. dansk *svinepolisk*); 3) *forreste (nederste) led på et dyrs klov* (det mellemste led kaldes jallur, det øverste kongur — i den leg, som hedder: at kasta kongar). Flt. purkur.
purkutur [po'rkótór], to., *skidenfærdig.*
purpur [po'rpor], ik., *purpur.*
purpurklæði(r) [po'rporklæaji(r)], ik. flt., *purpurklæder.*
putl [potl], ik., 1) *syslen med pillerier;* 2) *småtteri, pilleri.*
putla [potla] (að), udso., *sysle med småt arbejde, med pillerier.* Også putlast (við nakað).
puts [pots], udråbso., anvendt ved noget pludseligt indtræffende (*av! for pokker!*) FA. 399, 25.
***pútusveinur** [pùu'tósvainór], hak., *skøgesøn, horeunge* FA. 171, 26.
pylsa [pı'lsa], huk., *pølse, blodpølse.* Flt. pylsur. Bedre blóðmörur.
pynta [pı'nta] (að), udso., *pynte* FA. 409, 16; nyere ord, bedre: prýða um, jf. búgva út, skarta (*pynte sig*). — Hertil navneo. pynt, ik., *pynt* (bedre: skart, skreyt).

R.

rá [råa], huk., *rå, sejlrå.* Flt. ráir.
ráð [råa], ik., 1) *råd, tilrådelse*, leggja e-m ráð, *give en råd;* spyrja til ráds [råts], *spørge til råds;* 2) *overvejelse, rådslagning; beslutning;* (nu spec. digt.) leita ráð við ein (el. e-m), *søge råd hos en, rådføre sig med en*, også (digt.): leita ráða við ein el. e-m; taka ráð, taka til ráða (el. ráðar [ef. flt.]), *tage en beslutning*, hvat hevur hann til ráða tikið, *hvilken beslutning har han taget* FA. 211,

Digitized by Google

1-1; hvat **ráð** eru nú at fáa, hvat er nú til ráðar at taka, *hvad er nu at gøre, hvad skal man nu gribe til; — plan, anslag;* hvat tey skuldu til ráða fá, *hvilken plan, hvilket anslag de skulde finde på* FA. 217. 4, hon var í ráðum vond, *hun var ond i anslag* FA. 217, 8; 3) *råd, middel (hjælpemiddel), udvej for noget;* også *lejlighed, udvej til noget,* um tað verður ráð, *hvis der bliver råd* el. *lejlighed;* seint manst tú, Hjördís, fáa til tey ráð (*finde udvej til, blive i stand til*) SK. 4, 1½ («fáa tey ráð til» for: fáa til tess ráð); 4) *råd, omstændigheder, vilkår; evne, udkomme;* spec. *økonomiske omstændigheder, økonomisk evne, formue;* 5) *rådighed, myndighed, magt* (jf. vald), síðan hevði Sjúrður ungi fyri Holmgörðum ráð, *siden rådede (herskede) den unge Sigurd over Holmgårde* SK. 119, 60, á Torkili havi eg einki ráð, *over Torkel har jeg ingen rådighed* el. *magt* FA. 22,- v. c; hava ráð á, *have myndighed over, have magt til;* fyri tað skalt tú Sjúrður ungi missa lív og ráð (*miste liv og herredømme*) SK. 97, 65; 6) (sjæld.) *parti, giftermål,* også (sjæld. og digt.) *tilbud om giftermål:* mangt man mín sæla dóttir slíkt hava ráð FA. 307, 9 f. Flt. ráð.

ráða [råa] (nut. ent. ræður, fort ent. *ræð og (nu) ráddi, fort. flt. *ræðu og (nu) ráddu, fort. tillægsf. *ráðið og (nu) rátt). udso., 1) *råde. give råd,* r. e-m nakað, r. e-m til nakað, *råde en til noget;* 2) *overveje, rådslå* (jf. ráðast); *aftale, beslutte,* r. (nakað) av (= gera av). *afgøre, beslutte, tage endelig beslutning;* 3) *råde, tilvejebringe,* f. eks. i udtr.: r. e-m bót, *hjælpe en, redde en* FA. 40, 9; 4) *forårsage, volde* (efter forudgående beslutning), helst digt., r. deyða: tú skalt hans deyða ráða, *du skal volde hans død* FA. 69, 30; 5) *råde, udtyde,* r. dreym, *råde (tyde) en drøm;* 6) (med hf.) *råde (over, for), have rådighed (herredømme, magt) over,* også alm.: r. yvir el. fyri (med hf.); *herske;* r. sær, *styre sig, beherske sig;* 7) i poesi ofte blot omskrivende (med navnef. med el. uden «at»): tá hann ræð teir at kenna (*da han kendte dem*) FK. 45, 70, skeggið ræð at prýða meg (*skægget prydede mig*) FK. 92, 79, hann ræður fyri hinar svara (*han svarer for de andre*) SK. 47, 123. — Med fho. (og bio.): r. á ein, *gå løs på en, angribe en,* = ráðast á; r av, sé ráða 2; r. fyri, sé ráða 6; r. til (nakað), *give sig i færd med, forsøge noget,* nu sjæld., nú vil eg r. til uppgongu á drekan, *nu vil jeg give mig i kast med, gøre forsøg på at bestige drageskibet* Fær. Saga kap. 18, s. 75; (upers.) r. um, *gælde,*

Digitized by Google

gælde om, være af vigtighed, tá ræður um at rógva, *da gælder det om at ro* FA. 337, 6. — Middelart **ráðast**: **ráðast** um nakað, *rådslå om noget* (også **samráðast**, *rådslå i fællesskab*); **ráðast á ein**, *gå løs på, angribe, anfalde en;* **ráðast á hendur**, *komme i håndgemæng, komme op at slås* FK. 124, 41, også: **ráðast á hondum**, mest alm.: **ráðast hondum**, **ráðast hondum saman**.

ráðagerð [råadʒeər], huk., *rådslagning, beslutning, anslag*, hann visti ei av svikunum, teir høvdu í r., *han vidste intet om de svigefulde anslag, som de havde i gær(d)e* SK. 34, 208. roynd í r., *prøvet (erfaren) i listige* el. *onde anslag* SK. 41, 52. Jf. **ráðgerð**.

ráðagóður [råagɔuór], to., *forstandig og god til at give råd*.

ráðaleysur [råalæi̯sór], to., *rådløs, rådvild*. Jf. **ráðleysur**.

ráðamaður [råamæavór], hak., *mand, som er dygtig til at give råd, klog og erfaren mand*.

ráðgerð [råadʒeər], huk., = **ráðagerð**; (digt.) **ráða** r., *give gode råd*, lat tær ráða r. í vanda SK. 71, 1.

ráðið [ræaji̯], bio., *flydende, uden standsning*, lesa r., kunna nakað r. (*flydende, ordret*).

ráðiligur [råaji̯lĩór] og **ráðuligur** [råavólĩór], to., 1) *forstandig, gammelklog* (jf **ráðusligur**); 2) *rådelig, tilrådelig*.

ráðin [råajın], to., *som giver gode råd, klog og erfaren;* meget alm. i bestemt form: hin **ráðni**, *den erfarne gamle*, (ved opmuntrende tiltale) *erfarne gode gamle*, også *raske* el. *snilde fyr*.

ráðleysur [råalæi̯ˈsór], to. Også **ráðaleysur**.

ráðloysi [råalåi̯ˈsi], ik., *rådløshed, rådvildhed*, også *modløshed*, r í huga. Også **ráðaloysi**.

ráðu(s)liga [råavó(s)lĩa], bio., *forstandigt; gammelklogt*, tosa (*tale*) r.

ráðusligur [råavósli̯ór], to., *gammelklog*.

ragga [ragga] (að). udso., *gå langsomt og med besvær*.

rak [ræak], ik., *væge* (i lys, i tranlampe, -kola-). Flt. **rak**.

rak [ræak], ik., *udtœrethed, magerhed* (*skindmagerhed*), koma upp í r., *blive skindmager*.

rak [ræak], to. (ubøjeligt), *udtœret, mager* (*skindmager*). Jf. **soltin**.

rak [ræak], fort. ent. af **reka**.

raka [ræaka] (að, fort. rakti og rakaði, fort. tillægsf. rakt og rakað), udso., *ramme, træffe* (noget, som man sigter på), også *træffe, støde på;* tílíka rakar tú ferð, *en*

Digitized by Google

lignende skæbne får du, på samme måde vil det gå dig SK. 121, 10; — r. á (med gf.) = raka; r. við (med gf.), *træffe* el. *støde på, hitte*, eg rakti við hann.

raka [ræaka] (að), udso., 1) *rage, samle sammen, skrabe sammen:* r. hoyggj, *rive hø, samle hø med rive*, også blot: raka; (uegl.) r. til sín, r. inn undir seg, *rage til sig;* 2) *rage, rode;* 3) *rage, afrage* (skæg, hår), *barbere;* r. sær., *rage sig, barbere sig.*

rakk [ra'k], fort. ent. af rökka, = rökk.

rakki [ra$^{\circ}$ški], hak., *hund*, spec. *hanhund*; sjæld. Flt. rakkar.

rakna [rakna] (að), udso., 1) *gå løs, opløses, trevles op*, spec. om strikket tøj, r. upp; sml. dragna (under draga), som spec. bruges om opløsning af en knude; jf. rekja; 2) *komme til besindelse igen, komme til sig selv* (efter besvimelse), i forbind.: rakna við; også *vågne op, blive vågen* (om en, som sover fast), r. við; 3) *rettes op* (for rættna).

rakstrarbátur [rakstrabåatör], hak., *en af de både, som drive en hvalflok (grindehvaler).*

rakstrarmaður [rakstramæavör], hak., *mand, som deltager i drivningen af en flok får fra fjældet til fårefolden* (fjallgonga); *mand, som deltager i jagt på* el. *drivningen af en flok grindehvaler.*

rakstur [rakstör] (gf. rakstur), hak., 1) *drift, driven, drivning*, spec. *sammendrift, drivning af får* el. *grindehvaler;* ikki fáa r. á seyð, grind, *ikke kunne få får el. grindehvaler drevne* (de første ind i folden, de sidste ind i bugten), nú kom betri r. á grindina, *nu kunde de bedre drive hvalflokken, nu begyndte hvalflokken at gå villigere* FA. 399, 9 f.; også *bådens driven med strømmen;* 2) *vejstrækning, ad hvilken man driver f. eks. en flok grindehvaler;* også *det stykke vej, man lader båden drive for strømmen fra fiskepladsen* (mið), *indtil man ror igen til denne;* 3) (*flok*) *får, som drives på én gang fra fjældet til fårefolden* (alm. gonga), *flok på 100 får.* Flt. rakstrar. Jf. reka.

ráma [råama] (ar, rámti og rámaði, rámt og rámað), udso., *ramme, træffe.*

ramliga [ramlia], bio., *stærkt, forsvarligt, med kraft og eftertryk.*

rammi [rammi] og **rammur** [rammör], hak., *hånd med udstrakte el. udspilede fingre*, nu næppe bevaret uden i udtr.: liggja el. detta fram eftir rommum (også: fram eftir rammanum), *ligge* el. *falde forover, næsegrus* (jf. detta á grúgvu, fram eftir grúgvu). Jf. on. hrammr og no. ram.

ramur [ræamör], to., 1) *ram, stærk, kraftig, dygtig;* tíkin

Digitized by Google

er ramast í tonnunum, *tæven er flinkest i tønderne*; ramar rúnir, *ramme runer*, *kraftige* (*kraftigt virkende*) *runer* FA. 72, 22, ramar illgerningar, *ram* (*kraftig*) *troldom* SK. 42, 56; — *djærv*, *rask*; 2) (*meget*) *udpræget*, *meget slem*, *durkdreven*, r. tjóvur, *fuldendt*, *durkdreven tyv*; 3) (om lugt, smag) *ram*, *skarp*, *stram*, *bitter*, r. smakkur; 4) *skarp i tale*, *uforskammet*; 5) r. á málinum, *grov i mælet*, *grovmælet*.

rán [råan], ik., *ran*, *plyndring*, *rov*, *ranet gods*. Flt. **rán**.

rand [rand], huk., sé rond.

***randargný** [randargnoi], ik., *kamp*, *strid* (*skjoldegny*) SK. 4, 13, reið hann tá í r. SK. 11, 91. digt.

***randarsól** [randarsoul], huk., synes egl. at betyde *skjoldsol* o: *skjold* (rond i kvadene = *skjold*); også om *solen*: hon er fagrari enn r. SK. 59. 1 (omkvædet). digt.

ranga [ræŋga], huk., *vrange*, *vrangside*.

rangur [ræŋgór], to., 1) *vrang*, *med vrangsiden ud*, *vrænget*; 2) *vrang*, *bagvendt*, *forkért*; 3) *falsk*, *urigtig*, tá svóru teir rangar eiðinar tvá, *da svore de to vrange* el. *falske eder* FA. 103, 24 f. — Ik. rangt også som bio.

rangvörgur [rænvörgór], to., 1) *med vrangsiden ud*; 2) *bagvendt*, *forkért*.

rangviðaður [ræŋvīavór], to., (om træ, tømmer) *forvreden*, *med årer*, *som gå uregelmæssigt ud til siderne*.

rann [rann], ik. (og huk.), *bolig*, *hus* FK. 138, 80, kun forekommende i kvadene, jf. álvarann. — rann (ik.) findes nu i dagl. tale brugt om *spektakel af små børn*.

rannsaka [ra'nsæaka] (að), udso., *ransage*, *undersøge*.

rannsakan [ra'nsæakan], huk., *ransagning*, *undersøgelse*.

rannsókn [ra'nsökn], huk., *undersøgelse*.

ránsmaður [rå'nsmæavór], hak., *ransmand*.

rapa [ræapa] (að), udso., *styrte ned*, *falde ned*, rapar í fjalli sum stein FA. 19, 13, niðurrapaður garður, *nedstyrtet gærde*; alm. rapla.

rás [råas], huk., *smal sti*, spec. *smal sti*, *hvor fårene gå* el. *ad hvilken de blive drevne*, seyðarás; ræsa (st) seyð, *drive får efter* rás (om et andet ræsa sé ræstur). Flt. ræsur.

rasa [ræasa] (að), udso., 1) *falde hastigt*, *styrte hastigt* el. *hæftigt ned*, niður til botns at r. FA. 288, 25; 2) *rase*, *tage voldsomt på vej* (mest om storm, uvejr).

raskur [raskór], to., 1) *rask*, *kæk*; 2) *rask*, *sund*, *som er kommen sig af sygdom*.

rassa [rassa] (að), udso., *bringe noget i uorden ved at vælte*

Digitized by Google

sig derpå (med rassur) *el. ved at sidde urolig*, r. seingina niður, *bringe sengen* (*sengklæderne*) *i uorden*; — middelart rassast, *sidde urolig, idelig forandre stilling* (siddende el. liggende).

rassur [rassór], hak., *ars, bagdel.* Flt. rassar.

rastur [rastór], to.. sé ræstur.

ráur [ráavór], to., 1) *rå, ukogt;* 2) *rå, ubehøvlet.*

ravnur [ravnór], hak., *ravn.* Flt. ravnar. Sjældnere ord for *ravn* er gorpur.

redda [rædda] (að), udso., *redde.* Bedre bjarga (frelsa).

regla [rægla], huk., *række ord* el. *bogstaver, linje.* Flt. reglur.

reglubeinur [rægló̱bainór], to., *retlinjet, med lige linjer.*

regluvillur [rægló̱vidlór], to.. *som tager fejl af linjerne,* tú fert regluvillur, *du springer* (*en eller flere linjer*) *over.*

regn [rægn], ik., *regn.*

regna [rægna] (að), udso., sé rigna.

regnmikil [rægnmĩtšil], to., *regnfuld, rig på regn,* r. vetur, *regnfuld vinter.*

reið [rai], huk., *riden, ridning, ridt;* i ef. «reiðrar» for «reiðar», jf. reiðrarhestur.

reið [rai], fort. ent. af ríða.

reið [rai] og **reiða** [raija], huk, i udtr.: til reiðar, til reiðu, *til rede, parat.*

***reiða**[1] [raija] og **reiðja** [rad'dža] (að), udso., sé reiggja.

reiða[2] [raija] (dd), udso., 1) *rede, udstyre,* r. til, *tilrede,* r. út; r. borð, *dække bord* (= borðreiða); 2) *rede, berede, tilberede,* r. (nakað) til; *rede seng* (r. song), alm.: r. upp; 3) *udrede, udbetale,* sé greiða.

reiða[3] [raija] (dd), udso., (*lade ride*) *føre på hesteryg, transportere en byrde* (*i kløv,* sé klyv) *til hest, føre tørv, gødning, tang hjem på hesteryg* FA. 391, 29, r. torv (*tørv*) el. blot «reiða».

reiði [raiji], huk, *vrede,* hyppigt i kvadene, i dagl. tale mere alm. vreiði.

reiði [raiji], ik., *udrustning, tilbehør,* spec. *takkelage.*

reiðrarhestur [rairahæstór], hak., *ridehest.*

reiðskapur [rai'skæapór], hak., *redskaber, tilbehør* (*værktøj*), i kollektiv betydn.

reiðsla [rai'sla], huk., 1) *transport på hesteryg,* spec. *transport af tørv* (*el. gødning, tang*); 2) *det læs tørv* (*gødning, tang*), *som på én gang transporteres hjem til hest.* Flt. reiðslur.

Digitized by Google

reiðuliga [raijólīa], bio., 1) *fuldstændig, ganske,* foran to. og bio; 2) *redeligt, ærligt.*

reiðuligur [raijólīór], to., *redelig, retskaffen.*

reiður [raijór], ik., *rede, fuglerede.* Flt. reiður.

reiður [raijór], to., *vred,* hyppigere vreiður. Jf. illur.

reiggja [rad'dža] (að), udso., 1) *svinge i vejret, svinge,* sína jarnstong at «reiða» FA. 226, 7, (med hf.) risin reiggjaði jarnstongini FA. 226, 14, Sjúrður «reiðjar» svørð umkring SK. 90, 49; r. við (nökrum), *svinge (en genstand,* i reglen truende el. til slag), r. við stavi, *svinge staven;* *sætte i svingende bevægelse, svinge frem og tilbage;* 2) *være i svingende bevægelse, gynge* (i tov).

reika[1] [rai'ka] (að), udso., *vanke om, vandre,* r. á fold SK. 5, 27, *spasere,* hann reikaði um bygdina, *han spaserede rundt i bygden* FA. 424, 34; r. um, *vanke, stryge om.*

reika[2] [rai'ka] (að), udso., *skille håret,* r. hárið; hyppigst i udtr.: r. sær, *rede sig skilning.*

reiking [rai'tšiŋg], huk., *skilning, skillelinje i håret.* Flt. reikingar. Også reikur; flt. reikir.

reim [raim], huk., *rem.* Flt. reimar.

rein [rain], huk., *agerrén, kant på et stykke ager, kant på langs ad* teigur *(strimmel mark, omgiven af grøfter);* afgraves ved jorddyrkning (på steder med dyb jord) til at brede over den udspredte gødning. Flt. reinar.

rein [rain] fort. ent. af rína.

reinavelta [rainavæ:lta], udso., *omgrave og bearbejde jorden ved bl. a. at afgrave* «reinar», sé nærmere under rein. Jf. flagvelta, tvörvelta.

reinligur [rainlijór, ra'n-], to., *renlig.*

reinsa [rai'nsa, ra'nsa] (að), udso., *rense* (både egl. og uegl.); jf. reinska.

reinska [rai'nska, ra'nska] (að), udso., 1) *rense, gøre rén;* 2) *gøre ryddelig, oprydde;* 3) *blotte, berøve,* r. ein fyri nakað.

reinur [rainor], to., 1) *rén, ikke snavset;* 2) *rén, ublandet, klar;* 3) *rén, ryddelig, uden mødende hindringer,* f. eks. om sø, hvor ingen skær er; 4) *rén, uskyldig, ærbar;* hann er r. fyri tí, *han er uskyldig i den henseende.*

reip [rai'p], ik., *reb.* Flt. reip.

reis [rai's], fort. ent. af rísa.

reisa [rai:sa], huk., 1) *rejse* (nyere betydn., mere opr. ferð); 2) *gang* (ved optælling), alm. kun: tvær reisur, *to gange,* tríggjar reisur, *tre gange,* sjældnere ved højere tal, jf. ferð. Flt. reisur. Sjælden reis: eina reis í ævini Corp. Carm. Før. I, 286, v. 101.

Digitized by Google

reisa [rai^{c}sa] (st), udso., 1) *få til at* rísa *(stå op), rejse, oprejse, hæve,* r. upp, r. torv, *sætte tørv overende,* r. seg (upp), *rejse sig op;* r. sjógv, *sætte søen i oprør* (f. eks. om vind), streymurin gekk nú í ættina og reisti sjógv, *strømmen gik nu i vindretningen og satte søen i oprør* FÁ. 413, 21 f.; 2) *rejse, opføre, oprette;* 3) *rejse, sætte i gang,* r. undir nakað, *påbegynde, foretage* el. *vove noget;* 4) (nyere betydn.) a) *rejse, drage afsted* (rettere fara), Högni reisir á ferð SK. 41, 52, og b) *være på rejse* (rettere ferðast).

reiv [raiv], ik., *svøb, barnesvøb.* Flt. reiv.

reiv [raiv], fort. ent. af ríva.

reiva [raiva] (að), udso., *svøbe, lægge et barn i svøb.*

reivabarn [raivabadn], ik., *svøbelsebarn.*

reivlingur [raivlingór, ra^{i}v-], hak., = reivabarn.

rek [reek], ik., *driven* (for strøm), á reki (*drivende om på søen*) FK. 136, 62. Jf. reki.

reka [reeka] (rak, róku, rikið), udso., A) indv., 1) *drive,* r. seyð (*får*). r. grind; *jage; fordrive, forjage,* r. burtur, út; 2) *drive, støde, slå med kraft,* r. nagla (seym) inn, *slå en nagle (søm) ind (med kraft);* 3) (uegl.) *drive, kaste,* i en del udtr.: r. nevan á nasarnar á e-m, *give (drive) en et næveslag på næsen,* r. spott á ein, *spotte en, forfølge en med spot* FA. 308, 2; — r. aftur, *vrage, forsmå,* jf. afturrikin; r. e-m nakað fyri, r. nakað fram fyri ein, *forekaste (hånende bebrejde) en noget;* 4) *udføre, udrette,* i udtr.: r. örindi, *forrette ærinde,* alm. om hunde, f. eks.: hundar r. annans örindi, *sende børn i by og gå selv, udrette noget dårligt,* teir (seyðahundarnir) kendu á sær, at ... teir henda dagin skuldu r. manna örindi, *de (de ved drivning af får benyttede hunde) følte* el. *havde færten af, at ... de denne dag skulde forrette ærinde, gøre tjeneste for mændene* FA. 417, 10 ff.; — nú skal taka tann dýra dúk, allan í gulli r. (*indvirke den helt i guld*) FA. 68, 22 f.; B) uv., *drive* (for strøm el. vind), r. upp, *drive op på land;* tað rekur ikki, *strømmen har ikke magt til at drive båden,* tað rekur norð(ur). *strømmen driver mod nord,* hann (tað) rekur av norði, *skyerne drive for nordenvind.*

rekatari [reekatæari], hak., *tang, som driver op langs med strandbredden.*

rekaviður [reekavijór], hak., *drivtømmer.*

reki [reetši], hak., *hvad der driver om på søen* el. *op på land,*

Digitized by Google

vrag, *drivtømmer*, spec. *drivende* el. *ilanddreven stok*, *bjælke*. Flt. rekar.

rekja [reetša] (rakti), udso., *opvikle*, *trevle op* (strikkede ting), r. upp.

***rekki** [ræˇtši], og **rekkur** [ræᶜkòr], hak., *kæmpe* FK. 3, 1. Flt. rekkar.

rekkjuváð [ræˇtšòvša], huk., *uldent sengetæppe* (brugt for over- el. underdyne).

rembast [ræmbast] (bd), udso., *strække sig*, *strække lemmerne*.

remsa [ræᶜmsa] (að), udso., *ramse*, *opramse;* også alm. ramsa. Hertil navneo. remsa el. ramsa (huk.), *ramse*.

renna [rænna] huk., *rende*. Flt. rennur.

renna [rænna] (rann, runnu, runnið), udso., 1) *rinde*, *strømme*, om vædske, jörð við eitri rennur, *jorden flyder med edder* SK. 109, 46; 2) *smelte*, *fra fast tilstand gå over til flydende*, so rennur tú í smiðju hans, sum vart tú skyggið vax, *således smelter du i hans smedje*, *som var du gennemsigtigt voks* SK. 83, 37; (om spæk, som, smeltes) r. væl, *give megen tran;* 3) *løbe*, *rende*, *fare hurtigt*, jf. leypa (*springe*); 4) *vokse hurtigt op*, *gro* (*spire*) *hurtigt op*, r. upp; r. saman (saman-aftur), *gro sammen*, *gro til igen;* b) (om solen) *rinde*, *stige op*, *stå op*, jf. sólarrenning; 6) (uegl.) *rinde* o. l., i en hel del udtryk: tað rann mær í hug (huga), *jeg kom til at tænke på*, *det randt mig i hu* (*faldt mig ind*), nú rann henni illt í sinni, *nu randt hende ondt i sinde* SK. 29, 153, møði av honum rann, *trætheden forlod ham* SK. 118, 52, letur reiði r., *giver vreden frit løb* FK. 78, 46; e-m rennur týður, týða(n) til ein, *en fatter kærlighed til* el. *godhed for en person ved synet af vedkommende*, også *efter længere tids fraværelse* el. *adskillelse genseog genkende et kært sted* el. *en god ven*, sé týður; hann letur av reiði r., *han giver vreden frit løb* SK. 121, 11, lata møði r., *udhvile sig*, *puste ud*, tað rann á hann, *han berusedes*, tað rann av honum, *han blev ædru*.

renna [rænna] (nd), udso., 1) *rende*, *lade rinde* (*strømme*), *gyde*, *hælde* (*hurtigt*), hann rendi mjólkina í seg, *han hældte mælken i sig*, *drak mælken hurtigt;* r. korka aftur yvir steinamosa, *give stenmosfarvet tøj et opkog i korkefarve;* *udgyde*, hann mangan sveitan rendi, *han udgød meget blod* SK. 49, 141; 2) *rende*, *lade løbe*, r. eyguni, *lade*

Digitized by Google

øjnene løbe, skele, rulle med øjnene, sé til alle mulige sider, (med hf.) r. eygum víða, *sé sig vidt omkring*, r. garn, (ved vævning) *rende garn*, r. vev, *ordne og tillave væven;* — (med hf.) *lade fare*, i en del udtr.: r. mǽðini, *puste ud, udhvile sig*, r. reiðini, *stille sin vrede;* — mær rendi kenslu á (hann, tað), *det forekom mig, at jeg kendte ham* (*det*), også: eg bar el. mær barst kenslu á; 3) *rende, stikke, bore* (en ting igennem en anden), r. ígjögnum, hann rendi knívin í hann, *han stak* (*med magt*) *kniven i ham*, hann rendi tí spjótið í klæðini á barninum, *han stak derfor spydet i barnets klæder* FA. 361, 13, rennir til hansara við spjótinum, *stikker til ham med spydet* FA. 437, 30; 4) *støde* (*hæftigt*) *bort, støde*, reiður rendi hann hana burt, *vred stødte han hende bort* FK. 101, 70, r. ein um koll, *støde en omkuld;* jf. koyra, fíra; 5) *sætte afsted i fart, sprænge*, gammurin rendi í loftið upp, „*gammen*“ (*gribben*) *skød hurtigt op i luften* FA. 57, 9, á Birtingsskógv hann rendi, *den* (*hesten*) *sprængte afsted til Birtingsskoven* SK. 105, 7.

rennari [rænnarı], hak., 1) *løber*, spec. *landstryger;* 2) digt. om *ganger, hest* (= gangari) Corp. Carm. Fær. I, 324, v. 328. Flt. rennarir.

rennil [rænnıl], hak., *rund brikke på håndtén og på rokketén.* Flt. rennlar.

renningarlop [rænnıŋgaloɔp], ik., *stærkt løb til et spring, tilløb*, gera sær r., *tage tilløb* (til et spring).

rennukavi [rænnókæavı], hak., *våd sné, tøsné.* Også slettingur, vátaslettingur.

rennvátur [rænvåatʊr], to., *drivvåd.*

rensl [ræˈnsl], ik., *renden, løben.* Også renning.

revil [reɔvıl], hak., egl. *strimmel*, alm. *liste, smalt og aflangt stykke træ, som ved husopførelse lægges udenpå en sammenfalsning* (*fjælesammenfalsning*). Flt. revlar.

revla [rævla] (að), udso., 1) *forsyne med* revlar (*lister*, sé revil) *udenpå sammenføjninger.* — 2) *danne lysstriber* (*lysåbninger*) *i luften*, i udtr. som: hann (tað) revlar í (luftini), *det lysner, klarer op*, hann (tað) revlar í (mjǿrkanum, ælinum) *tågen begynder at sprede sig, det klarer lidt op i bygen.* Jf. revil

revlaklæðing [rævlaklæajıŋg], huk., *beklædning med «revlar» udenpå et hus*, sé revil. Jf. klædningur (2).

revsast [ræfsast] (að), udso., *komme lidt til kræfter igen, blive lidt bedre* (om et meget sygt menneske), r. við; ikki

Digitized by Google

revsast við, (om en sovende) *ikke vågne ved stærkt bulder.* Også remsast. Jf. on. og isl. hressast.

revur [reevór], hak., *ræv.* Flt. revar.

reyðargull [ræijargodl], ik., *rødt, ægte (rent) guld.*

reyðargullband [ræijargolband], ik., *bånd af* reyðargull.

reyðargullhjálmur [ræijargoltšálmór], hak., *hjælm af* reyðargull.

reyðargullkransur [ræijargolkra'nsór], hak., *krans af* reyðargull.

reyðargullstólur [ræijargolstɔulór], hak., *stol af* reyðargull.

reyðhani [ræihæanı], hak., i talemåden: nu gelur r. i eystri, *nu er solen ved at stå op.*

reyði [ræijı], hak., *blomme i æg,* eggjareyði (*æggeblomme*), modsat hvíti (*hvide*). Flt. reyðar.

reyðhærður [ræihardór], to., *rødhåret.*

reyðskeggjutur [ræi(ð')šæð'džɔ̈tór], to., *rødskægget.*

reyður [ræijór], to., *rød.*

reyk [ræi'k], fort. ent. af rúka.

reykur [ræi'kór], hak., *kam på hane el. høne.* Flt. reykir.

reyn [ræin], ik., *nøgen og øde stenstrækning;* ofte om en *højtliggende og stenet strækning;* alm. som stedbenævnelse: •uppı á reyni•, Reynsatindar (på Våge), Kirkjubøreyn, o. fl. Flt. reyn. Jf. isl. hraun.

reyp [ræi'p], ik., *pral, brovten, snak;* også, f. eks. i ravnareyp, om *skrål, skrig.*

reypa [ræi'pa] (að), udso., *prale, brovte, snakke.*

reyst [ræıst, ræst], huk., *røst, stemme.* Flt. reystir.

reystiliga, reystuliga [ræıstılīa, ræ'stólīa], bio., = reystliga.

reystkempa [ræıstšæ'mpa], huk., *stærk kæmpe, vældig stærk mand.* Jf. reystkappi (i poesi) — *tapper helt* el. *stærk kæmpe.*

reystleiki [ræ'ıs(t)lai'tšı, ræs-], hak., 1*) *tapperhed, raskhed;* 2) *høj, rank og kraftig figur.*

reystliga [ræıs(t)lia, ræs-], bio., *tappert, kækt og kraftigt,* mest i poesi.

reystmenni [ræ'ısmænnı], ik., *høj, rank og kraftig mand.*

reystmæltur [ræ'ıs(t)ma'ltór, ræs-], to., *højrøstet.*

reystna [ræ'ıs(t)na] (að), udso., *blive stærk; blive prud og kraftig.*

reystur [ræıstór, ræstór], to., 1) *tapper, rask og kæk,* i poesi; — nu alm. 2) *høj, rank og kraftig.* Jf. vinkulreystur.

reyt [ræi't], fort. ent. af róta (rjóta).

ribbingsveður [rıbbıŋsveevór], ik., *koldt og stormende vejr* (især om efteråret).

Digitized by Google

ribbingur [rɪbbɪŋgʊr], hak., *storm og uvejr med kulde;* r. í sjónum, *bølgeoprør, meget urolig sø.*

ríð [roi], huk., *hårdt anfald af uvejr, stærkt snefog,* gera r., *blive uvejr med snefog, slå over i snefog fra regn,* hann gjörði r., *der indtrådte stærkt snefog;* — uegl. (*hæftigt*) *anfald,* ríð av skotum, *anfald* el. *regn af skud* Fær. Saga s. 73; (ríð og flt. ríðir) *anfald af vèer.* Flt. ríðir.

riða [rīja] (ruddi), udso., *ri, sy* (*løselig*), *knytte, filere,* r. net, r. nót (*fiskevåd*); fort. »ruddi» ved formsammenblanding med ryðja.

riða [rīja] (að), udso., *stå* (*ligge*) *usikkert, vakle,* r. á.

ríða [roija] (reið, riðu, riðið), udso., 1) *hvile* el. *ligge usikkert* (svingende snart over til den ene, snart over til den anden side, jf. ridla), *vippe op og ned, balancere,* f. eks. på et spidst underlag, stokkurin reið tvörtur um steinin, *bjælken lå og vippede tværs over stenen,* tað ríður í vektini, *vægten balancerer;* hann ríður ímillum ættirnar, *vinden bevæger sig frem og tilbage imellem to verdenshjørner,* hann ríður undir útsynningi, *vinden er næsten sydvest;* eg reið á (at fara), *jeg var lige ved at styrte, falde;* tað ríður av og á, *det tager vekselvis af og til* (om sygdom); tað ríður um, *det er tvivlsomt;* — r. yvir, *få overbalance;* hann reið aftur opin, *han tumlede, faldt således, at han kom til at ligge på ryggen;* 2) *ride; sidde tilhest, rejse tilhest;* (med hf.) r. hesti, *ride en hest,* (med gf.) r. hest, *ride en hest til, ride en hest et sted hen;* r. sín veg, sína leið, *ride sin vej,* (digt., i et omkvæd) skulum vær dalin r. (*ride gennem dalen*); 3) om handyr, især tyre: *springe, bespringe.*

riddar [rɪddar], hak., digt. for riddari.

riddari [rɪddarɪ], hak., 1) *ridder;* 2) *springer i skakspil.* Flt. riddarir.

riddaraklæði(r) [rɪddaraklæajɪ(r)], ik. flt., *ridderklæder.*

riddaramál [rɪddaramåal], ik., *riddertale, riddersprog.*

riðil [rījɪl], hak., *rad, række, flok, opstillet i rad.* Flt. ridlar.

ridla [rɪdla] (að), udso., *stå* (*ligge*) *usikkert og vaklende, vakle, rokke frem og tilbage.* Jf. ríða 1.

riðu [rījʊ], fort. flt. af ríða.

ríkan [roi'kan], bio., egl. gf. ent. hak. (med undfst. «kostin») af ríkur, *højlig, strængt,* i udtr.: leggja e-m r. við, *sætte en hårde betingelser, formane* el. *forbyde strængt.*

rigna [rɪgna] (nd), udso., *regne,* jf. regna.

ríkdómur [rōigdɔnmʊr], hak., *rigdom.*

ríki [roi'tšɪ], ik., 1*) *magt, herredømme;* 2) *rige, stat.* Flt. ríkir.

Digitized by Google

ríkidømi [roiᶜtšidøømi], ik., 1*) *herredømme* Fær. Saga s. 39; 2) *rigdom.*

ríkliga [rǫ́ᵘglia], bio., *rigelig.*

riklingur [rɪklɪŋgǫr, rɪg-], hak., *helleflynder, skåren i strimler og derpå tørret.*

ríkur [roiᵘkǫr], to., 1*) *mægtig,* jf. SK. 3, 1 og SK. 17, 9; 2) *rig, som ejer meget;* 3) *rig, som indeholder* el. *omfatter meget, mangfoldig;* 4) *højlig, strœng,* kun i ganske enkelte udtr., som: leggja e-m ríkan við («ríkan» brugt som bio.), sé under ríkan.

rim [rīm], huk., *tremme, smal og tynd fjæl,* f. eks. i «leypur» og «hjallur» (sé disse ord). Flt. rimar.

rím [roim], ik., *rim, rimfrost.*

rím [roim], ik., *rim, verserim.* Flt. rím.

ríma [roima], huk., *vise, digt (heltedigt).* Flt. rímur.

ríma [roima] (að), udso., *rime, sætte i rim (vers),* også *digte* (jf. yrkja), Ingibjörg hevur os fróðskap kent at r. um reystar dreingir, *Ingeborg har lært os* (egl. *lært os lærdom* el. *kundskab, nemlig*) *at digte* el. *synge om raske kæmper* FK. 131, 1; fort. tillægsf. og to. rímtur i kvadene = *besungen (digtet om), berømt,* rímtur av mǫrgum bragdi, *besungen for mangen bedrift* FK. 157, 83; ríma seg, *rime sig, være rimelig, passe.*

rímfrost [roimfråst], ik., *rimfrost.*

rímiligur [roimɪlīǫr], to., *rimelig;* jf. hugsandi (*tænkelig*) og líkindi.

rína [roina] (rein, rinu, rinið), udso., r. við (med gf.), *efterlade synligt spor på, have indvirkning på, bide på,* ikki r. við, *ikke hænge ved, ikke gøre mindste virkning,* tað rínur ikki við hann, *det bider ikke på ham.*

rína [roina] (rein, rinu, rinið), udso., *hvine, pibe;* også uegl. *pibe, klynke.*

rinda [rɪnda] (að), udso., 1) *fordrive, forjage* (i overført betydn.), tað (ɔ: rúnarkelvið) kann öllum lásum læsa, allar sútir r., *den (runestokken) kan lukke alle låse og fordrive alle sorger* SK. 40, 34; (med hf.) r. møðini, *udhvile sig, puste ud,* r. reiðini, *befri sig for sin vrede, stille sin vrede* (= renna møðini, reiðini); 2) *betale,* r. skuldina, *afbetale sin gæld* FA. 376, 25, r. aftur, *tilbagebetale.*

ringabrynja [rɪŋgabrɪnja], huk., *ringbrynje.*

ringafesti [rɪŋgafæsti], ik., *kæde* FA. 386, 27. Nydannet ord.

ringan [rɪŋgan], bio. (egl. gf. ent. hak. af ringur), *med lethed, i en håndevending, sagtens,* við sínum longu beinum fetaði hann r. vestur um, *med sine lange ben kunde han*

Digitized by Google

sagtens skræve (skridte) over på den vestlige (den modsatte) side af øen FA. 349, 6.

ringja[1] [rɪńdža] (gd), udso., *bøje i form af en rundkreds (ring), sammenbøje,* r. seg saman, *krumme sig sammen,* r. seg um (med gf.), *danne ring omkring, omslynge, omslutte;* fort. tillægsf. ringdur, *som er bleven bøjet* el. *som har bøjet sig sammen (i rundkreds, ring), dannende en cirkel,* ringdur um, *omslyngende,* ormur er ringdur um moynnar sal, *ormen (slangen) omslynger møens sal* SK. 61, 22.

ringja [rɪńdža] (gd), udso., *ringe* (med klokke).

ringla [rɪŋgla] (að), udso., *ringle, klingre, rasle.*

ringur [rɪŋgòr], hak., 1) *ring, kreds, rundkreds,* í ring, *i ring, i kreds,* sláa ring, *forme en rundkreds (til dans),* idet alle de dansende tage hverandre i hænderne FA. 432, 18, også: sláa í ring FA. 270, 8; 2) *ring,* spec. *fingerring, ørenring.* Flt. ringar. Jf. kringur.

ringur [rɪŋgòr], to., 1) *ringe, dårlig, værdiløs;* 2) (moralsk) *slet, dårlig;* 3) *meget syg;* hava ringa heilsu, *have dårligt* el. *slet helbred.* Senere ord.

rinka [rɪ'ŋka] (að), udso., *rokke (være i rokkende bevægelse).*

rinkusteinur [rɪ'ŋkòstainòr], hak., *rokkende sten, sten, som rokker frem og tilbage i søen på grund af bølgebevægelsen* FA. 356, 8.

rinu [rīnò], fort. flt. af rína.

ripa [rīpa] (að), udso., 1) *afrive* (med strygende bevægelse), *afslide,* spec. *afslide kornaks fra strået,* ripar nú fangið fullt við korn, *han afriver nu kornaks og fylder skødet dermed* SK. 141, 15; 2) *slynge, slå (hurtigt og kraftigt), slå til,* r. til; r. niður, *slå ned, fælde;* »ripa» også *kaste hurtigt, slynge, slænge,* jf. sipa.

rippa [rɪ'pa] (pt), udso., *rykke hastigt, rykke,* jf. kippa.

rís [rīs], ik., *det at* rísa, *rejsning, opståen,* f. eks. i sólarrís (*solopgang*); også *skummen af bølger, pludselig brænding i stille vejr* (sé rísa 2).

rísa [roi'sa] (reis, risu, risið), udso., 1) *rejse sig, hæve sig, stå op,* rísa el. r. upp, r. upp ímóti e-m, også spec. a) *stå op af sengen,* r. tíðliga, jf. fara upp, og b) om solen: *stå op,* árla íð sól upp reis (*årle da solen stod op*) SK. 89, 41, jf. renna 5 og koma undan, upp; 2) (om se, bølger) *komme i oprør, bryde lidt, skumme,* sjógvurin rísur; tað rísur á boðanum, *det bryder, der er lidt brænding på skæret,* tað rísur á bylgjuni, *bølgen skummer i toppen,* hann rísur upp undir ættina, *der kommer pludselig brænding i stille vejr* (uppundirris), *som*

Digitized by Google

forbud på en forestående fralandsstorm; også brugt indvirkende (for reisa): vindurin reis el. rísti (uregelm. for: reisti) sjógvin, *vinden bragte søen i oprør* (heraf igen udso. rísna (að), *komme i oprør, blive urolig,* om sø); 3) *hæve sig i vejret, rage op* (*frem*), *skråne opad.*

risablóð [rīsablɔu], ik., *riseblod, jætteblod.*

risahövur [rīsahøvɔr], ik., *risehoved, jættehoved.*

rísi [rīsı], hak., *rise, jætte,* alm. i kvadene; *kæmpe, meget høj og stor mand.* Flt. risar.

rísin [roi'sın], to., 1) *oprørt, urolig* (om sø; også rísutur); 2) *strid* (om hår, uld).

rist[1] [rıst], huk., *vrist* (på fod). Flt. ristir.

rist[2] [rıst], huk., *rist* (til bagning, spec. af drílur, kóka). Flt. ristir.

rista[1] [rısta] (st), udso, 1) *ryste, skælve, være i rystende bevægelse;* r. við høvdinum, *ryste på hovedet;* jf. skaka; 2) *ryste, sætte i rystende bevægelse;* r. seg, *ryste sig;* r. hoyggj, *ryste høet ud.*

rista[2] [rısta] (st), udso., *ridse, skære, riste;* r. rúnir, *riste* (*indskære*) *runer;* også *flænge, opskære* (ved flængning).

risting [rıstıŋg], huk., *rystning, udrystning,* spec. *udrystning af hø.*

risu [rīsɔ], fort. flt. af rísa.

rita [rīta], huk., (*tretået*) *måge, rotter.* Flt. ritur.

***rita** [rīta] (að), udso., *skrive;* i nogle kvad. Nu skriva.

riv[1] [rīv], ik., 1) *ribben;* 2) *rev, smal banke i søen tæt ved land.* Flt. riv.

riv[2] [rīv], ik., 1) *riven, riven op;* tað kom riv í sjógvin, *søen begyndte at blive urolig, at gå højt.* 2) som fåremærke: *rift, skåren igennem øret på et får.*

riva [rīva], huk., *rift, revne, sprække:* spec. *lille bjærgkløft,* omtrent = kleyv, mindre end gjógv. Flt. rivur.

ríva [roiva], huk., *rive, hørive.* Flt. rívur.

ríva [roiva] (reiv, rivu, rivið), udso., 1) *rive, rive i stykker,* r. sundur, *sønderrive,* tá reiv hann sundur eyga sítt, *da lukkede han med anstrængelse øjet op* FA. 305, 19; 2) *rive, rykke, oprive* (r. upp), *udrive* (r. út); r. út úr sær, *sige ligefrem, åbent og djærvt;* r. niður, *rive ned, rykke ned;* 3) *rive, kradse,* jf. klóra; 4) (uegl.) *rive, slide, smerte;* 5) r. seg, *snakke meget og unyttigt;* 6) r. í, (om vejret) *klare lidt op,* hann rívur í, *skyerne spredes ad, tågen spreder sig.*

rivaður [rīvavɔr], to., i forbind. rivað stúv, *mærke på fårs øren, sammensat af* riv (*rift, skåren ned i øret*) *og*

Digitized by Google

stúv (*mærke, som består i, at det øverste af øret er skåret af*) FA. 418, 35.

rivjalangur [rivjalæŋgór], to., *med lange ribbén.*

rivna [rivna] (að), udso., *revne.*

rivu [rīvó], fort. flt. af ríva.

***rjóða** [rjɔna] (ryðr og rjóðar, (rjóð), —, roðið), udso., *gøre rød, rødfarvet;* også *smøre, besudle;* sámir tað ei mín búna brand at r. í kvinnu droyra, *det sømmer sig ikke at rødfarve* el. *besudle mit prægtige sværd i kvindeblod* SK. 77, 39, sólin fagurt rjóð, *solen skinnede fagert, udbredte sit fagre, røde skær* (egl. *rødfarvede jorden*) FA. 73, 3, teir r. saman droyra, *de blande blod sammen* FK. 110, 1. Jf. roða og rýða.

rjóta [rjɔu'ta], udso., sé róta.

ró [rɔu], huk., (digt.) = rógv; SK. 143, 59.

ró [rɔu], udso., digt. for rógva SK. 143, 65.

róa [rɔua], huk., sé rógva.

roð [rɔe], ik., *fåreskind, hvoraf ulden er aftagen.* Flt. roð. Jf. rakaroð og roturoð.

roða[1] [rūa] (að), udso., *rødfarve,* om solen ved dens opgang, morgenrøden; i en del udtr.: sólin roðar í fjöll, *solen kaster sit røde skær på fjældene* SK. 19, 36, også: sólin roðar á fjöll el. blot »sólin roðar«, *solen står op;* tá ið sólin roðar í kav, *når solen kaster sit røde skær ned i havdybet* FK. 143, 131, tað roðar fyri sól, *det er lige i daggry, lige før solopgang* (om den første rødme på himlen før solopgang) SK. 14, 126.

roða[2] [rūa] (að), udso., *smøre, indgnide,* r. dríl, *indgnide et askebagt brød* (sé drílur) *med æg, smør el. vand,* r. kōku (sé kōka).

roði [rɔejɪ] hak., 1) *rødme, rød farve;* 2) *røde* (*morgen-* el. *aftenrøde*), spec. *morgenrøde;* hann setti roðan so langt vestur á luftina, *morgenrøden bredte sig over himlen så langt vestpå* FA. 417, 17.

rodna [rådna] (að), udso., *rødme, blive rød.*

róðrarskúta [rɔuraskūu'ta], huk., *rofartøj, førselsskude.*

roðsla [råsla], huk., *slim og skæl på skindet af fisk.*

róður [rɔuór] (gf. róður), hak., *roen, roning.*

róður[2] [rɔuór], ik., *ror* (på skib) FA. 282, 24. Flt. róðir. Jf. stýri.

róðurknappur [rɔuórkna'pór], hak., *rorkop* FA. 279, 25.

róðursmaður [rɔuó(r)smæavór], hak., *rorsmand, mand, som ror på båd.*

rogn [rågn], ik., *rogn* (*ravn*), *fiskerogn.*

Digitized by Google

rognfiskur [rågnfiskór], hak., *rognfisk, hunfisk.*
rognkorn [rågnkådn], ik., *enkelt æg i fiskerogn.*
rógv[1] [rægv], huk., *ro, rolighed, stilhed.*
rógv[2] [rægv], huk., *lille firkantet jærnplade med hul i midten, hvorigennem spidsen af et søm sættes og nittes.* Flt. røur.
rógva [rægva], huk., *indsnævret ende af en fjældstrækning, indsnævring med stejle skrænter ned til havet.* Flt. rógvur. Også róva.
rógva [rægva] (rør, róði, rógvið og róð), udso., *ro* (drive båd frem med årer); også med gf., *ro, føre (frem) ved at ro,* r. bát, *ro en båd;* spec. *ro ud på fiskeri, drive fiskeri;* — r. fram undir (nakað), *gøre hentydning til, antyde, gøre forsøg på at bringe på bane, pirre ved noget.*
rógvast [rægvast] (að), udso., *komme til ro; begynde at komme sig, blive rask;* vera rógvandi, *være i bedring.*
rok [roək], ik., 1) *rygen, fygen, hvirvlen,* spec. *tæt snefald, snefog,* = kavarok, hann slær í rok, *der kommer en stærk snebyge,* dungarok, *meget tykt snefog;* 2) (i overført betydn.) *skylle af skældsord, bebrejdelser* og desl.; *hæftig og voldsom scene.*
rók [rɔu'k], huk., *smal gang i et fuglebjærg, gangbar vej* el. *afsats (hylde) i et stejlt bjærg;* — liggja eftir á rókini, *altid ligge hjemme;* upp í rekur, *i træk, den ene gang efter den anden.* Flt. røkur.
roka [roəka] (að), udso., *fylde således, at der bliver topmål;* fort. tillægsf. og to. rokaður, *topmålt, fyldt til topmål;* — r. í eyga, om kværn: *sprude korn op igennem øjet;* hann rokar í eyga, *han praler for meget.*
rokamál [roəkamåal], ik., *topmål,* sé roki.
roki [roətši], hak., *top (hvad der er over kanterne i et fyldt kar), topmål.*
rokkur [rå'kór], hak, *rok, spinderok.* Flt. rokkar.
rokna [råkna] (að), udso., 1) *regne, optælle, gøre regnestykke;* 2) *beregne, udregne,* r. út; *medregne, tage i betragtning,* r. við, upp í; 3) *regne (for), anse,* r. fyri nakað.
rokning [råkniŋg], huk., 1) *regning, beregning;* 2) *regning, liste over krav.* Flt. rokningar.
róku [rɔu'kɔ], fort. flt. af reka.
rókur[1] [rɔu'kór], hak., *tårn i skakspil.* Flt. rókar.
rókur[2] [rɔu'kór] hak, *råge, allike.* Flt. rókar.
***róma** [rɔuma], huk., = rómur 2; digt.
rómastampur [rɔumasta'mpór], hak., egl. *bøtte* el. *trækar med tykmælk i,* nu alm. *tykmælk* (i trækar, bøtte).

Digitized by Google

rómi [rɔumɪ], hak., *fløde, tyk fløde.*

romm [råmm], ik., *rom* (spirituos drik).

rommum [råmmon], i udtr.: detta fram eftir r., sé rammur el. rammi.

rómur [rɔumór], hak., 1) *højrøstet snakken, høj skrigen* el. *gråd; støj, larm, spektakel;* 2) (* og digt.) *kamp, strid,* so frægur í róm at ganga FA. 51, 26, tá var r. í hellinum FK. 91, 74; i betydn. 2 også róma, huk. (jf. on. róma).

rond [rånd], huk., 1) *stribe, linje,* spec. *stribe (på tværs) i tøj af anden farve end selve tøjet;* jf. rondutur; 2) *rand, kant,* også spec. *øverste rand af en strømpe* el. *nederste rand af en trøje (bådsmandstrøje);* — i poesi overført om *skjold* (egl. *skjolderand*), væl kann randir rjóða FA. 52, 30. Flt. rendur.

rondutur [råndòtòr], to., *stribet,* spec. om tøj: *som har striber påtværs, tværstribet.*

rong [råŋg], huk., *stavnsæde, sæde i forstavnen el. bagstavnen i en båd.* Flt. rengur.

rongutoft [råŋgòtåft], huk., *den del af forreste rorbænk, som er i bagbord, pladsen på forreste rorbænk i bagbord:* rangarúm, rang(i)srúm = bakborðsrúm, *rummet i bagbord* (modsat rættarúm, rættisrúm = stýriborðsrúm).

róp [rɔu'p], ik., *råben; råb.* Flt. róp.

rópa [rɔu'pa] (að, rópaði og rópti, rópað og rópt), udso., 1) *råbe;* 2) *kalde, kalde på, tilkalde,* r. ein; r. inn, út, fram; jf. kalla.

rópan [rɔu'pan], huk., *råben.*

rós [rɔu'ˢs], huk., *ros, berømmelse;* uppá r., *for at vinde ros, stolt og pralende, brystende sig;* ganga upp á r., *gå stolt, brystende sig,* gekk mest upp á r. FA. 302, 33, gala upp á r, (om haner) *gale stolt og udfordrende.*

***rós** [rɔu'ˢs], huk., = rósa; FK. 101, 76. Flt. rósir.

rósa [rɔu'ˢsa], huk., *rose* (blomst). Flt. rósur.

rósa [rɔu'ˢsa] (að, rósaði og rósti, rósað og róst), udso. med hf., *rose, berømme,* r. sær, *rose sig;* også (digt.) *rose sig af, prale af,* lítlum sigri r. (*prale af liden sejr*) FK. 159, 105, ikki skal Sjúrður Sigmundarson r. av hesum verki (*rose sig, prale af dette værk*) SK. 91, 61, tú skalt ikki, vonda hundinsson, rósa, hvat tú gert her (*prale af, hvad du her gør*) FA. 182, 1—2.

ross [råss], ik., 1) *hest, øg;* 2) *klodset person.* Flt. ross.

Digitized by Google

rossadrongur [råssadrąngór], hak., *karl, som ved transport af gødning og navnlig tørv passer en el. flere heste.*
rossahús [råssahùus], ik., *hestehus, hestestald.*
rossaligur [råssalīór], to., *klodset, tung og trampende.*
rossatrakk [råssatraˆk], ik., *hestespor.*
rossleypur [rås(s)læiˆþór], hak., *stor* leypur *(høj og smal fjælekasse), som bruges ved transport af gødning og navnlig tørv tilhest;* en klyv *(hestelæs)* består af to »leypar«, som ophænges en på hver side af hestens ryg; i »rossleypur« kan bunden åbnes ved hjælp af en knap, som drejes (jf. loypa klyv, under »loypa«), i almindelig »leypur« er bunden fast.
rot [roət], ik., *råddenskab, forrådnelse.*
rót [rouˆt], huk, 1) *rod* (på plante, vækst); 2) *rodfrugt,* spec. *roe, hvidroe, kålrabi, turnips;* 3) *rod, grund, udspring, ophav.* Flt. rətur.
róta [rouˆta] (reyt, rutu, rotið), udso., 1) *styrte, tumle, falde* (oprindelig vistnok med bibetydn. af bragen, knagen), mastrarnar og seglini skullu fyri borði róta *(tumle over bord)* Corp. Carm. Fær. XV, 135, v. 13. so tennir rutu úr munni Corp. Carm. Fær. X, 473, v. 51, nu næppe uden i forbind.: r. av, *falde fra hinanden, falde af, brækkes over,* også *dø i mængde;* 2) *give en snorkende lyd fra sig, snorke.*
róta [rouˆta] (að), udso., *rode, grave; oprode,* r. upp; også uegl. *rode, røre (sammen),* r. saman.
rotin [roətin], to., *rådden.*
rotna [råtna] (að), udso., *rådne.*
roturoð [roətóroə], ik., *fåreskind, hvoraf ulden efter at være gået lidt i forrådnelse er bleven afplukket, og som derefter er blevet tilberedt og barket* (modsat rakaroð, *fåreskind, hvoraf ulden er bleven afraget*). Jf. roð.
rotuskógvur [roətóskægvór], hak., *sko af* roturoð.
róvukollur [rɔuòkådlór], hak., *kulle (rundagtig bjærgformation), som hæver sig op fra en* rógva el. róva (sé dette ord) FA. 350, 11. Også róvukolli.
royður [råijór] (gf. royður), huk., *rørhval.* Flt. royðrar.
roykja [råiˆtša] (kt), udso., 1) *røge, tilrøge,* r. kjøt, *røge kød;* 2) *røge (tobak, pibe),* r. tubbak, pípu; 3) (ikke alm.) *frembringe røg el. hvad der ligner røg,* f. eks. kvørnin roykir, *kværnen støver.*
roykstaður [råiˆkstæavór], hak., *sted, hvor en barn* (glæda) *antændes.*
roykstova [råiˆkstoəva], huk., *„røgstue", forreste værelse,*

Digitized by Google

hvor arnen (grúgva) *står;* er uden bræddeloft, har en åbning (røghul, »ljóari«) i tagrygningen og tjener på én gang til køkken, arbejds- og dagligstue (modsat den finere glasstova, se dette ord).

roykstovudyr [rɔi̯ˈkstoəvʊ́dīr], huk. flt., *dør, som fører ind til* roykstova.

roykstovugólv [rɔi̯ˈkstoəvʊ́gōlv], ik., *gulv i* roykstova.

roykstovutekja [rɔi̯ˈkstoəvʊ́teətša], huk., *røgstuetag.*

roykstovuveggur [rɔi̯ˈkstoəvʊ́væggʊr], hak., *ydervæg (af sten og grønsvær) i* roykstova (modsat roykstovubróst, *indervæg, panél i* roykstova).

roykur [rɔi̯ˈkʊr], hak., 1) *røg;* 2) *damp, støv;* 3) *uddunstning, lugt.*

royna [rɔ́ina] (nd), udso., 1) *prøve, erfare (lære gennem erfaring),* r. gott av e-m, *modtage venskabsbeviser af en,* r. illt av e-m, *modtage beviser på fjendskab af en, blive narret af en;* 2) *prøve, sætte på prøve: forsøge, gøre forsøg på;* r. roysni, *prøve på at udføre en stor bedrift, prøve sin manddom* el. *styrke* (spec. i kappestrid); r. seg, *forsøge sig, prøve sine kræfter.* — roynast, a) *prøves, erfares,* b) *prøves, forsøges,* c) *vise sig* el. *give sig tilkende på en vis måde,* sum teir royndust í atburðum í grindadrápi, *således som deres adfærd gav sig tilkende* el. *lod sig tilsyne, når de dræbte grind* FA. 401, 24, roynast illa, *vise sig at stå under forventning, ikke svare til forventningerne.*

roynd [rɔ́ind, rɔ́ind], huk., 1) *prøve, erfaring;* 2) *prøve, forsøg.* Flt. royndir.

royndur [rɔ́indʊr, rɔ́indʊr], fort. tillægsf. af royna og to., 1) *prøvet, erfaren;* 2) *prøvet, forsøgt.*

roysin [rɔi̯ˈsɪn], to., *høj og rank.* Jf. reystur.

roysmenni [rɔi̯ˈsmænnɪ], ik., = reystmenni.

roysni [rɔi̯ˈsnɪ, rɔ́isnɪ], ik., *manddomsværk, (stor) bedrift, vovestykke,* vinna r., *udføre en bedrift.* Flt. roysnir (roysni).

roysni [rɔi̯ˈsnɪ, rɔ́isnɪ], ik., *ende af et hus, gavlvæg.* Flt. roysnir. Jf. galvur.

roysnisverk [rɔi̯ˈsnɪsvæˈrk, rɔ́isnɪs-], ik., *manddomsværk, stordåd.*

roystisveggur [rɔi̯ˈstɪsvæggʊr, rɔ́istɪs-], hak., *endevæg på et hus, gavlvæg* FA. 425, 22, alm. kaldet roysnisveggur.

royta [rɔi̯ˈta] (tt), udso., *plukke, afplukke, afrykke,* r. seyð,

Digitized by Google

plukke, rykke ulden af får; r. gras, *afrive græs;* — også spec.: r. ein, *rykke en i håret.*

royting [rái˂tıŋg]. huk., 1) *plukning, afplukning, afrykning,* spec. *handlingen at plukke* el. *rykke ulden af får:* 2) *det tidspunkt* (om foråret), *da man tager ulden af fårene.*

royvi [ráivı], ik., 1) *uldbeklædning på får;* 2) *vid og rummelig klædning;* 3) (*stort*) *omfang, vidde.* Flt. royvir.

royvi(s)mikil [ráivı(s)mītšıl], to., *stor af omfang, som tager megen plads op,* = royvin.

rudda [rodda] (að), udso., *rydde, gøre ryddelig, bortrydde.*

ruddi [roddı], fort. ent. af ryðja.

rudding [roddıŋg], huk., *rydning.*

ruddstaður [rodstæavør], hak., *ryddet sted, opryddet plads,* alm. kun i flt. ruddstaðir=heimrustir, sé heimrustir.

rugga [rogga] (að), udso., *rokke, bevæge sig frem og tilbage, være i vuggende bevægelse.*

rugur [rūór], hak., *rug* (korn).

rúgva [rıgva], huk., *dynge, opdynget hob, masse, bunke.* Flt. rúgvur.

rúka [rúu˂ka] (reyk, ruku, rokið), udso., 1) *ryge, give* el. *udsende røg,* om noget, som brænder; 2) *dampe, dunste,* alm. svagere end guva, tað rýkur upp úr pottinum, *det damper af gryden;* 3) *lugte, udsende lugt* FA. 387, 3; r. at (nökrum), *lugte til* FA. 386, 8; 4) *ryge, fyge,* tað reyk bæði sjógvur ok sandur SK. 43, 69; jf. rok, sjórok; — *støve;* 5) *ryge, styrte, fare* (*hastigt, hæftigt*), r. á ein, *ryge løs påen, anfalde en* (*pludselig og voldsomt*), r. saman, *ryge sammen i håndgemæng* el. *i klammeri.*

rukka [ro˂ka], huk., *rynke, fold.* Flt. rukkur.

rukka [ro˂ka] (að), udso., *rynke, frembringe rynker* el. *folder på, krølle.*

rukku [ro˂kǫ], fort. flt. af rökka.

ruku [rūku], fort. flt. af rúka.

rulla [rodla] (að), udso., *rulle, trille,* både indv. og uv. Senere ord.

rúm [rúum], ik., *rum, plads,* spec. a) *vidt, udstrakt rum,* b) *tilstrækkelig plads,* c) *afgrænset rum,* f. eks. i båd, = eysrúm (*øserum*). Flt. rúm.

rúma [rúuma] (að), udso., *rumme* (*optage, indeholde*); rúmast, *rummes.*

rúmd [rømd], huk., *rummelighed.*

rúmka [rø˂ŋka] (að), udso., *gøre rummelig, udvide,* r. um nakað; rúmkast, *blive rummelig, udvides.* Jf. víðka.

Digitized by Google

rúmliga [rømlia], bio., *rummeligt, godt og vel, noget ud over.*
rúmligur [rømlijór], to., *rummelig.*
rúmur [rúumór], to., *rum, rummelig,* både om sted og tid.
rumpuhvítur [ro'mpókvoi'tór], to., *hvid om rumpen.*
run [rūn], ik., *meget svag brænding.*
runa [rūna], huk., *dynd, mudder.*
runa [rūna] (að), udso., (om seen) *bryde op på strandbredden og trække sig tilbage igen.*
runast [rūnast] (að), udso., *foretage* el. *sysle med noget, hvorved man tilsmudser sig,* r. við nakað.
rúnarbelti [rúunarbæ'lti], ik., *runebælte, bælte, hvorpå runer ere indridsede* SK. 54, 208.
rúnarbinda [rúunarbinda], udso., *binde ved hjælp af runer, underkaste visse tvingende love ved hjælp af runer, som man indridser el. ved trylleformuler, som man fremsiger,* hon rúnarbant bein, so at eingin steinur kemur niður á hann, *ved anvendelse af runer* el. *trolddom underkastede hun hjemmemarken den lov, at ingen sten skulde rulle ned på den* (fra den højere liggende udmark) FA. 375, 17.
rúnarbók [rúunarbou'k], huk., *runebog, bog med runer.*
***rúnarkalv** [rúunarkalv], ik.,=rúnarkelvi; FK. 123, 38.
rúnarkelvi [rúunartšælvi], ik., *runekævle, runestav, runekæp (lille stav med indristede runer)* SK. 40, 33.
***rúnarmaður** [rúunarmæavór], hak., *mand, som er klog på runer, runemester* FA. 23, 8.
***rúnarmál** [rúunarmåal], ik., *runemål, runesprog, hekseri* FK. 97, 21.
rúnarstreymur [rúunarstræimór], hak., *forhekset strøm* SK. 102, 10.
rúnarveldi [rúunarvældi], ik., *runevælde, trolddomsvælde?* FK. 160, 122.
rundur [rondór], to., *rund.* Senere ord. Jf. bōllutur.
rúnir [rúunir], huk. flt., *runer, runebogstaver,* også *troldkunster;* kasta r. á ein, *forhekse en.*
runnu [ronnó]. fort. flt. af renna.
runnur [ronnór], hak., 1*) *busk, stamme (træ)* SK. 15, 129, sjaldan hevur góður kvistur sprottið af illum runni, *sjælden er en god gren* el. *kvist udspungen fra en dårlig stamme* SK. 35, 217; 2) *knast, kvist* (i træ); også alm. *knude, udvækst, klump;* 3*) digt. om *horn, drikkehorn,* gjarna gevi eg tær at drekka út av mínum runni FK. 25, 98. Flt. runnar. Også ruður.
rura [rūra] (að) udso., *dysse (i søvn),* r. ein í svövn, også: r. fyri e-m.

Digitized by Google

rúsa [rùu'sa] (að), udso., *styrte afsted, storme frem*, r. fram.
rusk [rosk], ik., *ruskomsnusk, skrab, noget dårligt og ubetydeligt;* en anden betydn. af ordet træffes i ruskveður, *uroligt og stormfuldt vejr.*
ruska [roska] (að), udsò., *ruske, rive, forstyrre*, r. upp, *ruske op*, r. í ein, *ruske i en;* hann fer at r. vegrið, *vejret begynder at blive uroligt, stormfuldt.*
ruskutur [roskòtòr], to.. (om vejr) *barsk, urolig, ublid;* (om personer) *barsk, bøs, ublid.*
rust[1] [rost]. huk., 1) (*køldannet*) *fjældryg, udstående ryg* el. *kant i en fjældside*, sterkt kom æl av rustum niður, *en stærk byge kom ned fra fjældet* FK. 122, 25; 2) *ryg på hval, øverste kant på en hval*, også *kant nedentil på en hval* (langs med hamarskjölur, sé d. o.). Flt. rustir.
rust[2] [rost], huk., *rust* (på metal, især jærn).
rústarfelli [rùu'starfædlı], ik., omskrivning for *kværnsten, kværn* (i en gåde) FA. 325, 1.
rutu [rūtu], fort. flt. af róta (rjóta).
rýða [roija] (dd), udso., *smøre, besmøre*, smyrsl á hann at r. (*for at smøre salve på ham*) SK. 78, 45, taka skal tríggjar aldirshúðir, r. í mannablóði (*indsmøre dem i mandeblod*) SK. 47, 119.
ryðja [rija] (ruddi), udso., 1) *rydde, oprydde, gøre ryddelig, bortrydde;* r. jörð, *rydde land til dyrkning;* (uegl.) *gøre vejen ryddelig*, hann ruddi fyri sær gongd, *han banede sig vej gennem de kæmpendes skare* SK. 48, 134; 2) *glide, styrte, falde* (*ned*), oman ruddu dalir og fjöll FK. 136, 59; r. niður, r. burtur, *formindskes efterhånden ved nedstyrtning*, bakkin ruddi burtur, *skrænten formindskedes ved nedstyrtning, partier af skrænten styrtede ned.*
ryður [rijòr], hak., *slim, som man hoster op*, r. í bróstið rennur, *han hoster slim op, han rømmer sig* FA. 60, 20, tað rennur r. í bróstið. Også rymur (Suderø).
ryggur [rıggòr], hak., 1) *ryg* (*på mennesker, dyr*); 2) *ryg, bagside;* 3) *langagtig forhøjning, banke, jord- el. bjærgryg.* Flt. ryggir.
***ryggja** [rıd'dža] (gd), udso., *bedrøve, bekymre*, i kvadene.
***ryggur** [rıggòr], to., *sørgmodig, bedrøvet, nedslået.*
rykkja [rı'tša, rı'tša] (kt), udso., *rykke, trække med ryk;* — middelart rykkjast, *nappes, brydes* FK. 116, 62.
rýma [roima] (md), udso.. *rømme, flygte bort, undvige.*
ryssa [rıssa], huk., *hoppe.* Flt. ryssur.
ryssubak [rıssòbæak], ik., *hoppes ryg.*
rysta [rısta] (st), udso., sé rista[2].

Digitized by Google

ræ [ræa], ik., 1) *ådsel, død krop;* 2) *lang rækel, lang og smal person.* Flt. ræ.

ræða [rɛ̈a, ræava], huk., *skræmmeblillede*, spec. *fugle-* el. *fåreskræmsel (stang, behængt med et eller andet).* Flt. ræður.

ræða [rɛ̈a] (dd), udso., *skræmme, forskrække, gøre bange;* ræðast (ein), *frygte, være bange (for en).*

ræddur [raddór], to., *ræd, forskrækket, bange*, r. fyri el. av e-m (nökrum), *ræd for en (noget)*, r. um ein, *ræd* el. *bange for en* ɔ: *på ens vegne;* eg eri tí rædd av risans ráðum *(bange for risens råd)* FA. 7, 16, teir vóru á ongum ræddir *(ikke bange for noget)* FK. 99, 45, (med gf.) r. er hvör sín deyða, *enhver frygter sin død* FK. 121, 13; — *frygtsom af sig, sky*, myrkaræddur, *mørkeræd.*

ræði [ræaji], ik., 1) *plan, beslutning, forsæt* (= ráð), taka r., *fatte en beslutning, forsæt;* 2*) *rådsnildhed*, bæði við bold og r. *(både tappert og snildt)* FK. 142, 128; 3*) *forvaltning, herredømme*, harðræði, *strængt herredømme;* 4*) *godt parti (ægteskab)* Corp. Carm. Fær. IV, 37 v. 27. Flt. ræðir. Jf. ráð.

ræðiligur [ræajilïór], to., sé ræðuligur.

ræðsla [rasla], huk., *rædsel, skræk.* Flt. ræðslur.

ræðuliga [ræavólïa], bio., *rædsomt, forskrækkeligt, i meget høj grad*, alm. foran to. i første grad, r. illur, *frygtelig vred*, r. stórur, *uhyre stor.* Også ræðiliga (ræðiligani). Jf. ógvuliga.

ræðuligur [ræavólïór], to., *rædsom, forskrækkelig, frygtelig.*

ræðuskítur [ræavóskoi'tór], hak., *kujon, fejg og ussel karl.* Flt. -skítar.

ræna [ræana] (nd), udso., *rane, røve;* også *plyndre, udplyndre*, r. ein fyri nakað, *rane noget fra en, plyndre en for noget.*

ræsa [ræasa] (st), udso., *nedsænke, lade gå ned; lade fiskelinen gå til bunds.*

ræstur [rastór], to., *som er begyndt at gå i gæring, som har en vis skarp og stram smag* (især om tørret kød og fisk). Egl. af et udso. ræsa (st), *lade gå i gæring*, ræsa grunningshöddd, *lægge torskehoveder i bunke og lade dem gå i gæring.*

rætt [ra't], huk., *fårefold, indelukke med stengærde omkring, hvor får drives ind* (når man vil plukke ulden af dem eller udtage dem til slagtning). Flt. rættir.

rætt [ra't], bio., 1) *ret, rigtigt;* 2) *ret, retvendt* (modsat *vrangt*), binda rætt og rangt, *strikke ret og vrangt;* 3) *ret, netop, just.*

rætta [ra'ta], huk., *retside* (modsat ranga, *vrangside*). Flt. rættur.

Digitized by Google

rætta[1] [ra'ta] (að), udso., *rette, berigtige; bringe i orden;* r. seg, *rette sig, føje sig,* r. seg eftir e-m, *rette sig efter en.* Samme ord som det efterfølgende, men med anden bøjning.

rætta[2] [ra'ta] (tt), udso., 1) *rette, gøre lige,* r. ryggin, *rette ryggen,* r. út, *rette ud;* r. tong, *trække krog,* (*prøve styrke ved at*) *opbøje en andens krummede finger;* 2) *række, udstrække,* r. hondina fram (út, upp), *række* (*strække*) *hånden frem* (*ud, op*); 3) *række, overrække* (*en noget*), r. e-m nakað; jf. flýggja[2].

rættleiða [ratlaia], udso., *vejlede.*

rættleiðing [ratlaiŋg], huk., *vejledning.*

rættuliga [ra'tòlīa], bio., 1) *retskaffent, på retskaffen og ærlig måde;* jf. reiðuliga; 2) *helt, rigtig, ganske,* ikki r. álítandi, *ikke rigtig* (*ganske*) *til at stole på;* 3) *meget, særdeles,* r. væl, r. illur; jf. ógvuliga.

rættuligur [ra'tòlīòr], to., *retskaffen, ærlig.* Jf. reiðuligur.

rættur[1] [ra'tòr], hak., 1) *ret, rettighed, hvad der tilkommer en,* fáa rætt, gera rætt og skjal (*gøre ret og skel*); 2) *ret, retlig bestemmelse, lov;* eftir lov og rætt; 3) *ret, domstol.* Flt. rættir.

rættur[2] [ra'tòr], hak., *ret, ret mad.* Flt. rættir.

rættur [ra'tòr], to., 1) *ret, lige;* alm. beinur; 2) *ret, rigtig; netop skikket* el. *passende, tilbørlig.*

rættvísheit [ratvoishai't], huk., *retfærdighed* FA. 437, 21. Bedre: rættvísi, huk.

rættvísur [ratvoi'sòr], to., *retfærdig.*

rævur [ræavòr], ik., *tag, taghvælving,* r. av seigum sifrisviði FA. 3, 29. Heraf vel det nu brugelige ord ræva (huk.), *tagplanke, smal træplanke.*

röð [røə], huk., *skarp kant.* Flt. röðir.

røða [rōa], huk., *tale; samtale.* Flt. røður.

røða [rōa] (dd), udso., *tale, snakke,* r. um nakað; *omtale løselig, ymte.*

rödd [rödd], huk., *røst, stemme.* Flt. röddir.

røkja [røətša] (kt), udso., *røgte, drage omsorg for, passe, pleje,* r. um ein; tær bjóði eg nú, Haraldur kongur, buga mín at r. (*at drage omsorg for min bue*) FK. 156, 80. — (upers.) røkjast fyri (nökrum), *forberedes, begynde at komme i stand,* einki røkist fyri kirkjuferðini enn, *endnu er det ikke kommet nogen vegne med forberedelserne til kirkefærden* FA. 409, 17.

rökka[1] [rö'ka] (rökk el. rakk, rukku, rokkið), udso., 1) *række,*

Digitized by Google

nå, strække sig, r. (fram) til, at, *nå hen til;* 2) *nå, kunne nå*, r. (eftir) nökrum; eg rökki ikki, *jeg kan ikke nå;* også *indhente*, vær skulum okkur Angantýr við harðari gongu r., *vi skulle indhente Angantyr med et hæftigt angreb* FK. 24, 89 (*indhente en* ellers: fáa ein aftur); 3) *strække til, være tilstrækkelig, forslå*, r. til; 4) *nå, opnå, overkomme.*

rökka[2] [rö'ka] (rökk el. rakk, rukku, rokkið), udso., *vige tilbage*, r. undan, rökka el. »rökkja« seg (aftur-eftir, undan); (om skærende redskaber) *lægge sig i æggen, give efter*, hvörki mátti r. ei stökka, so var svörðið hart, *det kunde hverken give efter eller springe, så hårdt var sværdet* SK. 10, 83.

røkt [rökt], huk., *røgt, omsorg, pleje*, leggja r. á, *drage (nøje) omsorg for*, meiri legði hon r. á tað (barnið) FA. 197, 21.

røkta [rökta] (að), udso., *røgte, pleje.* Jf. røkja.

røktingarmaður [röktiŋgamæavör], hak., *mand, som røgter el. har tilsyn med fårene i udmarken.*

rør [rør], nut. ent. 2. og 3. pers. af rógva.

røra [røra] (rd), udso., 1) *røre, bevæge*, både i egl. og uegl. betydn.; r. við hjartað (*røre hjærtet*) FA. 394, 31 f. (= r. hjartað); 2) *omrøre;* 3) *sno, vikle; ombinde, omvikle;* 4) *røre, berøre*, også: r. við.

röst [röst], huk., *røst, stemme* FA. 435, 9, for: reyst. Jf. röddd.

S.

***sá** [såa], påpeg. stedo., *den*, træffes i kvadene som nf. ent. hak. og huk. = det nu brugelige tann; sá ormurin SK. 61, 2, sá edilingur FK. 165, 4, sá reyða trumma FK. 30, 8.

sá [såa], fort. ent. af síggja.

sáa [såa] (dd og að), udso., *så (sæd, korn), udså, udstrø.*

sáð [såa] (og **sáða** [såa, såava]), huk., *såd, del* el. *flis af kornskal;* alm. kun i flt. sáðir (sáður) [udt.: såajr, såavör].

sáð [såa] (og **sáði** [såaji]), ik., *sæd, sædekorn.*

saðil [sæajil], hak., *sadel, ridesadel.* Flt. saðlar.

saðilband [sæajilband], ik., *sadelbånd.*

saðilbogi [sæajilboeji, -būi], hak., *sadelbue.*

***saðildýr** [sæajildoir], ik., *sadeldyr, hest* FA. 184, 35. digt.

Digitized by Google

saðilgjörð [sæajıldʒøər], huk, *sadelgjord.*
saðilreim [sæajılraim], huk, *sadelrem.*
saðla [sæala] (að), udso., *sadle, lægge sadel på.*
sag [sæa], huk., *sav (redskab til at save med).* Flt. sagir.
saga [sǣa] (að), udso., *save, skære med sav.*
sagði [sagdı], sjældnere sideform til segði, fort. ent. af siga.
sagn [sagn], huk., sé sögn.
sagulað [sæavólæa], ik., *savelad, stillads, hvorpå der saves.*
sáing [sâajıng], huk., *såning.*
sak [sæak], huk., *sag,* sé nærmere under sök.
saka [sæaka] (að, sakaði og sakti), udso., 1) *skade, være til fortræd el. hinder,* (upers.) það sakar einki (ikki), *det skader intet (ikke), det gør intet til sagen;* (med gf.) honum sakar einki, *ham skader* el. *fejler intet;* það man ongan s., *det vil ikke skade nogen* SK. 44, 84; 2*) *anklage, gå i rette med, udskælde.* Sigrið sakaði systur sína, Corp. Carm. Fær. IV, 11, v. 53.
sakleysur [sæaklæiˈsór], to., *sagesløs, uskyldig.*
sakleysi [sæaklâiˈsı], ik., *sagesløshed, uskyldighed.*
sakna [sakna] (að), udso., *savne, mærke at en el. noget er borte;* også *savne, føle som tab.*
saknur [saknór], hak., *savn, tab, mangel,* það er stórur s. í tí, *tabet deraf er et føleligt savn,* það var s. í honum, *han blev savnet.* Flt. saknir.
saktans [saktans], bio., *sagtens.*
sál [sâal], huk., *sjæl, ånd.* Flt. sálir.
sálarbót [sâalabɔuˈt], huk., 1) *stor lindring i sorg, stor trøst;* 2) *redning, frelse* FA. 333, 34.
sálargrand [sâalagrand], ik., *sjæleskade* FA. 38, 6.
salgólv [salgɔ̂lv], ik., *gulv i en sal,* = salsgólv.
sallur [sadlór], hak., *del (tredjedel) af en mandebod* FA. 355, 23, jf. det i gamle danske love forekommende ord »sal«. Flt. sallir.
sálmabók [sâlmabɔuˈk], huk., *salmebog.*
sálmasongur [sâlmasâŋgór], hak., *salmesang.*
sálmur [sâlmór], hak., *salme.* Flt. sálmar.
salt [saˈlt], ik., *salt.*
salta [saˈlta] (að), udso., *salte, nedsalte,* s. niður.
saltarabók [saˈltarabɔuˈk], huk., *psalterbog* FA. 36, 5.
saltskerpukjöt [saˈl(t)šæˈrpɔ̀tšøət], ik., *vindtørret kød, som før ophængningen er blevet bestrøet med lidt salt.* Jf. skerpukjöt.
saltur [saˈltɔ̀r], to., *salt.*

Digitized by Google

saltur [sa'ltʊr], ik., *psalter* (gammelt strængeinstrument) FA. 85, 15. Flt. saltur.

salur [sælʊr], hak, *sal (stort værelse);* digt. (i kvadene) også *bolig, pragtfuld bolig.* Flt. salir.

sáma [såama] (md), udso. (med hf.), *sømme, sømme sig, anstå,* það sámir. honum ikki, *det sømmer sig ikke for ham.* sámir það ei mín búna brand at rjóða í kvinnu droyra, *det sømmer sig ikke at rødfarve mit prægtige sværd i kvindeblod* SK. 77, 39; s. seg, *sømme sig, passe sig.* Jf. søma.

sámaður [såamæavʊr], hak., *såmand, sædemand* FA. 387, 12.

samal [sæamal], to., kun i flt. samlir (samlar, somul), i udtr.: allir samlir, *alle sammen, alle til sammen,* öll somul húsini, *alle husene (til sammen), hvert eneste hus.* Jf. «samal» i einsamallur.

saman [sæaman], bio., *sammen, tilsammen; i forening, i fællesskab;* upp í saman, *uden ophold (mellemrum), den ene gang efter den anden uden afbrydelse, med idelige gentagelser* (om tale).

samanbygdur [sæamanbɪgdʊr], fort. tillægsf. af byggja saman og to., *sammenbygget.*

samangrógvin [sæamangrægvɪn], fort. tillægsf. af grógva saman og to., *sammengroet.*

samanlagdur [sæamanlagdʊr], fort. tillægsf. af leggja saman og to., *sammenlagt.*

samastaðni [sæamastæanɪ], bio., *sammesteds.*

samband [samband], ik., *sambånd, forbindelse, sammenslutning.*

samborin [samboərɪn], to., *sambåren,* helst i flt.: *af ét og samme kuld, født af samme forældre.*

samdøgur [sandøævʊr], ik., *døgn, dag og nat tilsammen.* Flt. samdøgur.

sameinast [sam-ainast] (nt), udso., *enes, komme overéns* FA. 377, 23.

samgonga [samgåŋga], huk., *drivning af får* (fjallgonga), *foretagen i fællesskab af ejerne af de haveparter, som støde op til hverandre.*

samgonguboð [samgåŋgóboə], ik., *budskab om en forestående* samgonga *til ejerne af nabohaver.*

samgongumaður [samgåŋgómæavʊr], hak., *mand, som foretager* fjallgonga *i forening med ejerne af nabohaver, deltager i en* samgonga.

sámi [såamɪ], hak., *hvad der sømmer sig el. anstår, passende orden* el. *skik,* ikki er komin hin veldigi harri, ið

Digitized by Google

mær er s. at fá (*som anstår mig, som det sømmer sig, at jeg får*) SK. 17, 14.

sámiligur [såamılīòr], to., *sømmelig, passende,* = s ø m i l i g u r.

samkoming [saˈmkoɔmıŋg], huk., *sammenkomst;* SK. 75, 17 om *bryllupsgilde.* Flt. samkomingar.

samla [samla] (að), udso., *samle,* = s a v n a.

samlíkjast [samloiˈtšast], udso., *forliges, indgå forlig* FA. 350, 10.

samlitur [samlītòr] og **samlittur** [samlıˈtòr], to., *af éns farve, helt igennem af samme farve,* ullin er samlit.

samráða, samráðast [samråa, -råast], udso., *pleje samråd, overveje i fællesskab, beslutte i fællesskab,* s. um nakað.

samregn [samræŋn] og **samrigni** [samrıgnı], ik., *vedholdende regn.*

samsintur [saˈmsıˈntòr], to., *ens sindet, ligesindet, samstemmende, enig,* vera s., *samstemme.*

samsystkin [saˈmsıstšın], ik. flt., *hélsøskende.*

samtala [saˈmtæala], huk., *samtale.* Flt. -tølur.

samtykki [saˈmtıˈtši], ik., *samtykke.*

samtykkja [saˈmtıˈtša] (kt), udso., *samtykke, bifalde;* samtykkjast um nakað, *blive enig om noget.*

samur [sæamòr], to., *samme, selvsamme; uforandret; éns, af éns beskaffenhed;* som stærktbøjet i spidsen af sætningen (som er gentan, *det er den samme pige*), men oftest svagtbøjet: hin (tann) sami maðurin, *den samme mand;* — talemåde: við tað sama, *med det samme, straks.* — á s a m t, t i l s a m s i enkelte udtr.: koma á samt (til sams), *komme til enighed, enes, forliges,* teimum fellur væl á samt, *de forliges vel.*

samvera [samveera], huk., *samværen, samliv, selskab.*

sandur [sandòr], hak., 1) *sand;* 2) *sandslette, sandstrækning.* spec. ved stranden. Flt. (i betydn. 2) sandar.

sang [sæŋg], fort. ent. af s y n g j a.

sanka [sæˈŋka] (að), udso., *sanke, samle.*

sanktur [(saˈŋ(k)tòr) saˈntòr], to., *sankt. hellig,* sankti Niklas FA. 38, 2, sankta Mikkjals dag (*Mikkelsdag*) FK. 75, 21, sankt Ólavur kongur.

sann [sann] huk. (ik.), og **sanni** [sannı], ik., *sandhed,* nu kun i enkelte forbindd.: mín sann, *i sandhed, min sandten,* pá mín sann FA. 304, 3; eg sigi tær av tí sanni (*jeg fortæller dig den rene sandhed*) FA. 70, 28; i poesi alm.: av sanni (*som den rene sandhed, for sand*) FA. 66, 11. av sonnum (= av sanni) SK. 5, 18 (også: á sonnum), for sann FK. 167, 27.

Digitized by Google

sanna [sanna] (að), udso., *sande, erklære for sandt, indrømme* el. *erfare sandheden af noget; bevidne sandheden af noget, bekræfte,* s. á nakað. — sannast, *sandes, vise sig (som sandhed).*

sanniliga [sannılīa], bio., *sandelig.*

sannleikur [sanlaĭkór] og **sannleiki** [sanlaĭˑtši], hak., *sandhed.*

sannur [sannór], to., *sand, sandfærdig, troværdig; overensstemmende med sandheden;* ik. satt alm. brugt som navneo., *sandt, sandhed,* siga satt, *sige sandt, fortælle sandhed,* sig mær av tí satt, *fortæl mig sandheden* SK. 40, 37, sig mær satt av eiti tínum, *sig mig dit sande navn* (egl. *fortæl mig sandt med hensyn til dit navn*) FA. 306, 14; — digt. også *overbevist, skyldig,* jf. CCF. XII, 46 v. 81.

sápa [såapa], huk., *sæbe; stykke sæbe.* Flt. sápur.

sár [såar], ik., *sår.* Flt. sár.

sára [såara], bio., *såre, særdeles, bitterlig.* digt.

sárføttur [såˑrfōˑtór], to., *ømfodet, som har svie i fødderne.*

sárliga [sårlia], bio., *bitterlig, såre* FK. 88, 36.

sárur [såarór], to., 1) *sår, lidende* el. *følende smerte,* sjúkur ok sárur av meði FK. 117, 70; nu alm. a) *øm, som føler smerte* el. *svie,* s. í fótunum, í hondunum, b) *øm, smertende* (f. eks. om det lem, hvori man føler smerte); 2) (uegl.) *smertelig, bitter,* s. grátur, *bitter gråd;* 3) *øm, som kun tåler lidt;* 4) *såret,* átta fann hann berserkir sárar í síni leið FA. — Ik. sárt også brugt som bio., *ømt, smerteligt, bittert,* tók so sárt at gráta FK. 35, 23, sárt (*fast*) bítur soltin lús. Som bio. undert. og digt. sáran = sárt.

sat [sæat], fort. ent. af sita.

sáta [såata], huk., *stak, høstak.* Flt. sátur.

satt [saˑt], ik. ent. af sannur.

sátt [såˑt], huk., 1) *forlig, overenskomst;* 2) *enighed, samdrægtighed;* ikki sita (sitast) um sátt (um sáttir), *ikke kunne forliges.* Også sáttur (hak.): bæði við sømd og sátti SK. 51, l. 3 og 4 f. n., fór ikki um við sátti (*gik ikke frem på samdrægtig vis*) FK. 45, 74. Flt. sáttir.

sáttur [såˑtór], to., *forligt,* vit eru ei um tað sáttir FA. 121, 15; *enig, samdrægtig.*

sátustaðahoyggj [såatóstæahåd'dž], ik., *det nederste hø i en høstak.*

sátustaður [såatóstæavór], hak., *sted, hvor en høstak står el. har stået* (ude på hjemmemarken).

Digitized by Google

savna [savna] (að), udso., *samle* (mere alm. s a m l a); «savna» nu hyppigst i spec. betydn. *samle får sammen*, s. seyðin saman; gongan var nú savnað, *fåreflokken var nu samlet* FA. 418, 4.

saxa [saksa] (að), udso., *hakke i små stykker*, spec. *ophakke og smuldre den tilsåede agermuld med spaden;* også *skære småt. skære med sløv kniv.*

saxur [saksór], hak., *saks.* Flt. saxar.

seðil [seejıl], hak., *seddel.* Flt. seðlar.

sedristræ [seedrıstræa], ik., *cedertræ* FA. 387, 10.

seg [see], tilbagevisende stedo. (i gf.), *sig;* hf. sær, ef. sín; ordet er ens for alle køn og gælder for flt. så vel som for ent. (i flt. = *dem* i dansk), hann vardi seg, *han værgede sig*, teir vardu seg, *de værgede dem;* «seg» ombyttes ved udso. ofte med endelsen «st», opr. «*sk» (der også kan stå for hf. «sær»): leggjast (= leggja seg), mennast (= menna seg) o. fl.; lýðast (*hviske til hinanden*) for lýða sær; tilføjes undert. udfyldende el. overflødigt: henda seg el. hendast = henda, kunna sær, sé kunna; — også undert. i visse tilfælde *hinanden, hverandre*, sín ámillum, (*imellem dem, hverandre*) *indbyrdes*, síggjast (af: síggja seg), *sé hinanden (hverandre).*

***seggur** [sæggór], hak., (*rask*) *mand, kæmpe, helt* FA. 221, 21; SK. 44, 90; om en *kvinde* findes ordet brugt FA. 221, 26 f. Flt. seggir.

segl [sægl], ik., *sejl.* Flt. segl.

seglskip [sæglšip], ik., *sejlskib.*

seiðagreipa [saijagraiˆpa], huk., *to sammenbundne* (*og til tørring ophængte*) *gråsej.*

seiðateggja [saijatæd'dža], huk., *bundt sammenbundne sej, ophængte til tørring.*

seiður [saijór], hak., *sej* (fisk, mindre art torsk). Flt. seiðir.

seig [saij], fort. ent. af s í g a.

seigur [saijór] (ik. seigt udt. såkt), to., *sej*, a) *som hænger fast sammen, vanskelig at optrevle*, f. eks. om kød, b) *som kan bøjes uden at briste*, c) *meget udholdende, stærk og varig*, d) *langvarig* (*krævende tid*) *og vanskelig*, e) (om personer) *stivsindet, som vanskelig lader sig rokke.*

seinastur [sainastór], højeste grad af s e i n u r, *senest.* Jf. s í ð s t u r.

seinførur [saiˆnfœrór, saiˆn-],to., *sendrægtig, langsom;* også *besværlig, langsom* (*som går langsomt fra hånden*), f. eks. arbejde.

seingjarstaður [sáńdžastæavór], hak., *sengested;* sé s o n g.

seinka [saiˆŋka, saiˆŋka] (að), udso., 1) *sinke, forsinke:*

Digitized by Google

2) (upers.) *blive sént, blive sildigt.* nú fer at s.; også pers., f. eks. om ure, *tabe.*

seinnameiri [saidnamairı, sa^{i}dna-], bio. i højere grad, *senere* (i tid), *senere hen, siden.*

seinni [saidnı, sa^{i}dnı], højere grad af to. seinur og bio. seint, *senere; sidst (af to).*

seint [sai^{i}nt, sa^{i}nt]. bio., egl. ik. af seinur, 1) *sént, langsomt;* 2) *sént, sildigt.*

seinur [sainór], to, 1) *sén, sendrægtig, langsom;* s. á fætur, (*som er*) *længe om at komme på benene,* s. á fótum, *sén til béns;* 2) *som tager megen tid, langsom, langvarig;* 3) *sén (som kommer sént), sildig.*

sekkur [sæ^{c}kór], hak., *sæk (stor pose).* Flt. sekkir.

sekt [sækt], huk, *strafskyld, mulkt, bøde.* Flt. sektir.

sekur [seekór], to., *skyldig,* eri eg sek í hesum verki FA. 202, 29; *strafskyldig, som skal betale mulkt* el. *bøde,* også sekaður. Jf. ósekur (sakleysur) og sök.

seli [seəlı], hak., *sele* (rem). Flt. selar.

selja [sælja] (ld), udso., *sælge, afhænde* el. *overlade for betaling,* s. e-m nakað.

selur [seelór], hak., *sæl, sælhund.* Flt. selir. Jf. kópur (kobbi).

semja [sæmja], huk., *overenskomst, forlig; enighed, forståelse.*

semja (samdi), udso., egl. *sammenpasse,* dernæst *forlige;* hyppigst uvirkende *passe sammen, kunne enes. forliges* (semjast), s. saman, teir s. ikki saman; — også (ved sammenblanding med sáma, sema) *sømme, passe, anstå,* med hf., tað ið teim man s. FA. 294, 23. — semjast, *enes, forliges.*

senda [sænda], huk., *slibestén,* sé hvørvusteinur. Flt. sendur.

senda [sænda] (nd), udso., 1) *sende,* s. boð eftir e-m, s. e-m nakað; 2) *levere. række (frem),* send mær hatta, *ræk* el. *giv mig det dér;* jf. rætta; 3) *kaste, slænge.*

sendiboð [sændıboə], ik., *sendebud;* s. er frítt at fara, *som sendebud kan man gå frit.*

sendibræv [sændıbræav], ik. *sendebrev.*

sendimaður [sændımæavór], hak., *udsending, sendebud.*

sending [sændıŋg], huk., 1) *sendelse, afsendelse;* 2) *sending, hvad der afsendes.* Flt. sendingar.

sendisveinur [sændısvainór], hak., = sendiboð, sendimaður.

seng [sæŋg], sé sang (fort. ent. af syngja).

senn [sænn], bio., *på én gang, ad gangen,* i forbind.: í senn, ísenn.

serkur [sæ^{c}rkór], hak., *særk.* Flt. serkir.

Digitized by Google

sessur [sæssór], hak., *sæde, siddeplads.* Flt. sessar.

seta[1] [seeta], huk., *sætten, handlingen at sætte f. eks. en fiskeline ned i søen,* seta tvær setur, *sætte fiskelinen to gange ned.* Flt. setur.

seta[2] [seeta], huk., 1) *sidden, stillesidden,* það verður ikki long seta hjá mær, *det er ikke længe, at jeg kan blive blive siddende;* 2) *den tid, man sidder,* jf. kvöldseta.

seta [seeta] (tt), udso., 1) *sætte, bringe til sæde, få til at sidde;* s. seg (niður), *sætte sig ned;* 2) *sætte, stille, anbringe,* s. húgvuna á höfðið, *sætte huen på hovedet,* s. (aftur) í lið, *sætte i led,* s. knappar í kot, *sætte knapper i en kofte,* s. í land, *sætte i land,* s. í skúla, *sætte i skole;* s. ein fastan, *sætte en fast, arrestere en;* s. fram, *sætte frem, fremsætte; sætte ned, plante* (s. niður), s. niður eplir, *plante kartofler* (setepli = *læggekartoffel*); s. línu út el. blot «seta», *sætte fiskeline ned;* 3) *sætte, bringe i en vis stilling* el. *tilstand,* s. í gang, *sætte i gang,* s. í verk, *sætte i værk, iværksætte,* s. í skatt, *sætte i skat,* s. (seg) í skuld, *sætte (sig) i gæld;* s. ein fastan, *sætte en fast* (i ordveksel, trætte), *bringe en i klemme;* s. ein til nakað, *sætte en til noget, give en et vist hverv at udføre* el. *en vis stilling at beklæde;* 4) *opføre, bygge,* sjæld. og helst digt.; jf. setur; 5) *sætte, stævne, styre,* f. eks s. sín kós, *sætte sin kurs,* (med hf.) bíðilin setti sínari ferð niðan at einari krógv, *bejleren styrede sin gang op imod et tørvegemmested* FA. 298, 27 f.; 6) *sætte, fastsætte, bestemme,* s. ein dag, s. ein prís, jf. áseta; s. rættin, *sætte (åbne) retten,* s. ting; (uregelm. med hf.) nú skal lata tingum s., *nu vil jeg lade sammenkalde til ting* FA. 133, 2; 7) *sætte, besætte, belægge,* mest digt. og i fort. tillægsf. settur: onnur (ɔ: klæði) lati eg skera tær, sett við gullinum reyða, *andre (klæder) lader jeg dig skære, besatte* el. *prydede med det røde guld* SK. 95, 37; — so týðuliga s. teir sín teknarstól, *så blidelig sætte de sig i deres højsæder(?)* SK. 3, 3; 8) *sætte,* i forskellige udtr.: s. búgv, *sætte bo, bosætte sig* (búsetast); s. í veður, *sætte i pant;* s. eld á (med gf.), *sætte ild på, stikke ild på;* 9) uv., *sætte, stævne, styre i en vis retning,* s. avstað, *sætte afsted i fart,* s. til havs; 10) uv, (om dagen) *gå til ende,* (om solen) *gå ned,* dagurin setur, sólin setur; ikke alm. (jf. udtr.: nú fer at dagseta, *nu begynder mørket at falde på,* það er dagsett, *dagslyset er helt borte, der er indtrådt fuldstændigt mørke);* jf. sólarsetur. — I forbind. med adskillige tho. og bio.: s. á.,

Digitized by Google

a) *trække stærkt, trække i noget af al magt*, s. á nakað, b) *tage (ivrigt) fat på, bindeanmed*, c) *sætte (kreaturer) på græsning el. foder*; s. aftur, a) *sætte på sin plads igen*, b) (om vand) *samle sig, komme igen*; s. aftur á ein, *kaste skylden over på en*; s. av, sé s. úr; s. burtur, *sætte bort, pantsætte*; s. eftir, *lade blive tilbage*; s. fram, *sætte frem, fremsætte, fremføre* (jf. flyta fram); s. fyri, *foresætte (fremsætte, foreskrive)*, s. sær (nakað) fyri, *foresætte sig noget, sætte sig noget for*; s. í, i udtr. som: s. í eitt róp el. s. í at rópa (at gráta, at læa), *give sig til at råbe (græde, lé) hæftigt*, jf. skera í; s. niður, a) *sætte ned, plante*, sé seta 2, b) *nedsætte*, f. eks. prisen på en vare (= lækka); s. saman, a) *sætte sammen, sammenføje*, b) *forfatte*; s. upp, a) *sætte op (opsætte, udsætte* derimod fresta, froysta), også uegl. f. eks. om pris, b) *optegne*; s. úr, (om vand, fugtighed) *rinde bort af, uddunste, fordampe*, vatnið setur úr ullini, hoynum), tað setur úr hoynum (*høet begynder at tørres*), også: s. av; s. við, a) s. (kálv) við, *lægge (kalv) til, opføde som tillægsdyr*, b) *sætte som pant, vædde*, eg seti ikki minni við enn mín silvurring, *jeg vædder ikke mindre end min sølvring (derpå)* FA. 263, 32 f; s. yvir, a) *sætte over*, b) *oversætte*. — s. seg, sé setast. — Middelart setast, *sætte sig* setast til borðs, *sætte sig til bords*; setast í búgv, *nedsætte sig, bosætte sig*, jf. seta búgv [seta 8]), Sölmundur settist nú í búgv bróður síns, *S. nedsatte sig nu i sin broders bo* FA. 449, 24 f.; setast upp undir seg. *rejse sig overende, rejse sig halvt op* (om en liggende); — fort. tillægsf. i lideart settur, a) *sat* o. s. v, b) *fyldt, ladet*, settur bátur, *fuldladet båd*, hálvsettur bátur, *halvladet båd; mæt*, »mettur og væl settur«; — fort. tillægsf. i middelart setstur, *som har sat sig*, hann er setstur, *han har sat sig* (jf. lagstur af leggja).

sethús [seəthúu's], ik., *beboelseshus* (modsat úthús).

setur [seətòr], ik., 1) *sæde, beboelsessted*; 2) *tilflugtssted* (hus, fjærnt fra en bygd, i udmarken). Flt. setur.

sex [sæks], talo., *seks*.

sexfaldur [sæksfaldòr], to., *seksfold, seksdobbelt*.

sextan [sækstan], talo., *seksten*.

sextandi [sækstandi], talo., *sekstende*. Også sextundi, sextindi.

sexti [sæksti], talo., *treds*; nu alm. tr*ý*sinstjúgu.

seyðafótur [sæijafou'tòr], hak., *bén* el. *fod på får*.

seyðafylgi [sæijafildži], ik., *flok får, som græsse på ét sted*.

Digitized by Google

seyð(a)hundur [sæi(ja)hondór], hak., *fårehund.*
seyðamaður [sæijamæavór], hak., *mand, som har tilsyn med fårene i udmarken.*
seyðamerki [sæijamæˈrtši] ik., *fåremærke, mærke på fårs øren,* sé mark, merki og bragd.
seyðarhövd [sæijarhödd], ik., *fårehoved.*
seyðband [sæibband], ik., *uldbånd til at binde får med.*
seyður [sæijór], hak., *får;* også kollektivt: seyðurin, *fårene.* Flt. seyðir.
seyg [sæi], fort. ent. af súgva.
seyma [sæima] (að), udso., *sy;* også *brodere.*
seymur[1] [sæimór], hak., *søm* (jærnnagle). Flt. seymir.
seymur[2] [sæimór], hak., *søm, sammensyning.* Flt. seymir.
seyp [sæiˈp], fort. ent. af súpa
seytjan [sæiˈtšan], talo., *sytten.* Jf. sjey.
seytjandi [sæiˈtšandı], talo., *syttende.* Også seytjundi, seytjindi.
sida [sīja] (að), udso., *sætte skik på,* s. seg, *få skik på sig, antage gode sæder.*
síða [soija], huk., 1) *side* (på mennesker, dyr); 2) *side, sideflade* (på en livløs genstand); 3) (uegl.) *side, egenskab (del af ens væsen, som fremviser sig),* góðar (ringar) síður; 4) *dél, part af året,* i sammensætnn: vársíða, *forårstid,* vetrarsíða, *vintertid.* Flt. síður. Jf. lið.
síðan [soijan], 1) bio., *siden, derpå, derefter;* også síðani — 2) bo., a) *siden, efter (fra) den tid da,* síðan—at SK. 95, 35; síðan eg eri deyður (*når jeg er død*) FK. 82, 92; b) *siden, efterdi.*
síðari [soijarı], to. og bio. i højere grad, *senere, sidst* (af to). Jf. síðla og síðst(ur).
síðd [soˈdd, sóˈdd], huk., *sidhed (det at hænge langt ned).*
síðla [soila], bio., *silde, sént* (modsat árla), s. dags (= s. á degi) *sént på dagen* SK. 58, 254.
síðst [soiˈst, sóˈst], bio. i højeste grad, *sidst.*
síðstur [soiˈstór, sóˈstór], to. i højeste grad, *sidst.*
síður [sījór], hak., *sæd, skik, brug, sædvane.* Flt. siðir.
síður [soijór], to., *sid, langt nedhængende,* f. eks. om klæder; (om græs) *lang,* sítt gras, *langt græs.*
síður [soijór], bio., *senere,* i udtr.: fyrr ella síður, *før eller senere,* um síður, *om sider.*
sifrisviður [sıfrısvī(j)ór], hak., = siprisviður; FA. 3, 29.
sifta [sıfta], sé syfta.
sig [sī], ik, 1) *langsom synken; 2) nedfart ved line i et fuglebjærg;* også *højde i et stejlt bjærg (fuglebjærg), som*

Digitized by Google

kun kan befares med line; 3) *dønning, hulsø,* sig í sjónum.

siga [sīja] (sigir, segði, sagt), udso., *sige, fortælle;* lat tær góðan hugin s. (FA. 217, 27), sé hugur; 2) *sige, ytre, udtale,* ikki s. orð, jf. mæla, tala; 2) *sige, erklære, melde;* s. seg leysan (frá e-m), *sige sig løs fra en* el. *noget);* 4) *sige, give en eller anden lyd fra sig;* 5) *sige, betyde.* — Med fho. og bio.: s. av (nökrum) = s. frá; sig mær av tí satt, *fortæl mig sandhed* SK. 40, 37; s. ein burtur, *bortvise en* SK. 17, 10; s. frá (nökrum). a) *fortælle om noget,* b) *sige til, give besked* el. *underretning,* sig mær frá, *sig mig til;* s. fram, *sige frem, fremsige;* s. nakað fyri e-m, *fortælle noget for en;* s. ífrá: sig mær satt ífrá, *fortæl mig sandheden* SK. 7, 43; s. e-m ímóti, *modsige en;* s. e-m til el. upp, *opsige en (fra tjeneste);* s. nakað við ein, *sige noget til en.* — s. seg, sé sigast 2.— sigast, 1) (lideart) *siges, fortælles, ytres,* 2) (middelart) *sige om sig selv,* sigast vilja, *sige at man vil,* landnyrðingur og útnyrðingur sögdust vilja gera tað roysni, *nordøstvinden og nordvestvinden erklærede, at de vilde udføre den bedrift* FA. 450, 20 ff; sigast (siga seg) undan, *undslå sig, vægre sig ved noget.*

síga [soija] (seig, sigu, sigið), udso., 1) *synke langsomt og jævnt;* digt. *segne* SK. 5, l. 1 f. n.; nu spec. *lade sig nedhisse el. fire ned i line* (ved fuglefangst i et fuglebjærg), s. niður, maður niður í bergið seig FA 323, 4; 2) s. á ein, *begynde at tynge på en,* a) egl., fast hon (ɔ: flundran) á hann seig, *den (flynderen) drog nedad, tyngede på ham med al sin vægt* FA. 289, 18, b) uegl., *komme over (overfalde) en,* f. eks. om træthed, svimmelhed, søvnighed, også *slå en til hovedet* (om stærke drikke); uden styrelse: s. á, *begynde at virke tyngende;* møðin at honum seig, *trætheden kom over ham* SK. 89, 41; tað sígur saman um meg, *det sortner for mine øjne, jeg vil besvime.*

sigalda [sīalda], huk., *bølge i hulsø,* sé sig.

sigg [sigg], ik., *hårdt og bruskagtigt spæk på hval.*

síggja [soð'dža] (sær, sá, sógu, sæð el. sætt), udso., 1) *sé, blive vár (få øje på,* bera eyga við); 2) *sé på (tage i øjesyn),* kom og síggj, *kom og sé;* risin sær seg upp á land (*kaster blikket op på land*) SK. 144, 82; 3) *sé, indsé, mærke,* eg síggi mær eingi ráð, *jeg sér ingen udvej;* 4) *sé, tage i betragning (henvende sin opmærksomhed på, overveje),* i enkelte udtr.: lat meg nú s.;

Digitized by Google

5) uv., *sé, kunne sé*, s. væl (illa); 6) sólin sær, *solen skinner, solen titter frem.*

sigla [sigla] (ld), udso., *sejle;* kan forbindes med gf., s. bátin upp á land, *sejle båden på land.*

sigling [siglıŋg], huk., *sejlen, sejlads.*

***siglutræ** [siglʊ̣træa], ik., *mast* FK. 150, 2. Nu: mastur.

signa[1] [signa] (að), udso., *segne, synke ned.*

signa[2] [signa] (að), udso., *signe, betegne med korsets tegn* (*korse*), s. seg; *velsigne*, gud signi teg, *gud velsigne dig* FA. 431, 26 (jf. vælsigna); også (ironisk) *gennemhegle, skænde dygtigt på.*

signing [signıŋg], huk., *signen* (*det at* signa[2]), *velsignelse.*

sigra [sigra] (að), udso., *sejre, vinde sejr.*

sigu [sījʊ̣], fort flt. af síga.

sigur [sījʊ̣r] (gf. sigur), hak., *sejr*, fåa, hava el. vinna s., *vinde sejr.* Flt. sigrar.

sigurhanski [sījʊ̣rha'nstši], hak., *sejrshanske* FA. 2, 29.

sigursveitsla [sījʊ̣rsvai'sla], huk., *sejrsgilde, sejrsmåltid* FA. 380, 18.

síl [soil], ik., *forelle, lille ørred.* Flt. síl.

síla [soila], huk., *si* (*redskab til at sie med*). Flt. sílur.

síla [soila] (að), udso., *sie, filtrere.*

sild [sıld], huk., *sild.* Flt. sildir.

sildafiski [sıldafıstši], ik., *sildefiskeri, sildefangst.*

sildarhav [sıldarhæav], ik., *sildefangst* FK. 117, 74.

silki [sı'ltši], ik, *silke.*

silkiband [sı'ltšıband], ik., *silkebånd.*

silkidúkur [sı'ltšıdùu'kʊ̣r], hak., *silkedug.*

silkihár [sı'ltšıhåar], ik., *silkehår* FA. 250, 10. digt.

silkihúgva [sı'ltšıhıgva], huk., *silkehue.*

silkiknappaður [sı'ltšıkna'pavʊ̣r], to., *med silkeknapper* FA. 209, 8. digt.

silkiknappur [sı'ltšıkna'pʊ̣r], hak., *silkeknap.*

silkikneptur [sı'ltšıknæptʊ̣r], to., = silkiknappaður; FK. 23, 76. digt.

silkireyður [sı'ltšıræiʊ̣r], to., *af rødt silke* FA. 433, 6. digt.

silkisegl [sı'ltšısægl], ik., *silkesejl.*

silkiserkur [sı'ltšısæ'rkʊ̣r], hak., *silkesærk.*

silkiskjúrta [sı'ltšıšə'rta], huk., *silkeskjorte.*

Digitized by Google

silkitjald(ur) [sɪˈltšɪtšald(ór)], ik., *silketelt.* digt. Jf. tjald.
silkivevur [sɪˈltšɪvɛɛvór], hak., *silkevæv* FA. 255, 21. digt.
silkivovin [sɪˈltšɪvɔɛvɪn], to., *silkevævet, indvævet i silke* FA. 209, 8. digt.
sill [sɪdl], huk., sé syll.
silvdrigin [sɪldrī(j)ɪn], to., *sølvvirket, sølvindvirket* (for: silvurdrigin) SK. 89, 34. digt.
silvetni [sɪlvætnɪ], ik., *blikstille sø, havblik;* mere alm. silvitni og (hyppigst) silvikni.
silvitni, silvikni [sɪlvɪtnɪ, sɪlvɪknɪ], ik., sé silvetni.
silvur [sɪlvór], ik., *sølv.*
silvurbjálki [sɪlvórbjåˑltsɪ], hak., *sølvbjælke.* digt.
silvurbrynja [sɪlvórbrɪnja], huk., *sølvbrynje.*
silvurbúgvin (silvurbúin) [sɪlvórbɪgvɪn, -bʉɪn], to., *sølvprydet, sølvbeslagen,* ein silvurbúin knív FK. 153, 40. digt.
silvurfat [sɪlvórfæat], ik., *sølvfad.*
silvurker [sɪlvórtšɛɛr], ik., *sølvkar, sølvbæger.*
silvurkorða [sɪlvórkɔɛra], huk., *sølvkårde* FA. 264, 8 (korði, hak., her uregelm. for korða, huk.).
silvurkrossur [sɪlvórkråssór], hak., *sølvkors.*
silvurpeningur [sɪlvórpɛɛnɪŋgór], hak., *sølvpenning, sølvmønt, sølvpenge.*
silvurpuntur [sɪlvórpoˑntór], hak., *sølvtærning, sølvprik* FA. 387, 1; jf. puntur.
silvurringur [sɪlvórɪŋgór], hak., *sølvring.*
silvursaxur [sɪlvórsaksór], hak., *sølvsaks.*
silvurskál [sɪlvórskåalˌ], huk., *sølvskål.*
silvursteyp [sɪlvórstæiˑp], ik., *sølvstob, sølvkrus, sølvbæger.*
sina [sīna], huk., *sene.* Flt. sinur.
sín [soin], ejestedo. (ef. til seg), *sin;* ik. sítt ofte som navneo., *sit, sin del;* ik. flt. síni undertiden = *sin slægt.* Når grundordet er flertal, bruges dels flt. af sín, dels (nyere brug) flt. af det påpeg. stedo. hann (teira, *deres*).
sindur [sɪndór], ik., *meget lille stykke, lille smule;* »eitt sindur« som bio., *lidt, en smule,* eitt s. illur, *lidt vred.*
singla [sɪŋgla] (að), udso., *slingre;* også *svæve, flyve frem og tilbage.* For singla også skingla [šɪŋgla].
sinni [sɪnnɪ], ik., 1) *gang, tidspunkt,* á hesum s., *denne gang;* á sinni, a) *engang, fordum,* b) *denne gang,* eg kvøði ei longur á s. SK. 15, 131, i den sidste betydn. nu kun i enkelte omskrivende og forstærkende udtr.: tað verður ikki enn á sinni, *det bliver nok ikke endnu* el. *ikke så*

Digitized by Google

snart (om noget, som har lange udsigter), hann kemur ikki aftur á sinni, *det varer længe, inden han kommer igen;* í sama s., *ved samme tidspunkt* el. *lejlighed, i samme øjeblik, straks;* einusinni, *engang (i fortiden)*, = á sinni (betydn. a). — 2) *gang* (ved opregning), níggju s. sex, *ni gange seks* FK. 3, 2; helst i forbind. med ordenstal, annað sinni (digt. også: á ðórum s.), *anden gang,* triðja sinni, *tredje gang;* jf. det almindeligere ferð.

sinni [sɪnnɪ], ik., 1) *sind, hu,* av tungum s. SK. 88, 31; sømir tað øllum høviskum kallum læra bæði tukt og s. (*at lære både tugt og eftertanke?*) FK. 62, 5; — nu spec. *hæftigt sind (sindelag);* 2) *hu, lyst,* ikki hava s. til nakað, *ikke have lyst til noget.*

sínuminni [soinòmɪnnɪ], bio., *på sin side.*

sip [sɪp], ik., *slag, hug, stød.* Flt. sip.

sipa [sīpa], huk., sé sipan.

sipa [sīpa] (að), udso., 1) *kaste, slynge, slænge;* s. til, *hugge kraftigt til;* jf. ripa; 2) *være i urolig og svævende (kastende) bevægelse,* dels a) egl., om vind, *kaste,* hann (tað) sipar, *vinden kaster,* hann (tað) sipar illa, *det er slem kaste-* el. *stødvind* – dels b) uegl. og i udtryk som: α) sipa el. sipast aftur fyri ein, *foresvæve en, komme frem for ens tanke,* β) e-m sipar fyri munni, *det ligger en på tungen,* mær (el. meg) sipar fyri munni (munninum, munnin), *det ligger mig på tungen, jeg kan ikke rigtig få fat i det;* også ved misforståelse «skipa» for «sipa»; 3) (*i udseende*) *minde om, have en vis lighed (med),* i denne betydn. alm. sipast, sipast aftur at (aftrat) e-m, *minde om en, ligne en noget.*

sipan [sīpan], huk., 1) *kasten, slyngen, slængen;* 2) *slag, hug, stød,* hann fellir niður af Húnamonnum tíggju fyri hvørja s (*ti for hvert hug*) SK. 50, 151; også sipa, hann loftaði hvørji sipu (*parérede hvert hug*) SK. 107, 19; jf sip; 3) *vindkast, vindstød;* (*hæftigt*) *bølgestød;* også sipa; 4) *meget slemt vejr (med kastevinde);* også sipa Flt. sipur.

siprisviður [sɪprɪsvī(j)òr], hak., *cypres. cyprestræ* SK. 93, 8.

***sipun** [sīpon, -òn], huk., = sipan; tíggju for hvørja s. (*ti for hvert hug*) FK. 44, 64.

sita [sīta] (sat, sótu, sitið), udso., 1) *sidde;* s. á hestbaki, *sidde til hest, ride;* 2) *sidde, opholde sig, være,* s. fastur, *sidde fast, være arresteret,* s. heima, *sidde hjemme,* s. inni, *sidde inde,* s. á einum garði, *være bo-*

Digitized by Google

siddende på en gård; sidde, residere; 3) *sidde (fast), være fastgjort,* seymurin situr fastur, leysur, *sømmet sidder fast, løst;* 4) *sidde, blive siddende, holde sig,* verða sitandi, f. eks. om noget, som ikke let udviskes (en plet); 5) (uegl.) *sidde,* f. eks. om en sindsstemning, illsinnið sat í honum enn, *vreden (ondskaben) sad endnu i ham, havde endnu ikke forladt ham;* 6) (om klæder) *sidde, slutte til kroppen,* s. væl (illa). — Med fho. og bio.: s. eftir, *sidde efter, blive siddende (tilbage);* s. eftir á berum, *være lens, intet have tilbage;* s. fyri jørð, *forvalte, drive (en andens) jord;* s. hjá (neytum, gásum), *passe på, vogte (kvæg, gæs);* s. undir, a) s. undir e-m, *sidde med en på skødet,* b) (i spec. betydn., om malkepigen) *sidde og malke koen;* s. uppi, a) *sidde oppe (om natten),* b) i ordsproget: ilt er at læra gamlan hund uppi at sita, *det er vanskeligt at lære en gammel hund at sidde oprejst og gøre kunster,* (overført om mennesker) *det er vanskeligt at lære en gammel;* s. upp-yvir (nökrum), *sidde over (være i færd med) noget,* også *sidde og passe på;* s. við, a) *sidde ved arbejde,* b) *holde fast i den øverste ende af en fuglefængers line ved hans nedfart og ophold i fuglebjærgene.* — Talemåde: ikki sita (el. sitast) um sátt, *ikke kunne enes, ikke kunne leve i fred sammen.* Søndenfjords (f. eks. i Sumbø på Suderø) træffes også, skønt sjælden, formen sidja [sidja].

sjá [šåa], udso., digt., = síggja.

sjaldan [šaldan], bio., *sjælden.* Også sjáldan [šåldan].

sjaldfingin [ša'lfiŋ'dʒin], to., *som sjælden fås, vanskelig at få.*

sjaldsamur [ša'lsæamòr], to., *sjælden, som sjælden træffes* el. *forefindes (sælsom).* Også alm. sjáldsamur [så'lsæamòr].

sjálvandi [šålvandi], to. i ik., tað er s., 1) *det er selvfølge* (sé sjálvsagdur), 2) *inderlig gærne* (som svar på en bøn).

sjálvbjargin [šålbjardʒin], to., *som er i stand til at hjælpe* el. *forsørge sig selv,* vera s., *kunne forsørge sig selv.*

sjálvboðin [šålboejin], to., *tilbudt af en selv,* s. tænasta verður ofta afturrikin, *den tjeneste, som man selv tilbyder, bliver ofte forsmået* FA. 446, 14 f.

sjálvdeyður [šåldæiòr], to., *selvdød.*

sjálvdráttur [šåldrá'tòr], hak., *fisken (det at fiske) for sig selv,* sita í sjálvdrátt(r)i, *sidde og fiske for sig selv*

Digitized by Google

uden at dele fangsten med de andre på båden FA. 340, 35.

sjálvdømi [šåldøəmɪ], ik., *selvdømme, ret til at dømme i sin egen sag.*

sjálvgivin [såldžīvɪn], to., *som man har givet* el. *forskaffet sig selv,* sætur er s. biti, *sød er den bid, som man giver (forskaffer, erhverver) sig selv* FA. 319, 25.

sjálvsagdur [šå'lsagdòr], to., *som forstår sig af sig selv,* mest i ik. sjálvsagt, tað er sjálvsagt, *det forstår sig af sig selv, det er en selvfølge.*

sjálvur [šålvòr], to., *selv;* av sær sjálvum, *af sig selv;* af det forældede «sjálvs mín (tín, sín)», *min (din, sin) egen,* træffes spor i kvadene: vildi hann ikki gifta hana við sínum sjálvsins syni (*med sin egen søn*) FA. 98, l. 1 f. n.; heim til mín (tín, sín) sjálvs, *hjem til mig (dig, sig) selv.*

sjey [šæi], talo., *syv.*

sjeyndi [šæɪndɪ, šændɪ], talo., *syvende.*

sjeyti [šæi'ti], talo., *halvfjerds;* sjæld.; nu alm. hálvfjórðasinstjúgu, hálvfjerðsinstjúgu. Jf. sjúti.

sjóar- [šɔuar-], sé **sjóvar-**.

sjó [šɔu], digt., = sjógv, gf. og hf. af sjógvur.

sjóða [šɔua] (sýður, seyð, —, soðið, nu alm. svagt: sjóðar, sjóðaði, sjóðað), udso., (uv.) *syde, koge,* især *koge op, skumme op* (inden vædsken er kommen rigtig i kog); også *frembringe en lyd som ved syden (kogen), suse, bruse,* s. fyri oyrunum (*suse for ørerne*); — fort. tillægsf. soðin, a) om mad, *kogt,* fiskurin er soðin, b) om hænder efter tøjvask, *runken,* hendurnar eru soðnar.

sjódálkaður [šɔudå'lkavòr], fort. tillægsf. og to., *overstænket (tilsmudset) af søvand;* jf. dálka.

sjódreki [šɔudreətšɪ], hak., *drageskib* FK. 3, 3.

sjódregil [šɔudreejɪl, -drījɪl], hak., *fabelagtigt søuhyre* (alm. i menneskeskikkelse), som undertiden (ifølge overtroen) kryber op på strandbredden og tuder fælt; egl. urigtigt for sjódreygil (sjódreygur) ved sammenblanding af dregil (*noget langt*) og dreygil (af dreygur, *genfærd, spøgelse*); FA. 336, 6. Flt. sjódreglar.

sjódreygil [šɔudræiɪl], hak., sé sjódregil.

sjóførur [šɔu'føərør], to., *sødygtig, som kan holde søen.*

sjógangur [šɔugæŋgòr], hak., *søgang.*

sjógvað [šægva], to. i ik., i udtr.: tað er (væl) sjógvað, *strømmen er gunstig, strømmen er med,* tað er ikki (illa)

Digitized by Google

sjógvað, *strømmen er ugunstig, strømmen er imod.* Også alm. sjóvað.

sjógvur [šægvòr], hak., 1) *sø (hav);* ringur s., *urolig sø;* 2) *søvand;* 3) *styrtesø, (fremstyrtende) bølge,* ein s. kom inn í bátin, *en styrtesø* el. *bølge brød ind i båden;* hertil flt. sjógvar, *bølger, søgang,* stórir sjógvar, *høje bølger, stærk søgang.*

sjókappi [šɔuˈkaˈpɪ], hak., *søkappe* FA. 285, 28.

sjólátast [šɔulåatast], udso., *omkomme på søen;* fort. tillægsf. og to. sjólátin, *omkommen på søen.*

sjómaður [šɔumæavòr], hak., *sømand.*

sjón [šɔun], huk., 1) *syn, det at sé,* tað gongur s. fyri sögn, *syn går før sagn* FA. 319, 33; 2) *syn, séevne,* jf. eygsjón; 3) *syn, hvad man sér* el. *det, som kommer til syne,* ein vökur s., *et smukt syn;* nu ofte spec. *hæsligt syn,* tað er ein s., tað er s. á tí, *hvor det sér hæsligt ud;* 4) *syn, åbenbaring.* Flt. sjónir. Også sjónd. Jf. sýni, ásjón, útsjónd.

sjónligur [šönlijòr], to., *synlig, som kan sés.*

sjórok [šɔuroœk], ik., *sødrev, vand, som vinden ophvirvler af søen.*

sjóslætt [šɔuˈslaˈt], to i ik., i udtr.: tað er sjóslætt, *søen er stille og rolig (har jævn overflade);* tó at tað kann vera dýrdarveður og sjóslætt, *skønt det kan være udmærket vejr og stille sø* FA. 354, 14 f.

sjóstúka [šōstùuˈka], huk., *meget lang òg síd vadmelsfrakke* (alm. af sort farve; før meget hyppigt brugt, men tjener nu nærmest kun til søndags- og højtidsbrug). Måske egl. skjólstúka.

sjóvað [šɔua], to. i ik., = sjógvað; FA. 402, 31.

sjóvarfall [šɔuarfadl], ik., *strømfald, strømmens løb (i østlig el. vestlig retning),* jf. eyst- og vestfall; også *den tid (på c. 6 timer), i hvilken strømmen løber i østlig* (eystfall) *el. vestlig retning* (vestfall).

sjóvarilska [šɔuarɪˈlska], huk., *uro i søen, meget urolig sø.*

sjóvarklettur [šɔuarklæˈtòr], hak.. *klint yderst ved strandkanten, den sten ved strandbredden, hvor man lander ved ankomsten til en bygd;* dernæst *kyststrækning, strandbred (med klinter).*

sjóvarmáli [šɔuarmåalɪ], hak., egl. *flodmål (grænse, hvortil søen når ved højest vande),* nu alm. *yderste strøg af en strandbred, det strandparti, som overskylles ved højvande.* Jf. fjöra.

Digitized by Google

sjóvaródn [šɔuarɔ̈dn], huk., *hæftigt oprør i søen, frygtelig oprørt sø.*

sjóvarstrand [šɔuarstrand], huk., digt.. = sjóvarstrond; FA. 297, 20.

sjóvarstrond [šɔuarstrånd], huk., *strandbred, kyst,* = strond. Jf. fjöra.

sjóverkur [šɔuvæˈrkɔ̀r], hak., *søsyge,* hava sjóverk, *være søsyg.*

sjúka [šùuˈka], huk., *syge, sygdom.* Flt. sjúkur.

sjúkdómur [šegdɔumɔ́r], hak., *sygdom, sygelighed.* Jf. sjúka.

sjúkur [šùuˈkɔ̀r], to., *syg, lidende.*

sjúti [šùuˈti, seˈti], talo., *halvfjerds;* sjæld.; sé nærmere under sjeyti.

skaða [skǣa] (að, skaðaði og skaddi, skaðað og skatt), udso., *skade, tilføje skade,* s. ein.

skaðafiskur [skǣafiskɔ̀r], hak., *skadevoldende fisk* SK. 291, 34.

skaðaleysur [skǣalæiˈsɔ̀r], to., *uskadt, uden skade,* = óskaddur.

skaðatíðindi(r) [skǣatoi(j)ındı(r)], ik. flt., *efterretning om ulykke.*

skaðaverk [skǣavæˈrk], ik., *ødelæggelse.*

skadda [skadda], huk., *tåge, tyk fjældtåge* (fugtig og medførende blæst); også sködda. Jf. mjörki.

skaði [skæajı], hak., *skade, beskadigelse, ødelæggelse, tab,* gera e-m skaða, *tilføje en skade.* Flt. skaðar.

skaðiligur [skæajılīɔ̀r], to., *skadelig.*

skaft [skaft], ik., 1) *skaft, håndfang;* 2) *skaft på væverstol.* Talemåder: koma illa á skaft(ið), *lykkes ilde,* það kemur einki á skaft(ið) hjá honum, *han får intet udrettet;* það kemur ikki av skafti, *det bliver rigtigt, det slår ikke fejl.* Flt. sköft.

skái [skåajı], hak., *ophold* el. *standsning i uvejr.* Flt. skáar.

skak [skæak], ik., *rystelse, stød.* Flt. skök.

skák [skåak], ik., 1) *skrå* (*skak*) *stilling;* á skák, *på skrå;* også *skrå stilling* af sejl på båd (sml. skáka = *brase*), sigla við einum skáki, eitt s. framm. Et andet ord er skák, (i skakspil) *skak,* skák og mát, *skakmat.*

skaka [skæaka] (að), udso. med hf., *ryste, sætte i rystende bevægelse, støde;* s. sær, *ryste sig, skubbe sig;* — (* og digt.) *svinge,* hann hevur skakað á skamri stund so mongum bitrum brandi, *han har i en kort stund svunget mangt et hvast sværd* FK. 79, 56, (med gf.) hann hevur skakað á skamri stund so mangan brandin bitran FK. 82, 93.

skáka [skåaka] (að), udso., *gøre skrå* el. *skæv;* også *tage*

Digitized by Google

skrå retning, sno sig til side, springe (løbe) til side, s. av; Sjúrður skákar ein annan veg, *Sigurd drejer af ind på en anden vej* SK. 97, 59; om sejl på båd: *stille skrået,* s. seglið; — s. sær, *sno sig til siden, dreje af,* Grani kundi at s. sær, *Grane forstod at sno sig, at dreje til siden* SK. 98, 75; s. seg undan (nökrum), *sno sig fra noget, kaste byrden over på en anden.*

skal [skæal], ik., 1) *skal, hylster;* 2) *skæl.* Flt. sköl.

skál [skåal], huk., *skål.* Flt. skálir.

skálaveggur [skåalavæggör], hak., i udtr. »undir skálaveggi» som stedbenævnelse FA. 300, 32, sé skáli.

***skald** [skald], ik., *skjald, digter* FK. 114, 34.

skálda [skálda] (að), udso., *skolde.*

skáli [skåalı], hak., *bolig,* spec. *enligt beliggende hus* el. *gård,* eldur er í skálanum, *gården brænder* FA. 370, 27, Torgeir bygdi breiðan skála FK. 111, 2 (»skáli» er her tilflugtssted for drabs- og ildgerningsmanden Torgeir); nu uddødt i dagl. tale undtagen som egennavn (stedbenævnelse): mest og egl. husnavn, derefter også bygdenavn, f. eks. »i Skálanum» (hus i bygden Sand på Sandø), »á ytra Skála» FA. 368, 17 (ildgerningsmanden Orms bopæl, bestående af flere huse, som nedbrændte; på dette sted rejste sig siden bygden »á Skála» el. »á brenda Skála» på Østerø, FA. 370, 31); hann gekk órædður í skála FK. 142, 118. Flt. skálar. Jf. flagdaskáli.

skálkabragd [skå'lkabragd], ik., *skalkestykke, gavtyvestreg.*

skálkalág [skå'lkalåa], huk., *fordybning nederst på tagsiden,* ved enden af sparrerne, på hvilke »skálkar» (sé skálkur²2) befæstes FA. 423, 15.

skálkur¹ [skå'lkör], hak., *skalk, skælm.* Flt. skálkar.

skálkur² [skå'lkör], hak., 1) *skalk, endeskive på brød;* 2) *stykke træ, som slås i en tagsparres nederste ende, på hvilken* vatnborð *med* torvhald (sé disse ord) *hviler.*

skall [skadl], fort. ent. af skella.

skallabein [skadlabain], ik., *hjærneskal* FA. 323, 23.

skalli [skadlı], hak., 1) *hovedskal; skaldet hoved; hjærneskal; skalle, hoved,* eittans eyga í skalla hevði, *kun ét øje havde den (hoppen) i hovedet* FA. 299, 34; 2) *rundagtig bjærgknold; lille forhøjning på havbunden.* Flt. skallar.

skallutur [skadlötör], to., *skaldet.*

skalv [skalv], fort. ent. af skelva.

skalvur [skalvör], hak., *udhængende snedrive* (helst på et højtliggende sted). Flt. skalvar. Jf. fonn.

skamm [skam(m)], huk., sé skomm.

Digitized by Google

skamma [skamma] (að), udso., *skamme, gøre skamfuld;* skammast, *skamme sig.* Jf. skemma.

skammbiti [skambīti], hak., *bjælke, som forbinder to tagsparrer, hanebjælke.*

skammur [skammór] (højere og højeste grad: skemri, skemstur), to., *kort* (om afstand og længde irum); i kvadene også om tid: hann vóx skjótt á skamristund, *den (ormen slangen), voksede hurtigt i løbet afkort tid* SK. 60, 9. — Ik. skammt som bio., *kort,* skammt ífrá, *kort derfra* SK. 11, 85, skammt frá kongsins höll SK. 49, 148. Jf. stuttur.

skap [skæap], ik., egl. *beskaffenhed,* dernæst (forældet og i kvadene) *skikkelse, figur,* til skapa var hon (o: brynjan) skorin, *den (brynjen) var skåren efter legemsfiguren* Corp. Carm. Fær. X, 14 v. 69 — nu alm. kun *sind, sindelag,* spec. *ondt sindelag,* skamm og last í skapið, nú er skapí honum (i denne betydn. også skapilsi, skepilsi, ik., der tillige bruges om *skikkelse, figur*). For skap også skapur: nú er skapur í honum; jf. sammensætnn. som: blíðskapur, figgindskapur (*fjendskab*), fróðskapur, kunnskapur, ódnskapur, trúskapur, vinskapur o. fl.

skapa [skæapa] (að, skapaði og skapti [forældet også: skóp], skapað og skapt), udso., *skabe, danne, forme,* biður nú skaparan skýla sær, sum alla verðina skóp, *han beder nu skaberen, som skabte al verden, om at beskytte sig* FA. 172, 12; s. (nakað) til, *tildanne, tilpasse, forme noget, således at det passer;* s. seg (til), *skabe sig, have slemme lader;* s. um, *omskabe, forvandle* (umskapa); — fort. tillægsf. skapaður, 1) *skabt,* også alm. skaptur, 2) *af en vis form, beskaffen,* væl (illa) skapað; skapað var sum skorið, *den (brynjen) sad* el. *passede ham, som om den var skåren til ham* SK. 84, 49; en sideform til skapaður og skaptur er skaftur, *beskaffen, af en vis beskaffenhed* (helst nedsættende el. spottende), hví er hann so skaftur, *hvorfor er han sådan (i sin adfærd)?* hvussu er hetta skaft, *hvorledes er det, dette sér ud?* Jf. vorðin af verða.

skapari [skæapari], hak., *skaber* (om gud).

skapningur [skæapniŋgór], hak., *skabning, væsen;* også kollektivt: *skabning, alt det skabte* (*skabelse* udtrykkes ved skapilsi, ik.). Flt. skapningar.

skar [skæar], ik., *tande på lys.*

skar [skæar], fort. ent. af skera.

skara [skæara] (að), udso., 1) *sammenrage, rage* (*ild, gløder*), s. upp eldin, s. upp í eldinum, *rage op i ilden for at få den til at lue;* også skðra; 2) *pudse lys,* s. ljós; jf. skar.

Digitized by Google

skarð [skæar], ik., 1) *skår, indsnit, revne;* 2) (*skårlignende* el. *steil*) *bjærgkløft;* i en hel del stednavne, á Skarði, við Skarði; også *bjærgpas* (imellem to høje bjærgtoppe); 3) uegl., *skår, tab, formindskelse, mangel,* jf. **skarð** 1. 4) *den spidse ende af en istap* (glerpípa) FK. 30, 16, vel egl. at opfatte om *en af de skårlignende kløfter imellem en række nedhængende istappe.* Flt. skörð.

skari[1] [skæarɪ], hak., *skare, hob,* spec. af mennesker. Flt. skarar.

skari[2] [skæarɪ], hak., *frossen skorpe på sné.*

skarlak [skarlæak], ik., *skarlagen.*

skarlaksklæði [skarla(k)sklæajɪ], ik. flt., *skarlagensklæder.*

skarlaksskikkja [skarla(k)ši'tša, -šitša], huk., *skarlagenskappe.*

skarlakssokkur [skarla(k)sâ'kór], hak., *skarlagenssok.*

skarn [skadn], ik., 1) *skarn, snavs;* 2) *skarn, skarns menneske.*

skarndíki [skandoi'tšɪ], ik., *skarnpøl, morads.*

skarpur [ska'rpór], to., 1) *skarp, hvas,* om skærende redskaber; 2) *skarp, hård, hård og tør, skrumpen,* skarpt hoyggj, *knastørt hø;* 3) *skarp, skarpt markeret,* f. eks. ansigtstræk; 4) *skarp, bidende, gennemtrængende;* 5) uegl., *skarp, bidende, hæftig.* — Ik. **skarpt** som bio. — Talemåde: skríða skarpt, *krybe i overordenlig stor mængde,* f. eks. maddiker, mider, tað skríður skarpt (også overført på mennesker).

***skart** [ska'rt], ik., *stads, pragt,* især *stadselige, pragtfulde klæder* SK. 91, 58, meira er um skjól enn um s., sé **skjól**.

skarta [ska'rta] (að), udso., *stadse, gå stadseligt og pragtfuldt klædt* FA. 56, 22.

skarvur [skarvór], hak., *skarv, ålekrage.* Flt. skarvar.

skatta [ska'ta] (að), udso., 1) *pålægge skat (skatter), beskatte;* 2) *betale skat.*

skattur [ska'tór], hak., 1) *skat, skatteafgift;* 2) *skat, kostbart liggendefæ; kostbarhed, klenodie;* også kælende anvendt om mennesker, *skat, øjesten* FA. 297, 15. Flt. skattir.

skava [skæava] (að), udso., *skrabe, afskrabe,* s. (nakað) burtur av; *glatte ved skrabning; radere;* også uegl.: s. saman, *skrabe sammen,* s. til sín, *skrabe til sig.*

skefta [šæfta] (ft), udso., *skæfte, sætte skaft på;* fort. tillægsl. og to. **skeftur**, *forsynet med skaft.*

skefti [šæftɪ], ik., *skaft, håndfang.* Flt. skeftir. Jf. **skaft**.

Digitized by Google

skegg [šægg], ik., 1) *skæg;* 2) *kam på nøgle,* lyklarskegg; 3) *kant, æg på økse,* öxarskegg. Jf. hóv(ar)skegg.

skeggjutur [šæd'džötör], to., *skægget;* også *frynset, lådden.*

skeggleysur [šæglæi'sör], to., *skægløs, uden skæg.*

skeið [skai], huk., 1) *ské, madské* (spec. *langskaftet* i modsætn. til spónur); også *skéfuld;* 2) *tværfjæl,* jf. vindskeið; 3) *skede,* hyppigst i flt. skeiðir = ent. skeið, knívsskeiðir (mere alm. slíðrar), hvalvoknsskeiðir, *skede til hvalvåben* (*hvalspyd*), teir stjólu burt hans góða svörð burtur úr lodnum skeiðum, *de bortstjal hans gode sværd af den lådne skede* FK. 67, 61; jf. slíðri, slíðrar; 4*) *skib,* spec. *krigsskib* FA. 62, 7, alm. i kvadene. Flt. skeiðir.

skeið [skai] og **skeiði** [skaijı], ik., 1) *bane, løb, stykke vej, som man løber;* 2) *løb, fart;* 3) (*lille*) *tidsrum, spand af tid,* eitt s. hereftir, *nogen tid herefter;* i en del sammensætnn., som: dýrabiðjudagsskeið, *tidsrummet omkring store bededag;* også *stadium.* Flt. skeið, skeiðir.

skeiða(r)fundur [skaija(r)fondör], huk., *møde* el. *sammenstød* (*fjendtligt sammenstød*) *af krigsskibe* FA. 62, 12.

skeikla [ska'gla] (að), udso., *gøre skæv, bringe ud af lave.*

skein [skain], ik., sjæld. for skeina, huk.; FK. 20, 34.

skein [skain], fort. ent. af skína.

skeina [skaina], huk., 1) *rift, flænge, skramme;* 2) *stribe* (f. eks. af skarn på ens klæder, skæmmende stribe på gulv el. væg). Flt. skeinur.

skeina [skaina] (nd), udso., *ridse, flænge,* s. seg; også *sætte stribe(r) på, bedække* el. *tilsmudse med striber* (f. eks. klæder, gulv); — skeinast, *blive ridset, få flænge, få stribe* (*smudsstribe*) *på sig.*

skeinkisveinur [skå'ńtšısvainör], hak., = skeinkjari; FA. 54, 14.

skeinkja [skå'ńtša] (kt), udso., *skænke* (*iskænke en drik*), s. mjöð, vín, brennivín; skeinkir honum glösini tvý, *han skænker tre glas* (*brændevin*) *for ham* FA. 306, 3.

skeinkjari [skå'ńtšarı], hak., *skænker, mundskænk* FA. 54, 19. Flt. skeinkjarir.

skeita [skai'ta] (tt), udso., *skele;* s. at e-m, *skæve til en.*

skeivur [skaivör], to., *skæv, fordrejet; skrå;* også uegl. *forkért, urigtig.* Ik. skeift som bio.

skel [šeel], huk., *muslingskal, skal om* el. *af søsnegl.* Flt. skeljar.

Digitized by Google

skel [šeel], ik., = skjal, skil (*skel, ret og skel*); hann býður teim öllum skel FK. 121, 9.

skelkja [šæ'ltša] (kt), udso., *skære ansigter, vrænge mund*; jf. gálva.

skella [šædla] (skall, skullu, skollið — mere alm.: skeldi, skelt), udso., *skralde, klinge, larme.*

skellilátur [šædlılåatór], hak., *skraldende latter, skoggerlatter.*

skelva [šælva] (skalv, skulvu, skolvið), udso., *skælve, ryste, bæve.*

skemma [šæmma], huk., (i kvadene) *fruerstue*, også *sovestue*, tað er vonda frú Grimhild, hon talar til dóttur sína: gakk tú tær í skemmu inn og reið fyri gesti tínum SK. 29, 149; — FK. 31, 22 brugt om *sti, svinesti* (súgvin gongur til sína skemmu). — Nu kun brugl. som husnavn. f. eks. í Skemmuni (hus i bygden Sand på Sandø), jf. skáli. Flt. skemmur.

skemma [šæmma] (md). udso., 1) *beskæmme, gøre skamfuld*; 2) *skæmme, fordærve.*

skemmd [šæmd], huk., *beskæmmelse, forhånelse.* Flt. skemmdir.

skemt [šæmt], huk., sé skemtan. Flt. skemtir.

skemta [šæ'mta] (að), udso., egl. *forkorte tiden* (af skammur, jf. stuttleika af stuttur), alm. *skæmte, spøge*; i poesi også indv. (med gf. for hf.), *fornøje, more*, Róland skemtar liðið sítt (*Roland fornøjer sit folk, sin skare*) FA. 179, 34

skemtan [šæ'mtan], huk., *tidsfordriv, fornøjelse, morskab*, eg kann góða s. gera FA. 139, 7, til s. skulum vær fara FK. 160, 116; nu alm. *skæmt, spøg.*

skemtingarrím [šæ'mtıŋgaroim], ik., *skæmterim, kille skæmtedigt.*

skemtingarsamur [šæ'mtıŋgasæamór], to., *skæmtsom, spøgende.*

skemtun [šæ'mton], huk., = skemtan; FK. 77, 36.

skemtunarorð [šæ'mtónaroær], ik., *skæmtensord, spøgende ord* (= skemtanarorð).

skemtusöga [šæ'mtósøøva], huk., *skæmtende* el. *morsom fortælling.*

skepna [šæpna]. huk., 1) *skabning, skikkelse, legeme*, góð lukka í skepnuna, sum hon har fer, *velsignet være skikkelsen, som den dér går*; 2) *skæbne*; jf. lagnaður (lagni) og eydna.

sker [šeer], ik., *skær, klippe, som rager op i* el. *lidt op over vandskorpen.* Flt. sker. Jf. fles, boði.

Digitized by Google

skera [šeera] (skar, skóru, skorið), udso., 1) *skære (gøre indsnit i)*, s. seg, *skære sig; skære itu*, s. sundur; s. á háls, *skære halsen over på* (f. eks. en grindehval); — *frembringe ved skæring*, s. hol á, *skære hul på*, s. merki í, *skære mærke i; tilskære* (også: s. til), *udskære*, s. út: — s. akur, *meje korn, afskære kornet på ageren*, s. torv, *skære tørv;* 2) *slagte*, spec. *slagte får*, hvussu skerst, *hvorledes står det sig med slagtet?* væl (illa) skerst, *det er godt (dårligt) slagt (fåreslagt);* 3) med hf. og bio.: s. í eitt róp (s. í at rópa), *udstøde et pludseligt og gennemtrængende råb el. skrig*, s. í grát (s. í at gráta), *briste i gråd*, s. út úr, *briste ud i latter;* s. við: Ásbjörn skar so sára við, *Asbjørn udstødte et smertens skrig* FK. 88, 35. — **skerast**, *skæres; kunne skæres, lade sig skære.*

skerða [šærja] (rd), udso., egl. *gøre skår* (skarð) *i*, dernæst og alm.: 1) *stække*, s. vong, *stække en vinge*, s. honu, s. gás; 2) om terke, tørt vejr: *høre op, få ende.* so skerdi aftur terrin, *så fik det tørre vejr igen ende* FA. 394, 25.

skerðingur [šeerıŋgór], hak., *apparat (jærnstang), hvori gryder ophænges over ildstedet;* består af to dele, stang og krog: en stang med flere indsnit (lag, skerðinglag), hvori krogens nederste del, i hvilken gryden hænger, kan fæstes, og ved hjælp af hvilke indsnit gryden kan flyttes op og ned. Flt. skerðingar.

skerpa [šæ'rpa] (pt), udso., 1) *skærpe, gøre skarp, gøre hård;* 2) *tørre ved vind, vindtørre* (kød, fisk).

skerpingur [šæ'rpıŋgór], hak., *tør vind;* også *vedholdende tørvejr med vind.*

skerpukjöt [šæ'rpútšeet], ik., *vindtørret kød* (spec. fårekød, som er blevet ophængt og vindtørret i hjallur).

skersoddi [šæ'rsáddı], hak., *pynt af et skær* FA. 348, 25.

skeyt [šæi't], ik., 1) *skud(e), flig*, spec. *sejlskød;* — talemåde: ganga fyri s., *omkomme, forkomme ved ulykkestilfælde, fordærves, slå fejl;* 2) *skød* (på et menneske) SK. 44, 86, jf. fang. Flt. skeyt.

skeyt [šæi't], fort. ent. af skjóta.

***skeytafeldur** [šæi'tafældór], hak., *kappe (overkappe) med lange skøder* FK. 114, 35.

skeyti [šæi'tı], hak., 1) *lap til at skøde* el. *øge med; lap, klud.* Flt. skeytar.

skíð [skoi] og **skíði** [skoijı], ik., 1) *(aflangt og tyndt) stykke træ, bræt, fjæl*, nu mest i udtr.: aka á skíði, *age på fjæl ned ad en isbelagt strækning*, også: aka skíð(i);

Digitized by Google

2) (* og digt.) *ski*, Geyti legði skíðir á (*spændte skierne på*) FK. 155, 70. Flt. skíð, skíðir.

skifta [šifta] (ft), udso., 1) *skifte, dele; udskifte, uddele (ved skiftning)*; Guðrunu skiftuð tit gull og fæ, *til Gudrun uddelte I guld og gods* SK. 51, 162; — tríggjar giftur hevur faðir meg gift, og allar hava mær heljur skift, *tre gange har min fader giftet mig, og alle tre giftermål have skaffet mig friller på halsen* FA. 252, 17—18; (med hf.) so skulum vit tí s., *således skulle vi indrette det* FA. 52, 15; 2) *skifte, bytte*, s. um (*omskifte, ombytte*); *skifte, veksle* (både indv. og uv.), s. lit, *skifte farve*, s. høgg, *skifte, veksle hug*, også (digt.) med hf.: s. høggum SK. 98, 71; *skifte, forandre;* — (* og digt.) lív frá londum s., *lide døden, dø* FK. 100. 57; 3) (uv.) *skifte, afveksle, forandre sig.* — skiftast, *skiftes, deles, udskiftes; byttes, ombyttes;* (uv.) *veksle* (også skifta); tað man tó so skiftast, *det vil dog vende sig således, komme til at gå således* FA. 438, 10.

skifti [šifti], ik., 1) *skifte, deling;* 2) *skifte, omskiftning, ombytning.* Flt. skiftir.

skifting [šiftiŋg], huk., *deling, udskiftning; ombytning, veksling, forandring.* Flt. skiftingar.

skíggi [skoď džì], hak., egl. *tyndt, i karm udspændt stykke skind, hvortil* skíggjastong *er fæstet, og som dækker over* ljóari (*lys- og røghul samt ventil i taget i* roykstova), nu meget ofte brugt i flæng med det almindeligere skjól, sé skjól, 3. Flt. skíggjar.

skíggjastong [skoď džaståŋg], huk., *stang, fastgjort til* skíggi el. skjól; bindes med sin nederste ende snart til den ene, snart til den anden tværbjælke (biti) i røgstuen, alt under hensyn til vejrforholdene (at «skíggi» kan stå imod vinden og røgen slippe ud).

skikka [šiᶜka] (að), udso., 1) *skikke, indrette, ordne* (bedre f. eks. skipa); s. sær, *skikke sig, opføre sig*, jf. hátta; mín er høllin skikkað umkring við riddarar —, *min hal er rundt om opfyldt af riddere* FA. 242, 22 f.; to. skikkaður, *skikket, egnet*, jf. førur. Nyere ord, egl. tysk.

***skikkja** [šiᶜča, šiᶜča], huk., *kappe, kåbe* FA. 86, 19. Flt. skikkjur.

skil [šil], ik., opr. *adskillelse*, jf. markaskil (-skjal), dernæst 1) *skillerum, mellemrum*, spec. *det skillerum imellem trådene i en væv, igennem hvilket islætten skydes;* 2) *skel, skelnen* (*det at* skilja, *skelne*), a) *begreb*, vita (kunna) s. á nøkrum, *vide besked* (*rede*) *på noget, forstå*,

Digitized by Google

have begreb om noget; fornuft, forstand, er so lítið s. í tykkum, *er der så lidt begreb* el. *forstand i eder* FA. 360, 11, b) *forskel*, gera skil á (nökrum), α) *adskille, gøre forskel på*, β) *forklare tydeligt, give klar besked (om noget)*; jf. udtr.: ikki vita dagaskil, *ikke vide rede på dagene*, også *være ganske dum;* 3) *skel, ret og skel*, gera rætt og s., *gøre ret og skel*, jf. skjal; 4) *rede, orden*, fáa skil á (nakað), *få rede på*, tað er einki s. á (tí), *der er ingen orden derpå*, også *det går udenfor alle grænser, det er for galt*, tað er einki s. á honum, *han er udenfor alle grænser;* — talemåde: við tí skili, *med så forrettet sag, under de omstændigheder* FA. 378, 13. Flt. (i betydn. 1) skil.

skila [šīla] (að). udso., s. til, *bestemme, træffe afgørelse;* også *tilkende* (s. e-m nakað til); s. ein til, *udsé* el. *indbyde en særlig.*

skilagóður [šīlagɔuór], to.. *som giver god og klar besked, fornuftig og klar (i tale).*

skilarúm [šīlarùum], ik., *skillerum.*

skilarúmssyll [šīlarùumsıdl], huk., syll (*syld*), *som danner skel imellem to værelser el. afdelinger af et hus.*

skildi [šıldı], **skildri** [šıldrı], hf. ent. af skjöldur.

skilja [šılja] (ld), udso, 1) *skille, adskille*, s. ein frá e-m; s. ein við nakað, *skille en ved* el. *berøve en noget;* ilt er at s. latan drong úr heitari song, *det er vanskeligt at skille en doven dreng fra en varm seng* FA. 317, 28; s. ull, *sortere uld*, s. eplir, *sortere kartofler*, s. við barn, *forløse;* 2) uv., a) (sjæld. og digt.) *skilles, adskilles* (= skiljast), til götur tóku at s., *til vejene begyndte at skilles* SK. 96, 54; b) s. frá, *adskille sig, være forskellig;* 3) *skelne, skimte*, eg kann ikki skilja bókstavirnar, *jeg kan ikke skelne bogstaverne, jeg kan ikke sé at læse*, tað var ikki meira, enn hann kundi s. tað, *det var ikke mere, end han kunde skelne* el. *skimtedet* (f. eks. om noget, som er langtborte); jf. tekkja; også *skelne, høre*, eg skildi ikki, hvat hann segði, *jeg kunde ikke rigtig høre, hvad han sagde;* 4) *fatte, indsé, forstå*, jf. skiljast 3; 5) *vedkomme, behøve*, hvat skilir honum hatta, *hvad vedkommer det ham* el. *hvad gør han med det?* honum skilir einki, *han behøver intet*, hvat man honum s. at gera tað, *hvad behøver han at gøre det?* 6) poetisk talemåde: væl kan tungu s., *forstår vel at føje sine ord* FA. 306, 28. — skiljast, 1) *skilles, adskilles; tage afsked;* 2) *skelnes, skimtes* el. *høres;* 3) *forstås*, alm. i udtr.:

Digitized by Google

e-m skilst nakað, *en fatter* el. *forstår noget*, mær skilst, *jeg forstår;* skilst tær, *som du nok kan indsé, forstå;* teimum skildist tá hetta satt at vera, *de forstode da, at dette var sandt* FA. 360, 14.

skilnaður [šilnavòr], hak., *adskillelse, afsked;* við skilnaðin, *ved afskeden.* Også skilni, hak.

skiluliga [šīlòlīa], bio., *tydeligt, klart;* også skilliga [šīlla] og skilaliga.

skiluligur [šīlòlīòr], to., *let at skelne, tydelig, klar;* mere alm. skilligur [šīllijòr]. Også skilaligur.

skimast [šīmast] (að), udso., *sé sig spejdende omkring, kaste blikket rundt om sig* (idet man bevæger hovedet til siderne).

skin [šīn], ik., *skin; glans.*

skína [skoina] (skein, skinu [udt. skīnò], skinið [udt. skīni], udso, *skinne, lyse; glinse, kaste glans.*

skindustavur [šindòstæavòr], hak., *stolpe i bindingsværket i et hus.*

skinn [šinn], ik., 1) *skind, hud* (især på mindre dyr i modsætn. til húð); 2) (som jordmål) $^1/_{20}$ gyllin; en gyllin deles alm. i 4 dele, hver på 5 skinn. Flt. skinn.

skinnatal [šinnatæal], ik., *antal* skinn (skinn 2).

skinsakjöt [šiˈnsatšøøt], ik., *fersk kød* (*fårekød*, spec. *bedekød*), *som er blevet bestrøet med salt og kogt og derefter har været ophængt i en kort tid.*

skinnstúka [šiˈnstùuˈka], huk., *skindtrøje, trøje af raget, ubarket fåreskind.* Jf. roðstúka.

skip [šīp], ik., *skib.* Flt. skip.

skipa[1] [šīpa] (að), udso., 1) *ordne, indrette;* 2) *forordne, bestemme*, s. fyri; bóndin skipaði nú fyri, hvat ið hvör skuldi gera, *bonden forordnede nu, hvad enhver skulde tage sig for* FA. 389, 21; 3) *besætte, bemande*, jf. skipan (bátsskipan); 4) *synge for ved runddans*, s. kvæði (tátt, vísu), *synge for ved afsyngelsen af et kvad* (*en vise*) *til runddans.*

skipa[2] [šīpa] (að), udso., a) *indskibe, lade*, s. inn (í bátin); b) *udskibe, losse*, s. upp úr (bátinum).

skipafloti [šīpafloøti], hak., *flåde, skare af skibe.*

***skipakringur** [šīpakrıŋgòr], hak., *skibs omkreds* FA. 263, 35.

skipalið [šīpalī], ik., *skibsmandskab, skibsbesætning.*

skipan [šīpan], huk., 1) *ordning, indretning;* 2) *besætning, bemanding*, spec. a) = bátsskipan, *en både besætning*, b) *besætning af får i en udmark.* Flt. skipanir, skipur.

Digitized by Google

skipari[1] [šīparı], hak., 1) *en, som ordner noget;* 2) *forsanger (ved runddans).* Flt. skiparir.

skipari[2] [šīparı], hak., *skipper, skibsfører.* Flt. skiparir.

skipaskari [šīpaskæarı], hak., *skare af skibe.*

skipsbord [šıpsboər], ik., *skibsbord.*

skipsmaður [šıpsmæavór], hak., *mand af et skibs besætning. sømand.*

skíra [skoira] (rd), udso., 1) (egl. *rense*) *døbe,* Kórnar prestur skírdi hann SK. 73, 43; i denne betydn. nu omtrent forældet (alm. doypa); 2) *give øgenavn,* s. ein.

skírisdagur [skoirısdæavór], hak., *skærtorsdag.*

skírnarvatn [skoírnavatn, skó'rna-, skorna-], ik., *dåbsvand* FA. 445, 29; nu alm. dópsvatn.

skirur [šīrór], to., *skær, rén;* digt. Jf. skærur.

skíta [skoi^{c}ta] (skeit, skitu [udt. skītó], skitið [udt. skītı]), udso., *skide, gøre sit behov.*

skitfœrur [šıtfœerór], to., *skidenfærdig.*

skitin [šītın], to., *skiden, beskidt.*

skjal[1] [šæal], ik., 1) *skel, grænse,* i sammensætn. markaskjal (= markaskil, sé dette ord); 2) *skel, ret og skel.* gera rætt og s.; sé skil.

skjal[2] [šæal], ik., i udtr.: til skjals, *til eftersyn; til skue, til syne.* Jf. on. skjal, *dokument.*

skjál(f)ti [šå^{c}ltı], hak., *skælven.*

skjálg [šålg], ik., *person, som skælver* el. *ryster,* Anias hann er í hondunum eitt s. (*ryster på hænderne*) FA. 431, 16.

skjálghentur [šålg(h)æ'ntór, šå'lk(h)æ'ntór], to., *som ryster på hænderne,* vera s., *ryste på hænderne.*

skjól [šoul], ik., 1) *skjul, tilflugtssted, skjulested;* 2) *beskyttelse, beskærmelse; — noget til at beskytte sig med. beklædning,* meira er um s. enn um skart, *det gælder mere om at få en god beklædning end om at pynte sig;* 3) *dække (lille firkantet træluge) over* ljóari (*lys-, luft- og røghul i taget i* røykstova); er fæstet til en stang, skíggjastong, sé skíggi og skíggjastong. Flt. skjól. Jf. skýla.

skjold [šåld], ik., sé skjöldur.

skjóta [šouta] (skjýtur, skeyt, skutu, skotið), udso., 1) *skyde, sætte i hastig bevægelse;* også mere alm. *kaste, støde, skubbe* o. l., kroppin skjýtur hann eftir, *kroppen skyder (støder, kaster) han bagefter* SK. 40, 41, risin skeyt sína stong í jörð, *risen stødte (stak) sin stang i jorden* SK. 97, 58, brandin undir hann skeyt, *han stak sit sværd ind*

Digitized by Google

under ham SK. 118, 46; s. sláina fyri, *skyde (skubbe) slåen for;* (digt., med hf.) hann sínum borðum skeyt, *hun skød* el. *stødte sine borde tilbage* FK. 103, 91; s. á (uv. el. med gf.), *skyde* el. *skubbe på, skyde ind, ud, frem* o. s. v.; 2) uegl., *skyde*, i udtr. som: s. nakað frá sær, *skyde noget fra sig*, s. saman, *sammenskyde*, s. til, *skyde til, give bidrag;* 3) *skyde, afkaste*, s. ham, *skyde ham;* 4) *skyde* (med skydevåben), *afskyde, udskyde*, s. píl, kúlu, *udskyde en pil, en kugle*, s. skot, *skyde et skud;* også uv. *skyde;* — *træffe ved skud*, s fugl, *skyde en fugl; fremkringe ved skud;* s. hol í, *skyde hul i.* — **skjótast**, 1) *skydes* o. s. v.; stjørna skjýtst, *der sés et stjærneskud;* akurin skjýtst, *kornet på ageren er ved at sætte aks;* 2) *forskydes, blive skæv*, kollurin skeytst (*toppen blev skæv*) FA. 396, 19; báturin skjýtst, *båden lystrer ikke roret.* — Fort. tillægsf. **skotin**, 1) *skudt* o. s. v.; 2) vera langt av landi skotin, *være langt borte.*

skjótførur [šötføərör], to., *hurtig af sig, rap.*

skjótheit [šɔu'thai't], huk., sé det bedre **skjótleiki**; við skjótheit, *hurtigt, skyndsomt, i hast* FA. 403, 10 (jf. **skundur**).

skjótleiki [šötlai'tši], hak., *hurtighed, rapхed.*

skótur [šɔu'tör], to., *hurtig, rap, snar;* ik. **skjótt** alm. som bio., a) *hurtigt*, b) *snart.*

skjúrta [šø'rta], huk., *skjorte.* Flt. skjúrtur.

skjöldrareim [šöldraraim], huk., *skjolderem* FK. 24, 91.

***skjöldur** [šöldör], hak., *skjold* SK. 6, 37; bøjningen af dette (i kvadene forekommende) ord er forvirret: i gf. ent. ofte skjöldur for skjöld, i hf. skildi, skildri og skjöldri (for skildi), i ef. skjöldrar (for skjaldar), i nf. flt. skildir og skjöldir; træffes også som ik.-ord (helst i flt.): tvey skjöldur = tveir skildir. Nu: **skjold**, ik.

skjöldur [šöldör] (gf. skjöldur), hak., *gavl* (på hus) Flt. skjöldrar.

skó [skɔu], digterisk sideform til **skógv**, gf. af **skógvur**[1]; búgvin skó, *smykket, prægtig sko* SK. 66, 86.

skóband [skɔuband], ik., *skobånd.*

skoða [skūa] (að), udso., *skue, sé; beskue, betragte.*

skóg [skɔu], digterisk sideform til **skógv**, gf. af **skógvur**[2].

skógvaxin [skɔuvaksin], to., *skovbevokset.*

skógvur[1] [skægvór], hak., *sko, fodbedækning;* alm. *skindsko.* Flt. skógvar.

skógvur[2] [skægvór], hak., *skov, skovstrækning* FA. 351, 14. Flt. vaklende: skógvir, skógir (skógvar).

Digitized by Google

skóklútur [skō'klúʊtór], hak., *lap* (*skindlap*), *som lægges ind i en hullet skindsko.*

skola [skoela] (að), udso., 1) *skylle* (i vand); 2) *skylle, skylle bort, skylle op*, både indv. og uv.; 3) *snakke op, bralle op.*

skóleistur [skɔulai'stór, -lai'stór], hak., *strikket sko* (*af uldgarn*); tages på indenfor den egenlige sko, skindskoen.

skóleysur [skɔulæi'sór], to., *skoløs, uden sko; barbenet.*

skomm [skåm(m)], huk., 1) *skam, beskæmmelse, vanære*; flt. skommir; 2) *skam, det at skamme sig, blusel.*

skon [skoen], huk., *snude, fjæs, ansigt.* Flt. skonir.

skón [skɔun], huk., *skover, skorpe inde i gryde efter noget, som er kogt i denne.* Flt. skónir.

skóna [skɔuna] (að), udso. (med hf.), sé eira.

skonkja [skå'ŋtša] (kt), udso., sé skeinkja.

skonkur [skå'ŋkór], hak., *foræring, gave* FK. 67, 57. Flt. skeinkir. Ikke i dagl. tale.

skor [skoer] og **skora** [skoera], huk., 1) *skår, rift, fure, kløft*; jf. bergskor; 2) *græsbevokset fremspringende parti i et stejlt bjærg, hvor får og beder sættes for at fedes.* Flt skorar, skorur.

skorða [skoera] (að), huk., *støtte, stiver* (*af træ*); alm. kun brugt om de stivere, som sættes under siderne af en på land stående båd for at holde denne oprejst. Flt. skorður.

skorða [skoera], udso., *sætte støtter under*, i udtr.: s. bát, *sætte træstivere under siden af en båd* (sé navneo. skorða); skorðaður, (om båd) vera skorðaður, *stå med træstivere under siden.*

skorpa [skå'rpa], huk., *skorpe.* Flt. skorpur.

skorpna [skå'rtna] (að), udso., *blive hård og skrumpen.*

skorta [skå'rta] (að), udso, *skorte, mangle, fattes*, alm. upers. med tingen i gf og personen i gf. el. hf.): ein el. e-m skortar nakað; honum el. hann skortar ikki fæ; ei skortar honum eyð, *ham fattes ej rigdom* SK. 11, 91; (digt., med tingen i ef.) skortar hann ei fíggja(r), *han har ingen mangel på gods* (*gods og guld*) SK. 25, 98. Jf. tróta, vanta.

skortur [skå'rtór], hak., *fjæs*, (*grimt* el. *arrigt*) *ansigt.* Flt. skortar.

skósveinur [skɔu'svainór, skōssvainór], hak., *skosvend, page, højtstående mands* el. *ridders tjener* FA. 51, 15; kun i kvadene.

Digitized by Google

skot [skoət], ik., 1) *skyden, det at skyde, støde, skubbe* o. l. (jf. skjóta); 2) *skud* (med skydevåben); 3) uegl., i sammensætnn: samanskot, *sammenskud*, tilskot, *tilskud, bidrag;* 4) *smal gang* el. *åbning imellem ydervæggen* (•veggur• af sten og græstørv el. muld) *og inder- el. fjælevæggen* (brást) *i et hus;* alm. *smal gang, snæver gennemgang.* Flt. skot.

skotaseyður [skoətasæiðr], hak., *får* el. *samling får, som er gået fra en udmark over til en anden.*

skotbjálvi [skoətbjálvi]. hak., *skærm. dække imod angreb* FA. 437, 24.

skotra [skoətra] (að), udso., *skubbe, støde.*

skoyta [skâi˙ta] (tt), udso., 1) *sammenføje, sammensætte to stykker,* s. saman; *skøde, føje (fæste) et stykke til et andet,* s. upp í; også *øge, gøre længere ved tilføjning af et stykke;* 2) *skøtte, ænse, bryde sig om,* med hf. (s. nökrum) el. mere alm.: um, s. um nakað; eg havi tí ikki skoytt, *jeg har ikke brudt mig derom* SK. 94, 22. eg skoyti ei, hvat beinini tola, síðan eg eri deyður, *jeg skøtter ikke, hvad benene må lide (ɔ: hvad der bliver af mine ben), naar jeg er død* FK. 82, 92; s. sær sjálvum, *skøtte sig selv;* — s. e-m leti, *spare en (for) hans umage, pleje ens dovenskab.*

skoyti [skâi˙tı], ik., *tilføjet stykke, lap, stykke træ, stykke tov og desl., som føjes (fæstes) til noget andet.* Flt. skoytir.

skraml [skraml], ik., *larm, spektakel (forårsaget ved noget, som skramler el. skralder).*

skramla [skramla] (að), udso., *gøre larm, skramle, skralde.*

skrápur [skråapǫr], hak., *skrofe, skråpe,* puffinus arcticus (søfugl). Flt. skrápir. Jf. líri.

skrástívari [skråastoivarı], hak., *skråstiver, skråstøtte.*

skreið [skrai], fort. ent. af skríða.

skreiða [skraija] (dd), udso., *glide på is, løbe på skøjter*

***skreppa** [skræ˙pa], huk., *randsel* FK. 58, 62. Flt. skreppur.

***skreyt** [skræi˙t], ik., *pynt, stads* FK. 87, 28. Jf. skart.

skrið [skrī], ik., *gliden, skriden, fremadskriden;* også *kryben, langsom bevægelse,* tað er skrið á honum, *han skrider meget langsomt frem* el. *sé, hvor han kommer krybende.*

skriða [skrīja], huk., *skred, fjældskred (jordskred, sneskred), nedstyrtende* el. *nedstyrtet jord- el. snemasse,* hvar ein skriðan er lopin, er onnur væntandi, *hvor ét skred er styrtet ned, kan et andet ventes bagefter* el. *en ulykke kommer sjælden alene.* Uegl. i nogle talemåder: sjógvurin

G. A. Hagemanns

stendur í einari skriðu, *søen står i ét skum;* seta skortin í eina skriðu, *fordreje ansigtet, sætte ansigtet op til f. eks. grin el. gråd.* Flt skriður.

skríða [skroija] (skreið, skriðu, skriðið), udso., 1) *skride, glide (jævnt) frem* el. *afsted;* også *skride, krybe;* líður, meðan skríður, *man kommer frem, selv om man kryber* el. *det går frem, om det end går langsomt* FA. 320, 11; 2) (upers.) *klø* (om en kløende el. krillende fornemmelse), það skríður (undir ilini, í lógvanum), *det klør (under fodsålen, i den indvendige håndflade).*

skriði [skrījı], hak., *kløen, klø, krillen.*

skrift [skrıft], huk., 1) *skrift (hvad der står skrevet);* spec. *håndskrift;* 2) *den hellige skrift, skriften.*

skrifta [skrıfta] (að), udso., 1) *skrifte (tage i skrifte),* s. e-m FK. 143, 129; 2) *skrifte, bekende.*

skríma [skroima] (md), udso., *skimte, sé dunkelt.*

skrímsl(i) [skroᶦmsl(ı), skróᶦmsl(ı)], ik., *uhyre, jætteuhyre* FA. 1, 26; nu *spøgelse, skræmsel.* Flt. skrímsl(ir).

***skrímsla** [skroᶦmsla, skróᶦmsla], huk., *kvad om et* skrímsl, som benævnelse på et enkelt kvad (skrímslaríma) FA. 1, 2.

skrín [skroin], ik., *skrin, kiste, kasse.* Flt. skrín.

skriva [skrīva] (að), udso., *skrive; nedskrive, opskrive, indskrive,* s. niður, upp, inn; også *skrive, forfatte.*

skróa [skrɔua] og **skrógva** [skrægva] (að), udso., *være knastør* (om hø).

skról [skrɔul], ik., *skryden, pral.*

skróla [skrɔula] (að), udso., *skryde.*

skroppa [skrå'pa] (að), udso., *larme, støje* FA. 324, 5.

skróturrur [skrɔu'torrór], to., *knastør* (om hø).

skrubba (að), udso., *skrubbe, gnide stærkt.*

skrúð [skrüu], egl. ik., alm. huk., *skrud, pynt, stads,* mest i kvadene; ved siden af skrúð træffes formen skrúður, ik. (FK. 36, 34) og hak.; flt. skrúðir (huk.) = *skrud, stadselige klæder;* var í skrúðum klæddur SK. 133, l. 5 f. n.

skruddu [skroddó], fort. flt. af skryðja.

skrúðhetta [skrüuhæ'ta], huk., *hætte af fint klæde.*

skrúgv [skrıgv], ik., *kornstak, 12 kornneg, satte sammen i stak.* Flt. skrúgv.

skruva [skrūa], huk., *skorpe på sår;* rívur skruvu frá eygum, *gnider søvnen* (egl. *den under søvnen dannede skorpe i øjenkrogene el. mellem øjenlågene) af øjnene* FK. 138, 78. Flt. skruvur.

skrýddur [skroᶦddór], to., *pyntet, opstadset* (også: upp-

Digitized by Google

skrýddur); af et forældet **skrýða**, *pynte, stadse,* **skrýða seg** (nu: **skrúða seg upp**, *stadse sig op*) — dog bruges endnu fort. **skrýddi (seg)**.

skryðja [skrīja] (skruddi), udso., *male groft (knuse korn* el. *malt)*, kvörnin skryður; áin skruddi, *isen på åen brødes og førtes nedad af strømmen;* — *oman skruddu dalir og fjöll, *ned styrtede fjælde og dale* FK. 45, 70.

skræða [skræava], huk., *fiskeskind.* Flt. skræður.

skræða [skrāa] (dd), udso., *rive itu.*

skrædna [skradna] (að), udso., *revne, gå itu.*

skrögg [skrögg], ik., *pral, overdrivelse.*

skrögga [skrögga] (að), udso., *prale, overdrive.*

skuða [skūa] (að), udso., sé **skoða.**

skugga [skogga] (að), udso., *skygge, kaste skygge.*

skuggi [skoďďi], hak., *skygge.* Flt. skuggar.

skúgv [skıgv], ik., *skub, stød.* Flt. skúgv.

skúgva [skıgva] (að), udso. *skyde (bort, til side), støde, skubbe;* s. undir ein, *støde (skubbe) til en.*

skúgvur [skıgvör], hak, *struntjæger, rovmåge, strandhøg,* lestris catarrhactes (fugl). Flt. skúgvar, skúgvir.

skula, skulla [skūla, skol(l)a] og **skulu, skullu** [skūlö, skol(l)ö] (skal, skuldi og [mindre alm.] skyldi, skul(l)að), udso., 1) *skulle, være skyldig (bunden, forpligtet) til at gøre noget,* som: hann skal gera það, við skul(l)u fara; skyldi upp at ganga FK. 133, 28; også uden tilføjet udso.: hann skal burtur, út; 2) *skulle, komme til at,* om noget, som kommer til at indtræffe ifølge skæbnens bestemmelse, strangir harrar skulu stokkut valda, *strænge herrer skulle stakket (kort) herske;* öll skulu doyggja, *alle skulle dø;* også mere alm. (om noget fremtidigt): það skal spyrjast, *det skal spørges;* (om en mulighed) um so skuldi verið, *om det skulde komme til at gå således;* 3) *skulle* (ifølge ens egen bestemmelse), *ville,* eg skal royna, *jeg skal forsøge,* hvar skaltú fara, *hvor skal du hen?* — også mere alm. *skulle, være bestemt til noget;* hvat skal hveiti í hunds búk? *hvad skal hvede i hunds mave?* FA. 317, 4.

skuld [skold], huk., 1) *skyld, gæld, afgift,* rinda skuldina, *betale sin gæld,* sé **rinda**; 2*) *skyld, årsag,* fyri vora skuld, *for vor skyld* SK. 61, 20; nu: **skyld**, sé dette ord. Flt. skuldir, *skyld, gæld.*

skúlalærari [skúulalæararı], hak., *lærer, skolelærer.*

skúli [skúulı], hak., *skole.* Flt. skúlar.

skúm [skúum], ik., *skum.* Jf. **froða** (som spec. er *skum på mælk el. øl*).

Digitized by Google

skúma [skúuma] (að). udso., *skumme, afsætte skum.*

skunda [skonda] (að), udso., 1) med hf., *skynde på, påskynde, fremskynde,* s. síni ferð, *fremskynde sin gang, fart, færd* el. *rejse;* s. sær, *skynde sig;* — s. undir ein, *skynde på en;* 2) uv., *skynde sig, haste,* Virgar at honum skundar (*skynder sig hen til* el. *hen imod ham*) FA. 237, 15.

skundiliga, skunduliga [skondılīa, skondòlīa], bio., *skyndsomt, hastigt.* Også skundisliga.

skundiligur, skunduligur [skondılīòr, skondòlīòr], to., *skyndsom, hastig, ilende.* Også skundisligur.

skundur [skondòr], hak., *skynding, hast,* í skundi, *i hast.* Også skundan, skunding (huk.).

skurður [skūrðr], hak., 1) *det at skære, skæren;* 2) *det arbejde at skære tørv, tørveskær,* torvskurður (jf. skera torv); også *det arbejde at afskære* el. *meje kornet på agrene, kornmejning,* akurskurður (jf. skera akur); — dernæst: *det tidspunkt, på hvilket man* a) *skærer tørv* el. b) *mejer korn;* 3) *slagtning, fåreslagtning,* taka (seyð) í skurð, *tage (får) til slagtning* FA. 418, 16 f.; dernæst a) *de får, som slagtes, slagtefår,* taka skurð, *tage hanlam til slagtning* (skurður her modsat klipping, sé d. o.) FA. 342, 12, b) *den tid* (om efteråret), *på hvilken fårene slagtes, slagtetid* (= skurðartíð, skurðtíð), c) *den første* fjallgonga (*drivning af får fra fjældet til folden*), *ved hvilken de til slagtning bestemte hanfår hentes;* 4) *snit, skår, skure;* også *udskæren prydelse imellem kor og skib i de ældre kirker.* Flt. skurðir.

skuri [skūrı], hak., *ung måge.* Flt. skurar.

skursl [skoˑrsl], ik., 1) *små rifter, små skrammer i huden;* hertil udso. skursla (að): skursla seg, *støde sig og få huden skrabet;* 2) *småstene,* spec. *små og spidse stene, som ere iblandede jordsmonnet* el. *bedække et sted, hvor man går;* 3) *lille bitte stykke, smule;* flt. (i betydn. 3) skursl.

skúrur [skúurðr], hak., *kort og stærk regnbyge.* Flt. skúrir.

skúta [skúuˑta], huk., *skude, lille skib.* Flt. skútur.

skúti [skúuˑtı], hak., *fordybning (hule) indunder et fjæld:* Bláfellsskúti FA. 348, 13. Flt. skútar.

skutil [skūtıl], hak., *harpun.* Flt. skutlar.

skutla [skotla] (að), udso., 1) *harpunere, stikke med harpun;* 2) s. sær, (*bevæge overkroppen ved at*) *skyde skuldrene frem og tilbage.*

skutur [skūtòr], hak., *enderum (for- el. bagrum) i båd,*

Digitized by Google

framskutur (*forrum i båd*) og bakskutur (*bagrum i båd*). Flt. skutir.

ský [skoi], ik., (digt. og i sammensætnn.) = skýggj; FA. 21, 2. Flt. ský.

skýdráttur [skoidrá˙tör], hak., *skyernes driven for vinden, bevægelse i skyerne.*

skygdur [šigdör], to., i udtr. som: vera væl (illa) s., *sé godt (dårligt), have godt (dårligt) syn;* dapurskygdur, *svagsynet, som sér bedst i tusmørke;* — (* og digt.) *skinnende,* skygdan hjálm á höfdi bar CCF. XII, 387 v. 27.

***skyggin** [šid˙džin], to., *klar, gennemsigtig* SK. 83, 37.

skýggj [skod˙dž], ik., *sky* (i luften). Flt. skýggj.

skyggja [šid˙dža] (gd), udso., *kaste glans fra sig,* s. á, *kaste glans (på),* sólin skyggir á; (upers.) s. av (nökrum), *kaste glans, give refleks,* tað skyggir av tí, *det glinser* el. *skinner, det kaster glansen tilbage;* s. igjögnum, *skinne igennem, gøre klar og gennemsigtig.*

skýla [skoila] (ld), udso., 1) (med hf.) *yde skjul (skjule for at beskytte), beskytte, beskærme,* gakk á skóg og skýl tær har, *gå ind i skoven og skjul dig dér* FA. 170, 29; biður nú skaparan s. sær, *beder nu skaberen om at beskytte ham* FA. 172, 6; *låne hus, give husly,* s. e-m; 2) uv., *ved hjælp af en til* skjól (*trædækket over* ljóari, sé dette ord) *fastgjort stang,* skíggjastong, *stille dette dække således for vinden, at regen kan komme ud.* Sé skjól og skíggi.

skyld [šild], huk., 1) *skyld, brøde;* 2) *skyld, årsag,* fyri mína (hansara) s., *for min (hans) skyld.* Jf. skuld.

skylda [šilda] (að), udso., *skylde, være skyldig* el. *forpligtet til noget,* spec. *skylde penge.*

skyldfólk [ši˙lfö˙lk], ik. ent., *slægtninge, pårørende, familje.*

skyldigur, skyldugur [šildijör, šildövör], to., 1) *skyldig, forpligtet (til);* 2) *skyldig, sagskyldig, brødefuld.* Jf. sekur.

skyldmaður [šilmæavör], hak., (*mandlig*) *slægtning;* skyld endvidere i sammensætnn. som: skyldkona, *kvindelig slægtning,* og desuden: skylddrongur, skyldgenta.

skyldskapur [ši˙lskæapör], hak., *slægtskab.*

skyldur [šildör], to., *beslægtet (med),* med hf. (sjæld., helst digt.) og i dagl. tale alm. med við: s. við ein, *i slægt med en;* teir eru skyldir, *de ere i slægt.*

***ským** [skoim], ik., = skýming; seint til dags í skými SK. 101, 2.

Digitized by Google

skýma [skoima] (md), udso., *skumre, mørkne,* tað **skýmir,** *det bliver mørkt, mørket falder på.*

skýming [skoimiŋg], huk., *skumring, mørkning.*

skyttari [šɪ'tarɪ], hak., *skytte* FA. 430, 14. Flt. **skyttarir.**

***skýur** [skoijór], hak., digt. = **skýggj**; upp í miðjan **sky** SK. 41, 49.

skærur [skæarór], to., *skær, rén, skinnende rén* FA. 101, 29; sjæld. og helst digt. Jf. **skirur** (for: skírur).

skøða [skǿa] (dd), udso., *forsyne med sko, give sko (skindsko) på fødderne,* alm. i forbind.: s. **seg.** *tage sko (skindsko) på;* fort. tillægsf. **skøddur,** *med sko på,* vera væl (illa) skøddur, *være iført godt (dårligt) fodtøj.*

skøði [skøəjɪ], ik., *(stykke) skind til at sy et par sko af.* Flt. **skøðir.**

skølingur [skøəlɪŋgór], hak., *strikket og gennemsyet uldsko.* Flt. **skølingar.**

sköltur [skö'ltór], hak., *hoved, hovedets skelet;* ofte spottende for **hövur** (höddd); også *godt* el. *klogt hoved.* Flt. **sköltar.**

sköta [skøəta], huk., *rokke* (fisk). Flt. **skötur.**

skövningur [skövnɪŋgór], hak., *stykke af armen fra håndleddet op imod den tykke del af underarmen, håndled.* Flt. **skövningar.**

slá [slåa], huk., *slå (lille bom).* Flt. **sláir.**

slá [slåa], digt. for **sláa**; sé **sláa.**

sláa [slåa] (slær, sló, slógu, sligið), udso., 1) *slå, tildele slag,* s. ein; også med «slag» som gf., s. slag, *slå et slag;* 2) *slå, støde* el. *skyde ved slag* (el *ved slaglignende bevægelse*), s. seym (fastan) í, *slå søm (fast) i,* s. hendurnar saman, *slå hænderne sammen,* s. höddið í stein, *slå hovedet i sten;* s. armarnir tvörtur um ein, *slå armene omkring en;* s. hurðina aftur, *smække døren i* (jf. **smella,** smella aftur); s. sundur, *slå itu* (jf. **bróta** sundur); s. í hel, *slå ihjel;* — *slå, støde, hælde,* f. eks. vædske, s. vatnið út; 3) uegl., *slå,* f. eks.: s. úr tonkum, *slå (noget) af tankerne;* s upp í gaman, *slå hen i spøg;* 4) *slå, spille på (et strængeinstrument),* s. harpu FA. 26, 32, (Jatvarð) ið saltrið sló *(som slog psaltret)* FA. 85, 15; alm. kun digt; 5) *slå* el. *meje græs,* s. gras, alm. blot: «sláa»; også f. eks.: s. ein teig, *slå græsset af en strimmel mark;* 6) *slå, frembringe ved slag* el. *slaglignende bevægelse,* s. hol á (í), *slå hul på (i),* s. bukt (knút) á, *slå bugt (knude) på;* s. eld, *slå ild;* — uegl., s. ring, *slå kreds,* spec. *danne rundkreds til dans;* og so miklan váðaluga læt hann harum slá SK. 19, 35; — (* og digt.) *slå, forarbejde,* sum (ɔ: gullstólin) teir

Digitized by Google

kunna dvörgar tveir best við rúnum slá SK. 18, 29; 7) uv., *slå, gøre en slående bevægelse*, hann sló eftir honum; aldan sló inn í bátin, *bølgen slog ind i båden;* login sló upp, *luen slog i vejret;* s. niður, *slå ned*, f. eks. om lyn; s. út, *slå ud.* f. eks. om sved; «sláa» også om hjærtets, pulsens, klokkens slag; — sló úr sínum gamni, *slog spøg til side* SK. 133, 29; — (om vejr) hann slær í rok. *det slår ind med snefog*, hann hevur sligið frostið, *det fryser ikke så stærkt mere.* — Med fho. og bio.: s. av, a) *slå af, gøre afslag i pris.* b) *slå af, opgive. lade fare* (s. nakað av), c) s. hondina af e-m. *slå hånden af en;* s. til, a) *slå til, modtage et tilbud*, b) *forslå, strække til*, c) *træffe ind, falde ind*, tað sló ilt til, *det* (f. eks. *såret*) *forværredes*, d) *slå til, passe, gå i opfyldelse; lykkes.* — Middelart sláast, *slås, kæmpe*, jf. berjast.

slag[1] [slæa], ik., 1) *slag, hug*, også uegl. (hjærte-, puls-, klokkeslag); 2) *slag*, (*pludseligt, lammende*) *anfald;* — upp í slag, *slag i slag, den ene gang efter den anden* (*uden afbrydelse*); 3) *slag, trøfning* (i strid). egl. bardagi. Flt. slög.

slag[2] [slæa], ik., *slags, art; race; slægt;* også *pak.* Flt. slög.

slakta [slakta] (að), udso., *slagte.* Jf. skera.

slátumörur [slåatomøørør], hak., *pølse af* mörur 2 (el. dele heraf) *og talg.*

slegfriðvív [slækfrivoiv], ik., *slegfredviv* FA. 252, 5; digt.; bedre frilla, helja.

sleggja [slæd'dža], huk., *stor hammer.* Flt. sleggjur.

sleggja [slæd'dža] (að), udso., *hamre, banke stærkt* (*med* sleggja).

sleikja [slai'tša] (slokti), udso., *slikke*, med hf. om levende væsner (kúgvin sleikir kálvinum, *koen slikker kalven*) og med gf. om livløse ting (s. spónin, skeiðina, *slikke skéen*); også *sledske, tale sledsk.*

sleingja [slåndža] (slongdi), udso., 1) *slænge, slynge, kaste;* 2) uv., *slænges hid og did, dingle,* = sleingjast.

sleipa [slai'pa] (að), udso., *slæbe, arbejde strængt.*

sleiskur [slai'skør, slai'skør], to., *sledsk.*

sleiv [slaiv], huk., *slev, stor øseské.* Flt. sleivir.

slekt [slækt], huk., *slægt* Flt. slektir. Jf. ætt, slag, kyn.

sleppa [slæ'pa] (slapp, sluppu, sloppið), udso., 1) *slippe, komme løs, blive fri;* s. frá nökrum, *slippe fra* el. *for noget;* s. burtur (inn, út), *slippe bort* (*ind, ud*); *undslippe* (s. undan); s. fram, *blive antagen til*

Digitized by Google

konfirmation FA. 295, 15; 2) *få lejlighed til, få lov til,* (ikki) s. at gera nakað; eg slapp ikki til tað.

sleppa [slæˈpa] (pt), udso. med hf., 1) *slippe, give slip på, lade løs, lade fare,* s. e-m, s. burtur; s. e-m inn (út), *lade en komme ind (ud);* s. nökrum (úr hondini), *lade noget glide el. falde ud af hånden;* 2) *give lejlighed* el. *lov til,* s. e m at gera nakað.

sleppingalamb [slæˈpiŋgalamb], ik., *lam, som er så vel i stand, at det ventes at kunne overleve vinteren.*

sleppingur [slæˈpiŋgór], hak., = sleppingalamb; også overført om *en halvvoksen person, som man kan begynde at lade gå på egen hånd* FA.294, 3. Flt. sleppingar.

slerdi [slærdı], fort. (ent.) af sláa og sideform (i Norderø-, Østerø-, Nordstrømø- og Vågø dial.) til sló.

sleri [sleərı], (sjældnere) = slerdi; FK. 25, 97.

sletta [slæˈta] (tt), udso., 1) indv., *slænge (smide); stænke* (en vædske på noget), s. vatn á, *stænke vand på;* 2) uv., *stænke,* tað sletti inn í bátin, *søen stænkede ind i båden;* 3) = slettast, a) *dingle,* b) *slentre omkring.*

slettingur [slæˈtiŋgór], hak., *våd sné, tøsné;* alm. vátaslettingur.

slettur [slæˈtór], hak., *skvæt, sjat.* Flt. slettir.

sleva [sleəva] (að), udso., *sagle, savle* (vædske af munden).

slíðraknívur [sloiraknoivór], hak., *skedekniv, kniv til at gemme i skede.*

***slíðraspjót** [sloiraspjɔuˈt], ik., egl. *skedespyd,* forældet og digterisk omskrivning for *sværd* SK. 32, 182.

slíðri [sloirı], hak., *skede, balg* (sværdskede, knivskede), spec. *knivskede;* alm. i flt. slíðrar = ent. slíðri; einir slíðrar, *en skede.*

slíkur [sloiˈkór], to., *slig (en), en sådan,* slíkur maður, (ein) slík ferð.

slím [sloim], ik., *slim.*

slit [slīt], ik., 1) *sliden;* 2) *slid* (på klæder, genstande); 3) *slid, strængt arbejde;* 4) *stansning i uvejr, i regn.*

slíta [sloiˈta] (sleit, slitu, slitið), udso., 1) *slide, rive* (itu), s. av, *slide (et stykke) af,* s. sundur, *slide itu;* •s. burtur• spec. *slide sin medesnor* el. *fiskeline;* — uegl. om vejr: s. í, f. eks. hann (tað) slítur í, *der indtræder en stansning i uvejret, reunen hører op,* også *skyerne spredes;* 2) *slide, rykke (stærkt),* s. í nakað; s. seg leysan, *slide (rykke, rive) sig løs;* 3) *slide, gøre ringere ved slid (brug),* f. eks. klæder; 4) (uv.) *slide, slide og slæbe, anstrænge sig;* s. fram, *med nød og næppe nå land* el.

Digitized by Google

det bestemte sted; s. upp undir landið, *med stor møje komme i læ af land,* f. eks. om en båd, tó var sagt, at Júkagarpar slitu upp undir landið SK. 43, 69; — digt., med gf.: s. sína ævi, *henslæbe sit liv* FK. 107, 149.

slitna [slɪtna] (að), udso., *slides, gå itu, skilles ad, springe,* f. eks. om tråd, reb, line.

***slítur** [slītòr], ik., *slid, strængt arbejde,* gekk teim súrt við s. FK. 133, 26 (synes lavet for rims skyld). Ellers slit.

sló [slɔu], fort. ent. af slá a; jf. slerdi.

slóð [slɔu], huk., *optrådt vej; vej, bestående af spor,* f. eks. *vejspor i sné;* dernæst *en slags vej, dannet ved hø, som bliver liggende henstrøet efter en, der bærer hølæs,* også alm. *spildt (nedspildt) hø.* Flt. slóðir. Jf. boðaslóð.

slógu [slɔuò], fort. flt. af slá a.

slógv [slægv], ik., *indvolde i fisk.* Jf. sløga.

slot [sloət], ik., *ophold* el. *stansning i uvejr (storm, regn).*

slóttur [slō'tòr] (gf. slótt), hak., 1) *slåen, det at slå;* sjæld.; 2) *høslæt, afmejning af græs;* også *den tid, da græsset bliver slået, høslætstid.* I sammensætnn. bruges alm. formen sláttur, sé harpusláttur, mannsláttur.

slúka [slùu'ka] (að), udso., *sluge.*

slúkin [slùu'tšɪn], to., *slugvorn.*

slýggj [slod'dž], ik., *slim, slimet masse, slimvækst* (tangart).

slætta [sla'ta] (að), udso., *jævne, gøre jævn* el. *flad,* også *glatte.*

slættna [slatna] (að), udso., *jævnes, blive jævn* el. *flad (glat).*

slættuböka [sla'tòbøeka], huk., *grønlandshval.* Flt. -bökur.

slættur [sla'tór], to., 1) *jævn, flad,* s. völlur *flad mark, slette;* 2) *jævn, glat.* — Ik. slætt ofte brugt som bio.; rætt og slætt, *ret og slet, ganske simpelt (ligefrem).*

sløð [sløə], ik., *hø, som ligger henstrøet efter en, som bærer hølæs.* Jf. slóð.

sløða [slōa] (dd), udso., (om en, som bærer hølæs) *frembringe* slóð (sé d. o.) *ved hø, som tabes undervejs og bliver liggende; miste hø undervejs, spilde hø.*

sløga [slōa] (gd), udso., *tage indvoldene* (slógv) *ud af fisk,* s. fisk, *opskære fisk og tage indvoldene ud.*

slökking [slö'tšɪŋg], huk., *slukning;* også undert., i formen slökkingur, hak.: *den omstændighed, at noget* (f. eks. *ild*) *er slukket,* sé eldslökkingur.

slökkja [slö'tša] (kt), udso., *slukke, udslukke;* også *stanse, stille, dæmpe,* s. tostan, *slukke sin tørst.*

smábarn [småabadn], ik., *lille barn.*

smábátur [småabåatòr], hak., *lille båd.*

smádrongur [småadrɑŋgòr], hak., *smådreng, lille dreng.*

Digitized by Google

smáfiskateggja [småafiskatæd'dža], huk., *bundt af vindtørrede, ved halen sammenbundne og ophængte småfisk.*
smáfiskur [småafiskor], hak., *småfisk, mindre fisk (torsk).*
smáfólk [småfo'lk], ik., *småfolk.*
smágrót [småagrou't], ik., *småstene.*
smakka [sma'ka] (að), udso., 1) (uv.) *smage, have en vis smag,* s. væl (illa); 2) (indv.) *smage, smage på,* s. nakað, også uegl. *nyde, spise (af noget),* s. mat.
smakkur [sma'kor], hak., *smag.*
***smala** [smæala], huk., *smât kvæg, (hjord af) får,* goymir at smalu og geit, *vogter får og geder* FA 191, 3; egl. i kollektiv betydn., men træffes også i flt. (smalur): allar rekur hann smalurnar saman á grønan völl, *han driver hele hjorden sammen på den grønne mark* SK. 122, 23. Også i formen smali, hak.; jf. smaladrongur.
***smaladrongur** [smæaladrångor], hak., *hyrdedreng, fårevogter* SK. 122, 22; også smaludrongur.
smálamb [småalamb], ik., *smålam, lille lam.*
smalka [sma'lka] (að), udso., *gøre smal* el. *smallere,* s. um nakað; smalkast og •smalka•, *blive smal* el. *smallere.*
small [smadl], fort. ent. af smella.
***smaludrongur** [smæalodrångor], hak., = smaladrongur.
smalur [smælor], to., *smal.*
smámaður [småamæavor], hak., *fattig almuesmand;* flt. smámenn, *småfolk* (jf. smáfólk).
smáoyggj [småad'dž], huk., *lille ø;* helst i flt. smáoyggjar, *småøer.*
smápiltur [småapi'ltor], hak., *smådreng, lille pilt.*
smásveinur [småasvainor], hak., *småsvend, lille dreng;* i kvadene.
smátröll [småatrödl], ik., *småtrold, lille trold.*
smatt [sma't], fort. ent. af smetta.
smátta [små'ta], huk., *hytte, lille (og ringe) hus.* Flt. småttur.
smáur [småavor] (højere og højeste grad: smærri, smæstur), to., *små, lille; ringe, ubetydelig; knap;* alm. kun brugt 1) i ik. smátt, a) *smât (fint, bestående af små dele,* om en mængde) hetta er so smátt, b) *smât, ringe, ubetydeligt,* tað gongur smátt fram, *det går kun smât frem,* c) *knapt (utilstrækkeligt),* tað er smátt fyri honum, *det er smât for ham, han har det knapt,* d) i udtr.: smátt í hann, *gid han få skam, gid han få en ulykke;* 2) i flt. smáir, *små,* som flt. til lítil.

Digitized by Google

smella [smædla] (small, smullu, smollið), udso., *smælde, knalde, give en smældende (knaldende, smækkende) lyd;* også *falde med smæk, med knald,* nakkin í helluna small, *nakken knaldede i stenen (stensletten)* FA. 287, 10, hurðin small aftur á, *døren smækkede i;* — bruges også med svag bøjning: smelti (smeldi), smelt; meg droymdi, at mítt góða svörð á gyltum hjálmi smelti SK. 20, 50.

smella [smædla] (lt og ld), udso., *smække, lade smælde,* s. hurð í lás, *smække døren i lås;* også *smælde, frembringe knald.*

smelta [smæ˙lta] (að), udso., *smelte, gøre flydende,* s. spik, = bræða; også uegl. (ved sammenblanding med et tilsvarende stærkt bøjet, nu forældet, udso.; jf. smoltur) *smelte, blive flydende,* for bráðna.

smetta [smæ˙ta] (smatt, smuttu, smottið), udso., *smutte (hurtigt);* jf. smúgva.

smetta [smæ˙ta] (að), udso., *sladre;* hertil smettusöga, huk., *sladderhank.*

smeyg [smæi], fort. ent. af smúgva.

smíða [smoija] (að), udso., *smedde, forarbejde* (metal, også træ), s. jarn, *smedde jærn;* s. tuflur, *gøre tøfler;* s. bát, *bygge båd,* s. hús, *opføre hus.*

smíði [smoiji], ik., *smeddearbejde, forarbejdet genstand,* også kollektivt *smeddede* el. *forarbejdede redskaber,* Regin kastar smíði öllum SK. 8, 57.

smiðja [smīja], huk., *smedje, smeddeværksed.* Flt. smiðjur.

smidligur [smidlijór], to., *net og bekvemt tildannet, bekvem, let håndterlig;* også (om et menneske) *af net og slank figur.*

smiður [smījór], hak., *smed;* også (nu sjældnere) mere udstrakt = *håndværker,* jf. træsmiður, *tømmermand,* tuflusmiður, *tøffelmager.*

smíla [smoila] og **smílast** [smoilast] (lt), udso., *smile;* heraf smíl (ik), *smil.* Også (sjældnere) brosa(st) = smíla(st).

smoga [smoeva], huk., (*smøge*) *smal gennemgang, åbning (til at smutte igennem),* spec. *lav og smal åbning i fårefold* (rætt). Flt. smogur.

smokka [små˙ka] (að), udso., *synke ned, glide ned* (om en jævn synken el. nedgliden), s. niður (f. eks. om et klædningsstykke på ens krop), s. niður í eitt hol, í evju, *synke ned i et hul, i dynd.* Jf. smoyggja.

smoltur [små˙ltór], ik., *flydende fedt, fedt af svømmefugle.*

smotta [små˙ta], huk., sé smátta.

Digitized by Google

smoyggja [småð'dža] (gd), udso., 1) (*smøge*) *stikke, putte* (noget igennem en åbning; s. seg í kotið, *trække koften på;* 2) *smøge, trække* (*af* el. *på*), s. (troyggjuna) av sær, uppá seg, *smøge* (*trøjen*) *af sig, på sig;* — smoyggjast, *smøges; smutte* (for smúgva), smoyggjast út, *smutte ud* SK. 64, 59.

smugu [smūǫ], fort. flt. af smúgva.

smúgva [smıgva] (smeyg, smugu, smogið), udso., *smutte, trænge* el. *bore sig* (*frem, igennem, ind, ud*); også; s. seg, s. seg undan, *smutte bort.*

smullu [smodlǫ], fort. flt. af smella.

smuttu [smo'tǫ], fort. flt. af smetta.

smyldur [smıldǫr], ik., *smuld,* (slåa) í s., *i småstykker.*

smyril [smīrıl], hak., *dværgfalk.* Flt. smyrlar.

smyrja [smırja] (smurdi), udso., 1) *smøre, stryge,* s. á, *smøre på;* 2) *besmøre, bestryge.*

smyrsl [smı'rsl], ik. ent. og flt., *smørelse, salve.*

smæast [smæast] (dd), udso., *være undsélig, genere sig.*

smæin [smæajın], to., *undsélig, som generer sig.*

smækka [sma'ka] (að), udso., s. um (nakað), *gøre mindre, formindske, gøre ringere;* — smækkast og «smækka», *formindskes, forringes.* Jf. minnka.

smæra [smæara], huk., *kløver* (plante). Flt. smærur.

smærri [smarrı], to. i højere grad (af smáur), *mindre* (*bestående af mindre dele*); højeste grad smæstur.

smör [smøər], ik., *smør,* (*kærnet*) *fedtstof af mælk.*

smörklíningur [smǫ'rkloinıngǫr], hak., *stykke brød med påklinet smør, stykke smørrebrød.*

smörleypur [smörlæi'pǫr], hak., leypur (sé d. o.) *med smør gammelt* (forældet) *mål for smør* (*2 våger* el. *72 pund*), betaltes i jordleje og lagdes i en leypur.

snara [snæara] (að), udso. med gf. og hf., *sno, dreje, vride;* s. í tráð, *sno tråd;* s. sær runt, *dreje sig rundt.* Talemåde: einki snarast av, *det slår lige til.*

snarliga [snarlia], bio., *hurtigt, snart.*

snarljós [snarljou's], ik., *lyn,* ljósini (snarljósini) ganga, *det lyner* (også: tað er snarlýsi).

***snarpur** [sna'rpǫr], to., egl. *skarp,* derunæst *tapper, rask* (*i strid*) SK. 115, 18.

snarsintur [sna'rsı'ntǫr], to., *hæftig, opfarende.*

snarur [snæarǫr], to., *snar, hurtig;* ik. snart også som bio., *snart.* Jf. det almindeligere skjótur.

snati [snæatı], hak., *knage.* Flt. snatar.

snáva [snåava] (að), udso., *snuble, glide, falde* (*ved fejltrin*).

Digitized by Google

sneiða [snaija] (dd), udso., 1) *afrunde, give (afrundet* el. *skrå) form; tilskære* (afrundet el. skråt); 2) uv., *bøje* el. *dreje af, gå på skrå.*

sneiðing [snaijiŋg], huk., *afrunding, (afrundet* el. *skrå) tilskæring,* også *afrundet* el. *skrå form.* Flt. sneiðingar.

sneis [snaiˑs], huk., 1) *cylinderformet træpind;* 2) *redskab, hvormed man rører i grød eller andet,* jf. greytarsneis. Flt. sneisir.

snekkja [snæˑtsa], huk., *snække, skib.* Flt. snekkjur. digt.

snerkja [snæˑrtša] (kt), udso., 1) *snerpe, sammensnerpe, rynke; gøre rynket ved varme, stege lidt (ved ild),* s. skræðu *(fiskeskind);* 2) *rynke på næsen, vrænge.*

snið [snī], ik., *skrå retning, skrå stilling,* uppá s., *på sned, på skrå;* også = sniðgöta. *skråvej,* •uppi á snið•.

***sníða** [snoija] (—), udso., *skære, tilskære, afskære;* frúgvur plæga sín stakk uppsníða (sé uppsníða); hann letur síni orð væl s., *hann føjer så vel sine ord* SK. 104, 36.

sniðband [snibband], ik., *skråstøtte, skråbjælke* (= skrástívari); FA. 422, 35.

snigil [snījil], hak., *snegl.* Flt. sniglar.

snikkari [sniˑkarı], hak., *snedker.* Flt. snikkarir.

***snild** [snild] og **snildi** [snildı], huk., *dygtighed og tapperhed,* også *snildhed, kløgt;* SK. 18, 23.

***snildarbragd** [snildarbragd], ik., *tapper* el. *snild bedrift;* også en enkelt gang i kvadene brugt omskrivende i betydn. *kamp, strid* FA. 177, 28.

***snildarmeingi** [snildarmaṅdžı], ik., omskrivende og digterisk udtryk for *kamp, strid* FA. 177, 33.

snildur [snildór], to., egl. *dygtig, tapper,* nu alm. *snild, kløgtig.* Ik. snilt alm. som bio., *snildt,* = snildliga.

***snimma** [snimma], bio., *tidlig* SK. 8, 56; jf. árla (helst digt.) og tíðliga.

snípa [snoiˑpa], huk., *snæppe,* sé mýrisnípa. Flt. snípur.

snjallur [snjadlór], to., 1*) *tapper, kæk,* tann garpin snjalla SK. 78, 46, kappin tann hin snjalli SK. 112. 83; 2*) *kløgtig snild,* tú dvörgamoyggin snjalla SK. 101, 8; 3*) *veltalende,* tungu bar so snjalla, *havde så veltalende en tunge* SK. 28, 139; 4) *højtlydende, højrøstet, skingrende.*

snjó [snjɔu], digt., = snjógv, gf. af snjógvur.

snjófonn [snjɔuˑfân(n)], huk., *snedrive* digt.

snjógva [snjægva] (að), udso., (om får) *søge ly mod snevejr i* snjóstöða el. ból.

snjógvur [snjægvór], hak., *sné;* digt. I dagl. tale kavi.

Digitized by Google

snjóhvítur [snjɔu'kvoi'tɔr, snjö'kv-, snjæ'kv-], to., *snehvid.*
snjóstöða [snjɔu'stōa, -stœva], huk., *tilflugtssted i udmarken, hvortil får kunne søge i snevejr.* spec. = ból (sé dette ord). — snjóstöða el. blot stöða alm. søndenfjords, ból nordenfjords.
snó [snɔu], udso., uregelm. og digterisk for snúgva.
snoð [snoə], ik., i udtr.: leggja seg el. leggjast (upp) í s., *lægge sig hen i krog, begrave sig for verden, begrave sig under dynerne;* Jákup legði seg upp í s. FA. 309,- 27.
snodda [snådda] (að), udso., *snuse, snuse omkring, støve* (f. eks. om hunde).
snoðin [snoəjɪn], to., *med korte og glatte hår, korthåret, glathåret;* (om hår) *kort og glat.*
snópin [snɔu'pɪn], to., *slukøret, flov,* jf. nipin.
snót [snɔu't], huk., (* og digt.) *kvinde* SK. 30, 161; nu alm. i formen snóta og med betydn. *ondskabsfuldt kvindfolk.* Flt. snótir, snótur.
snotiligur [snoətɪlīör], to., *pyntelig, pæn, omhyggeligt lavet.*
snúði [snúuɪ], fort. ent. af snúgva.
snúður [snúuör] (gf. snúð ur), huk., *snoning, drejning; kurre på en tråd;* loypa snúður í tráð, *bringe snoning i en tråd, tvinde en tråd.*
snúgva [snɪgva] (snýr, snúði, snúð), udso., 1) (med hf.) *vende, dreje,* s drílinum, *vende* el. *dreje* drílur (sé d. o.) *under bagningen;* s. sær, a) *dreje sig, vende sig,* b) (overført) *sno sig,* om en, som er snu på egen fordel, c) *blive urolig, blive hæftig* el. *vred;* — uegl. og helst digt.: s. sínum orðum, *dreje sin tale;* (digt.) s. e-m svik til handar, *øve svig imod en* SK. 32, 186; hann læt síni orð so s., *han lod sine ord falde således* SK. 120, 8; 2) *sno, flette,* i dagl. tale alm. snara. — Middelart snúgvast, *dreje sig, vende sig* (= snúgva sær), grátandi snúðist Hjördís Sigmundi frá SK. 5, 22; snúgvast (heim) aftur, *vende tilbage, vende hjem igen;* Elinsnúðist av hallini út, *Ellen vendte sig om og gik ud af hallen* FA. 263, 7.
snúgviliga [snɪgvɪlīa], bio., *i en håndevending, rask, hurtigt.*
snúgviligur [snɪgvɪlīör], to., *rask, hurtig (i vendingen).*
snælda [snalda], huk., *spindetén,* a) *håndtén,* nu alm. kaldet handsnælda, b) *rokketén.* Flt. snældur.
snöggliga [snöglia], bio., *pludselig, hastigt.*
snöggur [snöggör], to., *med kort hår, korthåret;* (om jord) *med kort græs;* også *glat, glat og pæn;* i overført betydn. *bar, plukket, blottet.*

Digitized by Google

snøri [snøəri], ik., *snøre, fiskesnøre.* Flt. snørir.
snørisendi [snøərisændi], hak., *ende på en fiskesnøre.*
so [soə], bio., 1) *så, således* (både tilbagevisende og fremadvisende), so sigst, *således fortæller man;* (ved to. og bio.) *så,* so stórur, so nógv (sum), *så stor, så meget (som);* so — sum, *så (således) — som;* so at (el. blot: so, med frems. måde), *så at;* — men so síggi eg ta bjørtu sól, at hann skal ikki byggja kongins stól, *men så sandt som jeg sér den klare sol, skal han ikke indtage kongens højsæde* FA. 243, 8 f. (i samme betydn. som »so — at« her, står »so—um« FA. 243, 15 f.); so og so, *så nogenlunde;* 2) *så, derpå, dernæst.*
soð [soə], ik., *sod, suppe, vand, hvorpå kød el. fisk er kogt.*
soða [soəva], huk., *skum på (sydende, kogende) vædske i en gryde.*
sodna [sådna] (að), udso., *opløses, fordøjes,* alt sodnar í sveins maga, *den unge kan fordøje alt* FA. 320, 19; om (huden på) hænderne ved tejvask, *blive runken,* hendurnar sodna. Jf. sjóða.
sodnhús [sådnhúᶜs], ik., *korntørringshus.*
sodnker [såᶜńtšeər], ik., *rummet under korntørringslægterne,* sodnspølir, *i et* sodnhús.
sodnkona [såᶜnkoəna], huk., *kone, som tørrer kornet i* sodnhús.
sodnmunni [sådnmonni], hak., sé munni 1.
sodnspølur [såᶜnspøəlør], hak., *en af de lægter, hvorpå kornet tørres i* sodnhús; sé sodnur.
sodnur [sådnør], hak., 1) *den til kornets tørring i* sodnhús *opførte indretning, bestående af* a) *en påtværs anbragt væg af stene og græstørv (eller to sådanne i et hjørne opførte vægge) og* b) *korntørringslægter* (sé sodnspølur), *hvis ene ende hviler på den påtværs opførte væg, medens den anden hviler på udvæggen i den ene ende af huset;* ilden, hvorved kornet tørres, lægges i munni (sodnmunni), sé dette ord; 2) *det kvantum korn, som tørres på én gang på* sodnur, = avlating (jf. lata av); jf. einnáttarsodnur. Flt. sodnir.
soga [soəva], huk., 1) *sugen, patten;* 2) *det kvantum, som suges* el. *pattes på én gang,* fáa eina sogu; 3) *kølsvin i bunden af båd, hvor det vand samler sig, som øses ud* (jf. eystur). Flt. sogur.
sógu [soùø], fort. flt. af síggja.
sokkaband [såᶜkaband], ik., *sokkebånd, bånd om* sokkur.
sokkur [såᶜkør], hak., *sok, strømpe* (for kvinder). Flt. sokkar. Jf. hosa.
sókn [sõkn], huk., 1) *det at søge, søgen, søgning;* 2) *hjem-*

Digitized by Google

søgelse; angreb, anfald, = atsókn; jf. **sóknarjarn, sóknarongul**; 3) *menighed, som søger til en fælles kirke, sogn, kirke sogn.*

sóknast [sōknast] (að), udso., s. eftir nökrum, *søge efter noget.*

sóknarjarn [sōknarjadn], ik., for det alm. sóknarongul.

sóknarongul [sōknarąŋgòl], hak., *stor jærnkrog, hvormed store fiske trækkes ind i båden eller grindekvaler op på land;* også sóknarkrókur.

sóknarprestur [sōknapræstòr], hak., *sognepræst.*

sól [sɔul], huk., *sol;* også *solskin*, sita í sólini. Flt. sólir.

sóla [sɔula] (að), udso., s. sær, *sole sig.*

sólarljós [sɔulaljɔu's], ik., *sollys.*

***sólarmagn** [sɔulamagn], ik., (egl. *solens magt* el. *styrke*) *det sted, hvor solen har sin største styrke* el. *står højest på himlen;* ikke synderlig brugel.; risin leit í s., *risen så lige midt ind solen* FK. 139, 92.

sólarrenning [sɔularænniŋg], huk., = sólarris.

sólarris [sɔularīs], ik., *solopgang.*

soleiðis [soəlaiis], bio., *således.*

sóli [sɔulı], hak., *sål, skosål.* Flt. sólar.

sólsetur [sō'lseətór], ik., *solnedgang.* Også sólarsetur.

sólskin [sō'lšīn], ik., *solskin.*

soltin [så'ltın], to. (egl. fort. tillægsf. af svölta), *mager.*

soltna [så'ltna] (að), udso., *udmagres, blive mager.*

sómi [sɔumı], hak., *hvad der sømmer sig; hæder, ære.*

sonarkona [soənarkoəna], huk., *sønnekone, svigerdatter.*

sonarleysur [soənalæi'sór], to., *sønneløs, uden søn.*

sonarsonur [soənasoənór], hak., *sønnesøn.*

song [sąŋg], huk, *seng;* liggja á song (= liggja í gólvi), *ligge i barselseng* (men: liggja í seinginı, *ligge i sengen*); jf. udtr.: fara í gólv (*komme i barselseng*) og fara niður (*gå i seng*). Flt. sengur og seingir.

songarsíða [sąŋgarsoi(j)a], huk., *sengeside* FK. 118, 78.

songarstokkur [sąŋgarstå'kòr], hak., *sengestok, sengekant.*

songur [sąŋgòr], hak., 1) *syngen, sang;* 2) *sang* (*digt* el. *salme til at synge*). Flt. sangir. Også sangur.

sonur [soənór] (hf. syni), hak., *søn.* Flt. synir.

sópa [sɔu'pa] (að), udso., 1) *feje, rage, skrabe,* s. saman, *feje* (*rage*) *sammen,* s. út, *feje ud;* 2) *feje, rense ved fejning.* s. gólv, *feje gulv.*

sopi [soəpı], hak., *tår, slurk,* i sammensætnn. som: mjólksopi, *tår mælk,* vatnsopi, *slurk vand.* Flt. sopar.

soppur [så'pòr], hak., *visk,* hoysoppur, *høvisk, visk hø.* Flt. soppar.

Digitized by Google

sora [soəra] (að), udso., *knuse, ganske sønderslå.*
sorg [sårg], huk., *sorg, bedrøvelse.* Flt. sorgir.
sorgarboð [sårgarboe], ik., *sørgebudskab.*
sorgarbundin [sårgarbondın], to., *sorgbetynget, inderlig bedrøvet.*
sorgartíð [sårgartoi], huk., *sorgens tid, sørgelig tid.*
sorla [sårla] (að), udso., *ganske sønderslå.*
sorta [så'rta], huk., *sværte; jord, hvormed man sværter, sort farvejord, flydende og jærnholdig jord.*
sorta [sårta] (að), udso., *sværte. farve sort.*
sortna [så'rtna] (að), udso., *sortne, blive sort* el. *mørk; indhylles i mørke;* það sortnar fyrir eygunum, *det sortner for mine øjne.*
sortudíki [så'rtòdoi'tăı], ik., díki (*morads*), *hvoraf* sorta (*farvejord*) *tages;* også *morads, mudderpøl.*
sót [sɔu't], ik., *sod* (sværte af røg).
sótt [sɔ't], huk., *sot, (farlig, dødelig) sygdom;* nu hyppigst i sammensætnn., som: landfarsótt, *tyfus;* jf. bráðasótt. Flt. sóttir.
sótu [sɔu'tó], fort. flt. af s ta.
sova [soəva] (svav, svóvu, sovið), udso., 1) *sove;* også med gf., s. dagin burtur, *sove dagen bort;* s. upp í hít (el. niður í posa), s. sær niður fyri, *sove i forvejen den søvn, som man siden mister;* 2) (om en legemsdel) *sove, være lammet og følesløs.*
sovna [såvna] (að), udso., *falde i søvn.*
sovorðin [soəvoərın], to., *således beskaffen, sådan.*
soyma [såima] (md), udso., *fastgøre med søm, slå søm i, spigre.*
spáa [spā̆a] (spáddi [og spáaði], spátt [og spáað]), udso., *spå, forudsige, varsle;* fort. tillægsf. ik. spáð FA. 8, 24.
spakuliga [spækòlīa], bio., *spagfærdigt, stilfærdigt, sagte.*
spakuligur [spækòlīòr], to., *spagfærdig, langsom og stille*
spakur [spækòr], to., 1) *spag, spagfærdig, fredsommelig,* tær verið nú so spakir, *vær nu så stille og rolige* SK. 61, 29; 2) (om dyr) *spag, tam;* 3*) i kvadene undert. *forstandig,* hann átti dóttur spaka SK. 65, 72. Jf. s p e k t.
***spangabelti** [spangabæ'ltı], ik., *spændebælte* FA. 258, 6.
spara [spæara] (rd), udso., *spare, skåne;* også *spare, lade være at bruge;* undert. med hf., ei mundi hann orðum s., *han sparede ikke på ord* SK. 47, 123. skinsakjötinum var ikki spart, *der blev ikke sparet på* skinsakjöt (sé d. o.) FÁ. 409, 11.
spegil [spæjıl], hak., *spejl.* Flt. speglar. Nu alm. s p e g l, ik.

Digitized by Google

spegilslættur [speəjılsla^{c}tór], to., *spejlglat.*
spegla [spægla] (að), udso., s. sær, *spejle sig.*
spei [spai], ik., *spé, spot,* = spæ.
speireka [spaireəka], udso., *spotte.*
spekja [speətša] (kt), uds., *gøre spag, tæmme.* Jf. temja.
spekt [spækt], huk., 1) *spagfærdighed, stilfærdighed, ro;* 2*) i kvadene undert. *forstandighed,* bæði við spekt og prýði SK. 59, 2.
spelkin [spæ^{c}ltšın], to., *med opstrammet holdning, af vigtigt og selvtilfreds udseende.*
spell [spædl], ik., *skade, tab,* það er s., *det er skade, det er slemt.*
spenna [spænna] (nt), udso., 1) *spænde, omspænde* (s. um); dvörgur spennir sin hest við spora, *dværgen giver sin hest af sporerne* SK. 88, 26; 2) *spænde, stramme;* 3) *sætte afsted, ile hurtigt.*
spenni [spænnı], ik., 1) *spænde;* 2) *tov, hvormed en mast støttes.* Flt. spennir.
sperðil [speərıl], hak., *endetarm.* Flt. sperðlar.
sperra [spærra], huk., 1) *spær, sparre* (*tagsparre*); 2) *det andet lange ben fra skulderbladet* (på et kreaturs ben), sperruleggur. Flt. sperrur.
sperrulutur [spærrólūtór], hak., *halvspær, den ene sparre i et sammenføjet sparrepar.*
spik [spīk], ik., *spæk.*
spilla [spıdla] (lt), udso., 1) *spilde, bortspilde,* også *forøde,* s. burtur; 2) *spilde, fordærve;* også *forspilde,* s. nógv fyri sær, *forspilde meget for sig;* 3) uegl., *spilde,* s. tíðina, *spilde tiden* (jf. tarna tíðina).
spinna [spınna] (spann, spunnu, spunnið), udso., 1) *spinde,* s. garn, *spinde garn.* — 2) *røre sig, give livstegn,* kun brugt upers. (og nægtende): það spann ikki í honum, *han gav ikke livstegn fra sig* (efter et voldsomt fald el. slag); i den sidste betydn. vistnok egl. et andet ord: spenna, jf. no. »spenna«.
spjaða [spjæa] (dd), udso., *strø, sprede omkring,* s. út um.
spjálka [spjå^{c}lka] (að), udso., *spjætte med benene, sparke ud.*
spjót [spjɔu^{c}t], ik., *spyd.* Flt. spjót.
spjótsoddur [spjɔu^{c}tsåddór], hak., *spydsod.*
spjörr [spjörr], huk., *pjaltet klædningsstykke, pjalt, klud.* Flt. spjarrar.
split [splīt] og **splitt** [spli^{c}t], ik., *splid, forstyrrelse,* loypa s. í, *bringe forstyrrelse i,* Gyðja loypti splitt í dansin FA. 357, 33 f.
spógvi [spægvı], hak., *spove* (fugl). Flt. spógvar.

Digitized by Google

spong [spåŋg], huk., egl. *plade, spænde*, jf. spangabelti, dernæst: 1) *sene under huden;* 2) *fjeder i lås.* Flt. spengur.

sponn [spånn], huk., *spand* (længdemål med fingrene). Flt. spannir.

spónur [spɔunɔr], hak., 1) *spån, flis,* hölvuspønir, *høvlspåner;* 2) *ske, spiseske.* Flt. spønir.

spor [spoər], ik., *spor, fodspor* (fótaspor). Flt. spor.

spora [spoəra] (að), udso., *sætte spor* (*i*), *sætte mærke* (*med fødderne*), alm. med gf., s. gólvið, *tilsmudse gulvet med fodspor;* også *komme ansporende, løbe hurtigt* (sé tvíspora), hann sær nú tann fjallatussa niður úr fjöllum s. FK. 41, 25.

spori [spoərɪ], hak., *spore.* Flt sporar.

sporl [spårl], ik., *hale* (på fisk); SK. 60, 12 om *hale på slange.* Flt. sporl.

sporsnjógvað [spå'rsnjægva], fort. tillægsf. i ik., i udtr.: tað er s., *der er faldet et tyndt lag sné, tilstrækkeligt til, at spor kan sættes og ses deri.*

spott [spå't], ik., *spot;* halda s. at e-m, halda ein fyri s., sé halda (4). Sjældnere spottur, hak.

spotta [spå'ta] (að), udso., *spotte, drive spot* (*med*).

sprakk [spra'k], fort. ent. af springa.

sprakla [spræakla] (að), udso., *sprælle.*

spreiða [spraija] (dd), udso., *sprede, udsprede,* s. út; s. sundur, *sønderspredе.*

spreingja [språńdža] (sprongdi), udso., 1) *sprænge, få til at springe* el. *briste;* 2) *tilføje mén* (*skade*) *ved altfor stærkt at anspænde* el. *overanstrænge,* tú spreingir fola tín FA. 133, 30, s. seg, *ødelægge sig ved at overanstrænge sig;* hann skal teg, Heming, á sundi s., *han skal fuldstændig udmatte* el. *tilintetgøre dig, Heming, ved at svømme om kap med dig* FK. 154, 48. En anden betydn. af spreingja findes i saltspreingja, *bestrø* (*kød*) *med salt.* Jf. sprongd.

sprek [spreək], ik., *lille stykke træ.* Flt. sprek.

spretta[1] [spræ'ta] (spratt, spruttu, sprottið), udso., egl. *springe,* nu *udspringe, spire frem, spire op,* sjaldan hevur góður kvistur sprottið av illum runni SK. 35, 217, sé runnur.

spretta[2] [spræ'ta] (tt), udso., (egl. *få til at springe,* spretta[1]) 1) (uv.) *stænke, sprøjte,* tað spretti uppá meg; jf. sletta; 2) *sprætte, sprætte op, opskære,* s. upp, f. eks. tøj.

Digitized by Google

spring [spriŋg], ik., *spring*. Flt. spring. Jf. lop.

springa [spriŋga] (sprakk, sprungu, sprungið), udso., 1) *springe, gøre spring*, også *løbe (et kort stykke vej) i spring* el. *hurtigt*; jf. leypa; 2) *springe, briste itu*.

sprongd [sprąŋd], huk., *stærk udspænding, stærk overfyldning*, stundum á s. og stundum á svongd, *snart ved at sprække (af overfyldning) og snart ved at sulte* FA. 447, 5 ff.

sproti [sproeti], hak., 1) *stikke, pind*, nálin stendur sum ein s., *nålen står så stiv som en pind*; 2) *slags spænde* el. *fæstenål; brystnål* (i den gamle kvindedragt); — talemåde: reyður sum ein s. (*rød som en sproti*), om noget, som er meget rødt og strålende; 3) *lille lap* (som fæstes i noget). Flt. sprotar.

sproti [sproeti], hak., *spruden, udspruden* SK. 60, 19.

***sprund** [sprond], ik., *kvinde* FA. 267, 13. Flt. sprund. digt.

sprungu [sproŋgó], fort. flt. af springa.

spryta [sprīta], huk., *lille trøpind* (f. eks. til at sammenfæste enderne af homluband, sé d. o.); *en af de pinde, hvorpå man udspiler f. eks. en hud*.

spryta [sprīta] (að), udso., *spidde* FK. 135, 50; nu alm. *udspile (f. eks. en hud) med pinde* (sprytur).

sprædin [spræatšin], to., *som er i bevægelse, livlig, overgiven, kåd*.

spræna [spræana] (nd), udso., *sprøjte, sprude*, indv. og uv.

spunamaður [spūnamæavór], hak., *mand, som spinder for folk*.

spuni [spūni], hak., 1) *det at spinde, spinden*; 2) *hvad der spindes på én gang; spundet garn*; flt. spunar.

spurning [sporniŋg], huk., (*spørgen*) *spørgsmål*. Flt. spurningar.

spursmál [spo^{c}rsmåal], ik., *spørgsmål*. Flt. spursmál.

spýggja [spoď dža] (spýr, spýði, spýð), udso., *spy, udspy; kaste op, brække sig*.

spyrja [spirja] (spurdi), udso., 1) *spørge*, s. ein um nakað, eftir nökrum, *spørge en om noget, efter noget*; 2) *erfare, få at vide*.

spæ [spæa], ik., *spé, spot*. Jf. spei.

spæl [spæal], ik., *spil, leg*; også *spil på musikinstrument*. Flt. spæl.

spæla [spæala] (ld), udso., *lege, øve leg* el. *spil*, også: s sær; *spille*, s. kort, *spille kort*; også *spille på musikinstrument*.

Digitized by Google

spøkilsi [spøətšilsı], ik., *spøgelse.* Flt. spøkilsir.
spøkja [spøətša] (kt), udso., *spøge, gå igen.*
spölur [spøəlór], hak., 1) *spile, stang, lægte;* spec. = sodnspölur (sé d. o.); 2) *stribe i tøj;* hertil to. spölutur = teinutur, *stribet* (om tøj). Flt. spölir.
stá [ståa], udso., digt. for standa.
stabbi [stabbı], hak., *blok, træklods; huggeblok; træstub, stump af en træbul, som man sidder på;* også *ryghvirvel af* royður (*rørhval*), *brugt til at sidde på.* Flt. stabbar.
stað [stæa], ik., *sted,* egl. og uegl. sé staður. Flt. stöð.
staddur [staddór], to., *stedt, stillet på et vist sted, værende i en vis stilling* el. *tilstand,* vera hjástaddur, viðstaddur, *være tilstede, være nærværende;* aðrir, sum ikki vóru har staddir tá, *andre, som ikke vare tilstede dengang* FA. 325, 20 f.; væl (illa) s., *vel (ilde) stedt;* hvussu er statt, *hvorledes er det fat, hvorledes står det til* (= hvussu er vorðið el. skaft).
staðigur [stæajıvór], to., *stadig* FA. 242, 16; alm. staðigur, staðugur [stæadijór, -óvór] (efter den danske form).
staðin [stæajın], to., (egl. fort. tilægsf af standa), *moden* (om plantevækst, spec. korn; egl. *som har stået længe nok*).
staðna [staðna] (að), udso., *modnes,* jf. staðin; alm. *begynde at tørres, blive lidt stiv og tør* (om fisk), stadnaður fiskur.
staður [stæavór], hak., 1) *sted, plads,* úr stað, *af stedet;* også *punkt;* — uegl. i en del udtr.: ikki koma úr stað (úr staðnum, av staðnum), *ikke komme af stedet,* standa í stað, *stå på samme sted, stå i stampe, ikke gøre fremskridt;* í staðin, í tann stað, *i stedet (i stedet derfor),* í staðin fyri (med gf.), *i stedet for;* som stedbio. i sammensætnn. -staðni: allastaðni, *allesteds,* ongastaðni, *ingensteds;* — for staður 1 (i egl. betydn.) bruges nu alm. stað, ik.; 2) *stad, by* el. *større bygd.* Flt. staðir.
stáka [ståaka] (að), udso., *have travlt med festlige forberedelser* (f. eks. til barselgilde, brylluplsgilde), s. fyri (med hf.), *træffe forberedelser til (fest),* stákað er fyri brúdleypinum, *der er truffet forberedelser til brylluppet (brylluplsgildet)* FA. 435, 31, har var stákað í roykstovu, *der var travlhed med forberedelser i* roykstova FA. 407, 17.
stakk [sta'k], fort. ent. af stinga.
stakkur [sta'kór], hak., *kvindekjole* (senere spec. *stadskjole*), *hvori skørt og trøje gå ud i ét; sid kvindekjole* (især brylluplsdragt); nu sjæld. Flt. stakkar.
stakur [stæakór], to., 1) *uden mage, uparret; overkomplet;* 2) (om tal) *ulige.* stakt tal, *ulige tal.*
stál [ståal], ik., *stål;* digt. om *blanke våben.*

Digitized by Google

stallur [stadlôr], hak., 1) (*klippe ved strandbredden*) *fremspringende fjældknæ, afsats i en bjærgvæg;* 2) *krybbe, stald.* Flt. stallar.

stama [stæama] (að), udso., *stamme* (i tale).

stampur [sta'mpôr], hak., *stamp, stort kar, bøtte.* Flt. stampar.

standa [standa] (stendur, stóð, stóðu, staðið), udso., 1) *stå, være i opret stilling;* 2) *stå, være stillet* el. *anbragt på et vist sted, være beliggende,* báturin stendur í neystinum, *båden står i næstet,* húsini s. aftur-undir, *husene ligge skjulte bagved;* lykilin stendur í (hurðini), *nøglen sidder i (døren);* tað stendur í bókini, *det står i bogen;* 3) *stå, være i en vis tilstand,* grasið (kornið) stendur væl, *græsset (kornet) står godt,* s. í vöxtri, *stå i vækst, opvækst,* s. í stað, *stå i stampe,* s. undir vatni, *stå under vand;* — (med gf.) s. brúður, *stå brud;* 4) *stå, indtage samme stilling* el. *tilstand; vedvare, stå på,* hetta vegrið stendur ikki leingi, *dette vejr står ikke længe på;* 5) *stå, være vendt i en vis retning,* vindurin stendur beint á (ímóti), *vinden står lige på (imod);* også *føres (strømme) i en vis retning,* tað stóð ein guva upp úr pottinum, *der stod en stærk damp op af gryden;* — hvört stendur ferðin tín, *hvorhen går (gælder) din rejse?* SK. 8, 58; 6) *stå, være standset;* klokkan stendur, *klokken står;* 7) uegl., *stå,* i en del udtr., som: har stóð ein bardagi, *der stod en kamp, et slagsmål;* hvar skal brúdleypið s., *hvor skal brylluppet stå;* 8) (med hf.) *anstå, klæde, passe,* s. e-m væl (illa); 9*) *veje,* haglið stóð hvört oyri (sé oyri) FK. 50, 36, hvör (ɔ: steinur) stóð meira enn pund, *hver (sten) vejede mere end et pund* FK. 81, 86. — Med hf. og bio.: s. á, a) hann stendur ikki á tí miði, *hans fiskeline er for kort til den banke (fiskeplads),* b) tað stóð á mær, *jeg blev ganske undsélig* el. *skamfuld,* også *jeg følte stor ængstelse,* c) *koste stor anstrængelse, tage meget på ens kræfter,* tað stendur á honum, *det koster ham stor møje, det lægger beslag på alle hans kræfter,* tað stendur á, *det fordrer store kræfter, det er vanskeligt,* d) *gælde om,* tað stendur á tær, *det kommer mest an på dig,* tað stendur á slóttri, *det gælder om at få slået så meget hø som muligt* (jf. standa um), e) (om kniv) ikki s. á, *slet ikke bide, slet ikke kunne skære,* knívurin stendur ikki á, f) *vedvare, stå på;* s. eftir, a) *stå tilbage,* b) s. e-m eftir lívinum, *stå (tragte) en efter livet;* s. fyri (med hf.), *forestå (råde for);* s. ímóti, *gøre modstand, modstå;* s. niður, *hænge lige ned* (om fiskelinen); s. til, a) e-m stendur til (med

Digitized by Google

ef. el. navnem. med at), *det hælder (stærkt) til—for en*, um langt og leingi stóð hinum gamla til vinningar, *langt om længe hældede det stærkt til sejr for den gamle* FA. 376, 10 f., b) s. e-m til, *stå til rede for en*, það stendur tær til, *det er overladt til dig* (f. eks. at tage, vælge), c) *stå til, forholde sig*, s. væl (illa) til, d) s. til e-s, ein, *stå til en, afhænge af en*, það stendur til tín; e) honum stendur ikki til bót, *hans skade kan ikke oprettes, han står ikke til at redde;* s. um, *gælde om*, það stendur um lívið, *det gælder livet*, það stendur um at koma fram (jf. standa á, ráða um), það stendur um, *det er tvivlsomt;* s. upp fyri, *rage hindrende op;* s. upp undan, *rage op, stikke frem;* s. upp úr, a) *rage frem, stikke frem af noget*, b) *slå op, stige op*, f. eks. om røg, damp; s. (úti) við: það stóð úti við húsbrot, *det var nær ved, at der skete ødelæggelse på husene* FA. 415, 29, það stendur við húsbrot FA. 422, 27; s. við, a) *stå ved det samme, stå på samme standpunkt*, b) *stå ved, vedkende sig*, s. við nakað, c) mundu ikki neipir staðið við, *støtterne havde næppe holdt stand* FK. 7, 46. — standast, a) *stå sig, have fast fodfæste;* b) her stendst ikki, *her er ikke til at stå, her kan man ikke stå* (= her er ikki standandi); c) standast e-m, *kunne tåle*, það stendst ei barni klappan tín, *barnet kan ikke tåle dine klap* FK. 137, 73; — standast á, *fattes, mangle* (om den manglende genstand), einki stendst á; standast av, *følge af, hidrøre fra*, ilt man fara at standast av tí, har man ilt fara at standast av, *der vil komme ondt ud af det;* það standist hvat av ið má, *lad følge hvad der vil* SK. 39, 27, það stendst hvat av, ið vil FA. 296, 15; standast til: e-m stendst til at fáa, *en står på nippet til at få* FA. 399, 7; standast við: (upers.) e-m stendst við (ein, nakað), *en føler afsky* el. *væmmelse (for en, noget)*. — Fort. tillægsf. staðin, sé staðin.

standur [standór], hak., 1) *stand, stilling;* 2) *tilstand; orden;* gera í stand, *gøre i stand;* ofte = *dårlig tilstand*, það er ein s., *det står meget dårligt til*, har er ringur s.

stanga [stæŋga] (að), udso., *stange* (om dyr); stangast, *stanges, stange hinanden.*

stapi [stæapı], hak., *enligt stående klippe.* Flt. stapar.

stappa [sta'pa] (að), udso., (*stampe*) *stoppe, trykke sammen, presse ned.*

stara [stæara] (rd), udso., *stirre.*

starblindur [starblındór], to., *stærblind.*

stari [stæarı], hak., *stær* (fugl). Flt. starar.

Digitized by Google

starv [starv], ik., *arbejde;* også *møje, anstrængelse.* Flt. (sjæld. brugt) störv.

starva [starva] (að), udso., *arbejde, anstrænge sig* (*med arbejde*); alm. starvast, starvast við nakað, *arbejde hårdt* (*slide*) *med noget,* starvast fyri (nökrum), *have besvær, kæmpe for noget,* starvast í (nökrum), *være ivrigt beskæftiget med.*

stás [ståas], ik., *stads;* nyere ord. Jf. skart, skreyt, skrúð.

stásklæðir [ståasklæajır], ik. flt., *stadsklæder.*

stava[1] [stæava] (að), udso., *stave, bogstavere.*

stava[2] [stæava] (að), udso., (*danne striber, kaste stråler*) *afspejle sig tydeligt i vandet,* sólin skein björt og stavaði niður í tann spegilslætta sjógvin FA. 377, 24 f. Egl. samme ord, som det foreg. Jf. stavur.

***stavargrein** [stæavargrain], huk., *skrift* (*bogstavers ordning*), i udtr.: stilla s., *nedskrive, berette, foresynge,* nú skal stilla s., *nu vil jeg fortælle* el. *istemme et kvad* FA. 51, 5. digt.

stavkallur [stæavkadlör], hak., *betler, tigger, stodder;* er nu alm. blevet til stakkalur, stakkali i betydn. *stakkel.*

stavnamaður [stavnamæavör], hak., (på de gamles skibe) *stavnbo, mand, som har sin plads i forstavnen* FA. 277, 4.

stavnur [stavnör], hak., 1) *stavn, stævn* (på båd, skib); 2) *opstående tud på hætte* (stavnhetta). Flt. stavnar.

stavur [stæavör], hak., 1) *stolpe, støtte;* 2) *stav, stok;* 3) *stav i trækar;* — om (*stav* el. *bræt i*) *panélvæg* i udtr.: millum stavs og veggjar, *imellem panél og ydervæg* (*mur*) FA. 78, 32. 4) *bogstav,* nu alm. bókstavur. Flt. stavir.

stedga [stægga] (að), udso., 1) (indv., med hf.) *standse, få til at standse* el. *stå stille,* s. e-m; 2) (uv.) *standse, gøre en standsning, gøre et ophold.*

stedgur [stæggör], hak., *standsning, ophold,* loypa stedg í (nakað), *forårsage standsning i.* Flt. stedgir. Også stödgur.

stegga [stægga] (að), udso., sé stedga.

steggi [stæd'dzi], hak., *han, hanfugl* (hos de fleste svømmefugle), modsat böða (*hun*); dunnusteggi, *andrik,* gásasteggi, *gase.* Flt. steggjar.

steik [stai^{c}k], huk., *steg.* Flt. steikir.

steikja [stai^{c}tša] (stokti), udso., *stege.*

steinbogi [stainboejı, -būı], hak., *stenbue, stenhvælving* FA. 145, 29.

steindeyður [staindæi(j)ör, stai^{n}dæiör], to., *stendød.*

steingja [ståndža] (stongdi), udso., *stænge, spærre,* s. fyri, *stænge for,* s. seg inni, *stænge* el. *lukke sig inde.*

steinkobbi, steinkópur [staiˈn-, staiˈŋkåbbı, staiˈŋkouˈpör], hak., *stenkobbe* (sæl), modsat látukópur, *fjordsæl.*

Digitized by Google

steinkol [staiˈn-, staiˈŋkoel], ik., *stenkul.*
steinsalur [staiˈnsæalór], hak., *stensal, sal* el. *bolig af sten.* digt.
steinseta [staiˈnseeta], udso., *besætte* el. *belægge med sten.*
steinsmiðja [staiˈnsmī(j)a], huk., *stensmedje, stenhuggerværksted.*
steinsmiður [staiˈnsmī(j)ór], hak., *stenhugger, arbejder i sten.*
steinstólpa [staiˈnstōˈlpa], huk., *digesmutte, stenpikker* (fugl). Flt. -stólpur.
steinur [stainór], hak., *sten* (*stenstykke; tilvirket sten* el. *stenredskab,* jf. hvörvusteinur; *sten som stof el. masse; ædelsten; sten i frugt*). Flt. steinar. Jf. grót.
stelkur[1] [stæˈlkór], hak., *stilk, stængel.* Flt. stelkar.
stelkur[2] [stæˈlkór], hak., *rødben* (fugl). Flt. stelkar.
stelling [stædliŋg], huk., *tap, hvorom en dør drejer sig.* Flt. stellingar.
stemma [stæmma] (md), udso., *dæmme* (*for*), *opdæmme, standse,* s. fyri (med hf.).
sterkur [stæˈrkór], to., 1) *stærk, kraftfuld, kraftig;* 2) *stærk, solid, varig;* 3) *stærk. hæftig,* f. eks. vind; 4) *stærk, berusende.*
stertur [stæˈrtór], hak., *stjært, (ikke håret) hale.* Flt. stertar.
stetla [stætla] (að), udso., *humpe, gøre små og usikre skridt.*
stev [steev], ik., 1) *omkvæd* (i kvad el. vise); 2) *takt* (i *runddans*), *dansetakt,* hava s. FA. 293, 4. Flt. stev. I betydn. 2 alm. stig.
stevna [stævna] (nd), udso., 1) *stævne, styre, bevæge sig* el. *gå i en vis retning;* 2) (med hf.) *stævne, indstævne, indkalde,* også *sætte stævne, indbyde til at komme,* s. e-m.
stevna [stævna], huk., *møde til fastsat tid og sted, aftalt møde, større sammenkomst;* jf. keypstevna. Flt. stevnur.
stevni [stævni], ik., *stavn,* spec. *det indvendige stykke af stavnen, dér hvor rælingerne med essingerne løbe sammen,* sjúti alin og fýra til var kjölurin millum stevna FA. 270, 19 f. Flt. stevnir (*stevni FK. 131, 7).
stevnuválur [stævnóvåalór], hak., *tinghøj,* som navn på en høj, hvor Østerøboerne tidligere holdt tingforsamling FA. 372, 7.
steyp [stæiˈp], ik., *stob, bæger, krus, lille kar.* Flt. steyp.
steyrur [stæirór], hak., 1) *stavre, pæl, spids stang;* 2) *spids klippe, som står op af søen;* 3) *rumpe.* Flt. steyrar.
steyrvongur [stæirvåŋgór], hak., *udstående, fremstående abnormitet ved det yderste led på en fugls vinge.*
steyta [stæiˈta] (að), udso., *støde, stikke* (løst, småt — med stang, pind); s. tenn, *stange tænder;* også *gå, komme stikkende* (*sig frem*) *med stav,* hann fer steytandi, steytar illa.

Digitized by Google

stiði [stīji], hak., *amboltmed spidse ender*, forskellig fra den firkantede amboltur. Flt. stiðjar. Også (sjældnere) steðji [stæiji].

stig [stī], ik., egl. *skridt* el. *trin*, alm. kun brugt i betydn. *takt* (*i runddans*), *dansetakt*; jf. stev.

stíga [stoija] (steig, stigu, stigið), udso., *stige*, *træde*, *gøre* (*et*) *skridt* (*frem*), s. á nakað, *træde på noget*, s. fram, *gøre et skridt frem*, s. niður, *sætte foden ned* (*på fast grund*); s. stórum, *tage store skridt* FA. 333, 29; (digt.) s. fótum á land, *stige i land*, fyrst steig Eyðun Hestakorn sínum fótum á land FA. 97, 9 f.

stíggjur [stod'džór], hak., *sti*, *gangsti*, alm. *vanskelig og stejl opgang* (tilfjælds el. gennem en hamar, sé d. o.). Flt. stíggir. Også stígur [stoijór]; flt. stigir.

stigi [stījı], hak., *stige*. Flt. stigar.

stigur [stījór], hak.,= stíggjur; sógu hvörki himmal ei jörð og valla stig fyri sali, *de så hverken himmel eller jord og næppe vej til salen* el. *borgen* SK. 108, 43; jf. on. stigr. Flt. stigir.

stikka [stiᶜka] huk., *alen* (færøsk alenmål, lidt kortere end det danske). Flt. stikkur.

stikla [stīkla] (að), udso., *trille* (*med*), *få til at løbe og trille hen ad jorden*; s. við hornaklingru, *trille med* hornaklingra. Jf. stikul (stikl) og hornaklingra.

stikul [stīkòl], hak., og **stikl** [stigl], ik., 1) *spids af et kreaturs horn*; talemåde: nú er hann komin í stiklið á horni, *nu er han kommen i knibe*; 2) *nederste rand* (el. *begyndelsen*) *af en trøje* (*bådsmandstrøje*) *under strikning*. Flt. stiklar (hak.) og stikl (ik.).

stilla [stıdla] (lt), udso., 1) *stille*, *standse*, *bringe til ro*, s. sjógv, *bringe søen til at være rolig*, s. vreiði sína, *stille sin vrede*; også *betvinge*, *tæmme*; 2) (*stille*, *sætte i en vis stilling*) *stemme et instrument*, s. harpu, *stemme harpen* FA. 26, 27; — en nyere betydn. er *stille*, *anbringe*: sveinar stilldu (for: stilltu) stál fyri stokk SK. 69, 26; stillið ydur alla FK. 54, 1 (omkvædet); bøjes i denne sidste betydn. alm. »stillaði, stillað«; 3)=stillast b, spec.: stilla av, *blive havblik*, hann (tað) stillti av. — stillast, a) *stilles*, (om vind og sø) *sagtnes*, *lægge sig*; *bringes til ro*, b) *stilne* (*af*), *sagtne*, *lægge sig*, jf. stilla 3.

stilli [stıdlı], huk., *stilhed*; *stille* (*stilhed i luften og på søen*).

***stillir** [stıdlır], hak., *konge*, *fyrste*, stakk ígjögnum stillis bróst FK. 160, 126. digt.

stillisliga [stıdlıslīa], bio., *stilfærdigt*, *på en stilfærdig måde*, fara s. fram, *gå stilfærdigt til værks*.

stillisligur [stıdlıslīór], to., *stille i sin optræden*, *stilfærdig*.

Digitized by Google

stillur [stɪdlʊr], to., *stille, ubevægelig, tavs; rolig.* Mere opr. **kvirrur, kyrrur.**

stinga [stɪŋga] (**stakk, stungu, stungið**), udso., 1) *stikke, støde* (spec. med et spidst redskab), a) med redskabet som genstand, s. **knívin í**, *stikke kniven i*, b) med den person el. ting, som stikkes, til genstand, s. ein, *stikke en*, s. seg, *stikke sig;* — s. **kúgv**, *stikke (slagte) en ko;* — *frembringe ved stik*, s. hol á, *stikke hul på;* 2) *stikke, putte*, s. fingurin í oyrað, *stikke fingeren i øret*, s. nakað í lumman, *stikke noget i lommen;* 3) (i kortspil) *stikke, stikke over;* 4) om en stikkende fornemmelse (jf. **níta**): tað stingur í, *der går sting igennem* (f. eks. bylden). — 5) **stingast**, i udtr.: tað stingst uppá hann, *han får et pludseligt, lunefuldt indfald.*

stingur [stɪŋgʊr], hak., 1) *stik, stød* (med et spidst redskab); *sting med nål;* 2) *sting, stikkende fornemmele i legemet.* Flt. stingir.

stinnur [stɪnnʊr], to., *stærk, stiv og hård.*

stirdur [stɪrdʊr], to., *stivfrossen.*

stirðna [stɪrna] (að), udso., *blive stivfrossen* el. *forfrossen, blive stiv og kold.*

stívna [stoɪvna, stʊɪvna] (að), udso., *stivne, blive stiv.*

stívur [stoɪvʊr], to., 1) *stiv, hård, ubøjelig* el. *vanskelig at bøje* (egl. og overført); 2) (om fartøj, båd) *stiv*, s. **bátur, sigla stívt**, *sejle stivt;* 3) *stiv, afmålt, stram.*

stjala [šæala] (**stjelur, stjól, stjólu, stolið**), udso., *stjæle*, s. nakað frá e-m, s. hurtur, *bortstjæle.* — **stjalast**, *stjæle sig, liste sig*, stjalast (inn) á einn, *liste sig ind på en*, eg stjalist ei á tær (for: teg) SK. 62, 32.

stjól, stjólu [šɔul, šɔulʊ], fort. af **stjala.**

stjúkmóðir [šɛkmɔuɪr], huk., *stedmoder, stifmoder;* i dagl. tale alm. **stjúkmamma.**

stjúksonur [šɛksɔanʊr], hak., *stedsøn, stifsøn.*

stjørna [šʊdna], huk., *stjærne;* **tá vóru stjørnur í honum**, *da spillede hans øjne* (af overraskelse, glæde el. skræk). Flt. **stjørnur.**

stóð, stóðu [stɔu, stɔuʊ], fort af **standa.**

stokkaviður [stå^{c}kavī j)ʊr], hak., *tømmer, ved, bestående af tømmerstokke.*

stokkur [stå^{c}kʊr], kak. 1) *stok, tømmerstok, bjælke;* 2) *aflangt træredskab*, tummastokkur, *tommestok* (mål); — spec. *strikkepind;* 3) (*øverste*) *kant på båd el. skib;* 4) *sengestok, sengekant* (songarstokkur); fram um stokkin, *op af sengen.* Flt. stokkar.

stokkutur [stå^{c}kʊtʊr], to., *stakket, kortvarig.*

Digitized by Google

stólpi [stō'lpɪ], hak., 1) *stolpe, støtte* (i en bygning); 2) *aflang, firkantet kasse.* — En form stólpur findes i udtr.: stólpur og steinur, *stok og sten*, nú skal taka stólp og stein FA. 159, 14. Flt. stólpar.

stoltsliga [stå'lslia], bio., *stolt, med stolthed* FK. 39, 1.

stoltur [stå'ltòr], to., *stolt;* hesin stendur stolt riddarin (alm.: stolz riddarin), *der står denne stolte ridder* FA. 54, 21.

stólur [stɔulór], hak., *stol;* i poesi også = *højsæde, kongeel. fyrstesæde*, kongins stól FA. 243, 9. Flt. stólar. Jf. borðstólur.

stong [stång], huk., 1) *stang;* 2) *smal landtunge*, i enkelte stednavne: á Stongunum. Flt. stengur.

stongja [stå'ndža] (gd), udso., sé steingja.

stórafjós [stɔurafjɔu's], ik., „*det store fjøs*" FA. 329, 16.

stórhvalur [stō'rkvælór], hak., *stor hval.*

storkin [stå'rtšɪn], to., *størknet, stivnet*, s. sveitti (*sved*), storkið blóð; *stivnet, bedækket med en størknet el. stivnet vædske*, s. í blóði, *stivnet af blod, bedækket med størknet blod*, s. í sveitta, í lýsi, *bedækket med stivnet sved, stivnet tran;* mín er skjúrtan av sveitta s., *min skjorte er stivnet af sved* FK. 6, 41.

storkna [stå'rtna] (að), udso., *størkne.*

stórleypa [stōrlæi'pa], udso., *løbe meget hurtigt og i spring, galopere.*

stórliga [stōrlia], bio., *storlig, i høj grad.*

***stórligur** [stōrlijór], to., *overmodig*, við so stórligum háttri, *med så overmodig adfærd* FK. 111, l. 4 f. n.; i dagl. tale stórmansligur.

storma [stårma] (að), udso., 1) *storme, blæse hårdt;* 2) *storme, gå frem på en stormende og voldsom måde*, s. inn á ein, *storme ind på en.*

stormur [stårmòr], hak., *storm. meget stærk vind.* Flt. stormar.

stórstova [stō'rstoeva], huk., *storstue.*

stórur [stɔurór] (højere og højeste grad: størri, ste(r)stur), to., 1) *stor, af stort omfang, stor af vækst;* også *fuldvoksen;* 2) *stor, som er* el. *finder sted i høj grad, som er nået til en vis grad af fuldkommenhed*, stór neyð, sorg, *stor nød, sorg*, s. klókskapur, *stor klogskab;* s. meistari, yrkjari, *stor mester, digter*, s. býtlingur, *stor dumrian; — stor, betydelig, vægtig* o. l.; stór mannamúgva, *stor flok mennesker*, s. munur, *stor forandring* el. *forskel;* stórt tal, *stort tal;* 3) *stor, fornem.* — hf. flt. stórum, *højlig, i høj grad, overmåde*, líkari var

Digitized by Google

tær faðir at hevna enn berja os so stórum SK. 7, 40; Högnaboði hevði brotið stórum, *der havde været meget stærk brænding på Høgneskær* FA. 414, 17 f.; stíga stórum, sé **stíga**.

stova [stoeva], huk., *stue, værelse;* angående **stova** i betydn. *hus* sé **hús**. Flt. stovur.

stovnur[stávnor], hak., 1) (*firkantet*) *stabel hø, rest hø, som er tilbage om våren;* 2) tildels også bevaret i den egl. betydn. *grundvold*, jf udtr.: av nýggjum stovnum, *helt fra ny af*. Flt. stovnar.

stovugildi [stoevódžildi], ik., *gilde, som en, der sætter bo, lader afholde, når huset er bygget* FA. 425, 6.

stovuveggur [stoevóvæggor], hak., *stuevæg, husvæg*.

stoyla [stáila], huk., *brudepige*. Flt. stoylur.

stoypa [stái'pa] (pt), udso., *støbe, gyde ud i støbeform, forme ved støbning*, sé **stoyta** 2.

stoyta [stái'ta] (tt), udso., 1) *støde, nedstyrte*, s. oman; *hælde ud*, s vatn úr byttu, *hælde vandet ud af bøtten (spanden);* 2) = **stoypa**; altid: stoyta ljós, *støbe lys;* 3) *støde, tildele stød*, s. ein burtur frá sær, *støde en bort fra sig*, s. ein fyri bróstið, *give en et stød for brystet;* 4) *støde, knuse småt* (spec. i morter); 5) uv., *støde (imod, på)*, s. ímóti nökrum, *støde imod noget.* — **stoytast** (også: stoyta) til, *støde til, tilstøde, indtræffe*, især om ondt, ulykke (= koma e-m til handa).

stoytingur[stái'tingor], hak., *øsregn*, også (stærkere): s. í bein.

stoytur [stái'tor], hak., 1) *stød;* også *mærke efter stød;* 2) (uegl.) *stød, uheld*. Flt. stoytir.

strá [stråa], ik., *strå*. Flt. strá.

strangur [strangor], to., *stræng, hård, hæftig*.

strax [straks], bio., *straks*.

streingja [strándža] (strongdi), udso., 1) *stramme, spænde*, pílurin streingin strongdi, *pilen strammede buestrængen* FA. 279, 23, fast hon á hann strongdi, *den (flyndren) halede og strammede stærkt i hans snøre* FA. 289, 23; 2) uegl., i en del udtr: *s. (h)eiti, *aflægge løfte (om at bejle)*, hagar streingi eg heiti mítt, *did lover jeg at drage hen at bejle* FA. 296, 9; SK. 132, l. 1 f. n.; (med hf.) *hagar skal eg s. mínum bønarorðum á, *did lover jeg at vende mit frieri* SK. 132, 3; — s. tann váða, *forsøge det vovestykke;* 3) s. á, a) *trække stærkt, anspænde sig*, jf. **seta á**, b) *kræve med strænghed*.

strev [streev], ik., (*stærkt*) *arbejde, anstrængelse, besvær; stræben, stræv*.

Digitized by Google

streva [streəva] (að), udso., *arbejde stærkt, anstrænge sig;* strevast eftir nökrum, *anstrænge sig for at få noget* el. *for at nå et mål.*

strevin [streəvɪn], to., *besværlig, anstrængende,* = strævin.

streym(a)sjógvur [stræim(a)šægvór], hak., *sø med strøm, urolig sø* (modsat *stille vand,* deyðavatn).

streymtangi [stræimtǽndʒi], hak., *tange med stærk strøm.*

streymur [stræimór], hak., *strøm.* Flt. streymar.

stríð [stroi], ik., 1) *strid, trætte; kamp;* 2) *indre kamp, lidelse, sorg,* av so tungum stríði SK. 30, 166; 3) *besvær, plage,* også alm. i kollektiv betydn. *plager, besværligheder.* Flt. stríð.

stríða [stroija] (dd), udso., *stride, kæmpe;* alm. stríðast, a) *strides, tvistes, kæmpe.* b) *være optagen af besværligt arbejde, ase, være besværet.* stríðast við nakað, *arbejde strængt, ase med noget.*

stríður [stroijór], to., 1) *strid, stærk, rivende,* f. eks. om strøm, s streymur; 2) (om hår) *strid,* strítt hár, *stridt, grovt og stivt hår,* også *indfiltret hår;* 3) *stridig, stivsindet,* hvör er snótin stríð, *begge kvinder ere stivsindede* SK. 30, 161.

stríggin [stroď́dʒɪn], to., *strid, træg, vanskelig.*

stríggjur [stroď́dʒór], to., *stridhåret, strid.* Jf. stríður.

strikur [strīkór], hak., og **strika** [strīka], huk., *streg, linje.* Flt. strikur. Et ik.-ord strik forekommer i udtr. som: tað kom eitt strik á hann *han blev syg* (i forbigående).

strika[1] [strīka] (að), udso., *strege, sætte streg* el. *streger,* s. út, *strege ud,* s. yvir, *strege over.*

strika[2] [strīka] (að), udso., i udtr.: s. segl, *stryge sejl;* (digt., i kvadene) s. niður á bunka = s. segl, SK. 112, 92.

striltin [stri'ltɪn], to., *som bringer ringe udbytte og koster meget besvær,* fiskiskapurin hevði verið striltin um vetrarmagnið, *fiskeriet ved midvinterstid havde kun bragt ringe udbytte (med længere mellemrum, hvor intet var at fiske)* FA. 412, 11 f.; også om personer: *vanskelig at få noget ud af.*

strok [stroək], ik., 1) *strygen, strygning;* 2) *omstrygende person;* flt. strok.

strond [strånd], huk., *strand, kyst, strandbred.* Flt. strendur.

strongur [strą̊ngór], hak., 1) *stræng, snor,* spec. = a) rokkastrongur, *rokkesnor,* b) *tørret sene af grindehval,* flænges i tynde småstrimler og bruges til at sy f. eks. hudsko (sé húðaskógvur) med; — i kvadene alm. = c) bogastrongur, *buestræng* FA. 280, 19, d) *stræng på musikinstru-*

Digitized by Google

ment, f. eks. på harpe, FA. 26, 8; 2) *smalt og stærkt strømløb*. Flt. streingir.

stropi [stroəpɪ], hak., *et ægs blomme og hvide, som ere begyndte at løbe sammen* (når fuglen har ligget på ægget i nogen tid).

strúka [strûuᶜka] (streyk, struku, strokið), udso., 1) *stryge* (med hånden), s. hárið upp, *stryge håret op*, s. e-m um ennið, *stryge en om panden; stryge, føre* (*lade glide*) *hen over*, s. pensul eftir nökrum, *stryge en pensel hen over noget;* også *stryge, glatte*, f. eks. tøj; 2) *stryge, udviske, udslette*, s. burtur av, *stryge* (*noget*) *af*, *stryge bort*, s. út, s. niður, *stryge ud, viske ud;* 3) (digt.) *komme i berøring med, have med at gøre*, tær (ɔ: flundrurnar) eru ikki mjúkar at s. FA. 292, 8, hann var ei mjúkur at s. SK. 127, 87; 4) (sjæld. og digt.) for strika, stryka (segl á bunka), *stryge sejl*, segl á bunka s. FA. 276, 28; 5) uv., *stryge, fare hastigt afsted, rende*, s. avstað, fara strúkandi.

stryka [strīka] (að), udso.. sé strika.

***strykkja** [strıᶜtša, stritša] (að), udso., huk., *elv, å* FA. 338, 26 (kun forekommende i den her anførte gådefulde tale, i flt. strykkjur).

stræta [stræata] (að), udso., *trippe om, føjte om.*

stræti [stræatı], ik., *smal brolagt vej, stræde.* Flt. strætir.

strævin [stræavın], to., = strevin.

stubbi [stobbı], hak., *stub, stump, kort stykke.* Flt. stubbar.

studningur [stodnɪŋgòr], hak., 1) *støtte hvad der tjener til at understøtte* el *fæste;* ved opstigning i et fuglebjærg: *den understøttelse, som den første i bjærget opstigende mand får af den anden* (*ved hjælp af dennes stang*), også *opstigning i fuglebjærg* på denne måde; 2) *understøttelse, hjælp.* Flt. studningar.

stuðul [stūðl] og **stuðlur** [stūlòr], hak., *støtte, stolpe* (i leypur). Flt. stuðlar.

stúgvur [stıgvòr]. hak., *stuv, stump*, spec. a) *lille kort pibe.* b) *stuv* el. *rest hø, som er tilbage om våren* (alm. kaldet stovnur. sé d. o.). Flt. stúgvar.

stúka [stûuᶜka], huk, *uldskjorte.*

stúkuermi [stûuᶜkòærmı], huk., *uldskjorteærme.*

stuldur [stoldòr] (gf. stuldur), hak., *tyveri.*

stumpabreyð [stoᶜmpabræi], ik. (*syret*) *ovnbagt brød.*

stumpur [stoᶜmpòr], hak., *stump.* Flt. stumpar.

stund [stond], huk., *stund, kort tid, øjeblik;* um s., *for en stund, for en* (*kort*) *tid* FA. 267, 15, også *for tiden*,

Digitized by Google

nu, titar títt um stund FA. 32, 30; í stundini, *øjeblikkelig, straks;* hava stundir, *have stunder* el. *tid*, leivast henni stundir at, *får hun stunder til at* FA. 330, 28. Flt. stundir.

stunda [stonda] (að), udso., *bie, vente med længsel*, også *stunde, hige, længes*, s. á nakað el. (i dagl. tale alm.) eftir nökrum, hon stundar á tín fund, *hun higer efter* (*venter med længsel på*) *at mødes med dig* SK. 20, 52, eftir tí at s. SK. 94, 29.

stundum [stondon, -òn], bio., *stundom, undertiden.*

stúra [stüura] (rd), udso., *være modfalden, nære bekymring*, s. fyri nökrum.

stuttleika [stotlai'ka] (að), udso. med hf., *fornøje, more*, s. sær, *more sig.*

stuttleiki [stotlai'tši], hak., *tidsfordriv. fornøjelse, morskab.*

stuttligur [stotlijòr], to., *fornøjelig, morsom.*

stuttur [sto'tòr] (højere og højeste grad: styttri, stytstur), to., *kort*, om udstrækning i rum og i tid. — Ik. stutt alm. som bio., *kort, kortfattet.*

styðja [stïja] (styðjar, studdi [og styðjaði], stutt [og styðjað]), udso., 1) *støtte, holde oppe* (*i opret stilling*), s. ein; *understøtte;* også *ledsage ved at yde støtte;* — s. seg, styðjast, *støtte sig.*

styggja [stid'dža] (gd), udso., *gøre sky, gøre bange* el. *vild;* s. burtur, *skræmme bort.*

styggur [stiggòr], to., *sky, vild* (modsat *tam*), *bange.*

stykki [sti'tši, stitši], ik., *stykke, del, afsnit;* også *eksemplar.* Flt. stykkir.

stynja [stinja] (stundi), udso., *stønne.*

stýra [stoira] (rd), udso. med hf., 1) *styre* (i en vis retning), spec. *styre et fartøj, en båd*, s. bátinum; 2) *styre, forestå, lede*, s. húsi; også *styre, regere;* 3) *beherske, holde i tømme*, s. sær, *styre sig, beherske sig.*

stýri [stoiri], ik., *ror* (på båd). Flt. stýrir.

stýriborð [stoiriboər], ik., *styrbord* (modsat bakborð).

stýribordslær [stoiribå'rslæar], ik., *styrbordslåring.*

stýrimaður [stoirimæavòr], hak., *styrmand.*

stýrisvöl [stoirisvøølòr], hak., *rorstang* (på båd).

styrki [sti'rtši], huk., *styrke.*

styrkja [sti'rtša] (kt), udso., *styrke, gøre stærk* (el. *stærkere*).

styrkna [sti'rtna] (að), udso., *styrkes, blive stærk* el. *stærkere, få kræfter.*

styrkur [sti'rkòr], hak., *understøttelse, hjælp.*

stytta [sti'ta] (tt), udso., *gøre kort* el. *kortere, forkorte*, s. um nakað.

Digitized by Google

stæði [stæajı], fort. forest. måde af standa; FK. 125, 61.
stöð [stœe], huk., *landingsplads for både, sted, hvor både trækkes i land og stå opstillede*, båtastöð. Flt. stöðir.
stöð [stœe], ik., *sted* (*i hoygarður*), *hvor et høhæs sættes*, sé hoystöð. Flt. stöð.
stödga [stögga] (að), udso., = stedga.
stöða [stōa, stœava], huk., 1) *sted, som bærer mærke af, at nogen har siddet el. ligget der.* helst om *plet i en græsmark;* 2) (spec. søndenfjords) *tilflugtssted* (*slags fold*) *i udmarken, hvor får kunne søge ly imod uvejr* (*snévejr*), også snjóstöða; jf. ból (4). Sml. stöða i sammensætnn. som: stöðuveður, mótistöða. Flt. stöður.
stødd [stödd], huk., *størrelse.* Flt. steddir.
steði [steajı], ik., *grund, plads, hvorpå man sætter hø el. grund til hus* (det sidste nu sjældnere). Flt. steðir.
stöðuveður [stœevöveevör], ik., *varigt, liggende vejr.*
stökka [stö˙ka] (stökk el. stakk, stukku, stokkið), udso., 1) *fare* el. *springe med hastig bevægelse*, i forbindd. som: s. upp, *springe hastigt op, fare op* (i forskrækkelse); s. undan, *springe* (*hastigt*) *sin vej* el. *til side, tage flugten* FK. 24, 89; heilir allir Ólavs menn aftur í stavn ræðu s., *uskadte sprang alle Olafs mænd hen i bagstavnen* FK. 123, 33; 2) *springe, briste* (*pludselig*), *gå itu*, s. sundur, også alm.: s. av, árin stökk (stakk) av (tvörtur av), *åren knækkede over* (*midt over*); 3) uegl.. *springe, begynde* el. *komme pludselig*, i enkelte udtr.: hann stökk el. stakk upp at bløða nasablóð, *han begyndte pludselig at bløde næseblod, hans næse sprang op at bløde*, tað stökk (stakk) fram úr honum, *det kom pludselig og uventet ud af ham* (om en ytring); 4) (*dryppe, stænke* i udtr.) tað stökk ikki av kúnni, *koen gav ikke en dråbe mælk;* 5) *aflægge et ganske kort besøg* alm. i udtr.: s. inn um gáttina (s. inn, inn um) hjá e-m, *sé lidt ind til en*, s. niðan á »Reyn«, *gå hen* (*op*) *på* Reyn *til et kort besøg.*
stökkja [stö˙tša] (kt), udso., *brække, knække*, s. nakað el. s. nakað av.
stökkur [stö˙kör], hak., *bræk, knæk, skavank.* Flt. stökkir. Også stökk, ik.
størri [störrı], højere grad af stórur.
størstur [stöstór], højeste grad af stórur.
súð [súu], huk., *fuge, sammenføjning*, spec. (*vandret*) *bræddesammenfældning, i hvilken et bræts nederste kant skyder ud over det nedenfor liggendes øverste kant* (i båd, fjælevæg). Flt. súðir.

Digitized by Google

súðklæðing [súuklæajing], huk., (*vandret*) *beklædning med brædder, således at et bræts nederste kant skyder ud over det nedenfor liggendes øverste kant* (súðklæðing om sammenføjningsmåden, medens súðklædningur, hak., betegner selve bræddebeklædningen), sé súð.

suður [sūðr], ik., *syd, den sydlige himmelegn;* hann rekur av (á) suðri, *skyerne drive for søndenvind, vinden er sydlig.*

suður [sūðr], bio., *syd, sydpå, modsyd;* suðuri, *i syd, sydpå.*

suðurland [sūðrland], ik., *sydland, sydligt land.*

suðurætt [sūðra't], huk., *den sydlige himmelegn;* også alm. *vind fra sydkanten.* Jf. lágætt.

sugga [sogga], huk., 1) *sted ved strandbredden, hvor tang og andet, som driver om i søen, samles* (FA. 375, 26); 2) *sted, hvor forskellige sager henkastes hulter til bulter.* Flt. suggur.

súgv [sigv], huk., *so.* Flt. súgvir.

súgva [sigva] (seyg, sugu, sogið), udso., *suge, indsuge,* også *die, patte.*

sukka [so°ka] (að), udso., *sukke, drage suk.*

sukku [so°kó], fort. flt. af sökka.

sukur [sūkðr], ik., *sukker.*

sukurmoli [sūkðrmoəli], hak., (*lille*) *stykke sukker,* = sukurpetti.

súla[1] [súula] huk., *gaffelformet redskab af træ, hvorom en fiskesnøre vikles.* Flt. súlur.

súla[2] [súula], huk., *sule, havsule* (søfugl). Flt. súlur.

sum [som], A) bo. (sammenlignende), 1) *som, ligesom, således som,* so góður sum, *så god som,* tað var tá sum oftun enn, *det skete dengang, som så ofte endnu* SK. 5, 24, hann sigir, sum er, *han fortæller, således som det forholder sig* ɔ: *han siger den rene sandhed,* so verði, sum frá er sagt, *således blive det, som det er berettet* FA. 351, 27; tað glumdi sum hennar gangari rann, *det drønede, så stærkt som hendes ganger løb* FA. 47, 15; 2) *som om,* hann rann, sum hann var óður, *han løb som (som om) han var rasende,* sum vart tú skyggið vax, *som om du var gennemsigtigt voks* SK. 83, 37; 3) forstærkende ved højeste grad af to.: sum skjótast, *hurtigst muligt, så hurtigt som muligt,* sum best, *så godt som muligt.* B) henvisende partikel (=ið, íð), 1) stedo. (ubøjeligt), *som, hvilken,* hvðr, sum vil, (*enhver, som vil*); 2) *hvor, dér hvor* (har sum), har sum hennara blóðið dreiv, *dér hvor hendes blod flød* FA. 48, 5, hann kom fram at kelduni, sum heiðin lá og drakk, *han kom hen til kilden,*

Digitized by Google

hvor hedningen lå og drak FA. 154, 6 f., Brynhild situr í salinum, sum ríkir ganga inn, *B. sidder i salen, hvor mægtige mænd gå ind* SK. 17, 9; også *hvorhen* SK. 23, 78.

summar [sommar], ik., *sommer*. Flt. summǫ̈r, ik., og sumrar, hak.

sumarlýtka [sommarlo^{i}ka, -lö^{i}ka], huk., *sommerlunhed, mild sommervarme*.

summarmáli [sommarmåalı], hak., *sommerens begyndelse, den tid, hvorfra sommerhalvåret regnes (den 14. april)*.

summarsól [sommarsɔul], huk., *sommersol*.

summarvöxtur [sommarvǫ̈kstʊr], hak., *sommervækst*.

summur [som(m)ʊr], to., *nogen, en del, en vis art* (til forskel fra en anden), sum mjólk er skjót at ystast, *en slags mælk har større tilbøjelighed til at løbe sammen end en anden;* i ent. mest alm. ik., sumt, *en del (af), visse arter* el. *partier af noget;* flt. summir, *somme, nogle, visse*.

sund [sond], ik., 1) *sund, stræde, smalt farvand;* 2*) *svømning*, leika á s., *prøve kræfter i svømning (kapsvømning)* FK., 153, 37, tá ið hann kom av sundi, *da han kom fra svømningen* el. *svømmelegen* FK. 153, 44; jf. sundmagi. Flt. (i betydn. 1) sund.

sundmagi [sommæajı], hak., *svømmeblære* (hos fisk).

sundra [sondra] (að), udso., *sønderslå, sønderhugge* FA. 171, 31; *søndersplitte*.

sundur [sondʊr], bio., *sønder, itu i stykker;* fara s., *gå itu*.

sundurskorin [sondʊ(r)skoərın], to. (egl. fort. tillægsf. af skera sundur), *sønderskåren, ituskåren*.

sunnan [sonnan], bio., *sønden, sydfra*, helst om vind: vindurin er s., *vinden er sydlig;* træffes også brugt som navneo., *søndenvind;* ellers alm. «sunnan ífrá» [sonnanıfråa] for «sunnan». — s. eftir (eftini), *i retning fra syd til nord, sydfra;* s fyri el. fyri s., a) som fho med gf., *sønden-for, syd for*, b) som bio., *søndenfor*.

sunnanmaður [sonnanmæavʊr], hak., *mand sydfra, mand fra den sydlige del af Færøerne* FA. 380, 10.

sunnanvert [sonnanvæ$^{:}$rt], bio., *på den sydlige side*, s. á eiðinum, *på den sydlige side af ejdet;* FA. 352, 19 f. står «s. á» for «s. við»; s. við (med gf.), *lidt sydfor, i sydlig retning af*.

sunnari [sonnarı], og **sunnastur** [sonnastʊr], to. i højere og højeste grad, =syðri (sygri) og syðstur (sygstur).

Digitized by Google

sunnudagsklæði(r) [sonnǿda(k)sklæaji(r)], ik. flt., *søndagsklæder*.

sunnudagskvǿld [sonnǿda(k)skvǿld], ik., *aften på en søndag, søndag aften*, alm.: sunnukvǿld.

sunnudagur [sonnǿdæavǿr], hak., *søndag*.

súpa [sùuˈpa] (søyp, supu, sopið), udso., *søbe (en vædske), spise (f. eks. suppe) med ské*.

súpan [sùuˈpan], huk., *sulevælling, grynsuppe, kogt på kød el. ben*.

súrepli [sùureəpli], ik., *æble* (træfrugt), modsat jǿrðepli el. epli (*kartoffel*).

súrna [sørna] (að), udso., *blive sur*.

súrur [sùurǿr], to., *sur, syrlig;* også uegl. a) *sur, ubehagelig*, b) (om personer) *sur, af surt udseende*. Ik. súrt som bio., *surt;* gekk teim súrt við slitur, *det gik dem surt med slid og møje* FK. 133, 26.

súsa [sùuˈsa] (að), udso., *suse*.

sút [sùuˈt], huk., *sorg, kummer, smerte*, helst digt. Flt. sútir.

***svá** [svåa], bio., *så, således* SK. 10, 74, sé under so.

svað [svæa], ik., *klippeflade* el. *bjærgskråning, hvor jorden er flækket af el. nedstyrtet ved skred*, hellusvað: hyppigst i flt. svǿð, «í svǿðunum».

svaðasvǿrður [svæasvøərǿr], hak., i udtr.: á svaðasvǿrði, *med rub og stub, ganske og aldeles* FA. 299, 3.

svágur [svåaǥǿr] (gf. svágur), hak., *svoger*. Flt. svágrar. Jf. mágur.

svala [svæala] (að), udso., *svale, køle*.

svam [svæam], fort. ent. af svimja.

svambla [svambla] (að), udso., *plaske om i vand*.

svangur [svæŋgǿr], to., *sulten*.

***svanna** [svanna], huk., digt. betegnelse for *kvinde*, tá legði hann ást við svannu FK. 138, 80; også *svanni, hak.

svanur [svæanǿr], hak., *svane* SK. 141, 27. Jf. *okn.

svar [svæar], ik., *svar*. Flt. svǿr, svar.

svara [svæara] (að), udso., 1) *svare, give svar*, s. e-m (nakað), *svare en (noget)*, s. aftur; også uegl., *svare, genlyde;* 2) *være ansvarlig*, s. til nakað el. fyri nǿkrum, *svare til* el. *indestå for noget;* 3) *udrede*, s. skatt, *svare (udrede) skat;* 3) *passe, svare til*, svara el. s. til; s. saman, *passe sammen, kunne parres*.

svarmur [svarmǿr], hak., *os* (af damp).

svartur [svaˈrtǿr], to., *sort*, både i egl. og overført betydn.

svav [svæav], fort. ent. af sova.

Digitized by Google

sveig [svai] og alm. **sveiggj** [svaď džˇ], ik., 1) *noget* (f. eks. tov), *som er i gyngende bevægelse frem og tilbage;* 2) *slæng, (dårligt, støjende) selskab, følge;* 3) *tummel.*

sveiggja [svaď dža] (að), udso., *være i gyngende bevægelse,* sveiggja sær á, *sætte sig i gyngende bevægelse* (jf. reiggja).

***sveigur** [svaijór], hak., *kreds, følge,* eiu rekka sveigurin hálvur, *halvdelen af krigernes skare* FK. 5, 31.

sveima [svaima] (að), udso., *svæve omkring, fare omkring, sværme om,* s. um.

sveinur [svainór], hak., 1) *ungkarl* (modsat *gift mand*); 2) *svend, dreng;* 3) *svend, tjener.* Flt. sveinar.

sveipa [svaiˑpa] (að), udso., (egl. *svinge*) 1) *svøbe, vikle (om),* s. um seg, *svøbe om sig,* også: s. at sær FA. 106, 25; *svøbe, indhylle,* s. seg inn, *svøbe sig ind,* sveipar (*indsvøber*) hon hann í klæði góð FA. 130, 17; 2) (om en, som slår hø) *gøre et sving* (sveip, ik.) *med léen;* det hø, som afmejes ved ét »sveip«, kaldes »líggjaskógvur«; 3) *ved at ro med en åre holde båden lidt fra land (at den ikke skal gå til en af siderne);* hertil navneo. sveip (ik): *åreslag, hvormed man holder båden fra land.*

sveiti [svaiˑtı], hak., *størknet, levret blod* (alm. af slagtede kreaturer); i poesi = *blod,* hann mangan sveitan rendi (*udgød meget blod*) SK. 49, 141.

***sveitka** [svaiˑkka] (að), udso., (*begynde at*) *svede;* SK. 45, 94 *svede bloddråber* (som trolddomstegn). Jf. sveitta.

sveitta [svaiˑtta], (að), udso., *svede, udsvede;* (uv.) *svede;* — sveittast: (digt., upers.) e-m sveittast; áður tú meg við lurkum lemjir, sveittast tær um ennið, *førend du mørbanker mig med knipler, kommer du til at svede om panden* ɔ: *vil det koste dig store anstrængelser* SK. 76, 25.

sveitti [svaiˑttı], hak., *sved.*

sveittur [svaiˑttór], to., *svedt, svedig.*

sveiv [svaiv], huk, *hale på grindehval.* Flt. sveivir.

svekka [svæˑka] (að), udso., *svække* FA. 309, 0, for svekkja; nyere ord. Bedre veikja.

svenskur [svæˑnskór], to., *svensk.*

svíða [svoija] (sveið, sviðu, sviðið), udso., 1) *svide, brænde på ydersiden,* s. seyðarhövd, *svide* el *brænde hårene af et fårehoved;* 2) *svie, bide,* kuldin svíður í andlitið, *kulden bider i ansigtet;* 3) *svie, smerte,* tað svíður í (sárinum), *det svier (i såret).*

sviði [svīji], hak., *svie, smerte.*

svigna [svigna] (að), udso., *bøjes, give efter for tryk,*

Digitized by Google

svik [svīk], ik., *svig, bedrageri, forræderi;* også *svigefuldt anslag.* Oftest i flertal. Flt. svik.

svikafullur [svīkafodlór], to., *svigefuld, forræderisk.*

svikalist [svīkalıst], huk., *svigelist, listigt og svigefuldt anslag.*

svikari [svīkarı], hak., *bedrager, forræder,* Sjúrður sá ikki svikara vón SK. 35, 216, sé vón. Flt. svikarir og svikarar,

svíkja [svoi˖tša] (sveik, sviku, svikið), udso., *svige, bedrage, forråde;* også *svigte, være upålidelig.*

svíkjari [svoi˖tšarı], hak., *svigefuld person, bedrager, forræder* SK. 12, 101. Flt. svíkjarir og svíkjarar. Jf. svikari.

svikræði [svīkræajı], ik., *forræderi.*

svíma [svoima] (að), udso., *besvime,* = falla í óvit.

svimja [svımja] (svam [og svumdi], svumu [og svumdu], svomið [og svumt]), udso., *svømme.*

svín[svoin], ik., *svin;* også uegl. *svinsk person.* Flt. svín.

***svínahirðidóttir** [svoinahīrıdó˖tır], huk., *svinehyrdedatter* SK. 54, 197 (svínahirdidóttir).

svinnur [svınnór], to., 1*) *klog, forstandig,* upp stóð Grimhild drottningin, hin svinna og hin sæla SK. 39, 31; — nu kun 2) (mest betegnende ens ydre væsen el. holdning) *tænksom og stille, tavs og alvorlig, ærbar og stille,* ofte med lidt bibetydn. af hån: *stiv og tavs,* sita s.

svinta [svı˖nta], huk., (*uldent*) *forklæde.* Flt. svintur.

svíri [svoirı], hak., *halshvirvler, hals* (*bagtil*), spec. *tyk hals.* Flt. svírar.

svirr [svırr], ik., *svirren, tumlen, støj.*

svitast [svītast] (að), udso., *slå fejl,* tað svitast ikki.

svongd [svaŋd], huk., *sult,* stundum á s. og stundum á sprongd, sé sprongd.

svór, svóru [svɔur, -ó], fort. af svørja.

svóvu [svɔuó] fort. flt. af sova.

svullur [svodlór], hak., *svulst, byld.* Flt. svullar.

svultur [svo˖ltór], hak., *sult, hunger,* standa í svulti, (om får ved vintertid) *stå ude og lide sult* FA. 418, 20.

svæva [svæava] (vd), udso., 1) *dræbe* (især får) *ved stik gennem halsen,* s. seyð, lamb; 2) *drikke hurtigt og i ét drag,* i denne betydn. også sveiva, s. í seg, hann svævdi tað í seg.

svölgja [svöldža] (gd), udso., *svælge, nedsvælge,* s. niður, *sluge;* også uegl., s. orðini, *sluge ordene,* s. aftur í seg, *holde inde med noget, som man gærne vilde sige.*

svölla [svödla] (svall, svullu, svollið), udso., *opsvulme, bulne* (om en legemsdel), spec. *afsondre materie,* hann svöllur í fótinum, *han har en byld* el. *svulst på foden.*

svölta[1] [svö˖lta], (svöltur, *svalt), udso., *sulte, lide sult,* s.

Digitized by Google

í hel, *sulte ihjel;* fort. tillægsf. soltin nu altid som to., *mager.* De stærke fortidsformer ere fortrængte af de svage fra det følgende svölta.

svölta[2] [svö'lta] (lt, svölti [og svöltaði]), udso., (indv.) *sulte, udhungre,* inni svölti hann bæði tey, *han lod dem begge sulte ihjel inde* SK. 58, 252.

svörð [svøər], ik., *sværd.* Flt. svörð.

svörðsegg [svð'rsægg], huk., *sværdsæg.*

svörðslutur [svð'rslūtór], hak., *sværdstump.*

svörður [svøərór], hak., 1) *hovedbund, den del af hovedhuden, hvorpå håret sidder;* 2) *jordskorpe. grønsvær.* Flt. svarðir.

svörja (svór, svóru, svorið), udso., *sværge, forsikre under ed,* «svörja» el. s. fyri (nakað), hann svór fyri tað, *han gjorde ed på, at han var uskyldig deri;* også *sværge, bande;* tað skalt tú ikki s. fyri, *det skal du ikke bande på;* eg skal s. fyri (tað, tí), at —, *jeg tør (næsten) bande på, at —.*

svövnhít [svövnhoi't], huk., *syvsover.* Jf. hít.

***svövnhús** [svövnhúus], ik., *soveværelse* SK. 79, 58.

svövnskarvur [svövnskarvór], hak., *„soveskarv"* FA. 382, 16, egenavn til skarven. som fanges sovende på stenene i oktober.

svövnur [svövnór], hak., *søvn.*

syðri [sīri] og nu alm. **sygri** [sigri], to. i højere grad (af suður), *sydligere.*

syðstur [sistór] og nu alm. **sygstur** [sikstór], to. i højeste grad (af suður), *sydligst.*

syfta [sifta], huk., *sving, kast; kast* el. *tag i brydekamp, brydetag.* Flt. syftur.

syfta [sifta] (ft), udso., 1) *svinge, ryste;* også *trække (fisk) op med medestang,* s. seið; 2) *slynge, kaste med kraft;* 3) (i brydekamp) *slå* el. *kaste til jorden.* — Middelart syftast, *brydes, tage brydetag.*

***sylgja** [sildža], huk., *sylje, spænde* SK. 73, 31. Flt. sylgjur.

syll [sidl], huk., *bærebjælke, fodstykke i bindingsværksbygning, hovedbjælke, som forbinder hjørnestolperne i en bygning,* jf. undir- og yvirsyll. Flt. syllar.

sýna [soina] (nd), udso., *lade sé, vise, fremvise,* s. e-m nakað. — sýnast, a) *vise sig (på en vis måde).* so fleyt blóð á Orminum, at knörrurin sýndist reyður (*at skibet viste sig rødt at sé til*) FA. 281, 29 f., b) *synes, forekomme,* sýnast e-m, hyppigt upers.: mær sýnist, *det forekommer*

Digitized by Google

mig, c) *synes rigtigt, finde for godt*, sum tær sýnist, *som du synes* (i betydn. b og c i fort. «sýntist»).

synd [sind], huk., 1) *synd, forsyndelse* (spec. imod guds bud); 2) *uretfærdighed*, gera s. við ein, *behandle en uretfærdigt, ubilligt;* 3) *synd, skade, hvad der er at beklage*, i udtr. som: það er s. (fyri hann), *det er skade (for ham), det (han) må beklages;* það er s. í honum, *man må ynkes over ham, han er at beklage*, mær tykir el. tykist s. í honum, *det gør mig ondt for ham, jeg har medlidenhed med ham.* Flt. (i betydn. 1) syndir.

synda [sinda] (að), udso., *synde.*

syndarligur [sindarlīòr], to., *bedrøvelig, sørgelig, ynkværdig.*

syndigur, syndugur [sindijòr, -ùvòr], to., *syndig.*

syndra [sindra] (að), udso , *smule, smuldre* (indv.).

syngja [sińdža] (sang. sungu, sungið), udso.. 1) *synge*, spec. *synge salmemelodi, salme(r)*, s. sálmar (i modsætn. til kvöða, jf. kvöða[2] 2); — også *tale med syngende tonefald;* 2) (om fugle) *synge, kvidre;* 3) *synge, klinge*, það sang eftir í, *det gav en syngende* el. *klingende genlyd;* það syngur fyri oyrunum, *det synger for mine øren.*

sýni [soini], ik., 1) *syn*, sé sjón; helst i udtr.: til sýnis, *til syne*, og i en del sammensætnn. (sé missýni); það er gott sýni ídag, *man kan se tydeligt og langt idag (på grund af klar luft);* 2) (hånligt) *sært, løjerligt menneske; ynkelig, lurvet person.* Flt. sýnir.

synja [sinja] (að), udso., *nægte, afslå, vægre sig (ved)*, «synja» el. s. fyri (med hf.), hann synjaði það el. fyri tí, hann synjaði fyri at gera það, *han nægtede, afslog (at gøre) det;* ei vildi hon vegin s., *ikke vilde hun nægte at vise ham vejen* SK. 82, 30, (digt.) harfyri læt hann s., *det gjorde ham ingen skade, det kunde han stå sig for(?)* SK. 53, 192.

synjan [sinjan], huk., *nægtelse, afslag, vægring.*

syprisviður [siprisvī(j)òr], hak., *cyprestræ* FA. 387, 10 f.

syrgiligur [sirdžilīòr], to., *sørgelig.*

syrgja [sirdža] (gd), *sørge, føle* el. *bære sorg;* også (digt.) *sørge over, begræde*, alla sína ævina syrgir hon Hermund illa FA. 75, 6 f; s. um ein, *sørge over en, være bedrøvet over en (for ens skyld)* FA. 78, 12; s. eftir ein, *bære sorg for en (en afdød).*

syskin [sistšin], ik. flt., sé systkin.

Digitized by Google

sýsla [soiˑsla, sòᵘsla], huk., *syssel, distrikt.* Flt. sýslur. Nu også sýsl, ik.

sýslumaður [soᵘslómæavòr], hak., *sysselmand.*

sýslumansstova [soᵘslómaˑnstoəva], huk., *sysselmandens forretningsværelse.*

systir [sıstır], huk., *søster.* Flt. systrar.

systkin [sıstšın], ik. flt., *søskende.*

systkinabarn [sıstšınabadn], ik., *søskendebarn, fætter* el. *kusine.*

systursonur [sıstò(r)soənòr], hak., *søstersøn.*

sýta [soiᶜta] (tt), udso., *nægte, afslå,* »sýta« el. s. fyri (nakað).

sýtin [soiˑtın], to., *som siger nej, uvillig til at give.*

syvja [sıvja] (að), udso., *være* (spec. *gå* el. *sidde*) *i halvsovende tilstand, halvsove, døse.*

sæddur [saddòr], fort. tillægsf. af síggja; ik. sætt el. sæð.

sækúgv [sæakıgv], huk., *søko, havko* FA 337, 14 (i sagn).

sæla [sæala], huk., *lyksalighed, lykke* FA. 328, 1.

sælur [sælòr], to., *lykkelig, lyksalig; velsignet* (*kær*), tað var hansara sæla móðir FA. 309. 12, hon (ɔ: tungan) er sær so lítil og sæl, *den er så lille og velsignet kær* FA. 322, 16; biður hana sæla sitja, *ønsker hende til lykke* el. *beder hende være velsignet, som hun sidder* FA. 28, 25; i kvadene alm. ved hilsende tiltale el. som hilsen: hoyr tað, sæla móðir mín (*min velsignede, kære moder*) SK. 7, 43, hoyr tú tað, mín sæla dóttir FA. 81, 4, mín sæli faðir FA. 81, 9; heil og sæl, tú sævarkvinna, *hil og sæl* (*hil dig*) *du havfrue* SK. 40, 37; også om en afdød: „*salig*“, aðrar vil eg sømdir hava til sæla faðir mín FA. 133. 27 f., sé sømd. Nu særlig digt.

sæneyt [sæanæiˑt], ik. flt., *søkvæg, havkvæg* FA. 337, 14 (i sagn).

sær [sæar], 2. og 3. pers. nut. ent. af síggja (digt. også undert. som 1. pers. for síggi).

sær [sæar], hf. af seg.

særa [sæara] (rd), udso., *såre.*

særdeilis [sardailıs], to, *særdeles megen* el. *stor* FA. 420, 24.

særdur [sardòr], to., *såret.*

sæta [sæata] (tt, sætti og sætaði), udso. (med hf.), 1) (*ligge i baghold for*) *lure på, passe op,* eg skal sæta bróðrini FA. 55, 26, eg skal s. honum, *jeg skal passe ham op*

Digitized by Google

el. *få bugt med ham;* 2) *skade, fattes, fejle,* hvat sætir honum? 3*) *have hensyn til* el. *sammenhæng med, betyde,* hvat skal slíkum s.?, *hvad skal sådant betyde?* jf. gegna (2).

sæti [sæatı], ik., *sæde, siddeplads;* i dagl. tale mere alm. sessur. Flt. sætir.

sætti [sa'tı], ik., *overenskomst, enighed,* i udtr: koma til sættis (um), *komme overéns* el. *blive enig(e)* (*om*). Jf. sátt.

sætti [sa'tı], talo., *sjette.*

sættungur [sa'tıŋgór], hak., *sjettedel.* Flt. sættungar.

***sævarflóð** [sæavarfloːu], huk., *yderste del af stranden, hvor søen skyller op på land,* vit skulum okkum í s. FA. 24, 12, út í s. FA. 122, 27.

***sævarfloti** [sæavarfloːti], hak., *flåde* SK. 60, 19.

***sævarkvinna** [sæavarkvınna], huk., *havfrue* SK. 40. 36. Jf. havfrú.

***sævarmaður** [sæavarmæavǫr], hak., *havmand* SK. 41, 43. Jf. havmaður.

sævarmáli [sæavarmåalı], ik., egl. *den grænse, hvortil søen når ved højest vande,* nu alm. *den del af stranden, som overskylles ved højest vande, søbryn,* fylgdi henni í sævarmála FA. 95, 14. Også sjóvarmáli.

***sævarsong** [sæavarsåŋg], huk., *seng* el. *leje ved søen?* FK. 35, 17. Usikkert ord.

***sævarstrond** [sæavarstrånd], huk., = sjóvarstrond.

söga [(sǣa) søeva], huk., *saga, historie, fortælling.* Flt. sögur.

sögn [sögn], huk., 1) *sigende, udsagn, beretning,* sjón gongur fyri s., *syn går for* (*forud for*) *sagn* FA. 319, 33; 2) *sagn* (*gammel*) *fortælling.* Flt. sagnir (sögnir).

sök [søak], huk., 1) *sag, søgsmål;* også *tvistemål;* til tess erum vit higar komnir bróður sakir at hevna (*at hævne min broders udestående med dig*) SK. 89, 35; 2) *anklage, beskyldning;* 3) *skyld, brøde,* eg veit onga sök við hann, *jeg véd ingen brøde hos ham* SK. 68, 8, hvat havi eg gjört til sakar? *hvad har jeg gjort, hvorved jeg har pådraget mig skyld* el. *brøde?* SK. 97, 62; 4) *skyld, årsag, grund,* fyri ta s., fyri—sakir (flt.), *for—skyld,* fyri systur sínar sakir, *for sin søsters skyld* SK. 77, 42; 5) *sag, anliggende.* Nu alm. i formen sak, medens sök er meget sjældent i dagl. tale. Flt. sakir.

søkja [søətša] (kt), udso., 1) *søge, søge at få fat på; hente,* (tað búna svörð) ið faðir tín søkti úr fjalli SK. 57, 234; spec. *samle får ved slagtetiden; —søge at opnå,* s.

Digitized by Google

embæti, *søge embede;* 2) s. ein, *opsøge en, henvende sig til en;* s. doktara, *søge læge;* 3) *søge, søge hen til,* s. havn, *søge havn;* 4) *hjemsøge, angribe,* kongin søkti helsótt, *helsot angreb kongen* SK. 5, 24, tóat hann søkir elli, *skønt alderdom hjemsøger ham* FA. 232, 23; — s. kalva, *hugge krog i en helleflynder* (jf. sóknarkrókur, sóknarongul); s. at e-m, *angribe en* (jf. atsókn, *angreb*); 5) *anklage, beskylde.* hann, ið kallar meg kógulsbarn, til ilsku søki eg hann (*ham anklager jeg for ondskab*) FK. 35, 16; 6) *sagsøge, indstævne for retten.* Jf. sók (sak) og sókn.

sökka [sö'ka] (sökk og sakk, sukku, sokkið), udso., *synke, synke ned.*

sökkja [sö$^{\sigma}$tša] (kt), *sænke, nedsænke,* «sökkja» el. s. niður; uregelm. og digt. med hf.: hann sökkir oss öllum niður FA. 76, 7.

sökkladin [sö'k-læajın], to., (om båd) *overladet, næsten synkefærdig på grund af for stor ladning.*

söknast [söknast] (að), udso., sé sóknast.

sœma [sœma] (md), udso., *sømme sig, passe sig, anstå;* med personen i hf.: tað sœmir honum ikki; uregelm. og digt. også med gf.: mentarlín og høvuðgull tað sœmir teg ei at bera FK. 67, 54. Jf sama og sómi.

sœmd [sömd], huk., egl. *hvad der anstår* el. *sømmer sig,* dernæst *hæder, ære;* alm. i flt. sœmdir, a) = sœmd; eg vil teg við sœmdir fá, *jeg vil vinde dig* el. *tage dig til ægte på hæderlig og ærlig vis* FA. 28, 19, b) *oprejsning, fyldestgørelse, bøder,* spec. i anledning af et drab: aðrar vil eg sœmdir hava til sæla faðir mín, *anden oprejsning vil jeg have efter min salig fader* FA. 133, 27 f., gera sœmdir eftir e-m, *give oprejsning* (*bøder*) *for drabet på en person* SK. 46, 112, fáa sœmdir av e-m SK. 7, 45. Nu sjæld., men alm. i kvadene.

sœpla [sœpla] (að), udso., *sammenfiltre, bringe i uorden, blande sammen,* alm. også *lade en genstand bortkomme på grund af uorden* (*uordenlig sammenblanding*), s. burtur.

sœpul [sœpól], hak., 1) *fejeklud* (hvormed man sammenrager det ved kornmaling omkringstrøede mel); 2) *sammenfiltret genstand, uordenligt sammenviklet ting,* f. eks. *tråd, snor, tøj.* Flt sœplar.

sørur [sœrór], to., *ganske bar* el. *tom, aldeles blottet* el. *lens,* s. fyri nakað; tað er ikki sørt (forstærket: heilt el. reint sørt), *der er spor* el. *en smule deraf, det er ikke*

Digitized by Google

ganske frit; — hann er ikki s., *han har fået en lille tår over tørsten.*

søtur [søətór], to., 1) *sød, af sød smag;* 2) *sød, behagelig, yndig.* — Í kærlig tiltale bruges udtr.: søti mín (i huk.: søta mín), *min engel, min søde* el. *kære ven,* veldiga søta mín SK. 23, 85, (som rent navneo. med den bestemte artikel) søtin mín FA. 2, 14.

T.

ta [tæa], gf. ent. huk. af tann.

tá [tåa], huk., *tå* (på fod). Flt. tær.

tá [tåa], bio., 1) *da, dengang, på den tid;* 2) *da, i det tilfælde;* jf. so; 3) *da, altså.* — Som bio. bruges tá ið, a) *da, den gang da,* b) *når, i det tilfælde at,* også *når, eftersom, siden.*

tá [tåa], bo., = tá ið, sé det foregående ord.

tá [tåa], (forældet) gf. flt. hak. og forældet gf. ent. huk. af tann; ófriður gekk á tá heilu höll SK. 3, 4.

tað [tæa], ik. ent. (nf. og gf.) af tann; i poesi ofte udfyldende: tað brotnaðu bein í síðu FK. 137, 72.

tadna [tadna] (að), udso., *gå itu, gå fra hinanden,* t. sundur.

tagað [tæa], sideform til tagt og tegið, fort. tilægsf. i ik. af tiga.

tagdi [tagdi], fort. ent. af tiga.

tagl [tagl], ik., *langt og stivt hår, hår på hestehale (kohale);* alm. *hestehale* (nu sjældnere i den af Svabo anførte betydn. *kohale);* — træffes søndenfjords alm. i betydn. *haleben, det øverste parti af halen, hvorfra de lange hår udgå.* Flt. tögl, tagl.

tagna [tagna] (að), udso., *blive tavs, tie stille, forstumme.*

tak [tæak], ik., 1) *tag, greb (det at tage* el. *gribe);* også *tag, greb, hold (holdepunkt),* hava t. í e-m, geva takið, *slippe taget, overgive sig* (sé betydn. 3); 2) *tag, ryk,* áratak, *åretag;* jf. ódnartak; 3) *tag, brydetag,* taka tak el. tök, *tage brydetag, brydes,* í tökum, *i brydekamp;* 4) (uegl.) *tag, forsøg, anstrængelse.* Flt. tök.

tak [tæak], ik., *tag* (på hus). Flt. tök, tak. Jf. tekja.

taka [tæaka] (tók, tóku, tikið), udso., 1) *tage, gribe,* både egl. og uegl.; 2) *tage, snappe, bemægtige sig, tilegne sig;* 3) *tage, bringe* (noget, som man griber om); også mere alm. *tage, føre, bringe;* t. burtur el. blot «taka», *tage, borttage, bortføre;* 4) *tage til benyttelse, tage i brug;* også *antage, mod-*

Digitized by Google

tage; t. ráð av e-m; t. í læru, í tænastu, *tage i lære, i tjeneste;* 5) *tage, vælge,* t. sær konu; 6) *nå, række,* med fho., tekur upp á hálvan skjöldurin, *når til halvt op på gavlen* FA. 424, 22 f.; 7) (med hf.) *angribe, afkræfte,* f. eks. om sygdom, tað hevur tikið honum, *det har angrebet* el. *afkræftet ham;* 8) *gøre virkning* (jf. muna); *smerte, gøre ondt,* tað tók mær (fast); hatta slagið tók, *det slag gjorde sin virkning, gjorde ondt;* 9) *tage, rumme, holde,* f. eks. om et kar; 10) *tage, oppebære (som betaling);* — også *udkræve,* tað tekur tíð, *det tager tid;* 11) (uegl.) *tage på en vis måde, opfatte;* 12) med efterfølgende navnem. med «at», (*tage fat på*) *begynde,* tá tók tokan at lýsa av, *da begyndte tågen at sprede sig* FA. 265, 4, jf. fara 7; tekur um hjarta at køla SK. 25, 104, (digt., med navnem. uden at) vaxa tekur veður í sky SK. 42, 63. — Med fho. og bio.: t. á, *gøre et tag, tage fat (på), anvende kraft;* so verður tikið á at bera, *så tager man fat på at bære (hø)* FA. 427, 15 f., t. á slótturin, *tage fat på høslætten;* også f. eks.: t á at spýggja, *ville til* el. *forberede sig til at kaste op;* t. (inn) at sær, *føle sig truffen (af en finte),* hann tók tað (inn) at sær; t. at sær. (om køer) *holde inde med at malke;* t. av, a) *aftage, borttage,* b) *tage af, skærme,* t. av fyri nökrum, c) *tage til slagtning, dræbe, slagte,* d) *tage masker ind (ved strikning),* jf. taka uppá; t. eftir, a) *lægge mærke til,* b) t. eftir e-m, *danne sig med en som forbillede, lære af en;* t. fram, a) *tage frem,* b) *anføre, fremføre;* t. fyri, a) (med gf.) *tage, antage for,* b) *ansé for umuligt,* eg tók fyri tí, ikki t. fyri, *ikke ansé for urimeligt* el. *umuligt,* eg taki ikki fyri tí el. tað taki eg ikki fyri, *det kan godt være muligt;* t. ímóti (e-m), *tage imod;* t. niður, a) *tage ned,* b) *blive blæst ned* el. *omkuld, blæse om af vind* (alm. om hus), t. niður af vindi FA. 422, 28; t. saman, *nå sammen, slutte tæt til;* t. sundur, *sønderdele, skille ad;* t. til, a) *gribe til, tage sin tilflugt til,* b) *nævne som eksempel, citere,* t. til ein (eins) el. nakað; t. undan, a) *tage bort, til side* (f. eks. et underlag, en støtte), b) (sjæld.) *undtage,* mest i fort. tillægsf. (undantikin) el. nut. tillægsf. (undantakandi) = *undtagen;* t. undir, a) *tage fat for at løfte op el. understøtte, hjælpe (træde hjælpende) til,* b) (ved afsyngelsen af et kvad) *tage fat* (for at hjælpe en anden), c) t. undir nakað, (uegl.) *tage imod noget, optage noget* (på en vis måde el. i en vis mening) FA. 438, 15; t. upp, a) *tage*

Digitized by Google

op, b) (digt.) *begynde et kvad*, c) t. upp á tunguna, *tage i sin mund, bringe over sine læber*, d) t. (orðini) upp eftir e-m, *gentage ens ord;* t. uppá, *tage masker op (ved strikning);* t. við (e-m, nökrum), a) *tage imod*, b) *antage*, f. eks. en tro, en mening, c) *tage fat, træde hjælpende til*, også (FA. 390, 33 f.) = taka undir b, d) *takið nú tygur við, *skynder eder nu* FA. 224, 25. — t. seg: t. seg aftur í orðunum, *rette sig i talen;* t. seg til eitt verk, *give sig i lag med et arbejde;* t. seg upp, (om vejret) *udvikle sig, blive på en vis måde* FA. 432, 2 f. — Middelart takast, takast hondum, *tage brydetag med hinanden, brydes*, so tókust teir hondum saman FK. 87, 32. — Nut. tillægsf. takandi, 1) *tagende*, 2) *som kan tages* el. *egnet (skikket) til at tages* (jf. tøkur).

takk [ta'k], huk., sé tökk.

takka [ta'ka] (að), udso. (med hf.), *takke, sige tak*, t. e-m.

takkaleysur [ta'kalæi'sör], to., *takkeløs, uden tak, upåskønnet.*

takkarsongur [ta'karsångör], hak., *takkesang.*

tákna [tåkna], huk., *gælle* (på fisk), mest i flt. táknur.

tal [tæal], ik., 1) *tællen, optælling, tal*, fáa tal á (med gf.), *få tal på, få optalt;* í teirra tali, *i deres tal, iblandt dem;* 2) *tal, antal*, vita t. á (med hf.), *vide tal på;* jf. dagatal; 3) *tal, taltegn;* árstal, *årstal;* um tað talið, *omtrent ved den tid (ved det årstal);* 4) *tale*, a) *det at tale*, b) *det, som siges*, c) *samtale*, (hava) á tali, (*have*) *på tale;* i betydn. 4 nu mere alm. tala. Flt. töl.

tala [tæala], huk., *tale (evnen at tale; det, som siges);* også *samtale*, jf. samtala. Flt. tölur.

tálg [tålg], huk., *talg, tælle.*

tala [tæala] (að), udso., *tale*, ikki t. eitt orð, *ikke tale* el. *sige et ord; holde tale;* også *tale, samtale* (= samtala). Jf. tosa, røða, mæla.

tálma [tålma] (að), udso. (med hf.), *hindre, sinke, stå i vejen for* mangt man honum t. SK. 128, 101; — tálmast eftir nökrum, *udstå langvarig møje for at opnå noget*, også *gøre sig forgæves umage for at få noget*, tálmast um ein, *anstrænge sig megel* el. *forgæves til bedste for en.*

talv [talv], ik., *tavl, brætspil, skakspil*, egl. om selve tærningbrættet med brikkerne (talvfólk), dernæst også handlingen at spille skak, leika t., *lege tavl, spille skak* (= telva), (digt.) leika í talvi SK. 25, 101.

Digitized by Google

talva [talva], huk., *tavle.* Flt. talvur.
tám [tåam], ik., *dis, tynd tåge i horisonten;* hertil to. **tá-mutur**, *diset.*
tána [tåana] (að), udso., *tø, optø.* Jf. **táur, tiðna.**
tang [tæŋg], ik., *tang.*
tangbjölla [tambjödla], huk., *spiselig tang,* fucus esculentus.
tangi [tæńdžı], hak., 1) *tange, det smalle og spidse parti af en kniv el. et andet instrument, som går ind i skaftet og skjules af dette;* 2) *landtunge, smal, ud i havet skydende landodde.* Flt. tangar.
tanki [tæ'ńtšı], hak., *tanke.* Flt. tankar.
tanla [tanla] (að), udso., *gnave på, bearbejde med tænderne.*
tann [tan], påpeg. stedo., *den,* a) brugt som to., tann maður, sum, *den mand, som,* tann maðurin, *den mand.* tann ferðin, *den rejse, den færd,* ta ferðina, *dengang;* hann vendi aftur úr teirri (undfst. ferð) SK. 136, 64; b) brugt som navneo. (=3 persons pers. stedo. **hann**), i forbind.: tann ið, tann sum, *den som;* ik. **tað** alm. som navneo., *det* (jf. bio. tí); — flt. teir (tær, tey), *de,* bruges til at erstatte det manglende flt. af 3. persons personl. stedo. **hann**; 2) som kendeo. (foran to.), tann góði maður(in), *den gode mand,* tað stóra húsið, *det store hus,* tann fyrsti, *den første,* teir bestu, *de bedste;* jf. **hin.**
tap [tæap], ik., *tab.* Flt. tap.
tapa [tæapa] (tapir og tapar, tapti, tapt), udso., *tabe,* indv. og uv.
***tar** [tæar], bio.,=**har**, *dér;* også henvisende for **hvar** el. **tá ið** (*hvor, da, når*), um sumarið, tar allir fuglar syngja væl FA. 12, 8 f. digt.
tár [tåar], ik., *tåre.* Flt. tár.
tarabrúk [tæarabrùu'k], ik., *dynge rådden tang* FK. 117, 71; jf. **tarabrúgv** under **brúgv.**
taraköstur [tæarakö'stór], hak., (*dynge søtang*) *tangmødding.*
taraleypur [tæaralæi'pór], hak., leypur (sé d. o.) *med søtang* (tari).
***tarav** [tæaræav], bio., digt. for **harav** (**har av**); FA. 53, 10.
tarft [ta'rt], 2. pers. ent. nut. af ***turva.**
tari [tæarı], hak., *tang, søtang.*
tari [tæarı], ik., *materie, fasthed, egenskab, styrke,* tað er gott t. í tí.

Digitized by Google

***tarí** [tæaroi], bio., digt. for harí (har í).
tarmalop [tarmaloɔp], ik., *brok.*
tarna [tarna] (að), udso., *sinke, opholde, spilde ens tid.*
tarni [tarnɪ], hak., *forsinkelse, tidsspilde.*
tarvast [tarvast] (að), udso., *være fornøden,* t. e-m.
tarvsmykja [taˈrsmītša], huk., *tyremøg.*
***tarvligur** [tarvlijɔr], to., *fornøden, som trænger til* (med ef.), so t. er hann tín, *han trænger højlig til din hjælp* FA. 88, 35.
tarvur [tarvɔr], hak., *tyr.* Flt. tarvar.
tarvur [tarvɔr], hak., = törvur; alm. i udtr.: tað kom í tarvi, *det kom højlig til pas.*
taska [taska], huk., *taske.* Flt. taskur.
tattur [taˈtɔr] (gf. tatt og tattur). hak., *morskab, munterhed,* mær tykir tað eingin t. SK. 39, 26; kun digt. For tattur træffes FA. 54, 26 táttur: konginum tókti lítlan tátt.
táttur [tåˈtɔr], hak., 1) *en af de snore, hvoraf et reb, tov el. line består;* 2) *afdeling af et kvad;* 3) *kort sang* (med episk indhold); (*satirisk*) *vise.* Flt. táttar (Sudere: tættir, udt.: tæˈtɪr).
táur [tåavɔr], to., *bar, hvoraf sneen er bortløet, fri for sne,* t. steinur.
***tegnur** [tægnɔr], hak., *mand i en fyrstes tjeneste,* (*konges*) *undersåt* FK. 64, 25. Flt. tegnar.
teigur [taijɔr], hak., *jordstykke, afgrænset ved grøfter; rude i en ager; strimmel mark.* Flt teigar.
teim [taim] og nu alm. **teimun** [taimon], hf. flt. af tann, hann.
teinkja [(taˈńtša) tåˈńtša] (tonkti), udso., *tænke.*
teinur [tainɔr], hak., 1) *tén, tynd og smal stang; spid,* eg skal seta teg upp á teinar FK. 82, B; i kvadene også om *sværd* el. *spyd,* heldur á gyltum teini, *holder på det gyldne sværd* FA. 163, 13, hann reisir seg upp á teini SK. 108, 33; 2) *langt stykke vej,* langur t. Flt. teinar.
teir [tair], nf. og gf. flt. af tann, hann.
teirri [taˈrrɪ, tarrɪ], hf. ent. huk. af tann, hf. ent. af hon.
teita [taiˈta] (að), udso., *gå langsomt og med lange skridt.*
teiti [taiˈtɪ], huk. og ik., *morskab, glæde, lystighed, munterhed,* halda sær at t., *være munter og glad* SK. 103, 22, í góðum t., *under stor munterhed* el. *fornøjelse* FA. 408, 24.

Digitized by Google

tekja [teətša], huk., *tag, tagbedækning* (på et hus). Flt. tekjur. Jf. tak.

tekja [teətša] (takti), udso., *tække, lægge tag på, bedække.*

tekkiligur [tæ°tšilīòr], to., *tækkelig, behagelig, yndig.*

tekkja [tæ°tša] (kt), udso., *øjne, blive var, kende* (især langt borte) FA. 336, 13.

***tekkur** [tæ'kòr], to., *tækkelig, behagelig, yndig* FK. 24, 79, også *kær* FK. 68, 70.

tekn [tækn], ik., *tegn;* nu mere alm. tegn. Flt. tekn, tegn. Også tekin, ik.

***teknar** [tæknar], egl. at opfatte som ef. af et ord *tekn (jf. on. tign, *ære, højhed, værdighed*) og (som første led i sammensætnn.) betydende *prægtig, herlig* o. l., tann t. ring SK. 102, 10; jf. teknarstólur. digt.

***teknarstólur** [tæknarstəulòr], hak., (*fornemt* el. *prægtigt*) *højsæde* SK. 3, 3 (sé udso. seta [7]).

telgja [tældža] (gd), udso., *tælge, tilskære, snitte.*

telgjuknívur [tældžòknoivòr], hak., *tælgekniv, tollekniv.*

telgjumuddur [tældžòmoddòr], hak., (*lille* el. *sløv*) *tælgekniv, tollekniv;* helst i hånlig tale.

telja [tælja] (taldi), udso., 1) *tælle, optælle, opregne;* níggju mánaðir taldar, *i fulde ni måneder* FA. 130, 8; tívin telur málm og ring við sínar hirðir allar SK. 16, 3, sé hirð; 2) *sige, fortælle,* telur sín dreym so brátt, *fortæller sin drøm så hastigt* FA. 105, 13, moyjin tekur at t. (*således tager møen fat at fortælle*) SK. 110, 66, også: t. frá, telur frá sínum dreymi, *fortæller sin drøm* SK. 20, 47; — telja i betydn. 2 er alm. fortrængt af fortelja el. bedre siga frá; 3) *regne* (*for*), *anse,* verða taldur ímillum teir stóru.

teljandi [tæljandi], to., 1) *tællende; fortællende;* 2) *som kan tælles,* (*som er*) *til at tælle, tællelig,* tað er ikki t.

telva [tælva] (vd), udso., *spille brætspil* (*lege tavl*), *spille skak.* Jf. talv.

temja [tæmja] (tamdi), udso., *tæmme, gøre tam.*

tendra [tændra] (að), udso., *tænde,* t. ljós, *tænde lys;* tendrast, a) *tændes,* b) (om nymånen) *begynde at lyse,* mánin tendrast.

tendring [tændriŋg], huk., *tænding, optændelse;* spec. *det tidspunkt, da nymånen begynder at lyse.*

tenja [tænja] (tandi), udso., *udstrække, udspile,* t. út.

tenn [tænn], huk. flt. af tonn.

tepur [teəpòr], to., *yderlig, på yderkanten, for yderlig i kanten* (ved sammensyning af to stykker); mest i ik.

Digitized by Google

og som bio. (tepurt), hetta er so tepurt, seyma tepurt, liggja tepurt.

terna [tærna], huk., *terne, tjenestepige.* Flt. ternur. digt.

terna [tædna], huk., *terne* (sefugl). Flt. ternur.

terningur [tærnıngör], hak., *tærning.*

ternusnertur [tædnösnæ'rtör], hak., (*uvejr med frost og kulde ved*) *det tidspunkt om foråret, da ternerne pleje at trække til landet* FA. 391, 26.

terradagur [tærradæavör], hak., *dag, på hvilken der er* terri (hoyterri).

terri [tærrı], hak., (*stærk*) *tørke, tørvejr,* spec. = hoyterri, *vejr, som er gunstigt med hensyn til tørring af hø.*

terridagur [tærrıdæavör], hak., sé terradagur.

tess [tæss], ef. ent. hak. og ik. af tann.

tev [teəv], ik., *lugt, lugtfornemmelse,* kenna t. av, fáa t. av (e-m, nökrum), *få færten af, kunne lugte* (FA. 346, 14).

tevja [tævja] (að), udso., *lugte, snuse, spore* (ved lugtesansen), t. ein el. nakað.

tey [tæi], ik. flt. af tann, hann.

teymur [tæimör], hak., *snor, reb, tømme* (*hestetømme*) SK. 36, 237, spec. *fortømme, kort snor forneden på fiskeline, hvortil krogen fastbindes.* Flt. teymar.

teys [tæi'ˢs], huk., *tøs.* Flt. teysir.

tí [toi], egl. hf. ent. ik. af tann, dernæst a) bio., *ti, derfor* (egl.: fyri tí), b) bo., = tí at, tíat, sé tíat.

tíat [toiat], bo., *ti, fordi.*

tíð [toi], huk., *tid, tidsrum; tidspunkt;* også *tid, lejlighed,* hava góða tíð; í tíð, *i tide;* — digt., i kvadene, også som hak.-ord: onkun tíð var mín fótur so lættur henda tíð í fjör, *engang ved denne tid ijjor var min fod så let* FA. 108, 96, allan tíð, *altid* FK. 134, 39; — onkuntíð, *en eller anden gang, engang.* Flt. tíðir.

tíðari, tíðast [toijarı, toijast], højere og højeste grad til títt, tíðum.

tíðindaleysur [toijındalæi'ˢsör], to., *uden efterretninger;* også *begivenhedsløs.*

tíðindi(r) [toijındı(r)], ik. flt., *tidende, nyhed, efterretning; nyheder, efterretninger.*

tíðliga [toˈlja, tö'lja], bio., *tidlig.* Jf. snimma.

tíðna [tīna] (að), udso., *tø op, smelte* (om frossen sne).

tíðum [toijon], bio., *tidt, hyppigt.* Jf. títt.

tíður [toijör], to., *som sker, som er på færde, som er i folkemunde,* alm. kun i ik. títt: hvat er títt? *hvad er på færde? hvad nyt?* hvat er títt á Saxlandi? *hvad går der*

Digitized by Google

for sig i Saksland, hvad nyt fra S.? FA. 74, 21; *hyppig, idelig, sædvanlig,* nu alm. kun i formerne títt og tíðum som bio., sé títt og tíðum.

tiga [tīja] (tegir og tigir, tagdi, tagað og alm. tagt el. tegið), udso., *tie, være tavs,* t. við nøkrum, *tie med noget;* også indv. *fortie,* t. nakað fyri e-m. Bydemåde: tegi FA. 77, 34 og tig SK. 28, 142.

tigandi [tījandı], to., *tavs; stiltiende.*

***tiggja** [tıd'dža] (tiggur, —), udso., *modtage* SK. 53, 196, *få* SK. 59, 6. Ufuldstændigt udso.

tíggju [tod'džǫ], talo., *ti.*

tíggjumannafar [tod'džǫmanafæar], ik., *båd, som ros af ti mand.*

tíggjund [tod'džǫnd, -ınd], huk., *tiende.* Flt. tíggjundir.

tíggjunda [tod'džǫnda, -ında] (að), udso., *tiende, give tiende.*

tíggjundi [tod'džǫndı, -ındı], ordenstal, *tiende.*

tigul [tījǫl], ik, *tegl, teglsten.*

tigulsteinur [tījǫlstainǫr], hak., *teglsten.*

tigultalv [tījǫltalv], ik., *teglbrætspil* FA. 2, 4.

tík [toi'k], huk., *tispe, tæve.* Flt. tíkir.

til [tīl], A) fho med ef. og gf., *til,* 1) om bevægelse hen til el. i retning af: til Skálavíkar, Havnar, *til (bygden) Skålevig, Torshavn;* til mín, *til mig;* koma til lands, men: til landið, til bygdina; fara til sjós [udt. šǫ's]; — (i lidt uegl. forstand) ganga til prest; hann hugdi ikki til mín, *han så ikke til mig;* — sjælden uden forestilling om bevægelse: sita tił borðs, *sidde til bords;* 2) om tid, *til, indtil (til indtrædelsen af),* til jóla, *til jul;* til sín deyðadag (*dødsdag*), til midnátt; — uegl. uden forestilling om overført bevægelse: til allar tíðir, *til alle tider;* 3) overført om henvendelse til en person: tala til ein; hann talaði ikki til mín; biðja til gud; 4) a) i forskellige forhold, hvor der er forestilling om bevægelse el. retning, egl. el. overført, f. eks. halda seg til ein, *holde sig til en;* tó er ikki býtt javnt til öll, *dog bliver der ikke delt jævnt ud til alle* FA. 404, 17 f.; (trǫ) umskapaði til stein, (*trær*) *forvandlede til sten* FA. 351, 33, verða til ís, *blive til is;* ráða einum til nakað, *råde en til noget;* eggja ein til nakað, *ægge, tilskynde en til noget,* seta ein til nakað, *sætte en til (at gøre) noget;* friggja til eina gentu, *fri til en pige;* hava tokka til, *nære god-hed for,* bera hat til, *nære had til;* taka til nakað, sé under taka; siggja út til nakað, *sé ud til noget;*

Digitized by Google

fara til útróðrar, *tage ud på fiskeri* (på båd); — fara til gongu, *tage afsted til fods;* b) om virkning af noget el. om det, hvortil noget tjener: stinga seg til blóðs [udt. blö's], *stikke sig til blods*, verða e-m til gagns, til (el. at) skaða, til gleði, *til gavn, til skade, til glæde;* (til) at undrast á (yvir), *til at undres over;* eta fisk til dögurða (*til middag*); fáa krækling og kúðing til agns, *skaffe sig muslinger og havsnegle til madding* FA. 412, 22—22 (også: til agn); til hjálp(ar), *til hjælp;* c) om hensigt, bestemmelse: ein triðjungur til hvönn, *en tredjedel til hver;* tólv »skinn« til bátin FA. 403, 9; goyma (*gemme*) nakað til ein; vera sum skaptur til nakað (*som skabt til noget*); læra til prest, til doktara (*til læge*); rökka til nakað, *være tilstrækkelig til noget;* til hvörs? *hvortil, til hvad?* FA. 363, 3; til viðurlag, *til vederlag;* d) *med hensyn til, i henseende til:* dúgiligur til, góður til nakað, *dygtig til, god til noget*, hava handalag til at smíða, *have godt håndelag til at smedde* el. *forrette håndværkerarbejde;* hava ráð til, *have råd til*, hava rætt til, *have ret til;* til útsjóndar, *af udseende.* — Jf. udtr. som: til einkis, til góðs, hoyra til, minnast til, skjóta til, taka til m. fl. under de med »til« sammensatte ord. — B) Ofte brugt uden styrelse, som bio. (i forskellige betydnn.): bera til, búgva (seg) til, ganga til, gera til, halda til, hoyra til, koma til, minnast til, siga til, slåa til, standa til, vera til — sé under de enkelte udso.; leggja til, *lægge til, tilføje;* higar til, *hidindtil;* hann hevur til, *han har i overflod*, har var til, *der var forråd nok, der var overflod.* — C) som bo. (for: til tess at), *til, indtil*, so gekk, til hann kom út í Vatnsbrekku FA. 333, 31; bíða, til ælið er av, *vent, til bygen er overstået;* hann rann, til hann datt; D) som partikel foran navnemåde med »at«: koma til at, *komme til at*, fáa ein til at gera nakað, *få en til at gøre noget*, taka til at renna, *tage fat på at løbe, tage til bens*, til at ugga seg við, *til at trøste sig med*, halda seg ovgóðan til at gera nakað, *holde sig altfor god til at gøre noget.*

tilbaka [tílbæ'ka], bio., danisme for aftur; hann seg t. sá (for: hann aftur um seg sá), *han så sig om* el. *tilbage* SK. 127, 85.

tilboð [tílboə, tılboə], ik., *tilbud.*

tilbundin [tílbondın], to., *tilbunden.*

tilfar [tílfær, tı'lfær], ik., *stof, materiale, hvad der går med til udførelsen el. tilberedelsen af noget.*

Digitized by Google

tilgeva [tīldʒəva], udso., *tilgive*, for fyrigeva.

tilgjördur [tīldʒördór], fort. tillægsf. af gera til og to., *tillavet, tilberedt; udrustet, beredt.*

tilhald [tīlhald], ik., *tilhold, ophold; tilholdssted;* hava tilhald (= halda til) hjá e-m, *have tilhold, opholde sig hos en.*

tilhandar [tīl-han·dar, tılhan·dar], bio. og fho. (með hf.), *tilhånde, til, for, imod*, sé under hond; *snúgva e-m svik tilhandar (digt.), øve svig imod en* SK. 46, 114.

tílíkur [toilıkór], to., *sådan, slig*, t. maður, (ein) tílík ferð; nu mere alm. slíkur.

tilja [tılja], huk., 1) (i båd) a) *fjæl, som lægges over kølsvinet* (=botntilja), b) *løs rorbænk* (leysatilja); 2) *skibs dæk*, nu alm. dekk, ik. Flt. tiljur.

tiljubekkur [tıljóbæˈkór], hak., = tilja 1; frúgvin fell á tiljubekk FA. 18, 1.

tilkomin [tīlkoəmın, tıˈl-], to., *udviklet, som har nået sin fulde kraft; noget til års, som er nået ud over den yngste alder.*

tillöga [tīllōa, -løəva, tıl-], huk., *hvad der ydes en af søen, godt fiskeri*, alm. i flt.: tillögur.

tilsaman [tīlsæa·man, tılsæa·man], bio., *tilsammen.*

tilskorin [tīlskoərın], to., *tilskåren.*

tiltikin [tīltītšın, tıˈltītsın], to., 1) *som man tager til for at bruge*, tað er ikki heima tiltikið, *det er ikke ved hånden hjemme;* 2) *meget omtalt, berømt;* sé taka til (under taka).

tiltak [tīltæak, tıˈltæak], ik., *noget, som man tager til, når man har brug derfor; noget, som man oftere plejer at anføre, mundheld.*

tiltökur [tıˈltøəkór], to., *som let kan tages (gribes) til.*

tilvissa [tīl-, tılvıss·a], bio., *tilvisse* FK. 24, 91 (danisme; på ret færesk sannuliga, víst).

tíma [toima] (md), udso., *gide*, ikki t. at gera nakað.

timbra [tımbra] (að), udso., *tømre.*

timbur [tımbór], ik., *tømmer.*

tími [toimı], hak., 1) *tid (tidsrum; tidspunkt), „time", passende, belejlig tid*, drongur fell væl í tíma CCF. V, 229 v. 5; nu alm. kun i enkelte udtr.: tímin er komin; ellers tíð; 2) *time* ($^1/_{24}$ af døgnet). Flt. tímar.

tímiligur [toimılıór], to., 1) *betimelig;* 2) *timelig.*

tín [toin], ejestedo. (erstattende ef. af tú, *du*), *din;* også efter et fho., som styrer ef.: til tín, *til dig.*

Digitized by Google

tína [toina] (nd), udso., 1) *plukke, udtage enkeltvis*, t. burtur av nökrum, *plukke af noget (tage lidt efter lidt)*; tað tíndist burtur av allan vegin hjá honum, *han mistede (tabte) deraf lidt efter lidt* el. *så småt hele vejen;* 2) *rense korn, drifte (drøfte) avner fra korn*, t. korn, t. dumbuna *(korn-avnerne)*; 3*) *opregne, fortælle.* tað vil eg fyri tykkum t. SK. 48, 135.

tindur [tɪndɔr], hak., *frem- el. opstående spids, tind; tand på kam* el. *i karte; fjældtinde, fjældtop.* Flt. tindar.

ting[1] [tɪŋg], ik., *ting, tingforsamling*, seta t., *sætte, beramme ting* SK. 63, 50.

ting[2] [tɪŋg], ik., 1) *ting, tingest, genstand;* 2) *væsen, tingest.* Flt. ting.

tingakrossur [tɪŋgakråssɔr], hak., *budstikke* (egl. korsformet), kongurin sker ein tingakross FK. 121, 8.

tinganest [tɪŋganæst], ik., *markedsgave, foræring, som gives ved hjemkomsten fra en rejse.* Flt. tinganest.

tingstaður [tɪˈŋstæavɔr], hak., *tingsted.*

tingstova [tɪˈŋstoəva], huk., *tinghus.*

tíningartrog [toiniŋgatroə], ik., *trug, hvori avnerne udskilles fra kornet ved rysten frem og tilbage.*

tinna [tɪdna], huk., *flint, flintesten; krystalagtig sten.* Flt. tinnur.

tippa [tɪˈpa] (pt), udso., *tilstoppe, forstoppe;* formen teppa spec. om at *stoppe munden på en.*

tiril [tīrɪl], hak., *træpind, hvortil der forneden er fastgjort svinebørster el. et rundt takket træstykke;* bruges til at røre fleytir (sé d. o.). Flt. tirlar. Rettere skrevet tyril.

tistil [tɪstɪl], hak., *tidsel.* Flt. tistlar.

tit [tīt], nf. flt. til tú, 2. persons personl. stedo., *I.*

tita [tīta] (að), udso., *gå hurtigt med korte skridt, trippe.*

titil [tītɪl], hak., *lille kertel* (eitil), spec. (i modsætn. til »eitil«) *lille udvendig synlig udvækst, begyndelse til en byld;* også overført om en *meget lille ting.* Flt. titlar.

títlingur [toˈtlɪŋgɔr, töˈt-], hak., *fugl af spurvearten*, spec. *pibelærke, engpiber*, anthus pratensis. alm. kaldet grátítlingur (mortítlingur el. músabróðir = *gærdesmutte*, snjótítlingur el. snjófuglur = *sneværling, snespurv, snekok*). Flt. títlingar.

títt [toˈt], bio (egl. ik. af to. tíður), 1) *hurtigt* (med korte mellemrum, med hurtigt på hverandre følgende gentagelser af en og samme bevægelse el. handling), tita títt, *trippe hurtigt afsted*, títt tað fer, *hurtigt farer det afsted* FA. 323, 12; 2) *tit, ofte.* Jf. tíðum. Sé tíður.

Digitized by Google

***tívi** [toivɪ], hak., *hersker, fyrste* SK. 16, 3. Flt. tívar. digt.

tjak [tšæak], ik.. *kiv, klammeri, vrøvl.*

tjakast [tšæakast] (að), udso., *kives, klamres.*

tjald [tšald], ik., *telt,* mest i kvadene. Flt. tjöld.

tjaldbúð [tšalbúu], huk., *telt* SK. 132, 20. digt.

tjaldra [tšaldra] (að), udso., *opsætte* el. *udspænde telt; udspænde, ophænge til bedækning,* tjaldradi fagurt lín FA. 71, 28. digt. For det rigtigere tjalda.

tjaldur [tšaldór], ik., *strandskade* (fugl). Flt. tjöldur.

tjena [tšeena] (nt), udso. (med hf.), *tjene* SK. 92, 2. Bedre og rettere tæna (sé d. o.); i Suderødialekt tjena [tʲeena].

tjóð [tšɔu] ik , *folk, (stor) skare,* vald(r)a manna tjóð FA. 176, 3; kun i kvadene.

tjóðra [tšɔura] (að), udso., *tøjre, fastbinde (kreatur) med tøjr.*

tjóður [tšɔuór], ik., *tøjr, bånd, hvormed et kreatur bindes på græsgang.* Flt. tjóður. Også tjór.

tjógv [tšægv], ik., 1) *lår* (på kreatur); 2) *den del af léen, som er nærmest skaftet.* Flt. tjógv.

tjóleggur [tšɔulæggór], hak., *lårben.*

***tjóna** [tšɔuna] (að), udso. (med hf.), *tjene.*

tjórneyt [tšórnæi˖t], ik., 1) *gildet tyr, stud* (= tjórur); 2) *ærkedumrian, rigtig tosse.*

tjóvur [tšɔuór], hak., *tyv.* Flt. tjóvir.

tjúgu [tšúuó]. talo., *tyve;* eini tjúgu, *en snes.*

tjúgundi [tšúuóndɪ, -ɪndɪ], talo., *tyvende.*

tjúkna [tšøkna] (að), udso., *blive tyk* el. *tykkere; blive tæt (tættere);* om (vædske) *blive tyk, stivne;* (om luften) *blive overtrukken af tætte skyer.*

tjúkkur [tše˖kór], to., 1) *tyk, drøj* (i omfang eller gennemsnit); 2) *tyk, som står (ligger) tæt sammen,* grasið er tjúkkt; tjúkkt hár; 3) (om vædske) *tyk, stiv;* 4) (om luften) *fuld af tætte skyer.*

tjúkt [tšøkt], huk., 1) *tykkelse, omfang, drøjde;* 2) *tæthed.*

tjöra [tšøera], huk., *tjære.*

tjöra [tšøera] og **tjörga** [tšörga] (að), udso., *tjære, overstryge med tjære;* også bræða (sé d. o.).

tjörn [tšödn], huk., *(større) dam, lille indsø.* Flt. tjarnir.

tjöruklæði(r) [tšøeróklæaɪ(r)], ik. flt., *tjærede klæder* SK. 62, 36.

tjörutunna [tšøerótonna]. huk., *tjæretønde.*

tó [tɔu], 1) bio., *dog, alligevel;* også uden prægnant betydn.,

Digitized by Google

dog, jo dog o. l., tað veitst tú tó, *det véd du dog (jo)*; hoyr meg tó, *hør mig dog;* 2) bo., for tó at, *skønt, endskønt* SK. 31, 170, sé tóat.

***tó** [tɔu] og ***tógv** [tægv], huk., *græsbevokset afsats (klippeafsats)*, ryktust teir um tóna inni FK. 116, 62.

tóali [tɔualı], ik., *den yderste del af en til beboelse bestemt plads;* forefindes nu sjæld. uden i enkelte stednavne: »á Túali (Tóali)», en bygdedel i Mikines.

tóat [tɔuat], bo., *skønt, endskønt;* i dagl. tale ofte hóast.

tobak [tobbak], ik., *tobak.*

tobakspípa [tobbaspoiˁpa], huk., *tobakspibe.*

tobaksrulla [tobbasrodla], huk., *tobaksrulle.* Bedre -nevi (sé dette ord).

toft [tåft], huk., *gammel grund af hus el. bygning, ruiner af et hus;* ofte i stednavne, bygdenavne: Toftir, á Toftum. Flt. toftir.

tofta [tåfta], huk., a) = toftubekkur, *forreste rorbænk i båd;* b) rættatofta, *rorsmandens sæde på forreste rorbænk i styrbord,* modsat rangatofta, *sædet på forreste rorbænk i bagbord.* Flt. toftur.

tog [tɔa], ik., 1) *langt hår på fåreskind;* 2) *tov, reb (af hamp).* Flt. tog.

toga [tūa] (að), udso., *trække, drage,* t. til sín, *trække til sig; strække på (noget);* — middelart togast, (om stridende personer) *trækkes, nappes,* við ein um nakað.

toggarn [tɔegadn], ik., en slags *grovt og stærkt garn (uldgarn)*, af tog 1, spundet på håndtén.

toggarnsbuxur [tɔegaˁnsboksɔr], huk. flt., *bukser af* toggarn.

togna [tågna] (að), udso., *strække sig, udstrækkes, blive længere.*

tógv [tægv], ik., (egl. *trådstof*) *uldtråd, uldgarn til strikning.*

tógvi [tægvı], hak., *filt, sammenfiltret tot uld,* (toggarnsbuxur) tøvdar upp í tógva *(valkede sammen til filt)* FA. 296, 23.

***tógvir** [tægvır], talo., forældet form = tveir; SK. 4, 14.

tok [tɔek], *tog* SK. 80, 1; nyere ord, bedre ferð.

toka [tɔeka], huk., *tåge.* Jf. mjørki, skadda.

toka [tɔeka] (að), udso., *trænge, rykke frem,* Högni tokar í herin fram SK. 49, 141.

tokki [tåˁtšı], hak., *yndest, velvilje, godhed,* so kaldur er kvinnu t. SK. 32, 184, ongar høviskar kvinnur tykja í mær tokka, *ingen høviske kvinder nære godhed for mig* el. *synes om mig* FA. 200, 21—22, hava tokka til ein, *nære godhed for en, finde velbehag i en.*

Digitized by Google

tokna [tåkna] (að), udso., *lide (kunne lide), holde af;* **væl toknaður,** *vel lidt, afholdt.*
tókti [tökti], fort. ent. af **tykkja.**
tol [toel], ik., *tålmodighed,* **geva seg til tols,** *slå sig til tåls.*
tól [toul], ik., *redskab, værktøj.* Flt. tól.
tola [toela] (ld, tolt og tolað), udso., *tåle, udholde; finde sig i, fordrage.*
tolin [toelin], to., *tålsom, tålmodig.*
tollur[1] [tådlör], hak., *tol, åretol.* Flt. tollar.
tollur[2] [tådlör], hak., *told (vareskat);* også anden *personlig skat,* f. eks. nevtollur *(afgift i stedet for næb af dræbte rovfugle),* lögmannstollur.
tolmóðigheit [tålmou·ihai^{c}t], huk., *tålmodighed* FA. 37, 17; nyere og urigtig form for tol (*tolinmøði).
toluliga [toelölīa], bio., *tåleligt,* om hvad der kan gå an, t. væl gjört *(tålelig godt gjort); nogenlunde, temmelig,* t. stórur, *temmelig stor.*
toluligur [toelölīör], to., 1) *tålelig, (som er) til at tåle;* 2) *som kan gå an, ikke helt dårlig, antagelig,* það er toluligt, *det kan gå an,* ídag hevur hann verið t., *idag har han været så tålelig rask.*
tólv [tölv], talo., *tolv.*
tólváraður [tölvåaravör], to., *tolvårig, tolv år gammel.*
tólvmannaeiður [tölvmana-aijör], hak., *tolvmandsed, ed, aflagt af tolv mænd* FA. 103, 30.
tólvti [tö^{c}lti], talo., *tolvte.*
tómhentur [toumhæ^{c}ntör], to, *tomhændet.*
tómligur [tömlijör], to, *noget tom; temmelig øde* el. *ensom (kedsommelig).*
tomur [toemör], i udtr.: fáa t. á, *få tømmet, kunne tømme.* — Dunkelt er ordet tomur i det i enkelte kvad forekommende udtr.: stevna t. á, *drage et sted hen med ufred,* hvar stevna tit t. á FK. 135, 49, og kunde måske (med Hammershaimb) henføres til ordet teymur *(tømme);* jf. no. taum (tom).
tómur [toumör], to., *tom, uden indhold* (både egl. og overført); *ledig, ubesat; øde og forladt.*
tong [tåŋg], huk., *tang* (apparat til at gribe og klemme med); klíputong, *knibtang.* Flt. tengur.
tongul [tåŋgöl], hak., 1) *tangstilk;* 2) *en vis tangart.* Flt. tonglar.
tonn [tånn], huk., *tand;* også uegl. om en af tænderne på et tandet redskab (f. eks. en sav). Flt. tenn.
toppur [tå^{c}pör], hak., *top, øverste spids;* også om en *kegle-*

Digitized by Google

formet ting el. *noget, som løber ud i en spids;* **sukurtoppur**, *sukkertop.* Flt. toppar.

tora [toəra], huk., *torden;* toran gongur, *det tordner.*

tora [toəra] (rd), udso., *turde, vove, driste sig til* (forbindes med navnef. med «at»). hann torir ikki at gera tað; fort. tillægsf. både «tort» og «torað».

***toran** [toəran], huk., = tora; toran eitur sá reyða trumma FK. 30, 9 (reyða trumma forvansket af on. reiðar þruma ɔ: vogntorden, Asathors vogns bulder).

torførur [tå'rfœərør], to., *vanskelig at befare* el. *komme frem ad* (f. eks. om en vej), t. vegur.

***torg** [tårg], ik., *torv* SK. 71, 2. Flt. torg.

torga, [tårga] (að), udso., 1) (forstærket for tora) *vove (sig), driste sig,* t. út, *vove sig ud* (i uvejr); 2) (forstærket for tola) *fordrage, udstå, kunne udstå,* hann torgar meg ikki (hann kann ikki torga meg), *han kan ikke udstå mig.*

torn [tårn], ik., *tårn.* Flt. torn.

torna [tådna] (að), udso., *tørres, blive tør,* t. upp, *optørres, udtørres,* tað tornaði upp, *det blev tørt, det holdt op at regne,* kúgvin tornaði upp, *koen holdt op at malke.*

tornur [tårnør], hak., 1) *torn, pig;* 2) *torn, tornebusk* FA. 387, 22. Flt. tornir.

tornæmi [tårnæami], ik., *vanskelighed ved at lære, tungnemhed.*

tornæmur [tårnæamı], to., *som har vanskelighed ved at lære, tungnem.*

***torparasveinur** [tå'rparasvainør], hak., *tøpler* FA. 232, 19.

***torpur** [tå'rpør], hak., *gård, flække,* tá skulvu torpar og garðar FA. 179, 25. Flt. torpar.

torrafiskur [tårrafiskør], hak., (kollektivt) *fisk, som indtræffer ved landet om foråret* (egl. *i februar måned*).

torrahísa [tårrahoi'sa], huk., *kuller, som indtræffer i februar måned el. ved forårstid.*

torri [tårrı], hak., *februar måned.* Jf. einmánaður (einmáni) og gø.[1]

torskur [tåskør], hak., *torsk.* Flt. torskar.

tortil [tå'rtıl], hak., *rund hornbrikke* el. *lille træhjul på rokketén, hvorover snoren går.* Flt. tortlar.

tortrúgvin [tå'rtrıgvın], to., *vantro* FA. 434, 18.

tortryggur [tå'rtrıggør], to., *tilbageholden, træg, sky, undselig.* Også tortryggin, tortrøkin.

Digitized by Google

torv [tårv], ik., *tørv* (kollektivt), opspadet af sumpet jord og brugt til brændsel.

torv [tårv], ik., senere form for torg (sé d. o.); SK. 71, v. 1 f. n.

torva [tårva]. huk., 1) (*opspadet, firkantet*) *stykke græstørv* el. *brændetørv;* 2) *grønsværbedækket plet i stejle bjærge.* Flt. torvur.

torvhald [tårvhald], ik., *sidefjæl på tag, som hindrer græstørven fra at glide ud.*

torvheiði [tårvhai(j)ı], huk., *hede, hvor tørv skæres.*

torvkongul [tå˖rkåŋgöl], hak., *lille klump tørv.*

torvlutur [tårlūtör], hak., *tørvestak, stabel tørv.*

torvmold [tårmåld], huk.. *tørvegrus, små tørvestumper.*

torvskeri [tå˖ršeərı, tås'šeərı]. hak., *redskab til at skære el opspade tørv med, smal tørvespade.* Flt. torvskerar.

torvunnin [tårvonnın], to., *vanskelig at udføre el. arbejde med, vanskelig at få bugt med.*

tos [toəs], ik., 1) *summen, slags summende lyd,* f. eks. af maddiker, maðkatos; 2) *snakken, talen; snak, tale.*

tosa [toəsa] (að), udso., 1) *summe, give en vis summende lyd fra sig,* f. eks. som maddiker; 2) *snakke, tale.*

tosti [tåstı], hak., *tørst.*

tostleitur [tås(t)lai˖tör], to., *meget tørstende, plaget af tørst.*

***tótti** [tö˖tı], (forældet) sideform til tókti, fort. ent. af tykkja; FK. 36, 31.

tóvi [toəı], hak., sé tógvi. digt.

toybil [tåibīl], ik., *tid, hvor tøvejr indfalder, tøbrud.*

toyggja [tåd'dža] (gd), udso., *strække, trække ud, forlænge ved udstrækning,* t. seg, *strække sig, strække kroppen el. lemmerne;* tað toyggir á, *det trækker ud.* Jf. toga, togna.

toya [tåija] (að), udso., *tø, være tøvejr.*

toyur [tåijör], hak., *tø, tøvejr.* Også toyggjur.

trá [tråa], huk., *attrå, længsel; higen, tragten;* også undert. *dyb sorg,* eg beri um teg trá, *jeg bærer dyb sorg for din skyld* SK. 131, 3.

tráa [tråa] (að), udso.. *attrå, længes* el. *hige (efter noget); tragte efter;* tráa nakað, nu alm.: tráa eftir nökrum. Jf. trákkast.

tráða [tråava], huk., *medestang.* Flt. tráður.

tradk [tra˖k], ik., *træden, trampen.*

tradka [tra˖ka] (að), udso., *træde, træde under fødder; trampe på;* t. á, *træde på,* t. niður, *nedtræde.*

Digitized by Google

tráður [tråavðr], hak., *tråd.* Flt. træður og alm. træðrir [udt. tragrir].
trakka [tra^{c}ka] (að), udso., sé tradka.
trákkast [trå^{c}kast] (að), udso., *længes, hige efter noget,* t. eftir nökrum.
tralalei [tralalai·], udråbso., trum, trum t. FA. 357, 12.
tramin [træamın], hak., *djævelen, fanden.*
trána [tråana] (að), udso., *blive harsk.*
trangur [traŋgðr], to., sé trongur.
trantur [tra^{n}ntðr], hak., *tryne, snude.* Flt. trantar.
tráur [tråavðr], to.. 1) *vedholdende, stadig, standhaftig;* 2) *hårdnakket, påståelig, egensindig;* 3) *harsk* (af smag).
treður [treavðr], 2. og 3. pers. ent. nut. af troða.
***tregi** [treəjı], hak., *sorg. bedrøvelse.*
treingja[1] [trå^{n}dža] (trongdi), udso., 1) *trænge, trykke, presse;* 2) *trykke, trænge (hårdt) ind på,* t. ein; 3) t. seg fram, inn, *trænge sig frem, ind.*
treingja[2] [trå^{n}dža] (trongdi), udso., *trænge, være i trang, lide nød,* t. til nakað, *trænge til noget.* — treingjast, *tiltrænges, behøves,* (upersonl.) að treingist til.
treiskast [trai^{s}skast] (að), udso., *være uvillig og fortrædelig, være stædig.*
treiskur [trai^{c}skðr], to., *uvillig og fortrædelig, stivsindet, stædig.*
trekur [treakðr], to., *træg.*
treskitræ [træstšıtræa], ik., *apparat (træ), hvormed man tærsker korn, tærskekølle.*
treskja [træstša] (kt, treskti og treksti), udso., *tærske, tærske korn,* t. korn.
tretivu [treətıvó], talo., *tredive.*
trettan [træ^{t}tan], talo., *tretten.*
trevil [treavıl], hak., *trævl.* Flt. trevlar.
trevsa [træfsa] (að), udso., *optrævle.*
treyður [træijðr], to., *nødig, uvillig, modstræbende,* eg geri það t., *jeg gør det nødigt.*
treyst [træist, træst], ik., *styrke, udholdenhed,* = treystleiki; 2) *fortrøstning, tillid, godt mod.*
treyst [træ^{i}st, træst], huk., sé troyst; gav honum ikki betri treyst FA. 309, 13. Egl. samme ord som det foregående.
treystleiki [træ^{i}s(t)lai^{t}šı, træs(t)-], hak., *styrke, udholdenhed,* jf. treyst.
treystur [træistðr, træstðr], to., egl. *pålidelig, trofast,* 1) *stærk, solid, udholdende;* 2) *tæt og fast, vanskelig at fordøje* (om forskellig slags mad).

Digitized by Google

treyt [træit], huk., 1) *styrkeprøve, idræt,* ger mær treytin stór, *det er en stor idræt, jeg påtager mig* FA. 147, 5; *svært foretagende, møjsommeligt arbejde, vanskelig opgave,* vinna (*udføre*) treytir; leggja treytir á (fyri) ein, *pålægge en at udføre svære foretagender, vanskelige opgaver* (spec. for opnåelsen af noget), hvörjar eru tær fyrstu treytir, ið tú vilt á meg leggja SK. 76, 27, hjartað úr orminum tað leggi eg treytir á, *ormens hjærte pålægger jeg dig at bringe mig* SK. 10, 76, eg havi lúkað treytir mín', *jeg har udstået min(e) prøve(r), vundet i væddestriden* SK. 140, 2, tá mást tú lúka treytir mín', *da må du udføre hvad jeg pålægger dig* SK. 142, 45, eg havi lúkað treytir tínar, *jeg har udført hvad du pålagde mig* SK. 145, 9b; 2*) *nød og fare, nød,* hann tóktist vera í treyt SK. 98, 67; også i denne betydn. i flt. Flt. treytir.

treytagóður [træi'tagɔuɔr], to., *trofast i nød.*

***tríati** [troijatı], talo., *tredive;* nu tretivu.

triði [trījı] talo., *tredje.*

triðjungur [trījıŋgɔr], hak., *tredjedel.* Flt. triðjungar.

tríggir [trod'džır], talo., *tre.*

trilva [trılva] (að), udso., *famle, føle sig for ved at famle omkring sig,* t. eftir nökrum, *famle efter noget* (f. eks. i mørke).

trímenningur [troimınıŋgɔr], hak., *slægtning i tredje led, næstsøskendebarn.* Flt. trímenningar.

trína [troina] (trein, trinu, trinið), udso., *trine, træde.* mest digt.

trinnur [trınnɔr], talo., *tredobbelt,* alm. i ik.: trinnt av klæðum, *tre sæt klæder* (= trinni klæðir), trinnt av nökrum, *tre par, tre;* flt. trinnir, *trende, tre par,* trinnar hosur, *tre par strømper;* trinni tíggju, *tre gange ti.*

tríva [troiva] (treiv, trivu, trivið), udso., *gribe, snappe, gribe fat,* t. í ein, *gribe fat i en.*

trívast [troivast] (treivst, trivust, trivist), udso., *trives, blomstre, være i velgående.*

trivnaligur [trıvnalīɔr], to., *trivelig.*

trivna(st) [trıvna(st)] (að), udso., *vokse til, trives.*

trivni [trıvnı], hak., 1) *trivsel, vækst;* 2) *stor flid, huslighed,* nú er t. komin á Torkils dætur, *nu er man begyndt at blive usædvanlig flittig el. huslig.*

tróð, tróðu [trɔu, trɔuð], fort. af troða.

troða [trūa], udso., 1) (med stærk bøjn.: treður, tróð, tróðu, troðið og trott) *træde;* t. dans, *træde en dans,* troðið nú lættliga dansin, *træder nu dansen så let* FA.

Digitized by Google

93, 25; ofta havi eg um dikið trott, *ofte har jeg gået (trådt) over moradset* SK. 73, 29; i betydn. 1 nu næsten altid kun digt.; jf. tradka; 2) (med svag bøjn.: troðaði, troðað) om hanfugle, *bedække, bespringe;* troðast, *parre sig,* ravnur troðast í torra, *ravnen parrer sig i februar måned* FA. 343, 29.

troðka [troəka] (að), udso.. 1) *gøre små hoppende trin i dans, danse i tæt rad med små trin;* hertil navneo. troðking og -troðkingar stev• om den takt, hvormed denne runddans danses; hører spec. Suderøen til; 2) *trænge på, trænge sig frem;* også indv, t. seg fram.

tróður [trɔuór], ik., *tagtømmer, taglægter.*

tróðraviður [trɔuravī(j)ór], hak., *tømmer til taglægter. brædder til at tække med.*

trog [troə], ik., *trug.* Flt. trog.

troka [troəka] (að), udso., sé troðka.

trom [troəm], huk., *rand, kant,* især *øverste kant på ilát (kar, spand, fad, kop* o. l.) el. *på gryde.* Flt. tremur.

***trong** [trąŋg], huk., *trang, nød* FK. 59, 74. Jf trongd.

trongd [trąŋd], huk, 1) *tranghed, trængsel;* 2) *snæver gennemgang, sted, hvor en vej indsnævres;* 3) *trang, trængsel, nød.* Flt. trongdir.

trongja [trąńdža] (gd), udso., sé treyngja.

trongur [trąŋgór], to., 1) *trang, snæver;* 2) *trang, vanskelig, trykkende,* trongar tíðir.

trot [troət], ik., *det at noget slipper op, ophør, slutning,* koma á t., *slippe op, få ende,* tað er einki t. á tí enn; hyppigst *mangel (det at noget er udtømt for en),* tað er ikki trot av (á?) tí, *der er ingen mangel derpå.*

tróta [trɔu'ta] (trýtur, treyt, trutu, trotið), udso., *slippe op, tage ende;* lívið man teg t. SK. 25, 102; *være forbi, være sluppen op,* tá ið dagur treyt, *da dagen var tilende* SK. 93, 13; *mangle* (om tingen, som mangler), ikki trýtur honum peningurin, *ham fattes ikke penge, han har nok af penge,* ikki trýtur, *der er ingen mangel, der er fuldt op;* fyrr trýtur streymur í á enn kvinnu tróta ráð, *før standser strøm i å, end kvinden mangler råd.*

troyggja [tråd'dža] huk., *trøje,* spec. *bådsmandstrøje.* Flt. troyggjur.

troyggja [tråd'dža] (að og dd, nut. ent. troyggjar), udso., egl. (men nu * og digt.) *tilbringe (tiden) under urolig længsel, gennemgå, udholde,* sorgina man hann t. FA. 64, 8; nu altid *længes, føle (stærk) længsel,* t eftir nökrum, *længes efter noget,* også: t. á el. til nakað; hann troyggjar á bóndans deyð,

Digitized by Google

han higer efter bondens død FA. 7, 17, á henda skóg hevur troytt SK. 102, 16.

troyst [trâi^{c}st, trâ^{i}st], ik.. *fortrøstning, tillid,* í tí troysti, *i den fortrøstning, i tillid dertil.* — Som huk.-ord forekommer troyst i betydn. *trøst, husvalelse.*

troysta[1] [trâi^{c}sta, trâ^{i}sta] (að), udso., 1) (nu ikke alm.) t. á ein, *have fortrøstning* el. *tillid til en, stole på en,* so væl eg á teg troysti SK. 53, 185; 2) t. sær, (*trøste sig*) *til, have hu til, have mod på, tro sig i stand til* o. l., eg troysti mær ikki at gera tað, *jeg tør ikke binde an med det, jeg har ikke lyst til at gøre det* (hvori tillige indbefattes en vis mangel på mod el. kræfter), eg troysti mær ikki upp, *jeg har ingen lyst til at stå op.*

troysta[2] [trâi^{c}sta, trâ^{i}sta] (að), udso., *trøste, husvale.*

troyta [trâi^{c}ta] (tt), udso., *tilendebringe, fuldføre* (noget langvarigt og besværligt); *opbyde sine kræfter på opnåelsen af noget, som koster tid; holde ud for at opnå et mål; søge at udnytte til det yderste;* t. kúnna, *forsøge at få indtil den sidste dråbe mælk af koen;* — (om en syg) hann troytir nakað enn, áðrenn hann doyr, *han holder en del ud endnu, inden han dør, han hænger nok en god stund ved livet endnu.* Jf. troyttur.

troyttur [trâi^{c}ttór], to., *trøt, udmattet;* i dagl. tale mere alm. móður.

trú [trúu], huk., sé trúgv.

trúgv [trıgv] og i poesi endnu ofte trú, huk., 1) *tro, overbevisning;* 2) *tro, religion;* 3) *tro, troskab, ærlighed,* eg svørji tann eið á míni trú SK. 24, 94, á mína trúgv, *på min tro;* hevur tú Brynhild lovað trú, *har du lovet Brynhild troskab* SK. 26, 116; *troskabsløfte,* eg havi hildið trú fyri visst, *jeg har for vist holdt mit løfte* SK. 145, 96, halda sína trú FA. 266, 5. Flt. trúgvir.

trúgva [trıgva] (trýr, trúði, trúð), udso., 1) *tro, anse for sandt, mene;* 2) (med hf.) *tro, tro på, have tro til,* t. e-m væl (illa), *have god (dårlig) tro til en,* t. e-m, *tro en;* t. e-m nakað til, *tiltro en noget;* 3) om religios tro, t. uppá gud, *tro på gud;* 4) t. e-m nakað upp í hendur, *betro en noget,* t. e-m at gera nakað, *betro en at gøre noget.* — Nut. tillægsf. trúgvandi, a) *troende,* b) *til at tro, trolig.*

trúgvur [trıgvór] to., *tro, pålidelig, trofast.*

trúliga [trúulia], bio., *trolig, trofast.*

trúligur [trúulijór], to, *trolig.*

Digitized by Google

trúlova [trùuloəva] (að), udso., *love på sin tro, trolove, forlove*, t. seg.
trum [trom], udråbso., t. t. tralalei FA. 357, 12.
trumma [tromma], huk., *tromme*. Flt. trummur.
trúnaður [trùunavòr], hak., 1) *troskab;* 2) *fortrolighed.*
trupul [trūpòl, -ıl], to., *indviklet, vanskelig, besværlig.*
trúskapur [trùu'skæapòr], hak., *troskab, pålidelighed, trofasthed.*
***trúur** [trùuòr], to., digt. = trúgvur; FK. 101, 73.
trý [troi], ik. af tríggir.
trygd [trıgd], huk., *troskabsløfte, betryggelse, tryghed, sikkerhed;* også *pålidelighed, trofasthed.* Flt. trygdir.
trygdareiður [trıgdar-aijòr], hak., *troskabsed, højtidelig aflagt éd.*
tryggur [trıggòr], to., 1) *tryg, pålidelig, sikker;* 2) *tryg, uden fare;* 3) *tryg, ubekymret.*
trygil [trījıl], hak., 1) *lille, trugformet kasse (aflang med skrå sider)*, til opbevaring af f. eks. korn el. sand; 2) *lille dam, vandpyt.* Flt. tryglar.
tríhundrað [troihondra], talo., *trehundrede.*
tríkantaður [troika'ntavòr, troi'ka'ntavòr], to., *trekantet.*
trykkja [tri'tša, trıtša] (kt), udso., *trykke, presse;* også *trykke, besvære.*
tryllskur [trı'lskòr], to., *som har troldnatur, troldagtig,* tröll og tryllskir veita, *trolde og troldpak er skyld deri* FA. 28, 29. Også tröllskur.
trýni [troinı], ik., *tryne, snude.* Flt. trýnir.
trýsinstjúgu [troi'(s)ınstšùuò, troissıns-, trò'ss-], talo., *tredsinstyve.*
trýsta [troista, tròista] (st), udso., *trykke, klemme, presse,* t. á (med gf.).
trýstykkishúgva [troistıtšıshıgva], huk., *hue, sammensyet af tre stykker.*
træ [træa], ik., *træ (voksende træ; træmateriale,* = viður; *stykke træ, træredskab).* Flt. trð (Sudarø: tríggi).
træbílæti [træaboilatı], ik., *træbillede.*
trækelvi [træatšælvı], ik., *(cylinderformet) træstok, træstang.*
trællskur [tra'lskòr], to., *fortrædelig, drilagtig; skælmsk.*
trællur [tradlòr], hak., *lumsk menneske, skurk; skælm, rad.* Egl. samme ord som det følgende. Flt. trællar.
trælur [trælòr], hak., *træl, slave.* Flt. trælir.
trærót [træarou't], huk., *trærod.*

Digitized by Google

træsmiður [træasmī(j)ór], hak., *tømmermand, snedker.*
træta [træata] (að), udso., *trætte, kives;* trætast, *trætte(s), kives,* træta(st) um nakað.
tröð [trøe], huk., 1) *indhegnet græsgang. indhegnet stykke jord, som optrædes af kreaturer;* rossatröð (til græsgang for heste); 2) (*indhegnet og*) *opdyrket jordstykke, stykke indmark;* jf. gerði. Flt. traðir.
troða [trōa] (dd), udso., *lægge træbeklædningen på et tag,* sé tróður.
tröll [trödl], ik., *trold;* også *meget hæsligt menneske, menneske af usædvanlig figur el. størrelse.*
tröllabarn [trödlabadn], ik., *troldbarn, troldunge.*
tröllagleimur [trödlaglaimór], hak., *troldelystighed, støj af trolde* SK. 80. 5.
trölldómur [trödldɔumór], hak., *trolddom.*
trölli [trödlı], hak., som tilnavn, Torgrím tröllа sókti hann FK. 111, 4.
tröllkona [trö'lkoəna], huk., *troldkvinde, heks.*
tröllkelling [trö'ltšædlıŋg], huk., *troldkærling.*
tröllmaður [trölmæavór], hak., *troldmand.*
tröllskur [trö'lskór], to., *som har troldnatur, troldagtig,* ríkur av tröllskum alvi, *rig på trolddomskraft* FA. 2, 13. Jf. tryllskur.
tröllтoppa [trö'ltå'pa], huk., *vild og uregérlig lille pige.*
tu [tū], udråbso., tilråb til hesten for at standse den, tu, tu, tu (*prr, prr!*) FA. 300, 8.
tú [tûu], 2. persons personl. stedo., *du;* undert. enklitisk, smeltet sammen med det foranstående udso., skaltú (= skalt tú) FA. 176, 7, færtú (= fært tú) FA. 290, 2.
tuga [tūa] (að), udso., sé toga.
tugga [togga], huk., *hvad man tygger i munden,* spec. = tubbakstugga (tobakstugga), *skrå.*
túgva [tıgva], huk., *tue.* Flt. túgvur.
tukt [tokt], huk., 1) *tugt, ave (revselse);* 2) *tugt, tugt og ære.*
tukta [tokta] (að), udso., *tugte, ave.*
túmark [tûuma'rk], ik., *tomarksstykke* FA. 290, 10.
tumla [tomla] (að), udso., *tumle.*
tumma [tomma] (að), udso., *tage skinnet af kroppen på får, løsne et fårs skind ved hjælp af hånden, især tommelfingeren.*
tummi [tommı], hak., *tomme* (mål). Flt. tummar.
tummil [tommıl], *tommelfinger.* Flt. tumlar.

Digitized by Google

tún [tûun], ik., *gårdsplads, brolagt plads mellem huse* el. *ved et hus.* Flt. tún.

tundur [tondôr], ik., *tønder, trøske; kork.*

tundurtöppur [tondôtˈpôr], hak., *korkprop.*

tunga [toŋga], huk., *tunge;* letur av tungu falla ɔ: *udbryder* SK. 44, 88; også a) *hvad der har form af tunge,* alm. om et *smalt stykke jord, stykke jord mellem to konvergerende bække,* b) = tungumál. Flt. tungur.

tungliga [toŋlia], bio., *tungt, besværligt.*

tungligur [toŋlijôr], to., *noget tung, lidt besværlig; tung, følelig* FK. 68, 68.

tungsvövndur [toˈŋsvövndôr], to., *som sover hårdt,* vera t., *sove hårdt.*

tunguleysur [toŋgôlæiˈsôr], to., *uden tunge.*

tungulist [toŋgôlist], huk., *ordsnildhed.*

tungur [toŋgôr], to., 1) *tung, vægtig, svær;* 2) *tung, trykkende, besværlig,* tung skepna, tung sorg; *møjsommelig, anstrængende,* t. róður, *tung, anstrængende roning,* tung gongd, *tung gang,* tungt arbeiði; 3) (uegl.) *tung, stærk, hård, fast,* tungt fall, *tungt fald,* t. svövnur, *tung søvn;* t. ertú í höggunum, *tung er du i huggene* ɔ: *tunge ere de hug, du uddeler* FA. 182, 31, gjördist hann í höggum t. SK. 6, 36; 4) *tung, tungfærdig (som bevæger sig tungt),* t. á fótunum; 5) *tung, dorsk, døsig, noget ubevægelig og stiv;* 6) *tung, som føler tyngsel,* vera tungur fyri bróstinum, *føle trykken for brystet,* t. um hjartað, *tung om hjærtet;* av tungum, *af tungt hjærte* SK. 97, 60; 7) *tung* el. *mørk i hu, tungsindig,* = t. í huga. Ik. tungt ofte brugt som bio. (for: tungliga).

tunna [tonna], huk., *tønde.* Flt. tunnur.

tunnur [tonnôr] (højere og højeste grad: tynri, tynstur), to., 1) *tynd* (i gennemsnit); sml. klænur; 2) *tynd, som står utæt,* tunnt gras, *tyndt (utætstående) græs;* 3) om vædske, *tynd, flydende;* også *svag, vandet.*

turka [toˈrka] (að), udso., 1) *tørre, gøre tør, aftørre;* (med hf.) t. sær, *tørre sig;* 2) *udtørre;* 3) *tørre, tilberede ved tørring,* t. fisk, t. korn; 3) *tørre, bortstryge,* t. sveittan av sær, *tørres veden af sig.* — turkast, *tørres, blive tør, udtørres,* også *kunne tørres,* = torna.

turking [toˈrtšiŋg], huk., *tørring.*

turkur [toˈrkôr], hak., *tørke.*

turrur [torrôr], to., 1) *tør* (modsat vátur); 2) *tør, saftløs;* 3) *tør, udtørret; gold,* om en ko, som ikke malker, turr

Digitized by Google

kúgv (turr i denne betydn. for geld); 4) *tør, tørret, tilberedet ved tørring*, t. fiskur.

***turva** [torva] (tarv, turvdi), udso., *behøve, tiltrænge;* sé tǫ̈rva (terva) og tarvast.

tuska [toska] (að), udso., 1) *banke, prygle (stærkt)*, t. ein (e-m) av; 2) *slide, slæbe, døje strabadser;* 3) *anstrænge for sig at komme hurtigt afsted, skynde sig voldsomt (i løb).* — tuskast, *tumle ude i strængt vejr.*

tuskan [toskan], huk., 1) *prygl, bank, hug;* 2) *slid, slæb, strabadser;* 3) *anstrængelse for at komme hurtigt afsted, voldsomt løb;* 4) *slemt vejr, uvejr til søs.*

tussi [tossɪ], hak., *tusse, jætte* FK. 80, 78. Flt. tussar.

tussingur [tossɪŋgǫ́r], hak., en art *tang.*

túsund [tùu˖sǫn, tūu˖sɪn], talo., *tusinde.*

túta [tùu˖ta] (að), udso., *tude.*

tutla [totla] (að), udso., *hviske, småsnakke.*

***tuttugu** [to˖tǫ́vǫ], talo., *tyve;* nu tjúgu.

túttur [tùu˖tǫ́r], hak., *tud* (f. eks. på kande, kedel). Flt. túttar.

***tvá** [tvåa], gf. hak. af tveir; formen tvá nu kun digt., i kvadene; dregur hann eina (ɔ: flundru), dregur hann tvá (for: tvær) SK. 143, 53.

tváa [tvåa] (að, [*tvó, *tvógu, tvigin]), udso., *to, tvætte, vaske.* Som minde om den forældede stærke bøjning af ordet står fort. tillægsf. tvigin.

tvag [tvæa], ik., *lud*, navnlig *urinlud, hvori uld el. uldtøj vaskes.*

tvagstampur [tvæasta˖mpǫ́r], hak., *balje* el. *stort kar med* tvag.

tveir [tvair], talo. i hak., *to;* huk.: tvær, ik.: tvey.

tveita [tvai˖ta] (tt), udso., *smide, kaste, henslænge;* — tveitast, tveitast um, *stryge om, tumles om.*

tverkirkja [tvæ˖rtši˖rtša], huk., sé tvǫ́rkirkja.

tvíbakki [tvoiba˘tši], hak., *tvebak* FA. 409, 6; nyere ord. Jf. karvingur.

tvíburðarbarn [tvoibūrabadn], ik., *tvilling*, i forskellige former: tvíberabarn, tvíburubarn, tvíbǫrubarn.

tvífaldur [tvoi˖faldǫ́r], to., *tvefold, dobbelt;* ik. tvífalt også som bio.: tvífalt samanlagdur FA. 331, 19.

tvíggja [tvoď dža] (að), udso., *sige tvi til, skamme ud.*

tvílembulamb [tvoilæmbǫ́lamb], ik., *tvillinglam* (tvílemba, huk., *får, som har lammet to lam*).

tvinna [tvɪnna] (að), udso., *tvinde* (*tråd*), egl. *gøre dobbelt.*

tvinnur [tvɪnnǫ́r], to., *dobbelt*, mest i ik. tvinnt (tvinnt

Digitized by Google

av nökrum), *dobbelt, to par*, og i flt. tvinnir, *to par*, tvinnar hosur, *to par strømper;* tvinni fimtan, *to gange femten;* tvinni tjúgu, *to snese.*

tvíspora [tvoi˙spoəra] (að), udso., *løbe afsted i stærk fart, galopere.*

tvistur [tvistör], to., *tavs og sørgmodig, nedslået.*

tvongur [tvåŋgör], hak., *tvinge, skotvinge.* Flt. tveingir.

tvætl [tvatl], ik., 1) *småvask, unyttigt vask;* 2) *snak, vrøvl.*

tvætla [tvatla] (að), udso., 1) *småvaske (vaske ubetydeligt* el. *til ingen nytte);* 2) *pludre, snakke, vrøvle.*

tvæveturjörð [tvæaveətörjəər], huk., *jord, som er bleven opdyrket for to år tilbage.*

tvöga [tvəəva], huk., 1) *viskeklud, karklud;* 2) *person, som føjter om,* brúdleypstvöga, *omkringføjtende fruentimmer, som altid er til bryllupsgilder;* hvöns manns t., *hver mands skovisk.* Flt. tvögur.

tvörbonkur [tvörbåŋkör], hak., *tværbænk.*

tvörkirkja [tvö˙rtši˙rtša], huk., *tværkirke, korskirke.*

tvörliga [tvörliga], bio., *besværligt, til hinder;* ubelejligt, *på tværs, uheldigt.*

tvörligur [tvörlijör], to., *besværlig, hinderlig; ubelejlig.*

tvörra [tvörra] (að), udso., *aftage, slippe op, mangle.*

tvörsyll [tvö˙rsidl], huk., *tværbjælke,* sé syll.

tvörtur [tvö˙rtör], bio., *tvært, tværs,* i sammensætn.: t. ígjögnum, *tværs igennem,* t ímóti, *tværtimod,* t. um, *tværs over,* t. um fjörðin, *tværs over fjorden.*

tvörur [tvəərör], to., 1) *som går på tværs,* liggja t., *ligge på tværs (med siden til);* hann klývur hvönn um tvörar herðar, *han kløver enhver tværs over skuldrene* SK. 126, 74; 2) *besværlig, hinderlig, generende,* jf. tvörligur; 3) *tvær, uvillig; genstridig.* — I udtrykket: fyri tvört (tvört fyri) = *til spilde,* mangt fer fyri tvört, *meget forkommer* el. *spildes,* tað fór tvört fyri, *det gik til spilde.*

tvörvelta [tvörvæ˙lta], udso., (ved jorddyrkning) *bedække gødningen på ageren med omvendte græstørv i stedet for muld alene.*

tvöst [tvöst], ik., *hvalkød* (spec. det magre kød i modsætn. til spækket, spik).

týða [toija] (dd), udso., 1) *tyde, udtyde, forklare;* 2) *betyde,* hava at t., *have at betyde.*

týdligur [toidlijör, töidlijör], to., 1) *blid, venlig, omgængelig, rar;* også týðuligur; 2) *af sædelig og lidt alvorlig*

Digitized by Google

karaktér, sagtmodig, = **týðuligur**; 3) *behagelig, rar,* það var ikki týdligt at fáast við.

týðuliga[1] [[toijǫlīa], bio, *tydeligt.*

***týðuliga**[2] [toijǫlīa], bio., *blidelig, fornøjeligt,* so t. seta teir sín teknarstól SK. 3, 3 (sé under seta [7]).

týðuligur[1] [toijǫlīǫr], to., *tydelig.*

týðuligur[2] [toijǫlīǫr], to., 1) = **týdligur**; 2*) *prægtig, herlig* (i kvadstil).

týður [toijǫr], ik. og hak. (gf. týður), *parringsdrift, kærlighedsdrift;* dernæst også *venskabsfølelse i følge med genkendelse,* tillige i formen **týða(n)**; e-m rennur t. til (ein), a) *en fatter kærlighed til* el. *godhed for en person ved synet af vedkommende,* b) *en gensér og genkender efter længere tids fraværelse et kært sted* el. *en god ven,* mær rann t. til hansara.

týður [toijǫr], to., *mild, blid, venlig, forekommende,* alm. i forbind.: blíður og týður. *blid og venlig, venlig og forekommende.*

tygara [tījara], ejestedo., 2. pers. ent., *Eders, Deres;* ef. af **tygur, tygun.**

tyggja [tıg'dža] (tugði), udso., *tygge.*

tygra [tıgra], ejestedo. (ef. til **tygur, tygun**), 1) (flt.) *eders,* 2) = **tygara.**

tygum, tygun [tījǫn] (gf. og hf. tygum, -un), 2. persons personl. stedo., *De;* alm. i høflig tiltale for **tú.**

tygur [tījǫr], 2. persons personl. stedo. i flt., *I;* også = **tygum, -un.** Spec. suderøsk.

tykja [tīša] (tókti og tykti, tókt og tykt), udso., *tykkes, synes, forekomme,* dels og alm. personl. med nf. og den, hvem noget synes, i hf., dels upersonl. med hf. og navnemåde tilligemed gf.; e-m tykir nakað, mær tykir það vera vel gjört, *jeg synes, at det er vel gjort,* hesin báturin tykir mær (vera) ringur el. mær tykir henda bátin vera ringan, *jeg synes, at dette er en dårlig båd;* tykja(st) ogn í nǫkrum, e-m tykir ogn í nǫkrum, sé ogn; — i poesi undert. med den hvem noget synes, i nf som grundord: tykir hon í tí tattur, *hun finder fornøjelse deri* SK. 56, 221, ongan tykir Buðla dóttir vera javnlíka sín SK. 17, 9; ongar høviskar kvinnur tykja í mær tokka. *ingen høviske kvinder finde behag i mig* FA. 200, 21 f. — Middelart **tykjast**, a) *tykkes sig, synes* el. *mene om sig selv,* hann tykist vera mikil maður, *han ansér sig for* (*mener, at han er*) *en stor mand,* ormur er skriðin av

Digitized by Google

gullinum, tykist hava grið (*mener, at den har fred*) SK. 13, 107, b) = tykja; mær tykir el. mær tykist.

tykkara [tiᶜkara], ejestedo. (ef. til tit, tær), *eders.*

tykki [tiᶜtši, titši], ik., 1) *tykke, mening;* 2) *mistykke,* taka at t., *tage ilde op, blive stødt over noget,* jf. tykni.

tykkin [tiᶜtšin, titšin], to., *pirrelig, let til at blive fornærmet.*

tykkum tykkun [tiᶜkon], gf. og hf. af 2. persons personl. stedo. i flt. tit, tær; *eder;* søndenfjords tygum, tygun [udt.: (tīgom) tīgon, -ôn] og tildels tygur [tīgôr]. På Suderø bruges formen tygur som nf. for tit (tær). Jf. tygun, tygur.

tykni [tikni], ik., *pirrelighed, fortrydelse, det at være kort for hovedet og let til at støde,* taka sær t. av nökrum, *blive stødt, fornærmet over noget.*

tykkur [tiᶜkôr], gf. af tit. Nu alm. tykkun.

týna [toina] (nd). udso., *tilintetgøre, meget formindske,* sólin týndi kavan, *solen bortsmeltede sneen;* desuden i udtrykkene: a) t. e-m á lívið, t. e-m av lívi (FA. 71, 10), *berøve en livet, dræbe en,* b) t. lívið, *miste livet,* c) eg skal tínum lívi týna *jeg skal gøre ende på dit liv* CCF. V, 455 v. 106. — týnast, týnast av, *tilintetgøres, meget formindskes.*

tyngd [tiŋd], huk., 1) *tyngde, vægt;* 2) *tunghed, døsighed, søvnighed.* t. er komin á hann.

tyngja [tiŋdža] (gd). udso., 1) *tynge, gøre tung* el. *tungere,* t. um ein el. nakað; — t. á, *tynge på, trykke på* (ved en ovenpå anbragt vægt), t. niður, *tynge ned;* 2) (uegl.) *tynge trykke, besvære;* 3) *tynge, gøre mat, døsig el. søvnig.* — tyngjast, *tynges; blive søvnig.*

tyngsl(a) [tiᶜŋsl(a)], huk., *byrde, skattepålæg.* Flt. tyngslir, tyngslur.

tynna [tinna] (nt). udso., *fortynde, gøre tynd* el. *tyndere,* t. (um) nakað; også; undert. (helst digt.) = tynnast: nú tekur liðið at tynna FK. 44, 69, tynnir í tað myrka ræl, *det lysner, klarer op i den mørke byge* CCF. VII, 26 v. 44. — tynnast, *fortyndes, blive tynd* (*tyndere*) el. *mindre tæt.*

tyril [tīril], hak., sé tiril. Talemåde: tað verður ikki alt fleytir, t. kemur í, *det bliver ikke alt flødeskum, som bliver pisket.* Flt. tyrlar.

tyrpast [tiᶜrpast] (pt), udso., *stimle, flokkes.*

tyrva [tirva] (vd), udso., *tildække med græstørv,* t. ein torvlut (sé torvlutur).

tysa, tysja [tīsa, tisja] (tusti), udso., 1) *suse, bruse hæftigt,*

Digitized by Google

strømme, blóðið tusti fyri oyrunum á mær; 2) *styrte frem, løbe afsted i stor mængde, flokkes i løb;* 3) *mylre, vrimle.*

tystur [tɪstór], to., *tørstig.*

tæga [tǣa] (að), udso., *pille løs, trævle op*, t. ull.

tæna [tæana] (nt), udso. (med hf.), 1) *tjene, gøre tjeneste*, t. e-m, t. hjá e m; 2) *nytte, due, være passende*, tað man t., *det duer, det er nok til pas* el. *tilstrækkeligt.* Sudarø: tjena.

tænasta [tæanasta], huk., 1) *tjeneste, tjenende stilling;* 2) *tjeneste, bistand, medvirkning.* Sudarø: tjenusta.

tær[1] [tæar], 2. persons personl. stedo. i nf. flt., *I;* også i høflig tiltale til en person (for tú), *De.* Formen tær, som endnu findes i Nordarø-Østarømål, er nu ved at fortrænges af tit.

tær[2] [tæar], hf. ent. af tú.

tær[3] [tæar], huk. flt. af tann.

tæra [tæara] (rd), udso., 1) *tære, fortære, opløse:* også *hentære, afkræfte;* 2) *fortære, forbruge, spise.*

tætta [ta'ta] (tt), udso., *fortætte, gøre tæt.*

tættna [tatna] (að), udso., *tættes, blive tæt.*

tættur [ta'tór], to., 1) *tæt, som står tæt sammen;* jf. tjúkkur; 2) *tæt, uden sprækker, ikke gisten*, t. bátur, tött hús; *tæt, fast (sammenpresset);* 3) (om personer) *som holder tæt (som kan tie), pålidelig, sikker.* — lk. tætt alm. brugt som bio., *tæt.*

töð [tøə], ik. flt., *gødning;* entalsformen tað forekommer i sammensætningen taðfall = töð.

tøðna [tödna] (að), udso., (om uldtøj) *filtes ved valkning, krybe sammen.*

töðufrekur [tøəvöfreəkór], to., *som kræver megen gødning.*

tögn [tögn], huk., *tavshed*, t. kemur ikki á ting, *tavs mand bliver ikke tiltalt for sin mund* FA. 320, 33.

tökk [tö'k], huk., *tak;* nu alm. takk. Flt. takkir.

tøkur [tøəkór], to., 1) *som kan tages; passende til at tage, færdig til at tages;* alt er tøkt í útiferð, *man tager til takke med alt, når man er på rejse* FA. 321, 3; 2) *antagelig, ret smuk.*

***tøla** [tøəla] (ld), udso., *forføre, besnære*, við ástir man teg t. SK. 25, 104.

tøma [tøəma] (md), udso., *tømme, udtømme;* tømast, *tømmes, blive tom, udtømmes.*

Digitized by Google

tømiligur [tøømilīór], to., egl. *passende*, nu alm. *lidt mindre end mådelig.*

törva [törva] (að), udso., *være fornøden*, það törvar á; også terva. Jf. tarvast.

törvur [törvór], hak., *tarv, behov, fornødenhed, trang*, t. á nökrum, *trang til noget*, það er t. á tí. Jf. tarvur[2].

tøta [tøøta] (að), udso, *gøre uldarbejde, tilvirke uldtøj.*

tøva [tøøva] (vd), udso., 1) *sammenfilte, valke* (uldtøj med hænderne); 2) *sludre, våse.*

tøva [tøøva], huk., *hvad der valkes på én gang.*

tøvan [tøøvan], huk., 1) *valkning*, sé tøva 1; 2) *sludren, våsen.*

U.

uddi [oddı], fort. ent. af yðja.

ugga [ogga] (að), udso., *trøste, stille til ro, stille tilfreds.* Jf. isl. og no. hugga.

uggabein [oggabein], ik., (på fisk) *et af de to ben, som omslutte* uggi[2] *og holde den udspændt.*

uggastykki [oggastıtši], ik., (på fisk) *„hovedstykke", det stykke af kroppen, som sidder om brystfinnerne og er nærmest ved hovedet;* sé uggi[2].

uggi[1] [od'dži], hak., *trøst, tilfredsstillelse;* lítil er barnsins u. Også ugga, huk.

uggi[2] [od'dži], hak., *stykke af en fisks krop imellem brystfinnerne, fiskens tynde underside ved de to* uggabein. Flt. uggar. Jf. uggastykki.

ull [odl], huk., *uld.*

ullarlagdur [odlalagdór], hak., *uldtot, tot uld.*

úlma [ølma] (að), udso., *gå i gæring, begynde at gå i forrådnelse;* fort. tillægsf. alm. úl(m)dur [øldór] og brugt om det, som er i gæring el. begyndende forrådnelse, fordi det har været indesluttet og ikke udsat for tørrende vind (modsat ræstur, som bruges om det af vinden tørrede kød el. fisk).

úlvhundur [ølvhondór], hak., 1) *ulvhund* FA. 143, 12; 2) *asen, uhyre.*

úlvur [ølvór], hak., *ulv.* Flt. úlvar.

um [om], A) fho. med gf., a) om stedet, 1) *om, omkring (rundt om)*, taka el. tríva um nakað, runt um borðið; – umkoll, sé kollur (2); 2) *hen over, indenfor grænserne af noget, omkring i, på* el. *til*, ganga runt um gólvið, fara vítt um landið, um allar bygdir (*omkring til* el. *i alle bygder*); 3) *forbi; over (ad vejen over;* også yvir um), *ud over;* sigla um

Digitized by Google

nesið, *sejle forbi næsset*, rógva um tangan. *ro forbi tangen*, tað rekur um mánan, *skyerne drive forbi månen;* (yvir) um fjörðin, *over fjorden*, (yvir) um ánna, *over åen;* upp um knæið, *op over knæet;* leypa um, *springe over, forbigå;* fram um, *forbi, hen foran;* tvörtur um, *tværs over;* — hyggja el líta aftur um seg, *se sig tilbage;* 4) (*ind* el. *ud*) *ad, igennem*, inn, út um dyrnar, *ind, ud gennem døren*, hann fer ikki út um dyrnar, *han går ikke udenfor en dør;* skúm um nasar gekk, *skummet stod ud gennem næsen* FA. 158, 2; — b) om tiden, 1) (om tidsvarighed) *om, i løbet af*, um náttina, *om natten, natten over*, um summarið, *om sommeren, sommeren over* el. *i løbet af sommeren;* um ein mánað, *om en måned, i løbet af en måned;* um eina lötu, *om et øjeblik;* um stund, sé stund; eina ferð um dagin, *en gang om dagen;* — (om tidspunktet) *om, ved, på*, um kvöldið, *om aftenen*, um náttina, *om natten, ved nattetid;* um hvítusunnu, *ved pinsetid;* um somu tíð, *ved samme tid, på samme tid;* tað var komið um sólarris, *det var tæt ved solopgang;* 2) *forbi, ud over* (i tid), komin um hesar dagarnar, *kommen over disse dage* FA. 406, 10 f., tað leið út um Mikkjalsmessu, *det gik over Mikkelsdag*, tað var farið um midnátt, *det var blevet over midnat* FA. 413, 1; umliðin, *forbigangen;* um langt og leingi, *langt om længe;* um síðir, *omsider;* c) om andre forhold: 1) hvor en stedlig betydning ligger til grund og skinner igennem, som: vera nógvir um ein, *være mange om* (*at få bugt med*) *én;* fleiri um arbeiðið, *flere om arbejdet;* gera nógv (lítið) um seg, sé gera; 2) *om, i færd med*, vera langa tíð um at gera nakað; vera um nakað, *varetage, røgte, passe noget;* 3) *forbi*, i enkelte udtr. som: ganga um ein, *gå ens næse forbi* (f. eks. fornøjelse, indbydelse og desl.), sé um A, a 3; vera komin um tað versta, *være over det værste;* 4) *om, angående, med hensyn til*, i en mængde udtryk og helst føjet efter et udsa. (el. to.) for at betegne en handlings genstand: vón var um, at —, *der var håb om, at* — FA. 414, 28; biðja um, hugsa um, røða, tala um, spyrja um, yrkja um o. s. v.; bøta um, fækka um, hækka um, kenna e-m um, tykja(st) um, sé bøta, fækka, hækka, kenna, tykja; bera prógv um, sé prógv; fegin um, *glad over;* ræddur um, *bekymret for;* vera varur um nakað, *være forsigtig, omhyggelig med noget;* — hon svór um gud, hon svór um menn, *hun svor ved gud, hun svor ved mænd* FA. 253, 7. B) som bio., 1) *om, omkring*, fara (víða) um, *drage* (*vidt*)

Digitized by Google

omkring; 2) *om (tilbage i den tidligere tilstand).* **gera nakað um aftur,** *gøre noget om igen.* — **Talemåde: það er um at siga,** *det er tvivlsomt.*

um[2] [om], bo., 1) *om, hvis, dersom;* **um enn,** *om end, selv om;* 2) *om, hvorvidt,* **spyr hann, um hann veit það.**

umbera [ombeəra], udso., 1) *bære over, undskylde, have tålmodighed,* **u. við ein,** *bære over med en, undskylde en, lade en få frist* (f. eks. **med hensyn til betaling**); **u. ein (við nökrum)** = **u. við ein, tú mást u. meg so leingi,** *du må bære over* el. *have tålmodighed med mig så længe,* **umber meg við hesum til eina tíð,** *lad mig beholde dette til låns* el. *lån mig dette i nogen tid;* 2) *erstatte,* **umber skaða mín FA. 155, 15.**

umbúnaður [ombúunavør] og **umbúni** [ombúni], hak., *tilrettelægning, forberedelse,* **vera í umbúna(ð),** *være under opsejling, forberedes* (f. eks. om et frieri, en forlovelse).

umbæri [ombæari], ik., *tålmodighed, det at kunne styre sig* el. *holde sig fra noget,* **hann hevði ikki u. við það,** *han kunde ikke holde sig derfra.*

umenn [om-æn], bo., = **um enn,** sé **um**[2] 1.

umfar [o˙mfæar], ik., *omgang (række, som går i rundkreds),* alm. kun brugt a) om en *omgang el. rad masker i strikketøj,* b) om en *rad planker rundt om en båd, de sammenstødende plankerækker på begge sider af en båd,* **u. á báti.** Flt. **umför.**

umfarast [o˙mfæarast], udso., *gå* el. *drage forbi hinanden (hverandre) uden at træffe sammen.*

umframt [o˙mfra˙mt], bio. og fho. (med gf.), 1) bio., *i tilgift, desforuden;* 2) fho., *i tilgift til, foruden, fraregnet.* **u. alt hetta,** *foruden alt dette.*

umhugsan [omhoksan], huk., *betænksomhed, overvejelse.*

umhugsin [omhoksin] to., *betænksom, omhyggelig, forsynlig.*

umhyggin [omhıd˙džin], to., *varsom, omhyggelig.*

umkring [omkriŋ˙], bio. og fho. (med gf.), *omkring.*

umliðin [omlīin], fort. tillægsf. og to., *forbigangen, hengåen, forløben.*

ummál[1] [ommåal], ik., *omfang, omkreds;* ef. **ummáls** som bio., *i omfang.*

ummæli [ommæali], ik., *omtale, ytringer, udtalt formodning,* **hava ilt u.** (um). *tale ilde om, spå et slet udfald.*

umráð [områa], ik., 1) *rådførelse, rådslagning,* jf. **ráð(a)gerð;** 2) *betænkning, overvejelse;* 3) **umráð í ættini, viðinum, veðrinum,** *forandring i vind, i vejr, udsigt til ændring,* **veðurskifti** (*forandret vindretning, andet vejr*).

Digitized by Google

umráða [omrâa], udso.. n. seg, *betænke sig, anstille overvejelser.*
umrøða [omrōa], udso., *omtale* SK. 3, 1.
umsíðir [omsoi·jir], bio., *omsider* (um síðir).
umskapa [o^{c}mskæapa], udso., *omskabe, forvandle, forandre,* for: skapa um
umskifta [o·mšıfta], udso., *omskifte,* for: skifta um.
umskipa [o·mšīpa] (að), udso., *forandre, forvandle.*
umspenna [o^{c}mspænna], udso., *omspænde,* for: spenna um.
umtala [o^{c}mtæala], huk., *omtale.*
undan [ondan], fho. med hf. og bio., A) som fho., 1) *fra undersiden af noget, ned fra, ud fra,* turka burtur undan skónum, *tørre skoene af på undersiden,* fóturin gleið undan honum, *foden gled fra ham;* fáa mjólk undan kúnni, *få mælk af koen;* — undan eini kúgv, ryssu, *avlet af en ko, hoppe;* — (digt) fáið Sjúrða hjálmin tann, ið hann skal undan drekka, *bringer Sigurd den hjælm, som han skal drikke af* SK. 33, 1. 1 f. n.; 2) *fra stillingen neden under, frem under,* krúpa framm undan borðinum, *krybe frem under (fra stillingen under) bordet,* undan fótunum á e-m, *bort under ens fødder;* 3) *fra den skjulte side af noget, (frem, til syne) fra stillingen bagved,* koma undan nesinum, *komme til syne ud for næsset* (f. eks om en båd, som kommer roende el. sejlende frem; 4) *bort fra* (i retningen foran), renna undan e-m, *løbe fra en;* også uegl.: sleppa undan nökrum, *slippe fra* el. *fri for noget:* — *foran,* ganga undan e-m. *gå foran en,* også egl. *gå hurtigere end (forlade) en:* 5) *med, i samme retning el. linje som* (modsat: móti), undan vindinum, *med vinden (i vindens retning),* undan ljósinum, *i den retning, i hvilken lyset falder,* undan sólini; undan brekkuni, *ned ad bakken;* 6) (om tid) *før,* i sammensætn. frammanundan, sé dette ord; jf. undan B; — B) som bio.. *bort* (i retningen foran), flýggja undan, *flygte sin vej,* leggja undan, *løbe stærkt for ikke at lade sig fange,* også *lægge båden for vinden til* undangonga, springa undan, *springe bort el. til side for at undgå f. eks. et slag;* sleppa undan, a) *slippe bort,* b) *slippe fri;* — *foran, i forvejen,* ganga undan, renna undan, — *frem, til syne* (om noget fremdukkende), kom undan; standa upp undan, *rage op;* — *med, ifølge,* f. eks. om vind, vindurin er undan; — (om tid) *før, i forvejen,* også »framman-undan«. — I forbind. med adskillige udso.: bera seg (berast) undan, hava (seg) undan, koma undan, lata undan, taka undan o. fl. — sé de enkelte udso.

Digitized by Google

undandráttur [ondandrā́tór], hak., *det at undslå sig, vægring, udsættelse;* jf. dragast undan.

undanførsla [ondanfœ̄rsla], huk., *renselse for beskyldninger, berisførelse for sin uskyldighed* FA. 202, 27. Jf. færast undan.

undangonga [ondangáŋga], huk., *sejlads for de vind; vind, som kommer agterind;* hava beina undangongu, *sejle lige for de vind.*

undantak [ondantæak], ik., *undtagelse* (undantōka, huk., *handlingen at* taka undan, *borttagelse*); undantakandi, *undtagen.*

undarliga [ondalīa], bio., *underligt, på underlig måde.*

undarligur [ondalīór], to., 1) *underlig, besynderlig;* også 2) *underlig tilmode el. tilpas, gennemstrømmet af en fornemmelse, som man vanskelig kan forklare.*

undir [ondır], fho. med gf. og hf., *under,* A) med gf. (om en bevægelse el. retning) 1) *hen under, ind* el. *ned under,* u. borðið, syíta ein u. seg; u. kav, sé kav; mere uezl. i udtr.: fara u. segl, *sætte sejl til;* — *indenfor* (*ind under*), (inn) undir húðina; 2) *til den nedre side af, til foden af,* koma u. fjallið u. heyggin (*til foden af fjældet, højen*), upp undir húsini. slíta upp u. landið, sé slíta (4); 3) aftur-undir, *bagved, i skjul af,* hann fór aftur-undir ein stein; 4) *under* (i værdi el. tal), *lavere* (*ringere*) *end,* u. eina gyllin, undir prísin; 6) *under, i afhængighed af,* leggja u. seg, *underlægge sig, undertvinge;* også *under ens varetægt;* — B) med hf. (om en væren, i stillingen under). 1) *inde* el. *nede under,* liggja undir borðinum; *indenfor, inde under,* u. húðini; 2) *under, ved foden af.* u. fjallinum (uppi) u. húsunum; 3) aftur-undir, *bagved, i skjul af,* aftur undir heyggjnum; 4) *under, i afhængighed af,* standa undir e-m; *under ens ledelse* el. *varetægt;* — C) som bio, *under;* har býr okkurt u., *der stikker noget under;* — D) føjet til udso.: fara u., ganga u., liggja niðri u., taka u., m fl., sé under de enkelte udso.

undirkavaður [ondı(r)kæavavór], to., *tilsnét.*

undirlag [ondı(r)læa] ik., *underlag.*

undirlagdur [ondı(r)lagdór], fort. tillægsf. af leggja undir og to, undirlögd mjólk, *mælk med* undirlöga.

undirlendi [ondı(r)lændı], ik., *forstrand under stejle bjærge.*

undirluti [ondı(r)lūtı], hak., 1) = undirlutur; b) *underlegenhed, tab,* i udtr.: vera við undirlutan, *bukke under, tabe, lide nederlag.*

Digitized by Google

undirlutur [ondı(r)lūtör], hak., *nederste del af noget;* også *ringere del, tab,* jf. undirluti.

undirlöga [ondı(r)lōa, -løəva], huk., *løbe, ostetøbe.*

undirslag [ondı(r)slæa], ik., *de tværbjælker, som bære gulvet i et hus.*

undirstanda [ondırstanda] (að), udso., *forstå* FA. 210, 14. digt.

undirsyll [ondı(r)sıdl], huk., *underbjælke,* sé s y l l.

undra [ondra] (að), udso., *undre, sætte i forundring;* u n d r a s t, *undre sig, være forundret,* undrast á nakað *(over noget).*

undran [ondran], huk., *undren, forundring.*

undur [ondör], ik., *under, vidunder, noget forunderligt;* ei u. í, *det er ikke til at undres over, så kan jeg forstå det.*

undursjón [ondöršɔun], huk., *underfuldt syn.*

ungdómur [oŋdɔumör], hak., *ungdom.*

ungi [oŋ́dʒı], hak., *unge,* spec. brugt om unger af landfugle (om søfugleunge alm. p i s a). Flt. ungar.

unglingi [oŋglıŋ́dʒı], hak., *yngling, ungt menneske.* Flt. unglingar.

ungur [oŋgör] (højere og højeste grad: yngri, yngstur), to., *ung,* modsat g a m a l.

unna [onna] (nt og að), udso., 1) (med gf. og hf., nu mest digt.) *elske, holde af,* u. e-m væl, *elske en højt, holde meget af en;* at tú unnar mannin tann SK. 17, 17, mær unti Brynhild Buðladóttir SK. 50, 161; i kvadene forekommer den gamle nut.-form a n n: keisarin illa ann, *kejseren synes lidet derom* FA. 170, 23; 2) *unde,* u. e-m nakað. — Middelart u n n a s t, *være dristig og uforsagt, ikke være frygt,* unnast væl; unnast illa, *være forsagt, ikke ret driste sig.*

unnileiki [onnılaıtšı], hak., *befrielse fra* el. *frihed for frygt; uforsagthed;* tað er ein u. í, at tú kemur við mær, *det gør mig dristig* el. *giver mig mod, at du kommer med mig.*

unniligur [onnılıör], to., 1) *elskelig* SK. 93, 11; *som man holder af;* helst digt.; 2) *uden frygt, uforsagt,* i udtr. som: tað er unniligt hjá mær at ganga, tá ið ein er við, *jeg er ikke bange for at gå, når en er med.*

upp [o͡p], bio., 1) *op, i vejret* (om bevægelse el. retning opad), ganga upp, koma upp, lyfta upp, vaxa upp; rísa upp, *hæve sig, stå op;* byggja upp, *opbygge;* gera upp, *opføre, sætte op;* beint upp og niður, *lodret;* 2) *ind imod*

Digitized by Google

landet (fra søen af), upp undir landið; 3) *op, frem for lyset, til en åben stilling,* lata upp, *åbne, lukke op,* fáa upp, *få lukket op, få løst op;* grava upp, *grave op;* leita upp, *opsøge;* 4) *op, til større omfang,* bólna upp, *svulme op;* 5) *op, til en højere grad (frem).* hita upp, *ophede, opvarme;* ala upp, *opføde, opdrage;* — mere uegl. f. eks. koma upp at berjast, *komme op at slås;* 5) *op (sammen i en vis rækkefølge),* leggja upp; rokna upp, telja upp; 7) *op, til ende (så intet er tilbage),* eta upp, *spise op;* torna upp, *helt udtørres.* — I sammensætn.: upp aftur (upp-aftur), *igen, om igen, pány;* upp-at, i udtr.: geva upp-at við nökrum, *opgive noget, standse med udførelsen af noget,* geva upp-at at sigla, *holde op med at gå til søs,* halda upp-at, *holde op, standse;* upp eftir, *opad;* upp í (uppí), a) *i, op i,* skeinkja e-m upp í glasið, b) *til* (ved overgang, helst til det værre), koma upp í einki, *blive til intet,* koma upp í mösn, *blive til det bare snak.*

uppá [oˈpåa, oˈpåa·], fho. med gf. og bio., *på, op på* (alm. med forestilling om bevægelse, egl. el. overført); sé á.

uppat [oˈpæat·], bio., sé under upp.

uppbera [oˈpbeəra], udso., digt. for bera upp; u. kvöðu, *frembære hilsen* FA. 296, 12.

uppgonga [oˈpgånga] og **uppgongd** [oˈpgånd], huk., *opgang;* uppgonga (i modsætn. til uppgongd) spec. om selve handlingen at gå op.

upphalda [oˈphalda], udso., digt. for halda upp; FA. 254, 30.

uppi [oˈpi], bio., 1) *oppe* (på et højere liggende sted), uppi á takinum; 2) *oppe, i oprejst stilling,* standa uppi; vera uppi, *være på benene, oven senge;* 3) *opbrugt, til ende, forbi,* vera uppi.

uppisetur [oˈpiseətör], ik., *udslidt og ubrugelig tilstand,* egl. om både. men også overført: vera í uppisetri, *være udslidt* FA. 447, 8 f.

upplíva [oˈploiva] (að), udso., *oplive* FA. 312, 12. Bedre lívga, lívga upp.

upplæsa [oˈplæasa], udso., digt. for læsa upp; SK. 95, 33.

upplöga [oˈplöga, ·løəva], huk., *det at ligge på land og ikke kunne komme ud på søen for at fiske* (formedelst dårligt vejr el. mangel på fisk i farvandet). Flt. upplögur.

uppris [oˈpris], ik., 1) *det at hæve sig op, opgang, opkomst;* 2) *uroligheð i søen, bølgegang.*

Digitized by Google

uppsitari [o'psītarı], hak., *forpagter af jord.* Flt. uppsitarar og -ir.

uppsníða [o'psnoi(j)a], udso., vel egl. *give skrát snit opad,* dernæst *løfte op fra en side, holde* el. *løfte (skrát) op* FA. 254, 27. digt.

uppstanda [o'pstanda], udso., *stå op,* digt. for standa upp; FK. 76, 33.

uppstandari [o'pstandarı], hak., *opstander, opretstående redskab på noget;* spec. om *de på langlinerne befæstede liner, til hvilke bojerne* (kýkarnir) *ere befæstede, og ved hvilke langlinerne trækkes op.* Flt. uppstandarar og -ir.

upptöka [o'pteəka], huk., 1) *det at tage op, optagelse;* 2) *hvad der tages op på én gang,* spec. ved fiskefangst med line, *fiskedræt.*

ups [o'ps] og **upsa** [o'psa], huk., *klippekant, øverste kant af en klippevæg* (mindre skarp og mere afrundet end egg). Flt. upsir, upsur.

upsi [o'psı], hak., en art *stor sej* (fisk). Flt. upsar.

úr [úur]. fho. med hf., 1) *af, ud af, ud fra* (spec. *fra det indre af* el. *ud af en skjult stilling*); út úr húsinum, upp úr jörðini; framm úr seingini; úr hendi, úr hondum: framm úr flokkinum; úr Føroyum [Förjon], *fra Færøerne;* — mere uegl. i følgende tilf.: úr öllum ættum, *fra alle verdenshjørner, kanter;* drekka úr einari spölkummu, *drikke af en spølkumme;* lata seg el. fara úr (klæðunum), *klæde sig af;* ríva út úr sær, sé ríva; sleppa sær burtur úr nökrum, *sige sig løs fra noget,* úr lagi, *af lave;* upp úr svövni, *op af søvne;* bregða úr ætt, *vanslægte;* (om tid) úr tíð, *i utide;* 2) *af, af et vist stof,* úr jarni, *af jærn,* úr viði, *af træ;* jf. av. — Også absolut, uden styrelse (helst i forbind. med bio., som: framm úr, upp úr, út úr): guvan stóð upp úr, *dampen slog op (deraf, af gryden);* blóðið fossaði út úr, *blodet flød ud* (f. eks. af såret) i *strømme;* tynna burtur úr, *skaffe tilside for at hindre overfyldning* (FA. 401, 28); snúðurin loypur úr, *den snoede tråd løsnes op igen;* verða úr, sé verða. Jf. av og frá.

urð [ūr], huk., 1) *stendynge (dannet ved fjældskred) i en fjældskrænt, samling større stene el. klippestykker nedenfor en klippeskrænt el. bjærgvæg;* også *skrænt med sådanne nedfaldne større stene el. klippestykker;* 2) *hvad der ligner* urð 1; *dynge af skind, som dække og skjule.* Flt. urðir.

urðarseyður [ūrasæi(j)ör], hak., *vilde får, som opholde*

Digitized by Google

sig i afsatser i stejle forbjærge ud imod havet: SK. 61, 29 om *orm, slange* (slangen Fávner), hvor der måske helst bør læses urðarseiður som digterisk omskrivning for *slange* («landfisk», sé seiður).

urgan [organ], ik. og huk., *orgel* SK. 79, 59. Nu kun sjæld. forekommende og da helst i formen urga, huk.; ellers orgul, ik. Flt. urgur (SK. 87, 12).

urganspípa [organspoiˆpa], huk., *orgelpibe.*

urt [oˆrt], huk., *urt, plante.* Flt. urtir.

urtagarður [oˆrtagæarór], hak., *urtegård, have,* kun forekommende i kvadene.

út [ùuˆt], bio. *ud* (modsat inn), a) *indenfra ud,* út úr húsinum, út um dyrnar; uegl.: loysa út, *udløse;* b) *ud, længere bort fra et vist midtpunkt,* út á vegin, út um markaskilið; også *ud imod søkanten* el. *ud på søen,* út ímóti sjónum, rógva út *(ro ud på fiskeri);* — detta út av, *falde ud over en kant;* c) *ud, frem af en mængde,* leita út, *udsøge,* velja út, *udvælge;* (overført) finna út, *udfinde:* d) *ud af ens eje,* geva út, *give ud, låne ud,* bjóða út, *udbyde;* også *udæske* (til kamp), sé c; e) *ud* (om strækken el. spreden ud), toyggja út, *udstrække,* breiða út, *udbrede;* også om tid: tað dró út, *det trak ud;* f) *ud,* i udtr. som: skera út, *udskære;* dálka seg út, *tilsøle sig* (kan måske henføres under betydn. g); g) *ud til enden, helt, fuldstændig,* lesa út, *læse ud;* doyggja út, *uddø;* útlærður, *udlært;* h) i forbind. med en del fho.: gera út á. sé under gera; síggja út fyri, sé fyri (3); hella út í, *hælde i, gyde, komme i.* Jf. útnorður, útsuður.

utan- [oˆtan], sé **uttan-**.

útferð [ùuˆtfeər], huk., 1) *udfærd, udgang, udvandring;* 2) *ligfærds bekostning.*

útgá [ùuˆtgåa], udso., digt. for ganga út; SK. 55, 218.

útganga [ùuˆtgaŋga], udso., for ganga út; SK. 55, 219.

útgerð [ùuˆtdžeər], huk., *udrustning, udredning, indretning.*

útgjördur [ùuˆtdžördór], to., *udrustet, indrettet.*

útgonga [ùuˆtgåŋga] og **útgongd** [ùuˆtgåŋgd], huk., *udgang;* útgonga spec. om handlingen at gå ud.

úthús [ùuˆthùus], ik., *udhus, hus (forrådshus, fæhus, lade), som ligger lidt borte fra gårdens hovedbygning.*

úti [ùuˆti], bio., 1) *ude* (modsat inni), *under åben himmel,* liggja úti; *udenfor huset, borte fra hjemmet;* 2) *nærmere ved søkanten (fra det indre af landet af);* også *ude på søen,* báturin sást langt úti: 3) *ude, til ende, forbi.* vera

Digitized by Google

úti, *være ude. forbi* (f. eks. om en fortælling); derimod »vera uppi« om noget, som er blevet brugt op; 4) vera úti við nakað, *være lige ved, på nippet til noget;* standa úti við, sé standa.

útí [ùuˑtoi], fho. (med gf.), *ud i, udi;* hella út í, séút (h).

útiferð [ùuˑtɪfeør], huk., *det at færdes ude, det at være på rejse,* alt er tøkt í útiferð, *man tager til takke med alt, når man er på rejse* FA. 321, 3.

útinna [ùuˑtɪnna], udso., *fuldføre, udføre* FA. 452, 23; *gennemgå til enden, fuldende,* hvör skal sína ævi ú. FA. 321, 25; også (digt.) *fortælle.*

út(i)róður [ùuˑt(ɪ)rɔuór], hak., *roning ud på fiskeri; det at være ude på fiskeri;* fara til út(i)róðrar, *tage ud på fiskeri* (med båd), vera á út(i)róðri, *være ude på fiskeri.* koma frá út(i)róðri, *komme hjem fra fiskeri.* Jf. róður.

útkoyrdur [ùuˑtkáˑrdór], to., *udjaget.*

útlendskur [ùˑtlæˑnskór, øtlɪskór], to., *udenlandsk, fremmed.*

útlúgvaður [ùuˑtlɪgvavór], to. (egl. fort. tillægsf. af lúgva út), *udaset, udmattet.*

útlægur [ùuˑtlæavór], to., *fredløs, landflygtig* FA. 70, 4; også i formerne útlagdur og útlagin, der nu alm. have betydn.: *udstødt, udskudt* (på grund af dårlig opførsel), gera seg útlagnan [ùuˑtladnan] (útlagdan) af fólki.

útmyntur [ùuˑtmɪˑntór], to., *med fremstående mund.*

útnorður [ùuˑtnoørór], hak., *nordvest.*

útnyrðingur [øtnɪrɪŋgór], hak., *nordvestvind, nordvest.*

útnyrðingur norðan [øtnɪrɪŋgór noøran], hak., *nord-nordvestvind.*

útnyrðingur norður [øtnɪrɪŋgór noørór], hak., *nord-nordvest;* í útnyrðingi norðuri.

útoyggj [ùˑutåd͡ˑdž], huk., *udø, ø, som ligger længere borte fra landet el. fra andre (nærmere ved hverandre liggende) øer.*

útpjössaður [ùuˑtpjössavór], to., *tæt indhyllet, helt indpakket i klædningsstykker.*

útreið [ùuˑtrai], huk., *udriden, udridt* FK. 150, 4.

útríða [ùuˑtroi(j)a], udso., *udride,* digt. for ríða út.

útróðrabátur [ùuˑtrɔurabåatór], hak., *båd, hvormed man tager ud på fiskeri, fiskerbåd.*

útróðralíkindi(r) [ùuˑtrɔuraloiˑtšɪndɪ(r)], ik. flt., *passende vejr til at tage ud på fiskeri.* Jf. líkindi.

útróðramaður [ùuˑtrɔuramæavór], hak., *mand, som vor ud på fiskeri, fisker.*

útróður [ùuˑtrɔuór], hak., sé útiróður.

Digitized by Google

útsjónd [ùuᶜtšönd], hak., *udseende,* til útsjóndar, *af udseende* FA. 337, 14. Også útsjón.

útsker [ùuᶜtšeər], ik., *skær, som ligger lidt længere borte fra kysten.*

útskot [ùuᶜtskoət], ik., 1) *udskud, hvad der er blevet udskudt el. vraget;* 2) i flt. om *strøm i vending,* modsat innskot. Flt. útskot.

útskotin [ùuᶜtskoətin]. to. (egl. fort. tillægsf. af skjóta út), *udskudt, forstødt;* hin útskotni, *fanden* FA. 42, 3.

útslættaður [ùuᶜtslaᶜtavòr], fort. tillægsf. af slætta út (*udjævne*); FA. 355, 23.

útsuður [ùuᶜtsūòr], hak., *sydvest.*

útsynningur [ɔssiniŋgòr], hak, *sydvestvind; sydvest.*

uttan [oᶜtan], bio., fho. og bo., A) bio., 1) *udenfra* (*indad*), nu almindeligst: uttanifrá; også *fra havet af* el. *fra kysten ind i landet,* uttanifrá; uttan av, *af. fra den ydre side af noget;* 2) *udvendig, på den ydre side,* uttan og innan; også i sammensætn. med fho: uttaná (*udenpå*), uttantil; uttanum, *udenom;* uttan at, *udenad;* fyri uttan el. uttanfyri, *udenfor;* B) fho., 1) *udenfor,* ell med ef.: uttan dura, *udenfor døren,* uttan garðs (uttangarðs), *udenfor gærdet* (uopdyrket jord modsat innangarðs), uttan hallar, *udenfor hallen* el. *salen;* uttanlands, *udenlands;* nu mest i sammensætn. med fyri (uttanfyri) og styrende gf. el. hf., alt eftersom en bevægelse (retning) el. forbliven på et sted betegnes. uttanfyri húsinum; uttaná, uttanav, sé uttan A); 2) (med gf.) *uden, foruden* (uden brug af, manglende), uttan mat og klæðir; — 3) (som et slags bindeord, uden at styre nogen kasus) *uden, undtagen,* eingin uttan tú, hann, *ingen, uden du, han,* eg sá ongan uttan tykkum báðar, *jeg så ingen uden jer to;* C) bo., 1) uttanat el. blot uttan, *uden at, uden, med mindre,* eg fái einki gjørt, uttan (at) tú hjálpir mær *jeg får intet udrettet, uden (at) du hjælper mig;* 2) (eftir nægtelse) *men* FA. 352, 30.

uttanbýggjarmaður [oᶜtanboďdžarmæavòr], hak., *mand, som er fra en anden bygd.*

uttanhýsis [oᶜtanhoiᶜsis], bio., *udenfor huset.*

uttanvert [oᶜtanvæᶜrt], bio., *ved den udvendige el. ydre side,* uttanvert við (med gf.), *ved den ydre side af, udenfor* FA. 415, 15.

uttar [oᶜtar], bio. (egl. højere grad til út), *længer ud; længer ude;* fara uttar í glasstovu, *gå ud i glasstova* (sé d. o.), hvor man på dansk heller vilde sige *ind,* men på

Digitized by Google

Færøerne betragtes «roykstovan» (sé d. o.) med arnen (árnur, grúgva) som husets midtpunkt, hvorfor man siger: innar í roykstovu; uttar í glasstovuni FA. 390, 3.

uttarlaga [o'talæa], bio., *temmelig langt ude, yderligt.*

uttast [o'tast], bio., *yderst.*

uttastur [o'tastór], to., *yderst.* Jf. ytstur.

úttýða [úu'ttoi(j)a] udso.. *udtyde.*

útvaldur [úu'tvaldór], fort. tillægsf. af velja út og to., *udvalgt.*

útvelja [úu'tvælja], udso., for velja út.

V.

vá [våa], fort. ent. af vega.

vað[1] [væa], ik., *vadested.* Flt. vað.

vað[2] [væa], ik.. *fiskeline,* jf. sammensætn.: vaðkallur, vaðsteinur; *en fiskelines behørige længde.* Flt. vað.

vað[3] [væa], ik., *stime, fiskestime,* sildavað; ellers alm. torva. Flt. vað.

váð [våa], huk., *vævet uldent tøj; vævet uldent klædningsstykke;* hon reiv av honum frosna váð (*de frosne klæder*) FK. 135, 51. Flt. váðir. Jf. rekkjuváð.

vaða [væa] (veður, vóð, vóðu, vaðið). udso., *vade, gå igennem noget, som omspænder ens fødder,* f. eks. vand, dynd, v. í kava, *vade i sne,* v. yvir ánna; uegl. i udtr. som: sólin vóð í hafsbrúnni (ɔ: *det nederste parti af solen var nedsænket i havet ude i horisonten*) FA. 385, 5, sólin veður í luftini, *solen kan næppe skimtes igennem skyerne.*

váðalogi [våaloeji], hak., *vådelue, ulykkeslue* (vistnok forvansket af vavurlogi, *flagrende lue*) SK. 18, 30.

váði [våaji], hak., *våde, ulykke, stor fare* el. *nød.* Flt. váðar.

vadmal [vammal, vabmal], ik., *vadmel.*

vadmalskot [vammalskoet], ik., *vadmelskofte.*

vaðkallur [va'kadlór], hak., *lille rund blok el. valse, som anbringes på kanten af en båd og hvorover man lader fiskesnøren løbe.* Flt. vaðkallar. Hedder også vaðbein [vabbain], ik.

vaðsteinur [vasstainór, vafstainór], hak., *lod, sænkesten på en fiskesnøre.*

vág [våa], huk., og **vágur** [våavór]. hak., *lille bugt* el. *vig.* Huk.-formen vág er nu almindeligst, men den oprindelige form vágur altid bevaret i sammensætnn. som f. eks. vágsbotnur (*den inderste del af en lille bugt*) og i

Digitized by Google

stednavne: í Vági (bygd), Vágar (flt., om Vågøen). Flt. vágir.

vág [våa]. huk., *vægt på 36 pund (3 bismarapund) el. 72 merkur (sé mörk)*: Flt. vágir.

vága [våa] (að). udso., 1) *vove, udsætte for fare;* 2) *vove, driste sig til* (FK. 155. 66 fort. tillægsf. vágt for vágað); jf. hætta; 3) *prise, rose,* eg vági tær, *jeg priser dig derfor.*

vágin [våajın]. to., *dristig, forvoven.*

vagl [vagl]. ik., *stang, pind, hvorpå fugle* (navnlig *høns*) *sidde.* Flt. vögl, vagl.

vagnur [vagnör]. hak., *vogn,* alm. vágnur, vognur. Flt. -ar.

vágsbotnur [våksbåtnör], hak., *den inderste del af en lille bugt.*

vágur [våavör], hak., *vór, materie;* vágsmóðir, *den faste materie i en byld.*

vaka [væaka] (kt), udso., *våge, være vågen;* v. alla náttina, *våge hele natten;* v upp yvir e-m, *sidde og våge hos en;* v. yvir (med hf.) *våge over, bevogte;* vak upp (*vågn op*), vak upp, Álvur kongur FK. 7. 44. For navnem. vaka bruges nu oftest vakja ved sammenblanding med vekja.

vakin [væatšın]. to., *vågen.*

vakja [væatša] (kt), udso., sé vaka.

vakka [va˙ka] (að), udso., *vanke.*

vákn [våkn]. ik., sé váp n.

vakna [vakna] (að), udso., *vågne,* både egl. og uegl.

vakt [vakt] huk., 1) *vagt, bevogtning,* halda vakt; 2) *vagt, vagtpost, mænd, som holde vagt.* Flt. vaktir.

vaktarhald [vaktarhald], ik., *vagthold, hold af vogtere.*

vaktari [vaktarı], hak., *vogter.* Flt. vakturar og vaktarir.

vaktarkona [vaktarkoena], huk., *vogterske.*

vakur [væakör] (gf. vakran), to., *smuk, vakker.*

val [væal], ik.. *valg, det at vælge;* også *udvalg, hvad der er udvalgt* (útval); vera í vali, *være at vælge i blandt.*

vald [vald]. ik., 1) *magt, herredømme,* tá ið vesælamaður fær vald, kann hann sær ikki afturhald. *når uslingen får magt, kan han ikke styre sig;* hava vald á nökrum, *have magt el. rådighed over noget;* 2) *vold, overlast.*

valda [valda] (að). udso. (med hf.), 1) *have magt* el. *rådighed over,* v. nökrum; 2) (med gf. og hf.) *volde, forvolde,* i denne betydn. med ældre. skønt mangelfuld og uregelmæssig bøjning: nut. veldur. fort. veldi og voldi); tað skal eg um v., *det skal jeg sørge for* SK. 55, 219; tað veldi

Digitized by Google

til, *det var fornødent, det behøvedes.* — valdast: vinir og vinir valdast, *alle venner ere ikke lige gode.*

***valdra** [valdra], gammel ef. flt. af valdur, fort. tillægsf. af velja; valdra manna lið SK. 88, 20.

válgari [vålgarı], hak., *stykke af brystet* (bringa) *tilligemed en del af siden på et slagtet kreatur* (spec. får), *1/3 af den* limur (sé tillægget), *som kaldes* bógvur *(boven).* Flt. válgarar og válgarir.

valla [vadla], bio., *næppe* (assimilation for varla).

vali [vælı]: ikki hövdu garpar tveir verið í verri vali (rimeligvis = *i værre kår* el. *omstændigheder*) SK. 109, 44; vali altså af val, ik. (sé d. o.); sml. kor, *kår, vilkår,* af kjósa.

vallaður [vadlavör], to., *jævn og græsgroet.*

vallari [vadları], hak., 1) *pilgrim* FA. 25, 23; 2) *omstrygende person, landstryger,* for túnstrúkari, túnstrok, geilastrok. Flt. vallarar og vallarir.

vallur [vadlör], hak., FK. 58, 55 for völlur; også valli, hak.

valmannadrykkur [valmanadrıᶜkör], hak., *valmuedrik?* SK. 26, 116. Forvansket ord.

valnöt(a) [valnøət(a)], huk., *valnød* FK. 154, 53.

***valur** [vælör], hak., *kampplads* SK. 4, l. 5 f. n.

válur [vålör], hak., *jordforhøjning, høj* FA. 372, 8; sml. hólur. Jf. on. hváll, hóll.

vamm [vamm], ik., *fejl, lyde, skrøbelighed,* mong eru ellis vomm FA. 315, 26. Flt. vomm. Jf. vomm.

ván [vån], huk., sé vón.

vánaligur [vånalıör], to., *ringe, dårlig, skrøbelig.*

vanboðin [vanboejın], to., i det SK. 123, 39 forekommende udtr.: verður það nakað vanboðið (vandboðið), *bliver der beredt os nogen ufred* el. *vanskelighed* (vandi); boðið synes at stå for búgvið; angående sammenblandingen af bjóða og búgva sé disse ord.

vanda [vanda] (að), udso., *gøre omhyggeligt* el. *med omhu,* v. um nakað. — Middelart vandast (el. vanda sær) um, *bryde sig om.*

vandari [vandarı], bio. i højere grad, i udtr.: ikki vandarı, *ikke bedre, ikke anderledes.*

vandi[1] [vandı], hak., *vane, sædvane.* Flt. vandar.

vandi[2] [vandı], hak., *vanskelighed.* Flt. vandar.

vandin [vandın], to., *omhyggelig, som anvender omhu.*

vandur [vandör], to., *vanskelig (ikke let at finde ud af;* også *vanskelig at tilfredsstille);* það er vant um nakað, *noget er vanskeligt at få.*

vangi [vændžı], hak., *kind.* Flt. vangar.

G. A. Hagemanns Google

vani [væanı] hak., *vane*, jf. vandi. Flt. vanar.
vanka [va'ŋka] (að), udso., *vanke* FA. 21, 15: bedre reika.
vanliga [vanlia], bio., *sædvanligvis*.
vanligur [vanlijór], to., *sædvanlig*.
vanlukka [vanlo'ka], huk., *vanskæbne, ulykke;* vanlukkutíð, *til al ulykke!*
vansi [va'nsı], hak., *skade, afbræk, fornærmelse*.
vanta [va'nta] (að), udso., *mangle, fattes*, alm. brugt upers. med den manglende ting i gf. og personen, hvem noget mangler, i hf.: e-m vantar nakað; tað vantar í, *dermangler noget*.
vanur [væanór] (huk. von), to., 1) *vant*, v. við nakað, *vant til noget;* 2) *sædvanlig*, alm. kun i ik. vant, tað er ikki honum vant, *det er ikke hans sædvane*, sum vant er at vera, *som det plejer at gå*.
vanvarur [vanvæarór], to., *vanskelig at opbevare, skør, som let går i stykker*.
vanvirða [vanvīra], huk., 1) *vanære, skam;* 2) *ringeagt, foragt*. Også vanvirði, hak. og ik., og vanvirðing, huk.
vanvirða [vanvīra] (rd), udso., *ringeagte, foragte*.
vápn [våpn], ik., *våben*. Flt. vápn. Alm. også i formen váka [våkn]; jf. hvalvákn.
vápna [våpna] (að), udso., *væbne;* vápnaður, *væbnet, bevæbnet*.
vápnagerð [våpnadʒeør], huk., *våbensmedning, våbenforfærdigelse* SK. 9, 71.
***vápnapró(g)v** [våpnaprɔu, -prægv], ik., *rustning, våben* FK. 86, 17. digt.
***vápnaskjaldur** [våpnašaldór], ik., *våbenkamp, strid* FA. 172, 22. digt.
vápnleysur [våpnlæi'sór], to., *våbenløs*.
vappa [va'pa] (að). udso., *gå rokkende, trippe*.
vár [våar], ik., *vår, forår*. Flt. vár.
vár [våar], ejestedo., *vor;* nu i dagl. tale alm. okkara.
vara [væara]. huk., *vare, handelsvare*. Flt. vörur, varur.
vara [væara] (rd), udso., 1) *mærke, lægge mærke til, iagttage;* 2) *ane, formode*, upers. med personen i gf., tað varir meg; nú fór sum meg vardi, *nu gik det, som jeg anede* el. *formodede;* også pers., eg vardi hetta, *jeg anede dette*.
vara [væara] (að). udso., *vare, advare, påminde*, v. ein el. v. ein við; v. ein við nakað, *advare en imod noget*.
[**vara** [væara], bio., *i vare*, eg tók meg ikki v. FA. 63, 25.]
varða [væara] (að og [mindre rigtigt] rd), udso., 1) *vogte, bevare, beskærme;* også *passe på, tage i agt*, v. um; hvör varðar um sítt, *enhver vogter* el. *passer på sit eget;* v. seg, *vare sig, tage sig i agt* (sjældnere, jf. varnast); 2) upersonl., *være af vigtighed, af betydning*, v. um; tað

Digitized by Google

varðar (varðir) um, *det er af vigtighed, det gælder om,* einki varðar um, *det har ingen betydning, det gør intet til sagen.*

varðhundur [væarhondór], hak., *vagthund.*

varði [væarı], hak., *varde, opstablet* (helst *kegledannet*) *stenhob, stendysse* (tjenende som vejmærke). Flt. varðar.

varðveita [varvai͡ta] (tt), udso., *bevogte, have i varetægt, passe på.*

varðveitsla [varvai'sla, -va'sla], huk., *bevogtning, varetægt.*

várfiski [vá'rfıstśı], ik., *vårfiskeri.*

varglíki [vargloi'tśı], ik., *ulveskikkelse.*

várgrunnur [vårgronnór], hak., *fiskeplads, hvor der drives vårfiskeri.*

vargur [vargór], hak., 1) *ulv;* 2) *vildt, utæmmet får.* Flt. vargar.

varhugi [væarhūı], hak., *varsomhed, forsigtighed, fremkaldt ved anelse el. mistanke om noget;* alm. = *anelse, mistanke* om noget, hava varhuga(n) av nökrum.

vari [væarı], huk., *varsomhed, forsigtighed.*

varin [væarın], to., *varsom, forsigtig.*

váring [våarıŋg], huk., *vårarbejde, arbejde med jorden ved forårstid.*

várkuldi [vá'rkoldı], hak., *forårskulde.*

várkunn [vå͡'rkon], huk., *medlidenhed, overbærenhed.*

várkunna [vå͡'rkon(n)a] (að), udso. (med hf.), *vise medlidenhed med, fare sagte med.*

varliga [varlia], bio., *forsigtigt, med varsomhed.*

varligur [varlijór], to., *som går forsigtigt til værks, varsom.*

varmi [varmı], hak., *varme.* Jf. hiti.

varna [varna] (að), udso., *blive var, lægge mærke til.*

varnast [varnast] (að), udso., 1) *vare sig, tage sig i agt;* 2) *undsé sig ved,* varnast fyri nökrum.

varningur [varnıngór], hak., *varer, købmandsgods.*

varp [va͡'rp], ik., 1) *kasten, det at kaste;* 2) *sted, hvor fugle lægge æg.* Flt. vörp.

varpa [va'rpa] (að), udso. (med hf.), *kaste,* v. gróti SK. 98, 66, (med gf.) varpaði risan á hellisgólv FK. 81, 81. Jf. kasta, blaka.

várting [vá'rtıŋg], ik., *vårting.*

várull [våarodl], ik., *våruld, den uld, der om foråret tages af fårene.*

varur [væarór], to., 1) *vår, opmærksom på noget,* verða v. við nakað, *blive noget vår, opdage noget;* 2) *varsom, forsigtig* (= varin), vera v. um nakað, *passe vel på noget.*

Digitized by Google

vas [væas], ik., *larm, bulder;* også *en, som gør larm, bulderbasse.*

vás [våas], ik., *besvær, strabadser, møjsommeligheder,* fátt verður tær á vási, *kun lidet besvær får du at udstå* FA. 31, 25.

vasa [væasa] (að), udso., *gøre larm, støje.*

vasi [væasɪ], hak., (*sammenviklet*) *klump, bundt.* Flt. vasar.

vaska [vaska] (að), udso., *vaske,* med hf. om personer, v. e-m, *vaske en,* v. sær, *vaske sig,* men med gf. om genstande, v. ull, *vaske uld.*

vaskur [vaskʊr], to., *rask, tapper* SK. 92, 1.

vassa [vassa] (að), udso., *vade.* egl. vaðsa. Jf. vaða.

vatn [vatn], ik., 1) *vand;* 2) *indsø,* større end tjörn; 3) uegl. i talemåden: har rennur ikki vatn ímillum, *de ere de fortroligste venner.* Flt. (i betydn. 2) vötn.

vatnborð [vanboər], ik., *det nederste brædt i tagrejsningen, som bærer* torvhaldið (sé d. o.).

vatnkaggi [va'nkaď dʒɪ], hak., *tøndeformet trædunk* (kaggi) *til vand,* særlig brugt ved fiskeri med båd.

vatnker [va'ɳtšeər], ik., *vandkar.*

vatnsopi [va'nsoepɪ], hak., *dråbe vand, smule vand.*

vátta [vå'ta] (að), udso., *bevidne, bevise;* v. sær einki, *ikke være ansélig* el. *iejnefaldende.*

vattatummil [va'tatommɪl], hak., *tommelfinger på en vante* (vöttur).

vátur [våatʊr], to., *våd, fugtig.*

vavsteinur [vafstainʊr], hak., sé vaðsteinur.

vax [vaks], ik., *voks.*

vaxa [væksa] (vexur, vóx og vax, vuxu, vaxið), udso., 1) *vokse, blive større;* 2) *vokse op* el. *frem, gro;* 3) *vokse, tiltage, formeres* el. *forøges.*

vaxin [vaksɪn], to., *voksen.*

vaxtrarlag [vakstralæa], ik., *legemsbygning, legemsfigur.*

veðra [vægra] (að), udso., = viðra.

veðrast [vægrast] (að), udso., *henvejres,* v. burtur í einki.

veðragjólingur [veəradžəulɪŋgʊr], hak., *væderlam, når det har sprunget.* Flt. -gjólingar.

veður [veəvʊr], hak., *væder.* Flt. veðrar [vægrar]. Jf. vegrur.

veður [veəvʊr], ik., *vejr, vejrlig;* i kvadene også spec. om *storm, uvejr,* vaxa tók tá v. SK. 42, 57.

veður [veəvʊr], ik., 1) *pant, borgen,* seta í veður, *sætte i*

Digitized by Google

pant; 2) *spil, risiko, fare,* alm. i den ældre form veð, standa í veði, *stå på spil* FK. 101, 77.

veðurfastur [veevórfastór], to., *på grund af vejrforholdene forhindret fra at rejse fra det sted, hvor man opholder sig,* liggja veðurfastur.

veðurlag [veevórlæa]. ik., *vejrforhold, vejrlig.*

veðurlamb [veevórlamb], ik., *væderlam, hanlam.*

veðurlambshorn [veevórla'mshådn], ik., *horn af væderlam.*

veðurlambshöfuð [veevórla'mshödd], ik., *hoved på væderlam.*

veðurlambsskurður [veevórla'mskūrór], hak., 1) *slagtning af væderlam;* 2) *de væderlam, som ere udsete til slagtning;* 3) *den tid* (om efteråret), *da* veðurlambsskurður 1 *finder sted.*

***veðurringur** [veevórıŋgór], hak., *vejrhane, skibsfløj,* gyltir leika veðurringar upp í miðjan sky SK. 41, 49. digt.

veftur [væftór], hak., *islæt.*

vega [vēa, vīja] (vegur, vá, vógu, vegið og vigið), udso., 1*) *løfte, hæve i vejret;* 2) *veje, udmåle vægten af noget;* 3) (uv.) *veje, have en vis vægt;* 4) *kæmpe, fægte, hugge,* helst digt., hon vegur á báðar hendur, *hun hugger til begge sider* FK. 21, 43; — v. seg á ein, *anfalde en;* 5) *dræbe, ihjelslå* SK. 7, 43; også (digt.) *sønderhugge, kløve,* bæði má eg vega við tí jarn og so stál SK. 9, 62, — I betydnn. 2 og 3, som ere de mest brugelige i dagl. tale, har ordet nu også svag bøjning (að): vigar (vegar), vigaði (vegaði), vigað (vegað).

veggjarhol [væd'džarhoel], ik., *hul på en væg.*

veggur [væggór], hak., *væg,* spec. om et huses *ydervæg* af sten, muld og græstørv (modsat bróst, panélvæg, indervæg). Flt. veggir.

vegin [veejın, vījın], fort. tillægsf. af vega.

vegligur [væglijór], to., *prægtig, herlig; af smukt og skinnende udseende.*

***veglund** [væglond], huk., *stormodighed, overmod?* FK, 65, 34; jf. on. veglyndi

vegrast [vægrast] (að), udso., sé veðrast.

vegrur [vægrór] og **vegri** [vægrı], hak., *væder,* = veður[1]. Flt. vegrar.

vegur [veevór], hak, 1) *vej,* úti á veg(i)num; Velbastaðvegurin; bygdavegur, *bygdevej, vej mellem to bygder;* allan vegin, *hele vejen;* 2) *vej,* i uegl forstand: fara sín veg, *gå sin vej,* standa í veg(i)num, *stå i vejen;* — (om frem-

Digitized by Google

gang, fremskridt) vera væl á veg, *være godt på vej*, tað kemur ongan veg (= onga leið), *det kommer ingen vegne, det gør ingen fremskridt*; — ganga allir vegir væl til, *dersom omstændighederne ville føje sig, dersom alt går godt*; 3) *vej, vejlængde* (*afstand*), langur v. at ganga, hvussu langur v. er hiðani (*hvor lang vej er der herfra*)? allan vegin, sé under betydn. 1; 4) *vej, retning, side*, henda vegin, *denne vej, til denne side* (*ad denne kant*); — har um vegir, *på det strøg, på den kant*; 5) *adgang, lejlighed*, hava vegir til, *have lejlighed til, have råd til*. Flt. vegir.

veiða [vaija] (dd), udso., *fange* (*gøre fangst på*), v. fisk, v. fugl; *jage* (*gøre jagt på*), *fælde*, tey villu djór at veiða SK. 80, 4; uegl. og digt.: *skaffe, erhverve*, eg havi ikki krásir at v. (for: veita?) tær FK. 136, 61.

veiði [vaiji], huk., *fangst, jagtudbytte, udbytte af fiskeri*. Også veiða, huk.

veiðifall [vaijıfadl], ik., *fald* el. *snublen, som skal være varsel om god fangst, om godt udbytte af en forestående fisketur*.

veiðimaður [vaijımæavór], hak., *jæger; fisker*; hann er ein rættur v.

veiðitröll [vaijıtrödl], ik., *trold, som går på jagt el. fiskeri* FK. 124, 42. digt.

veiggj [vaď'dž], ik., *kraft, duelighed, fasthed*, i udtr. som: tað er lítið v. í honum, *der er kun lidt marv i ham*.

veikja [vai'tša] (kt), udso., *svække, gøre svag*; ikke synderlig brugl. Jf. vikna.

veikur [vaí'kór], hak., 1) en art lang *siv* (græsart i vand el. sumpe); 2) *væge, lysvæge, lampevæge*. Flt. veikir.

veikur [vai'kór], to., *svag, kraftløs*.

veingi [vaṅdži, vâṅdži], hf. ent. af vongur.

veipa [vai'pa] (að), udso., *svinge*, v. við nökrum, v. högg; (med hf.) v. fótum.

veisla [vai'sla, vaisla], sé veitsla.

veit [vai't], huk., *grøft, vandgrøft*. Flt. veitir.

veit [vai't], frems. nut. ent. af vita.

veita [vai'ta] (tt), udso., 1) *lede i en vis retning*, spec. *lede vand ved hjælp af grøfter*; eg skal veita fossin heim, *jeg skal lede fossen hjem* FA. 149, 27; 2) *yde, give, tildele*, v. e-m nakað, *yde* el. *tilstå en noget*, v. e-m ein beina, *gøre en en tjeneste*.

veitsla [vai'sla, vaisla], huk., 1) *ydelse; gave, hjælp;*

Digitized by Google

2) *gæstebud, gilde;* også *god fortæring el. mad, herr måltid.* Flt. veitslur.

veitslugáva [vai'slógåava], huk., *gave ved gæstebud, gæstebudsgave* FK. 77, 34.

veittra [vai'ttra, vai'tra] (að), udso, *vinke;* også *vifte frem og tilbage.*

veittur [vai'ttór], huk., sé vættur.

vekja [veetša] (vakti), udso., *vække (op af søvne);* også uegl. a) *vække til eftertanke* el. *liv,* vekja hug hjá e-m til nakað, b) *vække, forårsage,* vekja ófrið.

vel [veel], ik., *stjert, hale* (på fugle); også *ende, flig* el. *snip af noget,* skjúrtuvel, stúkuvel, sé skjúrta, stúka. Flt. vel.

veldi [vældı] ik., 1) *vælde, magt, stor indflydelse;* 2*) *rige* SK. 16, 7; 3) *lejlighed til at udvikle hjælpekilder; hjælpekilde;* flt. veldi, veldir.

veldigur [vældijór], to., *vældig, mægtig.*

velja [vælja] (valdi), udso., *vælge, udvælge;* tað velst um, *det kommer an på.* Jf. kjósa.

***vella** [vædla] (ld), udso., *vælde, syde, koge.* digt.

velta [væ'lta], huk., *stykke jord, som er blevet bearbejdet med spade.*

velta [væ'lta] (lt), udso., 1) *vælte, vælte om;* 2) *bearbejde jorden med spade;* — veltast, *vælte sig, rulle sig.*

velting [væ'ltıng], huk., 1) (sjæld.) *væltning;* 2) *jordens bearbejdelse med spade;* 3) *den tid* (om foråret), *da* velting 2 *foregår.*

venda [vænda] (nd), udso., 1) indv. (med hf.), a) *vende (omkring* el. *til siden),* v. el. v. við, v. hoynum, *vende høet,* v. bátinum, *vende båden,* v. nøkrum við, *vende omkring, op og ned;* v. sær á, *gøre en vending til siden,* v. sær við, *vende sig;* b) (uegl.) *vende, forvandle;* jf. broyta, skifta um; 2) uv., *vende, gøre en vending* el. *omdrejning.* Jf. snúgva.

vendi [vændı], ik., *vending,* seinur ertú í vendi FA. 164, 20.

vendilókur [vændılɔu'kór], hak., *klods, stymper* SK. 63, 42, — det alm. lókur. Flt. -lókar.

vending [vændıng], huk., *vending, svingning.* Flt. vendingar.

venja [vænja], huk., *vane, sædvane,* sum v. er til FA. 358, 21; hedder alm. vani, vandi.

venja [vænja] (vandi), udso., *vænne (tilvænne, øve),* v. ein við nakað; v. seg el. venjast við nakað, *vænne sig til noget.*

Digitized by Google

vera [veera] (eri, var, vóru, verið), udso., 1) *være, findes, eksistere*, alt livandi, sum er á jörðini; *være forhånden*, það er ikki meira at fáa av hesum slaginum, *der er ikke mere at få af denne slags*, eg gav honum alt, sum var, *jeg gav ham alt, hvad der var;* jf. vera til; 2) *være, finde sted, forholde sig på en vis måde*, sig mær frá tí, sum það er, *fortæl mig det, som det er* el. *forholder sig;* um so er, *hvis det er tilfældet*, ikki man það vera, *det er næppe sandt, næppe tilfældet;* sum vera man, *som det plejer at være* el. *gå, som det sig bør, ganske naturligt*, sum vera vil, *som det bedst kan gå;* hvussu fer nú at vera, *hvorledes skal det nu gå?* so er, *således forholder det sig;* 3) *være, befinde sig, opholde sig* (på et stað), hann er heima; tey eru úti; hann hevur verið í Íslandi; 4) *være*, i forbind. med navneo., to. og bio., i udtr. som: vera bóndi, *være bonde*, vera sýslumaður, *være sysselmand;* hatta var ein hvörvusjón, *det var en øjenforblændelse;* það er halgudagur (gerandisdagur) ídag, *det er helligdag (søgnedag) idag;* vera ungur, *være ung*, vera veikur, *være svag;* vera einki, *være ingenting;* það var rætt, *det var rigtigt;* það er (eri) eg, *det er mig*, það vóru teir, *det var dem* (når það og enkelte lignende ord ere grundord i sætningen og omsagnsordet er flt., sættes udsagnsordet i flt.); 5) som hjælpeudso. i forbind. med fort. tillægsf. af visse andre udso. til at danne førnutid og førfortid (jf. hava 6), hann er komin, *han er kommen*, teir vóru farnir, *de vare gåede* el. *dragne afsted* — og alm. til at betegne lidearten (ved udso., som i handleart forbindes med hava), húsið er selt, *huset er solgt*, hatta var væl gjört, *det var godt gjort;* sml. verða; 6) upersonl., omskrivende i forbind. med nut. tillægsf. for at udtrykke en dvælen i tanken: mær var gangandi, *jeg gik (var i færd med at gå), jeg kom (tilfældig) gående*, teimun var rógvandi, *de roede (vare i færd med at ro).* — I forbind. med adskillige fho. og bio.: v. at (nökrum), *være i færd med* (jf. havast at); v. av, 1) (med hf.) *komme af, hidrøre fra*, 2) (med hf.) *være af, høre til*, 3) (med hf.) *være af, bestå af (et vist stof)*, v. av jarni, v av træ (jf. úr, vera úr), 4) *være tilende, være forbi;* v. eftir, *være tilbage;* v. fyri, 1) (med hf.) *stå i spidsen for, forestå*, 2) *være, findes på ens vej*, 3) (med hf.) *være forbud på, varsle om*, ofta er ljótur dreymur fyri lítlum, *ofte har en styg drøm lidet at betyde* FA. 318, 10, 4) (med hf.) *skaffe tilveje*, v. e-m fyri nökrum, *skaffe en noget;* 5) (med hf.) *hændes, tilstøde*

Digitized by Google

(v. fyri e-m, v. e-m fyri), sé verða fyri, 6) (med gf.) v. fyri einki, *intet due, være uden betydning;* v. hjá, *være tilstede;* v. til, 1) *være til, eksistere,* 2) *være forhånden, være tilstede i tilstrækkeligt forråd,* 3) (digt.) *være tilstede,* eg vildi, mín Óðin væri til SK. 140, 6; v. um (med gf.), 1) *sørge for, varetage,* v. um nakað, hava nógv um at v., v. e-m um nakað, *sørge for noget til en, skaffe en noget,* 2) upersonl. (v. e-m um), *skøtte, bryde sig om,* lítið er mær um mjöðin tín, *kun lidet skøtter jeg om din mjød* SK. 26, 113, 3) tað er einki um, *det er ikke sandt;* tað er einki um hann ídag, *han er meget trist* el. *nedslagen idag,* 4) v. um seg, a) *være om sig,* b) *vogte sig;* v. við, 1) (med hf.) *være med, følge med,* 2) (med hf.) *være med, være delagtig,* 3) (med gf.) *vedkende sig, indrømme,* vera við nakað, 4) upersonl. med hf., *være tilmode,* hvössu mundi tær verið við, *hvorledes vilde du have været tilmode* FK. 137, 69, sé verða við.

verð [veer], huk., sé verðld.

verð [veer], ik., 1) *værd, værdi, betydning;* 2) *værdi, pris, betaling.* Jf. virði.

verða [veera] (verður, varð, —, vorðin), udso., *blive;* for det manglende fort. flt. bruges fort. flt. (vóru) af vera; 1) *blive, indtræffe, ske,* tað man ikki fara at verða; um so varð, *hvis det hændte;* 2) verða at (med navnemåde), *komme til at (måtte, nødes til at),* eg verði væl at fara; jf. ljóta; 3) *blive, forblive,* eg verði heima, *jeg bliver hjemme;* 4) *blive, blive til noget,* a) med navneo.: v. formaður, *blive formand,* v. keypmaður, *blive købmand* (jf. gerast; verða mere om hvad der vil ske i fremtiden); tað verður gott veður, regn, *det bliver godt vejr, regn;* b) med to.: v. stórur, *blive stor,* v. sjúkur, *blive syg;* tað verður ringt, *det bliver vanskeligt;* — også med fort. tillægsf. af et udso. til at udtrykke fremtid i lideart: hann verður dripin, *han bliver dræbt;* jf. verða 5; 5) i forbind. med fort. tillægsf. af et andet udso. til at danne navnemåde, nutid og fortid i lideart: v. dálkaður (= dálkast), *blive tilsølet,* v. dømdur (= dømast), *blive dømt,* v. útkoyrdur, *blive udjaget;* tað verður gloymt (= tað gloymist), *det glemmes;* hann varð funnin (= hann fannst), *han blev funden;* de andre (sammensatte) tider i lideart omskrives nu hyppigt ved hjælp af blíva (er blivin for: er verðin), hvilket også træffes ved de nævnte tider. — I forbind. med fho. og bio: v. á, upersonl.: e-m verður á at —, *en kommer (pludselig, tilfældig) til at* –, varð

Digitized by Google

einum gomlum manni á hinum bátinum á at hosta FA. 362, 14; v. av, 1) *komme af, blive følgen af,* púl og stríð varð av tí, *besvær og møje fulgte deraf,* mundi ikki sögnin verða av tí, *kom traditionen ikke deraf, hidrørte traditionen ikke derfra* FA. 401, 22 f., 2) *blive af, gå på en vis måde,* ilt skuldi v. av honum, *det skulde gå ham ilde* FA. 376, 27, v. av ongum, *ikke blive til noget, ikke blive udført;* v. eftir, *blive tilbage;* v. fyri (med hf.), 1) *komme på ens vej,* hann drap alt, sum fyri varð, 2) *komme i vejen, være til hinder,* 3) *hændes, tilstøde* (v. fyri e-m, v. e-m fyri); v. til, 1) *blive til,* v. til einkis, *blive til intet,* 2) *forefindes villig el. i stand til noget, indlade sig på noget;* v. við, 1) v. við nakað, *få noget med vanskelighed,* 2) v. við undirlutan, *bukke under, komme tilkort,* 3) upersonl. med hf. (e-m verður við), *blive tilmode,* honum varð illa við, *han blev ilde tilmode,* mær varð dátt við, *jeg ramtes af en pludselig overraskelse* el. *forskrækkelse.* — Fort. tillægsf. vorðin bruges alm. som to., *beskaffen, af en vis beskaffenhed,* hvussu er nú vorðið, *hvorledes ser det ud nu, hvad er der nu på spil?* nú er illa vorðið, *nu er det slemt fat;* illavorðin (illa vorðin), *grim, styg;* sovorðin (so vorðin), *sådan, af en sådan beskaffenhed;* hatta er vorðið, *det er mådeligt, det er der ikke noget ved, det er ingen sag;* — som et slags bio. bruges »vorðið sum«, *rigtigt, i høj grad, udmærket,* vorðið sum hentur, *udmærket bekvem* el. *nyttig,* vorðið sum blíður; tað er vorðið sum, *det er fortræffeligt.*

verðsligur [væ'rslijór], to., *verdslig.*

verður [veerór], hak., *måltid, kvantum mad, som medgår til et måltid for en mand el. kvinde.* Flt. verðir.

verður [veerór], to., *værd; værdig;* også i former som verdur, verðigur [veerijór] og verðugur [veerówór].

vereld [veeræld], huk., sé veröld; FK, 134, 33.

verfaðir [væ'rfæajir], hak., *svigerfader;* også alm. verpápi.

veri [veeri], ik., *væren.*

veri [veeri], hak., *værge, eje, gemme,* hava í veranum.

verja [værja], huk., 1) *forsvar, det at værge sig,* v. býður ikki ófrið; 2) *værge, noget (våben) at værge sig med;* 3) *værge, varetægt,* hava nakað í verju síni; 4) *beklædning, bedækning,* spec. *overkappe.* Flt. verjur.

verja [værja] (vardi), udso., *værge, forsvare;* også *dække, beskytte, vogte;* v. fyri (med hf.), *værge imod;* verjast við ein, *værge sig imod en* SK. 129, 109.

verk [væ'rk], ik., *værk, arbejde,* både om handlingen at

Digitized by Google

arbejde og om det fuldførte værk; — í óðum verkum, *i galskab, i raseri.* Flt. verk.

verka [væˊrka] (að), udso., *virke, tilvirke* SK. 113, 97.

verkja [væˊrtša] (kt), udso., *smerte, pine, gøre ondt,* það verkir í höfdinum á mær, *jeg har hovedpine.* En sideform til verkja er virkja (kt); også verka findes brugt i denne betydn.

verkur [væˊrkör], hak., *værk, pine, smerte,* höfuðverkur = *hovedpine,* eg havi sovorðnan verk í höfdinum el. höfuðverk; tannverkur, *tandpine.* Jf. sjóverkur.

verma [værma] (md), udso., *varme, gøre varm;* vermast, *blive varm.*

vermóðir [værmouɪr], huk., *svigermoder;* også alm. vermamma.

verpa [væˊrpa], huk., i udtr.: skjóta verpur, *kaste til måls med sten* FA. 366, 29, også: skjóta el. spæla vörpur.

verpa [væˊrpa] (varp, vurpu, vorpið), udso., (egl. *kaste,* sé varpa) om fugle, *lægge æg,* v. egg; v. burtur, *lægge æg udenfor reden, så at man ikke kan finde dem.*

verri [værɪ], højere grad til to. óndur, illur samt bio. illa; *værre;* tí verri, *des værre.*

versna [væsna] (að), udso., *forværres, blive værre.*

verstur [væstör], højeste grad til óndur, illur; *værst.*

veröld [veəröld], huk., *verden,* forekommer nu kun i formen vörild, for hvilket den nyere form verð har trængt sig ind; verð bruges i modsætn. til vörild hyppigt om de i verden boende mennesker samt i enkelte talemåder som: fyrr í verðini, *engang i gamle dage.*

vesal [veəsal], to., sé vesælur.

vestan [væstan], bio., *vestfra;* v. eftir, *i retningen vest til øst, vestfra, mod øst;* v. fyri, fyri v., fho. (med gf.) og bio., *vest for, vestenfor; i vest;* — vindurin er v., *vinden er vestlig.*

vestaneftir [væstanæˊtɪr], bio., sé vestan.

vestanmaður [væstanmæavör], *mand vestfra, mand fra den vestlige del af Færøerne.*

vestanvindur [væstanvɪndör], hak., *vestenvind.*

vestari, vestastur [væstarɪ, -astör], højere og højeste grad til vestur; *vestligere, vestligst.*

vestfall [væs(t)fadl], ik., *vestfald, den strøm, der i de færøske fjorde løber i vestlig retning,* modsat eystfall.

vestur [væstör], ik., *vest, den vestlige himmelegn;* í vestri, *i vest,* í vestur, *mod vest.*

Digitized by Google

vestur [væstór], bio., *vest, vesterpå, mod vest.* — **vesturi**, *vestpå*, har vesturi, *dér vestpå.*

vestursíða [væstórsoia], huk., *vestside.*

vesturætt [væstóra't], huk., *vestlig vindretning, vestlig vind.*

vesælamaður [veesalamæavór], hak., *ussel, uduelig mand, usling*, tá ið v. fær vald, kann hann sær ikki afturhald, sé vald.

vesælavætti [veesalava'tı], *ussel lille fyr, lille bitte stakkel.*

vesæl(ur) [veesal(ór)], to., *ussel, uduelig, stakkels, skrøbelig.*

veta [veeta] (að), udso., sé væta 2.

vetrarkavi [veetrakæavı], hak., *vintersné.*

vetrarkuldi [veetrakoldı], hak., *vinterkulde.*

vetrarkvöld [veetrakvöld], ik, *vinteraften.*

vetrarmagn [veetramagn], ik., *midvinter, hjærtet af vinteren*; hedder alm. hávetur.

vetrarvist [veetravıst], huk., *vinterophold.*

vetur [veetór] (gf. vetur), hak., *vinter*; í vetur, a) *ivinter, denne vinter*, b) *sidste vinter, forleden vinter*, = í vetur, ið var; ofte ved tidsberegning at oversætte ved *år*, veturgamal, *årsgammel*, bíða vil eg í sjey vetur, *jeg vil vente i syv vintre* ɔ: *syv år* FA. 261, 2. Flt. vetrar, i poesi (kvadene) også vetur, jf. ovf.

veturnætur [veetórnæatór], huk. flt., *det tidspunkt, hvorfra vinterhalvårets begyndelse regnes, den fjortende oktober.* Jf. summarmáli.

veva [veeva] (vav, vóvu, vovið), udso., *væve*, v. vadmal.

vevja [vævja] (vavdi), udso., *vikle (omvikle), svøbe*, v. um.

vevkona [væfkoena], huk., *væverske.*

vevskeið [væfskai], huk., *aflangt stykke ben (hvalben), hvormed islætten slås fast* (i den gamle, nu ikke mere brugelige, færøske væv).

vevstaður [væfstæavór], hak., *væverstol, væv.*

vevur [veevór], hak., *væv*, a) *trådene i væven* el. *de til vævning oplagte tråde*, b) *vævet tøj, det i en omgang vævede vadmel*, c) = vevstaður (sé ovf.). Flt. vevir.

vex, -ur [væks, -ór], nut. ent. af vaxa.

við [vı], fho. med gf. og hf., *ved, med.* A) med gf., 1) *ved, i nærheden af, nær ved* (jf. hjá), niðri við sjógvin, *nede ved søen*, nær við land, við grúgvuna, *ved arnen*; — (om vedhængen) áfastur við, *fast til (hængende fast i)*; — vera úti við, sé vera; 2) om tiden, *ved, henimod*, við ta tíð, jf. um; 3) *ved, i færd med*, standa við arbeiðið, *være ved sit arbejde*; 4) udtrykkende a) en virksomhed, handling, b) sindelag, stemning, som går ud over en el. ud på

Digitized by Google

noget, *ved, med, (med hensyn* el. *i forhold) til, imod* o. l., berjast við eitt, *slås med en*, fáast við nakað, *være sysselsat med noget*, gera nakað við eitt, *gøre noget ved* el. *imod en*, nerta við, *røre ved*, siga við eitt, *sige til en*, tala við eitt, *tale med en;* bera við, ganga við, havast við, leggja, liggja við, standa við, vera við m. fl. — sé under de enkelte udsø.; bera eyga við, *få øje på;* eg kann ikki gera við tað, *jeg kan ikke gøre derfor;* (om sammenligning) líkna við, *sammenligne med*, á aldur við, *på alder med, af samme alder som;* — góður við eitt, *god imod en*, illur við eitt, *ond imod* el. *vred på en* (men: argur, illsintur á eitt); 5) *ved, formedelst*, við tað at, *af den grund at*, baka við eld, *bage ved ild;* skammast við, *skamme sig ved*, smæast við, *undsé sig ved*, verða illa við nakað, *blive ilde tilmode ved noget;* 6) *ved (med)*, i enkelte udtr., betegnende en måde el. ledsagende omstændighed: við tað fór hann framm, *således* (egl. *dermed*) *gik han til værks* FA 67, 18, við tað gamla, *ved det gamle*, lat tað vera við tað, *lad det blive ved det;* við tað sama, *med det samme, straks;* við hvørt, *undertiden;* B) med hf., *med*, 1) *med, i følge med, i forening med*, fara, vera við e-m, *rejse, være med en;* aftur við, sé aftur; 2) *med* (om hvad man har el. bringer med sig), hava, taka við sær; fara við brøvum *(med breve);* koma við fiski; — overført i udtr. som: við gleði, *med glæde*, við harmi *med sorg*, við nógvum stríði, *med megen møje og besvær;* við tí skili, sé skil 4; 3) *med (forsynet med, i besiddelse af)*, knívur við skafti; maður við kertuljósi FA. 146, 5; við ringum beini, *med dårligt ben*, eskja við loki, *æske med låg;* 4) *med* (om det middel el. redskab, hvormed man foretager noget), skera við knívi, klúgva *(kløve)* við øxi; taka við hondini, við klovanum *(med ildtangen);* við stavi; — overført i udtr. som: royna við tí góða, *prøve med det gode*, við góðum, *med det gode;* 5) *med, med hensyn til*, hvussu verður við tí, *hvad bliver det til dermed*, tað er illa vorðið við honum, *det er slemt fat med ham;* — fara (væl, illa) við e-m, *behandle en (godt, ilde);* — taka við e-m, nøkrum, sé taka; 6) fram við, *(frem) langsmed*, fram við sjónum; javnt við, *jævnt langsmed*, også med gf.: javnt við jørðina SK. 66, 87. — Ofte absolut, uden styrelse, 1) *ved;* bera við, hava og havast við, leggja við, liggja við, skammast við, standa við, taka við o. fl. — sé de enkelte udsø.; tað gerst ikki við, *der er intet at gøre derved;* við staddur, sé staddur; *derved*, hann læði við, *han lo derved, ad det*,

Digitized by Google

hann hvapp við, *han fór sammen (derved);* 2) *med (i følge),* kom við, *kom med;* ganga við, *gå heldigt, lykkes;* 3) *med, også,* í dag við, *idag også;* 4) við og við, *lidt efter lidt, så smått, efterhånden.*

víð [voi], bio., = víða; SK. 92, 1 (omkvædet). digt.

víða [voija], bio., *vide, vidt omkring;* víða hvar, sé hvar.

víðari [voijarı], højere grad til to. víður og bio. víða.

***víðarlund** [vījalond], huk., *lund, (lille) skov* FA. 433, 10. digt.

víðbragd [vıbragd], ik., *hastig el. pludselig bevægelse, øjeblikkelig handling.*

víðbirgi, víðurbirgi [vī(ór)bırdžı], ik., *opdyrket stykke jord, som er blevet lagt til hjemmemarken (og under fælles indhegning med denne).* Flt. -birgi(r).

víðbrekin [vıbrɛətšın], to., *vanskelig, vovelig.*

víðd [voⁱdd, vóⁱdd], huk., *vidde (bredde, omfang), udstrækning.* Flt. víddir.

víðfang [vı(f)fæŋg], ik., *øjeblik,* i udtrykket: í sama (ti, hesum) víðfangi, *i samme (det, dette) øjeblik.*

víðferur [voⁱ(f)feərór, vóⁱf-], to., *vide berejst* FA. 223, 16, = víða farin.

víðgangur [vīgæŋgór], hak., *omkvæd;* også víðurgangur. Jf. stev, niðurlag.

víðgitin [vıd'džītın], to., *vide omtalt* (víða gitin), *navnkundig, berømt, udmærket.*

víðja [vīja], huk., *trærod* FA. 351, 16. Flt. viðjur.

víðka [voᶦ'ka, vóᶦ'ka] (að), udso., *gøre vid (videre), udvide,* v. um nakað.

víðra [vīra, vıgra] (að), udso., *blive godt vejr,* það víðrar, *det bliver godt vejr, vejret bliver bedre,* það víðrar ikki, *vejret er vedholdende dårligt.* Også veðra (vegra).

víðskeri [vıs'šeərı, vı(š)šeərı], hak., *hvad der spises til maden, sul til brød og fisk.* Flt. víðskerar.

víður [vījór], hak., *ved, træ, tømmer;* fara el. ganga til víðar, víða, (om solen) *gå ned* (egl. *svinde bag skoven*), nu forældet og digt., sól til víða gekk SK. 98, 74.

víður [voijór], to., *vid (bred), udstrakt, rummelig;* ik. vítt også brugt som bio., = víða.

víðurlag [vījórlæa], ik., *vederlag, erstatning.*

víðurskifti [vījóršıftı], ik., 1) *anliggende, mellemværende;* 2) *forhold, omstændighed.*

víg [voi], ik., sé víggj.

víga [voija] (að), udso., 1) *vie, indvie;* 2) *vie, ægtevie.*

víggj [vod'dž], ik., *kamp, drab;* førur til víggja, *i stand*

Digitized by Google

til at kæmpe, kampdygtig SK. 9, 68. Flt. víggj. Helst digt.

vignast [vignast] (að), udso., *gå på en vis måde, lykkes,* tað vignast væl fyri honum.

vígskarð [vǿ'kskæar], ik., *skår* el. *åbning i fæstningsmur (skydeskår; åbning, hvorigennem der gøres udfald)* FA. 230. 5. digt

vík [voi k], huk., *vig, bugt.* Flt. víkir.

vika [vīka], huk., *uge.* Flt. vikur.

vika [vīka] (að), udso., *flytte af stedet, rokke,* alm. med hf.: v. steininum; (med gf.) v. seg (eitt sindur), *flytte sig en smule;* v. seg á, *gøre en lille bevægelse med overkroppen;* — vikast, *bevæges lidt, rokkes.*

víking [voi'tšiŋg], huk., *viking, vikingefærd.*

víkingarskip [voi'tšiŋgašīp], ik., *vikingeskib.*

víkingur [voi'tšiŋgǿr], hak., *viking;* kun brugt om sørøverne i ældre tid. navnlig de gamle nordboer. Flt. víkingar.

víkja [voi'tša] (veik, viku, vikið), udso., 1) *bevæge sig i en vis retning, gå,* v. at e-m, *gå hen til, hen imod en;* báturin veik á hann. *båden drejede sig lidt til hans side;* *kanstú við at v. *(kan du bringe ham herhen, uden at han tager skade,* = notens: kant tú við at fara) FK. 137, 70 (jf. noten under teksten); også uegl. a) *gå (strække sig) i en vis retning,* tríggjar eru gǿturnar, ein víkur ífrá SK. 114, 2, b) hvussu tað víkur og vendir, *hvorledes det end går* el. *falder ud,* c) v. á ein, *henvende sig til en, påkalde en, bede en om en tjeneste,* hann er makaleysur at v. á, d) hon (ɔ: tungan) læt so orðum v., *således føjede den (den dødes tunge) sine ord* SK. 50, 160; 2) *vige, gå tilbage, trække sig tilbage;* også *give efter.*

vikna [vikna] (að), udso., *blive svag, svækkes; blive afkræftet og slap,* v. í fótum, *synke i knæerne af udmattelse* FK. 116, 62.

víkutur [voi'kǿtǿr], to., *bugtet, med mange indbøjninger,* egl. om en strandbred.

vil [vīl], ik. flt., *tyndtarm.*

vild [vild], huk., *vilje, ønske, tykke, behag,* gera e-m til vildar, *handle efter ens ønske (en til behag), føje en,* alt gongur honum eftir vild.

vilgeði [vilgeəji], ik., *villighed, tjeneste.*

viligur [vīlijǿr], to., *villig, beredvillig, føjelig,* viligum hesti skal maður makliga ríða, *en føjelig hest skal man ride i ro og mag* FA. 321, 20.

vilja [vilja] (ld), udso., 1) *ville, være villig til (at),* hann

Digitized by Google

vil ikki koma, tað vil eg ikki; 2) *ville, ønske, attrå,* med navnem. el. en sætning med at, eg vil fegin siggja tað, eg vil, at tú skalt fara; også styrende tað, vilt tú tað; absolut (og med et bio.), hann vil heim, út, tey vilja avstað; *ville, have i sinde* el. *til hensigt,* hann vil royna; — med personen i hf.: v. e-m nakað, *ville en noget;* 3) *ville, komme til at,* tað vil vísa seg, tú vilt fáa nógv at hoyra; 4) om hvad der er forudbestemt af skæbnen: tað vil so vera, *det må nu ske således,* so vildi til, *det skulde nu gå således* FA. 362, 21; 5) om hvad der udkræves: har vil annað til, *der skal andet til.*

vilji [vilji], hak., 1) *vilje (ønske, lyst),* við vilja, *med vilje, med forsæt;* 2) *villighed, tjeneste,* Gestur, ger mær viljan ein SK. 73, 30; jf. beini.

villa [vidla], huk., *forvildelse; vildfarelse.* Flt. villur.

villa [vidla] (lt), udso., *lede vild; forvilde;* mere uegl. *blænde, forvirre.* — villast, *forvilde sig, fare vild;* også *blændes, forvirres.*

villini [vidlini], to. (ubøjeligt), sé villur (1 og 2); tað sögdu honum villini fuglar SK. 20, 53. digt.

villskapur [vi˂lskæapór], hak., *vildhed, vildskab.*

villur [vidlór], to., 1) *vild, levende i vild tilstand,* tey villu djórini, teir villu; 2) *vild, vildsom,* út á villar vegir; 3) *som farer vild, vildfarende;* også uegl. *forvildet:* villir fóru tólv javningar FA. 183, 34.

viltú [vi˂ltúu], for vilt tú af vilja.

vimsa [vi˂msa] (að), udso., *vimse, være vims,* vimsar hon í afturbeinum FA. 300, 9.

vín [voin], ik., *vin.*

vinaligur [vinalíór], to., *venlig, forekommende.*

vinda [vinda] (vant. vundu, vundið), udso., 1) *vride,* spec. *vride tøj, klæder, for at presse vandet ud deraf,* v. ull, klæði; 2) *vinde, vikle;* v. í noða, *vinde sammen i nøgle;* v. av snældu, *vinde* el. *vikle af tenen;* 3) *vinde, vinde op, hejse,* v. upp segl.

vindeyga [vindæia], ik., *vinduesåbning, vindue.* Flt. vindeygur. Findes også afkortet til •vindæa (vinda)•, flt. •vindee•. Jf. gluggi.

vindeygakarmur [vindæiakarmór], hak., *vindueskarm.*

vindsamur [vi˂nsæamór], to., (om vejret) *ledsaget af megen, hyppig blæst,* tað hevur verið vindsamt, *vi have haft hyppig blæst, megen vind.*

vindskeið [vi˂nskai], huk., *vindsked, vindské, skrå tværfjæl for enden af taget langsmed det yderste af gavlen.*

Digitized by Google

vindur [vɪndʊr], hak., *vind, blæst.* Flt. vindar.
vínflöska [voinflʊ̈ska, vʊ́ɪn-], huk., *vinflaske.*
vinfólk [vɪˊnfʊˊlk], ik., (kollektivt) *venner, venligsindede mennesker.*
víngarður [voingæarʊr, vʊ́ɪn-, vʊ́ɪŋ-], huk., *vingård.*
vingla [vɪŋgla] (ad), udso., *dingle, gå på en dinglende el. vaklende måde,* hví vinglaði tú her inn, *hvorfor kom du dinglende herind* FK. 125, 56; også indv., *føre på en dinglende måde, komme dinglende med,* hvör vinglaði teg her inn, *hvem kom dinglende herind med dig* FK. 123, 30.
vinglusköltur [vɪŋglʊskʊˊltʊr], hak., *vaklevornt, uselvstændigt menneske, der let bringes til en anden vg modsat mening.*
vinkona [vɪˊnkoena, vɪˊŋkoena], huk., *veninde.*
vinmaður [vɪnmæavʊr, vɪmmæavʊr]. hak., *ven, omgangsven.*
vinna [vɪnna], huk., *fuldførelse af noget; arbejde, udførelse af et arbejde,* spec. *markarbejde* om foråret, várvinna (= váring), í vinnutíðini.
vinna [vɪnna] (vann, vunnu, vunnið), udso., 1) *udføre, fuldføre (et arbejde),* v. roysnisverk, *udføre stordåd;* også *arbejde,* spec. *udføre markarbejde* (om foråret), her er liðugt at v., *her er alt tilsået;* v. e-m neisur, sé neisa, v. e-m mein, *tilføje en mén, gøre en skade;* 2) uv., *vinde, nå til et vist mål,* v. fram, *vinde frem, nå land med stort besvær* (jf. slíta fram), v. heim (til hús), *nå hjem med besvær;* 3) *vinde, forskaffe sig, opnå,* v. sær føðina, *skaffe sig føden,* v. æru, *vinde (opnå) ære,* v. sigur av e-m, *vinde sejr over en,* v. tíð, *vinde tid; få fordel af noget,.* tú vinnur einki við tað, *du vinder (udretter) intet derved;* 4) *vinde, vinde sejr* (jf. 3, v. sigur), hann vann; *overvinde,* v. ein; (digt) v. á e-m, tú vinnur har einki á SK. 120, 5; også: v. av e-m (for: v. sigur av e-m), Sjúrður vann av ormunum SK. 3, 1 (omkvædet)
vinning [vɪnnɪŋg], huk., *vinding, det at vinde (sejre), sejr,* e-m stendur til vinningar, sé standa (standa til).
vinningur [vɪnnɪŋgʊr], hak., *vinding, fordel.*
vinnuvegur [vɪnnʊveevʊr], hak., *næringsvej.*
vinskapur [vɪˊnskæapʊr], hak., *venskab.*
vinstri [vɪˊnstrɪ], to. (kun i bestemt form), *venstre,* vinstra hond; modsat hægri.
vinstur [vɪˊnstʊr]. huk., *den fjerde mave hos de drøvtyggende dyr.* Flt. vinstrar.

Digitized by Google

***vintur** [vi ntór], hak., digt. for **vetur**; FA. 1, 10.

***vinturnátt** [vi ntórná t], huk., digt. for **vetrarnátt**, *vinternat.*

vinur [vīnór], hak., *ven.* Flt. vinir.

virða [vīra] (rd), udso., *vurdere, agte,* v. ein; *bryde sig om;* v. ein lítið el. v. lítið um ein, *bryde sig lidet om en.*

virði [vīrı], ik., *værd, værdi, pris;* oxavirði, kúvirði el. -verði, *en okses, kos kødmasse,* sé **oxaverði**; — i kvadene også hak. og = **sak**, *sag,* i enkelte udtr.: so er virðin vendur SK. 63, l. 3 f. n.

virðiliga, virðuliga [vīrılīa, vīrð-], bio., *på en hæderlig, ærefuld måde; pålideligt, solidt, dygtigt,* v. og væl, *pålideligt og godt, dygtigt og solidt.*

virðiligur, virðuligur [vīrılīór, vīrð-], to., *hæderlig, ansélig, agtet; brav, dygtig.*

virðing [vīrıng], huk., *vurdering, anseelse.*

virka [vi rka] (að), udso., *virke, udrette; gøre virkning; tilvirke, forfærdige,* jf. **verka**.

***virki** [vi rtši], ik., 1) *værk. gærning,* = **verk**; 2) *opkastet vold, skanse.* Flt. virkir.

virkja [vi rtša] (kt), udso., 1) *virke, forfærdige, gøre;* 2) = **verkja**

virtur [vi rtór], hak., *sødt (ugæret) øl,* virtin og so vín SK. 41, 46, virtin og so bjór FK. 63, 13; nu kun bevaret i udtr. som: vera sætt sum v., smakka sum v., for at betegne en særdeles sød smag.

vísa [voi sa], huk., *vise, sang.* Flt. vísur. Jf. **táttur, songur.**

vísa [voi sa] (st), udso., 1) *vise, lade sé,* v. e-m nakað, *vise en noget; lægge for dagen,* v. e-m vælvild, *vise en velvilje;* 2) *vise, vise vej* el. *sende i en vis retning,* v. e-m burtur, heim, út, *vise en bort, hjem, ud;* 3) v. á, *vise, vise hen til, anvise,* v. e-m á nakað. Jf. sýna.

vísin [vīsın], to., *vissen; slunken.*

vist [vıst], huk., *ophold, underhold,* alm kun i sammensætnn. som: innivist, vetrarvist.

vísur [voi sór], to., *vidende (om), underrettet,* (digt.) verða nakað v., *blive opmærksom på noget (blive vàr),* mangt varð hann har vís FA. 230, 6, også *erfare, blive klog på noget,* mangt varð hann har vís SK. 20, 51; 2) *vís, indsigtsfuld,* v. maður; 3) *som er lige for ens øjne, nem at finde el. opdage,* bókin liggur vís (vís fyri), *bogen ligger lige for dine øjne,* vísir lógu teirra vegir til himnakongins út, *tydelige lå deres veje op til himlens konge* FK. 167,

Digitized by Google

34; 4) *vis, utvivlsom, sikker,* v. í nökrum, *vis på noget.* — Ik. víst alm. brugt som bio.: *vist, visselig, sikkert.*

vit [vīt], ik., *vid, kløgt, forstand;* ikki hava gonguvit, *være ganske dum;* også *sans og samling (bevidsthed),* missa vitið el. ganga av vitinum, *gå fra forstanden, miste fornuftens brug.*

vít [vīt], 1. persons personl. stedo. i nf. flt., *vi;* jf. vær.

vita [vīta] (veit, visti, vitað), udso., 1) *vide, kende, have kundskab om,* med gf., v. svar, v. vegin, v. mangt; v. skil á nökrum, *have rede på, vide besked med,* ikki v. dagaskil, sé dagaskil; også alm. med en afhængig sætning efter, f. eks. eg veit, at tað er galið, hann veit ikki, hvussu hann skal fara at el. hvat hann skal siga, veitst tú, um hann er komin el. nær hann kemur? 2) med navnemåde med at, *forstå at, kunne,* v. at snúgva sær, *forstå at sno sig.* hann veit at siga frá, *han kan fortælle;* 3) v. í, *pege hen på, tegne til, varsle,* særlig om vejr: hvat veit hann í, *hvad vind tegner det til at blive?* hann veit högætt (norðan) í, *det tegner til nordenvind;* hetta upprisið í sjónum visti veður í, sum var á ferð, *denne urolighed i søen bebudede, at et uvejr nærmede sig* FA. 414, 19; 4) v. við, *befindes, være fat med, forholde sig på en vis måde,* hvussu veit við, *hvorledes er det fat?* hvussu veit honum við, *hvorledes er det fat med ham?* alt veit væl við, *alt står vel til* FA. 404, 9-10; 5) v. sær um nakað, *sé at forskaffe sig noget.* — Nut. tillægsf. vitandi træffes også brugt passivisk, som: dælt er manni vitandi orð, *den forstandige mand fatter let en tale* (egl. *enhver er fortrolig med det ord, han kender)* FA. 321. 19.

vita [vīta] (að), udso., *(få at vide) undersøge, prøve (undersøge, hvorledes noget forholder sig* el. *hvor noget er),* med en afhængig spørgesætning, far og vita, hvussu honum gongst (hvat hann ger, hvar hann er), *gå hen og undersøg (få at vide), hvorledes det går ham (hvad han foretager sig, hvor han er),* gakk og vita, um so er *(om det forholder sig således);* også »vita eftir«, styrende et navneo, el. helst stedo., (far og) vita eftir honum (eftir tí), *få at vide* el. *undersøg, hvor han (det) er.* Fortid omskrives alm. med »fór at vita«.

víti [vīti], hak., *bavn, ildbavn,* som brændes om aftnen og om natten, brenna vita; jf. glaða. Flt. vitar.

vitigur [vītijòr] og **vítugur** [vītòvòr], to., *forstandig, klog, kløgtig.*

vitja [vītša] (að), udso., *besøge, tage ind på besøg hos,*

Digitized by Google

opr. med ef., Gunnar kongur frægur og fúsur hennar reið at v., *den tapre kong Gunnar red med lyst hen at besøge hende (ɔ: Brynhild)* SK. 31, 171, nu alm. med gf., v. ein; også undert. i forbind. med bio. og fho., vitja oman til okkara, *kom ned og besøg os*, v. niðan á Reyn, *gøre et besøg op på* Reyn.

vitleysur [vitlæi̯sɔr], to., 1) (sjældnere) *dum, tåbelig, tosset*, jf. býttur, óvitskutur; 2) *sanseløs*, alm. *ude af sig selv, gal, forstyrret*, v. av øði, *ude af sig selv af raseri.*

vitloysi [vitlɔi̯si], huk., 1) (sjældnere) *dumhed, tåbelighed*, jf. óvitska; 2) *sanseløshed* (jf. óvit); *galskab, raseri, forrykthed.*

vitna [vitna] (að), udso., 1) *bevidne*, 2) *vidne, aflægge vidnesbyrd.*

vitni [vitni], ik., 1) *vidne, vidnesbyrd;* 2) *vidne (person, som aflægger vidnesbyrd).* Flt. vitni(r).

vitnisburður [vitnisbūrðr], hak., *vidnesbyrd*, bera vitnisburð, *aflægge vidnesbyrd.*

vitnisførur [vitnisfœrðr], to., *som har betingelser for at kunne aflægge gyldigt vidnesbyrd.*

vitska [viska], huk., *forstand, klogskab.*

vittugi [vi'tôdži] og **vittuggi** [vi'tod'džı], ik., *en, som intet duer til, dumrian, tosse;* også *døgenigt* og nu hyppigt i betydn. *slem fyr, gavtyv.* Flt. vittug(g)i(r).

vitunýra [vītônoira], ik., *mimosefrø, som fra Amerika (Vestindien) drives op på kysten af Færøerne.*

vitugur [vītôvór], to., sé vitigur.

vitur [vītðr], to., *forstandig, klog* SK. 24, 91; nu almindeligst vitugur, vitigur, også vitun.

vív [voiv], ik., *viv*, a) *kvinde*, b) *hustru;* mest digt. og i talemåder. Flt. vív.

vóð, vóðu [vɔu, vɔuð], fort. af vaða.

vokn [vâkn], ik., sé váðn.

vold [vâld], ik., *vold*, danisme for vald.

volda [vâlda] (ld), udso., *volde*, danisme for valda.

volgari, volgarsbiti [vâlgarı, vâlgarsbīti], hak., sé válgari, válgarsbiti.

vomb [vâmb], huk., *vom, mavesæk.* Flt. vembur.

vomm [vâmm], huk., = vamm, ik., sé d. o. Flt. vammir.

vón [vɔun], huk., 1) *forventning, håb*, hava vón um nakað; tað fór eftir vón, eftir vónum, *det gik efter forventning;* (tað er ikki) lívsins vón, *(der er ikke) håb om liv;* tað ið tú hevur í vón hjá tær *det, som du har i vente hos dig* ɔ: *det, som du skal føde* SK. 5, 17; Sjúrður sá ikki svikara vón ɔ: *Sigurd havde ingen tanke om svig* SK.

Digitized by Google

35, 216; 2) *udsigt (til), rimelighed (for),* vón til; það er ikki meira enn vón, *det er ikke mere end, hvad man har grund til at vente,* það er ikki meira enn vón at honum, *mere kunde man ikke vente sig af ham, det er ikke ilde af ham at være,* það er vón at. Flt. vónir.

vóna [vɔunaˌ] (að), udso. (med gf.), 1) *have forventning om,* helst i forbind. med nægtelse (ikki), ikki v. nakað; 2) nu alm. *mærke, fornemme,* hann vónaði einki; hyppigt = *smage,* med nægtelse (ikki), eg havi ikki vónað brennivín, *jeg har ikke smagt brændevin, brændevin er ikke kommet over mine læber;* v. til, *fornemme virkning af,* i udtr.: ikki v. til brennivín, til sjóverk *(søsyge);* mær vónaði ikki, *jeg følte ingen trang til at kaste op.*

vónaligur [vɔunalīǫr], to. *svarende til forventningen, som kan gå an, så nogenlunde.*

vond [vånd], huk., 1*) *vånd (tynd stok, gren), stav* FK. 115, 53; 2*) (digt., i kvadene) *mast,* settu segl á vond FA. 218, 5; 3) *vævning i tøj, vævningsmåde.* Flt. vendur.

vondur [våndǫr], to., *ond, slet,* = óndur.

vongur [vånŋgǫr], hak., *vinge.* Flt. veingir.

vopn [våpn], **vopnagerð** [våpnadʒeər], sé vápn, vápnagerð.

vor [voər, vår], ejestedo., *vor* SK. 28, 140, = vár. digt.

vorðin [voərɪn], to. (egl. fort. tillægsf. af verða), sé verða.

vóvu [vɔu(v)ó], fort. flt. af veva.

vovin [voəvɪn], fort. tillægsf. af veva.

vox [våks], ik., = det ældre vax, sé d. o.

voxljós [våksljɔuˈs], ik., *vokslys.*

voxljús [våksljùuˈs], ik., = voxljós; SK. 79, 58. digt.

vrá [vråa], huk., *vrå, krog* FK. 67, 64. Flt. vráir.

vreiði [vraijɪ], huk., *vrede,* jf. reiði.

vreiður [vraijǫr], to., *vred,* jf. reiður.

væðing [væaĵɪŋg], huk., *den del af loftet, som støder op til taget på begge sider, den yderste del af den spidse vinkel, som taget danner med loftet.* Flt. væðingar.

væl [væal], huk., *list, kneb, puds,* við vælum, *med list,* vita vælir við nǫkrum, *hitte på råd for noget,* brúka vælir við ein, *bruge list mod en,* eg brúki ikki við teg vælir FK. 139, 89 (noten under teksten). Flt. vælir. Ordet forekommer også som intetkønsord: væl(i) og tillige i betydn. *kunstfærdig indretning, kunstig ting,* sóvu eitt

Digitized by Google

so lítið væl, *de så en så kunstig lille ting* SK. 59, 6; flt. væl, væli(r).

væl [væal], ik., *vel, velfærd.*

væl [væal], bio., *vel, godt,* a) *heldigt,* tað gongur væl, b) *velvilligt, kærligt,* gera væl ímóti e-m, c) *med tilfredshed,* tað dámar mær væl, láta væl, d) *omhyggeligt,* ansa væl eftir, e) *rigeligt,* væl so mikið, halda væl pottamál, *(gærne)* so væl sum *(så vel som),* tað kann væl bera til *(det kan godt ske).*

væla [væala] (að), udso., v. um (med gf.), *holde i god stand, sørge for, hygge om.*

vælborin [væalboərin], fort. tillægsf. og to., *velbåren, af god og ædel herkomst* SK. 131, 6.

vælbúgvin [væalbigvin], to., *vel forsynet, vel udrustet.*

vælgerningur [væaldžærningər], hak, *velgærning.*

vælindi [væalindi], ik., *spiserør.* Flt. vælindi(r).

vælkomin [væalkoəmin], to., *velkommen.*

vælsigna [va'lsig'na] (að), udso, *velsigne;* vælsignaður alm. som to., *velsignet.* Jf. signa.

vælvild [væalvild], huk., *velvilje, forekommenhed, godhed,* fáa v. til, *fatte godhed for.*

vælvorðin [væalvoərin], to., *velskabt, skøn* (væl vorðin) SK. 65, 75. digt.

vænta [va'nta] (að), udso., *vente (nære forventning om, håbe at få el. se),* opr. med ef., skalt tú mín aftur v, *skal, du vente mig tilbage* SK. 96, 45, nu alm. med gf., v. ein, nær skal eg teg aftur v., *når skal jeg vente dig tilbage* SK. 96, 44; forbindes også alm. med en genstandssætning, tú skalt ikki v., at hann lønar tær tað aftur, *du skal ikke vente, at han lønner dig det igen;* med tilføjet sær (hf. af seg), v. sær nakað, *vente sig noget,* eg vænti mær einki gott, og med navnem.: eg vænti at síggja teg aftur, eg vænti hann at koma aftur; eg vænti okkum (hf.) ikki at koma fram, *jeg tror ikke, at vi nå frem (fuldføre rejsen).* — Nut. tillægsf. væntandi bruges hyppigt passivisk, *som kan ventes,* báturin er væntandi, *båden kan ventes,* teir eru væntandi; tað er væntandi, *det er rimeligt, sandsynligt,* sum væntandi var, *som det var at vente, som rimeligt var.*

væntin [va'ntin], to., *tilbøjelig til at nære forventninger; som venter (håber), skønt der er tvivlsom grund dertil.*

vænur [væanər], to., *væn, smuk, vakker;* i huk.: væn, vön, von.

Digitized by Google

vær [væar], nf. flt. til e g; *vi*, Buðla skulum vær nevna SK. 16, 2. Jf. det almindeligere v i t.

væri [væarı], ik., *sted at være på*, koma sær í gott v.; *stilling, omstændigheder*, hann er komin í gott v.

væri [væarı], fort. forest. måde af v e r a.

væta [væata], huk., *væde, fugtighed;* også a) *regn*, nógv v., b) *sump, sumpagtig vandsamling.* Flt. vætur.

væta [væata] (tt), udso., 1) *væde, gøre våd el. fugtig;* av vörrum vætti vín, *fra hendes læber udgød sig vin (og vædede hans)* SK. 82, 26; 2) *lække, ikke holde vand;* 3) *drikke en smule, læske, nyde lidt*, hann vætti einki, *han læskede intet.* Betydn. 3 synes at stamme fra udtr. væta hálsin, *væde halsen, læske en smule;* dog træffes alm. i denne betydn. en form v e t a (að, vetaði og vatti), der må være et andet ord, da det tillige har afvigende bøjning (hann vetar einki, *han læsker intet).*

vætti [va'tı], ik., sé v æ t t u r. Flt. vætti(r).

vættraljós [va'traljou's], ik., *lygtemand.* Også v e i t t r a l j ó s.

vættur [va'tör] (gf. vættur), huk., *vætte, sagnagtigt lille væsen, slags genius (god ånd),* som efter folketroen beskytter mennesket, når den nyder god behandling af dette, men i modsat fald forfølger det; sé sagnet i FA. s. 327 ff., hvor ordet er brugt som hankønsord; jf. dansk *nisse.* For »vættur« høres flere steder v e i t t u r [vaı'ttör, va'ttör]. Flt. vættrar (veittrar). Ved siden af »vættur (veittur)«, men med en anden betydning, forekommer en intetkønsform v æ t t i, *ussel lille person;* denne form findes alm. som sidste led i sammensætninger og udtrykker da gærne noget foragteligt: (eitt) l y g i v æ t t i [lījıva'tı], *løgnhals*, ó v æ t t i, *foragtelig person*, t j ó v s v æ t t i [tšōsva'tı], *tyveknægt*, v e s æ l a v æ t t i, *ussel lille skabning*, h ú s v æ t t i, *møl* (insekt); flt. vætti(r).

vögga [vögga], huk., *vugge.* Flt. vöggur.

vöka [vøøka], huk., 1) *vågen*, brugt i sammensætnn.: vökufiskur, vökunátt, sé disse ord; 2) *„vigilie“*, årlig tilbagevendende *(helgen-) festdag* (egl. nattevågen, natlig gudstjeneste forud for en sådan dag), kun i sammensætnn. og med bortkastet »v«, som H a l v a r ð s ö k a, *St. Halvards dag, den 15. maj*, J ó a n s ö k a, *St. Hans' dag, den 24. juni*, Ó l a v s ö k a, *St. Olafs dag, den 29. juli*, S i f t u (n) s ö k a (S y f t u s ö k a), *St. Svituns dag, den anden juli.*

vökufiskur [vøøkófıskör], huk., *fisk, som den får i løn,*

Digitized by Google

der vækker og samler bådsmandskabet tidlig om morgenen til fiskeri. Også vaktafiskur.

vökunátt [vøəkónå‘t], huk., *gennemvåget, søvnløs nat, vågenat.*

völlur [vödlòr], hak., *græsgroet mark;* hf. völli, i kvadene undertiden den ældre form »velli«, tú hevur ei, Humlingur Stútason, Sjúrðin roynt á velli FA. 232, 24—25. Flt. völlir.

völur [vøəlòr], hak., *seneknude;* stýrisvölur, *den krumme rorstang på båd.*

vörild [vøərıld], huk., sé veröld.

vörr [vörr], huk., 1) *læbe;* 2) *sted ved strandbredden (åben vej mellem stenene med træstokke,* lunnar, *over), hvorover båden drages.* Flt. varrar.

vörrur [vörròr], hak., 1) *åreslag i søen under roning,* gera ein vörr; 2) *det stykke, en båd skrider frem ved et åreslag;* so var at líta á vörru (forældet gf. flt.) hans FA. 31, 9. Flt. vörrir.

vösa [vøəsa], huk., *gilde, selskab.* Flt. vösur.

vöttur [vö‘tòr], hak., *vante;* fingravöttur, *handske.* Flt. vöttir.

vöxtra(r)ligur [vökstralīòr], to., sé vaxtrarligur.

vöxtur [vökstòr] (hf. vöxti og vöxtri), hak., 1) *vækst, opvækst;* 2) *skikkelse, figur,* jf. vaxtrarlag, *måde, hvorpå man har udviklet sig ved vækst;* 3) *vækst, groning;* 4) *plante.* Flt. vöxtir.

Y.

yðja [īja] (uddi), udso., *vrimle, mylre.*

***ydrum, -un** [īdrom, -on], hf. af ydur (forældet flt. til tú)» *eder,* vil eg fyri ydrum greina SK. 92, 2.

***ydur** [īdòr], nf. og gf. flt. (forældet og digt.) af tú; *eder,* stillið ydur alla riddara, Noregismenn FK. 54, 1 (omkvædet).

ýl [oil], ik., *hyl, brøl, skrål.* Flt. ýl.

ýla [oila] (ıld), udso., *hyle, tude, brøle.*

ýlan [oilan], huk., *hylen, tuden, brølen.*

ylheitur [ılhai‘tòr], to., *som holder længe på varmen,* hesar gløðurnar eru so ylheitar, *disse gløder holde længe på varmen* (om tørvegløder).

ylja [ılja] (að, nutid alm. ylur, fort. også uldi), udso., *udstråle mild varme* (ylur); *varme, opvarme (jævnt, mildt).*

Digitized by Google

ylur [ilór], hak., *mild varme, som holder sig længe, indegemt varme,* f. eks. i høstak, sátuylur, el. i tørveaske Jf. ylheitur.

ymis (ymissur) [imis(ór)], to., *forskellig, vekslende, foranderlig,* om hvad der ikke altid er ens, men af skiftende natur el. udseende, ymis er mannsins eydna, *vekslende* el. *foranderlig er menneskets skæbne* FA. 446, 25; teim var ymist á máli, sé mál[14]; ik. ymist bruges hyppigt som bio., a) *på forskellig måde, ulige,* ymist gongur á, *ulige går det til,* b) *skiftevis;* flt. ymsir, *forskellige (adskillige),* ymsir menn (derimod: tað er stórur munur á teimun, *de ere meget forskellige*), *vekslende, snart den ene og snart den anden,* også *afvekslende det ene og det andet parti;* hann snúðist til ymsa handa, *han vendte sig snart til den ene, snart til den anden side* SK. 107, 24, hann leitst til ymsa kinna, *den (ɔ: hesten Grane) så sig om snart til den ene, snart til den anden side* SK. 27, 127, ymsir undir og ymsir á, *skiftevis (afvekslende den ene og den anden) under og ovenpå* FK. 13, 20, á ymsum síðum. — For ymis (ymissur) bruges, især i nf. ent. hak., hyppigt ymiskur; ymisk er mannins eydna; ymiskur bruges altid, når der skal udtrykkes en tvivl med hensyn til personer el. ting, noget der kan finde sted, men lige så godt kan slå fejl, f. eks. teir verða ymiskir (ikke: ymsir) at fáa, *det bliver tvivlsomt, om du får dem med;* hava ymiskar tankar, *nære mistanke* (jf. illgruni); ymis(k)t = *tvivlsomt,* tað er ógvuliga ymis(k)t, *det er meget tvivlsomt;* ymist var, hvör leikurin fór, *uvist var det, hvorledes det vilde gå* FK. 111, 5.

ymja [imja] (umdi), udso., *suse;* uegl.: munn(ur) og nasar umdu í blóði ɔ: *blodet styrtede ud af næse og mund* CCF. XI, 62 v. 22.

ymsuminni [ˈimsóminni], bio. og fho. (med gf.), *snart på den ene, snart på den anden side (af),* y. vegin.

yndi [indi]. ik., *behag, yndest, godhed, kærlighed,* fáa yndi til ein, *fatte yndest for* el. *kærlighed til en,* hon yndi til hans fekk SK. 75, 13, ei fært tú nakað yndi av mær SK. 32, 185, elur teir upp við yndi, *opdrager dem kærligt, med godhed og interesse* FA. 67, 3.

yndigur [indijór] og **yndugur** [indóvór], to., *yndig, elskelig,* hoyr tað, yndug ríka frú SK. 84, 50

yndisligur [indislíór], to., *yndelig, tækkelig.*

yngja [iŋ́dža] (gd), udso., 1) *gøre ung, forynge;* 2) „*lægge*

Digitized by Google

til", opføde ungkvæg til tillægsdyr. — **yngjast**, *ynges, blive ung* el. *yngre.*

yngri [ɪŋgrɪ], *yngre,* og **yngstur** [ɪˈŋstʊr], *yngst,* højere og højeste grad af **ungur**.

ynna [ɪnna] (að), udso., *ynde, holde af, elske;* **tá ið tvey ynnast, tey væl finnast,** *når to elske hinanden, finde de nok hinanden* FA. 317, 15. — **ynnast**, *føle behag, føle sig vel.*

ynniligur [ɪnnɪlɪʊr], to., *elskelig,* tað ynniliga sprund SK. 16, 5. digt.

ynski [ɪˈnstɪ], ik., *ønske.* Flt. ynskir.

ynskja [ɪˈnstša] (ynksti, ynkst). udso., *ønske,* y. sær el. e-m nakað; angående brugen af **biðja** = dansk *ønske* (ved tilønskning) sé **biðja** 3.

yppa [ɪˈpa] (pt), udso., 1) *hæve i vejret, hejse op,* nu forældet undtagen i enkelte udtryk, som: yppa kálv, *dræbe en kalv ved stik i nakken el. gennem halsen* (sé svæva) *og derefter, når den har forblødt og dens indvolde ere blevne udtagne, hænge den op ved bagbenene* (i en »hjallur«) *med skindet på* (i hvilken tilstand den ofte hænger nogle dage); udtrykket, der egl. kun betegner ophængningen, bruges nu om hele den ovennævnte fremgangsmåde; 2) yppa sær, *bryste sig, gøre sig til;* 3) *yppe, volde, opvække,* y. ráð; **yppast**, *opstå, opkomme,* yppist nu ráð av illari dáð, *anslag opstår nu af den onde gerning* SK. 32, 184.

yrkisevni [ɪˈrtšɪsævnɪ], ik., 1) *arbejdsmateriale, værktøj,* mest i flt.; 2) *æmne for et digt.*

yrkja [ɪˈrtša] (kt), udso., (egl. *virke, arbejde*) 1) *digte,* y. kvæði, tátt *digte kvad, vise,* også absolut, y. um ein; 2) y. orði á ein, *tiltale en,* y. (orðum) á, *begynde sin tale,* Ragnar yrkir orðum á SK. 66, 83; i betydn. 2 nu sjældnere. De ældre former »orkti« og (især) »orkt« (SK. 67, 94) findes endnu, skønt sjælden, ved siden af yrkti, yrkt.

yrkudagur [ɪˈrkʊdæavʊr], hak., *arbejdsdag, søgnedag,* = gerandisdagur.

ysta [ɪsta] (st), udso., *få (mælk) til at løbe sammen,* y mjólk; **ystast**, (om mælk) *løbe sammen, skilles, blive til ost;* **ystur**, *bleven til ost, sammenløben,* yst mjólk, *ostet mælk.*

ystingur [ɪstɪŋgʊr], hak., *kogt skilt mælk.*

ýta [oiˈta] (tt), udso., (om fiskere) *fra søen af tage mærker* (sé ýti) *på landet for at genfinde fiskebankerne.*

ýti [oiˈti] ik., *sømærke for fiskere, mærke på land, hvorved en fiskebanke findes igen.* Flt. ýtir.

Digitized by Google

ytri [ītrı], to. i højere grad (af út), *ydre, (som er) længere ude. yderst af to.*

ytst [ı(t)st] og **ykst** [ıkst], bio. i højeste grad (af út), *yderst, længst ude,* ytst úti, ytst út á; nu mest alm. i formen **ykst.**

ytstur [ı(t)stôr] og **ykstur** [ıkstôr], to. i højeste grad (af út), *yderst, (som er) længst ude;* nu mest alm. i formen **ykstur.**

ývin [oivın], to., 1) *strid, som stritter ud,* ývið hár, *stridt hår;* 2) *hoven, oppustet;* 3) *opblæst, knejsende, vigtig,* ý. sum tarvur.

ývnast [ô¹vnast, oıvnast] (að), udso., *puste sig op, rejse sig.*

yvir [īvır], fho. med gf. og hf., *over.* 1) med gf. udtrykkende en bevægelse el. retning, a) i egentlig stedlig betydn. *over, hen over, ovenover,* fara yvir land *drage over land,* upp yvir húsini, kráka fleyg yvir ljóara ídag FK. 136, 65, toran eitur sá ieyða trumma, ið slær yvir allan heim FK. 30, 9 (sé toran), breiða út yvir seg, *brede over sig,* so hoyrist sálmasongurin út yvir havið FA. 404, 3, skoða út yvir herin FA. 403, 26 f. (jf. um); yvir bruges alm. i forbindelse med et foregående bio.: aftur (sé nedf.), fram, inn, niður, oman (o. yvir, *oven over*), upp (sé nedf.), út; b) i overført betydn. efter visse udso. og udtryk: bera yvirluta yvir ein, *have overtaget over en, overgå en* FA. 358, 28, klaga (føra klagu) yvir ein, *klage over en,* grunda yvir nakað, *grunde over* el. *på noget* FA. 338, 32; fáa ráð, vald yvir nakað (også alm. med hf.: yvir nökrum), *få rådighed, magt over noget;* 2) med hf., a) om stedet, udtrykkende en væren over, *(oppe) over, oven over,* pottur hekk yvir eldinum FA. 404, 12 f., hamrarnir, sum hanga beint uppi yvir benum, *klippeafsatserne, som hænge lige oven over hjemmemarken* FA. 375, 19 f; oman yvir húsunum, *ovenover husene;* b) i overført betydn. efter visse udso. og udtryk: vak(j)a (upp) yvir e-m, *våge hos en syg,* vaka yvir grindini, *våge over den dræbte grindehvalflok* FA. 402, 11, sjúkur er, ið yvir sjúkum situr, *syg er den, der sidder og passer en syg* FA. 319, 28, sita (upp) yvir nökrum, *sidde optaget af noget;* hava (fáa) ráð, vald yvir nökrum, *have (få) rådighed, magt over noget,* fáa tröllini vald yvir tær, *få troldene magt over dig* FA. 343, 14 f.; hava yvirluta yvir e-m = bera yvirluta yvir ein, sé ovf.; 3) **aftur yvir** (aftur-yvir, aftryvir), med gf. og hf., *over* (om en tildækning), leggja (lok) aftur yvir nakað, *lægge (låg)*

Digitized by Google

over, tildække, skava aftur yvir nakað, *(skrabe, glatte over noget) bringe en forseelse i glemmebogen,* lokið liggur aftur yvir kistuni; upp yvir (upp-yvir), með hf., *over, i anledning af,* udtrykker genstanden for den ved udsagnsordet betegnede handling som tilstedeværende: vera fegin (gleða seg) upp yvir nökrum, *være glad (glæde sig) over noget,* hjúkla upp yvir, *kæle for,* láta væl upp yvir, *ytre glæde og tilfredshed over,* sita upp yvir og vak(j)a upp yvir, sé ovf.; 4) yvir um (yvirum), með gf., *over, over på den anden side af,* yvir um ánna, *over åen,* hann gleivaði yvir um, *han skrævede over* FA. 349, 22; det med um i »yvir um« sammensmeltede yvir er egl. absolut; 5) absolut, som bio., *over,* hann fekk skorið hælsinuna yvir, *han fik skåret senen ved hælen over* FA. 373, 4 f., fyrr er fult enn yvir flýtur FA. 316, 5.

yvirbragð [ivi(r)bræa] og **yvirbragd** [ivi(r)bragd], ik., *udseende, manerer, fremtræden (måde, hvorpå man fremstiller sig),* hann hevur so undarligt y.; i flt. yvirbrögd: kallmanna hevur hon yvirbrögd FA. 266, 34.

yvirbregði [ivi(r)breeji], ik., *måde, hvorpå man sér ud af øjnene,* hava gott y., *sé frit el. lige ud af øjnene,* hava ringt y., *skule, skæve.* For yvirbregði bruges alm. uppsigt, ik. og huk.

yvirhugi [ivirhūi], hak., *stor hidsighed, åndshæftighed.*

yvirluti [ivi(r)lūti], hak., *overtag, fortrin fremfor en anden,* hava yvirlutan el. vera við yvirlutan; bera yvirluta yvir ein, *have overtaget over, overgå en* FA. 358, 28, også: hava yvirluta yvir e-m.

yvirmaður [ivi(r)mæavör], hak., *overmand.*

yvirsyll [ivi(r)sidl], huk., *oversyld,* sé syll.

yvirtrom [ivi(r)troem], huk., *øverste rand el. kant,* f. eks. på kar, spand, el. på bygning FA. 423, 4.

yvirvald [ivi(r)vald], ik., *overhånd, (fuldkommen) magt el. herredømme* over, hava y. á e-m, *have hånd i hanke med en, have en helt i sin magt* FA. 399, 18.

yvirvaxin [ivi(r)vaksin], to., *overvættes stor.*

yvri, ivri [ivri], huk, *hæftighed,* yvri dregur at Sjúrði unga, *den unge Sigurd bliver hæftig, opbragt* SK. 106, 18; jf. yvirhugi og ivrugur (nyere ord), *halvt vred* (sml. da. *ivrig*).

***yvrin** [ivrin], to., *voldsom,* yvrið, harri, var höggið títt SK. 71, 9.

Digitized by Google

Æ.

æða [æa, æava], huk., *edderfugl.* Flt. æður.
æðublikur [æavǫblīkór], hak., *hanedderfugl.* Flt. -blikar.
ægr (æðr) [agr], huk., *åre* (blod-, pulsåre); lívægr, *pulsåre.* Flt. ægrar. På Sudere: eður [ēǫr]; flt. eðrar.
æl [æal], ik., *byge, regnbyge;* også *hagl-* el. *snebyge,* heglingsæl, kavæl. Flt. æl.
æla [æala] (að), udso, 1) *regne* (sjælden *hagle, sné*) *med ophold imellem, være bygevejr,* hann (það) ælar, *det er bygevejr;* 2) (spottende, helst om børn) *græde* for en ubetydelighed.
ælabogi [æalaboeji], hak., *regnbue.*
ælaveður [æalaveǫvǫr], ik., *bygevejr.*
ær [æar], huk., *hunfår, moderfår.* Flt ær; hf. flt. ón (óm).
æra [æara], huk., *ære, hæder, anseelse.*
æra [æara] (rd), udso., *ære, hædre.*
ærligur [arlijór], to., *ærlig.*
ærull [æarodl], huk., *uld af hunfår.*
æs [æas] og **æsa** [æasa], huk., *et af de to hul i skindskoenes bageste kant, hvorigennem tvingerne drages;* jf. framæs under framskógvur. Flt. æsir, æsur.
ærugur [æarǫvór] og mere alm. **ærutur** [æarǫtór], to., *høflig, forekommende, tjenstagtig.*
æsagráur [æasagråavǫr], to., som tilnavn til Odin: Óðin æsagrái, *Odin, den grå as* FK. 8, 55.
æsing [æasing], huk., *endestykke af en båds stokke el. rælinger.* Flt. æsingar.
æt [æat], fort. ent. af eita.
æta [æata], huk., *æde, spise, føde.*
æti [æati], ik, *hvad der kan spises el. tjene til føde;* spec. brugt om *små fisk, som tjene til føde for de store fisk.*
ætl [atl], ik., *(omtrentlig) beregning, skøn, formodning.*
ætla [atla] (að), udso., *mene, antage, formode,* hvat ætlar tú um hetta, *hvad mener du om dette?* eg ætli, at teir eru farnir nú, eg ætli hann at fara at koma; 2) *anslå, beregne (omtrentligt)* størrelse, omfang, mål, antal, værdi af noget; teir ætlaðu hana (grindina) minst til einar átta hundrað hvalir, *de anslog den (grindehvalflokken) mindst til en otte hundrede hvaler* FA. 397, 17 f.; jf. meta; 3) *bestemme, beramme* (løsere end áseta), æ. ein dag, snarliga læt til brúdleyps æ., *lod hurtigt beramme bryl-*

Digitized by Google

lup SK. 29, 150; *tiltœnke,* mangur fær hvat öðrum er ætlað, men eingin fær hvat öðrum er lagað, sé laga; æ. e-m nakað, *tiltœnke en noget;* — æ. nakað til, *bestemme noget;* 4) *agte, have i sinde,* eg ætli at royna, *jeg agter at forsøge;* også med tilføjet sær, æ. sær, der alm. bruges i spec. betydn. *agte sig et sted hen,* eg ætli mær (at fara) til Havnar, *jeg agter mig (har i sinde at rejse) til Torshavn.*

ætlan [atlan], huk., 1) *mening, antagelse, formodning;* 2) *agt, hensigt, bestemmelse;* mongum brestur æ., sé bresta. Flt. ætlanir.

ætlari [atları], hak., *person, som bestemmer,* evri veit eg ætlaran, *en højere styrer véd jeg* FK. 75, 12; ellers ikke brugeligt.

ætling [atlıŋg], huk., = ætlan.

ætt [a't], huk., 1) *æt, stamme, slægt;* bregða í ætt, bregða úr ætt, sé bregða; sjaldan bregður maður úr ætt, *sjælden vanslægter en mand fra sin æt;* ikki verður dugandi maður, ið nevndur er burtur úr ætt, sé dugandi; 2) *retning, kant* (spec. med hensyn til vejr og vindretning); *himmelegn, verdenshjørne;* hvört í sína ætt, *hver i sin retning* FA. 343, 12; *vindretning;* hvaðani er ættin, *hvorfra kommer vinden?* (= hvussu er ættað?); hög ætt, högætt (norðanætt), *nordlig vind,* lág ætt, lágætt (sunnanætt), *sydlig vind;* jf. hálvætt. Flt. ættir.

ættaður [a'tavðr], to., (om vind) *kommende fra en vis kant,* hvussu er hann ættaður, hvussu er ættað, *fra hvad kant er vinden?* hann er norðan (undfst. ættaður), *den er nordlig.*

ættarbragð [a'ta(r)bræa], ik., *slægtegenskab, slægtlighed;* også alm. i formerne ættarbreg(ð)i [-breəjı], ik., og ættarbrigð [-brī], ættarbrigd, huk.

ættarlag [a'talæa], ik., 1) *folkefærd;* 2) = ættarbragð; 3) *omtrentlig vindretning.*

ættarleysur [a'talæi'sór], to., *(som er) uden slægt.*

ættarlið [a'talī], ik., *slægtled.*

ættarmót [a'ta(r)məu't], ik., *fjærnere slægtskab.* Jf. skyldskapur.

ættarskifti [a'tašıftı], ik., *forandring af vindretning.*

ævi [æavı], huk., *levetid, livstid,* alla sína ævi, alla sína ævina FA. 75, 6, SK. 36, 231, tað er ikki á tínari ævi *(i din levetid)* FA. 34, 1, hvör skal sína ævi útinna, sé útinna; tað var ei so undarligt, um ævin var ikki greið *(om livet ikke var let)* FA. 103, 31 f.; også *langt tids-*

Digitized by Google

rum, meget lang tid; ævi og allan aldur, aldur og alla ævi. a) *hele levetiden,* b) *evigt, evindeligt;* i flt. (ævir), *evig tid, evighed,* í allar ævir, *i al evighed* FA. 356, 29 allar ævir til enda FK. 125, 52, aldur og allar ævir FK. 135, 46. Flt. ævir.

ævintýr [æavintoir], ik., *æventyr, fabelagtig fortælling.* Flt. ævintýr.

Ö, ø.

öða [ōa, øøva], huk., *krageskæl,* et slags stor musling, mytilus modiolus. Flt. öður. Jf. **kræklingur.**

øða [ōa] (dd), udso., *gøre gal* (óður), *vild el. ustyrlig, bringe i raseri,* ø. ein; **øðast,** *blive gal, ustyrlig, komme i raseri.*

øði [øøjı], huk., *galskab, raseri, ustyrlighed,* loypa øði í ein, *bringe en i raseri.* Jf. óður.

øðn [öðn], huk., sé **óðn.**

öðrvísi, örvísi [örvısı], bio., *anderledes, på en anden måde;* ö. vorðin, *af en anden beskaffenhed,* tú kemur ö. vorðin í dag, *din ankomst idag sker under andre omstændigheder* FA. 367, 23 – 24.

øg(j)a [ōa] (gd), udso., *forskrække. skræmme, gøre sky,* øgir Haralds menn CCF. VI, 312 v. 57; **øg(j)ast,** *forskrækkes blive sky,* mongum øgdist at síggja, *mange forfærdedes ved at sé det* CCF. XI, 173 v. 41. Nu sjæld. Jf. **ógva.**

øgiliga [øøjılīa] og **øguliga** [øøvólīa], bio., *på en skrækindjagende måde, frygteligt.*

øgiligur [øøjılīór] og **øguligur** [øøvólīór], to., *skrækindjagende, frygtelig.* Jf. ógviligur.

ögn [ögn], huk., *avne, akseskæg;* også uegl. = *en smule;* flt. **agnar,** a) *avner, emter,* b) *små pletter i fåreskind af en anden farve end selve skindet.*

ökil [øøtšıl], hak., *ankel* (led, som forbinder benet og foden); **öklaknútur,** *ankelkode, ankel.* Flt. öklar.

ökt el. **økt** [ökt], huk., *tidsrum på tre timer,* $^1/_8$ *af døgnet.* Flt. öktir.

öl [øøl], ik., *øl;* tá ið ölið fer inn, fer vitið út, sé **fara;** öl er annar maður, *øllet gør mennesket til et andet* FA. 321, 23.

øna [øøna] (að), udso., *strippe om,* ø. um.

øni [øøni], ik, *mindre flok får, som græsse sammen.* Flt. øni(r).

ønta (ømta) [ö'nta] (nt), udso., *(ymte), give et knapt og*

Digitized by Google

løseligt svar, ø. aftur; alm. med nægtelse: ikki ø. aftur. ikki ø., *ikke give et kny fra sig til svar,* hann ønti (mær) ikki (aftur).

ör [øər], ik.. *ar* (mærke efter sår), eg beri her ör í vanga FA. 111, 5; for ör nu alm. ørr, ik. Flt. ör, ørr.

***ör** [øər], huk., sé örv.

øra [øera] (að), udso., *svimle,* (upersonl.) meg ørar, *det svimler for mig, jeg bliver svimmel,* også: tað ørar fyri mær; ørast, *blive ør, svimmel.*

ördeyði [ördæiı], hak., *fuldstændig undergang el. ødelæggelse.*

ördrepa [ördreøpa], udso., *fuldstændig ødelægge el. udrydde,* f. eks. fuglene i et fuglebjærg. Jf. oyða, ræna.

örðugur [øərówór] og alm. **örðutur** [øərótór], to., *besværlig (besværlig at gå), stejl, stærkt hældende,* ö. vegur at ganga; örðutur sammenblandes alm. med örutur (af øra, ørur) og betyder da *svimlende,* sé örutur (øróttur).

örfátækur [ö'rfåatakór], to., *meget fattig, belleførdig.*

örgrynna [örgrınna], huk., *fiskebanke, hvor der er fisk i stor mængde.*

ørilsi [øərı'lsı], ik, *svimmelhed.*

örindi[1] [øərındı], ik., *ærinde* (hverv, forretning, som besørges ved sendefærd el. ved henvendelse), gera sær ö., *gøre sig et ærinde;* eg fari eitt ö., far el. gakk mær eitt ö.; ganga örindi(r), *gå ærinder.* Flt. örindi, örindir.

örindi[2] [øərındı], ik., *vers, strofe.* Flt. örindi(r).

örindisleysur, örindaleysur [øərındslæi'sór, -øərında-], to., *uden (vigtigt) ærinde,* tú kemur ikki örindisleysur, *du kommer ikke uden et vigtigt ærinde.*

örkvisi [ö'rkvısı] og **erkvisi** [æ'rkvısı], huk., *ømskindethed, klynken for en ubetydelighed.*

örkvisin [ö'rkvısın], to., = erkvisin, sé dette ord

örkymla [ö'rtšımla] (að), udso., *mishandle, beskadige ved pirrende berøring, pirre for meget i* el. *ved,* f. eks. sår, bullenskab o. l, örkymla ikki fingurin, sárið. Også erkymla og (Suderø) ørkelma.

örligur [örlijór], to., *usædvanlig megen, rigelig.*

örminnast [örmınnast], udso., *erindre utydeligt, huske dunkelt,* ö. um nakað.

örmundarhús [örmonda(r)hùus], ik., *armt, fattigt hus,* i udtr.: eta ein út av örmundarhúsi, *fuldstændig fortære ens forråd, gøre rent bord hos en,* også: eta ein út á ö., á ö. tað etur hann os FK. 144, d.

Digitized by Google

örn [örn], huk., *ørn.* Flt. örnir.

ørur [øerór], to., 1) *ør, svimmel,* ikke alm.; jf. ørutur; 2) *ør, forstyrret, forvirret;* 3) *fra forstanden, gal, ø.* í höfdinum.

ørutur (øróttur) [øerótór], to., *svimmel;* også *svimlende, som volder svimmelhed,* her er ørut at ganga, *man bliver svimmel af at gå her;* jf. örðugur.

***örv** [örv], huk., *pil;* Ormar legði örv á strong FK. 90, 59. Flt. örvar (Sandø også: arvar). En i kvæderne forekommende sideform er örva; flt. örvur.

örvargarpur [örvarga'rpór], hak., *bueskytte* FA. 272, 4; digt.; brugt af J. Chr. Djurhuus i kvadet »Ormurin langi«, men forekommer ellers ikke i kvæderne.

***örvaroddur** [örvaråddór], hak., *pileod, pilespids* FK. 154, 55.

***örvastrongur** [örvastrångór], hak., *buestræng* FK. 90, 61[2] (noten).

örviti [örvīti, örvīti], ik., 1) *(det at være fra sans og samling) vildelse, forstyrret tilstand, forvirring;* vera í ö., *være forstyrret i hovedet, være forvirret.*

örvitigur, örvitugur [örvītijór, örvītóvór], to., *forstyrret, forvirret;* en anden form med lidt svagere betydn. er örvitisligur, *som i reglen er lidt forstyrret, som blander sammen i sin hukommelse.*

örvitisknokkur [örvītisknå'kór, örvītis-], hak., *forstyrret, forvirret person.*

øsa [øesa] (st), udso., *ophidse, bringe i forbitrelse, bringe i oprør,* alm.: øsa upp, ø. ein upp; øsast upp, *komme i oprør, bruse op.*

öska [öska], huk., *aske.*

øskrast (ørskrast) [öskrast] (að), udso., *gyse, grue,* ø. við nakað (fyri nökrum).

öskudólgur [öskóðólgór], hak., *askefis (person, som sidder og rager i asken), drog, dovenkrop.*

öskufísur [öskófoi'sor], hak., *askefis.* Flt. -físir.

öskuhirðil [öskóhīrðil], hak., = öskudólgur. Flt. -hirðlar.

öskukrás [öskókråas], huk., *lækkerbisken, bagt el. stegt i asken.*

övigur [øevijór], **övugur** [øevóvór] og **övutur** [øevótór], to., 1) *i omvendt el. bagvendt stilling (avet), (som går, falder* o. s. v.) *baglængs,* övigur mátti jarlurin leypa, *baglængs måtte jarlen springe* FA. 281, 19, övutur bardist Gunnar kongur af glæstriborgini út, *baglængs kæmpede kong Gunnar sig ud af paladset* SK. 48, 129; övigan

Digitized by Google

bardi hann risan tá av högum borgum út, *han bankede da risen baglængs ud af den høje borg* SK. 125, 67; 2) *avet (akavet), bagvendt, forkért,* ö. atburður. Ik. övugt (övigt), övut bruges alm. som bio., *avet, bagvendt, forkért,* gera nakað övugt.

övund [øøvönd, øøvınd], huk., *avind, misundelse.*

övunda [øøvönda, øøvında] (að), udso., 1) *bære avind til, misunde,* ö. ein; 2) *stikle, give stikpiller på grund af misundelse,* ö. ein (við nökrum), *stikle på en.*

öx [öks] og **öxi** [öksı], huk., *økse.* Flt. öxir. Også i formen öxa; flt. öxur.

öxarblað [öksablæa], ik., *økseblad.*

öxarhyrna [öksahınna], huk., *et af hjørnerne på et økseblad.*

öxarskaft [öksaskaft], ik., *økseskaft.*

öxl [öksl], huk., *aksel, skulder.* Flt. axlir. Jf. herðar.

Digitized by Google

Register

over de i
Færesk antologi, Sjúrðar kvæði og Færeske kvæder forekommende

person- og stednavne.

Abraham [ābraham, åabraham], *bibelens Abraham* FA. 410, 32; ellers Ápram, Ápran [åapram, -an].
Abulant [æabola'nt], *andet navn for* Stúti, *konge,* Humlingur Stútasons *fader;* FA. 235, 29.
Adalus [æadalos], *kongedatter, gift med* Viljormur; FA. 124, 5.
Áki[1] [åatši], *andet navn for* Haki[2]; SK. 68, 4[3] (noten).
Áki[2], *andet navn for* Ragnar risi; FK. 137, 76[4] (noten).
Akival [æatšival], *rise i Birtingsskoven* FA. 225, 17.
í **Akrabirgi** [oi æakrabirdži], *et tidligere af Friser bebygget sted på sydspidsen af Suderø* FA. 379, 19; Akrabirgisbóndin, *bonden i* Akrabirgi, FA. 381, 16.
Akranes [æakranees], *næs på Vågø mellem* Bø *og* Gásadal, FA. 340, 2.
Ála [åala], *konavn* FA. 337, 31.
Álafossur [åalafåssor], *mytisk sted* FA. 31, 7.
Albert [albæ'rt] hin sterki, Jansagutti, FA. 379, 11.
Aldan [aldan], *ø vest for Norge* (Alda *i* Firðafylki) FK. 123, 29.
Aldiruna [aldirūna], *kvindenavn* SK. 15, 129[2] (noten).
Aldrias [aldrias], *andet navn for* Högni[2], SK. 54, 202.
Álvarjógvan [ålvarjægvan] o: Jógvan, *søn af* Álvur; *fader til* Jákup á Mön, FA. 293, 11.
Álvur[1] [ålvor], merkismaður, FA. 239, 22.
Alvur[2] kongur, *søkongen Alf* (=Hálfr *i* Hálfssaga) FK. 3, 1.
Álvur[3], SK. 102, 16.
Anfinnur [a'nfinnur], bóndi í Elduvík, FA. 335, 8.
Angantýr [angantoir], *søn af* Arngrímur, FK. 12, 2.

Digitized by Google

Angelund [aŋgelond], *A(n)guland, hedensk konge* FA. 174, 14.

Ánias [åanias] (for Ánanias), *hovedpersonen i* Án(an)iasar táttur, FA. 430, 19.

Ansias [a'nsias], *en af kejser Karl den stores tolv jævninge* FA. 177, 17.

Áradalur [åaradælor], *mytisk sted* FA. 16, 15.

Arint [æari'nt] bunkabjörn (variant: Ari bukkabjálvi), *trold, hersker over troldene i Horneland* FK. 121, 16.

í Árnafirði [oi ådnafirı, -firı], *bygd på sydøstsiden af* Borðoyggj, FA. 361, 24.

Arngrímur [aŋgroimór], Angantýrs *fader* FK. 17, 1.

Árni [ådnı], *bondesøn fra* Kunoy, FA. 362, 21.

Artala [a'rtala] kongur, *konge i* Húnaland, *ægter Gudrun, Gjukes datter;* SK. 37, 3.

Artan [a'rtan] kongur, = Artala; SK. 37, 3[2] (noten).

Ása[1] [åasa], Á. dvörgamoy, *dværgemø* SK. 93, 13.

Ása[2], Asa lítla, *en af Torkils døtre i* Torkils døtur; FA. 48, 29.

Ása[3] Tistilsfrú, *fostermoder for Margrete på Nordnæs* FA. 109, 34.

Asar [æasar], Asars dóttir, *konyelig terne* FA. 243, 23.

Ásbjörn[1] [åsbjödn], *broder (fostbroder) til* Ormar Tórólvsson, FK. 76, 25; FK. 85, 7.

Ásbjörn[2], *søn af* Róalds *søn og* Herborg, FA. 376, 1.

Ásgarðar [åsgæarar], hak. flt., *asgård* SK. 94, 21.

Ásla[1] [åsla], Á. Sjúrðardóttir, *Sigurd Fovnesbanes og Brynhilds datter* SK. 24, 93.

Ásla[2] dvörgamoy, = Ása dvörgamoy; SK. 102, 9.

Áslakur[1] [åslakór], *fader til* Geyti; FK. 149, 1.

Áslakur[2], *andet navn for* Ásmundur[3]; FK. 10, l. 14 f. o.

Ásmundur[1] **Aðalsson** [åsmondór æalsoen], *kæmpe* FA. 51, 7.

Ásmundur[2] kappabani, sé Ásmundur kellingarson.

Ásmundur[3] kellingarson, *kæmpe* SK. 86, 1 og 5; også kaldet kappabani SK. 90, 53.

Ásmundur[4], óndi Á. kongur, *kong Asmund (den onde), sviger kong* Álvur[2]; FK. 4, 15; hin illi Á. FK. 5, 26.

Aspermund [aspærmond, -mo^{c}nt], fjallið A., *bjærg, ved hvis fod slaget i* Runsival *udkæmpedes* FA. 176, 24.

Digitized by Google

Atli [atlı], *hersker over* Saxland, *broder til* Sivar jall, FA. 66, 9.

Balsar [ba'lsar], sé Hanus Balsar.

Beini(r) [bainı(r)], *broder til* Brestir *(Sigmund Brestessøns fader)*, FA. 436, 17.

Belsebub [bæ'lsabob], *Belsebub* FA. 304, 14.

Belsmaður [bæ'lsmæavòr], står som skældsord og kunde rettest betragtes som fællesnavn, *helvedesgast* FA. 381, 12.

Berintvág [beerı'ntvåa], *Bergen* FA. 122, 4; også Berinarvág, Bernavág.

Betlaheim [bætlahaim], *Betlehem* FA. 41, 6.

Beyða [bæija], *søster til hertug* Hergeiri *og gift med* Eirikur, *broder til* Hermundur illi; FA. 77, 21.

Bíggjar [bod'dżar], ef. af Bø (í Bø), FA. 355, 2.

Bíggjarmaður [bod'dzarmæavòr], *mand fra bygden* í Bø, FA. 340, 3.

Birtingar [bı'rtıŋgar], hak. flt., *mytisk sted* FA. 224, 14.

Birtingsskógvur [bı'rtıŋskægvòr], *mytisk skov* FA. 224, 7.

Bitlisbörn [bıtlısbōdn], FK. 69, 81[2] (noten).

Bitlusynir [bıtlòsīnır], FK. 67, 64.

Bjarmaland [bjarmaland], *Bjarmeland (ved det hvide hav)* FK. 39, 2, i kvadene alm. Bjarnaland [bjadna-]; flt. Bjarmalond (Bjarnalond) FK. 39, 4.

Bjarmatussi, Bjarnatussi [bjarmatossı, bjadna-], *turse fra Bjarmeland* FK. 41, 22.

Bjarnaland [bjadnaland]. sé Bjarmaland; FK. 39, 2[2] (noten).

Bjarnasmíð [bjadnasmoi], Tormann skalds *økse, smedet af* Bjarni[2], FK. 113, 29.

Bjarni[1] [bjadnı], B. bóndi, *bonde på* Svínoy, *kristnet af Sigmund Brestessøn;* FK. 56, 28; B. úr Svínoy FA. 437, 1 f.

Bjarni[2], *smeder øksen* Bjarnasmíð *til* Tormann skald; FK. 112, 13.

Bjarnir [bjadnır], meistarin B., *fosterfader for Margrete på Nordnæs* FA. 103, 11.

Bjertingsheygur [bjæ'rtıŋshæiór], *Birtingshøj* SK. 117, 38 (Bjertingur for Birtingur).

Björn [bjödn], *en af søkongen Alvs kæmper* FK. 7, 46.

Bláfellsskúti [blåafæ'lskùutı], í Bláfellsskúta, *navn på et lätur (sælhundeleje) ved* Skálavík, FA. 348, 12—13.

Bláland [blåaland], *Blåland, brugt i meget vid betydn. om negrenes, morernes, saracenernes land;* FA. 96, 35; alm.

Digitized by Google

i flt. Blálond FA. 96, 29, greivin av Blálondum FA. 97, 14; meget ofte i forbindelsen »tey átjan Blálond« FA. 176, 4, SK. 136, 55.

Blanki [blæˀńtši, blaˀńtši], *en til hest omskabt ridder* FA. 21, 17 (hin blanki FA. 21, 14).

Bolli Tollaksson [bådlı tådlagsoən], *Kjartan Olafssøns stalbroder*, FK. 62, 1.

Borðoyggj (Borðoy) [boərå'dž (boərâi)], *Bordø, den største af Norderøerne*, FA. 366, 2; alm. med det bestemte kendeo.: Borðoyggin.

Borgardalur [bårgardæalòr], *dal på østsiden af øen* Mikines, FA. 348, 33 f.

Borgargjógv [bårgardžægv], *klippekløft på østsiden af øen* Mikines, FA. 348, 33.

Borgarhjörtur [bårgarjöˀrtór], sé Tóra Borgarhjörtr; SK. 59, 1 (omkvædet).

Borin [boərın] á Nólsoynni, *benævnelse på den sydlige ende af Nolsø*, FA. 397, 27 (sé ordsamlingen).

Botnar [båtnar]—Trøllabotnar, i Hornalond, FK. 122, 24.

Botnarnir [båtnanır], um Botnarnar, *fiskeplads øst for Nolsø* FA. 412, 22.

Brandur [brandòr], hin víðferi, *en af kong* Tíðriks *kæmper* FA. 223, 16; SK. 134, 39; B. Víðferi SK. 137, 76.

Brattalíð [braˀtaloi], *Erik den rødes gård i Grønland* FK. 113, 28, *Torkel bondes sæde* FK. 117, 76.

Brattin(g)sborg [braˀtınsbårg], *kong Isungs sæde* FA. 229, 30; *kong* Tíðriks *sæde* SK. 105, 2.

Breiðabý [braijaboi], *mytisk sted* FA. 124, 14.

Breiðafjörður [braijafjøərör], Breiðifjörður *på vestsiden af Island*, FA. 66, 13.

Brekka[1] [bræˀka], á Brekku, *sted ved* Húsavík, FA. 375, 15.

Brekka[2], á Brekku, býlingur í Hovi *(på Suderø)*, FA. 376, 22.

Brestir [bræstır] og **Brestar** [bræstar], *Sigmund Brestessøns fader* FA. 412, 22.

Brifort [brîfåˀrt], *Olger danskes hest* FA. 300, 15.

Brókin [broɔˀtšın] (ɔ: *buksebenet*), *øgenavn til* Jóanis Niklasson, FA. 289, 15, Brókatáttur (*visen om* Brókin) FA. 285, 8; Brókakrókur (ɔ: *krogen på B.'s snøre*) FA. 289, 7; Brókaendi FA. 290, 35; Brókakvæði FA. 292, 19.

Brúnsvein [brøˀnsvain], FA. 250, 20.

Brúsajökil [brüuˀsajøətšıl], *jætte, rise* FK. 85, 6.

Brúsi [brüuˀsı] = Brúsajökil; FK. 85, 10.

Digitized by Google

Brynhild[1] [brīn(h)ıld], B. Buðladóttir, *Brynhild, kong Budles datter,* SK. 16, 4.

Brynhild[2], *tjenestepige hos* Sissal, FA. 375, 6.

Brynhildarheygur [brīn(h)ıldarhæiðr], *høj ved* Húsavík, FA. 375, 7.

Brynja [brınja], *konavn* FA. 338, 2.

Brynjumanna borð [brınjómanaboər], *stor sten nord for* Mannafellsdalur, FA. 380, 16 f.

Buðladóttir [būladō'tır], SK. 78, 52, *Gunhild eller Brynhild.*

Buðli [būlı] (med det bestemte kendeord: bjarti Buðlin SK. 16, 3), *mytisk konge* (*i* Húnaland), *fader til* Brynhild[1], SK. 16, 2; ef. med bestemt kendeo.: Buðlans SK. 16, 1.

í **Búrstovu** [oi bə'rstoevó], *hus i bygden* á Eiði, FA. 342, 11.

í **Bø** [oi Bøə], *bygd på vestsiden af Vågø* FA. 339, 32.

Dagmann [dagman], *dværg* SK. 103, 27.

Dagmar [dagmar], andet navn for Dagmann; SK. 95, 34.

Dalbúgvi [dalbıgvı], *om* Tórur rami í Gásadali FA. 350, 15.

í **Dali** [oi dæalı], 1) *bygd på østsiden af Sandø* FA. 337, 27; 2) (= í Norðradali) *bygd på vestsiden af Strømø* FA. 338, 26.

Dalita [dæalıta], *kvindenavn* FA. 164, 24.

Danaveldi [dæanavældı], ik., digt. = Danmark; SK. 58, 254.

Danimeya [dæanımæia], *moder til* Jákup á Mön, FA. 293, 11.

Danirnir [dæanınır], *de danske* FA. 433, 11.

Danmark [danma'rk], ik., *Danmark* FA. 134, 29; også Danimark FA. 262, 19 (Danumark FA. 272, 22).

Demmus [dæmmos] (for Nikodemus), *Nikodemus* FA. 348, 16.

Dímun [doimòn], huk., *en af de to små øer:* stóra *og* lítla Dímun, *som ligge imellem Sandø og Suderø;* spec. = stóra D. FA. 436, 17; lítla D. FA. 436, 18.

Djaknir [džaknır], hak. flt., sé Jaktnir; SK. 136, 56.

Doffin [dåffın] (Dagfinnur), *mandsnavn* FA. 376, 21.

Dollur [dådlòr], *rise, turse* FK. 75, 17; i gf. med det bestemte kendeord: Dollin FK. 81, 85.

Dragasund [drǣasond], *sund imellem* Vágar *og* Tindhólmur, FA. 355, 29.

Dulurin [dūlòrın], *navn på en fiskebanke* FA. 338, 4.

Dúnoy [dūunı], huk., *mytisk sted (ø)* FA. 20, 23.

Dyril (Dirðil) [dīrıl], sé Ísakur Dyril.

Dýrindal(ur) [doirındæal(òr)], hak., *Rolands sværd, erobret af Roland fra kæmpen Emund,* FA. 159, 2.

Digitized by Google

Egil [eəjıl], *fårehyrde* FK. 114, 38.
á Eiði [á(a)aijı], *bygd på nordvestsiden af Østerø* FA. 335, 3.
Eiðskollur [aiˑskådlòr, aⁱs-], *fjæld ved bygden á Eiði på Østerø*, FA. 344, 28 f.
Eiðsmaður [aiˑsmæavòr, aⁱs-], *mand fra bygden á Eiði*, FA. 335, 3.
Eiðsvík [aɾsvoiˑk, aⁱs-], *vig på øen Viðoy*, FA. 352, 16.
Einar Tambarskelvir [ainar tamba(r)šælvır], *Ejnar Tambeskælver, kong Olav Trygvesøns bueskytte* FA. 271, 32; Einar ungi FK. 76, 31, E. Tambarskelvi (Tambarskeggi) FK. 76, 33.
Eingilbret[1] [aŋdžılbræt], meistarin E., *styrmand for Margrete på Nordnæs hjem til Norge;* FA. 107, 12.
Eingilbret[2], *en af kejser Karls tolv jævninge* FA. 149, 2.
Eingilbret[3], meistari E., FA. 197, 34.
Eingland [aiŋgland, aⁱŋg-], *England* FA. 135, 17; jf. Ongland; Eingilskmaður [aŋdžılsmæavòr]. *engelskmand.*
Einivaldur [ainıvaldòr], *sønnesøn af* Sissal, FA. 375, 23.
Eiriksboði [airı(k)sboəjı], *blindt skær ved* Tindhólmur, FA. 354, 14.
Eiriksfjörður [airı(k)sfjəərðr], *fjord i Grønland* FK. 113, 28.
Eirikur[1] [airıkòr], *Erik, søn af* Margreta[1]; FA. 18, 7.
Eirikur[2], *Erik, konge?* FA. 28, 1.
Eirikur[3], *søn af* Sivar jall *og broder til* Hermundur illi, FA. 66, 24.
Eirikur[4], *søn af* Haki kall, FA. 73, 32.
Eirikur[5], *konge i Norge, fader til Margrete på Nordnæs,* FA. 94, 2.
Eirikur[6], *broder til* Elinborg (Elin[2]), FA. 262, 30.
Eirikur[7], E. jall, E. Hákunsson, *den norske Erik (Håkonssøn) jarl,* FA. 272, 27; FA. 278, 9.
Eirikur[8], *bejler til* Ása dvörgamoy, SK. 94, 21.
Eirikur[9], E. í Bø, FA. 354, 18.
Elduvík [ældòvoiˑk], *bygd på nordøstsiden af Østerø* FA. 335, 8.
Elias [elīas], *bibelens Elias* FA. 435, 3.
Elin[1] [eəlın], *stifmoder for* Sivurlíns *børn* FA. 43, 21.
Elin[2] = Elinborg; FA. 261, 23.
Elinborg [eəlınbårg, eəlım-], harra Pæturs *fæstemø og hustru,* FA. 260, 5; alm. også kaldet Eliniborg (Elin í Borg).
Elsa [æˑlsa] lítla, *Elselille* FA. 12, 17.
Elseba [æˑlseba], *Elsebeth* FA. 341, 24 f.
Emund(ur) [eəmond(òr)], *hedensk kæmpe,* FA. 153, 7.
En-Gedi [æŋgedi] FA. 387, 6.

Digitized by Google

Eskja [æstša], *konavn* FA. 337, 31.
Eyðun [æijǫn, æijɪn], E. Hestakorn, *Audun Hestekorn, sviger Margrete på Nordnæs,* FA. 94, 30.
Eystfelli [æ¹sfædlɪ, æs-], ik., *højt forbjærg øst for* Hattarvík *på Fuglø,* FA. 361, 28.
í **Eystrum** [oi æistron, æs-], bylingur í Porkeri *på østsiden af Suderø,* FA. 430, 20.
Eysturhav [æstǫrhæav], ik., *Østersøen* FA. 274, 32.
Eysturland [æstǫrland], *opdigtet sted på Færøerne* FA. 295, 30.
Eysturoy [æstǫråi], alm. med det bestemte kendeo.: **Eysturoyggin** [æstǫråd'džɪn], huk., *Østerø blandt Færøerne* FA. 332, 5; Eysturoyingur [æstrɪŋgǫr], *mand fra Østerø* FA. 372, 8.

Fálgeir [fålgair], *frænde af* Torgrímur trölli, FK. 115, 51.
Falkur [fa'lkǫr], *hundenavn* FA. 255, 9.
Fámjin [fåmjɪn], *bygd på vestsiden af Suderø* FA. 376, 20.
Fámningur [fåmnɪŋgǫr], *mand fra* Fámjin, FA. 383, 4.
Farao [farao], *Farao* FA. 386, 25.
Fenixfjöður [feenɪ(k)sfjøevǫr], *fjeder af fugl Føniks* FA. 4, 10.
Filkir [fɪ'ltšɪr] (Filkus), FK. 157, 82 (se noten).
Filkus[1] [fɪ'ᶜlkos], risans søn, *andet navn for* Vilkus; SK. 115, 14[1] (noten).
Filkus[2], *rise, søn af foregående,* = risin af Leittrabergi; SK. 126, 73.
Filkusson [fɪ'lkosoen, fɪ'lkǫ-], frægur F., *en af kæmperne hos* Filkus[2], SK. 120, 3.
Finnin [fɪnnɪn], *en af de slanger, som dræbes af* Ísmal fræga kæmpa, SK. 77, 34.
Finnur[1] [fɪnnǫr], *en af kong Alvs kæmper* FK. 10, l. 1 f. n.
Finnur[2], F. hin fríði, *søn af den norske jarl* Ólavur, FK. 95, 1; i ef. med det bestemte kendeord: Finnins FK. 106, 131.
Finnur[3], F. hin lítli, *Erik jarls bueskytte* FA. 279, 32.
Fípan [foiᶜpan], F. fagra, *datter af* Skalli, FA. 30, 4.
Fjallavatn [fjadlavatn], *indsø på Vågø* FA. 333, 19.
á **Fjöllum** [åa fjødlon], *havepart ved* Fjallavatn, FA. 333, 21.
Flekka [flæᶜka], *konavn* FA. 337, 31.
Flóvant [flɔu(v)aᶜnt], *kejser Karl den stores frænde* FA. 167, 19.
Flóvin Bænadiktsson [flɔu(v)ɪn bæanadɪtsoen], *elsker* Marita[2], FA. 245, 18; gf. Flóvan FA. 246, 35.

Digitized by Google

Fossá [fâssåa], *å nord for* Hvannasund *på* Viðoy, FA. 379, 15.
Fovnir [fâvnir], *slangen Fovne* SK. 73, 35; jf. Frænur.
Fovnisbani [fâvnisbæani], kappin F. = Sjúrður Sigmundarson, SK. 84, 52.
Frakkaland [fra'kaland], = Frakland, SK. 73, 41.
Frakland [fræakland], i kvadene om *det frankiske rige* el. = Frankaríki, *Frankrig*, FA. 139, 11.
Frankismaður [fra'ŋtšismæavør], *franker, franskmand* FA. 146, 9.
Frans [fra^{c}ns], *Frankrig* SK. 90, 47.
Fransur [fra'nsør], = Franskmaður, *franskmand* FA. 302, 17.
Fríðrikur [froirikør], *Frederik* FA. 347, 34.
Frísaland [froi'saland], *Frisland* FA. 268, 8.
Frísi [froi^{c}si], *Friser* FA. 268, 5.
Fróðar [frɔuar], *navn på en islænder* FK. 65, 37.
Fræna [fræana], *konavn* FA. 337, 31.
Frænur [fræanør], *slangen (Fovne), som* Sjúrður Sigmundarson *dræbte*, SK. 5, 20; jf. Fovnir.
í **Fuglafirði** [oi foglafiri, -firi], *bygd på østsiden af Østerø, syd for* í Oyndarfirði, FA. 356, 25; Fuglfirðingur [fo^{c}l··firiŋ·gør], *mand fra bygden* í Fuglafirði.
Fugloyggj [foglåd'dž], *Fuglø, den nordligste af Norderøerne blandt Færøerne;* alm. Fugloyggin; men: í (úr) Fugloy [fogli] FA. 358, 13; Fugloyingur [fogliŋgør], *mand fra Fuglø* FA. 358, 21.
í **Funningi** [oi fonniŋdži], *bygd på nordøstsiden af Østerø* FA. 368, 24; Funningsbátur [fonniŋs-], *båd fra bygden* í Funningi, FA. 369, 18; Funningsbóndi, *bonde fra bygden* í Funningi, FA. 368, 25 (her om Pætur bóndi); Funningsfjørður, FA. 372, 9; Funningskleiv, huk., *stejl bjærgsti ved bygden* í Funningi, FA. 371, 3; Funningsmaður, *mand fra bygden* í Funningi FA. 371, 5; Funningsmark, *om* Funningsbonden Pæturs *fåremærke* FA. 369, 34.
Fylgismoy [fildžismåi], frúgvin F., FA. 85, 19.
Føringur [føariŋgør], *færing* FA. 311, 20, sé Føroyingur.
Førja-land [førjaland], digt. = Føroyar (Førjar), FA. 430, 14.
Førjamál [førjamåal], *det færøske sprog* FA 310, 14.
Føroyar [førjar], huk. flt., *Færøerne* FA. 311, 23.
Føroyingur (Føringur) [føariŋgør], *færing* FA. 359, 6.

Galianna [galian·na], *søster til* Mýlint, FA. 204, 25.
Galti [ga^{c}lti], Galti Íslandsfari, *spår kong Harald hårde-*

Digitized by Google

råde ulykke på hans Englandstogt; FK. 157, 83; FK. 161, 129.

Garðaríki [gæararoi˙tši], *Garderige, Rusland* FA. 142, 6.

Garsia [ga˙rsia], *hedensk konge (omtalt i* Karlamagnússaga); Garsia höll FA. 162, 10; Garsia kongur FA. 163, 14.

í **Gásadali** [oi gåasadæali], *den nordligste bygd på vestsiden af Vågø* FA. 326, 22; Gásadalsbygd, *bygden* í Gásadali, FA. 339, 27; Gásadalsmaður, *mand fra bygden* í Gásadali, FA. 339, 25.

við **Gellingará** [vi džædliŋgaråa], bylingur í Hattarvík í Fugloy, FA. 359, 14.

Genesareth [geneesaræt], *Genesareth* FA. 387, 16.

Gertrúð [džæ˙rtrúu], frú G., *gift med kong Magnus i Norge og moder til* Margreta[3] FK. 165, 8.

Gestur[1] [džæstór] SK. 68, 1 (i SK., Gests ríma, blot betragtet som fællesnavn: gestur, *fremmed*).

Gestur[2] = Nornagestur; SK. 73, 30; SK. 137, 75.

Gestur[3] FK. 29, 1, G. blindi FK. 29, 2.

Gestur[4] FK. 112, 15.

Geva [džeeva], langa G., *amazone, troldkvinde?* SK. 51, 172.

Geyti[1] [džæi˙ti], G. Áslaksson, *Gaute Aslaks søn* FK. 150, 3, bóndasonur á Upplondum FK. 150, 5.

Geyti[2], *fader til* Vígbrandur, FA. 240, 16.

Giðja (Gyðja) [džīja], huk., FA. 446, 11.

Gilbert [džilbæ˙rt], hin føri, Jansagutti, FA. 379, 12.

Girtland [džī˙rtland], sandsynligvis for Girkland (Grikkland) ɔ: *Grækenland,* Girtlands kongur SK. 132, 9; flt. Girtlond SK. 133, 28[2] (noten).

Girtlandsherur [džī˙rtla˙nsheerór], *hær, udrustet fra* Girtland, SK. 137, 75.

Gíslar [gó˙slar], Júkungur, *søn af kong Gjuke,* SK. 39, 28.

Gívrinarhol [gó˙vrinarhoel], *sted på Sandø,* FA. 332, 15.

Gívrinarspor [gó˙vrinarspoer], *sted på Sandø,* FA. 333, 6.

Gjötil [džeetil], Gjötils heygur, *mytisk sted* FA. 32, 1 og 26.

Glitraheiði [glītrahaii], *Gnitahede, slangen Fovnes opholdssted* SK. 5, 20.

Gongu-Rolvur [gåŋgó-rålvór], *Gange-Rolv* FK. 132, 18.

Gortra[1] [gå˙rtra], gamla G. *(ɔ: Gertrud), person i* Jákup á Mön, FA. 300, 32.

Gortra[2], frú G., *gift med* Ólavur jall *og moder til* Finnur hin fríði, FK. 99, 51.

Gramm(ur) [gramm(ór)], hak., *Sigurd Fovnesbanes sværd* SK. 11, 85, SK. 107, 22.

Grana [græana], *konavn* FA. 337, 31.

Digitized by Google

Grani [græani], *Sigurd Fovnesbanes hest* SK. 3, 1 (omkvædet).
Gríma [groima], Gríman gráa, *konavn* FA. 338, 1.
Grimhild [grīmıld], *kong Gjukes dronning* SK. 21, 64.
Grímur[1] [groimôr], *kæmper med* Högni Júkason *om* Brynhild, SK. 20, 43.
Grímur[2] = Havgrímur, FK. 40, 12.
Grímur[3], *norsk kæmpe, overvinder* Kjartan Ólavsson i *svømning* FK. 63, 15.
Grund [grond], huk., *mytisk sted* SK. 121, 19.
Grønland [grönland], *Grønland* FK. 131, 5: fit. Grønlond FK. 111, 10; Grønlandsfjörður FK. 132, 12; Grønlandsknörrur, *skib. som sejler til Grønland, Grønlandsfarer* FK. 132, 10.
Grønaskor [grœnaskoer], *græsgroet afsats i et lodret bjærg på øen* Dímun FK. 58, 51 [Granaskor].
Guðrun[1] [gūrôn, gūrın], Júkadóttir, *Gudrun, kong Gjukes datter, gift med Sigurd Fovnesbane,* SK. 25, 102; Guðrun Júka SK. 30, 159.
Guðrun[2] illgerðsfrú, *norsk troldkvinde, ødelægger Jomsvikingernes hær ved en uhyre haglbyge;* FK. 48, 11.
Guðrun[3], húsfrú G., Össurs *hustru* FK. 58, 59.
Guðrun[4] Ósvivsdóttir (kaldet: Hósvisdóttir), Kjartans *elskede, gift med* Bolli Tollaksson, FK. 62, 3.
Gullborg [golbårg], *datter af* Margreta[1], FA. 18, 6.
Gullgríma [golgroima], *konavn* FA. 337, 32.
Gunhild[1] [gonnıld], SK. 72, 16, måske = Gunhild Buðladóttir, Gunhild Buðla SK. 78, 51.
Gunhild[2], *moder til* Ásla dvörgamoy, SK. 102, 11.
Gunnar[1] [gonnar], G. Júkason, kongur, *kong Gunnar, søn af kong Gjuke* (Júki), SK 31, 171.
Gunnar[2], *Gunnar fra Hlidarende* (*person i* Njálssaga) FK. 51, 1.
Guttormur [go"tårmôr] í Hattarbóti, *slægtning af* Jatvarð, FA. 87, 19.
Gyða (Gyðja) [džīja] Haraldsdóttir, Jákup á Möns *udkårne* FA. 295, 29.
Gýðin [goijın], G. jall, *forråder kejser Karls jævninge;* FA. 174, 21.
Gyðja[1] [džīja], frúgvin G., Eyðun Hestakorns *hustru* FA. 123, 7 (synonym: Ingibjörg).
Gyðja[2] FA. 357, 33.
Gyðja[3], andet navn for Geva, SK. 51, 172[3] (noten).
Gyðja[4] = Guðrún[3]; FK. 58, l. 2 f. n.

Digitized by Google

Gylsteinur [dʒi˙lstainór], hak., FK. 40, 80.

í **Götu** [oi gøətó], a) í Norðragötu [noəra-] (*det nordligere* Göta), b) í Syðrigötu [sīrɪ-] (*det sydligere* Göta), *bygder på sydøstsiden af Østerø ved* Götuvík; FA. 359, 23 (í Syðrigötu), *Tronds bopæl* (í Norðragötu) FK. 54, 8; Götu sandur FK. 56, 25; Götueið(i), *landtange på Østerø ved bygden* í Syðrigötu, FA. 360, 23; Götunes, *næs på Østerø, nord for indløbet til* Götuvík, FA. 365, 34; Götusund, digt. for Götuvík, FK. 56, 24; Götuvík, *indløb til bygderne* í Götu, FA. 449, 14.

Götu-Tróndur [gøətótröndór], sé Tróndur í Götu, FA. 390, 20.

Hakar [hæakar], andet navn for Haki[2]; SK. 65, 72[4] (noten).

Haki[1] [hæatši], H. kall FA. 72, 9.

Haki[2] (H. kall), *foregiven fader til* Kráka kallsdóttir (ɔ: Ásla Sjúrðardóttir), SK. 65, 72.

Hákun [håakón] kongur, *Håkon, konge i Norge, broder til kong Erik og farbroder til Margrete på Nordnæs,* FA. 109, 5.

Hákur [håakór], *konavn* FA. 337, 30.

Haldórsvík [haldarsvoi˙k], *den nærmestnordligste bygd på østsiden af Strømø* FA. 327, 9.

Halga [halga], *datter af kong* Atli, FA. 67, 22, *fæstet til* Hermundur illi, FA. 84, 22.

Halgerð [haldʒeər], Gunnar[2]s *hustru* FK. 51, 2.

Hálvdan[1] [håldan], *bejler til* Ása dvörgamoy, SK. 94, 21.

Hálvdan[2] [håldan], kongur SK. 101, 1.

Hálvdan[3], *en af kong Alvs kæmper* FK. 8, 63; H. prúði FK. 10, l. 1 f. n.

Hálvdan[4] *broder til* Finnur hin fríði, FK. 95, 2, H. sterki FK. 101, 72.

Hálvdan[5] Úlvsson [ø˙lsoən], flokksmaður, FA. 358, 14.

á **Hamri** [åa hamrɪ], bylingur í Skálavík, FA. 348, 16.

Hanis [hæanɪs], *Hans*, H. í Búrstovu á Eiði FA. 342, 11.

Hanus [hæanos, -ós] — Hanis; H. Balsar FA. 431, 12.

Haraldur[1] [hæaraldór], bóndi, *fader til* Gyða, FA. 296, 14.

Haraldur[2], kongur av Noregi, *kong Harald hårfager* FK. 39, 5; H. hárfagri FK. 44, 57.

Haraldur[3], *Sigmund Brestessøns fostbroder* FK. 56, 33 og 58, 52, hvor flere håndskriftvarianter have »Torbjörn«.

Haraldur[4], kongur, *kong Harald hårderåde af Norge* FK. 149, 1.

Harðarholt [hæararhå˙lt], *på Island,* sé Tórólvur[2].

Digitized by Google

Harðavöllur [hæaravödlʊr], *ubekendt sted, forekommer i en gådefuld tale,* FA. 338, 26.
Hárekur [håarikʊr, håarekʊr], hak., FA. 347, 34.
til **Hargar** [hargar], se i **Hörg.**
í **Hattarvík** [oi haˈtarvoiˈk], *bygd på Fuglø* FA. 358, 13.
Havgrímur[1] [havgroimʊr], H. úr Suðuroy, *færøsk høvding, omtalt i* Færeyinga saga, FA. 436, 32.
Havgrímur[2], *høvding over Bjarmeland* FK. 39, 1.
Havn [havn], *bygden Torshavn (på Strømø)* FA. 360, 18.
Havnarmaður [havnamæavʊr], *mand fra Torshavn* FA. 369, 18.
Havnarvág [havnavåa], *Torshavns våg* FA. 399, 3.
Heiðrikur[1] [hairikʊr], kongur, *Hervararsagas kong Hejdrek* FK. 29, 5.
Heiðrikur[2], *Hejdrek, kæmpe* SK. 101, 1.
á **Hellu** [åa hædlʊ], *bondegård i* Kvívík, undir Hellu lon FA. 285, 20.
Hellumaður [hædlʊmæavʊr], *mand fra* Hella (á Hellu, undir Hellu lon), FA. 288, 4.
Helvík [hælvoiˈk] jallsdóttir, *jarledatter, moder til* Högni[2] *ved* Högni Júkason, SK. 54, 201.
Hemingur [heemiŋgʊr], andet navn for Geyti Áslaksson, FK. 154, 48 (ang. navnets oprindelse se FK. 147, noten).
Herborg [hærbårg], H. ríka, *datter af* Einivaldur, FA. 375, 23 f.
í **Herdalsbirgi** [oi hærdalsbirdʒi], *nu nedlagt beboelsesplads ved* Vesturvík (Fámjin) *på Suderø* FA. 376, 32.
Herðarholt [heerarhåˈlt], = Hjarðarholt *på Island* FK. 62, 1.
Hergeir[1] [hærgair], H. ungi Viljormsson, *søn af* Viljormur[3], SK. 134, 35.
Hergeir[2] Sirileir, FK. 111, 9.
Hergeiri [hærgairi], hertugin H., *gift med* Halga *og dræbt af* Hermundur illi; FA. 75, 2.
Herjalond [hærjalånd], ik. flt., se Herjoyar; FK. 85, 4.
Herjar [hærjar], huk. flt., se Heroyar; FK. 39, 3[3] (noten); Herjaroy FK. 89, 46.
Hermann [hærman], *gift med* Marita[2], FA. 246, 14.
Hermintrú [hærmintrúu], *gift med* Sveinur í Vallalíð, FA. 135, 4.
Hermundur [hærmondʊr], H. illi, *kæmpe, søn af* Sivar jall, FA. 66, 25.
Herningur [hærniŋgʊr], *kong Olav Trygvesøns svoger* FA. 278, 7.

Digitized by Google

Heroyar [hærjar], huk. flt., *Herøerne ved Norge* FK. 39, 30; jf. udtalen »förjar« af Føroyar.
Hervík [hærvoiᶜk], *datter af* Arngrímur *og søster til* Angantýr (isl. Hervǫr), FK. 17, 4.
Hestur [hæstȯr], *ø vestfor sydenden af Strømø* FA. 402, 32.
Hilda[1] [hılda], *kongedatter, røvet af en jættekvinde, men hentet tilbage af* kappin Illugi; FK. 35, 21.
Hilda[2], *risen Rosmars kone* FK. 136, 60, med det bestemte kendeo.: Hildan svinna FK. 136, 62, *søster til* Gongu-Rolvur FK. 137, 69 ff.
Hildan stjarna [hıldan šadna], *konavn* FA. 337, 32.
Hildará [hıldaråa], *mytisk flod* SK. 50, 155.
Hildarfjall [hıldarfjadl], *mytisk fjæld, Brynhild Budledatters opholdssted,* SK. 16, 6.
Hildarheygur [hıldarhæiȯr], = Hildarfjall; SK. 19, 42.
Hildarsalur [hıldarsæalȯr], *Brynhild Budledatters sal på* Hildarfjall, SK. 20, 43.
Hildibrand [hıldıbrand], meistarin H., *broder til* Marita, FA. 20, 10.
Hildur[1] [hıldȯr], huk., *kampgudinden Hilde,* Hildar ting = *kampen* FA. 270, 10, Hildar leikur *det samme* FA. 278, 14, Hildurs ting FK. 149, 1.
Hildur[2], = Hilda[1]; FK. 37, l. 13 f. o.
Hilmir [hılmır], for Ása dvörgamoy; SK. 93, 13[1] (noten).
Hilmir [hılmır], Hilmirs eldur SK. 84, 45.
Hindarfjall [hındarfjadl], *mytisk fjæld* SK. 82, 30.
Hjálmar [tšålmar], Hj. kappi SK. 78, 53, *søn af* Arngrímur *og i færøske kvad broder til* Angantýr, FK. 12, 2; FK. 19, 24.
Hjálprek [tšåᶜlpræk] kongur, *kong Hjalprek, gift med Hjördis efter kong Sigmunds død,* SK. 6, 30.
Hjarnar [tšadnar], Júkungur, *søn af kong Gjuke,* SK. 39, 28.
Hjördís [tšördıs], *dronning, gift med kong Sigmund og moder til Sigurd Fovnesbane,* FA. 235, 19; SK. 3, 2; *siden gift med kong* Hjálprek, SK. 6, 30.
Holmgarðar [hålmgæarar], hak. flt., *den nordlige del af* Garðaríki, SK. 115, 13, *henlagt til Norge* SK. 121, 9.
Holmgarður [hålmgæarȯr], = Holmgarðar; SK. 121, 21.
Hóraheiðar [hȯurahaiar], huk. flt., *hedestrækning på Østerø ved bygden á* Skála, FA. 372, 33.
Hóraldur [hȯuraldȯr] (for Tórólvur), FK. 70, l. 3 f. n.
Hórisgöta [hȯurısgøøta], *grænselinjen mellem Nord- og Sydstrømø* FA. 379, 31.

Digitized by Google

Hornalond [hådnalånd], ik. flt., *„Horneland“*, egl. = bjærget Hornelen i Norge, FK. 122, 23; sé det følg. ord.

Hornið [hådnı], Hornið háa, *forbjærg (Hornelen)* i Hornaland, FK. 122, 28.

Hósborg [hösbårg], sandsynligvis *Oslo i Norge*, FA. 121, 34.

Hugin [hūın] kongur, Óluvas, *kong Pippings datters, mand* FA. 189, 2.

Hugon [hogån], H. kongur = keisarin av Miklagarði, FA. 147, 12.

Humlingúr [homlıngór] Stútason, *en af kong* Tíðriks *kæmper* FA. 232, 2.

Húnakongur[1] [hùunakångór], *konge over Hunnerne, om* Ásmund Aðalsson FA. 51, 8.

Húnakongur[2], sé Júkin; SK. 87, 10.

Húnaland [hùunaland], *Hunnernes land;* flt. Húnalond SK. 18, 26.

Hundingur [hondıngór], *mytisk konge, hvis sønner dræbe kong Sigmund*, SK. 4. 13.

Hupulin [hūpólın] (med det bestemte kendeord), *tyrenavn* FA. 337, 29.

Húsavík [hùuˈsavoiˈk], *bygd på østsiden af Sandø* FA. 335, 1.

í **Húsi** [oi hùuˈsı], bylingur í Miðvági, FA. 354, 20.

niðri við **Hús** [nırrı vi hùuˈs], bylingur í Götu (Syðrigötu), FA. 359, 24.

Hvalagjógv [kvæaladžægv], *klippekløft på* Mikines FA. 350, 1.

Hvalbø [kvalba], *den næstnordligste bygd på østsiden af Suderø* FA. 328, 17; til Hvalbýjar [kvalbiar] FA. 329, 7; Hvalbingur, *mand fra* Hvalbø.

Hvamsfjörður [kvaˈmsfjøørór], *fjord på vestsiden af Island (arm af Breiðifjörður)* FK. 69, 82.

Hvannasund [kvannasond], *bygd på sydvestsiden af* Viðoy, FA. 362, 6.

Högnaboði [högnaboejı], *blindt skær udfor* Rituvík *på sydøstspidsen af Østerø* FA. 414, 17.

Högnar [högnar], for Högni (Júkason), SK. 32, 182[1] (noten).

Högni[1] [högnı] Júkason, *Høgne, søn af kong Gjuke*, SK. 20, 43.

Högni[2], Högnason, *søn af* Högni Júkason *og* Helvík jallsdóttir, SK. 55, 215.

Högni[3] Nev, flokksmaður FA. 358, 15.

Hønir [høønır], *guden Høner* SK. 141, 22.

í **Hörg** [oi hörg], bylingur í Sumba FA. 379, 8.

Digitized by Google

Illgerð-Steinur [ɪldʒærstainór], hak., FK. 131, 5.

Illhugi, Illhugur [ɪdlʊɪ, ɪdlʊór], sé Illugi; FK. 34, l. 1 og 2 f. n.

Illugi [ɪdlʊɪ], kappin I., FK. 34, 11.

Ímundur [oimondór] hvíti ɔ: Jómsvíkingasagas Ögmundr (Geirmundr) hvíti, FK. 48. 9.

Ingibjörg[1] [ɪŋ́dʒibjörg], *Ingeborg, elsket af* Åsmundur Aðalsson, *gift med* Sjúrður Fótur; FA. 51. 30

Ingibjörg[2], frúgvin I, *Ingeborg, ledsager· Margrete på Nordnæs og sviger hende,* FA. 94 19.

Ingibjörg[3], *Ingeborg, gift med* harra Pætur *under dennes ophold i Danmark.* FA. 266, 12.

Ingibjörg[4], *Ingeborg, datter af kongen af* Uppsaland *og årsagen til Hjalmars og Angantyrs tvist,* FK. 24, 88.

Ingibjörg[5], *Ingeborg, datter af* Havgrímur, FK. 45, 73.

Ingibjörg[6], *Ingeborg, kong Olav den helliges søster* FK. 65, 41, i de færøske kvadoptegnelser alm. kaldet Kristin.

Ingibjörg[7], *Ingeborg, irsk kongedatter* FK. 100, 64.

Ingibjörg[8], *Ingeborg* FK. 131, 2.

Ingibjörg[9], *Ingeborg,* = Hilda[2], FK. 144, v. b.

Írland [ói'rland], *Irland* FA. 378, 16.

Írlandshav [ói'rla'nshæav]. FK. 139, 92[5] (noten).

Ísakur[1] [oi'sakór] Diril, *person i* Jákup á Mön, FA. 298, 2; rettest skrevet Í. Dirðil. — dirðil [dīrɪl], hak., = 1) *hale på sælhund; bagparti;* 2) *person, som kommer drattende bagefter;* flt. dirðlar.

Ísakur[2], *patriarken Isak* FA. 410, 33.

Ísaland [oi'saland], digt. for Ísland, FK. 113, 33.

Ísan [oi'san], *mytisk konge;* Ísans land FK. 19, 20, Ísans líð FK. 18, 11, Ísans lund FK. 18, 10, Ísans ríki FK. 19, 21 — *hvor* Örvaroddur *dræbte* Arngrímur.

Ísin[1] [oi'sɪn] frú, *elsker* Tístram, FA. 216, 7.

Ísin[2], kongur, *Isung, konge over* Brattingsborg, FA. 223, 19; ef. Ísans FA. 231, 14.

Ísland [oⁱsland, ói's-], *Island* FA. 344, 25.

Íslandshav [oⁱsla'nshæav, ói's-] FK. 139, 92.

Íslendingur [oⁱs··lənɪŋ·gór, ói's-], *islænder* FK. 65, 35.

Ísmal [oⁱsmal, ói's-], Í. fræga kempa, SK. 74, 6, *søn af* Samson sterki Sk. 77, 32, *ægter* Sjúrður Sigmundarsons *søster* Svanhild Sólaljóma, SK, 78, 49.

Ívar [oivar] Holm, *slægtning af* Jatvarð, FA. 87, 18.

Digitized by Google

Ívint [oivɪˑnt], *konge af Vinland* FK. 105, 125.

Jaktnir [jaknɪr], hak. flt., teir J. tólv, skal være: teir jatnir tólv, *de tolv jøtuner, jætter* SK. 136, 56 (jatnir altså fællesnavn og flt. af jötun, jf. indledningen s. LXXIV, noten).
Jákup[1] [jåakop] á Mön, *helten i visen af samme navn* FA. 293, 14.
Jákup[2], *apostlen Jakob* FA. 434, 31.
Jákup[3] erkibisp FK. 77, 37.
Jallgrímur [jalgroimór], *høvding over Oplandene (i Norge)* FK. 39, 1.
Jansagutti [jaˑnsagoˑtɪ], hak., »Jansaguttarnir« *er tilnavn for de i sagnene berømte brødre fra* Fámjin: Albert *og* Gilbert, FA. 379, 11.
Jarnbardur [janbardór], *Erik jarls skib* FA. 273, 14.
Jatvarð [jatvar], *norsk jarleson* FA. 85, 8.
Jerusalem [jeroˑsalæm], *Jerusalem* FA. 386, 14.
Jesus [jeəsos], *Jesus* FA. 35, 18
Jóanis [jɔuanɪs] Niklasson, *Johannes Niklassen, med øgenavnet* Brókin, *helten i* Brókatáttur, FA. 285, 22.
Jófrí [jɔuˑfroi], = Jósvein; FA. 239, 2.
Jógvan[1] [jægvan] Tummasson, *Joen Thomsen, bonde, person i* Brókatáttur, FA. 285, 25.
Jógvan[2], Oyrarbóndin, *Joen, bonde fra bygden* á Oyri, FA. 371, 11 f.
Jóhannis [jɔuanɪs], *apostlen Johannes* FA. 434, 31.
Jómsborg [jɔuˑmsbårg, jåˑmsbårg], *Jomsborg* FK. 47, 1; alm. kaldet Jóansborg.
Jómsvíkingur [jåˑmsˑˑvóitšɪŋˑgór, jåˑmsvɪ-], *Jomsviking, mand fra Jomsborg* FK. 48, 11; alm. kaldet Jomsviningur, Jósviningur.
Jorsalagrav [jåˑrsalagræav], *grav for kejser Karls tolv jævninge i Jerusalem* FA. 187, 12.
Jósup [jɔuˑsòp], *Joseſ,* FK. 62, 3[4] *for* Ósviv.
Jósvein [jõsvain], *elsker kongedatteren* Óluva[2], *hvis fader har opfostret ham,* FA. 239, 6.
Júkabrøður [jùuˑkabrøəvór], = Júkungar; SK. 39, 24.
Júkagarður [jùuˑkagæarór], *kong Gjukes gård* SK. 91, 59, alm. i flt. Júkagarðar SK. 21, 64
Júkagarpar [jùuˑkagaˑrpar] = Júkungar; SK. 39, 25.
Júki [jùuˑtšɪ] kongur, *Gjuke, mytisk konge* SK. 25, 101.
Júkin [jùuˑtšɪn] (med det bestemte kendeord), = Húnakongur[2] *og søn af* Júki kongur; ef. Júkans SK. 88, 24.
Júkungar [jùuˑkoŋgar], *sønner af kong Gjuke* SK. 32, 191.

Digitized by Google

Jústin [jøstɪn] jallur, synonym til Ústin, FK. 3, 7.
Jökil [jøətšɪl] = Brúsajökil, FK. 88, 34.

Kála [kåala], *konavn* FA. 337, 31.
Kalbaksbotnur [kalbasbåtnʊr], *den runde dal omkring det inderste af* Kalbaksfjörður *på østsiden af Strømø* FA. 380, 9.
Kallsoyggj (Kallsoy) [ka'lsåd'dž (ka'lsåi)], Kallsoyggin, *en af Norderøerne (mellem Østerø og Kunø)* FA. 357, 16; til Kallsoyar [ka'lsiar].
Kálvur[1] [kålvʊr] (i kvadopskrifterne: Álvur), *broder til* Revna, FK. 67, 54.
Kálvur[2] lítli FA. 353, 21.
Kanaan [kana(a)n], *Kanaan* FA. 410, 33.
Karl [karl], harra K., = Hildibrand; FA. 22, 21.
Karlamagnus [karlamagnos], keisarin, *kejser Karl den store* FA. 139, 9
Katrin[1] [kæatrɪn], *en af Torkils døtre* FA. 46, 8.
Katrin[2], frú K., *ledsagerinde for Margrete på Nordnæs,* FA. 94, 12
Kedar [keedar], *Ismaels søn Kedar, efter hvem nomadefolket Kedarenerne fik navn,* FA. 386, 15.
Kelling [tšædlɪŋg], drangur *(sé ords.) nord for bygden* á Eiði, FA. 344. 23. Jf. risi.
Kina [tšīna], *konavn* FA. 337, 30.
Kingilvág [tšɪŋ́džɪlvåa], *et til Norge henlagt sted, hvor* Guðrun illgerðsfrú *tilintetgør Jomsvikingernes hær ved en haglbyge,* FK. 50, 34; for Hjörungavágur?
Kinn [tšɪnn], *ø vest for Norge (i* Firðafylki) FK. 123, 29.
á **Kirkju** [åa tši'rtšʊ], *bygd på Fuglø* FA. 360, 33.
(í) **Kirkjubø** [(oi) tši'rtšʊbøə], *Kirkebø, bygd på vestsiden af Strømøs sydspids* FA. 355, 19.
Kjartan [tša'rtan], Ólavsson, *Kjartan Olavssøn (person i* Laxdælasaga), FK. 62, 1 og 6.
Klæmintskirkja [klæamɪ'nstši'rtša] FA. 385, 27.
Knútur [knúu'tʊr], *Knud* FK. 68, 67.
Kofervínberjatyssi [koəfærvoinbærjatɪssɪ], ik., *Kofervindrueklase* FA. 387, 6.
í **Kollafirði** [oi kådlafīrɪ, -fɪrɪ]. *bygd på østsiden af Strømø,* FA. 328, 5; Kollfirðingur [kå'l·fɪrɪŋgʊr], *mand fra bygden* í Kollafirði.
Koltur [kå'ltʊr], ik., *lille ø, lidt nord for* Hestur, *vest for Strømø,* FA. 353, 17.
Kráka [kråaka], kallsdóttir, *fingeret navn for* Ásla Sjúrðardóttir; SK 66, 84; SK. 69, 13.

Digitized by Google

Krákur [kråakȯr], *konavn* FA. 337, 30.
Krist [krıst], harra K., *Kristus* FA. 21, 33.
Kristin[1] [krıstın], huk., *terne* FA. 254, 21.
Kristin[2], huk., *person i* Brókatáttur, Jóanis Niklassons *kone* FA 286, 24.
Kristin[3], hak., *Kristen* FA. 301, 22.
Kristin[4], *søster til* Viljormur[3], SK. 131, 1.
Kristin[5], andet navn for Ingibjörg[6]; FA. 65, l. 2 f. n.
Kristur [krıstȯr], = Krist; FA. 242, 15.
Kritunes [krītȯneəs], *mytisk sted,* = *helvede?* FK. 126, 66.
Kumlabarmur [komlabarmȯr], *sted i udmarken nord for bygden* á Skála *på Østerø,* FA. 372, 31.
Kunoyggj [kūnåd'dž], *Kunø, en af Norderøerne;* alm. Kunoyggin; men: í, úr Kunoy [kūnı], uppi á Kunoy FA. 358, 7; til Kunoyar [kūniar].
Kunoyarnakkur [kūnia(r)na'kȯr], *forbjærg på nordspidsen af* Kunoy, FA. 362, 7.
Kunoyingur [kūnıngȯr], *mand fra* Kunoy, FA. 364, 11.
Kýrberg [kȯ'rbærg], *forbjærg ved* Kýrdalur *(kodalen), tæt ved bygden* í Hoyvík, *lidt nord for Torshavn* (Havn) FA. 398, 26.
í **Kviggjargili** [oi kvod'džardžılı], *sted ved* Húsavík, FA. 375, 15.
Kvörflnn [kvö'rflın], *dværg* SK. 110, 64.
Kölrín [kölroin], *Køln* FK. 151, 22.
Körnar [kȯrnar] prestur, *præst, som døbte* Nornagest, SK. 73, 43.

Landaljóð(i) [landaljȯu(ı)], Petur L., sé Petur.
Landrus [landros], Óluvas *søn med kong* Hugin, FA. 197, 7.
Langalív [længaloiv], *hedensk kæmpe,* FA. 181, 2.
Leittraberg [lai'ttrabærg, lai'tra-], *mytisk sted (bjærg)* SK. 120, 1.
Leygamaður [læijamæavȯr], *mand fra* Leygará, FK. 68, 67.
Leygará [læijaråa], Laugará *på Island,* Guðrun Ósvivsdóttirs *bopæl,* FK. 62, 3.
Lindará [lındaråa], *mytisk flod,* = Hildará, SK. 50, 155[1].
Lindin [lındın] mjá, frúgvin L. mjá, FK. 139, 96.
Lindisnes [lındısneəs], *kap Lindesnæs i Norge* FK. 55, 16.
Línteigar [lö'ntaiar], hak. flt., *dyrket mark ved* Húsavík, FA. 375, 16.
Líraberg [loirabærg], *fjæld ved bygden* í Gásadali *på Vågø* FA. 348, 32.
Lítla-Dímun [lȯ'tla doimȯn], sé Dímun.

Digitized by Google

Ljósalind [ljɔu'salınd], Flóvants *fostermoder* FA. 169, 31.
Ljósivant [ljɔu'sıva'nt], *kejser Karls sværd* FA. 173, 9.
Loddasi [låddası], hak., med det best. kendeo.: Loddasin FA. 332, 9.
Loddasasteinur [låddasastainór] FA. 332, 6.
Loðin [loejın], hak., FK. 113, 30.
Lokanslund [loeka'nslond], *mytisk sted* SK. 133, 27.
Lokki [lå$^{\sigma}$tši], *Loke* SK. 142, 39; FA. 445, 28.
Lokusoy [loekósåi], *mytisk sted (ø)* SK. 133, 28[2] (noten).
Lokusríki [loekósroi'tši], *mytisk rige* SK. 133, 28[2] (noten).
Lundinborg [londınbårg], *London* FK. 162, l. 3 f. n.
Lurkastrond [lo'rkastrånd] = Lurkustrond, SK. 138, 87.
Lurkustrond [lo'rkóstrånd], *mytisk sted (kyst)* SK. 136, 56.
Lúsa-Oddur [lùu'saåddór], hak., FA. 115, 49.

Magnus[1] [magnos], *Magnus, søn af Margrete på Nordnæs* FA. 106, 27.
Magnus[2], kongur, *Magnus, konge i Norge* FK. 165, 1.
Makramant [mæakrama'nt], *kejser Karls brynje?* FA. 173, 10.
Málandrus [måalandros], *kong* Hugins *og* Galiannas *søn* FA. 206 10.
Mammon [mammån], *Mammon* FA. 433, 25.
Mánagjógv [måanadžægv], *bjærgkløft på vestsiden af* Borðoyggj, FA. 379, 18.
Mannafellsdalur [mannafæ'lsdæalór], *dal nord for* Kalbaksbotnur, FA. 379, 18.
Mannaskarð [mannaskæar], *bjærgpas mellem bygderne* í Vági *og* Örðavík *på Suderø* FA. 330, 9.
Margreta[1] [mar'greta, mar greta], frúgvin M , FA. 16, 17.
Margreta[2], frúgvin M., *St. Margrete på Nordnæs, datter af den norske konge Erik,* FA. 93, 23.
Margreta[3], frúgvin M., *datter af kong* Magnus[2], FK. 165, 2.
Maria[1] [maria], *Marie* FA. 35, 17.
Maria[2], *Marie, Jesu moder* FA. 35, 26; jomfrú M. FA. 113, 1; M. frú FA. 242, 15; santa M. FA 299, 10; FA. 448, 6; Mariu kloystur FK. 166, 14.
Marita[1] [marıta], *søster til* Hildibrand, FA. 21, 9.
Marita[2], Hermanns *hustru.* FA 245, 7.
Marjun [marjòn], huk., vísa M. í Örðavík, FA. 328, 5.
Marsilius [ma'rsılios], *hedensk konge* FA. 187, 15.
Máur [måavór] á Mýri, *fader til* Gongu-Rolvur, FK. 132, 17 og 18; Máur á Tannamýri FK. 143, l. 3 f. n.

Digitized by Google

Meya [mæija], huk., = Danimeya, FA. 293, 16.

í **Miðvági** [oi mivvâaji], *bygd på sydøstsiden af Vågø* (Vágar) FA. 354, 20; Miðvágskirkja [mivvâs-] FA. 334, 5.

Mikines [mītšineəs], *ø vest for Vågø* (Vágar) *og den vestligste blandt Færøerne* FA. 348, 29; Mikinesbúgvi, *beboer af* Mikines FA. 348, 31; Mikinesfjørður, *sundet mellem Vågø og* Mikines FA. 422, 9; Mikineshólmur *holm vest for* Mikines FA. 349, 14 f.; Mikinesmaður, *mand fra* Mikines FA. 354, 7.

Mikkjal [mit'šal, mitšal], *Mikkel*, sankta Mikkjals dag, *Mikkelsdag* FK. 75, 21 (= Mikkjalsmessa); Mikkjalsmessa, *Mikkelsdag* FA. 392, 7.

í **Mikladali** [oi mikladæali], *bygd på nordøstsiden af Kalsø* FA. 345, 25; Mikladalsdrongur, *dreng* el. *karl fra bygden* í Mikladali FA. 346, 1; Mikladalsmaður, *mand fra bygden* í Mikladali FA. 346, 31.

Miklagarður [miklagæarør], *Konstantinopel* FA. 66, 20.

Mimaringur [mīmariŋgór, mim(m)ariŋgór], Virgar Valintssons *sværd* FA. 226, 19.

Minna [minna], *ø vest for Norge* (Minda *i* Hereyja hálffylki) FK. 85, 5.

Mjóvanes [mjouaneəs] (ɔ: *det smalle næs*), *næs på østkysten (sydøstkysten) af Østerø* FK. 55, 20.

Mjöllhvít (Mjólkhvít) [mjö'lkvoi't] (ɔ: *Snehvide*), Brúnsteins *frille* FA. 250, 5.

Mortan [mâ'rtan], *Morten;* santa Mortans dag, *Mortensdag* FA. 351, 11; Mortansmessa, *Mortensdag* FA. 351, 11.

Mósis. Mósus [mou'sis, -os] *Moses* FA. 435, 3 og 6.

Mús [mùu's], *øgenavn til en af de katolske bisper i* Kirkjubø, FA. 379, 28.

Mykjunes [mītšôneəs], sé Mikines; FA. 353, 11.

Mýlint [moili'nt] hin illi, *forråder* Óluva, FA. 196, 6.

Mýri [moiri], huk., *Møre (Nord- og Sondmøre) i Norge* FK. 132, 17.

Nardus [nardos], *Nardus, vellugtende plante, hvoraf Nardusolje presses til Nardussalve*, FA. 387, 3.

Nemus [neəmos], hertugin, *en af kejser Karls tolv jævninge* FA. 179, 27.

á **Nesi** [âa neəsi], *bygd på Østerøs østlige sydspids* FA. 398, 26.

Nesslíð [næsloi], *li ved bygden* á Nesi *på Østerø*, FA. 415, 13.

Digitized by Google

Nev [neəv], sé Högni Nev.
Nials [nījals] (út) av Gilstein, hak., FA. 94, 29.
Niklas[1] [nıklas], sankt(i) N. FA. 38, 8.
Niklas[2], *norsk jarleson, broder til* Jatvarð, FA. 85, 7.
Niklas[3], *kong Harald hårderådes svoger* FK. 154, 48.
Niklas[4], FA. 348, 14.
Nils [nı̣ls], *Nils* FA. 290, 10.
Nóa [nɔua], *(bibelens) Noah* FA. 358, 8.
Nólsoy [nö'lsı], *Nolsø, ø øst for sydenden af Strømø* FA. 397, 27; Nólsoyingur [nọ̈lsıŋgör], *mand fra Nolsø* FA. 398, 35.
Norðlond [nårlånd], ik. flt., *norden, de nordlige lande* SK. 34, 206
Norðmaður [nårmæavór], *normand* FA. 116, 17.
Norðmýri [nårmoirı], huk., *Nordmøre i Norge* FK. 131, 7.
Norðnes [nårnees], *Nordnæs i Norge, hvor* Margreta[2] *blev brændt,* FA. 93, 24.
Norðstreymoy [nå'rstræimı], *Nordstrømø, den nordlige del af* Streymoy, FA. 380, 5.
Noregi [noəreji, -rə-], ik, *Norge* FA. 272, 34, nu alm. Norra, ik.; ef. Noregis FK. 48, 7, Noregs FA. 270, 15.
Nornagestur [nådnadžæstör], hin snarpi, *mytisk kæmpe* SK. 71, 1, *tjener og ledsager Sigurd Fovnesbane* SK. 73, 34; SK. 126, 77.
Núgvunes [nıgvönees], *næs på østsiden af* Mikines, FA. 353, 13.
Nævurbussa [næavórbossa], huk., *fingeret navn for* Fípan fagra, FA. 33, 32.
Nöregi [nøəreji, -rə-], ik., = Noregi, FK. 48, 12; ef. Nöregis FK. 155, 59.

Oddur [åddör], O. ungi *(i færøske kvæder søn af* Örvaroddur) FK. 24, 87, *kæmper sammen med* Hjálmar *og dræber de elleve Arngrimssønner* FK. 25, 95.
Óðin [ɔuın], *Odin* FA. 2, 3; Ó. æsakongur *(asernes konge)* SK. 140, 5; O. æsagrá *(den grå as)* FK. 8, 55.
Ódnar-Björn [ödnarbjödn], hak., FK. 131, 5.
Ódvald, Odvald [ådvald], *hedensk kæmpe* FA. 162, 17.
Oknarhelli [åknarhædlı], í O., *mytisk sted (klippehule)* FA. 31, 15.
Ólavsöka [ɔulasøəka], *hellig Olavs dag, Olajdag ɔ: den 29. juli* (Ólavsökudagur).

Digitized by Google

Ólavur[1] [ɔulavór] Riddararós FA. 8, 2.

Ólavur[2], *Olav,* Ásmund Aðalssons *skosvend* FA. 51, 15.

Ólavur[3] jall, *Oliver, en af kejser Karls tolv jævninge* FA. 148, 2.

Ólavur[4] **Tryggvason**, *den norske konge Olav Trygvesøn* FA. 270, 5; Ó. kongur FK. 54, 1, FK. 74, 1 (omkvædet), FK. 85, 1 (omkvædet).

Ólavur[5] **kongur**, *den norske konge Olav den hellige* FK. 65, 35, FK. 111, 10; signaður Ó kongur FK. 91, 70, FK. 120, 4; sankt Ó. kongur FK 92, 85, Ó. santi kongur FA. 296, 29; Ó. hin heilagi FA. 351, 20.

Ólavur[6] *Olaf, fader til* Kjartan, FK. 64, 30.

Ólavur[7], *Olav, norsk jarl, fader til* Hálvdan *og* Finnur hin fríði, FK. 95, 1.

Ólavur[8], *broder til* Margreta[3], FK. 165, 8.

Olgar [ålgar], *Holger (danske)* FA. 156, 2; O. danski FA. 161, 2.

Óli [ɔuli], *Ole,* Ó. rami, Mikinesbúgvi, FA. 348, 30.

Ólivant [ɔuliva˙nt], *Olifant, Rolands horn* FA. 139, 13, *erobret af Roland fra kæmpen Emund* FA. 160, 16.

Óluva [ɔulóva, ɔuleva], *datter af kong* Pippingur, *kong* Hugins *dronning,* FA. 188, 7.

Ongland [åŋgland], *England* FK. 156, 78; ef. flt.: Onglanda FK. 156, 77. Jf. Eingland.

Ormar [årmar], Tórólvsson, O. sterki, *islandsk høvdingesøn* FK. 74, 2.

Ormur [årmór], bóndi á ytra Skála í Eysturoy, *ildgærningsmand,* FA. 368, 16 f.

Ormur [årmór], *skibsnavn,* Ormurin langi. *Ormen den lange, kong Olav Trygvesøns drageskib* FA. 270, 14; skamri Ormur, *kong Olav den helliges skib Ormen den skamme (korte)* FK. 120, 4; Ormurin (ɔ: Ormurin langi) FK. 74, 1.

Ósviv(ur) [ōsviv(ór)], *fader til* Guðrun[4], FK. 65, 40; Ósvivsdóttir (alm. kaldet Hósvi(v)sdóttir) FK. 66, 45 = Guðrun[4].

Oxakolla [åksakådla], *konavn* FA. 337, 32.

í **Oyndarfirði** [oi åindafirı, -firı, åinda-], (for: Oyvindar-), *bygd på østsiden af Østerø, nord for* í Fuglafirði, FA. 356, 26; Oyndfirðingur [åi̯n˙˙firıŋ̇gór (åᵉn-)], *mand fra bygden* í Oyndarfirði.

Oyrarbóndi [åira(r)bōndı], *bonde fra bygden* á Oyri *på vestsiden af Østerø,* Jógvan, Oyrarbóndin FA. 371, 11 f.

Digitized by Google

Oyrasund [åirasond], *Øresund* FA. 273, 13, Oyrarsund FK. 165, 1 (omkvædet).

Pál [pål] og **Páll** [pådl], *Poul*, Pál patriark FA. 140, 27.
Pálsmessa [på^{c}lsmæssa], *Poulsmesse, den 25. januar* FA. 351, 10.
Pedur [peedór]. *apostlen Peder* FA. 434, 30. Jf. Pætur.
Petur [peetór] Landaljóð(i), *slægtning af* Jatvarð, FA. 87, 20.
Pippingur [pi^{c}piŋgór], *konge i* Frakland, *fader til* Karlamagnus *og datteren* Óluva, FA. 188, 5.
Pætur[1] [pæatór], harra P., *herre Peder, trolovet og siden gift med* Elinborg, FA. 260, 5.
Pætur[2] Niklasson, *Peter Niklassen* FA. 291, 14.
Pætur[3], *Peter*, bóndi í Funningi, FA. 368, 24.

Ragnar[1] [ragnar] Lodbrók, *kong Regner Lodbrog* SK. 61, 22
Ragnar[2] = Ragnarlikkja, SK. 138, 84.
Ragnar[3], *rise, broder til* Rosmar, FK. 137, 76.
Ragnarlikkja [ragnarlitša], *kongen af* Girtlands *fornemste kæmpe* SK. 136, 59.
Ragnhild [ragnild], *datterdatter af* Doffin, FA. 379, 8.
Randarsól [randarsoul], *søster til* Sjúrður Fótur *og gift med* Ásmundur Aðalsson, FA. 65, 14.
Rani [ræani], *rise* FA. 61, 4.
Rannvá[1] [ranvåa] = Ragnhild, FA. 379, 8.
Rannvá[2] hin gamla, huk., FA. 385, 24.
Ravnamúli [ravnamùuli], *forbjærg på vestsiden af Vågø; fiskeplads* FA. 340, 19.
Rebekka [rebæ^{c}ka], *bibelens Rebekka* FA. 410, 33.
Regin [reejin], R. smiður, *smeden Regin, Fovnes broder* SK. 5, 19.
Reiggja [rad'dža], *konavn* FA. 337, 29.
Revna [rævna] (i kvadopskrifterne: Rafna, Ragna), *Kjartan Olavssøns hustru* FK. 66, 52.
Rín [roin], áin Rín, *Rinen, Rinfloden* FA. 176, 28; Rínará FA. 38, 23.
Ringaríki [riŋgaroi^{c}tši]. *Ringerige* FA. 271, 24.
Ringur [riŋgór] prúði, *en af kong Alvs kæmper* FK. 8, 63.
Risi [rīsi], hak., drangur *(sé ords.) nord for bygden* á Eiði, FA. 344, 22; jf. Kelling.
Róaldur [roualdór], lögmaður, FA. 375, 24.
Rógvi Skel [rægvi šeel], flokksmaður, FA. 358, 15.

Digitized by Google

Rókur [rɔuˤkór], *en af kong Alvs kæmper* FK. 8, 63, Rókurin svarti FK. 9, 67.

Róland [rɔuland, rɔulaˤnt]. R. jall, *Roland, kejser Karls fremde og den første af hans tolv jævninge,* FA. 146, 27.

Rólant[1] [rɔulaˤnt] = Róland; FA. 162, 27.

Rólant[2], *konge af Vinland* FK. 105, 126.

Rólvur, Rolvur [rálvór] = Gongu-Rolvur, FK. 132, 19; også kaldet: Rolvur Uppsal-jall FK. 139. 89.

Rosmar [råsmar], *rise i* Trøllabotnar, FK. 135, 50.

Rudis [rūdɪs] ɔ: *Herodes* FA. 40, 5.

Rúma(r)ríki [rùumaroiˤtši], *Romerriget, det romerske rige* FA. 167, 10.

Rumla [romla], *konavn* FA. 337, 28.

Runsival [roˤnsɪvæal], *Roncevaux-dalen i Pyrenæerne, hvor kejser Karls tolv jævninge faldt i kampen mod hedningene (saracenerne)* FA. 139, 13.

Sálarbótará [såalabɔuˤtaråa] *elv på Vågø* FA. 333, 35.

Salomon [sælomån], *bibelens kong Salomon* FA. 386. 6; alm. Sálamon.

Samson [saˤmsån] sterki, *fader. til* Ísmal fræga kempa, SK. 77, 32.

Samsoy [saˤmsåi, saˤmsɪ], *Samsø* FK. 12, 1 (omkvædet).

í **Sandavági** [oi sandavåajɪ], *sydøstlig bygd på Vågø* FA. 333, 23.

á **Sandi** [åa sandɪ], *bygd på vestsiden af Sandø,* heima á Sandi; heiman av Sandi (*fra bygden* á Sandi) FA. 332, 16 f.; Sandsbygd = á Sandi, FA. 332, 14; Heimasandsmaður, *mand fra bygden* á Sandi.

Sandoyggj [sandåd'dž], *øen Sandø, syd for Strømø,* alm. Sandoyggin; men: í (úr) Sandoy [sandɪ] FA. 335, 1; til Sandoyar [sandiar]

Saxland [saksland], *Saksenland, Saksernes land* FA. 66, 12.

Seggir [sæd'džɪr], FK. 133, 21, tvivlsomt, måske fællesnavn = sægerð (*søens oprør*)?

á **Selatrað** [åa seelatræa], *bygd på vestkysten af Østerø;* Selatraðskarð, *bjærgkløft ved bygden* á Selatrað, FA. 373, 4.

Selgjalond [sældžalånd], ik. flt., *mytisk land* SK. 113, 96.

Sellátraskarð, sé Selatraðskarð; FA. 373, 4.

Siftusöka (Syftusöka) [sɪftòseeka], *St. Sviturs dag, den anden juli* FA. 425, 16.

Sigmundur[1] [sɪgmondór] Brestisson, *den færøske oldtidshelt Sigmund Brestessøn* FA. 374, 13.

Digitized by Google

Sigmundur[2], jallssonur, kongur, *kong Sigmund, fader til Sigurd Fovnesbane* SK. 3, 2; FA. 235, 18.
Signild [signild], huk., FA. 14, 5.
Sigrid [sigrid], *gift med* Torkel í Brattalíð, FK. 117, 76.
Silvur [silvór], kongins son, SK. 94, 22.
Silvurlín [silvórloin], huk., *(Sølverlad)* FA. 42, 13.
Símun[1] [soimón, -in], santi S., *den hellige Simon* FA. 141, 25.
Símun[2] í Bø, FA. 354, 18.
Singjant [sindža'nt] há, *mytisk sted* SK. 90, 54, *lund* SK. 113, 95.
Singjarfjörður [sindžarfjøərór], *mytisk fjord* SK. 112, 90.
Sissal [sissal] (ɔ: Cesilia), húsfrúgvin í Húsavík, FA. 373, 14.
Sivja [sivja], *fostermoder for* Landrus, FA. 208, 19.
í **Sjúrðargarði** [oi šúuragæari], býlingur í Fámjin í Suðuroy, FA. 379, 7.
Sjúrður[1] [šúurór], Sigmundarson, *Sigurd Fovnesbane* SK. 3, 1 (omkvædet); FA. 331, 12; kappin Fovnisbani SK. 84, 52; *kong* Ísins *fornemste kæmpe* FA. 230, 3.
Sjúrður[2] Fótur FA. 52, 12.
Sjúrður[3] Ring, *Sigurd Ring, fader til* Ragnar Lodbrók, SK. 61, 22.
Sjúrður[4] við Gellingará í Hattarvík í Fugloy, FA. 359, 14.
á **Skála** [åa skåala], *bygd på Østerø på den vestlige side af* Skálafjörður FA. 368, 15.
í **Skálabotni** [oi skåalabåtni], *bygd på Østerø ved det inderste af* Skálafjörður, FA. 367, 19.
Skálafjörður [skåalafjøərór], *lang fjord, som skærer sig ind sydfra på Østerø* FA. 372, 9.
Skálavík [skåalavoi'k], *bygd på østsiden af Sandø* FA. 348, 12.
Skalli [skadli], *fader til* Fípan fagra, FA. 27, 4.
Skarðhamar [skærhæamar], *en (under et* skarð) *fremspringende, lav og flad, klippeformation i strandbredden under* Nesslíð, FA. 415, 13 f.
á **Skarði** [åa skæari], *den nordligste bygd på Kunø* FA. 383, 5; Skarðsmaður, *mand fra bygden* á Skarði, FA. 383, 2.
Skarðsá [ska'rsåa], *elv mellem bygderne Gåsedal og Bø på Vågø* FA. 340, 4.
Skarvanes [skarvanees], *sydvestlig bygd på Sandø* FA. 374, 22.
Skatagjógv [skæatadžægv], *klippekløft på Vågø imellem bygderne Bø og Sørvåg* FA. 355, 2.

Digitized by Google

Skeggi [šæd'ı], hak., FA. 448, 26; **Skeggjanöv**, *stejlt forbjærg ud imod* Götuvík, FA. 449, 24; í **Skeggjatoftum**, *bondegård i bygden* í Sölmundarfirði (nu: uppi í Toft), FA. 449, 4 f.

Skel [šeəl], sé Rógvi Skel.

Skemmingur [šæmmıŋgör]. Virgar Valintsons *kest* FA. 225, 25.

Skopun [skoepon, -ön], *bygd på nordsiden af Sandø;* **Skopunarfjörður**, *det sund, som skiller Sandø fra Strømø og* Hestur, FA. 378, 33.

Skorarheygur [skoerarhæiör], *høj på øen* Dímun, FK. 58, 58.

Skotland [skåtland]. *Skotland* FA. 96, 19.

Skrúðhettan [skrüuhæ'tan], *stor sten i strandkanten ved* Fossá *nord for* Hvannasund *på* Viðoy, FA. 379, 13.

Skrýmsli [skrö'mslı], *om risen i* Lokka táttur SK. 142, 44, *sé* **skrímsl(i)** *i ords.*

Skúgvur [skıgvör] av Stokkanesi, FK. 111, 11.

Skúvoyggj [skùuåd'dž] og **Skúgvoyggj** [skıgvåd'dž], *øen Skuø, sydvest for Sandø;* alm. **Skú(g)voyggin**; men: í (úr) **Skú(g)voy** [skùuı, skıgvı], FA. 326, 9; **Skúvoyarfjörður** [skùuia-, skıvja-], *sundet imellem Sandø og Skuø* FK. 58, 49; **Skúvoyingur** [skùuıŋgör], *mand fra Skuø* FA. 353, 19 f.

Smalsarhorn [sma'lsarhådn], *ældre navn for „Hornelen", forbjærg på vestkysten af Norge* FK. 161, l 5 f. n.

Snorri [snårrı] Fót FK. 131, 4.

Spanialand [spæanialand]. *Spanien* FA. 87, 27.

Stavn [stavn]. *slægtning af* Jatvarð, FA. 87, 24.

Steffan[1] [stæffan], sankti S., *den hellige Stefanus* FA. 39, 18.

Steffan[2], *en af kong Alvs kæmper* FK. 8, 63.

Stevnuválur [stævnövåalör], *høj (gammelt tingsted) på Østerø lidt nord for bygden* í Skálabotni, FA. 372, 7.

Stígar [stoijar], *slægtning af* Jatvarð, FA. 87, 24.

Stokkanes [stå'kaneəs], *ligeoverfor* Brattalíð *i Eriksfjorden (Grønland)* FK. 111, 11.

Stórafjall [stourafjadl], *fjæld øst for bygden* í Sölmundarfirði *på Østerø* FA. 449, 9.

Streymoyggj [stræimåd'dž], **Streymoyggin**, *Strømø* (blandt Færøerne) FA. 344, 21; í, úr **Streymoy** [stræimı]; til Streymoyar [stræimiar]

Strond [strånd], *rimeligvis et sted i Norge* (*et* Strönd *findes både i* Ringariki *og* Rógaland), SK. 121, 19.

á Strondum [åa strändon], *sydlig bygd på Østerø vest for* Skálafjörður, FA. 341, 18; inn á Strendur FA. 369, 19.

Suðuroyggj [sū(ö)råd'dž], *Suderø, den sydligste ø blandt Færøerne* FA. 328, 6; alm. **Suðuroyggin**; men: í, úr

Digitized by Google

Suðuroy [sūrɪ]; til Suðuroyar [sūriar, sorjar]; Suðuroyarprestur [sūria-, sorja-]. FA. 378, 34.

Suðurstreymoy [sūðrstræimɪ], *Sydstrømø, den sydlige del af* Streymoy, FA. 379 31.

(í) **Sumba (Sunnbø)** [(oi) somba], *den sydligste bygd på Suderø* FA. 379, 19.

Súsanna [sūu·ˈsana], *Susanna;* Súsonnuvísa, *visen om (den bibelske) S.* FA. 410, 34.

Svanhild [svæan(h)ɪld] Sólaljóma. *datter af kong* Hjálprek *og* Hjørdís, SK. 75, 13.

Sveinur[1] [svainór] í Vallalíð, FA. 124, 2; harra Svein FA. 124, 24.

Sveinur[2], (harra) Svein, *andet navn for* Högni Högnason, SK. 58, 246.

Svínoyggj (Svínoy) [svoinåd'dž (-åɪ)], Svínoyggin, *Svinø, en af Norderøerne blandt Færøerne* FA. 352, 3; í, úr Svínoy [svoinɪ]; Svínoyarkirkja [svoinia-] FA. 364, 30; Svínoyar-Bjarni FA. 437, 11 f. = Bjarni úr Svínoy; Svínoyingur [svoinɪŋgór], *mand fra Svinø* FA. 447, 3.

Svøríki [svøeroi'tšɪ, -rö'tšɪ], *Sverige* FA. 272, 19.

Sygri [sigrɪ], *ø udenfor Herøerne ved Norge* FK. 85, 5.

Sölmundur [sölmondór], hak., FA. 448, 26.

í **Sölmundarfirði** [oi sölmondafírɪ, -fɪrɪ], *bygd på Østerø øst for* Skálafjørður, FA. 448, 29.

Sölvi [sölvɪ], andet navn for Sölmundur, FA. 449, 1.

í **Sörvági** [oi sörvåajɪ], *bygd på vestsiden af Vågø* FA. 352, 31; Sörvágsmaður [sörvå(k)s-], *mand fra Sørvåg* FA. 353, 7; Sörvágsvatn, *langagtig indsø i den sydlige del af Vågø mellem bygderne Sørvåg og Midvåg* FA. 355, 4.

Takmýrar [takmoirar], á Takmýrum, *sumpet strækning på Sandø i nærheden af* Húsavík, FA. 335, 3.

Tambar, Tambarbogi [tambar-], *Ejnar Tambeskælvers bue* FA. 279, 18.

Tambar [tambar] prestur, *præsten Tangbrand* FK. 54, 6.

Tannamýri [tannamoirɪ], sé Máur.

Tannebrand [tannebrand], sé Tambar prestur; FK. 54, 7.

á **Teigi** [åa taijɪ], *sted ved* Húsavík *på Sandø,* FA. 375, 6.

Tíðrikur[1] [toirɪkór], kongur, *kong Diderik af Bern* FA. 223, 6; *konge på Brattingsborg* SK. 105, 2.

Tíðrikur[2] Tatnarson, *troldmand* SK. 52, 179.

Tindhólmur [tɪndhölmór], *holm vest for Vågø på den sydlige side af* Sörvágsfjørður, FA. 354, 13.

Digitized by Google

Tinganes [tiŋganeəs], *den bebyggede landtunge, som skyder ud imellem Torshavns østre og vestre våg* FA. 400, 13.
Tístram [tɔistram. -an], *Tristan, elsker* Ísin frú *(Isolde)*, FA. 216, 7.
Tjaldarvíkshólmur [tšaldarvɔi(k)shɔlmɔr], *holm i Trangisvågsfjorden på østsiden af Suderø* FA. 330, 16 f.
í **Toftum** [oi tåftɔn], = í Skeggjatoftum (sé Skeggi); FA. 449, 4 f.
Tollaksmessa [tådla(k)smæssa], *lille juleaften, den 23. december,* FA. 293, 17.
Tóra[1] [tɔura] Borgarhjört, *kongedatter, gift med* Ragnar Lodbrók, SK. 59, 5; Tóra í líð SK. 69, 30; Tóra í lund SK. 70, 31.
Tóra[2], *Tora, Kjartans søster* FK. 66, 51.
Torbergur [tårbærgɔr] FK. 110, l. 1 f. n., for Torgeir.
Tórður [tɔurɔr], hak., FK. 115, 52.
Torgeir [tårgair], Tormann skalds *fostbroder* FK. 110, 1.
Torgrímur [tårgroimɔr] trölli FK. 111, 4.
Tórhallur [tɔur(h)adlɔr] (variant: Hóraldur) FK. 67, 64.
Tórir [tɔurir] av Strond, SK. 121, 19.
Torkel [tå'rtšil], bóndi FK. 113, 30, *boende i* Brattalíð *i Grønland*, FK. 117, 76.
Torkil[1] [tå'rtšil], hak., FA. 22, v. B.
Torkil[2], hak., FA. 45, 14.
Torkil[3], *kong Olav Trygvesøns broder* FA. 277, 22.
Torkil[4] av Grund, SK. 121, 19.
Torkil[5] erkibisp, *ærkebiskop Torkild i Nidaros* FK. 65, 37.
Tormaður [tårmæavɔr], Tormann skald ɔ: *den islandske skald* Þormóðr Kolbrúnarskáld, FK. 110, 1.
Tormansgjógv [tårma nsdžægv], *klippekløft på Vågø ved* Fjallavatn, FA. 333, 20.
Tórólvur [tɔurålvɔr], *den islandske høvding* Stórólfr, *fader til* Ormar, FK. 74, 1, T. af Harðarholti FK. 76, 29.
Torstein[1] [tå'rstain, tåstan], *Torsten, konge af Vinland* SK. 105, 123.
Torstein[2] Oxamegin, FK. 121, 15.
Tórur[1] [tɔurɔr] rami, *Tor, rise i bygden Gåsedal på Vågø* FA. 348, 29.
Tórur[2], *Tore* (Þórir), *søn af* Beini *og søskendebarn til Sigmund Brestesson* FA. 436, 20.
Tórur[3] úr Tröllabotnum, *en af kongen af* Girtlands *kæmper* SK. 136, 57; T. av Tröllabotni SK. 138, 86.
Tósborg [tösbårg] ɔ: Túnsberg *(Tønsberg) i Norge* FA. 121, 34.

Digitized by Google

Tostan [tåstan], T. jall, *Toste jarl, drager på Englandstogt med kong Harald hårderåde,* FK. 156, 78.

í **Trakki** [oitraˇtši], *sted på* Mikineshólmur, FA. 349, 27.

Trándheimur, Trónd- [trándhaimòr, trönd-], *Trondhjem* FK. 82, 94.

Trándur[1] [trándòr], sé Tróndur; FK. 54, 8.

Trándur[2] sendisvein, FK. 103, 96.

Tróndur [trönd̀or], T. í Götu, Götu-Tróndur, *Trond i Gata (Gøte), færøsk høvding, Sigmund Brestessøns modstander,* FA. 348, 14, T. úr Götu FA. 437, 1.

Tröllabotnur [trödlabåtnòr], *mytisk sted* FK. 133, 26; flt. Tröllabotnar FK 138, 80.

á **Tröllanesi** [åa trödlaneəsi], *den nordligste bygd på* Kalsoy, FA. 357, 15.

Túgvurnar [tıgvònar], *fiskemed ved Vågø?* FA. 292, 7.

í **Tungu** [oi toŋgò], *sted i udmarken ved bygden* í Gásadali, FA. 326, 24.

Turkur [toˇrkòr], *tyrk* FA. 328, 16; Turkafólkið FA. 329, 11.

Turpin [toˇrpın] erkibisp, *en af kejser Karls tolv jævninge* FA. 140, 24.

Typpafossur [tıˈpafåssòr], *fos, nordvest for bygden* í Skálabotni *på Østerø* FA. 371, 24.

Tyrvingur [tırvıŋgòr], *sværdet Tyrfing* FK. 20, 32.

Úlvur [ølvòr] reyði, *Ulv den røde, en af kong Olav Trygvesøns kæmper* FA. 276, 32.

Uppland [oˇpland, op-], *Oplandene i Norge* FK. 21, 52, alm. i flt. Upplond FK. 39, 2, FA. 121, 32.

Upplendingur [oˇplændıŋgòr], *oplænding, mand fra Oplandene* FK. 44, 57.

Uppsaland [oˈpsaland, op-], *Uppland i Sverige* FK. 22, 59; FK. 23, 75: Uppland.

Ústin [østın] jallur ɔ: Útsteinn, *styrmand for kong Alvs drageskib* FK 3, 7; synonym: Jústin.

Vágar [vāar], hak. el. huk. flt., *øen Vågø, vest for Strømø* FA. 333, 19; Vágabjørgini, *de bratte klippevægge på Vågøens sydside* FA. 355, 25; Vágamaður, *mand fra Vågø* FA. 338, 21.

í **Vági** [oi vāaji], a) norðuri í Vági, *bygd på den sydvestlige side af Bordøen, hvortil også* Klaksvík *hører,* b) suðuri í Vági, *sydlig bygd på østsiden af Suderø;*

Digitized by Google

Vágsmaður [våks-] ɔ: maður norðan úr Vági FA. 365, 34 modsat (**Vágbingur** [våbbiŋgór] ɔ: maður sunnan úr Vági).

Vagnur [vagnór] **Ákason**, *jomsvikingen Vagn Ågesen* FK. 47, 4.

Vágsbotnur [våksbåtnór], i Vágsbotni, *den del af Tors havn, som ligger ved det inderste af den vestre våg* FA. 401, 30.

Valaknúkar [vælaknúuˊkar], bak. flt., *en række små klipper tæt ved bygden* i Skálabotni *på Østerø* FA. 367, 19.

Vallalíð [vadlaloi], *mytisk li* FA. 124, 2.

Vallalund [vadlalond], *mytisk lund* FA. 124, 25.

Válsbrekka [vå'lsbræˊka], *bakkeskrænt på Østerø i nærheden af bygden* á Skála, FA. 372, 35.

Vatn [vatn] = Sörvágsvatn; FA. 355, 4.

Vatnsbrekka [vaˊnsbræˊka], *brink øst for* Sörvágsvatn *på Vågø* FA. 333, 32.

Vestfelli [væsfædlı], *fjæld på Sandø mellem* Húsavík *og* Skarvanes, FA. 376, 9

Vesturland [væstórland], *opdigtet sted på Færøerne* FA. 294, 7.

Vesturvík [væstórvoiˊk], *ældre navn for det nuværende* Fámjin, FA. 376, 30.

á Viðareiði [åa vījaraıı], *bygd på nordvestsiden af* Viðoy, FA. 352, 9; Viðareiðssúgv FA. 352, 28.

Viðarhellisgjógv [vījarhædlısdžægv], *klippekløft på kysten af* Mikines, *nær ved bygden*. FA. 350, 3.

Viðoyggj [vījådˊdž], *en af Norderøerne, nordøst for Bordø* FA. 352, 9; alm. Viðoyggin.

Vígbrandur [vóıbrandór] Geyta son, FA. 240, 16.

Víggrímur [voıgroimór, vóıg-] Gunnarsson SK. 21, 55.

Vík [voiˊk], 1) = Haldórsvík, FA. 327, 9; 2) *bygd på nordsiden af Vågø.*

í Víkum [oi voiˊkon], bylingur i Oyndarfirði FA. 356, 9.

Viljormur[1] [vıljårmór], *trolovet med* Adalus, FA. 125, 27.

Viljormur[2], *søn af* Viljormur[1] *og* Adalus, FA. 130, 20.

Viljormur[3] SK. 131, 1.

Vilkus [vıˊlkos], risans son, *rise i* Holmgarðar, *søn af* Akival, SK. 115, 14.

Villum [vıdlom], *en af kejser Karls tolv jævninge* FA. 148, 17.

Vínkongur [vóıˊnkåŋgór, vóıŋk-], *konge af Vinland* FK. 105, 115.

Digitized by Google

Vínland [voinland, vǫ́ⁱn-], *Vinland* (i det østlige Nordamerika), FK. 105, 115.
Virgar [virgar] Valintsson, *Vidrik Verlandssøn, en af kong* Tíðriks *kæmper* FA. 224, 32.
Volismýri [voelismoiri], *mose på Sandø* FA. 333, 7.

Ýla [oila], *konavn* FA. 337, 30.
Ytra [ītra] ɔ: Ytrey, *ø ved Norges vestkyst* FK. 79, 57.
á **ytra Skála** [åa ītra skåala], *del af bygden* á Skála, FA. 368, 17.
Ytri Kollur [ītri kådlör], *en foroven løsreven del af* Eiðskollur, FA. 344, 32 f.

Örðavík [øeravoi'k], *bygd på den sydlige side af Trangisvågsfjorden på østsiden af Suderø* FA. 328, 5.
Örvaroddur [örvaråddör], *Arngrims drabsmand og dræbt af Arngrims datter* Hervík; *fader til* Oddur ungi; FK. 18, 10.
Össur [össör], *færøsk høvding, boende på* stóra Dímun *og dræbt af Sigmund Brestesen,* FK. 58, 62; også kaldet: Öxir.

Digitized by Google

Tillæg og rettelser
til
ordsamlingen.

áburður — også *gødning, spredt (båren) ud på marken.*
aðal [æ̃al], ik., (ved kornrensning) *det rene gode korn,* modsat lættukorn (sé ords.) og sodnkerakorn (*det korn som mellem* »sodnspölir« *falder ned i* »sodnkerið«).
akta — digt. undert. *opdrage,* so sninnma læt kongurin a. hann FA. 239, 13. Under betydn. 1 tilføj: også med gf., einki aktar Sigmundur slíkt FK. 55, 19.
ankar [æ^{c}ŋkar], ik., *anker, tøndeformet kar;* som mål *anker.* Det for akker(i) hyppigt brugte ankar er danisme.
annaðhvört — bevaret som ubest. stedo. i ik., *ét af to.*
annar — í annað kvöld, *i morgen aften.*
annarslíkur — annaðslíkt: egl. *lige så meget til,* annaðslíkt aftrat (aftur at).
árnur — også spec. om *fordybningen til gløderne,* sml. grúgva.
ásur 1 — spec. *bjælke behængt med fårekroppe (til tørring),* krovásur, sé krov; rokkaásur, *cylinderformet stykke træ, hvorom hjulet på en skotrok drejer sig.*
átala [åatæala], huk., *dadel, irettesættelse, bebrejdelse.*
avseta — et andet avseta, mest i flt. avsetur, findes i betydn. *det sidste af rendegarnet, som ikke kan væves med, men skæres fra, idet tøjet tages af væven.*

barki 1 — tilføj: barkakýli, hak., el. barkakýl, ik., *adamsæble* (den fremstående knude på luftrøret).
belja [bælja] (að), udso., *brøle,* om nød (ko, okse el. kalv).
bera [beəra], huk., *bar plet, bart sted,* spec. *bakke el.*

Digitized by Google

mindre højde, som skyder op af sneen ved tøvejr. Flt. berur.

bera (udso.) — b. med hf., a) b. e-m væl (illa), *give en godt (dårligt) vidnesbyrd,* b) *klæde* el. *passe en på en vis måde,* tað ber tær væl. — under 5 tilf.: b. seg undan, også = berast undan, jf. FA. 354, 31.

bíða — so góðan sigur beið, *opnåede så god en sejr* FA. 210, 22.

binda — binda frið, *holde fred, være rolig.*

bismarapund — *6 skålpund* læs: *12 skålpund* = 24 merkur (sé mørk).

bjóða — b. við (upers.) = b. ímóti; tað var ikki tí, at sær beyð við at eta FA. 370, 2.

bjørn [bjǿdn], huk., *bjørn.* Flt. bjarnir.

blunda — også blundast FA. 382, 16.

boða [bōa, būa] (að), udso., *bebude, forkynde,* b. frá e-m, *bringe budskab om en* FA. 398, 30, b. e-m til útróðrar, *bringe en, som man ønsker med på fiskeri, budskab om en forestående tur.*

bondskur [bå'nskòr], to., *ubændig, hårdhændt.*

botnur [båtnór], hak., 1) *bund, grundflade;* 2) *halvrund dal, åben imod havet og lukket op imod landet ved klipper og skrænter;* også *det inderste af en bugt el. våg,* vágsbotnur. Flt. botnar.

bóta [bou'ta] (að), udso., *komme* bót 3 *på suppen,* væl (illa) bótað súpan.

bragd — opr. *hastig bevægelse* (jf. viðbragd), *blink,* i eygnabragd, *blink med øjet* (hertil udso. bragda: eygað bragdar á honum, *hans øjelåg sitrer*). Ved bragda (under bragd 6) tilf.: hann sló hann, so hann bragdaði ikki, *han slog ham, så han rørte sig ikke.*

brandur 2 — tilf.: hyppigst *halvt udbrændt* (el. *noget brændt*) *stykke tørv,* eg rívi brand úr orni út FA. 286, 29, hirdur b., sé hirða 2.

bregða, bregda — ei brást moyggjarnavn, *ej forandredes hendes mønavn* FK. 140, 99.

breiða — også *sprede,* b. töð, *sprede gødning.*

breiðsla [brai'sla, brai'sla], huk., *noget, som er blevet udbredt, udbredt el. udspredt masse,* spec. *et som tegn udbredt lagen el. hvidt klæde,* sé breiða.

brell [brædl], ik., *stærk, kildrende lyst,* fáa, hava brell eftir nökrum; udso. brellast (að): ein brellast eftir nökrum, *ens tænder løbe i vand efter noget.*

Digitized by Google

bresta 2 — tá brast í ódnina, *da brød uvejret pludselig løs* FA. 415, 25.
brók — også *kolbe* (på bøsse), byrsubrók.
brosa [broesa] (st), udso., *smile.* Jf. orðbrosin.
bruni [brūnı], hak., *brænden;* hyppigst *stærk varme i en el. anden legemsdel* (efter kulde) el. *betændelse.*
bryggja [brıd'dža], huk., *brygge, skibs-* el. *bådebro.* Flt. bryggjur.
brýni [broinı], ik., *hvæssesten, slibesten.* Flt. brýnir.
bæsa — bliver at adskille fra det på samme måde udtalte basa, *få bugt med,* b. e-m (jf. isl. og no.).
***bussa** [bossa], huk., *skib (lastskib)* FK. 85, 7.
býtlingasöga [boi"tlıngaseeva, bôi"t-], huk., *molbohistorie.*
bǫ̈ga [bǭa, bøeva], huk., *hun hos de fleste svømmefugle.* Flt. bǫ̈gur.
bökkur [bǫ"kǫr], hak., sé moldbökkur.
böllur [bǫdlǫr], hak., *bold, kugle.* Flt. böllar.
bøna [bøena] (að), udso., *bønfalde,* b. ein.
börkuvísa [bǫ"rkǫvoi"sa], huk., *(opret) tormentil* (plante), tormentilla erecta; roden bruges alm. til garvning (barkning) af skind, hvoraf sko skæres.
bøta — b. um (med gf.) også lig b. aftur.
bøtuflaki [bøetǫflæatši], hak., i udtr.: bera (í) bøtuflaka fyri ein, *gøre undskyldning for en, gå i forbøn for en.*

dagsljós og **dagslýsi** — medens dagsljós ligefrem er lyset om dagen, bruges dagslýsi alm. om tiden, hvori det er lyst; í dagslýsi, *medens det er lyst, inden skumringen falder på.*
dagur — også uegl. *dag, lys,* koma fyri ein dag, *komme for en dag, for lyset.*
dapur 2 — tilf.: *svag,* i sammensætn. dapurskygdur, *svagsynet, som ikke tåler det fulde dagslys.*
deyðavatn [dæijavatn], ik., *strømfrit vand.*
dimmalætting [dımmala"tıng], huk., *daggry.*
dorg — ved siden af dorgir bruges den gamle flt.-form dergur.
draga — under 4 tilf: hann dregur (aftur) á luftina, *det trækker op til uvejr.* — d frá: alt dró megin frá honum, *alt forlode kræfterne ham* FA. 165, 35.
dugnaligur [dūnalīǫr, dognalīǫr], to., *flink, omhyggelig, påpasselig.*
dumba — navnlig *tørre emter (avner, akseskæg);* to.

Digitized by Google

dumbutur (*opfyldt af* dumba): dumbut luft, *stærkt diset luft;* hann dumbar luftina, *luften bliver stærkt diset.*
dygd [dıgd], huk., *dyd, god egenskab.* Flt. dygdir.
dyr — også *forstue,* í durunum.
dýrur — svörja dýrt, *sværge højt og helligt.*
dökkleittur [dö'klai'ttór] — også og bedre dökkleitur [dö'klai'tór].

eftir 2 b — morgunin eftir, *den følgende morgen.*
einusinni [ainósınnı], bio., *engang (i fordums tid).*
enni — også *større fjældformation af form som en pandehvælving.*
***enska** [æ'nska], huk., *engelsk, oldengelsk* FK. 159, 114.
epli — spec. = jörðepli, *kartoffel.*
eta — tilf.: nut. tillægsf. etandi bruges alm. passivisk og som to., *som kan spises, spiselig,* illa etandi, *næppe spiselig.*
evja [ævja], huk., *dynd mudder; opløst, forrådnet masse.*

falla — fort. a) fall, *faldt,* b) fell, *faldt ned i bjærgene og omkom.*
falsk [fa'lsk], ik., = fals; FA. 86, 20.
fána [fâana] (að), udso., *blive fåmælt, forlegen.*
fara — f. fram: også *tiltage i kræfter el. fedme.*
fax [faks], ik., *de lange hår på hestens manke* (framfax) *el. hale* (halafax; jf. tagl).
ferðarbúgvin [feerabıgvın], to., *rejsefærdig.*
fikka [fi'ka], huk., *lomme.* Flt. fikkur.
físa [foi'sa] (st), udso., 1) = gjósa; 2) *hvæse* (om gæs); 3) *få til at fyge ved blæsen, hvirvle op,* f. öskuna út í stovuna.
fitfuglur, fitjufuglur [fıtfoglôr, fıtšô-], huk., *svømmefugl, fugl, som har svømmehud el. svømmehinder* (fit, fitja, huk.; flt. fitjar, fitjur) *mellem tæerne,* modsat klófuglur.
fiti [fıtı], huk., *fedt; fedme.*
fjöður — også *finne* på fisk, fiskafjöður.
fjörður — også *bredere sund imellem to øer.*
fleiri [flairı] og **flestur** [flæstór], højere og højeste grad af mangur; *flere; flest.*
flia [flīa], huk., *fløskæl, albuskæl* (musling). Flt. fliur.
flot [floət], ik., 1) *flyden* (på vand, vædske), báturin fór á f., *båden kom ud på vandet;* 2) *flåd, bøje;* flt. flot.
flyta — f. um (med gf.), *fremskynde,* ofte upers.: tað flytur

Digitized by Google

ikki stórt um skriftina hjá mær, *det går kun langsomt for mig med at skrive.*

flöt [fløət], ik., *smeltet tælle, madfedt.*

fornur — også *forsynet med gamle ting, forsynlig, som forstår at gemme på noget.*

framførur [fra'mføørør], to., *dristig, ugenért, ikke undsélig.*

framgangur [framgængør], hak., *fremgang.*

framgongd [framgånd], huk., *fremgang, fremme.*

fundur — også *fund, noget fundet,* ein góður f.

fylgisneyt [fildžisnæi't], ik., *følgesvend, ledsager,* spec. *en, som bærer noget for en, tjener, drager.*

fyritöka [fi'ritøøka, firi-], huk., 1) *foretagende,* tað er ein f., *det gælder blot om at få begyndt;* også spec. om *hvad der koster overvindelse at tage fat på,* tað er ein (heil) f. hjá honum, *det koster ham (megen) overvindelse;* 2) *foretagsomhed, energi.*

føroyskur [føørøskør], to., *færøsk.*

Fortidsformerne feyk, fuku (af fúka), fleyg, flugu (af flúgva), fleyt, flutu (af flóta), fór, fóru (af fara) ere glemte i ords.

gala — også i videre betydn. *synge, give lyd fra sig;* hvörki gól har eftir henni heykur ella hund(ur) FK. 21, 51.

gall [gadl], ik., *galde.*

gána [gåana] (að), udso., *strække halsen, stirre opad (med fjollet udtryk).*

ganga — 6) *hæve sig* (om den ved gærtilsætning fremkragte hævning i dej, brød under bagning). — g. á, í, *kunne anbringes (få plads) på, i.* — g. undir nakað, også *finde sig i noget, bøje sig.* — g. út, også *ende, tage ende,* áðrenn árið gekk út, *inden året var omme.*

garn [gadn], ik., 1) *garn, tråd* (til vævning); *rendegarn;* 2) *fiskegarn, fiskenet;* flt. görn.

gera — også *hekse* i udtrykkene: g. fyri el. fyrigera (med hf.) og g. eftir (g. eftir nökrum), det sidste spec. *mane noget forsvundet el. stjålet tilbage, „vise igen".*

gírigur, gírugur [goirijør, goirøvør], to., *gærrig.* Jf. natin.

gita 1 — giti ei landið skattað FK. 39, 8.

glas — 3) *lille flaske.*

glent [glæ'nt], ik., og **glentan** [glæ'ntan], huk., *spøg, lystighed, fjas;* hertil udso. glentast (að), *spøge, fjase.* Jf. glens.

gleppa [glæ'pa] (glapp, gluppu, gloppið), udso., 1) *glide pludselig ud af sin stilling,* g. av, *glide af;* 2) *glippe.*

gnaga [gnæa] (að), udso., *gnave,* = naga.

Digitized by Google

gómi — også gómur.
grasstrá [gras(s)tråa], ik., *græsstrå.*
grefstur (gf. grefstur) — 2) *begravelsesplads;* 3) *stærk storm (der ligesom opgraver havet).* Flt. grefstrar.
greiði [graijı], huk., 1) *rede, orden,* har er eingin g. í, *der er ingen orden* el. *sammenhæng deri;* fáa g. í (med hf.), *få orden i uordenligt henkastede sager,* fáa, hava g. á (med hf.), *få, have rede på (ordenlig kundskab om);* 2) *udlevering; udredning, udbetaling;* 3) *samling af sager,* i forbind.: öll greiðin, *alt hvad der er el. hører til, hele redeligheden.*
gróthús [grɔu'thûu's], ik., *stenhus,* spec. *tørvehus.*
grynna (udso.) — også indv. *mindske dybden* f. eks. af vand ved at komme sten deri.

hálvdrigin — uegl. i udtr.: hann tolir ikki hálvdrigið orð, *han tåler ikke at høre mindste indvending* el. *hentydning.*
hamast [hæamast] (að), udso., 1) (= hýma, hýmast) *være syg og se ilde ud; falde hen;* 2) h. afturá, *have fortræd af noget* (spec. *noget fedt*), *som man har spist, have opstød.* Jf. nedenfor hemingur.
hárógva [harrægva], huk., *det bageste af de 3 stykker, hvori ryggen på et slagtet kreatur deles, rumpestykket på et kreatur med halen på.*
háttur 2 — á sama hátt, *på samme måde* FA. 328, 18 .
háur — bevaret i betydn. *hovmodig, stor på det;* den opr. betydn. *høj* i enkelte stedbenævnelser, i sammensætnn. og undert. i kvadene, hann er drongur háur FA. 225, 13.
heiðin — også brugt til at betegne dyr i modsætn. til mennesker.
hemingur [heəmıŋgör], hak., *sygdom og dårligt udseende (af for megen æden).* Jf. hamast.
herðablað [heərablæa], ik., *skulderblad.*
hirða 2 — også *stikke noget ned i æmmer el. hed aske og derved bage el. stege det,* f. eks. bygbrød, kartofler, h. dríl, h. eplir (jörðeplir) FA. 393, 26.
hógv — so fáum kann hann h., *så få ting kan han holde måde med* FA. 136, 28, hann hevur ei hondum h., *han holder ikke måde med brugen af sine arme o: han bruger sine arme alt hvad han formår* FA. 63, 33.
hond — fyri hond, også: fyri hondum FA. 360, 7.
hóva [hɔua] (að) sær, *té sig, opføre sig.*
hugur 2 — fáa hug at e-m, *fatte kærlighed til en* FA. 327, 21.

Digitized by Google

hundskur — også *karrig.*
hvökka — (fortid) hvakk, læs: hvökk el. hvakk.
hyggja, huk. — også *overvejelse, tanke,* hava í hyggju, *have i sinde* FA. 359, 4.
hylla — også alm. i formen hyll, huk.; flt. hyllir.
hylling — også alm. som hak.-ord hyllingur.
hælsina [hæ'lsīna], huk., *senen på hælen.*
höggvuslokkur [höggóslâ^{c}kòr], hak., *blæksprutte.* Flt. -slokkar.
høkil [høətšıl], *de to ben (tilligemed kødet) i et slagtet kreaturs (fårs) bov nærmest skulderbladet.* Flt. høklar.
høsn, ik. fl. — høsnaregg, *hønseæg.*

illdæmdur [ıldamdór], to., *som kar en styg hudfarve (ansigtsfarve),* vera i., *have styg ansigtsfarve.*
illkenna [ı^{c}ltšænna], udso., *mistænke uden grund,* i. ein.
ítari [oi^{c}tarı], to. i højere grad, *fortrinligere, anseligere, bedre;* jf. de aflededе ord ítarligur, *særdeles god,* og ítarliga, *særdeles vel.*

javna — tilf.: også *bejdse før farvning;* javni, hak., *urt med lang, krybende stængel* (flad ulvefod, lycopodium), *hvormed uldtøj (uld) bejdses, før det farves gult med hvidkløver* (smæra, seyðasmæra).

kavrotin [kavroətın, karroətın], to., *fuldstændig rådden, pilråden;* af formen karrotin er dannet »karrandi rotin«.
ketil — i betydn. *kogekar* forældet.
kom, komu [koəm, koəmó], fort. af koma.
koma [koəma], huk., *komme, ankomst,* glaður var eg tíni komu, *glad var jeg ved dit komme* FA. 82, 25.
kor — egl. *valg,* velji eg út av fyrstu korum *(ved mit første valg)* Mýlint, riddaran snjalla FA. 198, 9 f.
koyggja — også *lav skråtagsbygning på siden af hovedbygningen, som foruden til sengesteder også bruges til forrådskammer (spisekammer,* kovi), *gemmested for gryder, spader, tørv* o. s. v.
kúla — tilf.: 3) *pukkel,* jf. kúlutur.
kumpass, ik. — også kumpás, huk.
kyrra, huk. — også (nu forældet) i mere udstrakt betydn. *rolighed, stilhed,* hann gat ei í kyrru standa, *han kunde ikke stå stille og uvirksom* FA. 82, 32.

Digitized by Google

kyrra, udso. — k. seyð (= spekja seyð), *gøre vilde får tamme eller få dem til at holde sig indenfor grænseskellet.*

laða — stærktbøjet: leður, lóð, lóðu, laðin; nu også alm. svagt: (i betydn. 1 og 2) laðar (og laðir), laðaði og laddi), laðaður og laðin; (i betydn. 3) laðir, laddi, laðin og laddur.

lag — under flt. lög 2 tilf.: hedder alm. løgi, ik., hyppigst i flt. løgi(r); også overført om *pavse i skænderi*, nú eru løgir.

langleitur — modsat stuttleitur, *med kort ansigt*, og breidleitur, *med bredt ansigt.*

láta — under látast tilf.: hann lætst ikki um vón, *han lod ganske, som om han ikke mærkede det.*

leggja — l. at sær også a) *påtage sig* et arbejde, b) *anstrænge sig;* leggjast á ein, *give sig til at pine og plage en*, hann er lagstur á hann.

leika — i kvadene endnu spor af den forældede stærke fortidsform lǽk: login lǽk um hann FK. 115, 2 f. n.

leingja — leingjast spec. *føle hjemvé.*

levnað 2 — hedder også levind el. levint.

leypár [læi̯påar], ik., *skudår.*

liggja við — parenthesen »(digt.)« udgår; l. við alm. *være lige ved at berøre* (om noget, der blot viser sig således for synet), *vise sig el. synes tæt ved*, sólin liggur við fjallið; tindurin liggur við heyggin, *fjældspidsen er netop synlig bagved (over) højen.*

limur — bemærkningen »en slagtet fårekrop deles i 20 limir« er urigtig; fårekroppen består af 20 el. 21 »stykkir«, og 3 stykkir udgøre en »limur«; bógvur f. eks. består af høkil, herðablað og válgari.

ítillátur [loi̯'tilåatʊr], to., *nedladende.*

ljósmamma — alm. kun i forhold til det fødte barn.

lóður [lɔuʊr], ik., *bøssekugler.*

lopna [låfna] (að), udso., *blive stiv af kulde om hænderne og navnlig fingrene, valne;* to. lopnaður [låfnavʊr], *stiv af kulde om hænderne (fingrene), valen.*

læ(g)a — lítið at tí ló FA. 91, 5.

lærisveinur [læarɪsvainʊr], hak., *lærling, discipel, elev.*

læsa — tilf.: l. av, (ved strikning) *fælde masker, maske af, afslutte strikningen.*

löða [lø̄a] (dd), udso., *lade* (skydevåben, bøsse), l. byrsu.

löst — også löstur, hak.; flt. löstir; hertil to. löstaður, *beskadiget.*

Digitized by Google

magi — »magin er uppi í kjafti«, egl. om visse fisk (f. eks. brosmer, langer), på hvilke maven bogstavelig kommer op i munden, når de trækkes op fra dybet og anstrænge sig for at komme løs af krogen.
meis [maiˁs], huk., *et ved en gjord el. ramme udspændt net, hvorpå man tørrer uld el. kornaks over ilden.* Flt. meisir.
mergjaður [mærdžavør], to., *fyldt med marv; marvfuld, kraftig.*
minni — 3) *mindeord, mindebæger;* drekka moyggjar m. SK. 95, 41, m. sigist fyri Tíðriks gørpum, *mindeord siges ved bægeret for Didriks kæmper* SK. 109, 50.
mola — tilf.: molna, *smulres.*
moltin [måˁltɪn], to., *opløst, rådden* (navnlig om fisk).
moltna — også *blive* moltin, sé det foreg. ord.
mótmæli [mɔuˈtmæalɪ], ik., *modsigelse, indvending.*
múli — byrsumúli, *den forreste del af bøssepiben.*
munnga [mɔŋga] (að), udso., *spidse mund efter noget* alm. *misunde en anden det, som han i øjeblikket spiser el. drikker.*

nagli — kan også være af jærn, jarnnagli, *spigersøm,* modsat trænagli.
nakkur [naˈkɔr], hak., *klippeformation af form som* nakki, *knoldagtigt fjæld, forbjærg,* Kunoyarnakkur FA. 362, 7.
nýpa — = núpur (gnúpur), hak.
nær — betydn. 2 udgår; *når* i betydn. *så snart som, i det tilfælde at* hedder alm. tá ið, sé tá.

offur — navnlig *akcidenser.*
ogum, -un, -ur — rettere skrevet okum, -un, -ur.
ogur (okur, jf. ovf.) [oegɔr], på Sudøre nf. for vit.
óhentur — tilf.: *unyttig.*
ólög, óløgi(r) — den alm. form er óløgi(r), også brugt i ent., eitt stórt óløgi.
ont — spec. *dykand.*
oxi — rettere *stud;* præriens vilde *okser* vilde på færøsk kaldes neyt.

ráð [ræa], ik., *rad, række.* Flt. röð og ráð.
reip — snoet af fax (sé tillægget) i modsætn. til snøri og tog, der ere snoede af hamp.
reising [raiˈsɪŋg], huk., *rejsning,* spec. *tagrejsning på hus.*

Digitized by Google

rongutoft — rangatoft(-a), modsat rættatoft(-a); bagbordssæderne kaldes vrange, da mændene på de pladser ved fiskefangst sidde med ansigtet vendt imod bådens forstavn og venstre hånd ud imod søen.
royta — også (om fisk) *bide småt af maddingen.*
rúka 3 — nu alm. lutta (að); hertil navneo. luttur, hak., jf. roykur.
rust[2] — alm. **rustur** [rostór], hak.
rœna — også rána (et andet rána findes i betydn. *blive rå*, f. eks. om vejret, el. *blive blød*, rábleytur, *ved fugtighed*, f. eks. skind); derimod kun rœna i udtr. som: rœna fugl, *(ved at lure) udspejde en fugl for at kunne finde dens rede og plyndre dens æg*, rœna ein, *opdage ens skjulte veje ved at lure.*
røddur [rōddór], to., 1) *som kan ros, skikket til roning*, báturin er væl r.; 2) *som man kan ro over* el. *gennem, farbar;* alm. i ik., rætt, a) rætt sund FA. 344, 24, b) har er ikki rætt, *man kan ikke ro dér.*

seta (udso.) — s. upp også *lægge til land og trække båden op, når man på grund af uvejr ikke kan nå hjem.* — s. úr, s. av, (om vand, fugtighed) *rinde bort, fordampe*, tilf.: s. úr spec. *sive bort nedad*, s. av spec. *fordampe fra overfladen.*
siga — s. av også *give en tilhold om at skaffe noget bort*, s. av hund.
sina — også sin, huk., der tillige kan betyde *handyrs avlelem;* flt. sinar.
sita — s. 3: seymurin situr fastur, bedre: stendur fastur. — s. undir orði(num), *gemme i hukommelsen hvad man hører.*
sjóða — tilf.: s. jarn, *svejse jærn, smede sammen.*
sjúkdómur — helst *smitsom sygdom, tyfus* (landfarsótt); ellers alm. sjúka.
skava — s. aftur yvir, sé yvir 3.
skortur — tilf.: bergskortur, *fremstående klippestykke.*
skot 4 b — tilf.: *smøge.*
skropna [skråpna] (að), udso., *skrumpe sammen, tørres ind.*
skøða — tilf.: s. húð sundur, *skære hud i stykker, passende til sko* (húðaskógvar).
sleppa — s. upp lamb (seyð), *slippe lam (får) ud i udmarken for at leve vinteren over.* — s. 2 også i forbind. med bio., s. út, inn, *få lov til at komme ud, ind.*

Digitized by Google

sleppingalamb — egl. *lam, som bliver sluppet ud i udmarken for at leve vinteren over; tillægslam.*
slím — spec. *lampeos.*
slóð — tilf.: blóðslóð, *bloddryp* (efter en gående, som har blødt), *række blodpletter på ens vej.*
sløð — kan bruges om alt, som ligger henstrøet, ull-, korn-, mjölsløð.
sløða — også mere alm. *drysse bort; forlægge* el. *forkomme en ting på grund af uordenlig omgang dermed;* sløðast, *drive omkring i uorden* (helst om små genstande), også om personer *drive omkring.*
småur — også *fin, tynd,* smått garn.
smetta — til smettusöga *(sladderhank)* tilf.: egl. *sladder, hvad sladderen fortæller,* medens sögusmetta betegner *sladderhank;* dog bruges smettusöga alm. = sögusmetta.
snarsintur — tilf.: = brádlyndur.
sóla — *sole, udsætte for* el. *varme i solskinnet* FA. 333, 23.
spara — sparnaður, hak., *besparelse.*
spini [spīni], hak., 1) *patte, kopatte* FA. 337, 30; 2) *kandyrs avlelem.* Flt. spinar.
stapi — også *halvvoksen juglefjeder.*
stórverk [störvæ^{c}rk], ik., *storværk, stordåd.*
strok — tilf.: s. í vindi, *forrygende blæst,* jf. glaðustrok.
sund 2* — hertil det endnu brugelige udso. sunda (að), (om kreaturer) *svømme, fastgjort i et tov, bagefter en båd,* s. yvir um, *svømme over;* også indv. *lade (kreaturer) svømme, transportere kreaturer* på den her nævnte måde, s. yvir um.

tadna — rettere skrevet **tægna**. Jf. tæga.
tala — for dette ord bruges nu hyppigst tosa og det fra dansk indtrængte snakka.
talv — tilf.: talvborð, *skakbræt,* talvfólk, *skakbrikker.*
teinutur [tainòtòr], = spölutur, sé spölur. Jf. rondutur.
teitur [tai^{c}tòr], to., *glad, lystig, munter.*
troða 1 — den ældre fortidsform trað findes bevaret FK. 122, 27, tróð findes derimod FA. 37, 2, SK. 98, 69, SK. 118, 49 og flere steder.
trætin [træatın], to., *trættekær.*
turna [torna] (að), udso, *tørne, støde (hårdt, pludselig) imod,* t. á; *styrte, storme;* t. á, *gøre et rask træk el. ryk* (turn, ik., *rask træk el. ryk, som en fisk gør i en snøre; stød*).
tæga [tæa, tæava], huk., *lille, flettet sivkurv.* Flt. tægur.

Digitized by Google

tøva — efter »med hænderne« tilf.: også, navnlig større ting, med fødderne.

undir A, 1 — tilf.: u. hendur, *op til skuldrene (i vand);* (komin) u. högg ɔ: *så vidt, at man kan hugge til;* eg fór el. rann u. höggið, *jeg greb øjeblikket, inden uvejret el. ulykken indtraf.*
uppi — boðin er uppi (FA. 354, 14) = boðin brýtur, sé bróta 2.
uppisetur — vera í uppisetri, tilf.: også *være lens, mangle mad, penge, ord til at udtrykke sig med* o. l.
upplöga — også uppilöga.
út b — sigla út, *rejse (sejle) til udlandet.*
úti — (efter úti 1 tilf.:) også *udenlands.*
uttan A, 1 — uttanifrá, også *fra udlandet.*

vakna — vakna! *vågn op!*
við A, 2 — tilf.: við aldur, *til års.*
vingla b (indv.) — sjæld. og digt.; *komme trækkende med.*
vísi [voiˆsi], ik., *vis, måde, manér,* i udtr.: á e-s vísi; á manna v., *på menneskers vis* FA. 345, 22.

ærull — tilf.: *så megen uld, som et får har el. kan have på kroppen i* royting (sé royting 2), og dernæst *en fast vægt af våruld.*
ættartal [aˆtatæal], ik., *slægtregister.*

Digitized by Google

Med hensyn til lydskriftbetegnelsen i ordsamlingen bedes bemærket, at tvelydene ai, æi, åi, oi *og* ȯi *i kort stavelse med svagere eftertryk ofte gå over til* aⁱ, æⁱ, åⁱ, oⁱ *og* ȯⁱ, *f. eks.* laⁱstȯr, *og* laᶦstȯr (*skr.* leistur), læⁱslia (*skr.* leysliga) *af* læiᶜsȯr, klåiᶜstȯr *og* klåᶦstȯr (*skr.* kloystur), boiᶜttȯr *og* boᶦtȯr *el.* bȯᶦtȯr. æⁱ *går ikke sjælden over til* æ: æstȯr (*for* æⁱstȯr, *skr.* eystur).

Ved medlydsammensætninger, hvoraf k, t, p *er første led, kan det ofte være vanskeligt at afgøre, om det ved* ᶜ *betegnede pust foran klusilen er med eller ikke. I reglen er det i sådanne tilfælde ikke betegnet, f. eks.* rȯkta (rȯᶜkta), atla (aᶜtla), kråpna (kråᶜpna) — *skr.* rækta, ætla, kropna. itši, ɪtši (ikki) *lyder ved stærkere betoning undertiden* iᶜtši, ɪᶜtši.

Ved trestavelsesord af hak. efter den svage bøjning veksle i reglen endelserne -ar *og* -ir *i nf. flt., skønt undertiden blot den sidste som den nu almindeligste findes angiven, f. eks.* lærarir. *På samme måde veksle ved ik.-ordene på* -i *endelsen* -i *og den nu almindeligere* -ir *i nf. flt., f. eks.* kvæðir.

For endelsen -óttur [-ȯtȯr] *i en del tillægsord er her alm. brugt* -utur, *f. eks.* bȯllutur, kúlutur.

Et punktum foroven i linjen ved ordenes lydskriftbetegnelse i ordsamlingen betegner, at aksenten falder på den stavelse, hvorefter ovennævnte punktum står, som fårgæŋ·ga (*skr.* forganga). *Hovedaksent betegnes ved to efterfølgende punkta, medens biaksent betegnes ved ét, som:* oiˢs··lənɪŋ·gȯr, oˡs··lənɪŋ·gȯr (*skr.* Íslendingur).

Digitized by Google

Forkortelser.

alm. = almindelig.
ang. = angående.
best. = bestemt.
betydn. = betydning.
bio. = biord = adverbium.
bo. = bindeord = konjunktion.
dagl. = daglig.
desl. = deslige.
digt. = digterisk.
d. o. = dette ord.
ef. = ejeform = genitiv.
egl. = egenlig.
el. = eller.
end. = endelse.
eng. = engelsk.
ent. = ental = singularis.
f., ff., følg. = følgende.
fho.=forholdsord=præposition.
flt. = flertal = pluralis.
f. n. = for neden.
f. o. = for oven.
forbind. = forbindelse.
foreg. = foregående.
fort. = fortid = imperfektum.
gf.=genstandsform=akkusativ.
hak. = hankøn = maskulinum.
hf. = hensynsform = dativ.
huk. = hunkøn = femininum.
ik. = intetkøn = neutrum.
indv.=indvirkende=transitivt.
isl. = islandsk.
jf. = jævnfør = konferér.
kendeo. = kendeord = artikel.
medl. = medlyd = konsonant.
navnef.=navneform=infinitiv.
navnem. = navnemåde = infinitiv.
navneo.=navneord=substantiv.
nedf. = nedenfor.
nf. = nævneform = nominativ.
no. = norsk.
nut. = nutid = præsens.
o. fl. = og flere.
o. l. = og lignende.
omtr. = omtrent.
on. = oldnordisk.
opr. = oprindelig.
ovf. = ovenfor.
pers. = personlig.
selvl. = selvlyd = vokal.
sjæld. = sjælden.
skr. = skrevet.
sml. = sammenlign.
spec. = specielt.
stedo. = stedord = pronomen.
talo. = talord.
tilf. = tilfælde.
tillægsf. = tillægsform = participium.
to. = tillægsord = adjektiv.
ubest. = ubestemt.
udråbso. = udråbsord = interjektion.
udso. = udsagnsord = verbum.
udt. = udtalt.
udtr. = udtryk.
undert. = undertiden.
uv. = uvirkende = intransitivt.

e-m = einum, einumhvörjum *(en, noget)*, e-s = eins.

CCF., Corp. Carm. Fær. = Corpus Carminum Færoensium (Føroya Kvæði, håndskreven samling af færøske kvad, udarbejdet ved Sv. Grundtvig og J. Bloch).

Digitized by Google

Søndenfjordsdialekten strækker sig syd for Skopenfjord (der skiller Sandø og Strømø) og omfatter de sydligste øer blandt Færøerne, nemlig Suderø, Store Dimun, Skuø og Sandø. Den tales af noget over $^1/_4$ af befolkningen. Indenfor Søndenfjordsdial. er atter en større spaltning mellem Suderø- og Sandødialekten.

Nordenfjordsdialekten strækker sig nord for Skopenfjord og omfatter det øvrige af Færøerne. Den spalter sig i Sydstrømø- og Norderødialekten.

Sydstrømødialekten (i videste forstand), der ligesom den foregående og den følgende atter spalter sig i underdiall., strækker sig over Sydstrømø, Vågø, Nolsø, Hestø og Kolter og omfatter henimod $^1/_4$ af befolkningen. Den i ordsamlingens lydskrift fulgte dialekt er Sydstrømødial. i snævrere forstand.

Norderødialekten (i videste forstand) strækker sig over Norderøerne og Østerø samt Nordstrømø og omfatter halvdelen af befolkningen. — Nordstrømødial. danner et slags bindeled imellem de sidstnævnte to dialekter.

Digitized by Google

Efterskrift.

Da jeg på opfordring fra hr. provst V. U. Hammershaimb og formanden for „Samfund til udgivelse af gammel nordisk literatur", hr. professor dr. phil. L. Wimmer, overtog udarbejdelsen af den færøske ordsamling, som var bestemt til at ledsage Færøsk Antologi, var det ikke hensigten, at arbejdet skulde fuldføres efter den målestok, i hvilken det nu foreligger. Jeg var i en ung alder fra Færøerne kommen ned til Danmark og havde kun ved et par sommerrejser hjem fået lejlighed til at opfriske mit kendskab til sproget.

Da jeg havde gennemgået de tekster, som ordsamlingen skulde omfatte (sé noten på ordsamlingens første side), udtraget de deri indeholdte ord og ført dem på sedler (under vejledning fra hr. prof. Wimmers side), og derpå tog fat på den nærmere udarbejdelse af seddelapparatet, opstod der efterhånden flere og flere vanskeligheder og tvivlstilfælde, som i forening med vanskelighederne ved tilfredsstillende at behandle dialektforskelligheder i de lydskriftprøver, der (ifølge senere bestemmelse) også skulde medfølge antologien, gjorde en rejse til Færøerne nødvendig. På denne rejse, der strakte sig over et halvt år, lykkedes det mig at udvide det forhåndenværende sproglige materiale således, at jeg ved tilbagekomsten til København trygt kunde fortsætte det begyndte arbejde og endda udvide dets ramme en hel del. Til denne udvidelse (der i første række bestod i en fyldigere behandling af de enkelte ord og former) bestemte jeg mig, dels fordi jeg mente, at der burde tages hensyn til det, der forelå trykt af færøsk foruden de tekster, som ordsamlingen

Digitized by Google

egenlig omfattede, dels fordi færingerne selv i høj grad trængte til et sådant arbejde, der kunde støtte dem i bestræbelserne for at bevare deres sprog, som i den nyere tid stærkere end tidligere er blevet blandet med dansk (derfor ere også undertiden karakteristiske færøske ord medtagne, som ikke findes i teksterne), og endelig fordi denne nordiske sprogart havde et vist krav på at kendes lidt nærmere af de nordiske sprogforskere.

En ikke ringe hjælp har det været mig at kunne ty til det store håndskrevne (på det herværende kongelige bibliotek opbevarede) **Lexicon færoense** *ved Svend Grundtvig og Jørgen Bloch, i hvilket arbejde de tidligere, i sidste halvdel af forrige århundrede affattede, håndskrevne færøske glossarer ved færingen J. Chr. Svabo (omtalt i antologiens indledning s. LI) og hans samtidige landsmand Nikolaj Mohr, ere blevne indlemmede (med et tilføjet S eller M ved hver af de derfra optagne artikler). De sidstnævnte samvittighedsfulde og for sin tid fortræffelige arbejder har jeg navnlig rådspurgt med hensyn til det færøske talesprog De fleste af de i denne ordsamling forekommende ord findes allerede hos Svabo og Mohr. Men dels ere de danske gengivelser hos disse ikke altid nøjagtige, dels savner man ved adskillige ord tilstrækkelig fyldig behandling og gåen i det enkelte, dels ere ordenes betydninger ikke ordnede efter deres overgange, og endelig har der for en del ords vedkommende fundet betydningsovergange sted siden Svabos og Mohrs tid, ligesom også en del nu ere blevne forældede. Med hensyn til kvadsproget og de i dette forekommende former har jeg høstet megen gavn af den i* **Lexicon færoense** *optagne rige samling citater fra* **Føroya kvæði.** *Adskillige digteriske ord og udtryk ere dog i tidens løb blevne således forvanskede, at de ikke længere forstås, og jeg har derfor ved oversættelsen af sådanne, hvor der ikke frembød sig en temmelig sikker gisning, sat spørgsmålstegn.*

Dernæst har jeg i høj grad nydt godt af den hjælp, som udgiveren af Færøsk Antologi, V. U. Hammershaimb, har ydet mig ved gennemlæsning af mit manuskript, efter-

Digitized by Google

hånden som det blev udarbejdet, samt ved læsning af anden korrektur. Dette har bidraget meget til at garantere værkets pålidelighed. Også hr. arkivsekretær Bloch skylder jeg megen tak for den omhu, han har ofret på læsning af anden korrektur.

Ved den endelige udarbejdelse af manuskriptet har det været til hinder, at denne på grund af forskellige omstændigheder måtte foretages i København og ikke kunde ske på Færøerne. Fra tid til anden har jeg derfor måttet korrespondere med kyndige mænd deroppe. En del af de ad denne vej senere indkomne oplysninger have fundet plads i „Tillæg og rettelser".

Arbejdets fuldførelse er bleven en hel del besværliggjort ved min samtidige læsning til skoleembedseksamen, som jeg underkastede mig i forsommeren 1891.

København, i oktober 1891.

Jakob Jakobsen,
cand. mag.

Digitized by Google

Digitized by Google

Trykfejl.

Side	2	linje	11	fra	neden:	undir	læs:	under
—	3	—	7	—	oven :	åafastór	—	åafastór
—	10	—	4	—	— :	sættes	—	(sættes
—	15	—	15	—	neden:	huk.	—	hak.
—	16	—	1	—	oven :	bøtur	—	**bøtir**
—	21	—	16	—	neden:	*eller oppustet*	—	*eller er oppustet*
—	—	—	2	—	— :	*mælkenbliver*	—	*mælken bliver*
—	22	—	14	—	oven :	[blåågdór]	—	[blåågdór]
—	—	—	9	—	neden:	[bloiˈka]	—	[bloiˈkka,blórˈka]
—	23	—	6	—	oven :	purpurfarve	—	purpurfarve
—	26	—	14	—	— :	1)	—	1*)
—	28	—	9	—	neden:	FA. 314, 9	—	FA. 314, 19
—	29	—	9-10	—	oven :	b. eller við	—	b. eller b. við
—	30	—	11	—	— :	(hosu-(brot	—	(hosu-) brot
—	38	—	7	—	neden:	[dåndıslijór]	—	[dåndıslīór]
—	53	—	5	—	oven :	**einmánuður**	—	**einmánaður**
—	66	—	4	—	— :	3)	—	2)
—	75	—	17	—	neden:	[froiˈkkast]	—	[froi kkast, frói kast]
—	76	—	7	—	— :	**højste**	—	**højeste**
—	77	—	9	—	oven :	[foglabaın]	—	[foglabain]
—	90	—	1	—	— :	*gjøre*	—	*gøre*
—	97	—	21	—	— :	pers.	—	pers.:
—	100	—	10	—	— :	ndtrykkes	—	udtrykkes
—	118	—	20	—	— :	[hĭrkoena]	—	[hĭrkoena]
—	—	—	14	—	neden:	[hiˈta]	—	[hıˈta]
—	—	—	12	—	— :	[hivna]	—	[hıvna]
—	137	—	6	—	oven :	[oidnı]	—	[oidnı, oıd′nı, ói d′nı]
—	141	—	20	—	— :	**jarnokki**	—	**jarnnokki**
—	142	—	4	—	— :	javlir	—	jaxlir
—	151	—	20	—	neden:	[klɔufoglór]	—	[klɔuˈfoglór]
—	153	—	2	—	— :	[knoifsblæa]	—	[knoıfsblæa, knói fs-]

Digitized by Google

Side	161	linje	9	fra oven	:	[krùupa]	læs: [krùuˈpa]
—	—	—	12	— —	:	[krùus]	— [krùuˈs]
—	166	—	5&7	— —	:	kylur	— kylir
—	180	—	8	— neden	(lind):	hak.	— huk.
—	204	—	19	— oven	:	[mæˈrtše]	— [mæˈrtši]
—	219	—	3	— —	:	*forløben*	— *forløbne*
—	227	—	10	— neden	:	aftu í rstavn	— aftur í stavn
—	230	—	22	— oven	:	**oglaður**	— **óglaður**
—	—	—	23	— —	:	**ógn**	— **ogn**
—	—	—	4	— neden	:	*iurede*	— *i urede*
—	236	—	20	— oven	:	aku	— akur
—	269	—	3	— —	:	*skræmmeblillede*	— *skræmmebillede*
—	271	—	2	— neden	:	[sæajildoir]	— [sæajıldoir]
—	275	—	18	— —	:	í	— á
—	—	—	—	— —	:	FA.	— FA. 67, 29-30.
—	299	—	23	— oven	:	**skótur**	— **skjótur**
—	335	—	7	— —	:	**sumarlýtka**	— **summarlýtka**
—	344	—	21	— neden	:	tilægsf.	— tillægsf.
—	353	—	20	— —	:	tiˈltītsın]	— tiˈltītšın]
—	361	—	1	— oven	:	[træit]	— [træˈt]
—	362	—	22	— neden	:	treyngja	— treingja
—	368	—	18	— oven	:	[tvörbåŋkór]	— [tvörbåˈŋkór]
—	—	—	20	— —	:	[tvörliga]	— [tvörlia]
—	369	—	12	— neden	:	vel	— væl

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

3 2044 014 169 213

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

WIDENER
BOOK DUE
CANCELLED
MAR 29 2001
SEP 10 1992

WIDENER
BOOK DUE
CANCELLED
MAR 29 2001

Digitized by Google